ISBN 978-81-89165-91-7

སྒྲུ་སྒྲོའི་ལྡེ་མིག
གླང་རི་བ་ཐུབ་བསྟན་སྨིན་པ།

བོད་སྐད་ཀྱི་བརྡ་སྤྲོད་གསར་བསྒྲིགས་

སྒྲུ་སྒྲོའི་ལྡེ་མིག

གླང་རི་བ་ཐུབ་བསྟན་སྨིན་པས་བརྩམས།

བོད་ཀྱི་གཙུག་ལག་ཞིབ་དཔྱོད་ཁང་ནས་དཔར་དུ་བསྐྲུན།

བོད་སྐད་ཀྱི་བརྡ་སྤྲོད་གསར་བསྒྲིགས་

སྨྲ་སྒོའི་ལྡེ་མིག

གླང་རི་བ་ཐུབ་བསྟན་སྦྱིན་པས་བརྩམས།

© Thupten Jinpa, 2010

Published by the Institute of Tibetan Classics
www.tibetanclassics.org

བོད་སྐད་ཀྱི་བརྡ་སྤྲོད་གསར་བསྒྲིགས་སྨྲ་སྒོའི་ལྡེ་མིག

རྩོམ་པ་པོ། གླང་རི་བ་ཐུབ་བསྟན་སྦྱིན་པ།

བརྗོད་བྱ། བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་གི་བརྡ་སྤྲོད་སྐོར།

བོད་ཀྱི་གཙུག་ལག་ཞིབ་དཔྱོད་ཁང་ནས་དཔར་དུ་བསྐྲུན།

སྤྱི་ལོ་ ༢༠༡༠ ལོར། ལྡི་ལིར་དཔར་ཐེངས་དང་པོ་བསྐྲུན།

Title: *brda sprod gsar bsgrigs smra sgo'i lde mig*
(A Modern Tibetan Grammar: The Key Opening the Gateway of Speech)

Author: Thupten Jinpa, PhD

1. Tibetan language - Grammar - Handbook - Manual - Analysis of Tibetan language - Modernization of classical Tibetan grammar - Reorganization of grammatical particles.

2. Thönmi Sambhodra - Ngok Loden Sherap - Sapan Kunga Gyaltsen - Zhalu Lotsawa - Pang Lodrö Tenpa - Drati Rinchen Dhöndup - Situ Panchen - Tendar Lharam - Akya Yongzin - Ngülchu Dharma Bhadra - Yangchen Drupai Dorjé - Jampel Roplai Lodrö - Sertok Lobsang Tsültrim - Dzemé Lobsang Palden - Tseten Shapdrung

ISBN 978-81-89165-91-7
Printed in New Delhi, India, 2010

༄། བརྡ་སྤྲོད་གསར་བསྒྲིགས་«སླ་སློའི་ལྡེ་མིག་»གི་དེབ་འདི་བཞིན། འཛམ་གླིང་ཤར་ནུབ་ཀུན་ཏུ་དེང་རབས་ཀྱི་འགྱུར་བ་ཤིན་ཏུ་མྱུར་པོ་དང་ཁྱབ་ཆེན་པོ་འགྲོ་བཞིན་པའི་དུས་སྐབས་འདིར། བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་དང་དེ་ལ་བརྟེན་པའི་ཆེས་མཐོའི་རིག་གནས་མི་ཉམས་གོང་འཕེལ་ཡོང་བར་ཆེད་དུ་དམིགས་ཏེ་བརྩམས་ཤིང་སྤེལ༔

ཁསྨི་ལིཨའི་དགེ་རྩ་ནས་དེབ་འདིའི་དཔར་སྐྲུན་ཐེངས་དང་པོའི་རྒྱུ་སྦྱོར་ཆ་ཚང་གནང་བར་རྗེས་སུ་ཡི་རང་དང་འབྲེལ་སྙིང་ཐག་པ་ནས་ཐུགས་རྗེ་ཆེ་ཞུ་རྒྱུ༔ གླང་རི་བ་ཐུབ་བསྟན་སྦྱིན་པས༔

This book is dedicated towards the preservation and revitalization of Tibetan language as well as the classical culture rooted in this unique language. May this work be of benefit to many, especially the members of Tibetan-speaking communities across the world so that they may be able to sustain and further develop their inherited language, art and culture.

The printing of this book has been made possible through the generous support of Camellia Foundation. I would like to express my deep appreciation to the foundation's board of trustees for their kind support. Thupten Jinpa, PhD

ཐོས་པ་གཏི་མུག་མུན་སེལ་སྒྲོན་མེ་ཡིན།།
རྐུན་པོ་ལ་སོགས་མི་ཁྱེར་ནོར་གྱི་མཆོག།
ཀུན་ཏུ་རྨོངས་པའི་དགྲ་འཇོམས་མཚོན་ཆ་ཡིན།།
ཐབས་ཚུལ་མན་ངག་སྟོན་པའི་གྲོགས་ཀྱི་མཆོག།
སློབ་དཔོན་དཔའ་བོ། «སྐྱེས་རབས་སོ་བཞི་པ།»

དམ་པ་དག་ལ་བསྟེན་པ་དང་།།
མཁས་པ་དག་ལ་འདྲི་བ་དང་།།
གཞུང་བཟང་པོ་དང་འགྲོགས་པ་ནི།།
ས་ལ་ཡོད་པ་རྒྱུན་དུ་བདེ།།
འཇམ་མགོན་ས་སྐྱ་པཎྜི་ཏ། «ས་སྐྱ་ལེགས་བཤད།»

རིགས་ལམ་ཕྲ་མོ་ཕྱེད་པའི་རྣམ་དཔྱོད་དང་།།
གཞུང་ལུགས་གདམས་པར་ཤར་བའི་ཉམས་ལེན་དང་།།
ཚིག་སྦྱོར་ཚུལ་ལ་མཁས་པའི་ངག་གི་དཔལ།།
ས་སྟེང་འདི་ན་རིན་ཆེན་རྣམ་གསུམ་སྣང་།།
རྗེ་ཙོང་ཁ་པ་ཆེན་པོ། «རིན་པོ་ཆེ་གསུམ་གྱི་གཏམ་གྱི་སྦྱོར་བ།»

གླེང་བརྗོད།

༄ འདིར་ཁོ་བོས་བོད་ཀྱི་བརྡ་སྤྲོད་གསར་པ་«སླ་སྒོའི་ལྡེ་མིག»ཅེས་པ་བརྩམས་ཏེ་སྤེལ་བ་ནི། བོད་རིགས་གཙོར་གྱུར་གྱི་རང་ཅག་བོད་སྐད་སྨྲ་བའི་གནའ་བོའི་མི་སྡེ་དག་གི་གཞོན་སྐྱེས་རྣམས་ནས། བོད་སྐད་རང་གི་སྟེང་ཡི་གེ་འབྲི་ཀློག་ལ་འཇུག་པ་བདེ་བ་ཞིག་ཐབས་ཅི་འདྲ་བ་ཞིག་གི་སྟེང་ནས་ཡོང་ན་སྙམ་པའི་རེ་སྒོན་དང་ཀུན་སློང་གི་ཐོག་ནས་བགྱིས་པ་ལགས༑ (འདིར་ཁོ་བོས་རིན་ཆེན་སྤུངས་ཤད་ནི་སླར་བསྡུའི་མཇུག་ཏུ་ཉིས་ཤད་བྱུང་བ་དང་། ག་མཐས་ཚིག་སྒྲུབ་ཀྱི་མཇུག་བསྡུས་པ་མ་ཡིན་པའི་སྐབས་ཐམས་ཅད་ལ། ཚིག་སྒྲུབ་རྫོགས་རྟགས་ཤིག་དགོས་པར་མཐོང་སྟེ་དེའི་རྟགས་སུ་བཀབ་ཡོད་པ་མཁྱེན་འཚལ༑) སྤྱིར་གནའ་དུས་སུ་མི་མང་སྤྱི་ཁྱིངས་ནས། བོད་སྐད་ཁ་རྒྱུན་གྱི་ཚུལ་དུ་སྤྱངས་ཏེ་ཉམས་འོག་ཏུ་ཆུད་པ་ལས། ཡི་གེ་འབྲི་ཀློག་ལ་འཇུག་པའི་སྲོལ་དེ་ཙམ་ཁྱབ་ཆེན་པོ་དར་མེད་མོད། དེང་གི་དུས་སུ་ནི། ས་གནས་གང་དང་གང་ཡིན་རུང་། སྤྱིར་དམངས་ཀྱི་ཁྲོད་ལ་ཤེས་ཡོན་གྱི་ཆུ་ཚད་མཐོ་རུ་ཕྱིན་པས། རང་རང་གི་ཡུལ་སྐད་ལ་བརྟེན་པའི་ཡི་གེ་འབྲི་ཀློག་ལ་ལྷུག་པར་འཇུག་པ་དེ་འཆར་ཅན་ལྟ་བུར་གྱུར་ཡོད་པ་ནི་ཀུན་གྱིས་མཐོང་ཆོས་སུ་གྱུར་པ་ལྟར་ལགས༑ དེ་ལྟ་ནའང་རང་ཅག་བོད་སྐད་སྨྲ་བའི་གཞོན་ནུ་རྣམས་ཆུང་དུས་ནས་བོད་པའི་སློབ་གྲྭར་ཕྱིན་ཏེ་འཛིན་གྲྭ་བཅུ་གཉིས་བར་བསྡད་ནའང་བོད་ཡིག་ཐོག་འབྲི་རྩོམ་ལྷུག་པོར་འཇུག་ཐུབ་མཁན་ནི་ཤིན་ཏུ་དཀོན་པ་སྟེ། ཧ་ལམ་བརྒྱ་ཆ་བཅུ་ལས་ཉུང་བ་ལྟ་བུར་གྱུར་པའི་གནས་ཚུལ་ཆགས་ཡོད་པ་ནི་ཡིད་ཕམ་གྱི་གནས་དང་། དེ་བཞིན་དུ་གདན་ས་དང་བཤད་གྲྭ་ཁག་ལ་ཆ་བཞག་ནའང་། དུས་རྒྱུན་དུ་སློབ་སྦྱོང་བགྱི་ཡུལ་བརྒྱ་ཆ་བརྒྱ་ཐམ་པ་བོད་ཡིག་ཏུ་ཡོད་པའི་ཡིག་ཆར་ངེས་ཀྱང་། སློབ་གཉེར་བའི་ནང་དུ་བོད་ཡིག་འབྲི་རྩོམ་ལྷུག་པོར་གནང་ཐུབ་མཁན་དེ་ཙམ་མི་ཐོན་པ་དེ་ད་ལྟའང་དེ་རང་དུ་གནས་ལ། གནས་སྟངས་འདི་འདྲ་ནི་མནོ་བསམ་ལེགས་པར་བཏང་ན་མུ་མཐུད་ནས་འཇོག་ཏུ་མི་རུང་བ་ཞིག་ཆགས་ཡོད༑

ལྷག་པར་ད་ལྟ་གློག་ཕྲིན་ཤིན་ཏུ་དར་བའི་དུས་རབས་འདིར། བོད་ཡིག་འབྲི་རྩོམ་གྱི་སྲོལ་བརྟན་པོ་གནས་རྒྱུ་དེ་ར་དོ་སྣང་དམིགས་བསལ་བྱ་དགོས་པ་ཞིག་སྟེ། ཕྱོགས་གཅིག་ནས་དུས་ཀྱི་འགྱུར་བའི་དབང་གིས་དེང་རང་རིགས་གཞོན་སྐྱེས་མང་ཆེ་བ་རྣམས། ཉིན་རེའི་འཚོ་རྟེན་གྱི་ལས་རིགས་ལ། སྐད་ཡིག་ཁྱབ་ཆེ་བ་གཞན་ཨིན་སྐད་དམ་རྒྱ་སྐད་ལྟ་བུ་བེད་སྤྱོད་མི་བྱེད་ཐབས་མེད་དུ་གྱུར་པའི་གནས་སྟངས་ཤིག་གི་འོག

ཏུ་ཡོད་པས། ཉིན་རེའི་མི་ཚེའི་ནང་བོད་ཡིག་བེད་སྤྱོད་བྱ་རྒྱུའི་གོ་སྐབས་ཇེ་ཉུང་དུ་འགྲོ་བཞིན་ལ། དེའི་སྟེང་བོད་ཡིག་འབྲི་རྩོམ་ལ་འཇུག་རྒྱུ་དེ་སྔར་རྒྱུན་བཞིན་ཤིན་དུ་སྣང་དཀའ་བའི་གནས་སུ་ལུས་ན། རིམ་པས་བོད་རིགས་གཞོན་སྐྱེས་རྣམས་བོད་ཡིག་འབྲི་ཀློག་ལ་འཇུག་པའི་གོམས་གཤིས་དེ་བོར་བརླག་ཏུ་འགྲོ་བའི་ཉེན་ཁའང་མི་འོང་བ་མི་སྲིད། ཡང་ཕྱོགས་གཞན་ཞིག་ནས་བཤད་ན། དེང་གློག་ཀླད་ནང་བོད་ཡིག་འབྲི་རྒྱུའི་ཆ་རྐྱེན་ཆ་ཚང་བ་ཡོད་པ་མ་ཟད་བོད་ཡིག་གི་དྲ་རྒྱ་ཡང་རིམ་པས་མང་དུ་འགྲོ་བ་དང་། ལྷག་པར་བོད་ཡིག་ནང་ཨེ་མེལ་སྟེ་གློག་ཕྲིན་ཡང་བྲི་ཐུབ་པའི་མཐུན་རྐྱེན་ཡོད་པར་བརྟེན། བོད་ཡིག་འབྲི་རྩོམ་ལ་གོམས་པ་ཞིག་བསྟེན་ན་གློག་ཕྲིན་སོགས་ཀྱི་བརྒྱུད་ཡར་རྒྱས་མགྱོགས་པོ་འགྲོ་ཐུབ་པའི་རེ་བའང་ཆེན་པོ་ཡོད་པའི་དུས་ཚོད་ཅིག་ལ་སླེབས་ཡོད།

དེ་ལ་ཁོ་བོས་བརྟགས་ན། བོད་ཡིག་འབྲི་རྩོམ་ལ་ལྷག་པོར་འཇུག་པའི་འཁོར་ཡུག་བཟོ་བར་ཆ་རྐྱེན་ཤིན་ཏུ་གལ་ཆེ་བ་ཞིག་ནི། བོད་ཀྱི་སྐད་ལ་བརྟེན་པའི་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་རིགས་ལམ་ཆ་ཚང་ཞིང་འཇུག་བདེ་བ། བོད་སྐད་ལ་རང་ཆས་སུ་ཡོད་པའི་ཚིག་དང་ཕྲད་ཀྱི་སྦྱོར་ཚུལ་གསལ་བར་སྟོན་པ། བརྗོད་པ་དག་གི་ཆ་ཤས་སུ་གྱུར་པའི་ཚིག་གི་རིགས་རྣམས་སྡེ་ཚན་སོ་སོར་ཕྱེ་སྟེ་དེ་དག་གི་ངོ་བོ་དང་བྱེད་ལས་སྦྱོར་ཚུལ་དང་བཅས་པ་གཏན་ལ་འབེབས་པ། ལྷག་པར་བྱ་ཚིག་རྣམས་དུས་གསུམ་དང་སྐུལ་ཚིག་བཅས་ལ་སྦྱོར་བའི་ཚེ་རང་རང་གི་ཡི་གེའི་གཟུགས་ཇི་ལྟར་འགྱུར་བའི་ཁྲིམས་རིགས་པའི་ལམ་ནས་སྟོན་ཐུབ་པ་བཅས་ཀྱི་ཁྱད་ཆོས་ལྡན་པའི་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་གཞུང་ལུགས་ཤིག་གཏན་འབེབས་ཐུབ་པར་དགོས་པ་དེ་ཡིན་པ་བསྟོན་དུ་མེད། དེ་འདྲ་བའི་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་གཞུང་ལུགས་ཤིག་ཡོད་ན། རིམ་པས་སློབ་གྲྭ་དང་གདན་ས་གྲྭ་ཚང་ཁག་ཏུའང་བོད་ཡིག་འབྲི་ཀློག་སློབ་སྟངས་གསར་པ་ཞིག་བརྒྱུད་ཡི་གེ་འབྲི་རྩོམ་གྱི་རྩལ་སྦྱང་པོར་ལག་ལེན་བསྟར་ནུས་པའི་སྤྲོལ་འཕེལ་ཐུབ་པ་ཞིག་འོང་སྲིད་པ་ཁོ་བོས་མཐོང་། ཆ་རྐྱེན་གལ་ཆེ་བ་གཞན་ཞིག་ནི་ཁོ་བོས་བལྟས་ན། ཇི་ཙམ་གྱིས་ཁ་སྐད་ཀྱི་ཚིག་སྦྱོར་བྱ་ཚུལ་དང་དེ་བཞིན་དུ་ཁ་སྐད་ཀྱི་ཐ་སྙད་སྤྱི་ཁྱབ་ཏུ་སྤྱོད་པ་རྣམས་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་རྩ་བའི་སྒྲོམ་གྱི་ནང་ཚུད་པར་བྱས་ཏེ་ཡིག་སྐད་དང་འབྲེལ་བའི་བཤད་པ་བྱ་རྒྱུ་ཡོད་པ་ཞིག་བཟོ་དགོས་པ་དེ་གནད་ཅིག་ཏུ་མཐོང་།

རྒྱབ་ལྗོངས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་གོང་དུ་སྨྲས་པ་དེ་རྣམས་ལ་བསམས་ཏེ། ཁོ་བོས་གནའ་སྲོལ་སུམ་རྟགས་ཀྱི་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་གཞུང་རྣམས་གཞིར་བྱས། བྱ་ཚིག་ལ་དུས་གསུམ་དང་སྐུལ་ཚིག་སོ་སོར་ཡིག་གཟུགས

ཇི་ལྟར་འགྱུར་ཚུལ་གྱི་རིགས་ལམ་ལ་དཔྱད་པ་ཞིབ་མོར་བྱས་འབྲས་བྱ་ཚིག་ལ་སྤྱི་ཚན་སོ་སོར་ཕྱེ་སྟེ་དེ་དག་སྦྱོར་ཚུལ་གྱི་རིགས་ལམ་རེའུ་མིག་དང་བཅས་པ་བཀོད་པའི་དཔེ་ལོགས་སུ་བྱ་བར་འདོད་ཅིང་། གླེགས་བམ་འདིར་ནི་སུམ་རྟགས་ཀྱི་གཞུང་ལས་འབྱུང་བའི་ཡི་གེ་དང་། རྣམ་དབྱེ། ཚིག་ཕྲད་ཀྱི་རྣམ་གཞག་གི་སྟེང་། དེར་མ་བྱུང་བའི་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་གནད་ཚིག་གི་སྤྱི་ཚན་ཆེ་ཁག་གི་རྣམ་གཞག ཚིག་ཕྲད་རྣམས་ལ་ཚིག་སྦྱོར་གྱི་ཕྲད་རྣམ་དབྱེའི་ཕྲད་དང་། རྣམ་དབྱེ་མ་ཡིན་པའི་མཚམས་སྦྱོར་གྱི་ཕྲད། མཐའི་ཚིག་ཕྲད། དེའི་སྟེང་ཚིག་གི་ཆ་ཤས་སྒྲུབ་བྱེད་ཀྱི་ཕྲད་བཅས་རིགས་སོ་སོར་གནས་ཚུལ། དེ་བཞིན་དུ་ཚིག་དང་ཚིག་ཕྲད་སྦྱར་ཏེ་ཚིག་སྦྱོར་དང་ཚིག་སྒྲུབ་བྱ་ཚུལ་གྱི་གནས་རྣམས་བསྟན་ཏེ། བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་ལ་ཉེ་བར་མཁོ་བའི་བརྡ་སྤྲོད་ཆ་ཚང་བ་ཞིག་བྱས་ཏེ་སྐབས་བབས་སོ་སོར་དཔེར་བརྗོད་གང་རྒྱས་བཀོད་ནས་གཏན་འབེབས་ཞུས་ཡོད་ལགས༏ དེ་ཡང་གསར་གཏོད་ཀྱི་བཤད་པ་དཔེར་ན་ཚིག་གི་སྤྱི་ཚན་སོ་སོར་ཕྱེ་བ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་ཚིག་སྒྲུབ་ཀྱི་སྐོར་ལས་བརྩམས་པའི་ཚིག་སྦྱོར་གྱི་སྐབས་སོགས་སུ། དེང་རབས་ཀྱི་འགྱུར་བ་ཐེབས་པའི་སྐད་ཡིག་གཙོ་གྲས་ཨིན་སྐད་ཀྱི་བརྡ་སྤྲོད་དང་ཡང་ཕན་ཚུན་བསྡུར་ཞིབ་ཀྱིས། སྐབས་སོ་སོར་ཨིན་སྐད་ལེགས་པོར་མཁྱེན་པ་རྣམས་ལ་སླན་ན་སྙམ་ཏེ་ཐད་ཀ་ཐད་ཀའི་ཨིན་ཡི་གེ་གི་ཚིག་དང་འབྲེལ་བའི་གསལ་བཤད་དགོས་གལ་རྣམས་གཤམ་དུ་མཆན་དུ་ཕུལ་ཡོད༏ (ད་དུང་ཡང་བོད་སྐད་ནང་ཚིག་སྦྱོར་བྱ་ཚུལ་དང་འབྲེལ་བའི་གནས་དོན་ཞིབ་ཕྲའི་རིགས་དེབ་འདིར་མ་གསལ་བ་མང་པོ་ཞིག་ཡོད་ངེས་པས། སླད་ནས་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་མཁས་པ་རྣམས་ནས་རིམ་པས་གཏན་འབེབས་ཀྱི་བཤད་པ་མཛད་རོགས་ཞུ༏) དེ་ལྟ་ནའང་གཞུང་འདིར་སྒྲ་རིག་པར་ཤིན་ཏུ་གལ་ཆེ་བའི་གནས་དཔེར་ན། «རྟགས་འཇུག»གི་གཞུང་དུ་མིང་མཐའ་འདྲེན་ཚུལ་ལ་རྟགས་མཚུངས་དང་བརྗོད་བདེ་འདྲེན་ཚུལ་གང་ཡིན་གྱི་རྣམ་གཞག དེ་བཞིན་དུ་ཡི་གེའི་བྱེད་རྩོལ་དང་སྐྱེ་གནས་ཀྱི་སྐོར། གཞན་ཡང་ལེགས་སྦྱར་གྱི་བརྡ་སྤྲོད་ལས་དཔེ་བླངས་པའི་ཚིག་སྡུད་ཀྱི་རྣམ་གཞག་ལ་སོགས་པ་རྣམས་ནི། སྔོན་གྱི་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་གཞུང་དུ་བཤད་པ་མཛད་སྲོལ་ཡོད་ནའང་བོད་ཡིག་འབྲི་ཀློག་གི་རྩལ་འཐོབ་པའི་ཕྱིར་བརྡ་སྤྲོད་སྦྱོང་བ་ལ་གནད་འདི་དག་དེ་ཙམ་ཉེ་བར་མི་མཁོ་བས། དེ་རྣམས་ལ་འདིར་བཤད་པ་མི་དགོས་པར་བྱས་ཡོད་པ་བཅས་མཁྱེན་འཚལ༏

སྤྱིར་མི་རིགས་ཆེས་རྙིང་པ་ཞིག་གི་སྐད་ཡིག་གི་སྲོལ་རྒྱུན་བརྡ་སྤྲོད་ལ་སྣོན་འཕྲི་དང་གསར་གཏོད་ཀྱི་བཙོས་འགྱུར་གཏོང་བའི་ལས་ལ་འཇུག་པ་ནི་གལ་འགངས་ཤིན་ཏུ་ཆེ་བའི་ལས་དོན་ཞིག་ལ་སོང་།

བརྡ་སྤྲོད་«སྨྲ་སྒོའི་ལྡེ་མིག»འདིའི་ཟིན་བྲིས་གཉིས་པ་བཏབ་རྗེས་ཁོ་བོས་རགས་ཟིན་དེ་བཞིན་དེང་རབས་བོད་ཀྱི་རིག་གནས་མཁས་དབང་ཁག་ཅིག་ལ་ལེགས་བཅོས་དང་སྐྱོན་སེལ་ཧི་འོས་དགོངས་འཆར་ཞུ་བའི་ཕྱིར་ཕུལ་བ་ཡིན༑ དེའི་ནང་ནས་དེང་རབས་བོད་ཀྱི་རིག་གནས་སྨྲ་བའི་ཁྱུ་མཆོག་ཏུ་གྱུར་ཅིང་། བརྡ་དག་གི་གཞུང་སྤྱི་དང་ལྷག་པར་སྨྲི་ཏིའི་«སྨྲ་སྒོ་མཚོན་ཆ»དང་། ལྕེ་ཁྱི་འབྲུག་གི་«གནས་བརྒྱད»རྩ་འགྲེལ། ས་པཎ་གྱི་སྒྲའི་གཞུང་རྣམས་ལ་ཐུགས་རྒྱུད་ཞིབ་མོར་མངའ་བ་མཁས་དབང་རག་ར་རིན་པོ་ཆེ་མཆོག་དང་། དེ་བཞིན་དུ་ལེགས་སྦྱར་དང་བོད་ཀྱི་བརྡ་སྤྲོད་རིག་གནས་གཉིས་ཀ་དང་། ཨིན་སྐད་ལའང་ནང་བྱན་ཚུད་པའི་མཁས་པའི་དབང་པོ་ཆོས་གྲོགས་དགེ་བཤེས་ངག་དབང་བསམ་གཏན་ལགས། གཞན་ཡང་གཞོན་གྲས་ནས་དེང་བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་བརྡ་སྤྲོད་རྩོམ་བྲིས་དང་བཅས་པའི་སྐོར་ལ་སྨྲ་བའི་སྤོབས་པ་ལྡན་པ་མཁས་དབང་དགེ་འདུན་རབ་གསལ་ལགས་དང་མཁས་དབང་ན་ག་སངས་རྒྱས་བསྟན་དར་ལགས་བཅས། མཁས་དབང་བཞི་ནས་ཁོ་བོའི་ཟིན་བྲིས་འདི་ཐོག་དཔྱད་ཞིབ་གནང་སྟེ། སྐབས་བབས་ཀྱི་ལེགས་བཅོས་འོས་པའི་དགོངས་འཆར་ལྷུག་པོར་བསྐྱལ་བར་སྙིང་ཐག་པ་ནས་ཐུགས་རྗེ་ཆེ་ཞུ་རྒྱུ་དང་། མཁས་དབང་སོ་སོའི་དགོངས་འཆར་དམིགས་ཀྱིས་བསལ་འོས་པ་རྣམས་ལ་མཆན་དུ་གསལ་བཤད་ཞུས་ཡོད་པ་མཁྱེན་འཚལ༑ ད་དུང་ཡང་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་གནས་ལ་རྣམ་དཔྱོད་ཕྲ་མོའི་གཟིགས་པ་མངའ་བ་རྣམས་ནས་ལེགས་སྐྱེལ་ཉེས་འགོག་དགོས་རིགས་རྣམས་ལ་དགོངས་འཆར་ལྷུག་པོར་སྩོལ་རོགས་གནང་ཞེས་ཞུ་རྒྱུ་ལ། དེ་བསྟུན་བཅོས་འོས་དང་སྐྱོན་འཕྲི་བགྱི་འོས་རྣམས་དཔར་ཐེངས་རྗེས་མའི་སྐབས་སུ་ཚུད་ཐུབ་པར་ཞུ་འབུས་ལགས༑

དེ་ལྟར་བརྡ་སྤྲོད་གསར་པ་«སྨྲ་སྒོའི་ལྡེ་མིག»འདི་ལ་བརྟེན་ནས་རང་རིགས་གཞོན་ནུ་མང་པོ་ཞིག་ངལ་བ་ཆེན་པོ་དུས་ཡུན་ཤིན་ཏུ་རིང་བ་བསྟེན་མི་དགོས་པར། དུས་དང་ངལ་བ་རན་པོ་གཅིག་གི་ཐོག་ནས། བོད་ཀྱི་ཡི་གེ་འབྲི་རྩོམ་གྱི་རྩལ་སྦྱོང་ཐུབ་པའི་རེ་སྨོན་དང་བཅས། བོད་ཀྱི་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་གཞུང་གལ་ཆེ་བ་མི་ཉུང་བ་ཞིག་ལ་སྦྱངས་པ་མི་དམན་ཙམ་བསྟེན་པ་གླང་རི་བ་ལྷ་རམས་ཐུབ་བསྟན་སྦྱིན་པས། ༢༠༡༠ ཟླ་ཚེས་ལ་བྲིས་པ་དགེའོ།།

དེབ་འདི་བེད་སྤྱོད་བྱ་ཚུལ།

༄། བརྩམས་དེབ་འདི་བཞིན་སྔོན་གྱི་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་བསྟན་བཅོས་སུམ་རྟགས་གཉིས་རྩ་བར་བཞག་སྟེ་དེར་འགྲེལ་པ་བྱེད་པ་ལྟ་བུ་མིན་ཅིང༌། དེ་བཞིན་དུ་བོད་སྐད་ཀྱི་སྒྲ་རིག་པའི་བསྟན་བཅོས་སུ་བྱས་པའང་མིན་ལ། འདི་ནི་བོད་ཡིག་སྦྱོང་མཁན་ཞིག་གིས་དངོས་སུ་ལག་ལེན་བསྟར་སྟངས་གཙོ་བོར་བྱས་ནས་བོད་སྐད་ལ་རང་ཆས་སུ་ཡོད་པའི་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་གནད་གལ་ཆེ་བ་མཐའ་དག་གཏན་འབེབས་བྱ་བའི་ཕྱིར་བྲིས་པ་ཡིན༎ ལྷག་པར་འདི་ནང་བོད་སྐད་ཉིད་ལ་རང་ཆས་སུ་ཡོད་པའི་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་ཁྲིམས་ཀྱི་འགྲོ་སྟངས་བཙལ་འདོན་ཐོག དེའི་འགྲེལ་བཤད་ཆ་ཚང་བ་ཞིག་འོང་བའི་ཆེད་དུ་སྐབས་འགར་སྲོལ་རྒྱུན་གྱི་སུམ་རྟགས་ཀྱི་བརྡ་སྤྲོད་དུ་གཏན་འབེབས་མ་བྱུང་བའི་གནས་ཀྱང་མང་པོ་ཞིག་རིགས་པའི་ལམ་ནས་གསར་གཏོད་ཀྱང་ཞུས་ཡོད༎ སྤྱིར་དེབ་འདི་ཕྲུ་གུའི་སློབ་དེབ་ཏུ་འཁྲུལ་མི་ཉེན་མོད། དེ་ལྟ་ནའང་བརྡ་སྤྲོད་གསར་པའི་འགྲོས་འདིའི་སྟེང་ནས་བོད་རིགས་ཕྲུ་གུ་རྣམས་ལ་བོད་ཡིག་སློབ་སྟངས་གསར་པ་ཞིག་བཟོས་ཏེ། དེ་བསྟུན་བོད་ཡིག་སློབ་དེབ་ཀྱང་གསར་དུ་བསྒྲིག་ཐུབ་པ་ཞིག་ངེས་པར་འོང་སྲིད༎ སྤྱིར་དེབ་འདི་ཀློག་མཁན་ནམ་བེད་སྤྱོད་བགྱིད་མཁན་རིགས་གཙོ་ཆེ་བ་གསུམ་ལྟ་བུ་ཞིག་ཏུ་གནས་པར་ཁོ་བོས་མཐོང་༎

༡ དེ་ལ་བེད་སྤྱོད་བགྱིད་མཁན་གྱི་རིགས་གཙོ་ཆེ་བ་དང་པོ་ནི། གཞན་ལ་ད་ལྟ་བོད་ཡིག་འབྲི་ཀློག་སློབ་སྟོན་གནང་བཞིན་པའི་བོད་ཡིག་གི་དགེ་རྒན་རྣམས་ཡིན་ཅིང༌། ཁོང་རྣམས་ལ་སྤྱིར་སྲོལ་རྒྱུན་སུམ་རྟགས་ཀྱི་བརྡ་སྤྲོད་ཐུགས་རྒྱུས་ལེགས་པོ་ཡོད་ཅིང༌། བོད་ཡིག་གཞན་ལ་སློབ་པའི་ཚེའང་སྲོལ་རྒྱུན་གྱི་བརྡ་སྤྲོད་གཞིར་བཞག་གིས་སློབ་ཁྲིད་གནང་བཞིན་པ་ཞུ་མི་དགོས༎ ཁོ་བོའི་རེ་བ་ལ་ད་ལྟའི་བོད་དགེ་རྣམས་ནས་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་དེབ་འདི་ལ་བརྟེན་ནས། བོད་ཡིག་གི་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་འགྲོ་སྟངས་ལ་གོ་བ་གསར་པ་ཞིག་རྙེད་ཅིང༌། ལྷག་པར་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་གནས་ཆ་ཚང་བ་ཞིག་བློར་ཚུད་དེ། དེའི་སྟེང་ནས་གཞན་ལ་བོད་ཡིག་སློབ་སྟངས་ཕྱུག་ཏུ་གཏོང་ཐུབ་པ་ཞིག་འོང་བའི་རེ་བ་ཞུ་ཡི་ཡོད༎ ཁོང་རྣམས་ལ་ཕན་པའི་ཕྱིར་སྐབས་གང་བྱུང་ལ་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་བཤད་པ་གསར་པ་རྣམས་སྲོལ་རྒྱུན་གྱི་མཁས་པའི་གཞུང་གང་དང་མཐུན་མིན་སོགས་ཀྱི་ཞིབ་

བཤད་མང་པོ་ཞིག་ཡིག་ཆུང་གི་མཚན་དུ་བཀོད་ཡོད་པ་མ་ཟད། སྐབས་སྐབས་སུ་དགེ་རྒན་ཚོར་བློ་ངེས་བྱུང་ན་ཕན་སྙམ་པའི་དོན་གནས་སུ་མཐོང་བ་རྣམས་“ཟུར་བརྗོད་”ཅེས་པའི་མགོ་བརྗོད་ཀྱི་འོག་གསལ་བཤད་བཀྱིས་ཡོད༏ དེབ་འདིའི་སྐབས་གསུམ་པའི་མཇུག་ཏུ། ཚིག་དང་ཚིག་ཕྲད་ལས་བརྩམས་པའི་དོན་བསྡུ་ཞིག་བཀོད་ཡོད་པ་ནི། ས་མཐོ་ས་ནས་རྒྱ་ཆེན་པོ་མཐོང་ཐུབ་པའི་དཔེ་བཞིན། བོད་ཡིག་སློབ་སྟོན་གནང་མཁན་རྣམས་ནས་བོད་ཡིག་གི་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་གནས་མཐའ་དག་ཡི་གེ་ཉུང་ངུ་ཞིག་གི་ནང་བསྡོམས་ཏེ་ཉམས་འོག་ཏུ་ཆུད་ཐུབ་པ་ཞིག་འོང་ན་སྙམ་པའི་བསམ་པས་བསྒྲིགས་པ་ལགས༏

༢ དེབ་འདི་ཀློག་མཁན་གལ་ཆེ་བའི་རིགས་གཉིས་པ་ཞིག་ནི། བོད་ཀྱི་ཕ་སྐད་རིག་གནས་སྐྱོང་དང་ལྷག་པར་སུམ་རྟགས་དང་བརྡ་དག་སོགས་ལ་བྱང་ཆུབ་པའི་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་མཁས་པ་རྣམས་ཡིན༏ ཁོ་བོས་སྲོལ་རྒྱུན་གྱི་བརྡ་སྤྲོད་ལ་དེང་གསར་གཏོད་ཀྱིས་བཅོས་འགྱུར་གཏོང་དགོས་པའི་ཚུལ་རྒྱུ་མཚན་དཔེ་དང་བཅས་པ་ཞིབ་ཏུ་བཀོད་པའི་སྔོན་འགྲོའི་དཔྱད་གཏམ་དེ་གཙོ་བོ་ཁོང་རྣམ་པའི་ཆེད་དུ་བྲིས་པ་ཡིན༏ དེ་དང་ཆབས་གཅིག་ཁོང་རྣམ་པའི་ཆེད་དུ་གཞུང་དངོས་གཞིའི་སྐབས་སུའང་སྔོན་གྱི་བརྡ་སྤྲོད་མཁས་པ་གལ་ཆེ་བ་རྣམས་ཀྱི་བཞེད་པ་དང་། གཞན་ཡང་བརྡ་སྤྲོད་དང་འབྲེལ་བའི་དོན་གནད་གལ་ཆེ་བ་རྣམས་སྐབས་བབས་གང་ཡིན་ལ་མཚན་གྱི་ཨང་གྲངས་བཏབ་ཏེ་གཤམ་དུ་ཡིག་ཆུང་གི་མཚན་བཀོད་ཡོད༏

༣ བརྩམས་དེབ་འདི་ཀློག་མཁན་གལ་ཆེ་བའི་རིགས་གསུམ་པ་ནི། སུམ་རྟགས་སོགས་ལེགས་པོར་མ་ཤེས་རུང་། ཆུང་དུས་ནས་བོད་པའི་སྤྱི་ཚོགས་ནང་འཚར་ལོངས་བྱས་ཤིང་། སློབ་གྲྭར་ཡང་བོད་ཡིག་བསླབ་པས་དེང་བོད་སྐད་ལེགས་པོ་ཤེས་པའི་ཐོག་ཡི་གེ་འབྲི་ཀློག་ཀྱང་རགས་ཙམ་ཞིག་ཤེས་མོད། ཡི་གེ་དེ་ཙམ་བློ་འཁེལ་པོའི་ཐོག་ནས་དག་པོ་དང་ལྷུག་པོར་བྲི་མི་ཐུབ་པ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་བོད་ཡིག་གི་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་ཁྲིམས་ཀྱི་འགྲོ་སྟངས་ལ་དམིགས་བསལ་རྒྱུས་ལེགས་པོ་མེད་པ་རྣམས་ཡིན་ངེས༏ དེ་ལྟ་ནའང་ཁོང་རྣམས་བོད་སྐད་ནང་ཡི་གེ་འབྲི་ཀློག་བྱ་འདོད་ཤིན་ཏུ་ཆེན་པོ་ཡོད་གཤིས། བོད་སྐད་ཉིད་ལ་རང་བཞིན་དུ་གནས་པའི་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་ཁྲིམས་རྣམས་གསལ་ཞིང་ལག་ལེན་ཏུ་བསྟར་བདེ་བར་སྟོན་པའི་ལམ་ཞིག་ཡོད་ཚེ་ཁོང་རྣམས་འབད་བརྩོན་དང་སེམས་ཤུགས་ཀྱིས་མི་དབུལ་བས། ཁོ་བོས་དེབ་འདི་གཙོ་བོར་ཁོང་རྣམས་ལ་དམིགས་པ་ཡིན་ལགས༏ ཁོང་རྣམས་ནས་དེབ་འདི་ཀློག་པའི་ཚེ་དང་པོ་ཉིད་ནས་གཞུང་དངོས་གཞིར་འཇུག་པ་ལས། སྔོན་འགྲོའི་དཔྱད་གཏམ་དེ་ཀློག་མི་དགོས༏ དེ་བཞིན་དུ་གཞུང་དངོས་གཞིའི་ཁོངས་སུ་ཡོད་པའི་

ཡིག་ཆུང་གི་མཚན་ལས། མཚན་གྱི་ཨང་གྲངས་བཏབ་སྟེ་གཤམ་དུ་བཏགས་པ་རྣམས་ལ་དམིགས་བསལ་ཐུགས་སྣང་མ་བགྱིད་ནའང་འགྲིག་འཐུས༑ གཞན་ཡང་སྐབས་ཐོབ་ཀྱི་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་གནད་མཚོན་པའི་ཕྱིར་དཔེར་བརྗོད་བཀོད་པ་རྣམས་ངོས་འཛིན་སླ་བའི་ཆེད་དུ་དེ་རྣམས་ཡི་གེ་ཆུང་བར་བྱས་ཤིང་། ཚིག་སྦྱོར་སྟེ་མང་གི་ནང་དུ་ཚུད་པའི་དཔེར་བརྗོད་རྣམས་ལུང་འདྲེན་གྱི་རྟགས་ཀྱི་བར་བཅུག་པ་སོགས་དེབ་ཀློག་གང་བདེ་བྱས་ཡོད༑

ཁོང་རྣམས་ནས་དེབ་འདི་བོད་ཡིག་འབྲི་ཀློག་སྦྱང་བའི་ཕྱིར་སློབ་དེབ་ལྟ་བུར་བེད་སྤྱོད་བྱ་འདོད་ན། ཐོག་མར་སྐབས་དང་པོར་བཤད་པའི་ཡི་གེའི་རྣམ་གཞག་རྣམས་ལ་རྒྱུས་ཆགས་པར་བྱ་དགོས་ཤིང་། དངོས་གཞིའི་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་སློབ་སྦྱོང་ནི་སྐབས་གཉིས་པ་ནས་འགོ་འཛུགས་དགོས༑ དེ་ལ་དང་ཐོག་དེབ་འདིའི་སྐབས་གཉིས་པ་ནས་བཤད་པའི་བརྗོད་པ་ངག་གི་ཆ་ཤས་ཚིག་གི་སྡེ་ཚན་རྣམས་རེ་རེ་ནས་སོ་སོའི་ངོ་བོ་དང་བྱེད་ལས་གང་ཡིན་གསལ་བར་བློ་ལ་ངེས་པར་བྱས་ཏེ་རྒྱུས་ཆགས་པ་ཞིག་བྱ༑ དེ་ནས་བོད་ཡིག་གི་རྩོམ་ཡིག་དག་པ་ཞིག་མདུན་དུ་ཀླར་ནས་དཔེ་བོར་ཀློག་ཐོག་དེའི་ཚིག་སྦྱོར་ལ་རྟོག་ཞིབ་བྱས་ཏེ་ཚིག་སྦྱོར་གྱི་ཆ་ཤས་རེ་རེ་ནས་ཚིག་གི་སྡེ་ཚན་གང་དུ་གཏོགས་མིན་ལ་དཔྱོད་པའི་གོམས་པ་ཞིག་ཆགས་པར་བྱ༑ དེབ་འདིའི་སྐབས་གསུམ་པ་ནས་བཤད་པའི་ཚིག་ཕྲད་ཀྱི་རྣམ་གཞག་རྣམས་སྦྱོང་བའི་ཚེ། སྔར་སྲོལ་བཞིན་ཚིག་ཕྲད་རེ་རེ་ནས་ཚིག་ལྷུག་གི་དཔེར་བརྗོད་གང་མང་བཏབ་ཐུབ་ན་ཚིག་ཕྲད་རྣམས་ཀྱི་སྒྲ་དང་དོན་གྱི་སྦྱོར་ཚུལ་གཉིས་ཀ་ལེགས་པར་ཁོང་དུ་ཆུད་ཐུབ་པ་ཞིག་འོང་༑ དེ་ཡང་ཅུང་རིག་པ་སྣ་བ་རྣམས་ནས་རྣམ་དབྱེ་བདུན་གྱི་དཔེར་བརྗོད་བྱེད་པའི་ཚེ་ཚིག་ལྷུག་ཙམ་མིན་པར་རྣམ་དབྱེ་རེར་ཚིག་བཅད་རེ་དཔེར་བརྗོད་བྱ་ཐུབ་ན་ཤིན་ཏུ་ཕན་ཐོགས་པ་ཞིག་འོང་བ་གདོན་མི་ཟ༑ དེབ་འདིའི་སྐབས་བཞི་པར་གཏན་ལ་ཕབ་པའི་ཚིག་སྦྱོར་བྱ་ཚུལ་གྱི་རྣམ་གཞག་རྣམས་སྦྱོང་བའི་ཚེ་ངེས་པར་དུ་བོད་ཡིག་གི་དཔེ་ཆའམ་དེབ་གྲགས་ཆེ་བ་ཞིག་མདུན་དུ་བཞག་སྟེ་དེར་ཚིག་སྦྱོར་བྱས་པའི་ཚིག་སྦྱོར་རྣམས་ལ་རྟོག་ཞིབ་དང་འབྲེལ། རང་ངོས་ནས་ཀྱང་གང་ཐུབ་ཀྱི་ཚིག་སྦྱོར་རྒྱས་བསྡུས་མང་པོ་རྩོམ་པའི་རྩལ་སྦྱོང་ཐུབ་ན་ཤིན་ཏུ་ཕན་ངེས༑ དེབ་འདིའི་གཤམ་དུ་རྒྱུན་མཁོའི་བྱ་ཚིག་བརྒྱ་ཕྲག་འགའ་ཤས་ཤིག་ཕྱོགས་གཅིག་ཏུ་བཏུས་ཏེ་དུས་གསུམ་སྐུལ་ཚིག་དང་བཅས་པའི་གཟུགས་ཇི་ལྟར་འཐོབ་ཚུལ་གྱི་རེའུ་མིག་བཀོད་ཡོད་པས། ཚིག་སྦྱོར་འབྲི་རྩལ་སྦྱོང་བའི་ཚེ་བྱ་ཚིག་འདི་རིགས་རྣམས་ཉེ་བར་མཁོ་བས་རེའུ་མིག་དེ་ལ་རྒྱུན་དུ་ནས་རྒྱུས་ཡོད་པ་ཞིག་བྱ༑

མཐའ་དོན་རང་ཅག་བོད་སྐད་སླ་ཞིང་བོད་ཡིག་ཀློག་ཤེས་པ་རྣམས་ནས་མ་མཐར་ཁ་ནས་ཧི་ཙམ་སླ་ཤེས་པའི་བོད་སྐད་ཀྱི་ཚོད་ཙམ་ཞིག་ཡི་གེར་བྲི་ཐུབ་པ་ཞིག་བཟོ་རྒྱུ་ནི་ཤིན་ཏུ་གལ་ཆེ་བའི་གནས་སུ་གྱུར་པར་བརྟེན། དེབ་འདི་མང་པོ་ཞིག་ལ་བོད་ཡིག་འབྲི་ཀློག་ལ་འཇུག་པའི་སྐབས་སུ་རྒྱུན་དུ་ལག་དེབ་ལྟ་བུར་བེད་སྤྱོད་དང་ཕན་འདོགས་འོང་སྲིད་པས་དེ་མཐུན་ཁོ་བོས་ཀྱང་རེ་སྨོན་ཞུའོ།།

དཀར་ཆག

ཤོག་གྲངས།

གླེང་བརྗོད། —— 5

དེབ་འདི་བེད་སྤྱོད་བྱ་ཚུལ། —— 9

ཀ བརྡ་སྤྲོད་གསར་རྙིང་ལས་བརྒྱམས་པའི་སྔོན་འགྲོའི་དཔྱད་གཏམ། —— 21

ཁ བརྡ་སྤྲོད་གསར་པའི་གཞུང་དངོས། —— 60

སྐབས་དང་པོ། ཡི་གེའི་སྐོར།

ལེའུ་དང་པོ། དབྱངས་དང་གསལ་བྱེད་ཀྱི་ཡི་གེ —— 61

ལེའུ་གཉིས་པ། མགོ་འདོགས་ཅན་གྱི་རྗེས་སྦྱུབ་ཀྱི་ཡི་གེ —— 67

ལེའུ་གསུམ་པ། སྔོན་འཇུག་དང་། རྗེས་འཇུག ཡང་འཇུག་བཅས་ཀྱི་སྐོར། —— 77

ལེའུ་བཞི་པ། ཡི་གེ་ཀློག་ཚུལ་གྱི་སྐོར། —— 83

ལེའུ་ལྔ་པ། ཨང་གྲངས་དང་། དང་ཀྱོག ཤད་སོགས་ཀྱི་སྐོར། —— 97

སྐབས་གཉིས་པ། བརྗོད་པ་ངག་གི་ཆ་ཤས་གཙོ་ཁག་ཚིག་གི་སྡེ་ཚན།

བརྗོད་པ་ངག་གི་ཆ་ཤས་ཚིག་གི་སྡེ་ཚན་ངོ་སྤྲོད་པ། —— 104

ལེའུ་དྲུག་པ། མིང་ཚིག་གི་སྐོར། —— 111

༡ མིང་ཚིག་གི་ངོ་བོ། —— 111

༢ མིང་ཚིག་གི་དབྱེ་བ། —— 111

༣ མིང་ཚིག་གི་སྦྱོར་ཚུལ། —— 113

ལེའུ་བདུན་པ། མིང་ཚབ་ཀྱི་སྐོར། — 115
༡ སྐྱེས་བུའི་མིང་ཚབ། — 115
༢ མིང་ཚབ་ཙམ་པོ་བའི་ དེ༷་ འདི༷་ དེ༷་ཚོ། འདི༷་ཚོ། — 117
༣ སྤྱི་སྒྲ་མིང་ཚབ་ཏུ་བཀོད་པ། — 119
༤ ངེས་མེད་ཀྱི་མིང་ཚབ། — 120

ལེའུ་བརྒྱད་པ། མིང་གྲོགས་ཀྱི་སྐོར། — 123
༡ མིང་གྲོགས་ངེས་བཟུང་ཅན། དེ༷་སྒྲ — 123
༢ མིང་གྲོགས་ངེས་བཟུང་མ་ཡིན་པ། ཞིག༷ ཅིག༷་ ཤིག༷ — 123
༣ དངོས་སྟོན་གྱི་མིང་གྲོགས། དེ༷། འདི༷། དེ༷་ཚོ། འདི༷་ཚོ། — 126

ལེའུ་དགུ་པ། ཚིག་གྲོགས་ཀྱི་སྐོར། — 131
༡ གཅིག་ཚིག་དང་མང་ཚིག་སྒྲུབ་བྱེད། — 132
༢ ཉིད༷་ལྟ་བུ་བརྟན་པའི་ཚིག་གྲོགས། — 133
༣ ཚ་ཤས་དང་ཐམས་ཅད་སྟོན་བྱེད་ཚིག་གྲོགས། — 135
༤ མིང་ཚིག་སྒྲུབ་བྱེད་ཀྱི་ཚིག་གྲོགས། བུ༷། བྱེད༷། པ༷། བ༷། མཁན༷། སྟངས༷། ཚུལ༷། — 136
༥ ཁྱད་ཚིག་སྒྲུབ་བྱེད་ཀྱི་ཚིག་གྲོགས། ཅན༷། ལྡན༷། བཅས༷། — 136
༦ ཤག༷ གཞིར་བྱས་ཀྱི་དོན་སྟོན་པའི་ཚིག་གྲོགས། — 138
༧ ཁྱལ༷། ཡིན་ཚུལ་ལྟ་བུ་ཙུང་མ་རངས་པའི་དོན་ལ་འཇུག་པ། — 139
༨ སྤྱི་སྒྲ་དང་བསྡེབས་ཏེ་འཇུག་པའི་ཚིག་གྲོགས། ཞིག༷ སྟེ༷། སླད༷། འདྲ༷། ཕྱིར༷། ལྟར༷། སྲིད༷། སྐྱེད༷། — 140

ལེའུ་བཅུ་པ། མཇུག་སྡུད་ཀྱི་བྱ་ཚིག་གི་སྐོར། — 143
༡ གནས་ལུགས་ཀྱི་ངོ་བོ་སྟོན་བྱེད་དུ་བཀོད་པ། — 145
༢ ཡོད་པ་སྟོན་བྱེད་དུ་བཀོད་པ། — 147
༣ བྱ་ཚིག་གི་མཇུག་བསྡུར་བཀོད་པ། — 148
༤ ལགས། ཞེས་པ་མཇུག་སྡུད་ཀྱི་ཚིག་ལ་འཇུག་པ། — 153
༥ མཇུག་སྡུད་ཀྱི་ཚིག་སྦྱོར་ཚུལ་དང་འབྲེལ་བའི་དཔྱད་གཞི་འགའ་ཤས། — 154

ལེའུ་བཅུ་གཅིག་པ། བྱ་ཚིག་གི་སྐོར། — 159
༡ བྱ་ཚིག་གི་ངོ་བོ་དང་དབྱེ་བ། — 161
༢ བྱེད་པ་པོ་གཞན་དང་དངོས་སུ་འབྲེལ་མ་འབྲེལ་གྱི་བྱ་ཚིག — 163
༣ བྱ་ཚིག་གི་རིགས་གཉིས་ལ་དགག་སྒྲ་སྦྱར་ཚུལ། — 171
༤ བྱ་བའི་དངོས་ཡུལ་དགོས་མི་དགོས་ཀྱི་བྱ་ཚིག་གི་རྣམ་དབྱེ། — 172
༥ བྱ་ཚིག་རྣམས་དུས་གསུམ་དང་སྐུལ་ཚིག་སོགས་སུ་གཟུགས་འགྱུར་ཚུལ། — 173
༦ འབྱུང་བཞིན་དང་གྲུབ་གྱུར་གྱི་སྟེང་ནས་དུས་གསུམ་གྱི་རྣམ་པའི་དབྱེ་བ་བཅུ་གཉིས། — 178
༧ བྱ་ཚིག་ལ་རྐྱེན་ལྟོས་ཀྱི་ཕྲད་ན་སྒྲ་སྦྱར་བ། — 186
༨ རྒྱབ་བསྟོན་བྱ་ཚིག་གི་སྐོར། — 189
༩ ཐུན་མོང་བའི་བྱ་ཚིག་གི་སྐོར། — 195

ལེའུ་བཅུ་གཉིས་པ། ཁྱད་ཚིག་གི་སྐོར། — 201
༡ ཁྱད་ཚིག་དཀྱུས་མ། — 202
༢ གྲངས་དང་མང་ཉུང་གི་ཚད་སྟོན་པའི་ཁྱད་ཚིག — 203
༣ འབྲེལ་སྒྲ་ལས་ཁྱད་ཚིག་སྒྲུབ་པ། — 204

༤ ཚིག་བསྒྲིགས་ལས་ཁྱད་ཚིག་སྦྲུབ་པ། —— 206

༥ བསྡུར་ཞིབ་དང་མཆོག་གསལ་བྱེད་ཁྱད་ཚིག —— 208

ལེའུ་བཅུ་གསུམ་པ། རྣམ་འགྱུར་གྱི་ཚིག་གི་སྐོར། —— 211

༡ བྱ་བའི་རྣམ་འགྱུར་བརྗོད་པའི་ཚིག —— 213

༢ རྒྱན་གསལ་བྱེད་ཀྱི་རྣམ་འགྱུར་གྱི་ཚིག —— 215

ལེའུ་བཅུ་བཞི་པ། གནས་དང་དུས་ཀྱི་ཚིག —— 221

༡ ཕྱོགས་དང་གནས་བརྗོད་པའི་ཚིག —— 221

༢ དུས་བརྗོད་པའི་ཚིག —— 222

ལེའུ་བཅོ་ལྔ་པ། མཚུངས་པ་གསལ་བྱེད་ཀྱི་ཚིག —— 225

ལེའུ་བཅུ་དྲུག་པ། ཚིག་ཕྲད་ཀྱི་རྣམ་གྲངས། —— 227

ལེའུ་བཅུ་བདུན་པ། དྲི་ཚིག་དང་སྤྱི་སྒྲའི་སྐོར། —— 237

༡ སྤྱི་སྒྲ ཅི༷་ ཧི༷་ སུ༷་ ག༷ང་། —— 237

༢ དྲི་ཚིག་ཁག —— 242

ལེའུ་བཅོ་བརྒྱད་པ། འབོད་སྒྲའི་སྐོར། —— 247

༡ འབོད་སྒྲ་བཤད་པ་དགོས། —— 247

༢ ཞར་བྱུང་རྗེས་སུ་བྱེད་པ་དང་། རྗེས་སུ་སྦྱོར་བའི་སྒྲ་བཤད་པ། —— 249

སྐབས་གསུམ་པ། ཚིག་ཕྲད་ཀྱི་རྣམ་གཞག་རྒྱས་པར་བཤད་པ།

ལེའུ་བཅུ་དགུ་པ། རྣམ་དབྱེའི་ཕྲད་བཤད་པ། —— 253

༡ རྣམ་དབྱེ་བདུན་གྱི་ངོ་སྤྲོད། —— 255

༢ ལ་དོན་གྱི་ཕྲད། ༧ སུ༵་ར༵་རུ༵་དུ༵་ན༵་ལ༵་ཏུ༵། རྣམ་དབྱེ་གཉིས་གཞི་བདུན་པ་དང་།།
དེ་ཉིད་ཚེ་སྐབས་རྣམས་ལ་འཇུག། —— 258

༣ རྣམ་དབྱེ་དྲུག་པ་འབྲེལ་སྒྲའི་ཕྲད། ༥ གི༵་ཀྱི༵་གྱི༵་འི༵་ཡི༵། —— 267

༤ རྣམ་དབྱེ་གསུམ་པ་བྱེད་སྒྲའི་ཕྲད། ༥ གིས༵་ཀྱིས༵་གྱིས༵་འིས༵་ཡིས༵། —— 269

༥ རྣམ་དབྱེ་ལྔ་པ་འབྱུང་ཁུངས་ཀྱི་ཕྲད། ༢ ན༵ས། ལ༵ས། —— 273

ལེའུ་ཉི་ཤུ་པ། རྣམ་དབྱེ་མ་ཡིན་པའི་མཚམས་སྦྱོར་གྱི་ཕྲད། —— 279

༡ རྒྱན་སྡུད་ཀྱི་ཕྲད། ༣ ཀྱ༵ང་ཡ༵ང་འ༵ང་། —— 280

༢ འབྱེད་སྡུད་ཀྱི་ཕྲད།༡༡ ག༵མ་ང༵མ་ད༵མ་ན༵མ་བ༵མ་མ༵མ་འ༵མ། ར༵མ་ལ༵མ་ས༵མ་ཏ༵མ། —— 283

༣ ད༵ང་སྒྲ། འབྱེད་པ་དང་། སྡུད་པ། ཚེ་སྐབས། རྒྱུ་མཚན་བཅས་བཞི་ལ་འཇུག་པ། —— 285

༤ ནི༷་སྒྲ། དགར་བ་དང་། བརྣན་པ་ལ་འཇུག་པ། —— 287

༥ ཡ༷ང་སྒྲ། བསྣན་པ་ལ་འཇུག་པ། —— 289

༦ ལྷག་བཅས་ཀྱི་ཕྲད།༣ སྟེ༵་ཏེ༵་དེ༵། —— 290

༧ ལྷག་བཅས་ཀྱི་ཕྲད་གཞན། —— 292

ལ༷་སྒྲ། ན༷ས་སྒྲ། ཞི༷ང་ཅི༷ང་ཤི༷ང་། ལྷག་བཅས་ལ་འཇུག་པ། —— 292

༨ ལ༷་སྒྲ། ད༷ང་སྒྲ། ཞི༷ང་ཅི༷ང་ཤི༷ང་། ཚིག་གི་འཛོག་མཚམས་ལ་འཇུག་པ། —— 295

༩ ཨི་ལྡན་གྱི་ཕྲད། གི༵་ཀྱི༵་གྱི༵་འི༵་ཡི༵། ཚིག་སྦྱོར་སྔ་ཕྱི་སྦྲེལ་བའི་འཛོག་མཚམས་ལ་འཇུག་པ། 296

༡༠ ལྷུང་འདྲེན་གསལ་བྱེད། ཞེ༷ས་ ཅེ༷ས། —— 297

༡༡ དྲི་བའི་གཞི་སྟོན་པའི་ཕྲད། ཞེ༷་ན། ཅེ༷་ན། ཤེ༷་ན། —— 297

༡༢ ན༵་སྒྲ་རྐྱེན་ཕྱོགས་གསལ་བྱེད་ལ་འཇུག་པ། —— 298

༡༣ ན༵་སྒྲའི་འཇུག་ཚུལ་གཞན་བཤད་པ། —— 302

ཀ ན༷་སྨྲ་གཞུང་འཛུགས་པར་འཇུག་པ། —— 302
ཁ ན༵་སྨྲ་སློན་པའི་དོན་ལ་འཇུག་པ། —— 303
ག ན༵་སྨྲ་རེ་བའམ་སྨོམ་པའི་དོན་ལ་འཇུག་པ། —— 303
༡༨ ལ༷་སྨྲའི་འཇུག་ཚུལ་གཞན་བཤད་པ། —— 305
ཀ ལ༷་སྨྲ། རྒྱུ་མཚན་མཚན་མའི་ཚིག་ལ་འཇུག་པ། —— 305
ཁ ལ༷་སྨྲ། རྒྱུ་མཚན་དོན་གྱིས་བསྟན་པ། —— 306
ག ལ༷་སྨྲ། འགལ་བ་སྟོན་པ། —— 306
ང ལ༷་སྨྲ། ཚད་འཛིན་པ་ལ་འཇུག་པ། —— 307
ཅ ལ༷་སྨྲ། དོན་རྐྱེན་གསལ་བྱེད་ལ་འཇུག་པ། —— 307
ཆ ལ༷་སྨྲ། བྱེད་རྒྱུ་གསལ་བྱེད་ལ་འཇུག་པ། —— 308
༡༩ ཕྱིར༷་སྨྲ་རྒྱུ་མཚན་སྟོན་བྱེད་ལ་འཇུག་པ། —— 311

ལེའུ་ཉེར་གཅིག་པ། མཐའི་ཚིག་ཕྲད། —— 313
༡ སླར་བསྡུའི་ཕྲད། ༡༡ གོ༵་ངོ༵་དོ༵་ནོ༵་བོ༵་མོ༵་འོ༵། རོ༵་ལོ༵་སོ༵་ཏོ༵། —— 313
༢ འབྱེད་སྡུད་ ༡༡ དྲི་ཚིག་ལ་འཇུག་པ། —— 314
༣ ད༵ང་སྨྲ་གདམས་ངག་ལ་འཇུག་པ། —— 315
༤ ཉི༵ག ཅི༵ག ཤི༵ག སྐུལ་ཚིག་དང་སློན་པ་ལ་འཇུག་པ། —— 317
༥ ཉེ༷འོ། ཅེ༷འོ། ཤེ༷འོ། རྫོགས་ཚིག་ལྟ་བུར་འཇུག་པ། —— 317

ལེའུ་ཉེར་གཉིས་པ། ཚིག་གི་ཆ་ཤས་ཀྱི་ཕྲད། —— 319
༡ ཆ་ཤས་ཙམ་དུ་གྱུར་པ། པ༵་བ༵་མ༵། པོ༵་བོ༵་མོ༵། ཀ༵་ཁ༵་ག༵་ང༵། —— 320
༢ བདག་སྨྲའི་ཕྲད། པ༵་བ༵་མ༵། པོ༵་བོ༵་མོ༵། —— 322

༣ དགག་སྒྲའི་ཁྱད། མ༷་མི༷་མིན༷་མེད༷། — 324

ལེའུ་ཉེར་གསུམ་པ། མཚམས་སྦྱོར་གྱི་ཁྱད་འདུས། — 329

༡ དོན་གྱི་སྐབས་དབྱེ་བའི་མཚམས་སྦྱོར། — 329

༢ དམིགས་ཀྱིས་འཛིན་པའི་མཚམས་སྦྱོར། — 329

༣ དམིགས་ཀྱིས་མི་འཛིན་པའི་མཚམས་སྦྱོར། — 330

༤ ཕན་ཚུན་སྦྲེལ་བའི་སྦྱོར། — 330

༥ མཚམས་སྦྱོར་ཁྱད་འདུས་གཞན། — 330

ལེའུ་ཉེར་བཞི་པ། ཚིག་དང་ཚིག་ཁྱད་ལས་བརྩམས་པའི་དོན་བསྡུ། — 345

སྐབས་བཞི་པ། ཚིག་སྦྱོར་ཚུལ་དང་འབྲེལ་བའི་གནད་དོན།

ལེའུ་ཉེར་ལྔ་པ། ཡི་གེ་ལས་མིང་ཚིག་སོགས་སྦྱོར་སྟེ་ཚིག་སྦྱོར་བྱ་ཚུལ། — 357

༡ ཡི་གེ་དང་ཚིག་སོགས་ཀྱི་ཁྱད་པར་དང་ཕན་ཚུན་གྱི་འབྲེལ་བའི་སྐོར། — 359

༢ ཚིག་སྦྱོར་གྱི་རྩ་བའི་སྒྲོམ། — 365

ལེའུ་ཉེར་དྲུག་པ། ཚིག་སྦྱོར་གྱི་རིགས་མི་འདྲ་བའི་སྐོར། — 371

༡ ཚིག་སྦྱོར་རྐྱང་པ། — 372

༢ ཟུང་འབྲེལ་ཚིག་སྦྱོར། — 373

༣ སྣེ་མང་ཚིག་སྦྱོར། — 375

༤ ཚིག་སྦྱོར་གྱི་ནང་ལྡང་དངོས་སུ་འདྲེན་པ་དང་བརྒྱུད་ནས་འདྲེན་པའི་ཚུལ། — 378

༥ ཚིག་སྦྱོར་གྱི་ཁྱད་གཞི་རྒྱས་བསྡུས། — 380

ལེའུ་ཉེར་བདུན་པ། ཚིག་གི་སྦྱོར་བ་གཙོ་བོ་དང་ཕལ་པའི་སློར། 385
ལེའུ་ཉེར་བརྒྱད་པ། བོད་ཡིག་གི་མཚམས་བཅད་ཀྱི་སློར། 395
༡ ཚིག་ཤད། 397
༢ ཉིས་ཤད། 397
༣ བཞི་ཤད། 398
༤ ཚིག་སྦྲུབ་རྫོགས་ཏགས། 398
མཇུག་བྱང་། 403

ག དཔྱད་གཞི་དང་ལུང་འཐུངས་བཙོལ་གྱི་ཡིག་ཆ་ཁག 407
ང་ ལྷན་ཐབས།
ཀ སུམ་རྟ་པའི་སྙིང་པོ་«ལེགས་བཤད་ལྗོན་དབང་།» དབྱངས་ཅན་གྲུབ་པའི་རྡོ་རྗེ། 415
ཁ «སུམ་རྟ་པའི་སྙིང་པོ་ལེགས་བཤད་ལྗོན་དབང་གི་ཚིག་དོན་རྣམ་པར་གསལ་བ་
འཕྲུལ་གྱི་མེ་ལོང་།» སྐྱབས་རྗེ་དེ་སྨད་རིན་པོ་ཆེ། 417
ག «རྟགས་འཇུག་གི་སྙིང་པོ་«དཀའ་གནད་གསལ་བའི་མེ་ལོང་།» དབྱངས་ཅན་གྲུབ་པའི་རྡོ་རྗེ། 429
ང རྒྱུན་མཁོའི་བྱ་ཚིག་གཅེས་བཏུས་ཀྱི་རེའུ་མིག 435

བོད་ཀྱི་བརྡ་སྤྲོད་གསར་རྙིང་ལས་བརྩམས་པའི་སྟོན་འགྲོའི་དཔྱད་གཏམ།

༄༅། །ཡིག་འབྲུ་ཀུན་གྱི་མཆོག་གྱུར་ཅིང་། །མིང་ཚིག་བརྗོད་པ་མ་ལུས་སྒྲོག།
རང་བྱུང་ཨ་ཡིས་ལེགས་མཚོན་པའི། །སྐྱེ་མེད་ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་ལ་འདུད།།
ས་མཐོ་གནམ་སྔོ་རླུང་བསིལ་ཞིང་། །ངོ་མཚར་གངས་རིས་རྭ་བསྐོར་བའི།།
བོད་ཁམས་ཁོ་བོས་སྐྱོང་ངོ་ཞེས། །ཐུགས་བསྐྱེད་ཕྱག་ན་པདྨོར་འདུད།།
ཡི་གེ་ཨཱ་ལི་ཀཱ་ལི་དང་། །དེ་ལས་མིང་ཚིག་སྦྱྲུབ་ཚུལ་སོགས།།
བོད་ཀྱི་བརྡ་སྤྲོད་ཕྱི་མོའི་ལུགས། །སྲོལ་འབྱེད་དྲིན་ཅན་ཐོན་མིར་བསྟོད།།
འདི་ན་བོད་སྐད་སློབ་རྣམས། །རང་གི་ཡི་གེ་འབྲི་རྩོམ་ལ།།
འཇུག་པ་གང་བདེར་སྨན་པའི་སླད། །བརྡ་སྤྲོད་སླ་སྒོའི་ལྡེ་མིག་བྱ།།

སྔོན་བཤད།

༄ དེ་ཡང་སྔོན་གྱི་བོད་བཙན་པོའི་དུས་ཀྱི་རྡོ་རིང་གི་ཡི་གེ་ལས“ཡུལ་མཐོ་ས་གཙང་བ” ཞེས་བྱུང་བ། ཁ་བ་ཅན་དུ་འང་གྲགས་པ། ས་སྨད་ཤིན་ཏུ་ཡངས་པའི་བོད་ཀྱི་ཡུལ་ལྗོངས་དེར། རང་ཅག་བོད་མིའི་གནའ་རབས་ཀྱི་མི་སྔེ་ཚོ་ཁག་འགའ་ཤས་མི་ལོ་ཁྲི་ཕྲག་འགའི་གོང་ནས་ཆགས་པ་དེང་གནའ་ཤུལ་བརྟོགས་ཏེ་ཐོན་པའི་རྫས་ལས་གསལ་བར་གྲུབ་ཅིང་། ས་གནས་གཞན་ནས་ཀྱང་རིམ་གྱིས་ཁ་བའི་ལྗོངས་དེར་མི་སྡེ་ཁག་གཞན་ཡང་འགྱུར་ཏེ་གཞིས་ཆགས་པ་སོགས་ལས། རིམ་གྱིས་མི་སྡེ་དེ་རྣམས་ས་གནས་ཀྱི་འཁོས་བབས་དང་བསྟུན་ཏེ་རྒྱུན་འཚོའི་ཐབས་ལམ་དཔེར་ན་རི་དྭགས་བཤོར་བ་དང་ཞིང་འབྲོག་གི་ལས་རིགས་སྤེལ་བ་སོགས་བྱུང་བ་ནི། འཛམ་གླིང་ས་གནས་མང་པོར་གནའ་རབས་ཀྱི་མི་རིགས་ཀྱི་བྱུང་བའི་བགྲོད་རིམ་དང་མཐུན་པ་ལྟ་མི་དགོས༑ གནའ་བོའི་མི་རིགས་དེ་དག་རང་ཅག་བོད་རིགས་སུ་གྲགས་པའི་མི་རིགས་ཀྱི་

ཕ་མེས་ཀྱི་བརྒྱུད་པ་ཡིན༑ ཕ་མེས་ཀྱི་བོད་རིགས་དེ་རྣམས་ལ་སྤྱིར་རིམ་གྱིས་ཡུལ་ལུང་སོ་སོའི་ཡུལ་སྐད་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པ་རེ་ཆགས་པ་བསྐོན་དུ་མེད་མོད། འོན་ཀྱང་ཡུལ་སྐད་དེ་རྣམས་སྤྱིན་བུ་ཚ་དང་ཡང་ཚ་ལྟ་བུ་ནང་ཕན་ཚུན་གྱི་འབྲེལ་བ་ཆེས་སྟོ་ས་ཞིག་ནས་ཡོད་པ་རིགས་པས་གྲུབ་ཅིང་། ལྷག་པར་དུས་རབས་བདུན་པ་ཡས་མས་སུ་གནམ་རི་སྲོང་བཙན་དང་བཙན་པོ་སྲོང་བཙན་གྱི་དུས་སུ་སྤྱིར་རྒྱལ་གྱི་རྒྱལ་ཁམས་དབུ་འཕང་ཤིན་ཏུ་མཐོ་བར་གྱུར་ཅིང་། རིམ་པས་བྱང་ཕྱོགས་སུ་ཞང་ཞུང་གི་རྒྱལ་ཁམས་མངའ་འོག་ཏུ་བསྡུས་ལ། དེ་ནས་རིམ་གྱིས་སུམ་པ་དང་། འ་ཞ་སོགས་རྒྱལ་ཕྲན་མང་པོ་མངའ་འོག་ཏུ་བསྡུས་ཏེ་བོད་གཅིག་གྱུར་གྱི་རྒྱལ་ཁམས་བཙུགས་ཤིང་། ལྷོར་བལ་ཡུལ་ཡང་སྲིད་དབང་བཙན་པོའི་མངའ་འོག་ཏུ་གཏོགས་པར་མཛད་པ་སོགས་ཀྱིས། སྤྱིར་རྒྱལ་བོད་ཀྱི་རྒྱལ་ཁམས་ཤིན་ཏུ་སྟོབས་ཆེ་བར་གྱུར་པར་བརྟེན། རྒྱལ་ཁམས་སྤྱི་ལ་ཁྱབ་པའི་ཁྲིམས་དང་། འཛིན་སྐྱོང་དང་། དམག་སྒྲིག་སོགས་གནད་དོན་མང་པོ་ཞིག་ལ་གཏན་འབེབས་ཀྱིས་བྲིས་པའི་ཡི་གེ་ཞིག་དགོས་པའི་གནས་ཚུལ་ལོ་རེ་ནས་ཇེ་གསལ་དུ་ཕྱིན་པ་དང་།[1] ལྷག་པར་ཁྲིམ་མཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་ཁམས་དཔེར་ན་ཕྱིས་དབུ་ཤེ་ཤི་ཡའི་ས་ཁུལ་དུ་དབང་ཤུགས་ལ་རྟག་ཏུ་ཐབས་རྩོད་དང་མཐུན་ཟླ་བྱ་ཡུལ་རྒྱ་ནག་གི་རྒྱལ་ཁམས་ལྟ་བུར་ཆ་བཞག་ན། བྲིས་པའི་ཡི་གེ་གཏན་འབེབས་ཡོད་པའི་རྐྱེན་གྱིས་ཁེ་ཕན་ཇི་ལྟར་ཡོད་ཚུལ་མཐོང་ཐུབ་པ་དང་། ལྷག་པར་རྒྱ་གར་ལ་ཡི་གེ་ཡོད་པའི་རྐྱེན་གྱིས་ཆོས་དང་རིག་གཞུང་ཆུ་ཚད་མཐོན་པོར་སོན་པ་སོགས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་ཡང་རིམ་པས་རྟོགས་པ་སོགས་ཀྱིས། ཕྱི་ལོའི་དུས་རབས་བདུན་པའི་ནང་ཆོས་རྒྱལ་སྲོང་བཙན་གྱིས་བོད་སྐད་ལ་མཁོ་བའི་ཡི་གེ་གཏན་འབེབས་དགོས་པའི་བཀའ་བཏང་སྟེ་སློབ་དཔོན་ཐོན་མིས་ད་ལྟའི་བོད་ཡིག་འདིའི་སྒྲོལ་གཏན་འབེབས་མཛད་པ་ཡོངས་སུ་གྲགས༑

དེ་ལ་སྤྱིར་སྐད་ཡིག་གང་དང་གང་ཡིན་རུང་། ཡི་གེ་ལས་ཁ་སྐད་ཆེས་རྙིང་པ་ཡིན་པ་ནི་ཆོས་ཉིད་ཀྱི་འགྲོ་སྟངས་ཡིན་པས། རང་རེའི་བོད་སྐད་ལ་ཆ་བཞག་ནའང་བོད་ཡིག་ལས་བོད་སྐད་ཆེས་རྙིང་པ་ཡིན་པ་ནི་ཞུ་མི་དགོས༑ དེར་བརྟེན་བོད་ཡིག་ཐོག་མར་བསྒྲིགས་པའི་སྐབས་སུ

ཆེས་སྔ་མོ་ཞིག་ནས་ཡོད་པའི་བོད་ཀྱི་སྐད་ལ་སྒྲ་གདངས་གང་ཡོད་ཚང་མ་མཚོན་ཐུབ་པའི་ཡི་གེ་གསལ་བྱེད་སུམ་ཅུ་དང་། ཡང་“སྒ”དང་“སྔ”ལྟ་བུ་གསལ་བྱེད་ཀྱི་ཡེ་གེ་ལ་མགོ་ཡིག་བཏགས་པའི་མགོ་ཅན་གྱི་ཡི་གེ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་“ཀྱ་ཁྱ”དང་། “ཀྲ་ཁྲ” “ཀླ་གླ”ལྟ་བུ་གསལ་བྱེད་ཀ་དང་ཁ་སོགས་ཀྱིས་མཚོན་པའི་སྒྲ་ཀ་ཁ་སོགས་ལ་དབྱངས་ཕྱེད་ཡ་དང་ར་དང་ལའི་སྒྲ་ཅུང་ཐོན་པའི་སྒྲ་རྣམས་མཚོན་བྱེད་དུ་མགོ་ཅན་དང་འདོགས་ཅན་གྱི་རྗེས་སྒྲུབ་ཀྱི་ཡི་གེ་བཅས་གཏན་འབེབས་བྱས་ཤིང་། ཡི་གེ་དེ་རྣམས་གྱུང་བསྒྲིགས་པ་ལས་མིང་དང་ཚིག་སྒྲུབ་ཅིང་། མིང་ཚིག་རྣམས་སྦྲེལ་ཏེ་དོན་སྟོན་པ་ན་ཕན་ཚུན་འབྲེལ་བྱེད་ཀྱི་ཚིག་ཕྲད། དཔེར་ན་ལ་དོན་གྱི་ཕྲད་སུ་ར་རུ་དུ་ན་ལ་ཏུ་ལྟ་བུ་སྦྱོར་དགོས་པས། དེ་དག་སྦྱོར་བའི་ཚེ་བརྗོད་བདེ་བ་གཙོ་བོར་ཡོང་ཆེད་རྗེས་འཇུག་ལ་ལྟོས་ཏེ་ཕྲད་གང་སྦྱོར་ཚུལ་གྱི་སྒྲའི་སྦྱོར་ཚུལ་དང་། ཕྲད་དེ་རྣམས་དོན་གང་སྟོན་པ་ལ་འཇུག་པའི་དོན་གྱི་སྦྱོར་ཚུལ་སོགས་ཀྱང་གཏན་འབེབས་བྱས་པ་དེ་བྱུང་བ་རེད༑ དེའི་ཕྱིར་ལེགས་སྦྱར་ཙམ་མ་གཏོགས། སྐད་ཡིག་གང་དང་གང་ཡིན་རུང་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་རྣམ་གཞག་གཏན་ལ་འབེབས་པའི་དགོས་དོན་གཙོ་བོ་ནི་སྐད་གང་ཞིག་གི་མཚོན་བྱེད་ཀྱི་ཡི་གེའི་ཚུལ་དེས་གང་མཚོན་པར་བྱ་བའི་སྐད་དེ་ལ་རང་ཆས་སུ་ཡོད་པའི་སྤྱི་ཁྲིམས་རྣམས་གསལ་བར་གཏན་འབེབས་བགྱི་བ་དེ་ཡིན་པས། ཐོག་མར་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་ཁྲིམས་ཤིག་བཟོས་ཏེ་དེ་ནས་བོད་ཡིག་འདི་ལྟར་འབྲི་དགོས་ཞེས་པ་ལྟ་བུ་མིན་གྱི། དེ་ལས་ལྡོག་སྟེ་བོད་སྐད་ནང་ཚིག་སྦྱོར་བྱེད་སྟངས་འདི་ལྟར་ཡོད་པས་བོད་ཡིག་འབྲི་བའི་ཚེ་དེ་མཚོན་ཐུབ་པ་ཞིག་དགོས་ཤིང་། ཚུལ་དེ་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་གཞུང་དུ་འདི་ལྟར་དུ་གཏན་ལ་འབེབས་ཞེས་པ་ཞིག་དགོས༑ གནད་འགག་འདི་“བརྡ་སྤྲོད”ཅེས་པའི་ཚིག་གི་དོན་ནམ་སྒྲ་བཤད་ལས་ཀྱང་རགས་ཙམ་གོ་ནུས༑

དེ་ལ་བརྡ་སྤྲོད་ཅེས་པ་ནི་ལེགས་སྦྱར་གྱི་ཚིག་“བྱཱ་ཀ་ར་ཎ”ཞེས་པ་བོད་སྐད་དུ་བསྒྱུར་བ་ཡིན་ཅིང་། དེའི་དོན་ནི་འཇམ་མགོན་ས་པཎ་གྱིས་ལུང་སྟོན་པའམ། ཀུན་གསལ་བར་བྱས

པའམ། ཀུན་གོ་བར་བྱེད་པ་ཞེས་བྱ་བ་ལ་འཇུག་པར་གསུངས།[2] དེ་ཡང་གོ་བདེར་བཤད་ན། བརྡ་སྤྲོད་ཅེས་པ་ནི་མིང་ཚིག་བརྗོད་པ་རྣམས་ཀྱིས་དོན་ཇི་ལྟར་སྟོན་ཚུལ་བརྡ་སྤྲོད་པ་ཞིག་ལ་གོ་ཞིང་། དངོས་སུ་ནི་ཡི་གེ་ལ་རྣམ་དབྱེ་སོགས་ཀྱི་རྐྱེན་སྦྱར་ཏེ་མིང་ཚིག་བརྗོད་པ་ཇི་ལྟར་སྒྲུབ་ཚུལ་སྟོན་པའི་གཞུང་ལུགས་ལ་བརྡ་སྤྲོད་ཅེས་ཟེར་བས། ལེགས་སྦྱར་གྱི་སྒྲའི་བསྟན་བཅོས་དཔེར་ན་«ཀ་ལཱ་པ་»ལྟ་བུ་མང་པོ་ཞིག་གི་མཚན་དུ་ཝྱཱ་ཀ་ར་ཎ་སྟེ་བརྡ་སྤྲོད་པ་ཞེས་པའི་ཚིག་དེ་དངོས་སུ་སྨོས་པའང་རྒྱུ་མཚན་དེ་ལ་ཐུག ཚིག་འདི་ཨིན་སྐད་དུ་“གྲམ྄ར་”ཞེས་པའི་ཚིག་དེ་དང་དོན་མཚུངས་ལ། དེ་ལྟ་ན་རང་རེའི་ངག་རྒྱུན་དུ་བརྡ་སྤྲོད་ལ་སྐབས་འགར་“སུམ་རྟགས་”ཞེས་སྟབས་བདེ་བྱས་ཏེ་སྨྲ་སྲོལ་ཡོད་མོད། དེར་ཐུགས་སྣང་མཛད་དེ་གང་ཐུབ་ཀྱིས་བརྡ་སྤྲོད་ཅེས་གསུང་ཐུབ་ན་འཕྲུལ་གཞི་མི་འོང་བའི་དགེ་མཚན་ཆེ༔ “སྒྲ་རིག་པ་”ཞེས་པ་ནི་ཨིན་སྐད་ལ་“ལིང་གུཨིསྟིཀྶ་”ཞེས་པ་དང་མཚུངས་ལ། དེ་ནི་བརྡ་སྤྲོད་ཙམ་མིན་པར་རྗོད་བྱེད་ཀྱི་སྒྲ་ལ་རིགས་པའི་ལམ་ནས་དཔྱད་པའི་རིག་པའི་གཞུང་ལུགས་ཀྱི་སྡེ་ཚན་ཞིག་ལ་བྱ་ཞིང་། བརྡ་སྤྲོད་ནི་དེའི་ཆ་ཤས་སུ་གྱུར་པ་ཡིན་པར་ཤེས་དགོས༔[3]

སྤྱིར་སྒྲ་རིག་པའི་གཞུང་ལུགས་ཀྱི་འགྲོ་སྟངས་ཀྱི་སྟེང་ནས་བཤད་ན། ཡིག་རིགས་གཞན་དང་ཚུལ་མཚུངས་པར་བོད་ཀྱི་བརྡ་སྤྲོད་ལའང་ནང་གསེས་ཆ་ཤས། ༡ གསལ་བྱེད་དང་དབྱངས་ཀྱི་ཡི་གེ་རྣམས་སྦྲིག་སྟངས་ཀྱི་ཐོག་ནས་མིང་དང་ཚིག་ཇི་ལྟར་སྒྲུབ་ཚུལ་དང་། ༢ ཡང་མིང་ཚིག་དང་ཚིག་ཕྲད་དང་མཚམས་སྦྱོར་སོགས་སྦྱར་བ་ལས་ཚིག་སྦྱོར་དང་ཚིག་སྒྲུབ་ཇི་ལྟར་བྱ་ཚུལ་གྱི་སྤྱི་ཁྲིམས་སྟོན་པའི་སྡེ་ཚན་ཞིག་དང་། ༣ དེ་བཞིན་དུ་ཡི་གེ་རྣམས་སྒྲ་དྲག་ཞན་དང་དེ་རྣམས་སྐྱེ་གནས་གང་དང་འབྲེལ་མི་འབྲེལ་དཔྱོད་པའི་ཚུལ་བཅས་གསུམ་ངེས་པར་ཡོད་དགོས། དེ་གསུམ་ལས་ཆ་ཤས་དང་པོ་དང་གཉིས་པའི་ཁོངས་ཀྱི་ཚིག་ཕྲད་ཀྱི་འགྲོ་སྟངས་བཅས་ནི་«སུམ་ཅུ་པ་»དང་«རྟགས་འཇུག་»གི་གཞུང་གཉིས་ཀྱིས་གཏན་འབེབས་ལེགས་པར་མཛད་ཅིང་། ཆ་ཤས་གསུམ་པ་ནི་དུས་རབས་བཅུ་གཅིག་པའི་ནང་བྱུང་བའི་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་བསྟན་བཅོས་«སྨྲ་སྒོ་

མཚོན་ཆའི་[4]ནང་ལེགས་པར་གཏན་ལ་ཕབ་ཟིན; དེ་ལྟ་ནའང་ཆ་ཤས་གཉིས་པའི་ཁོངས་ཀྱི་ཚིག་ལ་ནང་གསེས་དབྱེ་བ་གསལ་བར་ཕྱེ་སྟེ་དེ་དག་སོ་སོའི་ངོ་བོ་དང་བྱེད་ལས་རྣམ་པར་བཞག་པ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་ཚིག་ཕན་ཚུན་བསྒྲིགས་པ་ཙམ་མིན་པར་དེ་ལྟར་བསྒྲིགས་པ་ལས་ཚིག་སྦྱོར་[5]དང་ཚིག་སྒྲུབ་ཇི་ལྟར་བྱ་ཚུལ་ལ་གནའ་སྲོལ་སུམ་རྟགས་ཀྱི་བརྡ་སྤྲོད་དུ་བཤད་པ་གཏན་འབེབས་མཛད་པར་མི་སྣང་བར་བརྟེན། སྲོལ་རྒྱུན་སུམ་རྟགས་ཀྱི་ལུགས་ལ་བོད་སྐད་ཀྱི་བརྡ་སྤྲོད་ཆ་ཚང་བ་ཞིག་གཏན་འབེབས་མེད་པར་རྟོགས་ནུས་སོ།།

བོད་སྐད་ཀྱི་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་རྩ་བའི་གཞུང་རྣམས་བྱུང་རིམ།

སྤྱིར་སྤྱི་ལོའི་དུས་རབས་བདུན་པའི་གོང་དུ་བོད་ལ་ཡི་གེའི་སྲོལ་དར་ཡོད་མེད་ཀྱི་དོན་དེ་མཁས་པ་རྣམས་ལ་རྩོད་པའི་གཞིར་གྱུར་ཅིང་། ཁོ་བོས་བརྟག་ནའང་གནས་དོན་འདིའི་ཐོག་ཆེས་གནའ་རྙིང་གི་ཡིག་ཆ་མང་པོ་ཞིག་ཕན་ཚུན་གུང་བསྒྲིགས་ཤིང་། གནའ་དུས་བོད་དང་འབྲེལ་བ་བྱུང་བའི་མི་རིགས་གཞན་གྱི་གནའ་བོའི་ཡིག་ཆ་ཁག་ལའང་དཔྱད་པ་ཞིབ་མོར་བྱས་པ་སོགས་ཀྱི་སྟེང་ནས་མ་གཏོགས་གནས་སྐབས་ཤིག་རིང་ཁ་ཚོན་བཅད་དེ་ཤོད་ཐུབ་རྒྱུ་དཀའ་བར་མཐོང་; འགའ་ཤས་ཀྱིས་ཞང་ཞུང་དམར་ཡིག་ཅེས་པ་ཞིག་ཡོད་ཚུལ་བཤད་ནའང་། ད་བར་དུས་རབས་བདུན་པའི་གོང་གི་ཞང་ཞུང་གི་སྐད་དུ་བཞུགས་པའི་ཡིག་ཆ་ཕར་བཞག མཐའ་ན་བྲག་དང་རྡུས་པ་བྱང་བུ་སོགས་ལ་བཀོད་པའི་ཡིག་རིགས། དཔེར་ན་མི་རིགས་ཆེས་རྙིང་པ་དག་ཆགས་པའི་ས་ཁུལ་ནས་ཐོན་པ་ལྷ་བུ་ཕྲ་མོ་ཙམ་ཡང་རྙེད་པ་བྱུང་མེད་པས། ད་ལྟའི་ཆར་ཞང་ཞུང་གི་ཡི་གེ་རྙིང་པ་དེ་འདྲ་ཞིག་བྱུང་ཞེས་བརྗོད་ཤིན་ཏུ་དཀའ; ཡང་གཞན་དག་གིས་ཆོས་རྒྱལ་སྲོང་བཙན་གྱི་གོང་ནས་རྒྱ་གར་སོགས་ཡིག་རིགས་གཞན་ལ་དཔེར་བྱས་པའི་བོད་ཡིག་རྙིང་པ་ཞིག་ཡོད་པ་ལ། དུས་རབས་བདུན་པར་སློབ་དཔོན་ཐོན་མིས་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་ཁྲིམས་གཏན་འབེབས་མཛད་དེ་སྒྲ་སྦྱོར་གྱི་སྲོལ་སྤེལ་བར་བྱུང་ཚུལ་ཡང་བཤད;[6] གང་ལྟར་ཡང་ད་ལྟ་ང་ཚོས་བེད་སྤྱོད་བཞིན་པའི་བོད་

ཀྱི་ཡི་གེ་འདི་གཞིར་བྱས་པའི་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་བྱུང་བ་བརྗོད་པ་ན། “ཆུ་མགོ་གངས་ལ་ཕྱག ཆོས་མགོ་སངས་རྒྱས་ལ་ཕྱག” ཅེས་པའི་དཔེ་བཞིན་ཐོག་མར་སློབ་དཔོན་བཀའ་དྲིན་ཅན་ཐོན་མི་སམ་བྷོ་ཊ་ལ་ཕྱག་དགོས་པ་ནི་ཕལ་ཆེར་བསྙོན་དུ་མེད་པར་མངོན༏ དེ་ཡང་ཡོངས་གྲགས་ལ། སློབ་དཔོན་ཐོན་མིས་ན་ག་རའི་ཡི་གེ་སྟེ་དེ་དུས་ཀྱི་རྒྱ་གར་གུཔྟའི་རྒྱལ་བརྒྱུད་ཀྱི་ཡི་གེར་དཔེ་བྱས་ཏེ་ད་ལྟའི་བོད་ཡིག་འདི་གསར་དུ་བཟོས་པར་བཤད་ཅིང་། སྔོན་གྱི་ལོ་རྒྱུས་སྨྲ་བའི་གསུང་སྒྲོལ་ལྟར་ན་སློབ་དཔོན་ཐོན་མི་ཉིད་ནས་གསར་བཅོས་ཀྱི་བོད་ཀྱི་ཡི་གེ་དེའི་སྒྲ་དང་དོན་གྱི་སྦྱོར་ཚུལ་གཏན་ལ་འབེབས་པའི་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་བསྟན་བཅོས་རྩ་བ་«ལུང་སྟོན་པ་སུམ་ཅུ་པ»དང་། དེའི་འགྲེལ་པའི་ཚུལ་དུ་ཡན་ལག་གི་བསྟན་བཅོས་བདུན་བརྩམས་པར་གྲགས་པ་ལས། ཆེས་སྔ་ས་ཞིག་ནས་ཡན་ལག་གི་བསྟན་བཅོས་དྲུག་བརླག་པར་བཤད་ལ།[༨] གང་ལྟར་ཡང་ལོ་ངོ་སྟོང་ཕྲག་ཙམ་གྱི་དུས་ནས་«སུམ་ཅུ་པ»དང་«རྟགས་ཀྱི་འཇུག་པ»གཉིས་ལས་མ་བཞུགས༏ བོད་ཡིག་གི་བྱུང་བའི་ཐོག་ལ་བར་སྐབས་ཤིག་ནས་གསུང་སྒྲོལ་ལ། རྒྱ་གར་གྱི་ཡི་གེ་ལ། ཙ་ཚ་ཛ་དང་། ཞ་ཟ་འ་དྲུག་མེད་པ་ཐོན་མིས་བོད་ཡིག་ལ་གསར་དུ་བསྣན་དགོས་པར་བྱུང་བར་གྲགས་མོད། དེ་ནི་ཞ་ལུ་ལོ་ཙཱ་བས་ཐོག་མར་གསུངས་པ་ཕྱིས་ཀྱི་བརྡ་སྤྲོད་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཡང་ནས་ཡང་དུ་བཟླས་པ་དང་། དེ་ལྟ་ནའང་རྒྱ་གར་གྱི་སྐད་ལ་ཙ་ཚ་ཛ་གསུམ་མེད་པ་མངོན་སུམ་ལ་བསྙོན་པའི་གཏམ་ཡིན་ཚུལ་མཁས་དབང་དགེ་འདུན་ཆོས་འཕེལ་གྱིས་གསུངས་པ་ལྟར་དོན་ལ་གནས་པ་ནི་རྒྱ་གར་གྱི་སྐད་ལ་བལྟས་པ་ཙམ་གྱིས་རྟོགས་ནུས༏[༩]

བོད་ཀྱི་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་རྩ་གཞུང་«སུམ་ཅུ་པ»དང་«རྟགས་ཀྱི་འཇུག་པ»གཉིས་ལས་བསྟན་བཅོས་«སུམ་ཅུ་པས»ནི་བོད་སྐད་ལ་ཉེ་བར་མཁོ་བའི་རྩ་བའི་ཡི་གེ་ལ་དབྱངས་དང་གསལ་བྱེད་ཇི་དགོས་དང་། ཡི་གེ་ལས་ཚིག་འགྲུབ་བཟོ་བའི་ཆེ་རྩ་བའི་མིང་གཞི་ཞིག་གཞིར་བྱས་ཏེ་དེ་ལ་སྐབས་སྟོབས་ཀྱི་རྗེས་སུ་འཇུག་པ་དང་སྔོན་དུ་འཇུག་པའི་ཡི་གེ་བཏབ་པའི་ཕྱིར། གསལ་བྱེད་སུམ་ཅུ་ལས་ཟུར་དུ་རྗེས་འཇུག་གི་ཡི་གེ་བཅུ་དང་། ཡང་འཇུག་པའི་ཡི་གེ་གཉིས། རྗེས་འཇུག

བཅུ་ལས་སྔོན་དུའང་འཇུག་ཏུ་རུང་བའི་སྔོན་འཇུག་གི་ཡི་གེ་ལྔ་བཅས་གཏན་ལ་ཕབ༏ དེའི་སྟེང་དུ་མིང་གཞི་དང་སྔོན་རྗེས་ཀྱི་ཡི་གེ་དེ་རྣམས་གཞིར་བྱས་ཏེ་མིང་ཚིག་བརྗོད་པ་སྒྲུབ་པའི་ཚེ་ཉེ་བར་མཁོ་བའི་ཚིག་ཕྲད་ལ་རྣམ་དབྱེའི་ཕྲད་ལ་དོན་དང་ཨི་ལྡན་གྱི་ཕྲད་ལ་སོགས་པ་དང་། རྣམ་དབྱེ་མ་ཡིན་མོད་སྒྲའི་སྦྱོར་ཚུལ་ལ་རྗེས་འཇུག་གི་ཡི་གེ་ལ་བལྟོས་དགོས་པ་སྟེ་ཚིག་ཕྲད་གཞན་དབང་ཅན་སླར་བསྡུ་དང་རྒྱན་སྡུད་ལ་སོགས་པ། གཞན་ཡང་ཕྲད་རང་དབང་ཅན་ནི་སྒྲ་དང་དེ་སྒྲ་ལ་སོགས་པ་རྣམས་རྣམ་པར་བཞག་ཅིང་། ཕྲད་དེ་རྣམས་དོན་གང་ལ་འཇུག་ཚུལ་གྱིཾ་རྩ་བའི་བཾརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་ཁྲིམས་གཏན་ལ་ཕབ་པར་མཛད༏ གཞུང་གཉིས་པ་«རྟགས་ཀྱི་འཇུག་པས»ནི་སྤྱིར་དབྱངས་གསལ་གཉིས་དང་ལྷག་པར་གསལ་བྱེད་སུམ་ཅུ་ལ་ནང་གསེས་སྒྲ་དྲག་ཞན་གྱི་དབང་གིས་ཕོ་མོ་མ་ནིང་སོགས་རྟགས་ཀྱི་རྣམ་དབྱེ་བྱས་ཤིང་། དེ་བཞིན་དུ་སྔོན་འཇུག་ལའང་ནང་གསེས་ཕོ་མོ་མ་ནིང་གི་རྟགས་ཀྱི་དབྱེ་བ་ཕྱེས་པས། མིང་གཞི་དང་སྔོན་རྗེས་སོགས་ཀྱི་ཡི་གེ་བསྒྲིགས་པ་ལས་མིང་ཚིག་སོགས་སྒྲུབ་པ་ན་སྔོན་རྗེས་ཀྱི་སྦྱོར་ཚུལ་ལས་རྗེས་ཀྱི་མིང་མཐའ་འདྲེན་ཚུལ་ཇི་ལྟར་ཐོབ་པའི་རྣམ་གཞག་རྣམས་ཀུང་གཏན་ལ་ཕབ༏ ལྷག་པར་སྔོན་འཇུག་ལ་རྟགས་ཀྱི་རྣམ་དབྱེ་མཛད་པའི་རྒྱུ་མཚན་གཙོ་བོ་ཞིག་ནི། བོད་ཡིག་ལ་བྱ་ཚིག་སྦྱོར་བའི་ཚེ། དངོས་པོ་བདག་དང་གཞན་གྱི་རྣམ་གཞག་གཏན་ལ་འབེབས་པའི་ཐོག་ནས་བྱ་བྱེད་ལས་གསུམ་སྟེ། བྱ་བ་དང་། བྱེད་པ་པོ། ལས་སམ་བྱ་བའི་ཡུལ་བཅས་སུ་འཇོག་པ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་འདས་མ་འོངས་ད་ལྟ་དུས་གསུམ་ལ་བྱ་ཚིག་གི་ཡི་གེའི་གཟུགས་ཇི་ལྟར་ཐོབ་ཚུལ་གྱི་རྣམ་གཞག་གཏན་འབེབས་མཛད་པ་དེ་ཡིན༏ གང་ལྟར་ཡང་སུམ་རྟགས་གཉིས་ཀྱིས་གཏན་ལ་ཕབ་པའི་བོད་ཀྱི་བརྡ་སྤྲོད་དེ་ཐོག་མར་ཡོངས་གྲགས་བཤད་སྲོལ་ལྟར་ན་དུས་རབས་བདུན་པ་ཡས་མས་སུ་བྱུང་༏

དེ་རྗེས་དུས་རབས་བརྒྱད་པའི་སྨད་དམ་དགུ་པའི་སྟོད་ཡས་མས་སུ་ལོ་ཙཱ་བ་ལྕེ་ཁྱི་འབྲུག་གིས་ལེགས་སྦྱར་གྱི་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་གཞུང་ལ་གཞི་བྱས་ཏེ་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་གནད་རྣམས་དོན་ཚན་ནམ་གནས་བརྒྱད་སྟེ། ༡ བྱེད་པའི་གནས་དང་། ༢ བསྡུ་བའི་གནས། ༣ བསྒྱུར་བའི་གནས།

༤ དྲང་བའི་གནས། ༥ འཇུག་པའི་གནས། ༦ རྣམ་དབྱེའི་གནས། ༧ ཕྱོགས་ཀྱི་གནས་དང་། ༨ དངོས་པོའི་གནས་སུ་བསྡུས་ཏེ་གདན་ལ་འབེབས་པའི་བསྟན་བཅོས་«གནས་བརྒྱད་རྩ་འགྲེལ»མཛད་༔[༩] དེ་ལ་དང་པོ་བྱེད་པའི་གནས་ཀྱིས་བྱ་བྱེད་ལས་གསུམ་དང་འབྲེལ་བའི་ཡི་གེའི་འགྲོ་ཚུལ་དང་། གཉིས་པ་བསྟོ་བའི་གནས་ཀྱིས་དཔེར་ན་གསེར་གྱི་བུམ་པ་ལ་“གསེར་བུམ”ཞེས་པ་ལྟ་བུ་ཚིག་བསྡུ་བྱ་ཚུལ། གསུམ་པ་བསྒྱུར་བའི་གནས་ཀྱིས་རྩ་བའི་ཡི་གེའི་གཟུགས་དཔེར་ན་བྱིངས་ལྟ་བུ་ཞིག་ལ་སྐབས་སྦྱོར་བས་ཀྱི་སྒྲའི་ཚིག་བྱུས་ཏེ་ཡིག་གཟུགས་ཇི་ལྟར་འགྱུར་ཚུལ། བཞི་པ་དྲང་བའི་གནས་ཀྱིས་ཡིན་པ་དང་མ་ཡིན་པ་ལ་སོགས་པའི་མུ་བཞིའི་སྟེང་ནས་གཞན་སེལ་བའི་སྒོ་ནས་སྐབས་སྦྱོར་བས་ཀྱི་དོན་གསལ་བར་སྟོན་ཚུལ། ལྔ་པ་འཇུག་པའི་གནས་ཀྱིས་ཡི་གེའི་འཇུག་ཚུལ་གྱི་སྒོ་ནས་བརྡ་དང་ཐ་སྙད་ཇི་ལྟར་སྒྲུབ་ཚུལ། དྲུག་པ་རྣམ་དབྱེའི་གནས་ཀྱིས་སྒྲ་གཅིག་སྟེ་དཔེར་ན་ཚིག་ཕྲད་བྱེ་བྲག་པ་གཅིག་དོན་ཐ་དད་པ་དུ་མ་སྟོན་པའི་དོན་དུ་སྦྱོར་ཚུལ། བདུན་པ་ཕྱོགས་ཀྱི་གནས་ནི་སྐྱེས་བུ་རབ་འབྲིང་མཐའ་གསུམ་གྱིས་སྒྲ་གཅིག་གམ་གནས་མང་པོ་ཤེས་པས་ཕྱོགས་གཅིག་གམ་ཕྱོགས་མང་པོ་ཤེས་མི་ཤེས་ཀྱི་ཚུལ་དང་། བརྒྱད་པ་དངོས་པོའི་གནས་ཀྱིས་སྒྲ་དང་སྐད་ཀྱི་སྒོ་ནས་དོན་གྱི་དངོས་པོ་སྒྲུབ་པར་བྱེད་པའི་ཚུལ་རྣམས་སྟོན་ཏོ། །དེ་ལ་གནས་བརྒྱད་རྩ་འགྲེལ་གྱི་གཞུང་འདིས་སུམ་རྟགས་གཉིས་སུ་མི་གསལ་བའི་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་གནད་མང་ཙམ་ཞིག་སྟོན་མོད། ཕྱོགས་གཅིག་ནས་ལེགས་སྦྱར་གྱི་སྒྲའི་འགྲོ་ཚུལ་གཞིར་བཞག་ལས། བོད་སྐད་ལ་ཚུར་ཇི་ལྟར་སྦྱོར་ཚུལ་གྱི་བཤད་པ་དམིགས་བསལ་མི་བྱུང་བས་བོད་ཀྱི་བརྡ་སྤྲོད་ལ་གཞུང་འདིའི་ཐོག་ནས་དམིགས་བསལ་ནུས་པ་ཐོན་པ་མ་བྱུང་༔ དེའི་རྐྱེན་གྱིས་ཕྱིས་ཀྱི་བོད་ཀྱི་བརྡ་སྤྲོད་སླ་བ་མང་ཆེ་བས་ཀྱང་གཞུང་འདིར་འགྲེལ་པ་དང་རྣམ་བཤད་མཛད་པའང་མ་བྱུང་བ་ནི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་ཐོག་ནས་ཤེས་ཐུབ་པ་དེ་ལགས་༔[༡༠]

དེ་ནས་ཕྱི་ལོའི་དུས་རབས་བཅུ་གཅིག་པའི་སྟོད་དུ་རྒྱ་གར་གྱི་མཁས་པ་སྨྲི་ཏི་ཛྙཱ་ན་ཀཱིརྟིས་བོད་སྐད་ལ་བྱང་ཆུབ་པར་མཛད་དེ་བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་ལ་ཤིན་ཏུ་གལ་ཆེ་བའི་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་

བསྟན་བཅོས་«སྨྲ་སྒོ་མཚོན་ཆ»མཛད་ཅིང་།” དེའི་ནང་སུམ་རྟགས་ཀྱི་གཞུང་གཉིས་སུ་མི་གསལ་མོད་བོད་ཀྱི་ཡི་གེ་ལ་ཉེ་བར་མཁོ་བའི་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་འགྲོ་ཚུལ་གྱི་རིགས་འགའ་ཤས་དང་ལྷག་པར་ཚིག་ཕྲད་ཀྱི་སྐོར། དཔེར་ན་ལ་དོན་གྱི་འཇུག་ཚུལ་ལས་གཞན་པའི་ལ་དང་ནའི་འཇུག་ཚུལ་གཞན་ཡང་ཡོད་ཚུལ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་ཕྲད་རང་དབང་ཅན་དཔེར་ན་ནི་སྨྲྂ་ལྟྂ་བུ་སུམ་རྟགས་སུ་དངོས་སུ་མ་གསལ་བའི་འཇུག་ཚུལ་གཞན་ཡང་ཡོད་ཚུལ་སོགས་གཏྂན་འབེབས་མཛད་པ་དང་། གཞན་ཡང་ལེགས་སྦྱར་བརྡ་སྤྲོད་དུ་ཡི་གེའི་གནས་དང་བྱེད་རྩོལ་གྱི་སྐོར་ལ་བཤད་པ་ཞིབ་མོ་ཡོད་པ་ལ་གཞི་བྱས་ཏེ། བོད་ཀྱི་གསལ་བྱེད་སུམ་ཅུ་དང་དེ་འབྲེལ་གྱི་ཡི་གེ་བསྡུས་པའི་སྒྲ་རྣམས་གང་ལས་ཐོན་པའི་གནས་དང་། དེ་བཞིན་དུ་བྱེད་པ་གང་ཡིན། སྨྲ་བའི་ཚེ་རྩོལ་བ་ཆེ་ཆུང་གང་ཡིན་གཏན་ལ་ཕབ་པ་སོགས་ཀྱིས། བོད་ཀྱི་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་གཞུང་ལུགས་ཕྱུག་ཏུ་བཏང་བ་བཅས་བྱུང་; གནས་བརྒྱད་རྩ་འགྲེལ་དང་མི་འདྲ་བར་སྨྲི་ཏིའི་«སྨྲ་སྒོ་མཚོན་ཆ»ལ་སྔ་རྗེས་ཀྱི་བོད་ཀྱི་མཁས་པས་འགྲེལ་པ་དང་དཔྱད་པ་མཛད་ཡོད། དཔེར་ན་དེང་བསྟན་འགྱུར་དུ་བཞུགས་ཤིང་རང་འགྲེལ་དུའང་གྲགས་ལ་ཡང་དུས་རབས་བཅུ་གཅིག་པའི་ནང་རོང་ཟོམ་པཎྜིཏས་མཛད་པར་ཡང་གྲགས་པའི་འགྲེལ་པ་དེ་དང་། རྗེ་བཙུན་གྲགས་པ་རྒྱལ་མཚན་གྱིས་སྨྲ་སྒོའི་མཆན་འགྲེལ། དེ་བཞིན་དུ་ས་སྐྱ་པཎྜིཏས་གཞུང་འདིའི་ས་བཅད་མཛད་པ་དང་། ཤཱཀ་མཆོག་པས་ཀྱང་འགྲེལ་པ་མཛད་པ་བཅས་བྱུང་; ལྷག་པར་ཕྱིས་ཀྱི་བརྡ་སྤྲོད་མཁས་པ་བྲ་སྟི་རིན་ཆེན་དོན་གྲུབ་དང་། སི་ཏུ་པཎ་ཆེན། གསེར་ཏོག་བློ་བཟང་ཚུལ་ཁྲིམས། ཨ་མདོ་དགེ་བཤེས་འཇམ་རོམ་བཅས་ཀྱིས་སོ་སོའི་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་གཞུང་དུ་སྨྲ་སྒོ་ནས་གསུངས་པའི་གནད་མང་པོར་བཤད་པ་ཐོན་པ་སོགས་ལས་རྟོགས་ནུས; དེ་ལྟར་ཐོན་མིའི་«སུམ་ཅུ་པ»དང་«རྟགས་ཀྱི་འཇུག་པ»གཉིས་དང་། དེའི་ལྷན་ཐབས་ཀྱི་གཞུང་«གནས་བརྒྱད་རྩ་འགྲེལ»དང་«སྨྲ་སྒོ་མཚོན་ཆ»བཅས་གཞུང་ཆེན་བཞི་ཡིས་ལེགས་སྦྱར་གཞི་ལ་བྱས་པའི་སྔོན་གྱི་བོད་ཀྱི་སྲོལ་རྒྱུན་གྱི་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་གཞུང་ལུགས་དཔྱིས་ཕྱིན་པར་ལེགས་པར་གཏན་ལ་ཕབ་པས། སུམ་རྟགས་གཉིས་དང་གཞུང་དེ་གཉིས་བཅས

བཞི་པོ་བོད་ཀྱི་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་རྩ་བའི་གཞུང་དུ་ངོས་འཛིན་དགོས་སོ།།༽[༢]

སུམ་རྟགས་ཀྱི་གཞུང་ལ་འགྲེལ་པ་དང་དཔྱད་རྩོམ་བྱུང་རིམ།

དེ་ལ་«སུམ་ཅུ་པ་»དང་«རྟགས་འཇུག་»གཉིས་ནི་བོད་ཀྱི་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་གཞུང་ཀུན་གྱི་ཕྱི་མོ་ཡིན་པས་ཆེས་སྔ་ས་ནས་ཤིན་ཏུ་གྲགས་ཆེ་བ་མ་ཟད། ནུས་པའང་ཤིན་ཏུ་ཁྱབ་ཆེ་བས། སྐབས་ཤིག་ནས“སུམ་རྟགས”ཞེས་པའི་སྒྲ་དེ་བོད་སྐད་དུ་བརྡ་སྤྲོད་ཉིད་ཀྱི་མིང་ལྟ་བུར་གྱུར་པ་བྱུང་སྟེ། དཔེར་ན་སྙན་ངག་དང་བརྡ་སྤྲོད་ལ“སྙན་སུམ”ཞེས་སྨྲ་བ་སོགས་བྱུང་བའི་སྲོལ་ད་ལྟའི་བར་དུ་གནས་པ་དེ་ལགས; སྤྱིར་སུམ་རྟགས་ཀྱི་གཞུང་གཉིས་ལ་འགྲེལ་པ་དང་། དེ་གཉིས་དང་འབྲེལ་བའི་བོད་ཀྱི་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་བསྟན་བཅོས་ཤིན་ཏུ་མང་བ་བྱུང་བ་ནི་བརྗོད་མི་དགོས་ལ། ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་ཆ་ནས་བཤད་ན་ཡ་མཚན་པ་ཞིག་ལ་དུས་རབས་བཅུ་གཉིས་པའི་གོང་དུ་སུམ་རྟགས་ཀྱི་འགྲེལ་པ་བརྩམས་པའི་དཔེ་ད་ལྟ་མཇལ་རྒྱུ་ཡོད་པ་ཕར་བཞག མཐའ་ན་དཔེ་ཆའི་མིང་ཙམ་ཡང་གསལ་པོ་མེད་ལ། ལྷག་པར་«སྨྲ་སྒོ་མཚོན་ཆ»ལྟ་བུའི་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་གཞུང་གལ་ཆེ་བའི་ནང་དང་། དེ་བཞིན་དུ་དུས་རབས་དགུ་པའི་སྟོད་དུ་བཙན་པོ་ཁྲི་སྲེ་སྲོང་བཙན་གྱི་དུས་སུ་སྐད་གསར་བཅད་དང་པོར་གྲགས་པ་མཛད་དེ་«སྒྲ་སྦྱོར་བམ་པོ་གཉིས་པ་»བསྒྲིགས་པའི་སྔོན་གླེང་དུ། ལེགས་སྦྱར་ལས་གསུང་རབ་བོད་སྐད་དུ་བསྒྱུར་བ་དག་ལས་སྒྲའི་བསྟན་བཅོས་དང་མཐུན་མིན་བྱུ་ང་བའི་བཤད་པ་སོགས་མཛད་འདུ་ག་པ་དེ་དག་གི་སྐབས་སུ་སུ་མ་རྟགས་གཉིས་ལ་ཞལ་འཕངས་ཙམ་ཞིག་ཐོན་དགོས་མོད། བྱཱ་ཀ་ར་ཎའི་ལུགས་དང་མཐུན་མི་མཐུན་གྱི་བཤད་པ་ཙམ་ལས། གཞན་སུམ་རྟགས་གཉིས་ལ་ཞལ་འཕངས་མ་བྱུང་བ་དེ་དཔྱད་གཞི་ཤིན་ཏུ་ཆེ་བའི་གནས་སུ་མཐོང་;༽[༣] ས་པཎ་གྱི་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་གཞུང་གལ་ཆེ་བ་རྣམས་སུའང་སུམ་རྟགས་གཉིས་ཀྱི་མཚན་འདོན་མི་བྱུང་ལ། ལྷག་པར་དེའི་«ཡི་གེའི་སྦྱོར་བའི་»གཞུང་མང་ཆེ་བ་«སུམ་ཅུ་པའི་»ཚིག་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་དུ་འདུག་པས་དེའི་ནང་སུམ་ཅུ་པའི་མཚན་འདོན་ཟུར་ཙམ་ཞིག་ངེས་པར་དགོས་པ

ལྷ་བྱུར་ཡོད་མོད་མ་བྱུང་༑ དེ་ལྟ་ནའང་ས་པཎ་གྱིས་བོད་ཀྱི་བརྡ་སྤྲོད་དང་ལོ་ཙཱ་བ་སམ་སྐྲི་ཏ་བྱ་བ་ཞིག་གཉིས་ཀྱི་དབར་ལ་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་ཆ་ནས་འབྲེལ་བ་ཡོད་པ་ཞིག་ཞལ་གྱིས་བཞེས་པར་སྣང་སྟེ། དེའི་སྡེབ་སྦྱོར་གྱི་བསྟན་བཅོས་«བསྟོད་དབྱངས་ཀྱི་ཕྲེང་བ་»ཞེས་པའི་ནང་།

དེ་ཕྱིར་བོད་ལ་བོད་སྐད་དུ། །གསུང་ཕྱིར་སམ་སྐྲི་ཏ་ལ་སོགས།།

འཇིག་རྟེན་མིག་འབྱེད་བྱིན་བརླབས་ནས། །བསྟན་པ་སྤེལ་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ།།[༡༨]

ཞེས། སམ་སྐྲི་ཏའི་མཚན་དངོས་སུ་བཏོན་ཏེ་དེ་ལོ་ཙཱ་བར་ངོས་འཛིན་ཐོག་བོད་དུ་དམ་ཆོས་ཐོག་མར་སྤེལ་བ་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་ཚུལ་གསལ་བར་གསུངས༑

ད་ལྟ་ངོས་བཟུང་ཐུབ་པའི་སུམ་རྟགས་གཉིས་དང་འབྲེལ་བའི་གཞུང་རྙིང་གྲས་ལ་བཅོམ་ལྡན་རིག་རལ་གྱི་སློབ་མ་དབུས་པ་བློ་གསལ་གྱི་སུམ་རྟགས་ཀྱི་འགྲེལ་པ་དང་། ལོ་ཆེན་ནམ་མཁའ་བཟང་པོས་མཛད་པའི་སུམ་རྟགས་ཀྱི་འགྲེལ་པ་«བསྟན་པའི་སྒྲོན་མེ་»བྱ་བ་བྱུང་ཡོད་ཚུལ་མཁས་དབང་ཚེ་ཏན་ཞབས་དྲུང་གིས་གསུངས་ལ།[༡༩] ལྷག་པར་དུས་རབས་བཅོ་ལྔ་པ་ཡས་མས་ནས་སུམ་རྟགས་ཀྱི་བཤད་པ་ཤིན་ཏུ་དར་བས་རྩ་གཞུང་དེ་གཉིས་ལ་འགྲེལ་པ་གྲགས་ཆེ་བ། དཔེར་ན་ཞ་ལུ་ལོ་ཙཱ་བ་ཆོས་སྐྱོང་བཟང་པོ། སྣམ་གླིང་ལོ་ཙཱ་བ་སོགས་ཀྱི་འགྲེལ་པ་དང་། ཤཱཀྱ་མཆོག་ལྡན་གྱི་འགྲེལ་པ། ཙོ་ནེ་གྲགས་པ་བཤད་སྒྲུབ་ཀྱི་འགྲེལ་པ། བྲ་སྟི་རིན་ཆེན་ཆེན་དོན་གྲུབ་ཀྱི་འགྲེལ་པ། སི་ཏུ་པཎ་ཆེན་གྱི་«མཱུ་ཏིག་ཕྲེང་མཛེས།» རྗེ་རིང་པཎྜིཏའི་འགྲེལ་པ། དངུལ་ཆུའི་«སི་ཏུའི་ཞལ་ལུང་།» དབྱངས་ཅན་གྲུབ་པའི་རྡོ་རྗེའི་རྩ་གཞུང་གཉིས་ཀྱི་སྙིང་པོ་བསྡུས་ཏེ་ཚིགས་བཅད་དུ་བསྡེབས་པ་«ལེགས་བཤད་ལྗོན་དབང་»དང་། «དཀའ་གནད་གསལ་བའི་མེ་ལོང་།» ལྕང་སྐྱ་རོལ་པའི་རྡོ་རྗེའི་འགྲེལ་པ། ཨ་ཀྱཱ་ཡོངས་འཛིན་དབྱངས་ཅན་དགའ་བའི་བློ་གྲོས་ཀྱི་རྟགས་འཇུག་འགྲེལ་པ། བསྟན་དར་ལྷ་རམས་པའི་སུམ་རྟགས་ཀྱི་འགྲེལ་པ། «གསེར་ཏོག་སུམ་རྟགས་»སུ་གྲགས་པ་གསེར་ཤུལ་བློ་བཟང་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་སུམ་རྟགས་ཀྱི་འགྲེལ་པ། དཀར་ལེབ་དྲུག་ཡིག་པདྨ་རྡོ་རྗེའི་«ཐོན་མིའི་དགོངས་རྒྱན་»དང་། «རྟགས་ཀྱི་འཇུག་པའི་དཀའ་གནད་སྙིང་

པོ་རབ་གསལ།» འཛམ་རོལ་གྱི་སུམ་ཅུ་པའི་འགྲེལ་པ་སོགས་ཤིན་ཏུ་མང་བ་བྱུང་།[༡༦]

སུམ་རྟགས་ཀྱི་འགྲེལ་པ་དངོས་མིན་ནའང་དེ་གཉིས་དང་འབྲེལ་བའི་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་བསྟན་བཅོས་གལ་ཆེ་བ་གཞན་ཡང་བྱུང་བ་ནི། དུས་རབས་བཅུ་གཅིག་པའི་ནང་རང་འགྲེལ་དུའང་གྲགས་ཤིང་ཡང་རོང་ཟོམ་ཆོས་བཟང་གིས་མཛད་པར་ཡང་གྲགས་པའི་«སྨྲ་སྒོ་མཚོན་ཆའི་འགྲེལ་པ་»དང་། ཇོག་ལོ་ཙཱ་བ་བློ་ལྡན་ཤེས་རབ་ཀྱི་«དག་ཡིག་ཉེར་མཁོ་བསྡུས་པ་»ཞེས་པ་དང་།[༡༧] ས་སྐྱ་རྗེ་བཙུན་བསོད་ནམས་རྩེ་མོའི་«ཡི་གེའི་བཀླག་ཐབས་བྱིས་པ་བདེ་བླག་ཏུ་འཇུག་པ་»དང་། དེའི་འགྲེལ་པ་ས་པཎ་གྱིས་མཛད་པ། ས་པཎ་རང་ཉིད་ཀྱི་«སྒྲ་ལ་འཇུག་པའི་བསྟན་བཅོས།» «སྒྲའི་བསྟན་བཅོས་མཁས་པའི་ཁ་རྒྱན།» «ཡི་གེའི་སྦྱོར་བ།» གཞན་ཡང་«མཁས་འཇུག་»ཏུ་བོད་སྐད་ལ་མཁོ་བའི་སྒྲའི་འཇུག་ཚུལ་སྟོན་པའི་སྐོར་བཅས། དཔང་ལོ་ཆེན་པོའི་«ཚོགས་གསུམ་གསལ་བ།»[༡༨] ཞ་ལུ་ལོ་ཙཱ་བའི་«བོད་ཀྱི་བརྡའི་བསྟན་བཅོས་ལེགས་པར་བཤད་པ་ཟ་མ་ཏོག་བཀོད་པ།» རྒྱལ་མཆོག་ལྔ་པ་ཆེན་པོའི་«བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་བསྟན་པ་རྒྱས་པའི་བདེན་ཚིག་བརྗོད་པ་ཡོངས་འདུའི་ལྗོན་པ།» ཤེས་རབ་འོད་ཟེར་གྱི་«ས་མཐའི་རྣམ་དབྱེ་རབ་གསལ་སྒྲོན་མེ།» ཨ་ཀྱ་ཡོངས་འཛིན་དབྱངས་ཅན་དགའ་བའི་བློ་གྲོས་ཀྱི་«རྣམ་དབྱེ་བརྒྱད་དང་བྱ་བྱེད་ལས་སོགས་ཀྱི་ཁྱད་པར་མདོ་ཙམ་བརྗོད་པ་དང་། «རྟགས་འཇུག་གི་དཀའ་གནད་བདག་གཞན་དུས་གསུམ་གྱི་ཁྱད་པར་ཞིབ་ཏུ་ཕྱེ་བ་ཉུང་གསལ་འཕྲུལ་གྱི་ལྡེ་མིག» བསྟན་དར་ལྷ་རམས་པའི་«ཡི་གེའི་བཤད་པ་མཁས་པའི་ཁ་རྒྱན་»དང་། དུས་ཕྱིས་དགེ་འདུན་ཆོས་འཕེལ་གྱི་བོད་སྐད་ཀྱི་སྒྲ་སྦྱོར་སྐོར་དང་། ཛ་སྨད་བློ་བཟང་དཔལ་ལྡན་གྱི་«བོད་ཡིག་གི་བརྡ་སྤྲོད་ཕྱི་མོའི་སྡོམ་བྱང་»སོགས་བསྟན་བཅོས་སྔ་རྗེས་ཤིན་ཏུ་མང་བ་ཞིག་བྱུང་།

གོང་གི་གཞུང་དེ་དག་ལས། ཇོག་ལོའི་གཞུང་དེའི་མཚན་གྱི་ཆ་ཤས་སུ་དག་ཡིག་ཅེས་བྱུང་ཡང་། གཞུང་དེ་དག་ཡིག་ཙམ་མ་ཡིན་པ་བོད་ཀྱི་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་གཞུང་རང་དུ་ངོས་འཛིན་དགོས་པ་ནི། དེའི་དབུར་གཞུང་རྩོམ་པའི་དགོས་པར། “འདིར་ཉེ་བར་མཁོ་བའི་ཡི་གེ་འདིའི་མིང་འདི་

ཞེས་བྱ་ཞིང་། དོན་འདི་བརྗོད་པ་ལ་ཚིག་འདི་དང་འདི་འཇུག་གོ་ཞེས་བདེ་བླག་ཏུ་རྟོགས་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་བསྟན་བཅོས་འདི་རྩོམ་མོ།" །ཞེས་གསུངས་པ་ལས་གསལ་བར་གོ་ནུས༔ གཞུང་དེར་དོན་ཚན་ཆེ་ཁག་ལྔ་སྟེ། ༡ ཡི་གེའི་རྣམ་བཞག་སྦྱོར་བསྟན་པ་དང་། ༢ སྦྱོར་བསྟན་པ་དེ་དག་གྲངས་ངེས་པའི་ཚུལ་དཔེར་བརྗོད་དང་བཅས་པ་བཀོད་པ་དང་། ༣ ཚིག་ཕྲད་ཀྱི་སྐོར་དང་།
༤ འཕྲུལ་ལམ་སྟོན་འཇུག་དང་མཐའ་རྟེན་ཏེ་རྗེས་འཇུག་འཐོབ་མི་འཐོབ་ཀྱི་ཚུལ་དང་།
༥ དམིགས་བསལ་སོ་སོར་དབྱེ་བ་ཞེས་པ་སྒྲ་འདྲ་ལ་དོན་མི་འདྲ་བར་སྟོན་པའི་ཚིག་རྣམས་སོ་སོ་ནས་དག་ཆ་མ་ནོར་བར་འབྲི་ཚུལ་བཅས། ས་བཅད་ཆེ་ཁག་ལྔའི་སྒོ་ནས་བོད་ཀྱི་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་གནད་གལ་ཆེ་བ་རྣམས་གཏན་འབེབས་མཛད་པས། ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་ཆ་ནས་གཞུང་འདི་བོད་ཀྱི་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་བསྟན་བཅོས་ཤིན་ཏུ་གལ་ཆེ་བ་ཞིག་ཆགས་ཡོད༔

བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་གཞུང་དང་འབྲེལ་བའི་བསྟན་བཅོས་རིགས་གལ་ཆེ་བ་ཞིག་ནི་དག་ཡིག་ཏུ་གྲགས་པ་རྣམས་ཡིན་ལ། དེ་ལ་གྲགས་ཆེ་བ་ནི་རྫོག་ལོ་ཆེན་པོའི་«དག་ཡིག་ཉེར་མཁོ་བསྡུས་པ།» སྣེ་ཐང་པ་སེ་ཊྐེའི་«དག་ཡིག་གཏླ།» གཙང་ནག་པ་ཐུགས་རྗེ་སེ་ཊྐེའི་«དག་ཡིག་བདུད་རྩིའི་ཆུ་རྒྱུན།» སྟག་སྟོན་གཞོན་ནུ་དཔལ་གྱི་«དག་ཡིག་འོད་ཟེར་བརྒྱ་པ།» ས་པཎ་གྱི་«དག་པར་བྱེད་སེལ་སྦྱོར་རིན་ཆེན་རྒྱ་མཚོ།» པཎ་ཆེན་བྱམས་པ་གླིང་པའི་«དག་ཡིག་སྨྲ་བའི་རྒྱན།» ཞ་ལུ་ལོ་ཙཱ་བའི་«དག་ཡིག་ཟ་མ་ཏོག།» སྐྱོགས་སྟོན་ལོ་ཙཱ་བའི་བརྡ་གསར་རྙིང་གི་ཁྱད་པར་སྟོན་པ་«དག་ཡིག་ལི་ཤིའི་གུར་ཁང་།» དཔལ་ཁང་ལོ་ཙཱ་བའི་«དག་ཡིག་ངག་གི་སྒྲོན་མེ།» ཙོ་ནེ་གྲགས་པ་བཤད་སྒྲུབ་ཀྱི་«དག་ཡིག་བློ་གསལ་གཞོན་ནུ་དགའ་བསྐྱེད།» སུམ་པ་ཡེ་ཤེས་དཔལ་འབྱོར་གྱི་«དག་ཡིག་རབ་གསལ་མེ་ལོང་།» ལྕང་སྐྱ་རོལ་པའི་རྡོ་རྗེའི་«དག་ཡིག་མཁས་པའི་འབྱུང་གནས།» དངུལ་ཆུའི་«དག་ཡིག་ཆུ་ཐིགས་རྒྱ་མཚོ།» «བྲིས་པ་དག་ཡིག་»བཅས་སྣ་ཚོགས་པ་ཞིག་བཞུགས་པ་རྣམས་ཡིན་ནོ།།[18]

དེ་ལྟར་སུམ་རྟགས་ཀྱི་གཞུང་གཉིས་ལ་འགྲེལ་པ་ཤིན་ཏུ་མང་བ་ཞིག་བྱུང་བ་ལས། ཁོ་བོ་ནི་དུས་རབས་བཅུ་བདུན་པའི་ནང་བརྩམས་པའི་བྲ་སྟི་རིན་ཆེན་དོན་གྲུབ་ཀྱི་འགྲེལ་པ་དང་། ཡང་དུས་རབས་དེ་ཉིད་དུ་བྲ་སྟིའི་རྗེས་སུ་སི་ཏུ་པཎ་ཆེན་གཙུག་ལག་ཆོས་ཀྱི་སྣང་བས་བརྩམས་པའི་འགྲེལ་པ་གཉིས་པོ་གནད་ཆེ་ཤོས་སུ་མཐོང་སྟེ། འགྲེལ་པ་དེ་གཉིས་སུ་སུམ་རྟགས་ཀྱི་གཞུང་དོན་རྒྱས་པར་བཀྲལ་བ་ཙམ་དུ་མ་ཟད། སུམ་རྟགས་སུ་མ་གསལ་བ་«སླ་སློ་མཚོན་ཆར་»བཀོད་པའི་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་རྣམ་གཞག་རྣམས་ལ་མཐའ་ཆོད་པའི་དཔྱད་པ་མཛད་དེ་གཅིག་ཏུ་མི་འཐད་པའམ་ཡང་ན་དོགས་པའི་གཞིར་གྱུར་པ་རྣམས་ལ་དགག་གཞག་རྒྱས་པར་མཛད་ཡོག བོད་ཀྱི་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་གཞུང་སུམ་རྟགས་དང་«སླ་སློ་མཚོན་ཆ»གསུམ་ཀ་ཟུང་དུ་འབྲེལ་བའི་གནའ་སྲོལ་གྱི་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་རིགས་ལམ་དཔྱིས་ཕྱིན་པ་རྒྱས་པར་གཏན་ལ་ཕབ་པས། ཕྱིས་ཀྱི་བརྡ་སྤྲོད་སླ་བ་རྣམས་བྲ་སྟིའི་འགྲེལ་པ་དང་སི་ཏུའི་«མུ་ཏིག་ཕྲེང་མཛེས»གཉིས་ལ་གཙིགས་སུ་མཛད་པའང་རྒྱུ་མཚན་དེ་དག་ལ་ཐུག ཁོ་བོ་ཉིད་ཀྱང་གཞོན་དུས་སྐུབས་རྗེ་རྗེ་སྣང་རིན་པོ་ཆེའི་སྐུ་མདུན་དུ་བརྡ་སྤྲོད་སློབ་སྐབས། འཇུག་པ་བདེ་བའི་ཆེད་གཞུང་དངོས་གཞིའི་འཛུབ་ཁྲིད་དཔྱལ་རྒྱུའི་«ལེགས་བཤད་ལྗོན་དབང་»དང་«དཀའ་གནད་གསལ་བའི་མེ་ལོང་»སློང་ནས་ཞུས་མོད། སུམ་རྟགས་ཀྱི་གནད་དོན་མང་པོ་ཞིག་དང་བཤད་པ་ཞིབ་ཕྲ་རྣམས་བྲ་སྟི་དང་ལྷག་པར་སི་ཏུའགྲེལ་ཆེན་གཉིས་ལ་བརྟེན་ཏེ་ཁྲིད་པའི་སྐལ་བ་ཐོབ།

དེ་ལྟར་སུམ་རྟགས་ལ་འགྲེལ་པ་སྔ་རྗེས་ཤིན་ཏུ་མང་བ་བྱུང་མོད། ད་དུང་བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་ལ་ཉེ་བར་མཁོ་བའི་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་གནས་མང་པོ་ཞིག་ལ་སྲོལ་རྒྱུན་གྱི་བརྡ་སྤྲོད་ཐོག་ནས་གཏན་འབེབས་ཀྱི་བཤད་པ་ཆ་ཚང་བ་ཞིག་མ་ཡོངས་པར་བརྟེན། ཕྱིས་ཀྱི་བརྡ་སྤྲོད་པ་རྣམས་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་གནས་བྱེ་བྲག་པ་རེ་གཉིས་ལ་དམིགས་བསལ་དཔྱད་པ་མཛད་དེ་གསར་གཏོད་ལྟ་བུའི་བཤད་པ་ཐོན་པའང་བྱུང་བར་མངོན་ཏེ། དཔེར་ན་བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་ལ་བྱ་ཚིག་འགོད་སྐབས་འདས་པ་དང་སྐུལ་ཚིག་གི་རིགས་མང་པོ་ཞིག་ལ་རྩ་བའི་བྱ་ཚིག་གི་གཟུགས་དེར་རྗེས་འཇུག

གམ་ཡང་འཇུག་གང་རུང་གི་ས་མཐའ་བསྟན་དགོས་པ་སོགས་ཀྱི་སྲོལ་ཡོད་མེད། གནའ་སྲོལ་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་གཞུང་དུ་ནི་དེའི་སྐོར་ལ་གཏན་འབེབས་ཀྱི་བཤད་པ་མ་བྱུང་བས་ཞ་ལུ་ལོ་ཙཱ་བའི་སློབ་མ་ཤེས་རབ་འོད་ཟེར་གྱིས་«ས་མཐའི་རྣམ་དབྱེ་རབ་གསལ་སྒྲོན་མེ་»བརྩམས་ཏེ་བཤད་པ་མཛད་པ་བྱུང་།[༡༠] ལྷག་པར་དུ་དུས་རབས་བཅོ་བརྒྱད་པ་ཡས་མས་ནས་ཨ་མདོ་དང་སོག་རིགས་ཀྱི་མཁས་པ་བོད་སྐད་ལ་བྱང་ཆུབ་པ་འགས་བོད་ཀྱི་བརྡ་སྤྲོད་ཐོག་དམིགས་བསལ་ཐུགས་སྣང་མཛད་དེ་བཤད་པ་མཛད་པ་རྣམས་ཁོ་བོས་བལྟས་ན་ཤིན་ཏུ་གལ་ཆེ་བའི་གནས་སུ་མཐོང་། དཔེར་ན་སྤྱིར་སྐད་ཡིག་ཆེ་ཁག་གང་དང་གང་ཡིན་རུང་། མིང་ཚིག་སྒྲུབ་པ་ན་འདོད་རྒྱལ་ཙམ་ལས་མིང་གྲུབ་པ་དང་། བརྟགས་མིང་ལས་མིང་ཚིག་གྲུབ་པ་དང་། ཡང་བྱ་ཚིག་ལས་ཀྱང་མིང་ཚིག་དཔེར་ན། "ཇ་འཐུང་སྣོད།" "བལྟ་བྱ།" "སྒྲུབ་བྱེད།" ལྟ་བུ་གྲུབ་པ་ཡོད་མོད། སྲོལ་རྒྱུན་སུམ་རྟགས་ཀྱི་བརྡ་སྤྲོད་དུ་ནི་མིང་ཚིག་སྒྲུབ་ཚུལ་སྤྱི་དང་ལྷག་པར་བྱ་ཚིག་ལས་མིང་ཚིག་སྒྲུབ་ཚུལ་ལ་བཤད་པ་དམིགས་བསལ་མེད་སྟབས། སོག་རིགས་མཁས་པ་བསྟན་དར་ལྷ་རམས་ནས་དཀའ་གནད་དེའི་སྐོར་«ཡི་གེའི་བཤད་པ་མཁས་པའི་ཁ་རྒྱན་»དུ་དཔྱད་པ་མཛད་པ་བྱུང་བ་དང་། ཡང་ཨ་ཀྱ་ཡོངས་འཛིན་དབྱངས་ཅན་དགའ་བའི་བློ་གྲོས་ཀྱི་«རྣམ་དབྱེ་བརྒྱད་དང་བྱ་བྱེད་ལས་སོགས་ཀྱི་ཁྱད་པར་མདོ་ཙམ་བརྗོད་པ་»ཞེས་པའི་བསྟན་བཅོས་མཛད་དེ་སུམ་རྟགས་གཉིས་ཀའི་དཀའ་གནད་གལ་ཆེ་བ་ཁག་གཅིག་གསལ་བར་མཛད་པ་དང་། ལྷག་པར་ཕྱི་ལོ་དུས་རབས་བཅུ་དགུ་པའི་ནང་མདོ་སྨད་ཀྱི་མཁས་པ་གསེར་ཏོག་བློ་བཟང་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱིས་སུམ་རྟགས་གཉིས་དང་དེ་བཞིན་དུ་«སྨྲ་སྒོ་མཚོན་ཆ་»སོགས་སུ་གསུངས་པའི་ཚིག་ཕྲད་རྣམས་ཕྱོགས་གཅིག་ཏུ་བཏུས་ཤིང་། དེའི་སྟེང་བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་ལ་རྒྱུན་སྤྱོད་དུ་ཉེ་བར་མཁོ་ནའང་གནའ་སྲོལ་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་གཞུང་དུ་བཤད་པ་དམིགས་བསལ་མ་ཐོན་པའི་ཚིག་ཕྲད་ཀྱི་རིགས་ཀྱང་ངོས་འཛིན་མཛད་དེ་དེ་རྣམས་སྦྱོར་ཚུལ་ལ་བཤད་པ་མཛད་པ་སོགས་ཀྱིས། བོད་ཀྱི་བརྡ་སྤྲོད་སླ་བ་དེ་རྣམས་ནས་གནའ་སྲོལ་གྱི་སུམ་རྟགས་ཀྱི་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་བཤད་པ་ཕྱུག་ཏུ་བཏང་བ་ཁོ་བོས་མཐོང་ངོ་།།

དེ་ཡང་སྤྱིར་སོག་རིགས་ལྷ་བུ་བོད་སྐད་དེ་སོ་སོའི་ཡུལ་སྐད་མ་ཡིན་པ་རྣམས་བོད་སྐད་གཞིར་བྱས་པའི་གཞུང་ཆེན་མོར་སློབ་གཉེར་བགྱིས་སྐབས། བོད་རིགས་དང་མི་འདྲ་བར་སྐད་ཡིག་གི་གནས་རྣམས་ལ་རྩོལ་བ་དམིགས་བསལ་བསྐྱེན་དགོས་པ་ནི་ཆོས་ཉིད་ཡིན་ལ། དེའི་སྟེང་བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་སྦྱོང་སྐབས་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་འགྲོ་སྟངས་ལ་དོ་སྣང་ཡོད་པ་ཞིག་ཡིན་ཕྱིན་ཆད་བོད་སྐད་དང་སོ་སོའི་སྐད་གཉིས་ཕན་ཚུན་བསྡུར་ཞིབ་བགྱིས་པའང་མིའི་གཤིས་ཡིན་པས། བསྟན་དར་ལྷ་རམས་པ་ལྷ་བུའི་མཁས་པ་དེ་རྣམས་ཀྱིས་སྔོན་གྱི་བོད་ཀྱི་བརྡ་སྤྲོད་སླ་བ་བོད་རིགས་ཀྱི་མཁས་པ་མང་པོས་མ་དྲིས་པའི་དོགས་དྲི་བཀོད་དེ་དཔྱད་པ་གནང་བ་དེ་བྱུང་རིམ་སྐམ་པ་ཁོ་བོས་དྲན༏ དེ་ལྟ་ནའང་མཁས་པ་དེ་རྣམས་ཀྱིས་རྩ་བའི་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་ཁྲིམས་གནའ་སྲོལ་སུམ་རྟགས་ཀྱི་དེ་རང་སོར་བཞག་པ་ལས་དེ་ལ་འཕྲི་སྣོན་སོགས་ཀྱི་སྒོ་ནས་བཅོས་འགྱུར་གཏོང་དགོས་པའི་གླེང་སློང་གཏན་ནས་མཛད་མེད༏

སྲོལ་རྒྱུན་གྱི་བརྡ་སྤྲོད་ལ་གསར་གཏོད་ཀྱི་བཅོས་འགྱུར་ངེས་པར་དགོས་ཚུལ།

དེ་ལྟར་ང་རང་ཚོའི་བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་གི་འགྲོ་སྟངས་གཏན་ལ་འབེབས་པའི་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་གཞུང་གོང་དུ་སྨོས་པ་ལྟར་ཐོག་མར་རྩ་གཞུང་ལྷ་བུ་སུམ་རྟགས་གཉིས་དང་«སླ་སློ་མཆོན་ཆ»བཅས་དང་། དེ་ནས་རིམ་གྱིས་འགྲེལ་པ་དང་དཔྱད་རྩོམ་ཁག་ཤིན་ཏུ་མང་བ་ཞིག་དར་ཏེ་བརྡ་སྤྲོད་རིག་པའི་ཆུ་ཚད་མཐོན་པོར་སོན་ཐུབ་པ་བྱུང་ཞིང་། གནའ་སྲོལ་གྱི་བརྡ་སྤྲོད་དེ་ལ་བརྟེན་ཏེ་བོད་ཡིག་ལ་བྱང་ཆུབ་སྟེ་རྩོམ་གྱི་ཚད་མཐོན་པོར་སླེབས་པའི་ཡིག་ཆ་མཛད་པའང་གྲངས་ཀྱིས་མི་ལང་བ་ཞིག་བྱུང་བ་ནི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་ཐོག་ནས་མཁྱེན་ངེས་ལ་ཞུ་མི་དགོས༏ དེ་ལྟ་ནའང་དེང་བོད་ཀྱི་སྲོལ་རྒྱུན་བརྡ་སྤྲོད་ལ་བཅོས་འགྱུར་ཞིག་གཏོང་བའི་དུས་ཚོད་གཉན་འཕྲང་ཞིག་ལ་སླེབས་པ་ཁོ་བོས་མཐོང་སྟེ། འདིར་སྔོན་དུ་དེ་ལྟར་བཅོས་འགྱུར་དང་གསར་གཏོད་དགོས་པའི་རྒྱུ་མཚན་གལ་ཆེ་བ་འགའ་ཤས་ཤིག་ཞུ་རོ།།

དེ་ལ་རྒྱ་མཚན་དང་པོ་ནི། གནའ་སྲོལ་གྱི་བརྡ་སྤྲོད་དེ་ནི་ཐོག་མར་གཏན་ལ་འབེབས་སྐབས་དེ་དུས་རྒྱ་གར་གྱི་སྐད་ཡིག་ལས་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་བཤད་པ་ཕྱུག་ཤོས་ནི་ལེགས་སྦྱར་གྱི་དེ་ཡིན་པ་བསྟོན་དུ་མེད་པས། བོད་ཡིག་གི་བརྡ་སྤྲོད་དེ་ཉིད་ལེགས་སྦྱར་གྱི་བརྡ་སྤྲོད་ལ་གཞི་བྱས་ཏེ་གཏན་ལ་ཕབ་མོད། སྤྱིར་ལེགས་སྦྱར་དང་བོད་སྐད་གཉིས་འབྱུང་ཁུངས་ཀྱི་ཆ་ནས་ཐ་དད་ཡིན་པ་དང་། ལྷག་པར་ལེགས་སྦྱར་གྱི་བརྡ་སྤྲོད་ལ་ཤིན་ཏུ་གནད་ཆེ་བའི་དོན། རྩ་བའི་ཚིག་གི་ཆ་ཤས་ཆུང་མཐའ་བྱིངས་ལྟ་བུ་ལ་རྣམ་དབྱེ་སོགས་ཀྱི་རྐྱེན་སྦྱར་ཏེ་ཡིག་གཟུགས་ཇི་ལྟར་འགྱུར་ཚུལ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་མིང་ཚིག་སྒྲུབ་པའི་ཚེ་བརྗོད་བདེའི་དབང་གིས་དབྱངས་དང་གསལ་བྱེད་ཀྱི་མཚམས་སྦྱོར་ཇི་ལྟར་བྱ་ཚུལ་སོགས་ཡིན་པས། བོད་ཡིག་གི་བརྡ་སྤྲོད་ལ་མཚམས་སྦྱོར་བྱེད་མི་དགོས་པས་མཚམས་སྦྱོར་གྱི་སྐོར་དེ་མི་དགོས་པར་བྱས་ཤིང་། ལེགས་སྦྱར་གྱི་རྣམ་དབྱེ་བདུན་གྱི་སྒྲོམ་དེ་རང་སོར་བྱས་ཏེ་རྣམ་དབྱེའི་ཕྲད་ཀྱི་སྦྱོར་ཚུལ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་རྣམ་དབྱེ་མ་ཡིན་པའི་ཕྲད་རྣམས་ཀྱི་སྦྱོར་ཚུལ་«སུམ་ཅུ་པའི་»གཞུང་གིས་རྩལ་དུ་བཏོན་ནས་གཏན་ལ་ཕབ་པ་དེ་བྱུང་； དེ་ལྟ་ནའང་བོད་ཀྱི་སྐད་དང་ཡི་གེ་ལ་ཉེ་བར་མཁོ་བའི་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་གནད་གལ་ཆེ་བ་མང་པོ་ཞིག་ལ་གཏན་འབེབས་ཀྱི་བཤད་པ་ཆ་ཚང་བ་ནི་གནའ་སྲོལ་གྱི་སུམ་རྟགས་ཀྱི་བརྡ་སྤྲོད་ནང་ཡོངས་པ་བྱུང་མེད་པས་སྲོལ་རྒྱུན་གྱི་བརྡ་སྤྲོད་དེ་བོད་སྐད་ཀྱི་བརྡ་སྤྲོད་ཆ་ཚང་བར་སྟོན་པའི་གཞུང་ལུགས་ཤིག་ཏུ་འཛོག་དཀའ； དེ་ཡང་སྲོལ་རྒྱུན་སུམ་རྟགས་ཀྱི་བརྡ་སྤྲོད་དུ་མ་ཚང་བའི་གནད་གལ་ཆེ་བ་འགའ་ཞིག་འདིར་སྨོས་ན།

༡ དཔེར་ན་བརྡ་སྤྲོད་སྤྱིའི་ཁྲིམས་ལ་ཉེ་བར་མཁོ་བའི་གནད་ཡི་གེ་ལས་མིང་ཚིག་སོགས་བསྒྲིགས་ཏེ་རྩ་བའི་བརྗོད་པ་སྒྲུབ་ཚུལ་ལ་ཆ་བཞག་ན། སྲོལ་རྒྱུན་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་གཞུང་དུ་ནི། “ཡི་གེ་ལས་མིང་། མིང་ལས་ཚིག ཚིག་ལས་བརྗོད་པ་གྲུབ།” ཅེས་པ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་“དོན་གྱི་ངོ་བོ་བརྗོད་པ་མིང་། ཁྱད་པར་བརྗོད་པ་ཚིག” ཅེས་པའི་སྤྱམ་བཤད་ཙམ་ལས། བོད་སྐད་ཉིད་ཀྱི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་ཚིག་སྦྱོར་བསྒྲིགས་ཏེ་ཚིག་སྒྲུབ་བྱ་སྟངས་སྐོར་ལ་བཤད་པ

གཏན་འབེབས་མེད་པས། ཡི་གེ་ལས་ཚིག་འབྱུ་དང་། ཚིག་འབྲུ་བསྒྲིགས་པ་ལས་མིང་ཚིག་དང་། དོན་གྱི་ཁྱད་པར་སྟོན་པའི་ཁྱད་ཚིག་སོགས་སྦྱུབ་ཅིང་། དེ་རྣམས་ལ་བྱ་ཚིག་དང་བྱ་བའི་རྣམ་འགྱུར་སྟོན་པའི་ཚིག་སོགས་ཀྱི་རིམ་དང་མཐུན་པར་བཀོད་དེ་ཚིག་སྦྱུབ་བསྒྲིག་སྟངས་ལ་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་ཁྲིམས་ངེས་པར་ཡོད་མོད། དེ་རྣམས་ཀྱི་བཤད་པ་ནི་སྲོལ་རྒྱུན་སུམ་རྟགས་ཀྱི་བརྡ་སྤྲོད་ནང་དུ་རྩ་བ་ནས་ཚང་མེད་པར་བརྟེན། བོད་སྐད་དེ་སོ་སོའི་ཡུལ་སྐད་ཡིན་པའི་དབང་གིས་དང་། དེ་བཞིན་དུ་བོད་ཡིག་འབྲི་རྒྱུར་ལོ་མང་རིང་བྱུང་བའི་ཉམས་མྱོང་གཉིས་ལ་བརྟེན་པ་མ་གཏོགས། སུམ་རྟགས་ཀྱི་བརྡ་སྤྲོད་སྦྱངས་པ་ཁོ་ནའི་ཐོག་ནས་བོད་ཡིག་གི་ཚིག་སྦྱུབ་ཇི་ལྟར་སྒྲིག་དགོས་མིན་ངེས་ཐུབ་རྒྱུ་དཀའ་བའི་གནས་ཚུལ་ཆགས་པ་དེ་འདྲ་བྱུང་བ་རེད༎

༢ ཡང་། ཚིག་སྦྱུབ་ཆ་ཚང་བ་དཔེར་ན། “པདྨས་ལམ་ལ་འགྲོ་བཞིན་དུ་དོན་གྲུབ་ལ་ཚེ་རིང་གི་སྐོར་ལ་སྐད་ཆ་སྙན་པོ་ཞིག་བཤད་སོང་༎” ཞེས་པ་ལྟ་བུར་ཆ་བཞག་ན། བརྗོད་པ་དེའི་ཆ་ཤས་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་གནད་གལ་ཆེ་བ་“པད་མ”ཞེས་པའི་ཚིག་དེ་བརྗོད་པ་དེའི་རྩ་བའི་ཁྱད་གཞི་དང་། “སྐད་ཆ་བཤད་པ”བྱ་ཚིག་དང་། “སྙན་པོ”ཞེས་པ་སྐད་ཆའི་ཁྱད་པར་བརྗོད་པའི་ཚིག་དང་། “ཚེ་རིང་གི་སྐོར”ཞེས་པ་གཏམ་དེའི་བརྗོད་བྱ་གང་ཡིན་མིན་དང་། “དོན་གྲུབ”ཅེས་པ་བྱ་བའི་བརྒྱུད་པའི་ཡུལ་བརྗོད་པའི་ཚིག་དང་། “ལ”ཞེས་པ་བྱ་བའི་ཡུལ་ལ་བྱ་བ་བྱེད་པ་གཙོ་བོར་སྟོན་པའི་རྣམ་དབྱེ་གཉིས་པའི་ཕྲད་དང་། “སོང་།” ཞེས་པ་བྱ་ཚིག་མཇུག་སྡུད་ཀྱི་ཚིག་སྦྱར་བས་དུས་འདས་པ་སྟོན་པ་དང་། “ལམ་ལ་འགྲོ་བཞིན་དུ”ཞེས་པ་ཁྱད་གཞིའམ་བྱེད་པ་པོ་བད་མའི་ཁྱད་པར་སྟེ་རྣམ་འགྱུར་བརྗོད་པའི་ཚིག་ཡིན་ཅིང་། ཚིག་དེ་རྣམས་རིགས་ཐ་དད་དུ་ཡོད་མོད། གནའ་སྲོལ་བརྡ་སྤྲོད་དུ་ནི་མིང་ཚིག་དང་བྱ་ཚིག་དང་ཁྱད་ཚིག་ཐམས་ཅད་ལ་“མིང”ཞེས་པ་ཙམ་ལས། ཚིག་གི་ནང་གསེས་ཀྱི་རྣམ་དབྱེ་ལ་མིང་ཚིག་དང་ལས་ཚིག་གཉིས་ལས་མི་འབྱུང་བས་བཤད་པ་ཤིན་ཏུ་རགས༎ དེ་བཞིན་དུ་སྲོལ་རྒྱུན་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་གཞུང་དུ་“ཚིག”ཅེས་པ་ནི། “བུམ་པ་དཀར་པོ།” “མེ་ཏོག་དམར་པོ།” ཞེས་པ་དོན་དང་དོན་གྱི་ཁྱད་པར་དངོས་དུ་སྦྱར་ཏེ་སྟོན་པ

ཙམ་ལ་སྦྱར་བས་ཤིན་ཏུ་ཁྱབ་ཆུང་ཞིང་། དེ་བཞིན་དུ“བརྗོད་པ་”ཞེས་པ་ནི་འདོད་བྱའི་དོན་ཆ་ཚང་བར་སྟོན་པའི་ཚིག་གི་ཕྲེང་བ་ཞིག་ལ་འཇོག་པས། “བུམ་པ་དེ་དཀར་པོ་རེད;” ཅེས་པའི་ཚིག་སྒྲུབ་དང་། སྒྲུང་ཆ་ཚང་བ་ཞིག་སྟོན་པའི་རྩོམ་བྲིས་དང་། གཞུང་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པའི་དེབ་འདི་ལྟ་བུ་ཚང་མར་གཅིག་ཁྱབ་ཏུ་བརྗོད་པ་ཞེས་པ་ཙམ་ལས་རྣམ་དབྱེ་འབྱེད་རྒྱུ་མེད་པས་བཤད་པ་ཤིན་ཏུ་རགས་པར་ལུས་པ་དེ་བྱུང་ངོ་།།

དེར་བརྟེན་སྐད་ཡིག་གཞན་ལྟར་བོད་སྐད་དུའང་ཁ་སྐད་ལ། དཔེར་ན། “ཚེ་རིང་གིས་ང་ལ་དགའ་བཞིན་དུ་མེ་ཏོག་སེར་པོ་འདི་གནང་བྱུང་།” ཞེས་སྨྲས་པ་ན། “ཚེ་རིང”ཞེས་པ་མིང་ཚིག་དང་། “གིས”ཞེས་པ་བྱེད་སྒྲ་དང་། “ང་།” ཞེས་པ་མིང་ཚབ་ཀྱི་ཚིག་དང་། “ལ”ཞེས་པ་རྣམ་དབྱེའི་ཕྲད་དང་། “དགའ་བཞིན་དུ”ཞེས་པ་བྱ་བའི་རྣམ་འགྱུར་བརྗོད་པའི་ཚིག་དང་། “མེ་ཏོག་སེར་པོ”ཞེས་པ་བྱ་བའི་ཡུལ་ཏེ། “མེ་ཏོག”ཅེས་པའི་མིང་ཚིག་ལ་ཁྱད་ཚིག “སེར་པོ”ཞེས་པ་སྦྱར་བ་དང་། “གནང་།” ཞེས་པ་བྱ་ཚིག་དང་། དེའི་མཐར་“བྱུང་།” ཞེས་སྦྱར་བས་བྱ་བ་གྲུབ་ཟིན་དུས་འདས་པ་སྟོན་པ་སོགས་ཚིག་སྒྲུབ་དེའི་སྒྲོམ་རང་ནས་རྟོགས་ནུས་མོད། གནའ་སྔོལ་སུམ་རྟགས་ཀྱི་བརྡ་སྤྲོད་དུ་ནི་ཚིག་དེ་རྣམས་ཀྱི་ནང་གསེས་རྣམ་དབྱེ་མི་ཐོན་པས་བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་གི་ཁྲིམས་ཆ་ཚང་བ་མཚོན་མི་ནུས་པའི་སྐྱོན་ལྷག་པ་དེ་བྱུང་ངོ་།།

༣ དེ་ཡང་ཞིབ་ཏུ་བརྟག་ན། གོང་དུ་སྨྲོས་པའི་སྐྱོན་གཉིས་ཀྱི་འབྱུང་ཁུངས་རྩ་བ་ནི། བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་ལ་ཆེས་སྔ་ས་ནས་ཤིན་ཏུ་གལ་ཆེ་བའི་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་གནད་“ཚིག”ཅེས་པའི་སྒྲ་དོན་གཉིས་ལ་བཤད་པ་སྤྱམ་བཤད་ཙམ་ལས་ཞིབ་ཕྲ་གཏན་འབེབས་མ་བྱུང་བ་དེས་ལན་པར་ཁོ་བོ་བསམས;[༢༡] དེ་ཡང་གོང་དུ་སྨྲས་ཟིན་པ་བཞིན་སྔོན་གྱི་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་གཞུང་དུ། “ཡི་གེ་ལས་མིང་། མིང་ལས་ཚིག ཚིག་ལས་བརྗོད་པ་གྲུབ།” ཅེས་དང་། དེ་ལ་ཚིག་ཅེས་པ་ནི་ཕྱོགས་གཅིག་ནས་མིང་དོན་ལ་ཁྱད་པར་སྦྱར་བ་དཔེར་ན། “བུམ་པ་དཀར་པོ།” ཞེས་པ་དང་། “ཤིང་སྡོང་རིང་པོ།” ཞེས་པ་ལྟ་བུ་དོན་གྱི་ཁྱད་པར་དངོས་སུ་བརྗོད་པ་ཞིག་དགོས་ཚུལ་གསུངས་མོད།

ཕྱོགས་གཞན་ནས་ནི། “བུམ་པ་ཉིད།” ཅེས་པ་གཅིག་ཚིག་དང་། “བུམ་པ་དག” ཅེས་པ་གཉིས་ཚིག “བུམ་པ་རྣམས།” ཞེས་པ་མང་ཚིག་དང་། “བསྒྲུབ།” ཞེས་པ་བྱ་བའི་ཡུལ་ལ་ཡོད་པའི་བྱ་བ་སྟོན་པའི་བྱ་ཚིག་དང་། “སྒྲུབ།” ཅེས་པ་བྱེད་པ་པོ་ལ་ཡོད་པའི་བྱ་བ་སྟོན་པའི་བྱེད་ཚིག་ཅེས་སོགས་དང་། གཞན་ཡང་“ཚིག་ངན་བརྗོད་པ་” ཞེས་པ་དང་། “ངེས་པའི་ཚིག” “ཚིག་གི་དོན།” “རྫུན་གྱི་ཚིག”ཅེས་སོགས་ཀྱི་ཐ་སྙད་ཀྱང་ཤིན་ཏུ་མང་བས། སྐབས་གཞན་ལ་ཚིག་ཅེས་པ་མཐའ་གཅིག་ཏུ་དོན་གྱི་ཁྱད་པར་བརྗོད་པ་ལ་འཇུག་མི་དགོས་པར་སྒྲ་ཟེར་ཡངས་པའི་བཤད་ཚུལ་ཞིག་ཀྱང་ཡོད་པ་གྲུབ༑ དེ་ལྟ་ནའང་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་གཞུང་དུ་ཚིག་གི་རྣམ་བཞག་གཏན་ལ་འབེབས་པ་ན། ལེགས་སྦྱར་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་ལུགས་གཞིར་བྱས་ཏེ། ཡི་གེའི་ཚོགས་དང་། མིང་གི་ཚོགས་དང་། ཚིག་གི་ཚོགས་ཞེས་རྩ་བའི་སྡེ་ཚན་གསུམ་དུ་ཕྱེ་སྟེ། ཚིག་གི་ཚོགས་བཤད་པ་ན་ཚིག་གི་དབྱེ་བ་ལ་ཚིག་སྡུད་པའི་སྦྱོར་བ་སྟེ་ཚིག་ཕྲད་མེད་ནའང་དོན་སྟོན་པའི་ཚིག་སྡུད་ཀྱི་རིགས་ཇི་ཡོད་དང་། ཚིག་ཕྲད་ཀྱི་རྣམ་གཞག་བཅས་དེ་གཉིས་སྟོན་པ་ལས།[༢༢] ཚིག་ལ་ནང་གསེས་རིགས་མི་འདྲ་བ་ཇི་ཡོད་དང་། དེ་དག་ཚིག་སྒྲུབ་ལ་སྦྱོར་བ་ན་གོ་རིམ་ཇི་ལྟར་བསྒྲིག་དགོས་མིན། ནང་ཕན་ཚུན་གྱི་འབྲེལ་བ་གང་ཡིན་སོགས་ཀྱི་བཤད་པ་གཏན་འབེབས་མཛད་པ་རྩ་བ་ནས་མི་འབྱུང་༎ དཀའ་ངལ་གཅིག་ནི་ཕལ་ཆེར་སྒྲ་འགྱུར་གྱི་དབང་གིས་ཡིན་པར་སྣང་སྟེ། ཚིག་གི་སྐད་དོད་ལེགས་སྦྱར་ལ་རིགས་མི་འདྲ་བ་ཡོད་པ་རྣམས་བོད་སྐད་དུ་ཚིག་ཅེས་པ་གཅིག་ཏུ་བསྒྱུར་བས། བོད་སྐད་ཀྱི་ཚིག་ཅེས་པའི་དོན་ནི་ཨིན་སྐད་ལ་“ཤློཀ”བྱ་བ་དང་མཚུངས་པ་ཁྱབ་ཆེན་པོ་ཡོད་མོད། སྔོལ་རྒྱུན་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་གཞུང་མང་པོར་མིང་དང་ཚིག་གི་རྣམ་གཞག་གཏན་ལ་འབེབས་སྐབས་ཚིག་གི་ངོ་བོའམ་འཇོག་བྱེད་ལ་“དོན་གྱི་ཁྱད་པར་བརྗོད་པ་”ཞེས་གཏན་འབེབས་མཛད་པས་ཉུང་ངོག་དྲགས་པའི་སྐྱོན་ཆགས་པ་དེ་བྱུང་བར་མངོན༎

༩ དེ་བཞིན་དུ་བོད་སྐད་ནང་གཏམ་བརྗོད་ལ་འཇུག་སྐབས། གཏམ་སྨྲ་བ་པོ་རང་ཉིད་དང་། གཏམ་སྨྲ་ཡུལ་དང་། གང་གི་སྐོར་ལ་སྨྲ་བའི་སྐྱེས་བུ་གསུམ་ལ་སྐད་ཡིག་གཞན་ལྟར། “ང”

དང་། “ཁྱོད་”དང་། “ཁོང་”སོགས་མིང་ཚབ་སློས་ཏེ། སྐྱེས་བུ་དེ་གསུམ་བྱ་བ་ལ་འཇུག་པའི་གནས་ཚུལ་བརྗོད་པ་ན། དཔེར་ན། “ང་བོད་པ་ཡིན།” “ཁྱེད་རང་བོད་པ་རེད།” “ཁོང་བོད་པ་རེད་”ཅེས་དང་། “ངས་མཐོང་བྱུང་།” “ཁྱེད་ཀྱིས་མཐོང་སོང་།” “ཁོང་གིས་མཐོང་སོང་།” ཞེས་སོགས། སྐྱེས་བུ་དང་དུས་གསུམ་ལ་བསྟུན་ཏེ་མཇུག་སྡུད་ཀྱི་བྱ་ཚིག་མི་འདྲ་བཏང་དགོས་ཀྱང་།[༢༣] གནའ་སྲོལ་གྱི་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་གཞུང་དུ་ནི་དོན་གནས་འདིའི་སྐོར་ལ་གླེང་སློང་ཙམ་ཡང་མེད༑ དེ་ནི་སྲོལ་རྒྱུན་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་གཞུང་དུ་ཆོས་སྐད་དམ་ཡིག་སྐད་ཀྱི་འགྲོ་སྟངས་གཏན་འབེབས་མཛད་ཅིང་ཡིག་སྐད་ནང་མཇུག་སྡུད་ཀྱི་བྱ་ཚིག་རྣམས་སྤྱིར་བཏང་བཀོད་སྲོལ་མེད་པའི་གནད་ཀྱིས། སུམ་རྟགས་ཀྱི་བརྡ་སྤྲོད་དུ་གལ་ཤིན་ཏུ་ཆེ་བའི་མཇུག་སྡུད་ཀྱི་བྱ་ཚིག་གི་སྐོར་ལ་བཤད་པ་མ་བྱུང་བ་ཡིན་ནམ་སྙམ༑

༥ ལྷག་པར་གནའ་སྲོལ་བརྡ་སྤྲོད་ནང་བཤད་པ་གཏན་འབེབས་མེད་པའི་གནད་ཤིན་ཏུ་གལ་ཆེ་བ་ཞིག་ནི། བོད་ཡིག་ཏུ་བྱ་ཚིག་བཀོད་པའི་ཚེ་འདས་མ་འོངས་ད་ལྟ་དུས་གསུམ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་སྐུལ་ཚིག་སོགས་ལ་ལེགས་སྦྱར་དང་སྐད་ཡིག་གཞན་བཞིན་སྐབས་མང་ཆེ་བར་བྱ་ཚིག་གི་ཡིག་གཟུགས་འགྱུར་ཚུལ་ལ་སྤྱི་ཁྲིམས་གང་ཡིན་མིན་གྱི་སྐོར་དེ་ཡིན༑ དོན་གནད་དེའི་ཐོག «རྟགས་འཇུག»གི་གཞུང་དུ་སྔོན་འཇུག་གི་ཡི་གེ་རྣམས་ལ་ཕོ་མོ་མ་ནིང་སོགས་རྟགས་ཀྱི་རྣམ་དབྱེ་བྱས་ཏེ། དཔེར་ན་སྔོན་འཇུག་ཕོ་ཡིག་བ་བྱ་བའི་ཡུལ་དང་འབྲེལ་བའི་དངོས་པོ་གཞན་དང་། དེ་བཞིན་དུ་དུས་འདས་པ་བཅས་ལ་འཇུག་ཅེས་པ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་སྔོན་འཇུག་གཞན་རྣམས་ཀྱང་དོན་དེ་ལ་འཇུག དེ་ལའང་འཇུག་ཅེས་པ་ཙམ་ལས། སྤྱིར་བྱ་ཚིག་རེ་རེར་ལེགས་སྦྱར་ལྟར་ན་རྩ་བའི་བྱིངས་ལྟ་བུ་དང་། སྐད་ཡིག་གཞན་ཤིན་སྐད་ལྟར་ན་དུས་གང་ལའང་མི་ལྟོས་པའི་རྩ་བའི་གཟུགས་ཤིག་ངོས་བཟུང་སྟེ་བྱ་ཚིག་དེ་དུས་སོ་སོར་སྒྱུར་བའི་ཚེ་ཡིག་གཟུགས་འདི་ལྟར་དུ་འགྱུར་ཞེས་པའི་སྤྱི་ཁྲིམས་ཀྱི་གསལ་བཤད་ཡོད་པ་དེ་འདྲ་ནི«རྟགས་འཇུག»གི་གཞུང་དུ་མི་ཐོན༑ དེ་ལྟ་ནའང་མཁས་པ་ཤེས་རབ་འོད་ཟེར་གྱིས «ས་མཐའི་རྣམ་དབྱེ་རབ་གསལ་སྒྲོན་མར།» ས

མཐས་དུས་འདས་པ་དང་སྐུལ་ཚིག་སྒྲུབ་ཚུལ་སྤྱི་དང་། ལྷག་པར་རྗེས་འཇུག་ག་དང་ང་བ་མའི་མཐར་ས་མཐའ་སྦྱོ་བྱ་ཚིག་ལ་ཡང་འཇུག་ས་བསྟན་ཏེ་འདས་པ་དང་སྐུ་ལ་ཚིག་སྒྲུབ་ཚུལ་གྱི་བཤད་པ་མཛད་ཀྱང་། བྱ་ཚིག་གི་རིགས་མང་པོ་ཞིག་ལ་དེ་ས་མ་ཁྱབ་པ་ཞུ་མི་དགོས།[༢༩] (བསྟན་བཙོས་«ས་མཐའི་རྣམ་དབྱེ་རབ་གསལ་སྒྲོན་མ་»ལ་ཚིག་བཅད་འབའ་ཞིག་ཏུ་བྱེད་པ་ལེའུ་བདུན་སྐབས་འགར་སི་ཏུས་ཡིག་ཆུང་གི་མཆན་བུ་བཏགས་པ་ཞིག་ཡོད་ཅིང་། ལེའུ་དང་པོས་དུས་གསུམ་གྱི་བརྡ་སྤྱིར་བཤད་ཅིང་བྱ་ཚིག་གི་རིགས་འགའ་ཞིག་ལ་དུས་འདས་པར་ས་མཐའ་སྦྱོང་དགོས་ཚུལ་བསྟན་ལ། ལེའུ་གཉིས་པས་དུས་གསུམ་གྱི་བརྡ་བྱེ་བྲག་ཏུ་བཤད་དེ་ཡང་རྗེས་གང་རུང་གི་ས་མཐས་སྦྱོར་བྱ་ཚིག་ལ་དུས་འདས་པ་དང་སྐུལ་ཚིག་སྒྲུབ་ཚུལ་བསྟན༑ ལེའུ་གསུམ་པ་ནས་དྲུག་པའི་བར་ལེའུ་བཞིས་རིམ་གྱིས། རྗེས་འཇུག་ག་ང་བ་མ་བཞི་པོ་སོ་སོའི་མཐར་ཡང་འཇུག་ས་བསྟན་ཏེ་མིང་ཚིག་དང་ལྷག་པར་བྱ་ཚིག་འདས་པ་དང་སྐུ་ལ་ཚིག་སྒྲུབ་ཚུལ་བསྟན༑ མཐར་ལེའུ་བདུན་པས་རྣམ་དབྱེ་གསུམ་པ་བྱེད་སྒྲ་དང་ལྔ་པ་འབྱུང་ཁུངས་གཉིས་ལ་ས་མཐའ་སྦྱོ་རྗེས་འཇུག་ས་བཏབ་སྟེ་སྒྲུབ་ཚུལ་བཅས་བསྟན་ནོ།།) དེ་བཞིན་དུ་དབྱངས་ཅན་གྲུབ་པའི་རྡོ་རྗེའི་«དཀའ་གནད་གསལ་བའི་མེ་ལོང་»དུ། "མ་འོངས་འཕུལ་ཡོད་ཡང་འཇུག་མེད། །སྐུལ་ཚིག་འཕུལ་མེད་ཡང་འཇུག་ཡོད། །འདས་ལ་འཕུལ་ཡོད་ཡང་འཇུག་ཡོད། །ད་ལྟ་བ་ལ་གཉིས་ཀ་མེད།"[༢༥] །ཅེས་པའི་སྤྱི་ཁྲིམས་ཤིག་ཐོན་མོད། དེ་ནི་བས་འཕུལ་ཅན་གྱི་བྱ་ཚིག་བྱེ་བྲག་པ་དཔེར་ན"བསྒྲུབས"ལྟ་བུ་འབའ་ཞིག་ལ་འཇུག་པས་བྱ་ཚིག་སྤྱི་ལ་ཁྱབ་པའི་ཁྲིམས་མིན་པར་བརྟེན། བོད་ཡིག་གི་འབྲི་རྩོམ་ལ་འཇུག་པ་རྣམས་བྱ་ཚིག་རེ་རེ་ནས་དུས་གསུམ་དང་སྐུལ་ཚིག་སོགས་ལ་སྦྱོར་སྐབས་ཡིག་གཟུགས་ཇི་ལྟར་འགྱུར་ཚུལ་ལ་བློ་ཐོག་ནས་ངེས་དགོས་པའམ། ཡང་ན་བྱ་ཚིག་གི་རེའུ་མིག་ཅིག་ལ་རྟག་ཏུ་བལྟོས་དགོས་པའི་གནས་ཚུལ་འདི་བྱུང་བ་ཡིན་ནོ།།

སྲོལ་རྒྱུན་སུམ་རྟགས་ཀྱི་བརྡ་སྤྲོད་ལ་དེང་བཙོས་འགྱུར་གཏོང་དགོས་པའི་རྒྱུ་

མཚན་གཉིས་པ་ནི། གནའ་སྲོལ་སུམ་རྟགས་ཀྱི་བརྡ་སྤྲོད་དུ་བོད་ཡིག་ལ་མགོ་བའི་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་བཤད་པ་ཆ་ཚང་གཏན་འབེབས་བྱུང་མེད་པའི་གནས་ཚུལ་ཙམ་ཞིག་ནི་དེ་སྔ་ནས་རྟོགས་ཡོད་པ་ལོ་རྒྱུས་ནས་ཀྱང་རགས་ཙམ་ཤེས་ནུས་ཏེ། དཔེར་ན་སློབ་དཔོན་ཐོན་མིས་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་གཞུང་བརྒྱད་མཛད་མོད་དྲུག་རྩ་བརླག་ཏུ་གྱུར་པས་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་གནད་མང་པོ་ཞིག་གཞུང་བརླག་པ་རྣམས་ཀྱི་ནང་དུ་ཡོད་ངེས་ཚུལ་«གསེར་ཏོག་སུམ་རྟགས»སུ་གསུངས་པ་ལྟར་ལགས་།[༢༨]

ཁོ་བོ་ཉིད་ལ་ཆ་བཞག་ན་འདང་གཞོན་དུས་སྐྱབས་རྗེ་ཛོ་སྨད་རིན་པོ་ཆེའི་སྐུ་མདུན་ནས་སུམ་རྟགས་གཞུང་ཁྲིད་ཞུས་ཐོག་གནའ་སྲོལ་བཞིན་ཚིག་ཕྲད་ལ་དོན་སོགས་རེ་རེ་ནས་དཔེར་བརྗོད་ཚིག་བཅད་ལྷུག་ཏུ་བསྒྲིགས་པའི་སྐལ་བ་ཐོབ་མོད། ཕྱིས་སུ་སྐྱབས་རྗེ་རིན་པོ་ཆེའི་ཤག་གི་དགེ་ཕྲུག་བྱས་ཏེ་གདན་ས་དགའ་ལྡན་དུ་གཞུང་ཆེན་མོར་སློབ་གཉེར་བགྱིས་ཤིང་། དེ་དུས་ཁོ་བོ་ཨིན་སྐད་ཀྱི་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་འགྲོ་སྟངས་ཀྱང་ལེགས་ཙམ་ཤེས་ཟིན་ཡོད་སྟབས། བོད་ཡིག་གི་སུམ་རྟགས་ཀྱི་བརྡ་སྤྲོད་ལ་བརྟགས་སྐབས། དཔེར་ན། "ཁོ་བོས་ནི་འཆད་པར་བྱ་ཡི། ཉན་མི་ཉན་ནི་ཁྱེད་བསམ་པར་བྱོས་ཤིག" །ཞེས་པའི་ཨི་ལྡན་གྱི་ཡི་སྒྲ་རྣམ་དབྱེའི་འབྲེལ་སྒྲ་གཏན་ནས་མིན་པ་ཤིན་ཏུ་གསལ་མོད། དེ་སྐབས་འདིར་དོན་མི་མཐུན་པ་སྟོན་པའི་ཚིག་གི་འཇོག་མཚམས་ལ་འཇུག་པའི་སྐོར་«སུམ་ཅུ་པའི»གཞུང་དུ་བཤད་པ་མེད་པ་དང་། ལྷག་པར་མིང་དང་ཚིག་གི་རྣམ་དབྱེ་དང་ཚིག་སྦྱོར་བསྒྲིགས་སྟངས་སོགས་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་དོན་གནད་མང་པོ་ཞིག་མ་ཚང་བའི་གནས་ཚུལ་མཐོང་བའི་ཚུལ་རྣམས་སྐྱབས་རྗེ་རིན་པོ་ཆེར་ཞུ་རྒྱུ་བྱུང་། རིན་པོ་ཆེ་ནས་ཀྱང་བསམ་ཚུལ་དེ་བདེན་ངེས་ཞེས་ཡོངས་གྲགས་བཤད་སྲོལ་ལ་སློབ་དཔོན་ཐོན་མིའི་གཞུང་ལྷག་མ་དྲུག་བརླག་པའི་གནས་ཚུལ་ཡོད་པ་དང་། ལྷག་པར་ཕྲད་ཀྱི་སྐོར་སུམ་རྟགས་ཀྱི་གཞུང་དུ་མ་གསལ་བ་མང་ཙམ་ཞིག་«སྒྲ་སྒོ་མཆོན་ཆར»ཡོད་པ་«གསེར་ཏོག་སུམ་རྟགས»སུ་བསྡུས་ཏེ་བཀོད་ཡོད་ཚུལ་དང་། དེ་བཞིན་བསྟན་དར་ལྷ་རམས་ཀྱིས་བོད་ཡིག་ལ་མིང་ཚིག་སྒྲུབ་ཚུལ་གྱི་རིགས་མི་འདྲ་བའི་སྐོར་གྱི་བཤད་པ་ཡོད་ཚུལ་རྣམས་གསུངས་བྱུང་། དེ་བཞིན་དུ་སུམ་རྟགས་གཉིས་ཀྱི་བོད་སྐད་ཀྱི་

བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་ཁྲིམས་ཆ་ཚང་བར་བཤད་པ་མི་ཐོན་པའི་སྐོར་དེང་རབས་བོད་ཀྱི་རིག་གནས་སྤྱི་དང་ལྷག་པར་བརྡ་དག་དང་སྙན་ངག་ལ་མཁས་པའི་དབང་པོ་ར་གྲུ ར་པ་རག་ར་རིན་པོ་ཆེ་ར་ཡང་དོགས་སློང་ཞུ་རྒྱུ་བྱུང་ལ། རིན་པོ་ཆེ་ལ་འང་དེ་ལྟར་དགོངས་བཞེས་ཡོད་ཚུལ་གསུངས་པས། བོད་ཀྱི་བརྡ་སྤྲོད་ལ་ནང་བྱན་ཆུབ་པའི་མཁས་པ་རྣམས་ལ་དཀའ་གནད་འདིའི་སྐོར་ལ་ཐུགས་རྟོག་ངེས་པར་བྱུང་འདུག གལ་ཏེ་འདི་བདེན་ན་སྲོལ་རྒྱུན་གྱི་བརྡ་སྤྲོད་དེ་ཆ་ཚང་བ་ཞིག་བཟོ་རྒྱུ་དེ་བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་ལ་རྩུས་ཞེན་ཡོད་པའི་ཕྱིས་ཀྱི་མི་རབས་བརྡ་སྤྲོད་ལ་དམིགས་བསལ་སྦྱངས་པ་ཡོད་པ་རྣམས་ངལ་བ་དང་ལེན་གྱི་ཐོག་ནས་ཁྱེར་དགོས་པའི་ཁུར་ཞིག་ཏུ་གྱུར་པ་མིན་ནམ༑ མཁས་དབང་དགེ་འདུན་ཆོས་འཕེལ་མཆོག་བོད་ཀྱི་ཡི་གེར་བྱང་ཆུབ་པ་ཙམ་དུ་མ་ཟད་ལེགས་སྦྱར་གྱི་བརྡ་སྤྲོད་ལེགས་པོ་མཁྱེན་ཅིང་། ཨིན་སྐད་ཀྱང་གང་འཚམས་མཁྱེན་པས་བོད་ཀྱི་བརྡ་སྤྲོད་ལ་འགྱུར་བ་ཇི་ལྟར་གཏོང་དགོས་མིན་སྐོར་ལ་དཔྱད་རྩོམ་ཞིག་གནང་ཡོད་ན་ཤིན་ཏུ་ཕན་ཐོགས་པ་ཞིག་བྱུང་ཡོད་ངེས་ཀྱང་།[༡༧] དགུང་གྲངས་གཞོན་ཙམ་ནས་ཞིང་དུ་གཤེགས་པ་ཡིད་ཕམ༑

དེ་ལྟར་སྲོལ་རྒྱུན་སུམ་རྟགས་ཀྱི་བརྡ་སྤྲོད་ལ་དེང་བཅོས་འགྱུར་དགོས་པའི་རྒྱུ་མཚན་གསུམ་པ་ནི། གལ་ཏེ་གནའ་སྲོལ་བརྡ་སྤྲོད་ལ་བཅོས་འགྱུར་མེད་པར་རང་སོར་བཞག་ན། ཕྱོགས་གཅིག་ནས་དེ་སྔ་བཞིན་བོད་ཡིག་འབྲི་རྩོམ་ལ་ལོ་མང་ཉམས་མྱོང་བསགས་ན་མ་གཏོགས་བྱང་པ་ཐོབ་མཁན་ཤིན་ཏུ་དཀོན་པར་གྱུར་པ་མུ་མཐུད་ནས་གནས་རྒྱུར་ངེས་པས། དེང་བོད་རིགས་སྤྱི་བྱིངས་རྣམས་ཨིང་སྐད་དང་རྒྱ་སྐད་སོགས་སྐད་ཡིག་གཞན་ཞིག་གི་ཐོག་ནས་ཉིན་རེའི་འཚོ་བ་བསྐྱེན་དགོས་པའི་གནས་སྐབས་འདིའི་འོག་ལ་རིམ་པས་བོད་ཡིག་འབྲི་རྒྱུར་དུས་ཚོད་ཀྱི་ཆ་ནས་ལོ་རེ་ནས་དཀའ་ཚེགས་ཆེ་རུ་འགྲོ་སྲིད་པས་ཞུགས་ནས་བོད་ཡིག་འབྲི་སྲོལ་གནས་རྒྱུར་དཀའ་ངལ་འཕྲད་རྒྱུ་དང་། ལྷག་པར་བོད་ཡིག་གི་ལམ་ནས་རྒྱུན་སྤྱོད་ཀྱི་མྱོང་བའི་སྐོར་དང་ཤེས་བྱ་གསར་པའི་སྐོར་ལ་འབྲི་རྩོམ་གྱི་ཐོག་ནས་བོད་ཡིག་ཕྱུག་ཏུ་གཏོང་རྒྱུར་དགག་བྱ་ཆེན་

པོར་འགྱུར་སྲིད་པ་ཁོ་བོ་མཐོང་། ནམ་ཞིག་གཅིག་ལ་དུས་ཀྱི་འགྱུར་བ་ཤིན་ཏུ་ཆེན་པོ་ཞིག་ཕྱིན་ཏེ་བོད་ཡིག་འབྲི་སྲོལ་ལ་འགྱུར་བ་གཏོང་དགོས་པའི་གནས་ཚུལ་ཆགས་པའི་རྐྱེན་གྱིས། འཕྲུལ་གྱི་དགོས་མཁོ་དང་བསྟུན་ཏེ་དུས་རབས་ཉི་ཤུ་པའི་མགོ་སྟོད་དུ་རྒྱ་ནག་གི་ཡི་གེར་འགྱུར་བ་ཆེན་པོ་བཏང་བ་དང་། དུས་རབས་ཉི་ཤུ་པའི་མཇུག་ཏུ་སོག་ཡུལ་གྱི་ཡི་གེ་འབྲི་སྟངས་ལ་རྩ་བའི་ཡིག་གཟུགས་རང་ཉིད་འགྱུར་བ་བཏང་བ་བཞིན་བོད་ཡིག་འབྲི་སྲོལ་ལའང་འགྱུར་བ་གཏང་སྲིད་པས། དེ་འདྲ་བྱུང་ཚེ་རྒྱ་ནག་དང་སོག་ཡུལ་གྱི་གནས་ཚུལ་བཞིན། གནའ་སྲོལ་གྱི་ཆེས་མཐོའི་རིག་གནས་སྟོན་པའི་གཞུང་རྣམས་ནམ་ཞིག་བོད་ཡིག་ཀློག་པ་པོ་ཕལ་ཆེ་བས་ཀློག་མི་ཐུབ་པར་འགྱུར་བའི་གནས་ཚུལ་ཞིག་ཀྱང་འོང་མི་སྲིད་པ་མིན།

བོད་ཀྱི་སྲོལ་རྒྱུན་བརྡ་སྤྲོད་ལ་བཅོས་འགྱུར་དགོས་པའི་རྒྱུ་མཚན་བཞི་པ་ནི། ཕྱིར་སྐད་ཡིག་གང་དང་གང་ཡིན་རུང་། གནའ་དུས་སུ་སྐད་ཡིག་དེའི་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་རྣམ་བཞག་གཏན་འབེབས་བགྱིས་དུས་སྐབས་དེ་དུས་ཀྱི་བརྡ་སྤྲོད་ཟབ་ཞིབ་གང་ཡིན་པ་དེར་གཞི་བྱས་པ་ནི་སྤྱི་འགྲོས་ལྟ་བུ་ཡིན། དཔེར་ན་ཨིང་ཡིག་ལྟ་བུར་ཆ་བཞག་ན་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་བསྟན་བཅོས་གྲགས་ཆེ་བ་ཐོག་མ་ནི་ཝི་ལླིམ་སྦུལློ་ཀར་བྱ་བས་དུས་རབས་བཅུ་དྲུག་པའི་སྨད་དུ་དཔར་དུ་བཏབ་པ་དེ་ཡིན་པར་བཤད་ལ། བསྟན་བཅོས་དེར་ནུབ་ཕྱོགས་པའི་སྐད་རིགས་ཀྱི་མ་མ་ལེ་ཏིན་གྱི་བརྡ་སྤྲོད་གཞིར་བྱས་ཏེ་ཨིན་སྐད་ཀྱི་བརྡ་སྤྲོད་གཏན་འབེབས་བྱས་པར་བཤད། དེ་ལྟ་ནའང་རིམ་པས་ལེ་ཏིན་ལ་ཉེ་བར་མཁོ་ནའང་ཨིན་སྐད་ལ་མི་མཁོ་བའི་རྣམ་དབྱེ་བདུན་གྱི་རྣམ་གཞག་གཞིར་བྱས་པའི་སྒྲོམ་དེ་བསྒྱུར་ཏེ། ཨིན་སྐད་རང་གི་འགྲོས་དང་བསྟུན་ཅིང་སྐད་ཡིག་དེའི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་སྤྱི་ཁྲིམས་རྣམས་ཆ་ཚང་བ་ཞིག་མཚོན་ཐུབ་པའི་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་སྲོལ་དར་ཐུབ་པ་བྱུང་བར་བརྟེན། ཡུལ་མིའི་ཨིན་ཡིག་སྟེང་འབྲི་རྩོམ་ལྷུག་པོ་བྱ་ཐུབ་མཁན་ཤིན་ཏུ་མང་པོར་འཕེལ་བ་མ་ཟད། ཕྱི་མིས་ཀྱང་ཨིན་ཇིའི་སྐད་ཡིག་སྦྱོང་སྐབས་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་འགྲོ་སྟངས་དེའི་གཞི་སྒྲོམ་ཤེས་པར་བྱས

ཏེ་དཀའ་ཚེགས་དེ་ཙམ་མེད་པར་སྐད་ཡིག་དེ་སྦྱོང་ཐུབ་པའི་གནས་ཚུལ་འདི་ཆགས་པ་རེད༑

དཔེ་དེ་བཞིན་དུ་རང་ཅག་བོད་ཀྱི་ཡི་གེར་ཆ་བཞག་ནའང་། ཐོག་མར་རང་རེའི་བརྡ་སྤྲོད་དེ་ལེགས་སྦྱར་ལ་ཤིན་ཏུ་བསྟུན་དགོས་པ་ཁག་མེད་མོད། དུས་ཀྱི་རིམ་པས་བོད་སྐད་རང་གི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་འགྲོས་དང་བསྟུན་ཏེ་བཅོས་འགྱུར་ཐེབས་དགོས་པ་ཞིག་དང་། ལྷག་པར་བོད་ཀྱི་སྐད་ལ་རང་ཆས་སུ་ཡོད་པའི་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་སྤྱི་ཁྲིམས་དང་འགྲོ་སྟངས་ཚང་མ་ལེགས་པར་མཚོན་ཐུབ་པ་ཞིག་བྱེད་དགོས་པ་ནི་ཆོས་ཉིད་ཀྱི་འགྲོ་སྟངས་དང་མཐུན་པ་ཞིག་ཡིན་ཀྱང་རེད་ལ། ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་ཆ་ནས་ཀྱང་བོད་ཡིག་ལ་སྐད་གསར་བཅད་བྱུང་བ་ཡང་རྒྱུ་མཚན་དེ་ག་རང་ལ་ཐུག་པས། ཁོ་བོས་འདིར་བོད་ཀྱི་བརྡ་སྤྲོད་ལ་གསར་བཅོས་དགོས་པའི་བློ་འཆར་ཞུལ་བ་རྣམས་ལ་མཐའ་ལྷུང་གི་རྣམ་པར་ངོས་འཛིན་མི་མཛད་པ་ཞུ༑ སྤྱིར་བོད་སྐད་ཀྱི་སྒྲ་ནི་གྲོང་པའི་སྐྱེ་བོ་བརྡ་མཐུ་ན་པ་ལ་གྲགས་པའི་སྒོ་ནས་གཏན་ལ་འབེབས་ཀྱི་ལེགས་སྦྱར་གྱི་སྒྲ་སྒྲུབ་ལུ་གས་བཞིན་བཤད་དུ་མེད་ཚུལ་འཇམ་མགོན་ས་པཎ་གྱིས«མཁས་འཇུག»ཏུ་གསལ་བར་གསུངས་པ་ཤིན་ཏུ་བདེན་ཏེ།[28] དཔེར་ན་ལེགས་སྦྱར་ལ་དབྱངས་ཀྱི་མཐའ་ཅན་ལ་སྐབས་སྐབས་ཀྱི་དབྱངས་རིང་ལོས་ཀྱི་སྟེང་ནས་སྒྲ་རྣམས་ལ་ཕོ་མོ་ན་ནིང་གསུམ་གྱི་རྟགས་སོ་སོར་བཀོད་ཅིང་དེ་དག་ལ་རྣམ་དབྱེ་སོ་སོར་སྦྱར་ནས་སྒྲ་སྒྲུབ་དགོས་མོད། དེ་དག་བོད་སྐད་ལ་མི་དགོས་པ་སོགས་ཀྱིས་ལེགས་སྦྱར་དང་བོད་སྐད་གཉིས་ཀྱི་སྒྲའི་འགྲོ་སྟངས་ལ་ཁྱད་པར་ཤིན་ཏུ་ཆེ་བས། འཇམ་མགོན་ས་པཎ་གྱིས། བོད་ཀྱི་སྒྲ་འདི་ནི་རྒྱན་པོ་རྣམས་ལ་གྲགས་པ་གཙོ་བོ་ཡིན་གྱི་བསྒྲུབ་པ་གཙོ་བོ་མ་ཡིན་ནོ།[29] །ཞེས་གསུངས་པ་ཤིན་ཏུ་གནད་ཆེ་བའི་ལེགས་བཤད་དུ་གོ་དགོས་སོ།།

མདོར་ན། འདིར་ཁོ་བོས་བློ་འཆར་སྟོན་པ་བཞིན། བོད་ཡིག་གི་བརྡ་སྤྲོད་དེ་རྣམ་དབྱེ་དང་ཕྲད་ཀྱི་འགྲོ་སྟངས་ལ་སུམ་རྟགས་ཀྱི་གཞུང་དང་«སྨྲ་སྒོ་མཚོན་ཆ»ལས་བྱུང་བ་རང་སོར་བཞག་ཤིང་། ཕྲད་ཀྱི་རྣམ་གཞག་འབྱེད་སྟངས་ལ་ཅུང་ཟད་བཅོས་འགྱུར་དང་། དེའི་སྟེང་གལ་ཆེ་ཤོས་བོད་ཡིག་ནང་ཚིག་གི་རིགས་མི་འདྲ་བ་རྣམས་ཇི་ལྟར་འཛོག་ཚུལ་དང་། དེ་རྣམས་དང་

འབྲེལ་བའི་ཐོག་ནས་ཚིག་སྦྱོར་དང་ཚིག་སྒྲུབ་བྱ་ཚུལ། ཚིག་སྒྲུབ་བྱ་བའི་ཚེ་མཚམས་བཅད་ཇི་ལྟར་བྱ་ཚུལ་སོགས་དོན་གནད་མང་པོ་ཞིག་ལ། ཨིན་སྐད་ལྟ་བུ་དེང་རབས་ཀྱི་འགྱུར་བ་ཐེབས་ཟིན་པའི་སྐད་རིགས་ཀྱི་བརྡ་སྤྲོད་ལས་ལེགས་ཆ་བླངས་ཤིང་། རྒྱ་བོད་སྐད་རང་གི་འགྲོས་དང་བསྟུན་པའི་ཐོག་ནས་གཏན་འབེབས་ཞུས་ཡོད་པ་དེ་ལག་ལེན་དུ་བསྟར་ཐུབ་ན། དེང་རབས་ཀྱི་སྐད་ཡིག་གཞན་གྱི་བརྡ་སྤྲོད་སྦྱོང་བ་བཞིན་དཀའ་ཚེགས་མེད་པར་འཛུག་པ་ཤིན་ཏུ་བདེ་བ་ཞིག་འོང་སྲིད་ན། སློབ་གྲྭར་ཡང་བོད་ཡིག་སློབ་པའི་ཚེ་དང་པོ་ནས་བོད་ཡིག་ནང་ཚིག་གི་སྡེ་ཚན་སོ་སོར་ཕྱེ་ཚུལ་དང་། དེའི་སྟེང་ནས་ཚིག་སྒྲུབ་སྒྲིག་སྟངས་རྒྱལ་འདོན་དུ་བྱས་ནས་བོད་ཡིག་འབྲི་ཀློག་སློབ་ཚོག་པས། ལོ་ངོ་ཆུང་དུས་ནས་ཀྱང་བོད་ཡིག་འབྲི་རྩོམ་ལེགས་པོ་བགྱིད་ཐུབ་པ་འོང་རྒྱུའི་རེ་བ་ཏན་ཏན་ཡོད༎ བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་གཞུང་གསར་པ་«སླ་སྒོའི་ལྡེ་མིག»འདི་དང་ཆབས་གཅིག་ཏུ་ཁོ་བོས་བྱ་ཚིག་གི་སྦྱོར་ཚུལ་གྱི་སྐོར་ལ་«བྱ་ཚིག་གི་རྣམ་གཞག་སླ་སྒོའི་རིགས་ལམ་གསལ་བྱེད་»ཞེས་པ་ཡོགས་སུ་བསྒྲིག་པར་འདོད་པས། གཞུང་དེ་ལ་དང་པོ་ཉིད་ནས་བྱང་པ་བསྟེན་ན། བྱ་ཚིག་རྣམས་དུས་གསུམ་དང་སྐུལ་ཚིག་སོགས་ལ་སྦྱོར་བའི་ཚེ་བྱ་ཚིག་སོ་སོའི་སྤྱི་ཁྲིམས་དང་མཐུན་པའི་སྒོ་ནས་ཡིག་གཟུགས་མ་ནོར་བར་བཀོད་ཐུབ་པའི་དགེ་མཚན་འོང་ངེས༎ དེ་ལྟར་གོང་དུ་སྨོས་པའི་རྒྱུ་མཚན་གཙོ་ཁག་བཞི་ལ་ཞིབ་ཏུ་བསམས་ན་དེང་བོད་ཡིག་གི་བརྡ་སྤྲོད་དེ་དེང་རབས་དང་མཐུན་པའི་བརྡ་སྤྲོད་གསར་པའི་ལམ་དུ་བསྐྱོད་ཐུབ་པ་ཞིག་ངེས་པར་དགོས་པར་རྟོད་མེད་དུ་གྲུབ་པས། ཁོ་བོས་འདིར་རྣེས་ཀྱི་མི་རབས་མང་པོའི་བདེ་དོན་ཡིད་ལ་བཅངས་ཏེ་སྲོལ་རྒྱུན་བརྡ་སྤྲོད་ལ་རྟེན་འཕྲི་དང་གསར་གཏོད་གང་འོས་བགྱི་བའི་ངལ་བ་དང་ལེན་ཞུས་ཡོད༎

བོད་ཡིག་གི་བརྡ་སྤྲོད་གསར་པ་འདི་བསྒྲིགས་ཚུལ།

བརྡ་སྤྲོད་གསར་པ་འདི་ཇི་ལྟར་བསྒྲིགས་ཚུལ་སྐོར་རགས་ཙམ་ཞིག་ཞུས་ན། སྤྱིར་གོང་དུ་སྨྲས་པ་བཞིན་གནའ་སྲོལ་སུམ་རྟགས་ཀྱིས་བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་གི་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་ཆ་ཤས་གལ་ཆེ་བ་

ཁག་གཅིག་ལ་གཏན་འབེབས་ཀྱི་བཤད་པ་མ་ཐོན་པའི་གནས་ཚུལ་ཁོ་བོ་གཞོན་དུས་ནས་རྟོགས་མོད། སློལ་རྒྱུན་གྱི་བརྡ་སྤྲོད་ལ་འགྱུར་བཅོས་བགྱིས་པའི་བློ་སྦྱོང་མ་རྙེད་ཅིང་། ལྷག་པར་གཞུང་ཆེན་མོའི་མཚན་ཉིད་ཀྱི་སློབ་གཉེར་དང་། དེ་རྗེས་ཨིང་ལན་དབྱིན་ཀེམ་བྲི་ཛ་མཐོ་སློབ་ཏུ་ནུབ་ཕྱོགས་པའི་ལྷ་སྒྲུབ་རིག་པའི་སློབ་སྦྱོང་། དེ་རྗེས་བོད་ཀྱི་གཙུག་ལག་གལ་ཆེ་ཕྱོགས་སྒྲིག་དང་པར་འགྱུར་སོགས་ལས་དོན་མང་པོ་ཞིག་སྐབས་ཐོབ་ཀྱིས་ཛ་དྲག་པར་སོང་སྟེ་བརྡ་སྤྲོད་འགྱུར་བཅོས་ཀྱི་ལས་དོན་དེ་ནར་མར་ལུས༔ དེ་ལྟ་ནའང་འདས་པའི་ལོ་ངོ་བཅུ་ཕྲག་འགའ་ཤས་ནང་རྒྱ་གར་དུ་བཙན་བྱོལ་བོད་མིའི་སློབ་གྲྭ་ནས་ལོ་རེ་བཞིན་སློབ་ཕྲུག་ཤིན་ཏུ་མང་པོ་ཞིག་སློབ་གྲྭ་ཐོན་བཞིན་ཡང་། དེ་དག་ལས་བརྒྱ་ཆ་ཤིན་ཏུ་ཉུང་ཉུང་ཞིག་མ་གཏོགས་བོད་ཡིག་ནང་འབྲི་རྩོམ་ལྷུག་པོར་བྱེད་ཐུབ་མཁན་མེད་པར་མཐོང་བས་ཡིད་ཕམ་སྟེ། སྔ་ཕྱི་ཞིག་མ་གཏོགས་ལས་དོན་དེར་དམིགས་བསལ་དུས་ཚོད་ཅིག་གཏོང་དགོས་པ་ཤིན་ཏུ་གལ་ཆེ་བའི་གནས་སུ་གྱུར་པར་ངེས་པ་བརྟན་དུ་འགྲོ་བཞིན་ཡོད་སྐབས། མཐར་ ༢༠༠༩ དབྱར་ཀའི་གུང་སེང་སྐབས་ལས་འགུལ་དེ་ཉིད་རྩོམ་རྒྱུ་ཐག་བཅད་དེ་ལོ་དེའི་ཕྱི་ཟླ་ ༨ པའི་ནང་ལས་འགོ་བཙུགས༔

དེ་ཡང་རྩོལ་རྒྱུག་མ་བྱེད་པར་ཐོག་མར་སུམ་རྟགས་ཀྱི་འགྲེལ་པ་གལ་ཆེ་བ་བྲ་སྟེའི་ཀུན་བཟང་དགོངས་རྒྱན་དང་སི་ཏུའི་འགྲེལ་ཆེན། དེའི་སྟེང་དགེ་བཤེས་འཇམ་རོལ་གྱིས་སུམ་ཅུ་པའི་གཞུང་དོན་ལ་བོད་ཀྱི་བརྡ་སྤྲོད་སླ་བ་གལ་ཆེ་བ་བྲ་སྟེ་དང་སི་ཏུ་གཉིས། དེ་གཉིས་ཀྱི་སྟེང་ཞ་ལུ་ལོ་ཙཱ་བ། རྣམ་གླིང་པཎ་ཆེན། སུམ་པ་མཁན་པོ། ལྕང་སྐྱ་རོལ་པའི་རྡོ་རྗེ། དངུལ་ཆུ་ཡབ་སྲས། ཨ་ཀྱ་ཡོངས་འཛིན། བསྟན་དར་ལྷ་རམས་པ་སོགས་ཀྱི་བཞེད་པ་རྣམས་ཕན་ཚུན་བསྡུར་ཞིབ་ཀྱིས་དཔྱད་པ་ཞིབ་མོར་མཛད་པ་རྣམས་ཞིབ་ཏུ་བཀླགས༔ ལྷག་པར་ཚིག་ཕྲད་ཀྱི་རྣམ་གཞག་ལ་«གསེར་ཏོག་སུམ་རྟགས»དང་འཇམ་རོལ་གྱི་སུམ་ཅུ་པའི་འགྲེལ་པ་གཉིས་སྦྲགས་ཏེ་དཔྱད་པ་དང་། གཞན་ཡང་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་དཀའ་གནད་རྣམས་ལ་«སྨྲ་སྒོ་མཚོན་ཆ»བསྟན་འགྱུར་དུ་བཞུགས་པ་དང་། དེའི་རང་འགྲེལ་ལམ་ཡང་ན་དུས་རབས་བཅུ་གཅིག་པའི་བོད་ཀྱི་མཁས་པ་རོང་ཟོམ་

ཆོས་བཟང་གིས་མཛད་པར་ཡང་གྲགས་པའི་«སླ་སློའི་འགྲེལ་པ་»བཅས་ལ་ཞིབ་ཏུ་སྦྱངས་ཤིང་། ཟུར་རྒྱན་གྱི་ཚུལ་དུ་རྟོག་ཡོའི་«དག་ཡིག་ཉེར་མཁོ་བསྡུས་པ་»དང་། ལྷག་པར་ས་པཎ་གྱི་གསུང་བོད་ཀྱི་བརྡ་སྤྲོད་དང་འབྲེལ་བ་དཔེར་ན་«མཁས་འཇུག་»ཏུ་བྱུང་བའི་བོད་ཀྱི་སྒྲའི་སྦྱོར་ཚུལ་སྐོར་དང་། ཡང་དེའི་«སྒྲ་ལ་འཇུག་པའི་བསྟན་བཅོས།»[༣༠] «བསྟན་བཅོས་མཁས་པའི་ཁ་རྒྱན།» དེའི་«བྱིས་པ་བདེ་འཇུག་གི་འགྲེལ་པ་»བཅས་དང་། དེ་རྣམས་ཀྱི་སྟེང་དུ་དཔང་ལོའི་«ཚོགས་གསུམ་གསལ་བ།» བསྟན་དར་ལྷ་རམས་པའི་«ཡི་གེའི་བཤད་པ་མཁས་པའི་ཁ་རྒྱན།» དགེ་འདུན་ཆོས་འཕེལ་གྱི་«བོད་ཡིག་གི་སྒྲ་སྦྱོར་སྐོར།» བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་གནད་དོན་གལ་ཆེ་བའི་སྙོམ་གྱི་ཚུལ་དུ་«ལེགས་བཤད་ལྗོན་དབང་»དང་རྟགས་འཇུག་གི་«དཀའ་གནད་སེལ་བའི་མེ་ལོང་»གཉིས་ཀྱི་སྟེང་སྐྱབས་རྗེ་ཇོ་སྨད་རིན་པོ་ཆེའི་«བོད་ཀྱི་བརྡ་སྤྲོད་ཕྱི་མོའི་སྙོམ་བྱང་»བཅས་ལ་རང་སྦྱོང་གི་ཚུལ་དུ་རྟོག་ཞིབ་རྒྱས་པར་བྱས༏

དེའི་རིང་སྔོན་གྱི་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་གཞུང་དེ་རྣམས་སུ་གསལ་བའི་བོད་ཡིག་ལ་ཉེ་བར་མཁོ་བའི་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་ཆ་ཤས་གང་སྟོན་པ་རྣམས་ཟུར་དུ་ཕོ་བཀོད་ཅིང་། དེ་དང་ཆབས་གཅིག་ཏུ་བོད་ཡིག་ཏུ་བཞུགས་པའི་རྩོམ་རིགས་གྲགས་ཆེ་ཞིང་རྩོམ་གྱི་ཚད་མཐོན་པོར་སོན་པའི་གཞུང་དཔེར་ན་རྗེ་ཙོང་ཁ་པ་ཆེན་པོའི་«ལེགས་བཤད་གསེར་གྱི་ཕྲེང་བ་»ལྟ་བུ་དང་། རྒྱལ་མཆོག་ལྔ་པ་ཆེན་པོའི་རྣམ་ཐར་«དུ་ཀཱུ་ལའི་གོས་བཟང་།» ཡང་«རྗེ་རིང་པཎྜིཏའི་རྣམ་ཐར་»ལྟ་བུ་དཔེ་མཚོན་ལ་བཟུང་ནས། གཞུང་དེ་དག་གི་ཚིག་སྦྱོར་སྒྲིག་སྟངས་དང་བསྟུན་ནས་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་གནས་རྣམས་གནའ་སྲོལ་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་གཞུང་དུ་བཤད་པ་ཚང་མ་ཚང་གི་བརྟག་པ་ཞིབ་ཏུ་བྱས༏ ལྷག་པར་བྱ་ཚིག་གི་གཟུགས་དུས་གསུམ་དང་སྐུལ་ཚིག་ལ་སྦྱོར་སྐབས་ཇི་ལྟར་འགྱུར་ཚུལ་གྱི་གནད་དེ་ཤིན་ཏུ་གལ་ཆེ་ནའང་སྔོན་གྱི་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་གཞུང་དུ་ནི་བདག་གཞན་དུས་གསུམ་ལ་སྔོན་འཇུག་ལྔ་ལས་གང་འཇུག་མི་འཇུག་ཙམ་ལས། ལེགས་སྦྱར་ལྟར་བྱ་ཚིག་ལ་སྐྱེ་ཚན་སོ་སོར་ཕྱེ་སྟེ་དུས་གསུམ་ལ་ཇི་ལྟར་སྦྱོར་ཚུལ་གྱི་སྤྱི་ཁྲིམས་གཏན་འབེབས་མཛད་པ་གཏན་ནས་མི་འདུག་པས། ཁོ་བོས

བསྟན་དར་ལྷ་རམས་པའི་སུམ་རྟགས་ཀྱི་འགྲེལ་པ་དང་«གསེར་དོག་སུམ་རྟགས»སུ་བྱུང་བའི་བྱ་ཚིག་གི་རེའུ་མིག་གཉིས་དང་། ལྷག་པར་«བོད་རྒྱ་ཚིག་མཛོད་ཆེན་མོའི»གཤམ་དུ་བྱུང་བའི་བྱ་ཚིག་གི་རེའུ་མིག་བཅས་ལ་ཞིབ་ཏུ་བརྟགས་ཏེ། གང་ཐུབ་ཀྱིས། བོད་སྐད་དུའང་བྱ་ཚིག་ལ་སྔ་ཚན་དུ་ཕྱེ་ནས་དུས་གསུམ་དང་སྐུལ་ཚིག་ལ་ཡིག་གཟུགས་ཇི་ལྟར་ཐོབ་ཚུལ་གྱི་སྤྱི་ཁྲིམས་གཏན་འབེབས་བྱས་ཏེ་བྱ་ཚིག་གི་རྣམ་བཞག་«སླ་སྦྱོར་རིགས་ལམ་གསལ་བྱེད»ཅེས་པའི་གཞུང་ལོགས་སུ་སྒྲིག་འགོ་ཚུགས་ཐུབ་པ་དེ་བྱུང་༎

བརྡ་སྤྲོད་གསར་པའི་གཞུང་འདི་རྩོམ་པའི་གྲ་སྒྲིག་གི་རིམ་པ་ཐ་མར་བོད་ཀྱི་གནའ་སྲོལ་བརྡ་སྤྲོད་གང་ལ་གཞི་བཅོལ་སའི་ལེགས་སྦྱར་གྱི་སྐད་དང་ཤིན་ཏུ་ཉེ་བའི་དེང་དུས་ཀྱི་ན་གར་འི་ཡི་གེར་ཡོད་པའི་རྗེ་སྡེའི་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་འགྲོ་སྟངས་དང་། ལྷག་པར་ཁོ་བོ་ཉིད་གང་ལ་སྦྱངས་པ་ཞིབ་མོ་ཡོད་པའི་སྐད་ཡིག་ཨིན་ཇིའི་བརྡ་སྤྲོད་ལ་དཔྱད་པ་ཞིབ་མོར་བྱས་ཏེ། དེ་དང་གནའ་སྲོལ་བོད་ཀྱི་སུམ་རྟགས་ཀྱི་བརྡ་སྤྲོད་གཉིས་བསྡུར་ཞིབ་ལེགས་པོར་དུས་ཡུན་རིང་ཙམ་ཞིག་བྱས༎ དེ་ཡང་ཨིན་སྐད་དུ་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་དེབ་ཤིན་ཏུ་མང་པོ་ཡོད་མོད། དེང་སང་གཙིགས་ཆེན་མོར་བརྩི་བ་ནི་«ཨོཀ་སྥོརྜ་ཨིན་སྐད་བརྡ་སྤྲོད»ཅེས་པའི་དེབ་ཆེན་ཞིག་ཡོད་པ་དེ་ཡིན་པས། དེ་ཉིད་རྩ་བར་བཟུང་སྟེ་རིམ་གྱིས་བོད་སྐད་ཉིད་ལ་ཉེ་བར་མཁོ་ནའང་སུམ་རྟགས་ཀྱི་བརྡ་སྤྲོད་དུ་མི་གསལ་བའི་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་གནད་རྣམས་རེ་རེ་ནས་ངོས་འཛིན་བྱས་ཏེ་ཐོ་བཀོད་ནས་ད་ལྟའི་བསྟན་བཅོས་འདིའི་གཞིར་གྱུར་པའི་ཟིན་བྲིས་རྩོམ་པའི་ལས་ལ་ཞུགས༎ ནམ་ཞིག་རང་ཉིད་ཀྱིས་དཔྱད་པ་ཞིབ་མོར་བྱས་པའི་གྲུབ་དོན་ལྟར་བརྡ་སྤྲོད་གསར་པ་འདིའི་རྩ་བའི་སྒྲོམ་བསྒྲིགས་ཟིན་ཅིང་། དེའི་ནང་བོད་ཀྱི་སྐད་དང་ཡི་གེ་གཉིས་ལ་ཉེ་བར་མཁོ་བའི་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་གནད་ཆ་ཚང་བ་ཞིག་གཏན་འབེབས་ཀྱི་བཤད་པའང་ཟིན་བྲིས་ཀྱི་ཚུལ་དུ་བརྩམས་ཏེ་ཡོད་མུར། སྐབས་ལེགས་པ་ཞིག་ལ། ཨ་རིའི་མི་རིགས་བོད་དང་ནང་དོན་རིག་པའི་མཁས་པ་ངོ་ཤེས་ཤིག་ནས་ཁོ་བོས་བོད་ཀྱི་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་སྐོར་ལ་དཔྱད་ཞིབ་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་ཚུལ་ཐོས་རྗེས། ཁོ་བོར་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༧༥ ལོར་དཔར་

དུ་བཏབ་པ་ཨ་རིའི་སྒྲ་རིག་པའི་མཁས་པ་རོ་ཡ་མི་ལླེ་ར་ཞེས་པས་བོད་ཀྱི་སྒྲ་རིག་པའི་སྐོར་ལ་དཔྱད་རྩོམ་གྱི་ཡིག་ཆ་ཁག་བདུན་ཕྱོགས་གཅིག་ཏུ་བཏུས་པའི་ཨིན་སྐད་ཀྱི་དེབ་རྙིང་པ་ཞིག་བཏང་འགྱུར་བྱུང་བ་ཞིབ་ཏུ་གློག་སྐབས། སྒྲ་རིག་པའི་མཁས་པ་དེར་ཕྱོགས་གཅིག་ནས་བོད་ཀྱི་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་རྩ་གཞུང་སུམ་རྟགས་གཉིས་དང་དེའི་འགྲེལ་པ་སི་ཏུའི་འགྲེལ་ཆེན་དང་དངུལ་ཆུའི་«སི་ཏུའི་ཞལ་ལུང་»བཅས་ལ་རྒྱུས་ལེགས་པོ་ཡོད་པ་ཙམ་དུ་མ་ཟད། ཉི་ཧོང་གི་བོད་ཀྱི་སྒྲ་རིག་པའི་མཁས་པ་ཨི་ན་བའི་དཔྱད་རྩོམ་ལ་རྒྱུས་ཤིན་ཏུ་ལེགས་པོ་འདུག་སྐབས་ཨ་རིའི་མཁས་པའི་དེབ་དེ་ཁོ་བོར་དཔྱད་གཞིའི་ཡིག་ཆར་ཤིན་ཏུ་ཕན་ཐོགས་པོ་བྱུང་།[༣༡] ཁོང་གི་དཔྱད་རྩོམ་གྱི་ཐོག་ནས་ཕན་ཐོགས་ཆེ་ཤོས་ནི་ཚིག་ཕྲད་ཀྱི་སྡེ་ཚན་ཕྱེ་ཚུལ་དེའི་ཐོག་ལ་བྱུང་། དེ་ལ་ཐོག་མར་ཁོ་བོས་ཚིག་ཕྲད་ལ་ནང་གསེས་རྣམ་དབྱེ་དང་རྣམ་དབྱེ་མ་ཡིན་པ་གཉིས་སུ་ཕྱེ་ཞིང་། དེ་ནས་རྣམ་དབྱེ་མ་ཡིན་པ་ལ་ནང་གསེས་རྗེས་འཇུག་ལ་བལྟོས་པའི་ཕྲད་གཞན་དབང་ཅན་དང་། དེ་ལྟར་བལྟོས་མི་དགོས་པའི་རང་དབང་ཅན་ཞེས་སྣར་སྲོལ་ལྟར་ཕྱེ་བ་དང་། དེའི་སྟེང་མཚམས་སྦྱོར་གྱི་ཕྲད་ཅེས་པའི་སྡེ་ཚན་གསར་པ་ཞིག་བསྣན་ཏེ་གཏན་ལ་ཕབ་ཡོད་མོད། ཨ་རིའི་མཁས་པ་དེའི་དཔྱད་རྩོམ་བཀླགས་རྗེས་ཚིག་ཕྲད་ཀྱི་སྡེ་ཚན་ཕྱེ་ཚུལ་འགྱུར་བ་བཏང་སྟེ་ད་ལྟའི་ཚུལ་ལྟར། སྤྱིར་ཕྲད་ལ་ཚིག་ཕྲད་རྐྱང་པ་དང་། ཕྲད་འདུས་གཉིས་སུ་ཕྱེ་ཞིང་། དང་པོ་ལའང་ནང་གསེས་ཚིག་སྦྱོར་གྱི་ཕྲད་དང་། ཚིག་གི་ཆ་ཤས་སུ་གྱུར་པའི་ཚིག་ཕྲད་གཉིས། ཚིག་སྦྱོར་གྱི་ཕྲད་ལའང་ནང་གསེས་རྣམ་དབྱེའི་ཕྲད་དང་། རྣམ་དབྱེ་མ་ཡིན་པའི་མཚམས་སྦྱོར་གྱི་ཕྲད། མཐའི་ཚིག་ཕྲད་བཅས་གསུམ་དུ་ཕྱེ་སྟེ་བསྒྲིགས་པ་དེ་བྱུང་།

དེ་ལྟར་གོང་དུ་སྨོས་པའི་གནས་ཚུལ་དང་བྱུང་རིམ་རྣམས་ཞུ་བ་ནི། རང་རིགས་བརྡ་སྤྲོད་སྨྲ་བའི་མཁས་པ་རྣམས་ནས། ཁོ་བོས་སྲོལ་རྒྱུན་གྱི་སུམ་རྟགས་ཀྱི་གཞུང་ལུགས་བཟང་པོ་དེ་རང་སོར་མ་བཞག་པར་རྩོལ་རྒྱུག་བྱས་ཏེ་བོད་སྐད་ལ་མི་སྦྱོར་བའི་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་རྣམ་བཞག་ཉག་ཉོག་མང་པོ་ཞིག་ཁྱེར་ཡོང་ནས་གནའ་བོའི་སྲོལ་རྒྱུན་སྲུས་དག་པོ་དེ་ལྷད་ཅན་དུ་བཏང་

འདུག་སྙམ་པར་མི་དགོངས་འཚལ་ཞེས། རེ་བསྐུལ་ཞུ་བའི་ཆེད་དུ་རྒྱབ་ལྗོངས་ཀྱི་བཤད་པའི་ཚུལ་དུ་ཕུལ་བ་ཡིན༔

བརྡ་སྤྲོད་གསར་པ་འདིའི་སྤྱི་སྒྲོམ།

བོད་ཀྱི་བརྡ་སྤྲོད་གསར་པ་གཏན་འབེབས་ཀྱི་གཞུང་«སླ་སློའི་ལྡེ་མིག་»འདི་ལ་སྡེ་ཚན་ཆེ་ཁག་སྡེ་སྐབས་བཞི་ཡོད་ཅིང་། སྐབས་དང་པོས་བོད་སྐད་ལ་ཉེ་བར་མཁོ་བའི་དབྱངས་དང་གསལ་བྱེད་དང་། གཞན་ཡང་མགོ་འདོགས་ཅན་དང་སྔོན་རྗེས་སོགས་རྗེས་སྦྲུབ་ཀྱི་ཡི་གེ་ཇི་ལྟར་ཡོད་པ་རྣམས་སུམ་རྟགས་ཀྱི་གཞུང་ལུགས་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་རྣམ་པར་བཞག སྐབས་གཉིས་པས་ནི། དོན་གྱི་ངོ་བོ་བརྗོད་པའི་མིང་ཚིག་དང་། ཁྱད་པར་བརྗོད་པའི་ཁྱད་ཚིག བརྗོད་པ་ལ་འཇུག་པའི་ཚེ་ང་དང་ཁྱོད་ཁོང་སོགས་སྐྱེས་བུ་ལ་མིང་ཚབ་བཀོད་པ་དང་། དེ་དང་འདི་ཞེས་སོགས་དངོས་པོ་ལ་མིང་ཚབ་བཀོད་དེ་གཏམ་བརྗོད་ལ་འཇུག་ཏུ་རུང་བའི་མིང་ཚབ་ཀྱི་ཚིག དེ་བཞིན་དུ་བྱ་བ་སྟོན་པའི་བྱ་ཚིག བྱ་ཚིག་རྣམས་བཀོད་པའི་ཚེ་སྐྱེས་བུ་དང་དུས་ལ་བསྟུན་ཏེ་སྒྱུར་དགོས་པའི་མཐུག་སྣྲད་ཀྱི་ཚིག བྱ་བ་དང་ཁྱད་ཆོས་ཀྱི་རྣམ་འགྱུར་སྟོན་པའི་རྣམ་འགྱུར་གྱི་ཚིག ཚིག་ཕྲད་ཀྱི་སྐོར་དང་། སྤྱི་སྒྲ་དང་དྲི་ཚིག་ཁག གནས་དང་དུས་བརྗོད་པའི་ཚིག མཚུངས་པ་གསལ་བྱེད་ཀྱི་ཚིག འབོད་སྒྲའི་ཚིག་བཅས་བརྗོད་པ་ངག་གི་ཆ་ཤས་གཙོ་ཆེ་བ་ཚིག་གི་སྡེ་ཚན་རྣམས་ངོས་འཛིན་ཐོག སྒྲ་རིག་པའི་རྒྱུ་ཚད་མཐོན་པོར་སོན་པའི་འཛམ་གླིང་སྐད་ཡིག་གཞན་དང་མཐུན་པར། བོད་ཡིག་ལའང་ཚིག་དང་ཚིག་ཕྲད་ཀྱི་རྣམ་གཞག་ཞིབ་པར་གཏན་ལ་ཕབ༔ སྐབས་གསུམ་པས་གོང་དུ་སྨོས་པའི་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་གནད་རྣམས་ལས་ཚིག་ཕྲད་ཀྱི་རྣམ་གཞག་རྣམས་སུམ་རྟགས་ཀྱི་གཞུང་ལུགས་གཞིར་བྱས་ཤིང་། གོ་རིམ་དང་སྡེ་ཚན་ཕྱེ་ཚུལ་ལ་འཇུག་པ་བདེ་བའི་སླད་དུ་ཅུང་ཟད་བཅོས་པ་དང་། སྡེ་ཚན་གསར་པ་མཚམས་སྦྱོར་གྱི་ཕྲད་འདུས་ཅེས་པ་བསྣན་ཏེ་བོད་ཡིག་ལ་མཁོ་བའི་ཕྲད་ཀྱི་རྣམ་བཞག་དཔྱིས་ཕྱིན་པ་ཞིག་སྟོན་ནོ། །གཞུང་གི་སྐབས་བཞི་པས་ནི་

ཚིག་སྦྱོར་བྱ་ཚུལ་དང་འབྲེལ་བའི་གནད་དོན་དཔེར་ན། ཚིག་སྦྱོར་གྱི་རྒྱ་བའི་སྒྲོམ་གཞི་ཇི་ལྟར་ཡིན་པ་ངོས་འཛིན་ཚུལ་དང་། བོད་ཡིག་ལ་མཚམས་བཅད་བཀོད་སྟངས། དེ་བཞིན་དུ་ཚིག་དང་། ཚིག་བསྒྲིགས། ཚིག་གི་སྦྱོར་བ། ཚིག་སྦྱོར་སོགས་ཀྱི་རྣམ་དབྱེ་ཕྱེ་ཚུལ་དང་།[༢༢] བོད་ཡིག་བྲི་བའི་སྐབས་སུ་ཚིག་སྦྱོར་མ་བུ་སྦྱོར་ཚུལ་སོགས་ཀྱི་རྣམ་བཞག་བཅས་གསལ་བར་གཏན་ལ་ཕབ་ཅིང་། མཐར་རྒྱུན་མཁོའི་བྱ་ཚིག་གཅེས་བཏུས་ཀྱི་རེའུ་མིག་བཅས་བཀོད་དེ། མདོར་ན་མགོ་ཀ་ཁ་ནས་མཐར་གཞུང་རྫོགས་པའི་བར་གྱི་ཡི་གེ་འབྲི་ཚུལ་ལ་ཉེ་བར་མཁོ་བའི་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་གནད་ཆ་ཚང་བ་ཞིག་གཞུང་འདིས་སྟོན་ནོ། །དེ་ལྟར་བསྟན་བཅོས་འདིའི་གཞུང་དངོས་གཞིའི་སྐབས་བཞི་ལས་གཉིས་པ་དང་བཞི་པ་གཉིས་སྟོན་གྱི་སྒྲོལ་རྒྱུན་གྱི་སུམ་རྟགས་ཀྱི་གཞུང་ལུགས་སུ་མེད་པའི་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་རིགས་ལམ་གསར་དུ་བསྒྲིགས་པའི་གནས་སུ་གྱུར་ལ། དེ་བཞིན་དུ་ཚིག་ཕྲད་རྣམས་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་བྱེད་ལས་མི་འདྲ་བའི་ཐོག་ནས་སྡེ་ཚན་སོ་སོར་ཕྱེ་ཚུལ་གཏན་ལ་ཕབ་པ་དེ་ཡང་གསར་གཏོད་ཀྱི་གྲས་ཡིན་པ་མཚོན་འཚལ༏

གཞུང་འདིའི་འཇུག་ཏུ། ཁོ་བོས་གནའ་སྲོལ་སུམ་རྟགས་ཀྱི་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་རྣམ་གཞག་གསལ་བར་གཏན་ལ་འབེབས་ཤིང་དག་འདོན་དུ་འང་བྱ་རུང་བའི་བསྟན་བཅོས་གྲགས་ཅན་དངུལ་ཆུ་དབྱངས་ཅན་གྲུབ་པའི་རྡོ་རྗེའི་གསུང་སུམ་ཅུ་པའི་སྙིང་པོ་བསྡུས་པ་«ལེགས་བཤད་ལྗོན་དབང་»དང་། དེའི་ཚིག་འགྲེལ་གོ་བདེ་ལ་གཞུང་བསྡུས་པ། «སུམ་ཅུ་པའི་སྙིང་པོ་ལེགས་བཤད་ལྗོན་དབང་གི་ཚིག་དོན་རྣམ་པར་གསལ་བ་འཕྲུལ་གྱི་མེ་ལོང་།» ཞེས་བྱ་བ། ཁོ་བོ་རང་ཉིད་ལ་བརྡ་སྤྲོད་དང་སྙན་ངག དེ་བཞིན་དུ་མཚན་ཉིད་རིག་པའི་གཞུང་ལུགས་སོགས་སློ་དུ་མར་བཀའ་དྲིན་ཤིན་ཏུ་ཆེ་བ་དུས་རབས་ཉི་ཤུ་པའི་མཁས་དབང་སྐྱབས་རྗེ་དོ་སྨད་རིན་པོ་ཆེ་བློ་བཟང་དཔལ་ལྡན་བསྟན་འཛིན་ཡར་རྒྱས་ཀྱིས་མཛད་པ་དེ་དང་། ཡང་དབྱངས་ཅན་གྲུབ་པའི་རྡོ་རྗེའི་གསུང་རྟགས་འཇུག་གི་སྙིང་པོ་སྟོན་པའི་གཞུང་། «དཀའ་གནད་སེལ་བའི་མེ་ལོང་»བཅས་གཞུང་གསུམ་ལྡན་ཐབས་ཀྱི་ཚུལ་དུ་བཞུགས་སུ་གསོལ་ཡོད༏ མཐར་རང་རིགས་གཞོན་ནུ་བོད་ཡིག་

ཐོག་འབྲི་རྩོམ་ལ་འཇུག་འདོད་ཡོད་པ་རྣམས་ལ་ཁ་ཚ་དགོས་གཏུགས་ཀྱིས་ཕན་ངེས་སྙམ་སྟེ། བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་གཉིས་ཀར་ཉིན་རེའི་མི་ཚེ་ནང་དུ་རྒྱུན་སྤྱོད་ཀྱི་ཉེར་མཁོའི་བྱ་ཚིག་བརྒྱ་ཕྲག་ཁ་ཤས་ཤིག་བཏུས་ཏེ་དུས་གསུམ་སྐུལ་ཚིག་དང་བཅས་པའི་གཟུགས་ཇི་ལྟར་ཐོབ་ཚུལ་བཅས་རེའུ་མིག་ཏུ་བྱས་ཏེ་བཀོད་ཡོད་ལགས༔

དེ་ལྟར་བོད་ཀྱི་བརྡ་སྤྲོད་གསར་རྙིང་ལས་བཙམས་པའི་སྔོན་འགྲོའི་དཔྱད་གཏམ་སྨྲས་ཟིན་ནས། ད་ནི་གཞུང་དངོས་ལ་འཇུག་པར་བྱའོ།། །།

རང་བྱུང་སྨྲ་བའི་སྐད་ཀྱི་རིན་ཆེན་གཏེར།།
སློ་འཕར་ཡངས་པོར་ཕྱེ་བའི་གསང་ཚིག་རྣམས།།
རྣམ་དཔྱོད་ཕྲ་མོས་རིམ་གྱིས་བརྩོལ་བ་ལས།།
ངོ་མཚར་སླ་སློའི་ལྡེ་མིག་འདི་བསྒྲུན་ཏོ།།

ཞེས་བྱ་བ་ནི་བར་སྐབས་ཀྱི་ཚིགས་སུ་བཅད་པའོ།། །།

སྔོན་འགྲོའི་དཔྱད་གཏམ་གྱི་མཆན།

༡ དཔེར་ན། «རྒྱལ་རབས་གསལ་བའི་མེ་ལོང་།» དེབ། ཤོག ༨༨ ལ་གཟིགས།

༢ «སྒྲ་ལ་འཇུག་པ་ཞེས་བྱ་བའི་བསྟན་བཅོས།» ས་པཎ་གསུང་འབུམ་དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༩ ཤོག ༡༣༥

༣ ཐ་སྙད་དེ་རྣམས་དང་འབྲེལ་བར་བོད་སྐད་ལ“དག་ཡིག”ཅེས་པ་དང་། “ཚིག་མཛོད།” “མངོན་བརྗོད་”སོགས་ཡོད་པ་རྣམས་ཀྱང་ནང་གསེས་རྣམ་དབྱེ་གསལ་པོར་བགྱིད་ཐུབ་ན་ལེགས་ཤིང་། དེ་ཡང་ཨིན་སྐད་དང་བསྟུན་ན་ཚིག་མཛོད་ཅེས་པ་ནི་ཡོངས་གྲགས་ཊིཁ་ཤིཨོ་ནྣ་རི་ dictionary ཞེས་པའི་ཚིག་དང་། དག་ཡིག་ཅེས་པ་ནི་ཚིག་རྣམས་ཡི་གེ་དག་པོར་འབྲི་ཐུབ་པའི་ཆེད་དུ་བསྒྲིགས་པའི་ཨོར་ཐོ་གྲ་ཕི་ orthography ཞེས་པ་དང་། མངོན་བརྗོད་ནི་དོན

གཅིག་ཚིག་མང་པོས་མཚོན་པར་སྟོན་པའི་ཐེ་སཽ་རུས་ thesaurus ཞེས་པ་དེ་དང་ཆ་འདྲ་བ་ཡོད་པའང་མཁྱེན་ན། དག་ཡིག་དང་བརྡ་སྤྲོད་དང་། དག་ཡིག་དང་ཚིག་མཛོད་སོགས་ཕན་ཚུན་མི་འཆོལ་བའི་དགེ་མཚན་ཡོད༔

༤ འདིར་ཚིག་སྦྱོར་ཞེས་པ་ཚིག་གི་སྦྱོར་ཚུལ་ཞེས་པའི་བསྡུས་ཡིག་ཏུ་བཀོད་ཅིང་། དེའི་དོན་ཡང་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་སྤྱི་ཁྲིམས་བཞིན་ཚིག་ཕན་ཚུན་གོ་རིམ་བསྒྲིགས་ཚུལ་ཏེ། ཨིན་སྐད་དུ་སིན་ཏེཀྵ་ syntax ཞེས་པའི་དོད་དུ་བསྒྱུར་བའི་ཐ་སྙད་ལ་གོ་དགོས༔

༥ དཔེར་ན། ཚངས་སྲས་དགྱེས་པའི་རྡོ་རྗེའི་དཔྱད་རྩོམ་བོད་ཀྱི་ཡི་གེའི་བྱུང་འཕེལ་སྐོར་ལ་རགས་ཙམ་དཔྱད་པ་ཞེས་པ་«བོད་ཀྱི་ཡིག་རྙིང་ཞིབ་འཇུག་»ནང་བྱུང་བ་ལ་གཟིགས།

༦ «རྒྱལ་རབས་གསལ་བའི་མེ་ལོང་»དུ། (དེབ། ཤོག ༧༠) "རྒྱས་པར་འདོད་ན་ཐོན་མིས། དང་པོ་ཡི་གེའི་རྣམ་འགྱུར་གྱི་བཞོ་བརྩམས། ཀ་སླད་སུམ་ཅུར་བསྒྱུར། སུམ་སྦྱོར་བསྒྲིག་པའི་གཞི་མ། ཐོན་མི་མདོ་རྗེའི་སྒྲ་མདོ་བྱ་བ་ཡོད་ཀྱིས་དེ་དག་ལ་གཟིགས་ཤིག" ཅེས་བྱུང་བ་སྒྲ་མདོ་བྱ་བའི་གཞུང་དེ་གང་ཡིན་བརྟག་དགོས་པར་སྣང༔

༧ «གཏམ་བརྒྱུད་གསེར་གྱི་ཐང་མ།» ལེའུ་བརྒྱད་པ། དགེ་འདུན་ཆོས་འཕེལ་གྱི་གསུང་རྩོམ། དེབ། ༡ ཤོག ༣༦༡ ལ་གཟིགས།

༨ སུམ་རྟགས་ཀྱི་གཞུང་གཉིས་བྱུང་དུས་དང་། དེ་གཉིས་སློབ་དཔོན་ཐོན་མིའི་གསུང་ཡིན་མིན་སོགས་ལ་ཕྱི་མིའི་མཁས་པ་དཔེར་ན་རོཡ་མིལླར་ལྟ་བུ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་ཕྱིས་ཀྱི་བོད་རིགས་ཀྱི་མཁས་པའི་ནང་དུའང་དོགས་སློང་བགྱིས་མཁན་བྱུང་ཡོད༔ ཨ་རིའི་མཁས་པ་རོཡ་མིལླར་གྱིས་སུམ་རྟགས་གཉིས་བྱུང་དུས་དང་རྩོམ་པ་པོ་སུ་ཡིན་མིན་སྐོར་གྱི་དཔྱད་རྩོམ་ལ་བསྒོད་ནམས་ཚེ་རིང་བྱ་བས་འགྲེལ་བརྗོད་དང་འབྲེལ་ཞིབ་འཇུག་བགྱིས་པ་ཞིག «བོད་ཀྱི་ཡིག་རྙིང་ཞིབ་འཇུག་»ཏུ་བྱུང་༔ ཁོ་བོ་ལྟར་ན «སུམ་ཅུ་པ་»ལས «རྟགས་འཇུག་»དུས་རབས་ཀྱི་ཆ་ནས་ཕྱིས་པ་དང་། སྔོན་གྱི་རྡོ་རིང་དང་ཅུན་རྫོང་ནས་ཐོན་པའི་ཡིག་ཆ་སོགས་སུ་སུམ་རྟགས་ནས་གཏན་འབེབས་མཛད་པའི་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་ཁྲིམས་མང་པོ་ཞིག་མི་བརྩི་བ་སོགས་ཀྱིས «སུམ་ཅུ་པ་»ལྟ་བུ་སྒྲའི་བསྟན་བཅོས་དང་དེ་དང་འབྲེལ་བའི་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་ཁྲིམས་རྣམས་དྲིན་ཅན་ཐོན་མིས་གཏན་འབེབས་མཛད་པར་ངེས་མེད། བོད་ཀྱི་ཡི་གེ་རང་ཉིད་ཐོན་མིས་གསར་དུ་བཟོས་ཞེས་པ་དེ་ལ་དོགས་གཞི་ཆེ་ཙམ་འདུག་ཅིང་། འདིར་ནི་དཔྱད་པ་འདིའི་སྐོར་རེ་ཞིག་བཏང་སྙོམས་སུ་བཞག་ཡོད༔

༩ གཞུང་འདི་རྒྱ་འགྲེལ་གཉིས་ཀ་སྡེ་དགེ་བསྟན་འགྱུར། སྣ་ཚོགས། ཅོ ཤོག ༡༥༣ ན༡ ནས ༡༧༣ ན༧ བར་བཞུགས། གནས་བརྒྱད་ཆེན་མོའི་གཞུང་དེ་ལོ་ཙཱ་བ་ལྕེ་ཁྱི་འབྲུག་གི་རང་རྩོམ་ཡིན་ནམ་ལེགས་སྦྱར་གྱི་གཞུང་ཞིག་བསྒྱུར་པ་ཡིན་མིན་ལ་སྔོན་གྱི་བོད་ཀྱི་མཁས་པ་རྣམས་བཞེད་པ་མི་འདྲ་བར་བྱུང་བར་སྣང་།

༡༠ ས་པཎ་གྱིས«སྒྲ་ལ་འཇུག་པའི་བསྟན་བཅོས»(དེབ། ༤ ཤོག ༡༣༥)ནང་སྒྲའི་གནས་བརྒྱད་ངོས་འཛིན་དང་དེ་རྣམས་བསྡུ་ན་ཡི་གེའི་ཚོགས་དང་མིང་གི་ཚོགས་དང་ཚིག་གི་ཚོགས་སྟེ་གནས་གསུམ་དུ་འགྱུར་ཚུལ་གསུངས་མོད། གནས་བརྒྱད་ཀྱི་སྐོར་རྒྱས་པར་གཞན་ལས་ཤེས་པར་བྱའོ་ཞེས་པ་ཙམ་ལས་གནས་བརྒྱད་རྒྱ་འགྲེལ་གྱི་མཚན་འདོན་མ་མཛད།

༡༡ གཞུང་འདི་རྒྱ་འགྲེལ་གཉིས་ཀ་སྡེ་དགེ་བསྟན་འགྱུར། སྣ་ཚོགས། ཅོ ནང་བཞུགས། ཤཱཀ་མཆོག་གི་འགྲེལ་པའི་བཤད་བབས་ལ་བརྟག་ན་ཕལ་ཆེར་དབུས་པ་བློ་གསལ་གྱི་སྒྲ་སྒྲོའི་འགྲེལ་པ་ཞིག་ཀྱང་ཡོད་དམ་སྙམ་པ་དཔྱད། དཔང་ལོ་ཆེན་པོས་གཞུང་འདི་སྨྲྀ་ཏིའི་མིན་པར་བཞེད་པ་མ་ཟད་དེའི་ཆ་ཤས་མང་ཙམ་ཞིག་ལ་དགག་པའང་མཛད་ཅིང་། སི་ཏུ་པཎ་ཆེན་གྱིས་ཀྱང་གཞུང་འདི་སྨྲྀ་ཏིའི་མིན་པར་བཞེད་པར་སྣང་།

༡༢ སྨྲྀ་ཏིའི་གཞུང་དེར་སྔོན་གྱི་བོད་ཀྱི་བརྡ་སྤྲོད་མཁས་པ་རྣམས་ཀྱི་དགོངས་ཚུལ་གང་ཡིན་མིན་སྐོར་ལ་བཤད་པ་སྙིང་བསྡུས་ཤིག་མཁས་དབང་ཚེ་ཏན་ཞབས་དྲུང་གི་«ཐོན་མིའི་ཞལ་ལུང་»དུ་བྱུང་བ་དེར་གཟིགས།

༡༣ «སྒྲ་སྦྱོར་བམ་པོ་གཉིས་པ།» སྡེ་དགེ བསྟན་འགྱུར། སྣ་ཚོགས། ཤོག ༡༣༡ བ༤ ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་ཐོག་ནས་བཤད་ན། བོད་ཀྱི་ཡི་གེར་སྐད་གསར་བཅད་ཐེངས་གསུམ་བྱུང་བར་གྲགས་སྟེ། དང་ཐོག་ལ་ཆོས་རྒྱལ་ཁྲི་སྡེ་སྲོང་བཙན་གྱི་སྐབས་དུས་རབས་དགུ་པའི་སྟོད་ཙམ་དང་། གཉིས་པ་ཁྲི་རལ་པ་ཅན་གྱི་སྐབས་སུ་དུས་རབས་དགུ་པ་དང་། གསུམ་པ་དུས་རབས་བཅུ་པའི་མཇུག་ཏུ་ལྷ་བླ་མ་ཡེ་ཤེས་འོད་ཀྱི་དུས་སུ་ལོ་ཙཱ་བ་རིན་ཆེན་བཟང་པོ་སོགས་ཀྱི་སྐབས་སུ་བྱུང་བར་བཤད།

༡༤ གཞུང་འདི་ས་ཆེན་གོང་མ་རྣམ་ལྔའི་གསུང་འབུམ་ཁ་སྐོང་ལས་ས་པཎ་གྱི་གསུང་པོད་དང་པོ། ཤོག ༡༡༤ – ༡༣༥ བར་བྱུང་། ས་པཎ་གྱི་བསྟན་བཅོས་འདི་བོད་ཀྱི་བརྡ་སྤྲོད་དང་འབྲེལ་བའི་སྡེབ་སྦྱོར་གྱི་བསྟན་བཅོས་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པ་ཞིག་ཏུ་མཐོང་སྟེ། ཐོག་མར་སྦྱོར་བསྟན་གྱི་ལེའུའི་ནང་བོད་ཡིག་ལ་གསལ་བྱེད་སུམ་ཅུ་དང་། བུ་ཡིག་སྟེ་དབྱངས་བཞི། འདོགས་ཅན། འཕྱུལ་རྟེན་དང་བཅས་པ་ཡོད་ཚུལ་དང་། དེ་རྣམས་རྟོག་པོའི་«དག་ཡིག་ཉེར་མཁོ་བསྡུས་པའི་

»སྒྲོལ་ལྟར་རེ་རེ་ནས་ཚིགས་བཅད་དུ་དཔེར་བརྗོད་བཀོད༑ ལེའུ་གཉིས་པ་སོ་སོར་བཤད་པའི་ནང་། མགོ་འདོགས་ཅན་དང་སྔོན་འཇུག་རྣམས་རེ་རེ་ནས་མིང་གཞི་སོ་སོར་འཇུག་ཚུལ་དཔེར་བརྗོད་དང་བཅས་པ་རྒྱས་པར་བསྟན་ཅིང་། ལེའུ་ཐ་མས་ཚིག་ཕྲད་ཀྱི་འཇུག་ཚུལ་བསྟན་ལ། དེ་ཐམས་ཅད་སྔོན་པ་བཅོམ་ལྡན་འདས་ལ་བསྟོད་ཕྱག་དང་སྦྱར་ནས་མཛད་པས། གཞུང་འདི་བོད་ཡིག་གི་བསྟན་བཅོས་གལ་ཆེ་བ་ཞིག་ཏུ་ངོས་འཛིན་དགོས་པ་གནད་དུ་མཐོང་༑

༡༥ «ཐོན་མིའི་ཞལ་ལུང་།» (ཤོག ༣༧) ལ་གཟིགས། འདིར་ས་པཎ་གྱི་ཡི་གེའི་སྦྱོར་བ་སུམ་རྟགས་ཀྱི་དོན་འགྲེལ་དུ་བརྩི་འདུག་མོད། དེ་ནི་དཔྱད་གཞི་སྟེ། ས་པཎ་གྱིས་གང་དུའང་སུམ་རྟགས་གཉིས་ཀྱི་མཚན་འདོན་མཛད་པ་མི་སྣང་༑ ས་པཎ་གྱི་གཞུང་འདི་ནང་སུམ་རྟགས་གཉིས་སུ་བྱུང་བའི་ཚིག་གང་ཐོན་སྐོར་ལ་གཞུང་འདི་གསུམ་ཕན་ཚུན་བསྡུར་ཞིབ་བྱས་པ་ཞིག་ན་ག་སངས་རྒྱས་བསྟན་དར་གྱི་ «བོད་ཀྱི་བརྡ་སྤྲོད་ནག་ཏིག »ནང་བྱུང་བ་དེར་གཟིགས༑

༡༦ སུམ་རྟགས་ཀྱི་འགྲེལ་པ་སྔ་ཕྱི་གང་བྱུང་མཚན་དང་དེ་རྣམས་དུས་རབས་ནམ་བྱུང་རྣམས «ཐོན་མིའི་ཞལ་ལུང་»(ཤོག ༡༩༠) དང་། ན་ག་སངས་རྒྱས་བསྟན་དར་གྱི་«བོད་ཀྱི་བརྡ་སྤྲོད་ནག་ཏིག» (ཤོག ༣༧) ནང་ཞིབ་བཤད་བྱུང་བ་དེར་གཟིགས༑

༡༧ རྫོག་ལོའི་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་གཞུང་འདི་དེ་སྔ་དཔེ་རྒྱུན་ཤིན་ཏུ་དཀོན་ཅིང་མཁས་པ་གཞན་གྱིས་ལུང་འདྲེན་མཛད་པའི་ཚིག་རྣམས་མ་གཏོགས་མཇལ་རྒྱུ་མེད་མོད། དེང་བཀའ་གདམས་གསུང་འབུམ་ཕྱོགས་བསྒྲིགས་དཔར་དུ་བཏབ་པས་དེའི་ནང་དུ་བཞུགས༑

༡༨ དཔང་ལོའི་«ཚོགས་གསུམ་གསལ་བ་»འདི་བཞིན་སྔར་བོད་ཀྱི་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་བསྟན་བཅོས་གལ་ཆེ་བ་ཞིག་ཏུ་གྱུར་མོད། དཔང་ལོ་རང་ཉིད་ནས་ལེགས་སྦྱར་གཞིར་བྱས་པའི་སྒྲའི་བསྟན་བཅོས་ཤིག་ཏུ་དགོངས་པ་ལས་བོད་སྐད་རང་གི་སུམ་རྟགས་དང་འབྲེལ་བའི་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་གཞུང་དུ་བརྩམས་པར་མཛད་མི་སྣང་༑ གཞུང་འདིའི་སྒྲོམ་ཡང་བསྟན་བཅོས་ཉིད་ཀྱི་མཚན་ལས་གསལ་བ་བཞིན་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་གནད་རྣམས། ཡི་གེ་དང་མིང་། ཚིག་གི་ཚོགས་གསུམ་དུ་བསྡུས་ཏེ་གཏན་ལ་འབེབས་པ་མ་ཟད། འདི་ནང་སྔོན་གྱི་བོད་ཀྱི་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་གཞུང་སྤྱི་དང་ལྷག་པར་«སླ་སྒོ་མཆོན་ཆར་»ཕྲད་དུ་ངོས་བཟུང་བ་མང་པོ་ཞིག་ལ་ལེགས་སྦྱར་གྱི་བཤད་པ་དང་བསྟུན་ཏེ་འཐད་མིན་གྱི་དགག་པ་མང་དག་ཅིག་ཐོན་པ་སོགས་ཀྱིས་དཔྱད་གཞི་ཡང་ཤིན་ཏུ་ཆེ་བའི་གཞུང་ཞིག་ཏུ་ཁོ་བོ་མཐོང་༑

༡༩ དག་ཡིག་སྔ་རྗེས་ཇི་བྱུང་གི་བོ་ལེགས་པ་ཞིག་«བོན་མིའི་ཞལ་ལུང་།» ཤོག ༡༩༨ ནས་བྱུང་བ་དེར་གཟིགས།

༢༠ གཞུང་འདི་དེ་སྔ་དཔེ་རྒྱུན་དཀོན་མོད། མཁས་དབང་བསྟན་དར་ལྷ་རམས་ཀྱིས་རང་ཉིད་ཀྱི་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་གཞུང་རྣམས་སུ་སྐབས་མང་པོར་ལུང་འདྲེན་མཛད་པར་བརྟེན། གལ་ཆེ་བར་མཐོང་སྟེ་བརྐྱད་ཞིབ་བགྱིས་པས་སི་ཁྲུ་པཎ་ཆེན་གྱི་གསུང་འབུམ་པོད་ ཐ་ པའི་ནང་བཞུགས་པ་མཐོང་།

༢༡ སྔོལ་རྒྱུན་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་གཞུང་ལས། བོད་སྐད་རང་གི་སྟེང་ནས་ཚིག་གི་སྐོར་ལ་དཔྱད་པ་གསལ་ཤོས་ཤིག་སི་ཏུའི་འགྲེལ་ཆེན་དུ་འདུག་མོད། ཕྱིས་ཀྱི་མཁས་པ་རྣམས་ནས་དེར་དམིགས་བསལ་དོ་སྣང་མཛད་མི་སྣང་། སི་ཏུས་ལེགས་སྦྱར་གྱི་བྱཱ་ཀ་ར་ཎའི་ལུགས་ལ། རྣམ་དབྱེའི་མཐའ་ཅན་ཚིག་དང་། རྣམ་དབྱེ་མེད་པ་མིང་ཅེས་འཇོག་པ་བོད་སྐད་ལ་མི་སྦྱོར་བ་དང་། ཡང་ཆོས་མངོན་པའི་ལུགས་ཀྱིས། ཡི་གེ་དུ་མ་འདུས་པ་ལས་མིང་། མིང་དུ་མ་འདུས་པ་ལས་ཚིག ཚིག་འདུས་པ་ལས་བརྗོད་པ། ཞེས་བྱུང་བ་ནི་སྤྱིར་བཏང་རགས་བཤད་ཙམ་ཡིན་པར་གསུངས། སི་ཏུ་རང་ལུགས་ལྟར་ན་(འགྲེལ་ཆེན། ཤོག ༢༧༡) བོད་སྐད་ལ། "ཡི་གེ་གཉིས་སམ་མང་པོ་འདུས་པའང་རུང་དོན་གྱི་ངོ་བོ་ཙམ་སྟོན་པའི་སྒྲ་ནི་མིང་ཡིན་ཅིང་། མིང་དེ་ཉིད་རྣམ་དབྱེའམ་ཕྲད་གང་རུང་དང་ལྡན་པས་དོན་གྱི་ཁྱད་པར་སྟོན་པར་བྱེད་པ་རྣམས་ནི་ཚིག་དང་། ཚིག་མང་པོ་སྤེལ་ནས་དོན་དང་ལྡན་པའི་ངག་གི་ཕྲེང་བར་གྲུབ་པ་ནི་བརྗོད་པ་ཞེས་བྱའོ།" །ཞེས་གསུངས་པ་སྤྱི་ཙོག་ནས་ཤིན་ཏུ་ལེགས་པར་མཐོང་།

༢༢ དཔེར་ན། «སླ་སྒྲོ་མཚོན་ཆ»རྩ་འགྲེལ་དང་། ལྷག་པར་«སུ་པཎ་གྱི་སྒྲ་ལ་འཇུག་པའི་བསྟན་བཅོས།» དེབ། ༩ ཤོག ༡༥༠ དང་། དབང་ཡོའི་ཚོགས་གསུམ་གསལ་བ་བཅས་ལ་གཟིགས།

༢༣ མཇུག་སྡུད་ཀྱི་ཚིག་གི་སྐོར་ལ་བཤད་པ་ཞིབ་པ་གཤམ་དུ་ལེའུ་ལོགས་སུ་བཞུགས་པ་ལས་མཁྱེན་འཚལ།

༢༤ དུས་རབས་བཅུ་དགུ་པའི་སྨད་དམ་ཉི་ཤུ་པའི་འགོ་སྟོད་དུ་སྡེ་དགེ་བླ་མ་ནོར་བུ་བསྟན་འཛིན་བྱ་བས་«ཡི་གེའི་དག་སྡེབ་» བྱ་བ་བརྩམས་ཏེ། ས་ཡང་འཇུག་ནི་ཕྱིས་ཀྱི་ལོ་ཙཱ་བ་རྣམས་ཀྱི་རྟོག་བཟོ་ཡིན་པས་སྔོན་གྱི་བོད་ཡིག་འབྲི་སྲོལ་དག་པ་རྣམས་ལ་མེད་ཚུལ་གྱི་བཤད་པ་བྱས་ཀྱང་། ཁུངས་མེད་ཡིན་ཚུལ་སོགས་ཀྱི་དཔྱད་པ་«བོན་མིའི་ཞལ་ལུང་»དུ་(ཤོག ༣༨)བཞུགས་པ་དེར་གཟིགས།

༢༥ དེབ་འདིའི་ཤོག་གྲངས་ ལ་གཟིགས།

༢༦ «གསེར་ཏོག་སུམ་རྟགས།» དེབ། ཤོག ༡༣༦ ཐོན་མིས་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་བསྟན་བཅོས་བརྒྱད་མཛད་ཅེས་པའི་བཤད་སྲོལ་སྔ་དུས་ཪི་ཙམ་ནས་བྱུང་བ་བརྟག་དགོས་པར་མཐོང་ལ། དེང་མཇལ་དུ་ཡོད་པའི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་ཡིག་ཆ་ལས་ནི་ཕལ་ཆེར་བུ་སྟོན་ཆོས་འབྱུང་ དེབ། ཤོག ༡༨༢ དུ་བྱུང་བ་དེ་སྔ་ཤོས་སུ་སྣང་།

༢༧ «གཏམ་རྒྱུད་གསེར་གྱི་ཐང་མའི་»ནང་བོད་སྐད་ཀྱི་སྒྲ་སྦྱོར་སྐོར་ལ་བཤད་པ་སྔ་རྗེས་རེ་གཉིས་ཐོན་མོད། དེ་དག་ཏུ་སྲོལ་རྒྱུན་གྱི་སུམ་རྟགས་བརྡ་སྤྲོད་ལ་སྔོན་འཕྲི་དགོས་པའི་དཔྱད་པ་དམིགས་བསལ་མ་བྱུང་།

༢༨ དཔེར་ན། «མཁས་པ་ལ་འཇུག་པའི་སྒོ།» ལེའུ་དང་པོ། དེབ། ༩ ཤོག ༣༠ ལ་གཟིགས།

༢༩ གོང་མཚུངས། ལེའུ་དང་པོ། དེབ། ༩ ཤོག ༣༡ ལ་གཟིགས།

༣༠ བསྟན་བཅོས་འདིའི་མཇུག་ཏུ། "འདིར་ནི་ཁོ་བོས་མདོར་བསྡུས་པ་ཙམ་ཞིག་བསྟན་པར་ཟད་དེ། འདི་དག་ལ་མཚན་ཉིད་དང་། འགལ་སྤོང་དང་། དེ་དག་གི་སྒྲ་ཇི་ལྟར་སྦྱོར་བ་ལ་སོགས་པའི་ཚུལ་རྣམས་ཁོ་བོས་སྤར་སྦྱར་བའི་སྒྲའི་བསྟན་བཅོས་ཤེས་རབ་འཕྲོ་བ་ལས་ཤེས་པར་བྱའོ།" །ཞེས་བྱུང་ལ། སྒྲའི་བསྟན་བཅོས་དེ་བོད་ཀྱི་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་གཞུང་ཤིན་ཏུ་གལ་ཆེ་བ་ཞིག་ཏུ་སྣང་མོད། ད་ལྟ་མཇལ་དུ་ཡོད་པའི་གསུང་འབུམ་དང་། བོད་ནས་ཉེ་དུས་ཐོན་པའི་ཁ་སྐོང་གཉིས་ཀར་མ་བཞུགས་པ་ཤིན་ཏུ་ཕངས༎

༣༡ རོལ་མི་ལླར། «བོད་དུ་བརྡ་སྤྲོད་རིག་པའི་སྲོལ་བྱུང་བར་དཔྱད་ཞིབ།» ཧོ་ལནྜ་རྒྱལ་ས་ཨམ་སྟེར་ཌམ་དུ་ ༡༩༧༦ ལོར་དཔར་བཏབ།

༣༢ འདིར་མཚམས་བཅད་ཅེས་པ་ནི་ཚིག་སྒྲུབ་བྱེད་པའི་ཚེ་ཚིག་མཚམས་གཅོད་ཚུལ་ཏེ་ཨིང་སྐད་བརྡ་སྤྲོད་དུ་ punc tuation ཞེས་པའི་དོན་ཡིན་ལ། དེ་བཞིན་དུ་ཚིག་དང་། ཚིག་བསྒྲིགས། ཚིག་གི་སྦྱོར་བ། ཚིག་སྒྲུབ་ཅེས་པ་རྣམས་ནི། རིམ་པ་བཞིན། words, phrases, clauses, and sentences ཞེས་པ་རྣམས་ཀྱི་དོན་ཡིན༎ དེ་རྣམས་ཀྱི་བཤད་པ་ཞིབ་ཕྲ་ནི་གཤམ་དུ་གཞུང་དངོས་གཞིའི་ནང་དུ་ཞུ་རྒྱུ་ལ་དེ་ནས་མཁྱེན་འཚལ༎

སྐབས་དང་པོ།
ཡི་གེའི་སྐོར།

འདི་ནི་མཁས་རློམ་ངས་འཁྲིད་པ་སྟེ།།
དོན་འདི་ཁོང་དུ་ཆུད་པའི་མི།།
མང་པོ་འདུས་པའི་ནང་དག་ཏུ།།
མཁས་པའི་སྟན་ལ་འདུག་པར་དབང་།།

ཞ་ལུ་ལོ་ཙཱ་བ་ཆོས་སྐྱོང་བཟང་པོ། «ཟམ་མ་ཏོག་བཀོད་པ།»

ལེའུ་དང་པོ།
དབྱངས་དང་གསལ་བྱེད་ཀྱི་ཡི་གེ

༄ བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་གཞུང་ལུགས་ནི་སྒྲ་རིག་པའི་ཆ་ཤས་ཤིན་ཏུ་གལ་ཆེ་བ་ཞིག་ཡིན་ཅིང་། དེའི་བརྗོད་དོན་གཙོ་བོའང་ཡི་གེ་དང་མིང་ཚིག་སོགས་ལས་བརྗོད་པ་ཇི་ལྟར་གྲུབ་ཚུལ་གྱི་རིགས་ལམ་གཏན་ལ་འབེབས་པ་དེ་ཡིན༑ དེ་ལ་མིང་ཚིག་བརྗོད་པ་མཐའ་དག་གི་སྒྲུབ་གཞི་མཐར་ཐུག་པ་ནི་ཡི་གེ་ཡིན་པས། ཐོག་མར་ཡི་གེའི་རྣམ་བཞག་བཤད་པར་བྱའོ།།

ཡི་གེའི་ངོ་བོ་ནི། མིང་ཚིག་རྩོམ་པའི་གཞིར་གྱུར་པའི་སྐད་ཀྱི་གདངས་ཤིག་ལ་བྱ་བ་སྔོན་གྱི་སྒྲ་རིག་སྨྲ་བ་རྣམས་གསུངས་པ་ལྟར་ལ། ཡི་གེའི་ལེགས་སྦྱར་གྱི་སྐད་དོད་ཨཀྵར་ཞེས་པ་"མི་འགྱུར་བ"ཞེས་པ་སྟེ། དབྱངས་དང་གསལ་བྱེད་ཀྱི་ཡི་གེ་རྣམས་སྒྲའི་གདངས་ཀྱི་རྣམ་པའི་རང་བཞིན་གཞན་དུ་མི་འགྱུར་བར་གནས་པའི་དོན་ཡིན་ནོ།།

ཡི་གེ་ལ་དབྱེ་ན། དབྱངས་དང་གསལ་བྱེད་གཉིས་སོ། །དེ་གཉིས་ལས་ཐོག་མར་དབྱངས་ཀྱི་ངོ་བོ་ནི། ཡི་གེ་གང་ལས་སྐྱེས་པའི་གནས་དང་བྱེད་པའི་རྣམ་འགྱུར་མི་གསལ་ཞིང་སྒྲ་ཙམ་དང་ང་རོ་ཙམ་ཤས་ཆེ་བའི་ཡི་གེའོ། །དཔེར་བརྗོད་ན། ཨ་ཨི་ཨུ་ཨེ་ཨོ། ལྟ་བུ་སྟེ། དབྱངས་ཀྱི་ཡི་གེ་དེ་རྣམས་གསལ་བྱེད་ཀྱི་ཡི་གེ་རྣམས་ལ་སྦྱར་བའི་ཚེ་ཡི་གེ་སོ་སོའི་སྒྲ་གདངས་དང་མཐུན་པའི་དབྱངས་སམ་ང་རོ་སྟེར་བར་བྱེད་དོ།།

༡།༡ དབྱངས་ཀྱི་ཡི་གེ ༤

ཨི་	ཨུ་	ཨེ་	ཨོ།
གི་གུ	ཞབས་ཀྱུ།	འགྲེང་བུ།	ན་རོ།

བོད་ཀྱི་ཡི་གེ་ལ་དབྱངས་བཞིར་བགྲངས་ཤིང་། སྐད་ཡིག་གཞན་ལེགས་སྦྱར་ལྟ་བུར་དབྱངས་སུ་བགྲང་བའི་ ཨ་ བོད་ཡིག་ནང་དུ་ནི་གསལ་བྱེད་དེ་ཀ་མས་སུམ་ཅུའི་ཁོངས་སུ་བཅིུ་ཡི་དབྱངས་ཡིག་ཏུ་མི་བགྲང་མོད། དེ་ལྟ་ནའང་ཨ་ཡིག་གསལ་བྱེད་ཀྱི་མཐར་འཇོག་ལ། དེའི་གནད་ནི་བོད་སྐད་ཀྱི་གསལ་བྱེད་ ཀ་ཁ་ སོགས་ཐམས་ཅད་ངག་ནས་བརྗོད་པའི་ཚེ་དེ་རྣམས་ལ་དབྱངས་ཨའི་སྒྲ་སྲོག་ཏུ་ཞུགས་ཏེ་སྒྲ་དགོས་པ་མཚོན་པར་སྟོན་པའི་ཕྱིར་ཡིན༑ དེའི་ཕྱིར་དོན་གྱི་ཆ་ནས་ཨ་ཡིག་ཀྱང་དབྱངས་སུ་འགྲོ་བར་ཤེས་དགོས༑[1]

བོད་ཀྱི་ཡི་གེ་ལ་དབྱངས་ཡིག་རྣམས་ཡི་གེའི་གཟུགས་སུ་བཀོད་པའི་ཚེ། ཨི་ཨུ་ཨེ་ཨོ། ཞེས་བཀོད་མོད། ངག་ནས་བརྗོད་པའི་ཚེ་དེ་རྣམས་ཀྱི་མིང་ལ། གི་གུ། ཞབས་ཀྱུ། འགྲེང་བུ། ན་རོ། ཞེས་བརྗོད་དགོས་ཤིང་། མིང་དེ་ལྟར་འདོགས་པའང་དབྱངས་བཞི་པོ་སོ་སོ་མཚོན་བྱེད་ཀྱི་ཡི་གེའི་གཟུགས་ལ་བསམས་པ་ཡིན་ཏེ། གི་གུ་ལ་ལྕགས་ཀྱུ་ལྟ་བུ་བཀུག་པའི་གཟུགས་དང་། ཞབས་ཀྱུ་ནི་འོག་ཏུ་བཏགས་པས་སྐྱད་པ་ལྟ་བུའི་གཟུགས་དང་། འགྲེངས་བུ་ནི་སྒྲེང་བ་ལྟ་བུ། ན་རོ་ནི་གོང་དུ་བསྐོད་པ་ལྟ་བུས་དེ་ལྟར་དུ་བཏགས། དེ་བཞི་ལས་ལྡོག་སྟེ་དབྱངས་ཡིག་ཨའི་སྒྲ་ནི་དྭང་པོར་སྐྱེ་ང་རོ་རང་སོར་གནས་པར་ངོས་འཛིན་པ་ཤེས་དགོས༑[2]

དབྱངས་དང་འབྲེལ་བའི་གནད་དོན་གཞན་ཞིག་ཤེས་དགོས་པ་ནི། བོད་སྐད་ལ་གཤམ་དུ་བཤད་པའི་འདོགས་ཅན་དུ་བྱས་པའི་འདོགས་ཀྱི་ཡི་གེ ཡ་བཏགས་དང་། ར་བཏགས།

[1] དཔེར་ན། འཇམ་མགོན་ས་པཎ་གྱིས་«བསྟན་བཅོས་མཁས་པའི་ཁ་རྒྱན་»དུ། "དེ་ལ་དང་པོ་དབྱངས་རྣམས་ནི་ཨ་ཨི་ཨུ་ཨེ་ཨོ་ལྔའོ།" །ཞེས་དང་། བསྟན་དར་ལྷ་རམས་པའི་སུམ་རྟགས་འགྲེལ་པར་ཡང་། "ལྕགས་མ་ཉི་ཤུ་རྩ་དགུ་ནི། །ཨ་ཡི་དབྱངས་ཀྱིས་བརྗོད་པའི་ཕྱིར། །ཨ་ཡང་དབྱངས་སུ་འདུ་བར་འདོད།" །ཅེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ།།

[2] དབྱངས་ཡིག་རྣམས་ཀྱི་གཟུགས་ལ་བསྟོད་སྐད་སོགས་ཀྱི་བཤད་པ་ཞིབ་རྒྱས་«སླ་སྒོ་མཚོན་ཆར་»བཞུགས་པ་དེར་གཟིགས་འཚལ།

ལ་བཏགས། ཕ་བཏགས་བཞི་ཡོད་པའང་།[༣] སྐབས་ཐོབ་ཀྱིས་གསལ་བྱེད་ཀྱི་ཡི་གེ་རྣམས་ལ་བཀོད་པའི་ཚེ་ཡི་གེ་དེར་རིམ་པ་བཞིན་ཡའི་སྒྲ་དང་། ར་སྒྲ ལ་སྒྲ དེ་བཞིན་དུ་ཝ་སྒྲ་ཙུང་ཟད་ཐོན་པ་ཞིག་དགོས་པ་སྟེ། དཔེར་ན། ཀྱ། ཞེས་པར་ཡི་གེ་ཀ་དང་དེའི་འཇུག་ཏུ་ཡའི་སྒྲ་ཐོན་ཏེ་ཀ་ཡ་བཏགས་ཀྱ་ཞེས་སློས་དགོས་པར་བརྗེན། བོད་སྐད་ལ་ཡ་བཏགས་སོགས་འདོགས་ཀྱི་ཡི་གེ་བཞི་རྣམས་དབྱངས་ཡིག་ཕྱེད་པར་བརྩི་ན་ལེགས་སོ།།

༡།༢ གསལ་བྱེད་ཀྱི་ཡི་གེ ༣༠

གསལ་བྱེད་ཀྱི་ཡི་གེའི་ངོ་བོ་ནི། གནས་དང་བྱེད་པའི་རྣམ་འགྱུར་གསལ་ཞིང་མཆུ་སོགས་འབྱེད་འཛུམ་གྱི་དབང་གིས་གསལ་བར་བྱེད་པའི་ཁྱད་པར་ཅན་དུ་གྱུར་པའི་ཡི་གེའོ།།

མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ཀའི་ཕྲེང་བ་སྟེ་ཀ་ཕྲེང་ངམ། ལེགས་སྦྱར་གཞིར་བྱས་ཀྱི་མིང་ཀཱ་ལིའི་ཡི་གེ་དང་། ཀ་ནས་མས་སུ་བགྲངས་པའི་ཀ་མས་ཀྱི་ཡི་གེ་དང་། ཁ་སྐད་ལ་ཀ་ཁ་ཞེས་ཀྱང་ཟེར་རོ། །དེ་ཡང་བོད་སྐད་ལ་ཉེ་བར་མཁོ་བའི་གསལ་བྱེད་ཀྱི་ཡི་གེ་སུམ་ཅུ་ཡོད་ཅིང་། དེ་རྣམས་གཤམ་གསལ་ལྟར་སྡེ་པ་བདུན་དང་ཕྱེད་དུ་འདུའོ།།

༡ ཀ་ ཁ་ ག་ ང་། ༢ ཅ་ ཆ་ ཇ་ ཉ།
༣ ཏ་ ཐ་ ད་ ན། ༤ པ་ ཕ་ བ་ མ།
༥ ཙ་ ཚ་ ཛ་ ཝ། ༦ ཞ་ ཟ་ འ་ ཡ།
༧ ར་ ལ་ ཤ་ ས། ༨ ཧ་ ཨ།

[༣] སྟོན་གྱི་བརྡ་སྤྲོད་པ་འགས། ཝ་བཏགས་ལ་ཝ་ཟུར་ཞེས་སྐད་དེ་འདོགས་ཀྱི་ཡི་གེར་མི་བརྩི་བར་སྣང་མོད། བརྡ་སྤྲོད་རང་གི་འགྲོས་དང་བསྟུན་ན་ཡ་བཏགས་དང་ར་བཏགས་སོགས་ལྟར་འདོགས་གི་ཡི་གེར་བརྩི་ན་ལེགས་པར་མངོན།

སྦྱོར་ཡི་གེ་ལ་ཕོ་མོའི་རྟགས་ཀྱི་རྣམ་དབྱེ་འབྱེད་སྐབས་དབྱངས་རྣམས་མོ་དང་གསལ་བྱེད་རྣམས་ཕོར་འཛོག་མོད། གསལ་བྱེད་སུམ་ཅུ་རྣམས་ལའང་སྒྲ་དྲག་ཞན་གྱི་དབང་གིས། “ཀ་ཅ་ཏ་པ་ཙ་རྣམས་ཕོ། །ཁ་ཆ་ཐ་ཕ་ཚ་མ་ནིང་། །ག་ཇ་ད་བ་ཛ་ཝ་ཞ། །ཟ་འ་ཡ་ཤ་ས་མོ། །ང་ཉ་ན་མ་ཤིན་ཏུ་མོ། །ར་ལ་ཧ་ཨ་མོ་གཤམ་སྟེ། །ཨ་ནི་མཚན་མེད་ཅེས་ཀྱང་བྱ།”[༩] །ཞེས་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་སློབ་དཔོན་དབྱངས་ཅན་གྲུབ་པའི་རྡོ་རྗེས་«དཀའ་གནད་གསལ་བའི་མེ་ལོང་»དུ་གསུངས་པ་ལྟར་འཛིན་དགོས༔

དེ་དག་ལས། གསལ་བྱེད་མོ་ཡིག་ ག་ ཇ་ ད་ བ་ ཡ་ དང་། ཤིན་ཏུ་མོའི་ཡི་གེ་བཞི་ཀ་སྟེ། ང་ ཉ་ ན་ མ་ བཅས། གསལ་བྱེད་ཀྱི་ཡི་གེ་ ༩ ལ་ར་མགོ་དང་ལ་མགོ་ས་མགོ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་སྔོན་འཇུག་བསྣན་ན་སྒྲ་ལྡི་བའམ་དྲག་ཏུ་འགྱུར་བའི་རྩལ་ཤེས་དགོས་སོ།།

དཔེར་བརྗོད་ན། ག — གངས། དགོན་པ། སྒང་ཏོག
ཇ — ཇ་མ། མཇལ་མཆོན། རྗེས་མ།
ད — དོན་གྲུབ། བདེན་པ། རྡོ་རྗེ།
བ — བོད་པ། འབོད་པ། དབང་པོ།* སྦལ་པ།
ཡ — ཡས་མས། གཡོན་པ། གཡས།
ང — ངར་མ། མངར་མོ། རྔ་མ།
ཉ — ཉལ་བ། གཉེན་ཚན། སྙིང་རྗེ།
ན — ནད་པ། གནས་ཚང་། སྣུག་ཚ།
མ — མེ་ཏོག དམར་པོ། སྨན་ཁང་། ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ།།

*ད་སྔོན་འཇུག་ཅན་གྱི་མིང་གཞིའི་ཡི་གེ་ བ༷་ ཡིག་གི་སྒྲ་གདངས་ལ་“དབང་ཕྱུག་”དང་། “དབང་པོ།”

༩ «དཀའ་གནད་སེལ་བའི་མེ་ལོང་།» དེབ་འདིའི་ཤོག་གྲངས་ ༡༢༧ ལ་གཟིགས༔

"ཚོས་དབྱིངས"ལྟ་བུར་འགྱུར་བ་ནི་དམིགས་བསལ་ཡིན་པར་ཤེས་དགོས༔

ཟུར་བརྗོད། བོད་ཡིག་གི་གསལ་བྱེད་སུམ་ཅུ་ལས། ཤ༷་ཡིག་ལ། བསྟན་དར་ལྷ་རམས་པས། ཤ༷་སྐྱེས་སྟེ་སེམས་ཅན་ཤ༷་མོ་དང་། རྒྱུའི་ཤ༷་ཁ་གཉིས་ཙམ་ལས་མེད་པར་གསུངས་ཤིང་།༥ དེ་གཉིས་ཀྱི་སྟེང་། པེ་ཤ༷ང་དང་། ཤ༷་ལེར་ཤར་བ་བཅས་བསྣན་དགོས༔ སྤྱིར་ཤ་ཡིག་འདི་འཇུག་ཡུལ་ཤིན་ཏུ་ཉུང་བར་བརྟེན། སྔོན་གྱི་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་དཔེ་ཆ་འགར་འདི་ལ་མེད་ཀྱང་ཚིག་པའི་ཡི་གེ་ཞེས་ཀྱང་ཟེར་སྲོལ་བྱུང་༔

སྟོམ་ལ། བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་བསྟན་བཅོས་སུམ་ཅུ་པའི་སྙིང་པོ་«ལེགས་བཤད་ལྗོན་དབང་»དུ།

དབྱངས་ཀྱི་བུ་བ་གསལ་པོ་སྲ། །བྱེད་པ་ཨི་ཨུ་ཨེ་ཨོ་བཞི།།
གསལ་བྱེད་ཀ་སོགས་སུམ་ཅུ་འོ། །ཞེས་བྱུང་བ་ལྟར་རོ།། །།

༥ «ཡི་གེའི་བཤད་པ་མཁས་པའི་ཁ་རྒྱན།» དེབ། ཤོག ༡༢༡

ལེའུ་གཉིས་པ།

མགོ་འདོགས་ཅན་གྱི་རྗེས་སྒྲུབ་ཀྱི་ཡི་གེ

༄། བོད་སྐད་དུ་མིང་ཚིག་གི་རྩོམ་གཞིར་གྱུར་པའི་ཡི་གེ་ལ་དབྱངས་དང་གསལ་བྱེད་ཙམ་དུ་མ་ཟད་རྗེས་སྒྲུབ་ཀྱི་ཡི་གེའང་འཇོག་དགོས་ཏེ། དེ་ཡང་ཕྱོགས་གཅིག་ནས་བོད་སྐད་ལ་ཡོད་པའི་སྒྲ་མཐའ་དག་གསལ་བྱེད་སུམ་ཅུ་རྐྱང་རྐྱང་ནས་ཐོན་མི་ཐུབ་པ་དང་། ལྷག་པར་བོད་སྐད་ལ་སྒྲའི་ཐོག་ནས་ཁྱད་པར་ཕྱེ་རྒྱུ་མེད་མོད་དོན་ལ་ཁྱད་པར་ཤིན་ཏུ་ཆེ་བའི་མིང་ཚིག དཔེར་ན་སེམས་ཅན་སྡུག་ཅེས་པ་འི་"སྡུག"དང་། ས་ལ་རྟགས་རྒྱབ་པའི་"རྟགས།" རྟག་ཏུ་འགྲོ་ཞེས་པའི་"རྟག" ལྟ་བུ་སྒྲ་མཚུངས་པ་མང་བས། དེ་རྣམས་དབྱེ་འབྱེད་གཏོང་བའི་ཕྱིར་རྟ་བའི་མིང་གཞི་ཏུ་ཡིག་ལ་ར་མགོ་དང་ས་མགོ་བཏབ་ཅིང་། དེའི་སྟེང་རྗེས་འཇུག་དང་ཡང་འཇུག་སྣོན་པའི་ཐོག་ནས་ཕྱེ་དགོས་པ་སོགས་ཀྱི་རྒྱུ་མཚན་ཡོད་པའི་གནད་ཀྱིས་ཡིན།[༡]

དེ་ལྟ་ན་བོད་སྐད་ཀྱི་རྗེས་སྒྲུབ་ཀྱི་ཡི་གེའི་ངོ་བོ་ནི། གསལ་བྱེད་ཀྱི་ཡི་གེ་རྐྱང་པ་མ་ཡིན་མོད། ཡ་བཏགས་སོགས་འདོགས་དང་ར་མགོ་སོགས་མགོ་ཡིག་བསྣན་ཏེ་མིང་གཞིར་གྱུར་ཅིང་དེ་ལ་སྔོན་འཇུག་དང་རྗེས་འཇུག་སོགས་སྦྱར་རུང་བའི་ཡི་གེའོ། །སྲོལ་རྒྱུན་བརྡ་སྤྲོད་ནང་མགོ་འདོགས་ཅན་གྱི་ཡི་གེ་ལ་རྗེས་སྒྲུབ་ཀྱི་ཡི་གེའི་ཐ་སྙད་མི་ཐོན་མོད། ཡི་གེ་དེ་རྣམས་སྔོན་རྗེས་དང་

---

༡ སི་ཏུ་པཎ་ཆེན་དང་། དེ་བཞིན་དུ་ཨ་མདོའི་བརྡ་སྤྲོད་མཁས་པ་འཇམ་རོལ། ཕྱིས་ཀྱི་དགེ་འདུན་ཆོས་འཕེལ་སོགས་ནས་སྔ་དུས་སུ་བོད་སྐད་སྒྲ་བ་རྣམས་ས་མགོ་ར་མགོ་ལ་མགོ་སོགས་དང་། སྔོན་འཇུག་སོགས་ཡི་གེ་ཆ་ཚང་གི་སྒྲ་དག་ནས་འདོན་སྲོལ་ཡོད་པར་བཤད་མོད། འདི་ནི་དཔྱད་གཞི་ཤིན་ཏུ་ཆེ་བའི་གནས་ཡིན་ཚུལ་གཤམ་དུ་ཡི་གེའི་བཀླག་ཚུལ་གྱི་ལེའུའི་ཐད་དུ་ཞུ་བས་དེར་གཟིགས་འཚལ།

དབྱངས་བཞི་པོ་གང་རུང་གདགས་སུ་རུང་བའི་མིང་གཞིའི་ཡི་གེར་གནས་པས། ཕྱིས་ནས་འདི་རིགས་ལ་ཐ་སྙད་འདི་ལྟར་བཏགས་ན་ལེགས་པར་མཐོང་༑

དེ་ལ་དབྱེ་ན། བོད་སྐད་རང་ལ་ཉེ་བར་མཁོ་བའི་འདོགས་ཅན་གྱི་ཡི་གེ་དང་། མགོ་ཅན་གྱི་ཡི་གེ་སྟེ་རིགས་གཉིས་སོ།།

༢།༡ འདོགས་ཅན་གྱི་ཡི་གེ[1]

འདོགས་ཅན་གྱི་ཡི་གེ་ལ། ཡ་སྒྲ་ཡོད་པ་ཡ་བཏགས་དང་། ར་སྒྲ་ཡོད་པ་ར་བཏགས། ལ་སྒྲ་ཡོད་པ་ལ་བཏགས། ཝ་སྒྲ་ཡོད་པ་ཝ་བཏགས་ཏེ་རིགས་བཞི་ཡོད།

དེ་ཡང་ལེགས་སྦྱར་གྱི་སྐད་ལ་ཡི་གེ་ རཱི་ ལཱི་ གཉིས་དབྱངས་སུ་བགྲང་བ་དང་། ཡ་དང་ ཝ་ གཉིས་དབྱངས་ཕྱེད་པར་བརྩི་ལ། བོད་ཡིག་ཏུ་ནི་གོང་དུ་སྨྲས་པ་བཞིན་དངོས་སུ་ན་དབྱངས་སུ་ངོས་འཛིན་མི་བྱེད་མོད། འོན་ཀྱང་ཡ་བཏགས་དང་། ར་བཏགས། ལ་བཏགས་སོགས་སྦྱར་བ་ན། འདོགས་ཀྱི་ཡི་གེ་དེ་རྣམས་ཀྱིས་དབྱངས་དང་ཆ་འདྲ་བའི་བྱ་བ་བྱེད་པས

[1] རྗོག་ལོ་ཙཱ་བ་ཆེན་པོའི་«དག་ཡིག་ཉེར་མཁོ་བསྡུས་པར།» "གསལ་བྱེད་སུམ་ཅུ་བུ་ནི་བཞི། །ཡ་བཏགས་བདུན་དང་ར་བཏགས་བཅུ། །དེ་བཞིན་འོག་ཏུ་ལ་བཏགས་དྲུག །ཝ་བཏགས་རྣམ་པ་བཅུ་གཉིས་དང་། །ར་ལ་བཏགས་པ་བཅུ་གསུམ་དང་། །ལ་ལ་བཏགས་པ་བཅུ་དང་ནི། །ས་ལ་བཏགས་པ་བཅུ་གཉིས་དང་།" །ཞེས་འདོགས་ཅན་དང་མགོ་ཅན་གྱི་ཡི་གེའི་གྲངས་བརྩི་ཚུལ་ཅུང་མི་འདྲ་བ་ཞིག་བྱུང་བ་བརྟགས་ན། ར་བཏགས་ལས། ཏྲ་ཐྲ་གཉིས་མ་བགྲངས་ལ། ར་ལ་བཏགས་པ་སྟེ་ར་མགོ་ཅན་ལ་འདིར་བཅུ་གསུམ་གསུངས་ཤིང་གཤམ་དུ། "ར་ལ་བཏགས་པ་བཅུ་ཡི་དཔེར།" ཞེས་འགལ་ནས་བྱུང་མོད། དཔེར་བརྗོད་ལ་བཅུ་གཉིས་བྱུང་བས་ཕལ་ཆེར་སྡུ་ཕྱི་གཉིས་ཀ་ཡི་གེ་མ་དག་པར་ངེས་ལ། དེ་བཞིན་དུ། "ས་ལ་བཏགས་པ་བཅུ་གཉིས་ནི།" ཞེས་བྱུང་ཡང་། དཔེར་བརྗོད་ལ་ས་མགོ་ཅན་དངོས་བཅུ་གཅིག་དང་། དེའི་སྟེང་། སླ། བསྣན་འདུག་མོད། དེ་ནི་ས་མགོ་ཅན་དུ་མ་བགྲངས་ན་ལེགས༑

དབྱངས་ཕྱེད་འདྲ་བ་ཞིག་ཏུ་བསྒྱི་ནའང་འགྲིག་འཐུས༔ དེའི་ཕྱིར་བརྡ་སྦྱོར་ཀྱི་རིགས་ལམ་དང་མཐུན་པར་བྱས་ན་འདོགས་ཀྱི་ཡི་གེ་བཞི་པོ་དབྱངས་སུ་བསྒྱིས་ཏེ་རྗེས་སྒྲུབ་ཀྱི་ཡི་གེར་མི་བགྲང་ན་བདེ་མོད། འདིར་ནི་སྔོན་གྱི་བོད་ཀྱི་བརྡ་སྦྱོར་པའི་སྲོལ་རང་སོར་བཞག་སྟེ་མགོ་ཅན་གྱི་ཡི་གེ་ལྟར་བོད་ཡིག་གི་རྗེས་སྒྲུབ་ཀྱི་ཡི་གེར་བཞག་ཡོད༔

ཡ་བཏགས་ཅན། ༧ ཀྱ་ ཁྱ་ གྱ་ པྱ་ ཕྱ་ བྱ་ མྱ།

དང་པོ་གསུམ་ལ་ཡ་སྒྲ་ཡོད་ལ། ཐ་མ་བཞི་ལ་ནི། ཙ་ཚ་ཛ་ཉ་སྟེ། གསལ་བྱེད་ཙ་སྡེའི་ཡི་གེ་བཞིའི་སྒྲ་འཐོབ་པོ།། (བརྡ་སྦྱོར་ཀྱི་དེབ་འདི་ནང་ཡིག་གེའི་སྒྲ་གདངས་ཀྱི་སྐོར་ལ་འགྲེལ་བཤད་ཇི་ཡོད་རྣམས། དེང་ཡོངས་སུ་གྲགས་པའི་དབུས་སྐད་གཞིར་བཞག་ཡིན་པ་མཁྱེན་འཚལ༔)

ར་བཏགས་ཅན། ༡༤ ཀྲ་ ཁྲ་ གྲ་ ཏྲ་ ཐྲ་ དྲ་ ནྲ་ པྲ་ ཕྲ་ བྲ་ མྲ་ ཤྲ་ སྲ་ ཧྲ།[3]

གོང་དུ་དྲངས་པའི་ར་བཏགས་ཀྱི་ཡི་གེ་ ༡༤ ལས། ཀྲ་ཏྲ་པྲ་ གསུམ་ལ་ ལོག་ཡིག་ ཊའི་ སྒྲ་དང་མཚུངས་པ་དང་། དེ་བཞིན་དུ། ཁྲ་ཐྲ་ཕྲ་ལ་ ཋའི་སྒྲ། གྲ་དྲ་བྲ་ གསུམ་ལ་ ཌའི་སྒྲ་དང་མཚུངས༔ ནྲ་ལ་ སྣའི་སྒྲ་ལྟ་བུ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་ མྲ་ལ་ སྨའི་སྒྲ་ལྟ་བུ། ཤྲ་ནི་ལེགས་སྦྱར་གྱི་ཀློག་ཚུལ་བཞིན་ ཤ་ར་ གཉིས་ཀའི་སྒྲ་ཐོན་པ་དགོས༔ སྲ་ ནི་ སའི་ སྒྲ་རང་སོར་གནས་ལ། (ཁ་སྐད་ལ། སྐབས་འགར་སྲ་ལ་ཊའི་སྒྲ་ཐོན་པའང་འོང་སྟེ། དཔེར་ན། སྲན་མ་ལ། ཊན་མ་ཞེས་སྒྲ་བ་ལྟ་བུའོ།།) ཧྲ་ ལ་ཧ་དང་རའི་སྒྲ་གཉིས་ཀ་ཐོན་པ་དགོས༔

ལ་བཏགས་ཅན། ༦ ཀླ་ གླ་ བླ་ ཟླ་ རླ་ སླ།

---

༣ ཡོངས་གྲགས་བོད་ཀྱི་བརྡ་སྦྱོར་གྱི་གཞུང་མང་པོར། ནྲ་མྲ་ཤྲ་ གསུམ་ཕུད་དེ་ར་བཏགས་བཅུ་གཅིག་བསྒྱི་སྲོལ་འདུག་མོད། འདིར་ནི་«གསེར་ཏོག་སུམ་རྟགས»སུ་བྱུང་བ་རིགས་ལམ་དང་མཐུན་པར་མཐོང་བས་དེ་བཞིན་དུ་བྱས་ཡོད༔

ལ་བཏགས་ཀྱི་ཡི་གེ་རྣམས་ལས་ཟླ་ལ་ ཛ་ ཞེས་པའི་སྒྲ་མ་གཏོགས། གཞན་ཐམས་ཅད་ལ་གཅིག་མཚུངས་སུ། ལའི་སྒྲ་མཐོན་པོ་ཞིག་ཐོན་པ་དགོས༏

ཝ་བཏགས་ཅན། ༡༢ ཀྭ་ ཁྭ་ གྭ་ དྭ་ ཚྭ་ ཞྭ་ ཟྭ་ རྭ་ ལྭ་ ཤྭ་ སྭ་ ཧྭ།

ཝ་བཏགས་འདི་གུག་སྐྱེད་ཅན་དེ་དབྱངས་ཡོད་པའི་ཡི་གེར་མི་འཐོབ་པར་ཤེས་དགོས༏

གོང་དུ་ དྲངས་པའི་འདོགས་ཀྱི་ཡི་གེ་བཞི་པོ་གང་རུང་ཙམ་བཀོད་པའི་ཡི་གེ་ལ་འདོགས་ཅན་ཞེས་བརྩེགས་ཟེར་ཞིང་། དེའི་དོན་ཡང་རྩ་བའི་མིང་གཞི་ཡི་གེ་དེ་གཅིག་དང་དེའི་སྟེང་དུ་འདོགས་ཀྱི་ཡི་གེ་གཅིག་སྟེ་ཡི་གེ་གཉིས་བརྩེགས་ནས་ཡོད་པས་ཡིན༏ ར་མགོ་ས་མགོ་སོགས་མགོ་ཅན་གྱི་ཡི་གེ་ལ་འདོགས་བཏབ་ན་འདོགས་ཅན་གསུམ་བརྩེགས་ཟེར་བ་ཤེས་དགོས༏

ཟུར་བརྗོད། གོང་གི་ར་བཏགས་བཅུ་བཞི་ལས། ཏྲ་ཐྲ་ནྲ་ གསུམ་འཇུག་ཡུལ་ཤིན་ཏུ་ཉུང་ཞིང་། ཏྲ༷་ལ། བརྡ་རྙིང་གི་ཚིག་ཏྲོ༷ན་(བརྩོན་འགྲུས)ལྟ་བུ་དང་། ཡང་ལེགས་སྦྱར་གྱི་ཚིག་ཏྲི༷་ཤུ་ལ་ལ་(མདུང་རྩེ་གསུམ་)ལྟ་བུ། ཡང་ན་བོན་དང་ཞང་ཞུང་གི་སྐད་ལས་བྱུང་བའི་ཐ་སྙད་དམིགས་བསལ་རེ་གཉིས་མ་གཏོགས། རྒྱུན་སྤྱོད་ཀྱི་ཐ་སྙད་ལ་ནི། ཏྲ༷་རྩོར་རམ་ཏྲ༷་བོ་ཞེས་པ་ཁམས་ཀྱི་ས་ཁུལ་ཞིག་གི་མིང་ཙམ་ལས་མེད༏ ཐྲ༷་ལ། ཐྲིག་ཐྲིག་སྟེ་སྒྲ་གྲགས་སྟངས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ཞིག་གི་ཐ་སྙད་ལས་ཕལ་ཆེར་རྒྱུན་སྤྱོད་ཀྱི་མིང་ཚིག་ལ་མི་བྱུང་༏ དེ་བཞིན་དུ། ནྲ༷་ལ། ལེགས་སྦྱར་གྱི་ཚིག་བོད་ཡིག་ཏུ་བྲིས་པ་ལས། བོད་སྐད་རང་ལ་ནི། སྣྲ༷། ཞེས་པ་ལས། ན་ཡིག་རྐྱང་པ་ལ་ར་བཏགས་ཅན་མེད་ཅིང་། སྣྲ༷་ཡང་། སྣྲེ༷ལ་ཞི་ཞེས་པའི་བརྡ་རྙིང་གི་ཚིག་གོ་རིམ་འཚོལ་བ་ལ་གོ་བ་དེ་དང་། ཡང་རྒྱ་སྐར་ཉེར་བརྒྱད་ཀྱི་ནང་གསེས། སྣྲོ༷ན། ཞེས་པ་དང་། དེ་དང་འབྲེལ་བའི། སྣྲོ༷ན་ཟླ་བ། ཞེས་པ་ལས་ཕལ་ཆེར་མི་འབྱུང་༏

ལ་བཏགས་ཅན་དྲུག་ལས། ཟླ༷་ལ། རྒྱུན་སྤྱོད་ཀྱི་ཐ་སྙད་དུ་ཕལ་ཆེ་བ་ཉི་ཟླའི་ཟླ༷་བ་དང་། ཡང་ན

་ལོ་དང་ཟླ་བའི་ནང་གི་ཟླ༷་བ་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་པ་མང་ཞིང་། དེ་མིན་པ་ལ་ནི། གྲོགས་སམ་རོགས་པའི་གོ་དོན་ཡོད་པའི་ཚིག དཔེར་ན། བཟའ་ཟླ༷། ཟླ༷་གྲོགས། ཟླ༷་བོ། ཟླ༷་སྒྲིག་ལྟ་བུ་དང་། གཞན་ཡང་། ཟླ༷་འདྲིས། གོས་ཟླ༷་གམ། འགྲན་ཟླ༷་མེད་པ། ཟླ༷་བྲལ། ཟླ༷་ཡ། ཟུད་མེད་ཀྱི་ཟླ༷་མཚན། དབྱིབས་ཟླུ༷མ་པོ་བཅས་དང་། བྱ་ཚིག མ་ཆི་བཟླ༷་བ། ཟློ༷་བ། བཟླ༷ས་པ། ཟློ༷ས་ཤིག འཁྲུག་པ་བཟླུ༷མ་པ། ཟླུ༷མ་པ། བཟླུ༷མས་པ། ཟླུ༷མས་ཤིག བར་ཆད་སོགས་བཟློ༷ག་པ། ཟློ༷ག་པ། བཟློ༷གས། བཅས་པ་ལྟ་བུ་ལས་འཇུག་ཡུལ་དེ་ཙམ་མང་པོ་མེད༏

༢།༢ མགོ་ཅན་གྱི་ཡི་གེ

མགོ་ཅན་གྱི་ཡི་གེ་ལ་དབྱེ་ན། ར་མགོ་ཅན་དང་། ལ་མགོ་ཅན། ས་མགོ་ཅན་བཅས་རིགས་གསུམ་ཡོད་དེ།

ར་མགོ་ཅན། ༡༢ རྐ་ རྒ་ རྔ་ རྗ་ རྙ་ རྟ་ རྡ་ རྣ་ རྦ་ རྨ་ རྩ་ རྫ།
ལ་མགོ་ཅན། ༡༠ ལྐ་ ལྒ་ ལྔ་ ལྕ་ ལྗ་ ལྟ་ ལྡ་ ལྤ་ ལྦ་ ལྷ།
ས་མགོ་ཅན། ༡༡ སྐ་ སྒ་ སྙ་ སྟ་ སྡ་ སྣ་ སྤ་ སྦ་ སྨ་ སྩ།

ཟུར་བརྗོད། དེ་ལྟར་གསལ་བྱེད་ཀྱི་ཡི་གེ་རྐྱང་པ་ ༣༠ ནི་བོད་ཡིག་གི་རྩ་བའི་མིང་གཞི་སྟེ། ཡི་གེ་ལས་མིང་ཚིག་སོགས་སྒྲུབ་པའི་གཞི་རྩ་ལྟ་བུ་ཡིན་པ། ཞར་བྱུང་དུ་མགོ་ཅན་གྱི་ཡི་གེ་རྣམས་ཀྱང་མིང་ཚིག་སོགས་སྒྲུབ་པའི་མིང་གཞིར་འཇོག་དགོས་སོ།།

མཁས་དབང་བསྟན་དར་ལྷ་རམས་པས་མགོ་ཅན་གྱི་ཡི་གེ་དེ་རྣམས་ལས་དངོས་གཞིའི་བེད་སྤྱོད་ཤིན་ཏུ་ཉུང་བའི་རིགས་འགའ་ཤས་དམིགས་འདོན་མཛད་པ་རྣམས་ངོས་བཟུང་ན་ཕན་ཆེ་བས་འདིར་བཀོད་ན།

དེ་ལ་ཕྱ་ཡིག་ནི། བ་ཕྱིད་ཕྱ་རུ་འབོད་པ་ཡིན། ཞེས་པ་ལྟར། ཕལ་ཆེར་བ་དང་སྦྱོར་བ་མཚུངས་

ཤིང་། དེར་མ་ཟད་མིང་གཞི་ལ་འཇུག་པའང་ཕ་སྐྱེས་ཕ་ཁ་ལྟ་བུ་ཉུང་ཟད་ཅིག་ལས་མེད་པས། དེའི་ཕྱིར་ཕ་ཡིག་འདི་ལ། མེད་ཀྱང་ཆོག་པའི་ཡི་གེ་གཅིག་ཅེས་ཐ་སྙད་མཛད་དོ། །དེ་བཞིན་དུ་ཌྷ་ཡིག་དང་ཌཱ་ཡིག་གཉིས་གཅིན་སྣོད་ཌྷང་བུའི་མིང་དང་། གྲངས་ཀྱི་ཌ་མ་གཏོགས་གཞན་ལ་མི་འཇུག་པས་རེ་རེ་བར་ཟད་ཅེས་པ་གྲགས་ཆེ་ལ། ཊ་དང་ཋ་གཉིས་གོང་དུ་སྨོས་པ་ལྟར་རེ་རེ་དང་། ས་ལ་བཏགས་པའི་ཙ་ཡིག་ནི། སྩལ་དང་སྩོལ་གཉིས་ཁོ་ན་དང་། མ་འོག་ག་ལ་ར་བཏགས་མགྲ་ཡིག་ཀྱང་མགྲིན་དང་མགྲོན་གཉིས་ཁོ་ནར་ཟད་ཅེས་བདག་གིས་ཁ་ཚོན་བཅད་དེ་སྨྲས་སོ། །ཡང་གསར་བུ་པ་རྣམས་ལ་དྲི་སྨྲེད་ཀྱི་ཚུལ་དུ་བསྟན་པར་བྱ་བ་ནི། ཀྵ་ཡིག་ནི། ཀྵོག་དང་ཀླུགས་ལྟ་བུ་གཉིས་ལས་ལྷག་པ་ཡོད་དམ་མེད། ལྷྱ་ཡིག་ནི། ཧྣག་ལྷྱགས་ཟེར་བ་ལྟ་བུ་པགས་པའི་མིང་ལས་གཞན་ལ་འཇུག་པ་ཡོད་དམ་མེད། མགྲ་ཡིག་ནི། མགྲོགས་ལྟ་བུ་ཧྣ་རྒུ་ཅན་དང་། དགྲ་ཡིག་ནི། དགྲེས་ལྟ་བུ་འགྲེང་བུ་ཅན་དང་། བགྲ་ཡིག་ནི། བགྲི་བགྲིད་བགྲེས་ལྟ་བུ་གུ་གུ་ཅན་ལས་གཞན་པ། ཁོ་བོའི་བློ་གྲོས་ཀྱི་བུག་པ་དོག་པས་མ་མཐོང་ཡང་། གལ་ཏེ་མཁྱེན་སྤྱན་ཡངས་པ་དག་གི་སྤྱན་ལམ་དུ་དེ་མིན་པའི་ཚུལ་གཞན་ཞིག་ཤར་བྱུང་ན་བདག་གི་སུག་རྗེས་ངན་པ་འདི་ལ་ཕྲི་སྣོན་ཅི་བདེར་མཛོད་ཅེས་སྐབས་དབྱེ་བར་བྱའོ།[༩] །ཞེས་གསུངས་སོ།།

༢།༣ གསུམ་བརྩེགས་ཅན་གྱི་ཡི་གེ

མགོ་འདོགས་གཉིས་ཀ་ཆབས་ཅིག་ཏུ་ལྡན་པའི་ཡི་གེ་ལ་གསུམ་བརྩེགས་ཅན་གྱི་ཡི་གེ་ཞེས་ཟེར། དེ་ལྟ་བུའི་མགོ་འདོགས་གཉིས་ཀ་ལྡན་པའི་ཡི་གེ་ནི་བོད་ཀྱི་ཡི་གེ་ལ་བྱུང་མོད་གྲངས་ཉུང་བས་ངོས་འཛིན་སླ་བའི་ཆེད་དུ་འདིར་བཀོད་ན།

---

༩ «ཡི་གེའི་བཤད་པ་མཁས་པའི་ཁ་རྒྱན།» དེབ། ཤོག ༡༢༡

ར་མགོ་ཡ་བཏགས་ཅན། ༣ རྐྱ་ རྒྱ་ རྨྱ།

ས་མགོ་ཡ་བཏགས་ཅན། ༥ སྐྱ་ སྒྱ་ སྤྱ་ སྦྱ་ སྨྱ།

(ལ་མགོ་ཡ་བཏགས་ཅན་མེད།)

ས་མགོ་ར་བཏགས་ཅན། ༦ སྐྲ་ སྒྲ་ སྣྲ་ སྤྲ་ སྦྲ་ སྨྲ།

(ར་མགོ་དང་། ལ་མགོ་ར་བཏགས་ཅན་མེད།)

ར་མགོ་ཝ་བཏགས་ཅན། རྩྭ།

(ཝ་བཏགས་ཅན་མགོ་ཅན་ཡི་གེ་འདི་ལས་གཞན་མེད།)

འདི་ར་མགོ་འདོགས་ཅན་གྱི་ཡི་གེ་རྣམས་ལ་སྔོན་འཇུག་གང་འཐོབ་པའི་ཚུལ་ཤེས་ན་ཤིན་ཏུ་ཕན་ཆེ་བས། བསྟན་དར་ལྷ་རམས་པའི་«ཡི་གེའི་བཤད་པ་མཁས་པའི་ཁ་རྒྱན་»དུ་ཚུལ་འདི་གསལ་བར་བྱུང་བ་ལྟར་འདི་བཀོད་ན། འདི་ལྟར་འདོགས་ཅན་ཉིས་བརྩེགས་འཕུལ་བྱེད་ཡི་གེ་བཞི་སྟེ། ད་བ་མ་འ་བཞིའོ།།

ད་སྔོན་འཇུག་ཅན་འདོགས་ཅན། ༩ དཀྱ་དགྱ་དཔྱ་དབྱ་དམྱ། དཀྲ་དགྲ་དཔྲ་དབྲ།

བ་སྔོན་འཇུག་ཅན་འདོགས་ཅན། ༦ བསྐྱ་བགྱ། བཀྲ་བགྲ་བཟླ།

མ་སྔོན་འཇུག་ཅན་འདོགས་ཅན། ༤ མཁྱ་མགྱ། མཁྲ་མགྲ

འ་སྔོན་འཇུག་ཅན་འདོགས་ཅན། ༩ འཁྱ་འགྱ་འཕྱ་འབྱ། འཁྲ་འགྲ་འདྲ་འཕྲ་འབྲ།

མགོ་ཅན་འཕུལ་བའི་སྔོན་འཇུག་ནི་བ་ཡིག་ཁོ་ནར་ངེས་ཤིང་། མགོ་ཅན་ཉིས་བརྩེགས་འཕུལ་བ་ནི།

ར་མགོ་ཅན་ཉིས་བརྩེགས། ༡༡ བརྐ་བརྒ་བརྔ་བརྗ་བརྙ་བརྟ་བརྡ་བརྣ་བརྩ་བརྫ་བརླ།

ས་མགོ་ཅན་ཉིས་བརྩེགས། ༩ བསྐ་བསྒ་བསྔ་བསྙ་བསྟ་བསྡ་བསྣ་བསྩ་བསླ།

ལ་མགོ་ཅན་ཉིས་བརྩེགས། ༢ བལྡ་བལྷ།

མགོ་ཅན་གསུམ་བརྩེགས་འཕྱུལ་བ། ༦ བརྐྱུ་བརྒྱུ་བསྐྱུ། བསྒྱུ་བསྐྲ་བསྒྲ།

༢།༩ ལོག་ཡིག་དང་། སྟུག་པོའི་ཡི་གེ

ལོག་ཡིག ༦ ཊ་ ཋ་ ཌ་ ཎ་ ཥ་ ཀྵ།

སྟུག་པོའི་ཡི་གེ ༥ གྷ་ ཛྷ་ ཌྷ་ དྷ་ བྷ།

ལོག་ཡིག་རྣམས་བོད་སྐད་རང་གི་ཚིག་ལ་ཤིན་ཏུ་ཉུང་ཞིང་། ཡོད་པ་རྣམས་ཀྱང་གཙོ་བོ་ལེགས་སྦྱར་རམ་སྐད་ཡིག་གཞན་པར་ཤི་ཡའི་སྐད་ལྟ་བུ་ལས་བྱུང་བའི་ཚིག་འབའ་ཞིག་ཡིན་པར་སྣང་སྟེ། དཔེར་ན། མཎྜལ། ཊིཀྐ། གསེར་ཊམ་ལྟ་བུའོ།།[༥]

༥ སློབ་སྟོན་ལོ་ཙཱ་བའི་«བརྡ་གསར་རྙིང་གི་རྣམ་གཞག་ལི་ཤིའི་གུར་ཁང་»ནང་། བོད་སྐད་ནང་ལེགས་སྦྱར་གྱི་སྐད་ཟུར་ཆག་པ་བརྡ་རྙིང་དུ་འཁྲུལ་བ་དང་། ཡང་རྒྱ་ནག་གི་སྐད་བརྡ་རྙིང་དུ་འཁྲུལ་བ། དེ་བཞིན་དུ་བོད་སྐད་ནང་ཧོར་ཏེ་སོག་པོའི་བརྡ་ཡོད་པ་དང་། གཞན་ཡང་ཞང་ཞུང་གི་སྐད་དུ་འང་བཞུགས་པའི་ཚིག་ཡོད་ཚུལ་ངོས་འཛིན་དང་བཅས་གསལ་བར་འཁོད་པ་རྣམས།བརྡ་སྤྲོད་ལ་དམིགས་བསལ་དོ་སྣང་ཡོད་པ་རྣམས་དང་བརྡ་སྤྲོད་གཞན་ལ་སློབ་པའི་སློབ་དཔོན་རྣམས་ནས་ཐུགས་སྣང་ངེས་པར་མཛད་དགོས་པ་གལ་ཆེ་བར་མཐོང་།

སྤྱིར་བོད་ཡིག་ནང་ལོག་ཡིག་དང་སྟུག་པོའི་ཡི་གེ་འབྲི་བ་ནི་ལེགས་སྦྱར་གྱི་སྔགས་ཡིག་བོད་ཡིག་ཏུ་འབྲི་བའི་ཆེད་དུ་བཅོས་པ་ཡིན་པར་ཤེས་དགོས༔ དེ་བཞིན་དུ་སྐད་ཡིག་གཞན་གྱི་སྒྲ་བོད་ཡིག་ཏུ་བཀོད་པའི་ཚེ་གསར་དུ་མཁོ་བའི་ཡི་གེ་ ཧྥ་ དང་ ཧྲ་ གཉིས་ཀྱང་མིང་གཞི་དང་རྗེས་སྦྱོར་གྱི་ཡི་གེར་འཇོག ཕྱིས་ནས་ཨིན་སྐད་བོད་ཡིག་ཏུ་འབྲི་ཚུལ་གཏན་འབེབས་ཐུབ་པ་བྱུང་ན་དེ་དུས་ངེས་པར་དུ་ནུབ་ཕྱོགས་པའི་སྐད་ཀྱི་སྒྲ་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པ་རྣམས་མཚོན་པའི་ཆེད་དུ་རྗེས་སྦྱོར་གྱི་ཡི་གེ་གསར་པ་བཟོ་དགོས་པ་སྲིད་པའང་ཞུ་མི་དགོས་སོ།།[༨] །།

༨ ཧྥ་ཞེས་པའི་ཡི་གེ་འདི་རྒྱ་ནག་གི་སྐད་ཀྱི་གདངས་བྱེ་བྲག་པ་ཞིག་མཚོན་པའི་ཕྱིར་ཐུའུ་བཀན་ཆོས་ཀྱི་ཉི་མས་«གྲུབ་མཐའ་ཤེལ་གྱི་མེ་ལོང་»དུ་བཀོད་སྣང་ལ། སྒྲ་དེ་ནི་ནུབ་ཕྱོགས་པའི་སྐད་རིགས་མང་པོ་ཞིག་ལ་ཡི་གེ་ F ཞེས་པ་ཞིག་ཡོད་པ་དེས་མཚོན༔ ཁོ་བོ་ལྟར་ན། བོད་ཡིག་གི་ལོག་ཡིག་ཁོངས་ནས་ཡི་གེ་ ཁ ཨིན་ཡིག་གི་ Q དོད་དང་། ཀྵ X དོད་དུ་བཞག་ན་འཐད་དམ་བརྟག དཔེར་ན། Queens College ཞེས་པ་ལ་ ཀྭིནྶ་མཐོ་སློབ་ལྟ་བུ་དང་། Oxford University ཞེས་པ་ལ་ ཨོཀྶ་ཧྥོརྡ་མཐོ་སློབ་ཆེན་མོ། ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ།།

ལེའུ་གསུམ་པ།

རྗེས་འཇུག་དང་། ཡང་འཇུག སྔོན་འཇུག་བཅས་ཀྱི་སྐོར།

༄ གོང་དུ་སྨྲས་པའི་བོད་ཡིག་གི་གསལ་བྱེད་ཡི་གེ་སུམ་ཅུ་ལས། ཀ་ཁ་དང་། ཅ་ཆ་ཇ་ཉ། ཏ་ཐ། པ་ཕ། ཙ་ཚ་ཛ་ཝ། ཞ་ཟ་ཡ། ཤ ཧ་ཨ། བཅས་ཡི་གེ་ཉི་ཤུ་ནི་མིང་གཞི་འབའ་ཞིག་ལས། གསལ་བྱེད་ཀྱི་ཡི་གེ་གཞན་གྱི་སྔོན་རྗེས་གང་དུའང་མི་འཇུག དེ་ལས་གཞན་པའི་ཡི་གེ་རྣམས་གསལ་བྱེད་གཞན་གྱི་རྗེས་སུ་འགོད་དུ་རུང་བའི་རྗེས་འཇུག་གི་ཡི་གེ་སྟེ། དེ་རྣམས་མིང་གཞིའི་ཡི་གེའི་མཐར་བཀོད་པའི་ཚེ་ཡི་གེ་དེའི་མཐར་རྗེས་འཇུག་གི་ཡི་གེ་དེའི་སྒྲའང་ཐོན་པར་བྱས་ཤིང་། དེའི་ནང་ནས་ཀྱང་ཡང་འཇུག་པ་སྟེ་རྗེས་འཇུག་གི་ཡང་རྗེས་སུ་འཇུག་པ་ད་དང་ས་གཉིས་ཡོད། རྗེས་འཇུག་བཅུ་ལས ག་ད་བ་མ་འ ལྔ་ནི། མིང་གཞི་ཡི་གེའི་སྔོན་དུའང་འཇུག་ཏུ་རུང་བའི་སྔོན་འཇུག་གི་ཡི་གེ་ཡིན་པའི་ཚུལ་རྣམས་ཤེས་དགོས་པ་ནི་བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་ལ་གནད་ཆེའོ།།

༣།༡ རྗེས་འཇུག་གི་ཡི་གེ ༡༠

ག་ ང་ ད་ ན་ བ་ མ་ འ་ ར་ ལ་ ས།

རྗེས་འཇུག་གི་ཡི་གེ་བཅུ་པོ་འདི་རྣམས་མིང་གཞི་ཡི་གེ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྗེས་སུ་འཇུག་ཏུ་རུང་བ་ཤེས་དགོས༑ རྗེས་འཇུག་གི་ཡི་གེ་དེ་རྣམས་མིང་གཞིའི་ཡི་གེའི་མཇུག་ཏུ་བཀོད་པའི་ཚེ་མིང་གཞིའི་ཡི་གེ་དེའི་སྒྲ་འགྱུར་ཚུལ་ནི། རྗེས་འཇུག ག་ ང་ ན་ བ་ མ་ འ་ ར་ ལ་ བཅས་བརྒྱད་ལ། མིང་གཞིའི་ཡི་གེ་དཔེར་ན་ཀ་ལྟ་བུ་ཡིན་ན། སོ་སོའི་སྒྲའི་མཇུག་ཏུ་སྒྲའི་མཐའ་ལྟ་བུར་རྗེས་འཇུག་གི་ཡི་གེ་དེའི་སྒྲ་ཅུང་ཟད་ཐོན་པ་དགོས་ཤིང་། རྗེས་འཇུག ད༷ དང་ ས༷ གཉིས་ལ

ནི་རྗེས་འཇུག་གི་ཡི་གེ་རང་ཉིད་ཀྱི་སྒྲ་མི་གནས། དེ་ཡང་དཔེར་ན་ཡི་གེ་དེ་གཉིས་མིང་གཞི་དབྱངས་མེད་པ་ལ་བཀོད་པའི་ཚེ། སྐད། ཟས། ལྟ་བུ་དབྱངས་ཨེ་ཕྱང་ངེ་ཞིག་གི་སྒྲ་ཐོན་པ་དང་། མིང་གཞི་ལ་དབྱངས་ཡིག་ཨི་ཡོད་ན། སྐྱིད། ཁྱིས། ལྟ་བུ་དབྱངས་ཨུང་རིང་དུ་སོང་བ་ལྟ་བུ་དང་། དབྱངས་ཨུ་ཡོད་ན། ཕུད། སུས། ལྟ་བུ་ཞབས་ཀྱུའི་ང་རོ་ཡོད་པ་གང་ཞིག་ལ་མཆུ་ཅུང་ཙམ་ཟུམ་བཟློས་ཏེ་ཅུང་ཟད་ཕྱིར་ནར་བའི་སྒྲ་ཐོན་པ་དང་། དབྱངས་ཨོ་ཡོད་ན། བཀོད། ཚོས། ལྟ་བུ་ན་རོའི་སྒྲ་ཡོད་པ་གང་ཞིག་ལ་མཆུ་ཅུང་ཟད་ནར་ཞིང་མཆུ་སྟེང་མ་གྱེན་དུ་སྒྲེང་བ་ལྟ་བུར་བྱས་པའི་སྒྲ་ཐོན་པ་ཞིག་དགོས་པ་ཤེས་དགོས། སྒྲ་དེ་གཉིས་ལེགས་སྦྱར་དང་རྒྱ་གར་གི་སྐད་རིགས་ཧིནྡི་སོགས་ལ་མེད་པའི་བོད་ཀྱི་སྐད་ཀྱི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་སྒྲ་ཡིན་ནོ། །ནུབ་ཕྱོགས་ལྡེར་མན་གྱི་སྐད་རིགས་ལ་སྒྲ་དེ་ཐོན་པ་མ་ཟད་སྒྲ་དེ་མཚོན་བྱེད་ཀྱི་རྟགས་ཀྱང་དབྱངས་ཨོ་དང་ཨུའི་སྟེང་དུ་ཐིག་ལེ་ཟུང་གཅིག་བཏབ་པའི་སྲོལ་ཡོད།

༣།༢ ཡང་འཇུག་གི་ཡི་གེ ༢

ད་ ས།

ཡང་འཇུག་གི་ཡི་གེ་གཉིས་སྦྱོར་བ་ན་གང་ལ་སྦྱར་སའི་ཚིག་དེའི་རྗེས་འཇུག་ལ་བསྟུན་དགོས་ཀྱི། གང་བྱུང་གིས་མི་རུང་། དེ་ལྟར་ཡི་གེ་གང་གི་མཇུག་ཏུ་གང་འཐོབ་ཀྱི་འགྲོ་ཚུལ་དེ་ལ་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་ཐ་སྙད་དུ“ སྒྲ་སྦྱོར་” རམ་སྒྲའི་སྦྱོར་ཚུལ་ཞེས་ཟེར་ཞིང་། དེ་ལྟ་བུའི་ཡི་གེ་དེ་དོན་གང་སྟོན་པའི་དོན་དུ་སྦྱོར་བར་སྟོན་པ་ལ“དོན་སྦྱོར་”རམ་དོན་གྱི་སྦྱོར་ཚུལ་ཞེས་བྱ་བ་ཤེས་དགོས།

ཡང་འཇུག་གི་ཡི་གེ་གཉིས་ལས། ཡང་འཇུག་ ད༷ ནི་ཡི་གེ་ ན་ར་ལ་ གསུམ་གྱི་མཐར་འཇུག་ཅིང་དེ་ལ་ད་དྲག་ཅེས་ཀྱང་ཟེར། ས༷ ནི་ ག་ང་བ་མ་ བཞིའི་མཐར་འཐོབ་བོ། །ཡང་འཇུག་གི་ཡི་གེ་གཉིས་པོ་ནི་གཙོ་བོ་བྱ་ཚིག་ལ་དུས་འདས་པ་སྟོན་པ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་སྐབས

མང་པོར་བྱ་ཚིག་ལ་སྐུལ་ཚིག་འགོད་པའི་ཆེད་དུ་སྦྱོར་བ་ཤེས་དགོས༑

ཟུར་བརྗོད། སྐད་གསར་བཅད་ཀྱི་རྗེས་སུ་ཡིག་ཚོགས་ཆུང་བའི་ཕྱིར་ད་དྲག་སྟེ་ད་ཡང་འཇུག་བསྐུམས་ཏེ་བྲི་སྲོལ་མེད་པར་གྱུར་བས། མཛེས་ཆའི་ཆ་ནས་ལེགས་ཕྱོགས་སུ་ཕྱིན་ཡོད་མོད། ལག་ལེན་གྱི་ཆ་ནས་ཅུང་རྙོག་ཁྲ་ཆེ་རུ་ཕྱིན་ཡོད༑ གང་ལགས་ཞེ་ན། བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་ཁྲིམས་ལ་ད་དྲག་ཡོད་མེད་ཀྱི་སྟེང་ནས་སླར་བསྡུ་དང་། ལ་དོན། ཨི་ལྷན་གྱི་ཕྲད་འབྲེལ་སྒྲ་དང་བྱེད་སྒྲ གཞན་ཡང་། ཅིང་ཅེས་ཅེའོ་ཅེ་ན། ཞེས་པ་རྣམས་འདེབས་དགོས་པས། ད་དྲག་བསྐུམས་པའི་རྗེས་ཚིག་གང་གི་མིང་མཐར་ད་དྲག་ཡོད་མེད་ཡང་ན་བློ་ལ་ངེས་དགོས་པའམ། ཡང་ན་རྟགས་ཀྱིས་མིང་མཐའ་འདྲེན་ཚུལ་གྱི་སྤྱི་ཁྲིམས་ཤེས་པའི་སྟེང་ནས་མ་གཏོགས། ཡི་གེའི་གཟུགས་རང་གི་སྟེང་ནས་ཤེས་མི་ཐུབ་པར་གྱུར་ཡོད༑ དེ་ལ་སྦྱིར་ད་དྲག་ནི། རྗེས་འཇུག་ན་ར་ལ་ གསུམ་ཅན་གྱི་བྱ་ཚིག་རྣམས་ལ་འདས་པ་དང་སྐུལ་ཚིག་སྒྲུབ་བྱེད་དུ་མང་ཆེ་བ་ཞིག་ལ་འཐོབ་ཅིང་། དེ་བཞིན་དུ་ཡིག་གཟུགས་མི་འགྱུར་བའི་བྱ་ཚིག མཐེན། ཐར། འཁྲུལ། འཚལ། ཞེས་པ་རྣམས་དང་། ཡང་ཡིག་གཟུགས་འགྱུར་བའི་བྱ་ཚིག ཏེན། འཛིན། བསྟན། རོལ། ཞེས་པ་རྣམས་ཀྱི་མཐར་ཡང་འཇུག་པ་ཤེས་དགོས༑ དེའི་ཕྱིར་ཚིག་སྦྱོར་བྱེད་པའི་ཚེ་སྒྲ་སྦྱོར་ལ། མཐེན་ཅིང་། ཐར་ཅིང་། ཏེན་ཅིང་། འཛིན་ཅིང་། རོལ་ཅིང་། བསལ་ཅིང་། ཕྱིན་ཏོ། །འཚལ་ཏོ། །བསྟན་ཏོ། །ཞེས་འབྲི་དགོས་པ་བྱུང་བ་ཡིན་ནོ། །སྐབས་འགར་བྱ་ཚིག་མིན་པའི་ཚིག་གཞན་ལའང་ད་དྲག་འཐོབ་སྟེ། དཔེར་ན། ཀུན་ཏུ། ཤིན་ཏུ། འོན་ཀྱང་། ལྟ་བུའང་ཡོད༑

༣།༣ སྔོན་འཇུག་གི་ཡི་གེ ༥

ག་ ད་ ན་ བ་ མ་ འ།

སྔོན་འཇུག་ལྔ་པོ་འདི་རྣམས་མིང་གཞིའི་ཡི་གེ་གང་ལ་འཇུག་ཅེ་ན། འདིར་ཕྱོགས་གཅིག་ཏུ་བཀོད་དེ་ལྟ་བདེ་བའི་ཆེད་དུ«གསེར་ཏོག་སུམ་རྟགས»ལས་བྱུང་བ་ལ་གཞིར་བྱས་ཏེ་རེའུ་མིག་

ཏུ་བཀོད་ན།

སྔོན་འཇུག རྐྱང་འདོགས་བརྩེགས་གསུམ། འཇུག་ཡུལ་གྱི་མིང་གཞིའི་ཡི་གེ

ག	རྐྱང་པའི་ཡི་གེ ༡༠	ཅ་ཉ་ཏ་ད་ན་ཙ་ཞ་ཟ་ཡ་ཤ་ས།
ད	རྐྱང་པའི་ཡི་གེ ༥ འདོགས་ཅན། ༩	ཀ་ག་པ་བ་མ། ཀྱ་གྱ་པྱ་བྱ་མྱ། ཀྲ་གྲ་པྲ་བྲ།
བ	རྐྱང་པའི་ཡི་གེ ༡༠ མགོ་ཅན། ༡༩ འདོགས་ཅན། ༩ བརྩེགས་ཅན། ༦	ཀ་ག་ཅ་ཏ་ད་ཙ་ཞ་ཟ་ཤ་ས། རྐ་རྒ་རྔ་རྗ་རྙ་རྟ་རྡ་རྣ་རྩ་རྫ། ལྟ་ལྡ། སྐ་སྒ་སྔ་སྙ་སྟ་སྡ་སྣ་སྩ། ཀྱ་གྱ། ཀྲ་གྲ་སྲ། ཀླ་ཟླ་རླ་སླ། རྐྱ་རྒྱ། སྐྱ་སྒྱ། སྐྲ་སྒྲ།
མ	རྐྱང་པའི་ཡི་གེ ༡༠ འདོགས་ཅན། ༤	ཁ་ག་ང་ཆ་ཇ་ཉ་ཐ་ད་ན་ཚ། ཁྱ་གྱ། ཁྲ་གྲ།
འ	རྐྱང་པའི་ཡི་གེ ༡༠ འདོགས་ཅན། ༩	ཁ་ག་ཆ་ཇ་ཐ་ད་ཕ་བ་ཚ་ཛ། ཁྱ་གྱ་ཕྱ་བྱ། ཁྲ་གྲ་དྲ་ཕྲ་བྲ།
འཕུལ་མི་ཐོབ་པ།	གྲང་པའི་ཡི་གེ ༦	ཝ་འ་ར་ལ་ཧ་ཨ།

དེ་ལྟར་སྔོན་འཇུག་ལྔ་ལས་ནང་གསེས་ཕོ་མོ་མ་ནིང་གི་རྟགས་ཀྱི་དབྱེ་བ་ཕྱེ་ན།

བ་ ཕོ་ཡིག

འ་ མོ་ཡིག

ག་ ད་ གཉིས་མ་ནིང་།

མ་ ཤིན་ཏུ་མོ་ཡིག་ཡིན༔

སྔོན་འཇུག་གི་ཡི་གེ་རྣམས་གང་ལ་མི་འཇུག་པའི་ཚུལ་ནི། དཔེར་ན་སྔོན་འཇུག་བ་ཡིག་རང་གི་སྡེ་པའི་མིང་གཞིའི་ཡི་གེ་ པ་ཕ་མ་ གསུམ་ལ་མི་འཇུག་པ་སོགས། སྔོན་འཇུག་རྣམས་སྦྱོར་རང་རང་གི་སྡེ་པའི་ཡི་གེ་རྣམས་ལ་མི་འཇུག་ལ། བྱེ་བྲག་ཏུ་སྔོན་འཇུག་ཕོ་ཡིག་ བ་ མིང་གཞིའི་ཡི་གེ་མ་ནིང་ ཁ་ཆ་ཐ་ཕ་ཚ་ རྣམས་ལ་མི་འཇུག་ཅིང་། སྔོན་འཇུག་མོ་ཡིག་ འ་ མིང་གཞི་མོ་ཡིག་ ཞ་ཟ་འ་ཡ་དང་། མིང་གཞི་ཕོ་ ཀ་ཅ་ཏ་པ་ཙ་རྣམས་ལ་མི་འཇུག སྔོན་འཇུག་མ་ནིང་ ག་ ནི་མིང་གཞི་ཕོ་ ཀ་དང་། མོ་ ག་ང་། མིང་གཞི་མ་ནིང་ ཁ་ཆ་ཐ་ཕ་ཚ་རྣམས་ལ་མི་འཇུག སྔོན་འཇུག་མ་ནིང་ ད་ ནི་མིང་གཞི་ ཀ་ག་པ་བ་མ་ ལྔ་ལས་གཞན་གང་ལའང་མི་འཇུག སྔོན་འཇུག་ཤིན་ཏུ་མོ་ མ་ ནི་མིང་གཞི་ཕོ་ ཀ་ཏ་པ་ཙ་དང་། མོ་ཡིག་ བ་མ་དང་། མིང་གཞི་མ་ནིང་ ཕ་ རྣམས་ལ་མི་འཇུག་པའི་ཚུལ་ཤེས་དགོས༔

ཟུར་བརྗོད། བསྟན་དར་ལྷ་རམས་ཀྱིས«ཡི་གེའི་བཤད་པ་མཁས་པའི་ཁ་རྒྱན་»དུ་མགོ་ཅན་ཉིས་བརྩེགས་དང་གསུམ་བརྩེགས་ལ་འཇུག་པའི་སྔོན་འཇུག་ལ་བ་ཡིག་ཁོ་ནར་ངེས་པར་གསུངས་པས།[1] ས་མགོ་ར་མགོ་ལ་མགོ་གང་རུང་ཅན་གྱི་ཡི་གེའི་སྔོན་འཇུག་ཡིན་ན་བ་ཡིག་ཡིན་པས་ཁྱབ་ཅིང་། བ་སྔོན་འཇུག་ཅན་གྱི་ས་མགོ་ཅན་དང་ར་མགོ་ཅན་མང་ཡང་། སྔོན་འཇུག་ཅན་གྱི་ལ་མགོ་ཅན་ལ་ནི། བལྟ། ཞེས་པ། མིག་གིས་བལྟ་བ་དང་བལྟས་པ་ལྟ་བུ་དང་། རྣག་ཁྲག་སོགས་བཏོལ་བ། རྐྱེན་ལ་བལྟོས་པ། ལྟ་བུ་དང་། བལྡ། ཞེས་པ། ཞོ་སོགས་ལྕེས་བལྡག་པ། བ་ཕྱུགས་སོགས་ཀྱིས་ཟས་བལྡད་པ། ཚིག་སོགས་ཡང་ཡང་བལྡབ་པ། ཤ་རུས་འབུར་མ་ཞིག་ལ་སོ་ཡང་ཡང་བལྡེག་པ་ལྟ་བུ་ལས། གཞན་མང་པོ་མེད་དོ།།

[1] «ཡི་གེའི་བཤད་པ་མཁས་པའི་ཁ་རྒྱན།» དེབ། ཤོག ༡༢༠

སྡོམ་ལ། «ལེགས་བཤད་ལྗོན་དབང་»དུ།

ག་ད་བ་མ་འ་སྔོན་འཇུག །ག་ང་ད་ན་བ་མ་འ།།

ར་ལ་ས་རྣམས་རྗེས་འཇུག་བཅུ། །ད་དང་ས་གཉིས་ཡང་འཇུག་སྟེ།།

ད་ནི་ན་ར་ལ་གསུམ་དང་། །ས་ནི་ག་ང་བ་མར་འཐོབ། །ཞེས་བྱུང་བ་ལྟར་རོ།། །།

ལེའུ་བཞི་པ།
ཡི་གེའི་བཀླག་ཚུལ་གྱི་སྐོར།

༄། བོད་ཀྱི་ཡི་གེ་ལ་དབྱངས་དང་གསལ་བྱེད་ཙམ་དུ་མ་ཟད་གོང་དུ་སྨྲས་པ་བཞིན་མགོ་འདོགས་ཅན་གྱི་རྗེས་སྦྲུབ་ཀྱི་ཡི་གེ་ཡོད་པ་དང་། དེའི་སྟེང་མིང་གཞིའི་ཡི་གེ་དེ་རྣམས་ལ་སྔོན་འཇུག་དང་རྗེས་འཇུག ཡང་འཇུག་བཅས་བསྣན་ཏེ་མཐར་ཚོགས་ཐུབ་ངམ་ཤད་བཏབ་སྟེ་ཚིག་འབྲུ་གྲུབ་པ་ནི་བོད་ཡིག་གི་འགྲོ་སྟངས་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པ་ཞིག་ཡིན༏ དེ་ལྟ་ནའང་ཚིག་འབྲུ་རྣམས་བསགས་པའི་མིང་ཚིག་སོགས་ཀློག་པའི་ཚེ་མིང་གཞིའི་ཡི་གེའི་སྒྲ་གཙོ་བོར་བཟུང་སྟེ་དེ་ལ་རྗེས་འཇུག་ཡོད་ན་དེའི་སྒྲ་ཐོན་པ་བཅས་དང་། མགོ་ཅན་དང་སྔོན་འཇུག་ཅན་ཡིན་ན། གསལ་བྱེད་ཀྱི་ཡི་གེ་ལས་ ག་ང་ཛ་ཉ་ད་ན་བ་མ་ཡ་ རྣམས་ཀྱི་སྒྲ་འགྱུར་ཏེ་ཀླི་རུ་འགྲོ་བ་དང་། འདོགས་ཀྱི་ཡི་གེ་ ཡ་བཏགས་དང་། ར་བཏགས། ལ་བཏགས་བཅས་ཡོད་ན་དབྱངས་ཆུང་ངུའི་ཚུལ་དུ་སྒྲ་ཐོན་པ་སོགས་དཀའ་རྙོག་ཕྲན་བུ་ཡོད་པ་ནི་གཡོལ་དུ་མེད་པའི་གནས་ཚུལ་ཞིག་ཆགས་ཡོད་པས། བོད་ཡིག་གི་ཀློག་ཐོག་མར་སློབ་པའི་ཚེ་ཡི་གེ་རེ་རེ་ནས་སྒྲ་ཐོན་པར་བྱས་པའི་སྦྱོར་ཀློག་གི་སྟེང་ནས་བགྲོད་དགོས་པ་གལ་ཆེ༏ ནམ་ཞིག་སྦྱོར་ཀློག་ལ་གོམས་པ་གང་འཚམས་ཐོབ་ཟིན་རྗེས་གཞི་ནས་བསྡུས་ཀློག་བགྱིད་ན་ལེགས༏ དཔེར་ན། "བླ་མ་མཆོག་དང་དབྱེར་མེད་པའི།།" ཞེས་དང་། "སྙིང་པོ་མདོར་བསྡུས་བཤད་པར་བྱ།" །ཞེས་པ་གཉིས་ཀློག་པའི་ཚེ། རིམ་པ་བཞིན། "བ་ལ་བཏགས་བླ། མ། མ་འོག་ཆ་ན་རོ་མཆོ་ག་མཆོག ད་ང་དང་། ད་འོག་བ་ཡ་བཏགས་དབྱ་འགྲེང་བུ་དབྱེ་ར་དབྱེར། མ་འགྲེང་བུ་མེ་ད་མེད། པ་འ་གི་གུ་འི།" ཞེས་དང་། དེ་བཞིན་དུ། "ས་ཉ་བཏགས་སྙ་སྙ་གི་གུ་སྙི་སྙི་ང་སྙིང་། པ་ན་རོ་པོ། མ་འོག་ད་ན་རོ་མདོ་མདོ་ར་མདོར། བ་འོག་ས་ད་བཏགས་བསྡ་བསྡ་ཞབས་ཀྱུ་བསྡུ་བསྡུ་ས་བསྡུས། བ་འོག་ཤ་ད་བཤད། པ་ར་པར། བ་ཡ་

བཏགས་བྱ།” ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ།།

གློག་རྒྱུལ་འདི་ལ་ཡི་གེ་རེ་རེ་ནས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་སྒྲ་གདོན་པས་བོད་ཡིག་ཐོག་མར་སློབ་པ་རྣམས་ལ་ཤིན་ཏུ་གལ་ཆེ༑ དོན་གནས་འདིའི་ཐོག་ལ་ས་སྐྱ་རྗེ་བཙུན་བསོད་ནམས་རྩེ་མོས་«ཡི་གེའི་བཀླག་ཐབས་བྲིས་པ་བདེ་བླག་ཏུ་འཇུག་པར།»

གང་དང་གང་ལ་གང་བཏགས་པ། །གོ་རིམ་བཞིན་དུ་གནས་ནས་དབྱུང་།།
དེ་ལ་ར་མགོ་ལྔེ་རྩེ་འདར། །ལ་མགོ་ལྔེ་གློད་རྒྱ་ཡང་བསྐྱེད།།
ས་མགོ་སོ་ཡི་ཐབས་ནས་དབྱུང་། །ལྷག་མ་རྣམས་ཀྱང་དེ་བཞིན་ཤེས།།
གལ་ཏེ་མ་ཕྱིན་གྱུར་པ་ནི། །ཡི་གེ་ཐལ་ཞིང་བརྗོད་པར་བྱ།།
དཔེར་ན་གྲ་ལ་ག་ར་འམ། །སྒྲ་ལ་སྣ་ར་ཇི་བཞིན་དུ།།
དེ་ནས་འཕྱུལ་བ་བསླབ་པར་བྱ། །གས་འཕྱུལ་ཐོག་མར་རྐན་ནས་དབྱུང་།།
དས་འཕྱུལ་ལྕེ་རྩེ་གློད་པ་ལས། །བ་མས་འཕྱུལ་བ་ཐོག་མར་ནི།།
མཆུ་བཙུམ་པ་ལས་ཁྱད་པར་སྣ། །འས་འཕྱུལ་གྲེ་བའི་ཕུག་ནས་དབྱུང་།།
འཕྱུལ་ཞིང་བརྩེགས་པའི་ཡི་གེ་ཡང་། །གོ་རིམ་བཞིན་དབྱུང་མ་ཕྱིན་ན།།
འདི་ཡང་ཐལ་ཞིང་བཀླག་པ་སྟེ། །མཁྲ་ལ་མ་ཁ་ར་ཇི་བཞིན་ནོ།།[༡]

ཞེས་སོགས་གསུངས་སྟེ། མགོ་ཅན་གྱི་ཡི་གེ་རྣམས་ཀློག་པའི་ཚེ་ཐོག་མར་སྒྲའི་གནས་གང་ནས་བྱེད་པ་ཇི་ལྟར་གྱི་ཚུལ་དུ་ངག་ནས་འདོན་དགོས་མིན་དང་བཅས་པ་གསལ་བར་གསུངས་སོ།།

དེ་ལ་སྔོན་གྱི་བརྡ་སྤྲོད་པའི་མཁས་པ་དཔེར་ན་སི་ཏུ་པཎ་ཆེན་དང་གསེར་ཏོག་བློ་བཟང་ཚུལ་ཁྲིམས། འཇམ་དཔལ་རོལ་པ། ལྷག་པར་དུ་དུས་ཕྱིས་ཀྱི་མཁས་པ་དགེ་འདུན་ཆོས་

[༡] «བྲིས་པ་བདེ་བླག་ཏུ་འཇུག་པ།» གསུང་འབུམ། པོད། ང་ ཤོག ༩ ན༩

འཕེལ་སོགས་ཀྱིས་རྗེ་བཙུན་བསོད་ནམས་རྩེ་མོའི་གསུང་གོང་དུ་དྲངས་པ་དེའི་དོན་ལ་བསམས་ནས།[༢] ད་ལྟར་བོད་སྐད་སློབ་པ་རྣམས་ར་མགོ་ས་མགོ་སོགས་ཆ་ཚང་བ་རྣམ་ཀུན་སྐད་ཆ་ཤོད་པའི་སྐབས་སུའང་ཡི་གེ་དེ་རྣམས་ངག་ནས་འདོན་སྲོལ་ཡོད་པར་གསུངས་པ་དགོངས་ཤིང་། དེའི་རྒྱུ་རྐྱེན་དུ་དེང་གི་དུས་སུའང་མདོ་སྨད་ས་ཁུལ་འགའ་ཤས་དང་སྟོད་ཀྱི་ལ་དྭགས་སོགས་སུ་སྲོལ་འདི་གནས་པའི་ཚུལ་སྨྲ་མོད། འདི་ནི་རྩོད་པའི་གནས་ཤིག་ཡིན་པར་ཁོ་བོ་མཐོང་སྟེ། ལ་དྭགས་སོགས་ཀྱི་སྐད་དུའང་ཞིབ་མོར་བརྟག་ན་སྐབས་འགའ་རེར། "བསྟན་འཛིན་"ལྟ་བུ་ལ། ཚིག་འབྲུ་དང་པོའི་ས་སྔོ་ཚིག་འབྲུ་དེའི་ཆ་ཤས་ལྟ་བུར་བྱས་ཏེ་དེའི་སྒྲ་ཙུང་ཟད་གཅིག་ཐོན་པ་བྱུང་བ་ལས། ཚིག་འབྲུ་དང་པོའི་སྔོན་འཇུག་བ་ཡིག་གི་སྒྲ་འདོན་པར་ནི་མི་སྣང་ལ། དེ་ནི་དབུས་གཙང་ཁུལ་གྱི་ས་གནས་འགར་"རྒྱ་མཚོ་"ལ་"རྒྱམ་ཚོ་"དང་། "རྟ་མགྲིན་"ལ་"རྟམ་གྲིན་"ཞེས་ཚིག་འབྲུ་གཉིས་པའི་སྔོན་འཇུག་མ་ཡིག་ཚིག་འབྲུ་སྔ་མའི་རྗེས་འཇུག་ལྟ་བུར་འདོན་པའི་སྲོལ་ཡོད་པ་དང་སྤྱིའི་འགྲོ་ཚུལ་མཚུངས་པར་མཐོང་བས། གོང་གི་རྒྱུ་མཚན་དེས་ད་ལྟར་བོད་སྐད་སློབ་པ་རྣམས་སྔོན་འཇུག་དང་ས་མགོ་ར་མགོ་སོགས་ཡི་གེ་ཐམས་ཅད་ངག་ནས་འདོན་སྲོལ་ཡོད་པ་སྒྲུབ་ག་ལ་ནུས༑ གཞན་ཡང་སྔོན་གྱི་ཡི་གེ་རྙིང་པ་དཔེར་ན་ཏུན་ཧོང་ནས་ཐོན་པ་དག་དང་དེ་མཚུངས་རྫོ་རིང་ལ་བཀོད་པ་རྣམས་ལ་བརྟག་ཚེ། སུམ་རྟགས་ནས་གཏན་འབེབས་མཛད་པའི་སྔོན་རྗེས་ཀྱི་འཇུག་ཚུལ་གྱི་ཁྲིམས་འདི་དང་མི་མཐུན་པའང་རིགས་ཤིན་ཏུ་མང་བས། དེ་སྔ་སྔོན་རྗེས་ཚང་མའི་སྒྲ་ཐོན་པར་འདོན་སྲོལ་ཡོད་ཅེས་པ་དེ་བདེན་དཀའ་བར་མངོན༑

སྤྱིར་ན་རྗེ་བཙུན་བསོད་ནམས་རྩེ་མོའི་གསུང་དེས་བོད་སྐད་སློབ་པའི་ཚེ་མགོ་འདོགས་དང་སྔོན་རྗེས་ཀྱི་ཡི་གེ་ཐམས་ཅད་ངག་ནས་འདོན་པར་གསུང་མིན་ནི་དཔྱད་པའི་གཞིར་མངོན་ཏེ། གལ་ཏེ་དེ་ཡིན་ན་ང་ཚོ་བོད་རིགས་རྣམས་ད་ལྟར་ཡི་གེ་ཤིན་ཏུ་དཀའ་བོ་ཡོང་བ་ལ་རྩོལ་བ་ཆེན་པོ་

---

༢ སི་ཏུའི་འདི་སྐོར་གྱི་བཤད་པ་རྣམས་«སི་ཏུ་འགྲེལ་ཆེན།» ཤོག ༡༢༩ ཡས་མས་སུ་བྱུང་བ་ལ་གཟིགས།

བསྟེན་མི་དགོས་པ་ཞིག་ལ་དུས་ཕྱིས་ཡི་གེའི་རིག་གནས་ཕྱུག་ཏུ་ཕྱིན་ཏེ་ཡི་གེ་དག་པོ་འབྲི་རྒྱུ་རིམ་པས་ཇེ་སྟུག་ཏུ་ཕྱིན་ཞེས་པ་ཤུགས་ཀྱིས་གོ་བས། དེ་འདྲ་བ་ནི་རིགས་པ་དང་མི་མཐུན་པའི་གནས་ཤིག་ཏུ་ཁོ་བོ་མཐོང་། ལྷག་པར་བོད་ཀྱི་སྐད་དང་ཡི་གེའི་རྩ་བའི་འགྲོ་སྟངས་ལ་བརྟག་ན། སྤྱིར་བོད་ཀྱི་ཡི་གེའི་སྲོལ་འདི་བརྗོད་པའི་རང་བཞིན་གཙོ་བོར་བྱེད་པའི་སྐད་ཡིག་ཅིག་ཡིན་མོད། དེ་ལྟ་ནའང་སྐད་རིགས་གཞན་ལེགས་སྦྱར་དང་ཧིནྡི། དེ་བཞིན་དུ་ནུབ་ཕྱོགས་པའི་སྐད་ཨིན་སྐད་ལྟ་བུ་གསལ་བྱེད་ཀྱི་དབར་དབྱངས་མ་བཏབ་ནའང་ཡི་གེ་མཐའ་དག་གི་སྒྲ་ཐོན་པའི་སྟེང་ནས་ཚིག་འབྲུ་སྦྲུབ་ཐུབ་པ་དེ་འདྲ་ཡོད་པ་མི་སྣང་། དེར་བརྟེན་ལེགས་སྦྱར་ལ་མར་མེའི་སྟོང་བུ་ལ་“སྟསྦྲ”སྟེ། གསལ་བྱེད་ས་དང་ཏ་གཉིས་དབར་དབྱངས་གང་ཡང་མེད་པར་བསྒྲིགས་པའི་ཚིག་ལྟ་བུ་ཀློག་པའི་ཚེ་རིམ་པ་བཞིན། ས་དང་ཏ་དང་དེའི་རྗེས་དབྱངས་ཨ། དེ་ནས་མ་དང་པའི་སྒྲ་བཏོན་ཏེ་ཀློག་རུང་བ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་ཨིན་སྐད་ལ་སློབ་གྲྭ་ལ་“སྐྲཧུལ”ཞེས་པ་གསལ་བྱེད་ས་དང་ཁ་ཧ་བཅས་ཀྱི་དབར་དབྱངས་ཅི་ཡང་མེད་མོད། དེ་རྣམས་བསྒྲིགས་ཏེ་ཀློག་པའི་ཚེ་ཡི་གེ་རེ་རེའི་སྒྲ་ཐོན་ནས་ཀློག་ཐུབ་པ་དེ་འདྲ་བོད་སྐད་ལ་མེད་པས། བོད་པའི་ཁ་ལ་ཆུང་དུས་ནས་བྱང་ན་མ་གཏོགས་“ཨི་སི་ཁྲུལ”ཞེས་ཚིག་འབྲུ་གསུམ་པ་ཅན་ཞིག་ལྟ་བུངག་ནས་ཐོན་པ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་གསལ་བྱེད་འགའི་དབར་དབྱངས་མེད་པར་བསྒྲིགས་པ་རྣམས་ཀློག་པའི་ཚེ། སྐ་ལ་ཀ ཧ་ལ་ཏ། སྤ་ལ་པ། ཞེས་ཀློག་དགོས་པ་དེ་བྱུང་བ་བོད་སྐད་རང་གི་འགྲོ་ཚུལ་ཡིན་པར་ཁོ་བོ་མཐོང་བས། སྔ་དུས་བོད་པ་རྣམས་གསལ་བྱེད་དབྱངས་མེད་པར་བསྒྲིགས་པ་རྣམས་ལེགས་སྦྱར་ལྟར་ཀློག་སྲོལ་ཡོད་ཅེས་པ་དེ་ནི་ཁོ་བོའི་བློར་ཆུད་ཤིན་ཏུ་དཀའ།

སྤྱིར་སྐད་གང་དང་གང་ཡིན་རུང་དུས་ཀྱི་རིམ་པའི་དབང་དང་། སྐད་རིགས་གཞན་སྨྲ་བའི་མི་དང་ཕན་ཚུན་རྒྱ་འགྲུལ་གྱི་འབྲེལ་བ་ཇི་ཙམ་ཆེ་བ་དེ་ཙམ་གྱིས་འགྱུར་བ་འགྲོ་བ་ནི་ཆོས་ཉིད་ཡིན་པ་བརྗོད་མི་དགོས་མོད། དེ་ལྟ་ནའང་ཚིག་འབྲུ་གཅིག་གི་ནང་དུ་ཡོད་པའི་གསལ་བྱེད་ཀྱི་དབར་དབྱངས་མེད་པར་ཡི་གེ་ཚང་མའི་སྒྲ་ཐོན་པར་བྱས་ཏེ་སླ་བ་དང་དེ་ལྟར་མི་སླ་བ་ནི་སྐད་

རང་གི་རྩ་བའི་འགྲོ་སྟངས་ལ་འགྱུར་བ་ཐེབས་པའི་འགྲོས་ཡིན་པས། དེ་འདྲ་བ་ནི་ཤིན་ཏུ་དཀའ་བའི་གནས་སུ་མཐོང་༑

གཞན་ཡང་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་ཐོག་ནས་གལ་ཆེ་བའི་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་གཞུང་ལ་ཆ་བཞག་ན་འང་། ཕྱི་ལོའི་དུས་རབས་བཅུ་གཅིག་པའི་ནང་བརྩམས་པའི་རྔོག་ལོའི་«དག་ཡིག་ཉེར་མཁོ་བསྡུས་པར་»ཡང་། སྒྲ་མཚུངས་ཀྱང་དོན་མི་འདྲ་བ་སྟོན་པའི་ཚིག་དཔེར་ན། ཀ་དང་། དཀའ། སྐ་ བཀའ་སོགས་ཡི་གེ་འབྲི་ཚུལ་ལ་མི་འདྲ་བ་ཡོད་པ་རྣམས་མ་ནོར་བར་ངེས་དགོས་ཚུལ་ལ་གསལ་བར་གསུངས་ཏེ་དེ་ལྟ་བུའི་སྒྲ་མཚུངས་པའི་རིགས་མང་པོ་ཞིག་དག་ཡིག་ཏུ་ངོས་འཛིན་མཛད་ལ། དེ་བཞིན་དུས་པཎ་གྱི་«དག་པར་བྱེད་པའི་སྐྱེབ་སྦྱོར་རིན་ཆེན་རྒྱ་མཚོར་»ཡང་ཚུལ་དེ་དང་མཚུངས་པར་བྱུང་བས། དུས་རབས་བཅུ་གཉིས་པ་ཡས་མས་ས་སྐྱ་རྗེ་བཙུན་བསོད་ནམས་རྩེ་མོའི་སྐུ་དུས་སུ་བོད་སྐད་སྒྲ་བ་རྣམས་ཡི་གེ་ཐམས་ཅད་ངག་ཏུ་ཐོན་པ་བྱེད་ཚུལ་ཡོད་པར་བཤད་པ་བདེན་ན། རྔོག་ལོ་དང་ས་པཎ་གྱིས་དག་ཡིག་རྣམས་སུ་བཤད་པ་དེ་འདྲ་མཛད་པའི་དགོས་པ་གང་ཡིན་བརྗོད་དཀའ་བར་མངོན༑

ཕྱོགས་གཅིག་ནས་བལྟས་ན། རྗེ་བཙུན་བསོད་ནམས་རྩེ་མོའི་གཞུང་«བྱིས་པ་བདེ་འཇུག་»དེར།

དེ་ལ་རང་གི་ཡུལ་གྱི་སྐད། །མ་དག་པ་ཡིས་ནོར་བ་མཐོང་།།
དབུས་པས་ར་ཡི་མགོ་ཅན་དང་། །རྐྱང་པར་འདྲེ་ཞིང་ཡ་བཏགས་དང་།།
ར་སྟ་ཡང་ནི་ནོར་བ་ཡོད། །གཙང་པས་མས་འཕུལ་འས་འཕུལ་དུ།།
ནོར་ཅིང་ར་ཡི་མགོ་ཅན་དང་། །གས་འཕུལ་དས་འཕུལ་ནོར་བ་ཡོད།།[༣]

ཞེས་གསུངས་པ་དང་། དེའི་ཐད་ཀྱི་ས་པཎ་གྱི་འགྲེལ་པར་ཡང་།

[༣] «བྱིས་པ་བདེ་བླག་ཏུ་འཇུག་པ།» ཤོག ༩ བ༩

དབུས་པས་རའི་མགོ་ཅན་དང་། རྒྱང་པར་འདྲེ་ཞིང་ཡ་སྐ་དང་། ར་སྐ་ཡང་ཡང་ནི་ནོར་བ་སྟེ། དཔེར་ན་རྟ་ལ་སྟའམ། སྟག་ལ་ཏག་ལྟ་བུའམ། འགྲོ་བ་ལ་འགྱོ་བའམ། ཕྲ་བ་ལ་ཕྱ་བ་ལ་སོགས་པ་ལྟ་བུར་ནོར་རོ། །གཙང་པས་མས་ཕུལ་འས་ཕུལ་དུ་ནོར་ཞིང་རའི་མགོ་ཅན་དང་། དས་ཕུལ་གས་ཕུལ་དུ་ནོར་བ་ཡོད་དེ། དཔེར་ན་མགོ་བོ་ལ་འགོ་བོའམ། མཁའ་ལ་འཁའ་ལྟ་བུའམ། གཏོང་བ་ལ་རྟོང་བ་དང་། དགའ་བ་ལ་རྒ་བ་ལ་སོགས་པར་ནོར་རོ།།[༤]

ཞེས་སོགས་ལས་བྱུང་བའི་ཚིག་ཟིན་ལྟར་ན་སི་ཏུ་དང་། གསེར་ཏོག འཇམ་རོལ། དགེ་ཆོས་བཅས་ཀྱིས་འདོད་པ་འཐད་ལྡན་དུ་སོང་བ་ལྟ་བུར་འདུག་མོད། ས་པཎ་གྱི་«བྱིས་པ་དེ་འཇུག» གི་འགྲེལ་པ་དེར་སྐབས་གཞན་དུ་དབུས་གཙང་ཁུལ་དུ་ཡི་གེ་ཀློག་སྟངས་ནོར་བའི་ཚུལ་དེ་ངོས་འཛིན་པ་ན། "ཐ་མལ་པའི་སྐད་ལ་མཐའ་ཧྲེན་རྫོགས་པར་རབ་ཏུ་ཞུང་སྟེ། གང་ན་འཁོད་ལ་ག་ལ་འཁོད་དམ། བསླབ་པ་ལ་སླུབ་པའམ། དབང་ཕྱུག་ལ་དབའ་ཕྱུག་ལྟ་བུ་སྟེ། བོད་ཀྱི་མཐའ་ཁོབ་ན་དེ་ལྟ་བུ་མེད་ཀྱང་ཡུལ་གྱི་དབུས་མཐིལ་རྣམས་ན་ཡོད་པས། ཡུལ་གྱི་དབུས་ཀྱི་བྱིས་པ་རྣམས་ཀྱིས་སློབ་པ་ན། དེ་བས་ན་སྐད་ཚེ་མཐའ་ཧྲེན་ལ་གཟབ་ལ་ནན་ཏན་བསྐྱེད་པར་བྱའོ།། ཞེས་དགོངས་སོ།"[༥] །ཞེས་ཀྱང་གསུངས་པས་དགོངས་དོན་དངོས་གཞི་གང་ཡིན་ཞུ་དཀའ༑ དེ་ལྟ་ནའང་ས་པཎ་གྱིས་མཇུག་ཏུ་སྔོམ་གྱི་ཚུལ་དུ་བྱིས་པས་ཐོག་མར་ཡི་གེ་སློབ་པའི་དགེ་རྒན་གྱི་དྲུང་དུ་ཡི་གེའི་ཀློག་རིམ་གྱིས་སློབ་ཚུལ་འདི་ལྟར་"གསུངས་སྟེ།

དེ་ནས་ཐོག་མར་ སྔར་བསྟན་པ་ལྟར་ཀ་ཁ་རྣམས་ལ་བསླབ་བོ། །དེ་ནས་གུག་སྐྱེད་རྣམས་སོ། །དེ་ནས་སྦྱོར་ཀློག་ལའོ། །དེ་ནས་རྒྱང་སྐྱུད་དོ། །དེ་དག་གི་

---

[༤] «བྱིས་པ་བདེ་བླག་ཏུ་འཇུག་པའི་རྣམ་བཤད།» གསུང་འབུམ་དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༤ ཤོག ༡༦༩

[༥] «བྱིས་པ་བདེ་བླག་ཏུ་འཇུག་པའི་རྣམ་བཤད།» གསུང་འབུམ་དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༤ ཤོག ༡༧༠

> དུས་སུ་དལ་བས་ཡིད་ལ་བཞག་སྟེ་སྒྲའི་ཟུར་ཕྱིན་པར་བསླབ་བོ། །དེ་ནས་མིང་བསྡུས་ལ་ཕྲད་རྐྱང་པར་བཀླག །དེ་ནས་ཕྲད་སྦྱར་མའི་ཁོངས་སུ་བསྡུས་ལ་བཀླག་གོ །དེའི་དུས་སྒྲ་ཟུར་ཕྱིན་པ་ལ་འབད་པར་བྱའོ།།[༦]

ཞེས་སོགས་བྱུང་བ་ལས་དཔག་ན། རྗེ་བཙུན་བསོད་ནམས་རྩེ་མོའི་གསུང་དེ་སྦྱོར་ཀློག་བྱ་ཚུལ་ལ་དགོངས་པར་མངོན་ནོ། །དེ་ལྟར་རང་ཅག་བོད་སྐད་སློབ་རྣམས་ཕྱི་ལོ་དུས་རབས་བཅུ་གཉིས་པའི་ཡས་མས་སུའང་མིང་གཞིའི་ཆ་ཤས་ཀྱི་ཡི་གེ་ཚང་མའི་སྒྲ་ཐོན་པར་སློ་སྲོལ་ཡོད་མེད་ཇི་ལྟར་ཡང་། ད་ལྟའི་དུས་སུ་ནི། ས་གནས་འགར་ཚིག་བྱེ་བྲག་པ་དམིགས་བསལ་འགའ་ཤས་ཙམ་ལས། རང་ཅག་བོད་སྐད་སློབ་སྐྱི་བྱིངས་ནས་མགོ་ར་མགོ་ལ་མགོ་སོགས་དང་སྔོན་འཇུག་གི་ཡི་གེ་རྣམས་ཀྱི་སྒྲ་ངག་ནས་ཐོན་ཏེ་བསྡུས་ཀློག་བྱེད་སྲོལ་མེད་པ་ནི་མཐོང་ཆོས་སུ་གྲུབ་པ་འདི་ཡིན་པས། བོད་ཡིག་བཀླག་ཚུལ་གྱི་བཤད་པ་ཡང་ད་ལྟའི་ལམ་སྲོལ་འདི་དང་བསྟུན་ནས་གཏན་འབེབས་བགྱིད་དགོས་པ་ཞུ་མི་དགོས་སོ།།

དེ་ལྟར་ཡི་གེ་སྦྱོར་ཀློག་བྱུང་ན་མཐར་ཡི་གེ་ཀློག་པའི་ཚེ་མིང་གཞིའི་སྒྲ་ཉིད་ལས་བཟུང་སྟེ་དེ་ལ་རྗེས་འཇུག་བཏགས་པའི་སྒྲ་ཉིད་བཏོན་ཏེ་ཀློག་དགོས་ཤིང་། ཀློག་ཚུལ་འདི་ལ་བསྡུས་ཀློག་ཅེས་ཟེར༑ བསྡུས་ཀློག་བགྱི་བའི་ཚེ་བོད་ཡིག་གི་འགྲོ་སྟངས་ལ་ཚིག་འབྲུ་རེ་རེར་སྒྲ་རེ་བྱས་ཏེ་ཀློག་དགོས་པས། དཔེར་ན། "བསྒྲུབས"ཞེས་པ་ལ་ཡི་གེ་བསྡོམས་ན། ༡ སྔོན་འཇུག་དང་། ༢ ས་མགོ ༣ མིང་གཞིའི་ཡི་གེ་ག ༤ ར་བཏགས། ༥ དབྱངས་ཞབས་ཀྱུ། ༦ རྗེས་འཇུག་བ་དང་། ༧ ཡང་འཇུག་ས་བཅས་ཡི་གེ་བདུན་ཡོད་མོད། བསྡུས་ཀློག་ལ་མིང་གཞིའི་ཡི་གེ ག་ ལ་ས་མགོ་ཡོད་པས་སྒྲ་ལྐྱི་བ་སྟེ་དམའ་བར་གྱུར་པའི་ སྒྲ་ ཞེས་པ་ལ། དེའི་སྟེང་ར་བཏགས་ཀྱི་སྒྲ

---

༦ «བྱིས་པ་བདེ་བླག་ཏུ་འཇུག་པའི་རྣམ་བཤད།» གསུང་འབུམ་དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༤ ཤོག ༡༧༡

ཙུང་ཐོན་པས་ སྒྲ་ ཞེས་པ་ལ་ དབྱངས་ཨུ་བསྣན་པས་ སྒྲུ་ ཞེས་པ་ལ་རྗེས་འཇུག་ བ་ བཏབ་པས། "སྒྲུབ་"ཅེས་པའི་སྒྲ་ཐོན་པ་ལྟ་བུར་གློག་པ་ནི་བོད་ཡིག་གི་སྦྱི་སྦྲོལ་ཡིན་པ་ངེས་དགོས།

ཡང་བོད་ཡིག་ལ་གོང་དུ་སྨྲས་པ་ལྟར་ཚིག་འབྲུ་གང་ཡིན་རེ་རེའི་མཐར་ཚེག་གམ་ཤད་བཏབ་ནས་གསལ་བར་ངོས་འཛིན་ཐུབ་པའི་ཁྱད་ཆོས་ལྡན་པས། གློག་པའི་ཚེ་ཚིག་འབྲུ་རེ་རེ་ནས་སྒྲ་ཐོན་པ་ངེས་པར་དགོས་ལ། དེ་ལ་མིང་ཚིག་དང་བྱ་ཚིག་སོགས་ཚིག་གི་རིགས་ཤིན་ཏུ་མང་བ་ཞིག་ལ་རྩ་བའི་ཚིག་རང་ཉིད་ལ་ཚིག་འབྲུ་གཅིག་ལས་མེད་མོད། དེ་ལ་ཚིག་གི་ཆ་ཤས་ཀྱི་ཚིག་ཕྲད། དཔེར་ན། པ བ མ དང་། པོ བོ མོ། ཡང་། ཀ ཁ ག ང སོགས་བཏབ་སྟེ་ཚིག་ཆ་ཚང་བར་སྒྲུབ་པ་བོད་སྐད་ཀྱི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་འགྲོ་སྟངས་ཤིག་ཡིན་ཏེ། དཔེར་ན་མིང་ཚིག བུམ་པ། ཀ་བ། ཆང་མ། སྙིང་ཁ། ཐུགས་ཀ སོགས་དང་། བྱ་ཚིག མཐོང་བ། བཏང་བ། བཤད་པ། སོགས་ལ་བརྟག་ན་ལམ་སེང་རྟོགས་ནུས། དེ་ལྟར་ཚིག་གི་ཆ་ཤས་ཀྱི་ཕྲད་བཏབ་པའི་ཚིག་ཐམས་ཅད་ལ།[༧] གང་དུ་བཏབ་པའི་ཚིག་འབྲུ་དེ་དང་བཏབ་པའི་ཕྲད་གཉིས་གཅིག་མཇུག་གཉིས་མཐུད་ཀྱིས། དཔེར་ན། "བུམ་པ།" "ཀ་བ།" "མཐོང་བ།" ལྟ་བུར་མཉམ་དུ་གློག་དགོས། དེ་ཡང་བ་ཡིག་ཚིག་གི་ཆ་ཤས་སུ་བཀོད་ཕྱིན་གློག་པའི་ཚེ་ཝའི་སྒྲ་ཐོན་ཏེ་གློག་དགོས་ཀྱི། གལ་ཏེ། བ་ཕྱུགས། ལྟ་བུ་བ་ཡིག་དེ་མིང་གི་རྩ་བའི་ཚིག་ཏུ་ཡོད་ཚེ་བ་རང་གི་སྒྲ་ཐོན་པ་དགོས་ཚུལ་ཤེས་པར་གཅེས།

དེ་ལས་བཟློག་སྟེ་ཚིག་གི་ཆ་ཤས་ཀྱི་ཚིག་ཕྲད་མ་བཏབ་པའི་ཚིག དཔེར་ན། "མི།" "རྟ།" ལྟ་བུའི་མིང་ཚིག་དང་། ཁྱད་ཚིག "མཐོ།" "རིང་།" "རྗེ།" "བྱམས།" ལྟ་བུ་ཡོད་ན། ཚིག་འབྲུ་རྐྱང་པ་ཅན་དུ་གློག་དགོས་ཤིང་། དེ་བཞིན་དུ་ཚིག་འབྲུ་རྐྱང་པ་དེ་རྣམས་ལ་རྣམ་དབྱེ་

[༧] ཚིག་གི་ཆ་ཤས་ཀྱི་ཕྲད་ཀྱི་སྐོར་རྒྱས་པ་ཚིག་ཕྲད་ཀྱི་རྣམ་གཞག་རྒྱས་པར་བཤད་པའི་སྐབས་ནང་གཟིགས།

གསུམ་པ་བྱེད་སྒྲའི་ཕྲད་ལས། འིས་དང་། དྲུག་པ་འབྲེལ་སྒྲའི་ཕྲད་ལས། འི་ གཉིས་མཐའ་མེད་ལ་བཀོད་པའི་ཚེ། སྔར་གྱི་ཚིག་འབྲུ་དེའི་སྒྲ་ཅུང་ཟད་འགྱུར་བ་ལས་ཚིག་འབྲུ་དེའི་ཆ་ཤས་ལྟ་བུར་གྱུར་ཏེ་ཚིག་འབྲུ་གཅིག་རང་དུ་གནས་པ་དང་། ཚུལ་འདི་ནི། ལ་དོན་གྱི་ཕྲད། ར། རྒྱན་སྡུད་ཀྱི་ཕྲད། འང་། སླར་བསྡུའི། འོ། འབྱེད་སྡུད་ཀྱི། འམ། རྣམས་ལ་འང་མཚུངས་སོ། ། «ལེགས་བཤད་ལྗོན་དབང་»དུ་འང་། "ར་རུ་འི་ཡི་འིས་ཡིས་རྣམས། །རྐང་པ་སྔོང་དང་མི་སྔོང་ཁྱད། །འོ་འུ་འམ་གྱི་གོང་དུ་ཚེག །ཡོད་དང་མེད་པའང་དེ་བཞིན་ནོ།" །ཞེས་གསུངས་པའང་དོན་འདི་འདྲ་བ་ཞིག་ལ་དགོངས་སོ།།

གལ་ཏེ་ཚིག་འབྲུ་རྐྱང་པའི་ཚིག་གམ། ཚིག་ཕྲད་ཅིག་ཆ་ཤས་སུ་བཏབ་ཏེ་གྲུབ་པའི་ཚིག་འབྲུ་གཉིས་པ་ཅན་གྱི་ཚིག་གང་ཡིན་རུང་། ཚིག་དེ་ར་རྣམ་དབྱེ་དང་མཚམས་སྦྱོར་སོགས་ཀྱི་ཕྲད། དཔེར་ན། ལ་དོན་གྱི། སུ་རུ་དུ་ན་ལ་ཏུ་དང་། འབྲེལ་སྒྲའི། གི་གྱི་ཀྱི་ཡི། བྱེད་སྒྲའི་ཕྲད་གིས་གྱིས་ཀྱིས་ཡིས། སོགས་བཏབ་པའི་ཚེ། གང་ལ་བཏབ་སའི་ཚིག་དེ་ར་ཚིག་འབྲུ་ཇི་སྙེད་ཅིག་ཡོད་པ་དེ་དང་མཉམ་དུ་སྦྱར་ཏེ་ཀློག་ན་བདེ་སྟེ། དཔེར་ན། "བུམ་པ་ལ་མེ་ཏོག་ཤིན་ཏུ་མང་པོ་འདུག" ཅེས་པ་ཀློག་པའི་ཚེ། བུམ་པ་ལ། མེ་ཏོག ཤིན་ཏུ། མང་པོ། འདུག ཅེས་དང་། དེ་བཞིན་དུ། "རྗེ་ཙོང་ཁ་པ་བློ་བཟང་གྲགས་པ་ལ་ན་མོ།" །ཞེས་པ་ལ། རྗེ། ཙོང་ཁ་པ། བློ་བཟང་། གྲགས་པ་ལ། ན་མོ། །ཞེས་དང་། ཡང་། "སྤྱི་ལོའི་དུས་རབས་བདུན་པའི་ནང་བོད་ཀྱི་བཙན་པོ་སྲོང་བཙན་གྱིས་རྒྱའི་སྲས་མོ་རྒྱ་བཟའ་ཀོང་ཇོ་བཙུན་མོར་བླངས་སོ།" །ཞེས་པ་ལ། སྤྱི་ལོའི། དུས་རབས། བདུན་པའི་ནང་། བོད་ཀྱི། བཙན་པོ། སྲོང་བཙན་གྱིས། རྒྱའི་སྲས་མོ། ཀོང་ཇོ། བཙུན་མོར། བླངས་སོ། །ཞེས་ཀློག་དགོས་སོ། །ཡང་ན་ཕྲད་དེ་བཏབ་པའི་ཚེ་གང་ལ་བཏབ་སའི་ཚིག་འབྲུ་དེ་དང་སྦྱར་ནས་བཀོད་པ། ལ་དོན་གྱི་ ར། འབྲེལ་སྒྲའི་ འི། བྱེད་སྒྲའི་ འིས། དེ་བཞིན་དུ་སླར་བསྡུའི་ འོ། འབྱེད་སྡུད་ཀྱི་ འམ། ལྟ་བུ་དང་། ཡང་རྒྱན་གསལ་བྱེད་ཀྱི་ཁྱད་ཚིག ཤིན་ཏུ། རབ་ཏུ། ཡོངས་སུ། ལྟ་བུར་ཡོད་པའི་ལ་དོན་གྱི་ཕྲད་ལྟ་བུ་མ་ཡིན་པའི་ཕྲད་རང་གཟུགས་སུ་

གནས་པ་བཏབ་ཡོད་ན། ཕྲད་དེ་རྣམས་ལོགས་སུ་ཕྲལ་ཏེ། དཔེར་ན། བུམ་པ། ལ། མེ་ཏོག ཤིན་ཏུ། མང་པོ། འདུག ཅེས་དང་། སངས་རྒྱས། ཀྱི། གསུང་། ནི། དམ་པ། འོ། །ཞེས་པ་ལྟ་བུར་གློག་ནའང་འཐུས་སོ།།

ཡང་ཡི་གེའི་བཀླག་ཚུལ་དང་འབྲེལ་བའི་གནད་དོན་གལ་ཆེ་བ་ཞིག་ནི། བོད་སྐད་ལ་མིང་ཚིག་གི་རིགས་མང་པོ་ཞིག་བྱ་ཚིག་ལས་གྲུབ་པ་ཙམ་དུ་མ་ཟད། ཡི་གེའི་རང་གཟུགས་ལའང་མིང་ཚིག་དང་བྱ་ཚིག་གཉིས་ཀྱི་དབར་ཁྱད་པར་ཅུང་ཟད་ཀྱང་མེད་པའང་ཡོད་དེ། དཔེར་ན། ཐུབ་པ། བསྟན་པ། རྒྱལ་བ། བྱ་བ། བྱེད་པ། ནོར་བ། འཕྲུལ་བ། མཁས་པ། ནུས་པ། བསམ་པ་ལྟ་བུ་མཐའ་ཡས་སོ།། དེ་རྣམས་བསྡུས་གློག་བགྱི་བའི་ཚེ། མིང་ཚིག་དུ་བཀོད་དམ་བྱ་ཚིག་ཏུ་བཀོད་པའི་ཁྱད་པར་ནི་ཚིག་དེ་རྣམས་གློག་སྐབས་ཀྱི་སྟེང་ནས་བྱེད་དགོས་ཏེ། དཔེར་ན། “ཐུབ་པ།” “ནུས་པ།” “རྒྱལ་བ”ཞེས་པ་མིང་ཚིག་ཏུ་བཀོད་ཡོད་ན། ཚིག་འབྲུ་སྔ་ཕྱི་གཉིས་ལ་སྒྲ་ཤུགས་ཆེ་ཆུང་ངམ་ཡང་ལྕིའི་ཁྱད་པར་མེད་པར་མཉམ་པར་གློག་ལ། དེ་རྣམས་བྱ་ཚིག་ཏུ་བཀོད་ཡོད་ན། ཚིག་འབྲུ་སྔ་མ་སྒྲ་ཆུང་ཤུགས་ཆེ་བའམ་ལྕི་བར་བྱས་ཏེ་གློག་དགོས༑

གཞན་ཡང་ཡི་གེའི་བཀླག་ཚུལ་དང་འབྲེལ་བའི་གནད་དོན་གལ་ཆེ་བ་ཞིག་ནི། ཡི་གེ་རྣམས་སྐྱེ་གནས་དང་བྱེད་རྩོལ་ཤུགས་ཆེ་ཆུང་ལ་བརྟེན་ནས་འབྱུང་ཚུལ་གྱི་སྐོར་དེ་ཡིན་ཅིང་། ཚུལ་འདི་དུས་རབས་བཅུ་གཉིས་པའི་ནང་རྗེ་བཙུན་བསོད་ནམས་རྩེ་མོས་མཛད་པའི་«ཆོས་ལ་འཇུག་པའི་སྒོ»དང་། བྲ་སྟི་རིན་ཆེན་དོན་གྲུབ་ཀྱི་«བོད་ཀྱི་ཡི་གེའི་རྣམ་བཞག་རྨད་བྱུང་དོན་གྱི་བདུད་རྩིའི་རོ་འཛིན།» དེ་བཞིན་དུ་སི་ཏུའི་འགྲེལ་ཆེན་དང་། དབྱངས་ཅན་གྲུབ་པའི་རྡོ་རྗེའི་«བོད་ཡིག་གི་གནས་དང་བྱེད་རྩོལ་ངོས་འཛིན་ཚུལ་ངོ་མཚར་གཏམ་གྱི་སྦྱུ་གུ»རྣམས་སུ་རྒྱས་པར་བྱུང་ཞིང་། ཤིན་ཏུ་བསྡུས་ཤིང་གོ་བདེ་བ་ཞིག་བསྟན་དར་ལྷ་རམས་པའི་«ཡི་གེའི་བཤད་པ་མཁས་པའི་ཁ་རྒྱན»དུའང་བྱུང་བ་འདིར་བཀོད་ན།

> དཔེར་ན་གཞི་ཤིང་གཅིག་བུ་བཟོ་བའི་འདུ་བྱེད་ཀྱི་དབང་གིས་ཁྲུམ་པོ་དང་གྲུ་བཞི་ལ་སོགས་པའི་རྣམ་འགྱུར་སྣ་ཚོགས་བྱུང་བ་བཞིན་དུ། གཞི་སྒྲ་གཅིག་ཉིད་ཀྱང་གནས་དང་བྱེད་པའི་ཁྱད་པར་ལས་ཡི་གེ་སྣ་ཚོགས་སུ་འགྱུར་རོ། །གནས་ནི་བརྒྱད་དེ། ཁོག་པ་དང་། མགྲིན་པ་དང་། རྐན་དང་། ལྕེ་དང་། སྣ་དང་། སྤྱི་བོ་དང་། སོ་དང་། མཆུ་རྣམས་སོ། །གནས་དེ་རྣམས་ཀྱང་གཉིས་དུ་འདུ་སྟེ། དོག་པའི་གནས་དང་། ཡངས་པའི་གནས་སོ། །དེ་ལ་དོག་པའི་གནས་ནི། མགྲིན་པ་དང་། སྣ་དང་། སྤྱི་བོའི་ཀླད་པས་བསྡུ་བས་གསུམ་མོ། །ཡངས་པའི་གནས་ནི། ཁོག་པ་དང་། རྐན་དང་། ལྕེ་དང་། སོ་དང་། མཆུ་ལྔའོ། །བྱེད་པ་ནི་ལྕེ་དང་རྐན་གཉིས་གཙོ་བོ་ཡིན་ཅིང་། དེ་དག་གནས་རྣམས་སུ་ཕྲད་པའི་དབང་གིས་བྱེད་པ་རྣམ་པ་དྲུག་བྱེད་དེ། ཕྲད་པ་དང་། ཅུང་ཟད་ཕྲད་པ་དང་། བཙུམ་པ་དང་། ཕྱེ་བ་དང་། དོག་པ་དང་། ཡངས་པར་བྱས་པའོ། །རྩོལ་བ་ནི། རླུང་དང་རྣམ་རྟོག་སོགས་སོ། །གནས་དེ་དག་ལས་ཡི་གེ་འབྱུང་བའི་ཚུལ་འོག་ཏུ་བརྗོད་པར་བྱའོ།།[༨]

ཞེས་སོགས་གསུངས་པ་ལྟ་བུ་སྟེ། རྒྱས་པར་གཞན་ལས་ཤེས་པར་བྱ་ཡི། འདིར་སྤྲོར་བློས་ཀྱི་ངལ་བ་མི་བྱའོ།།

མཐའ་དོན་དུ། བོད་ཀྱི་ཡི་གེའི་བཀླག་ཚུལ་དང་དངོས་སུ་མ་འབྲེལ་ནའང་བརྒྱུད་ནས་འབྲེལ་བ་ཡོད་པའི་དོན་གནད་ཤིན་ཏུ་གལ་ཆེ་བ་ཞིག་ནི་བོད་ཡིག་གི་དག་ཆའི་སྐོར་དེ་རེད; དེ་ལ་སྐད་ཡིག་གཞན་མང་པོ་དང་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པར། བོད་ཡིག་ལ་སྔོན་འཇུག་དང་ས་མགོ་ར་མགོ་ལ་མགོ་སོགས་དང་། དེ་བཞིན་དུ་ཡང་འཇུག་བཅས་པ་རྣམས་ཚིག་འབྲུ་རྩོམ་བྱེད་ཀྱི་ཆ་ཤས་སུ་གྱུར་པའི་ཡི་གེ་ཡིན་མོད། དངོས་གཞི་ཚིག་འབྲུ་རང་ཉིད་ངག་ནས་འདོན་པའི་ཚེ་ཡི་གེ་དེ་

---

[༨] «ཡི་གེའི་བཤད་པ་མཁས་པའི་ཁ་རྒྱན།» དེབ། ཤོག ༡༡༩

རྣམས་རེ་རེ་ནས་སོ་སོའི་སྒྲ་དངོས་སུ་མི་ཐོན་པར་སྦྲས་པའི་ཚུལ་དུ་གནས་པར་བརྟེན། ངག་ནས་ཐོན་སྟངས་དང་ཡི་གེའི་གཟུགས་སུ་བཀོད་སྟངས་གཉིས་ཨིང་སྐད་ལྟ་བུ་ཤིན་ཏུ་ཉེ་བ་དེ་འདྲ་མེད༑ ལྷག་པར་ཚིག་གམ་ཚིག་འབྲུ་མང་པོ་ཞིག་གོང་དུ་སྨྲས་པ་ལྟར་སྒྲ་འདོན་སྟངས་ལ་ཁྱད་པར་ཏིལ་འབྲུ་ཙམ་མེད་པ་དཔེར་ན། སྟག་ དང་། རྟགས། རྟག་ བཅས་དང་། བསྐྱེད་དང་སྐྱེས། ལྕང་། བཅངས། ཅང་གསུམ། རྙེད་དང་བརྙེས། ལྟ་བུ་ཤིན་ཏུ་མང་བ་ཞིག་སྒྲ་རང་གི་སྟེང་ནས་ཁྱད་པར་འབྱེད་རྒྱུ་མེད་པ་དག་ཀྱང་ཡོད༑ རྒྱུ་མཚན་དེ་རྣམས་ལ་བརྟེན་ནས་སྤྱིར་བོད་སྐད་ལེགས་པོ་ཤེས་ཤིང་དེའི་སྟེང་བོད་ཡིག་འབྲི་ཤེས་པ་ཙམ་གྱིས་ཡི་གེ་དག་པོ་འོང་བའི་ངེས་པ་གཏན་ནས་མེད་པས། བོད་ཡིག་དག་པོ་འོང་རྒྱུ་དེ་དངོས་འབྲེལ་དཀའ་ངལ་གྱི་གནས་ཤིག་ཏུ་གྱུར་པ་ནི་ཤིན་ཏུ་བདེན་པར་མངོན༑

འོན་འདི་འདྲའི་དཀའ་ངལ་དེ་བོད་ཡིག་ཁོ་ན་ལ་ཡོད་པ་ཞིག་ཡིན་ནམ་ཞེ་ན། མ་ཡིན་ཏེ། དཔེར་ན། རྒྱ་སྐད་ལ་ཆ་བཞག་ན། ཡི་གེ་ཤེས་པ་ལ་ཚིག་ཤིན་ཏུ་མང་པོ་ཞིག་རེ་རེ་ནས་སོ་སོའི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་གཟུགས་བློ་ལ་མ་ངེས་མཐུ་མེད་ཆགས་ཡོད་པ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་ཉི་ཧོང་གི་སྐད་ལ་ཆ་བཞག་ན་རྒྱ་ཡིག་རྙིང་པ་ལ་གཞི་བྱས་པའི་ཚིག་གི་རིགས་རྣམས་ནི་རྒྱ་སྐད་ལྟར་བློ་ལ་ངེས་དགོས་པ་དང་། དེའི་སྟེང་ཧི་ར་ཀ་ན་ཞེས་པ་དང་། ཀ་ཏ་ཀ་ན་ཞེས་པའི་ཡི་གེའི་རིགས་ལོགས་སུ་བྱས་ཏེ་སྐད་ཀྱི་གདངས་མང་པོ་ཞིག་དེའི་ཐོག་ནས་མཚོན་དགོས་པས། བྱིས་པ་རྣམས་ཆུང་དུས་ཡི་གེ་སྦྱོང་བའི་ཚེ། ཚིག་སོ་སོ་བ་མཚོན་བྱེད་ཀྱི་ཡི་གེའི་གཟུགས་སྟོང་ཕྲག་བརྒལ་བ་ཞིག་བློ་ལ་མ་བཟུང་ཐབས་མེད་ཀྱི་གནས་ཚུལ་ཆགས་ཡོད༑ དེ་དང་ཚུལ་མཚུངས་པར་རང་ཅག་བོད་རིགས་རྣམས་ཀྱང་ཆུང་བྱིས་པའི་དུས་ནས་ཡི་གེ་སློབ་སྐབས། ཆེད་དུ་དྲང་འདོད་བྱས་ཏེ་ཉིན་རེའི་མི་ཚེའི་ནང་རྒྱུན་སྤྱོད་བྱེད་པའི་ཚིག་གི་རིགས། དཔེར་ན་མིང་ཚིག་དང་ཁྱད་ཚིག དེ་བཞིན་དུ་གནས་དང་དུས་བརྗོད་པའི་ཚིག མཚུངས་པ་གསལ་བྱེད་དང་དྲི་ཚིག་སོགས་བསྡོམས་པས་ཚིག་སྟོང་ཕྲག་ཙམ་བརྒལ་བ་ཞིག་གི་སྟེང་། བྱ་ཚིག་གལ་ཆེ་བ་བརྒྱ་ཕྲག་སྐོར་ཞིག་ཚིག་རེ་རེ

ནས་སོ་སོའི་གཟུགས་བློ་ལ་ངེས་པའི་སྟེང་། བོད་སྐད་ཀྱི་ཚིག་ཕྲད་ཉེ་བར་མཁོ་བ་རྣམས་ཀྱང་རྒྱུས་ཡོད་པ་ཞིག་བྱུང་ན་ཡི་གེ་དག་པོ་འོང་རྒྱུར་དམིགས་བསལ་དཀའ་ངལ་ཆེན་པོ་ཨེ་ཆགས་ཁོ་བོ་སྙམ༑ དེ་ཡང་ཚིག་རེ་རེ་ནས་དཔེ་ཆ་བློ་འཛིན་བྱེད་པ་ལྟ་བུའམ། ཡང་ན་གནའ་སྲོལ་བཞིན་དག་ཡིག་བློ་འཛིན་བྱེད་པའི་སྟེང་ནས་ནི་འོང་རྒྱུ་དཀའ་སྟེ། སྔོན་གྱི་ཁ་རྒྱུན་ལ་འང་། "དག་ཡིག་ཆ་ཚང་ངག་ནས་སྦྱོར། །མ་དག་ཡི་གེ་ལག་ནས་བྲི།" །ཞེས་བྱུང་བ་ཤིན་ཏུ་བདེན་པར་སྣང་༑

འོན་ཐབས་ཤེས་གང་འདྲ་ཞིག་གི་ཐོག་ནས་ཡི་གེ་དག་པོ་འོང་བ་སྦྱོང་དགོས་ཤེ་ན། ཁོ་བོ་ནི་འདི་ལྟར་བསམ་སྟེ། དེང་རབས་ཀྱི་ཤེས་ཡོན་རིག་པའི་གྲུབ་དོན་གཞི་ལ་བྱས་ཏེ་སོ་སོའི་ཡུལ་སྐད་ཀྱི་ཡི་གེའི་སློབ་དེབ་བསྒྲིགས་པ་དག་ལས་བློ་སྐྱེད་བསླངས་ཏེ་ཚིག་སྦྱོར་བའི་རིམ་པ་རྣམས་བྱིས་པའི་བློ་ཚད་དང་བསྟུན་ཐུབ་པ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་ཚིག་རྣམས་སྦྱོར་ཐབས་འདང་རི་ཐྭགས་ཀྱི་ཤོད་སྒྲུང་དང་། ཡང་སྐབས་འགར་ཚིག་སྒྲུབ་མ་རྐང་བྱས་ཟིན་པ་ལ་བར་སྟོང་རེ་གཉིས་བཞག་སྟེ་དེར་སྐབས་ཐོབ་ཀྱི་ཚིག་ངེས་ཅན་ཞིག་འགེངས་དགོས་པ་སོགས་ཀྱིས་སྟེང་ནས་སློབ་དགོས༑ ལྷག་པར་སྒྲའི་ཐོག་ནས་ཤིན་ཏུ་འདྲ་པོ་ཡོད་པའི་ཚིག་རྣམས་ཕྱོགས་གཅིག་ཏུ་སྤུངས་སྟེ་ཤོད་སྒྲུང་ལྟ་བུའི་ནང་དཀྲུས་གཅིག་ཏུ་བེད་སྤྱོད་པ། དཔེར་ན། "སྟག་དེ་རྟག་པར་ཆུ་འཐུང་དུ་ཡོང་སའི་ཟུར་དེར་ཤིང་སྡོང་ཞིག་འདུག་པ་དེར་ངས་རྟགས་བརྒྱབས་པ་ཡིན༑ དེ་ངས་རི་དྭགས་རྟོག་ཞིབ་པར་བཤད་པས་ཁོས་ཆུ་ཁུང་དེ་ཏག་ཏག་ངོ་ཤེས་ཐུབ་པ་བྱུང་སོང་༑" ཞེས་པ་ལྟ་བུ་བྱས་ཏེ་བསླབ་ཐུབ་ན་ཚིག་རྣམས་ལས་སླ་པོར་བློར་ངེས་ཐུབ་པ་འོང་བས། ཐབས་ཤེས་དེ་འདྲ་བ་ཞིག་གི་སྟེང་ནས་ཡི་གེ་དག་པོ་བྲི་ཐུབ་པ་འོང་ཐབས་བྱ་རྒྱུ་ཡོད་པ་ཁོ་བོ་མཐོང་ངོ་༎

མཇུག་ཏུ་འདིར་བོད་ཡིག་གི་དབྱངས་བཞི་དང་གསལ་བྱེད་སུམ་ཅུ། དེ་བཞིན་དུ་སྔོན་འཇུག་དང་རྗེས་འཇུག་ཐམས་ཅད་རྫོམ་ཤློ་ཀ་གཅིག་གི་ནང་དུ་ཚོགས་པ་ཞིག་དཔེར་བརྗོད་ན།

རྟག་ཆད་མཐའ་བྲལ་ཞི་དབྱིངས་རིག་པའི་འཕྲུལ། །ཨེ་ཝཾ་ལྷན་ཅིག་སྐྱེས་དགའི་མཚན་དཔེའི་གར།།

བརྗོད་བྲལ་དམ་པའི་ཆ་ཤས་ཡོངས་རྫོགས་ཟློ། །མགོན་ཁྱོད་དད་མོས་གཙུག་རྒྱན་ཉིད་དུ་ཐོབ། །ཞེས་དང་།

ཡང་བོད་ཡིག་གི་དབྱངས་བཞི་ཀ་ཡི་གེ་གཅིག་གི་ནང་ཚིག་རྐང་རེ་རེ་ཚང་བར་བྱེད་པ་དཔེར་བརྗོད་ན།

ཞི་དབྱིངས་གཟིགས་ཤིང་རིག་འཛིན་སྙིང་གི་དཔྱིད། །དུས་གསུམ་བདུད་ཐུལ་གཟུགས་སྐུ་ཀུན་ཏུ་སྟུག། ཡེ་ཤེས་མེ་ལྕེས་བདེ་གཤེགས་དགྱེས་བསྐྱེད་དེ། །བློ་མཆོག་མགོན་པོས་ཆོས་འཁོར་སྟོང་བསྐོར་རོ།[8] །ཞེས་པ་ལྟ་བུ་དང་།

ཡང་དབྱངས་བཞི་པོ་གང་ཡང་མེད་པར་སྲོག་གནས་ཀྱི་དབྱངས་ཨ་འབའ་ཞིག་ཅན་གྱི་རྩོམ་ཤིན་ཏུ་གྲགས་ཆེ་བ་རྗེ་ཙོང་ཁ་པ་ཆེན་པོའི་«བློ་སྦྱོང་སྙན་ངག་སྒྲ་རྒྱན་»ཞེས་པ་བཞུགས་པ་ལས་ཚིགས་བཅད་ཡོངས་གྲགས་ཤིག་དཔེར་བརྗོད་ན།

དཀར་ནག་ལས་རྣམས་བསམ་པ་བཟང་ངན་ལགས། །བསམ་པ་བཟང་ན་ས་དང་ལམ་ཡང་བཟང་།། བསམ་པ་ངན་ན་ས་དང་ལམ་ཡང་ངན། །ཐམས་ཅད་བསམ་པ་དག་ལ་རག་ལས་པས། །ཞེས་སོ།། །།

[8] འདི་དང་གོང་གི་དཔེར་བརྗོད་གཉིས་ནི་སྐྱབས་རྗེ་དེ་སྨད་རིན་པོ་ཆེའི་གསུང་རྩོམ་«དཔེར་བརྗོད་ཚིགས་བཅད་ཐོར་བུ་སྐལ་བཟང་ཡི་གེ་འཛོ་བའི་དབྱངས་སྙན་»ལས་དྲངས།

ལེའུ་ལྔ་པ།
ཨང་གྲངས་དང་། དང་ཀྲུག ཤད་སོགས་ཀྱི་སྐོར།

༄ བོད་ཀྱི་ཡི་གེར་དབྱངས་དང་གསལ་བྱེད་དང་རྗེས་སྦྱུབ་ཀྱི་ཡི་གེའི་སྟེང་། གཅིག་བཅུ་སོགས་གྲངས་རྣམས་ཨང་ཀིས་བཀོད་པའི་གཟུགས་གང་ཡིན་དང་། དེ་བཞིན་དུ་རང་ཉིད་ཡི་གེ་དངོས་མིན་ནའང་བོད་ཡིག་འབྲི་བ་ལ་ཉེ་བར་མཁོ་བའི་རྟགས་གལ་ཆེ་བ་དང་ཀྲུག་ཅེས་པའི་ཡིག་མགོ་དང་ཤད་ཀྱི་རིགས་སོགས་ཁག་གཅིག་ཡོད༑ རྟགས་འདི་རྣམས་ལ་རྐྱེན་གྱི་ཡི་གེ་ཞེས་ཀྱང་གསུང་སྲོལ་ཡོད༑

༤།༡ གྲངས་ཀྱི་སྐོར།

༠ ༡ ༢ ༣ ༤ ༥ ༦ ༧ ༨
༩ ༡༠

ཀླད་ཀོར། གཅིག གཉིས། གསུམ། བཞི། ལྔ། དྲུག བདུན། བརྒྱད།
དགུ བཅུ།

༡༡ བཅུ་གཅིག ༡༢ བཅུ་གཉིས། ༡༣ བཅུ་གསུམ། ༡༤ བཅུ་བཞི། ༡༥ བཅོ་ལྔ།* ༡༦ བཅུ་དྲུག ༡༧ བཅུ་བདུན། ༡༨ བཅོ་བརྒྱད། ༡༩ བཅུ་དགུ ༢༠ ཉི་ཤུ། (ཉི་ཤུ་ཐམ་པ།)

*བཅོ་ལྔ་དང་བཅོ་བརྒྱད་ལ་དབྱངས་ན་རོ་ཡོད༑

༢༠ ཉི་ཤུ ཉེར་གཅིག (ཉི་ཤུ་རྩ་གཅིག) ཉེར་གཉིས། (ཉི་ཤུ་རྩ་གཉིས།) ཉེར་གསུམ་སོགས།

༣༠ སུམ་ཅུ།* སོ་གཅིག སོ་གཉིས། སོ་གསུམ་སོགས།

༤༠ བཞི་བཅུ། ཞེ་གཅིག ཞེ་གཉིས། ཞེ་གསུམ་སོགས།

༥༠ ལྔ་བཅུ། ང་གཅིག ང་གཉིས། ང་གསུམ་སོགས།

༦༠ དྲུག་ཅུ། རེ་གཅིག རེ་གཉིས། རེ་གསུམ་སོགས།

༧༠ བདུན་ཅུ། དོན་གཅིག དོན་གཉིས། དོན་གསུམ་སོགས།

༨༠ བརྒྱད་ཅུ། གྱ་གཅིག གྱ་གཉིས། གྱ་གསུམ་སོགས།

༩༠ དགུ་བཅུ། གོ་གཅིག གོ་གཉིས། གོ་གསུམ་སོགས།

༡༠༠ བརྒྱ་ཐམ་པ། བརྒྱ་དང་གཅིག (བརྒྱ་དང་བཅུ་མེད་གཅིག་ཀྱང་ཟེར།) བརྒྱ་དང་གཉིས། བརྒྱ་དང་གསུམ་སོགས།

༢༠༠ ཉིས་བརྒྱ་ཐམ་པ། ཉིས་བརྒྱ་གཅིག ཉིས་བརྒྱ་གཉིས། ཉིས་བརྒྱ་གསུམ་སོགས།

༣༠༠ སུམ་བརྒྱ་ཐམ་པ། སུམ་བརྒྱ་གཅིག སུམ་བརྒྱ་གཉིས། སུམ་བརྒྱ་གསུམ་སོགས།

༡༠༠༠ ཆིག་སྟོང་ཐམ་པ། ཆིག་སྟོང་བརྒྱ་མེད་གཅིག ཆིག་སྟོང་བརྒྱ་མེད་གཉིས། ཆིག་སྟོང་ཆིག་བརྒྱ་གཅིག ཅེས་རིགས་བསྒྲེའོ།།

*སུམ་ཅུ་ཞེས་པའི་སུམ་ལ་ག༷་སྔོན་འཇུག་མེད་ཅིང་། དེ་བཞིན་དུ་བཅུ་ཚའི་གྲངས་ཚིག་སུམ་ཅུ་ལྔ་བུའི་སུམ་དང་དྲུག་ཅུ་ལྔ་བུར་རྗེས་འཇུག་ཡོད་ན་རྗེས་ཀྱི་བཅུ་ལ་ཅུ་ཞེས་པ་ལས་སྔོན་འཇུག་བ༷་ཡིག་མི་སྦྱོར་༑

གྲངས་ལ་བཅུ་འགྱུར་གྱིས་རིམ་གྱིས་སྤར་ནས་བརྩི་ན། ༡ གཅིག ༡༠ བཅུ། ༡༠༠ བརྒྱ། ༡༠༠༠ སྟོང་། ༡༠༠༠༠ ཁྲི ༡༠༠༠༠༠ འབུམ། ༡༠༠༠༠༠༠ ས་ཡ། ༡༠༠༠༠༠༠༠ བྱེ་བ། ༡༠༠༠༠༠༠༠༠ དུང་ཕྱུར། ༡༠༠༠༠༠༠༠༠༠ ཐེར་འབུམ། ༡༠༠༠༠༠༠༠༠༠༠ ཐེར་འབུམ་ཆེན་པོ། ༡༠༠༠༠༠༠༠༠༠༠༠ ཁྲག་ཁྲིག ༡༠༠༠༠༠༠༠༠༠༠༠༠ ཁྲག་ཁྲིག་ཆེན་པོ། ༡༠༠༠༠༠༠༠༠༠༠༠༠༠ རབ་བཀྲམ།

༡༠༠༠༠༠༠༠༠༠༠༠༠༠༠ རབ་བཀྲམ་ཆེན་པོ་བཅས། གྲངས་ཀྱི་གནས་དྲུག་ཅུ་སྐོར་ཞིག་སྟོན་གྱི་དཔེ་ཆའི་ནང་བྱུང་བ་ལྟར་ཡོད།།

དེ་རྣམས་ལ་ཡང་གྲངས་བརྗོད་བ་ན། དང་པོ། གཉིས་པ། གསུམ་པ། སོགས་དང་། བཅུ་གཅིག་པ། བཅུ་གཉིས་པ། སོགས་དང་། བརྒྱ་ཐམས་པ་བ། བརྒྱ་དང་གཅིག་པ། བརྒྱ་དང་གཉིས་པ། སོགས་དང་། ཉིས་བརྒྱ་པ། སོགས་རིགས་པས་བསྒྲེ་ནས་སྦྱར་བར་བྱའོ།།

ཆའམ་བྲུར་གྱི་ཐ་སྙད།

ཕྱེད། (ཕྱེད་ཀ) བཞི་ཆ་གསུམ། བཞི་བྲུར། ལྔ་ཆ་གཅིག ལྔ་བྲུར་གཅིག དྲུག་ཆ་གཅིག བདུན་ཆ་གཅིག བརྒྱད་ཆ་གཅིག དགུ་ཆ་གཅིག བཅུ་ཆ། བརྒྱ་ཆ།

རྩིས་ཀྱི་ཉེར་མཁོའི་ཐ་སྙད།

སྡོམ་རྩིས།

༡ + ༡ = ༢ གཅིག་ལ་གཅིག་བསྣན་པས་གཉིས།

༢ + ༢ = ༤ གཉིས་ལ་གཉིས་བསྣན་པས་བཞི།

འཐེན་རྩིས།

༤ - ༢ = ༢ བཞི་ལས་གཉིས་འཐེན་པས་གཉིས།

༢ - ༡ = ༡ གཉིས་ལས་གཅིག་འཐེན་པས་གཅིག

འགྱུར་རྩིས།

༩ x ༡ = ༩ དགུ་གཅིག་གཅིག་ནི་དགུ་རང་ཡིན།

༩ x ༢ = ༡༨ དགུ་གཉིས་ཀྱིས་བཅོ་བརྒྱད།

༩ x ༣ = ༢༧ དགུ་གསུམ་ཉི་ཤུ་རྩ་བདུན་ཡིན།

བགོ་རྩིས།

༨ ÷ ༢ = ༤ བརྒྱད་གཉིས་ལ་བགོས་པས་བཞི།

༡༦ ÷ ༤ = ༤ བཅུ་དྲུག་བཞི་ལ་བགོས་པས་བཞི།

= མཚུངས་རྟགས་སམ་དོན་གཅིག་རྟགས།

ཟུར་བརྗོད། འདིར་སྡོམ་རྩིས་དང་། འཕེན་རྩིས། འགྱུར་རྩིས། བགོས་རྩིས་སོགས་ལ་བོད་ཡིག་ཏུ་དམིགས་བསལ་རྩིས་སོ་སོའི་རང་རྟགས་མེད་པར་བརྟེན། སྡོམ་རྩིས་སོགས་ཀྱི་རྟགས་རྣམས་ཨིན་སྐད་ལས་ཚུར་ལེན་ན་ལེགས་ཤིང་། རྟགས་དེ་རྣམས་ཀྱི་གཟུགས་ཀྱང་བོད་ཡིག་དབུ་ཅན་དབུ་མེད་གང་ལ་སྦྱར་ནའང་མཛེས་ཆའི་ཆ་ནས་མི་འགྲིགས་པ་མེད།

༩།༢ དང་ཀྲོག་དང་ཤད་སོགས་ཀྱི་རྟགས།

བོད་ཡིག་འབྲི་བའི་ཚེ་ཚིག་འབྲུའི་མཚམས་མཚོན་བྱེད་ཚེག་དང་། ཡི་གེ་ཐོག་མར་མགོ་བཙུགས་པའི་ཚེ་དེ་མཚོན་བྱེད་ཀྱི་ཡིག་མགོ དེ་བཞིན་དུ་མཚམས་བཅད་ཀྱི་རྟགས་ཤད། དེ་ལའང་ནང་གསེས་ཤད་ཀྱི་རིགས་མི་འདྲ་བ། དེ་བཞིན་དུ་ལེགས་སྦྱར་བོད་ཡིག་ཏུ་བཀོད་པའི་ཚེ་ཉེ་བར་མཁོ་བའི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་རྟགས་རྣམ་བཅད་དང་ཐིག་ལེ་སོགས་ཡོད། རྟགས་དེ་རྣམས་རིམ་པས་འགྲེལ་བཤད་དང་བཅས་བཀོད་ན།

༄༅། ༄། ཡིག་མགོ འདི་ལ་དང་ཀྲོག་དང་། བེ་རྒ དབུ་ཁྱུད་སོགས་ཀྱང་ཟེར་ཞིང་། ནང་གསེས་ཁྱིག་གསུམ་ཅན་དང་གཉིས་ཅན་བཅས་ཡོད།

༈ སྦྲུལ་ཤད། འདི་གཞུང་མཚམས་ཆེ་ཁག་དང་སྐབས་འགར་ལེའུ་གསར་པ་དབུ་རྩོམ་པའི་མགོར་བཏབ་མོད། ཕྱིས་སུ་མང་པོ་ཞིག་གིས་སྦྲུལ་ཤད་འདི་ཡིག་མགོར་ཡང་བེད་སྤྱོད་པར་མཐོང་།

༑ རིན་ཆེན་སྤུངས་ཤད། འདི་གནའ་སྲོལ་ལ་དཔེ་རིང་དཔར་དུ་བཀོད་པའི་ཚེ་ཡིག་ཕྲེང་སྔ་མ་ལས་ཚིག་འབྲུ་གཅིག་ལུས་ཏེ་ཡིག་ཕྲེང་འོག་མར་བཀོད་དགོས་ན་དེ་དུས་བཏབ་མོད། དེང་ཤད་འདི་བཀོད་པའི་སྲོལ་དམིགས་བསལ་མེད་པར་བརྟེན་གཤམ་དུ་ཁོ་བོས་ཤད་འདི་ཚིག་སྦྲུབ་ཀྱི་མཚམས་བཅད་ཀྱི་རྟགས་དགོས་སར་བཏབ་ན་ལེགས་པའི་བློ་འཆར་དཔྱད་པ་དང་བཅས་འབུལ་འཐུད།

། ཕུར་ཤད། འདི་ཡོངས་གྲགས་ཀྱི་ཤད་དེ་ཡིན།

་ ཚེག ཚེག་ཐུང་ཡང་ཟེར་ཞིང་། འདི་ནི་མིང་ཚིག་སྒྲིག་པའི་ཚེ་ཚིག་འབྲུ་རྣམས་སོ་སོའི་མཚམས་གང་ཡིན་ངོས་འཛིན་པའི་ཕྱིར་བཀོད་པའི་རྟགས་ཡིན།

ཿ རྣམ་བཅད། འདི་ནི་ལེགས་སྦྱར་གྱི་ཚིག་བོད་ཡིག་ཏུ་འབྲི་བའི་སྐབས་མཁོ་བའི་རྟགས་ཤིག་སྟེ། དཔེར་ན་བུདྡྷཿཞེས་པ་ལྟ་བུའོ།།

˚˳ ཐིག་ལེ། འདི་ནི་ལེགས་སྦྱར་གྱི་སྔགས་བོད་ཡིག་ཏུ་འབྲི་བའི་སྐབས་མཁོ་བའི་མ་ཡིག་གམ་ང་ཡིག་གི་རྟགས་སྟེ། དཔེར་ན་བཾ་དང་ཧཱུྃ་ལྟ་བུའོ།།

༤།༣ སྐད་ཡིག་གཞན་ལས་བོད་ཡིག་ཏུ་ལེན་རུང་བའི་རྟགས།

“ ” ལུང་འདྲེན་གྱི་རྟགས་ཉིས་བརྩེགས།
ལུང་འདྲེན་གྱི་རྟགས་འདི་དཔེ་དེབ་གཞན་ཞིག་ནས་ལུང་འདྲེན་པའམ། ཡང་ན། ཚེ་རིང་གིས་ང་ལ། “ཁྱེད་རང་སུ་ཡིན་ནམ།” ཞེས་དྲིས་བྱུང་། ལྟ་བུ་གཞན་གྱིས་སྨྲས་པ་ཐད་ཁར་དྲང་བའི་ཚེ་རྟགས་འདི་བཀོད་ན་ལེགས།

‘ ’ ལུང་འདྲེན་གྱི་རྟགས་རྐྱང་པ།

རྟགས་འདི་ལུང་འདྲེན་ནང་དུའང་ལུང་འདྲེན་དགོས་བྱུང་ཚེ་བཀོད་དགོས། དཔེར་ན། “ཚེ་རིང་གིས་ང་ལ། ‘ཁྱེད་རང་སུ་ཡིན་ནམ།’ ཞེས་དྲིས་བྱུང་།” ཞེས་པ་ལྟ་བུར་བཀོད་དགོས།

«» རྩྣ་རིན་ཆའི་ལུང་འདྲེན་གྱི་རྟགས།

རྟགས་འདི་དཔེ་དེབ་ཀྱི་མིང་གི་གཡས་གཡོན་དུ་དཔེར་ན། རྗེ་ཙོང་ཁ་པ་ཆེན་པོའི་གསུང་«བྱང་ཆུབ་ལམ་རིམ་ཆེན་མོ་»ཞེས་བཀོད་པ་ལྟ་བུའོ།།

( ) གུག་རྟགས།

རྟགས་འདི་ཡི་གེ་འབྲི་བའི་ཚེ་སྐབས་ཐོབ་ཀྱི་བརྗོད་བྱ་ལ་མཁོ་བའི་གནས་ཚུལ་ཡིན་མོད། ཐད་ཁར་བཀོད་ན་དཀྱུས་ཀྱི་འགྲོས་ལ་ཐུང་མི་བདེ་བ་འོང་ངེས་པའི་རིགས་དཔེར་ན་ཡིག་ཆུང་གི་མཆན་ལྟ་བུ་རྣམས་གུག་རྟགས་གཉིས་ཀྱི་བར་འཛུག་ན་ལེགས་སོ།།

[ ] གྲྭ་རྟགས།

རྟགས་འདི་ཨྃ་ཀའི་ཨང་གྲངས་སོགས་དང་གཞན་ཡང་སྐབས་གཞན་ལ་དམིགས་བསལ་རྟགས་བཏབ་དགོས་པ་རྣམས་གྲྭ་རྟགས་གཉིས་ཀྱི་དབར་འཛུག་ན་ལེགས་སོ།།

? དྲི་རྟགས།

རྟགས་འདི་དྲི་བ་ཞིག་བཀོད་པའི་མཇུག་ཏུ་བཀོད་ན་དྲི་ཚིག་གང་ཡིན་ལམ་གསེང་ངོས་འཛིན་ཐུབ་པའི་ཁྱད་ཆོས་ཡོད་; དེ་ལྟ་ནའང་བོད་ཡིག་ལ་དྲི་ཚིག་རྣམས་ཕལ་ཆེ་བ་ངོས་འཛིན་སླ་བས་མཐའ་གཅིག་ཏུ་དྲི་རྟགས་འདི་མ་བཀོད་ནའང་ཆོག་པས་དགོས་མིན་བརྟག་པར་འཚལ་ལོ།། །།

སྐབས་གཉིས་པ།
བརྗོད་པ་ངག་གི་ཆ་ཤས་ཚིག་གི་སྡེ་ཚན་ཁག

སྣང་བ་དཔེ་རུ་འཆར་བ་ཡི།།
རྣལ་འབྱོར་དེ་ལ་གདམས་པ་མང་།།
ནགས་ཀླུང་སྟུག་པོའི་དོ་ར་རུ།
ཤིང་ལོའི་ཕུང་པོ་ཟད་པ་མེད།།

གུང་ཐང་བསྟན་པའི་སྒྲོན་མེ། «ཤིང་གི་བསྟན་བཅོས།»

བརྗོད་པ་ངག་གི་ཆ་ཤས་ཚིག་གི་སྡེ་ཚན་ངོ་སྤྲོད།

༄ དེ་ལ་ཁོ་བོས་སྔོན་གླེང་དཔྱད་གཏམ་དུ་སླས་ཟིན་པ་བཞིན། བོད་ཀྱི་བརྡ་སྤྲོད་ཆ་ཚང་བ་ཞིག་གཏན་ལ་འབེབས་པ་ལ། བོད་སྐད་ཉིད་ལ་རང་བཞིན་གྱིས་ཆགས་པའི་སྒྲའི་འགྲོ་སྟངས་ཆ་ཚང་བ་ཞིག་རིགས་པའི་ལམ་ནས་གསལ་བཤད་བྱེད་ཐུབ་པ་ཞིག་དགོས། དོན་གནད་གལ་ཆེ་ཤོས་ཤིག་ནི་དཔེར་ན་བོད་སྐད་ཀྱི་ཐོག་བརྗོད་པ་ཆ་ཚང་བ་ཞིག་ལ་འཇུག་པའི་ཚེ། བརྗོད་པ་དེའི་ཆ་ཤས་སུ་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་འགྲོ་སྟངས་སམ་དོན་གྱི་སྦྱོར་ཚུལ་ཐ་དད་དུ་ཡོད་པའི་སྡེ་ཚན་སོ་སོར་འཛོག་དགོས་པའི་ཚིག་དང་ཕྲད་ཀྱི་རིགས་ཇི་ཙམ་ཡོད་མིན་ངོས་འཛིན་གསལ་བར་བྱས་ཏེ། དེ་དག་རེ་རེའི་ངོ་བོ་དང་། བྱེད་ལས། སྦྱོར་ཚུལ་སོགས་ཀྱི་བཤད་པ་གཏན་འབེབས་བྱ་དགོས་པ་དེ་ཡིན༑ དེ་ཡང་གནའ་སྲོལ་བརྡ་སྤྲོད་དུ་ནི་ཡི་གེ་དང་། མིང་དང་། ཚིག་བཅས་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་སྡེ་ཚན་གསུམ་དུ་ཕྱེ་ཞིང་། ཚིག་གི་ཚོགས་ལ་ནང་གསེས་ཚིག་སྡུད་དང་ཚིག་ཕྲད་ཅེས་སྡེ་ཚན་གཉིས་སུ་དབྱེ་བའི་རྣམ་བཞག་བྱུང་མོད། ཚིག་སྡུད་ཀྱི་སྐོར་དེ་ལེགས་སྦྱར་ལ་སྒྲ་སྒྲུབ་ཀྱི་བཤད་པ་ཞིབ་མོ་དགོས་པས་ཤིན་ཏུ་གལ་ཆེ་བའི་གནས་ཤིག་ཡིན་ནའང་། བོད་ཀྱི་སྒྲ་ལ་ཚིག་སྡུད་བྱེད་པའི་ཚེ་བརྗོད་བདེའི་རྗེས་སུ་འབྲངས་པ་གཙོ་བོར་བྱེད་ཀྱི། ལེགས་སྦྱར་བཞིན་སྒྲ་སྒྲུབ་མི་དགོས་པས་ཚིག་སྡུད་ཀྱི་སྐོར་དེ་བོད་ཀྱི་བརྡ་སྤྲོད་ལ་ཙུང་རྙོག་ཁྲའི་གནས་སུ་གྱུར་མོད་དེ་ཙམ་གལ་མི་ཆེ༑

ཚིག་གི་ཚོགས་ཀྱི་སྡེ་ཚན་གཉིས་པ་ཚིག་ཕྲད་ཀྱི་སྐོར་དེ་གནའ་སྲོལ་སུམ་རྟགས་ཀྱི་བརྡ་སྤྲོད་དུ་ཤིན་ཏུ་རྒྱས་པར་ཡོད་མོད། ཚིག་ཕྲད་མ་ཡིན་པའི་ཚིག་གི་སྐོར་ལ་མིང་ཚིག་དང་བྱ་ཚིག་གཉིས་ལས་ཚིག་གི་སྡེ་ཚན་གཞན་གྱི་རྣམ་དབྱེ་མེད་པ་དང་། ལྷག་པར་ཚིག་གི་རིགས་ཐ་དད་པ་རྣམས་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་ཁྲིམས་དང་བསྟུན་ཏེ་གོ་རིམ་བསྒྲིགས་ཏེ་ཚིག་སྒྲུབ་བྱ་ཚུལ་གྱི་སྐོར་ལ་རྣམ་བཞག་གཏན་འབེབས་མེད་པས། གནའ་སྲོལ་སུམ་རྟགས་ཀྱི་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་སྤྱི་སྒྲོམ་དེའི་ཐོག་ནས་བོད་ཀྱི་སྒྲའི་འགྲོ་སྟངས་ཆ་ཚང་བ་ཞིག་མཚོན་མི་ཐུབ་ཚུལ་གོང་དུ་བསྒྲུབས་ཟིན་པ་ལྟར་ལགས༑

འོན་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་བཤད་པའི་སྤྱི་སྒྲོམ་ཇི་འདྲ་བ་ཞིག་དགོས་སམ། ? དེའི་ནང་སྡེ་ཚན་ག་དད་པ་ཇི་ཙམ་ཞིག་རྣམ་པར་གཞག་དགོས་སམ། ? ཞེ་ན། དེ་བཤད་པར་བྱའོ།།

ཁོ་བོས་བརྟགས་ན་བོད་སྐད་དང་མཐུན་པའི་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་རྩ་བའི་སྡེ་ཚན་ལ། ༡ ཡི་གེ་དང་། ༢ ཚིག་ཚིག་ཕྲད་དང་བཅས་པའི་ཚོགས་དང་། ༣ ཚིག་སྦྱོར་བྱ་ཚུལ་བཅས་གསུམ་དུ་འཇོག་དགོས་པར་མཐོང་ལ། དེ་ཡང་ཡི་གེ་ལས་ཚིག་འབྱུ་ དང་ཚིག ཚིག་ཕན་ཚུན་བསྒྲིགས་ཤིང་ཚིག་ཕྲད་སྦྱར་བ་ལས་ཚིག་སྒྲུབ་བམ་བརྗོད་པ་གྲུབ་པ་འདི་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་སྤྱིའི་ཁྲིམས་ཡིན༑ དེའི་ཕྱིར་བོད་ཀྱི་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་བསྟན་བཅོས་ཀྱི་བརྗོད་བྱ་གཙོ་བོ་ཡང་ཡི་གེ་དང་། ཚིག་དང་ཚིག་ཕྲད་དང་། ཚིག་གི་སྦྱོར་ཚུལ་གསུམ་གྱི་རྣམ་བཞག་གཏན་ལ་འབེབས་པ་དེ་ཡིན་དགོས་པ་རིགས་པས་གྲུབ་བོ།།

དེ་ལ་དང་པོ་ཡི་གེའི་རྣམ་གཞག་ནི་གོང་དུ་བསྟན་ཟིན་ལ། འདིར་རྩོམ་དེབ་འདིའི་སྐབས་གཉིས་པར་ཚིག་དང་ཚིག་ཕྲད་ཀྱི་རྣམ་གཞག་གཏན་ལ་འབེབས་རྒྱུ༑ དེ་ལ་ཐོག་མར་དཔྱད་གཞིའི་ཕྱིར་བོད་སྐད་ཀྱི་བརྗོད་པའི་དཔེར་བརྗོད་ཅིག་བཀོད་ན།

> དེ་ལྟར་འགྲོམ་སྟོན་གྱི་བསླབ་བྱ་དང་། ཏུན་ཧོང་བྲག་ཕུག་ནས་ཐོན་པའི་དཔེ་རྙིང་དེའི་ནང་གདམས་པའི་གནད་དོན་རྣམས་ལ་ཞིབ་མོའི་བློས་དཔྱད་ན། དེ་རྣམས་ཀྱིས་རང་ཅག་བོད་ཀྱི་མི་རབས་ནང་ཆེས་སྔ་མོ་ནས་ཡ་རབས་དང་ཡོན་ཏན་ཅན་དུ་བསྒྱུ་བའི་ཁྲིད་ཚོས་མང་པོ་ཞིག་མཚོན་པ་གདོན་མི་ཟ་བས། འདི་རྣམས་རང་ཅག་བོད་ཀྱི་མི་རིགས་ལ་ཆེས་གལ་ཆེ་བའི་ཡོན་ཏན་གྱི་གྲས་སུ་སྣང་༑[༡]

---

༡ དཔེར་བརྗོད་འདི་ཁོ་བོས་བྲིས་པའི་མི་ཆོས་དང་ལེགས་བཤད་ལུགས་ཀྱི་བསླབ་བྱ་ལས་བརྩམས་པའི་འབེལ་གཏམ། བོད་ཀྱི་གཙུག་ལག་གཅེས་བཏུས་པོད་ཕྲེང་། ༢༧ སྟོན་གླིང་ངོ་སྤྲོད་ལས་བཀོད།

གོང་དུ་དྲངས་པའི་དཔེར་བརྗོད་ནང་ཚིག་སྒྲུབ་གཅིག་ཡོད་པ་དེའི་མཇུག་ཏུ་བྱ་ཚིག་"སྣང་"ཞེས་པ་འཁོད༑ ཚིག་སྒྲུབ་དེའི་བརྗོད་བྱ་སྙིང་དོན་ནི་འདི་ཡིན་ཏེ། "འབྲོམ་སྟོན་གྱི་བསླབ་བྱའི་དཔེ་དེ་དང་ཅུང་ཙམ་རྩོམ་འཁྲིད་གླེང་མོལ་ཞུ་བར་བོད་པ་དཔེ་དེ་དག་གི་ལེགས་བཤད་ནང་གསེས་བཤད་ཐབས་འཕྲིན་ཡིག་རྣམས་ཀྱི་གཞུང་དོན་རྣམས་ལ་བྱ་ལྟ་བྱེད་ཀྱི་ཡོང་ཐབས་ཡོད་སྣང་། "ཞེས་པ་དེ་ཡིན། དེ་ཡང་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་འགྲོ་སྟངས་ཀྱི་སྟེང་ནས་དཔྱད་ན། "འབྲོམ་སྟོན་གྱི་བསླབ་བྱའི་དཔེ་དེ་དང་ཅུང་ཙམ་རྩོམ་འཁྲིད་གླེང་མོལ་ཞུ་བར་བོད་པ་དཔེ་དེ་གཉིས་ནང་གསེས་པའི་གཞུང་དོན་རྣམས"ཞེས་པ་ཚིག་སྒྲུབ་དེའི་བརྗོད་གཞིའམ་ཁྱད་གཞི་དང་། "དེ་རྣམས་བོད་མི་རིགས་ལ་ཕན་ཆེ་བར་སྣང་"ཞེས་པ་ཁྱད་ཆོས། "ཞིབ་མོའི་བློས་དཔྱད་ན། དེ་རྣམས་ཀྱིས་བོད་ཀྱི་མི་རབས་ནང་ཆེས་སྤུ་མོ་ནས་ཡ་རབས་དང་ཡོན་ཏན་ཅན་དུ་བརྩི་བའི་ཁྱད་ཆོས་མཚོན་པ་གདོན་མི་ཟ། "ཞེས་པ་རྒྱུ་མཚན་བཀོད་པ་ཡིན་པས། ཚིག་སྦྱོར་འདི་ནི་གོང་གི་ཚིག་སྒྲུབ་དེའི་ཡན་ལག་ཏུ་གྱུར་པའི་ཚིག་སྦྱོར་ཡིན༑

དེ་ཡང་ཚིག་སྒྲུབ་མ་མ་དང་དེའི་བུ་རུ་གཏོགས་པའི་ཚིག་སྦྱོར་གཉིས་པོ་རེ་རེའི་ནང་གསེས་ཆ་ཤས་ལ་བརྟགས་ན། "འབྲོམ་སྟོན་གྱི་བསླབ་བྱའི་དཔེ་"ཞེས་པ་དང་"ཅུང་རྩོམ་ནས་བོན་པའི་དཔེ་"ཞེས་པ་གཉིས་ནི་མིང་ཚིག་དང་། "དེ་"ཞེས་པ་མིང་གྲོགས་ངེས་བཟུང་ཅན། "གཞུང་དོན་"ཞེས་པ་མིང་ཚིག་དང་། "རྣམས་"ཞེས་པ་མང་ཚིག་སྟོན་པའི་ཚིག་གྲོགས། གཞུང་དོན་ཇི་འདྲ་བ་ཞིག་ཅེ་ན། "དེ་གཉིས་ཀྱི་ནང་གསེས་པའི་"ཞེས་ཁྱད་པར་སྟོན་པས་ཁྱད་ཚིག་དང་། "བོད་མི་རིགས་"ཞེས་པ་མིང་ཚིག་དང་། "ལ་"ཞེས་པ་ལ་དོན་གྱི་ཕྲད། "ཡོན་ཏན་གྱི་གྲས་"ཞེས་པ་ཡོན་ཏན་གྱི་རིགས་ཞེས་པ་དང་དོན་མཚུངས་པས་མིང་ཚིག་དང་། "ཕན་ཆེ་བ་"ཞེས་པ་ཡོན་ཏན་གྱི་ཁྱད་པར་བརྗོད་པའི་ཁྱད་ཚིག "སྣང་"ཞེས་པ་བྱ་ཚིག་ཡིན་ནོ། །དེའི་བུའི་ཚིག་སྦྱོར་ལ་བརྟགས་ན། "དཔྱད་"ཞེས་པ་བྱ་ཚིག་དང་། "ཞིབ་མོའི་བློས། "ཞེས་པ་བྱ་བ་དེའི་རྣམ་འགྱུར་བརྗོད་པའི་ཚིག "ན་"ཞེས་པའི་ཕྲད་ནི་རྐྱེན་ལྟོས་གསལ་བྱེད་དེ་གལ་ཏེ་ཞེས་པའི་དོན་ཡིན༑ "དེ་རྣམས་"ཞེས་པ་མིང་ཚབ་ཙམ་པོ་བ་མང་ཚིག་ཏུ་བཀོད་པ་དང་། "ཀྱིས་"ཞེས་པ་བྱེད་སྒྲ་དང་། "རང་ཅག་བོད་ཀྱི་མི་རབས་"ཞེས་པ་མིང་ཚིག "ནང་"ཞེས་པ་ཚིག་ཕྲད། "ཆེས་སྤུ་མོ་ནས་ཡ་

རབས་དང་ཡོན་ཏན་ཏུ་བསྟེ་བ་”ཞེས་པ་ཁྱད་ཚིག ཁྱད་པར་གང་ལ་སྦྱོར་བའི་མིང་ཚིག་ནི་“ཁྱད་ཆོས”ཞེས་པ་དེ་ཡིན། “མང་པོ”ཞེས་པ་མང་ཚིག་སྟོན་པའི་ཚིག་གྲོགས་དང་། “མཆོན་པ་གདོན་མི་ཟ”ཞེས་པ་བྱ་ཚིག་ཡིན་ནོ།།

དེ་ལྟར་དུ་ཚིག་གི་ནང་གསེས་རིགས་མི་འདྲ་བའི་རྣམ་དབྱེ་དང་དེ་བཞིན་དུ་ཚིག་ཕྲད་སོ་སོར་ཕྱེ་སྟེ་དཔྱད་ཐུབ་ན། བོད་ཡིག་ལ་ཚིག་སྦྱོར་རྒྱུས་བསྡུས་དང་རྟོག་ཁྲ་ཆེ་ཆུང་ཇི་ལྟར་ཡང་། དེའི་ཆ་ཤས་སོ་སོར་འཕྲུལ་ཏེ་བརྗོད་དོན་སྙིང་པོ་གང་ཡིན་བདེ་བླག་ཏུ་རྟོགས་ཐུབ་པའི་དགེ་མཚན་ཡོད། དེ་ལ་གལ་ཤིན་ཏུ་ཆེ་བ་ནི་ཚིག་གི་སྡེ་ཚན་ལ་ནང་གསེས་རིགས་སོ་སོར་རྣམ་དབྱེ་གསལ་བར་ཕྱེ་བ་འདི་ཡིན་པས། འདིར་ཁོ་བོས་འཛམ་གླིང་སྐད་ཡིག་ཆེ་ཁག་མང་པོ་ཞིག་གི་བརྡ་སྤྲོད་ནང་ཚིག་གི་སྡེ་ཚན་རིགས་ཐ་དད་དུ་གཏན་འབེབས་བགྱིད་སྲོལ་ཡོད་པ་དང་རྩུལ་མཚུངས་པར། བོད་ཡིག་ཏུའང་མཁོས་བབས་དང་བསྟུན་ཏེ་ཚིག་གི་ཚོགས་ལ་ནང་གསེས་སྡེ་ཚན་ཆེ་ཁག་སོ་སོར་ཕྱེ་ཞིང་དེ་དག་རེ་རེས་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་གནད་གཙོ་ཆེ་བ་རེ་རེ་མཚོན་རྩུལ་དང་བཅས་པ་གཏན་འབེབས་ཐུབ་ན་ལེགས་པས་དེ་བཞིན་དུ་བྱའོ།།

༡ སྡེ་ཚན་དང་པོ་མིང་ཚིག་ནི། དངོས་པོ་དང་གང་ཟག་བྱེ་བྲག་པའི་མིང་དངོས་སྟོན་པའི་མིང་ཚིག་དང་། ཡང་བྱུམ་པ་དང་། ཀ་བ། ལྟ་བུ་རིགས་ཀྱི་མིང་སྟོན་པའི་ཚིག གྲོང་། ནགས་ཚལ་ལྟ་བུ་ཚོགས་པ་སྟོན་པའི་མིང་ཚིག་སོགས་སོ།།

༢ སྡེ་ཚན་གཉིས་པ་མིང་ཚབ་ནི། ང་། ཁྱེད། ཁོང་། ལྟ་བུ་སྐྱེས་བུའི་མིང་གི་ཚབ་ཏུ་བཀོད་པ་དང་། འདི། འདི་ཚོ། དེ། དེ་ཚོ། ལྟ་བུ་དངོས་མཐོང་གི་ཆོས་ཀྱི་མིང་ཚབ་ཏུ་བཀོད་པ་དང་། ཡང་སུ། གང་། ལྟ་བུ་སྤྱི་སྒྲ་མིང་ཚབ་ཏུ་བཀོད་པ། ཡང་ཁ་ཅིག འགའ་ཤས། ཉུང་ཤས། གཅིག མང་པོ། ཐམས་ཅད། ཚང་མ། ལྟ་བུ་ངེས་མེད་ཀྱི་མིང་ཚབ་ཏུ་བཀོད་པ་རྣམས་སོ།།

༣ སྡེ་ཚན་གསུམ་པ་མིང་གྲོགས་ནི། ཞིག ཅིག ཤིག ལྟ་བུ་མིང་གྲོགས་ངེས་བཟུང་

མ་ཡིན་པ་དང་། དེ། ལྟ་བུ་མིང་གྲོགས་ངེས་བཟུང་ཅན།

༤ སྡེ་ཚན་བཞི་པ་ཚིག་གྲོགས་ནི། ཞིག ཅིག ཤིག གཅིག ལྟ་བུ་གཅིག་ཚིག་ལ་འཇུག་པ་དང་། དག རྣམས། ཚོ། ལྟ་བུ་མང་ཚིག་སྟོན་པའི་ཚིག་གྲོགས་ལ་འཇུག་པ། དེ་བཞིན་དུ། ཉིད། ཁོ་ན། ཙམ། འབའ་ཞིག ཤ་སྟག ལྟ་བུ་ཉིད་ཀྱི་དོན་ཏེ་བརྟན་པའི་ཚིག་གྲོགས་ལ་འཇུག་པ། གཞན་ཡང་སྤྱི་སྒྲའི་ཚིག་གྲོགས་ལ་འཇུག་པ་དང་། ཡང་། ཤག ལྟ་བུ་གཞིར་བྱས་ཞེས་པའི་དོན་ལ་འཇུག་པའི་ཚིག་གྲོགས་རྣམས་སོ།།

༥ སྡེ་ཚན་ལྔ་པ་མཇུག་སྡུད་ཀྱི་ཚིག་ནི། བོད་སྐད་སྤྱི་དང་ལྷག་པར་ཁ་སྐད་ལ་ཉེ་བར་མཁོ་བའི་གནད་ཅིག་ཡིན༔ དེ་ཡང་བོད་སྐད་དུ་གནས་ལུགས་ཀྱི་ངོ་བོ་བརྗོད་པའམ། ཡོད་པ་བརྗོད་པ་དང་། དེ་བཞིན་ཁ་སྐད་ལ་བྱ་ཚིག་བཀོད་པའི་ཚེ་མཇུག་སྡུད་ཀྱི་ཚིག་གིས་བྱ་བའི་དུས་དང་གནས་སྐབས་ཀྱང་སྟོན་པས་སྐྱེས་བུ་དང་དུས་དང་བསྟུན་ནས་སྒྱུར་དགོས་པའི་ཚིག ཡིན། རེད། ཡོད། འདུག བཅས་དང་། དེའི་སྟེང་། བྱུང་། སོང་། ལྟ་བུ་རྣམས་སོ།།

༦ སྡེ་ཚན་དྲུག་པ་བྱ་ཚིག་ནི། བལྟ་བ། གཏང་བ། བསྒྲུབ་པ། ལྟ་བུ་བྱ་བྱེད་ཐ་དད་དུ་ཡོད་པའི་བྱེད་པ་པོ་གཞན་དང་དངོས་སུ་འབྲེལ་བའི་བྱ་བ་བརྗོད་པའི་ཚིག་དང་། ཡང་། འགྲོ་བ། འགྱུར་བ། ལྡང་བ། འཁོར་བ། ལྟ་བུ་བྱེད་པོ་གཞན་དང་དངོས་སུ་མ་འབྲེལ་བའི་བྱ་བ་སྟོན་པའི་ཚིག་རྣམས་དང་། དེའི་སྟེང་། བྱེད། བགྱིད། གནང་། ཐུབ། ནུས། འཐུས། དགོས། སོགས་བྱ་ཚིག་གཞན་ཞིག་ལ་བརྟེན་ཏེ་བཀོད་པའི་རྒྱབ་སྐྱོར་བྱ་ཚིག་རྣམས་དང་། ཡང་། བྱ་བ། བརྒྱབ་པ། གཏང་བ། ལྟ་བུ་མིང་ཚིག་ཞིག་གི་མཐར་སྦྱར་ཏེ་བྱ་ཚིག་སྒྲུབ་པའི་ཐུན་མོང་བའི་བྱ་ཚིག་བཅས་རིགས་མི་འདྲ་བ་ཡོད་པ་རྣམས་སོ།།

༧ སྡེ་ཚན་བདུན་པ་ཁྱད་ཚིག་ནི། དོན་གྱི་ཁྱད་པར་བརྗོད་པའི་ཚིག་སྟེ། དཔེར་ན་ཁ་དོག་བརྗོད་པའི་ཚིག དཀར་པོ། དམར་པོ། གསེར་པོ། སྔོན་པོ། ལྟ་བུ་དང་། དབྱིབས་བརྗོད་པའི་ཚིག རིང་པོ། ཐུང་ངུ། གྲུ་བཞི། སོགས་དང་། གྲངས་བརྗོད་པའི་ཚིག གཅིག གཉིས། གསུམ། ལྟ་བུ། གཞན་

ཡང་འབྲེལ་སྒྲ་སྦྱོར་བ་ལས་ཁྱད་ཚིག་གྲུབ་པ་དཔེར་ན། མཐོང་བའི་ལྟད་མོ། ཞེས་བཀོད་པ་ན་མཐོང་བའི་ཞེས་པ་ཁྱད་ཚིག་ཏུ་གྱུར་པ་དང་། ཡང་ཚིག་བསྒྲིགས་[༢] ལས་ཁྱད་ཚིག་གྲུབ་པ་དཔེར་ན། ཁང་པ་སྒོ་བརྒྱབ་པ་དེ། ཤིང་སྡོང་ཤར་ཕྱོགས་ལ་ཡོད་པ་དེ། ལྟ་བུ་རྣམས་སོ།།

༨ སྡེ་ཚན་བརྒྱད་པ་རྣམ་འགྱུར་གྱི་ཚིག་ནི། དགའ་བཞིན་དུ་འགྲོ་བ། སྐྱ་སེང་ངེར་ཤར་བ། མགྱོགས་པོར་ཕྱིན། སེམས་སྐྱོ་སིང་ངེར་གནས་བཏང་། གློག་ཁྲ་ཆེམ་མེ་ར་འབར་བ། ནག་ཐོམ་མེར་ལུས་པ། མཐོང་བཞིན་དུ། འདོན་པ་ཤེད་ཀྱིས་འདོན། འཛུམ་གྱིས་བཤུམས། ལྟ་བུ་བྱ་བའི་རྣམ་འགྱུར་བརྗོད་པའི་ཚིག་རྣམས་སོ།།

༩ སྡེ་ཚན་དགུ་པ་མཚུངས་པ་གསལ་བྱེད་ཀྱི་ཚིག་ནི། བཞིན་དང་། ལྟ་བུ། ལྟར། འདྲ་བ། མཚུངས་པ། ཞེས་པ་ལྟ་བུ་རྣམས་སོ།།

༡༠ སྡེ་ཚན་བཅུ་པ་གནས་སམ་ཕྱོགས་དང་དུས་བརྗོད་པའི་ཚིག་ནི། ཤར། ལྷོ། ནུབ། བྱང་། སོགས་ཕྱོགས་བཞི་མཚམས་བརྒྱད་ཀྱི་ཐོག སྟེང་ དང་ འོག་གཉིས་སྟེ་ཕྱོགས་བཅུ་བརྗོད་པའི་ཚིག་དང་། འདིར། ཕ་གིར། གཡས། གཡོན། མདུན། རྒྱབ། ལྟ་བུ་དང་། དུས་བརྗོད་པའི་ཚིག་ནི། ཆེས་གཅིག གཉིས་ལྟ་བུ་དང་། ཟླ་བ་དང་པོ་གཉིས་པ་ལྟ་བུ་དང་། ན་ནིང་། འདི་ལོ། ཕྱི་ལོ་ལྟ་བུ་དང་། སྔ་དྲོ། ཕྱི་དྲོ་སོགས་སོགས་སོ།།

༡༡ སྡེ་ཚན་དགུ་པ་ཚིག་ཕྲད་ནི། སུ་ར་རུ་དུ་ན་ལ་ཏུ། ལྟ་བུའི་ལ་དོན་གྱི་ཕྲད་དང་། དེ་བཞིན་དུ་རྣམ་དབྱེའི་ཕྲད་འབྲེལ་སྒྲ་དང་བྱེད་སྒྲ། རྣམ་དབྱེ་མ་ཡིན་པའི་ཕྲད། ཀྱང་ཡང་འང་གསུམ་གྱི་རྒྱན་སྡུད་སོགས་སུམ་རྟགས་ཀྱི་གཞུང་དུ་ཤིན་ཏུ་རྒྱས་པར་གཏན་ལ་ཕབ་པ་རྣམས་སོ།།

---

༢ ཚིག་བསྒྲིགས་ཞེས་པ་ནི། ཨིན་སྐད་བརྡ་སྦྱོར་དུ་ phrase ཞེས་པའི་དོན་དེ། "ཟ་འཐུང་སྤྱོད།" "གསེར་གྱི་བུམ་པ།" "ཁ་བའི་ལྗོངས།" ལྟ་བུ་ཚིག་གི་རིགས་མི་འདྲ་བ་རིམ་པར་བསྒྲིགས་ཏེ་དོན་སྟོན་པའི་ཚིག་གི་ཕྲེང་བ་ཞིག་ལ་བྱ་ལ། དེའི་ངོ་བོ་དང་བྱེད་ལས་སོགས་དེབ་འདིའི་ཤོག ༢༨༠ ལ་བྱུང་བར་གཟིགས།

༡༢ སྡེ་ཚན་བཅུ་པ་སྤྱི་སྒྲ་དང་དྲི་ཚིག་ནི། ཅི་ཇི་སུ་གང་སྟེ། སུམ་རྟགས་ཀྱི་གཞུང་དུ་སྤྱི་སྒྲར་གསུངས་པ་བོད་སྐད་ལ་དྲི་ཚིག་ཏུའང་གྱུར་པ་རྣམས་སོ།།

༡༣ སྡེ་ཚན་བཅུ་གཉིས་པ་འབོད་སྒྲ་ནི། ཀྱེ། ཀ་ཡེ། ལྟ་བུ་དང་། ཡང་། ཨེ་མ། ཨེ་མ་ཧོ། ཀྱེ་མ། ཀྱི་ཧུད། ཨ་ལ་ལ། ལྟ་བུ་རྣམས་ཀྱང་འབོད་སྒྲའི་ཁོངས་སུ་བརྩིར་རུང་ངོ།།

དེ་ལྟར་གོང་དུ་དྲངས་པའི་གནད་བཅུ་གསུམ་རྣམས་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་ཁྲིམས་ཀྱི་ཆ་ནས་བརྟག་ན་སྡེ་ཚན་ཕ་དད་དུ་འཛོག་དགོས་པ་ནི། ཕྱོགས་གཅིག་ནས་དེ་དག་ལ་ངོ་བོ་དང་བྱེད་ལས་སོ་སོར་འཛོག་རྒྱུ་ཡོད་པ་ཙམ་དུ་མ་ཟད། ལྷག་པར་དེ་རྣམས་སྦྱོར་བའི་ཚེ་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་ཁྲིམས་མི་འདྲ་བའི་ཐོག་ནས་སྦྱོར་དགོས་པས། ཕྱིས་ནས་བོད་ཀྱི་བརྡ་སྤྲོད་སློབ་པ་རྣམས་ལ་ཚིག་གི་རིགས་ལ་སྡེ་ཚན་འདི་ལྟར་ཕྱེ་བའི་རིང་ལུགས་ཆགས་ཐུབ་པ་ཞིག་བྱུང་ན། ཕྱིས་བྱུང་གི་མི་རབས་གཞོན་ནུ་རྣམས་བོད་ཡིག་འབྲི་ཀློག་ལ་འཇུག་པའི་ཚེ་བོད་ཡིག་གི་བརྗོད་བྱའི་དོན་བཀྲལ་བ་ལ་འཇུག་བདེ་བ་འོང་བའི་དགེ་མཚན་ལྡན་པ་ཁོ་བོ་བསམས་སོ།།

སྡོམ་ལ། བརྗོད་པ་ངག་གི་ཆར་གྱུར་པའི། །ཚིག་གི་སྡེ་ཚན་བཅུ་གསུམ་སྟེ།།
མིང་ཚིག་མིང་ཚབ་མིང་གི་གྲོགས། །ཚིག་གྲོགས་བྱ་ཚིག་མཐུག་སྡུད་དང་།།
ཁྱད་ཚིག་རྣམ་ཚིག་མཚུངས་གསལ་ཚིག །གནས་དང་དུས་རྣམས་བརྗོད་པའི་ཚིག།
ཚིག་ཕྲད་སྤྱི་སྒྲའམ་དྲི་བའི་ཚིག །མཐའ་མ་འབོད་པའི་སྒྲ་རྣམས་སོ། །ཞེས་ཀྱང་བྱའོ།། །།

ལེའུ་དྲུག་པ།

སྤྱི་ཚན་དང་པོ་མིང་ཚིག་གི་སྐོར།

༦།༡ མིང་ཚིག་གི་ངོ་བོ་ནི། དོན་གྱི་ངོ་བོ་ཙམ་བརྗོད་པའི་ཚིག་གོ།

དཔེར་བརྗོད། ཕུམ་པ་དང་། ཀ་བ། མི། དུད་འགྲོ སེམས་ཅན། ས། རྡོ། རི། བྲག སོགས་རིགས་དང་རྫས་གང་རུང་ཞིག་གི་དོན་རང་གི་ངོ་བོ་ཙམ་སྟོན་པའི་ཚིག་རྣམས་སོ། །དེ་ལྟ་ན་མིང་ཚིག་རྣམས་སྒྲ་བརྗོད་ལ་འཇུག་པའི་ཚེ་གཏམ་བརྗོད་ཀྱི་གཞི་ལྟ་བུར་གྱུར་ཏེ། དེ་གཞི་ལ་བྱས་ཏེ་དེ་ནས་དོན་གྱི་ཁྱད་པར་སྟོན་པའི་ཚིག་སོགས་སྦྱར་ཏེ་བརྗོད་པ་སྒྲུབ་དགོས་སོ།།

༦།༢ མིང་ཚིག་ལ་ནང་གསེས་དབྱེ་ན།

མིང་དངོས་སྟེ་དངོས་པོ་བྱེ་བྲག་པའི་མིང་ཚིག་དང་། སྤྱི་མིང་སྟེ་རིགས་སྤྱིའི་མིང་ཚིག་བཅས་གཉིས་ཡོད།[1]

༡ མིང་དངོས་ཀྱི་མིང་ཚིག

དཔེར་ན། མིའི་མིང་། མཁའ་འགྲོ ཏཱ་ར། བཀྲིས། དཔལ་ལྡན། པདྨ། སོགས་དང་། རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་མིང་། རྒྱ་གར། རྒྱ་ནག བོད། བལ་ཡུལ། ཉི་ཧོང་། ཨ་རི། ཁ་ན་ཊ། སོགས་དང་། ས་གནས་ཀྱི་

---

[1] ས་པཎ་གྱི་«མཁས་འཇུག་» ཏུའང་། (དེབ། ༩ ཤོག ༡༧) "དོན་ལ་འཇུག་པའི་སྒྲ་ཇི་སྙེད། །དེ་ཀུན་རིགས་དང་མིང་དུ་འདུས། །ཞེས་དོན་གྱི་ངོ་བོ་སྟོན་པའི་སྒྲ་ཐམས་ཅད་རིགས་ཀྱི་སྒྲ་དང་མིང་གི་སྒྲ་ཡིན་པར་ཚད་མ་པའི་སློབ་དཔོན་ཆེན་པོ་ཕྱོགས་ཀྱི་གླང་པོས་གསུངས་སོ།" །ཞེས་གསུངས་པ་བོད་སྐད་དང་ཤིན་ཏུ་སྦྱོར་བར་མཐོང་།

མིང་། དབུས་གཙང་། མདོ་སྟོད། མདོ་སྨད། རྫོང་དཀར། སྐྱིད་གྲོང་། རྡོ་རྗེ་གདན། ཡངས་པ་ཅན། སོགས་དང་། དགོན་པའི་མིང་། དགའ་ལྡན། སེ་ར། འབྲས་སྤུངས་སོགས་དང་། དེབ་དང་དཔེ་ཆའི་མིང་«རྒྱུའི་བསྟན་བཅོས»དང་། «ཤིང་གི་བསྟན་བཅོས»ལྟ་བུ་དངོས་མཐོང་དུ་གྲུབ་པའི་དངོས་པ་མཐས་ཡས་པའི་མིང་ཚིག་རྣམས་སོ།།

༢ རིགས་སྤྱིའི་མིང་ཚིག

ཀ མི། ཁྱི། རྟ། ཤིང་། ས། རྡོ། རྒྱ། མེ། རླུང་། མེ་ཏོག ཤིང་ཏོག ཁང་པ། ཐུམ་པ། ཀ་བ། སོགས་དངོས་པོ་རྣམས་ཀྱི་རིགས་སམ་སྤྱིའི་མིང་རྣམས་དང་།

ཁ བསམ་རྒྱུལ། བསམ་བློ། བློ་འཆར། གྲོས། ལྟ་བུ་གཙོ་བོའི་སེམས་ཀྱི་འགྱུ་བའི་སྒོ་ནས་བཏགས་པའི་སྤྱི་མིང་དང་།

ག ཡང་། གྲོང་ཁྱེར། ཁྲིམ། གཞུང་། ནགས་ཚལ། འདུས་སྡེ་ལྟ་བུ་ཆ་ཤས་དུ་མ་འདུས་པའི་ཚོགས་པའི་ཆ་ནས་བཏགས་པའི་མིང་ཚིག་རྣམས་ཀྱང་སྤྱི་མིང་དུ་གཏོགས་ལ།

ང བྱ་ཚིག་ལས་མིང་ཚིག་ཏུ་བསྒྱུར་བས་པ་དཔེར་ན། བལྟ་བྱ། ལྟ་བྱེད། མཐོང་བྱ། བསྒྲུབ་བྱ། ཤེས་བྱེད། བསྟན་པ། ཐུབ་པ། ལྟ་བ། བྱ་བ། འཕྲུང་སྟོད་སོགས་ཀྱང་སྤྱི་མིང་དུ་གཏོགས་པར་ཤེས་དགོས༑

ཅ མིང་ཚིག་གི་རིགས་མང་པོ་ཞིག་ཁྱད་ཆོས་ལས་སྒྲུབ་པའང་ཡོད་པ་ནི། དཔེར་ན། མཛེས་ཆ། སྤུས་ཁ། རིན་ཐང་། ཆེ་མཐོང་། གོང་ཚད་སོགས་རྟོག་པའི་སྤྱོད་ཡུལ་གྱི་ཆ་ནས་བཞག་པའི་དོན་རྣམས་སྟོན་པའི་ཚིག་རྣམས་སྟེ། བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་ཁྲིམས་ཀྱི་འགྲོ་སྟངས་ཀྱི་ཆ་ནས་འདི་རྣམས་ཀྱང་རིགས་སྤྱིའི་མིང་ཚིག་གི་ཁོངས་སུ་གཏོགས་པ་ཤེས་དགོས༑

༦།༣ མིང་ཚིག་རྣམས་སྦྱོར་ཚུལ།

མིང་ཚིག་རྣམས་སྤྱི་མཚུངས་སུ་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་འགྲོ་སྟངས་ཀྱི་ཐོག་ནས་བྱ་བ་གང་བྱེད་བཤད་ན། "པདྨ་ལགས་བོད་པ་རེད།" ལྟ་བུ་རྣམ་དབྱེ་དང་པོ་ངོ་བོ་ཙམ་སྟོན་པ་དང་། "པདྨས་མེ་ཏོག་བཏབ་སོང་།" ལྟ་བུ་རྣམ་དབྱེ་གསུམ་པ་བྱེད་སྒྲ་སྦྱར་བ་དང་། "པདྨ་ནི་བུ་མོ་སེམས་བཟང་པོ་ཞིག་འདུག" ལྟ་བུ་ངེས་གཟུང་གི་ནི་སྒྲ་སྦྱར་བ་དང་། "པདྨ་དེ་ཁ་སང་ཡང་སླེབས་མ་སོང་།" ལྟ་བུ་དངོས་སྟོན་གྱི་མིང་གྲོགས་དེ་སྒྲ་བཀོད་པའི་ཚེ། མིང་ཚིག་"པདྨ་"ཞེས་པ་ཚིགས་སྒྲུབ་ཀྱི་ཁྱད་གཞིར་བཀོད་ཅིང་། "པདྨ་ལ་མེ་ཏོག་ཕུལ།" ལྟ་བུ་བྱ་བའི་ཡུལ་སྟེ་རྣམ་དབྱེ་གཉིས་པ་སྟོན་པ་དང་། "མེ་ཏོག་འདི་པདྨའི་རེད།" ཅེས་པ་ལྟ་བུ་རྣམ་དབྱེ་དྲུག་པ་འབྲེལ་སྒྲ་སྦྱོར་བ་ན་པདྨ་ཞེས་པའི་མིང་ཚིག་དེ་བྱ་བའི་ཡུལ་དང་ཚིག་སྒྲུབ་ཀྱི་ཁྱད་ཆོས་སུ་འགྲོ་བའི་ཁྱད་པར་ཤེས་དགོས༏[༡]

མིང་ཚིག་ནང་གསེས་ལ་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་ཁྲིམས་ཀྱི་ཐོག་ནས་སྦྱོར་ཚུལ་ལ་ཁྱད་པར་ཡོད་དེ། དངོས་མིང་སྟེ་དངོས་པོ་བྱེ་བྲག་པའི་མིང་དངོས་ལ་ནི་ངེས་བཟུང་མིན་པའི་མིང་གྲོགས། ཞིག ཅིག ཤིག ཅེས་པ་དང་། གཅིག་ཚིག་དང་མང་ཚིག་སོགས་མཚོན་བྱེད་ཀྱི་ཚིག་གྲོགས། གཅིག གཉིས གསུམ རྣམས། ཞེས་པའི་མི་སྦྱོར༏ དེ་ལྟ་ནའང་། དངོས་མིང་གི་མིང་ཚིག་རྣམས་ལ། དངོས་སྟོན་གྱི་ཚིག་གྲོགས འདི་ དང་ དེ་ གཉིས་སྦྱར་རུང་སྟེ། དཔེར་ན། "བགྲེས་དེ་མི་ཁྱད་མཚར་ཞིག་འདུག" "ཚེ་རིང་འདི་ཟེར་གྱི་ཡོད། ཕ་གི་མིན།" ཞེས་པ་ལྟ་བུ་ཡོད༏ དེ་བཞིན་དུ་དངོས་མིང་གི་མིང་ཚིག་རྣམས་ལ། ངེས་གཟུང་ངམ་བརྟན་པའི་ཚིག་གྲོགས ཉིད། ཁོ་ན། ཙམ། འབའ་ཞིག ཞེས་པ་རྣམས་སྦྱར་རུང་སྟེ། དཔེར་ན། བཀྲ་ཤིས་ཁོ་ན་ཤོག པདྨ་ཉིད་ལ་ཤོད་ཅིག ཀ་ཁ་ཙམ་མི་ཤེས། ཁོ་བོ་འབའ་ཞིག་གིས་མཐོང་། ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ།།

---

༡ ཚིག་སྒྲུབ་ཀྱི་ཁྱད་གཞི་དང་ཁྱད་ཆོས་ཀྱི་ངོས་འཛིན་དང་དེ་གཉིས་ཀྱི་ཁྱད་པར་སོགས་གཤམ་དུ་ཞུའོ།།

དེ་ལས་ལྷག་སྟེ་རིགས་སམ་སྤྱི་མིང་རྣམས་ལ་ནི། མིང་གྲོགས་ངེས་བཟུང་ཅན་དང་ངེས་བཟུང་ཅན་མ་ཡིན་པ་དང་། གཅིག་ཚིག་མང་ཚིག་སོགས་སྟོན་པའི་ཚིག་གྲོགས་དང་། ཉིད་མཚོན་་པའི་ཚིག་གྲོགས་སོགས་ཐམས་ཅད་འཇུག་སྟེ། དཔེར་བརྗོད་ན།

མེ་ཏོག་ཅིག མེ་ཏོག་དེ། མེ་ཏོག་འདི། ཁང་པ་ཞིག ཁང་པ་དེ།
ཁང་པ་འདི། གློ་འཆར་ཞིག བསམ་རྒྱུལ་མང་པོ། མེ་ཏོག་ཙམ།
ཁང་པ་འབའ་ཞིག བུམ་པ་ཉིད། བསླབ་བྱ་འབའ་ཞིག ཤེས་བྱེད་ཙམ། ཞེས་སོགས་ལྟ་བུའོ།།

སྡོམ་ལ། དོན་གྱི་ངོ་བོ་བརྗོད་པ་མིང་། །དངོས་དང་རིགས་ཀྱི་མིང་གཉིས་སོ། །ཞེས་བྱའོ།། །།

ལེའུ་བདུན་པ།

སྡེ་ཚན་གཉིས་པ་མིང་ཚབ་ཀྱི་སྐོར།

༄ "མིང་ཚབ་"ཅེས་པ་ནི་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་དགོས་མཁོའི་ཐོག་ནས་ཆེད་དུ་བཅོས་པའི་ཐ་སྙད་གསར་པ་ཞིག་ཡིན༏ དེ་ཡང་སྨྲ་བརྗོད་ལ་འཇུག་པའི་ཚེ། སྐྱེས་བུ་བྱེ་བྲག་པ་ཞིག་གི་མིང་དངོས་སུ་སྨོས་མི་དགོས་པར་དེ་དང་དེའི་སྐོར་ལ་གཏམ་སྨྲ་ནུས་པ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་དངོས་པོ་བྱེ་བྲག་པ་གང་དང་གང་ཡིན་རུང་། དེའི་མིང་ཚིག་དངོས་སུ་སྨོས་མི་དགོས་པར་མིང་ཚིག་དེའི་ཚབ་ལྟ་བུ་ཞིག་བཀོད་ཅིང་། མིང་ཚིག་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་ཁྲིམས་ཀྱི་བྱ་བ་བྱེད་ནུས་པའི་དམིགས་བསལ་ཅན་གྱི་ཚིག་རྣམས་ལ་ཟེར་རོ། །དེ་ལྟ་བུའི་མིང་ཚབ་ལ་དབྱེ་ན།

༡ སྐྱེས་བུའི་མིང་ཚབ་དང་།

༢ མིང་ཚབ་ཙམ་པོ་བའི་ ད༷་ དང་ འདི༷།

༣ སྤྱི་སྒྲ་མིང་ཚབ་ཏུ་བཀོད་པ།

༤ ངེས་མེད་ཀྱི་མིང་ཚབ་བཅས་རིགས་བཞི་ཡོད༏

༤།༡ སྐྱེས་བུའི་མིང་ཚབ།

ངོ་བོ་ནི། སྐྱེས་བུ་བྱེ་བྲག་པ་རྣམས་སོ་སོར་སྐྱེས་མིང་རེ་ཡོད་མོད། དེ་དང་འབྲེལ་བའི་བརྗོད་པ་ལ་འཇུག་པའི་ཚེ། སྐྱེས་བུ་བྱེ་བྲག་པ་སོ་སོའི་མིང་ནས་སྨོས་མི་དགོས་པར་མིང་ཚབ་ལྟ་བུར་སྦྱར་བའི་ཚིག་ཅིག་ལ་"སྐྱེས་བུའི་མིང་ཚབ་"ཅེས་ཟེར༏

དེ་ཡང་སྨྲ་བ་པོ་རང་ཉིད་ལ་སྐྱེས་བུ་དང་པོ་དང་། གཏམ་སྨྲ་ཡུལ་ལ་སྐྱེས་བུ་གཉིས་པ། གཏམ་གྱི་བརྗོད་བྱར་གྱུར་པའི་སྐྱེས་བུ་གཞན་རྣམས་ལ་སྐྱེས་བུ་གསུམ་པ་ཞེས་བྱའོ།།

སྐྱེས་བུའི་མིང་ཚབ།	ང་	ཁྱོད་	ཁོང་ (ཁོ། མོ།)
	ང་ཚོ་	ཁྱོད་ཚོ་	ཁོང་ཚོ་(ཁོ་ཚོ། མོ་ཚོ།)

གཏམ་བརྗོད་ལ་འཇུག་པའི་ཚེ། གང་ཟག་གཞན་གྱི་མིང་དངོས་བཀྲིས་དང་། པདྨ། དོན་གྲུབ་སོགས་སྨོས་ནའང་། མིང་ཚིག་དེ་རྣམས་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་ཁྲིམས་ཀྱི་ཐོག་ནས་བཤད་ན་སྐྱེས་བུ་གསུམ་པའི་ཁོངས་སུ་གཏོགས་པར་ཤེས་དགོས༑ ཡིག་སྐད་ནང་སྐབས་མང་པོར་སྐྱེས་བུ་གསུམ་པའི་མིང་ཚབ་ལ་ དེ་ སྒྲ་སྦྱོར་བའང་འོངས་པ་ནི། དཔེར་ན། "ས་པཎ་གྱི་«མཁས་འཇུག་»དང་། དེའི་«སྒྲ་ལ་འཇུག་པའི་བསྟན་བཅོས།»" ཞེས་པ་ལྟ་བུ་དང་། "རྗེ་ཙོང་ཁ་པ་ཆེན་པོའི་«ལམ་རིམ་ཆེན་མོ།» ཡང་དེས་མཛད་པའི་«དྲང་ངེས་ལེགས་བཤད་སྙིང་པོ།»" ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ།།

	ངོ་བོ་ཙམ།	འབྲེལ་སྒྲ	བྱེད་སྒྲ	རྣམ་དབྱེ།༢/༤/༧	འབྱུང་ཁུངས།
དང་པོ་གཅིག་ཚིག	ང་།	ངའི།	ངས།	ང་ལ།	ང་ནས།
གཉིས་པ་གཅིག་ཚིག	ཁྱོད།	ཁྱོད་ཀྱི།	ཁྱོད་ཀྱིས།	ཁྱོད་ལ།	ཁྱོད་ནས།
གསུམ་པ་གཅིག་ཚིག	ཁོང་།	ཁོང་གི	ཁོང་གིས།	ཁོང་ལ།	ཁོང་ནས།
དང་པོ་མང་ཚིག	ང་ཚོ།	ང་ཚོའི།	ང་ཚོས།	ང་ཚོ་ལ།	ང་ཚོ་ནས།
གཉིས་པ་མང་ཚིག	ཁྱོད་ཚོ།	ཁྱོད་ཚོའི།	ཁྱོད་ཚོས།	ཁྱོད་ཚོ་ལ།	ཁྱོད་ཚོ་ནས།
གསུམ་པ་མང་ཚིག	ཁོང་ཚོ།	ཁོང་ཚོའི།	ཁོང་ཚོས།	ཁོང་ཚོ་ལ།	ཁོང་ཚོ་ནས།

སྐྱེས་བུའི་མིང་ཚབ་རྣམས་སྐབས་འགར་"སོ་སོ་རང་"ཞེས་པ་དང་། ཡང་བྱ་བ་གང་ཞིག་རང་གིས་རང་ལ་བྱེད་པ་ལྟ་བུར་སོ་སོས་སོ་སོར་ཞེས་པའི་དོན་ལ་སྦྱོར་རྒྱུ་ཡང་ཡོད་དེ། དེའི་སྐབས་སུ་ནི། "ང་རང་རང་།" "ང་ཉིད།" ཅེས་པ་དང་། "ཁྱེད་རང་རང་།" "ཁྱེད་ཉིད།" "ཁོང་རང་རང་།" "ཁོང་ཉིད།" ཅེས་འབྲིའོ།།

གཞན་ཡང་ཡིག་སྐད་དུ། སྐབས་མང་པོར་སྐྱེས་བུ་དང་པོ་ལ། ང་ཞེས་པའི་ཚབ་ཏུ། "ཁོ་བོ་"དང་། "ཕྲན།" "བདག" ཅེས་པ་དང་། ང་ཚོ་ཞེས་པའི་དོད་དུ། "ཁོ་བོ་ཅག" "འུ་ཅག" "ཕྲན་ཚོ།" "བདག་ཅག" "ངེད་ཅག" "ངེད་རྣམས" ཞེས་སོགས་ཀྱང་བྲིས་སྲོལ་ཡོད་པ་ཤེས་དགོས།

ཟུར་བརྗོད། བོད་ཀྱི་སྲོལ་རྒྱུན་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་གཞུང་རྣམས་སུ་སྐྱེས་བུ་དང་གཉིས་སོགས་ཀྱི་ཐ་སྙད་མི་མཐོང་མོད། སྐད་ཡིག་གཞན་མང་པོར་ཡོད་པ་མ་ཟད། བོད་ཡིག་གི་བརྡ་སྤྲོད་གང་ལ་གཞི་འཛོག་སའི་ལེགས་སྦྱར་གྱི་བརྡ་སྤྲོད་ནང་དེའི་ཐ་སྙད་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་སྣང་ལ།[1] བོད་སྐད་དུའང་ལག་ལེན་གྱི་ཐོག་ནས་བཤད་ན་སྐྱེས་བུ་གསུམ་གྱི་རྣམ་དབྱེ་ཡོད་པ་གཞིར་བཞག་གི་རྣམ་འགྱུར་ཐོན་པས། ཐ་སྙད་དེ་ངེས་པར་བཀོད་དགོས་པར་སྣང་། དེའི་གནད་ནི་སྐྱེས་བུ་དང་གཉིས་སོགས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ལས་ཚིག་སྦྲུབ་བཀོད་སྐབས་མཇུག་སྡུད་ཀྱི་ཚིག ཡིན། རེད། ཡོད། འདུག སོགས་མི་འདྲ་བ་འཐོབ་པས། སྐྱེས་བུའི་མིང་ཚབ་ཀྱི་ཐ་སྙད་དེ་རྣམས་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་རྣམ་གཞག་བྱེད་པ་ལ་ངེས་པར་མཁོ་བ་ཞིག་ཡིན་པར་བརྟེན། སླད་ནས་བོད་ཀྱི་བརྡ་སྤྲོད་སྨྲ་བ་རྣམས་ཐ་སྙད་འདི་རྣམས་བེད་སྤྱོད་ངེས་པར་མཛད་འཚལ་ཞེས་ཞུའོ།།

༥།༢ མིང་ཚབ་ཙམ་པོ་བའི་ དེ། འདི། དེ་ཚོ། འདི་ཚོ།[2]

ངོ་བོ་ནི། སྐྱེས་བུ་ཡིན་མིན་མ་གཏོགས་པའི་མིང་ཚིག་ཅི་རིགས་ཀྱི་ཚབ་ཏུ་སྦྱར་ཞིང་།

[1] ལེགས་སྦྱར་བརྡ་སྤྲོད་དུ། སྐྱེས་བུ་དང་གཉིས་གསུམ་པ་བཅས་ལ་རིམ་པ་བཞིན། སྐྱེས་བུ་མཆོག་དང་། སྐྱེས་བུ་བར་པ། སྐྱེས་བུ་དང་པོ་ཞེས་པའི་ཐ་སྙད་མཛད་པ་ས་པཎ་གྱི་མཁས་འཇུག་ (ཤོག ༣༩) ཏུ་བྱུང་བ་ལྟར་ལགས།
[2] མིང་ཚབ་ཙམ་པོ་བའི་ དེ་ དང་ འདི། དེ་ཚོ། འདི་ཚོ། བཅས་ནི་ཨིན་སྐད་བརྡ་སྤྲོད་དུ་ impersonal pronouns *it* དང་ *they* ཞེས། སྐྱེས་བུ་མ་ཡིན་པའི་མིང་ཚབ་ཅེས་ཟེར་བ་དང་མཚུངས།

ཚིག་ཟིན་ལ་དངོས་སུ་མི་གསལ་ཡང་ཚིག་དེའི་ཤུལ་དུ་རྣམ་གྲངས་གཞན་ཞིག་གོ་རྒྱུ་ཡོད་པར་མཚོན་པའི་ཚིག་ཅིག་གོ།

དེ། དེ་ཚོ། (ཕ་ཚོ་) འདི། འདི་ཚོ།

(མང་ཚིག་ལ། དེ༷་རྣམས་དང་། འདི༷་རྣམས་ཞེས་ཀྱང་སྦྱོར་རུང་།)

ངོ་བོ་ཙམ། འབྲེལ་སྒྲ། བྱེད་སྒྲ། རྣམ་དབྱེ།༢/༤/༧ འབྱུང་ཁུངས།

དེ།	དེའི།	དེས།	དེ་ལ།	དེ་ནས།
འདི་	འདིའི།	འདིས།	འདི་ལ།	འདི་ནས།
དེ་ཚོ་	དེ་ཚོའི།	དེ་ཚོས།	དེ་ཚོ་ལ།	དེ་ཚོ་ནས།
འདི་ཚོ་	འདི་ཚོས།	འདི་ཚོས།	འདི་ཚོ་ལ།	འདི་ཚོ་ནས།

དཔེར་བརྗོད། ཕ་གིར་སྟག་ཅིག་འདུག དེ༷་གཟུགས་ཆེའོ། །དེ༷་ངར་སྒྲ་སྒྲོག་བཞིན་ནོ། །ཞེས་དང་། དེ༷་བདག་གཅེས་གྱིས་ཤིག དེ༷་སུ་ལའང་མ་ཤོད། དེ༷་གང་རེད་དམ། དེ༷་ལ་ལྟོས་ཤིག དེ༷་དྲི་ཞིམ་མོ། །ལྟ་བུ་དང་། འདིར་ཞལ་ཐང་ཆེན་པོ་ཞིག་འདུག འདི༷་སུས་བཞེངས་པ་ཡིན་ནམ། འདི༷་འཕགས་པ་སྤྱན་རས་གཟིགས་ཀྱི་ཞལ་ཐང་རེད་འདུག ཅེས་སོགས་ལྟ་བུའོ།།

སྦྱོར་མིང་ཚབ་ཙམ་པོ་བ་སྦྱོར་སྐབས། དེ༷་ དང་ འདི༷་ གཉིས་གནམ་སླ་བ་པོ་རང་ཉིད་དང་ཉེ་རིང་གི་ཁྱད་པར་གྱིས། ཉེ་བ་ལ། འདི་དང་། འདི་དག འདི་ཚོ་འམ། འདི༷་རྣམས། ཞེས་དང་། འགྲངས་པ་ལ། དེ༷་དང་། དེ༷་དག དེ༷་ཚོ་འམ། དེ༷་རྣམས། ཞེས་སྦྱོར༔

ཟུར་བརྗོད། མིང་ཚབ་ཙམ་པོ་བའི་དེ༷་སྒྲ་ནི། སུམ་རྟགས་ཀྱི་གཞུང་དུ། དེ་སྒྲའི་སྦྱོར་ཚུལ་གསུང་བའི་ཐད་དུ“རྣམ་གྲངས་གཞན་ཅན་”ཞེས་གསུངས་པ་དེ་དང་དོན་གཅིག་པར་སྣང་།

༥།༣ སྤྱི་སྒྲའི་མིང་ཚབ། སུ་ གང་།[༣]

སྤྱི་སྒྲ་མིང་ཚབ་ཏུ་བཀོད་པའི་ངོ་བོ་ནི། སྐྱེས་བུའམ་སྐྱེས་བུ་མ་ཡིན་པ་གང་ཡིན་རུང་། དེའི་མིང་ཚབ་ཏུ་སྤྱི་སྒྲ་བཀོད་པ་ཞིག་ལ་བྱའོ།།

ངོ་བོ་ཙམ།	འབྲེལ་སྒྲ	བྱེད་སྒྲ	རྣམ་དབྱེ།༢/༤/༧	འབྱུང་ཁུངས།
སུ་ཞིག	སུའི།	སུས།	སུ་ལ།	སུ་ནས།
གང་ཞིག་	གང་གི	གང་གིས།	གང་ལ།	གང་ནས།

སྤྱི་སྒྲ་མིང་ཚབ་ཏུ་བཀོད་པ་དཔེར་བརྗོད་ན།

སུས་རི་མོ་འདི་བྲིས་སོང་།

གང་གིས་མེ་ཏོག་དེ་བཅག་གམ།

སུས་དེབ་འདི་བྲིས་པ་ཡིན་ནའང་གནས་ཚུལ་ལེགས་པོ་ཤེས་མི་འདུག

རི་མོ་དེ་སུས་བྲིས་མིན་ལ་ད་ལྟའང་ངེས་གཏན་མི་འདུག

ཅེས་པའི་ཚིག་སྒྲུབ་རྣམས་སུ་སྤྱི་སྒྲ་རྣམས་མིང་ཚབ་ཏུ་བཀོད་དེ་ཚིག་སྒྲུབ་ཀྱི་ཁྲིད་གཞིར་གྱུར་པ་ལྟ་བུ་དང་། ཡང་།

མེ་ཏོག་དེ་སུ་ལ་ཕུལ་ལམ།

མེ་ཏོག་གང་ལ་ཕོག་པའི་ལྷ་དེར་ཕྱག་འཚལ།

གང་ལ་ཡོན་ཏན་མཆོག་མངའ་བའི། །དཀོན་མཆོག་དེ་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ།།

སུས་སུ་ལ་བཤད་ཁོ་བོ་ནི་མི་ཤེས།

---

༣ སྤྱི་སྒྲ་མིང་ཚབ་ཏུ་བཀོད་པའི་རིགས་འདི་རྣམས་ནི་ཨིན་སྐད་བརྡ་སྤྲོད་དུ་ relative pronouns ཞེས་པ་སྟེ། ལྟོས་གྲུབ་ཀྱི་མིང་ཚབ་ཅེས་སྐབས་ཐོབ་དང་བསྟུན་ནས་མིང་ཚིག་གི་ཚབ་ཏུ་འཇུག་པར་བཤད་པ་རྣམས་དང་མཚུངས་སོ།།

ལྟ་བུ་སྤྱི་སྒྲ་མིང་ཚབ་ཏུ་བཀོད་པ་ཚིག་སྦྱོར་གྱི་ཁྱད་ཆོས་ཏེ་བྱ་ཚིག་ལྟ་བུའི་དམིགས་ཡུལ་དུ་གྱུར་པ་ལྟ་བུ་དང་། ཡང་།

ཁང་པ་དེ་སུའི་ཡིན་ངོས་འཛིན་དགོས།

མགོན་པ་གང་གི་ཐུགས་རྗེ་བཀའ་དྲིན་གྱི་འོག་ང་ཚོ་ད་བར་འཚོ་བ་དེ་ཤེས་དགོས༑

གང་གི་དོན་དུ་ལས་ལ་འཇུག

བུད་མེད་དེ་སུའི་ཟླ་བོ་རེད།

ཞེས་པ་ལྟ་བུ་སྤྱི་སྒྲའི་མིང་ཚབ་འབྲེལ་སྒྲར་སྦྱར་བ་སོགས་ཡོད༑ སྤྱི་སྒྲ་མིང་ཚབ་ཏུ་བཀོད་པ་ སུ་ དང་ གང་ གཉིས་པོ་ཚིག་སྦྱོར་གྱི་ཁྱད་གཞི་དང་ཡུལ་དུ་འགྱུར་ཚུལ་འདི་ཤེས་ན། ཚིག་སྦྱོར་གྱི་ནང་སྦྱོར་བ་སྣེ་མང་ཡོད་རིགས་རྣམས་སོ་སོར་མ་འཁྲུགས་པར་ངོས་འཛིན་ཐུབ་པས་གནད་ཆེ་ཞིང་། ཚུལ་འདི་ནི་དེབ་འདིའི་སྐབས་བཞི་པའི་ནང་དུ་ཞིབ་ཏུ་འཆད་པར་འགྱུར་རོ།།

༥།༩ ངེས་མེད་ཀྱི་མིང་ཚབ།[༩]

ཁ་ཅིག འགའ་ཤས། ཐམས་ཅད། ཚང་མ། ཉུང་ཤས། མང་ཆེ་བ། གཅིག* མི་གཅིག གཞན་ཞིག སུ་ཡང་། གང་ཡང་། གང་རུང་ཞིག

གོང་གི་ཚིག་རྣམས་ཀྱང་མིང་ཚབ་ཏུ་བརྩི་དགོས་ཏེ། གོང་དུ་སྤྱི་སྒྲ་ སུ་ དང་ གང་ གཉིས་མིང་ཚབ་ལ་འཇུག་པ་བཤད་པ་ལྟར། ངེས་མེད་ཀྱི་ཚིག་འདི་རྣམས་ཀྱང་། བོད་སྐད་ལ་ཚིག་སྦྱོར་བྱས་པའི་ཚེ་ཚིག་སྦྱོར་གྱི་ཁྱད་གཞི་དང་བྱ་བའི་ཡུལ་སོགས་སུ་མིང་ཚབ་ཀྱི་ཚུལ་དུ

༩ མིང་ཚབ་འདི་རིགས་ནི་ཨིན་སྐད་བརྡ་སྤྲོད་དུ་ indefinite pronouns ཞེས་པ་སྟེ། ཚིག་སྦྱོར་གྱི་ནང་མིང་ཚབ་དེ་རྣམས་བཀོད་པའི་ཚེ། འཇུག་ཡུལ་ངེས་པ་མེད་མོད། མིང་ཚབ་གཞན་ལྟར་ཚིག་སྦྱོར་གྱི་ཁྱད་གཞི་དང་ཁྱད་ཆོས་ཀྱི་ཡུལ་སོགས་ལ་བཀོད་ཆོག་པ་རྣམས་སོ།།

བཀོད་རུང་༏ འདི་རྣམས་ལ"ངེས་མེད་མིང་ཚབ"ཅེས་བྱ་བ་ནི་མིང་ཚབ་འདི་རྣམས་ངེས་མེད་ཀྱི་ཚུལ་དུ་བཀོད་པ་ལས་སྤྱིར་ཡུལ་དོན་ངེས་པ་ཅན་ཞིག་བཟུང་སྟེ་བཀོད་པ་མིན་པའི་གནད་ཀྱིས་ཡིན༏ དཔེར་བརྗོད་ན།

ཁ་ཅིག་གིས་དེ་ལྟར་སྨྲ།
འགའ་ཤས་ཀྱི་བསམ་བློ་ལ།
ཐམས་ཅད་ཀྱིས་ཤེས་དགོས་པ་ཞིག་ལ།
ཀུང་ཤས་ཤིག་སླེབས་མ་སོང་།
མང་ཆེ་བ་སེམས་བཟང་པོ་འདུག
གཅིག་གིས་བཤད་ནས་གཅིག་གིས་ཉན།
མི་གཅིག་ལ་བཤད་པ་ཡིན།
གཞན་ཞིག་ལ་སྨྲད།
སུ་ཡང་འདིར་སླེབས་མ་སོང་།
གང་ཡང་འདིར་མི་འདུག
གང་ཡང་ཤོད་མི་དགོས།
གང་རུང་ཞིག་འཁོར་ན་འགྲིག་འཐུས། ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ།།

*སྐབས་འགར། "གཅིག" ཅེས་པའང་ངེས་མེད་ཀྱི་མིང་ཚབ་ཏུ་འཇུག་པ་ཡོད་དེ།[༥] དཔེར་ན། གཅིག་ལ་ཁ་དཔར་གཏོང་དང་། གཅིག་ལ་བཤད་ན་གཅིག་མ་དགའ། འདིར་གཅིག་ཤོག་གསུང་དང་། གཅིག་གིས་བྱས་འགྲོ་ཡི་རེད། སེམས་ཁྲལ་མ་བྱེད༏ གཅིག་གིས་ཁྱེར་ཡོང་གི་རེད། ཅེས་པ་ལྟ་བུ་བཀོད་ན། མིང་ཚབ་

༥ འཇུག་ཚུལ་འདི་ནི་ཨིན་སྐད་བརྡ་སྦྲོད་ལ་ངེས་མེད་ཀྱི་མིང་ཚབ། someone དང་ something ཞེས་པ་དང་དོན་མཚུངས༏

“གཅིག་”ཅེས་པ་མིའམ་གང་ཟག་ངེས་མེད་ཅིག་ལ་གོ་ལ། ཡང་། གཅིག་འདུག་གས? ང་ལ་གཅིག་ཡོད་བསམས་བྱུང་སྟེ་མི་འདུག ཕ་གིར་གཅིག་མཐོང་སོང་། ལྟ་བུ་བཀོད་ན། མིང་ཚབ་“གཅིག་”ཅེས་པ་སེམས་ཅན་མ་ཡིན་པའི་དངོས་པོ་ངེས་མེད་ཞིག་ལ་གོ་དགོས་པ་ལྟ་བུའོ།།

སྡོམ་ལ། སྐྱེས་བུའམ་དངོས་པོ་བྱེ་བྲག་པའི། །མིང་དེ་དངོས་སུ་མི་སྨོས་པར།།
ཚབ་ཏུ་ང་ཁྱོད་ཁོང་དེ་འདི། །ཞེས་སོགས་བཀོད་པ་མིང་ཚབ་ཡིན།།
དབྱེ་ན་སྐྱེས་བུའི་མིང་ཚབ་དང་། །མིང་ཚབ་ཙམ་པོའི་དེ་འདི་དང་།།
གཞན་ཡང་སྤྱི་སྒྲའི་མིང་ཚབ་དང་། །ངེས་མེད་མིང་ཚབ་བཅས་རིགས་བཞིའོ། །ཞེས་བྱའོ།། ||

ལེའུ་བརྒྱད་པ།

སྐེ་ཚན་གསུམ་པ་མིང་གྲོགས་ཀྱི་སྐོར།

༄། བོད་ཡིག་ལ་གལ་ཆེ་བའི་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་གནད་དོན་གཞན་ཞིག་ནི། མིང་ཚིག་གི་གྲོགས་སུ་བཀོད་པའམ། གཞན་ཡང་མིང་ཚིག་གམ། མིང་ཚབ་བམ། སྤྱི་སྒྲའི་ཆ་ཤས་སུ་ཚིག་གྲོགས་ལྟ་བུར་ཚིག་འབྲུ་བཀོད་དེ་སྐབས་བབས་ཀྱི་བརྗོད་དོན་སྟོན་པར་བྱེད་པའི་ཚུལ་དེ་ཡིན༏ དེ་རྣམས་སྒྲོལ་རྒྱུན་སུམ་རྟགས་ཀྱི་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་གཞུང་དུ་ནི་རེ་རེ་ནས་ཚིག་ཕྲད་དུ་ངོས་འཛིན་མཛད་དེ་སྦྱོར་ཚུལ་གསུངས་པ་ལས། དེ་དག་ཐུན་མོང་དུ་མིང་ཚིག་གི་གྲོགས་སུ་འགྱུར་བའི་སྤྱི་སྡོམ་གྱི་བཤད་པ་མེད༏ དེ་ལྟ་ནའང་བོད་ཡིག་དུ་དེ་རྣམས་ཚིག་ཕྲད་གཞན་དང་མི་འདྲ་བར། དེ་དག་མིང་གྲོགས་སུ་གྱུར་པའི་ཚིག་གི་རིགས་སུ་ངོས་འཛིན་ལོགས་སུ་བྱས་ཏེ་དེ་རྣམས་ཀྱིས་བརྗོད་དོན་སྟོན་ཚུལ་གྱི་རྣམ་གཞག་བྱེད་ན་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་གནད་དོན་གསལ་དུ་འགྲོ་བའི་ཁྱད་པར་ཡོད་པར་བརྟེན། འདིར་ཁོ་བོས་སྐེ་ཚན་ལོགས་སུ་ཕྱེ་ཡོད༏

མིང་གྲོགས་ཀྱི་ངོ་བོ་ནི། མིང་ཚིག་ཅིག་གི་གྲོགས་སུ་སྦྱར་བའི་ཚིག་འབྲུའོ།།
ནང་གསེས་དབྱེ་ན།
༡ མིང་གྲོགས་ངེས་བཟུང་ཅན།
༢ ངེས་བཟུང་མ་ཡིན་པའི་མིང་གྲོགས།
༣ དངོས་སྟོན་གྱི་མིང་གྲོགས་བཅས་གསུམ་ཡོད༏

༨།༡ མིང་གྲོགས་ངེས་བཟུང་ཅན། དེ༷།[1]

༡ མིང་གྲོགས་ངེས་བཟུང་ཅན་ཞེས་པ་ནི། ཨིན་སྐད་བརྡ་སྤྲོད་དུ་ definite article *the* ཞེས་པ་དང་དོན་གཅིག

ངོ་བོ་ནི། རང་ཉིད་གང་ལ་སྦྱར་བའི་མིང་ཚིག་དེ་དོན་ངེས་ཅན་ཞིག་ལ་འཇུག་པར་སྟོན་པའི་ཚིག་གྲོགས།

དཔེར་ན་ལུང་པ་གཅིག་ལ་སྨན་པ་གཅིག་ལས་མེད་ཅིང་། སྨན་པ་དེ་ཡུལ་མི་ཚང་མས་ངོ་ཤེས་ཀྱི་ཡོད་ན། ནང་མི་གཅིག་ན་བའི་ཚེ། "སྨན་པ་དེ༷་སྐད་ཐོངས་ཤིག" ཅེས་བརྗོད་པ་ན་སྨན་པ་བྱེ་བྲག་པ་དེ་ཁོ་ནར་གོ་ནུས་པ་ལྟ་བུའོ། །འདིར "སྨན་པ"ཞེས་པ་ནི་མིང་ཚིག་དང་། "དེ༷"ཞེས་པའི་དེ་སྒྲ་མིང་ཚིག་སྨན་པ་ཞེས་པ་དེའི་ཚིག་གྲོགས་ཡིན༏

དཔེར་བརྗོད། མེ་ཏོག་དེ༷་ཁྱེར་ཤོག

ཡི་གེ་དེ༷་ཐོངས་ཤིག
སློང་མོ་བ་དེ༷་སླེབས་སོང་།
ཁྱེད་རང་གི་བློ་འཆར་དེ༷་ཤོད་དང་།
ངས་སྤྲད་པ་དེ༷་གང་དུ་ཡོད།
མེ་ཏོག་དཀར་པོ་དེ༷་རིགས་གང་རེད།
མི་དེ༷་ཕ་ཡུལ་གང་ནས་རེད།
ཁྱོད་ཀྱིས་གསུངས་པ་དེ༷་སེམས་ལ་བཞག་ཡོད།
ཐང་ཀ་སྤུས་དག་པོ་གོང་ཆེན་པོ་སྤྲད་པ་དེ༷། ལྟ་བུའོ།།

༧།༢ མིང་གྲོགས་ངེས་བཟུང་མ་ཡིན་པ། ཞིག༷ ཤིག༷ ཅིག༷[༡] (ཁ་སྐད་ལ་མིང་གྲོགས་གསུམ་གར "གཅིག" ཅེས་བརྗོད།)

༡ མིང་གྲོགས་ངེས་བཟུང་ཅན་མ་ཡིན་པ་ཞེས་པ་ནི། ཨིན་སྐད་བརྡ་སྤྲོད་དུ་ indefinite article *a* དང་ *an* ཞེས་པ་དང་དོན་གཅིག

ངོ་བོ་ནི། མིང་ཚིག་དེ་དོན་ངེས་ཅན་མ་ཡིན་པ་ཞིག་ལ་འཇུག་པར་སྟོན་པའི་མིང་གི་ཚིག་གྲོགས་སོ།།

དཔེར་ན་ལུང་པ་གཅིག་ལ་སྨན་པ་མང་པོ་ཡོད་ན་ནང་མི་གཅིག་ན་བའི་ཚེ། "སྨན་པ་ཞིག༷་སྐད་ཐོངས་ཤོག" ཅེས་བརྗོད་པ་ན་སྨན་པ་སུ་བྱུང་ལ་གོ་ཡི། བྱེ་བྲག་པ་ངེས་ཅན་ཞིག་ལ་མི་གོ་བ་ལྟ་བུའོ། །འདིར་"སྨན་པ"ཞེས་པ་ནི་མིང་ཚིག་དང་། "ཞིག༵"ཅེས་པ་ནི་མིང་ཚིག་དེའི་ཚིག་གྲོགས་ཡིན༏

དཔེར་བརྗོད། མེ་ཏོག་ཅིག༵་ཁྱེར་ཤོག

ཡི་གེ་ཞིག༵་ཐོངས་ཤིག

སློང་མ་བ་ཞིག༵་སླེབས་སོང་།

གྲོང་ཁྱེར་རྒྱ་ཆེན་པོ་ཞིག༵་

ཧ་དཀྲུ་སའི་ཐང་བདེ་པོ་ཞིག༵་

རོལ་དབྱངས་ཤིག༵་བཏང་སོང་།

ཀ་བ་རིང་པོ་མེ་ཏོག་གིས་བརྒྱན་པ་ཞིག༵་

སྤང་སྔོ་སིང་ངེ་མེ་ཏོག་ཁྲ་ཆེམ་མེ་ཞིག༵་

ཟུར་བརྗོད། ཁ་སྐད་དུ་དང་ཡི་གེ་འབྲི་བའི་ཚེ་སྐབས་མང་པོར་སྤྱིར་བཏང་སྤྱོད་ཀྱི་འགྲོ་སྟངས་ལྟར་ན། མིང་གྲོགས་ངེས་བཟུང་ཅན་དང་ངེས་བཟུང་མ་ཡིན་པ་གང་རུང་ཞིག་ངེས་པར་སྦྱར་དགོས་རྒྱུ་ལ་གང་ཡང་མ་བཀོད་པར། "སྨན་པ་སྐད་ཐོངས་ཤོག" ཅེས་ཁ་ནས་བརྗོད་པ་དང་ཡི་གེར་ཡང་འབྲི་སྲོལ་ཡོད་མོད། སྤྱིར་མིང་གྲོགས་ཤིག་སྦྱར་ན་དོན་གསལ་བར་གོ་བའི་དགེ་མཚན་ཡོད་པ་ཤེས་དགོས༏

༥།༣ དངོས་སྟོན་གྱི་མིང་གྲོགས། དེ༷་ དང་ འདི༷།[3]

ངོ་བོ་ནི། མིང་ཚིག་ཅིག་དངོས་སུ་སྟོས་ནས་དེ་དངོས་སྟོན་གྱི་ཚུལ་དུ་ངེས་པ་ཅན་དུ་བྱེད་པའི་ཚིག་གྲོགས་སོ།།

དཔེར་བརྗོད། མེ་ཏོག་དེ༷་དྲི་མ་ཞིམ་མོ།།
བུ་མོ་དེ༷་རིག་པ་རྣོའོ།།
ན་ཞིང་གི་ལོ་དེ༷་བཀྲ་ཤིས་པ་བྱུང་།
འདི་ལོའི་ལོ་གསར་འདི༷ར་གཅེན་མོ་ནང་དུ་སླེབས།
མེ་ཏོག་འདི༷་ཧི་མ་ལ་ཡའི་རི་བརྒྱུད་འབའ་ཞིག་ལ་སྐྱེ།
ཤ་བ་འདི༷་ཚོ་སྙིང་རྗེ་པོ་འདུག
རི་མོ་དེ༷་སུས་བྲིས་སོང་།
དགེ་འདུན་པ་དེ༷་ཚོ་དགའ་ལྡན་ནས་རེད། ཅེས་པ་ལྟ་བུའོ།།

དེ་ཡང་ཕྱོགས་སམ་གནས་ཉེ་རིང་གི་དབང་གིས། དེབ་འདི༷། དང་། ཤོག་བུ་འདི༷་ཚོ། ཞེས་དང་། རིང་བའི་དབང་གིས། ཀུ་ཤུ་དེ༷། དང་། དངོས་ཆས་དེ༷་ཚོ། ཞེས་སྦྱོར༔

དུས་ཉེ་རིང་གི་དབང་གིས། ད་ལོའི་ལོ་འདི༷། དང་། ཉི་མ་འདི༷འི་ཆུ་ཚོད་འདི༷་རྣམས། ཞེས་ད་ལྟ་བའི་དུས་རྣམས་ལ་ འདི་ཞེས་སྦྱོར་ལ། དུས་འདས་པ་དང་མ་འོངས་པར། ན་ཞིང་གི་ལོ་དེ༷། ཕྱི་ཟླ་ལྔ་པ་དེ༷། ཕྱི་ལོའི་ལོ་དེ༷། སང་གི་ཉིན་མོ་དེ༷། ཞེས་སྦྱར་དགོས༔

ཟུར་བརྗོད། སུམ་རྟགས་ཀྱི་གཞུང་དུ་ཕྲད་རང་དབང་ཅན་གྱི་ཁོངས་སུ་དེ༷་སྒྲ་བཤད་སྐབས། ཐ་

---

༣ དངོས་སྟོན་གྱི་མིང་གྲོགས་ཞེས་པ་ནི། ཨིན་སྐད་བརྡ་སྤྲོད་དུ་ determiners *this* དང་ *that* ཞེས་པ་སྟེ། དོན་གང་ཞིག་མདུན་དུ་ཡོད་པ་ལྟ་བུར་དངོས་སུ་སྟོན་ནས་དེ་ངེས་པར་བྱེད་པའི་དོན་ལ་འཇུག་པ་དང་མཚུངས་སོ།།

སྙད་འདས་མ་ཐག་པ་དང་། རྣམ་གྲངས་གཞན་ཅན་གཉིས་གསུངས་པ་ཞིབ་ཏུ་དཔྱད་ན། དེ་སྒྲ་ཐ་སྙད་འདས་མ་ཐག་པར་འཇུག་པ་ནི་འདིར་གོང་དུ་སྨོས་པའི་མིང་གྲོགས་ངེས་བཟུང་ཅན་གྱི་དེ་སྒྲ་དང་། དངོས་སྟོན་གྱི་མིང་གྲོགས་སུ་བཀོད་པའི་དེ་སྒྲའི་འཇུག་ཚུལ་གཉིས་སུ་འདུ་བར་སྣང་ལ། རྣམ་གྲངས་གཞན་ཅན་གྱི་དེ་སྒྲ་ནི་གོང་དུ་མིང་ཚབ་ཙམ་པོ་བའི་དེ་སྒྲའི་འཇུག་ཚུལ་ཡིན་པར་སྨྲས་ཟིན་པ་ལྟར་ལགས༔ དེ་ལྟ་ན། སི་ཏུ་པཎ་ཆེན་གྱིས་ཐ་སྙད་ཀྱི་དབང་གིས་འཇུག་ཚུལ་གཉིས་པོས་ཕྲད་རང་དབང་ཅན་གྱི་དེ་སྒྲའི་འཇུག་ཚུལ་ཐམས་ཅད་བསྡུས་པར་གསུངས་པ་དོན་ལ་གནས་སོ།[༨] །དེ་སྒྲ་རྗེས་འཇུག་ལ་བལྟོས་པའི་ཕྲད་ཀྱི་ཁོངས་གཏོགས་ལྷག་བཅས་ལ་འཇུག་པའི་ཚུལ་ནི་གཤམ་དུ་ལྷག་བཅས་བཤད་པའི་ཐད་ལ་འཆད་པར་འགྱུར་རོ།།

༧།༣ མིང་གྲོགས་སྦྱོར་ཚུལ།

སྤྱིར་མིང་གྲོགས་རྣམས་ཐད་ཀར་སྦྱོར་སའི་མིང་ཚིག་ཡིན་ཅིང་། སྐབས་འགར། “དཀར་པོ་དེ་ཁྱེར་ཤོག” “དམར་པོ་ཞིག་འདུག་གམ།” ཞེས་སོགས་སྒྲ་སྦྲོལ་ཡོད་མོད། དེ་ནི་ཞིབ་ཏུ་བརྟག་ན་མིང་ཚིག་ཅིག་ཡོད་པ་གཞིར་བྱས་པ་སྟེ། མིང་ཚིག་དེས་སྟོན་པའི་དོན་དཔེར་ན་མེ་ཏོག་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ཞིག་བརྗོད་གཞི་ཡིན་པ་གཞིར་བཞག་གིས། དེ་འདྲ་བ་དཀར་པོ་ཞིག དམར་པོ་ཞིག་ཅེས་དོན་ལ་ཟེར་རྒྱུ་ཡིན་པ་གོ་དགོས༔

༨ «སི་ཏུ་འགྲེལ་ཆེན་མུ་ཏིག་ཕྲེང་མཛེས།» ཤོག ༩༩ དེ་ལྟ་ནའང་སི་ཏུས་ཐ་སྙད་ཀྱི་དབང་གི་དབྱེ་བ་གསུམ་ལས། ཐ་སྙད་འདས་པ་ལ་འཇུག་པ་ནི་དབྱེ་གཞི་དང་། དེ་ལ་ནང་གསེས། རྣམ་གྲངས་གཞན་སྦྱོར་དང་། ལྷག་བཅས་གཉིས་སུ་དབྱེ་བར་འཇོག་པ་«སུམ་ཅུ་པ་»རྩ་བ་དང་། «སྨྲ་སྒོ་མཚོན་ཆའི་»དགོངས་པ་ཡིན་པར་གསུངས་མོད། ཁོ་བོ་ནི། དངུལ་ཆུའི་«སི་ཏུའི་ཞལ་ལུང་»དང་། དེ་བཞིན་དུ་«ལེགས་བཤད་ལྗོན་དབང་»དུ་བྱུང་བ་བཞིན། ཐ་སྙད་འདས་མ་ཐག་པ་དང་། རྣམ་གྲངས་གཞན་སྦྱོར། ལྷག་བཅས་གསུམ་ཐ་སྙད་ཀྱི་དབང་གིས་དབྱེ་བའི་དེ་སྒྲའི་འཇུག་ཚུལ་དུ་སོ་སོར་བཞག་པ་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་རིགས་པ་དང་མཐུན་པར་མཐོང་༔

མིང་ཚིག་ལ་མིང་གྲོགས་སྦྱོར་བའི་ཚོའང་ནང་གསེས་དཔེར་ན་བུམ་པ། ཀ་བ། ཤིང་། མི་ལྟ་བུའི་རིགས་ཀྱི་མིང་ཚིག་རྣམས་ལ་མིང་གྲོགས་ངེས་བཟུང་ཅན་དང་ངེས་བཟུང་མ་ཡིན་པ་གཉིས་ཀ་འཐོབ་ཀྱི། མིང་དངོས་དཔེར་ན་སྐྱེས་བུའི་མིང་། དོན་གྲུབ་དང་། ཚེ་རིང་ལྟ་བུ་དང་། ཡང་ས་གནས་དང་ལུང་པའི་མིང་དཔེར་ན། ལྷ་ས་དང་། ཇ་རམ་ས་ལ། རྒྱ་གར་ལྟ་བུ་དང་། ཡང་དཔེ་ཆའི་མིང་«ལམ་རིམ་ཆེན་མོ་»དང་། «ས་སྐྱ་ལེགས་བཤད་»ལྟ་བུ་ལ་དངོས་སུ་མི་སྦྱོར་བ་ཤེས་དགོས༑ དཔེར་ན། ཚེ་རིང་ཞིག ཅེས་པ་དང་། ལྷ་ས་ཞིག རྒྱ་གར་ཞིག ཅེས་པ་ལྟ་བུ་ལ་གོ་རྒྱུ་མེད༑ དེ་ལྟ་ནའང་སྐབས་འགར། "ལྷ་ས་དེ་གྲོང་ཁྱེར་ཤིན་ཏུ་མཛེས་པོ་འདུག" "བཀྲིས་དེ་མི་ཁྱད་མཚར་ཞིག་འདུག" ཅེས་སོགས་བརྗོད་རྒྱུ་ཡང་། དེ་རྣམས་ཀྱི་དེ་སྒྲ་ནི་མིང་གྲོགས་ངེས་བཟུང་ཅན་གྱི་དེ་སྒྲ་མིན་ལ། འཇུག་ཚུལ་དེ་ནི་དངོས་སྟོན་གྱི་མིང་གྲོགས་ཀྱི་དེ་སྒྲ་ཞེས་པ་དེ་ཡིན་པའི་ཁྱད་པར་ཤེས་པ་གལ་ཆེ༑

གཞན་ཡང་ཁྱད་ཚིག་དང་འབྲེལ་བའི་མིང་ཚིག་ལ་མིང་གྲོགས་བཀོད་པའི་ཚེ། མིང་གྲོགས་ངེས་བཟུང་ཅན་དང་ངེས་བཟུང་ཅན་མ་ཡིན་པ་གང་ཡིན་རུང་ཁྱད་ཚིག་ཀུན་གྱི་མཐར་སྦྱར་དགོས་ཏེ། དཔེར་ན།

མེ་ཏོག་དཀར་པོ་དྲི་མ་ཞིམ་པོ་ཤིན་ཏུ་མཛེས་པོ་དེ།
མེ་ཏོག་དཀར་པོ་དྲི་མ་ཞིམ་པོ་ཤིན་ཏུ་མཛེས་པོ་ཞིག
མི་བཟང་པོ་དྲང་པོ་ཁ་ཞེ་གཉིས་མེད་དེ།
མི་བཟང་པོ་དྲང་པོ་ཁ་ཞེ་གཉིས་མེད་ཅིག
ཁང་པ་དཀར་པོ་སྒོ་ཁྱུང་མང་པོ་ཡོད་པ་དེ།
རྒྱ་གར་ལ་བཏང་བའི་བུ་ཨིན་སྐད་ཡག་པོ་ཤེས་མཁན་དེ།
བོད་ནས་ན་ནིང་ཕེབས་པའི་རྩོམ་བྲིས་པ་མཁས་པ་དེ། ཅེས་པ་ལྟ་བུའོ།།

གལ་ཏེ་ཁྱད་ཚིག་རྣམས་མིང་ཚིག་གི་སྔོན་ལ་བཀོད་པ་འབབ་ཞིག་ཡིན་ཚེ། མིང་གྲོགས་ངེས་བཟུང་ཅན་དང་ངེས་བཟུང་ཅན་མ་ཡིན་པ་གང་བཀོད་རུང་། སྐབས་སུ་བབས་པའི་མིང་ཚིག་རང་ཉིད་ཀྱི་མཇུག་དེ་མ་ཐག་ཏུ་སྦྱོར་དགོས༔ དཔེར་ན།

སྔོ་བསྐྱབ་པའི་ཁང་པ་དེ།

བོད་ནས་འགྱུར་བའི་མི་ཞིག

མཐོ་སློབ་ཐོན་པའི་བུ་མོ་ཞིག

གདན་སར་སློབ་གཉེར་བྱས་པའི་གྲྭ་པ་ཞིག

ང་རྒྱལ་ཅན་གྱི་མཁས་པ་དེ།

སྙིང་རྗེ་ཤིན་ཏུ་ཆེ་བའི་མི་དེ། ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ།།

སྡོམ་ལ། མིང་ཚིག་ཅིག་གི་ཆ་ཤས་སུ། སྦྱར་བའི་ཡི་གེའམ་ཚིག་འབྲུ་ནི།།

མིང་གྲོགས་ཡིན་ཅིང་དེ་ལ་ཡང་། །ངེས་བཟུང་ཅན་གྱི་དེ་སྒྲ་དང་།།

ངེས་བཟུང་མིན་པའི་ཞིག་ཅིག་ཤིག །དེ་བཞིན་དངོས་སྟོན་མིང་གྲོགས་སོ། །ཞེས་བྱའོ།། །།

ལེའུ་དགུ་པ།

སྡེ་ཚན་བཞི་པ་ཚིག་གྲོགས་ཀྱི་སྐོར།

༄། བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་ནང་བརྗོད་དོན་མང་པོ་ཞིག་ལ་ཚིག་རྣམས་ལ་ཚིག་ཕྲད་ལྟ་བུའི་ཚུལ་དུ་ཚིག་གྲོགས་དཔེར་ན། ཉིད། རྣམས། ལྟ་བུ་སྒྱུར་ཏེ་སྐབས་ཐོབ་ཀྱི་དོན་སྟོན་པར་བྱེད་པའི་རིགས་ཤིག་ཡོད༔ དེ་ལ་གནའ་སྔོལ་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་གཞུང་རྣམས་སུ་འདི་ལྟ་བུའི་ཚིག་གྲོགས་རྣམས་ཚིག་ཕྲད་ཀྱི་སྡེ་ཚན་དུ་འཛུག་པ་ལས“ཚིག་གྲོགས”ཞེས་པའི་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་སྡེ་ཚན་ལོགས་སུ་མི་ཕྱེ་མོད། ངོས་འཛིན་སླ་བའི་ཆེད་དང་། བློ་ལ་ངེས་བདེ་བའི་ཕྱིར་ཁོ་བོས་འདིར་ཚིག་གྲོགས་རྣམས་ཚིག་གི་སྡེ་ཚན་ལོགས་སུ་ཕྱེ་ཡོད༔

ཚིག་གྲོགས་ཀྱི་ངོ་བོ་ནི། མིང་ཚིག་གམ་མིང་ཚབ་བམ། ཡང་ན་བྱ་ཚིག་གམ་ཁྱད་ཚིག དེ་བཞིན་དུ་སྤྱི་སྒྲའི་ཆ་ཤས་སུ་བཀོད་དེ་ཚིག་གི་གྲོགས་སུ་གྱུར་པའི་སྒོ་ནས་རང་གི་བརྗོད་དོན་སྟོན་པར་བྱེད་པའི་ཚིག་འབྲུའོ།།

ཚིག་གྲོགས་ནང་གསེས་རིགས་མི་འདྲ་བ་མང་དུ་ཡོད་དེ།

༡ གཅིག་ཚིག་དང་མང་ཚིག་སྟོན་བྱེད།
༢ ཉིད་དང་ཁོ་ན་སོགས་བརྟན་པའི་ཚིག་གྲོགས།
༣ ཆ་ཤས་དང་ཐམས་ཅད་སྟོན་བྱེད།
༤ ཚད་ཀྱི་ཁྱད་པར་དྲི་བའི་ཚིག་གྲོགས།
༥ མིང་ཚིག་སྒྲུབ་བྱེད་ཀྱི་ཚིག་གྲོགས།
༦ ཁྱད་ཚིག་སྒྲུབ་བྱེད་ཀྱི་ཚིག་གྲོགས།

༧ ཤག གཞིར་བཞག་ཅེས་པའི་དོན་སྟོན་བྱེད།

༨ ཁྱུལ། ཡིན་པ་འདྲ་བ་ཞེས་པ་ཙུང་མ་རངས་པ་སྟོན་བྱེད།

༩ སྤྱི་སྒྲ་དང་འབྲེལ་ནས་ཚིག་གྲུབ་པའི་ཚིག་གྲོགས་བཅས་རིགས་བཅུ་ཡོད༔

(༩།༡) གཅིག་ཚིག་དང་མང་ཚིག་སྦྲུབ་བྱེད།

གཅིག་ཚིག ཞིག ཤིག ཅིག དང་། སྐབས་འགར། ཉིད། ཅེས་པའང་གཅིག་ཚིག་སྟོན་བྱེད་དུ་སྦྱར་བ་ཡོད།

དཔེར་བརྗོད་ན། ཤིང་སྡོང་ཞིག སྟེབ་རིས་ཤིག རས་ཁུག་ཅིག པདྨ་ཉིད། ལྟ་བུའོ།།

གཉིས་ཚིག དག ཡིག་སྐད་ལ་སྐབས་འགར་གཉིས་ཚིག་སྦྱོར་སྲོལ་ཡོད་ཅིང་། དེའི་ཚེ་སངས་རྒྱས་དག ཅེས་པ་གཉིས་ཚིག་ལ་བྱའོ། །དེ་ལྟ་ནའང་སྤྱིར་བོད་ཀྱི་སྐད་དང་ཡི་གེ་གཉིས་ཀར། ལུགས་སྲོར་བརྡ་སྤྲོད་ལྟར།གཉིས་ཚིག་མཚོན་བྱེད་ཀྱི་ཚིག་གྲོགས་དག་ཅེས་པ་བཀོད་པའི་སྲོལ་དེ་ཙམ་དར་པོ་མེད་ཅིང་། གལ་ཏེ་གཉིས་ཚིག་སྨྲ་དགོས་ཚེ། ང་གཉིས། ཁྱེད་རང་གཉིས། ཁོང་གཉིས། ཞེས་པའི་གྲངས་ཀྱི་ཚིག་རང་བཀོད་དེ་གྲུབ་པ་ཤེས་དགོས༔

མང་ཚིག རྣམས། ཚོ། སྐབས་འགར། དག ཅེས་པའང་མང་ཚིག་ལ་འཇུག་པ་ཡོད༔

དཔེར་བརྗོད་ན། ཤིང་སྡོང་རྣམས། གྲྭ་པ་ཚོ། ཁོང་ཚོ། དེ་དག་ཐམས་ཅད། ལྟ་བུའོ།།

ཟུར་བརྗོད། སྐད་ཡིག་གཞན་ཨིན་ཡིག་ལྟ་བུར་གཅིག་ཚིག་དང་མང་ཚིག་འབྲི་བའི་ཚེ་མིང་ཚིག་རང་གི་ཡིག་གཟུགས་ལ་སྒྱུར་འགྱུར་བྱུས་ཏེ་ཁྱད་པར་འབྱེད་མོད། བོད་སྐད་ལ་ནི་མིང་ཚིག་རང་སོར་བཞག

སྟེ་དེ་ལ་ཚིག་གྲོགས་ ཞིག་ ཤིག་ ཅིག་ སོགས་དང་། རྣམས་ ཚོ་ དག་ སོགས་བསྣན་ཏེ་ཁྱད་པར་འབྱེད་པ་ཤེས་དགོས། དེ་ལྟར་ན། བོད་སྐད་དུ་མེ་ཏོག་གཅིག་ལ་འང་མིང་གཟུགས་རང་སོར་“མེ་ཏོག”ཅེས་པ་དང་། མེ་ཏོག་མང་པོ་ལ་འང་“མེ་ཏོག”ཅེས་མིང་ཚིག་གི་ཡིག་གཟུགས་མི་འགྱུར་བར་རང་སོར་གནས་སོ།།

༩།༢ ཉིད་དང་ཁོ་ན་སོགས་བརྟན་པའི་ཚིག་གྲོགས། ཉིད། ཁོ་ན། ཙམ། འབའ་ཞིག

ཁོ་ན། ༡ ངེས་བཟུང་ངམ་ནན་ཏན་དུ་བྱེད་པར་སྦྱར་བ། འཁོར་བ་ནི་སྡུག་བསྔལ་ཅན་ཁོ་ན་དང་ལྡན། འདི་ནི་བདེན་པ་ཁོ་ན། བརྫུན་པ་ཁོ་ན་རེད། ཅེས་དང་།

༢ དོན་དེ་གཅིག་པུ་ཞེས་པའི་གོ་དོན་ཡོད་པ་དཔེར་ན། ཁྱོད་ཁོ་ན་ཤོག ང་ཁོ་ན་མཁས། བོད་ཁོ་ན་སྐྱིད། ང་རང་ཁོ་ན་མཁས། ཁྱོད་ཁོ་ན་ཤེས། རྒྱ་གར་ཁོ་ན་སྐྱིད། པདྨ་ཁོ་ན་མཛེས། ཞེས་པར་འཇུག

ཉིད། གོང་གི་ཁོ་ནའི་འཇུག་ཚུལ་གཉིས་ཀྱི་སྟེང་། ཚིག་ཕྱི་མ་རང་ལས་ཐ་མི་དད་པར་སྟོན་པའི་དོན་དུ་སྦྱར་བ་སྟེ། དཔེར་ན། ཨུཏྤལ་ཉིད་སྔོན་པོ། ཤ་བ་ཉིད་སའོ། །ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ།།

སོ་སོའམ་དེ་རང་ཅེས་པའི་དོན་ལ་འཇུག་པ་དཔེར་ན། ང་རང་ཉིད། ཁྱོད་ཉིད། སེམས་ཉིད། གཟུགས་ཉིད། ལྟ་བུའོ།།

ཙམ། ༡ ཁོ་ན་དང་གཅིག་པུ་ཞེས་པའི་གོ་དོན་ཡོད་པ་སྟེ་དཔེར་ན། སེམས་ཙམ། རྣམ་པར་རིག་པ་ཙམ། ཅེས་པ་ལྟ་བུ་དང་།

༢ ཡང་། སྐབས་ཐོབ་ཀྱིས་ཚུང་མི་འདོད་པའི་རྣམ་པས་ཚད་ཅན་དུ་སྟོན་པ། དཔེར་ན། སླས་པ་ཙམ་རེད། ཁ་ཙམ་གྱི་གཏམ་ལ་ཡིད་ཆེས་མི་བྱ། དེ་ཙམ་ཞིག་ལས་མེད།

༣ མང་ཙམ་ཞིག་ཁྱེར་ཤོག ཉུང་ཙམ་ཞིག་གིས་འགྲིག ཁྱེད་ཙམ་གྱིས་དེ་ཤེས་མི་

ཐུབ། ང་ཙམ་གྱིས་ཆོག ཅེས་པ་ལྟ་བུ་ཚད་སྟོན་པའི་དོན་ལ་འཇུག་པའང་ཡོད།

འབའ་ཞིག ༡ ཁོ་ན་ཞེས་པའི་དོན་ལ་འཇུག་པ་དཔེར་ན། རྒྱ་གར་ན་པཎྜི་ཏ་མཁས་གྲུབ་གཉིས་འཛོམས་འབའ་ཞིག་ཡོད། ཅེས་པ་ལྟ་བུ་དང་།

༢ ལྷག་མ་འགོག་པའི་དོན་ལ་འཇུག་པ་དཔེར་ན། རྒྱ་ཐང་ན་ཚ་བ་འབའ་ཞིག ངན་སོང་ན་སྡུག་བསྔལ་འབའ་ཞིག ཅེས་པ་ལྟ་བུ་དང་།

༣ མཐའ་གཅིག་ཏུ་ཞེས་པའི་དོན་ལ་འཇུག་པ་དཔེར་ན། ལས་འབྲས་ནི་མི་བསླུ་བ་འབའ་ཞིག སངས་རྒྱས་ཀྱི་གསུང་ནི་བདེན་པ་འབའ་ཞིག་གོ །ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ།།

ཤ་སྟག འབའ་ཞིག་གི་འཇུག་ཚུལ་དང་པོ་དང་གཉིས་པ་ཚང་།

སྦྱོར་ཚུལ་ལ། གོང་གི་ཚིག་གྲོགས་རྣམས་མིང་ཚིག་དང་མིང་ཚབ། དེ་བཞིན་དུ་ཁྱད་ཚིག་དང་བྱ་ཚིག་རྣམས་ལ་ཚིག་གྲོགས་ཀྱི་ཚུལ་དུ་སྦྱོར་གྱི། རྣམ་འགྱུར་གྱི་ཚིག་དང་ཚིག་ཕྲད་ཀྱི་མཐར་གཏན་ནས་མི་སྦྱོར༑ ཁྱད་ཚིག་ལ་ཚིག་གྲོགས་ཉིད། ཁོ་ན། ཙམ། གསུམ་གནས་ལུགས་ཀྱི་ངོ་བོའམ་གནས་སྐབས་ཀྱི་རང་བཞིན་སྟོན་པར་སྦྱོར་བའི་ཚེ། དཔེར་ན།

མེ་ཏོག་འདི་དཀར་བ་ཉིད་དོ། །དཀར་བ་ཁོ་ནའོ།།

དྲི་ཞིམ་པ་ཉིད་དོ། །ཐང་དེ་རྒྱ་ཆེ་བ་ཉིད་དོ།།

ཕྱུ་པ་འདི་གོང་ཆེ་བ་ཉིད་དོ། །བུད་མེད་དེ་གཟུགས་མཛེས་པ་ཙམ་མོ།།

ཞེས་བསྟར་ཞིབ་ཀྱི་གཟུགས་སུ་ཡོད་པའི་ཁྱད་ཚིག་གི་གཟུགས་འཐོབ་ལ། ཡང་ཡོད་པ་བཀོད་པའི་དོནཙན་དུ་བཀོད་ན་ནི།

མེ་ཏོག་དཀར་པོ་ཁོ་ན་འདུག

ཤིང་ལྕང་ལྕང་ཙམ་ལས་མི་འདུག

བཙུན་མ་དགུང་ལོ་མཐོན་པོ་ཤ་སྟག་ཅིག་འདུག
མི་འཁོར་དམར་པོ་ཤ་སྟག་ཅིག་འདུག ཅེས་སྦྱོར་རོ།།

༩།༣ ཆ་ཤས་དང་ཐམས་ཅད་སྟོན་བྱེད། གཅིག་བུ། +ཀ ཀུན། ཐམས་ཅད། འགའ་ཤས། ཕྲན་ཙམ། ཕྲན་བུ།

གཅིག་བུ། དྐར་གཅིག་ཕུ་སླེབས། ང་གཅིག་བུས་མཐོང་། ཁྱེད་རང་གཅིག་བུ་ཕེབས་ཤོག ཇ་གཅིག་བུ་ལུས། ལྟ་བུའོ།།

+ཀ གྲངས་ཀྱི་མཐར་སྦྱར་བའི་ཚེ། དེ་ཐམས་ཅད་ཅེས་པའི་གོ་བ་ཡོད། དཔེར་ན། བུ་མོ་གཉིས་ཀ ང་ཚོ་གསུམ་ཀ ཁྱོད་ཚོ་བཞི་ཀ དགེ་འདུན་པ་བཅུ་ཀ སློབ་ཕྲུག་བདུན་ཀ ལྟ་བུའོ།།

ཀུན། ཚང་མའམ་ཐམས་ཅད་ཅེས་པའི་གོ་བ་ཡོད། དངོས་པོ་ཀུན། བོད་པ་ཀུན། ཤིང་སྡོང་ཀུན། རྩེད་མོ་བ་ཀུན། ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ།།

ཐམས་ཅད། ཀུན་ཞེས་པ་དང་དོན་གཅིག

ཅོག ཀུན་དང་དོན་གཅིག སྦྱོར་བའི་ཚེ། ཡོད་དོ་ཅོག ཡིན་ནོ་ཅོག མེད་དོ་ཅོག ཅེས་སྦྱར་།

འགའ་ཤས། ཤིང་སྡོང་འགའ་ཤས་རིང་པོ་འདུག མི་འགའ་ཤས་ཁྱད་མཚར་ཡོད་རེད། ཅེས་པ་ལྟ་བུ་གྲངས་སུ་བརྩི་རུང་བའི་དངོས་པ་རྣམས་ལ་སྦྱོར་།

ཕྲན་ཙམ། གྲངས་སུ་བརྩིར་མི་རུང་བའི་དངོས་པོ་རྣམས་ལ་ཚད་ཀྱི་ཐོག་ནས་ཉུང་ཤས་ཤིག་མཚོན་པའི་དོན་ཅན་དུ་སྦྱོར་ཏེ། གྲོ་ཞིབ་ཕྲན་ཙམ་ཞིག་གནང་རོགས། མེ་ཏོག་བསིལ་མ་མང་པོ་སྐྱུངས་ནས་ཡོད་སྐབས། མེ་ཏོག་ཕྲན་ཙམ་ཞེས་དང་། བསམ་བློ་ཕྲན་ཙམ་ཞིག་གཏང་འཐུས་། ཡི་གེ་ཕྲན་ཙམ་ཞིག་བྲིའོ། །ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ།།

“ཕྲན་བུ” དང་། “ཏོག་ཙམ།” ཞེས་པ་ནི་གཙོ་བོ་ཁ་སྐད་ལ་ཕྲན་ཙམ་ཞེས་པའི་དོན་དུ་བེད་སྤྱོད་གཏོང་སྲོལ་ཡོད་།

༤།༩ ཚད་ཀྱི་ཁྱད་པར་དྲི་བའི་ཚིག་གྲོགས། ཡོས།

སྤྱིར་བོད་སྐད་ལ། ཚད་དང་རིམ་པ་སྟེ་དེའི་ཁྱད་པར་གང་ཡིན་འདྲི་བའི་ཐ་སྙད་རྣམས་ཁྱད་ཚིག་གཅིག་གི་ལྡོག་ཕྱོགས་གཉིས་ཀ་གཅིག་ཏུ་བསྡེབས་ཏེ་དཔེར་ན། "ཆེ་ཆུང" དང་། "མང་ཉུང་།" "ལེགས་ཉེས།" ཞེས་སོགས་སུ་བཀོད་མོད། ཁ་སྐད་ལ་ནི། མཐའ་གཅིག་ཏུ་དེ་དེ་ལྟར་བཀྲིད་མི་དགོས་པར། སྐབས་ཐོབ་ཀྱི་ཁྱད་ཚིག་དེའི་མཇུག་ཏུ་ཚིག་གྲོགས "ཡོས" ཞེས་པ་སྦྱར་ཏེ། ཁྱད་ཚིག་དེས་སྟོན་པའི་ཁྱད་ཆོས་དེའི་ཚད་དང་རིམ་པ་གང་ཡིན་དྲི་བའི་ཚིག་སྒྲུབ་ནུས་སོ། །དེ་ཡང་དཔེར་བརྗོད་ན།

མི་དེ་ཡག་ཡོ༷ས་གང་འདྲ་ཡོད་ངས་མི་ཤེས། མི་དེ་ཡག་ཉེས་གང་འདྲ་ཡོད་ངས་མི་ཤེས།

ཞལ་ཐང་འདི་སྨུས་དག་ཡོ༷ས་འདུག་གམ།? ཞལ་ཐང་འདི་སྨུས་དག་མ་དག་གང་འདྲ་ཞིག་འདུག།?

ལྡི་ལི་ནས་ལྷ་སྔཽ་སྦྱི་ཐག་རིང་ཡོ༷ས་ཡོད་རེད།?ལྡི་ལི་ནས་ལྷ་སྔཽ་སྦྱི་ཐག་རིང་ཐུང་ག་ཚོད་ཡོད་རེད།?

ཤོག་བུ་འདི་དཀར་ཡོ༷ས་འདུག་གམ།? ཤོག་བུ་འདི་དཀར་པོ་ཧ་འདྲ་ཞིག་འདུག?

རྩེད་ཐང་དེ་རྒྱ་ཆེ་ཡོ༷ས་ག་ཚོད་ཡོད་ཤེས་ཀྱི་ཡོད་དམ།? རྩེད་ཐང་དེ་རྒྱ་ཆེ་ཆུང་ག་ཚོད་ཡོད་ཤེས་ཀྱི་ཡོད་དམ།?

རི་མོ་དེ་སྙིང་རྗེ་ཡོ༷ས་འདུག? རི་མོ་འདི་སྙིང་རྗེ་མི་རྗེ་གང་འདྲ་ཞིག་འདུག?

ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ། །

༤།༥ མིང་ཚིག་སྒྲུབ་བྱེད་ཀྱི་ཚིག་གྲོགས། བྱ༷། བྱེ༷ད། མཁ༷ན། པ༷། བ༷། སྟ༷ངས། ཚུ༷ལ།

ཚིག་གྲོགས་དེ་རྣམས་བྱ་ཚིག་ལ་སྦྱར་བའི་ཚེ་མིང་ཚིག་ཏུ་གྱུར་ཅིང་། དེ་ལྟར་གྱུར་པའི་

མིང་ཚིག་རྣམས་བརྡ་སྦྱོར་ཀྱི་ཐོག་ནས་བཤད་ན་མིང་ཚིག་རང་མཚན་པ་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་དུ་བྱ་བ་བྱེད་དོ།།

བྱ།　བཀོ་བྱ། བསྒྲུབ་བྱ། ཤེས་བྱ། མཐོང་བྱ། བསྐྱེད་བྱ། གཏང་བྱ། བལྟ་བྱ། ཉོ་བྱ། ཚོང་བྱ། (ཁ་སྐད་ལ། རིམ་པ་བཞིན། བསྐོ་རྒྱུ། བསྒྲུབ་རྒྱུ། ཤེས་རྒྱུ། ཡང་། བསྐོ་ཡག བསྒྲུབ་ཡག ཤེས་ཡག ཅེས་སོགས་བྲིའོ།།)[༡]

བྱེད།　ཀོ་བྱེད། སྒྲུབ་བྱེད། ཤེས་བྱེད། བལྟ་བྱེད། སྐྱེད་བྱེད། གཏོང་བྱེད། ཁུར་བྱེད། (ཁ་སྐད་ལ། རིམ་པ་བཞིན། སྐོ་ཡག སྒྲུབ་ཡག ཤེས་ཡག བལྟ་ཡག ཅེས་ཟེར༑)

མཁན།　ཁ་སྐད་ལ་བདག་པོའི་སྒྲར་འཇུག་པ་སྟེ། དཔེར་ན། སཀོ་མཁན། སྒྲུབ་མཁན། ཤེས་མཁན། ལྟ་མཁན། སྐྱེད་མཁན། གཏོང་མཁན། ཁུར་མཁན། (ཡིག་སྐད་ལ་ནི་རིམ་པ་བཞིན། སཀོ་བ་པོ། སྒྲུབ་པ་པོ། ཤེས་པ་པོ། ལྟ་བ་པོ། གཏོང་བ་པོ། ཁུར་བ་པོ། ཞེས་བྲིའོ།།)

པ། བ།　ཚིག་གྲོགས་འདི་གཉིས་གང་རུང་བྱ་ཚིག་གི་མཐར་སྦྱར་ཏེ་མིང་ཚིག་སྒྲུབ་པ་བོད་སྐད་ལ་ཤིན་ཏུ་མང་སྟེ། དཔེར་ན། ཐུབ་པ། བསྟན་པ། ཁེངས་པ། ལྟ་བ། འགྱུར་བ། རེ་བ། ལྟ་བུའོ།།

སྟངས།　འགྲོ་སྟངས། སྡོད་སྟངས། ཟ་སྟངས། བྱེད་སྟངས། འཇུ་སྟངས། ཟིན་སྟངས། གཞས་གཏོང་སྟངས། (ཡིག་སྐད་ལ། འགྲོ་ཚུལ། སྡོད་ཚུལ། ཟ་ཚུལ། ཞེས་སོགས་བྲིའོ།།)

[༡] མཁས་དབང་རཀ་ར་རིན་པོ་ཆེ་ནས། («ལུང་སྟོན་པ་ལ་འཇུག་པའི་སྒོ།» ཤོག ༢༢༢) ཡུལ་སྐད་ལ་ཟུར་ཆག་སྟེ། འགྲོ་བྱ། བཟའ་བྱ། བལྟ་བྱ། བསྟན་བྱ། སོགས་ཀྱི་བ་ཡ་གདགས་ཞེས་པ་འདིའི་ བ་ དང་ ཡ་བཏགས་འཕྲུལ་ནས། འགྲོ་བཡ་དང་། བལྟ་བཡ་ལྟ་བུ་ཀློག་པ་དང་འདྲ་བ་ཡིན་ཚུལ་མཁས་མཆོག་དགེ་འདུན་ཆོས་འཕེལ་ནས་གསུངས་ཚུལ་བཀོད༑

ཚུལ། (ཁ་སྐད་ལ། སྟངས། ཞེས་སྨྲ།) བསམ་ཚུལ། བསྒོམ་ཚུལ། མཐོང་ཚུལ། བརྗོད་ཚུལ། ལྟ་བུ། ཚུལ། ཞེས་པ་ཐབས་ཀྱི་དོན་ལ་འཇུག་པ་རྣམས་ཀྱི་མིང་ཚིག་སྒྲུབ་བྱེད་ཀྱི་ཚིག་གྲོགས་རྣམས་སོ།།

སྦྱོར་ཚུལ་གྱི་སྒྲ་ལ། «སྒྲ་སྒོ་མཚོན་ཆར།» "ཚུལ་ནི་འདྲ་དང་སྣང་པ་དང་། །སྒོ་དང་སྟོམ་པ་མཚན་ཉིད་དང་། །ཐབས་དང་རིགས་དང་དོན་དང་འདོད། །ཡིགས་པ་དག་ལ་འཇུག་པ་ལས། །འདྲ་བར་སྦྱར་བ་ཕྲད་དུ་འདོད།"[༡] །ཅེས་དོན་བཅུར་འཇུག་པར་གསུངས༔

༩།༨ ཁྱད་ཚིག་སྒྲུབ་བྱེད་ཀྱི་ཚིག་གྲོགས། ཅན༷། ལྡན༷། བཅས༷།

ཚིག་གྲོགས་ཀྱི་རིགས་གཅིག་སྐབས་ཐོབ་ཀྱི་མིང་ཚིག་གི་གྲོགས་སུ་སྦྱར་བའི་ཚེ་ཁྱད་ཚིག་སྒྲུབ་པར་བྱེད་དེ། དཔེར་ན། ཚིག་གྲོགས་ ཅན། ལྟ་བུ་མིང་ཚིག "ལོ་མ།" ཞེས་པ་ལ་སྦྱར་བས། "ལོ་མ་ཅན།" ཞེས་པའི་ཁྱད་ཚིག་གྲུབ་ཅིང་། དེ་ནས་ཁྱད་ཚིག་དེ་མིང་ཚིག་གཞན་ལ་ཁྱད་ཚིག་དཀྱུས་མ་ལྟ་བུར་སྦྱར་དུ་རུང་བ་ནི། "ཤིང་ལོ་མ་ཅན།" "ལོ་མ་ཅན་གྱི་ཤིང་།" ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ།། ཁྱད་ཚིག་སྒྲུབ་བྱེད་གོང་གི་ཚིག་གྲོགས་གསུམ་ལས། བཅས། ཞེས་པ་ནི་ཚིགས་བཅད་བསྒྲིག་པའི་སྐབས་དམིགས་བསལ་ཅན་འགར་རེར་དཔེར་ན། འཁོར་བཅས། ཞེས་པ་ལྟ་བུམ་གཏོགས། སྤྱིར་སྟངས་ཚིག་གྲོགས་སུ་བཀོད་པའི་ཚེ། "དང་བཅས་པ།" ཞེས་བཀོད་དགོས༔

ཅན། ལོ་མ་ཅན༷། ནག་ཐིག་ཅན༷། ར་མགོ་ཅན༷། རྟགས་ཅན༷། ལག་ཁྱེར་ཅན༷། བློ་གྲོས་ཅན༷། སྙིང་སྟོབས་ཅན༷།

[༡] «སྒྲ་སྒོ་མཚོན་ཆ།» ཤོག ༢༨༡ ན༡ སྒྲ་སྒོར་གསུངས་པའི་ཚུལ་གྱི་དོན་བཅུ་དབྱེ་གཞེན་གྱིས་«རྣམ་བཤད་རིགས་པར་»ཚུལ་གྱི་དོན་བཅུ་གསུངས་པ་དང་མཐུང་མི་འདྲ༔

ལྡན། སེམས་ལྡ༵ན། བློ་ལྡ༵ན། མགོ་ལྡ༵ན།། ལག་ལྡ༵ན། ནོར་ལྡ༵ན། དབང་ལྡ༵ན། གྲགས་ལྡ༵ན།

བཅས། འཁོར་བཅ༵ས། སེམས་དང་བཅ༵ས་པ། ནོར་དང་བཅ༵ས་པ། དོགས་པ་དང་བཅ༵ས་པ། དགོས་པ་དང་བཅ༵ས་པ། ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ།།

ཟུར་བརྗོད། སྐབས་མང་པོར་ཚིག་གྲོགས་ ཅ༷ན། ལྡ༷ན། གཉིས་མིང་ཚིག་སྒྲུབ་བྱེད་དུ་འང་འགྲོ་བ་ཡོད་དེ། དཔེར་ན། “སེམས་ཅན།” “ཆོས་ཅན།” ཞེས་དང་། “དབང་ལྡན།” “ལག་ལྡན།” ཞེས་པ་ལྟ་བུ་དང་། ཡང་ཚིག་གྲོགས་བཅ༵ས་པ། ཞེས་པ་སྐབས་འགར་ཁྱད་ཚིག་སྒྲུབ་བྱེད་མ་ཡིན་པར། དེ་དང་མཉམ་དུ། ཞེས་པ་སྟུད་པའི་དོན་ལ་འཇུག་པའང་ཡོད་པ་ཤེས་དགོས༔ དཔེར་ན།

ནང་མི་དང་བཅ༵ས་པ་ཕེབས་ཤོག
ས་ཁང་དང་བཅ༵ས་པ་བུ་ལོན་ལ་ཤོར།
ཕྱག་འཚལ་བ་དང་བཅ༵ས་ཏེ་ཞུས།
ཤ་རུས་པ་དང་བཅ༵ས་པ་ཁྱེར།
ཤིག་ཏོག་དཔགས་པ་དང་བཅ༵ས་པ་ཟས། ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ།།

༩།༧ ཤུ༷ག གཞིར་བྱས་ཞེས་པའི་དོན་ལ་འཇུག་པ།

ཚིག་གྲོགས་འདི་བྱ་ཚིག་གམ་ཡོད་པ་དང་ཡིན་པ་སྟོན་པའི་ཚིག་ལ་ཚིག་གྲོགས་ཀྱི་ཚུལ་དུ་བཀོད་དེ་དོན་ལ་དེ་གཞིར་བཞག་ཅེས་པར་གོའོ། །དཔེར་བརྗོད་ན།

ངས་ཡིན་ཤ༵ག་བྱས་ནས་བསྡད།
ཁྱེད་ཀྱིས་ཤེས་ཤ༵ག་བྱས་པ་ཡིན།
ཁོང་ཕེབས་ཡོད་ཤ༵ག་རེད།
ཁོང་ཕེབས་ཀྱི་ཡོད་ཤ༵ག

ཡི་གེ་དེ་གདང་རྒྱུ་ཡིན་ཤག

ཡི་གེ་བདང་ཤག་རེད། ཅེས་པ་ལྟ་བུའོ།།

ཚིག་གྲོགས་དེ་བྱ་ཚིག་ལ་སྦྱོར་བའི་ཚེ་དུས་དང་བསྟུན་ཏེ་སྦྱོར་ཚུལ་ཅུང་མི་འདྲ་བ་འདིར་དཔེར་བརྗོད་དུ་ཐོན་པ་ལྟར་བཀོད་དགོས།

༡༡༨ ཁྱུལ། ཚུལ། ཡིན་པ་འདྲ་བ་ཞེས་ཅུང་མ་རངས་པའི་ཚིག་ཏུ་གོ་བ།

འདི་གཉིས་ཀྱང་བྱ་ཚིག་ཅིག་གམ་ཡོད་པ་དང་ཡིན་པ་སྟོན་པའི་ཚིག་ལ་ཚིག་གྲོགས་སུ་བཀོད་དེ། དོན་ལ་ཅུང་མ་རངས་པའི་ཚུལ་དུ་དེ་དང་དེ་ཡིན་པ་འདྲ་བའི་བཟོ་ལྟ་བུ་ཞེས་པར་གོའོ། །དཔེར་ན།

ཁོས་མཁས་པ་ཡིན་ཁྱུལ་བྱས་ཏེ་བཤད་སོང་།

པདྨས་ཨིང་སྐད་ཤེས་ཁྱུལ་བྱས་ཏེ་ཕྱི་མི་ཞིག་ལ་སྐད་ཆ་དྲིས་སོང་།

ཁོ་པོས་ཐང་ཆད་ཁྱུལ་གྱིས་ནང་ལ་ངལ་གསོ་བྱས།

ཁོང་གིས་ཥང་སློལ་རྩེད་ཚུལ་བྱས།

དོན་གྲུབ་ཀྱིས་གྲྭ་པ་ཡིན་ཚུལ་བྱས་ནས་སྨོན་ལམ་འདོན། ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ།།

༡༡༩ སྤྱི་སྒྲའི་ཆ་ཤས་སུ་སྦྱར་བའི་ཚིག་གྲོགས། ཞིག སྟེ། སླད། འདྲ། ཕྱིར། ལྟར། སྲིད། སྙེད།

གོང་གི་ཚིག་གྲོགས་དེ་རྣམས་ ཅི་ དང་ ཇི་ གཉིས་ལ་སྦྱར་སྟེ། ཅི་ཞིག ཅི་སྟེ། ཅི་སླད། ཅི་འདྲ། ཅི་ཕྱིར། ལྟ་བུ་དང་། དེ་བཞིན་དུ། ཇི་འདྲ། ཇི་ལྟར། ཇི་སྲིད། ཇི་སྙེད། ལྟ་བུར་གྲུབ་པ་རྣམས་ལ་སྟོན་གྱི་སུམ་རྟགས་ཀྱི་གཞུང་འགར་ཕྲད་གཉིས་འདུས་ཞེས་པའི་ཐ་སྙད་སྦྱར་ཏེ་ཚིག་ཕྲད་ཀྱི་ཁོངས་སུ་ངོས་འཛིན་མོད། དེ་རྣམས་ལ་ཚིག་གྲོགས་ཞེས་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་སྡེ་ཚན་དང་ཐ་སྙད་ལོགས་སུ་བགྱིད་ན་ལེགས་པར་ཁོ་བོ་མཐོང་། གོང་དུ་དྲངས་པའི་ཇི་སྲིད་དང་། ཇི་ལྟར

སོགས་ལ་དེ་རྣམས་ཀྱི་མཐུན་ཚོས་སུ་དེ་སྲིད། དེ་འདྲ། དེ་ལྟར། དེ་སྙེད། ཞེས་པ་སྟེ། མིང་ཚབ་ཀྱི་དེ་སྒྲ་ལ་ཆ་ཤས་ སྲིད་ འདྲ་ ལྟར་ སྙེད་ ཞེས་པ་ཆ་ཤས་སུ་སྦྱར་ཏེ་ཚིག་ཏུ་གྲུབ་ཚུལ་ཡོད།

དཔེར་བརྗོད།

ཅི་ཞིག་གི་དོན་དུ་འདིར་འོངས་སམ།

ཅི་སྟེ་བཤད་ནས་མ་ཉན་ན་བྱ་རྒྱུ་ཟད།

ཅི་སླད་ཅེ་ན།

མི་ཅི་འདྲ་བ་ཞིག་ལ་གནང་ངམ།

ཅི་ཕྱིར་འདིར་འོངས་སམ། ལྟ་བུ་དང་།

ཇི་འདྲ་ཞིག་དགོས་ཞེ་ན། དེ་འདྲ་ཞིག་དགོས་ཞེས་བཤད་པར་བྱ་སྟེ།

ཇི་ལྟར་སྔོན་གྱི་སངས་རྒྱས་རྣམས་ཀྱིས་སེམས་བསྐྱེད་པ་དེ་ལྟར་བདག་ཀྱང་སེམས་བསྐྱེད་དོ།།

ཇི་སྲིད་ནམ་མཁའ་གནས་པ་དང་། །འགྲོ་བ་ཇི་སྲིད་གནས་གྱུར་པ། །དེ་སྲིད་བདག་ནི་གནས་གྱུར་ནས།།

གངྒའི་ཀླུང་གི་བྱེ་མ་ཇི་སྙེད་པ་དེ་སྙེད་དུ། ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ།།

སྡོམ་ལ། མིང་གྲོགས་ལས་གཞན་ཚིག་གྲོགས་ནི། །མིང་དང་མིང་ཚབ་བྱ་ཚིག་དང་།།

ཁྱད་ཚིག་སྤྱི་སྒྲའི་ཆ་ཤས་ཚུལ། །གྲོགས་སུ་སྦྱར་ཏེ་དོན་སྟོན་པའོ།།

དབྱེ་ན་གཅིག་ཚིག་མང་ཚིག་དང་། །ཉིད་ཅེས་བརྣན་པའི་དོན་སྟོན་དང་།།

ཆ་ཤས་ཐམས་ཅད་སྟོན་པ་དང་། །ཚད་ཀྱི་ཁྱད་པར་དྲི་བའི་ཚིག།

མིང་ཚིག་ཁྱད་ཚིག་སྒྲུབ་བྱེད་དང་། །དེ་བཞིན་ཚིག་གྲོགས་ཤུག་དང་ཁུལ།།

སྤྱི་སྒྲར་ཚིག་གྲོགས་སྦྱར་སོགས་མང་། །འདི་རྣམས་ཕྲད་དུ་འཛོག་ནའང་རིགས།།ཞེས་བྱའོ།། ||

ལེའུ་བཅུ་པ།

སྡེ་ཚན་ལྔ་པ་མཇུག་སྡུད་ཀྱི་བྱ་ཚིག་གི་སྦྱོར།

༄ བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་ལ་བྱ་ཚིག་དངོས་གང་ཡིན་པ་རྣམས་བྱ་བ་ཞིག་དངོས་སུ་སྟོན་པའི་དོན་ཅན་ཡིན་དགོས་པར་བརྟེན། སྐད་ཡིག་གཞན་ཨིང་སྐད་ལྟ་བུ་ནུབ་ཕྱོགས་པའི་སྐད་ཡིག་ལ་བྱ་ཚིག་ཏུ་བརྩི་བའི་གནས་ལུགས་ཀྱི་ངོ་བོ་དང་ཡོད་པ་བརྗོད་པའི་ཚིག ཡིན། ཡོད། འདུག རེད།[1] ལྟ་བུ་རྣམས་བྱ་ཚིག་དངོས་སུ་མི་འཛོག་བས། བོད་སྐད་ལ་གནས་ལུགས་ཀྱི་ངོ་བོ་དང་ཡོད་པ་བརྗོད་ཚུལ་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པ་ཞིག་ཡོད་པ་ཤེས་དགོས༑ ཚིག་དེ་རྣམས་སྦྱོར་བའི་ཚེ། སྔར་མིང་ཚབ་ཀྱི་ལེའུར་བཤད་པ་ལྟར། སྨྲ་བ་པོ་སྐྱེས་བུ་དང་པོ་དང་། གཏམ་སྨྲ་སའམ་སྨྲ་ཡུལ་སྐྱེས་བུ་གཉིས་པ། གང་གི་སྐོར་ལ་གཏམ་སྨྲ་བའི་སྐྱེས་བུ་གསུམ་པར་ཕྱེས་ཏེ། དེ་རྣམས་དང་འབྲེལ་ནས་གནས་ལུགས་ཀྱི་ངོ་བོ་དང་ཡོད་པ་བརྗོད་པའི་ཚེ། ཚུལ་མི་འདྲ་བའི་ཐོག་ནས་བརྗོད་དགོས༑ དེའི་ཚུལ་ཡང་ཚིག་སྦྲུབ་ཀྱི་མཇུག་ཏུ། ཡི༷ན། རེ༷ད། ཡོ༷ད། འདུ༷ག ཅེས་པ་བཞི་པོ་གང་

---

[1] ནུབ་ཕྱོགས་པའི་སྐད་རིགས་མང་པོ་ཞིག་ལ། གནས་ལུགས་ཀྱི་ངོ་བོ་དང་ཡོད་པ་ཐུན་མོང་དུ་བརྗོད་པའི་ཚིག་རྣམས་བྱ་ཚིག་དངོས་སུ་བརྩི་ལ། དེ་ཡང་དཔེར་ན་ཨིན་སྐད་ནང་། to be ཞེས་པ་ཞིག་ཡོད་པ། སྐྱེས་བུ་དང་གཉིས་གསུམ་པ་དང་བསྟུན་ཏེ་སྒྱུར་བ་ན། am, are, is ཞེས་པར་འགྱུར་བ་དང་། ཡང་དུས་དང་བསྟུན་ཏེ་སྒྱུར་བ་ན། གོང་གི་གསུམ་གྱི་སྟེང་ were, would, will སོགས་སུ་འགྱུར་རོ། །བོད་སྐད་ལ་ནི་འདི་རྣམས་བྱ་ཚིག་དངོས་སུ་མི་བརྩི་མོད། བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་སྤྱི་ཁྲིམས་དང་མཐུན་པའི་ཚིག་སྦྱོར་གྱི་འགྲོ་སྟངས་སྟེང་ནས་བྱས་ན་བྱ་ཚིག་རྗེས་མཐུན་པ་ལྟ་བུར་ངོས་འཛིན་ན་འཛམ་གླིང་སྐད་ཡིག་སྤྱིའི་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་འགྲོས་དང་ཡང་མཐུན་ནུས་ཆེ་ཚུལ་མཁས་དབང་དགེ་བཤེས་ངག་དབང་བསམ་གཏན་ལགས་ནས་དགོངས་འཆར་གནང་བ་དོན་ལ་གནས་པར་མཐོང་བས། འདིར་ཁོ་བོས་ཚིག་འདི་རིགས་ལ་མཇུག་སྡུད་ཀྱི་བྱ་ཚིག་ཅེས་པའི་ཐ་སྙད་བཀྱིས་ཡོད༑ དག་ཡིག་གསར་བསྒྲིགས་སོགས་སུ་འདི་རྣམས་ལ་ཕྲད་རྗེས་མཐུན་པ་ཞེས་ཐ་སྙད་སྦྱར་འདུག་ཀྱང་འཐད་པར་མ་མཐོང་༑

རྫུང་ཞིག་བཀོད་དེ་གྲུབ་ལ། དེ་བཞིན་དུ་བོད་སྐད་སྤྱི་དང་ལྷག་པར་ཁ་སྐད་ལ་ཚིག་སྒྲུབ་བྱས་ཏེ་སྣ་བརྗོད་ལ་འཇུག་པའི་ཚེ་བྱ་ཚིག་བཀོད་དེ་བྱ་བ་དེའི་དུས་སམ་གནས་སྐབས་གང་ཡིན་སྟོན་པ་ན། མཇུག་སྡུད་ཀྱི་ཚིག་གོང་གི་དེ་བཞིའི་སྟེང་འདས་པ་སྟོན་བྱེད། བྱུང་། སོང་། བཅས་བསྣན་ཏེ་སྐབས་ཐོབ་ཀྱིས་སྦྱོར་དགོས་པ་དེ་ཤིན་ཏུ་གལ་ཆེ་བའི་གནད་གཅིག་ཡིན༏ དེ་ལྟ་ནའང་སྔོན་གྱི་བརྡ་སྤྲོད་སུམ་རྟགས་ཀྱི་གཞུང་གང་དུའང་དོན་གནས་འདིའི་ཐོག་ཁྲིམས་གཏན་འབེབས་མཛད་པ་ཕར་བཞག འདིའི་སྐོར་ལ་གླེང་སློང་ཙམ་ཡང་མི་ཐོན༏ འདིར་ཁོ་བོས་བརྡ་སྤྲོད་«སྣ་སྒོའི་ལྡེ་མིག»ཏུ་མཇུག་བསྡུའི་ཚིག་དེ་རྣམས་ལ“མཇུག་སྡུད་ཀྱི་བྱ་ཚིག”ཅེས་པའི་ཐ་སྙད་གསར་དུ་བྱེད་ཅིང་། མཇུག་བསྡུའི་ཚིག་དེ་རྣམས་ཇི་ལྟར་སྦྱོར་ཚུལ་གྱི་རིགས་ལམ་ཡང་དཔྱད་ཞིབ་ཀྱིས་དཔེར་བརྗོད་དང་བཅས་གསལ་བཤད་བགྱི་བ་གཤམ་གསལ༏

མཇུག་སྡུད་ཀྱི་ཚིག་གི་ངོ་བོ། མིང་ཚིག་གམ་མིང་ཚབ་ལ་ཡོད་པ་སྟོན་པའམ། གནས་ལུགས་ཀྱི་ངོ་བོ་སྟོན་པའི་དོན་དུ་སྦྱོར་བ་དང་། ཡང་ན་དེ་གཉིས་གང་རུང་ལ་བྱ་ཚིག་ཅིག་སྦྱར་ཏེ་དེའི་མཐར་ཚིག་སྦྱོར་གྱི་མཇུག་བསྡུར་བཀོད་པའི་ཚིག

མཇུག་སྡུད་ཀྱི་ཚིག་ལ་དབྱེ་ན།

༡ གནས་ལུགས་ཀྱི་ངོ་བོ་སྟོན་པའི་ཆེད་དུ་སྦྱར་བ། ཡིན། རེད་དང་། ཁྱད་ཚིག་ལ་སྐབས་འགར། འདུག བཅས་བསྡོམས་པས་མཇུག་སྡུད་ཀྱི་བྱ་ཚིག་གསུམ།

༢ ཡོད་པ་སྟོན་པའི་དོན་དུ་སྦྱར་བ། ཡོད། འདུག ཡོད་རེད། བཅས་གསུམ། (གདའ། ཞེས་པའང་བརྩིར་རུང་།)

༣ བྱ་ཚིག་ལ་བྱ་བའི་གནས་སྐབས་བརྗོད་པའི་ཆེད་དུ་སྦྱར་བ། +པ་ཡིན། +ཡོད། +ཀྱི་ཡོད། +ཀྱི་ཡིན། ཞེས་དང་། +སོང་། +འདུག +ཀྱི་འདུག +ཀྱི་རེད། ཞེས་དང་། +བྱུང་། +སོང་། རྣམས་སོ།།

༡༠།༡ གནས་ལུགས་ཀྱི་ངོ་བོ་སྟོན་བྱེད་དུ་བཀོད་པ།[༡]

གནས་ལུགས་ཀྱི་ངོ་བོ་སྟོན་པའི་མཛུག་སྟུད་ཀྱི་ཚིག ཡིན། རེད། འདུག གསུམ་མིང་ཚིག་དང་། མིང་ཚབ། ཁྱད་ཚིག་གསུམ་གྱི་མཐར་སྦྱོར་དགོས༔ དཔེར་ན།

ང་/ང་ཚོ་	བོད་པ་	ཡིན།*
ཁྱོད་/ཁྱོད་ཚོ་	བོད་པ་	རེད།
ཁོང་/ཁོང་ཚོ་	བོད་པ་	རེད།

*སྤྱིར་སྐྱེས་བུའི་མིང་ཚབ་དོན་གྱི་ངོ་བོ་ཙམ་སྟོན་པར་བཀོད་ཡོད་ན། ང་བོད་པ་ཡིན། ང་ལོ་བཅོ་ལྔ་ཡིན། ཞེས་སོགས་མཛུག་སྟུད་ཀྱི་ཚིག་ ཡིན་ཞེས་བཀོད་དགོས་མོད། སྐབས་འགར་ནན་ཏན་གྱི་ཚུལ་དུ། ང་བོད་པ་རེད། ཅེས་ཀྱང་བརྗོད་ཆོག

གནས་ལུགས་ཀྱི་ངོ་བོ་བརྗོད་པ་ན། དགག་ཚིག་སྦྱོར་ཚུལ་ནི།

ང་/ང་ཚོ་	བོད་པ་	མ་ཡིན། (ཁ་སྐད་ལ། མན་/མིན།)*
ཁྱོད་/ཁྱོད་ཚོ་	བོད་པ་	མ་རེད།
ཁོང་/ཁོང་ཚོ་	བོད་པ་	མ་རེད།

༡ མཛུག་སྟུད་ཀྱི་ཚིག་རྣམས་སྦྱོར་ཚུལ་ལ་ཕྱིས་ཀྱི་ནུབ་ཕྱོགས་པའི་མཁས་པས་ཕྱི་མིར་བོད་སྐད་སློབ་དེབ་བརྩམས་པ་དཔེར་ན་«བོད་ཀྱི་སྤྱི་སྐད་སློབ་དེབ་»ཅེས་པ་ལྟ་བུའི་ནང་། གཏམ་སྨྲ་མཁན་ལ་བདག་དབང་ཡོད་མེད་ཀྱི་སྟེང་ནས། “ང་བོད་པ་ཡིན།” སོགས་དང་། “ཁྱོད་ཚེ་རིང་གི་བུ་རེད།” ཅེས་ཁྱད་པར་ཐོན་ཚུལ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་བྱ་ཚིག་གི་མཐར་མཛུག་བསྟུའི་ཚིག་འགོད་ཚུ་ལ་སོགས་ལ་གཏན་འབེབས་གང་འཚམས་ཤིག་བྱས་པའི་བཤད་པ་བྱུ་ང་བ་དག་ལས་ངེས་པར་ལེགས་ཆ་ལེན་འོས་པ་འདུག་མོད། ཁོ་བོ་ལྟར་ན་འཛམ་གླིང་སྐད་རིགས་ཆེ་ཁག་མང་པོ་ཞིག་གི་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་འགྲོས་དང་མཐུན་པར་བྱས་ཏེ། བྱུང་ན་མཛུག་སྟུད་ཀྱི་ཚིག་སྦྱོར་ཚུལ་རྣམས། སྐྱེས་བུ་དང་གཉིས་གསུམ་པ་དང་འབྲེལ་ཏེ་སྤྱི་ཁྲིམས་གསལ་བཤད་ཐུབ་ན་ཕྱོགས་གང་ས་ནས་ལེགས་པར་མཐོང་བས། འདིར་དེ་བཞིན་དུ་ངལ་བ་བགྱིས་ཡོད༔

གལ་ཏེ། གནས་ལུགས་ཀྱི་ངོ་བོ་བརྗོད་པའི་ཚེ་སྐྱེས་བུ་དང་པོ་དང་འབྲེལ་ནའང་། གཏམ་སློབ་པོའི་གང་ཟག་རང་ཉིད་རྣམ་དབྱེ་དང་པོ་ངོ་བོ་ཙམ་སྟོན་པའི་གཟུགས་སུ་མ་བཀོད་པར། དཔེར་ན་རྣམ་དབྱེ་དྲུག་པ་འབྲེལ་སྒྲའི་གཟུགས་སུ་བཀོད་ཡོད་ན། དེ་ལ་མཇུག་སྣོན་གྱི་ཚིག རེད། ཅེས་པ་བཀོད་དགོས།

འདི་ངའི་/ང་ཚོའི་ ཁང་པ་ རེད།*
འདི་ཁྱོད་ཀྱི་/ཁྱོད་ཚོའི་ཁང་པ་ རེད།
འདི་ཁོང་གི་/ཁོང་ཚོའི་ཁང་པ་ རེད།

*སྐབས་འགར་ནན་ཏན་གྱི་ཚུལ་དུ། དཔེར་ན། དངོས་ཆས་བགོ་གཤའ་བྱེད་པའི་ཚེ། ལྷོག་ཅེ་འདི་ངའི་ཡིན། རྐུབ་བཏེགས་དེ་ཁྱེད་རང་གི་ཡིན། མཆོད་གཞོམས་འདི་ཁོའི་ཡིན། ཞེས་སོགས་སྤྱོར་རུང་བའི་སྐབས་ཀྱང་ཡོད་པ་ཤེས་དགོས༔

དཔེར་བརྗོད་གཞན་ཡང་། འདི་ཉ་རེད། འདི་ཉ་མ་རེད། དེ་མེ་ཏོག་རེད། དེ་མེ་ཏོག་མ་རེད། ཕ་གི་ཁང་པ་རེད། ཕ་གི་ཁང་པ་མ་རེད། ཁང་པ་དེ་བགྲེས་ཀྱི་རེད། ཁང་པ་དེ་བགྲེས་ཀྱི་མ་རེད། ཅེས་པ་ལྟ་བུ་རིགས་བསྒྲེས་ནས་སྦྱར་བར་བྱའོ།།

ཡང་གལ་ཏེ། ཁྱད་ཚིག་ལ་མཇུག་སྣོན་གྱི་ཚིག་སྦྱར་ཏེ་གནས་ལུགས་ཀྱི་ངོ་བོ་སྟོན་ན།

ཀ དོན་གང་དང་གང་ཡིན་རུང་། དེ་ལ་ཁྱད་ཚིག་སྦྱར་ཏེ་དེའི་ཁྱད་པར་བརྗོད་པ་ན། དངོས་མཐོང་དུ་གྲུབ་པའམ་ཡང་ན་མཐུན་སྣང་དུ་གྲུབ་པའི་ཁྱད་ཆོས་སྟོན་ན། མཇུག་སྣོན་གྱི་བྱ་ཚིག རེད། ཅེས་བཀོད༔ དཔེར་ན།

མེ་ཏོག་དེ་དཀར་པོ་རེད།
དེ་ཤིན་ཏུ་དགོན་པོ་རེད།

དེ་རིན་ཐང་ཅན་ཞིག་རེད།

སློབ་གྲྭ་དེ་སྐད་གྲགས་ཆེ་བ་ཞིག་རེད། ཅེས་དང་།

ཁ དེ་ལས་ལྡོག་སྟེ་དོན་དེའི་ཁྱད་ཆོས་ཡོངས་གྲགས་མིན་པའམ། དངོས་མཐོང་དུ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་པ་དང་། ཡང་མཐུན་སྣང་དུ་གྲུབ་པ་མ་ཡིན་པ། གཙོ་བོ་གདམ་སྒྲུབ་པོ་སོ་སོའི་བསམ་ཚུལ་ལ་བལྟོས་ཤུགས་ཆེ་བའི་གྲས་ཡིན་ན། མཐུག་སྡུད་ཀྱི་བྱ་ཚིག འདུག ཅེས་བཀོད་པ་སྤྱི་སྲོལ་ཡིན༑ དཔེར་ན།

མེ་ཏོག་དེ་སྙིང་རྗེ་པོ་འདུག

དྲི་མ་དེ་ཞིམ་པོ་འདུག

མི་དེ་སེམས་བཟང་པོ་འདུག

ཇོ་ལགས་དེ་མི་ཡག་པོ་འདུག ཅེས་པ་ལྟ་བུའོ།།

༡༠།༢ ཡོད་པ་སྟོན་ཆེད་དུ་བཀོད་པ།

ཡོད་པ་སྟོན་པའི་དོན་ཅན་དུ་སྦྱར་བའི་མཐུག་སྡུད་ཀྱི་བྱ་ཚིག་ནི། ཡོད། འདུག ཡོད་རེད། (གདའ། ཞེས་པའང་བསྡེར་རུང་།) བཅས་གསུམ་མོ། །དེ་གསུམ་ལ་དགག་སྒྲ་སྦྱོར་བའི་ཚེ། མེད་དང་། མི་འདུག ཅེས་རིམ་བཞིན་འགྱུར༑ ཡོད་རེད། ཅེས་པར་དགག་སྒྲ་ ཡོད་མ་རེད། ཅེས་བཀོད་དགོས༑

མཐུག་སྡུད་ཀྱི་བྱ་ཚིག་དེ་གསུམ་ལས། ཡོད། འདུག གཉིས་སྦྱོར་བའི་ཚེ་དུས་འདས་ད་ལྟ་མ་འོངས་གི་ཆ་ནས་ཁྱད་པར་མེད་མོད། སྐྱེས་བུ་དང་གཉིས་ཀྱི་ཆ་ནས་སྦྱོར་ཚུལ་ལ་ཁྱད་པར་ཡོད་པ་ཤེས་དགོས།

ངལ་/ངཚོལ་ ཁང་པ་ ཡོད།

ཁྱོད་ལ་/ཁྱོད་ཚོ་ལ་ ཁང་པ་ འདུ༵ག/ཡོད་རེད།*
ཁོང་ལ་/ཁོང་ཚོ་ལ་ ཁང་པ་ འདུ༵ག/ཡོད་རེད།

*དེ་ཡང་སྐྱེས་བུ་གསུམ་པ་ལ་སྦྱོར་བ་ན། མཇུག་སྡུད་ཀྱི་ཚིག་ འདུ༵ག་ ཅེས་བཀོད་ཚེ། གཏམ་སྨྲ་བ་པོས་དེ་ལྟར་ཡོད་པ་ཤེས་ཀྱི་ཡོད་པ་ལྟ་བུར་ཤུགས་ཆེ་ཞིང་། ཡོད་རེད། ཅེས་བཀོད་ན་སྤྱིར་བཏང་གི་གནས་ཚུལ་བཤད་པའི་གོ་བ་ཐོན་པའི་ཁྱད་པར་ཡོད་པར་ཤེས་དགོས༔ དེ་བཞིན་དུ་སྐྱེས་བུ་དང་པོ་ལའང་སྐབས་དམིགས་བསལ་ཅན་ལ། "ང་ལ་འདུ༵ག" ཅེས་ཀྱང་བརྗོད་ཆོག་སྟེ། དཔེར་ན་བཀྲིས་ཀྱིས་སོ་སོར་དེབ་གཅིག་གཡར་པ་བརྗེད་ནས་སོ་སོར་མེད་ཤག་གིས་བཀྲིས་ལའང་དེ་ལྟར་སླས་ཟིན་པའི་རྗེས་སུ། ཉི་མ་གཅིག་དེབ་དེ་མཐོང་ནས། བཀྲིས་ལ། "ང་ལ་དེབ་དེ་འདུ༵ག" ཅེས་བརྗོད་པ་ལྟ་བུ་ཡོད་པར་ཤེས་དགོས༔

དཔེར་བརྗོད་གཞན་ཡང་།
ང་ལ་དེབ་མང་པོ་ཡོད།
ང་ཚོ་ལ་ཚོང་ཆས་ཡོད།
ལྷ་ས་ལ་པོ་ཏ་ལ་ཡོད་རེད།
བོད་ལ་གཡག་ཡོད་རེད།
རྒྱ་གར་ལ་གླང་ཆེན་ཡོད་རེད།
ཞིང་ལ་ལོ་མ་འདུ༵ག ཅེས་པ་ལྟ་བུའོ།།

༡༠།༣ བྱ་ཚིག་གི་མཇུག་བསྡུར་བཀོད་པ།

མཇུག་སྡུད་ཀྱི་ཚིག་རྣམས་བྱ་བའི་གནས་སྐབས་བརྗོད་པའི་ཆེད་དུ་བྱ་ཚིག་གི་མཐར་སྦྱོར་བ་ན། བྱ་ཚིག་ལ་རིགས་མི་འདྲ་བ་གཉིས་ཡོད་པའི་དབང་གིས་ཚུལ་གཉིས་ཡོད་དེ། བྱེད་པ་པོ་གཞན་དང་དངོས་སུ་འབྲེལ་བའི་བྱ་ཚིག་ལ་སྦྱོར་ཚུལ་དང་། བྱེད་པ་པོ་གཞན་དང་དངོས་སུ

མ་འབྲེལ་བའི་བྱ་ཚིག་ལ་སྦྱོར་ཚུལ་ལོ།།

ཀ། བྱེད་པ་པོ་གཞན་དང་དངོས་སུ་འབྲེལ་བའི་བྱ་ཚིག་གི་མཐར་སྦྱོར་ཚུལ།

སྐྱེས་བུའི་མིང་ཚབ་བྱེད་སྒྲར་བཀོད་པ།

འདས་པ།	ངས་/ང་ཚོས་	ཡི་གེ་	བྲིས་པ་	ཡིན།
	ཁྱོད་ཀྱིས་/ཁྱོད་ཚོས་	ཡི་གེ་	བྲིས་	སོང་།
	ཁོང་གིས་/ཁོང་ཚོས་	ཡི་གེ་	བྲིས་	སོང་།

འདས་པའི་རྣམ་པ་སྟོན་ཚུལ་མི་འདྲ་བ་ཞིག་ནི།

	ངས་/ང་ཚོས་	ཡི་གེ་	བྲིས་	ཡོད།[3]
	ཁྱོད་ཀྱིས་/ཁྱོད་ཚོས་	ཡི་གེ་	བྲིས་	འདུག
	ཁོང་གིས་/ཁོང་ཚོས་	ཡི་གེ་	བྲིས་	འདུག
ད་ལྟ་བ།	ངས་/ང་ཚོས་	ཡི་གེ་	འབྲི་	ཡི་ཡོད།*
	ཁྱོད་ཀྱིས་/ཁྱོད་ཚོས་	ཡི་གེ་	འབྲི་	ཡི་འདུག
	ཁོང་གིས་/ཁོང་ཚོས་	ཡི་གེ་	འབྲི་	ཡི་འདུག
མ་འོངས་པ།	ངས་/ང་ཚོས་	ཡི་གེ་	འབྲི་	ཡི་ཡིན།
	ཁྱོད་ཀྱིས་/ཁྱོད་ཚོས་	ཡི་གེ་	འབྲི་	ཡི་རེད།

---

༣ འདས་པ་སྟོན་ཚུལ་འདི་རྣམས་ཨིན་སྐད་བརྡ་སྤྲོད་དུ་ perfect tense ཞེས་པའི་ནང་གི་འདས་པའི་རྣམ་པ་དེ་དང་ཚུལ་གཅིག་ལ། འདས་པའི་རྣམ་པ་འདིས་ནི་བྱུང་བ་གང་ཞིག་འདས་ཟིན་པའི་བྱུང་བ་གཞན་ཞིག་གི་སྔོན་དུ་གྲུབ་པར་སྟོན་པའི་ཚེ་འགོད་པ་སོགས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ཡོད་ལ། བྱ་ཚིག་གི་དུས་གསུམ་གྱི་རྣམ་པ་མི་འདྲ་བ་ཡོད་ཚུལ་སྐོར་བྱ་ཚིག་གི་ལེའུར་འཆད་པར་འགྱུར་བས་དེ་ནས་མཁྱེན་འཚལ།

ཁོང་གིས་/ཁོང་ཚོས་ ཡི་གེ་ འབྲི་ ཡི་རེད།

*ཁ་སྐད་ལ་ འབྲི་གྱི་རེད། འབྲི་གྱི་འདུག ཅེས། ཡི་ ཐོབ་ས་ཀུན་ལ་བརྗོད་བདེའི་དབང་གིས། གྱི་ གྱི་ གི་ གསུམ་གང་རུང་གི་སྒྲ་ཐོན་ཏེ་སྒྲ་བར་བྱེད༔

ཟུར་བརྗོད། དེང་མང་པོ་ཞིག་གིས། ཀྱིན་ ཞེས་པ་ད་ལྟ་བ་སྟོན་པའི་ཚིག་གྲོགས་ ཀྱི་ ཞེས་པ་དང་མཚུངས་པར་བརྩི་བར་མཐོང་མོད། དེ་ནི་དཔེར་ན་རྗེ་ཙོང་ཁ་པ་ཆེན་པོའི་«ལམ་རིམ་ཆེན་མོར།» "སྒོམ་འདོད་པའི་འཕྲོ་ལ་བཅད་ཀྱིན་བྱུས་ན་ཕྱི་མ་རེས་ཀྱང་འཇུག་སྙིང་འདོད། གཞན་དུ་ན་མལ་མཐོང་བའི་ཚེ་སྐྱུག་ལོག་ལོག་འོང་གསུང་བ་ལྟར་རོ།" །ཞེས་པ་ལྟ་བུའི་སྦྱོར་ཚུལ་རྣམས་ལ་བསམས་པར་མངོན་ཡང་། དེ་ལྟ་བུ་དེ་ནི་ "ལྟ་བཞིན་དུ་ཡོད།" "ལྟ་བཞིན་དུ་འདུག" "འགྲོ་བཞིན་དུ་ཡོད།" "འགྲོ་བཞིན་དུ་འདུག" "བཀའ་དྲིན་དྲན་བཞིན་དུ་ཡོད།" དྲན་བཞིན་དུ་འདུག" ཅེས་པ་ལྟ་བུ་དང་བྱ་བ་ཞིག་འཇུག་བཞིན་ཙམ་དུ་མ་ཟད། དུས་ཡུན་ཡང་ཅུང་ཡོད་པ་ལྟ་བུར་སྟོན་པའི་དོན་དང་མཚུངས་པར་མངོན༔ གཞན་ཡང་། "གཞིས་གཏོང་གིན་ལ་མིག་ནས་འཆི་མ་བཏང་། "མིག་ནས་མཐོང་གིན་ལ་མི་འདུག་ཟེར།" "འདིར་ཡོད་ཀྱིན་ལ་བརླག་སོང་།" ཞེས་པ་ལྟ་བུ་རྣམས་བྱུང་བ་གང་ཞིག་འཇུག་བཞིན་པའི་ངང་ལ་ཞེས་པའི་དོན་ཡང་སྟོན་པས། "ཡི་གེ་འབྲི་ཡི་ཡོད།" "འབྲི་ཡི་འདུག" "མཐོང་གི་འདུག" ཅེས་པ་ལྟ་བུའི་ད་ལྟ་བ་སྟོན་པའི་ཨི་ལྡན་གྱི་ཚིག་གྲོགས་དང་གཏན་ནས་མི་འདྲ་བར་ཁོ་བོས་མཐོང་བས་ད་དུང་བརྟག་པར་བྱ་བའི་གནས་སོ།།

གོང་དུ་བཀོད་པ་རྣམས་ལ་དགག་སྒྲ་སྦྱོར་བའི་ཚེ། ཡི་གེ་བྲིས་པ་ཡིན། ཞེས་པ་ལ་ བྲིས་མེད། བྲིས་འདུག ཅེས་པ་ལ་ བྲིས་མི་འདུག བྲིས་སོང་། ཞེས་པ་ལ་ བྲིས་མ་སོང་། འབྲི་ཡི་འདུག ཅེས་པ་ལ་ འབྲི་ཡི་མི་འདུག འབྲི་ཡི་ཡོད། ཅེས་པ་ལ་ འབྲི་ཡི་མེད། འབྲི་ཡི་ཡིན། ཞེས་པ་ལ་ འབྲི་ཡི་མིན། འབྲི་ཡི་རེད། ཅེས་པ་ལ་ འབྲི་ཡི་མ་རེད། ཅེས་བཀོད་དགོས༔

སྐྱེས་བུའི་མིང་ཚབ་བྱ་བའི་ཡུལ་དུ་བཀོད་པ།

འདས་པ།	ང་/ང་ཚོ་ལ་	མི་ཏོག་	སྤྲད་	ཕྱུ༷ང་/སོང་།
	ཁྱོད་/ཁྱོད་ཚོ་ལ་	མི་ཏོག་	སྤྲད་	སོ༷ང་།*
	ཁོང་/ཁོང་ཚོ་ལ་	མི་ཏོག་	སྤྲད་	སོ༷ང་།
ད་ལྟ་བ།	ང་/ང་ཚོ་ལ་མི་ཏོག་	སྤྲོད་	ཀྱི་	འདུ༷ག
	ཁྱོད་/ཁྱོད་ཚོ་ལ་	མི་ཏོག་	སྤྲོད	ཀྱི་འདུ༷ག
	ཁོང་/ཁོང་ཚོ་ལ་	མི་ཏོག་	སྤྲོད་	ཀྱི་འདུ༷ག
མ་འོངས་པ།	ང་/ང་ཚོ་ལ་	མི་ཏོག་	སྤྲད་	ཀྱི་རེ༷ད།
	ཁྱོད་/ཁྱོད་ཚོ་ལ་	མི་ཏོག་	སྤྲད་	ཀྱི་རེ༷ད།
	ཁོང་/ཁོང་ཚོ་ལ་	མི་ཏོག་	སྤྲད་	ཀྱི་རེ༷ད།

དེ་དག་ལ་དགག་སྒྲ་སྦྱོར་བའི་ཚེ། སྤྲད་མ༷་ཕྱུང་། སྤྲད་མ༷་སོང་། ཞེས་དང་། སྤྲོད་ཀྱི་མི༷་འདུག སྤྲད་ཀྱི་མ༷་རེད། ཅེས་བཀོད།

* དམིགས་བསལ། གལ་ཏེ་བྱ་བའི་ཡུལ་དེ་སྨྲ་བ་པོ་རང་ཉིད་ཡིན་ན་བྱེད་པ་པོ་སྐྱེས་བུ་གཉིས་པ་དང་གསུམ་པ་གང་ཡིན་རུང་། བྱ་ཚིག་གི་མཇུག་སྣོད་ལ་ ཕྱུ༷ང་ ཞེས་པ་སྦྱར་རུང་སྟེ། དཔེར་ན།

ཁྱེད་རང་གིས་ང་ལ་གསུངས་ཕྱུ༷ང་།

ཁོང་གིས་ང་ལ་གནང་ཕྱུ༷ང་།

པདྨས་ང་ལ་གསུངས་ཕྱུ༷ང་། ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ། །དེའི་གནད་ནི་སྨྲ་བ་པོ་རང་ཉིད་བྱ་བ་བྱེ་བྲག་པ་དེའི་ལས་སམ་ཡུལ་ཡིན་པས་རང་ཉིད་ལ་བྱ་བ་དེ་ཐོབ་པའི་གོ་བ་ཡོད་པས་ཡིན་པར་ཤེས་དགོས༔

ཁ བྱ་ཚིག་ལ་མཇུག་སྣོད་ཀྱི་ཚིག་སྦྱོར་ཚུལ། བྱེད་པ་པོ་གཞན་དང་དངོས་སུ་མ་འབྲེལ་བ། འགྲེལ་བརྗོད། བྱེད་པ་པོ་དང་དངོས་སུ་མ་འབྲེལ་བའི་བྱ་ཚིག་དཔེར་ན། སྐྱེ་བ། མཐོང་བ། ཐོབ་པ། འབྱུང་བ། རྒྱལ་བ། ཕམ་པ། སོགས་ལ་བྱ་ཚིག་གི་མཇུག་སྣོད་ཀྱི་ཚིག་སྦྱོར་སྐབས། སྐྱེས་བུ་དང་གཉིས་དང་། དུས་གསུམ་དང་བསྟུན་དགོས་པས་མཇུག་སྣོད་ཀྱི་ཡི་གེ་ཐོབ་ཚུལ་ཅུང་མི་འདྲ་བའི་ཚུལ་ཤེས་དགོས།

འདས་པ།	ངས་	ལྷད་མོ་དེ་	མཐོང་	བྱུ༵ང་།/སོང་།*
	ཁྱོད་ཀྱིས་	ལྷད་མོ་དེ་	མཐོང་	སོ༵ང་།/བ་རེད།[༩]
	ཁོང་གིས་	ལྷད་མོ་དེ་	མཐོང་	སོ༵ང་།/བ་རེད།

དེ་དག་ལ་དགག་སྒྲ་སྦྱོར་བའི་ཚེ། མཐོང་མ༵་བྱུང་། མཐོང་མ༵་སོང་། མཐོང་ཡོད་མ༷་རེད། ཞེས་བཀོད༔

*འདིར་མཇུག་སྣོད་ཀྱི་ཚིག་ བྱུ༵ང་ ཞེས་པ་ནི་སྐྱེས་བུ་དང་པོ་སྟེ། སྒྲ་བ་པོ་རང་ཉིད་ཁོ་ན་ལ་འཐོབ་ཀྱི། སྐྱེས་བུ་གཞན་གཉིས་ལ་མི་འཐོབ་བོ། །དེ་ཡང་བྱེད་པ་པོ་གཞན་དང་དངོས་སུ་འབྲེལ་བའི་བྱ་ཚིག་གང་དང་གང་ཡིན་རུང་བྱ་ཚིག་དེ་བཀོད་པའི་ཚེ་མིང་ངམ་མིང་ཚབ་ལ་བྱེད་སྒྲ་བཀོད་དགོས་པ་རྣམས་ལ་མཇུག་སྣོད་ཀྱི་ཚིག་བྱུ༵ང་ སོ༵ང་ ཞེས་གོང་དུ་སྨོས་པ་ལྟར་བཀོད་ལ། དེ་ལས་ལྡོག་སྟེ་བྱེད་སྒྲ་བཀོད་མི་དགོས་པ་དཔེར་ན། གཤམ་

---

༩ མཁས་དབང་རག་ར་རིན་པོ་ཆེ་མཆོག་ནས་ཡིག་ལམ་བརྒྱུད། འདི་ལ་མཇུག་སྣོད་ཀྱི་ཚིག་ མཐོང་བ་རེད། ཞེས་སོགས་ཀུང་སྦྱོར་རུང་བར་གསུངས་པ་དོན་དང་ལྡན་པར་མངོན་ལ། དེ་ཡང་ཞིབ་ཏུ་བརྟག་ན། "ཁོས་མཐོང་སོང་།"ཞེས་པ་ངེས་པ་རྙེད་ནས་སྨྲས་པ་ལྟ་བུ་ཤུགས་ཆེ་བ་དང་། "ཁོས་མཐོང་བ་རེད།" ཅེས་སྨྲས་ན། སྤྱིར་བཏང་གི་གནས་ཚུལ་ཞིག་བཤད་པ་ལས། ངེས་པ་རྙེད་ནས་སྨྲས་པ་ལྟ་བུའི་ཤུགས་དེ་ཙམ་མེད་པའི་ཁྱད་པར་ཡོད་པར་སྣང་བ་བརྟག་འཚལ༔

གསལ་གྱི་དཔེར་བརྗོད་ལྟ་བུ་ལ་ནི་མཇུག་སྡུད་ཀྱི་ཚིག རེ༷ད། ཅེས་བཀོད་དགོས་པའི་ཁྱད་པར་ཤེས་དགོས༔

འདས་པ།	ང་	བོད་ལ་	སྐྱེས་	པ་རེ༷ད།
	ཁྱོད་	བོད་ལ་	སྐྱེས་	པ་རེ༷ད།
	ཁོང་	བོད་ལ་	སྐྱེས་	པ་རེ༷ད།

སྐྱེས་འདུ༷ག སྐྱེས་ཤུ༷ག ཅེས་པའི་མཇུག་སྡུའི་ཚིག་སྦྱར་རྒྱུ་མེད། དེ་གཉིས་ནི་གནས་སྐབས་དམིགས་བསལ་བ་སྟེ། དཔེར་ན་སྟོན་ལ་ཡུལ་གང་དུ་སྐྱེས་མིན་མ་ཤེས་པར་བརྒྱུད་ཞིབ་བྱས་པའི་རྗེས་སུ་བོད་ལ་སྐྱེས་པར་ཤེས་པ་ན། “ངབོད་ལསྐྱེསའདུ༷ག སྐྱེསཤུ༷ག” ཅེས་སྨྲ་བ་ལྟ་བུའོ།། ཚིག་གྲོགས་འདི་གཉིས་ཀྱི་སྐོར་གཤམ་དུ་བརྗོད་པར་བྱ༔

བྱེད་པ་པོ་དང་དངོས་སུ་མ་འབྲེལ་བའི་བྱ་ཚིག་དུས་ད་ལྟ་བ་དང་། མ་འོངས་པ་གཉིས་ལ་ནི་སྐྱེས་བུ་གང་ཡིན་ཡང་མཇུག་སྡུད་ཀྱི་ཚིག་གང་སྦྱོར་ལ་སྐྱེས་བུའི་སྐྱོན་ནས་ཁྱད་པར་མེད།

ད་ལྟ་བ།	ངས་/ཁྱོད་ཀྱིས་/ཁོང་གིས་	ལྟད་མོ་དེ་	མཐོང་	གི་འདུ༷ག
མ་འོངས་པ།	ངས་/ཁྱོད་ཀྱིས་/ཁོང་གིས་	ལྟད་མོ་དེ་	མཐོང་	གི་རེ༷ད།

ད་ལྟ་བ།	ཤིང་སྡོང་ལ་	ཡལ་ག་	སྐྱེ་	ཡི་འདུ༷ག
མ་འོངས་པ།	ཤིང་སྡོང་ལ་	ཡལ་ག་	སྐྱེ་	ཡི་ རེ༷ད།

ཅེས་པ་ལྟ་བུ་རིགས་བསྒྲེ།

༡༠།༩ ལ༷གས། ཞེས་པ་མཇུག་སྡུད་ཀྱི་བྱ་ཚིག་ལ་འཇུག་པ།

དེ་ཡང་ཡིག་སྐད་ལ་སྐབས་དུ་མར། ལ༷གས་ ཞེས་པ་བྱ་ཚིག་གི་མཐར་མཇུག་སྡུད་ཀྱི་ཚིག་ཏུ་བཀོད་པའི་སྲོལ་ཡོད༔ དཔེར་བརྗོད་ན། “ཉེས་པ་ལ་ཉེས་པར་མཐོང་ངམ། ཕྱིན་ཆད་ལེགས་པར་

སྟོམས་སམ།” ཞེས་པའི་དྲིས་པའི་ལན་དུ། “མཐོང་ལགས། སྟོམ་ལགས།” ཞེས་དང་། ཡང་སྐབས་གཞན་དུ་ཚིག་འདི་མཇུག་སྡུད་ཀྱི་བྱ་ཚིག་གཞན། ཡོད། ཡིན། རེད། འདུག བཅས་ཡོད་པ་དང་ཡིན་པ་སྟོན་པ་རྣམས་ཀྱི་རྗེས་སུ་ཞེ་སའི་ཚུལ་དུ་མཇུག་སྡུད་ཀྱི་ཚིག་གཉིས་པ་ལྟ་བུ་ཞིག་ཏུའང་སྦྱོར་སྲོལ་ཡོད་པའང་ཤེས་དགོས༑

ང་བོད་པ་ཡིན་ལགས།
རྒྱ་གར་ནི་ཆོས་ཀྱི་འབྱུང་ཁུངས་རེད་ལགས།
ལྷ་སར་ཚོང་པ་མང་པོ་འདུག་ལགས།
ཁོ་བོར་ལོ་ཤས་ཀྱི་གོང་ནས་ནད་འདི་ཡོད་ལགས། ལྟ་བུའོ།།

༡༠།༥ མཇུག་སྡུད་ཀྱི་ཚིག་རྣམས་ལ་ཚིག་གྲོགས་སྦྱོར་ཚུལ།

མཇུག་སྡུད་ཀྱི་བྱ་ཚིག་དེ་རྣམས་དང་འབྲེལ་བའི་གནད་དོན་གཞན་ཡང་ཤེས་དགོས་པ་ནི། སྐབས་ཐོབ་ཀྱི་བརྗོད་དོན་དང་གཏམ་སླ་བ་པོའི་ཀུན་སློང་དང་གཞན་ཡང་བྱ་བའི་རྣམ་འགྱུར་བརྗོད་སྟངས་དང་བསྟུན་ནས། མཇུག་སྡུད་ཀྱི་ཚིག་ ཡིན་ རེད་ ཡོད་ གསུམ་དང་། དེའི་སྟེང་བྱ་ཚིག་འདས་པ་དཔེར་ན། ཕྱིན། མཐོང་། སྤྲད། སོགས་བཀོད་པའི་ཚེ། ཚིག་དེ་རྣམས་གཤམ་དུ་བཀོད་པ་ལྟར་ཚིག་གྲོགས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ འདུག ཤག སོགས་སྦྱོར་སྲོལ་ཡོད་པ་དེ་ཡིན༑

ཡིན།	ཡིན་འདུག ཡིན་ཤག ཡིན་པ་རེད། ཡིན་པ་ཡོད། ཡིན་པ་འདྲ། ཡིན་ས་རེད། ཡིན་གྱི་རེད།
	དགག་སྒྲ་སྦྱར་ན། མི་འདུག མིན་ཤག མིན་པ་རེད། མིན་པ་ཡོད། མིན་པ་འདྲ། མིན་ས་རེད། མིན་གྱི་རེད། ཅེས་དང་།
རེད།	རེད་འདུག རེད་ཤག
	དགག་ཚིག་ལ། རེད་མི་འདུག མ་རེད་ཤག ཅེས་དང་།

ཡོད། ཡོད་རེད། ཡོད་འདུག ཡོད་ཤག ཡོད་པ་ཡོད། ཡོད་པ་འདྲ། ཡོད་ས་རེད། ཡོད་ཀྱི་རེད།

དགག་ཚིག་ལ། ཡོད་མ་རེད། མེད་ཤག མེད་པ་ཡོད། མེད་པ་འདྲ། མེད་ས་རེད། ཡོད་ཀྱི་མ་རེད། ཅེས་སྦྱོར།

འདུག ཅེས་པ་ལ་བྲི་ཚུལ་མི་འདྲ་བ་མེད་པར་མངོན༑ ཁ་སྐད་ལ། འདུག་ད། འདུག་ག ཞེས་སྒྲ་སྒྲོལ་ཡོད་མོད། འཇུག་ཚུལ་འདི་གཉིས་ནི་དམིགས་བསལ་ཡིན་པ་ལེའུ་འདི་ཉིད་ཀྱི་སྨད་དུ་འགྲེལ་བཤད་ཞུས་པ་ལྟར་རོ།།

བྱ་ཚིག་འདས་པ། ཕྱིན་ཤག ཕྱིན་འདུག མཐོང་ཤག མཐོང་འདུག སྦྲད་ཤག སྦྲད་འདུག ཉོས་ཤག ཉོས་འདུག ལྟ་བུའོ།།

ཟུར་བརྗོད། དེ་ཡང་བྱ་ཚིག་འདས་པ་དཔེར་ན་ཕྱིན་ལྟ་བུ་ལ་ཚིག་གྲོགས་ ཤག དང་ འདུག བཏབ་པའི་ཚེ་ནང་གསེས་ཁྱད་པར་གང་ཡོད་དང་། དེ་གཉིས་དང་བྱ་ཚིག་འདས་པ་ ཕྱིན་སོང་། ཞེས་པའི་བར་ལ་ཁྱད་པ་གང་ཡོད་ཅེ་ན། ཚིག་གྲོགས་ སོང་ ཞེས་པ་ནི། "ཁྱེད་ཀྱིས་མཐོང་སོང་།" "བཀྲིས་ཀྱིས་མཐོང་སོང་།" སྐྱེས་བུ་གཉིས་པ་དང་གསུམ་པར་བྱ་ཚིག་འདས་པ་ཙམ་སྟོན་པ་ལ་སྦྱོར་བས། སོང་ ཞེས་པ་མཛུག་སྡུད་ཀྱི་བྱ་ཚིག་ཏུ་འཛོག་པ་གོང་དུ་དཔེར་བརྗོད་དང་བཅས་སླས་ཟིན་པ་ལྟར་ལགས༑ དེ་ལས་ལྡོག་སྟེ་བྱ་ཚིག་གི་མཐར་ ཤག་ དང་ འདུག་ གཉིས་བཏབ་པ་ནི། བྱ་ཚིག་ལ་ཚིག་གྲོགས་བཏབ་པ་ཡིན་པས་དེ་གཉིས་ཀུང་བཟ་སྦྲོད་ཀྱི་ཁྲིམས་ཀྱི་སྟེང་ནས་བཤད་ན་མཛུག་སྡུད་ཀྱི་ཚིག་རྗེས་མཐུན་པ་ལྟ་བུ་ར་གཟུང་དགོས༑ སྦྱོར་ཚུལ་ནི། "པདྨ་རྒྱ་གར་ལ་ཕྱིན་སོང་༑" ཞེས་སླས་པའི་ཚེ། གཏམ་སླ་བ་པོས་བྱ་བ་དེ་དངོས་མཐོང་དུ་གྲུབ་པ་ལྟ་བུར་གོ་ལ། "པདྨ་རྒྱ་གར་ལ་ཕྱིན་འདུག" "པདྨ་རྒྱ་གར་ལ་ཕྱིན་ཤག" ཅེས་སླས་ན། གོང་དང་མི་འདྲ་བར་གཏམ་སླ་བ་པོས་པདྨ་རྒྱ་གར་ལ་ཕྱིན་པའི་རྗེས་སུ་དོན་དེ་ཤེས་པ་ལྟ་བུར་སྟོན་པས། དེ་གཉིས་ལ་ཁྱད་པར་ཆེ༑ གཞན་ཡང་། "པདྨ་ཕྱིན་འདུག" ཅེས་སླས་པས། བྱུང་བ་དེ་གྲུབ་པར་ངེས་བརྟན་

དུ་བསྒྲུབས་པ་ལྟ་བུར་ཡང་སྟོན་པ་ཤེས་དགོས༑

ཁྲིད་པ་གཞན་ཞིག་ནི་འདི་ཡིན་ཏེ། སོང༷་ ཞེས་པ་སྐྱེས་བུ་དང་པོ་སྟེ་གདམ་སྒྲ་པ་པོ་རང་ཉིད་ཚིག་སྒྲུབ་ཀྱི་ཁྲིད་གཞིར་བཀོད་དེ་བྱ་བྱེད་ངོ་བོ་ཐ་དད་པའི་བྱ་ཚིག་བཀོད་པའི་ཚེ། མཇུག་སྡུད་ཀྱི་ཚིག་འདི་ནམ་ཡང་མི་སྦྱོར་ཏེ། དཔེར་ན། “ང་ལྷ་ས་ལ་ཕྱིན་སོང༷།” ཞེས་པ་མི་རིགས་པ་ལྟ་བུའོ། །དེ་ལས་ལྡོག་སྟེ། “ང་ལྷ་ས་ལ་ཕྱིན་ཤག༷ ཕྱིན་འདུག” ཅེས་སྒྲ་སྦྱར་སྟེ། དཔེར་ན་རང་ཉིད་ལྷ་སར་ཕྱིན་ཡོད་མེད་མ་ཤེས་པར་གཞན་ཞིག་དང་གྲོས་བྱས་པའི་མཐར་དྲན་པ་རྙེད་དེ། “ང་ལྷ་སར་ཕྱིན་ཤག༷ ཕྱིན་འདུག༷” ཅེས་སྒྲ་སྦྱར་བ་ལྟ་བུའོ།། སྦྱོར་བྱ་ཚིག་ལ་ཚིག་གྲོགས་ཀྱི་ཚུལ་དུ་མཇུག་སྡུད་ཀྱི་ཚིག་ སོང༷། ཤག༷ འདུག༷ ཅེས་པ་རྣམས་བཏབ་སྐབས། བྱ་བའི་རྣམ་པ་གང་སྟོན་མི་སྟོན་སོགས་ལ་ད་དུང་བཤད་པར་བྱ་བ་འགའ་ཙམ་འདུག་མོད། སྦྱོར་ཚིག་གྲོགས་འདི་རྣམས་མི་རིགས་གཞན་གྱིས་བོད་སྐད་སྦྱོང་སྐབས་མགོ་རྙོག་པའི་གནས་ཤིག་ཏུ་གྱུར་མོད། རང་ཅག་བོད་སྐད་སོ་སོའི་ཡུལ་སྐད་ཡིན་པ་རྣམས་ལ་ནི་དེ་ཙམ་དཀའ་ཚེགས་མེད་པར་སྦྱོང་ཐོག་ནས་བེད་སྤྱོད་ནུས་པས་འདིར་འདི་སྐོར་ལ་དཔྱད་པ་ལྷག་པར་བྱ་དགོས་པར་མི་མཐོང་༑

༡༠།༤ མཇུག་སྡུད་ཀྱི་བྱ་ཚིག་སྦྱོར་ཚུལ་དང་འབྲེལ་བའི་དཔྱད་གཞི་འགའ་ཤས།

མཇུག་སྡུད་ཀྱི་ཚིག་དང་འབྲེལ་བའི་གནས་ཚུར་རྙོག་ཁྲ་ཅན་ཞིག་ནི། ཁ་སྐད་ལ་སྐབས་འགར་མཇུག་སྡུད་ཀྱི་བྱ་ཚིག་གི་མཐར་ཚིག་གྲོགས་ལྟ་བུ་རེ་བཏབ་ནས་སྒྲ་སྒྲོལ་ཡོད་པ་དེ་ཡིན༑ དེ་ཡང་དཔེར་ན། ཁ་སྐད་ལ།

ང་འདིར་ཡོད་ད༷། དེབ་དེ་ངའི་སར་འདུག་ད༷། ཁོང་བོད་པ་རེད་ད༷།

དགོང་དྲོ་ང་ཚོ་གློག་བརྙན་བལྟ་རུ་འགྲོ་ཡི་ཡིན་ད༷།

ཚེ་རིང་ལ་སྐད་ཆ་བཤད་ཀྱི་མིན་ད༷།

ཁོས་མཐོང་སོང་ད༷། མོས་ཐོས་སོང་ད༷།

རྒན་ལགས་ཀྱིས་ཤོག་གསུང་གི་འདུག་ད༷།

པདྨས་ནང་ལ་ཁ་དཔར་བཏང་སོང་ད༷། ཞེས་སོགས་སྒྱུར་ཚུལ་ཡོད༔

དེ་བཞིན་དུ། གཞན་ཡང་།

དེབ་དེ་ཁྱེད་རང་ལ་འདུག་ག༷

ཤ་སྨན་འདི་ཞིམ་པོ་འདུག་ག༷

ཁྱོད་ཀྱིས་མཐོང་སོང་ང༷།

སྒྲ་སྙན་དེ་ཁྱེད་ལ་ཡོད་པ༷། ཞེས་པའི་མཇུག་སྡུད་ཀྱི་ཚིག་གི་སྒྱུར་ཚུལ་ཡོད༔

གོང་གི་སྒྱུར་ཚུལ་དེ་གཉིས་ཡིག་སྐད་དང་འབྲེལ་ནས་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་འགྲོ་སྟངས་ཀྱི་ཐོག་ནས་དཔྱད་ན་འཇུག་ཚུལ་གང་ཡིན་ཞུ་དཀའ་མོད། ཁོ་བོས་ཚོད་དཔག་ལྟར་ན། སྒྱུར་ཚུལ་དང་པོ་རྣམས་ནི་ཕལ་ཆེར་དང༷་སྒྲ་གདམས་ངག་ལ་འཇུག་པའི་ཚུལ་དེ་ཡིན་པར་མངོན་ཏེ། དེ་ཡང་། ང་འདིར་ཡོད་དང༷། ཞེས་གཏམ་སྒྲ་ཡུལ་ལ་ནན་ཏན་གྱི་ཚུལ་དུ་སྨྲས་པ་མཚོན་པའི་ཕྱིར་གདམས་ངག་གི་དང་སྒྲ་བཀོད་པ་ཁ་སྐད་ལ་ཟུར་ཆགས་ཏེ། ང་འདིར་ཡོད་ད༷། ཞེས་པར་འགྱུར་རམ་སྙམ༔

སྒྱུར་ཚུལ་གཉིས་པ་ནི། བརྟག་ན་ཕལ་ཆེར་འབྲེད་སྡུད་ཀྱི་ཕྲད་དྲི་ཚིག་ལ་འཇུག་པའི་ཚུལ་དེ་ཡིན་པར་ཁོ་བོ་མཐོང་སྟེ། དེ་ཡང་། ཤིང་ཏོག་འདི་ཞིམ་པོ་འདུག་ག༷མ། སྒྲ་སྡུད་འཁོར་ལོ་དེ་ཁྱེད་རང་ལ་ཡོད་ད༷མ། དེབ་དེ་ཁྱེད་རང་ལ་བྱུང་ང༷མ། ཞེས་པ་ཁ་སྐད་ལ་སྒྲ་ཟུར་ཆགས་པའི་ཚུལ་གྱིས། “འདུག་ག” “ཡོད་པ།” “བྱུང་ང།” ཞེས་པར་འགྱུར་ཞིང་། དེ་ཡང་། དྲི་བ་བཀོད་པ་ཙམ་གྱི་ཆེད་དུ་མིན་པར། དྲི་བ་དང་འབྲེལ་ནས་ནན་ཏན་གྱིས་སྨྲས་པའི་ཚུལ་དུ་བརྗོད་པའི་ཆེད་དུ་མཇུག་སྡུད་ཀྱི་ཚིག་སྒྱུར་ཚུལ་འདི་བྱུང་བར་མངོན༔ དཔེར་ན་ཁ་སྐད་ལ། སྤྱིར་བཏང་སྐབས་མང་པོར། “དེབ་དེ་ཁྱེད་ལ་འདུག་ག༷” ཞེས་བརྗོད་པ་ན། དངོས་གནས་ལ་དོན་ཆ་ཚང་བར་བརྗོད་པའི་དབང་དུ་བཏང་ན། “དེབ་དེ་ཁྱེད་ལ་འདུག་ག༷ མི་འདུག་གས།” ཞེས་དང་། ཁོ་ཕྱིན་སོང་ང༷། མ་སོང་ངས། སྐད་བཏང་ཡོད་པ༷། མེད་པས། ཁྱེད་ལ་ཐོབ་བྱུང་ང༷། མ་བྱུང་ངས། ཞེས་པ་ལྟ་བུ་དོན་ལ་གོ་བས། སྒྱུར་ཚུལ་འདི་འབྲེད་སྡུད་དྲི་ཚིག་ལ་

འཇུག་པའི་སྦྱོར་ཚུལ་ཡིན་པར་གྲུབ་པ་ཁོ་བོ་བསམ་མོ།།

སྨོན་ལམ། དྲུག་པ་མཇུག་སྡུད་ཅེས་པ་ནི། །མིང་དང་མིང་ཚབ་གང་རུང་ལ།།
གནས་ལུགས་ངོ་བོ་བརྗོད་པ་འམ། །ཡོད་པ་སྟོན་པའི་དོན་ཅན་དང་།།
བྱ་བ་བརྗོད་པའི་ཚིག་བཅས་ཀྱི། །མཇུག་བསྡུར་སྦྱར་བའི་ཚིག་རྣམས་སོ།།
དཔེར་ན་ཡིན་དང་རེད་དང་འདུག། །ཡོད་དང་འདུག་དང་བྱུང་དང་སོང་།།
ཡིན་ལའང་ནང་གསེས་རྣམ་དབྱེ་དང་། །ཡོད་ལའང་ཡོད་འདུག་ཡོད་ཤག་སོགས།།
སྐབས་བསྟུན་སྦྱོར་ཚུལ་སྣ་ཚོགས་རྣམས། །ཁ་ཡི་སྐད་ལ་ལྷག་པར་གཅེས།།
ཡི་གེའི་སྐད་དུ་སྐབས་མང་པོར། །ལགས་ཞེས་མཇུག་བསྡུར་བཀོད་པའང་ཡོད། །ཞེས་བྱའོ།། །།

ལེའུ་བཅུ་གཅིག་པ།

སྡེ་ཚན་དྲུག་པ་བྱ་ཚིག་གི་སྐོར།

༄ བྱ་ཚིག་ནི་སྐད་ཡིག་གང་དང་གང་ཡིན་རུང་། དེའི་ནང་ཤིན་ཏུ་གལ་ཆེ་བའི་ཚིག་གི་སྡེ་ཚན་ཞིག་རེད༑ དེ་ཡང་སྨྲ་བརྗོད་ལ་འཇུག་པའི་ཚེ་བརྗོད་པ་མང་ཆེ་བ་ཞིག་བྱེད་པ་པོ་ཞིག་གིས་བྱ་བ་ཞིག་དངོས་སུ་བྱེད་པའམ། བྱས་ཟིན་པ། བྱ་བར་འགྱུར་བ་སྟོན་པ་དང་། ཡང་ན་བྱེད་པ་པོ་གཞན་ཞིག་དང་དངོས་སུ་མ་འབྲེལ་ནའང་བྱུང་བ་ཞིག་འགྲུབ་པའམ་འགྲུབ་པར་འགྱུར་བའམ་གྲུབ་པ་སྟེ་དཔེར་ན་ཆར་པ་བབས་པ་ལྟ་བུ་རང་བྱུང་གི་བྱུང་བ་ཞིག་སྟོན་པར་བཏེན། ཚིག་སྒྲུབ་ཀྱི་ནང་བྱ་ཚིག་ནི་མིང་ཚིག་ལྟར་ཤིན་ཏུ་གལ་ཆེ་བའི་བརྗོད་པའི་ཆ་ཤས་རྩ་བ་ལྟ་བུ་ཞིག་ཏུ་གྱུར་པ་དེ་བྱུང་བ་རེད༑ དཔེར་ན་ཚིག་སྒྲུབ། "ཚེ་རིང་གིས་ཁ་སང་ང་ལ་མེ་ཏོག་དམར་པོ་མང་པོ་གནང་བྱུང་།" ལྟ་བུ་ལ། "ཚེ་རིང་"ཞེས་པའི་མིང་ཚིག་དེ་ཚིག་སྒྲུབ་དེའི་བརྗོད་གཞིའམ་ཁྱད་གཞི་དང་། བྱ་ཚིག་"མེ་ཏོག་གནང་བ་"ཞེས་པ་དེ་ཁྱད་ཆོས་དང་། ལྷག་མ་རྣམས་ཚིག་སྒྲུབ་ཀྱི་ཁྱད་གཞི་དང་ཁྱད་ཆོས་དེ་གཉིས་གང་རུང་དང་འབྲེལ་བའི་ཆ་ཤས་སུ་འཛོག་དགོས༑ (ཚིག་སྒྲུབ་ཀྱི་རྩ་བའི་སྒྲོམ་གྱི་ནང་ཁྱད་གཞི་དང་ཁྱད་ཆོས་གཉིས་སུ་ཇི་ལྟར་འཛོག་དགོས་ཚུལ་དང་། ཚིག་སྒྲུབ་དེའི་ཆ་ཤས་ལྷག་མ་རྣམས་དེ་གཉིས་གང་རུང་དང་འབྲེལ་བའི་ཆ་ཤས་ཡིན་ཚུལ་སོགས་ཀྱི་འགྲེལ་བརྗོད་གཤམ་དུ་བྱུང་༑)[1]

---

[1] དེབ་འདིའི་ཤོག་ ༤༧) ལ་གཟིགས༑ འདིར་ཚིག་སྒྲུབ་ཀྱི་ཁྱད་གཞི་དང་ཁྱད་ཆོས་ཞེས་གཉིས་སུ་ཕྱེ་བ་ནི། ཨིན་སྐད་བརྡ་སྤྲོད་དུ་རིམ་པ་བཞིན། subject དང་། predicate ཟེར་བའི་དོན་ལགས༑

དེ་ཡང་འཛམ་གླིང་སྐད་ཡིག་ཆེ་ཁག་གཞན་མང་པོར་བྱ་ཚིག་ལ་ཇུ་བའི་རིགས་གཉིས་སུ་དབྱེ་སྟེ། བྱ་ཚིག་དེས་སྟོན་པའི་བྱ་བ་དེ་འཇུག་པ་ན་བྱ་བ་རང་ཉིད་ལས་གཞན་པའི་བྱ་རྒྱུའི་དོན་གཞན་ཞིག་ཡོད་པ་དང་མེད་པ་གཉིས་ལ་རིམ་པ་བཞིན། བྱ་ཡུལ་དངོས་དགོས་པ་དང་མི་དགོས་པའི་བྱ་ཚིག་བཅས་སུ་ཕྱེ་བ་སྤྱི་སྒྲོལ་ལྟར་གྱུར་ཡོད༏[༡] བོད་སྐད་དུའང་གོང་དུ་སྨྲས་པའི་བྱ་ཚིག་གི་དབྱེ་བ་དེའི་སྟེང་སྐད་ཡིག་གཞན་མང་པོ་དང་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་ཁྱད་ཆོས་ཤིག་ཡོད་པ་ནི་བྱ་ཚིག་ལ་ནང་གསེས་བྱེད་པ་པོ་གཞན་དང་དངོས་སུ་འབྲེལ་བ་དང་མ་འབྲེལ་བའི་རིགས་གཉིས་སུ་ཕྱེ་བ་དེ་ཡིན༏ དེ་ཡང་དཔེར་ན་འཁོར་ལོ་འཁོར་བ་དང་དོན་གྲུབ་པ་འདྲ་བ་ལ། བྱ་ཚིག་བཀོད་སྟངས་ལ། "འཁོར་ལོ་བསྐོར།" "དོན་བསྒྲུབས།" ཞེས་པ་དང་། "འཁོར་ལོ་འཁོར།" "དོན་གྲུབ།" ཅེས་པ་གཉིས་ལ་དོན་གོ་སྟངས་ལ་ཁྱད་པར་ཤིན་ཏུ་ཆེ་སྟེ། དང་པོ་ལ་བྱེད་པ་པོ་གཞན་འཁོར་ལོ་སྐོར་བ་པོ་ཞིག་དང་། དོན་སྒྲུབ་པ་པོ་ཞིག་ཡོད་པ་བྱ་ཚིག་རང་ཉིད་ཀྱི་ནུས་པ་ལས་ཐོན་ཅིང་། ཕྱི་མས་ནི་འཁོར་ལོ་འཁོར་བ་ཙམ་དང་། དོན་གྲུབ་པ་ཙམ་ལས། འཁོར་ལོ་སྐོར་བ་པོ་དང་དོན་སྒྲུབ་པ་པོ་གཞན་ཞིག་ཡོད་མེད་ལ་ཚིག་རང་གི་ནུས་པས་གང་ཡང་མི་སྟོན་པའི་ཁྱད་པར་ཡོད༏

སློབ་རྒྱུན་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་ལུགས་ལ་«རྟགས་ཀྱིས་འཇུག་པའི་»བསྟན་བཅོས་སུ་བྱ་བྱེད་ལས་གསུམ་དང་དེ་རྣམས་དང་འབྲེལ་བའི་བྱ་ཚིག་ལ་དུས་གསུམ་སྦྱོར་ཚུལ་གཏན་འབེབས

[༡] ཨིན་སྐད་ནང་བྱ་ཚིག་དེ་གཉིས་ལ་རིམ་པ་བཞིན། transitive verb དང་། intransitive verb ཟེར༏ དེང་དུས་བརྡ་སྤྲོད་སྨྲ་བ་འགས། དབྱེ་ཚུལ་འདི་ལ་བྱ་བྱེད་ངོ་བོ་ཐ་དད་དང་ཐ་མི་དད་པའི་རྣམ་དབྱེ་ཞེས་ཐ་སྙད་བྱ་ཡི་འདུག་མོད། དེ་ནི་འཁྲུལ་གཞིའི་གནས་ཏེ། བྱ་བྱེད་ངོ་བོ་ཐ་དད་མི་དད་ནི་སློབ་རྒྱུན་བརྡ་སྤྲོད་དུ་བྱེད་པ་པོ་གཞན་དང་དངོས་སུ་འབྲེལ་མི་འབྲེལ་གྱི་རྣམ་དབྱེ་གསུངས་པ་དང་དོན་གཅིག་ཅིང་། ད་ལྟའི་དབྱེ་ཚུལ་གཉིས་པ་དེ་ནི་བྱ་ཚིག་རང་ཉིད་ཚིག་སྦྱོར་ནང་བཀོད་པའི་ཚེ། དཔེར་ན། "ང་བསྡད།" "ཚེ་རིང་འགྲོ" ཞེས་པ་ལ་བྱ་བའི་དངོས་ཡུལ་གཞན་སྨོས་མི་དགོས་པ་དང་། དེ་ལས་ལྡོག་སྟེ། "མདའ་འཕེན།" "ཡི་གེ་གཏང་།" ཞེས་པ་ལྟ་བུ་ལ་བྱ་བའི་དངོས་ཡུལ་གཞན་འཕང་རྒྱུའི་མདའ་དང་། གཏང་བྱའི་ཡི་གེ་ལྟ་བུ་དངོས་སུ་སྨོས་དགོས་པའི་ཁྱད་པར་ཡོད་པས། དེའི་སྟེང་ནས་རྣམ་དབྱེ་འདི་འཇོག་གོ།

མཛད་ཡོད་ཅིང་། དེ་ཡང་དཔེར་ན"སྐྱ་རེས་ཤིང་གཅོད།" ཅེས་པ་ལྟ་བུ་ལ་མཚོན་ན། ཤིང་གཅོད་པ་པོའི་གང་ཟག་བྱེད་པ་པོ་དང་། སྐྱ་རེ་བྱེད་པའམ་བྱེད་པ་པོ་ཕལ་པ། ཤིང་ནི་ལས་སམ་བྱ་བའི་ཡུལ། གཅོད་པ་བྱ་བ་ཡིན་ལ། དེ་འདྲའི་བྱ་བྱེད་ལས་གསུམ་ལས། བྱེད་པ་པོ་དང་དེ་དང་འབྲེལ་བའི་བྱ་བ་ལ"དངོས་པོ་བདག" དང་། ལས་སམ་བྱ་བའི་ཡུལ་དང་དེ་དང་འབྲེལ་བའི་བྱ་བ་ལ"དངོས་པོ་གཞན"ཅེས་པའི་ཐ་སྙད་ཀྱང་མཛད་ཡོད༔ སྐབས་འདིའི་བྱ་བ་སྐྱ་རེས་ཤིང་གཅོད་པ་དེ་ལ་ཞིབ་ཏུ་བརྟག་ན། ཤིང་དུམ་བུར་སོང་བ་བཅད་པའི་བྱ་བ་དང་། ཤིང་ལ་སྐྱ་རེ་རྒྱབ་བཞིན་པའི་གཅོད་པའི་བྱ་བ་གཉིས་ཡོད་ལ། དང་པོ་དེ་ལ་བྱ་འགྱུར་མ་འོངས་པའི་ལས། གཅད་བྱའི་ལས། གཙོ་བོ་བྱ་བ་ཡུལ་དང་འབྲེལ་བའི་ཡོད་པའི་ལས་ཞེས་ཟེར་ཞིང་དེ་ནི་དངོས་པོ་གཞན་གྱི་ཁོངས་སུ་གཏོགས་ལ། དེ་ལས་ལྡོག་སྟེ་གཅོད་པའི་བྱ་བ་དེར་བྱེད་བཞིན་ད་ལྟ་བའི་ལས། བྱེད་པའི་ལས་དང་། བྱེད་པ་པོ་དང་གཙོ་བོར་འབྲེལ་བའི་ལས་བཅས་ཟེར་ཞིང་དེ་ནི་དངོས་པོ་བདག་ཅེས་པའི་ཁོངས་སུ་གཏོགས་པ་ཤེས་དགོས༔[༣] དེ་ཡང་དུས་གསུམ་གྱི་དབྱེ་བ་ནི་བྱ་ཚིག་ཀུན་ལ་ཁྱབ་ཀྱང་། བདག་གཞན་གཉིས་ཀྱི་རྣམ་དབྱེ་ནི་བྱེད་པ་པོ་གཞན་དང་དངོས་སུ་འབྲེལ་བའི་བྱ་ཚིག་ཁོ་ན་ལ་འཇུག་གི བྱེད་པ་པོ་གཞན་དང་མ་འབྲེལ་བའི་བྱ་ཚིག་དཔེར་ན་འཁོར་ལོ་འཁོར་བ་དང་དོན་གྲུབ་པ་ལྟ་བུ་ལ་མི་འཇུག་པ་ཤེས་དགོས༔

༡༡།༡ བྱ་ཚིག་གི་ངོ་བོ་དང་དབྱེ་བ།

བྱ་ཚིག་གི་ངོ་བོ་ནི། བྱེད་པ་པོ་གཞན་དང་དངོས་སུ་འབྲེལ་མིན་གང་ཡིན་རུང་བྱ་བ

---

༣ བྱ་བའི་རིགས་མི་འདྲ་བ་དེ་རྣམས་ཀྱི་ཁྱད་པར་སྐོར། ཨ་ཀྱཱ་ཡོངས་འཛིན་གྱི་«རྟགས་འཇུག་གི་དཀའ་གནས་བདག་གཞན་དང་བྱ་བྱེད་ལས་གསུམ་གྱི་ཁྱད་པར་ཞིབ་ཏུ་ཕྱེ་བ་ལུང་གསལ་འཕྲུལ་གྱི་ལྡེ་མིག» གསུང་འབུམ། བོད། ཁ ཤོག ༢ ན༡ ནས་བྱུང་བ་ལ་གཟིགས༔

ཞིག་བརྗོད་པའི་ཚིག་གོ།

བྱ་ཚིག་ལ་རིགས་ཀྱི་སྒོ་ནས་དབྱེ་ན།

༡ བྱེད་པ་པོ་གཞན་དང་དངོས་སུ་འབྲེལ་བ་དང་།

༢ བྱེད་པ་པོ་གཞན་དང་དངོས་སུ་མ་འབྲེལ་བའི་བྱ་ཚིག་སྟེ་རིགས་གཉིས་སུ་ཡོད།

དཔེར་བརྗོད། བཤད་པ། གཏང་བ། སྒྲུབ་པ། ཉན་པ། བལྟ་བ། ལྟ་བུ་བྱེད་པ་པོ་གཞན་དང་དངོས་སུ་འབྲེལ་བ་དང་། ཡང་། སྐྱེ་བ། འགག་པ། ཤར་བ། ཆག་པ། ཞིག་པ། འཁོར་བ། ལྡང་བ། ཆད་པ། ལུས་པ། ལྟ་བུ་བྱེད་པ་པོ་གཞན་དང་དངོས་སུ་མ་འབྲེལ་བའོ།།

ཡང་བྱ་ཚིག་ལ་དབྱེ་སྒོ་མི་འདྲ་བ་ཞིག་ནི། གོང་དུ་སྨྲས་པ་བཞིན་འཛམ་གླིང་སྐད་ཡིག་ཆེ་ཁག་མང་པོ་དང་ཐུན་མོང་དུ་གྱུར་པའི་བྱ་ཚིག་གི་དབྱེ་ཚུལ་ཏེ། སྐབས་དོན་གྱི་བྱ་བ་གང་དང་གང་ཡིན་རུང་། ཚིག་སྦྱོར་དུ་དེ་བརྗོད་པའི་ཚེ་བྱ་བ་རང་ཉིད་ལས་གཞན་པའི་ལས་སམ་བྱ་བའི་ཡུལ་དངོས་སྟེ་བྱ་རྒྱུའི་དོན་ཐ་དད་པ་ཞིག་དགོས་པ་དང་མི་དགོས་པའི་སྒོ་ནས། བྱ་ཡུལ་དངོས་དགོས་པ་དང་། བྱ་ཡུལ་དངོས་མི་དགོས་པ་གཉིས་སུ་འཛིན་པ་དེ་ཡིན༔ དཔེར་ན། རྡོ་འཕེན། མདའ་བརྒྱབ། ཡི་གེ་གཏང་། ཇ་འཐུང་། ཟས་ཟ། ལྟ་བུ་རྣམས་ལ་བྱ་ཚིག་དེ་རྣམས་ཚིག་སྦྱོར་དུ་བཀོད་པའི་ཚེ་བྱ་ཚིག་དེ་རྣམས་ཀྱིས་དོན་རྫོགས་པར་སྟོན་པ་ལ། བྱ་བ་འཕེན་པ་དང་། བརྒྱབ་པ། གཏང་བ། འཐུང་བ་དང་། ཟ་བ་ལས་ཐ་དད་པའི་བྱ་བའི་ཡུལ་འཕེན་རྒྱུའི་རྡོ་དང་། བརྒྱབ་རྒྱུའི་མདའ། གཏང་རྒྱུའི་ཡི་གེ འཐུང་རྒྱུའི་ཇ། ཟ་རྒྱུའི་ཟས་བཅས་པ་རྣམས་ཚིག་སྦྱོར་དེའི་ནང་དངོས་སུ་སྨྲོས་དགོས་ལ། དེ་ལས་ལྡོག་སྟེ། མཆོངས་པ། འགྲོ་བ། བསྡད་པ། བྲོས་པ། སོགས་ལ་བྱ་བ་རང་ཉིད་ལས་ལོགས་སུ་བྱ་རྒྱུའི་དོན་ཐ་དད་པ་ཞིག་བྱ་ཚིག་དེ་རྣམས་བཏབ་པའི་ཚེ་སྨྲོས་མི་དགོས་པ་བཅས་རིགས་གཉིས་ཡོད༔

དབྱེ་བའི་སྒོ་མི་འདྲ་བ་དེ་གཉིས་ལས། བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་ལ་ནི་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་འགྲོ་སྟངས་ཀྱི་ཆ་ནས་བལྟས་ན་དབྱེ་སྒོ་དང་པོ་སྟེ། བྱེད་པ་པོ་གཞན་དང་དངོས་སུ་འབྲེལ་མ་འབྲེལ་གྱི་དབྱེ་

བ་དེ་གནད་ཆེ་བར་མཐོང་༑ གང་ལགས་ཤེ་ན། དབྱེ་ཚུལ་དེའི་ཐོག་ནས་བྱ་ཚིག་རྣམས་བཏབ་པའི་ཚེ་བྱ་ཚིག་དེར་བྱེད་པ་པོ་སྟོན་པའི་སྒྲ་རྣམ་དབྱེ་གསུམ་པ་བྱེད་སྒྲ་དགོས་མི་དགོས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ཡོད་པ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་བྱེད་པ་པོ་གཞན་འབྲེལ་གྱི་བྱ་ཚིག་རྣམས་གཙོ་བོར་བྱེད་པ་པོ་གཞན་ཡོད་པ་སྟོན་པ་ཙམ་དུ་མ་ཟད་བྱ་ཚིག་དེས་གང་སྟོན་པའི་བྱ་བ་དེ་བྱེད་པ་པོ་ཞིག་གིས་འདུ་བྱེད་ཀྱིས་སྒྲུབ་པའང་སྟོན་པ་ཤུགས་ཆེ་བས། བྱ་ཚིག་རྣམས་ལ་སྐུལ་ཚིག་ཐོབ་མི་ཐོབ་ཀྱི་ཁྱད་པར་ཡང་དབྱེ་བ་འདིའི་སྟེང་ནས་རྣམ་དབྱེ་འབྱེད་ཐུབ་པ་དང་། ལྷག་པར་བྱེད་པོ་གཞན་འབྲེལ་གྱི་བྱ་ཚིག་རྣམས་ལ་བྱེད་པ་པོ་དང་། བྱ་བ། བྱ་བའི་ཡུལ་ཐ་དད་པ་གསུམ་དུ་ཕྱེ་སྟེ་དེ་གསུམ་གྱི་སྟེང་ནས་བྱ་ཚིག་རྣམས་ཀྱི་ཡི་གེ་གཟུགས་ཇི་ལྟར་འགྱུར་ཚུལ་གྱི་ཁྱད་པར་ཡང་བྱེད་དགོས་པ་སོགས་ཀྱིས། བོད་ཡིག་འབྲི་རྩོམ་ལ་འཇུག་པར་བྱ་ཚིག་གི་དབྱེ་ཚུལ་འདི་ལེགས་པར་ཤེས་པ་ཤིན་ཏུ་གལ་ཆེ་བར་གྱུར་ཏོ།།

༡༡།༢ བྱེད་པ་པོ་གཞན་དང་དངོས་སུ་འབྲེལ་བ་དང་མ་འབྲེལ་བའི་བྱ་ཚིག

དེ་ལ་སྔོན་གྱི་སུམ་རྟགས་ཀྱི་གཞུང་རྣམས་སུ་བྱེད་པ་པོ་གཞན་དང་འབྲེལ་མ་འབྲེལ་གྱི་དོན་འཛིན་ཚུལ་ལ་དཔྱད་པ་མང་ཙམ་བྱུང་བ་མ་ཟད། གསུང་ཚུལ་ཡང་མི་འདྲ་བ་མང་ཙམ་ཞིག་སྣང་མོད། དངུལ་ཆུའི་«སི་ཏུའི་ཞལ་ལུང་»དུ་ཤིན་ཏུ་གོ་བདེ་ཞིང་བློ་ལ་ཡང་འཆར་སླ་བའི་བཤད་པ་མདོར་བསྡུས་ཤིག་བྱུང་བ་འདིར་བཀོད་ན།

> འོ་ན་བྱེད་པ་པོ་མེད་པའི་བྱ་བྱེད་མི་འཐད་པ་དེ་གང་ཡིན་ཅེ་ན། བྱ་བ་བྱེད་པའི་གནས་སྐབས་སུ་བྱེད་པ་པོ་གཞན་མི་སྣང་ཞེས་པས། དཔེར་ན། བདག་འགྲོའོ། །ལྷ་བུའི་ཚེ། འགྲོ་བ་དེ་བྱ་ཚིག་ཡིན་ཀྱང་། འགྲོ་བྱ་འགྲོ་བྱེད་གཉིས་ཀ་བདག་ཡིན་པས། འགྲོ་བྱ་ལས་གཞན་པའི་འགྲོ་བྱེད་མེད་པས་ན་འདི་ལ་བདག་གཞན་གྱི་དབྱེ་བའང་མི་བྱེད་པ་ཡིན་ནོ། །ཡང་བྱ་བ་བྱེད་པའི་གནས་སྐབས་སུ་བྱེད་པ་པོ་གཞན་མི་སྣང་ཞེས

པས། དཔེར་ན། ཛ་མཁན་གྱི་འཁོར་ལོ་འཁོར་རོ། ལྟ་བུའི་ཚེ། དང་པོར་སྐོར་བྱེད་གཞན་ཡོད་ཀྱང་། འཁོར་བཞིན་པའི་གནས་སྐབས་སུ་སྐོར་བྱེད་གཞན་མེད་པར་རང་གི་ངང་གིས་འཁོར་བས་གནས་སྐབས་དེར་བྱ་བྱེད་ཐ་མི་དད་པའི་ཆ་ནས་བསྐོར་ཞེས་མི་བརྗོད་པར་འཁོར་ཞེས་བརྗོད་པ་ཡིན་ནོ། །ཡང་བྱེད་པ་པོ་གཞན་དངོས་སུ་མི་སྣང་ཞེས་པས། དཔེར་ན། སྐྱེས་བུ་ཞིག་གི་མདུན་དུ་ལྕགས་ཤིག་རང་བཞིན་གྱིས་གསེར་དུ་གྱུར་པའི་ཚེ། སྐྱེས་བུ་དེའི་བསོད་ནམས་ཉིད་བྱེད་པ་པོ་གཞན་ཡིན་མོད་ཀྱི་དངོས་སུ་མི་སྣང་བ་དང་ལྕགས་རང་ཉིད་ཀྱི་འགྱུར་བ་རྣམས་ཀྱི་བྱེད་པའི་ཆ་ནས། ལྕགས་གསེར་དུ་བསྒྱུར་ཅེས་མི་བརྗོད་པར་གྱུར་ཅེས་བརྗོད་པ་སྟེ། དེ་ཡང་ཞིབ་ཏུ་དཔྱོད་པའི་ཚེ་དངོས་པོའི་རང་མཚན་སོ་སོ་ནས་རང་གིས་རང་ལ་བྱ་བ་བྱེད་པར་འགལ་ཡང་། སྤྱི་ལྡོག་རགས་པ་ལ་ཐ་སྙད་ཙམ་ལ་འགལ་བ་མེད་དོ།[༩] །ཞེས་བྱུང་ངོ་།།

དེ་ལ་སྤྱིར་བོད་སྐད་ལ་རང་ཆས་སུ་ཡོད་པའི་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་འགྲོ་སྟངས་ཀྱི་ཐོག་ནས་དཔྱད་ན། བྱེད་པ་པོ་གཞན་དང་འབྲེལ་མ་འབྲེལ་གྱི་བྱ་ཚིག་གི་རྣམ་དབྱེ་དེ་ཐོག་མར་བྱེད་པ་པོའི་སྐྱེས་བུའི་འདུ་བྱེད་ཀྱིས་དངོས་སུ་སྒྲུབ་པ་དང་མི་སྒྲུབ་པའི་རྣམ་དབྱེ་འབྱེད་པའི་ཆེད་དུ་བྱུང་བ་ལྟ་བུ་ཞིག་ཏུ་ཁོ་བོ་མཐོང་སྟེ། དེ་ཡང་སྐད་ཡིག་གཞན་དང་མི་འདྲ་བར་བོད་སྐད་དུ་བྱ་བ་གཅིག་བརྗོད་པའི་ཚིག་ལའང་བྱེད་པ་པོའི་འདུ་བྱེད་དང་འབྲེལ་མི་འབྲེལ་གྱི་སྟེང་ནས་བྱ་ཚིག་གི་གཟུགས་མི་འདྲ་བ། བསྒྲུབ་དང་འགྲུབ། བསྐོར་དང་འཁོར། ཅེས་གཉིས་རེ་བཀོད་རྒྱུ་ཡོད་ཅིང་། དེ་བཞིན་དུ་བྱེད་པ་པོའི་འདུ་བྱེད་ཀྱིས་སྒྲུབ་པའི་བྱ་ཚིག་ལ་སྐུལ་ཚིག་ཐོབ་པ་དང་། སྐྱེས་བུའི་འདུ

༩ «སི་ཏུའི་ཞལ་ལུང་།» གསུང་འབུམ། ཅ ཤོག ༡༧ ན།) སློབ་རྒྱུན་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་གཞུང་གི་ནང་བྱེད་པོ་གཞན་འབྲེལ་ཡིན་མིན་གྱི་བྱ་ཚིག་གི་དོན་ལ་བཤད་པ་རྒྱས་ཤོས་ཤིག་སི་ཏུའི་འགྲེལ་ཆེན་«མུ་ཏིག་ཕྲེང་མཛེས་»སུ་བྱུང་།

བྱེད་དང་དངོས་སུ་མ་འབྲེལ་བའི་བྱ་ཚིག འགྲུབ། འཁོར། སོགས་ལ་སྐུལ་ཚིག་མི་འཐོབ་པའི་ཁྱད་པར་ཡང་ཐོན་པ་དེ་བྱུང་ངམ་སྙམ། འཇོག་ཚུལ་འདི་ལྟར་ན། "ང་འགྲོ" "ཁོང་བསྡད།" ཅེས་པ་ལྟ་བུ་བྱེད་པོ་གཞན་འབྲེལ་དང་། "ངས་མཐོང་།" "ཁོང་གིས་ཐོས།" ལྟ་བུ་བྱེད་པོ་གཞན་འབྲེལ་མ་ཡིན་པར་འཇོག་དགོས་པར་མངོན། དེ་ལྟ་ནའང་སྔོན་གྱི་སུམ་རྟགས་ཀྱི་སློབ་དཔོན་ཕལ་ཆེ་བ་ནི། གོང་དུ་དཔྱལ་ཚུའི་གསུང་དྲངས་པ་ལྟར། བྱེད་པ་པོའི་འདུ་བྱེད་དང་འབྲེལ་མི་འབྲེལ་གྱི་ཐོག་ནས་མི་བྱེད་པར། བྱེད་པ་པོ་དང་བྱ་ཡུལ་ཐ་དད་དུ་ཡོད་མེད་ཀྱི་ཐོག་ནས་བྱེད་པ་པོ་གཞན་འབྲེལ་ཡིན་མ་ཡིན་གྱི་རྣམ་དབྱེ་འབྱེད་པའི་སྲོལ་ཆགས་འདུག་པ་ལྟར། དེང་བྱ་ཚིག་གི་རིའུ་མིག་གྲགས་ཆེ་བ་རྣམས་སུའང་། བྱ་བྱེད་ངོ་བོ་ཐ་དད་མི་དད་ཀྱི་རྣམ་དབྱེ་འདི་ཉིད་ཁྱབ་ཆེན་པོར་སྤྱིལ་འདུག་པས། འདིར་ཡང་ཁོ་བོས་སྲོལ་རྒྱུན་གྱི་བཞེད་པ་དེ་ཉིད་རང་སོར་བཞག་སྟེ་བྱ་ཚིག་རྣམས་གཏན་འབེབས་ཞུས་སོ།།

སྤྱིར་ནི་བྱེད་པ་པོ་གཞན་དང་དངོས་སུ་འབྲེལ་བའི་བྱ་ཚིག་རྣམས་གོང་དུ་སྨྲས་པ་ལྟར། འདས་མ་འོངས་ད་ལྟ་དུས་གསུམ་དང་སྐུལ་ཚིག་བཅས་བཞི་ཀར་འཇུག་ཅིང་། དེ་ཡང་དཔེར་ན་བྱ་ཚིག "བསྒྲུབ"ལྟ་བུ་ལ། དུས་ད་ལྟ་བ་ལ"སྒྲུབ"ཅེས་སྔོན་འཇུག་དང་ཡང་འཇུག་མེད་པ་དང་། དུས་འདས་པ་ལ"བསྒྲུབས"ཞེས་སྔོན་འཇུག་དང་ཡང་འཇུག་གཉིས་ཀ་ཡོད་པ་དང་། དུས་མ་འོངས་པར"བསྒྲུབ"ཞེས་སྔོན་འཇུག་ཡོད་ཅིང་ཡང་འཇུག་མེད་པ་དང་། སྐུལ་ཚིག་ལ"སྒྲུབས"ཞེས་སྔོན་འཇུག་མེད་ཅིང་ཡང་འཇུག་ཡོད་པ་འཐོབ། དེ་ཡང་«རྟགས་འཇུག»གི་གཞུང་དུ་བྱ་ཚིག་གི་གཟུགས་དེ་རྣམས་ཇི་ལྟར་གྲུབ་ཚུལ་གསུང་སྐབས་གཙོ་བོ་བྱ་ཚིག་ལ་སྔོན་འཇུག་སྦྱོར་ཚུལ་གྱི་ཐོག་ནས་གཏན་འབེབས་མཛད་མོད། གོང་དུ་ཁོ་བོས་སྔོན་གླེང་དཔྱད་གཏམ་དུ་ཞུས་པ་བཞིན། སྔོན་འཇུག་བ་ལྟ་བུ་དུས་འདས་པ་དང་མ་འོངས་པ་དང་དངོས་པོ་གཞན་ལ་འཇུག་ཅེས་པ་ཙམ་ལས། ལེགས་སྦྱར་གྱི་བྱ་ཚིག་གི་གཟུགས་སྒྲུབ་ཚུལ་ལྟ་བུ་བྱ་ཚིག་རྣམས་སྔེ་ཚན་དུ་རྣམ་པར

བཞག་སྟེ་རྩ་བའི་བྱ་ཚིག་གི་གཟུགས་འདི་འདྲ་བ་ཞིག་ཡོད་ན། དུས་གསུམ་དང་སྐུལ་ཚིག་སོགས་སུ་བཀོད་པའི་གཟུགས་འདི་ལྟར་སྒྱུར་ཞེས་པའི་རིགས་ལམ་གཏན་འབེབས་མཛད་པ་གཏན་ནས་མ་བྱུང་༏ དེར་བརྟེན་བོད་ཡིག་འབྲི་བའི་ཚེ་བྱ་ཚིག་གི་ཡིག་གཟུགས་འགྱུར་ཚུལ་ལ་ཡང་ན་བློ་ཐོག་ནས་བཀོད་དགོས་པའམ་ཡང་ན་བྱ་ཚིག་གི་རེའུ་མིག་ཅིག་ལ་བལྟ་དགོས་པའི་གནས་ཚུལ་དེ་ཆགས་སོ།།

སྤྱིར་བོད་ཡིག་ཏུ་བྱ་ཚིག་འབྲི་བའི་སྐོར་འདི་རིགས་ལམ་གཏན་འབེབས་མ་བྱུང་བའི་རྐྱེན་གྱིས་རྙོག་ཁྲ་ཅན་གྱི་གནས་ཚུལ་ཞིག་ཏུ་གྱུར་མོད། ཕྱོགས་གཞན་ཞིག་ནས་བརྟགས་ན་བོད་ཡིག་གི་བྱ་ཚིག་ཁྱེ་བྲག་པ་གང་དང་གང་ཡིན་རུང་། མཐར་ཐུག་ན་བྱ་ཚིག་དེ་ར། དུས་གསུམ་དང་སྐུལ་ཚིག་སྟེ་ཡི་གེའི་གཟུགས་མི་འདྲ་བ་བཞི་ལས་མང་བ་མེད་པས། སྐད་ཡིག་གཞན་ལེགས་སྦྱར་དང་ལེ་ཏིན། དེ་བཞིན་དུ་དེང་རབས་ཀྱི་སྐད་ཡིག་དཔེར་ན་ཧྥརེནཆ་ལྟ་བུ་ལ་བལྟོས་ན་བོད་ཡིག་གི་བྱ་ཚིག་གི་ཚུལ་འདི་ཤིན་ཏུ་སླ་བའི་གནད་ཅིག་ཡིན་པ་ཤེས་དགོས༏ དཔེར་ན་ཧྥརེནཆ་གྱི་སྐད་ལྟ་བུར་ཆ་བཞག་ན། བྱ་ཚིག་གཅིག་ལ་སྐྱེས་བུ་དང་གཉིས་གསུམ་དང་། དུས་གསུམ། དུས་གསུམ་ནང་ཁུལ་ལའང་རིགས་མི་འདྲ་བ་བཅུ་གཉིས། དེའི་སྟེང་རྐྱེན་བསྡོམས་ལ་སྦྱར་བ་སོགས་བསྡོམས་པས་བྱ་ཚིག་དེའི་གཟུགས་མི་འདྲ་བ་བཅུ་གྲངས་སྐོར་ཞིག་ཡོད་པ་རེ་རེ་ནས་གཟུགས་ཇི་ལྟར་འགྱུར་ཚུལ་གྱི་ཁྲིམས་སྦྱོང་དགོས༏ དེར་བརྟེན་ཧྥརེནཆ་གྱི་སྐད་དེ་སློབ་གྲྭར་སློབ་པའི་ཚེ་ཆེས་སྔ་ས་ནས་བྱ་ཚིག་གི་སྐོར་ལ་དོ་ཁུར་དམིགས་བསལ་བྱེད་དགོས་པའི་སྲོལ་ཆགས་ཡོད༏

བྱེད་པ་པོ་གཞན་དང་དངོས་སུ་འབྲེལ་བའི་བྱ་ཚིག་རྣམས་ལ་གོང་དུ་ཞུས་པ་ལྟར་དུས་གསུམ་ཙམ་དུ་མ་ཟད། དངོས་པོ་བདག་གཞན་གྱི་རྣམ་དབྱེ་ཡང་འཇུག་པས། བྱ་ཚིག་དེ་རྣམས་ལ་བྱ་བྱེད་ལས་གསུམ་ག་དང་མཐུན་པའི་བྱ་ཚིག་གི་ཡིག་གཟུགས་བཀོད་ཚུལ་ཡོད་དེ། དཔེར་ན་“ཤིང་གཅོད་”ཅེས་པའི་བྱ་ཚིག་ལྟ་བུ་ལ་མཚོན་ན། བྱེད་པ་“ཤིང་གཅོད་པ་པོ་”ཞེས་པ་ནི་དུས་ད་ལྟ་བའི་གཟུགས་དང་། བྱ་བའི་ཡུལ་ལ་“གཅད་བྱའི་ཤིང་”ཞེས་པ་མ་འོངས་པའི་གཟུགས་དང་།

བྱ་བ་ལ་རིགས་གཉིས་སུ་ཕྱེ་སྟེ་གཙོར་བོ་བྱེད་པ་པོ་དང་འབྲེལ་བའི་བྱ་བ་ལ་“ཤིང་གཅོད་པ་” ཞེས་པ་ད་ལྟ་བའི་གཟུགས་དང་། བྱ་བའི་ཡུལ་དང་གཙོ་བོར་འབྲེལ་བའི་བྱ་བ་ལ་“ཤིང་བཅད་པ་” ཞེས་དུས་འདས་པའི་གཟུགས་བཏབ་དགོས། རིགས་པ་དེས་བྱེད་པ་པོ་གཞན་དང་དངོས་སུ་འབྲེལ་བའི་བྱ་ཚིག་གཞན། དམིགས་ཡུལ་བསྒྲུབ། འཁོར་ལོ་བསྐོར། ཡི་གེ་གཏང་། ཞེས་པ་ཀུན་ལ་སྦྱར་རོ།། དེ་བཞིན་དུ་བྱ་ཚིག་དེ་རིགས་ལ། ཤིང་ཆོད་ཅིག དམིགས་ཡུལ་སྒྲུབས་ཤིག འཁོར་ལོ་སྐོར་རད་ཅིག ཡི་གེ་ཐོངས་ཤིག ཅེས་སོགས་སྐུལ་ཚིག་ཀྱང་ཐོབ; ཅུང་དོགས་པ་གཅོད་དགོས་པ་ཞིག་ལ། གལ་ཏེ་སྒྲོལ་རྒྱུན་གྱི་བཞེད་པ་ལྟར་བྱ་བྱེད་ངོ་བོ་ཐ་དད་ཡོད་མེད་ཀྱིས་བྱེད་པ་པོ་གཞན་འབྲེལ་ཡིན་མིན་འཛིན་ཚེ། ངས་ཐོས། ཁོང་གིས་མཐོང་། ངས་ཤེས། ལྟ་བུ་རྣམས་ཀྱང་བྱེད་པ་པོ་གཞན་འབྲེལ་དུ་འཛིན་དགོས་ལ། དེ་རྣམས་ལ་བྱ་ཚིག་གཞན་ལྟར་ཐད་ཀར་སྐུ་ལ་ཚིག་སྦྱར་རུ་ང་མིན་བརྟག་དགོས་པར་མངོན; ཡོངས་གྲགས་ལྟར་ན། མཐོང་བར་གྱུར་ཤིག ཐོས་པར་གྱུར་ཤིག ལྟ་བུ་ལས། མཐོང་ཞིག ཐོས་ཤིག ཅེས་པ་སྦྱར་ན་ཅུང་མི་བདེ་བར་སྣང་བས་བརྟག

བྱེད་པ་པོ་གཞན་དང་དངོས་སུ་མ་འབྲེལ་བའི་བྱ་ཚིག་ནི་གོང་དུ་བསྟན་པ་ལྟར་ལས་གང་ཞིག་བྱེད་པ་པོ་གཞན་དངོས་སུ་མེད་པར་རང་གི་ངང་གིས་འགྲུབ་པར་སྣང་བ་ལྟ་བུའམ། ཡང་ན་བྱ་བྱེད་ངོ་བོ་ཐ་དད་དུ་མེད་པར་སྟོན་པའི་བྱ་ཚིག་རྣམས་ཡིན་ནོ།།

དེ་ཡང་དཔེར་ན། ཡོན་ཏན་འཕེལ་བ། འཁོར་ལོ་འཁོར་བ། བདེ་སྐྱིད་འཛོམས་པ། ཤིང་འབྲས་སྨིན་པ། ཡལ་ག་སོགས་དུད་པ། རྒྱུ་ནོར་སོགས་ཀྱིས་ཕྱུག་པ། འོད་སོགས་འཚེར་བ། སེམས་དགའ་བ། འོད་གསལ་བ། ཆུ་འཁྱིལ་བ། ལུས་སེམས་སྡུག་བསྔལ་བ། ལྟ་བུའོ།།

བྱ་ཚིག་འདིའི་རིགས་མང་པོ་ཞིག་དུས་གསུམ་དང་བསྟུན་ནས་བཀོད་པའི་ཚེའང་བྱ་ཚིག་རང་ཉིད་ཀྱི་ཡིག་གཟུགས་མིང་ཚིག་ལྟ་བུ་རང་སོར་གནས་པ་ལས་མི་འགྱུར་བའི་གནད་ཡོད; བྱེད་པ་པོ་གཞན་དང་དངོས་སུ་མ་འབྲེལ་བའི་བྱ་ཚིག་གི་རིགས་གཅིག་དུས་གསུམ་དུ་

བཀོད་པའི་ཚེ་ཡིག་གཟུགས་འགྱུར་བའང་ཡོད་ཅིང་། དེའི་ཚེ་འདས་པ་ལ་ཡང་རྗེས་གང་རུང་གི་ས་མཐའ་བརྟན་པའམ། ཡང་འདས་པ་ལ་འ་སྔོན་འཇུག་མེད་པ་གཉིས་པོ་གང་རུང་གིས་གྲུབ། བྱ་ཚིག་འདི་རིགས་ལ་བྱེད་པ་པོ་གཞན་དང་དངོས་སུ་མི་འབྲེལ་བས། གྱུར་ཅིག གྲུབ་ཅིག ཅེས་པའི་སྐུལ་ཚིག་ཙམ་ལས་སྤྱིར་སྐུལ་ཚིག་མི་འཐོབ།༥

ད་ལྟ་བ།	འདས་པ།	མ་འོངས།
འབྱུང་།	བྱུང་།	འབྱུང་།
འགྱུར།	གྱུར།	འགྱུར།
འགྲུབ།	གྲུབ།	འགྲུབ།
ཚོམ།	ཚོམས།	ཚོམ།
ཐིམ།	ཐིམས།	ཐིམ།
སིམ།	སིམས།	སིམ།
འདལ།	འདས།	འདལ།

བྱེད་པ་པོ་གཞན་དང་མི་འབྲེལ་བའི་བྱ་ཚིག་ལས་དམིགས་བསལ་ནི། འགྲོ་བ། བསྡད་པ། ཉལ་བ། ལྟ་བུའི་བྱ་ཚིག་རྣམས་ལ་བྱ་བྱེད་ངོ་བོ་ཐ་དད་དུ་མེད་མོད། བྱེད་པ་པོའི་འདུ་བྱེད་ཀྱིས

༥ «གསེར་ཏོག་སུམ་རྟགས»སུ་བྱེད་པ་པོ་གཞན་དང་དངོས་སུམ་འབྲེལ་བའི་བྱ་ཚིག་གི་རིགས་རྣམས་ལའང་སྐུལ་ཚིག་གི་གཟུགས་བཀོད་འདུག་པ། "གྲུབ་པར་གྱུར་ཅིག"ལྟ་བུ་སྨོན་པའི་ཚིག་བཀོད་པ་དམིགས་བསལ་རེ་གཉིས་ལས་གཞན་རྣམས་ལ་བྱ་ཚིག་རང་ཉིད་ཀྱི་གཟུགས་སུ་ཐད་ཀར་སྐུལ་ཚིག་བཀོད་པ་བོད་ཀྱི་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་རིགས་ལམ་ལ་མེད།; གལ་ཏེ་བྱ་ཚིག་དེ་རིགས་ལ་སྐུལ་ཚིག་བཀོད་དགོས་ཚེ། "འཁོར་བར་མཛོད་ཅིག" "ཐོབ་པར་བྱོས་ཤིག" "གྲུབ་པར་གྱིས་ཤིག" ཅེས་རྒྱབ་སྣོན་གྱི་བྱ་ཚིག་བཏབ་སྟེ་གྲུབ་དགོས་པ་བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་གི་འགྲོ་སྟངས་ཡིན་པས། «གསེར་ཏོག་སུམ་རྟགས»སུ་བྱུང་བའི་དཔེར་བརྗོད་དེ་རིགས་རྣམས་འཐད་པར་མ་མཐོང་།

འཇུག་པའི་བྱ་བ་རེ་སྟོན་པས། དེ་རིགས་ལ་ནི། སོང་ཞིག སྡོད་ཅིག ཉོལ་ཅིག ཅེས་པའི་སྐུལ་ཚིག་འཐོབ་བོ།།

ཡང་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་འགྲོ་སྟངས་ཀྱི་སྟེང་ནས་བཤད་ན། བྱ་ཚིག་རྣམས་ལ་བྱེད་པ་པོ་གཞན་འབྲེལ་ཡིན་མིན་དང་། བྱ་བྱེད་ངོ་བོ་ཐ་དད་མི་དད་ཀྱི་རྣམ་དབྱེ་འབྱེད་པའི་གནད་གལ་ཆེ་ཤོས་ནི་གོང་དུ་རགས་ཙམ་སྨྲས་པ་ལྟར། བྱ་ཚིག་རྣམས་སྦྱོར་བའི་ཚེ་བྱེད་པ་པོ་སྐྱེས་བུའི་ཚིག་ལ་རྣམ་དབྱེ་གསུམ་པ་བྱེད་སྒྲ་བཏབ་དགོས་མི་དགོས་ཀྱི་ཁྱད་པར་དེ་ཡིན་པར་ཁོ་བོ་མཐོང་༔ སྤྱིར་བོད་སྐད་ཀྱི་འགྲོ་སྟངས་ཀྱི་ཐོག་ནས་དཔྱད་ན། བྱ་བྱེད་ངོ་བོ་ཐ་མི་དད་པའི་རིགས་བཀོད་པའི་ཚེ་བྱེད་པ་པོ་སྟོན་པའི་ཚིག་དཔེར་ན་སྐྱེས་བུའི་མིང་ཚབ་བམ་དངོས་མིང་གང་ཡིན་རུང་། དེ་ལ་སྤྱིར་རྣམ་དབྱེ་གསུམ་པ་བྱེད་སྒྲ་སྦྱོར་མི་དགོས་ཏེ། དཔེར་ན།

འགྲོ	ང་འགྲོ ཁྱོད་འགྲོ ཁོང་འགྲོ ང་ཕྱིན། ཁྱོད་ཕྱིན། ཁོང་ཕྱིན། ལྟ་བུ་སྐྱེས་བུ་གསུམ་ཀ་དང་དུས་གསུམ་ཀར་འགྲོ་བ་པོ་ང་ཁྱོད་ཁོང་སོགས་ལ་བྱེད་སྒྲ་བཏབ་མི་དགོས༔

སླེབས།	ང་སླེབས། ཁྱོད་སླེབས། ཁོང་སླེབས། ཚེ་རིང་སླེབས། ལྟ་བུའོ།།

དེ་ལྟ་བུའི་བྱ་ཚིག་གཞན། བསྡད། ན། ཤི ཤ སྐྱེ དགག རྒྱལ། ལྡང་། སོགས་ལའང་རྣམ་དབྱེ་གསུམ་པ་བྱེད་སྒྲ་བཏབ་མི་དགོས༔ དམིགས་བསལ་ནི། སྐབས་འགར་ནན་ཏན་གྱིས་ཚུལ་དུ། "གདན་འདིའི་སྟེང་དུ་སུ༷ས་བསྡད་སོང་།" ཞེས་དྲིས་པའི་ལན་དུ། "ང༷ས་བསྡད་པ་ཡིན།" "ཚེ་རིང་གིས༷་བསྡད་སོང་།"[༨] ཞེས་བྱེད་སྒྲ་བཏབ་སྟེ་སྨྲ་བའང་འོང་༔ དམིགས་བསལ་གཞན་ཞིག་ནི། བྱ་བྱེད་ངོ་

[༨] དེང་རབས་བོད་ཀྱི་རིག་གནས་སློབ་དགེ་འདུན་རབ་གསལ་ལགས་ནས། སྦྱོར་ཚུལ་འདི་ལྟ་སའི་ཡུལ་སྐད་ཅིག་ཡིན་ཚུལ་ཡིག་ལམ་ནས་དགོངས་འཆར་གནང་༔

བོ་ཐ་མི་དད་པའི་བྱ་ཚིག འཁོར་བ། ཆད་པ། ཟད་པ། ལྷུང་བ། ལྟ་བུ་སྐྱེས་བུའི་འདུ་བྱེད་ཀྱིས་སྒྲུབ་པ་མ་ཡིན་པའི་བྱ་བ་བརྗོད་པའི་ཚིག་རྣམས་ལ། བྱ་བ་དེ་རྐྱེན་གཞན་ཞིག་གི་ཤུགས་ཀྱིས་གྲུབ་པར་སྟོན་པ་ན། རྐྱེན་དེའི་མཐར། “དེའི་རྐྱེན་གྱིས།” “དེའི་ཤུགས་ཀྱིས།” “དེའི་དབང་གིས།” “དེའི་མཐུས།” ཞེས་སོགས་བྱེད་སྒྲ་དང་བཅས་སྦྱར་དགོས༔ དཔེར་ན། རླུང་གི་ཤུགས་ཀྱིས་གློག་ཐག་ཆད། མ་རིག་པའི་དབང་གིས་འཁོར་བར་འཁོར། ཁོང་ཁྲོའི་རྐྱེན་གྱིས་ན། ན་བའི་དབང་གིས་ཤི། ལྟ་བུའོ།།

དེ་ལས་ལྡོག་སྟེ་བྱ་བྱེད་ངོ་བོ་ཐ་དད་པའི་བྱ་ཚིག་རྣམས་སྦྱར་བའི་ཚེ་དམིགས་བསལ་རེ་གཉིས་མ་གཏོགས་སྤྱིར་བྱེད་པ་པོ་སྟོན་པའི་ཚིག་རྣམས་ལ་རྣམ་དབྱེ་གསུམ་པ་བྱེད་སྒྲ་བཏབ་དགོས་སྟེ། དཔེར་ན།

གཏང་།   ངས༷་གཏང་། ཁོང་གིས༷་གཏང་། དོན་གྲུབ་ཀྱིས༷་གཏང་། ལྟ་བུ་དང་།

སྦྲད།   ངས༷་སྦྲད། ཁྱོད་ཀྱིས༷་སྦྲད། ཚེ་རིང་གིས༷་སྦྲད། ལྟ་བུའོ།།

དེ་བཞིན་དུ་བྱ་ཚིག ཉོས། བསགས། བཟོས། བཅོས། སྒྲུར། ལྟ་བུ་ཐམས་ཅད་ལ་རྣམ་དབྱེ་གསུམ་པ་བྱེད་སྒྲ་བཏབ་དགོས༔ དམིགས་བསལ་ལ། ཟ། འཐུང་། ཞེས་པའི་རྒྱུན་སྤྱོད་ཀྱི་བྱ་ཚིག་རེ་གཉིས་ལ་ནི། ང་ཟ། ཁྱོད་ཟ། ཁོང་ཟ། ཞེས་དང་། ང་འཐུང་། ཁྱོད་འཐུང་། ཚེ་རིང་འཐུང་། ལྟ་བུ་དུས་ད་ལྟ་བ་དང་མ་འོངས་པ་གཉིས་ལ་བྱེད་སྒྲ་མི་དགོས་མོད། ངས་ཟོས། ངས་བཏུང་། ཁྱོད་ཀྱིས་ཟོས། ཁོང་གིས་ཟོས། ཁྱོད་ཀྱིས་བཏུང་། ཁོང་གིས་བཏུང་། ཞེས་སོགས་དུས་འདས་པ་ལ་ནི་རྣམ་དབྱེ་གསུམ་པ་བྱེད་སྒྲ་སྦྱོར་དགོས༔

ཡང་། བགྲེས་བྱ་བ་བཟང་པོ་སྒྲུབ་བཞིན་དུ་ཡོད། ཅེས་དང་། བགྲེས་རྒྱུན་དུ་མ་ཎི་འདོན།[༧] ལྟ་བུ་ལའང་བྱེད་སྒྲ་མི་སྦྱོར་བས། འདི་ལྟ་བུ་རྣམས་དམིགས་བསལ་དུ་ཅིའི་ཕྱིར་འཇོག་དགོས་པར

[༧] དཔེ་མཚོན་འདི་གཉིས་མཁས་དབང་དགེ་བཤེས་ངག་དབང་བསམ་གཏན་ལགས་ནས་བཀོད་གནང་༔

དཔྱད་གཞིར་མཐོང་༔

༡༡།༣ བྱ་ཚིག་རིགས་གཉིས་ལ་དགག་སྒྲ་སྦྱོར་ཚུལ།

བོད་སྐད་ལ་བྱ་ཚིག་རྣམས་ལ་དགག་སྒྲ་སྦྱོར་བའི་ཚེ་ཡིག་སྐད་དང་ཁ་སྐད་གཉིས་ལ་ཁྱད་པར་ཡོད་པ་ཤེས་དགོས་པ་གནད་ཅིག་ཡིན༔ དེ་ཡང་དཔེར་ན་ཁ་སྐད་དུ་བྱ་ཚིག་རྣམས་ལ་དགག་སྒྲ་སྦྱར་བའི་ཚེ་བྱ་ཚིག་སོ་སོའི་མཇུག་ཏུ་མཇུག་སྡུད་ཀྱི་ཚིག་ཇི་ལྟར་བཏབ་མིན་དང་བསྟུན་ཏེ་བཀོད་དགོས་པ་གོང་དུ་མཇུག་སྡུད་ཀྱི་ཚིག་སྟོན་པའི་ལེའུར་བཤད་ཟིན་པ་ལྟར་ལགས༔ དེ་ཡང་། ངས་མཐོང་བྱུང་། ཁོས་མཐོང་སོང་། ལྟ་བུ་ལ། ངས་མཐོང་མ༷་བྱུང་། ཁོས་མཐོང་མ༷་སོང་། ཞེས་དང་། ངས་གཞས་བཏང་པ་ཡིན། གཏོང་གི་ཡོད། གཏང་གི་ཡིན། ཞེས་པ་ལ། ངས་གཞས་བཏང་མེ༷ད། གཏོང་གི་མེ༷ད། གཏང་གི་མི༷ན། ལྟ་བུ་དང་། ངས་དོན་དེ་བསླབས་ཟིན། སློབ་བཞིན་ཡོད། བསླབ་ཀྱི་ཡིན། ཅེས་པ་ལ། ངས་དོན་དེ་བསླབས་ཟིན་མེ༷ད། སློབ་བཞིན་མ༷་ཡིན། བསླབ་ཀྱི་མི༷ན། ཞེས་སོགས་བཀོད་དགོས་པ་ལྟ་བུའོ། །སྐབས་འགར་ནན་ཏན་གྱི་ཚུལ་དུ། ངས་གཏམ་དེ་སླ་རྒྱུ་བྱུང་། སླ་རྒྱུ་མ༷་བྱུང་། ངས་བཤད་རྒྱུ་བྱུང་། བཤད་རྒྱུ་མ༷་བྱུང་། བལྟ་རྒྱུ་བྱུང་། བལྟ་རྒྱུ་མ༷་བྱུང་། ཞེས་ཀྱང་སྦྱར་རུང་སྟེ། དེའི་ཚེ་ནི་བྱ་ཚིག་རང་ཉིད་ཀྱི་གཟུགས་དེ་མ་འོངས་པའི་གཟུགས་སུ་བཀོད་སྲོལ་ཡོད་པར་མངོན་པས་བརྟག

ཁ་སྐད་དུ་སྐུལ་ཚིག་ལ་དགག་སྒྲ་སྦྱར་བའི་ཚེ། མ༷་བལྟ་ཞིག མ༷་གཏང་ཞིག མ༷་བསྐྱུར་ཞིག མ༷་འབྲི་ཞིག ཅེས་བྱ་ཚིག་རང་ཉིད་ཀྱི་གཟུགས་མ་འོངས་པར་བཀོད་དེ། དེ་ལ་དགག་ཚིག་མ༷་སྒྲ་བཏབ་པ་སྤྱི་སྲོལ་དུ་གནས་པ་ཁོ་བོ་མཐོང༔

དེ་ལས་ལྡོག་སྟེ་ཡིག་སྐད་དུ་ནི་སྤྱིར་བྱ་ཚིག་རྣམས་ལ་མཇུག་སྡུད་ཀྱི་ཚིག་བཀོད་སྲོལ་མེད་པའི་གནད་ཀྱིས་དགག་ཚིག་ཀྱང་བཏབ་ཚུལ་མི་འདྲ་བ་ཡོད་དེ། དེ་ཡང་ཡིག་སྐད་དུ་བྱ་ཚིག་རྣམས་དུས་འདས་པའི་གཟུགས་དཔེར་ན། བལྟས། བསླབས། བཏང་། བསྒོམས། ལྟ་བུ་ཡིན་ན། དགག་ཚིག་བཀོད་པའི་ཚེ། མ༷་བལྟས། མ༷་བསླབས། མ༷་བཏང་། མ༷་བསྒོམས། ལྟ་བུ་སྦྱར་ལ། དུས་མ་འོངས་པའི་

གཟུགས་སུ་ཡོད་ཚེ། མི༷་བལྟ། མི༷་བསྒྲུབ། མི༷་གཏང་། མི༷་བསྒོམ། ཞེས་དགག་ཚིག་མི་སྦྲ་བཀོད་དགོས། ད་ལྟ་བའི་གཟུགས། ལྟ། སྒྲུབ། གཏོང་། སྒོམ། ལྟ་བུར་ཡོད་ན། དགག་ཚིག་ལ། ལྟ་བར་མི༷་བྱེད། སྒྲུབ་པར་མི༷་བྱེད། སྒོམ་པར་མི༷་བྱེད། ལྟ་བུ་འཐོབ། ཡིག་སྐད་དུ་བྱ་ཚིག་རྣམས་སྐུལ་ཚིག་ཏུ་བཀོད་པའི་ཚེའང་སྐབས་མང་པོར་ཁ་སྐད་ལྟར་ཞིག་ཅིག་ཤིག་ཅེས་པའི་སྐུལ་ཚིག་སྒྲུབ་བྱེད་ཀྱི་ཚིག་གྲོགས་བཏབ་སྟེ་གྲུབ་པ་ལྟ་བུ་མ་ཡིན་པར། བལྟ་བར་མི༷་བྱ། བསྒྲུབ་པར་མི༷་བྱ། གཏང་བར་མི༷་བྱ། བསྒོམ་པར་མི༷་བྱ། ཞེས་བྱ་ཚིག་དེ་མ་འོངས་པའི་གཟུགས་སུ་བཞག་སྟེ་དེ་ལ་“མི་བྱ”ཞེས་པ་བསྣན་ནས་འབྲི་སྲོལ་ཡོད་པའང་ཤེས་དགོས༔

༡༡།༩ བྱ་ཡུལ་དངོས་དགོས་པ་དང་མི་དགོས་པའི་བྱ་ཚིག་གི་རྣམ་དབྱེ།

སྤྱིར་བྱ་ཚིག་ནི་བྱ་བ་ཞིག་འཇུག་པར་སྟོན་པའི་ཆེད་དུ་སྦྱར་བའི་ཚིག་ཡིན་མོད། དེ་ལའང་གོང་དུ་སྨྲས་པ་ལྟར་ནང་གསེས་དབྱེ་ཚུལ་ལ་བྱེད་པ་པོ་གཞན་དང་དངོས་སུ་འབྲེལ་མི་འབྲེལ་གཉིས་སུ་ཡོད་པ་ཙམ་དུ་མ་ཟད། ཡང་དབྱེ་སྒོ་མི་འདྲ་བ་ཞིག་ནི་བྱ་ལས་ཏེ། བྱ་བ་དང་ལས་སམ་བྱ་བའི་དངོས་ཡུལ་ངོ་བོ་ཐ་དད་དུ་ཡོད་པ་དང་ཐ་མི་དད་པའི་ཚུལ་དེ་ཡིན༔ དེ་ལ་བྱ་ལས་ཐ་དད་པ་ཞེས་པ་ནི། དཔེར་ན། “མདའ་འཕངས།” “མེ་ཏོག་བཏབ།” “གསེར་ཉོ།” “ཡི་གེ་གཏང་།” ལྟ་བུ་བྱ་བ་དེ་གང་ལ་འཇུག་པའི་བྱེད་པ་པོ་དེ་ལས་བྱ་རྒྱུའི་དོན་ཐ་དད་པ། འཕེན་རྒྱུའི་མདའ། འདེབས་རྒྱུའི་མེ་ཏོག ཉོ་རྒྱུའི་གསེར། གཏང་བྱའི་ཡི་གེ་བཅས་ཡོད་པའི་རིགས་ལ་ཟེར་ཞིང་། དེ་ལས་ལྡོག་ཏེ་བྱ་ལས་ངོ་བོ་ཐ་མི་དད་པ་རྣམས་ལ་ནི་དཔེར་ན། “ང་འགྲོ” “ཁོང་བསྡད།” “ཚེ་རིང་ན།” “ཁྲོད་ཉལ།” “དོན་གྲུབ་སྐྱིད།” “བསོད་ནམས་དགའ།” ཞེས་པ་ལྟ་བུ་སྟེ། དེ་རྣམས་ལ་རིམ་པ་བཞིན་བྱེད་པ་པོ་ང་དང་། ཁྲོད། ཚེ་རིང་སོགས་དང་། སྐབས་སྟོབས་ཀྱི་བྱ་བ་འགྲོ་བ་དང་། བསྡད་པ་སོགས་ལས་ལོགས་སུ་འགྲོ་རྒྱུའམ་འགྲོ་བྱ་དང་། བསྡད་བྱ། ན་བྱ། ཉལ་བྱ། སྐྱིད་བྱ། དགའ་བྱའི་དོན་སོགས་ལོགས་སུ་མེད་པ་རྣམས་ལ་བྱའོ།།

དེ་ཡང་བྱ་ལས་ངོ་བོ་ཐ་དད་པའི་རིགས་ལ་བྱེད་པ་པོ་གཞན་དང་དངོས་སུ་འབྲེལ་མི་འབྲེལ་གྱི་བྱ་ཚིག་གཉིས་ཀ་ཡོད་ཅིང་། དེ་ལས་ལྡོག་སྟེ་བྱ་ལས་ངོ་བོ་ཐ་མི་དད་པའི་བྱ་ཚིག་རྣམས་ནི་མཐའ་གཅིག་ཏུ་བྱེད་པ་པོ་གཞན་དང་དངོས་སུ་མ་འབྲེལ་བའི་བྱ་ཚིག་འབའ་ཞིག་ཏུ་གནས་སྣམ། དཔེར་ན། འཁོར་ལོ་བསྐོར། ཞེས་པའི་བྱེད་པོ་གཞན་དང་དངོས་སུ་འབྲེལ་བའི་བྱ་ཚིག་དེ་ལ་བྱ་ལས་ངོ་བོ་ཐ་དད་དུ་ཡོད་ཅིང་། དེ་བཞིན་དུ། འཁོར་ལོ་འཁོར། ཞེས་པའི་བྱེད་པ་པོ་གཞན་དང་དངོས་སུ་མི་འབྲེལ་བའི་བྱ་ཚིག་དེར་ཡང་བྱ་ལས་ངོ་བོ་ཐ་དད་དུ་ཡོད་པར་འཛོག་དགོས་སྟེ། ཚིག་སྦྱོར་གྱི་ནང་དུ་བྱ་ཚིག་དེས་དོན་རྫོགས་པར་སྟོན་པ་ལ་བྱ་བ་འཁོར་བ་དེ་ལས་གཞན་པའི་འཁོར་བྱའི་དོན་ཞིག་ཀྱང་སྟོན་དགོས་པའི་ཕྱིར་རོ།།

༡༡།༥ བྱ་ཚིག་རྣམས་དུས་གསུམ་དང་སྐུལ་ཚིག་སོགས་ལ་ཡིག་གཟུགས་འགྱུར་ཚུལ།

བྱ་ཚིག་གི་སྐོར་ལ་བོད་ཡིག་ནང་གནད་ཆེ་ཤོས་ཤིག་ནི་དུས་གསུམ་དང་སྐུལ་ཚིག་ཏུ་བཀོད་པའི་ཚེ་བྱ་ཚིག་སོ་སོའི་ཡིག་གཟུགས་ཇི་ལྟར་འགྱུར་ཚུལ་གྱི་སྐོར་དེ་ཡིན་ཅིང་། དེའི་ཐོག་ལ་སྔོན་གྱི་བརྡ་སྤྲོད་སླ་བ་རྣམས་ནས་སྤྱི་འགྲོས་ཀྱི་རིགས་ལམ་གཏན་འབེབས་མཛད་པ་ནི། དཔལ་ཆུ་དབྱངས་ཅན་གྲུབ་པའི་རྡོ་རྗེས«དཀའ་གནད་སེལ་བའི་མེ་ལོང་»དུ་བ་སྟོན་འཇུག་ཅན་གྱི་བྱ་ཚིག་གི་རིགས་བྱེ་བྲག་པ་ཁག་གཅིག་སྟེ། དཔེར་ན་བྱ་ཚིག"བསྒྲུབས"ལྟ་བུ་ལ་གཏན་འབེབས་མཛད་པ་ལས་གཞན་མི་འདུག་པར་བརྟེན། ཁོ་བོས་བོད་སྐད་ཀྱི་བྱ་ཚིག་རྣམས་སྔོན་འཇུག་འཐོབ་ཚུལ་གྱི་སྟེང་ནས་སྡེ་ཚན་སོ་སོར་ཕྱེས་ཏེ་དུས་གསུམ་དང་སྐུལ་ཚིག་སོགས་ལ་བཀོད་པའི་ཚེ་ཡིག་གཟུགས་ཇི་ལྟར་འགྱུར་ཚུལ་གྱི་སྤྱི་འགྲོའི་རིགས་ལམ་གཏན་འབེབས་ཀྱིས། བྱ་ཚིག་གི་རྣམ་གཞག་སྟོན་པའི་གཞུང་ལུགས་སུ་བྱེད་པར་རྩོམ་པས་དེ་ལས་མཁྱེན་འཚལ། བྱ་ཚིག་གི་ཡིག་གཟུགས་ཇི་ལྟར་འགྱུར་ཚུལ་འདི་ལ་མཉོ་བསམ་ཞིབ་མོར་གཏོང་དགོས་པའི་གནད་གཅིག་ནི་འདི་ཡིན་ཏེ། སྐད་ཡིག་གཞན་ལེགས་སྦྱར་ལྟ་བུ་ཡིན་ན"བྱིངས"ཞེས་པའི་བྱ་ཚིག་གི་རྩ་བའི་

གཟུགས་ཤིག་བཞག་ནས་དེ་སྐབས་ཐོབ་དང་བསྟུན་ནས་ཇི་ལྟར་བསྒྱུར་དགོས་ཚུལ་ཚིག་དང་མཐུན་པར་བྱེད་ཅིང་། ནུབ་ཕྱོགས་པའི་སྐད་ཡིན་ཇི་ལྟ་བུ་ལ་ནི"མཐའ་མེད་ཀྱི་གཟུགས་"[༤] ཅེས་པའི་དུས་གསུམ་གང་དུའང་མི་གཏོགས་པའི་བྱ་ཚིག་གི་རྩ་བའི་གཟུགས་ཤིག་བཞག་སྟེ། དེ་དུས་གསུམ་ལ་སྦྱར་བའི་ཚེ་གཟུགས་འགྱུར་བ་སོགས་ཡོད་མོད། བོད་ཡིག་གི་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་ལུགས་ལ་ནི་བྱ་ཚིག་རྣམས་ལ་རྩ་བའི་གཟུགས་འདི་ཡིན་ཞེས་པ་ཞིག་ངེས་འཛིན་སྲོལ་མེད༑ དེ་ལྟ་ནའང་བྱ་ཚིག་རྣམས་དུས་གསུམ་དང་སྐུལ་ཚིག་ལ་སྦྱར་བའི་ཚེ་ཡིག་གཟུགས་འགྱུར་ཚུལ་གྱི་རིགས་ལམ་གཏན་འབེབས་བྱེད་པར་བྱ་ཚིག་རྣམས་ལ་རྩ་བའི་གཟུགས་རེ་ངེས་མི་འཛིན་ཐབས་མེད་དུ་གྱུར་པས། ཁོ་བོས་དེ་འདྲ་བའི་རྩ་བའི་གཟུགས་དེ་བྱ་ཚིག་གང་དང་གང་ཡིན་རུང་དེའི་མ་འོངས་པའི་གཟུགས་དེ་ར་ངེས་འཛིན་ན་ལེགས་པར་མཐོང་༑

འདིར་དཔེ་མཚོན་གྱི་ཚུལ་དུ་བྱེད་པ་པོ་གཞན་དང་དངོས་སུ་འབྲེལ་མ་འབྲེལ་གྱི་བྱ་ཚིག་རྣམས་དུས་གསུམ་སོ་སོར་སྦྱོར་ཚུལ་རྣམས་གོ་རྟོགས་སླ་བའི་ཕྱིར་རེའུ་མིག་རེ་བཀོད་དོ།།

---

༤ ཨིན་སྐད་དུ། འདི་རིགས་ལ་ infinitive form ཞེས་ཟེར༑

བྱེད་པ་པོ་གཞན་དང་དངོས་སུ་འབྲེལ་བའི་བྱ་ཚིག

རྩ་བའི་གཟུགས།	བྱ་ཚིག་སྦྱར་གཞི།	ད་ལྟ་བ།	འདས།	མ་འོངས།	སྐུལ་ཚིག
བསྐོ་བ	དཔོན་གཡོག་སོགས	སྐོ	བསྐོས	བསྐོ	སྐོས་ཤིག
བསྐོར་བ	འཁོར་ལོ་སོགས	སྐོར	བསྐོར	བསྐོར	སྐོརད་ཅིག
བསྒོམ་པ	ལྟ་སོགས	སྒོམ	བསྒོམས	བསྒོམ	སྒོམས་ཤིག
བསྒྲུབ་པ	དམིགས་ཡུལ་སོགས	སྒྲུབ	བསྒྲུབས	བསྒྲུབ	སྒྲུབས་ཤིག
བརྟེན་པ	བླ་མ་དང་སྨན་པ་སོགས	རྟེན	བརྟེན	བརྟེན	རྟེནད་ཅིག
བརྟུ་བ	ཁྲ་པ་སོགས	རྟུ	བརྟུས	བརྟུ	རྟུས་ཤིག
བརྩིག་པ	ཁང་པ་སོགས	རྩིག	བརྩིགས	བརྩིག	རྩིགས་ཤིག
བསྲེ་བ	ཆུ་དང་འོ་མ	སྲེ	བསྲེས	བསྲེས	སྲེས་ཤིག
གསོ་བ	ལུས་ཉམས་པ་སོགས་ལས	གསོ	གསོས	གསོ	སོས་ཤིག

བྱེད་པ་པོ་གཞན་དང་དངོས་སུ་འབྲེལ་བའི་བྱ་ཚིག་རྣམས་ལ་གོང་དུ་རེའུ་མིག་ཏུ་བཀོད་པ་ལྟར་དུས་གསུམ་དང་སྐུལ་ཚིག་སྟེ་བྱ་ཚིག་གི་གཟུགས་མི་འདྲ་བ་བཞི་ཐོབ་ཅིང་། འདས་པ་ལ་མང་ཆེ་བ་ཡང་ན་སྔོན་འཇུག་དང་ཡང་འཇུག་གཉིས་ཀ་ཡོད་རིགས་དང་། ཡང་ན་དུས་གཞན་ལ་ག་སྔོན་འཇུག་ཡོད་སར་འདས་པ་ལ་བ་སྔོན་འཇུག་ཐོབ་པ། ཡང་ན་དུས་གཞན་གྱི་གཟུགས་ལ་རྗེསཾ་འཇུག་མེད་སར་འདས་པ་ལ་རྗེསཾ་འཇུག་ས་ཐོབ་པ་བཅས་དང་། དེ་བཞིན་དུ་སྐུལ་ཚིག་ལ་ཕལ་ཆེ་བར་སྔོན་འཇུག་མི་བཀོད་པའི་སྟེང་། དཾ་དང་ས་ཡང་འཇུག་ཐོབ་སར་ཡང་འཇུག་བཀོད་པ་སོགས་ཀྱིས་ཡིག་གཟུགས་གྲུབ་པ་སྤྱི་འགྲོསཾ་ལྟ་བུརཾ་ཡོད་མོད། དེ་རྣམས་ཀྱི་སྐོར་རིགས་ལམ་

ཞིབ་ཕྲ་ཁོ་བོས་«བྱ་ཚིག་གི་རྣམ་བཞག་སླ་སློབ་རིགས་ལམ་གསལ་བྱེད་»ཞེས་པ་ལོགས་སུ་བསྒྲིག་པར་འདོད་པས་དེ་ལས་ཤེས་པར་བྱའོ།།

སྤྱིར་བོད་ཡིག་ནང་དུ་ས་གསུམ་དང་སྐུལ་ཚིག་ལ་བྱ་ཚིག་གི་གཟུགས་འགྱུར་ཚུལ་རགས་བཤད་ལྟ་བུར་བྱས་ན། ༡ མིང་གཞི་འགྱུར་བ་དང་། ༢ སྔོན་འཇུག་འགྱུར་བ་དང་། ༣ ཡང་འཇུག་འགྱུར་བ། ༤ དེ་བཞིན་དབྱངས་འགྱུར་བ་བཅས་འགྱུར་ཚུལ་མི་འདྲ་བ་འོངས༑

དེ་ཡང་མིང་གཞི་འགྱུར་བ་ནི། བྱ་ཚིག་གི་མིང་གཞིའི་ཡི་གེ་དེ་ཕོ་ཡིག་རྐྱང་པ། ཀ་ཙ་ཏ་པ་ཙ། གང་རུང་ཡིན་ན། སྐབས་འགར་སྐུལ་ཚིག་རྣམས་ལ་མིང་གཞི་འགྱུར་ཏེ་མ་ནིང་། ཁ་ཚ་ཐ་ཕ་ཚ། བཀོད་པ་ནི། དཔེར་ན། ལོགས་སུ་བཀོལ། ཁོལ་ཅིག དངོས་ཆས་སོགས་བཅོལ། ཚོལ་ཅིག ཡི་གེ་གཏང་། ཐོངས་ཤིག བཙོང་། ཚོངས་ཤིག ལྟ་བུ་དང་།

སྔོན་འཇུག་འགྱུར་བ་ནི། སྤྱིར་འདས་པ་ལ་སྔོན་འཇུག་བ་འཐོབ་སར་བ་དང་། ཡང་སྔོན་འཇུག་ག་ཡོད་པ་འདས་པ་ལ་སྔོན་འཇུག་བར་འགྱུར་བ་དང་། ད་ལྟ་བ་ལ་སྔོན་འཇུག་མེད་པ་དང་། མ་འོངས་པར་སྔོན་འཇུག་བའམ་ག་གང་རུང་། སྐུལ་ཚིག་ལ་སྔོན་འཇུག་མི་དགོས་པ་སྤྱི་སྲོལ་དུ་གནས༑

ཡང་འཇུག་འགྱུར་བ་ནི། རྩ་བའི་བྱ་ཚིག་གི་གཟུགས་ལ་ཡང་འཇུག་མེད་པ་རྣམས་ལ། འདས་པ་དང་སྐུལ་ཚིག་ལ་མང་ཆེ་བར་ཡང་འཇུག་འཐོབ༑

དབྱངས་འགྱུར་བ་ནི། བྱ་ཚིག་དེར་འདས་པ་དང་མ་འོངས་པ་གཉིས་ལ་དབྱངས་མེད་ཚེ། སྐུལ་ཚིག་ལ་དབྱངས་ཨོ་འཐོབ་སྟེ། དཔེར་ན། ཡི་གེ་གཏང་། ཐོངས་ཤིག ལྟ་བུ་དང་། ད་ལྟ་བ་ལ་ནི་སྐབས་འགར་དབྱངས་མེད་པ་དང་། སྐབས་འགར་དབྱངས་ཨོ་སྟེ། དཔེར་ན། ཡི་གེ་གཏང་། བཏང་། ཞེས་པ་ལ། གཏོང་། ལྟ་བུ་དང་། སྐབས་འགར་དབྱངས་ཨེ་ཡང་འཐོབ་པ་འོངས་སྟེ། དཔེར་ན། དཔགས་པ་སོགས་བསྒམས། བསྒམ། ལ། ད་ལྟ་བར། སྒེམ། ཞེས་བཀོད་དགོས་པ་ལྟ་བུའོ། །གལ་ཏེ་འདས་པ་དང་མ་འོངས་པ་ལ་དབྱངས་ཨུ་ཡོད་ཚེ། སྐབས་འགར་དབྱངས་དེ་ཨིར་འགྱུར་བའང

འོངས་སྲིད་དེ། དཔེར་ན། ཕྱུང་བ་དང་། དབྱུང་བ་ལ། ད་ལྟ་བར། འཕྱིན་པ་ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ།།[༩]

བྱེད་པ་པོ་གཞན་དང་དངོས་སུ་མ་འབྲེལ་བའི་བྱ་ཚིག

རྩ་བའི་གཟུགས།	བྱ་ཚིག་སྦྱར་གཞི།	ད་ལྟ་བ།	འདས།	མ་འོངས།	སྐུལ་ཚིག
འཁོར་བ	འཁོར་ལོ་སོགས	འཁོར་	འཁོར་	འཁོར་	
འགྲོ་བ།	ང་དང་ཁྱོད་སོགས	འགྲོ་	ཕྱིན་	འགྲོ་	སོང་ཞིག
མཐོང་བ	ལྟད་མོ་སོགས	མཐོང་	མཐོང་	མཐོང་	
གྲུབ་པ	དགོས་པ་སོགས	འགྲུབ	གྲུབ	འགྲུབ	
ལྡང་བ	གཡང་སོགས་སུ	ལྡང་	ལྡངས	ལྡང་	
དར་བ	ཆོས་སོགས	དར་	དར་	དར་	
འདུ་བ	དབང་འོག་ཏུ	འདུ་	འདུས	འདུ་	
ཆག་པ	དཀར་ཡོལ་སོགས	ཆག་	ཆགས	འཆག་	
འཛིག་པ	ཁང་པ་སོགས	འཛིག་	ཞིག་	འཛིག	
ཤེས་པ	ཡོན་ཏན་སོགས	ཤེས	ཤེས	ཤེས	

གོང་དུ་སྨྲས་པ་བཞིན་བྱེད་པ་པོ་གཞན་དང་དངོས་སུ་མ་འབྲེལ་བའི་བྱ་ཚིག་གི་རིགས་རྣམས་ལ་སྐྱེས་བུའི་འདུ་བྱེད་དང་འབྲེལ་བའི་བྱ་ཚིག་དཔེར་ན་འགྲོ་བ། བསྡད་པ་ལྟ་བུ་དམིགས་བསལ་རེ་གཉིས་མ་གཏོགས་བྱ་ཚིག་སོ་སོར་ཐད་ཀར། "འཁོར་ལོ་འཁོར་ཞིག" "དོན་འགྲུབ་ཅིག" "མེ་

[༩] ཡི་གེ་འགྱུར་ཚུལ་མི་འདྲ་བ་བཞི་ཡོད་པ་དཔེར་བརྗོད་དང་བཅས་པའི་ཞིབ་བཤད་དོར་ཞི་གདོང་དྲུག་སྙེམས་བློའི་བྱ་ཚིག་གི་རྣམ་གཞག་ཏུ་བྱུང་བ་ལ་གཟིགས།

རྟོག་སྐྱེ་ཞིག” ལྟ་བུའི་སྐུལ་ཚིག་བཀོད་མི་རུང་ལ། གལ་ཏེ་བྱ་ཚིག་དེ་རིགས་ལ་སྐུལ་ཚིག་བཀོད་དགོས་ཆེ། འཁོར་ལོ་འཁོར་བར་གྱིས་ཤིག༷ མི་རྟོག་སྐྱེ་བར་མཛོད་ཅིག༷ སྐུད་པ་དེ་ཆད་པར་བྱོས་ཤིག༷ དགོས་པ་དེ་གྲུབ་པར་གྱིས་ཤིག༷ ཅེས་རྒྱབ་རྟེན་གྱི་བྱ་ཚིག་བསྟན་ཏེ་གྲུབ་དགོས་པ་བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་གི་འགྲོ་སྟངས་ཡིན་ནོ།།[༡༠]

༡༡།༤ འབྱུང་བཞིན་དང་གྲུབ་གྱུར་གྱི་སྟེང་ནས་དུས་གསུམ་ནང་གསེས་ཀྱི་དབྱེ་བ།

དེ་ནི་བྱ་ཚིག་གི་སྐོར་ལ་ཤིན་ཏུ་གལ་ཆེ་བའི་གནད་སྲོལ་རྒྱུན་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་གཞུང་གང་དུའང་བཤད་པ་མ་ཐོན་པ་ཞིག་འཆད་པར་བྱ་བ་ནི། འདས་མ་འོངས་ད་ལྟ་བ་སྟེ་དུས་གསུམ་ལ། གཏམ་སྨྲ་བ་པོའི་དུས་སུ་བྱ་ཚིག་དེས་སྟོན་པའི་བྱ་བ་དེ་འབྱུང་བཞིན་པ་དང་། བྱུང་ཟིན། འབྱུང་འགྱུར་གྱི་ཆ་ནས་འཇོག་པ་ཙམ་མ་ཡིན་པར། གཏམ་གྱི་ནང་ཁུལ་དུའང་དུས་སོ་སོར་བྱ་བ་འབྱུང་འགྱུར་དང་གྲུབ་ཟིན་གང་ཡིན་གྱི་ཁྱད་པར་ལས་བྱ་ཚིག་འགོད་སྟངས་མི་འདྲ་བ་ཞིག་གི་ཐོག་ནས་འཇུག་པའི་སྐོར་དེ་ཡིན; དེ་ཡང་དངོས་གཞིའི་ལག་ལེན་གྱི་ཐོག་ནས་དཔྱད་ན་དུས་གསུམ་སོ་སོར་ནང་གསེས་དེ་འདྲའི་རྣམ་དབྱེ་འབྱེད་པ་བོད་ཀྱི་སྐད་དང་ཡི་གེ་གཉིས་ཀར་རང་ཆས་སུ་ཡོད་པ་ནི་སྔོན་གྱི་ཤོད་སྒྲུང་དང་རྣམ་ཐར་གྱི་ཡི་གེ་དག་ལས་རྟོགས་ནུས་མོད། དེ་ལྟ་ནའང་སྲོལ་རྒྱུན་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་གཞུང་དུ་ནི་དུས་གསུམ་སོ་སོའི་ནང་གསེས་ཀྱི་དབྱེ་བ་ཞིབ་ཕྲ་རྣམས་གཏན་འབེབས་བྱུང་མི་འདུག་པར་བརྟེན། འདི་ར་ཁོ་བོས་སྐད་ཡིག་གཞན་ལས་རིགས་པ་ལེན་ཏེ་བོད་སྐད་ཀྱི་བྱ་ཚིག་སྦྱོར་ཚུལ་ལའང་མཚུངས་པ་བསྒྲེས་ཏེ་སྔ་འཕྲོས་དཔྱད་གཞིའི་ཚུལ་དུ་འགོད་པར་བྱའོ།།

དེ་ཡང་དཔེར་ན། “བརྡ་སྤྲོད་སྦྱང་།” ཞེས་པའི་བྱ་ཚིག་གཅིག་ལ་ཆ་བཞག་ན། སྤྱིར་

---

༡༠ རྒྱབ་རྟེན་བྱ་ཚིག་གི་སྐོར་གསལ་བཤད་ལེའུ་འདི་ཉིད་ཀྱི་གཤམ་དུ་ཡོད་པ་དེར་གཟིགས་འཚལ།

བཏང་དུས་དང་བསྟུན་ཏེ། “ངས་བརྡ་སྤྲོད་སྦྱོང་གི་ཡོད།” ཅེས་ད་ལྟ་བ་དང་། “ངས་བརྡ་སྤྲོད་སྦྱངས་པ་ཡིན།” ཞེས་འདས་པ་དང་། “ངས་བརྡ་སྤྲོད་སྦྱང་གི་ཡིན།” ཞེས་མ་འོངས་པར་སྒྱུར་བ་རྣམས་ནི་དུས་གསུམ་སྤྱི་ཙམ་པ་སྟེ། དེ་གསུམ་ལ་རིམ་པ་བཞིན། ༡ ད་ལྟ་བ་ཙམ་དང་། ༢ འདས་པ་ཙམ། ༣ མ་འོངས་པ་ཙམ་ཞེས་པའི་ཐ་སྙད་སྦྱོར་ལ། བརྗོད་པ་དེ་གསུམ་ནི་གཏམ་སླབ་པོའི་དུས་ཉིད་ལ་བསྟུན་ཅིང་དེ་ལ་ལྟོས་ནས་ད་ལྟ་བ་དང་འདས་མ་འོངས་སོགས་སྟོན་ནོ།།[༡༡]

དེ་ལྟ་ནའང་སྤྱིར་བརྡ་སྤྲོད་སྦྱོང་བའི་བྱ་བ་འཇུག་བཞིན་པའི་སྐབས་ལ་གཏམ་སླབ་པོའི་དུས་ལ་ལྟོས་ཏེ་ད་ལྟ་བ་ཙམ་དུ་མ་ཟད། བྱ་བ་དེ་འཇུག་བཞིན་པའི་དུས་མི་འདྲ་བ་གསུམ་འཛོག་ཆོག་སྟེ། དཔེར་ན། “ད་ལྟ་ང་བརྡ་སྤྲོད་སྦྱོང་བཞིན་པ་ཡིན།” ཞེས་པ་ལྟ་བུ་གཏམ་སླབ་པོ་རང་ཉིད་ཀྱི་དུས་སུ་བྱ་བ་དེ་འབྱུང་བཞིན་པ་དང་། ཡང་། “ཁ་སང་ཁྱེད་རང་ཕེབས་དུས་ང་བརྡ་སྤྲོད་སྦྱོང་བཞིན་དུ་ཡོད།” ཅེས་པ་ལྟ་བུ་གཏམ་སླབ་པོའི་དུས་སུ་བྱ་བ་དེ་གྲུབ་ཟིན་ཡང་བྱ་ཚིག་དེས་སྟར་བྱ་བ་དེ་

[༡༡] ཨིན་སྐད་བརྡ་སྤྲོད་དུ། དུས་གསུམ་སྤྱི་ཙམ་པ་གསུམ་ནི། simple tense present, past, future ཞེས་དང་། འབྱུང་བཞིན་གྱི་ཚུལ་གསུམ་ནི། progressive tense present, past, future ཞེས་དང་། གྲུབ་ཟུར་གྱི་ཚུལ་གསུམ་ནི། perfect tense present, past, future ཞེས་དང་། གྲུབ་ཟུར་འཇུག་བཞིན་གྱི་ཚུལ་གསུམ་ནི། perfect progressive tense present, past, future ཞེས་ཟེར་བ་རྣམས་ཡིན་ནོ། །ཨིན་སྐད་དུ་དུས་གསུམ་སྤྱི་ཙམ་པ་དང་། གྲུབ་ཟུར་དང་འབྱུང་བཞིན་སོགས་ཀྱི་ཚུལ་རྣམས་ཀྱི་དབར་ཡི་གེའི་སྦྱོར་ཚུལ་ལ་ཁྱད་པར་ཆེ་ཤོས་ནི་འདི་ཡིན་ཏེ། དུས་གསུམ་སྤྱི་ཙམ་པ་བཀོད་པའི་ཚེ་བྱ་ཚིག་རང་ཉིད་ཀྱི་གཟུགས་ཐད་ཀར་བཏབ་ན་འཐུས་ཤིང་། གྲུབ་ཟུར་སོགས་སུ་བཀོད་པའི་ཚེ་རྩ་བའི་བྱ་ཚིག་དེའི་སྟེང་རྒྱབ་སྣོན་གྱི་བྱ་ཚིག am, is, are; was, were; will, shall དང་། ཡང་ན། have, has; will have; have/has been; will have been; had been ཞེས་པ་གང་རུང་ཞིག་བཏབ་སྟེ་སྦྲུབ་དགོས༑ བོད་སྐད་ལ་ནི་འདི་ལྟ་བུའི་ཡི་གེའི་སྦྱོར་ཚུལ་ལ་ཁྱད་པར་ངེས་པ་ཞིག་མེད་ཅིང་། དུས་ཀྱི་རྣམ་པ་སྟོན་པའི་ཚུལ་དེ་རྣམས་བྱ་ཚིག་ཅིག་ལ་མཇུག་སྡུད་ཀྱི་ཚིག་ལྟ་བུའི་ཚིག་གྲོགས་མི་འདྲ་བ་བཀོད་པ་ལས་སྒྲུབ་དགོས་པ་ནི་མཚུངས་པར་ཤེས་པ་གནད་ཆེ༑

འཇུག་བཞིན་པའི་དུས་ཤིག་དང་སྦྱར་ནས་སྟོན་པས་བྱ་བ་འབྱུང་བཞིན་གྱི་ཚུལ་དུ་བཀོད་པ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་ཡང་། “ད་དགོང་ངས་བརྡ་སྤྲོད་སྦྱོང་གི་རེད།” ཅེས་གཏམ་སྨྲ་བ་པོའི་དུས་སུ་བྱ་བ་དེ་མ་འོངས་པར་གནས་ཀྱང་། བྱ་བ་དེ་བརྗོད་པའི་ཚེ་མ་འོངས་པའི་དུས་ཞིག་ལ་འབྱུང་བཞིན་པའི་ཚུལ་དུ་སྟོན་པས་ད་ལྟ་བའི་བྱ་ཚིག་གི་གཟུགས་སུ་བཀོད་པ་སྟེ་བྱ་བ་འབྱུང་བཞིན་དེ་ལ་རིགས་གསུམ་ཡོད། དེ་གསུམ་ལ་རིམ་པ་བཞིན། ༡ ད་ལྟ་བ་འབྱུང་བཞིན་དང་། ༢ འདས་པའི་འབྱུང་བཞིན་དང་། ༣ མ་འོངས་པའི་འབྱུང་བཞིན་ཞེས་པའི་ཐ་སྙད་སྦྱོར་རོ། །འབྱུང་བཞིན་གྱི་སྦྱོར་ཚུལ་འདི་རྣམས་བྱ་བ་གང་ཞིག་དུས་བྱེ་བྲག་པ་ཞིག་ལ་འགྲུབ་བཞིན་པར་སྟོན་པའི་སྐབས་སུ་འཇུག་པར་ཤེས་དགོས;

དེ་བཞིན་དུ་སྦྱིར་བྱ་བ་གྲུབ་གྱུར་ལ་དུས་འདས་པར་འཛོག་མོད། གཏམ་སྨྲ་བ་པོའི་བརྗོད་ཚུལ་དང་བསྟུན་ནས་བྱ་བ་གྲུབ་གྱུར་ལའང་ནང་གསེས་དུས་གསུམ་དང་སྦྱར་རུང་སྟེ། དཔེར་ན། “ངས་ཕྱི་ཟླ་དང་པོ་ནས་བརྡ་སྤྲོད་སྦྱངས་□པ་ཡིན།” ཞེས་པ་ལྟ་བུ་བྱ་བ་གང་ཞིག་གཏམ་སྨྲ་བའི་དུས་ཀྱི་སྔོན་ནས་མགོ་ཚུགས་མོད་ད་དུང་ཡང་བྱ་བ་དེའི་རྒྱུན་གནས་པར་སྟོན་པ་དང་། ཡང་། “ངས་ལྷ་སར་མ་འབྱོར་གོང་བརྡ་སྤྲོད་གང་མཚམས་ཤིག་སྦྱངས་སོང་།” ལྟ་བུ་དུས་ངེས་ཅན་ཞིག་བཟུང་སྟེ་དེ་ལ་བལྟོས་ནས་བྱ་བ་ཞིག་གྲུབ་གྱུར་དུ་བཀོད་པ་ལྟ་བུ་དང་། ཡང་། “ངས་ལྷ་སར་མ་འབྱོར་གོང་སུམ་ཅུ་པ་ཆ་ཚང་སྦྱངས་ཟིན་གྱི་རེད།” ལྟ་བུ་སྦྱིར་བྱ་བ་དེ་གྲུབ་མ་ཟིན་མོད། མ་འོངས་པའི་དུས་བྱེ་བྲག་པ་ཞིག་བཟུང་སྟེ་དེར་ལྟོས་ནས་བྱ་བ་དེ་གྲུབ་གྱུར་གྱི་ཚུལ་དུ་བརྗོད་པ་བཅས། བྱ་བ་གྲུབ་འགྱུར་འགོད་ཚུལ་ལ་རིགས་གསུམ་ཡོད; དེ་རྣམས་ལ་རིམ་པ་བཞིན། ༡ ད་ལྟ་བ་གྲུབ་གྱུར་དང་། ༢ འདས་པའི་གྲུབ་གྱུར། ༣ མ་འོངས་པའི་གྲུབ་གྱུར་ཅེས་པའི་ཐ་སྙད་བྱའོ།།

ཡང་། བྱ་ཚིག་བཀོད་སྟངས་རིགས་གཅིག་ལ་སྦྱིར་བྱ་བ་དེ་གྲུབ་གྱུར་འབྱུང་བཞིན་སྟོན་པ་གང་ཞིག་ལ། ནང་གསེས་གཏམ་སྨྲ་སྟངས་ལ་བལྟོས་ཏེ་དཔེར་ན། “ངས་ལོ་ལྔའི་རིང་བརྡ་སྤྲོད་སྦྱོང་བཞིན་དུ་ཡོད།” ཅེས་པ་ལྟ་བུ་བྱ་བ་དེ་ལོ་ལྔའི་གོང་ནས་མགོ་བརྩམས་ཀྱང་གཏམ་དེ་སྨྲ་དུས་བྱ་བ་དེ

ད་དུང་འཇུག་བཞིན་པར་གནས་པ་དང་། ཡང་། “ངས་ལྷ་སར་མ་སློབ་གོང་བཙ་སྦྱོང་སྦྱངས་ནས་ལོ་ལྔ་ཕྱིན་སོང་།” ལྷ་བུ་གཏམ་དེས་གྲུབ་ཟིན་གྱི་འདས་པའི་བྱུང་བ་ཞིག་བཟུང་སྟེ་དེའི་དུས་སུ་བྱ་བ་དེ་མགོ་བརྩམས་ནས་ལོ་ལྔ་སོང་བ་སྟོན་པ་དང་། ཡང་། “ང་ལྷ་སར་འབྱོར་དུས་བཙ་སྦྱོང་སྦྱངས་ནས་ལོ་ལྔ་འགྲོ་གི་རེད།” ཅེས་པ་ལྟ་བུ་མ་འོངས་པའི་དུས་ཤིག་བཟུང་སྟེ་དེ་དུས་བྱ་བ་གང་ཞིག་གྲུབ་གྱུར་གྱི་ཚུལ་དུ་འདས་ཚིག་བཀོད་མོད་དུས་དེ་རང་ད་དུང་བྱ་བ་དེ་འཇུག་བཞིན་པར་བཀོད་པ་ལྟ་བུ་སྟེ་རིགས་གསུམ་ཡོད། དེ་རྣམས་ལ་རིམ་པ་བཞིན། ༡ ད་ལྟ་བའི་གྲུབ་གྱུར་འབྱུང་བཞིན་པ་དང་། ༢ འདས་པའི་གྲུབ་གྱུར་འབྱུང་བཞིན། ༣ མ་འོངས་པའི་གྲུབ་གྱུར་འབྱུང་བཞིན་པ་བཅས་ཐ་སྙད་སྦྱོར་རོ།།

དེ་ལ་ཞིབ་ཏུ་དཔྱད་ན། དུས་གསུམ་སྤྱི་ཙམ་པ་གསུམ་གཏམ་སྨྲ་བ་པོའི་དུས་ལ་ལྟོས་ཏེ་བྱ་བ་དུས་གསུམ་གང་དུ་གཏོགས་པ་སྟོན་ཏེ། དུས་ད་ལྟ་བ་ཙམ་པོས་བྱ་བ་ཆར་ཅན་ཞིག་ད་ལྟ་འཇུག་བཞིན་པ་སྟོན་ལ། འདས་པ་ཙམ་པོས་ནི་བྱ་བ་གང་ཞིག་གཏམ་སྨྲ་བ་པོའི་དུས་སུ་མགོ་ཚུགས་ཟིན་པ་མ་ཟད་གྲུབ་ཀྱང་ཟིན་པ་དང་། མ་འོངས་པ་ཙམ་པོས་ནི་གཏམ་སྨྲ་བ་པོའི་དུས་སུ་མ་འོངས་འབྱུང་འགྱུར་གྱི་བྱ་བ་ཞིག་སྟོན་ནོ།།

དུས་གསུམ་སྤྱི་ཙམ་པ་ལས་ལྡོག་སྟེ་འབྱུང་བཞིན་གྱི་ཚུལ་གསུམ་པོས་ནི། དུས་གསུམ་གང་ཡིན་རུང་བྱ་བ་ཞིག་འབྱུང་བཞིན་པར་སྟོན་པའི་དོན་ཅན་དུ་སྒྱུར་བ་ཡིན་ཏེ། ད་ལྟ་བ་འབྱུང་བཞིན་གྱིས་བྱ་བ་གང་ཞིག་ད་ལྟ་སྟེ་གཏམ་སྨྲ་བ་པོའི་རང་དུས་སུ་འཇུག་བཞིན་པ་སྟོན་ཅིང་། (བོད་སྐད་ལ་སྐབས་མང་པོར་ད་ལྟ་བ་ཙམ་དང་འབྱུང་བཞིན་ད་ལྟ་བ་གཉིས་ཀ་ཁྱད་པར་མེད་པར་མངོན༑) འདས་པའི་འབྱུང་བཞིན་གྱིས་ནི་བྱ་བ་གང་ཞིག་འདས་པའི་དུས་ཐེ་བྲག་པ་ཞིག་བཟུང་སྟེ་དེའི་དུས་སུ་བྱ་བ་དེ་འབྱུང་བཞིན་པ་དང་། མ་འོངས་པའི་འབྱུང་བཞིན་གྱིས་བྱ་བ་གང་ཞིག་རྒྱུན་མཐུད་དེ་གནས་པ་མ་ཟད་སླད་ནས་ཀྱང་འབྱུང་བར་སྟོན་ནོ།།

གྲུབ་གྱུར་གྱི་ཚུལ་གསུམ་གྱིས་ནི། གཏམ་སྨྲ་བ་པོ་ལ་ལྟོས་ཏེ་དུ་བྱ་བ་ཞིག་གྲུབ་ཟིན་པ་

དང་། ཡང་ན་བྱ་བ་གང་ཞིག་བྱ་བ་གཞན་ཞིག་ལ་ལྟོས་ཏེ་གྲུབ་ཟིན་པའི་དོན་ཅན་དུ་སྒྱུར་བ་ཡིན་ཏེ། ད་ལྟ་བ་གྲུབ་གྱུར་གྱིས་བྱ་བ་གང་ཞིག་འདས་པའི་དུས་ཤིག་ལ་གྲུབ་པའམ། ཡང་ན་བྱ་བ་དེ་མགོ་ཚུགས་ཟིན་མོད་ད་ལྟའི་དུས་སུའང་རྒྱུན་མཐུད་ནས་གནས་པར་སྟོན་ཅིང་། འདས་པའི་གྲུབ་གྱུར་གྱིས་འདས་པའི་བྱ་བ་གང་ཞིག་འདས་ཟིན་པའི་བྱ་བ་གཞན་ཞིག་གི་སྔོན་དུ་གྲུབ་པར་སྟོན་ལ། མ་འོངས་པའི་གྲུབ་གྱུར་གྱིས་ནི་མ་འོངས་པའི་བྱ་བ་གང་ཞིག་དེ་ལ་ལྟོས་ནས་མ་འོངས་པའི་བྱ་བ་གཞན་ཞིག་གི་སྔོན་དུ་གྲུབ་པར་སྟོན་ནོ།།

གྲུབ་གྱུར་འབྱུང་བཞིན་གསུམ་གྱིས་ནི། བྱ་བ་གང་ཞིག་གཏམ་སླ་བ་པོའི་དུས་སུ་དུས་ཡུན་གང་མཚམས་ཤིག་གི་རིང་བྱེད་བཞིན་པར་སྟོན་པའམ། ཡང་ན་བྱུང་བ་གཞན་ཞིག་གི་གོང་དུ་བྱ་བ་གང་ཞིག་མགོ་བརྩམས་ནས་དུས་ཡུན་ཇི་ཙམ་ཕྱིན་པར་སྟོན་པའི་དོན་ཅན་དུ་སྒྱུར་ཏེ། ད་ལྟ་བ་གྲུབ་གྱུར་འབྱུང་བཞིན་གྱིས་བྱ་བ་གང་ཞིག་ཡང་ནས་ཡང་དུ་བྱུང་བ་གང་ཞིག་དུས་ད་ལྟའང་རྒྱུན་མཐུད་ནས་འབྱུང་བ་དང་ཕྱིས་སུའང་གནས་སྲིད་པའི་རིགས་རྣམས་སྟོན་ཅིང་། འདས་པའི་གྲུབ་གྱུར་འབྱུང་བཞིན་གྱིས་འདས་པའི་དུས་སུ་རྒྱུན་མཐུད་ནས་བྱུང་བའི་བྱ་བ་གང་ཞིག་གྲུབ་ཟིན་གྱི་འདས་པའི་བྱ་བ་གཞན་ཞིག་གི་སྔོན་དུ་གྲུབ་པར་སྟོན་ལ། མ་འོངས་པའི་གྲུབ་གྱུར་འབྱུང་བཞིན་གྱིས་རྒྱུན་མཐུད་ནས་གནས་པའི་མ་འོངས་པའི་བྱ་བ་གང་ཞིག་དེ་ལ་བལྟོས་ནས་མ་འོངས་པའི་བྱ་བ་གཞན་ཞིག་གི་སྔོན་ལ་གྲུབ་པར་སྟོན་ནོ།།

དུས་གསུམ་ནང་གསེས་ལའང་གཏམ་སླ་བ་པོའི་བསམ་པ་དང་སྐབས་ཐོབ་ཀྱི་བརྗོད་བྱ་དང་བསྟུན་ནས་དབྱེ་བའི་རིགས་མི་འདྲ་བ་བཅུ་གཉིས་པོ་དེ་རྣམས་མང་པོ་ཞིག་རང་རེས་ཉིན་རེའི་གཏམ་སླ་བའི་ཚེ་བེད་སྤྱོད་བྱས་དང་བྱེད་མུས་མ་ཟད། ལྷག་པར་ཤོད་སྒྲུང་དང་རྣམ་ཐར་ལོ་རྒྱུས་འབྲི་བའི་ཚེ་ངེས་པར་མཁོ་བའི་གནས་ཤིག་ཡིན༑ དེ་ལྟ་ནའང་དེ་འདྲའི་རྣམ་དབྱེ་འབྱེད་སྒོ་ལ་རང་རེའི་བརྡ་སྤྲོད་ལ་སྤྱི་ས་ནས་མ་དར་བས་གནས་སྐབས་ཤིག་རིང་རྣམ་དབྱེ་འདི་བློར་འཛགས་དཀའ་མོད། རིམ་གྱིས་བོད་ཡིག་འབྲི་རྩོམ་ཕྱུག་ཏུ་གཏོང་འདོད་པ་རྣམས་རྣམ་དབྱེ་འདི

ལ་རྒྱུས་ཡོད་པ་ཞིག་ཅི་ནས་ཆགས་དགོས་པར་ཁོ་བོས་མཐོང་བས་འདིར་ནན་ཏན་གྱི་ཚུལ་དུ་གཙོ་བོ་ཨིན་སྐད་ཀྱི་བརྡ་སྤྲོད་ལས་ལེགས་ཆ་བླངས་སྟེ་གདན་འཐེབས་བགྱིས་ཡོད་པ་མཁྱེན་འཚལ༎

དེ་ལྟར་དུས་གསུམ་གྱི་གཟུགས་མི་འདྲ་བ་བཅུ་གཉིས་རྣམས་ཕན་ཚུན་བསྡུར་བདེའི་སླད་ཆབས་གཅིག་ཏུ་རེའུ་མིག་བཀོད་ན།

ད་ལྟ་བ། འདས་པ། མ་འོངས་པ།

༡ ད་ལྟ་བ་ཙམ།	༡ འདས་པ་ཙམ།	༢ མ་འོངས་པ་ཙམ།
ངས་བརྡ་སྤྲོད་སྦྱོང་གི་ཡོད།	ངས་ལོ་གཉིས་ཀྱི་སྔོན་ལ་ལྷ་སར་བརྡ་སྤྲོད་སྦྱངས་པ་ཡིན།	ངས་ཕྱི་ལོར་བརྡ་སྤྲོད་སྦྱང་གི་ཡིན།
༢ ད་ལྟ་བ་འབྱུང་བཞིན།	༢ འདས་པའི་འབྱུང་བཞིན།	༢ མ་འོངས་པའི་འབྱུང་བཞིན།
ད་ལྟ་བརྡ་སྤྲོད་སྦྱོང་བཞིན་ནོ།། ཁ་སྐད། ངད་ལྟ་བརྡ་སྤྲོད་སྦྱོང་བཞིན་པ་ཡིན།	ཁ་སང་ཁྱེད་རང་ཡེབས་དུས་ང་བརྡ་སྤྲོད་སྦྱོང་བཞིན་དུ་ཡོད། ཁ་སྐད་ལ། སྦྱངས་ནས་བསྡད་ཡོད།	ད་དགོང་ངས་བརྡ་སྤྲོད་སྦྱོང་གི་རེད།
༣ ད་ལྟ་བ་གྲུབ་གྱུར།	༣ འདས་པའི་གྲུབ་གྱུར།	༣ མ་འོངས་པའི་གྲུབ་གྱུར།
ངས་ཕྱི་ཟླ་དང་པོ་ནས་བརྡ་སྤྲོད་སྦྱངས་་པ་ཡིན་།	ངས་ལྷ་སར་མ་འགྱོར་གོང་བརྡ་སྤྲོད་གང་མཚམས་ཤིག་སྦྱངས་ཡོད།	ངས་ལྷ་སར་མ་འགྱོར་གོང་སུམ་ཅུ་པ་ཆ་ཚང་སྦྱངས་ཟིན་གྱི་རེད།
༤ ད་ལྟ་བ་གྲུབ་གྱུར་འབྱུང་བཞིན།	༤ འདས་པ་གྲུབ་གྱུར་འབྱུང་བཞིན།	༤ མ་འོངས་གྲུབ་གྱུར་འབྱུང་བཞིན།
ངས་ལོ་ལྔའི་རིང་བརྡ་སྤྲོད་སྦྱོང་བཞིན་དུ་ཡོད།	ངས་ལྷ་སར་མ་སྙོས་གོང་བརྡ་སྤྲོད་སྦྱང་འགོ་ཚུགས་ནས་ལོ་ལྔ་ཕྱིན་སོང་།	ང་ལྷ་སར་འགྱོར་དུས་བརྡ་སྤྲོད་སྦྱང་འགོ་ཚུགས་ནས་ལོ་ལྔ་འགྲོ་གི་རེད།

བྱ་ཚིག་རྣམས་དུས་གསུམ་དུ་འབྲེལ་ནས་བཀོད་ཚུལ་དང་། ལྷག་པར་དུས་རེ་རེའི་ནང་དུའང་ནང་གསེས་དུ་ས་སོ་སོའི་རྣམ་དབྱེ་བྱ་ཕྱོགས་སྐོར་ལ་ཕྱིས་ཀྱི་བོད་ཀྱི་མཁས་པ་དོར་ཞི་གདོང་དྲུག་སྙེམས་བློས་«བྱ་ཚིག་གི་རྣམ་གཞག་ཤེས་བྱའི་ནམ་འཕང་གཅོད་པའི་རིག་པའི་གྲུ་གཟིངས་»བྱ་བ་བརྩམས་ཏེ། བོད་སྐད་ཀྱི་བྱ་ཚིག་གི་སྐོར་ལ་དཔྱད་པ་ཤིན་ཏུ་ཞིབ་པར་མཛད་ཅིང་།[༡༢] དེའི་ནང་དུས་གསུམ་ལ་ནང་གསེས་ཀྱི་དབྱེ་བ་ལ། བརྗོད་བྱ་དོན་གྱི་དུས་གསུམ། རྗོད་བྱེད་ཚིག་གི་དུས་གསུམ། བྱ་བ་བྱེད་པའི་དུས་གསུམ་དང་། དེ་དག་ནང་གསེས་ལའང་། བརྗོད་བྱ་དོན་གྱི་དུས་གསུམ་ལ་འདས་པའི་དབྱེ་བ་ལྔ། ད་ལྟ་བའི་བཞི། མ་འོངས་པའི་གསུམ་སྟེ་བསྡོམས་པས་བཅུ་གཉིས། དེ་བཞིན་དུ་བྱ་བ་བྱེད་པའི་དུས་ཀྱི་དུས་གསུམ་ལའང་འདས་པའི་དུས་ཀྱི་བྱ་བ་འདས་པ། འདས་པའི་དུས་ཀྱི་བྱ་བ་ད་ལྟ་བ་སོགས་དུས་གསུམ་དུས་དགུར་དབྱེ་བ་སོགས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་གཏན་འབེབས་འདུག་མོད། ཁོ་བོ་ནི་སླ་བརྗོད་ལ་འཇུག་པའི་ཚེ་བྱུང་བ་གང་ཞིག་དུས་དང་བསྟུན་ནས་བརྗོད་པའི་སྐབས་དུས་ཀྱི་རྣམ་འགྱུར་བཀོད་སྟངས་མི་འདྲ་བ་གཙོ་བོ་ཇི་ཡོད་ངོས་གཟུང་བ་གལ་ཆེ་བར་མཐོང་ལ། ཚུལ་འདི་དེང་རབས་ཀྱི་འགྱུར་བ་ཐེབས་ནས་མི་རབས་གང་འཚམས་སོང་བའི་འཛམ་གླིང་སྐད་ཡིག་ཆེ་ཁག་ཨིན་སྐད་ལྟ་བུར་གཏན་འབེབས་ཟིན་པས། དེ་དང་ཚུལ་མཚུངས་པར་འདིར་རྣམ་གཞག་ཞུས་ཡོད་མོད། ད་དུང་བོད་སྐད་རང་གི་འགྲོས་དང་བསྟུན་ཏེ་བྱ་བའི་དུས་ཀྱི་རྣམ་འགྱུར་མི་འདྲ་བའི་རིགས་གཙོ་ཆེ་བ་ཇི་ཙམ་འཇོག་དགོས་མིན་ཞིབ་ཏུ་བརྟག་པའི་གནས་ཏེ། འདིར་འགྲེལ་བརྗོད་བགྱིས་པ་ནི་གནས་སྐབས་དཔྱད་པའི་གཞི་ཙམ་ཞིག་ལ་ངོས་གཟུང་བར་འཚལ་ལོ།།

སྤྱིར་བྱ་ཚིག་དང་འབྲེལ་བའི་དུས་ཀྱི་རྣམ་འགྱུར་བཀོད་སྟངས་མང་པོ་ཞིག་ནི་ཁ་སྐད་

---

༡༢ གཞུང་འདི་བོད་ནས ༡༩༩༠ ལོར་དཔར་ཐེངས་གཉིས་པ་བཏབ་པའི་དེབ་«བརྡ་སྤྲོད་རིག་པའི་དོན་འགྲེལ་ཕྱོགས་བསྒྲིགས་»ཞེས་པ་ལས་ལོགས་སུ་བཀོལ་ཏེ། རྡ་ས་བོད་ཀྱི་དཔེ་མཛོད་ཁང་ནས། ༢༠༠༩ ལོར་དཔར་དུ་བཏབ།

ལས་ཐོན་པ་མཐོང་སྟེ། དཔེར་ན།

ང་ད་ལྟ་འདིར་འཁོར་བ་དང་ཡིན། (འདི། འཁོར་མ་ཐག་ཡིན། ཞེས་པ་དང་དོན་མཚུངས༏)

ཁ་སང་ཁེ་ཉིན་སླེབས་གྲབས་ཡིན། ལྟ་བུ་བྱུང་བ་གང་ཞིག་གྲུབ་ནས་དེ་ཙམ་མ་ཕྱིན་པར་སྟོན་པ་ལྟ་བུ་དང་།

ཡང་།

ཁོང་བོད་ལ་སྐྱིད་པོ་བྱུང་འདུག

ལམ་ཀ་ལ་བདུན་ཕྲག་གཅིག་འགོར་ཤག

ང་ལ་དངུལ་ཕོན་ཆེན་པོ་བཏང་འདུག

ཁྱེད་རང་གིས་ཡག་པོ་བལྟས་འདུག

ཁོ་ལ་སྐད་ཆ་ནན་པོ་བཤད་ཡོད།

ཤིག་སྡོང་དེ་བཏབ་ཡོད།

ངས་མཚན་ཉིད་སྦྱངས་མྱོང་།

ཁོས་གནམ་གྲུ་བཏང་མྱོང་ཡོད་རེད། ལྟ་བུ་འདས་པ་ཙམ་མིན་པར་དེའི་རྣམ་འགྱུར་མི་འདྲ་བ་སྟོན་པ་ཡོད༏ ཡང་།

ད་ལྟ་ང་ཡི་གེ་འབྲི་རྒྱུ་ཡིན།

ཁོང་སླེབ་གྲ་ཐོན་རྒྱུ་རེད་འདུག

འཛིན་གྲྭ་ཚོགས་གྲབས་འདུག

བུ་མོ་ལགས་ཐོན་ཚོག་རེད་འདུག

ཤིང་སྡོང་དེ་འགྱེལ་ཚོག་རེད་འདུག ལྟ་བུ་བྱུང་བ་ཞིག་འགྲུབ་འགྱུར་སྟོན་པ་གང་ཞིག་ལ་ཐག་ཉེ་རིང་གི་རྣམ་འགྱུར་མི་འདྲ་བ་སྟོན་པ་སོགས་ཚིག་སྦྱོར་བྱ་ཚུལ་མང་དག་ཅིག་ཡོད་པའང་ཞེས་དགོས་སོ།།

༡༡།༧ བྱ་ཚིག་ལ་རྐྱེན་ལྟོས་ཀྱི་ཕྲད་ན་སྦྲ་སྦྱར་ཏེ་བཀོད་ཚུལ།[༡༣]

བོད་སྐད་ལ་བྱ་ཚིག་དཔེར་ན། སྐད་ཆ་བཤད་པ། ཡི་གེ་གཏང་བ། བསམ་བློ་གཏང་བ། ལྟ་བུ་བྱེད་པ་པོ་གཞན་དང་དངོས་སུ་འབྲེལ་བ་དང་། དེ་བཞིན་དུ། ལོ་མ་བབས་པ། རྒྱུ་འཁྱིལ་བ། རྡོ་ཆག་པ། འོད་གསལ་བ། ཐག་པ་ཆད་པ། ལྟ་བུ་བྱེད་པ་པོ་གཞན་དང་དངོས་སུ་མ་འབྲེལ་བའི་བྱ་ཚིག་རྣམས་རྐྱེན་ལྟོས་གསལ་བྱེད་ཀྱི་ཕྲད་ན་སྦྲ་སྦྱར་ཏེ་བཀོད་པའང་ཡོད༑ དེ་ཡང་། རྐྱེན་ལྟོས་ཀྱི་ཕྲད་བཀོད་པ་དངོས་ལ། ༡ རྐྱེན་ལྟོས་མ་འོངས་པ་སྟོན་པ་ནི། དཔེར་ན།

སྐད་ཆ་བཤད་ན་ཉན་གྱི་རེད།

སྒྲུབ་བྱེད་བཀོད་ན་དོན་ལ་གནས་མིན་བལྟ་ཐུབ།

ཡི་གེ་གཏང་ན་འབྱོར་གྱི་རེད།

བསམ་བློ་གཏང་ན་ཕན་གྱི་རེད།

ལྟས་མོ་མཐོང་ན་ཏ་ལས་ཀྱི་རེད།

ཨིན་སྐད་ཤེས་ན་གནས་ཚུལ་མང་པོ་ཤེས་ཀྱི་རེད།

ལྟ་བུ་བྱ་བ་གང་ཞིག་བྱེད་ན་ཞེས་པའི་རྐྱེན་བལྟོས་གསལ་བྱེད་དང་འབྲེལ་ནས་སྦྱོར་བའི་ཚེ། བྱ་ཚིག་རྣམས་མ་འོངས་པའི་གཟུགས་སུ་བཀོད་པར་མངོན་ལ། བྱེད་ན། ཞེས་པ་ལས། བྱ་ན། ཞེས་མ་འོངས་པའི་གཟུགས་སུ་མི་བཀོད་པ་དམིགས་བསལ་དུ་སྣང་༑

༢ རྐྱེན་ལྟོས་ད་ལྟ་བ་སྟོན་པ་ནི། དཔེར་ན།

ལས་ཀ་དེ་ངས་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་ན། ཁྱོད་ཅིའི་ཕྱིར་སེམས་ཁྲལ།

---

༡༣ རྐྱེན་ལྟོས་ཀྱི་ཕྲད་ན་སྦྲ་བཏབ་པ་རྣམས་ཀྱི་ནང་དུ་ཨིན་སྐད་བརྡ་སྤྲོད་དུ་ conditional ཞེས་པ་དང་། subjunctive ཞེས་པའི་རིགས་གཉིས་ཀ་ཚུད༑ subjunctive དངོས་ནི། གཞམ་དུ་བརྟག་པ་མཐའ་གཟུང་གི་རྐྱེན་ལྟོས་ཞེས་པ་དེ་ཡིན༑

ཆར་པ་བབ་ཀྱི་འདུག་ན༷། ཆུ་ཙིའི་ཕྱིར་ཉོ།

སྐད་ཆེ་དྲག་གི་འདུག་ན༷། སྒོ་བརྒྱབ་པ་བཟང་།

ཟ་འཕྲུང་གི་འདུག་ན༷། ཅུང་ཟད་ཅིག་སྐྱུགས་ཤིག ལྟ་བུའོ།།

༣ རྐྱེན་ལྡོས་འདས་པ་སྟོན་པ་ནི། དཔེར་ན།

སྐད་ཆ་བཤད་ཡོད་ན༵་ཉན་ཡོད་རེད།

སྒྲུབ་ཁྲིད་བཀོད་ཡོད་ན༵་དོན་ལ་གནས་མིན་བལྟས་ཡོད་རེད།

ཡི་གེ་བཏང་ཡོད་ན༵་འབྱོར་ཡོད་རེད།

བསམ་བློ་བཏང་ཡོད་ན༵་ཕན་ཡོད་རེད།

ལྟད་མོ་མཐོང་ཡོད་ན༵་ཧ་ལས་ཡོད་རེད།

ཨིན་སྐད་ཤེས་ཡོད་ན༵་གནས་ཚུལ་མང་པོ་ཤེས་ཡོད་རེད།

ཅེས་པ་ལྟ་བུ་རྣམས་ལ་ནི་བྱ་ཚིག་རྣམས་འདས་པའི་གཟུགས་སུ་བཀོད་པའི་སྟེང་ཚིག་གྲོགས་"ཡོད་ན་"ཞེས་པ་བཀོད་དགོས༔

༤ བརྟག་པ་མཐའ་བཟུང་གི་དབང་དུ་བྱེད་པའི་རྐྱེན་ལྡོས་སྟོན་པ་ནི། དཔེར་ན།

གལ་ཏེ་ང་འགྲོ་བའི་དབང་དུ་བཏང་ན༷་གནམ་གྲུ་གཏོང་དགོས་ཞེས་ལབ་ཀྱི་ཡིན།

ངས་འབྲི་བ་ཡིན་ན༷་ནོར་བ་དེ་འདྲ་འབྲི་ཡི་མ་རེད།

ཁོང་ཕེབས་པའི་དབང་དུ་བཏང་ན༷་གྲ་སྒྲིག་མང་པོ་བྱེད་དགོས་ཀྱི་རེད།

ཡི་གེ་དེ་ངས་འབྲི་བའི་དབང་དུ་བཏང་ན༵་དེ་འདྲ་རང་མི་བྲི།

གལ་ཏེ་པདྨ་ཡིན་ན༵་དེ་འདྲ་རང་མི་བྱེད། ལྟ་བུའོ།།

༥ རེ་སྐུལ་ལམ་སྨོན་པའི་དོན་ཅན་དུའང་འགྱུར་བ་ཡོད་དེ། དཔེར་ན།

བཀྲིས་ཀྱིས་ང་ཚོ་ཚོགས་འདུ་མུ་མཐུད་ནས་ཚོགས་ན༵་ཞེས་གསུང་གི་འདུག

ངས་པདྨ་ལ་ད་ཚོང་ཁང་སྒོ་བརྒྱབ་ན་ཞེས་ཞུས་པ་ཡིན།

ཨ་རི་གཞུང་གིས་འཛམ་གླིང་རྒྱལ་སྤྱིའི་ལྷན་ཁང་དེ་གྲོང་ཁྱེར་ནེ་ཝ་ཡོ་རཀ་ལ་སྔར་རྒྱུན་བཞིན་གནས་ན་ཞེས་གསུངས་སོང་།

ཞེས་རེ་བའམ་བློ་འཆར་སྟོན་པ་ལ་འཇུག་པ་དང་། ཡང་།

ང་ཚོ་ཕ་ཡུལ་ལ་ལོག་རྒྱུ་བྱུང་ན་དགའ་བ་ལ།

སེམས་ཅན་རྣམས་སྡུག་བསྔལ་ལས་ཐར་ན་ཨང་།

ང་ཚོ་རིང་པོ་ཡོང་ན།

ངའི་ཕ་མ་སྤྱན་མཆེད་རྣམས་སྐྱིད་པོ་བྱུང་ན། ཞེས་པ་ལྟ་བུ་སྨོན་པའི་དོན་ཅན་དུ་འཇུག་པའང་ཡོད་ཚུལ་ཤེས་དགོས།

ཟུར་བརྗོད། གཞན་ཡང་བྱ་ཚིག་ལ། དུས་སྟོན་པའི་ཚིག “དུས” “ཚེ” “སྐབས” བཀོད་དེ། དཔེར་ན། སྐད་ཆ་ཤོད་དུས། སྐད་ཆ་བཤད་དུས། ཞབ་བྲོ་འཁྲབ་དུས། གཞས་བཏང་དུས། དཔེ་ཆ་ལྟ་སྐབས། དཔེ་ཆ་བལྟས་སྐབས། མེ་ཏོག་གཏོང་བའི་ཚེ། ལྟ་བུ་ཚིག་སྦྱོར་བྱེད་པའི་ཚེ། བྱ་ཚིག་རྣམས་ཕལ་ཆེར་སྐབས་བབས་ཀྱི་བརྗོད་བྱ་དང་བསྟུན་ཏེ་གཟུགས་འདས་པའམ་ད་ལྟ་བ་གང་རུང་འདེབས་དགོས་པ་ལྟ་བུར་མངོན་མོད། འདི་ལ་བྱ་ཚིག་གི་གཟུགས་གང་འཐོབ་བཤད་པ་གཏན་འབེབས་ཤིག་དགོས་པར་མཐོང་།

དེ་བཞིན་དུ་བྱ་ཚིག་ལ་ཁྱད་གཞི་སྒྲུབ་བྱེད་ཀྱི་ཚིག“རྒྱུ”ཞེས་པ་སྦྱར་བ། སྐད་ཆ་ཤོད་རྒྱུ། སྐད་ཆ་བཤད་རྒྱུ། ཡི་གེ་བྲི་རྒྱུ། ཡི་གེ་འབྲི་རྒྱུ། གཞས་གཏོང་རྒྱུ། གཞས་གཏང་རྒྱུ། སློང་ཉོན་རྒྱུ། སློང་ཉན་རྒྱུ། མཆོངས་རྒྱོབ་རྒྱུ། མཆོངས་བརྒྱབ་རྒྱུ། ཞེས་པ་ལྟ་བུ་རྣམས་ཚིག་སྦྱོར་བྱས་ཏེ། དཔེར་ན། “ང་གཞས་གཏང་རྒྱུ་ལ་དགའ་པོ་ཡོད།” “སྐད་ཆ་ཤོད་རྒྱུ་ལ་མི་དགའ།” “ཚེ་རིང་སློང་ཉན་རྒྱུ་བྱུང་ན་སྐྱིད་ཐག་ཆོད་འགྲོ་ཡི་རེད།” ལྟ་བུ་ཚིག་སྒྲུབ་ཀྱི་ཁྱད་གཞིར་བཀོད་པའི་ཚེ། སྐབས་ཐོབ་ཀྱི་བྱ་ཚིག་རྣམས་གཟུགས་ད་ལྟ་བ་དང་མ་འོངས་པ་གཉིས་ཀ་བཏབ་པ་མཐོང་བས། འདི་ལའང་བཤད་པ་གཏན་འབེབས་ཤིག་བྱུང་ན་ལེགས།

གཞན་ཡང་། བྱ་ཚིག་ལ་རྒྱབ་སྐྱོན་གྱི་བྱ་ཚིག་“དགོས་པ་”ཞེས་པ་སྦྱར་ཏེ། དཔེར་ན། སྐད་ཆ་བཤད་དགོས། ཤིང་ཐོག་ཉོ་དགོས། ལྷ་ས་ལ་འགྲོ་དགོས། དོན་དམ་བསམ་དགོས། ཡི་གེ་འབྲི་དགོས། ལྟ་བུའི་ཚིག་སྦྱོར་བྱེད་པའི་ཚེ། སྔོན་གྱི་ཡིག་ཆ་དག་པ་རྣམས་སུ་བྱ་ཚིག་རྣམས་ཕལ་ཆེར་མ་འོངས་པའི་གཟུགས་སུ་བཀོད་པ་ལྟ་བུར་མཐོང་མོད། འདི་ལའང་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་གཞུང་དུ་བཤད་པ་གཏན་འབེབས་ཡོད་མི་སྣང་བས་དཔྱད་གཞིར་གནས༔ གང་ལྟར་ཡང་རིམ་པས་རྣམ་ཐར་ཁག་དང་ལོ་རྒྱུས། དེ་བཞིན་དུ་ཤོད་སྒྲུང་སོགས་ཀྱི་ཡིག་ཆ་དག་གྲས་མང་པོ་ཞིག་ལ་དཔྱད་ཞིབ་བྱས་ཏེ། གོང་དུ་དྲངས་པའི་བྱ་ཚིག་སྦྱོར་ཚུལ་གསུམ་ལ་བཤད་པ་གཏན་འབེབས་གསལ་པོ་ཞིག་བྱུང་ན་ཕྱིས་ཀྱི་བོད་ཡིག་འབྲི་རྩོམ་ལ་འཇུག་པ་རྣམས་ལ་དཀའ་ངལ་ཞུང་དུ་འགྲོ་བའི་དགེ་མཚན་ཆེན་པོ་ཞིག་ཡོད་པར་ཁོ་བོ་མཐོང་ངོ་།།

༡༡།༢ རྒྱབ་སྐྱོན་བྱ་ཚིག[18]

རྒྱབ་སྐྱོན་བྱ་ཚིག་ཅེས་པ་ནི། བྱ་ཚིག་གཞན་ཞིག་ལ་བྱ་ཚིག་སྐྱར་མ་ཞིག་བསྣན་ཏེ་བྱ་བ་དེའི་རྣམ་པའམ་དུས་སྟོན་པའི་ཆེད་དུ་སྦྱར་ཞིང་། དེ་ལྟར་སྦྱོར་བའི་ཚེ་བྱ་ཚིག་གི་མཇུག་སྡུད་ཀྱི་ཚིག་དེ་སྐྱེས་བུ་དང་གཉིས་སོགས་དང་བསྟུན་ཏེ་ཡིག་གཟུགས་སྒྱུར་ཏེ་བཀོད་དགོས་པ་རྣམས་སོ།།

བོད་སྐད་ལ་རྒྱབ་སྐྱོན་བྱ་ཚིག་ཇི་ལྟར་ཡོད་ཅེ་ན།

༡ བྱ་བ། གནང་བ། བགྱི་བ།[19] མཛད་པ། སོགས་ཞེ་ས་ཅམ་མ་གཏོགས་དོན་

---

༡༨ རྒྱབ་སྐྱོན་བྱ་ཚིག་ཅེས་པ་ནི། ཨིན་སྐད་བརྡ་སྤྲོད་དུ་ auxiliary verbs ཞེས་བྱུང་བ་དང་དོན་མཚུངས།

༡༩ མཁས་དབང་རག་ར་རིན་པོ་མཆོག་ནས། («ལུང་སྟོན་པ་ལ་འཇུག་པའི་སྒོ།» ཤོག ༢༡༩) བགྱི་བ། བགྱིད་པ། བགྱིས་པ། ཞེས་པ་རྣམས་སྔོན་གྱི་ཡིག་རྙིང་དག་པ་རྣམས་དང་ལྷག་པར་ལེགས་སྦྱར་གྱི་གཞུང་བོད་སྐད་དུ་བསྒྱུར་བའི་ནང་ལ་བརྟག་ན། བྱ་ཚིག་འདི་རིགས་སྐྱེས་བུ་དང་པོར་དུས་གསུམ་གསལ་བྱེད་ཀྱི་ཚིག་གྲོགས་ཉིད་ལ་སྦྱར་བར་གསུངས་པ་བློ་གྲོས་ཞིབ་མོའི་གསུང་དུ་ལགས་མོད། དེ་ལྟ་ནའང་དེང་བྱ་ཚིག་འདི་རིགས་རྣམས་སྐྱེས་བུ་དང་གཉིས་གསུམ་པ་ཐམས་ཅད་ལ་སྦྱོར་བའི་སྲོལ་ཆགས་པར་མཐོང་༔

ལ་དམིགས་བསལ་ཁྱད་པར་མེད་ཅིང་། དེ་རྣམས་རེ་རེ་ནས་སྤྱིར་བྱ་ཚིག་རང་རྐྱ་བ་ཡིན་མོད། འོན་ཀྱང་བོད་སྐད་ནང་བྱ་ཚིག་དེ་དག་གི་བྱེད་ལས་གཙོ་བོ་ནི་བྱ་ཚིག་གཞན་གྱི་མཐར་རྒྱབ་སྣོན་གྱི་ཚུལ་དུ་འཛུགས་དེ་དོན་སྟོན་ཚུལ་དམིགས་བསལ་ཞིག་ཡོད་པ་དེ་ཡིན༑ དེ་རྣམས་གཙོ་བོ་བྱེད་པ་པོ་གཞན་དང་དངོས་སུ་འབྲེལ་བའི་བྱ་ཚིག་གི་རིགས་མང་པོ་ཞིག་ལ། འགོར་ལོ་དེ་འགོར་བར་བྱོ༷ས་ཤིག འགོར་བར་བྱ༷ས་ཡོད། འགོར་བར་བྱེ༷ད་ཀྱི་ཡོད། འགོར་བར་བྱ༷་ཡི་ཡིན། ཅེས་སྐབས་ཚིག་དང་འབྲེལ་བའི་དུས་གསུམ་སོ་སོའི་གཟུགས་སྒྱུར་པའི་ཕྱིར་ཚིག་གྲོགས་ལྟ་བུར་རྒྱབ་བརྟེན་དུ་བཀོད་སྲོལ་ཡོད༑ རྒྱབ་བརྟེན་གྱི་བྱ་ཚིག "གནང་བ།" ཞེས་པ་ནི་བྱ་ཚིག་གི་འཇུག་ཏུ་གཙོ་བོར་ཞེ་ས་མཚོན་པའི་ཕྱིར་ཡིག་གཟུགས་ལ་འགྱུར་བ་མེད་པར་བཀོད་རུང་སྟེ། དཔེར་ན། ཁོང་གིས་གསུང་གནང༷་གི་རེད། གསུང་གནང༷་གི་འདུག གསུངས་གནང༷་སོང་། ཞེས་སྦྱར་བ་ལྟ་བུའོ།།

༢ འགྲུབ་པ། འགྱུར་བ། སྤྱིར་དེ་གཉིས་བྱེད་པ་པོ་གཞན་དང་དངོས་སུ་འབྲེལ་བའི་བྱ་ཚིག་རང་སྐྱ་བ་ཡིན་མོད། སྐབས་འགར་བྱ་ཚིག་དེ་གཉིས་བྱ་ཚིག་གཞན་གྱིས་སྟོན་པའི་བྱ་བ་དེ་གྲུབ་པའི་དུས་སྣ་ཕྱི་མཚོན་པའི་ཕྱིར་བཀོད་པའང་ཡོད་པ་ནི་རྒྱབ་སྣོན་བྱ་ཚིག་ཡིན་ལ།

༣ འཐུས་པ། ཚོག་པ། དགོས་པ། ནུས་པ། ཐུབ་པ།[༡༨] ཞེས་པ་བྱ་ཚིག་གཞན་ཞིག་ལ་བཏབ་སྟེ་བྱ་ཚིག་དེའི་རྣམ་པ་མི་འདྲ་བ་མཚོན་པའི་ཕྱིར་བཀོད་པ་དང་།

༤ མྱོང་བ། གཏམ་སྨྲ་བ་པོ་རང་ཉིད་ཀྱིས་བྱ་བ་གང་ཞིག་བྱས་པ་སྟེ་དུས་འདས་པའི་རྣམ་པ་སྟོན་པའི་ཆེད་དུ་བྱ་ཚིག་ཅིག་གི་རྒྱབ་སྣོན་དུ་བཀོད་པ།

[༡༨] རྒྱབ་སྣོན་བྱ་ཚིག་འདི་རིགས་རྣམས་ཨིན་སྐད་བརྡ་སྤྲོད་དུ modal verbs ཞེས། བྱ་བའི་རྣམ་པ་མི་འདྲ་བ་སྟོན་པའི་ཆེད་དུ་བྱ་ཚིག་ཅིག་ལ་རྒྱབ་སྣོན་གྱི་ཚུལ་དུ་བྱ་ཚིག་འཕར་མ་བཀོད་པ shall, will, must, can རྣམས་དང་ཚུལ་མཚུངས༑ མཁས་དབང་དགེ་བཤེས་དགེ་དབང་བསམ་གཏན་ལགས་ནས། སྔོན་གྱི་གཞུང་འགྱུར་སྦྱུས་ལེགས་པ་དཔེར་ན་པ་ཚབ་ཉི་མ་གྲགས་ཀྱི་འགྱུར་ལྟ་བུར་བརྟགས་ན། རྒྱབ་སྣོན་གྱི་བྱ་ཚིག དགོས ཞེས་པ་ནི་བྱ་ཚིག་མ་འོངས་པ་འབའ་ཞིག་ལ་བཏབ་ཡོད་ཚུལ་གསུངས༑ དེ་ལྟར་ན་རྒྱབ་སྣོན་གྱི་བྱ་ཚིག་གཞན་འཐུ༷ས། ཚོ༷ག གཉིས་ལའང་མཚུངས་སམ་བརྟག

༥ ཡང་། ཚར་བ། ཟིན་པ། ཞེས་པ་བྱ་ཚིག་གཞན་ཞིག་གི་རྗེས་སུ་སྦྱར་ཏེ་སྐབས་བབས་ཀྱི་བྱ་བ་དེ་རྫོགས་པའམ་ཟིན་པ་སྟོན་པ་སྟེ། རྒྱབ་སྟོན་བྱ་ཚིག་ལ་རིགས་ལྔ་ལྔ་བྱུར་མཐོང་༔

རྒྱབ་སྟོན་བྱ་ཚིག་དེ་རྣམས་ལས། འཕྲུས་པ། ཚོག་པ། དགོས་པ། ནུས་པ། ཐུབ་པ། ཚར་བ། བཅས་ནི་རྒྱབ་བསྟོན་བྱ་ཚིག་ཁོ་ན་ཡིན་ཅིང་། ལྷག་མ། སྨྱོང་བ། བྱ་བ། གནང་བ། ཟིན་པ། སོགས་ནི་རྒྱབ་སྟོན་བྱ་ཚིག་ཙམ་དུ་མ་ཟད། རང་ངོས་ནས་ཀྱང་བྱ་ཚིག་རང་མཚན་པར་ཡང་བཀོད་རུང་བ་ཤེས་དགོས༔

རྒྱབ་སྟོན་གྱི་བྱ་ཚིག་དེ་རྣམས་དུས་གསུམ་སོ་སོའི་གཟུགས་སུ་བཀོད་ཚུལ་ནི།

	འདས་	ད་ལྟ་བ་	མ་འོངས་པ།	སྐུལ་ཚིག
༡	བྱས་	བྱེད་	བྱ་	བྱོས་ཤིག
	བགྱིས་	བགྱི་	བགྱིད་	གྱིས་ཤིག
	གནང་	གནང་	གནང་	གནང་ཞིག
	མཛད་	མཛད་	མཛད་	མཛོད་ཅིག
༢	གྲུབ་	འགྲུབ་	འགྲུབ།	
	གྱུར་	འགྱུར་	འགྱུར།	
༣	འཕྲུས་	འཕྲུས་	འཕྲུས།	
	ཚོག་	ཚོག་	ཚོག	
	དགོས་	དགོས་	དགོས་	
	ཐུབ་པ་	ཐུབ་	ཐུབ་	

	ནུས་	ནུས་	ནུས་
༤	མྱངས་	མྱོང་	མྱོང་།
༥	ཚར་	ཚར་	ཚར།
	ཟིན་	ཟིན་	ཟིན།

དཔེར་བརྗོད།

བྱ་བ། ཁྱོད་ཀྱིས་དོན་དེ་ཤེས་པར་བྱོས༷་ཤིག
ངས་ཤེས་པར་བྱས༷་ཡོད།
ཁོང་གིས་ཤེས་པར་བྱེད༷་ཀྱི་འདུག
པདྨས་ཤེས་པར་བྱ༷་ཡི་རེད། ལྟ་བུ་དང་།

བགྱིད་པ། ཡིག་སྐད་ལ་གོང་གི་ཚིག་སྒྲུབ་རྣམས་རིམ་པ་བཞིན།
ཁྱོད་ཀྱིས་དོན་དེ་ཤེས་པར་གྱིས༷་ཤིག
ངས་ཤེས་པར་བགྱིས༷་ཡོད།
ཁོང་གིས་ཤེས་པར་བགྱི༷་ཡི་འདུག
པདྨས་ཤེས་པར་བགྱིད༷་ཀྱི་རེད། ལྟ་བུར་བྲིར་རུང་བ་དང་།

གནང་བ།* ཞེ་སར་བཀོད་ན།
ཁྱོད་ཀྱིས་དོན་དེ་མཁྱེན་པར་གནང༷་ཞིག
ངས་ཤེས་པར་བྱས༷་ཡོད།
ཁོང་གིས་མཁྱེན་པར་གནང༷་གི་འདུག
པདྨས་མཁྱེན་པར་གནང༷་གི་རེད། ལྟ་བུ་དང་།

*རྒྱབ་སྟོན་བྱ་ཚིག་གཞན་དང་མི་འདྲ་བར། གནང་བ། ཞེས་པ་ནི། བྱ་ཚིག་གཞན་ཞིག་གི་མཇུག་ཏུ་ཞེ་ས་མཚོན་པའི་ཕྱིར་གཙོ་བོར་བཀོད་དེ། དཔེར་ན། ཁོང་གིས་གསུངས་གན༷ང་བྱུང་།

པདྨས་གསན་གན༷ང་སོང་།

དོན་གྲུབ་ཀྱིས་གཟིགས་གན༷ང་སོང་།

ཡི་གེ་གཏང་གན༷ང་།

གསུང་གཞས་ཤིག་གཏང་གན༷ང་། ལྟ་བུའོ།།

མཛད་པ། དེ་བཞིན་དུ་ཞེ་ས་འདི་ལྟར་ཡང་རྟུང་སྟེ།

ཁྱེད་ཀྱིས་དོན་དེ་མཁྱེན་པར་མཛོ༷ད་ཅིག

ངས་ཤེས་པར་བྱ༷ས་ཡོད།

ཁོང་གིས་མཁྱེན་པར་མཛ༷ད་ཀྱི་འདུག

པདྨས་མཁྱེན་པར་མཛ༷ད་ཀྱི་རེད། ལྟ་བུར་སྦྱར་རོ།།

འགྲུབ་པ། ཡི་གེ་རྣམས་ད་ལྟ་བྲིས་མ་གྲུ༷བ།

ངར་བཏགས་གྲུ༷བ་མཆམས་འདིར་ཤོག

ད་ལྟ་ང་ཡི་གེ་བྲིས་འགྲུ༷བ་རྒྱུ་ཡིན། ཅེས་དང་།

འགྱུར་བ། ལམ་དུ་འགྲོ་བར་འགྱུ༷ར།

དོན་མི་ཤེས་པར་འགྱུ༷ར་རོ།།

ཡི་གེ་ལ་བྱང་ཆུབ་པར་གྱུ༷ར།

ཤེས་རབ་རྒྱས་པར་འགྱུ༷ར། །ཅེས་དང་།

འདས་པའི་རྣམ་པ་སྟོན་པའི་རྒྱབ་སྣོན་བྱ་ཚིག

སྐྱོང་བ། ངབོད་ལ་འགྲོ་སྐྱོང་།

ངས་གནམ་གྲུ་བཏང་སྐྱོང་།

ཁོས་མོག་མོག་ཟ་སྐྱོང་ཡོད་རེད།

ངས་རྒྱ་གར་གཞས་བཏང་སྐྱོང་།

ཁྱེད་ཀྱིས་དེབ་འདི་མཐོང་སྐྱོང་ཡོད་རེད།

ཁྱེད་རང་ལུང་པ་དེར་འགྲོ་སྐྱོང་ངམ། ལྟ་བུ་དང་།

བྱ་བའི་རྣམ་པ་མི་འདྲ་བ་སྟོན་པའི་རྒྱབ་སྣོན་བྱ་ཚིག་ཁག

འཕྲུས་པ། ཁོ་བོས་ཡི་གེ་དེ་བྲི་འཕྲུས།

གཏམ་དེ་བཤད་འཕྲུས།

ཚོགས་འདུར་འགྲོ་འཕྲུས། ཅེས་སོགས་དང་།

ཚར་བ། ཁོ་བོས་གཏམ་དེ་བཤད་ཚར།

རི་མོ་དེ་ཉོ་ཚར།

མེ་ཏོག་དེ་དབྱུལ་ཚར།

བསམ་བློ་གཏང་ཚར། ཅེས་དང་།

དགོས་པ། ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་དོན་ལ་བསམ་བློ་གཏང་དགོས།

སྐད་ཡིག་གཞན་ཞིག་ཤེས་དགོས།

ཡི་གེ་དེ་དེ་རིང་རང་གཏང་དགོས།

ཞེས་པ་ལྟ་བུ་བྱ་བ་གང་ཞིག་བྱེད་དགོས་པར་སྟོན་པའི་དོན་དུ་སྦྱར་བ་ཡིན་ནོ།།

ནུས་པ། ངས་ནགས་ལ་འགྲོ་ནུས།
ཁོང་གི་ལྗིད་ཚད་ཀི་ལོ་བདུན་ཅུ་ཐེག་ནུས་ཀྱི་འདུག
བཟླས་སྐད་ཤིན་ཏུ་མཐོན་པོ་རྒྱབ་ནུས་ཀྱི་འདུག ཅེས་དང་།

ཐུབ་པ། ངས་ཡི་གེ་འདི་ཀློག་ཐུབ་ཀྱི་ཡོད།
ཁོང་གིས་ཨིང་ཡིག་འབྲི་ཐུབ་ཀྱི་འདུག

བྱ་བ་གང་ཞིག་འདས་ཟིན་པར་སྟོན་པའི་རྒྱབ་སྣོན་བྱ་ཚིག

ཚར་བ། ངས་ཡི་གེ་དེ་བྲིས་ཚར་པ་ཡིན།
ཚེ་རིང་གིས་སྐད་ཆ་བཤད་ཚར་སོང་།
དངོས་ཆས་དེ་ཁ་སང་ནས་འཁྱེར་ཚར་སོང་།
གྲ་སྒྲིག་བྱས་ཚར། ལྟ་བུ་དང་།
ཟིན་པ། ཡིག་སྐད་ལ། ཚར་བ། ཞེས་པའི་དོན་དུ་བྱ་ཚིག་འདི་སྦྱར་རོ།།

རྒྱབ་སྣོན་གྱི་བྱ་ཚིག་གི་རིགས་རྣམས་བོད་ཀྱི་སྐད་དང་ཡི་གེ་གཉིས་ཀར་བཀོད་སྲོལ་ངེས་པར་ཡོད་པ་མ་ཟད། དེ་རྣམས་བཀོད་པའི་ཚེའང་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་རིགས་ལམ་དང་བསྟུན་ཏེ་སྦྱོར་དགོས་པ་ཞིག་འདུག་མོད། སྲོལ་རྒྱུན་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་གཞུང་དུ་ནི་འདིའི་སྐོར་ལ་གླེང་སློང་ཙམ་ཡང་མི་ཐོན་པས། འདིར་ཁོ་བོས་གལ་ཆེར་བརྩིས་ཏེ་བཤད་པ་བགྱིས་ཡོད༏

༡༡།༨ ཐུན་མོང་བའི་བྱ་ཚིག་གི་སྐོར།

བོད་སྐད་ནང་འཛམ་གླིང་སྐད་ཡིག་གཞན་དང་མཚུངས་པར་བྱ་ཚིག་གི་རིགས་འགའ་ཤས། སོ་སོའི་ངོས་ནས་བྱ་བའི་དོན་གཅིག་ཉིད་ལ་འཇུག་པ་མ་ཡིན་པར་དོན་མང་པོར་འཇུག་པ་

སྟེ། དེ་ཡང་མིང་ཚིག་དངོས་སམ་ཡང་ན་བྱ་ཚིག་ལས་མིང་ཚིག་ཏུ་གྱུར་པ། སྐབས་འགར་ཁྱད་ཚིག་གི་འང་རྗེས་སུ་བཏགས་སྟེ་སྐབས་སྟོབས་ཀྱི་བྱ་བ་བྱེ་བྲག་པ་ཞིག་སྟོན་པར་བྱེད་པའི་བྱ་ཚིག་ཐུན་མོང་བ་ལྟ་བུར་གྱུར་པའང་ཡོད༎ དེ་ཡང་དཔེར་ན། ཁོང་ཁྲོ་བྱ་བ། གུས་ཞབས་བྱ་བ། སྲོག་གཅོད་བྱ་བ། གྲོགས་པོ་བྱ་བ། ལྟ་བུ་རྣམས་རེ་རེ་ནས་དོན་ཐ་དད་དུ་སྟོན་མོད། དེ་ཐམས་ཅད་ལ་བྱ་ཚིག་"བྱ་བ" ཞེས་པ་ཐུན་མོང་དུ་སྦྱར་བ་དང་། དེ་བཞིན་དུ། དམག་བརྒྱབ་པ། སོ་བརྒྱབ་པ། ཁ་བརྒྱབ་པ། རྟགས་བརྒྱབ་པ། ལྟ་བུ་རྣམས་ལ་ཐུན་མོང་དུ་བྱ་ཚིག་"བརྒྱབ་པ"ཞེས་པ་དང་། དེ་རྣམས་ལ་ཡིག་སྐད་དུ། སོ་འདེབས་པ། ཁ་འདེབས་པ། རྟགས་འདེབས་པ། ལྟ་བུ་དང་། ཡང་། སྐད་གཏང་བ། ཡི་གེ་གཏང་བ། གཞས་གཏང་བ། རྒྱུ་གཏང་བ། ལྟ་བུ་རྣམས་ལའང་"གཏང་བ"ཞེས་པའི་བྱ་ཚིག་ཐུན་མོང་དུ་འཇུག་པ་ལྟ་བུའོ། །དེ་རྣམས་རིམ་པ་བཞིན་དཔེར་བརྗོད་རགས་ཙམ་བཀོད་ན།[༡༧]

བྱ་བ།[༡༨] སྒོ་བཞག་བྱ་བ། སྙིང་པོ་བྱ་བ། སྐད་ཆ་བྱ་བ། ཁ་ཏ་བྱ་བ། སྒོ་སྲུང་བྱ་བ། གུས་ཞབས་བྱ་བ། གྲ་པ་བྱ་བ། གྲོགས་པོ་བྱ་བ། དགའ་པོ་བྱ་བ། འགྲན་བསྡུར་བྱ་བ། ངོ་རྒོལ་བྱ་བ། ང་རྒྱལ་

[༡༧] ཐུན་མོང་བའི་བྱ་ཚིག་གི་རྣམ་གཞག་དེ་ཐོག་མར་ཐུབ་བསྟན་མཆོག་གྲུབ་ཀྱིས «བོད་ཀྱི་སྒྲ་རིག་པའི་གནས་ལ་དཔྱོད་པ་གསལ་བའི་མེ་ལོང་»དུ་བྱ་ཚིག་ཐུན་མོང་བ་ཞེས་ཐ་སྙད་བྱས་ཏེ་བཤད་པ་བྱས་འདུག་པ་ཕན་ཐོགས་ཆེ་བར་མཐོང་སྟེ་འདིར་ལེགས་ཆ་ལེན་ཡོད་མོད། དེབ་དེའི་ནང་ "བཟོ་བ" ཞེས་པའང་བྱ་ཚིག་ཐུན་མོང་བར་བཞག་འདུག་པ་ཅུང་འཐད་པར་མ་མཐོང་བས་འདིར་བཀོད་མེད༎ གཞན་གསུམ་གྱི་དཔེར་བརྗོད་རྣམས་གཙོ་བོ་དེབ་དེ་ལས་དཔེ་བླངས་ཡོད༎ ཐུན་མོང་བའི་བྱ་ཚིག་གི་རིགས་རྒྱུན་སྤྱོད་ལ་མཁོ་བ་མང་པོ་ཞིག་གཤམ་དུ་བྱ་ཚིག་གི་རེའུ་མིག་གི་མཇུག་ཏུ་བཀོད་ཡོད་པ་དེར་གཟིགས༎

[༡༨] ཐུན་མོང་བའི་བྱ་ཚིག "བྱ་བ།" ཞེས་པ་ནི། ཨིན་སྐད་ཀྱི་བྱ་ཚིག do ཞེས་པ་དང་། ཕྲ་རེན་ཆ་བྱ་ཚིག faire ཞེས་པ་དང་ཅུང་ཟད་ཚུལ་མཚུངས་མོད། རྣམ་པ་ཀུན་ཏུ་མཚུངས་པ་མིན་ཏེ། བོད་སྐད་ཀྱི་བྱ་ཚིག་བྱ་བ་ཞེས་པ་འདིས་ཨིང་སྐད་ལ་སྐབས་མང་པོར་བྱ་ཚིག be ཞེས་པ་དང་། become ཞེས་པའི་དོན་དུ་འགྱུར་བའང་ཡོད་དོ།།

བྱ་བ། ཉར་ཚགས་བྱ་བ། ཉོ་ཚོང་བྱ་བ། སྙིང་རྗེ་བྱ་བ། སྙོམ་པོ་བྱ་བ། དང་འདོད་བྱ་བ། དད་པ་བྱ་བ། འདོད་པ་བྱ་བ། ཕན་པ་བྱ་བ། ཕྱིར་འགྱངས་བྱ་བ། ཕྲ་མ་བྱ་བ། ཕྲག་དོག་བྱ་བ། འབད་བརྩོན་བྱ་བ། དབྱེ་བ་བྱ་བ། དམའ་འབེབས་བྱ་བ། སྨན་པ་བྱ་བ། ཙོག་ཙོག་བྱ་བ། ཚ་པོ་བྱ་བ། འཛིན་བཟུང་བྱ་བ། ཞིང་ལས་བྱ་བ། ཞེས་བྱ་བ། བཟའ་བཏུང་བྱ་བ། གཟབ་གཟབ་བྱ་བ། ལས་ཀ་བྱ་བ། རོགས་བྱ་བ། ཤ་ཞེན་བྱ་བ། ཤ་ཚ་བྱ་བ། སྲུང་སྐྱོབ་བྱ་བ། སྲོག་གཅོད་བྱ་བ། སེར་སྣ་བྱ་བ། ཧམ་པ་བྱ་བ། ཨང་སར་བྱ་བ། ལྟ་བུའོ།།

གནང་བ། གོང་གི་བྱ་ཚིག་རྣམས་ལ་ཞེ་སར་བཀོད་པའི་ཚེ། "སྐྱོ་བཞུག་གནང་བ།" ཞེས་སོགས་སྒྱུར་དགོས་ལ། སྐབས་མང་པོར་དོན་མང་བྱ་ཚིག་དེ་གང་ལ་བཏབ་པའི་མིང་ཚིག་དེ་ཉིད་ཀྱང་ཞེ་སའི་གཟུགས་སུ་བཀོད་དགོས་པའང་ཡོད་དེ། དཔེར་ན། སྐད་ཆ་བྱ་བ་ལ། "བཀའ་མོལ་གནང་བ།" སྐྱིད་པོ་བྱ་བ་ལ། "སྤྲོ་པོ་གནང་བ།" ཞེས་སོགས་སྦྱ་བ་ལྟ་བུའོ།།

བརྒྱབ་པ།[19] (བོད་རྒྱ་ཚིག་མཛོད་ཆེན་མོ་སོགས་སུ་བྱ་ཚིག་འདི་ལ། བརྒྱག་པ། ཞེས་བྲིས་སྣང་ནའང་། ཚིག་འདི་ཁ་སྐད་ཡིན་ཅིང་། རྣམ་ཀུན་དག་ནས་ཀྱང་། བརྒྱབ་པ། ཞེས་འདོན་པས། དེ་ལྟར་དུ་བྲིས་ན་ལེགས་པར་མཐོང་༑) སྐད་བརྒྱབ་པ། བསྐོར་བ་བརྒྱབ་པ། ཁ་བརྒྱབ་པ། ཁ་མཆུ་བརྒྱབ་པ། གངས་བརྒྱབ་པ། སྣ་བརྒྱབ་པ། སྒོ་བརྒྱབ་པ། ཆང་ས་བརྒྱབ་པ། གདན་བརྒྱབ་པ། སྟེར་མོ་བརྒྱབ་པ། ཕོགས་བརྒྱབ་པ། མེ་བརྒྱབ་པ། མེ་མདའ་བརྒྱབ་པ། དམག་བརྒྱབ་པ། རྩིས་བརྒྱབ་པ། རྩྭ་བརྒྱབ་པ། འཚེམ་བུ་བརྒྱབ་པ།

---

༡༩ ཐུན་མོང་བའི་བྱ་ཚིག "བརྒྱབ་པ་"ཞེས་པ་དང་། "གཏང་བ་"ཞེས་པ་གཉིས་ལ་ནི། ནུབ་ཕྱོགས་པའི་སྐད་ཡིག་ཆེ་ཁག་ཨིན་སྐད་ལྟ་བུར་དོན་དམིགས་བསལ་ཞིག་ཡོད་པར་མི་སྣང་བས། དོན་མང་བྱ་ཚིག་འདི་གཉིས་བོད་སྐད་ཀྱི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་ཁྱད་ཆོས་ཤིག་ཏུ་མངོན་ནམ་སྙམ་པས་ད་དུང་སྐད་གཞན་དང་བསྡུར་ནས་བརྟག་དགོས༑

ལ་བརྒྱབ་པ། ཐོག་བརྒྱབ་པ། ཤ་སྣན་བརྒྱབ་པ། ཤོ་བརྒྱབ་པ། སོ་བརྒྱབ་པ། ལྟ་བུའོ།།
བྱ་ཚིག་དེ་རྣམས་ལ་ཞེ་ས་འཐོབ་པ་རྣམས་ལ་ནི། "སྐད་བསྒྱུར་པ།"
"བསྒོར་བ་བསྒྱུར་པ།" ཞེས་སོགས་སྦྱར་དགོས་ལ། ཡིག་སྐད་དུ་མང་པོ་
ཞིག་ལ། བྱ་ཚིག "འདེབས་པ།" ཞེས་པ་སྦྱར་རུང་མོད་ཐམས་ཅད་ལ་
མི་འཐོབ། དཔེར་བརྗོད་ན། ཁ་འདེབས་པ། སྡེར་མོ་འདེབས་པ། ཚྭ་འདེབས་པ། ཤ་
སྣན་འདེབས་པ། སོ་འདེབས་པ། ཞེས་འབྲི་བ་ལྟ་བུའོ།།

གཏང་བ། སྐད་གཏང་བ། སྙིད་པོ་གཏང་བ། ཁ་གཏང་བ། ཁ་ལག་གཏང་བ། གླུ་གཞས་གཏང་བ། སྒྲ་སྙན་
གཏང་བ། གླིང་བུ་གཏང་བ། གློད་དཀྲོལ་གཏང་བ། མགྲོན་བརྡ་གཏང་བ། ཆར་པ་གཏང་བ།
སྡུག་པོ་གཏང་བ། ཐུགས་སྨྲོ་གཏང་བ། བུ་ལོན་གཏང་བ། སྦྱིན་པ་གཏང་བ། མེ་གཏང་བ། དམག་
མི་གཏང་བ། ཡི་གེ་གཏང་བ། ཡར་རྒྱུས་གཏང་བ། བསམ་བློ་གཏང་བ། སྲོག་བློས་གཏང་བ།
གསོལ་ཇ་གཏང་བ། ལྟ་བུའོ།།

གོང་དུ་དངོས་བཟུང་བའི་ཐུན་མོང་བའི་བྱ་ཚིག་གསུམ་མམ། ཡང་ན་ཞེ་སའི་ "གནང་བ"
ཞེས་པ་བསྟན་པས་བཞི་ནི། བོད་སྐད་ལ་དོན་གྱི་སྐབས་མང་པོར་ཐུན་མོང་གི་ཚུལ་དུ་བེད་སྤྱོད་
བྱས་པ་མང་བས། དེ་རྣམས་ཀྱི་འཇུག་ཚུལ་ལ་རྒྱུས་ལེགས་པར་ཆགས་ན་རྒྱུན་སྤྱོད་ཀྱི་བྱ་ཚིག་མང་
པོ་ཞིག་ལ་གོམས་པ་ལེགས་པོར་ཆགས་པའི་སྐབས་ཡོད་པ་མཐད། བྱ་ཚིག་གསར་པ་བཟོ་
དགོས་ཀྱི་སྐབས་སུའང་མིང་ཚིག་ལ་ཐུན་མོང་བའི་བྱ་ཚིག་བཏབ་སྟེ་བཟོ་ཚུལ་ཤེས་ནུས་པས། ཐུན་
མོང་བའི་བྱ་ཚིག་འདི་རྣམས་ཀྱི་སྦྱོར་ཚུལ་ལ་དོ་འཁུར་བགྱིད་ན་དགེ་མཚན་ཆེའོ།།

སྡོམ་ལ། བྱུག་པ་བྱ་ཚིག་ཅེས་པ་ནི། །བྱེད་པོ་གཞན་དངོས་ཡོདམེད་རུང་།།
བྱ་བ་འཇུག་པ་བརྗོད་པའི་ཚིག །རིགས་ཀྱིས་དབྱེ་ན་བྱེད་པོ་གཞན།།
འབྲེལ་དང་མ་འབྲེལ་གཉིས་སུ་ཡོད། །གཟུགས་ཀྱི་སྒོ་ནས་དུས་གསུམ་དང་།།

སྐུལ་ཚིག་བཅས་བཞིར་འཇོག་དགོས་མོད། །བྱེད་པོ་དངོས་སུ་མ་འབྲེལ་བ།།
འཁོར་ལོ་འཁོར་བ་ལྟ་བུ་ལ། །འཁོར་བར་བྱོས་ཤིག་ཅེས་པ་ལས།།
སྐུལ་ཚིག་མི་འཐོབ་ཤེས་དགོས་ལ། །གཞན་ཡང་དུས་གསུམ་ནང་གསེས་ལ།།
དུས་གསུམ་ཙམ་པོ་བ་ཉིད་དང་། །བྱ་བ་འབྱུང་བཞིན་གྲུབ་ཟིན་གྱིས།།
རྣམ་དབྱེ་བཅུ་གཉིས་ཡོད་པ་དང་། །དེ་བཞིན་གནང་དང་ཐུབ་པ་སོགས།།
རྒྱབ་སྟོན་བྱ་ཚིག་རིགས་དག་དང་། །ཐུན་མོང་བྱ་ཚིག་བརྒྱབ་གཏང་སོགས།།
སྔོན་གྱི་གཞུང་ལས་མ་གསུངས་མོད། །རྣམ་གཞག་ངེས་པར་དགོས་པ་མཐོང་།།
སྤྱིར་ནི་བྱ་ཚིག་སྣ་ཚོགས་རྣམས། །དུས་གསུམ་སྐུལ་ཚིག་བཅས་བཞི་རུ།
བཀོད་ཚེ་རང་གཟུགས་ཇི་འགྱུར་ཚུལ། །དོན་ནི་གཞན་ལས་ཤེས་པར་བྱ། །ཞེས་བྱའོ།། ||

ལེའུ་བཅུ་གཉིས་པ།

སྡེ་ཚན་བདུན་པ་ཁྱད་ཚིག་གི་སྐོར།

༄ བོད་ཀྱི་སྐད་དང་ཡི་གེ་གཉིས་ཀར་དོན་གྱི་ངོ་བོ་བརྗོད་པ་ལ་མིང་ཚིག་དང་། དོན་གྱི་ཁྱད་པར་ཁ་དོག་དཀར་དམར་དང་། དབྱིབས་གང་ཡིན། དེ་བཞིན་དུ་གྲངས། གཞན་ཡང་སྨྲ་བ་པོའི་བསམ་ཚུལ་དང་བསྟུན་པའི་སྒོ་ནས་ཁྱད་པར་རྣམས་བརྗོད་པའི་ཚེ་མིང་ཚིག་ལ་ཁྱད་ཚིག་བཀོད་པ་ནི་འཛམ་གླིང་གི་སྐད་ཡིག་གཞན་མང་པོ་ཞིག་དང་སྤྱི་འགྲོས་མཐུན་།[1] དེ་ལ་ཁྱད་ཚིག་གིས་སྐབས་ཐོབ་ཀྱི་དོན་དེ་ཇི་འདྲ་བ་ཞིག་ཡིན་པར་སྟོན་ནུས་པས། ཁྱད་ཚིག་གི་བྱེད་ལས་གཙོ་བོ་ནི། མིང་ཚིག་དེས་སྟོན་པའི་དོན་དེའི་གནས་ཚུལ་གསལ་དུ་གཏོང་བའམ། རྒྱས་པར་བཤད་པ། འགྲེལ་བཤད་ཞིབ་ཏུ་གཏོང་བ་སོགས་ཡིན་།

དེ་ལྟ་བུའི་ཁྱད་ཚིག་རྣམས་ཚིག་སྒྲུབ་སྒྲིག་པའི་ཚེ་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་ཐོག་ནས་མིང་ཚིག་དང་། ཚིག་གྲོགས། བྱ་ཚིག་སོགས་དང་བཀོད་ཚུལ་མི་འདྲ་བ་ལོགས་སུ་ཡོད་པས། འདིར་ཁོ་བོས་སྐད་ཡིག་ཆེ་ཁག་གཞན་ལྟར་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་སྡེ་ཚན་ལོགས་སུ་ཕྱེ་ཡོད་། དེ་ཡང་བོད་ཀྱི་བརྡ་སྤྲོད་ནང་དུ་ཁྱད་ཚིག་གི་སྡེ་ཚན་ལོགས་སུ་ཕྱེ་བའི་སྲོལ་མེད་མོད། ལེགས་སྦྱར་བརྡ་སྤྲོད་ལ་ནི་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་ཐོག་ནས་ཁྱད་ཚིག་གི་སྡེ་ཚན་ལོགས་སུ་ཕྱེ་བར་མངོན་ཅིང་། དེ་ཡང་ལེགས་སྦྱར་ལ་ཚིག་སྦྱོར་གྱི་རིགས་མང་པོ་ཞིག་རྐྱེན་གྱི་རིགས་མི་འདྲ་བ་བཏབ་པ་ལས་གྲུབ་པས། ཁྱད་ཚིག་སྒྲུབ་ཚུལ་དུ་མ་ཡོད་ཅིང་། མང་པོ་ཞིག་ནི་དེ་ཕན་གྱི་རྐྱེན་དང་། བྱེད་པའི་རྐྱེན་ལྟ་བུ་བཏབ་སྟེ་སྒྲུབ་པར་སྣང་།

---

༡ ཁྱད་ཚིག་ནི། ཨིན་སྐད་བརྡ་སྤྲོད་དུ་ adjective ཞེས་པ་དང་དོན་གཅིག

ཁྱད་ཚིག་གི་ངོ་བོ་ནི། དོན་གྱི་ཁྱད་པར་བརྗོད་པའི་ཚིག་གོ།

དཔེར་བརྗོད། དཀར་པོ། སེར་པོ། དམར་པོ་སོགས་ཁ་དོག་བརྗོད་པའི་ཚིག་རྣམས་དང་། གྲུ་བཞི། ཟུར་གསུམ། ཟླུམ་པོ། ནར་ནར། སོགས་དབྱིབས་བརྗོད་པའི་ཚིག རིང་པོ། ཐུང་ཐུང་། ཐག་རིང་པོ་ སོགས་ཚད་བརྗོད་པའི་ཚིག དེ་བཞིན་དུ། སྙིང་རྗེ་པོ། ལེགས་པོ། ཡིད་དུ་འཐད་པ། སོགས་བློའི་འཆར་ཚུལ་དང་མཐུན་པའི་ཡོན་ཏན་གྱི་ཁྱད་པར་བརྗོད་པའི་ཚིག་རྣམས་སོ།

ཁྱད་ཚིག་ལ་ནང་གསེས་དབྱེ་ན།

༡ ཁྱད་ཚིག་དཀྱུས་མ་དང་།

༢ གྲངས་དང་མང་ཉུང་གི་ཚད་སྟོན་བྱེད་ཀྱི་ཁྱད་ཚིག

༣ འབྲེལ་སྒྲ་ལས་ཁྱད་ཚིག་སྒྲུབ་པ་དང་།

༤ ཚིག་བསྒྲིགས་ལས་ཁྱད་ཚིག་གྲུབ་པ།

༥ བསྡུར་ཞིབ་དང་མཆོག་གསལ་བྱེད་བཅས་རིགས་བཞི་ཡོད།

༡༢།༡ ཁྱད་ཚིག་དཀྱུས་མ།

དཀར་པོ། དམར་པོ། སོགས་ཁ་དོག་གི་ཚིག་དང་། གྲུ་བཞི། ཟླུམ་པོ། ཟུར་གསུམ། སོགས་དབྱིབས་སྟོན་པའི་ཚིག མཐོན་པོ། དམའ་བོ། ལྟ་བུ་དབྱིབས་དང་འབྲེལ་བའི་ཚད་སྟོན་བྱེད་ཀྱི་ཚིག ལེགས་པ། ཉེས་པོ། སོགས་དང་། སྙིང་རྗེ་པོ། མདོག་ཉེས་པོ། བཟང་པོ། ངན་པ། སོགས་ཡོན་ཏན་གྱི་ཁྱད་པར་བརྗོད་པའི་ཚིག་རྣམས་སོ།

ཁྱད་ཚིག་དཀྱུས་མ་དེ་རྣམས་མིང་ཚིག་ལ་སྦྱོར་བའི་ཚེ། ཁྱད་ཚིག་གཅིག་ཁོ་ནའམ། ཡང་ན་ཁྱད་ཚིག་དུ་མ་གཅིག་མཇུག་གཅིག་མཐུད་ཀྱིས་སྦྱར་རུང་ཞིང་། དེ་ལྟར་བཀོད་པའི་ཚེ་ཁྱད་ཚིག་དཀྱུས་མ་རྣམས་གོ་རིམ་ཇི་ལྟར་བཀོད་ཀྱང་དོན་གོ་ཚུལ་ལ་ཁྱད་པར་མེད༑ དཔེར་ན།

མིང་ཚིག་ཁང་པ་ལྟ་བུ་ལ་ཁྱད་ཚིག་བཀོད་པའི་ཚེ། "ཁང་པ་དཀར་པོ།" ཞེས་ཁྱད་ཚིག་དཀྱུས་མ་གཅིག་ཙམ་དང་། ཡང་། "ཁང་པ་དཀར་པོ་མཛེས་པོ་ཆེན་པོ།" "ཁང་པ་ཆེན་པོ་མཛེས་པོ་དཀར་པོ།" ལྟ་བུ་ཁྱད་ཚིག་དུ་མ་བཀོད་པ་དང་། དེ་བཞིན་དུ། "མི་བཟང་པོ་སྙོམ་ཆུང་སྙིང་རྗེ་ཆེན་པོ།" "རྟ་དཀར་པོ་སྟུས་དག་པོ་ཤུགས་ཆེན་པོ།" ཞེས་སོགས་རིགས་བསྒྲེ་ནས་སྦྱར་རུང་། ཁྱད་ཚིག་དུ་མ་མིང་ཚིག་གཅིག་ལ་བཀོད་པའི་ཚེ་གོ་རིམ་ཇི་ལྟར་བཀོད་མིན་གནམ་སླུ་བ་པོའི་བརྗོད་འདོད་གཙོ་བོ་ཡིན་གྱི། བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་ཁྲིམས་ཀྱི་ཐོག་ནས་ནི་ཁྱད་པར་མེད་པར་ཤེས་དགོས༔

༡༢།༢ གྲངས་དང་མང་ཉུང་གི་ཚད་སྟོན་བྱེད།

གཅིག གཉིས། གསུམ། བཅུ། ལྟ་བུ་གྲངས་ཚིག་དང་། གཅིག་པུ། ཉུང་ཉུང་། མང་པོ། ཉུང་ཤས། མང་ཙམ། ཕྲན་བུ། ཕྲན་ཙམ། ཅུང་ཟད། ལྟ་བུ་མང་ཉུང་གི་ཚད་སྟོན་པའི་ཚིག་རྣམས་སོ།།

གྲངས་དང་ཚད་སྟོན་བྱེད་ཀྱི་ཚིག་རྣམས་དོན་གྱི་ཁྱད་པར་བརྗོད་པའི་ཁྱད་ཚིག་ཡིན་མོད། དེ་རྣམས་བཀོད་པའི་ཚེ་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་ཁྲིམས་ཀྱི་འགྲོ་སྟངས་ཀྱི་ཐོག་ནས་མི་འདྲ་བའི་རྩལ་ཡོད་པས་འདིར་སྟེ་ཚན་ལོགས་སུ་ཕྱེ་ཡོད༔

དེ་ཡང་མིང་ཚིག་ཅིག་གི་མཐར་གྲངས་ཚིག་བཀོད་པའི་ཚེ། མིང་ཚིག་དེར་ཁྱད་ཚིག་གཞན་ཡང་བཏབ་ཡོད་ན་གྲངས་ཚིག་དེ་ཁྱད་ཚིག་ཐམས་ཅད་ཀྱི་མཐར་བཀོད་དགོས་ཏེ། དཔེར་ན། "མེ་ཏོག་དམར་པོ་དྲི་མ་ཞིམ་པོ་ཤིན་ཏུ་མཛེས་པ་གཉིས།" ལྟ་བུ་དང་། ཡང་གྲངས་ངེས་ཅན་མིན་པའི་ཚིག་དཔེར་ན་མང་པོ། ཉུང་ཉུང་། ཕྲན་བུ། ཅུང་ཟད། ཐམས་ཅད། ལྟ་བུ་བཀོད་པའི་ཚེའང་། གོང་བཞིན་ཁྱད་ཚིག་གཞན་བཀོད་པ་རྣམས་ཀྱི་མཐར་སྦྱར་ན་ལེགས༔ སྐབས་འགར་དམིགས་བསལ་གྱིས། "གྲྭ་པ་ཉུང་ཉུང་། སྟུས་དག་པོ་ཁ་ཤས།" ཞེས་བཀོད་སྲོལ་ཡོད་མོད། དེ་ནི་ཞིབ་ཏུ་བརྟགས་ན། ཁྱད་ཚིག་དང་པོ་ཉུང་ཉུང་ཞེས་པའི་གཤམ་དུ་ཤད་བཏབ་སྟེ་མཚམས་བཅད་པས། རྩ་བའི་སྤྱི་ཁྲིམས་དེ་དང་མི་འགལ༔ གལ་ཏེ་གྲངས་ཚིག་དེ། དང་པོ། གཉིས་པ། གསུམ་པ། བཅུ་པ། བཅོ་ལྔ་

པ། ལྟ་བུའི་ཨང་གྲངས་ཀྱི་གཟུགས་སུ་བཀོད་ཡོད་ན། ཁྱད་ཆོས་བཀོད་ཚུལ་ལ་སྐབས་དང་བསྟུན་ཏེ་མི་འདྲ་བ་འཐོབ་ཅིང་། དེ་ཡང་དཔེར་ན། "ཁང་པ་དཀར་པོ་དང་པོ།" "ཁང་པ་ཆེན་པོ་དང་པོ།" ཞེས་བཀོད་ན། ཁང་པ་དཀར་པོ་དང་། ཁང་པ་ཆེན་པོ་གཅིག་ལས་མང་བ་ཡོད་པའི་ནང་ནས་དང་པོ་ཞེས་གོ་ལ། ཡང་། "ཁང་པ་དང་པོ་དཀར་པོ་ཆེན་པོ།" ཞེས་བཀོད་ན། ཁང་པ་མང་པོ་ཡོད་པའི་ནང་ནས་དང་པོ་དེ་རང་གོ་ཞིང་། དེ་དཀར་པོ་དང་ཆེན་པོ་ཡིན་པའི་ཁྱད་པར་དང་ལྡན་པར་གོ་བས་ཁྱད་པར་ཡོད་པར་ཤེས་དགོས༔ ཡང་གྲངས་དང་ཚད་སྟོན་པའི་ཁྱད་ཆོས་རྣམས་ཚད་བྱེ་བྲག་པ་དཔེར་ན་ལྗིད་ཚད་ཀི་ལོ་དང་གྲམ་ལྟ་བུ་དང་། རིང་ཐུང་གི་ཚད་ཧྥིཊ་དང་མེཊེར་ལྟ་བུ་དང་འབྲེལ་ནས་སྦྱོར་སྐབས། "གྲོ་ཞིབ་ཀི་ལོ་གཉིས།" "སྨན་སྣ་གྲམ་བལྔ་བཅུ།" "རས་མེ་ཊེར་བཞི།" "ས་ཆ་ཧྥིཊ་བརྒྱད།" ལྟ་བུ་སྦྱོར་དགོས༔

ཟུར་བརྗོད། ཁྱད་ཆོས་དཀྲུས་མ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་གྲངས་དང་མང་ཉུང་གི་ཚད་སྟོན་པའི་ཁྱད་ཆོས་རྣམས་ལ། ཆེ་ཆུང་དང་། མང་ཉུང་དྲི་བའི་ཚེ་ཁྱད་ཆོས་དེ་རྣམས་ལ་ཁ་སྐད་དུ་ཚིག་གྲོགས་"ལོས"ཞེས་པ་སྦྱར་ཏེ། དཀར་ལོ༷ས། ཡག་ལོ༷ས། སྙིང་རྗེ་ལོ༷ས། མང་ལོས། ཆེ་ལོ༷ས། ཆུང་ལོ༷ས། མགྱོགས་ལོས། དལ་ལོ༷ས། ཞེས་བརྗོད་ལ། དེ་རྣམས་ལ་ཡིག་སྐད་དུ་ནི། རིམ་པ་བཞིན། ཇི་ཙམ་དཀར་བ། ཡག་ཉེས། མཛེས་སྡུག མང་ཉུང་། ཆེ་ཆུང་། མགྱོགས་དལ། སོགས་བྲི་སྲོལ་ཡོད༔

དེ་བཞིན་དུ་ཁྱད་ཆོས་དེ་རྣམས་ལ་སྐབས་འགར་ཚད་ལས་འདས་པར་སྟོན་པའི་ཚིག་སྦྱར་དགོས་པས། དེའི་ཚེ་རྣམ་འགྱུར་སྟོན་པའི་ཚིག་གྲོགས་"དྲག་པ།" ཞེས་པ་བཀོད་དེ། དཀར་དྲ༷ག་པ། ཡག་དྲ༷ག་པ། མང་དྲ༷ག་པ། ཆེ་དྲ༷ག་པ། ཞེས་སོགས་བརྗོད་པར་བྱེད་དོ།།

༡༢།༣ འབྲེལ་སྒྲ་ལས་ཁྱད་ཆོས་སྒྲུབ་པ།

བོད་སྐད་ལ་ཁྱད་ཆོས་ཀྱི་རིགས་མང་པོ་ཞིག་འབྲེལ་སྒྲ་བཀོད་པ་ལས་གྲུབ་སྟེ། དེ་

ལའང་ནང་གསེས་རིགས་མི་འདྲ་བ་ཡོད་དེ།

༡ མིང་ཚིག་གཉིས་ཀྱི་དབར་གཞི་གཅིག་པའི་འབྲེལ་སྒྲ་སྦྱར་ནས་ཁྱད་ཚིག་གྲུབ་པ་སྟེ། དཔེར་ན།

གསེར་གྱི་བུམ་པ།

བོད་པའི་མི།

ཤིང་གི་ཀ་བ།

ལྕགས་ཀྱི་ཐག་པ།

དངུལ་གྱི་ཐུར་མ།

འཛིམ་པའི་སྣུ་འབྲ། ལྟ་བུར་ གསེར་གྱི། ཞེས་པའི་ཁྱད་ཚིག་གིས་བུམ་པའི་ཁྱད་པར་བརྗོད་དེ་བུམ་པ་བྱེ་བྲག་པ་གང་ཡིན་ངོས་འཛིན་ཐུབ་ལ། དེ་བཞིན་དུ། བོད་པའི། ཞེས་པ་དང་། ཤིང་གི ཞེས་པ་སོགས་ཀྱིས་ཀྱང་སྐབས་ཐོབ་ཀྱི་མིང་ཚིག་སོ་སོའི་ཁྱད་པར་སྟོན་པས་དེ་རྣམས་ཁྱད་ཚིག་ཏུ་གྱུར་རོ།།

༢ རྟེན་བརྟེན་པའི་འབྲེལ་བ་སྟོན་པའི་འབྲེལ་སྒྲ་སྦྱར་ཏེ་ཁྱད་ཚིག་ཏུ་གྲུབ་པ་དཔེར་ན།

རྒྱ་གར་གྱི་གླང་ཆེན།

བོད་ཀྱི་མི་རིགས།

དགོན་པའི་མཁན་པོ།

ཚེ་རིང་གི་མིང་།

ཤིང་གི་ལོ་མ། ལྟ་བུ་དང་།

༣ བྱ་ཚིག་གི་མཐར་འབྲེལ་སྒྲ་སྦྱར་ཏེ་ཁྱད་ཚིག་ཏུ་གྲུབ་པ་དཔེར་ན།

ཏྭ་རས་བྲིས་པའི་རི་མོ།

ཚེ་རིང་གིས་བཤད་པའི་སྐད་ཆ།

དོན་གྲུབ་ཀྱིས་བཟོས་པའི་ཞབས་སྟེགས།

ནོར་བུས་མཐོང་བའི་ལྷས་མོ།

ལྷ་ས་ནས་བཏང་བའི་ཡི་གེ

ཀླུང་ཕྲིན་ནས་བཤད་པའི་གསར་འགྱུར།

སློ་ལྕགས་བཏབ་པའི་ཁང་པ།

ཁ་ཕྱེ་བའི་ཤེལ་དམ། ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་དང་།

༩ ཡོད་པའམ་གནས་གཞིའི་ཚིག་ལ་འབྲེལ་སྒྲ་སྦྱར་ཏེ་ཁྱད་ཚིག་ཏུ་གྲུབ་པ་དཔེར་ན།

རྒྱ་གར་ལ་ཡོད་པའི་གླང་ཆེན།

ཤར་ཕྱོགས་ལ་ཡོད་པའི་ཁང་པ།

ལྷ་ས་ལ་ཡོད་པའི་དགོན་པ།

ས་འོག་ལ་གནས་པའི་འབྱུ་སྲིན། ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ཡོད་པར་ཤེས་དགོས།

འབྲེལ་སྒྲ་ལས་ཁྱད་ཚིག་ཏུ་གྲུབ་པ་རྣམས་ཁྱད་ཚིག་གཞན་དང་མི་འདྲ་བར། མིང་ཚིག་གི་སྔོན་དུ་བཀོད་དགོས་པས། བོད་སྐད་ལ་ཁྱད་ཚིག་གང་ཡིན་ངེས་པར་མིང་ཚིག་གི་མཇུག་ཏུ་བཀོད་དགོས་པའི་ངེས་པ་མེད་པར་ཤེས་པ་གནད་ཆེའོ།།

༡༢།༩ ཚིག་བསྒྲིགས་ལས་ཁྱད་ཚིག་སྒྲུབ་པ།

ཁྱད་ཚིག་གི་རིགས་མང་དག་ཅིག་ཚིག་བསྒྲིགས་ལས་གྲུབ་སྟེ། དཔེར་ན། “ཁང་པ་སྔོ་རྒྱབ་པ།” ལྟ་བུ་མིང་ཚིག་དང་བྱ་ཚིག་བསྒྲིགས་པ་ལས་གྲུབ་པ་དང་། ཡང་། “ཁང་པ་དཀར་པོ་ཤར་ལ་ཡོད་པ།” ཞེས་པ་ནི། “ཤར་ལ་ཡོད་པ།” ཞེས་པའི་ཚིག་བསྒྲིགས་དེ་མིང་ཚིག་ཁང་པ་ལ་སྦྱར་བས

གྲུབ་པ་དང་། “བུ་མོ་ཕྲུ་པ་དམར་པོ་གྱོན་པ།” ཞེས་པ་དང་། ཡང་ཁྱད་ཚིག་དེ་རིགས་ཉིས་བརྩེགས་དང་གསུམ་ལྡབ་སོགས་ཀྱང་སྦྱོར་རུང་སྟེ། དཔེར་ན། “བུ་མོ་ཕྲུ་པ་དམར་པོ་གྱོན་པ་གཞས་གཏོང་བ།” ཞེས་དང་། “མེ་ཏོག་དམར་པོ་ཛ་མའི་ནང་དུ་ཡོད་པ།” “སྨན་པ་སྐད་ཆ་སྙན་པོ་ཤོད་པ།” “སྨན་པ་སེམས་བཟང་པོ་སྐད་ཆ་སྙན་པོ་ཤོད་མཁན།” ཞེས་དང་། “བུ་མོ་ཕྲུ་པ་དམར་པོ་གྱོན་པ་གཞས་གཏོང་མཁན་སྙིང་རྗེ་པོ།” ཞེས་ཁྱད་ཚིག་དཀྱུས་མ་དང་ཡང་འབྲེལ་ཏེ་སྦྱོར་རུང་། ཁྱད་ཚིག་འདི་འདྲའི་རིགས་གཅིག་ལས་མང་བ་བཀོད་སྐབས་ཁ་སྐད་ལ་ཁྱད་ཚིག་ཐ་མར། མཁན་ཞེས་པའི་ཚིག་གྲོགས་བཀོད་དགོས༎ ཚིག་བསྒྲིགས་འདི་རིགས་ལ་བོད་ཀྱི་བརྡ་སྤྲོད་དུ་དམིགས་བསལ་བཤད་པ་མི་བྱུང་ཡང་། ལེགས་སྦྱར་ལ་དེ་རིགས་རྣམས་བྱེད་པའི་མཐའ་ཅན་གྱི་ཁོངས་སུ་སྟོན་སྣང་༑ དེ་རྣམས་ལ་ཞིབ་ཏུ་བརྟག་ན་ཕལ་ཆེར་ཚིག་གི་ཆ་ཤས་སུ་གྱུར་པའི་ཚིག་ཕྲད་ པ་ བ་ དང་། ཁ་སྐད་ལ་ཚིག་གྲོགས་མཁན་ཞེས་པ་སྦྱར་ཏེ་ཁྱད་ཚིག་སྒྲུབ་པ་ལྟ་བུར་འདུག་མོད། ཚིག་བསྒྲིགས་ལས་ཁྱད་ཚིག་སྒྲུབ་ཚུལ་འདི་ལ་ད་དུང་དཔྱད་པ་ཞིབ་མོར་བྱ་དགོས་པ་ཞིག་མཐོང་ངོ༎

ཟུར་བརྗོད། གོང་གི་ཁྱད་ཚིག་གི་རིགས་མི་འདྲ་བ་རྣམས་ལས། བྱ་ཚིག་གི་མཐར་འབྲེལ་སྒྲ་སྦྱར་ཏེ་ཁྱད་ཚིག་ཏུ་གྲུབ་པ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་ཡོད་པའམ་གནས་གཞིའི་ཚིག་ལ་འབྲེལ་སྒྲ་སྦྱར་ཏེ་ཁྱད་ཚིག་ཏུ་གྲུབ་པ། ལྷག་པར་ཚིག་བསྒྲིགས་ལས་ཁྱད་ཚིག་གྲུབ་པ་གསུམ་ནི་བོད་ཡིག་གི་ཚིག་སྦྱོར་སྒྲིག་ཚུལ་ལ་ཤིན་ཏུ་གནད་ཆེ་བའི་ཁྱད་ཚིག་གི་རིགས་སུ་གནས་པར་མཐོང་སྟེ།[༡] དེ་རྣམས་ཚིག་སྒྲུབ་ནང་བེད་སྤྱོད་ཇི་ལྟར་བྱ་ཚུལ་ལེགས་པོར་ཤེས་ན་སྙེ་མང་པོ་ཅན་གྱི་ཚིག་སྒྲུབ་རིང་པོ་རྙོག་ཁྲ་ཅན་རྣམས་ཀྱི་ཁྱད་གཞི་དང་ཁྱད་ཆོས་སོ་སོར་མ་འདྲེས་པར་བདེ་བླག་ཏུ་ངོས་གཟུང་ཐུབ་པར་ཤིན་ཏུ་སྟན་ངེས༑ དེ་ཡང་དཔེར་ན་ཚིག་སྒྲུབ། “དོན་གྲུབ་

[༡] འདི་རྣམས་ཨིན་སྐད་བརྡ་སྤྲོད་དུ་ relative clause ཞེས་པ་སྟེ། འབྲེལ་བ་ཅན་གྱི་སྦྱོར་བ་ཞེས་བྱུང་བ་དང་དོན་གཅིག་པར་སྣང་༑

གྱིས་བཤད་པའི་སྐད་ཆ་དེ་གོ་དུས་ང་སེམས་པ་སྐྱིད་པོ་མ་བྱུང་།” ཞེས་པ་དང་། “ལྷ་ས་ནས་ཕེབས་པའི་ཇོ་ལགས་དེས་བཀའ་མོལ་སྣན་པོ་ཞིག་གསུངས་སོང་།” “རྒྱ་གར་ལྷོ་ཕྱོགས་ལ་ཡོད་པའི་ཙནྡན་དེ་དྲི་མ་ཞིམ་ཞིམ་པོ་ཡོད་རེད།” ཅེས་པ་ལྟ་བུ་རྣམས་ལ། སྐབས་བབས་ཀྱི་མིང་ཚིག་སོ་སོར་ཁྱད་ཚིག་གི་རིགས་གོང་དུ་སྨོས་པ་རྣམས་སྦྱར་ཏེ་ཚིག་སྒྲུབ་ཀྱི་ཁྱད་གཞིའམ་བྱ་བའི་ཡུལ་དུ་འགྱུར་བ་ལྟ་བུའི་ཚུལ་རྣམས་ཤེས་པ་གལ་ཆེ་ལ། ཚུལ་འདི་གཤམ་དུ་ཚིག་སྦྱོར་དང་ཚིག་སྒྲུབ་ལས་བརྩམས་པའི་ལེའུ་རྣམས་སུ་འཆད་པར་བྱའོ།།

༡༢།༥ བསྡུར་ཞིབ་དང་མཆོག་ཚིག་གསལ་བྱེད།

གོང་དུ་སྨོས་པའི་ཁྱད་ཚིག་དཀྱུས་མ་དང་། ཡང་ངེས་ཅན་གྱི་གྲངས་དང་ཚད་དང་། དེ་བཞིན་དུ་ཉུང་ཤས། དང་། འགའ་ཤས་ལྟ་བུ་མ་གཏོགས་པའི་ཆེ་ཆུང་དང་མང་ཉུང་གི་ཚད་སྟོན་པའི་ཁྱད་ཚིག་རྣམས་ལ་རེ་རེ་ནས་ཁྱད་ཚིག་རང་རྐྱང་དང་། ཡང་དེ་ལས་རིམ་པ་མཐོ་བ། མཐར་མཐོ་ཤོས་ཏེ་གསུམ་དུ་འཛོག་རྒྱུང་ལ། དེ་དག་཈ུང་བསྡུར་ཞིབ་དང་མཆོག་གསལ་བྱེད་ཀྱི་ཚིག་བཀོད་པ་ལས་གྲུབ་པས། ཚིག་དེ་རྣམས་ཀྱང་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་འགྲོ་སྟངས་དང་བསྟུན་ན་ཁྱད་ཚིག་ཏུ་འཛོག་དགོས། དཔེར་ན།

དཀར་པོ། དཀར་བ། དཀར་ཤོས།

དམར་པོ། དམར་བ། དམར་ཤོས།

མཐོ་པོ། མཐོ་བ། མཐོ་ཤོས།

རིང་པོ། རིང་བ། རིང་ཤོས།

བཟང་པོ། བཟང་བ། བཟང་ཤོས། ལྟ་བུའོ།།

(ཁ་སྐད་དུ་བསྡུར་ཚིག་རྣམས་ལ། དཀར་ར། དམར་ར། རིང་ང་། བཟང་ང་། ཞེས་སོགས་གམིང་མཐའི་རྗེས་འཇུག་ཟློས་པ་ལྟ་བུར་སྨྲོའོ།།)

དེ་རྣམས་དཔེར་བརྗོད་དུ་བཀོད་ན།

མེ་ཏོག་འདི་དཀར་པོ་རེད། མེ་ཏོག་ཕ་གི་དཀར་བ་འདུག མེ་ཏོག་དེ་དཀར་ཤོས་རེད།

རི་འདི་མཐོ་པོ་འདུག རི་ཕ་གི་མཐོ་བ་འདུག རི་དེ་མཐོ་ཤོས་རེད།

བཀྲིས་མི་བཟང་པོ་འདུག དོན་གྲུབ་མི་བཟང་བ་འདུག མཁའ་འགྲོ་མི་བཟང་ཤོས་རེད། ལྟ་བུའོ།།

ཟུར་བརྗོད། ཁ་སྐད་དུ་ཁྱད་ཆོས་ལ་བསྒྱུར་ཞིབ་བམ་རིམ་པ་སྟོན་པའི་ཚིག་རྣམས་གཏམ་སྨྲ་བ་པོའི་བསམ་པ་དང་བསྟུན་ཏེ་མི་འདྲ་བ་སྣ་ཚོགས་སྤྱད་སྣེ། དེ་ཡང་། ཁྱད་ཆོས་དཔེར་ན། ཡག་པོ། ཞེས་པ་དང་། སྙིང་རྗེ་པོ། ཞེས་པ་ལྟ་བུ་ལ་མཚོན་ན།

ཁང་པ་ཡག་ཐག་ཆོད།

རི་མོ་སྙིང་རྗེ་ཐག་ཆོད། ལྟ་བུ་དང་།

དེ་བཞིན་དུ།

ཁང་པ་གང་ཡག་ཡག

རི་མོ་གང་སྙིང་རྗེ་རྗེ། ལྟ་བུ། ཁྱད་ཆོས་ཀྱི་ཚིག་འབྲུ་ཐ་མ་ཉིས་ལྡབ་བྱས་ཏེ་བརྗོད་སྲུང་བ་ཤེས་དགོས༔

དེ་བཞིན་དུ་ཁྱད་ཆོས་སྒྱུར་བའི་ཚེ། རིམ་པ་སྟོན་པའི་ཚིག དཔེར་ན།

གོང་ཆེ་ཙམ་ཞིག་ཉོས་ཤིག

སྒྲུས་དག་ཙམ་ཞིག་གནང་རོགས།

ཐག་ཉེ་ཙམ་ཞིག་ལ་བཞུགས་གནང་། ཞེས་པ་ལྟ་བུ་ཙམ་སྒྲ་སྒྱུར་བ་དང་།

ཡང་།

ཡག་མདོག་ཁ་པོ།

སྙིང་རྗེ་མདོ༷ག་ཁ་པོ།

ཐག་ཉེ་མད༷ག་ཁ་པོ། སོགས། མདོག་ཁ་པོ། ཞེས་པའི་ཚིག་གྲོགས་སྦྱར་ཏེ་སླ་བ་པོའི་བསམ་ཚུལ་སྟོན་པའང་ཡོད༔

སྤྱིར་ཁྱད་ཚིག་བཀོད་པའི་ཚེ་མཇུག་སྡུད་ཀྱི་ཚིག་ལ། རེད། དང་། འདུག གང་བཀོད་ཁྱད་པར་ཡོད་ཚུལ་ནི་མཇུག་སྡུད་ཀྱི་ཚིག་གི་ལེའུའི་ནང་ཞུས་ཟཾིན་པ་ལྟར་ལ། སྤྱིཾའི་འགྲོ་ཚུལ་ནི། ཁྱད་ཚིག་ཙམ་བཀོད་ཅིང་བསྟུར་ཞིབ་མི་བྱེད་པའི་སྐབས་ཡིན་ན། སླ་བ་པོའི་བསམ་ཚུལ་ལ་ལྟོས་མི་དགོས་པ་ཞིག་ཡིན་ཚེ་མཇུག་སྡུད་ཀྱི་ཚིག་ལ། རེད། ཅེས་དང་། མཐོ་ལོས་དང་། སྙིང་རྗེ་པོ་སོགས་སླ་བ་པོའི་བསམ་ཚུལ་ལ་ལྟོས་ཚབས་ཆེན་པོཾ་ཡོད་པའི་ཁྱད་ཚིག་བཀོད་པའི་ཚེ་མཇུག་སྡུད་ཀྱི་ཚིག“འདུག”ཅེས་བཀོད་ན་ལེགས༔ དེའི་ཕྱིར་བསྟུར་ཞིབ་བྱས་ཏེ། དངོས་པོ་གང་ཞིག་གཞན་ཞིག་ལས་དཀར་བའམ། རིང་བ། བཟང་བ་སོགས་ཡིན་པར་བརྗོད་ཚེ། སླ་བ་པོའི་བསམ་ཚུལ་ལ་ལྟོས་ཚབས་ཆེ་བས་མཇུག་སྡུད་ཀྱི་ཚིག་ལ། དཔེར་ན། “མེ་ཏོག་ཕ་གི་དཀར་བ་འདུག” ཅེས་པ་ལྟ་བུ། “འདུག”ཅེས་པ་བཀོད་དགོས༔ དེ་ལྟ་ནའང་མཆོག་ཚིག་བཀོད་པའི་ཚེ་ནི། སྐབས་མང་པོར་སླ་བ་པོའི་བསམ་ཚུལ་ལ་བལྟོས་ཚབས་ཆེ་ནའང་། སླ་བ་པོས་བསམ་ཚུལ་ངེས་པ་ཅན་ཤུགས་ཆེར་བརྗོད་པ་ཡིན་པས། དེའི་ཚེ་ནི་མཇུག་སྡུད་ཀྱི་ཚིག་ལ་དཔེར་ན། “པདྨ་སེམས་པ་བཟང་ཤོས་རེད།” ཅེས་པ་ལྟ་བུ། “རེད་”ཅེས་བཀོད་ཚོག་པ་ཤེས་དགོས།། །།

སྡོམ་ལ། བདུན་པ་ཁྱད་ཚིག་ཅེས་པ་ནི། །དོན་གྱི་ཁྱད་པར་བརྗོད་པའི་ཚིག།
དབྱེ་ན་ཁྱད་ཚིག་དཀྱུས་མ་དང་། །གྲངས་དང་མང་ཉུང་ཚད་སྟོན་ཚིག།
འབྲེལ་སྒྲ་ལས་སྒྲུབ་ཁྱད་ཚིག་དང་། །ཚིག་བསྒྲིགས་ལས་སྒྲུབ་ཁྱད་ཚིག་དང་།།
བསྟུར་ཞིག་མཆོག་གྱུར་གསལ་བྱེད་དེ། །ཁྱད་ཚིག་རིགས་ལྔར་གནས་པར་མཐོང་། །ཞེས་བྱའོ།། །།

ལེའུ་བཅུ་གསུམ་པ།

སྡེ་ཚན་བརྒྱད་པ་རྣམ་འགྱུར་གྱི་ཚིག་གི་སྐོར།

༄ ཡང་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་ཁྲིམས་ཀྱི་འགྲོ་སྟངས་ཐོག་ནས་བཤད་ན། གོང་དུ་སློས་པའི་མིང་ཚིག་དང་། མིང་ཚབ། ཁྱད་ཚིག བྱ་ཚིག་སོགས་གང་དུའང་མི་གཏོགས་ཤིང་། བོད་ཀྱི་སྐད་དང་ཡི་གེ་གཉིས་ཀའི་ནང་ཚིག་རང་ཉིད་བཀོད་པའི་ཚེ་བཀོད་ལུགས་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པ་ཞིག་ལྡན་པའི་ཚིག་གི་རིགས་དམིགས་བསལ་ཅན་ཞིག་ཡོད་པ་དེར། ཁོ་བོས་འཛམ་གླིང་སྐད་ཡིག་ཆེ་ཁག་གཞན་ལ་དཔེ་བྱས་ཏེ་རྣམ་འགྱུར་བརྗོད་པའི་ཚིག་གམ་"རྣམ་ཚིག"ཅེས་ཐ་སྙད་བཏགས་ཡོད༔[1] དེ་ལ་དཔེར་ན། "ང་ཁ་ས་ཁྲོམ་ལ་མགྱོགས་པོར་ཕྱིན་པ་ཡིན།" ཞེས་པ་ལྟ་བུ་ལ། "ཕྱིན་པ་"ཞེས་པའི་བྱ་བ་དེའི་རྣམ་འགྱུར་མགྱོགས་པ་ཡིན་པ་དེ་ཚིག "མགྱོགས་པོར།" ཞེས་པ་བྱ་ཚིག་དེའི་གོང་དུ་བཏབ་པ་དེས་མཚོན་ཐུབ་པ་ལྟ་བུའོ། །མདོར་ན་རྣམ་འགྱུར་གྱི་ཚིག་རྣམས་ནས་གཤམ་གསལ་གྱི་དྲི་བ། གང་ལྟར། (ག་འདྲ་སེ།) ཚད་དམ་རིམ་པ་ཇི་ཙམ། (ག་ཚོད་ཙམ་ཞིག) ཞེས་པ་གཉིས་ཀྱི་ལན་འདེབས་པས། ཚིག་སྒྲུབ་ལ་བརྟག་སྐབས་ཚིག་སྒྲུབ་ཀྱི་ཆ་ཤས་གང་གིས་གོང་གི་དྲི་བ

[1] རྣམ་འགྱུར་གྱི་ཚིག་གམ་རྣམ་ཚིག་ནི། ཨིན་སྐད་བརྡ་སྤྲོད་དུ་ adverb ཞེས་པའི་དོན་ཡིན་མོད། ཨིན་སྐད་བརྡ་སྤྲོད་དུ་སྡེ་ཚན་འདིའི་ནང་རྣམ་འགྱུར་བརྗོད་པའི་ཚིག་དངོས་ཙམ་མིན་པར། དུས་དང་གནས་བརྗོད་པའི་ཚིག་སོགས་གཞན་མང་པོ་ཞིག་ཀྱང་བསྡུས་པར་མངོན་པས། བོད་སྐད་ལ་ནི་སྡེ་ཚན་འདིའི་ནང་བྱ་བའི་རྣམ་འགྱུར་དང་ཁྱད་ཆོས་ཀྱི་རྣམ་པ་སྟོན་པའི་ཚིག་འབའ་ཞིག་ལ་འཇོག་ན་ལེགས་པར་མཐོང་བ་ལྟར་དེ་བཞིན་དུ་གཏན་འབེབས་བྱས་ཡོད༔ ཡང་ན། ཨིན་སྐད་བརྡ་སྤྲོད་ལྟར་རྣམ་འགྱུར་བརྗོད་པའི་ཚིག་ལ། དུས་བརྗོད་པའི་རྣམ་ཚིག ཕྱོགས་སམ་གནས་བརྗོད་པའི་རྣམ་ཚིག་དང་ཚུལ་དང་ཚད་ཀྱི་རིམ་པ་སྟོན་པའི་རྣམ་ཚིག་བཅས་རིགས་གསུམ་དུ་བྱས་ཏེ། གོང་དུ་དུས་དང་གནས་བརྗོད་པའི་ཚིག་སྡེ་ཚན་ལོགས་སུ་ཕྱེ་བ་རྣམས་ཀྱང་རྣམ་འགྱུར་གྱི་ཚིག་གི་སྡེ་ཚན་དུ་གཏོགས་པར་བྱས་ནའང་མི་འགྲིགས་པ་མེད་པར་མངོན༔

གཉིས་ཀྱི་ལན་འདེབས་མིན་དཔྱད་ལ། དེ་དག་གི་ལན་འདེབས་ཀྱི་འདུག་ན་ཆ་ཤས་དེ་རྣམས་རྣམ་འགྱུར་གྱི་ཚིག་ཏུ་འཇོག་དགོས༔ དེ་ཡང་དཔེར་བརྗོད་ན།

དྲི་བ། གང་ལྟར། དགའ་བཞིན་དུ་འགྲོ་བ།

སྐྱུ་སིང་ངེར་ཞར་བ།

མགྱོགས་པོར་ཕྱིན་པ།

སེམས་སྐྱོ་ལྷང་ངེར་གཞས་བཏང་།

གློག་ཁྲ་ཆེམ་མེར་འབར་བ།

ནག་ཐོམ་མེར་ལུས་པ།

མཐོང་བཞིན་དུ། (མཐོང་གིན་མཐོང་གིན་ལ།)

དྲི་བ། ཚད་ཇི་ཙམ། (ག་ཚོད་ཙམ་ཞིག)

ཤིན་ཏུ་དགའ།

རབ་ཏུ་སྐྱིད།

ཡོངས་སུ་ཤེས།

རྣམ་པར་དག ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ།།

རྣམ་འགྱུར་གྱི་ཚིག་གི་ངོ་བོ་ནི། ཁྱད་ཚིག་གམ་བྱ་ཚིག་ཅིག་ལ་དང་ཚུལ་གྱི་ཁྱད་པར་སྟོན་པའི་ཚིག་གྲོགས་བཀོད་དེ་སྐབས་སྟོབས་ཀྱི་ཁྱད་ཚིག་དེས་སྟོན་པའི་ཁྱད་ཆོས་སམ་བྱ་ཚིག་དེས་སྟོན་པའི་བྱ་བ་དེའི་རྣམ་འགྱུར་བརྗོད་པའི་ཚིག་གོ།།

རྣམ་འགྱུར་གྱི་ཚིག་ལ་སྦྱར་བའི་སྦྱོར་ཚུལ་གྱི་སྒོ་ནས་བཤད་ན།

༡ ལ་དོན་གྱི་ཕྲད་དེ་ཉིད་བཏབ་པ། དཔེར་ན། འགྱོགས་པོར༷་ཕྱིན། དགའ་བཞིན་དུ༷་བཤད། སྟོ་མཐིང་ངེར༷་གནས། ཤིན་ཏུ༷་དཀར། རབ་ཏུ༷་མཚར། ལྟ་བུ་དང་།

༢ བྱེད་སྒྲའི་ཕྲད་བཏབ་ནས་གྲུབ་པ། དཔེར་ན། སྐད་ཆ་ནན་གྱིས་བཤད། ཡི་གེ་དཔལ་བུས་ཀློག འཛམ་གྱིས་བསུས། སྒོ་ཤེད་ཀྱིས་ཕྱེ། འཛིན་གྲ་རིམ་གྱིས་བགྲོད། ལྟ་བུ་དང་།

༣ ཚིག་གྲོགས། ངང་ནས། ངང་ལས། སྟེང་ནས། ཐོག་ནས། ཞེས་སོགས་འབྱུང་ཁུངས་ཀྱི་ཕྲད་བཏབ་ནས་གྲུབ་པ། དཔེར་ན། དགའ་བོའི་ངང་ནས་ནང་ལ་ལོག སྐྱིད་པའི་ངང་ལས་གཞས་བཏང་། སེམས་སྐྱོ་བའི་སྟེང་ནས་བཤད། བློ་ཉོབ་པའི་ཐོག་ནས་བསླུགས། ལྟ་བུ་དང་།

༤ ཡང་། བྱུས་ནས། ཞེས་པའི་ཐུན་མོང་བའི་བྱ་ཚིག་དང་ལྷག་བཅས་ཀྱི་ནས་སྒྲ་སྦྱར་ཏེ་རྣམ་ཚིག་གྲུབ་པ། དཔེར་ན། དགའ་བོ་བྱུས་ནས་ལོག སྐྱིད་པོ་བྱུས་ནས་ཉལ། ལྟ་བུ་དང་།

༥ ཡང་། རྣམ་ཀུན། སྤྱིར། ཕལ་ཆེར། ངེས་པར། ངེས་བརྟན་དུ། མཐའ་གཅིག་ཏུ། ཞེས་པ་ལྟ་བུ་བུ་བའི་ངང་ཚུལ་བརྗོད་པའི་རྣམ་འགྱུར་གྱི་ཚིག་བཅས་རིགས་ལྔར་འཛིན་ཆོག

རྣམ་འགྱུར་གྱི་ཚིག་ལ་བྱེད་ལས་ཀྱིས་དབྱེ་ན།

༡ བྱ་བའི་རྣམ་འགྱུར་གྱི་ཚིག་དང་།

༢ རྒྱན་གསལ་བྱེད་ཀྱི་ཚིག་བཅས་རིགས་གཉིས་ཡོད།

༡༣།༡ བྱ་བའི་རྣམ་འགྱུར་བརྗོད་པའི་ཚིག

བྱ་བའི་རྣམ་འགྱུར་བརྗོད་ཚུལ་ལ་མི་འདྲ་བ་ཡོད་དེ། དཔེར་ན། “དགའ་བཞིན་དུ།” ལྟ་བུ་དང་། “མཐོང་བཞིན་དུ།” ལྟ་བུ་ཚིག་སྔ་མའི་རྗེས་འཇུག་ལ་བལྟོས་ནས་བཀོད་དགོས་པ་དང་། ཡང་“མགྱོགས་པོར་”ཕྱིན། ལྟ་བུ་ཁྱད་ཚིག་ཅིག་ལ་དོན་གྱི་ཕྲད་ ར་ ལྟ་བུ་སྦྱར་ཏེ་བཀོད་པ་དང་། ཡང་། “ངང་ནས་”ཞེས་པ་བཀོད་དེ་དེའི་མཇུག་ཏུ་བྱ་ཚིག་སྦྱར་བ་བཅས་ཡོད༔

མཐོང་བཞིན་དུ་མཚོངས།

མིག་གིས་ལྟ་བཞིན་ཏུ་མི་ལྟ་ཟེར།

ཐུགས་ལྷོད་པོར་བཞུགས།
གསལ་བར་མཐོང་།
སེམས་ལྷོད་པོར་བསྡད།
སེམས་རྣལ་དུ་འཇོག
ནག་ཐོམ་མེར་ལུས།
གློག་ཁྲ་ཆེམ་མེར་འབར།
བུམ་པ་རྣམས་བསྟར་ཆགས་སུ་བསྒྲིགས།
ཐུགས་སེམས་འཇམ་པོར་མཐོང་།
སྐད་ཆ་དལ་གྱིས་བཤད།
ཇ་ཤེད་ཀྱིས་བརྡུངས།
ཉོ་ཚ་གཟབ་ཀྱིས་བྱས།
ཐུགས་དགའ་བའི་ངང་ནས་གསུངས།
བདེ་ཆེན་ངང་ལས་རང་ཉིད་བླ་ལ་ལྷ། །ཀང་དེར་གསལ་བའི། ཞེས་པ་ལྷ་བུ་མཐའ་ཡས་སོ།།

དེ་ཡང་རྣམ་འགྱུར་གྱི་ཚིག ནག་ཐོམ་མེར། ཁྲ་ཆེམ་མེར། ཞེས་པ་ལྟ་བུ་རྣམས། ཞིབ་ཏུ་བརྟག་ན། ནག་ཐོམ་ཐོམ། ཁྲ་ཆེམ་ཆེམ། སྐྱ་སིང་སིང་། ལྷོད་ལྷོད། གྲངས་སིལ་སིལ། ལྟ་བུའི་ཁྱད་ཚིག་རྣམས་ལ། ལ་དོན་གྱི་དེ་ཉིད་ཀྱི་ཕྲད་བདབ་སྟེ་རྣམ་འགྱུར་གྱི་ཚིག་ཏུ་གྲུབ་པ་ལྟ་བུར་མངོན༑ ཉིས་ལྡེབ་ཅན་གྱི་ཚིག་འདི་རིགས་བོད་སྐད་ནང་མང་ཙམ་ཞིག་ཡོད་ལ། དེ་རྣམས་ལ་འཇམ་མགོན་ས་པཎ་གྱིས་«མཁས་འཇུག་»ཏུ་རྗེས་སུ་སྦྱོར་བའི་སྒྲ་ཞེས་པའི་ཐ་སྙད་མཛད་སྣང་།[2]

༢ «མཁས་འཇུག» གསུང་འབུམ་དཔེ་བསྐྲུར་མ། དེབ། ༩ ཤོག ༢༨

ཁ་སྐད་དུ། རྣམ་འགྱུར་གྱི་ཚིག་མང་པོ་ཞིག ཚིག་གྲོགས། བྱས། ནས། གཉིས་གང་རུང་ཞིག་བཀོད་དེ་སྒྲུབ་པར་སྣང་སྟེ། དཔེར་ན། མཐོང་བྱས་མཚོངས། ཐུགས་ལྷོད་བྱས་བཞུགས། སེམས་ལྷོད་བྱས་བསྡད། ནག་ཐོམ་མེ་བྱས་ལུས། སྐད་ཆ་དལ་པོ་བྱས་བཤད། ཛ་ཤེད་བྱས་བརྡུངས། ཉོ་ཆ་གཟབ་བྱས་བརྒྱབས། ཞེས་སོགས་སྒྲ་སྒྲོལ་ཡོད༔ སྦྱོར་ཚུལ་འདི་རྣམས་ལ་བརྟག་ན། ཕལ་ཆེར་བྱས་ཞེས་པ་ནས་སྒྲ་ལྷག་བཅས་ལ་འཇུག་ཚུལ་ཟུར་ཆག་པ་ལྟ་བུར་མངོན་པས་བརྟག ཡང་། ལྷོད་པོ་བྱས་ནས་བསྡད། དགའ་པོ་བྱས་ནས་སྐད་ཆ་བཤད། ལྟ་བུའང་སྒྲ་རུང་མོད། དེའི་ཚེ་ བྱས་ ཞེས་པ་ཐུན་མོང་བའི་བྱ་ཚིག་ཡིན་གྱི། རྣམ་འགྱུར་གྱི་ཚིག་མིན་པའི་ཁྱད་པར་འབྱེད་དགོས་པ་གནད་ཆེ༔

ཟུར་བརྗོད། རྣམ་འགྱུར་གྱི་ཚིག་ལ་ལ་དོན་བཏབ་པ་རྣམས་ལ་བརྟག་ན། དེ་རྣམས་སུམ་རྟགས་སུ་ལ་དོན་གྱི་ཕྲད་ཀྱི་འཇུག་ཚུལ་གསུངས་པ་ལས། དེ་ཉིད་ལ་འཇུག་པར་གསུངས་པའི་གྲས་སུ་ངོས་འཛིན་དགོས་པར་སྣང་བ་དཔྱད༔

༡༣།༢ རྒྱན་གསལ་བྱེད་ཀྱི་རྣམ་འགྱུར་གྱི་ཚིག

"རྒྱན་གསལ་བྱེད"ཅེས་པ་ནི།[༣] ཁྱད་ཚིག་ཅིག་ལ་དེའི་སྟོན་རྗེས་གང་རུང་དུ་སྦྱར་ཏེ་

[༣] ཚིག་འདི་རྣམས་ལ་«གསེར་ཏོག་སུམ་རྟགས»སུ(དེབ། ཤོག ༡༠༩)ཚིག་རྒྱན་གསལ་བྱེད་ཅེས་ཐ་སྙད་བཏགས་འདུག་མོད། ཚིག་རྒྱན་ཞེས་པ་སྙན་ངག་གི་ཐ་སྙད་དང་འཁྲུལ་གཞི་ཆེ་སྐབས་རྒྱན་གསལ་བྱེད་ཅེས་བྱ་ན་ལེགས་པར་མཐོང༔ རྒྱན་གསལ་བྱེད་ཀྱི་ཚིག་འདི་རྣམས་སྦྱོར་ཚུལ་དང་བསྟུན་ན་ཁྱད་ཚིག་གི་སྟེ་ཚན་དུ་གཏོགས་ནའང་རུང་བར་མཐོང་བས་བརྟག འདིར་ཁོ་བོས་ཉེ་སྦྱར་རྣམས་རྣམ་འགྱུར་གྱི་ཚིག་ཏུ་འཛོག་པ་ནི། ཚིག་དེ་རིགས་ནས་ཁྱད་ཚིག་གམ་བྱ་ཚིག་ཅིག་རྣམ་པ་གསལ་དུ་སྟོན་པའི་རྒྱན་ཚིག་ལྟ་བུར་གྱུར་པས་དེའི་གནད་ཀྱིས་ཡིན༔ ཉེ་སྦྱར་གྱི་ཚིག་འདི་རིགས་རྣམས་ཨིན་སྐད་བརྡ་སྤྲོད་དུ་ intensifier སྟེ་ཁྱད་པར་དུ་བྱེད་པའི་ཚིག་གྲོགས་ཞེས་པ་སྟེ། དཔེར་ན། very, extremely, utterly, thoroughly, compeletely, entirely, fully, excellently ཞེས་པ་ལྟ་བུ་དང་དོན་མཚུངས་ཤིང་། དེ་རིགས་རྣམས་མང་ཆེ་བ་རྣམ་འགྱུར་གྱི་ཚིག་གི་སྟེ་ཚན་དུ་གཏོགས་པར་བྱེད་དོ།།

ཁྱད་ཆོས་དེས་སྟོན་པའི་ཁྱད་ཆོས་དེ་ཤུགས་སམ་ནུས་པ་ཆེ་རུ་གཏང་བའི་ཕྱིར་བཀོད་པ་རྣམས་སྟེ། དཔེར་ན། ཤིན་ཏུ། རབ་ཏུ། མཆོག་ཏུ། ཡང་དག་པར། རྣམ་པར། ལྷག་པར། ཀུན་ཏུ། ལེགས་པར། ངེས་པར། མངོན་པར། ཡོངས་སུ། ཉེ་བར། ཞེས་པའི་སྒྲའི་བསྟན་བཅོས་སུ་ཉེ་སྦྱོར་དུ་གྲགས་པའི་རིགས་རྣམས་སོ།། ལེགས་སྦྱར་བརྡ་སྤྲོད་དུ་ཉེ་སྦྱོར་ཉི་ཤུ་སྐོར་ཅིག་བརྗེ་བ་ཙནྡྲ་གོ་མིའི་«ཉེ་བར་སྦྱོར་བ་ཉི་ཤུ་པའི་འགྲེལ་པའི་»ནང་གསལ།[9] དེ་རྣམས་ནི་རིམ་པ་བཞིན། ༡ རབ་ཏུ་དང་། ༢ མཆོག་ཏུ་དང་། ༣ ལྷག་པར་དང་། ༤ ཡང་དག་པར། ༥ རྗེས་སུ། ༦ ཕྱུལ་དུ། ༧ བྲལ་བ། ༨ ངན་པ། ༩ རྣམ་པར། ༡༠ ལེགས་པར། ༡༡ ངེས་པར། ༡༢ ཤིན་ཏུ། ༡༣ སླར། ༡༤ དག་པར། ༡༥ བདེ་བར། ༡༦ མཐོ་བར། ༡༧ མངོན་པར། ༡༨ སོ་སོར། ༡༩ ཡོངས་སུ་དང་། ༢༠ ཉེ་བར་བཅས་ཡིན་ལ། དེ་རྣམས་ལེགས་སྦྱར་ལ་ཚིག་ཁྱེ་བྲག་པ་ཞིག་སྟོན་འཇུག་ལྟ་བུར་སྦྱར་ཏེ་ཚིག་གསར་པ་ཞིག་སྐྲུན་པའི་ཆེད་དུ་བཀོད་དེ། དཔེར་ན། མོ་ཀྵ་སྟེ་ཐར་པ་ཞེས་པའི་ཚིག་ལ་ཉེ་སྦྱོར་གྱི་ཚིག་པི་ཞེས་པ་སྦྱར་ཏེ་པི་མོ་ཀྵ་སྟེ་རྣམ་པར་ཐར་པ་ཞེས་དང་། ཉེ་སྦྱོར་པྲ་ཞེས་པ་སྟེ་སོ་སོར་ཞེས་པ་སྦྱར་ནས་པྲ་ཏི་མོ་ཀྵ་སྟེ་སོ་སོར་ཐར་པ་ཞེས་སུ་གྲུབ་པ་ལྟ་བུའོ། །བོད་ཡིག་ནང་ཉི་ཤུ་པོ་ཐམས་ཅད་ཚིག་གི་སྔོན་དུ་སྦྱར་བའི་ཉེ་སྦྱོར་དུ་གནས་པར་མི་སྣང་སྟེ། དཔེར་ན། བྲལ་བ། ཞེས་པ། འཐབ་བྲལ་དང་། དགའ་བྲལ། ལྟ་བུར་ཚིག་གི་མཐར་འཇུག་གི་སྔོན་དུ་མི་འཇུག་པས། ལེགས་སྦྱར་གྱི་ཉེ་སྦྱོར་གྱི་སྒྲ་མང་

---

༩ བསྟན་འགྱུར། སྒྲ་མདོ། རེ་ཤོག ༣༠ ན༡། ཉེ་སྦྱོར་གྱི་རིགས་འདི་རྣམས་སྔེ་ཚན་ལོགས་སུ་ཕྱེ་ན་ལེགས་ཚུལ་མཁས་དབང་དགེ་བཤེས་ངག་དབང་བསམ་གཏན་ལགས་ནས་ངག་ལམ་དུ་དགོངས་འཆར་གནང་བ་བཞིན། འདི་ར་རྒྱུན་གསལ་བྱེད་ཀྱི་ཁོངས་སུ་སྔེ་ཚན་ལོགས་སུ་བྱས་ཡོད།

པོ་ཞིག་ཕལ་ཆེར་བོད་སྐད་ལ་ཉེ་སྒྱུར་དུ་མི་བརྩི་ན་ལེགས་པར་མཐོང་བ་བརྡག[༥]

དེའི་སྟེང་། རྫོགས་པར། མཐའ་གཅིག་ཏུ། ཕྱོགས་ཐམས་ཅད་ནས། རྣམ་པ་ཀུན་ཏུ། རྣམ་ཀུན། སྤྱིར། ཁྱད་པར་དུ། ཕྱི་བྲག་ཏུ། ལྷག་པར་དུ། ཕལ་ཆེར། ངེས་བརྟན་དུ། ཞེས་པ་དང་། ཡང་སྐབས་ཐོབ་ཀྱི་ཚད་ལས་འདས་པར་སྟོན་པའི་ཚིག་གྲོགས། དྲགས་པ། ལྟ་བུ་རྣམས་ཀྱང་རྒྱན་གསལ་བྱེད་ཀྱི་རྣམ་འགྱུར་གྱི་ཚིག་ཏུ་འཛོག་དགོས་པར་མཐོང་༎

དེ་ཡང་དཔེར་བརྗོད་ན་ཐོག་མར་ཉེ་སྒྱུར་གྱི་རྒྱན་གསལ་བྱེད་ནི།

ཤིན་ཏུ་འཛམ་པོ།

རབ་ཏུ་དཀར་བ།

མཆོག་ཏུ་དགའ་བ།

ཡང་དག་པར་ཁོང་དུ་ཆུད་པ།

རྣམ་པར་དགའ་བ།

ལྷག་པར་བརྩེ་བ།

ཀུན་ཏུ་བཟང་བ།

ལེགས་པར་དུལ་བ།

---

༥ གར་ཞབ་དངོས་གྲུབ་བྱ་བས་«ཉེ་སྒྱུར་ཉི་ཤུ་པ་»ཞེས་པའི་རྩ་བ་ཚིགས་སུ་བཅད་པ་དང་། དེ་ལ་ཧིནྡིའི་སྐད་ཀྱི་ཐོག་འགྲེལ་པ་བཅས་བརྩམས་པ་ ༡༩༨༥ ལོར་ལྷ་ཁ་མཐོ་སློབ་ཁང་ནས་དཔར་དུ་བཏབ་པ་ཞིག་མཁས་དབང་དགེ་བཤེས་དག་དབང་བསམ་གཏན་ལགས་ནས་བསྐུལ་སློན་བྱུང་། དེའི་ནང་བོད་སྐད་རང་ལ་ཉེ་སྒྱུར་རྣམས་ཚིག་གི་ཐོག་མཐའ་གང་རུང་ལ་སྦྱར་བར་ངོས་འཛིན་མཛད་འདུག་མོད། ཉེ་སྒྱུར་གྱི་དོན་དེ་དཔྱད་གཞི་ཆེ་ཞིང་། ལེགས་སྦྱར་གྱི་ཉེ་སྒྱུར་ཚང་མ་བོད་སྐད་ལ་དེ་མཚུངས་སུ་འཇུག་མི་འཇུག་སོགས་དཔྱད་གཞི་མང་ཙམ་ཞིག་འདུག་པས་གནས་སྐབས་རང་སོར་བཞག་ཡོད༎

ངེས་པར་སོན་པ།

ཡོངས་སུ་ཚང་བ།

ཉེ་བར་དགོངས་པ། ཞེས་པ་ལྟ་བུ་དང་།

ཉེ་སྒྱུར་མ་ཡིན་པའི་རྒྱན་གསལ་བྱེད་ཀྱི་ཚིག་རྣམས་དཔེར་བརྗོད་ན།

ཁྱད་པར་དུ་སྟབས་ལེགས།

བྱེ་བྲག་ཏུ་བོད་མི་ཚོར་ཐུགས་བརྩེ་ཆེ།

ལྷག་པར་དུ་ལེགས་སྒྱུར་ལ་ལེགས་པར་སྦྱངས།

ཕྱོགས་ཐམས་ཅད་ནས་ལེགས་པ།

རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དུ་བསྒོམས། ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ།།

རྒྱན་གསལ་བྱེད་ཀྱི་ཚིག ཤིན་ཏུ། ཡོངས་སུ། ཀུན་ཏུ། ཞེས་སོགས་ཀྱི་ཚ་ཤས་སུ་གྱུར་པའི་ལ་དོན་གྱི་ཕྲད་རྣམས་དེ་ཉིད་ཀྱི་འཇུག་ཚུལ་དུ་ངོས་བཟུང་ན་འཐད་པར་མཐོང་།

ཁ་སྐད་ལ། ཤིན་ཏུ་དང་། རབ་ཏུ། རྣམ་པར། ཅེས་པའི་དོད་དུ། "ཞེ་དྲགས" "ཞེ་པོ་གཅིག" "ཧ་ཅང་།" "གང་མི་ཚད།" ཅེས་དང་། གཞན་ཡང་། "དགའ་རབ།" "ཨའོ་ཅོ།" ཅེས་སོགས་བརྗོད་པར་བྱེད་དོ། །དེ་ལྟ་ནའང་རྒྱན་གསལ་བྱེད་ཀྱི་ཚིག་དེ་རྣམས་སྦྱོར་ཚུལ་ཅུང་མི་འདྲ་སྟེ། "གང་མི་ཚད།" ཅེས་པའི་རྒྱན་གསལ་བྱེད་དེ་ཡིག་སྐད་དུ་ཡོད་པའི་རྒྱན་གསལ་བྱེད། "ཤིན་ཏུ།" "རབ་ཏུ།" "རྣམ་པར།" ཞེས་སོགས་བཞིན་ཁྱད་ཚིག་གི་སྔོན་དུ་དང་། དེ་ལས་ལྡོག་སྟེ་ "ཞེ་དྲག" "ཞེ་པོ་གཅིག"སོགས་ནི། དཔེར་ན། སྙིང་རྗེ་པོ་ཞེ་པོ་གཅིག སྐད་སྙན་པོ་ཞེ་དྲགས། ལྟ་བུ་རང་ཉིད་གང་ལ་སྦྱར་བའི་ཁྱད་ཚིག་དེའི་མཇུག་ཏུ་སྦྱོར་དགོས་པའི་ཁྱད་པར་ཡོད་དོ།།

རྒྱན་གསལ་བྱེད་ཀྱི་ཚིག དྲགས་པ། ཞེས་པ་ནི། ཁྱད་ཚིག་དང་བྱ་ཚིག་གཉིས་ཀར་སྦྱར་ཏེ་སྐབས་ཐོབ་ཀྱི་ཚད་ལས་འདས་པར་སྟོན་པའི་རྣམ་འགྱུར་གྱི་ཚིག་གཅིག་སྟེ། དཔེར་ན།

དཀར་དྲགས་པ། ནག་དྲགས་པ། མང་དྲགས་པ། ཉུང་དྲགས་པ། ཡག་དྲགས་པ། སྡུག་དྲགས་པ། སྙིང་རྗེ་དྲགས་པ། རིང་དྲགས་པ། ཐུང་དྲགས་པ། སྐྱིད་དྲགས་པ། ལྟ་བུ་ཁྱད་ཚིག་གི་མཐར་སྦྱར་བ་དང་། ཡང་།

ཕྱིན་དྲགས་པ། བཅད་དྲགས་པ། བཤད་དྲགས་པ། ཞིང་ཁ་བཏབ་དྲགས་པ། ཆུ་བརྒྱབས་དྲགས་པ། ཆར་པ་བཏང་དྲགས་པ། ཆུ་བཀལ་དྲགས་པ། ས་བསྒོགས་དྲགས་པ། ལྟ་བུ་བྱ་ཚིག་གི་མཐར་སྦྱར་ལྟ་བུ་ཅིག་གི་མཐར་སྦྱར་བའང་ཡོད་དོ།།

སྡོམ་ལ། བརྒྱད་པ་རྣམ་ཚིག་ཅེས་པ་ནི། །ཁྱད་ཚིག་བྱ་ཚིག་གང་རུང་ལ།།
རང་རྩལ་སྟོན་པའི་ཚིག་སྦྱར་ནས། །དེའི་རྣམ་འགྱུར་བརྗོད་པ་འོ།།
དེ་ལ་དབྱེ་ན་བྱ་བ་ཡི། །རྣམ་འགྱུར་སྟོན་པའི་རྣམ་ཚིག་དང་།།
ཤིན་ཏུ་རབ་ཏུ་ཡོངས་སུ་སོགས། །རྒྱན་གསལ་བྱེད་དེ་རིགས་གཉིས་སོ། །ཞེས་བྱའོ།།   །།

ལེའུ་བཅུ་བཞི་པ།
སྡེ་ཚན་དགུ་པ་གནས་དང་དུས་བརྗོད་པའི་ཚིག

༄ བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་ཏུ་ཕྱོགས་སམ་གནས་དང་། དུས་སྟོན་པའི་ཚིག་རྣམས། བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་ཁྲིམས་ཀྱི་ཐོག་ནས་སྦྱོར་ཚུལ་ཤིན་ཏུ་ཉེ་བ་ཞིག་ཡོད་ཅིང་། དེ་གཉིས་ཀར་ལ་དོན་གྱི་ཕྲད་སྦྱར་ཏེ་བཀོད་དགོས༑ དེའི་ཕྱིར་ལ་དོན་གྱི་ཕྲད་ཀྱི་དོན་གྱི་སྦྱོར་ཚུལ་འཆད་པའི་སྐབས་སུ། "ཤར་ཕྱོགས་སུ༷་ཡོད" "ལྷོ་ཕྱོགས་ལ༷་ཁང་པ་འདུག" "གཡས་སུ༷་མེ་ཏོག་སྐྱེས།" ལྟ་བུ་སྦྱོར་བ་ནི་ཕྱོགས་སམ་གནས་དང་འབྲེལ་བས། དེ་རྣམས་ལ་རྣམ་དབྱེ་བདུན་པ་རྟེན་གནས་སམ་གནས་གཞི་ཞེས་ཟེར་ཅིང་། "ཚེས་ལྔ་ལ༷་འགྲོ" "ཞོགས་པར༷་ལངས།" "ཕྱི་དྲོ་ལ༷་ཉལ།" ལྟ་བུ་རྣམས་ནི། རྣམ་དབྱེ་དངོས་མ་ཡིན་ཡང་། རྣམ་དབྱེ་བདུན་པ་དང་འབྲེལ་བའི་"ཚེ་སྐབས"ཞེས་བྱ་སྟེ། དེ་རྣམས་དུས་སྟོན་པའི་དོན་ཅན་དུ་སྦྱར་བ་ཡིན་ནོ།།

༡༤།༡ གནས་སམ་ཕྱོགས་བརྗོད་པའི་ཚིག་ནི།

ཤར། ལྷོ། ནུབ། བྱང་། ཤར་ལྷོ། ལྷོ་ནུབ། ནུབ་བྱང་། བྱང་ཤར། སྟེང་། འོག ལྟ་བུ་ཕྱོགས་དང་ཕྱོགས་མཚམས་བརྗོད་པའི་ཚིག་དང་།

དེ་བཞིན་དུ་གནས་བརྗོད་པའི་ཚིག ནང་། ཕྱི། གཡས། གཡོན། མདུན། རྒྱབ། སྟེང་། འོག གོད། དཀྱིལ། མཐའ། ཟུར། ངོས། ཞེང་། དཀྱུས། དཔངས། རྒྱང་པོ། ཉེ་བོ། འདིར། དེར།(ཕ་གིར།) གང་དུའང་། ས་ཕྱོགས། ལྟ་བུའོ།།

ཚིག་སྦྱུབ་བྱས་པའི་ཚེ། ཕྱོགས་དང་གནས་བརྗོད་པའི་ཚིག་རྣམས་ཕལ་ཆེ་བ་བྱ་བའི་ཡུལ་ལམ་རྣམ་དབྱེ་བདུན་པ་རྟེན་གནས་ཀྱི་གནས་སྟོན་པའི་དོན་ཅན་དུ་བཀོད་པ་མང་བས། དེ་

རྣམས་མིང་ཚིག་གམ་མིང་ཚབ་སོགས་ཁྱད་གཞི་བརྗོད་པའི་སྒྲའི་རྗེས་སུ་སྦྱར་དགོས་པ་ནི། དཔེར་ན།

ལྷ་ས་ནི་བོད་ཀྱི་དབུས་ཕྱོགས་སུ་ཡོད།

དོན་གྲུབ་ཞར་ལ་ཐེབས་སོང་།

པདྨ་ཁྲིམ་ལ་ཐེབས།

མེ་ཏོག་དེ་གཡས་ལ་ཞོག

རི་མོ་འདི་གཡོན་ལ་སྐྱིལ། ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ།།

༡༥།༢ དུས་བརྗོད་པའི་ཚིག་ནི།

ད་རིང་། སང་ཉིན། གནང་ཉིན། ཞེ་ཉིན། དགུས་ཉིན། ཁ་སེང་། ཁེ་ཉིན། ད་ལོ། ན་ལོ།(ན་ནིང་།) ཕྱི་ལོ། ཟླ་བ་འདི། ཟླ་བ་སྔོན་མ། ཟླ་བ་རྗེས་མ། སྔ་དྲོ། ཞོགས་པ། ཉིན་གུང་། ཉིན་གུང་ཡོལ། དགོང་དྲོ། ཕྱི་དྲོ། མཚན་མོ། མཚན་ཕྱེད། སྲོད། ཐོ་རངས། ལྟ་བུ་དང་།

དེ་བཞིན་དུ། དུས་ཚོད་ལ་མཐའ་ཆེས་ཆུ་ཚོད་སོགས་ཀྱི་ཚད་ངེས་ཅན་དུ་བྱས་པའི་ཚིག་དཔེར་ན། ཚེས་གཅིག་གཉིས་ལྟ་བུ་དང་། ཟླ་བ་དང་པོ། ཟླ་བ་གཉིས་པ་ལྟ་བུ་དང་། རེ་གཟའ་ཉི་མ། ཟླ་བ། མིག་དམར། ལྷག་པ། ཕུར་བུ། པ་སངས། སྤེན་པ་སོགས་དང་། ཆུ་ཚོད་དང་པོ། གཉིས་པ། བཅུ་པ་སོགས་དང་། ཆུ་ཚོད་བཅུ་གཅིག ཆུ་ཚོད་བཅུ་གཉིས་ལྟ་བུ་དང་། སྐར་མ་གཅིག སྐར་མ་གཉིས། ལྟ་བུ་དང་།

ཡང་དོན་ནམ་བྱུང་བ་གཉིས་ཀྱི་སྔ་ཕྱིའི་འབྲེལ་བ་ལ་བརྟེན་པའི་དུས་བརྗོད་པའི་ཚིག དཔེར་ན། སྔ་ཕྱི། རིམ་ཅན། རེ་མོས། དུས་མཉམ། དུས་གཅིག ཆབས་གཅིག ལྟ་བུ་དང་།

ཡང་། རྟག་པར། གདུས་ཡིན་ནའང་། དུས་རྒྱུན་དུ། ནམ་ཡང་། སྐབས་

འགར།(མཚམས་མཚམས་ལ།) ལྟ་བུ་རྣམས་ཡོད་དོ།།

དུས་སྟོན་པའི་ཚིག་རྣམས་ནི། ཚིག་སྒྲུབ་ཀྱི་ནང་ཚིག་གི་གོ་རིམ་སྒྲིག་པའི་སྐབས་སུ་ཕྱི་གང་དུ་འཇོག་མཐའ་གཅིག་ཏུ་ངེས་པ་མེད་ཅིང་། དེ་ཡང་གཏམ་སྒྲ་བ་པོའི་བརྗོད་འདོད་དང་བསྟུན་དགོས་པ་སྟེ། དཔེར་ན།

ན་ཞིང་ངཧ་རམ་ས་ལར་ཕྱིན་པ་ཡིན།

ངན་ཞིངཧ་རམ་ས་ལར་ཕྱིན་པ་ཡིན།

སང་ཉིན་པདྨ་ལགས་འདིར་ཕེབས་ཀྱི་རེད།

པདྨ་ལགས་སང་ཉིན་འདིར་ཕེབས་ཀྱི་རེད།

ཞེས་པའི་དཔེར་བརྗོད་རྣམས་བརྡ་སྦྱོར་ཀྱི་ཁྲིམས་ཀྱི་ཆ་ནས་གཉིས་ཀ་རུང་ཡང་། བརྗོད་འདོད་ཀྱི་ཆ་ནས་ཅུང་ཁྱད་པར་ཡོད་དེ། རིགས་གཅིག་ལ་དུས་དེ་གལ་ཆེ་བ་ལྟ་བུ་དང་། རིགས་གཞན་ལ་བྱེད་པ་པོ་དེ་ཅུང་གལ་ཆེ་བ་ལྟ་བུ་ཡོད་པས། དེ་དང་བསྟུན་ཏེ་དེ་གཉིས་ལས་གང་སྔོན་ལ་བཀོད་སྐབས་ཐོབ་ཀྱིས་སྔོར་བ་དེ་ལྟར་; དེ་ལྟ་ནའང་དུས་ཚིག་བཀོད་པའི་ཚེ་དུས་ཚིག་དེའི་རྗེས་སུ་ལ་དོན་བཀོད་མི་བཀོད་ཀྱི་ཁྱད་པར་ཡོད་དེ། ཉིན་མོའི་ཆ་ཤས་སྔ་དྲོ་ཕྱི་དྲོ་སོགས་དང་། དེ་བཞིན་དུ་ཁ་སང་དེ་རིང་སང་ཉིན་སོགས་དང་། ཡང་འདི་ལོ་ཕྱི་ལོ་སྔ་ལོ་སོགས་བཀོད་པའི་ཚེ་ནི། དུས་ཚིག་དེ་རྣམས་ཀྱི་རྗེས་སུ་ལ་དོན་གྱི་ཕྲད་མི་དགོས་; དཔེར་ན།

ཁ་སང་ཁྲོམ་ལ་ཕྱིན་པ་ཡིན།

དེ་རིང་ཉི་མ་ཡག་པོ་ཤར་སོང་།

སྔ་དྲོ་ཞོག་ཇ་ལེགས་པོ་བྱ་དགོས།

ཕྱི་དྲོ་སྔ་ཙམ་ཉལ་ཐུབ་ན་ལེགས། ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ།།

དེ་ལས་ལྡོག་ཏེ། དུས་ཚིག་གཞན་དཔེར་ན་གཟའི་མིང་དང་། ཚུ་ཚོད་དང་པོ་གཉིས་པ་སོགས་ལ་ནི། དུས་ཚིག་དེ་རྣམས་བཀོད་པའི་ཚེ་ལ་དོན་གྱི་ཕྲད་ངེས་པར་སྦྱོར་དགོས་ཏེ། དཔེར་ན།

གཟའ་སྤེན་པར་གཅེན་པོ་ནང་ལ་འགྲོ་སོང་།

ཆུ་ཚོད་གསུམ་པར་གསོལ་"མངར་མོ་བཞེས།

ཕྱི་ཟླ་བདུན་པའི་ཚེས་དྲུག་ལ་སྐུའི་འཁྲུངས་སྐར་བསྲུང་བརྩི་བྱས། ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ།།

སྡོམ་ལ། དགུ་པ་གནས་དང་དུས་བརྗོད་ཚིག །དེ་གཉིས་སྦྱོར་ཚུལ་ཤིན་ཏུ་ཉེ། །ཞེས་བྱའོ།། །།

ལེའུ་བཅོ་ལྔ་པ།

སྙེ་ཚན་བཅུ་པ་མཚུངས་པ་གསལ་བྱེད་ཀྱི་ཚིག

༈ མཚུངས་པ་གསལ་བྱེད་ཀྱི་སྒྲ་བཤད་པ།

ལྟ་བུ། ལྟར། ཇི་ལྟ་བུ། བཞིན། འདྲ་བ། མཚུངས་པ།[༡]

བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་ལ། དོན་གཉིས་ཕན་ཚུན་མཚུངས་པའམ་འདྲ་བ་མཚོན་བྱེད་ཀྱི་ཚིག་མི་འདྲ་བ་མང་ཙམ་ཞིག་ཡོད་ཅིང་། དེ་རྣམས་ལ་ནང་སེས་སྦྱོར་ཚུལ་ཅུང་མི་འདྲ་བའང་ཡོད༔ དེ་དག་ལས། ལྟ་བུ་དང་། ལྟར། ཇི་ལྟ་བ། བཞིན། (ནང་བཞིན་)ཞེས་པ་བཞིའི་སྦྱོར་ཚུལ་ནི། དཔེར་ན།

ཀུ་ཤུ་ནི་ལི་ལྟ༵་བུ་རོ་མངར་མོ་རེད།

བྱ་རོགས་ནི་བྱེའུ་ལྟ༵ར་ནམ་མཁར་འཕུར་ནུས།

བཙུན་མ་ནི་གྲྭ་པ་ཇི༵་ལྟ་བ་བཞིན་དགོན་པར་སློབ་གཉེར་མཛད།

ཁོང་གིས་ཆང་ཆུ་ལྟ༵ར་འཐུང་གི་འདུག

དཀའ་ངལ་ཟེར་དུས་ཆུའི་གཉེར་མ་བཞི༵ན་དུ་ཕྲད་བྱུང་། ཞེས་པ་ལྟ་བུ་སྟེ། མཚུངས་པ་གསལ་བྱེད་ཀྱི་ཚིག་དེ་རྣམས། གང་དང་མཚུངས་པ་བསྒྲེ་བའི་དོན་དེའི་མིང་ཚིག་གང་ཡིན་ཡང་དེའི་མཇུག་དེ་མ་ཐག་ཏུ་བཀོད་དོ།།

དེ་བཞི་ལས། མཚུངས་པ་གསལ་བྱེད་ཀྱི་སྒྲ“ལྟ་བུ”ཞེས་པ་ནི། སྐབས་འགར་དེའི་

---

༡) སྙན་ངག་གི་གཞུང་དུ་སློབ་དཔོན་དཎྜིའི་«སྙན་ངག་མེ་ལོང་»ལེའུ་བར་པར་མཚུངས་པ་གསལ་བྱེད་ཀྱི་སྒྲའི་རྣམ་གྲངས་ཤིན་ཏུ་མང་བ་ཞིག་གསུངས་ཡོད། དེ་རྣམས་སྙན་ངག་གི་སྐབས་སུ་ལས་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་གནས་ལ་དེ་ཙམ་གལ་མི་ཆེ་བས་འདིར་མ་བཀོད༔

ཟློལ་དུ་སྡེ་ཁ་སྐད་ལ་“དེ་ཡིན་མདོག་བྱས་པ་”ཞེས་པའི་དོན་དུའང་འཇུག་སྟེ། དཔེར་ན།

“བཀྲིས་ཀྱིས་ཨིང་སྐད་ཡག་པོ་ཤེས་པ་ལྟ་བུ་བྱེད་ཀྱི་འདུག” ཅེས་དང་།

“དབུལ་མང་པོ་ཡོད་པ་ལྟ་བུ་ཕངས་སེམས་མེད་པར་ཉོས།” ཞེས་པ་ལྟ་བུ་སླར་རུང་ངོ་།།

མཚུངས་པ་གསལ་བྱེད་ཀྱི་སྒྲ་གཞན། འདྲ་བ། དང་། མཚུངས་པ། གཉིས་སྦྱོར་བའི་ཚེ། གང་དང་མཚུངས་པ་བསྒྲེ་བའི་དོན་གྱི་མིང་ཚིག་དང་གང་མཚུངས་པར་སྟོན་པའི་དོན་གྱི་མིང་ཚིག་གཉིས་ཀྱི་དབར་དང་སྒྲ་བཀོད་དེ་མཚུངས་པའམ་འདྲ་བ་སྟོན་དགོས༑ དཔེར་ན།

གྲྭ་པ་དང་བཙུན་མ་གཉིས་སྡོམ་པ་ཡོད་པ་འདྲ།

ཀུ་ཤུ་དང་ལི་རོ་མདངར་བར་མཚུངས།

བོད་རིགས་དང་ཀོ་རི་ཡའི་མི་རིགས་གདོང་དབྱིབས་འདྲ། ལྟ་བུ་དང་།

གཞན་ཡང་།

བོད་རིགས་ནི་སོག་རིགས་དང་འདྲ་བ་ཆོས་དད་ཆེན་པོ་ཡོད་རེད༑

ལ་ཕྱུག་ནི་ཞོག་ཁོག་དང་མཚུངས་པར་ས་འོག་ཏུ་སྐྱེ། ཞེས་པ་ལྟ་བུ་སྦྱར་རོ།།

མཚུངས་པ་གསལ་བྱེད་ཀྱི་སྒྲ་རྣམས་ལ་དགག་སྒྲ་བཏབ་པའི་ཚེ། འདྲ་བ། དང་། མཚུངས་པ། གཉིས་ལ་ནི་དགག་ཚིག མི་ ཞེས་པ་སྦྱར་ཏེ། “མི་འདྲ།” “མི་མཚུངས་”ཞེས་བཀོད་ཀྱི། མཚུངས་པ་གསལ་བྱེད་ཀྱི་སྒྲ ལྟ་བུ། ལྟར། སོགས་ལ་ནི། སྐབས་སྟོབས་ཀྱི་བྱ་ཚིག་གམ་ཡང་ན་མཇུག་སྡུད་ཀྱི་ཚིག་གང་བཀོད་པ་དང་བསྟུན་ཏེ་དགག་སྒྲ་སྦྱོར་དགོས་སོ།།

སྡོམ་ལ། བཅུ་པ་མཚུངས་པ་གསལ་བྱེད་དེ། །བཞིན་འདྲ་ལྟ་བུ་ཇི་ལྟ་བུ།།
ལ་སོགས་དོན་གཉིས་ཕན་ཚུན་དུ། །མཚུངས་པ་བསྒྲེ་བའི་ཚིག་རྣམས་སོ། །ཞེས་བྱའོ།།

ལེའུ་བཅུ་དྲུག་པ།
སྡེ་ཚན་བཅུ་གཅིག་པ་ཚིག་ཕྲད་ཀྱི་སྐོར།

༈ བོད་ཀྱི་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་གནད་ཤིན་ཏུ་གལ་ཆེ་བ་ཞིག་ནི་ཚིག་ཕྲད་ཀྱི་སྡེ་ཚན་དེ་ཡིན་ཅིང་། བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་ལ་ཚིག་ཕྲད་གྲངས་མང་བ་ཙམ་དུ་མ་ཟད། ཚིག་ཕྲད་ཀྱི་བྱེད་པ་འང་ཤིན་ཏུ་མང་ཞིང་གལ་ཆེ༏ དཔེར་ན། སྐད་ཡིག་ལེགས་སྦྱར་ལྟ་བུར་མིང་ཚིག་ལ་རྣམ་དབྱེ་བཀོད་པའི་ཚེ་རྣམ་དབྱེའི་རྐྱེན་སྦྱར་ཏེ་མིང་ཚིག་རང་ཉིད་ཀྱི་གཟུགས་མི་འདྲ་བ་ཞིག་སྒྲུབ་མོད། བོད་ཡིག་ལ་ནི་རྣམ་དབྱེ་ཇི་ལྟར་ཐ་དད་ཀྱང་མིང་ཚིག་གི་གཟུགས་ལ་འགྱུར་བ་མི་གཏོང་བར་སྐབས་ཐོབ་ཀྱི་ཚིག་ཕྲད་སྦྱར་ཏེ་རྣམ་དབྱེ་གང་ཡིན་མཚོན་ཐུབ་པར་བྱས་པ་སོགས་ཀྱི་ཁྱད་ཆོས་ཤིག་ཡོད་པ་ཤེས་དགོས༏ དེའི་ཕྱིར་སྲོལ་རྒྱུན་སུམ་རྟགས་ཀྱི་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་གཞུང་རྣམས་སུ་ཚིག་ཕྲད་ཀྱི་སྐོར་ལ་བཤད་པ་གཏན་འབེབས་ཤིན་ཏུ་རྒྱས་པར་ཡོད་པ་མ་ཟད། ཕྲད་རྣམས་སྦྱོར་བའི་ཚེ་གོང་གི་མིང་མཐའི་རྗེས་འཇུག་ལ་བལྟོས་དགོས་མི་དགོས་ཀྱི་སྦྲའི་སྦྱོར་ཚུལ་དང་། ཚིག་ཕྲད་རྣམས་རྣམ་དབྱེ་སོགས་དོན་གང་སྟོན་པར་འཇུག་མིན་གྱི་དོན་སྦྱོར་གྱི་བཤད་པ་རྣམས་ཀྱང་རྒྱས་པར་བཞུགས༏ དེ་བཞིན་དུ་ཚིག་ཕྲད་ཀྱི་རྣམ་གཞག་ལ་རྗེས་འཇུག་ལ་བལྟོས་པའི་ཕྲད་གཞན་དབང་ཅན་དང་། དེ་ལྟར་མི་བལྟོས་པའི་ཕྲད་རང་དབང་ཅན་གཉིས་སུ་ཞིབ་པར་ཕྱེ་བ་སོགས་ཀྱི་སྲོལ་ཆེས་སྔ་མོ་ཞིག་ནས་དར༏ དེ་ལྟ་ནའང་ཚིག་ཕྲད་བྱེ་བྲག་པ་རེ་གཉིས་ཀྱི་འཇུག་ཚུལ་ལ་ད་དུང་ཡང་དཔྱད་གཞིར་ལུས་པ་ཡོད་པ་དང་། ལྷག་པར་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་ཁྲིམས་ཀྱི་འགྲོ་སྟངས་ཀྱི་ཆ་ནས་མཚམས་སྦྱོར་དུ་འཇུག་པའི་ཚིག་ཕྲད་ཀྱི་རིགས་རྣམས་སྡེ་ཚན་བྱེ་བྲག་པར་ངོས་འཛིན་བྱུང་ན་འཇུག་པ་བདེ་བ་སོགས་ཀྱི་དགེ་མཚན་ཡོད་པར་བརྟེན། ཚིག་ཕྲད་ཀྱི་སྐོར་ལའང་གནད་དོན་འགའ་ཞིག་གི་ཐོག་ལ་བརྡ་སྤྲོད་གསར་པའི་གཞུང་འདིར་གསར་གཏོད་ཅུང་ཟད་བྱེད་དགོས་པ་བྱུང་བ་དགོངས་པར་མངའ་འཚལ༏

ཚིག་ཕྲད་ཀྱི་སྐོར་འདི་ཤིན་ཏུ་གལ་ཆེ་བ་མ་ཟད། བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་ལ་ཚིག་ཕྲད་ཀྱི་རྣམ་གྲངས་ཀྱང་ཤིན་ཏུ་མང་བས་ལེའུ་འདིར་ཐོག་མར་ངོས་འཛིན་ཙམ་གྱི་སླད་དུ་ཚིག་ཕྲད་ཀྱི་རྣམ་གྲངས་རྣམས་འཆད་ཀྱི། ཚིག་ཕྲད་སོ་སོའི་ངོ་བོ་དང་བྱེད་ལས། སྒྲ་དང་དོན་གྱི་སྦྱོར་ཚུལ་རྣམས་ནི་གཞུང་འདིའི་སྐབས་གསུམ་པར་ཚིག་ཕྲད་ཀྱི་རྣམ་བཞག་རྒྱས་པར་བཤད་པ་ཞེས་པའི་ནང་སྟོན་ནོ།།

ཚིག་ཕྲད་ཀྱི་ངོ་བོ་ནི། རང་ཉིད་རྐྱང་པས་བརྗོད་བྱ་སྟོན་མི་ནུས་ཤིང་ཚིག་སྔ་ཕྱི་ཕྲད་པར་བྱས་ནས་དོན་སྟོན་པའམ། ཡང་ན་ཚིག་གཅིག་གམ་དུ་མར་དོན་གསལ་བར་བྱ་བར་ཕན་འདོགས་པའི་ཡན་ལག་ཏུ་སྦྱར་བའི་སྒྲའི་རྣམ་པ་ཞིག་གོ །དེ་ཡང་«སླ་སྒོ་མཚོན་ཆའི་འགྲེལ་པར།» “རང་ལ་དོན་མེད་ཅིང་དོན་ལྡན་གསལ་བར་བྱེད་པ་སྟེ། དཔེར་ན་ལྕགས་གཉིས་སྦྱོར་བར་བྱེད་པའི་ཚ་ལ་ལྟ་བུའོ།”[1] །ཞེས་དང་། ས་པཎ་གྱིས་«སྒྲ་ལ་འཇུག་པར།» “རང་ལ་དོན་མེད་ཅིང་དོན་ལྡན་གསལ་བར་བྱེད་པ་སྟེ། དཔེར་ན་ཟངས་གཉིས་སྦྱོར་བར་བྱེད་པའི་ཚ་ལ་ལྟ་བུའོ།”[2] །ཞེས་སོགས་གསུངས་པ་ལས་ཚིག་ཕྲད་ཀྱི་དོན་དང་བྱེད་ལས་གསལ་བར་རྟོགས་ནུས༏

དཔེར་བརྗོད་ན།

ཚེ་རིང་གི༷་ཁང་པ།
རྒྱ་གར་ལ༷་འགྲོ
བགྲེས་ཀྱིས༷་རི་མོ་བྲིས།
དོན་གྲུབ་ཀྱང༷་སླེབས། ཞེས་པ་ལྟ་བུ་ལ།

---

༡ «སླ་སྒོ་མཚོན་ཆའི་འགྲེལ་པ།» སྡེ་དགེ བསྟན་འགྱུར། སྒྲ་མདོ། ཤེ ཤོག ༡༩༤ ན༢

༢ «སྒྲ་ལ་འཇུག་པ།» གསུང་འབུམ་དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༥ ཤོག ༡༥༩

རིམ་པ་བཞིན་ཚིག་ཕྲད་འབྲེལ་སྒྲ་ གི༷་ སྦྱར་བས་ཁང་པ་དང་ཚེ་རིང་གི་དབར་གྱི་འབྲེལ་བ་སྟོན་ལ། དེ་བཞིན་དུ་ལ་དོན་གྱི་ཚིག་ཕྲད་ ལ༷་ སྦྱར་བས་རྒྱ་གར་དང་འགྲོ་བའི་བྱ་བ་གཉིས་སྦྱར་ནས་དོན་སྟོན། ཚིག་ཕྲད་བྱེད་སྒྲ་ ཀྱིས༷་ སྦྱར་ནས་བགྲིས་དང་རི་མོ་གཉིས་འབྲེལ་ཏེ་དོན་སྟོན། ཚིག་ཕྲད་རྒྱན་སྡུད་ ཀྱང་ སྦྱར་ནས་དོན་གྲུབ་དང་སླེབས་པའི་བྱ་བའི་བར་གྱི་དམིགས་བསལ་གྱི་འབྲེལ་བ་སྟོན་པ་ནིཾ་ཚིག་ཕྲད་དེ་དག་སྦྱར་བའི་སྟོབས་ལས་བྱུང་བ་ཡིན་ནོ།།

ཚིག་ཕྲད་ལ་དབྱེ་ན།

༡ ཚིག་ཕྲད་རྐྱང་པ་དང་།[༣]

༢ ཕྲད་འདུས་ཀྱི་ཚིག་ཕྲད་གཉིས་སུ་ཡོད་ཅིང་།

དང་པོ་ཚིག་ཕྲད་རྐྱང་པ་ལའང་ནང་གསེས།

༡ ཚིག་སྦྱོར་གྱི་ཕྲད་དང་།

༢ ཚིག་གི་ཆ་ཤས་སུ་གྱུར་པའི་ཕྲད། བཅས་གཉིས་སུ་གནས།

ཚིག་སྦྱོར་གྱི་ཕྲད་ལའང་། ནང་གསེས་དབྱེ་ན།

༡ རྣམ་དབྱེའི་ཕྲད་དང་།

༢ རྣམ་དབྱེ་མ་ཡིན་པའི་མཚམས་སྦྱོར་གྱི་ཕྲད།

---

[༣] ཤཱཀ་མཆོག་གི་«སྒྲ་སྒྲོའི་རྣམ་བཤད་སྒྲ་བའི་རྒྱན་» (ཤོག ༥༩) ལྟར་ན། སྒྲ་སྒྲོ་ནས་གསུངས་པའི་ཕྲད་སོ་གཉིས་ཞེས་བརྩི་སྲོལ་བྱུང་བར་མངོན་ཏེ། རྣམ་བཤད་དེར་ཕྲད་རྐང་སོ་གཉིས་རྣམས་སྟོམ་དུ། "གང་ཅི་དེ་འདི་ད་ན་སྟེ། །དང་ནི་ཀྱང་ཡང་ཁོ་ན་ཉིད། །ཙམ་འབའ་ཡང་དག་སོགས་ཚུལ་བཞིན། །ཅིང་ལ་ཀྱི་ཀྱིས་ལས་ནས་དུ། །འོ་སོགས་འོན་འམ་དག་སོགས། །པ་བ་ཕྲད་རྐང་སུམ་ཅུ་གཉིས།" །ཞེས་དཔེར་བརྗོད་དང་བཅས་པ་བཀོད་པ་ཞིག་བྱུང་༔ དེ་ལྟ་ནའང་བོད་སྐད་ཀྱི་ཕྲད་རྐང་མཐའ་དག་སོ་གཉིས་སུ་འདུས་པ་ནི་གཏན་ནས་མིན་ཏེ། དེར་བདག་སྒྲའི་ པོ་བོ་དང་། མ་མོ། དེ་བཞིན་དུ་དགག་སྒྲའི་ མ་མི་མིན་མེད། ཞེས་ཞེའོ་ཞེ་ན། ཅེས་ཅེའོ་ཅེ་ན། ཤེའོ་ཤེ་ན། སོགས་མང་པོ་ཞིག་ད་དུང་བསྣན་དགོས་པ་ནི་ཞུ་མི་དགོས༔

༣ མཐའི་ཚིག་ཕྲད་ཅེས་གསུམ་དུ་ཕྱེ་དགོས༑

དེ་ལ་"ཚིག་སྦྱོར་གྱི་ཕྲད་"ཅེས་པ་ནི། བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་ཁྲིམས་གཞིར་བྱས་ཏེ་མིང་ཚིག་སོགས་ཚིག་གི་སྡེ་ཚན་རྣམས་གོ་རིམ་བཞིན་བསྒྲིགས་ཏེ་སྐབས་ཐོབ་ཀྱི་བརྗོད་དོན་སྟོན་པའི་ཆེད་དུ་བཀོད་པའི་ཚིག་ཕྲད་རྣམས་ལ་བྱ་ལ། "ཚིག་གི་ཆ་ཤས་སུ་གྱུར་པའི་ཕྲད་"ཅེས་པ་ནི། ཚིག་ཆ་ཚང་པར་སྒྲུབ་བྱེད་དུ་བཀོད་ཅིང་། རང་ཉིད་གང་ལ་སྦྱར་པའི་ཚིག་དེའི་ཆ་ཤས་སུ་བརྩི་ར་དགོས་པའི་ཕྲད་རྣམས་སོ། །ཕྱི་མ་དེ་ལ་དབྱེ་ན། ༡ ཚིག་གི་ཆ་ཤས་ཙམ་པོ་པའི་ཕྲད་དང་། ༢ བདག་སྒྲའི་ཕྲད། ༣ དགག་སྒྲའི་ཕྲད། ཅེས་གསུམ་དུ་ངེས་སོ།།

༡༤།༡ རྣམ་དབྱེའི་ཕྲད། ༡༨

ཚིག་སྦྱོར་གྱི་ཕྲད་ལས་དང་པོ་རྣམ་དབྱེའི་ཕྲད་ནི། དཔེར་ན། "ཤར་ཕྱོགས་སུ་འགྲོ" ཞེས་པ་ལྟ་བུ་བྱ་བའི་ཡུལ་ཤར་ཕྱོགས་ལ་བྱ་བ་འགྲོ་བ་དེ། སྐབས་སྟོབས་ཀྱི་ཚིག་ཕྲད་རྣམ་དབྱེ་གཉིས་པའི་ལ་དོན་ སུ་ ཞེས་པས་སྟོན་པ་ལྟ་བུ་དང་། ཡང་། "མཁའ་འགྲོའི་དེབ།" ཅེས་པ་ལྟ་བུ་ལ་དེབ་དེ་མཁའ་འགྲོའི་ཡིན་པ་དེ་ཨི་ལྡན་གྱི་ཕྲད་ འི་ ཞེས་པས་སྟོན་པས་རྣམ་དབྱེ་དྲུག་པར་གྲུབ་པ་ལྟ་བུ་རྣམས་སོ།།

ལ་དོན་གྱི་ཕྲད། ༧ སུ་ རུ་ ར་ དུ་ ན་ ལ་ ཏུ། རྣམ་དབྱེ་གཉིས་པ་ལས་སུ་བྱ་བ་དང་། བཞི་པ་དགོས་ཆེད། བདུན་པ་བརྟེན་གནས་བཅས་རྣམ་དབྱེ་གསུམ་ལ་འཇུག

རྣམ་དབྱེ་དྲུག་པ་འབྲེལ་སྒྲའི་ཕྲད། ༥ གི་ ཀྱི་ གྱི་ འི་ ཡི།

རྣམ་དབྱེ་གསུམ་པ་བྱེད་སྒྲའི་ཕྲད། ༥ གིས་ ཀྱིས་ གྱིས་ འིས་ ཡིས།

རྣམ་དབྱེ་ལྔ་པ་འབྱུང་ཁུངས་ཀྱི་ཕྲད། ༢ ནས་ ལས།

གོང་གི་རྣམ་དབྱེའི་ཕྲད་རྣམས་ལས་ལ་དོན་གྱི་ཕྲད། སུ་ཏྲ་ར་དུ་ན་ལ་ཏུ། བདུན་ནི།

༡ རྗོ་ལ་རི་མོ་བྲིས། ལྷ་བུ་རྣམ་དབྱེ་གཉིས་པ་ལས་སུ་བྱ་བ་དང་།

༢ འོད་དུ་གསལ། ལྷ་བུ་རྣམ་དབྱེ་དངོས་མ་ཡིན་ཡང་རྣམ་དབྱེ་གཉིས་པ་དང་འབྲེལ་བའི་
དེ་ཉིད་དེ། བྱ་བྱེད་ངོ་བོ་ཐ་མི་དད་པར་འཇུག་པ་དང་།

༣ རྒྱུ་ལེན་དུ་བཏང་། ལྷ་བུ་རྣམ་དབྱེ་བཞི་པ་དགོས་ཆེད་དང་།

༤ ལྷ་ས་ལ་ཕོ་བྲང་པོ་ཏ་ལ་ཡོད། ལྷ་བུ་རྣམ་དབྱེ་བདུན་པ་བརྟེན་གནས་སམ་གནས་གཞི།

༥ ཆོས་བརྒྱད་ལ་ལྷ་མཆོད། ལྷ་བུ་རྣམ་དབྱེ་དངོས་མ་ཡིན་ཡང་རྣམ་དབྱེ་བདུན་པ་དང་
འབྲེལ་བའི་ཚེ་སྐབས་བཅས་དོན་ལྔ་ལ་འཇུག

ཟུར་བརྗོད། སྐད་ཡིག་གཞན་ཤིང་སྐད་ལྟ་བུར། ནང་། ཕྱི། སྟེང་། སྒང་། འོག བར། ལྟ་བུ་རྣམས། རིམ་པ་བཞིན། ནང་ལ། ཕྱི་རུ ཞེས་སོགས་ལ་དོན་དང་སྦྱར་ནས་བཀོད་དགོས་པས། དེ་རྣམས་ཚིག་ཕྲད་དུ་བརྩི་མོད། བོད་སྐད་ལ་ནི་ལ་དོན་གྱི་ཕྲད་རྣམས་ཚིག་དང་དབྱེར་མེད་དུ་སྦྱར་ནས་བཀོད་མི་དགོས་པར་རང་རྐྱ་བར་གནས་པས། ནང་། ཕྱི། སྟེང་། ཞེས་སོགས་རྣམས་ཚིག་ཕྲད་དུ་མི་བྱེད་པར། གནས་དང་དུས་བརྗོད་པའི་ཚིག་གི་སྡེ་ཚན་དུ་འཇོག་ན་ལེགས་པར་མཐོང་བས་དེ་བཞིན་དུ་བྱས་ཡོད༑

༡༧།༢ རྣམ་དབྱེ་མ་ཡིན་པའི་མཚམས་སྦྱོར་གྱི་ཕྲད།

“མཚམས་སྦྱོར་གྱི་ཕྲད་”ཅེས་པ་ནི། ཚིག་སྔ་ཕྱི་ཕན་ཚུན་ནམ་ཡང་ན་ཚིག་སྦྱོར་དང་ཚིག་གྲུབ་སྔ་ཕྱི་ཕན་ཚུན་མཚམས་སྦྱོར་བའི་ཆེད་དུ་བཀོད་པའི་ཚིག་ཕྲད་རྣམས་སོ། །དེ་ལ་སྤྱིར་རྣམ་དབྱེའི་ཕྲད་རྣམས་ཀྱང་མཚམས་སྦྱོར་གྱི་ཕྲད་ཡིན་མོད། རྣམ་དབྱེ་རྣམས་གོང་དུ་བཤད་ཟིན་པས། འདིར་ནི་རྣམ་དབྱེ་མ་ཡིན་པའི་མཚམས་སྦྱོར་གྱི་ཕྲད་རྐྱང་པ་རྣམས་ལ་བཟུང་ངོ་། །དེ་ལའང་ནང་གསེས་རིགས་མི་འདྲ་བ་ཡོད་དེ།

༡ རྒྱན་སྡུད་ཀྱི་ཕྲད། ༣ ཀྱང་ཡང་འང་།

༢ འབྱེད་སྡུད་ཀྱི་ཕྲད། ༡༡ གམ་ངམ་དམ་ནམ་བམ་མམ་འམ། རམ་ལམ་སམ་ཏམ།

༣ དང་སྒྲ། འབྱེད་པ་དང་། སྡུད་པ། ཚེ་སྐབས། རྒྱུ་མཚན་བཅས་བཞི་ལ་འཇུག་པ།

༤ ནི་སྒྲ། དགར་བ་དང་། བསྣན་པ་ལ་འཇུག་པ།

༥ ཡང་སྒྲ། བསྣན་པ་ལ་འཇུག་པ།

༦ ལྷག་བཅས་ཀྱི་ཕྲད། ༣ སྟེ་ཏེ་དེ།

༧ ལྷག་བཅས་ཀྱི་ཕྲད་གཞན། ལ་སྒྲ། ནས་སྒྲ། ཞིང་ཅིང་ཤིང་།

༨ དང་སྒྲ། ལ་སྒྲ། ཞིང་ཅིང་ཤིང་། ཚིག་གི་འཇོག་མཚམས་ལ་འཇུག་པ།

༩ ཨི་ལྡན་གྱི་ཕྲད། གི་གྱི་ཀྱི་འི་ཡི། ཚིག་སྦྱོར་སྔ་ཕྱི་སྦྲེལ་བའི་འཇོག་མཚམས་ལ་འཇུག་པ།

༡༠ ལྷུང་འདྲེན་གསལ་བྱེད། ཞེས་ ཅེས།

༡༡ དྲི་བའི་གཞི་སྟོན་པའི་ཕྲད། ཞེ་ན། ཅེ་ན། ཤེ་ན།

༡༢ ན་སྒྲ་རྐྱེན་ལྟོས་གསལ་བྱེད་ལ་འཇུག་པ།

༡༣ ན་སྒྲའི་འཇུག་ཚུལ་གཞན་བཤད་པ།

༡༤ ལ་སྒྲའི་འཇུག་ཚུལ་གཞན་བཤད་པ།

༡༥ ཕྱིར་སྒྲ་རྒྱུ་མཚན་སྟོན་བྱེད་ལ་འཇུག་པ།

༡༦།༣ མཐའི་ཚིག་ཕྲད།

“མཐའི་ཚིག་ཕྲད་”ཅེས་པ་ནི། སྐབས་ཐོབ་ཀྱི་བརྗོད་པའི་མཇུག་བསྡུས་ཏེ་ཚིག་སྒྲུབ་དེའི་མཚམས་བཅད་པར་སྟོན་པའི་ཚིག་སྦྱོར་གྱི་ཕྲད་རྣམས་སོ། །དེ་ལ་འང་ནང་གསེས་རིགས་མི་འདྲ་བ་གཤམ་གསལ་རྣམས་ཡོད།

༡ སླར་བསྡུའི་ཕྲད། ༡༡ གོ་ངོ་དོ་ནོ་མོ་མོ་འོ། རོ་ལོ་སོ་ཏོ།

༢ འབྱེད་སྡུད་ ༡༡ ཀྱི་ཚིག་ལ་འཇུག་པ།

༣ དང་སྒྲ་གདམས་ངག་ལ་འཇུག་པ།

༤ ཞིག ཅིག ཤིག སྐུལ་ཚིག་ལ་འཇུག་པ།

༥ ཞིའོ། ཅིའོ། ཤིའོ། རྫོགས་ཚིག་ལྟ་བུར་འཇུག་པ།

༡༥།༤ ཚིག་གི་ཆ་ཤས་ཀྱི་ཕྲད།

ཚིག་གི་ཆ་ཤས་སུ་གྱུར་པའི་ཕྲད་ནི། དཔེར་ན། པ་བ་མ། ལྟ་བུ། མིང་ཚིག་གི་ཆ་ཤས་སུ་གྱུར་བ། བུམ་པ། ཀ་བ། ག་པ། ལྕ་བ། རྫ་མ། རམ། བླ་མ། ལྟ་བུར་སྦྱར་བ་དང་། དེ་བཞིན་དུ། སྙིང་ག ཐུགས་ཀ ཐང་ཀ ཞིང་ཀ སེར་ཁ། ལྟ་བུ་དང་། ཡང་བྱ་ཚིག་གི་ཆ་ཤས་སུ་སྦྱར་བ། བཏང་བ། མཐོང་བ། སོང་བ། མཐོང་བ། ཟས་པ། ལྟ་བུ་དང་། ཡང་བདག་སྒྲར་སྦྱར་བ། དགའ་ལྡན་པ། ལྡས་བ། རིན་སྤུངས་པ། བདེ་ཆེན་པ། ཁ་བ་རི་བ། ཇ་མ། ཆང་མ། གཞས་མ། ལྟ་བུའོ། །དབྱེ་ན་ནང་གསེས།

༡ ཆ་ཤས་ཙམ་པོ་བ། པ་བ་མ། པོ་བོ་མོ། ཀ་ཁ་ག་ང་།

༢ བདག་སྒྲའི་ཕྲད། པ་བ་མ། པོ་བོ་མོ།

༣ དགག་སྒྲའི་ཕྲད། མ་མི་མིན་མེད། བཅས་རིགས་གསུམ་ཡོད༔

ཚིག་ཕྲད་ཀྱི་རྣམ་བཞག་ཞིབ་པ་ནི་གཞུང་འདིའི་སྐབས་གསུམ་པར་ཤིན་ཏུ་རྒྱས་པར་གཏན་ལ་འབེབས་ལ། འདིར་བཀོད་པ་ནི་རྣམ་གྲངས་ངོས་གཟུང་བ་ཙམ་གྱི་ཆེད་དུའོ།།

༡༥།༥ མཚམས་སྦྱོར་གྱི་ཕྲད་འདུས།

"མཚམས་སྦྱོར་གྱི་ཕྲད་འདུས"ཞེས་པ་ནི། ཚིག་ཕྲད་གཉིས་སམ་མང་བ་ཞིག་ཕྱོགས་གཅིག་ཏུ་འདུས་ཤིང་། དེ་རྣམས་བཀོད་པའི་ཚེ་དགོས་པ་གཙོ་བོ་ནི་ཚིག་སྦྱོར་དང་ཚིག་སྒྲུབ་ཕན་ཚུན་མཚམས་སྦྱོར་བའི་ཆེད་དུ་ཡིན་པ་རྣམས་སོ། །འདིར་རྣམ་གྲངས་ཀྱི་ཚུལ་དུ་ཕྲད་འདུས་དེ་རྣམས་བཀོད་ན།

༡ དོན་གྱི་སྐབས་དབྱེ་བའི་མཚམས་སྦྱོར།

དེ་ལ། དེ་ཡང་། དེ་ནི། འོན། ཞེས་པ་ལྟ་བུ་དང་།

༢ དམིགས་ཀྱིས་འཛིན་པའི་མཚམས་སྦྱོར།

དེ་ནས། དེ་རྗེས། དེར་མ་ཟད། དེར་མཚད། དེ་བར། དེར་བརྟེན། དེ་མཐུན། དེ་བསྟུན། དེ་བཞིན་དུ། དེ་ལྟ་ན། དེ་ལྟ་ནའང་། དེ་ལྟ་མོད་ཀྱི་འོན་ཀྱང་། དེའི་དབང་དུ་བྱས་ནའང་། དེའི་ཐོག་ནས། དེའི་སྟེང་ནས། དེའི་ངང་ནས། དེའི་སྒོ་ནས། ཞེས་པ་ལྟ་བུ་དང་།

༣ དམིགས་ཀྱིས་མི་འཛིན་པའི་མཚམསསྦྱོར།

གལ་ཏེ། གལ་སྲིད། གང་དུ་ན། གང་གི་ཕྱིར། གང་ལྟར་ཡང་། ཇི་ལྟར་ཡང་། ཅིར་ཡང་། ཅི་ནས་ཀྱང་། ཞེས་པ་ལྟ་བུ་དང་།

༤ ཕན་ཚུན་སྦྲེལ་བའི་སྦྱོར།

ཇི་བཞིན། དེ་བཞིན། ཇི་ལྟར། དེ་ལྟར། ཇི་ལྟར། ཇི་སྲིད། དེ་སྲིད། ཇི་སྙེད། དེ་སྙེད། ཇི་ཙམ། དེ་ཙམ། ཇི་བར། དེ་བར། ཞེས་པ་ལྟ་བུ་དང་།

༥ མཚམས་སྦྱར་ཕྲད་འདུས་གཞན།

འོན་ཏེ། གཞི་རྒྱང་། གཞི་རྩ། སྤྱིར་བཏང་། གཞན་ཡང་། སླར་ཡང་། སླད་ནས་ཀྱང་།

སླད་མར་ཡང་། ཕྱིར་ཡང་། ལ་སོགས་པ། མ་གཏོགས། ཡང་ན། མཉམ་དུ། ད་དུང་། ནམ་ཞིག +དུས། +ཚེ། +སྐབས། +རིང་། ལྟ་བུ་རྣམས་སོ།།

དེ་རྣམས་ཚིག་སྒྲུབ་རང་མཚན་པ་གཉིས་ཚིག་སྒྲུབ་རྒྱས་པ་གཅིག་ཏུ་འབྲེལ་བའི་ཆེད་དུ་སྦྱོར་བའམ། ཡང་ན་ཚིག་སྒྲུབ་མ་གཙང་ཞིག་ལ་ཚིག་སྦྱོར་གཞན་ཞིག་བུ་ཕྲུག་གི་ཚུལ་དུ་ཚིག་སྒྲུབ་དེའི་ཆ་ཤས་སུ་སྦྱོར་བའི་ཆེད་དུ་བཀོད་པའི་ཕྲད་རྣམས་སོ།།

སྡོམ་ལ། བོད་ཀྱི་ཡི་གེར་ཉེར་མཁོ་བའི། །སྡེ་ཚན་བཅུ་གཅིག་པ་ནི་ཕྲད།།
རང་ལ་དོན་མེད་དོན་ལྡན་གསལ། །ཇི་ལྟར་ལུགས་ལ་ཚ་ལ་བཞིན།།
དེ་ཡང་ཚིག་ཕྲད་རྐྱང་པ་དང་། །མཚམས་སྦྱོར་ཕྲད་འདུས་གཉིས་སུ་འདུས།།
དང་པོར་ཚིག་སྦྱོར་ཆ་ཤས་ཕྲད། །ཚིག་སྦྱོར་ཕྲད་ལའང་རྣམ་དབྱེ་དང་།།
མཚམས་སྦྱོར་ཚིག་ཕྲད་མཐའ་ཡི་ཕྲད། །ཆ་ཤས་ཕྲད་ལའང་དེ་བཞིན་དུ།།
ཆ་ཤས་ཙམ་དང་བདག་སྒྲ་དང་། །དགག་སྒྲའི་ཕྲད་བཅས་གསུམ་དུ་ཡོད། །ཅེས་བྱའོ།། །།

ལེའུ་བཅུ་བདུན་པ།

སྡེ་ཚན་བཅུ་གཉིས་པ་དྲི་ཚིག་དང་། སྒྱི་སྒྲའི་སྐོར།

༄ བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་ལ་དྲི་བའམ་ཐེ་ཚོམ་པའི་རིགས་མི་འདྲ་བ་ཇི་ལྟར་ཡོད་པ་རྣམས་"སྒྱི་སྒྲ་"ཞེས་པའི་ཚིག་ཕྲད་ཀྱི་སྡེ་ཚན་དམིགས་སུ་བསལ་བ་ཞིག་གི་ཐོག་ནས་རྣམ་པར་བཞག་ལ། དེ་ཡང་«སུམ་ཅུ་པ་»རྩ་བའི་ནང་དེ་འདྲ་བའི་སྒྱི་སྒྲ་ལ། གང་། ཞེས་པ་གཅིག་བུ་ལས་མ་གསུངས་མོད། ཕྱིས་ཀྱི་བཏྲ་སྦྱོད་པ་རྣམས་ནས་དཔྱད་པ་མཛད་དེ། དེའི་སྟེང་། སུ། ཅི། ཇི། གསུམ་བསྣན་ཏེ་སྒྱི་སྒྲ་ལ་ ཅི་ ཇི་ སུ་ གང་ བཅས་བཞིར་གཏན་འབེབས་མཛད་ཡོད༑ དེ་རྣམས་ལ་སྒྱི་སྒྲ་"གང་"ཞེས་པ་ནི་ཚོས་ཀུན་ལ་འཇུག་ཅིང་། "སུ་" ཞེས་པ་ནི་གང་ཟག་གམ་སྐྱེས་བུ་འབའ་ཞིག་ལ་འཇུག་མོད། "གང་"ཞེས་པ་ནི། དཔེར་ན། "གང་ལ་ཡོན་ཏན་མཆོག་མངའ་བའི།། དཀོན་མཆོག་དེ་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ།" །ཞེས་པའི་གང་དང་། "གང་ཞིག་གཟིགས་ཤིང་གསུངས་པ་ཡི།། མཁྱེན་དང་སྟོན་པ་བླ་ན་མེད།" །ཅེས་པ་ལྟ་བུ་ནི་རང་བབས་སུ་སྒྱི་སྒྲར་འཇུག་གི དེ་ལས་ལྡོག་སྟེ་སྒྱི་སྒྲ་ སུ་ ཅི་ ཇི་ གསུམ་ནི། གཙོ་བོ་དྲི་བའམ་ཐེ་ཚོམ་པ་དང་འབྲེལ་བའི་སྟེང་ནས་སྒྱི་སྒྲར་འཇུག་པའི་ཁྱད་པར་ཡོད་པར་ཤེས་དགོས༑

༡༦།༡ སྒྱི་སྒྲ ཅི་ ཇི་ སུ་ གང་།

ངོ་བོ་ནི། དོན་ཅི་བྲག་པ་ཞིག་དམིགས་སུ་མི་འཛིན་པར་སྤྱི་ལ་ཁྱབ་པའི་དོན་ཅན་དུ་སྒྱུར་བའམ། ཡང་ངེས་གཟུང་གི་ཚིག་གྲོགས་དང་སྦྲེལ་ནས་དོན་ཅི་བྲག་པ་ལ་འཇུག་པའི་སྒྱི་བརྗོད་པའི་ཚིག་གོ།

ཚིག་གྲོགས་སམ་ཕྲད་དང་སྦྱོར་ཚུལ་ནི།

གང་། གང་ཞིག གང་དག གང་གི གང་གིས། གང་ལ། གང་ཕྱིར། གང་ལྟར། གང་ཙམ། གང་འདྲ།

ཅི། ཅི་ཞིག ཅི་སྟེ། ཅི་སླད། ཅི་འདྲ། ཅིའི་ཕྱིར། ཅིའི། ཅིས། ཅི་ལ།

ཇི། ཇི་སྲིད། ཇི་སྲིད། ཇི་ལྟར། ཇི་བཞིན། ཇི་སྐད། ཇི་ཙམ།*

སུ། སུ་ཞིག སུ་དག སུའི། སུས། སུ་ལ། སུ་འདྲ།

དཔེར་བརྗོད་ནི།

བུ་མོ་གང༷་གིས་གཞུས་ཤིན་ཏུ་སྟན་པོ་བཏང་བ་དེ་ལ་མེ་ཏོག་ཕུལ་སོང་།

མགོན་པོ་གང༷་གི་བཀྲིན་གྱི་འོག་ང་ཚོ་འཚོ་བཞིན་པ་དེའི་བཀྲིན་ངེས་པར་དུ་དྲན་དགོས།

ཆར་པ་གང༷་ལ་བབས་པའི་ཡུལ་ལུང་དེར་སྟོན་ཐོག་ལེགས་པ་ཚོས་ཉིད་རེད།

མི་གཤིས་ཁ་བཟང་པོ་ནི་གང༷་དུ་གནས་ཀྱང་དེར་སེམས་ལྷོད་པོར་གནས། ཞེས་པ་ལྟ་བུ་དང་།

ཡང་དཔེར་བརྗོད་ཚིགས་སུ་བཅད་པ་ཡོངས་སུ་གྲགས་པ་འགའ་ཤས་འདིར་དྲངས་ན།

གང༷་གིས་ཐུགས་བརྩེ་ཉེར་དགོངས་ནས། །ལྟ་བ་ཐམས་ཅད་སྤོང་བའི་ཕྱིར།།
དམ་པའི་ཆོས་ནི་སྟོན་མཛད་པའི། །གཽ་ཏམ་དེ་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ།[༡] །ཞེས་དང་།

གང༷་ལ་ཡོན་ཏན་ཡོད་བཞིན་དུ། །སྤྱོད་དམ་སྦྱིན་པར་མི་བྱེད་ན།།
མི་དེ་ནད་ཀྱིས་བཏབ་པ་འམ། །ཡང་ན་ཡི་དྭགས་མངོན་སུམ་ཡིན།[༢] །ཞེས་དང་།

---

༡ མགོན་པོ་ཀླུ་སྒྲུབ་ཀྱི་«རྩ་བ་ཤེས་རབ།» རབ་བྱེད། ༢༧ ཤློཀ ༣༠

༢ «ས་སྐྱ་ལེགས་བཤད།» རབ་བྱེད། ༧ ཤློཀ ༡༢ «ལེགས་བཤད་ལུགས་ཀྱི་བསླབ་བྱའི་དཔེ་ཚོགས།» བོད་ཀྱི་གཙུག་ལག་གཅེས་བཏུས་པོད་ཕྲེང་། ༢༧ དེབ། ཤོག ༣༨

གནས་དང་ཕྱོགས་རྣམས་གང་དུ་འགྲོ་ཡང་རུང་། །གཞི་དང་གནས་མལ་གང་དུ་བྱེད་ཀྱང་རུང་།།
གྲོགས་དང་འགྲོགས་ལུགས་སུ་ལ་འཚོལ་ཡང་རུང་། །གཞན་དང་བསྟུན་པ་མི་ཚོས་རྒྱ་བ་ཡིན།།[3]
ཞེས་ལྟ་བུའོ།།

གོང་དུ་བཀོད་པའི་དཔེར་བརྗོད་ཚིགས་སུ་བཅད་པ་རྣམས་ལ་བརྟག་ན། རེ་རེ་ནས་སྤྱི་སྒྲའི་གང་ ཞེས་པ་དོན་བྱེ་བྲག་པ་རེར་འཇུག་པ་ནི་གཤམ་གྱི་དེ་སྒྲ་རེ་སྦྱར་བའི་དབང་གིས་ཡིན་པར་དཔོག་ནུས་ཏེ། རིམ་པ་བཞིན། “གང་གིས་ཐུགས་བརྩེས།” ཞེས་པ། “གོ་ཏམ་དེ་ལ།” ཞེས་པ་དང་སྦྱར་དགོས་ཤིང་། དེ་བཞིན་དུ་དཔེར་བརྗོད་གཉིས་པའི། “གང་ལ་ཡོན་ཏན།” ཞེས་པའི་གང་སྒྲ་ནི། “མི་དེ་ནང་ཀྱིས།” ཞེས་པ་དང་སྦྱར་དགོས་པ་དང་། དེ་ལས་ལྡོག་ཏེ་དཔེར་བརྗོད་གསུམ་པའི་ནང་གི་གང་སྒྲ་རྣམས་དང་། སུ་སྒྲ་ནི་སྤྱི་སྒྲ་འབའ་ཞིག་པར་གནས་པའི་ཁྱད་པར་ཡོད་པར་ཤེས་པ་གནད་ཆེའོ།།[4]

གོང་དུ་སྨོས་པའི་སྤྱི་སྒྲ་དང་འབྲེལ་བའི་གནས་གཞན་ཤེས་དགོས་པ་གཅིག་ནི། སྤྱི་སྒྲ་དེ་རྣམས་བཀོད་པའི་ཚེ་སྐབས་དུ་མར་དེ་ཞེས་པ་དང་ཟུང་འབྲེལ་དུ་སྦྱར་ཞིང་། སྤྱི་སྒྲ་དེའི་ཡ་ལྟ་བུར་བྱས་ཏེ་ཚིག་བསྒྲིགས་བཀོད་དགོས་ཏེ། དཔེར་ན། གང་གང་། ཞེས་པ་ལ། དེ་དེ། ཞེས་དང་། སུའམ

[3] འབྲོམ་སྟོན་པའི་«བསླབ་བྱ་མི་ཆོས་གནད་ཀྱི་ཕྲེང་བ།» ཤོག ༢ «ལེགས་བཤད་ལུགས་ཀྱི་བསླབ་བྱའི་དཔེ་ཚོགས།» བོད་ཀྱི་གཙུག་ལག་གཅེས་བཏུས་པོད་ཕྲེང་། ༡༧ དེབ། ཤོག ༡

[4] མཁས་དབང་དགེ་འདུན་ཆོས་འཕེལ་གྱིས། “སྤྱི་སྒྲ་གང་དང་ཇིའི་སྒྲས་བྱེ་བྲག་དེ་དང་འདི་འདྲེན་པའམ། ངེས་གཟུང་བྱ་ཚུལ་ཤིན་ཏུ་གལ་ཆེ་ཚུལ་སཾསྐྲིཏ་དང་ཧིནྡི་ལ་ཡོད་པ་འདྲ་པོ་ངེས་པར་དགོས་འདུག” ཅེས་གསུངས་པ། དེང་རབས་བོད་ཀྱི་བརྡ་སྤྲོད་སྙན་ངག་དང་བཅས་པ་ལ་མཁས་པའི་ཁྱུ་མཆོག་ཏུ་གྱུར་པ་རག་ར་རིན་པོ་ཆེས་ཡིག་ལམ་བརྒྱུད་བཀའ་བསྩལ། སྤྱི་སྒྲའི་གང་ཞེས་པའི་ཚིག་དེས་བྱེ་བྲག་གི་དོན་འདྲེན་ཚུལ་འདི་ཚིག་སྦྱོར་སྣེ་མང་པོ་ཡོད་པ་རྣམས་ཀྱི་ནང་གསེས་ཆ་ཤས་རྣམས་མ་འདྲེས་ཤེས་པ་ལ་ཤིན་ཏུ་གནད་ཆེ་བས། གཤམ་དུ་ཚིག་སྦྱོར་གྱི་སྐོར་བཤད་པའི་སྐབས་སུ་ཞིབ་པར་ལྟོས།།

གང་། གང་ཞིག ཅེས་པ་ལ། དེ་ཞེས་དང་། དེ་བཞིན་དུ། གང་གིས། དེས། གང་གི དེའི། གང་ལ། དེ་ལ། གང་འདྲ། དེ་འདྲ། གང་ལྟར། དེ་ལྟར། གང་ཕྱིར། དེ་ཕྱིར། ཞེས་པ་ལྟ་བུ་ཕན་ཚུན་སྦྲེལ་ནས་སྦྱར་བ་མང་ངོ་། །དེ་དང་ཚུལ་མཚུངས་པར་སྤྱི་སྒྲ་གཞན། ཅི་ཇི་ གཉིས་ལའང་། ཇི་སྲིད་དེ་སྲིད། ཇི་སྙེད་དེ་སྙེད། ཇི་ལྟར་དེ་ལྟར། ཅིའི་ཕྱིར་དེའི་ཕྱིར། ཅི་སླད་དེ་སླད། ཅེས་པ་ལྟ་བུ་སྦྱོར་རོ། །དེ་ཡང་དཔེར་བརྗོད་འགའ་ཤས་བཀོད་ན།

ཁྱེད་རང་ལ་དེབ་གང་དང་གང་ཡོད་ནའང་དེ་དང་དེ་ཁྱེར་ནས་དཔེ་མཛོད་ཁང་ལ་ཕེབས་ཤོག
མི་ཏོག་གང་བཏབ་པ་དེར་ཆུ་བླུགས་དགོས༑
ཚེ་རིང་ལ་གཏམ་གང་སྨྲས་པ་དེ་དྲན་པར་བྱོས་ཤིག
བླ་མས་གང་གསུངས་པ་དེ་སེམས་ལ་ཞོག ཅེས་དང་།

ཇི་སྲིད་བརྡ་སྤྲོད་ལེགས་པོ་མ་ཤེས་པ་དེ་སྲིད་དུ་བོད་ཡིག་ལེགས་པོ་བྲིས་མི་ཤེས༑
ཇི་སྲིད་ཆར་པ་མ་གཏང་པ་དེ་སྲིད་དུ་ཞིང་ཁ་འདེབས་མི་ནུས༑
ཇི་སྲིད་དུ་ཁོས་ངའི་ཁ་ལ་མ་ཉན་པ་དེ་སྲིད་དུ་ནན་ཏན་དུ་རྗོད་ཀྱི་ཡིན༑ ཞེས་དང་།

ཇི་ལྟར་མི་རབས་སྔ་མ་རྣམས་ནས་ངལ་བ་བསྟེན་པ་དེ་ལྟར་ང་ཚོ་གཞོན་རིགས་རྣམས་ནས་ཀྱང་བྱ་དགོས༑
ཇི་ལྟར་གངས་རི་དཀར་བ་དེ་ལྟར་དུ་ངའི་སེམས་ཀྱང་དཀར༑ ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ།།

ཡང་དཔེར་བརྗོད་ཚིགས་སུ་བཅད་པ་ཡོངས་གྲགས་འགའ་ཤས་ཤིག་འདིར་བཀོད་ན།

གང་གང་རྐྱེན་ལ་རག་ལས་པ། །དེ་དེ་རང་བཞིན་གྱིས་སྟོང་ཞེས།[༥] །ཞེས་དང་།

༥ རྗེ་ཙོང་ཁ་པ་ཆེན་པོའི་«རྟེན་འབྲེལ་བསྟོད་པ།» ཤློཀ ༥

ཇི་སྲིད་ནམ་མཁའ་གནས་པ་དང་། །འགྲོ་བ་ཇི་སྲིད་གནས་གྱུར་པ།།
དེ་སྲིད་བདག་ནི་གནས་གྱུར་ནས། །འགྲོ་བའི་སྡུག་བསྔལ་སེལ་བར་ཤོག[༦] །ཅེས་དང་།

ཇི་ལྟར་བལྟམས་པ་ཙམ་གྱིས་ནི། །ལྷ་རྣམས་ཀྱིས་ནི་ཁྲུས་གསོལ་བཞིན།།
ལྷ་ཡི་ཆུས་ནི་དག་པ་ལྟར། །དེ་བཞིན་བདག་གིས་ཁྲུས་བགྱི་འོ། །ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ།།

དེ་ལ་འཇམ་མགོན་ས་པཎ་གྱིས་མཁས་འཇུག་ཏུ། "གང་གང་དེ་དང་དེ་ལ་སོགས། །སྔ་མའི་ཚིག་གིས་ཕྱི་མ་འདྲེན། །གང་དང་གང་ཞེས་བྱ་བའི་སྒྲ་སྔོན་ལ་ཡོད་ན་དེ་དང་དེ་ཞེས་པའི་སྒྲ་འདྲེན་པར་བྱེད་པ། ཇི་ལྟ་ཇི་ལྟའི་སྒྲས། དེ་ལྟ་དེ་ལྟར་དང་། ཇི་སྙེད་ཀྱི་སྒྲས་དེ་སྙེད་དང་། གང་ཕྱིར་གྱིས་དེ་ཕྱིར་ལ་སོགས་པ་སྒྲ་སྔ་མས་ཕྱི་མ་འདྲེན་པའི་ནུས་པ་ཡོད་པ་རྣམས། ཚིག་གཞུང་དུ་དངོས་སུ་ཡོད་ཀྱང་རུང་མ་བཀོད་ཀྱང་རུང་སྟེ། དེ་ལྟར་སྦྱར་ལ་བཤད་པར་བྱའོ།"[༧] །ཞེས་གསུངས་པ་ནི་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་གསང་གནད་ཕྲ་མོ་རྣམས་ལའང་ནང་བྱན་ཆུད་པའི་མཁས་པའི་གསུང་དུ་ངེས་སོ།།

ཟུར་བརྗོད། «གསེར་ཏོག་སུམ་རྟགས»སུ་སྤྱི་སྒྲའི་ཇི་དང་འབྲེལ་བའི་ཚིག་རྣམས་དབྱེ་བ་དང་རྩོད་པ་འཛུགས་པ་ལྟ་བུ་ལ་སྦྱར་བ་མི་བདེ་ཞིང་། "ཇི་ལྟ་བ་དང་ཇི་བཞིན་ཇི་འདྲ་བ། །ཇི་ཙམ་ཇི་ལྟར་ཇི་སྙེད་ཇི་སྐད་དུ།"[༨] །ཞེས་པ་ལྟ་བུ་དཔེ་མཚོན་བཀོད་པ་ལ་འཇུག་པར་གསུངས་པ་ལྟར་ལག་ལེན་བསྟར་ན་ལེགས་པར་མཐོང་།

༦ སློབ་དཔོན་ཞི་བ་ལྷའི་«སྤྱོད་འཇུག» ལེའུ ༡༠ ཤློ་ཀ ༥༥
༧ «མཁས་འཇུག» དེབ། ཤོག ༢༠
༨ «གསེར་ཏོག་སུམ་རྟགས།» དེབ། ཤོག ༢༡

༡༧།༢ དྲི་ཚིག་ཁག

ངོ་བོ་ནི། དྲི་བའམ་ཐེ་ཚོམ་པར་སྟོན་པའི་ཆེད་དུ་སྦྱར་བའི་སྤྱི་སྒྲའམ་འབྱེད་སྡུད་ཀྱི་ཕྲད་དོ།།

དེ་ལ་དྲི་ཚིག་སྦྱོར་བའི་ཚེ་གོང་དུ་སྨོས་པའི་སྤྱི་སྒྲ་གསུམ་པོའི་གཟུགས་གང་རུང་ཞིག་བཀོད་དེ་དྲི་བའམ། ཡང་ན་བྱ་ཚིག་ཅིག་གི་མཐར་འབྱེད་སྡུད་ཀྱི་ཕྲད་ གམ་ ངམ་ དམ་ ནམ་ བམ་ མམ་ འམ་ རམ་ ལམ་ སམ་ ཏམ་ གང་རུང་ཞིག་སྦྱར་ཏེ་དྲི་ཚིག་བཀོད་པའང་ཡོད་པས། དྲི་ཚིག་བཀོད་སྟངས་རིགས་གཉིས་ཡོད་པ་ཤེས་དགོས་སོ། །གཙོ་བོ་ཁ་སྐད་ཡིན་མོད། སྐབས་འགར་ཡིག་སྐད་དུའང་། ཚིག་གྲོགས་ ཨེ། ཞེས་པ་བྱ་ཚིག་དང་ཡོད་པ་དང་ཡིན་པ་སྟོན་བྱེད་ཀྱི་མཇུག་སྡུད་ཀྱི་ཚིག་གི་སྔོན་དུ་སྦྱར་ཏེ། དཔེར་ན། ཨེ་ཤེས། ཨེ་ཉན། ཨེ་མཐོང་། ལྟ་བུ་དང་། ཨེ་ཡོད། ཨེ་ཡིན། ཨེ་འདུག ལྟ་བུ་དྲི་ཚིག་སྦྱོར་སྲོལ་ཡང་ཡོད་; དྲི་ཚིག་གི་སྦྱོར་ཚུལ་གསུམ་པ་འདི་འབྱེད་སྡུད་དང་ཆ་འདྲ་བར་འདམ་ངའི་ཚིག་ཏུའང་སྦྱར་རུང་སྟེ། དཔེར་ན། ཨེ་ཤེས་མི་ཤེས། ཨེ་ཉན་མི་ཉན། ཨེ་མཐོང་མི་མཐོང་། ལྟ་བུ་དང་། ཨེ་ཡོད་མི་ཡོད། ཨེ་ཡིན་མ་ཡིན། ཨེ་འདུག་མི་འདུག ཅེས་པ་ལྟ་བུའོ།།

དཔེར་བརྗོད།

སུ། ཁོང་སུ་རེད། དེ་རིང་སུ་ཕེབས་ཀྱི་ཡོད་རེད། སྐད་ཆ་ཤོད་མཁན་དེ་སུ་རེད། སུ་སྐད་གཏང་པ་ཡིན། སུ་དགོས།

མི་ཁ་ཤས་ཤིག་ལ་སྦྱར་ན། སུ་དང་སུ་དགོས། སུ་སུ་དགོས། ཞེས་ཀྱང་སྦྱར་རུང་ངོ་།།

སུས་རི་མོ་འདི་བྲིས་སོང་། ཁོང་ལ་སུས་བཤད་པ་རེད། དེབ་དེ་སུས་ཉོ་ཡི་རེད། སུ་དང་སུས་འོས་ཤོག་འཕངས་སོང་། ལྟ་བུའོ།།

ཁང་པ་འདི་ཤུའི༵་རེད། ཁོང་ཤུའི༵་བུ་མོ་རེད། ཤུའི༷་དེབ་ཉོས་སམ། ཤུའི༷་བུ་སླེབས་སོང་།

ཤུ༵་ལ་སྤྲད་པ་ཡིན། བགྲིས་ཀྱིས་མེ་ཏོག་དེ་ཤུ༵་ལ་སྤྲད་སོང་། །ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ།།

གང་། འདི་གང༷་རེད། (ཁ་སྐད་ལ། འདི་ག་རེ་རེད། ཅེས་སྨྲའོ།།)

ཤིང་དེ་གང་གིས་(ག་རེས་)བཅགས་སོང་།

སྨན་གང་གིས་ཕན་བྱུང་། (ཁ་སྐད་ལ། ག་གིས་ ཞེས་སྨྲ།)

སྟག་དེ་གང་འདྲ་(ག་འདྲ་)ཞིག་འདུག

མེ་ཏོག་གང༷་ཞིག་(ག་གི་)དྲི་མ་ཞིམ་པོ་ཡོད་རེད།

ལྟེ་མིག་འདི་སྒོ་གང༷་གི་(ག་གིའི་)རེད།

རྡོ་རྗེ་གདན་རྒྱ་གར་ས་ཕྱོགས་གང༷་དུ་(ག་པར་) ཡོད།

ལྷ་ས་གང༷་དུ་ཡོད། པདྨ་གང༷་དུ་ཕེབས་སོང་།

དེ་ལྟར་སྤྱི་སྒྲ་ ཤུ་ དང་ གང༷་ ལྟ་བུ་བཀོད་དེ་དྲི་ཚིག་སྦྱབ་པའི་ཚེ་དྲི་བའི་མཐར་འབྱེད་སྡུད་ཀྱི་ཕྲད་མི་སྦྱོར་བ་སྤྱི་སྤྱོལ་ལྟ་བུར་སྣང་བ་བརྟག[༩]

དྲི་ཚིག་བཀོད་སྟངས་གཉིས་པ་སྟེ། འབྱེད་སྡུད་སྦྱར་ནས་དྲི་ཚིག་སྦྱབ་ཚེ། འབྱེད་སྡུད་རྣམས་ཚིག་སྔ་མའི་རྗེས་འཇུག་གམ་ཡང་འཇུག་ལ་བལྟོས་ཏེ་སླར་བསྡུའི་སྐབས་ཀྱི་སྒྲ་སྦྱོར་དང་མཐུན་པར་བཀོད་དགོས༏

དཔེར་ན། དངུལ་འདི་ཙམ་གྱིས་ཆོག་གམ༵། མེ་ཏོག་འདིས་ཡིད་འཕྲོག་གམ༵། རྒྱ་བཀག་གམ༵།

༩ དགོངས་འཆར་འདི་དགེ་འདུན་རབ་གསལ་ལགས་ནས་གནང་༏

ཡི་གེ་བཏང་ང༵མ། མཐོང་ང༷མ། སོང་ང༷མ། བྱུང་ང༷མ།
གསེར་ཡོད་ད༵མ། མཆོད་ད༷མ། བཅད་ད༷མ། སྦྲད་ད༷མ།
ཁོང་ལ་ཡིད་སྨོན་ན༵མ། མཐུན་ན༷མ། ཕན་ན༷མ། བསྙུན་ན༷མ།
ས་བོན་བཏབ་བ༵མ། ཐོབ་བ༷མ། བཏབ་བ༷མ། འཆབ་བ༷མ།
ཇ་ཞིམ་མ༵མ། ཐེ་ཚོམ་མ༷མ། འཆམ་མ༷མ། དམ་མ༷མ།
རི་མཐོའ༵མ། དགའ༷མ། ལྷའམ། སྐྱབས་སུ་མཆིའམ།
བཙོན་ལས་ཐར་ར༵མ། དར་ར༷མ། འཕྱུར་ར༷མ། ཚོར་ར༷མ།
འོད་གསལ་ལ༵མ། དལ་ལ༷མ། གསལ་ལ༷མ། སྡུག་བསྔལ་ལ༷མ།
དོན་དེ་སེམས་ས༵མ། གཉིས་ས༷མ། གསོས་ས༷མ། ལུས་ས༷མ།
དཀར་པོར་གྱུརད་ཏ༵མ། ཕྱིནད་ཏ༷མ། གསོལད་ཏ༷མ། གྱུརད་ཏ༷མ། ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ།།

འབྱེད་སྡུད་སྒྱུར་བའི་དྲི་ཚིག་ལ་མཇུག་སྡུད་ཀྱི་ཚིག་མེད་པའི་ཚེ། བྱ་ཚིག་ཉིད་ཀྱི་གཟུགས་ལས་འདས་མ་འོངས་ད་ལྟ་སོགས་དུས་གང་ཡིན་མཚོན་པར་བྱེད་པ་སྟེ། དཔེར་ན། བཏུག་ག༷མ། ཞེས་པ་མ་འོངས་པ་དང་། ཏོག་ག༷མ། ཞེས་པ་ད་ལྟ་བ་དང་། བཏུགས་ས༷མ། ཞེས་པ་འདས་པ་ལ་འཇུག་པ་དང་། གལ་ཏེ་བྱ་ཚིག་ཡིག་གཟུགས་མི་འགྱུར་བའི་རིགས་ཡིན་ན། དུས་གང་ཡིན་སྐབས་སྟོབས་ལས་གོ་དགོས༔

དེ་རྣམས་ལ་དགག་སྒྲ་སྦྱར་བའི་ཚེ་ཡིག་སྐད་ལ་ནི་སྔར་བཤད་ཟིན་པ་ལྟར། དུས་ད་ལྟ་བ་དང་། མ་འོངས་པ་ལ། མི་མཐོང་ང༷མ། མི་ཏོག་ག༷མ། ཞེས་སོགས་དང་། འདས་པ་ལ། མ་བཏུགས་ས༷མ། མ་མཐོང་ང༷མ། ཞེས་སྦྱོར་དགོས་སོ།།

གོང་གི་དྲི་ཚིག་སྦྱོར་ཚུལ་དང་པོ་གཉིས་ལ་མཇུག་སྡུད་ཀྱི་ཚིག་བཀོད་ཡོད་ན། དགག་སྒྲ་སྦྱར་བའི་ཚེ། སོ་སོར་སྐབས་ཐོབ་ཀྱིས་དགག་སྒྲ་དཔེར་ན། “སུ་མི་འདུག” “སུ་ཡོད་མ་རེད།” “སུས་བྲིས་མ་སོང་།” “གང་གིས་བྱས་མ་སོང་།” ཞེས་པ་ལྟ་བུ་དང་། འབྲེད་སྡུད་ལས་དྲི་ཚིག་སྦྱོར་ཡོད་པ་རྣམས་ལ་ནི། “ཡི་གེ་མ་བཏང་ངམ།” “ས་བོན་མ་བཏབ་བམ།” ཞེས་སོགས་བྱ་ཚིག་རང་ཉིད་ཀྱི་གོང་དུ་དགག་སྒྲ་བཀོད་ལ། “གསེར་མེད་དམ།” “སུ་མེད་དམ།” “སུ་མ་ཡིན་ནམ།” “བུ་མོ་མ་ཡིན་ནམ།” ཞེས་པ་ལྟ་བུ་ཡོད་པ་དང་ཡིན་པའི་མཇུག་སྡུད་ཀྱི་ཚིག་བཀོད་ཡོད་ཚེ་དེའི་ལྡོག་ཕྱོགས་ཀྱི་དགག་ཚིག་བཀོད་དགོས་ཤིང་། ཡང་། “ཇ་མི་ཞིམ་མམ།” “མདོག་མི་མཛེས་སམ།” ལྟ་བུ་ཁྱད་ཚིག་ལ་དགག་སྒྲ་སྦྱར་ཏེ་དྲི་བ་བཀོད་ཚུལ་ཡང་ཡོད་པ་ཤེས་དགོས༔

ཟུར་བརྗོད། འབྲེད་སྡུད་སྦྱར་ཏེ་དྲི་ཚིག་གྲུབ་པའི་ཚེ་མཇུག་སྡུད་ཀྱི་ཚིག ཡིན༵ རེད༵ ཡོད༵ འདུག༵ བཅས་ལ་རིམ་པ་བཞིན། ཡིན་ན༵མ། རེད་ད༵མ། ཡོད་ད༵མ། འདུག་ག༵མ། ཞེས་སྦྱར་དགོས་མོད། དེ་རྣམས་ལ་ཁ་སྐད་དུ། “ཡིན་པས།” “རེད་པས།” “ཡོད་པས།” “འདུག་གས།” ཞེས་དང་། དེ་བཞིན་དུ། “གཏང་གི་མིན་པས།” “བཏང་མེད་པས།” “མཐོང་གི་མི་འདུག་གས།” “མཐོང་གི་མ་རེད་པས།” “མཐོང་མ་བྱུང་ངས།” ཞེས་སོགས་དང་།

མཇུག་སྡུད་ཀྱི་ཚིག བྱུང༵ དང སོང༵ གཉིས་ལ་དྲི་ཚིག་བཀོད་པའི་ཚེ། རིམ་པ་བཞིན། བྱུང་ང༵མ། སོང་ང༵མ། ཞེས་སྦྱར་དགོས་ཤིང་། དེ་གཉིས་ལ་ཁ་སྐད་དུ། “བྱུང་ངས།” “སོང་ངས།” ཞེས་སྦྱར་སྲུང་ཞིང་། དེ་བཞིན་དུ་རྗེས་འཇུག ས༵ དང ད༵། དེ་བཞིན་དུ་ཡང་འཇུག ས༵ དང ད༵ གཉིས་ཡོད་སར་ཁ་སྐད་ལ་བརྗོད་བདེའི་དབང་གིས “དྲིས་པས།” “མཆོད་པས།” “བསམས་པས།” ཞེས་སྦྱར་ཏེ་བྱ་ཚིག་རྣམས་དྲི་ཚིག་ཏུ་སྦྱོར་ཚུལ་ཡང་ཤེས་དགོས་སོ།།

སྡོམ་ལ། «ལེགས་བཤད་ལྗོན་དབང་»དུ།

ཅི་ཇི་སུ་གང་སྤྱི་སྒྲ་སྟེ། །ཤིག་སྟེ་སླད་འདྲ་ཕྱི་ལ་ཅི།།

སྙེད་སྲིད་ལྟར་བཞིན་སྐད་ལ་ཇི། །སུ་ནི་གང་ཟག་གང་ཀུན་ལའོ། །ཞེས་བྱུང་ལ།

དེའི་སྟེང་དུ།

དྲི་བཅམ་ཐེ་ཚོམ་པར་སྟོན་པའི། །སྒྲ་ནི་དྲི་བའི་ཚིག་ཡིན་ཅིང་།།

དེ་ལ་སྤྱི་སྒྲའི་དྲི་ཚིག་དང་། །འབྱེད་སྡུད་སྒྱུར་ཏེ་གྲུབ་པ་གཉིས། །ཞེས་ཀྱང་བསྟན་ནོ།། །།

ལེའུ་བཅོ་བརྒྱད་པ།
སྡེ་ཚན་བཅུ་གསུམ་པ་འབོད་སྒྲའི་སྐོར།

༄ ཚིག་གི་སྡེ་ཚན་མཐའ་མ་འབོད་སྒྲ་ནི། གནའ་སྲོལ་སུམ་རྟགས་ཀྱི་བརྡ་སྤྲོད་དུ་སྐབས་འགར་རྣམ་དབྱེར་བརྩི་སྟེ་རྣམ་དབྱེ་བརྒྱད་པ་འབོད་སྒྲ་ཞེས་ཐ་སྙད་བཏགས་སྲོལ་ཡོད་མོད། དེ་ནི་ལེགས་སྦྱར་གྱི་རྗེས་སུ་འཇུག་པ་ཤས་ཆེ་དྲགས་པས་བོད་སྐད་རང་ལ་ནི་འབོད་སྒྲ་རྣམ་དབྱེར་མི་འཛོག་ན་ལེགས།[1] དེ་ཡང་འབོད་སྒྲ་རྣམས་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་སྡེ་ཚན་ལོགས་སུ་བྱེད་དགོས་པ་ནི། དེ་རྣམས་བཀོད་པའི་ཚེ་མིང་ཚིག་དང་ཁྱད་ཚིག བྱ་ཚིག་སོགས་དང་མི་འདྲ་བར་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་སྦྱོར་ཚུལ་ཞིག་ཡོད་པའི་གནད་ཀྱིས་ཡིན།

སུམ་རྟགས་ཀྱི་བརྡ་སྤྲོད་དུ་འབོད་སྒྲ་ལ། ཀྱེ་ དང་ ཀྭ་ཡེ།[2] ཞེས་གཉིས་ལས་མ་གསུངས་ཤིང་། དེ་གཉིས་ཀྱང་གཙོ་བོར་སྟེ་ཕལ་ཆེྃར་མིང་གི་ཐོྃག་མར་བཀོད་དགོས་པར་གསུངས། དཔེར་ན།

ཀྱེ༷་འོད་སྲུངས་ཆེན་པོ།
ཀྱེ༷་རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ། ཞེས་དང་།

---

[1] འབོད་སྒྲ་ནི་ཨིན་སྐད་བརྡ་སྤྲོད་དུ་ interjections ཞེས་པའི་ཚིག་གི་སྡེ་ཚན་དང་དོན་གཅིག་པར་བྱས་ན་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་འགྲོས་དང་མཐུན་པར་མཐོང་།

[2] མཁས་དབང་རག་ར་རིན་པོ་ཆེ་ནས། འབོད་སྒྲ་འདི་གཉིས་སྔ་དུས་གློག་ཚུལ་གཅིག་པ་ཡིན་ངེས་པར་གསུངས་པ་ཕལ་ཆེར་དོན་ལ་གནས་པར་མངོན་ལ། དེ་ལྟ་ན་«སུམ་ཅུ་པ་»རང་དུ་འབོད་སྒྲ་ཀྱེ་ཞེས་པ་ལས་མི་བྱུང་བའི་གནད་ཀྱང་རྟོགས་ནུས་པར་མཐོང་།

ཀྱ་ཡེ་གསན་དང་།

ཀྱ་ཡེ་རྒྱལ་པོ་རིན་པོ་ཆེ། ཞེས་པ་ལྟ་བུ་འབོད་སྒྲ་མིང་གི་ཐོག་མར་བཀོད་པ་དང་།

ཡང་། ཐུགས་རྗེས་ཟུངས་ཤིག་ཀྱེ།

བྱིན་གྱིས་རློབས་ཤིག་ཀྱེ།

ཐུགས་རྗེའི་རྣ་བ་ལས་མ་དོར་ཅིག་ཀྱེ།

ཞེས་པ་ལྟ་བུ་འབོད་སྒྲ་མཇུག་ཏུ་བཀོད་དེ་ཧོ་འདོད་འབོད་པར་གྱུར་པའང་ཡོད་པ་ཤེས་དགོས།

དུས་རབས་བཅུ་དགུ་པའི་བརྡ་སྤྲོད་མཁས་པ་གསེར་ཏོག་བློ་བཟང་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱིས་ཧོ་འདོད་འབོད་པའང་འབོད་སྒྲར་གསུངས་པ་ཤིན་ཏུ་འཐད་པས། ཡ་མཚན་པའམ་སྨྲ་བ་དང་ཡིད་འབྱུང་བར་སྟོན་པའི་སྒྲ་རྣམས་ཀྱང་མ་མཐར་འབོད་སྒྲ་རྗེས་མཐུན་པར་འཇོག་དགོས་པར་མཐོང་།[3] དེ་ལྟ་ན་སུམ་རྟགས་ཀྱི་གཞུང་ལས་དངོས་སུ་མ་གསུངས་མོད། བོད་ཀྱི་ཡིག་རྙིང་དཔེར་ན་«བཀའ་ཆེམས་ཀ་ཁོལ་མ་»དང་། «བཀའ་གདམས་གླེགས་བམ་»ལྟ་བུ་དང་། «མ་ཎི་བཀའ་འབུམ།» «བཀའ་ཐང་སྡེ་ལྔ་»སོགས་དང་། གཞན་ཡང་མགུར་འབུམ། གེ་སར་གྱི་སྒྲུང་། དེ་བཞིན་དུ་བསངས་ཀྱི་ཚིགས་ཡིག་རྙིང་དག་ལས་ཐོན་པའི་ཧོ་འདོད་འབོད་པའི་ཚིག་མང་དག་ཅིག་བྱུང་བའང་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་ཁྲིམས་ཀྱི་ཆ་ནས་འབོད་སྒྲར་བརྩི་ན་ལེགས་པར་མཐོང་། དེ་ལྟ་བུའི་འབོད་སྒྲ་རྗེས་མཐུན་པ་རྣམས་ཕྱོགས་གཅིག་བཏུས་ཏེ་བཀོད་ན།

ཀྱེ་མ། “ཀྱེ་མ་བུ་མོ་ཡབ་ཀྱི་བཀའ་ལ་ཉོན།” །ལྟ་བུ་སྙིང་ཉེ་བའི་ཚུལ་གྱིས་འབོད་པ་དང་།

---

[3] «གསེར་ཏོག་སུམ་རྟགས།» དེབ། ཤོག ༧༣

ཀྱི་ཧུད། “ཀྱི་ཧུ་བདག་བློ་སྨོངས་པས་བཅོམས།” །ལྟ་བུ་འཕྲུག་ཅིང་ཉམས་ཐག་པའི་སྒོ་ནས་འབོད་པ་དང་།

ཨེ་མ། “ཨེ་མ་བདག་ནི་འཁོར་བའི་གནས་སུ་འཁྱམས།” །ལྟ་བུ་ཉམས་ཐག་ཅིང་ཡིད་སྐྱོ་བའི་སྒོ་ནས་འབོད་པ་དང་། སྐབས་འགར། ཨེ་མ་ཞེས་པའི་སྒྲ་ཡ་མཚན་གྱི་རྣམ་འགྱུར་སྟོན་པའི་དོན་དུའང་སྤྱིར།

ཨེ་མ་ཧོ། “ཨེ་མ་ཧོ། ངོ་མཚར་རྨད་བྱུང་བདེ་བ་ཆེ།” །ལྟ་བུ་ཡིད་སྤྲོ་བའི་སྒྲ་རང་བཞིན་གྱིས་ཐལ་བ་ལྟ་བུ་དང་།

ཨ་ལ་ལ། “ཨ་ལ་ལ། དགའ་བ་ལ། སྤྲོ་བ་ལ།” ཞེས་པ་ལྟ་བུ་གོང་ལྟར་སྤྲོ་བའི་ཉམས་སྟོན་པ་དང་།

ཨ་ཧོ། གོང་བཞིན་ཡིད་སྤྲོ་བའི་རྣམ་འགྱུར་སྟོན་པའི་འབོད་སྒྲ་དང་།

ཧཱ་ཧཱ། ཧི་ཧི། བཞད་གད་ཀྱི་རྣམ་འགྱུར་སྟོན་པའི་འབོད་སྒྲ་ཡིན།

འཇམ་མགོན་ས་པཎ་གྱིས། “དགའ་དང་སྐྱོ་དང་ངོ་མཚར་དང་། །སིལ་སྙན་ལ་སོགས་མི་འགལ་སྒྲ། །ཉེ་བར་མཚོན་སྒྲ་གང་སྟོན་པ། །རྗེས་སུ་བྱེད་པའི་སྒྲ་ཞེས་བཤད།” །ཅེས་གོང་དུ་བཀོད་པའི་དགའ་བ་དང་། ངོ་མཚར་དང་། སྐྱོ་བ་ལ་སོགས་པའི་རྣམ་འགྱུར་སྟོན་པའི་སྒྲ་རྣམས་“རྗེས་སུ་བྱེད་པའི་སྒྲ་”ཞེས་བརྡ་སྤྲོད་པ་ལ་གྲགས་པར་གསུངས།[༩]

འབོད་སྒྲ་དེ་རྣམས་སྦྱོར་བའི་ཚེ། ཚིགས་བཅད་ཡིན་ན་འབོད་སྒྲ་རྣམས་ཀྱི་མཇུག་ཏུ་ཤད་མི་དགོས་ལ། ཚིག་ལྷུག་ཡིན་ན། ཀྱེ་མ། དང་། ཀྱི་ཧུད། ལ་སོགས་པའི་འབོད་སྒྲ་རྣམས་བཀོད་པའི་མཇུག་ཏུ་ཤད་ཅིག་བཏབ་ན་ཡི་གེ་ཀློག་པའི་ཚེ་དབུགས་མཚམས་ཕྱེ་ཚུལ་ལ་ཁྱད་པར་

---

[༩] «མཁས་འཇུག» དེབ། ཤོག ༢༨

ཡོད་པ་མ་ཟད་མཛེས་ཚའི་ཚ་ནས་ཀྱང་ཤད་ཡོད་ན་ལེགས་པ་ཁོ་བོ་བསམས་སོ།།[༥]

གཞན་ཡང་། ཡིག་སྐད་དུ་མི་ཐོན་མོད་ཁ་སྐད་ལ་བེད་སྤྱོད་པའི་འབོད་སྒྲའང་ཧི་སྙེད་པ་ཞིག་འཛོག་དགོས་ཏེ། དཔེར་ན།

ཞ་ཡེ།[༦] ཉོན་ཅིག ཅེས་པ་ལྷ་བྲུའི། ཞ་ཡེ་ཞེས་པ་དང་།

འོ༷་ཙེ་ལ་གྲོགས་པོ་མ་བྱེད། །ཅེས་པ་ལྷ་བྲུའི་འོ་ཙེ་(འི་ཧི་)དང་།

ཨ༷་ཁབ ཁོ་སྙིང་རྗེ། ལྷ་བྲུའི་ཨ་ཁག་ཅེས་པ། (དགའ་ནས་སྨྲ་དུས། ཨ་ཁ། ཨ་ཁའ། ལྷ་བྲུར་ཐོན།)

འ༷ང་ལ། སྐྱུག་དྲི་བ་ལ། ཞེས་པ་ལྷ་བྲུའི་འང་ལ་ཞེས་པ།

ཨ༷་ཡ་མཚན། ལྷ་བྲུའི་ཨ་རྣམས་ཀྱང་འབོཾད་སྒྲར་བཅུ་དགོས་སོ།།

སྡོམ་ལ། སྔེ་ཚན་ཐ་མ་འབོད་སྒྲ་ལ། །ལེགས་བཤད་ལྡོན་པའི་དབང་པོ་ཀྱུ།

ཀྱེ་དང་ཀ་ཡེ་འབོད་སྒྲ་སྟེ། །ཕལ་ཆེར་མིང་གི་ཐོག་མར་སྦྱར།།

ཞེས་གསུངས་དེ་བཞིན་ཀྱེ་མ་དང་། ཀྱི་ཧུད་ཨེ་མ་ཨ་ལ་ལ།།

ཨ་ཧོ་ཏྭ་ཏྭ་ལ་སོགས་པ། །སྤྲོ་དང་ངོ་མཚར་སྟོན་པ་དང་།།

འོ་འདོད་འབོད་པའི་ཚིག་རྣམས་དང་། །དེ་བཞིན་ཁ་ཡི་སྐད་དུ་ཡང་།།

འོ་ཙེ་ཨ་ཁག་ཨ་ཡ་མཚན། །རྣམས་ཀྱང་འབོད་སྒྲར་འཛོག་དགོས་སོ། །ཞེས་བྱའོ།། །།

---

༥ ཨ་ཀྱཱ་ཡོངས་འཛིན་གྱིས་ཀྱང་། «ཡི་གེའི་ཐོབ་ཐང་ཉེར་མཁོ་རབ་གསལ་མེ་ལོང་»ཞེས་པར་ཡང་། “བོད་པའི་སྐབས་ལའང་ཚིག་ཤད་བྱ།” །ཞེས་གསུངས༔

༦ མཁས་དབང་རག་ར་རིན་པོ་ཆེ་ནས། ཞ་ཡེ། ཞེས་པ་ཕལ་ཆེར་ཀྱཱ་ཡེ་ཞེས་པ་ཟུར་ཆག་སྟེ། ཀ་ཡིག་དོར་ནས། དེའི་ཞ་ཟུར་ལྷག་པ་དེ་དང་ཡེ་གཉིས་སྦྱར་ཏེ་ཞ་ཡེ་ཞེས་པ་གྲུབ་པ་མིན་ནམ་གསུངས༔

སྐབས་གསུམ་པ།

ཚིག་ཕྲད་ཀྱི་རྣམ་གཞག་རྒྱས་པར་བཤད་པ།

འདི་ར་ནི་ཕྲད་རྣམས་འདུད་པ་བཞིན།།
རྣམ་དབྱེ་སྔོན་པར་སྨྲ་བ་བཞིན།།
བྱེད་ཚིག་གཡོས་ལེགས་སྟོན་པ་བཞིན།།
མཁས་རྣམས་མགྲོན་དུ་བོས་པ་བཞིན།།

ཕྲད་དང་རྣམ་དབྱེ་བྱེད་ཚིག་རྣམས།།
འགྲན་པ་བཞིན་དུ་བསྟར་བ་འདི།།
ཞལ་རས་རྒྱན་གྱིས་མཛེས་འདོད་པའི།།
མཁས་པ་རྣམས་ལ་བདག་ཉིད་འབུལ།།

འཇམ་མགོན་ས་སྐྱ་པཎྜི་ཏ། «བསྟན་བཅོས་མཁས་པའི་ཁ་རྒྱན།»

ལེའུ་བཅུ་དགུ་པ།

རྣམ་དབྱེའི་ཕྲད་བཤད་པ།

༄ དེ་ལ་བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་ལ་ཉེ་བར་མཁོ་བའི་ཚིག་ཕྲད་ཀྱི་རྣམ་བཞག་རྒྱས་པར་བཤད་པ་ལ། གོང་དུ་ཚིག་ཕྲད་ཀྱི་རྣམ་གྲངས་བཤད་པའི་ལེའུར་ཞུས་པ་བཞིན། བོད་ཡིག་ལ་ཚིག་དང་ཚིག་ཕྲད་གཉིས་སུ་ཕྱེ་བའི་ཚིག་ཕྲད་རྣམས། ཞིབ་ཏུ་བརྟག་ན། ཚིག་ཕྲད་རྐྱང་པ་དང་། ཕྲད་འདུས་གཉིས་སུ་ངེས་ཤིང་། དང་པོ་ལའང་ནང་གསེས་ཕྱེ་ན། ཚིག་སྦྱོར་གྱི་ཚིག་ཕྲད་དང་། ཚིག་གི་ཆ་ཤས་སུ་གྱུར་པའི་ཚིག་ཕྲད་བཅས་གཉིས་སུ་འདུས་པར་གྲུབ་པས། ཚིག་ཕྲད་ལ་བྱེད་ལས་ཀྱི་སྒོ་ནས་བྱས་ན་རྩ་བ་རིགས་གཉིས་སུ་གནས་པར་ཁོ་བོས་མཐོང་༑ ཚུལ་འདི་འཇམ་མགོན་ས་པཎ་གྱི་དགོངས་པ་དང་ཡང་མཐུན་པར་མངོན་སྟེ། དེའི་«སྒྲ་ལ་འཇུག་པའི་བསྟན་བཅོས»སུ་བོད་ཀྱི་སྐད་ལ་ཡོད་པའི་ཚིག་ཕྲད་རྣམས་བྱེད་ལས་ཀྱི་སྒོ་ནས། འབྱེད་པའམ་རྫོགས་པར་བྱེད་པ་དང་། སྡུད་པའམ་རྫོམ་པར་བྱེད་པ་གཉིས་སུ་འདུ་བར་གསུངས་སོ།།[1]

དེ་ལ་དང་པོ་ཚིག་སྦྱོར་གྱི་ཕྲད་ལ་ནང་གསེས། མཚམས་སྦྱོར་གྱི་ཕྲད་དང་། མཐའི་ཚིག་ཕྲད་གཉིས་སུ་གྱུར་པ་ལས། དང་པོ་ལ་རྣམ་དབྱེའི་ཕྲད་དང་། རྣམ་དབྱེ་མ་ཡིན་པའི་མཚམས་སྦྱོར་གྱི་ཕྲད་གཉིས་སུ་ཡོད༑ ཚིག་གི་ཆ་ཤས་སུ་གྱུར་པའི་ཕྲད་ལ་ནི། ཆ་ཤས་ཙམ་དུ་གྱུར་པ་དང་། བདག་སྒྲའི་ཕྲད་དང་། དགག་སྒྲ་བཅས་རིགས་གསུམ་དུ་འདུས་སོ།།

དེ་ལ་ཐོག་མར་རྣམ་དབྱེའི་ཕྲད་བཤད་པ་ལ། ཐོག་མར་རྣམ་དབྱེ་བདུན་གྱི་ངོ་སྤྲོད་མདོར་བསྡུས་ཤིག་ཞུས་ན། རྣམ་དབྱེ་ཞེས་པ་ནི་ལེགས་སྦྱར་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་ཐ་སྙད་བོད་སྐད་དུ་སྒྱུར

༡ «སྒྲ་ལ་འཇུག་པའི་བསྟན་བཅོས།» ས་པཎ་གསུང་འབུམ་དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༩ ཤོག ༡༥༠ ལ་གཟིགས།

བ་ཞིག་ཡིན། དེ་ཡང་ལེགས་སྦྱར་གྱི་ཡི་གེ་ལ་ནི་རྣམ་དབྱེའི་ཚུལ་འདི་ཤིན་ཏུ་གལ་ཆེ་བའི་རྒྱུ་མཚན་གཙོ་བོ་ཞིག་ནི་རྣམ་དབྱེའི་རྐྱེན་སི་སོགས་མིང་མཐར་མ་བཀོད་ན་ཡི་གེའི་ཚོགས་པ་གང་ཡིན་རུང་ཚིག་ཏུ་མི་འགྱུར་ཅིང་། རྐྱེན་དེ་རྣམས་བཀོད་དེ་ཚིག་ཏུ་གྲུབ་པ་ན་མིང་ཚིག་དེས་དོན་གྱི་ངོ་བོ་ཙམ་སྟོན་པའམ། བྱེད་པ་སྟོན་པ་སོགས་མིང་ཚིག་རང་ཉིད་ཀྱི་གཟུགས་ནས་མཚོན་ཐུབ་པ་སོགས་ཁྱད་ཆོས་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པ་ཞིག་ཡོད། བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་ལ་ནི་གོང་དུ་ཁོ་བོས་སྟོན་གླེང་དཔྱད་གཏམ་དུ་ས་པཎ་གྱིས«མཁས་འཇུག»ཏུ་གསུངས་པ་དྲངས་ཏེ་ལེགས་སྦྱར་ལྟར་སྒྲ་སྦྱོར་མི་དགོས་པའི་ཚུལ་བཤད་ཟིན་པ་ལྟར་ལགས། དེ་ལྟ་ནའང་བོད་སྐད་ལ་དོན་ཐོབ་ཏུ་རྣམ་དབྱེ་བདུན་གྱི་རྣམ་བཞག་བྱས་ན་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་གནད་མང་པོ་ཞིག་གསལ་བར་བྱེད་ནུས་པ་སོགས་ཀྱི་དགེ་མཚན་ཆེ་བར་བརྟེན། སྔོན་གྱི་བོད་ཀྱི་བརྡ་སྤྲོད་པ་རྣམས་ནས་བོད་སྐད་ལའང་རྣམ་དབྱེ་བདུན་གྱི་རྣམ་བཞག་མཛད་པ་དེ་བྱུང་། དེ་ལྟར་བོད་སྐད་ལ་ལེགས་སྦྱར་བཞིན་མིང་མཐར་རྣམ་དབྱེའི་རྐྱེན་སྦྱར་ནས་ཚིག་ཏུ་གྲུབ་པ་མ་ཡིན་ན་རྣམ་དབྱེ་རྣམས་ཚུལ་ཇི་ལྟར་དུ་འགྱུར་ཅེ་ན། དེ་ནི་སྐབས་ཐོབ་ཀྱི་ཚིག་ཕྲད་བཀོད་ནས་རྣམ་དབྱེ་གྲུབ་པ་ཡིན་པས་ཚུལ་འདི་ནི་བོད་ཀྱི་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་འགྲོ་སྟངས་ཞིག་ཡིན། དེས་ན་བོད་སྐད་ལ་རྣམ་དབྱེའི་དོན་ནི། ཆོས་གང་ཡང་རུང་བ་ཞིག་གི་མིང་ཚིག་དེ་གཞན་དང་མ་འདྲེས་པར་ལས་དང་བྱེད་པ་དང་འབྲེལ་པ་སོགས་ཀྱི་རྣམ་པ་སོ་སོར་དབྱེ་ཞིང་འབྱེད་ནུས་པའི་སྒྲའི་ཆ་ཤས་སུ་གྱུར་པའི་ཕྲད་ཞིག་ལ་རྣམ་དབྱེ་ཞེས་བྱ་སྟེ།[2] ཞེས་བྱུང་བ་ལྟར་རོ།།

---

༢ ཚེ་ཏན་ཞབས་དྲུང་། «ཐོན་མིའི་ཞལ་ལུང་།» ཤོག ༡༧༥ ནང་རྣམ་དབྱེའི་ངོ་བོ་འདི་འདྲ་བ་ཞིག་བཞུགས་པ་ལ། ལས་དང་བྱེད་པ་དང་འབྲེལ་པ་སོགས་ཀྱི། ཞེས་པ་བསྣན།

༡༩།༡ རྣམ་དབྱེ་བདུན་གྱི་ངོ་སྤྲོད།

རྣམ་དབྱེ་བདུན་ནི། དང་པོ་ངོ་བོ་ཙམ་སྟོན་པ། གཉིས་པ་ལས་སུ་བྱ་བ། གསུམ་པ་བྱེད་སྒྲ། བཞི་པ་དགོས་ཆེད། ལྔ་པ་འབྱུང་ཁུངས། དྲུག་པ་འབྲེལ་སྒྲ། བདུན་པ་གནས་གཞིའམ་རྟེན་གནས་བཅས་དང་། སྐབས་འགར་འབོད་སྒྲ་བསྣན་ཏེ་རྣམ་དབྱེ་བརྒྱད་དུ་བརྩི་སྲོལ་ཡང་ཡོད༑

དེ་ལ་རྣམ་དབྱེ་དང་པོ་ནི་དཔེར་ན། སངས་རྒྱས། མེ་ཏོག བུམ་པ་ལྟ་བུ་རིགས་ཀྱི་མིང་ཚིག་རྣམས་དང་། ཡང་། པདྨ། ཚེ་རིང་། ལྷ་ས། ལྟ་བུ་མིང་དངོས་རྣམས་བརྗོད་བྱེད་ཀྱི་ཁྱད་གཞིར་བཀོད་པའི་ཚེ་དེ་རྣམས་རྣམ་དབྱེ་དང་པོར་འཛོག་པ་ལས། ལེགས་སྦྱར་ལྟར་རྣམ་དབྱེ་དང་པོ་མཚོན་བྱེད་ཀྱི་རྣམ་དབྱེའི་རྐྱེན་ཚིག་ཕྲད་ལྟ་བུ་ཞིག་ལོགས་སུ་མེད༑ དེར་བརྟེན་བོད་ཀྱི་བརྡ་སྤྲོད་ལྟར་བྱས་ན་དོན་གྱི་ངོ་བོ་ཙམ་སྟོན་པའི་རིགས་རྣམས་རྣམ་དབྱེ་དངོས་ལ་མི་འཛོག་ན་ལེགས་པས། རྣམ་དབྱེ་དང་པོ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་བརྒྱད་པ་འབོད་སྒྲ་གཉིས་དོན་ལ་རྣམ་དབྱེར་མི་འདོད༑ རྣམ་དབྱེ་གཉིས་པ་ལས་སུ་བྱ་བ་ནི། མེ་ཏོག་ལ་མཆོད་བྱུག བུམ་པ་ལ་རི་མོ་བྲིས། ལྟ་བུ་བྱ་བའི་ཡུལ་ཞིག་ལ་བྱ་བ་བྱེད་པ་གཙོ་བོར་སྟོན་པ་རྣམས་དང་། རྣམ་དབྱེ་གསུམ་པ་བྱེད་སྒྲ་ནི། སངས་རྒྱས་ཀྱིས་གསུངས། པདྨས་ཡི་གེ་བྲིས། ལྟ་བུ་བྱེད་པ་པོ་ཞིག་གིས་བྱ་བ་བྱེད་པར་སྟོན་པ་དང་། རྣམ་དབྱེ་བཞི་པ་དགོས་ཆེད་ནི། ཇ་ཉོ་རུ་འགྲོ མེ་ཏོག་གི་ཆེད་དུ་ཆུ་ལེན། ཚེ་རིང་ལ་ཁང་པ་བརྩིགས། ལྟ་བུ་བྱ་བའི་དགོས་པ་གཙོ་བོར་སྟོན་པ་ལ་འཇུག་པའི་ལ་དོན་གྱི་ཕྲད་རྣམས་དང་། རྣམ་བྱེད་ལྔ་པ་འབྱུང་ཁུངས་ནི། བ་ལས་འོ་མ། རྒྱ་གར་ནས་གླང་ཆེན། ལྟ་བུ་གང་ཞིག་གང་ལས་འབྱུང་བར་སྟོན་པ་དང་། རྣམ་དབྱེ་དྲུག་པ་འབྲེལ་སྒྲ་ནི། སངས་རྒྱས་ཀྱི་གསུང་། ལྷ་སའི་གནས། ལྟ་བུ་གང་ཞིག་གང་དང་འབྲེལ་བར་སྟོན་པའི་ཨི་ལྡན་གྱི་ཕྲད་རྣམས་དང་། རྣམ་དབྱེ་བདུན་པ་རྟེན་གནས་ནི། སངས་རྒྱས་ལ་ཡོན་ཏན། བོད་ལ་གཡག ཅེས་གང་ཞིག་གང་ལ་བརྟེན་པར་སྟོན་པའི་ལ་དོན་གྱི་ཕྲད་ལྟ་བུ་ཡིན་ནོ།།

བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་ལ་རྣམ་དབྱེ་དེ་རྣམས་ལས། དང་པོ་ངོ་བོ་ཙམ་སྟོན་པ་ལ་མིང་ཚིག་རང་གཟུགས་སུ་འཇོག་པ་ལས་རྣམ་དབྱེ་མཚོན་བྱེད་ཀྱི་ཕྲད་མི་དགོས་ཤིང་། ལྷག་མ་རྣམས་ནི་སྐབས་ཐོབ་ཀྱི་ཕྲད་སོ་སོ་བཀོད་དེ་མཚོན་པར་བྱེད་ལ། དེ་ཡང་རྣམ་དབྱེ་གཉིས་པ་དང་། བཞི་པ། བདུན་པ་གསུམ་ནི་ལ་དོན་གྱི་ཕྲད། སུ་ར་རུ་དུ་ན་ལ་ཏུ། ཞེས་པ་བདུན་གྱིས་སྒྲུབ་ལ། གསུམ་པ་བྱེད་སྒྲ་ནི། གིས་གྱིས་ཀྱིས་འིས་ཡིས། བཅས་ལྔས་སྒྲུབ་པ་དང་། ལྔ་པ་འབྱུང་ཁུངས་ནི། ནས་དང་། ལས་ གཉིས་ཀྱིས་སྒྲུབ་ཅིང་། དྲུག་པ་འབྲེལ་སྒྲ་ནི། གི་གྱི་ཀྱི་འི་ཡི། ལྔས་སྒྲུབ་པ་ཞེས་དགོས༑ དེ་ལྟར་རྣམ་དབྱེ་བདུན་པོ་རྣམས་རིམ་པ་བཞིན་ཆབས་ཅིག་ཏུ་དཔེར་བརྗོད་ན།

༡ ངོ་བོ་ཙམ་སྟོན་པ།	སངས་རྒྱས།	ལྷ་ས།
༢ ལས་སུ་བྱ་བ།	སངས་རྒྱས་ལ་ཕྱག་འཚལ།	ལྷ་སར་འགྲོ
༣ བྱེད་སྒྲ།	སངས་རྒྱས་ཀྱིས་གསུངས།	ལྷ་སས་སྤོབས་པ་བསྐྱེར།
༤ དགོས་ཆེད།	སངས་རྒྱས་སུ་ལམ་ལ་སློབ།	ལྷ་སའི་ཆེད་དུ་འཁོར་ཡུག་བསྲུངས།
༥ འབྱུང་ཁུངས།	སངས་རྒྱས་ལས་ཆོས།	ལྷ་ས་ནས་དགེ་འདུན་པ།
༦ འབྲེལ་སྒྲ།	སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཡོན་ཏན།	ལྷ་སའི་སྣན་གྲགས།
༧ རྟེན་གནས།	སངས་རྒྱས་ལ་མཁྱེན་བརྩེ་ཡོད།	ལྷ་སར་པོ་ཏ་ལ་ཡོད། ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ།།

དེ་ཡང་སྲོལ་རྒྱུན་གྱི་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་གཞུང་མང་པོར་བོད་སྐད་དུའང་རྣམ་དབྱེ་བདུན་ལ་ནང་གསེས་རེ་རེ་བཞིན། གཅིག་ཚིག གཉིས་ཚིག མང་ཚིག་གསུམ་བཏབ་སྟེ། དཔེར་ན། "སངས་རྒྱས། སངས་རྒྱས་དག སངས་རྒྱས་རྣམས།" ཞེས་དང་། "སངས་རྒྱས་ལ་ཕྱག་འཚལ། སངས་རྒྱས་དག་ལ་ཕྱག་འཚལ། སངས་རྒྱས་རྣམས་ལ་ཕྱག་འཚལ།" ཞེས་སོགས་འདྲེན་སྲོལ་འདུག་མོད། དེ་ནི་ལེགས་སྦྱར་ལ་གཅིག་ཚིག་དང་གཉིས་ཚིག་དང་མང་ཚིག་གང་ཡིན་ལས་རྒྱ་བའི་མིང་

ཚིག་གི་གཟུགས་རང་ཉིད་འགྱུར་བ་འགྲོ་བས། དེ་གསུམ་རེ་རེ་ནས་རྣམ་དབྱེ་བདུན་གྱི་གཟུགས་སུ་འགྱུབ་ཚུལ་མི་འདྲ་བ་ཡོད་པར་བརྟེན་གལ་ཆེ་མོད། བོད་སྐད་ལ་ནི་གཅིག་ཚིག་དང་གཉིས་ཚིག་མང་ཚིག་གང་ཡིན་རུང་། རྒྱ་བའི་རྣམ་དབྱེའི་ཕྲད་ལ་འགྱུར་བ་ཅི་ཡང་མེད་པར་བརྟེན་རྣམ་དབྱེ་བདུན་གྱི་རྣམ་བཞག་བྱེད་པའི་ཚེ། རེ་རེ་ནས་གཅིག་ཚིག་དང་གཉིས་ཚིག་མང་ཚིག་སོགས་ལེགས་སྦྱར་ལྟར་བྱ་བ་ལ་དགོས་པ་དམིགས་བསལ་མེད་པས་འདིར་ཚུལ་དེ་མ་བཀོད༔[༣]

མདོར་བསྡུ་ན། བོད་སྐད་རང་གི་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་ལུགས་ལ་རྣམ་དབྱེ་དངོས་ནི། ལ་དོན་དང་། འབྲེལ་སྒྲ། བྱེད་སྒྲ། འབྱུང་ཁུངས་ཀྱི་ཕྲད་བཅས་ཀྱི་སྟེང་ནས་འཇོག་དགོས་པས། གོང་དུ་སྨྲས་པ་ལྟར། དང་པོ་ངོ་བོ་ཙམ་སྟོན་པ་དང་། བརྒྱད་པ་འབོད་སྒྲ་གཉིས་རྣམ་དབྱེར་མི་འཐད༔ དེ་བཞིན་དུ་རྣམ་དབྱེའི་ཕྲད་ནི་ཚིག་ཕན་ཚུན་མཚམས་སྦྱོར་བར་བྱེད་པའི་རྐྱེན་ཡིན་པས། རྣམ་དབྱེའི་ཕྲད་གཅིག་གི་མཐར་རྣམ་དབྱེའི་ཕྲད་གཞན་ཞིག་སྦྱོར་བ་ནི་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་ཁྲིམས་དང་འགལ་བས་ནམ་ཡང་མི་འཐད་པར་ངེས་པ་གལ་ཆེ༔ དེར་བརྟེན་དེང་དུས་འགའ་ཤས་ཀྱིས་ངག་འདོན་ཡི་གེར་བཏབ་པ་ཡིན་ཁུལ་གྱིས། "མོས་ཀྱིས་ལབ་བྱུང་།" "ཁོས་ཀྱིས་བཤད་སོང་།" ལྟ་བུ་བྲིས་པ་མཐོང་བ་ནི། རྣམ་དབྱེའི་འགྲོ་སྟངས་རགས་པ་ཙམ་ལའང་བརྩི་མཐོང་མ་བྱུས་པའི་རྟགས་ཡིན་པས། མ་དག་རྒྱུན་འཛམས་འདི་འདྲའི་རྗེས་སུ་མི་འབྲང་བར་ཞུ་ཞེས་ཁོ་བོས་སྐུལ་ལོ།།

[༣] རྣམ་དབྱེ་བདུན་གྱི་ངོ་སྤྲོད་ཤིན་ཏུ་ལེགས་ཤིང་མདོར་བསྡུས་པ། ལེགས་སྦྱར་དང་བོད་སྐད་གཉིས་ཀྱི་ཁྱད་པར་དང་བཅས་པ་ཞིག «སི་ཏུའི་འགྲེལ་ཆེན།» རྟགས་འཇུག་གི་འགྲེལ་པའི་ཐད། དེབ། ཤོག ༢༥༣ ནས་བྱུང་བ་ལ་གཟིགས༔

༡༩།༢ ལ་དོན་གྱི་ཕྲད། ༗ ཤུ༷་ར༷་རུ༷་དུ༷་ན༷་ལ༷་ཏུ༷།

ལ་དོན་གྱི་ཕྲད་རྣམས་ཀྱི་སྦྱོར་ཚུལ་ནི། ལ༷་ ན༷་ གཉིས་རང་ཉིད་གང་ལ་སྦྱར་བའི་གོང་གི་ཚིག་དེའི་མིང་མཐའི་རྗེས་འཇུག་ལ་མི་བལྟོས་ལ། ལྷག་མ་རྣམས་རྗེས་འཇུག་ལ་བལྟོས་ནས་བཀོད་དགོས་པས། དེའི་ཚུལ་ནི། རྗེས་འཇུག་ ས་ མཐར་ ཤུ༷། ག བ ད་དྲག་གི་མཐར། ཏུ༷། ང ད ན མ ར ལ བཅས་ཀྱི་རྗེས་སུ་ དུ༷། རྗེས་འཇུག་ འ དང་། མཐའ་མེད་དེ་རྗེས་འཇུག་མེད་པའི་མཐར་ ར༷་ དང་ རུ༷་ འཐོབ་བོ།།

དཔེར་བརྗོད་ན། ཤར་ཕྱོགས་སུ༷། དབྱངས་སུ༷། ཆོས་སུ༷། དམིགས་སུ༷་བསལ། ཞེས་དང་།
རྟག་ཏུ༷་ཉལ། བསླབ་ཏུ༷་མེད། ཕྱིན་ཏུ༷་ཡོད། ཞེས་དང་།
གོང་དུ༷། ཆོད་དུ༷། འདྲེན་དུ༷། གསར་དུ༷་བྲིས། མཉམ་དུ་མཇལ༷། ཞལ་དུ༷་ཕུལ། ཞེས་དང་།
རྩེ་མོ་རུ༷་བཏགས། ཁྲལ་གྱི་མཐར༷། འོ་མ་རུ༷་བསྲེས། རྒྱ་མཚོ་རུ༷། ཆང་མར༷་བཞད། ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ།།

ཕྲད་འདི་རྣམས་ལ“ལ་དོན”ཞེས་སྨོས་པ་ནི་དེ་རྣམས་སྤྱིར་རྣམ་དབྱེའི་ཕྲད་དུ་བཀོད་པའི་ཚེ། ཡི་གེའི་གཟུགས་མི་འདྲ་བ་ཙམ་ལས་དོན་སྟོན་ཚུལ་ལ་ནི་ལའི་དོན་དང་འདྲ་བས་དེ་ལྟར་དུ་མིང་བཏགས༔ (ཁ་སྐད་དུ་ལ་དོན་ཐོབ་སའི་སྐབས་མང་ཆེ་བར། ཤར་ཕྱོགས་ལ༷་འགྲོ རྒྱ་གར་ལ༷་ཉོས། རྡོ་ལ༷་རི་མོ་བྲིས། ལྟ་བུ་ཕྲད་ལ༷་སྨྲ་འབའ་ཞིག་བཀོད་ནས་བརྗོད་སྲོལ་ཡོད།)

ལ་དོན་གྱི་ཕྲད་བདུན་གྱི་དོན་གྱི་སྦྱོར་ཚུལ་ནི། ཕྲད་དེ་རྣམས་སྤྱི་ཐོག་ནས་བཤད་ན་དོན་ལྔ་སྟེ། ༡ རྣམ་དབྱེ་གཉིས་པ་ལས་སུ་བྱ་བ་དང་། ༢ བཞི་པ་དགོས་ཆེད། ༣ བདུན་པ་རྟེན་གནས། ༤ རྣམ་དབྱེ་གཉིས་པའི་ཁོངས་སུ་གཏོགས་ཤིང་བྱ་བྱེད་ངོ་བོ་ཐ་མི་དད་པའི་“དེ་ཉིད་

དང་། ༥ ཚིག་སྐབས་བཅས་ལྟ་ལ་འཇུག

༡ དེ་ལ་ལ་དོན་གྱི་ཕྲད་རྣམ་དབྱེ་གཉིས་པ་ལ་འཇུག་པ་སྟོན་པ་ལ། རྣམ་དབྱེ་གཉིས་པ་ལས་སུ་བྱ་བའི་ངོ་བོ་ནི། བྱ་བའི་ཡུལ་ཞིག་ལ་བྱ་བ་བྱེད་པ་གཙོ་བོར་སྟོན་པའི་ཕྲད་དོ།། དཔེར་བརྗོད་ན།

ལྷ་སར་འགྲོ ཇོར་རི་མོ་བཀོད། ལྷོ་ཕྱོགས་སུ་འགྲོ ཤོག་བུར་ཡི་གེ་བྲིས།
ཤིང་ལ་འཛེགས། རྡོ་རྗེ་གདན་ན་ཕྱག་འཚལ། བུམ་པར་ཆུ་བླུགས།
ལག་པར་ལེན། ཚེ་རིང་ལ་བཤད། རི་མོར་ཚོན་བྱུགས།
ནམ་མཁར་འཕུར། པདྨ་ལ་གནོད་པ་བྱེད། བོད་ལ་ལོག ཅེས་པ་ལྟ་བུའོ།།

༢ རྣམ་དབྱེ་བཞི་པ་དགོས་ཆེད་ཀྱི་ངོ་བོ་ནི། བྱ་བའི་དགོས་པ་གཙོ་བོར་སྟོན་པའི་དོན་ཅན་དུ་སྦྱར་བའི་རྣམ་དབྱེའི་ཕྲད་དོ། །དེ་ལ་སྤྱིར་དགོས་པ་སྟོན་པ་ལ་དགོས་པ་གསལ་བྱེད་ཀྱི་ཚིག་དངོས། དོན་དུ། ཆེད་དུ། ཕྱིར། ཕྱིར་དུ། སླད་དུ། ཞེས་ཡོད་མོད། སྐབས་མང་པོར་དགོས་པ་གསལ་བྱེད་ཚིག་འདི་རྣམས་མི་དགོས་པར་ལ་དོན་གྱི་ཕྲད་འབའ་ཞིག་གི་སྒོ་ནས་དགོས་པ་སྟོན་པའང་ཡོད་ཅིང་། དེ་འདྲ་བའི་སྐབས་ཀྱི་ལ་དོན་རྣམས་ལ"བཞི་པ་དགོས་ཆེད"ཅེས་བྱའོ། །དཔེར་བརྗོད་ན།

སངས་རྒྱས་སུ་ལམ་ལ་བསླབ། སྡིག་པ་དག་ཏུ་དཀའ་བ་སྤྱད། ཤིང་གཅོད་དུ་སྟ་རེ་བརྡར།
ཟ་ཉོ་རུ་ཕྱིན། ཤིང་འཚོལ་དུ་ཕྱིན། སྐད་ཆ་བཤད་དུ་ཕྱིན།
ཚོང་ལ་འགྲོ ཚོགས་བསགས་སུ་སྐོར་བ་བྱ། འཁོར་ཡུག་མཛེས་སུ་མེ་ཏོག་བཏབ།
སྒོ་ཕྱེ་བར་ཤུགས་ཀྱིས་བུད། ལོ་ཏོག་རྒྱས་པར་ཆུ་འདྲེན། པདྨའི་དོན་དུ་སྐྱབས་འཇུག་ཞུས།
དོན་གྱི་སླད་དུ་མཚན་ནས་སློབས། ཕྱུག་པའི་ཆེད་དུ་ཚོང་ལ་འཇུག ལྟེབ་རིས་བལྟ་བར་སྒྲོན་མེ་སྦར།
མགྱོགས་པོ་འབྱོར་བར་གནམ་གྲུ་བཞོན། དམག་ལ་ཆས་པར་གོ་ཁྲབ་གྱོན། ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ།།

བཞི་པ་དགོས་ཆེད་ལ་སྦྱོར་གྱི་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་གཞུང་ཕལ་ཆེ་བ་དཔེར་ན་སི་ཏུའི་འགྲེལ་ཆེན་ལྟ་བུར་ཡང་།[8] བྱ་བ་གང་ཞིག་བྱ་བའི་ཡུལ་ལམ་དེ་དང་འབྲེལ་བའི་ཡུལ་ལ་ཕན་འདོགས་ན་དེའི་སྐབས་ཀྱི་ལ་དོན། དཔེར་ན། “ཤིང་ལ༷་ཆུ་འདྲེན།” ཞེས་པ་ལྟ་བུ་དགོས་ཆེད་ཡིན་གྱི། གཉིས་པ་ལས་སུ་བྱ་བ་མིན་པར་གསུངས་མོད། བོད་སྐད་རང་གི་འགྲོ་སྟངས་ཐོག་ནས་དཔྱད་ན། “ཤིང་ལ༷་ཆུ་འདྲེན།” ཞེས་པ་དང་། “ཤིང་ལ༷་རྡོ་བཞུས།” ཞེས་པ་གཉིས་ལ། བྱ་བའི་ཡུལ་ཞིག་ལ་བྱ་བ་བྱེད་པར་གཙོ་བོར་སྟོན་པ་ལ་ཁྱད་པར་ཅུང་ཟད་ཀྱང་མེད་པས། གཅིག་བཞི་པ་དགོས་ཆེད་དང་། གཅིག་གཉིས་པ་ལས་སུ་བྱ་བར་འཛོག་དགོས་པའི་རྒྱུ་མཚན་གཏན་ནས་མེད་པར་མ་ཟད། “ཚེ་རིང་ལ་གནོད་པ་བྱེད་དུ༷་ཕྱིན།” “དགྲ་ལ་མདའ་འཕེན་དུ༷་ཆས།” ཞེས་པ་ལྟ་བུ་དགོས་ཆེད་མ་ཡིན་ཞེས་སྨྲ་དགོས་པར་ཐལ་ཏེ། སྐབས་དེ་གཉིས་ཀར་བྱ་བ་དེས་བྱ་བའི་ཡུལ་དང་དེ་དང་འབྲེལ་བའི་ཡུལ་ལ་ཕན་འདོགས་པ་ཕར་བཞག་དེ་ལ་གནོད་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེར་བརྟེན་འདིར་ཁོ་བོ་ནི་རང་ཉིད་ཀྱི་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་སློབ་དཔོན་སྐྱབས་རྗེ་རྗེ་སྨད་རིན་པོ་ཆེའི་བཞེད་པ་བཞིན། བཞི་པ་དགོས་ཆེད་ཀྱི་དོན་ལ་བྱ་བའི་དགོས་པ་གཙོ་བོར་སྟོན་པའི་དོན་ཅན་གྱི་ཕྲད་ཅེས་བཀོད་པ་ཉིད་བོད་ཀྱི་སྐད་དང་ཡི་གེར་འཐུར་བར་མཐོང་ངོ་།།

༣ ལ་དོན་གྱི་ཕྲད་རྣམ་དབྱེ་བདུན་པ་ལ་འཇུག་ཚུལ་བཤད་པ་ལ། བདུན་པ་རྟེན་གནས་ཀྱི་ངོ་བོ་ནི། གང་ཞིག་གང་ལ་བརྟེན་པའམ་གནས་པར་གཙོ་བོར་སྟོན་པའི་དོན་ཅན་དུ་སྒྱུར་བའི་རྣམ་དབྱེའི་ཕྲད་དོ། །དཔེར་བརྗོད་ན།

ལྷོ་ཕྱོགས་སུ༷་གླང་ཆེན། ལྷ་ས༷ར་ཕོ་བྲང་པོ་ཏ་ལ། ཤིང་ལ༷་ཡལ་ག

ས་འོག་ཏུ༷་ཆུ། མེར༷་མེ་ལྕེ། འཁོར་བ༷ར་སྡུག་བསྔལ།

༨ དཔེར་ན་སི་ཏུའི་འགྲེལ་ཆེན་«མུ་ཏི་ཕྲེང་མཛེས།» ཤོག་ ༥༣ ལ་གཟིགས།

ལྷ་ཡུལ་དུ་བདེ་སྐྱིད། བོད་ལ་གཡག ངག་ལ་གཟུངས་སྔགས་མ་ཎི།
ལུས་ལ་གོས། སེམས་ལ་བདེ་སྐྱིད། གཟུགས་ཁམས་སུ་ལྷ།
འདོད་པ་ཁམས་ན་ཆགས་པ་ཆེ། འཛམ་བུའི་གླིང་དུ་ཞི་བདེ། བླ་མ་ལ་ཡོན་ཏན།
བོད་མིར་སྙིང་རྗེ་ཆེ། ནམ་མཁར་སྤྲིན། ཞིང་ལ་ལོ་ཏོག
ཐང་ལ་མེ་ཏོག རྟ་ལ་གསེར་སྒ གླང་ལ་སྣ་ཐག ཅེས་པ་ལྟ་བུའོ།།

དེ་ལ་སྐབས་འགར་རྣམ་དབྱེ་གཉིས་པ་ལས་སུ་བྱ་བ་དང་བདུན་པ་རྟེན་གནས་གཉིས་ཚུར་འཁྲུགས་སྲིད་པས་དེ་གཉིས་ཀྱི་ཁྱད་པར་གསལ་པོ་འབྱེད་ཐུབ་པ་གལ་ཆེ༏ དེ་གཉིས་ཀྱི་ཁྱད་པར་འབྱེད་པ་ན། གལ་ཏེ་ལ་དོན་གྱི་ཕྲད་བཏབ་པ་དེས་བྱ་བའི་ཡུལ་ལ་བྱ་བ་ཞིག་འཇུག་པ་གཙོ་བོར་སྟོན་ན་གཉིས་པ་ལས་སུ་བྱ་བ་ཡིན་ལ། གལ་ཏེ་ལ་དོན་གྱི་ཕྲད་དེས་བྱ་བ་ཞིག་འཇུག་པ་གཙོ་བོར་མི་སྟོན་པར་གང་ཞིག་གང་ལ་བརྟེན་པའི་རྟེན་དང་བརྟེན་པར་གཙོ་བོར་སྟོན་ན་དེ་ནི་བདུན་པ་རྟེན་གནས་སུ་འཛིན་དགོས༏ དཔེར་ན། "ལྷོ་ཕྱོགས་སུ་གླང་ཆེན་ཁྲིད།" ཅེས་བཀོད་ན། བྱ་བའི་ཡུལ་ལྷོ་ཕྱོགས་སུ་བྱ་བ་གླང་ཆེན་ཁྲིད་པ་གཙོ་བོར་སྟོན་པས་གཉིས་པ་ལས་སུ་བྱ་བ་དང་། གལ་ཏེ། "ལྷོ་ཕྱོགས་སུ་གླང་ཆེན་ཡོད།" ཅེས་པ་ལྟ་བུ་ཡིན་ན་བྱ་བ་གང་ཡང་མི་སྟོན་ཅིང་རྟེན་ལྷོ་ཕྱོགས་ལ་བརྟེན་པ་གླང་ཆེན་ཡོད་པ་གཙོ་བོར་སྟོན་པས་བདུན་པ་རྟེན་གནས་ཡིན་པའི་ཚུལ་ཤེས་དགོས༏

༤ ལ་དོན་གྱི་ཕྲད་རྣམས་དེ་ཉིད་ལ་འཇུག་པ། "དེ་ཉིད་"ཅེས་པ་ནི། བྱ་བའི་ཡུལ་ལམ་ལས་དང་བྱ་བ་གཉིས་ངོ་བོ་གཅིག་པའི་ཚུལ་དུ་བཀོད་པའི་ལ་དོན་གྱི་ཕྲད་ལ་བྱའོ། །དེ་ལ་དེ་ཉིད་འདི་སྔོན་གྱི་བརྡ་སྤྲོད་སྨྲ་བ་རྣམས་ནས་རྣམ་དབྱེ་གཉིས་པའི་ཁོངས་སུ་གཏོགས་པར་མཛད་མོད། དེ་ཉིད་ལ་རྣམ་དབྱེ་གཉིས་པ་དང་མི་འདྲ་བར་བྱ་བའི་ཡུལ་དང་བྱ་བ་གཉིས་ཐ་མི་དད་པའི་ཚུལ་དུ་འཇུག་པ་ཞིག་དགོས་ལ། འཇུག་ཚུལ་འདི་བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་ལ་ཤིན་ཏུ་གལ་ཆེ་བའི་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་གནད་ཅིག་ཡིན༏ དཔེར་བརྗོད་ན།

བདེན་པར་ཤར། མི་བསླུ་བར་གྲུབ། ཆོས་སུ་མཐོང་།
མི་རྟག་པར་གྲུབ། ཆོས་ཉིད་དུ་གསལ། དོན་དུ་གནས།
མེར་འབར། འོད་དུ་ཤར། གསལ་པོར་ཤེས།
བསམ་དུ་ཡོད། ལྷ་རུ་ཤར། གཟུགས་སུ་གྲུབ།
དོར་བྱར་ཤེས། གལ་ཆེན་དུ་རྟོགས། དཀའ་གནད་དུ་ངེས།
དོན་དམ་དུ་མ་གྲུབ། མིང་བཏགས་ལ་བཞག་ཙམ། དེ་ཙམ་ལ་མ་བཞག ཅེས་པ་ལྟ་བུའོ།།

དེ་བཞིན་དུ་དཔེར་བརྗོད།
ཡོད་པར་བསམ།
མཁས་པར་གྱུར།
འཕེལ་བར་ངེས།

ལྟ་བུའི་ར་སྒྲ་རྣམས་ཀྱང་། ཡིན་པ་ཞེས་པའི་དོན་སྟོན་པས། ལ་དོན་དེ་ཉིད་ལ་འཇུག་ཚུལ་ཡིན་པར་ཁོ་བོ་མཐོང་བ་བརྟག སྤྱིར་དེ་ཉིད་ཀྱི་འཇུག་ཚུལ་མང་པོ་ཞིག་ནི། གོང་དུ་ཚིག་གི་སྡེ་ཚན་བཤད་པའི་སྐབས་སུ་"རྣམ་འགྱུར་གྱི་ཚིག"ཅེས་ངོས་བཟུང་བའི་གྲས་སུ་གཏོགས་པར་སྣང་བ་སྐབས་དེར་བཤད་ཟིན་པ་ལྟར་རོ།།

དེ་ཉིད་ཀྱི་འཇུག་ཚུལ་འདི་ལ་དེང་དུས་ཀྱི་བརྡ་སྤྲོད་པ་འགས་ནང་གསེས་དབྱེ་ན། ༡ དངོས་པོའི་རང་བཞིན་སྟོན་པའི་ཚིག་ལ་སྦྱར་བ་དང་། ༢ བྱ་བའི་རང་བཞིན་དང་ཁྱད་པར་སྟོན་པའི་ཚིག་ལ་སྦྱར་བ་གཉིས་སུ་ཡོད་ཚུལ་བཤད་པ་ལེགས་བཤད་དུ་མཐོང་ལ།[༤] དེ་ཡང་དང་པོའི་དཔེར་བརྗོད་ནི། ས་ནི་སྲ་བའི་རང་བཞིན་དུ་གྲུབ། འདུས་བྱས་ནི་མི་རྟག་པར་ངེས། རི་དེ་ཤིན་ཏུ་མཐོ། ཉི་འོད་རབ་ཏུ་གསལ། མེ་ཏོག་ཤིན་ཏུ་མཛེས། ཅེས་པ་ལྟ་བུ་དང་། གཉིས་པའི་དཔེར་བརྗོད་ནི། གསེར་དུ་འགྱུར། གདན་དུ་བཏིང་། ཡི་གེར་འབྲི། ཐབས་སུ་བསྟེན། མྱུར་དུ་འགྲོ། དལ་བུར་འདོན། གསལ་བར་སྟོན། ལྟ་བུར་འཛོག

རྫུང་ངོ་།།

«སླ་སྒྲོ་མཆོན་ཆར་»ལ་དོན་གྱི་ཕྲད་ལས་ ལ་ ན་ གཉིས་དེ་ཉིད་ལ་མི་འཇུག་པར་གསུངས་པ་སི་ཏུ་པཎ་ཆེན་སོགས་ཕྱིས་ཀྱི་བརྡ་སྤྲོད་པ་མང་པོ་ཞིག་གིས་འཐད་ལྡན་དུ་བཟུང་མོད།[༨] "ལྷ་ལ་ཤར།" ཞེས་དང་། "དོན་ལ་གནས།" "མིང་ཙམ་ལ་ལུས།" ཞེས་པ་དེ་ཉིད་ལ་མི་འགྲོ་བའི་རྒྱུ་མཚན་གཏན་ནས་མ་མཐོང་བས། ལ་དོན་གྱི་ཕྲད་ ལ་ དེ་ཉིད་ལ་ངེས་པར་འཇུག་ཅིང་། ལ་དོན་གྱི་ཕྲད་ ན་ ནི་«སླ་སྒྲོ་མཆོན་ཆར་»བཤད་པ་ལྟར་དེ་ཉིད་ལ་མི་འཇུག་པ་བདེན་པར་སྣང་བ་ཁོ་བོས་མཐོང་ཡང་དཔྱད་བརྟག་དགོས་པའི་གནས་སོ།།[༩]

---

༧ དབྱེ་ཚུལ་འདི་དོར་ཞི་གདོང་དྲུག་སྐྱེམས་བློའི་«བརྡ་སྤྲོད་རིག་པའི་དོན་འགྲེལ་ཕྱོགས་བསྒྲིགས།» དེབ། ཤོག ༢༡ ཏུ་བྱུང་བ་ལ་གཟིགས། ཁོ་བོས་བརྡ་སྤྲོད་གསར་པ་«སླ་སྒྲོའི་ལྡེ་མིག་»འདིའི་ཟིན་བྲིས་ཆ་ཚང་བཏབ་རྗེས་བོད་ནས་ཕྱིས་ཀྱི་མཁས་པ་དོར་ཞི་གདོང་དྲུག་སྐྱེམས་བློའི་རྣམ་དབྱེ་དང་བྱ་ཚིག་གི་སྐོར་ལ་དཔྱད་རྩོམ་ཕྱོགས་བཀྲམ་བྱས་པ་གཅིག་ལག་ཏུ་སོན་ཅིང་། དེའི་ནང་སྔོན་གྱི་བརྡ་སྤྲོད་སླ་བ་སུས་ཀྱང་མ་ཐོན་པའི་བཤད་པ་གསར་པ་མང་དག་ཅིག་འདུག་པ་ལས། མང་པོ་ཞིག་ནི་བོད་སྐད་ཀྱི་སྒྲ་རིག་པར་སླན་པ་ལས་བརྡ་སྤྲོད་རིག་པ་རང་ལ་དེ་ཙམ་འབྲེལ་བ་མེད་པར་མཐོང་ལ། འདིར་ལེགས་ཆ་ལེན་དགོས་རྣམས་གང་ཐུབ་ཀྱིས་བསྡུས་ཏེ་སྐབས་བབས་སོ་སོར་གསལ་བཤད་ཀྱི་མཆན་བཏགས་ཡོད་པ་མཁྱེན་འཚལ༔

༨ དཔེར་ན། སི་ཏུའི་འགྲེལ་ཆེན་«མུ་ཏིག་ཕྲེང་མཛེས།» ཤོག ༥༥ "ལ་ན་དག་ནི་དོན་འདི་འདྲ་ལ་ནམ་ཡང་འཇུག་པ་མ་ཡིན་པས།" ཞེས་བྱུང་༔

༩ དཔེར་ན། མཁས་མཆོག་བྲ་སྟིའི་«ཀུན་བཟང་དགོངས་རྒྱན།» ཤོག ༢༥ ནང་། "དེ་ག་རང་ན་འདུག" ཅེས་པ་དེ་ཉིད་ཀྱི་དཔེར་བརྗོད་དུ་བཀོད་ལ། «ཐོན་མིའི་ཞལ་ལུང་»དུའང་། "སོ་ན་གནས།" "བདེ་ཐོག་ན་ཡོད།" "བཞུགས་ས་ན་ཡོད།" ཅེས་པ་རྣམས་དེ་ཉིད་དུ་འཐད་པར་བཤད་པས་བརྟག་དགོས་ལ། ཁོ་བོས་བལྟས་ན་དཔེར་བརྗོད་དེ་རྣམས་རྣམ་དབྱེ་བདུན་པ་གནས་གཞིར་འཛིན་དགོས་སམ་སྙམ༔

༥ ལ་དོན་གྱི་ཕྲད་ཚེ་སྐབས་སྐེ་དུས་སྟོན་པ་ལ་འཇུག་པ། ཚེ་སྐབས་ནི་བྱ་བའི་དུས་གཙོ་བོར་སྟོན་པའི་དོན་ཅན་དུ་སྦྱར་བའི་ཕྲད་ལ་ཟེར༑ དེ་ལ་ཚེ་སྐབས་ནི་རྣམ་དབྱེ་དངོས་མིན་ཀྱང་རྣམ་དབྱེ་བདུན་པ་རྟེན་གནས་དང་ཆ་འདྲ་བར་བརྩི་དགོས་པ་ནི། མཁས་མཆོག་སི་ཏུས། “ཚེ་སྐབས་རྣམ་དབྱེ་བདུན་པ་ཉིད་དུས་བརྗོད་པའི་དོན་ལ་འཇུག་པ་ནི།”[༡] ཞེས་གསུངས་པ་ལེགས་བཤད་དུ་སྣང༑ དཔེར་བརྗོད་ན།

དེའི་དུས་སུ༵། འདི་སྐད་བདག་གིས་ཐོས་པ་དུས་གཅིག་ན༵།
ཆོས་བཅོ་ལྔ་ལ༵། གནམ་གང་ལ༵། སྔ་དྲོར༵། ཕྱི་དྲོར༵།
ཉིན་གུང་དུ༵། ཉི་མ་ཕྱེད་ཡོལ་ལ༵། སྔོན་གྱི་དུས་ན༵།
ཟླ་ཕྱེད་ལ༵། སྒྲོད་ལ༵་ཆོས་སྟོན། དུས་ཀུན་དུ༵་ཆོས་བྱ།
ནམ་ཞིག་ལ༵་དཔེ་ཆ་ཤེས། ལོ་ཤས་མཇུག་ལ༵་དོན་རྟོགས།
ཆུ་ཚོད་གསུམ་པར༵་ཇ་བཏང་། ཉིན་ཕྱེད་ལ༵་ཟས་ཟ། ལྷ་བུའོ།།

ལ་དོན་གྱི་ཕྲད་གོང་དུ་བཤད་པའི་དོན་ལྔ་ལ་འཇུག་པ་རྣམས་ནང་ཕན་ཚུན་གྱི་ཁྱད་པར་གང་ཡོད་ལ། བྲ་སྟིའི་སུམ་རྟགས་«ཀུན་བཟང་དགོངས་རྒྱན»དུ་འགྲེལ་བཤད་ཤིན་ཏུ་གསལ་བ་ཞིག་བྱུང་བ་འདིར་མཇུག་བསྡུའི་ཚུལ་དུ་བཀོད་ན། འདི་ལྟ་སྟེ།

དེས་ན་འདི་དག་གི་ཁྱད་པར་ནི། ཐབ་ལ་མེ་བཏང་ཞེས་པ་ལྟ་བུ། གཞི་གཞན་ལ་བྱ་བ་བྱས་པ་དང་། བྱེད་པ་སོགས་སྟོན་པའི་ལ་སྒྲ་རྣམས་རྣམ་དབྱེ་གཉིས་པ་དང་། མགྲོན་པོ་ལ་མེ་བཏང་ལྟ་བུ་བྱ་བ་བྱེད་པའི་གཞི་དངོས་མ་ཡིན་པར། དེ་ལ་མེ་བཏང་བ་ནི། དེའི་ཆེད་དུ་མེ་བཏང་བ་ཡིན་ལ། དེ་ལྟར་དགོས་པ་ལ་ལ་སྒྲ་སྦྱར་ཏེ། བྱ་བ་མེ་

[༡] སི་ཏུའི་འགྲེལ་ཆེན་«སུ་ཏིག་ཕྲེང་མཛེས།» ཤོག་ ༥༥

> བཏང་བར་སྟོན་པའི་ལའི་སྒྲ་ནི་རྣམ་དབྱེ་བཞི་པའོ། །ཐབ་ལ་མེ་ཡོད་ལྟ་བུ། གཞི་ཐབ་ལ་མེ་བཏང་བ་སོགས་ཀྱི་བྱ་བ་བྱས་པ་མི་བརྗོད་པར། མེ་ཡི་ངོ་བོ་ཙམ་ཡོད་པར་བརྗོད་པའི་ལའི་སྒྲ་ནི་རྣམ་དབྱེ་བདུན་པའོ། །འདུས་བྱས་སུ་གྲུབ་ལྟ་བུ། གཞི་གཞན་ལ་མི་བརྟེ་བར་ཆོས་རང་རང་གི་ངོ་བོ་ཙམ་དུ་གྲུབ་པ་སོགས་སྟོན་པའི་ལའི་སྒྲ་ནི། དེ་ཉིད་དམ་བདེན་པའི་དངོས་པོ་སྟོན་པ་ཞེས་བྱའོ། །རྣམ་དབྱེ་བདུན་པ་དང་དེ་ཉིད་ཀྱི་ཁྱད་པར་ནི། གཞི་གཞན་ལ་ཡོད་པའི་གྲུབ་པ་དང་། རང་གི་ངོ་བོ་ཉིད་དུ་གྲུབ་པ་གཉིས་ཀྱིས་དབྱེ་བར་བྱ་སྟེ། དེ་ཉིད་ཅེས་པ་དང་། དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ཅེས་པ། རང་གི་ངོ་བོ་ཉིད་ལས་གཞན་དུ་མི་འཇུག་ལ། རྣམ་དབྱེ་བདུན་པ་གནས་གཞིའི་སྒྲ་ནི། ཆོས་གང་ལ་ཡང་འཚོལ་བ་སོགས་ཀྱི་ཚེ་གཞི་གཞན་ཁོ་ན་ལ་ཡོད་མེད་ལྟ་བ་དང་། འཚོལ་བ་སོགས་ལ་འཇུག་པ་མ་གཏོགས། རང་གི་ངོ་བོ་འཚོལ་བ་སོགས་ལ་མི་འཇུག་པ་མངོན་སུམ་གྱིས་གྲུབ་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཚེ་སྐབས་ནི། ཆོས་དང་སྐབས་ཞེས་ཐོབ་པ་མང་པོར། དེའི་ཚབ་ཏུ་ལའི་སྒྲ་བཀོད་པ་ཐམས་ཅད་དེ། དཔེར་བརྗོད་གོང་གི་དེས་རྟོགས་སླའོ།[9] །ཞེས་བྱུང་བ་ལས་ཤེས་སོ།།

ལ་དོན་གྱི་དོན་གྱི་སྦྱོར་ཚུལ་ལ། དེང་རབས་བརྡ་སྤྲོད་སླ་བ་འགས། བྱ་བའི་ཡུལ་(རྣམ་དབྱེ་གཉིས་པ་)དང་། བྱ་བའི་དམིགས་ཡུལ་ (བཞི་པ་དགོས་ཆེད་)དང་། བྱ་བའི་རང་བཞིན་དང་ཁྱད་པར་སོགས་སྟོན་པ་(དེ་ཉིད་)དང་། དངོས་པོའི་རྟེན་གནས་(བདུན་པ་རྟེན་གནས་)སྟོན་པ་བཅས། དོན་ཆེ་ཁག་བཞི་འི་སྟེང་ནས་བཤད་པ་བྱས་ཏེ་གཏན་འབེབས་གནང་བ་དོན་ལ་གནས་པ་མ་ཟད་ལེགས་ཆ་ཡང་གང་འཚམས་ཤིག་ཡོད་པར་མཐོང་མོད།[10] དེ་ལྟ་ནའང་སློལ་རྒྱུན་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་ལ

[9] «ཀུན་བཟང་དགོངས་རྒྱན།» ཤོག ༣༥

[10] དོར་ཞིའི་«བརྡ་སྤྲོད་རིག་པའི་དོན་འགྲེལ་ཕྱོགས་བསྒྲིགས་»ནང་ལ་དོན་གྱི་འཇུག་ཚུལ་རྣམས་སློལ་རྒྱུན་གྱི་དོན་ལྔ་མ་བཀོད་པར། བྱ་བའི་ཡུལ་དང་། བྱ་བའི་དམིགས་ཡུལ། བྱ་བའི་རང་བཞིན་དང་ཁྱད་པར་སྟོན་པ། དངོས་པོའི་རྟེན་གནས་སྟོན་པ་བཅས་དོན་བཞིའི་སྟེང་ནས་རྒྱས་པར་བཤད།

དོན་གྱི་དོན་གྱི་འཇུག་ཚུལ་ལྔ་ཞེས་གསུངས་པ་ནི། ཕྱོགས་གཅིག་ནས། “རྣམ་དབྱེ་གཉིས་བཞི་བདུན་པ་དང་། །དེ་ཉིད་ཚེ་སྐབས་ལྔ་ལ་འཇུག” །ཅེས་པའི་ལག་ལེན་གཏན་འཇགས་ཡིན་པ་མ་ཟད། དོན་ལ་འགལ་བ་མེད་པས། ཁོ་བོ་ལྟར་ན་ལ་དོན་གྱི་དོན་གྱི་སྦྱོར་ཚུལ་ལ་སྔ་མའི་བཤད་རྒྱུན་འདི་ཉིད་རང་སོར་གནས་པར་བྱེད་ན་དགེ་མཚན་ཆེ་བར་མཐོང་ངོ་།།

ཟུར་བརྗོད། སློབ་རྒྱུན་བརྡ་སྤྲོད་ནས་བཤད་པ་ལྟར། ལ་དོན་གྱི་ཕྲད་བདུན་པོ་སྦྱོར་གོང་དུ་དྲངས་པའི་དོན་ལྔ་ལ་འཇུག་ཅིང་། སུ་ར་རུ་དུ་ན་ལ་ཏུ། སྐེ་ཕྲད་བདུན་གར་“ལའི་དོན་ཅན་”ཞེས། ཡི་གེའི་གཟུགས་སོ་སོ་བ་མ་གཏོགས་དོན་ལ་ཁྱད་པར་མེད་པ་ལྟ་བུར་གསུངས་མོད། དེ་ནི་སྤྱི་སྡོམ་གྱི་བཤད་པ་ཡིན་ཏེ། ནང་གསེས་ལ་གཅིག་འཇུག་ས་ལ་ཐམས་ཅད་གཅིག་མཚུངས་སུ་འཇུག་པའི་ངེས་པ་གཏན་ནས་མེད༑ དེ་ཡང་། ན༷་སྒྲ་དེ་ཉིད་ལ་མི་འཇུག་པ་ནི་སྔོན་གྱི་མཁས་པ་མང་པོས་གསུངས་པ་ལྟར་དོན་ལ་གནས་ལ། དེ་བཞིན་དུ། ཛ་ཧོ་ར༷་འགྲོ ཛ་ཧོ་ལ༷་འགྲོ ཞེས་པའི་དོད་དུ། ཛ་ཧོ་ན༷་འགྲོ ཞེས་པ་སྦྱར་ན་མི་རིགས་པས། ན༷་སྒྲ་བཞི་པ་དགོས་ཆེད་ལ་འཇུག་པའང་འཇོག་དཀའ་བར་མཐོང༑ མདའ་བརྒྱབས་པའི་ཕྱིར་ན༷་ཤི། ཞེས་པ་ལྟ་བུ་ནི། རྒྱུ་མཚན་སྟོན་པའི་དོན་ཡིན་གྱི། དགོས་ཆེད་མིན༑ དེ་བཞིན་དུ། ཁྱོད་དུ༷་བཤད། ཁོང་དུ༷་ཡི་གེ་བཏང་། ཚེ་རིང་དུ༷་དེབ་སྤྲད། ལྟ་བུ་སྦྱར་ན་བོད་སྐད་ལ་མི་འགྱུར་བར་བདེ་བླག་ཏུ་ཤེས་ནུས་པ་ལྟ་བུ་མང་ཙམ་ཞིག་སྣང་ངོ་།།

ལ༷་ ན༷་ གཉིས། རྣམ་དབྱེ་མ་ཡིན་པའི་དོན་གྱི་འཇུག་ཚུལ་གཞན་ཡང་དཔེར་ན། ལག་པ་ཁྲུས་ལ༷་ཟས་ཟ། ལྟ་བུ་ལ་སྒྲ་ལྷག་བཅས་ལ་འཇུག་པ་དང་། “མཁའ་འགྲོ་ཕེབས་ན༷་ང་འགྲོ།” ལྟ་བུ་ན་སྒྲ་རྐྱེན་བཀོལ་གསལ་བྱེད་དང་། “འཛམ་གླིང་ཞི་བདེས་ཁྱབ་ན༷།” ཞེས་པ་ལྟ་བུ་སྨོན་པ་ལ་འཇུག་པ་བཅས་ཡོད་ཚུལ་དང་། དེ་བཞིན་ལ་ནའི་འཇུག་ཚུལ་གཞན་ལ་དོགས་པ་དཔྱོད་པ་སོགས་ནི། གཤམ་དུ་རྣམ་དབྱེ་མཚམས་སྦྱོར་གྱི་ཕྲད་འཆད་པའི་སྐབས་སུ་བཤད་པར་བྱའོ།།

སྟོམ་ལ། «ལེགས་བཤད་ལྗོན་དབང་»དུ།

ཤུ་ར་རུ་དུ་ན་ལ་ཏུ། །ལ་དོན་རྣམ་པ་བདུན་ཡིན་ཏེ།།
ས་སུ་ག་བ་ད་དྲག་ཏུ། །ང་ད་ན་མ་ར་ལ་དུ།།
འ་དང་མཐའ་མེད་ར་དང་རུ། །རྣམ་དབྱེ་གཉིས་བཞི་བདུན་པ་དང་།།
དེ་ཉིད་ཚེ་སྐབས་ལྔ་ལ་འཇུག །ཞེས་བྱུང་བ་ལྟར་རོ།།

~~~~~~~~~~~

༡༩།༣ རྣམ་དབྱེ་དྲུག་པ་འབྲེལ་སྒྲའི་ཕྲད། ༥ གི༷་ གྱི༷་ ཀྱི༷་ འི༷་ ཡི༷།

དྲུག་པ་འབྲེལ་སྒྲའི་ངོ་བོ་ནི། འབྲེལ་བྱའི་ཆོས་གང་ཞིག་འབྲེལ་གཞི་གང་ལ་འབྲེལ་བའི་ཚུལ་དུ་སྦྱོར་བའི་རྣམ་དབྱེའོ།།

འབྲེལ་སྒྲའི་ཕྲད་རྣམས་རྗེས་འཇུག་གི་ཡི་གེ་ལ་བལྟོས་ནས་འཇུག་པས། དེ་དག་གི་སྒྲའི་སྦྱོར་ཚུལ་ནི། རྗེས་འཇུག་ ག་ དང་ ང་ གཉིས་ཀྱི་མཐར་ གི༷ དང་། ན་ མ་ ར་ ལ་ རྣམས་ཀྱི་རྗེས་སུ་ གྱི། ད་ བ་ ས་ གསུམ་གྱི་མཇུག་ཏུ་ ཀྱི། རྗེས་འཇུགཾ་ འ་ དང་མཐའ་མེད་རྣམས་ཀྱི་མཇུག་ཏུ་ འིཾ་ དང་། ཡི་ གཉིས་འཐོབ་བོ། །«ལེགཾས་བཤད་ལྗོན་དབང་»དུ། "སྦྱོར་ཚུལ་ན་མ་ར་ལ་གྱི། །ད་བཾས་ཀྱི་གཾ་ང་གི །འ་དང་མཐའ་མེད་འི་དང་ཡི།།" ཞེས་བྱུང་བ་ལྟར་རོ།།

འབྲེལ་སྒྲའི་ཕྲད་ཀྱི་དོན་གྱི་སྦྱོར་ཚུལ་ནི། གོང་དུ་འབྲེལ་སྒྲའི་ངོ་བོ་སྟོན་པའི་སྐབས་བཤད་པ་བཞིན། ཕྲད་དེ་རྣམས་འབྲེལ་ཡུལ་དང་འབྲེལ་ཆོས་སོ་སོར་འབྱེད་ཅིང་གཙོ་ཆེར་འབྲེལ་ཆོས་དེ་ཁྱད་གཞི་འབྲེལ་ཡུལ་དང་ཉེ་བར་བྱེད་པའི་དོན་ཅན་དུ་འཇུག དེ་ཡང་འབྲེལ་ཚུལ་རིགས་མི་འདྲ་བ། དཔེར་ན།
~~~~~~~~~~~

༡ བདག་གི་ནོར། ཞེས་པ་བདག་པོ་དང་དེའི་བདག་ཏུ་བཟུང་ཡུལ་ནོར་གྱི་འབྲེལ་བ་སྟོན་པ།

༢ གང་གི་དྲིན། བླ་མའི་དྲིན། ཆོས་གང་ཞིག་གང་ལ་བརྟེན་པའི་འབྲེལ་བ་སྟོན་པ།

༣ སེམས་ཅན་གྱི་དོན། དོན་དང་དེའི་དམིགས་ཡུལ་གྱི་འབྲེལ་བ་སྟོན་པ།

༤ ཙན་དན་གྱི་ཤིང་། སྐྱེ་བྱེ་བྲག་ངོ་བོ་ཐ་མི་དད་པའི་ཚུལ་དུ་འབྲེལ་བར་སྟོན་པ།

༥ དེའི་ཚུལ། མི་རྟག་པའི་རང་བཞིན། རང་བཞིན་དང་རང་བཞིན་ཅན་གྱི་འབྲེལ་བ་སྟོན་པ།

༦ བུམ་པའི་མཆུ། ལག་པའི་སོར་མོ། ཡན་ལག་དང་ཡན་ལག་ཅན་གྱི་འབྲེལ་བ་སྟོན་པ།

༧ གསེར་གྱི་བུམ་པ། གཞི་མཐུན་གྱི་འབྲེལ་བ་སྟོན་པ།

༨ ལམ་གྱི་ཡོན་ཏན། མེ་ཏོག་གི་དྲི། ཆོས་དང་ཆོས་ཅན་གྱི་འབྲེལ་བ་སྟོན་པ་དང་།

༩ སྨྱུ་གུའི་ས་བོན། ཐར་པའི་ལམ། ལྟ་བུ་རྒྱུ་དང་འབྲས་བུའི་འབྲེལ་བ་སྟོན་པ་སྟེ། འབྲེལ་སྒྲའི་འཇུག་ཚུལ་སྣ་ཚོགས་ཤིག་ཡོད་ཚུལ་སྟོན་གྱི་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་གཞུང་དག་ལས་བྱུང་བ་ལྟར། འབྲེལ་སྒྲའི་ཕྲད་དེ་རྣམས་དོན་མང་པོ་ཞིག་ལ་འཇུག་གོ།

འབྲེལ་སྒྲའི་ཚུལ་དེ་རྣམས་བསྡུ་ན། ༡ གཞི་མཐུན་གྱི་འབྲེལ་སྒྲ་སྟེ། ཙནྡན་གྱི་ཤིང་། གསེར་གྱི་བུམ་པ། ལྟ་བུ་འབྲེལ་ཡུལ་དང་འབྲེལ་ཆོས་གཉིས་གཞི་གཅིག་ལ་མཐུན་པར་སྟོན་པ་དང་། ༢ གཞི་མཐུན་མ་ཡིན་པའི་འབྲེལ་སྒྲ་གཉིས་སུ་འདུས་ལ། སྟོན་གྱི་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་གཞུང་རྣམས་སུ་དེ་གཉིས་ལ་ལེགས་སྦྱར་གྱི་ཐ་སྙད་བོད་སྐད་དུ་བསྒྱུར་ཏེ། "གཞི་མཐུན་གྱི་དྲུག་པ"དང་། "སྐྱེས་བུའི་དྲུག་པ"ཞེས་པའི་ཐ་སྙད་ཀྱང་འདོགས་པའི་སྲོལ་ཆགས་སོ།།

ཨི་ལྡན་གྱི་ཕྲད་ གི་གྱི་ཀྱི་འི་ཡི། ལྔ་པོ་རྣམ་དབྱེ་དྲུག་པ་འབྲེལ་སྒྲ་མ་ཡིན་པའི་འཇུག་ཚུལ་གཞན་ཡང་ཡོད་དེ། དཔེར་ན། "འདི་ནི་བདེན་གྱི། དེ་ནི་མི་བདེན་ནོ།" །ཡང་། "ཁོ་བོས

བཤད་པར་བྱ་ཡི། ལེགས་པར་ཉོན་ཅིག” ཞེས་པ་ལྟ་བུ་ཚིག་སྡོར་སྤྱི་སྦྲེལ་བའི་ཚིག་གི་འཇོག་མཚམས་ལ་འཇུག་པ་ལྟ་བུའང་ཡོད་མོད། འཇུག་ཚུལ་དེ་རྣམས་གཞམ་དུ་རྣམ་དབྱེ་མ་ཡིན་པའི་མཚམས་སྦྱོར་གྱི་ཕྲད་ཀྱི་སྐབས་སུ་བཤད་པར་བྱའོ།།

~~~~~~~~~~~~

༡༩།༤ རྣམ་དབྱེ་གསུམ་པ་བྱེད་སྒྲའི་ཕྲད། ༥ གིས་ གྱིས་ ཀྱིས་ འིས་ ཡིས།

བྱེད་སྒྲའི་ངོ་བོ་ནི། «གསེར་ཏོག་སུམ་རྟགས»སུ། “ལས་གང་བྱེད་པ་པོ་དང་བྱ་བ་གཉིས་སོ་སོར་འབྱེད་ཅིང་གཙོ་ཆེར་བྱེད་པ་པོ་ལ་ཉེ་བར་བྱེད་པའི་རྣམ་དབྱེ་སྟེ། དཔེར་ན། བདག་གིས་ཐོས་ཞེས་བརྗོད་པ་ན། བདག་གི་ཞེས་པ་བྱེད་པ་པོ་དང་། ཐོས་པ་བྱ་བ་ཡིན་པར་གོ་བ་ནི། ས་ཞེས་པའི་སྒྲའི་ནུས་པ་ཡིན་པས་དེ་འདྲའི་ས་སྒྲ་དེ། བྱ་ཡུལ་གྱི་བདག་པོ་མི་སྟོན་པར་ཐོས་པར་བྱེད་པ་པོ་ཉིད་གཙོ་བོར་སྟོན་པའི་རྣམ་དབྱེ་ཡིན་ནོ།”[11] །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟ་བུའོ།།

བྱེད་སྒྲའི་ཕྲད་དེ་རྣམས་ཀྱི་སྒྲའི་སྦྱོར་ཚུལ་ནི་གོང་གི་འབྲེལ་སྒྲ་དང་མཚུངས་མོད། རྗེས་འཇུག་ འ་ དང་ མཐའ་མེད་ཀྱི་མཐར་བྱེད་སྒྲ་ འིས་ དང་། ཡིས་ བཏབ་པའི་ཚེ། ཚིགས་བཅད་དང་ཚིག་ལྷུག་ཏུ་ཚིག་ཀང་སྐོང་མ་སྐོང་གི་ཁྱད་པར་གྱིས། ཚིག་ཕྲད་ ཡིས་ སྦྱོར་དགོས་སམ་གཏོགས་སྐབས་ཐམས་ཅད་ལ་ འིས་ ཞེས་པའི་བྱེད་སྒྲ་སྦྱོར་བའི་ཚེ། འི་ བསྡུས་ནས་མིང་གཞིའི་ཡི་གེ་དེ་ཉིད་ཀྱི་མཐར་རྗེས་འཇུག་ ས་ བསྣན་ཏེ། དཔེར་ན། བླ་མའིས་གསུང་། ཞེས་མི་བྲི་བར། བླ་མས་གསུངས། ཕ་མས་བསྐྱངས། ནམ་མཁས་ཁྱབ། ཅེས་བྲི་བ་ནི་དུས་རབས་དགུ་པ་

---

༡༡ «གསེར་ཏོག་སུམ་རྟགས།» དེབ། ཤོག ༨༠
~~~~~~~~~~~~

ཡས་མས་སུ་སྐད་གསར་བཅད་གཏན་འབེབས་གྲུབ་པའི་རྗེས་ཀྱི་སྒྲོལ་ཡིན༔

བྱེད་སྒྲའི་དོན་གྱི་སྦྱོར་ཚུལ་ལ། རིགས་གཙོ་ཆེ་བ་གསུམ་དུ་གནས་པར་མཐོང་སྟེ། ༡ བྱེད་པ་པོས་བྱ་བ་བྱེད་པ་དངོས་སུ་སྟོན་པ་སྟེ། དཔེར་ན། བདག་གིས༵་ཐོས། ཁྱོད་ཀྱིས༵་བཤད། སངས་རྒྱས་ཀྱིས༵་གསུངས། ཁ་བས༵་བཙེམ། ཤེས་རབ་ཀྱིས༵་དཔྱད། གཞན་གྱིས༵་གོ ཞེས་པ་ལྟ་བུ་དང་།

༢ ཡང་རྒྱུས་འབྲས་བུ་བསྐྱེད་པར་སྟོན་པའི་བྱེད་སྒྲ་སྟེ། དཔེར་ན། རིག་པའི་རྐྱེན་གྱིས༵་ཚོར་བ། མེས༵་དུ་བ། ས་བོན་གྱིས༵་མྱུ་གུ ཞེས་པ་ལྟ་བུ་དང་།

༣ ཡང་ཤེས་བྱེད་དམ་རྒྱུ་མཚན་ཅན་གྱི་བྱེད་སྒྲ་སྟེ། དུ་བས༵་མེར་ཤེས། མཁས་པ་ཡིན་པས༵་དེ་ལྟར་མཛད་མི་རུང་། རྟོགས་དཀའ་བར་མཐོང་བས༵་གསལ་བཤད་བྱས། ལྟ་བུ་རྣམས་ནི། རིམ་པ་བཞིན། “དུ་བ་ལ་བརྟེན་ནས་མེར་ཤེས།” ཞེས་པའི་དོན་དང་། “མཁས་པ་ཡིན་པར་བརྟེན།” ཞེས་དང་། “རྟོགས་དཀར་བར་མཐོང་བར་བརྟེན།” ཞེས་པའི་དོན་ཡིན་པ་ལྟ་བུའོ།།[༡༢]

དེ་ཡང་སྦྱོར་བྱེད་སྒྲའི་དཔེར་བརྗོད་འགའ་ཤས་བཀོད་ན།
མཁའ་འགྲོས་བོད་ཀྱི་སྐོར་ལ་དེབ་ཅིག་བྲིས།
ཏྭ་རས༷་པོ་ཏྭ་ལའི་ནང་རི་མོ་ངོ་མཚར་ཅན་ཞིག་བྲིས།
བུམ་པས༵་ཆུ་ཡུན་རིང་དུ་བཟུངས།
ཀ་བས༵་བར་དུ་བཅད།
བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔས༵་སེམས་ཅན་ལ་སྙིང་རྗེ་སྒོམ།

---

༡༢ འོན་གྱིས་ཀྱང་། ཞེས་པ་«སྒྲ་སྒོ་མཚོན་ཆར»བྱེད་སྒྲའི་འཇུག་ཚུལ་ལས་གཞན་མི་མཐུན་པའི་རྐྱེན་ལ་འཇུག་པའི་ཚུལ་ཡིན་པར་གསུངས་མོད། ཞིབ་ཏུ་བརྟགས་ན་སི་ཏུ་པཎ་ཆེན་གྱིས་(«མུ་ཏིག་ཕྲེང་མཛེས།» ཤོག ༧༣) གསུངས་པ་ལྟར་རྒྱུ་མཚན་སྟོན་པའི་བྱེད་སྒྲར་གནས་སོ།།

གསེར་གྱིས་གོས་ཆེན་ཉོས།
ཁང་པ་རྩོན་རྩི་དཀར་པོས་བྱུགས།
བླ་མས་ངན་སོང་ལས་བསྐྱབས།
འཆི་བས་འཇིགས་ནས་ཆོས་བྱེད།
སེམས་ལ་དྲན་པས་ཐོར་བཀོད།
བཟའ་བླ་མཐོང་བས་སྤྲོ་བ་སྐྱེས།
ཟས་ཟས་པས་ཡིད་ཚིམ། ལྟ་བུ་མཐའ་ཡས་སོ།།

སྤྱིར་རྣམ་དབྱེ་གསུམ་པ་བྱེད་སྒྲས་བྱེད་པ་པོ་ཞིག་གིས་བྱ་བ་བྱེད་པ་གཙོ་བོར་སྟོན་མོད། དེ་ལྟ་ནའང་གོང་དུ་བྱ་ཚིག་གི་ལེའུའི་ནང་རྒྱུ་མཚན་དང་བཅས་སྨྲས་ཟིན་པ་བཞིན། བོད་སྐད་ལ་བྱེད་པ་པོ་ཞིག་གིས་བྱ་བ་གཅིག་བྱས་ཕྱིན་ངེས་པར་བྱ་ཚིག་དེར་བྱེད་སྒྲ་བཏབ་དགོས་པ་མིན་ཏེ། བྱེད་སྒྲ་ནི་བྱ་བྱེད་ངོ་བོ་ཐ་དད་དུ་འཛོག་ཏུ་ཡོད་པའི་བྱ་ཚིག་དཔེར་ན། "ངས་བཤད།" "ཚེ་རིང་གིས་མཐོང་།" "པདྨས་སྦྱར།" ཅེས་པ་ལྟ་བུ་ལ་འཇུག་གི བྱ་བྱེད་ངོ་བོ་ཐ་དད་དུ་འཛོག་ཏུ་མེད་པའི་བྱ་ཚིག་དཔེར་ན། "ང་འགྲོ།" "འཁོར་ལོ་འཁོར།" ཞེས་པ་ལྟ་བུ་བྱེད་པ་པོ་གཞན་དང་མ་འབྲེལ་བའི་བྱ་ཚིག་སྟེ། བྱ་བྱེད་ངོ་བོ་ཐ་དད་དུ་འཛོག་ཏུ་མེད་པ་རྣམས་ལ་ནི་བྱེད་པ་པོ་སྐྱེས་བུའི་ཚིག་ལ་རྣམ་དབྱེ་གསུམ་པ་བྱེད་སྒྲ་མི་འཐོབ་པའི་ཁྱད་པར་ཡོད་དོ། །དེ་ལྟ་ནའང་། "ཚོར་བའི་རྐྱེན་གྱིས་སྲེད་པ་སྐྱེ།" ཞེས་པ་ལྟ་བུ་དང་། "ཁོང་ཁྲོའི་དབང་གིས་སྙིང་ནག" "རླུང་གི་ཤུགས་ཀྱིས་ཤིང་སྡོང་ཆག" ཅེས་པ་ལྟ་བུ་རྒྱུ་དང་རྐྱེན་གྱི་ཤུགས་ཀྱིས་བྱུང་བ་ཞིག་གྲུབ་པར་སྟོན་ན། བྱེད་པ་པོ་གཞན་དང་མི་འབྲེལ་བའི་བྱ་ཚིག་ལའང་བྱེད་སྒྲ་འཐོབ་པའི་ཚུལ་ཡང་ཤེས་དགོས༔

དེ་ཡང་བོད་ཀྱི་ཡི་གེ་འབྲི་རྩོམ་ལ་འཇུག་པའི་ཚེ། བྱེད་སྒྲའི་སྦྱོར་ཚུལ་འདི་ཤིན་ཏུ་གལ་ཆེ་བས་འདིའི་འགྲོ་སྟངས་ལ་རྒྱུས་ལེགས་པར་ཆགས་པ་གནད་ཆེ༔ དེ་ཡང་སྐབས་མང་པོར་ཚིག

སྒྲུབ་ཀྱི་ཁྱད་གཞི་ལ། དཔེར་ན། "ཕྱོགས་གཅིག་ནས་བོད་ཀྱི་ཡིག་སྐད་དེ་རྒྱུན་སྤྱོད་ཀྱི་ཁ་སྐད་ལས་ཐ་དད་ཡིན་པ་དང་། གཉིས་ཐད་ནས་བོད་སྐད་ཀྱི་སྲོལ་རྒྱུན་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱིས་བོད་སྐད་ལ་རང་ཆས་སུ་ཡོད་པའི་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་ཁྲིམས་ཀྱི་སྒྲོམ་ཆ་ཚང་བ་ཞིག་མཚོན་མི་ནུས་པ་བཅས་ཀྱིས། བོད་རིགས་གཞོན་ནུ་རྣམས་ད་བར་བོད་ཡིག་འབྲི་རྩོམ་ལ་ལྷག་པོར་འཛུག་ཐུབ་པ་ཤིན་ཏུ་དཀའ་བའི་གནས་སུ་གྱུར་པ་འདི་བྱུང་བ་རེད༔" ཅེས་པ་ལྟ་བུའི་ཚིག་སྒྲུབ་བཀོད་པའི་ཚེ། གོང་དུ་དྲངས་པའི་རྒྱུ་མཚན་གཉིས་པོ་དེ་ཆབས་གཅིག་ཏུ་ཚིག་སྒྲུབ་དེའི་ཁྱད་གཞིར་འགྲོ་བས། དེའི་མཐར་རྒྱུ་མཚན་གྱི་བྱེད་སྒྲ་བཏབ་པ་ཡིན་ནོ།།

གཞན་ཡང་སྐབས་འགར་དཔེར་ན། "ཚེ་རིང་གིས་སྟ་རེས་ཤིང་བཅད།" "དྲ་རས་གསེར་གྱིས་གོས་ཙན་ཉོས།" "བུ་མོས་འཛུབ་མོས་ལམ་སྟོན།[༡༣]" ལྟ་བུར་བྱེད་སྒྲ་ཉིས་ལྡེབས་བཀོད་དགོས་པའང་ཡོད་ཅིང་། དེ་ནི་བྱ་བ་གཅིག་ལ་བྱེད་པ་པོ་གཙོ་ཕལ་གཉིས་ཡོད་པའི་གནད་ཀྱིས་ཡིན་ནོ། །དེ་ལྟ་བུའི་སྐབས་སུ་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་གཞུང་དུ་སྐྱེས་བུ་རྣམས་ལ་བྱེད་པ་པོ་གཙོ་བོ་དང་། སྟ་རེ་ལྟ་བུ་བྱ་བ་གང་ཞིག་བརྒྱུད་ནས་བྱེད་པའི་བྱེད་པ་པོ་རྣམས་ལ་བྱེད་པ་པོ་ཕལ་པའམ"བྱེད་པ"ཞེས་པའི་ཐ་སྙད་བྱེད་སྲོལ་ཡོད་པའང་ཤེས་དགོས༔

༡༣ དུས་རབས་ཉི་ཤུ་པའི་སྟོད་དུ་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་མཁས་པ་དཀར་ལེབས་དྲུང་ཡིག་པདྨ་རྡོ་རྗེ་དང་། ཁུ་ནུ་བླ་མ་བསྟན་འཛིན་རྒྱལ་མཚན་རིན་པོ་ཆེ། འབྲས་ལྗོངས་བླ་མ་ཨོ་རྒྱན་ལགས་བཅས་ཀྱི་དབར། བྱེད་པ་པོ་གཙོ་ཕལ་དང་དེ་གཉིས་ཀར་བྱེད་སྒྲ་བཀོད་དགོས་མིན་གྱི་སྐོར་ལ་རྩོད་པ་རྒྱས་ཙམ་ཞིག་བྱུང་༔

སྡོམ་ལ། «ལེགས་བཤད་ལྗོན་དབང་»དུ།

གི་གྱི་ཀྱི་འི་ཡི་ལྔ་པོ། །རྣམ་དབྱེ་དྲུག་པ་འབྲེལ་སྒྲ་ཡིན།།

དེ་རྣམས་ས་མཐའ་ཅན་ལྔ་ནི། །རྣམ་དབྱེ་གསུམ་པ་བྱེད་སྒྲ་ཡིན།།

ད་བ་ས་ཀྱི་ག་ང་གི །ང་ད་ན་མ་ར་ལ་གྱི།།

འ་དང་མཐའ་མེད་འི་དང་ཡི། །ཞེས་བྱུང་བ་ལྟར་རོ།།

~~~~~~~~~~~

༡༨།༥ རྣམ་དབྱེ་ལྔ་པ་འབྱུང་ཁུངས་ཀྱི་ཕྲད། ༢ ནས༷། ལས༷།

འབྱུང་ཁུངས་ཀྱི་ངོ་བོ་ནི། ཆོས་གང་ཞིག་གང་ལས་འབྱུང་བའམ་དེ་ལས་ཐལ་བ་གསལ་བྱེད་ཀྱི་རྣམ་དབྱེ་སྟེ། «གསེར་ཏོག་སུམ་རྟགས་སུ།» "གང་ལས་འབྱུང་བའི་ཁུངས་དང་དེ་ལས་བྱུང་བའི་ཆོས་གཉིས་སོ་སོར་འབྱེད་ཅིང་གཙོ་ཆེར་འབྱུང་ཁུངས་ལ་ཉེ་བར་བྱེད་པའི་རྣམ་དབྱེ་སྟེ།"[19] ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ།།

སྒྲའི་སྦྱོར་ཚུལ་ནི། འབྱུང་ཁུངས་ཀྱི་ཕྲད་གཉིས་ཀ་རང་དབང་ཅན་ཡིན་པས་རྗེས་འཇུག་ལ་བལྟོས་མི་དགོས་པར་རྗེས་འཇུག་ཐམས་ཅད་ཀྱི་མཐར་ཅི་རིགས་པར་སྦྱོར་རོ། །དོན་གྱི་སྦྱོར་ཚུལ་ནི། སངས་རྒྱས་ལས་ཆོས། བ་ལས་འོ་མ། རྒྱ་གར་ན༷ས་གདམས་ངག ལྟ་བུ།

༡ འབྱུང་ཁུཾངས་དངོས་དངཾ།

༡༩ «གསེར་ཏོག་སུམ་རྟགས།» དེབ། ཤོག ༥༨
~~~~~~~~~~~

༢ དགར་བ་སྟེ་རིགས་མཐུན་པ་དང་མི་མཐུན་པ་གང་རུང་ལས་ཚོས་ཤིག་ལོགས་སུ་དགར་བ་དང་།

༣ སྡུད་པ་བཅས་ལ་འཇུག་གོ།

དང་པོ་འབྱུང་ཁུངས་དངོས་དཔེར་བརྗོད་ན།

རྒྱ་མཚོ་ལས་ནོར་བུ།

གཉེར་ཁ་ནས་གསེར།

གངས་རི་ལས་རྒྱུག་ཆུ།

རྒྱ་གར་ནས་ཆོས།

བོད་ནས་ནང་དོན་རིག་པ།

མཁས་པའི་ཞལ་ནས་ལེགས་བཤད། ལྟ་བུ་འབྱུང་ཁུངས་དངོས་ལ་ནི་ཕྲད། ནས་ དང་ ལས་ གང་སྦྱར་ནའང་འཐུས༔

ཟུར་བརྗོད། དེ་ཡང་། "ཚེ་རིང་ནས་ཁང་པ་གསར་པ་ཞིག་ཉོས།" "བཀྲ་ཤིས་ནས་པདྨ་ལ་མགོ་ན་འོས་པའི་གཏམ་རྟོག་མང་པོ་བཤད།" "མཁའ་འགྲོ་ནས་རི་མོ་ཤིན་ཏུ་མཛེས་པ་ཞིག་བྲིས།" "ཁྱོད་ནས་མི་མང་པོར་ངའི་སྐོར་ལ་སྐད་ཆ་འདྲ་མི་འདྲ་མང་པོ་ཞིག་བཤད་འདུག" ལྟ་བུའི་ཚིག་སྦྱོར་རྣམས་སུ། ནས་སྒྲ་སྦྱར་བ་རྣམས། བརྟགས་ན་བྱེད་སྒྲའི་ཚབ་ཏུ་བཀོད་པ་འབའ་ཞིག་ཏུ་འདུག་མོད། སྦྱོར་སྟངས་འདི་བོད་སྐད་ལ་མཐའ་གཅིག་ཏུ་འཐད་པ་མ་ཟད། སྦྱོར་སྟངས་འདི་དོན་ལ་རྣམ་དབྱེ་ལྔ་པ་འབྱུང་ཁུངས་ཉིད་དུ་འཛོག་དགོས་ཏེ། དེ་ཐམས་ཅད་ལ་ཕྲད་ནས་སྒྲ་བཏབ་པས། སྐབས་ཐོབ་སོ་སོའི་བྱ་བ་རྣམས་བྱེད་པ་པོ་གང་ལས་བྱུང་བ་གོ་ནུས་པ་དེ་བྱུང་བ་ཡིན་ནོ།།

གཉིས་པ་དགར་བ་ལ། ནང་གསེས་རིགས་མཐུན་དགར་བ་དང་། རིགས་མི་མཐུན་ལས་དགར་བ་བཅས་གཉིས་ཡོད་ཅིང་། དེ་ཡང་རིགས་མཐུན་པ་དགར་བ་ལ་ཕྲད་ ནས་ བཀོད་

དེ། དཔེར་ན།

མིའི་ནང་ནས་བོད་པ།

ལྷ་རྣམས་ཀྱི་ནང་ནས་དབང་པོ་བརྒྱ་བྱིན།

མེ་ཏོག་གི་ནང་ནས་པདྨ།

ཤིང་ནས་ཙནྡན།

གྲོང་ཁྱེར་ནས་ལྷ་ས།

སྨན་མའི་ནང་ནས་ཆེ་ཤོས།

ཀུ་ཤུ་ནས་ཞིམ་ཤོས། ལྟ་བུ་དང་།

རིགས་མི་མཐུན་པར་དགར་བའི་ཚེ། ཚིག་ཕྲད་ ལས་ བཀོད་དེ། དཔེར་ན།

ལྷ་ལས་མི་ངན།

ཁྱི་ལས་ཞི་མི་སྤྱང་།

ལི་ལས་ཀུ་ཤུ་གོང་ཆེ།

ཤིང་ཏོག་ཨ་མྲ་ལས་བུ་རམ་རོ་མངར།

ཚེ་རིང་ལས་དོན་གྲུབ་གཟུགས་རིང་།

མི་ལས་རྟ་མགྱོགས། ལྟ་བུའོ།།

འབྱུང་ཁུངས་ཀྱི་ཕྲད་སྤྱོད་པ་ལ་སྦྱོར་བའི་ཚེ། ནས་ ཁོ་ན་བཀོད་ཀྱི། ལས་སྦྲ་མི་འཐོབ་བོ།། དཔེར་བརྗོད་ན།

གཅིག་ནས་བཅུའི་བར། ཞེས་གྲངས་སྤྱོད་པ་དང་།

ཟླ་བ་འདི་ནས་རྗེས་མའི་བར།
ལོ་གཉིས་ནས་བཞིའི་བར།
ཚེས་གཅིག་ནས་སུམ་ཅུའི་བར། ལྟ་བུ་དུས་སྐྱོད་པ་དང་།

ལྷ་ས་ནས་ཧ་རམ་ས་ལ་བར།
སྡི་ལི་ནས་ཝ་ར་ཎ་སི་བར།
མོན་ཏྲིཨལ་ནས་ནེཝ་ཡོརྐ་བར། ལྟ་བུ་གནས་སྐྱོད་པ་བཅས་ཡོད་དོ།།

ནས་ཀྱི་སྒྲ་རྣམ་དབྱེ་མ་ཡིན་པའི་དོན་གཞན་མཚམས་སྦྱོར་དང་ལྷག་བཅས་ལ་འཇུག་པ་ཡོད་པར་«སྒྲ་སྒོ་མཚོན་ཆར་»གསུངས་པ་ནི། དཔེར་ན། "དེ་ནས་གཞན་ཡང་བཤད་བྱ་སྟེ།" ཞེས་པ་ལྟ་བུ་མཚམས་སྦྱོར་དང་། ཡང་། "འཕུར་ནས་འགྲོ།" "མཆོད་པར་བརྗོད་ནས་གཞུང་བརྩམས།" "ལྷམ་ཕུད་ནས་སྟན་ལ་བསྡད།" ཞེས་པ་ལྟ་བུ་ལྷག་བཅས་ལ་འཇུག་པ་རྣམས་ཡིན༑ དེ་དག་ནི་གཤམ་དུ་རྣམ་དབྱེ་མ་ཡིན་པའི་མཚམས་སྦྱོར་གྱི་ཕྲད་འཆད་པའི་སྐབས་སུ་བཤད་པར་བྱའོ།།[༡༥]

དེ་ལྟ་ན་རྣམ་དབྱེ་བདུན་ལས་དང་པོ་ངོ་བོ་ཙམ་སྟོན་པ་མ་གཏོགས་ལྷག་མ་དྲུག་ལ་རྣམ་དབྱེའི་ཕྲད་རེ་བཏབ་སྟེ་གྲུབ་ཅིང་། དེ་ལྟ་བུའི་རྣམ་དབྱེའི་ཚིག་ཕྲད་རྣམས་ལ་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་གཞུང་དཔེར་ན་«སྒྲ་སྒོ་མཚོན་ཆ»ལྟ་བུར་"བྱེད་པའི་ཚིག"ཅེས་པའི་ཐ་སྙད་ཀྱང་བཏགས༑ བྱེད་པའི་ཚིག་དྲུག་པོ་དེ་རྣམས་ལས་རྣམ་དབྱེ་དྲུག་པ་འབྲེལ་སྒྲའི་ཕྲད་མ་གཏོགས་ལྷག་མ་ལྔ་ཀ་རྒྱུ་མཚན་ནམ་གཏན་ཚིག་སྟོན་པའི་དོན་ཅན་དུ་སྦྱོར་རུང་བ་«སྒྲ་སྒོ་མཚོན་ཆར།» "གཏན་ཚིགས་དག་ཏུ

༡༥ དེབ་འདིའི་ཤོག་གྲངས་ ༢༧༨ ལ་གཟིགས།

འགྱུར་བ་ནི། །དྲུག་པ་འབབ་ཞིག་མ་གཏོགས་པའི། ”[༡༨] །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ལགས༔ དེའི་ཐད་ཀྱི་འགྲེལ་པར། “དེ་ལ་གསུམ་པ་གཏན་ཚིགས་སུ་འགྱུར་བ་ནི། དེས་ན་ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ།། བཞི་པ་འགྱུར་བ་ནི་དེའི་ཕྱིར་ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ། །ལྔ་པ་འགྱུར་བ་ནི་ཅི་ལས་ཤེས་ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ།། བདུན་པ་འགྱུར་བ་ནི་བཞི་པ་དང་མཐུན་པ་སྟེ། །གཉིས་པའི་སྒྲ་ཡང་དེ་བཞིན་ནོ། །དེས་ན་ལ་དང་གིས་དང་ལས་རྣམས་གཏན་ཚིགས་སུ་འགྱུར་བ་ཡོད་དོ།།”[༡༩] ཞེས་བྱུང་བ་ལས། ཚུལ་འདི་སྒྲ་སྒྲོའི་རྒྱ་ཚིག་དེ་རྣམས་ལས་གོ་ནུས་སོ།།

སྡོམ་ལ། «ལེགས་བཤད་ལྗོན་དབང་»དུ།

ནས་ལས་འབྱུང་ཁུངས་དགར་སྡུད་དེ། །འབྱུང་ཁུངས་དངོས་ལ་གང་སྦྱར་འཐུས།།
རིགས་མཐུན་དགར་ནས་མི་མཐུན་ལས། །སྡུད་ལ་ནས་སྒྲ་ཁོ་ན་འཇུག །ཅེས་པ་ལྟ་བུའོ།།

༡༨ «སྒྲ་སྒྲོ་མཚོན་ཆ།» ཤོག ༢༤༢ ན༩

༡༩ «སྒྲ་སྒྲོ་མཚོན་ཆའི་འགྲེལ་པ།» ཤོག ༣༠༠ ན༥

ལེའུ་ཉི་ཤུ་པ། རྣམ་བྱེ་མ་ཡིན་པའི་མཚམས་སྦྱོར་གྱི་ཕྲད།

༄ དེ་ལ་ཚིག་སྦྱོར་གྱི་ཕྲད་ལས"རྣམ་དབྱེ་མ་ཡིན་པའི་མཚམས་སྦྱོར་གྱི་ཕྲད་"ཅེས་པ་ནི། ཕྲད་རང་ཉིད་ཀྱི་ངོ་བོ་རྗེས་འཇུག་ལ་བལྟོས་དགོས་མི་དགོས་ཇི་ལྟར་ཡང་། བྱེད་ལས་ལ་རྣམ་དབྱེ་སྟོན་པའི་དོན་ཅན་མ་ཡིན་པར། ཚིག་ཕན་ཚུན་ནམ་ཚིག་གི་སྦྱོར་བ་དང་ཚིག་སྒྲུབ་བམ་བརྗོད་པ་ཕན་ཚུན་མཚམས་སྦྱར་བའི་དོན་ཅན་དུ་གཙོ་བོར་བཀོད་པའི་ཚིག་ཕྲད་རྣམས་སོ།།

དེ་ལའང་ངོ་བོའི་ཆ་ནས། ཀྱང་། ཡང་། འང་། ལྟ་བུ་དང་། དང་སྒྲ། དེ་སྒྲ། ནི་སྒྲ། ལྟ་བུ་ཚིག་རྐྱང་པའི་ཕྲད་དང་། ཡང་། "དེཾ་ནསཾ།" "དེཾ་ལྟ་ནའང་།" "དེཾ་བཞིན་དུཾ།" ལྷཾ་བུ་ཕྲད་གཉིས་སམ་མང་བ་འདུས་པའི་ཕྲད་འདུཾས་བཅས་གཉིཾས་ཡོད་མེད། ཕྲཾད་འདུས་རྣམས་སྐེ་ཚན་ལོགས་སུ་ཕྱེ་སྟེ་བཤད་པར་བྱའོ། །བྱེད་ལས་ཀྱི་ཆ་ནས་བཤད་ན། རྣམ་དབྱེ་མ་ཡིན་པའི་མཚམས་སྦྱར་གྱི་ཕྲད་ལ་དཔེར་ན། "མཛེས་ཀུ༷ང་མཛེས།" ལྟ་བུ་ཚིག་རྒྱན་དང་། "ཁོ་མ་འགྲོན་དའང༷་མི་འགྲོ།" ལྟ་བུ་སྡུད་པ་ལ་འཇུག་པ་དང་། "ཕུང་པོ་ལྔ་ནི། གཟུགས་སམ༷། ཚོར་བའམ༷། འདུ་ཤེས་སམ༷། འདུ་བྱེད་དམ༷། རྣམ་པར་ཤེས་པའོ།" །ལྟ་བུ་འབྱེད་པ་ལ་འཇུག་པ། དེ་བཞིན་དུ། "ཕུང་པོ་ལྔ་ནི། གཟུགས་ད༷ང་། ཚོར་བ་ད༷ང་། འདུ་ཤེས་ད༷ང་།" ཞེས་སོགས་དང༷་སྒྲ་འབྱེད་པ་ལ་འཇུག་པ། "འདི་ནི་སྡུས་པ་ཙམ་སྟེ༷། དོན་ལ་མི་གནས་སོ།" །ཞེས་པ་ལྟ་བུ་ལྟག་བཅས་དང་། "མེ་ཡོད་ན༷་དུ་བ་འབྱུང་།" ལྟ་བུ་རྐྱེན་ལྟོས་གསལ་བྱེད་ལ་འཇུག་པ་བཅས་སོ།།

མཚམས་སྦྱོར་གྱི་ཕྲད་དེ་རྣམས་ཀྱི་སྦྱོར་ཚུལ་ལེགས་པར་ཤེས་པ་ནི་བོད་ཡིག་འབྲི་རྩོམ་ལ་ཤིན་ཏུ་གལ་ཆེ་བའི་གནད་ཅིག་ཡིན་ལ། དེ་ཡང་རྣམ་དབྱེའི་ཕྲད་རྣམས་ནི་ཚིག་ཕྲད་ཀྱི་ནང་ནས་གཞི་མ་ལྟ་བུ་ཡིན་པ་མ་ཟད། དེ་དག་གི་སྦྱོར་ཚུལ་ཡང་ཉིན་རེའི་ཁ་སྐད་དང་ཡང་མཐུན་ཆེ་

བས་རྣམ་དབྱེའི་ཕྲད་དེ་རྣམས་རྒྱུས་ཆགས་པ་ལ་ངལ་བ་ཆེ་ཆེར་བསྟེན་མི་དགོས་མོད། དེ་ལས་ལྡོག་སྟེ་རྣམ་དབྱེ་མ་ཡིན་པའི་མཚམས་སྦྱོར་གྱི་ཕྲད་ལ་ནི་ཡོངས་སུ་གྲགས་པ་རྒྱན་སྡུད་ཀྱི་ཀྱང་། ཡང་། འང་གསུམ། དང་སྒྲ་དང་། དེ་སྒྲ། ནི་སྒྲ། ལྟ་བུ་གྲགས་ཆེ་བ་འགའ་ཤས་ཤིག་མ་གཏོགས་གཞན་མང་ཆེ་བ་ཞིག་གཙོ་བོ་ཡིག་སྐད་ལ་མཁོ་བའི་ཚིག་ཕྲད་ཡིན་པ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་ཚིག་ཕྲད་དེ་རྣམས་གཙོ་བོར་བརྗོད་པ་མཛེས་སུ་གཏོང་བ་དང་། སྙན་ཚ་དོད་དུ་གཏོང་བ། ཚིག་སྦྱོར་སྙེ་མང་པོ་གཅིག་ཏུ་སྤྱུངས་སྟེ་ཚིག་སྒྲུབ་བསྒྲིགས་པ་ལས་བཤད་པ་ཕྱུག་ཏུ་གཏོང་བ་སོགས་ཀྱི་ཆེད་དུ་བཀོད་པ་མང་བར་བརྟེན། ཆེད་དུ་གོམས་པ་ཙུང་ཟད་ཅིག་མ་བསྟེན་ན་རྒྱུས་ལེགས་པར་ཆགས་པ་ཞིག་འོང་དཀའ། དེ་ལྟ་ནའང་བོད་ཡིག་ནང་འབྲི་རྩོམ་ལེགས་པར་བགྱི་བ་ལ་ཚིག་ཕྲད་དེ་རྣམས་ཀྱི་སྦྱོར་ཚུལ་མ་ཤེས་ཐབས་མེད་ལྟ་བུར་གྱུར་ཡོད། དེ་ལ་སྔོན་རྒྱན་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་གཞུང་ཕྱི་མོ་«སུམ་ཅུ་པ་»དང་། དེ་བཞིན་དུ་«སྨྲ་སྒོ་མཚོན་ཆ་»གཉིས་སུ་གཏལ་ཆེའི་ཕྲད་དེ་རྣམས་ཞིབ་པར་གཏན་འབེབས་མཛད་ཡོད་མོད། ཕྲད་རྣམས་རེ་རེ་ནས་འཇུག་ཚུལ་གསུངས་པ་ལས། སྤྱིར་ཚིག་ཕྲད་ལ། ཚིག་གི་ཆ་ཤས་སུ་གྱུར་པའི་ཕྲད་དང་། མཐའི་ཚིག་ཕྲད། མཚམས་སྦྱོར་གྱི་ཕྲད། ཅེས་སྡེ་ཚན་ལོགས་སུ་ཕྱེ་ནས་དེ་རྣམས་སོ་སོར་བརྟུས་ཏེ་ངོ་བོ་དང་བྱེད་ལས་ཀྱི་ཁྱད་པར་གཏན་འབེབས་མཛད་པ་མི་སྣང་། དེ་ལྟ་ནའང་ཕྲད་དེ་རྣམས་ཀྱི་སོ་སོའི་བྱེད་ལས་རིགས་མཐུན་པ་རྣམས་སོ་སོར་ཕྱེད་དེ། ཚིག་གི་ཆ་ཤས་སུ་གྱུར་པའི་ཕྲད་དང་། མཐའི་ཚིག་ཕྲད། མཚམས་སྦྱོར་གྱི་ཕྲད་ཅེས་ཁོ་བོས་སྡེ་ཚན་ལོགས་སུ་ཕྱེ་སྟེ་བཤད་པ་བྱས་ཡོད། ད་ནི་སྐབས་སུ་བབས་པ་རྣམ་དབྱེ་མ་ཡིན་པའི་མཚམས་སྦྱོར་གྱི་ཕྲད་རྐྱང་པ་རྣམས་བཤད་པར་བྱའོ།།

༢༠།༡ རྒྱན་སྡུད་ཀྱི་ཕྲད། ༡ ཀྱང་ ཡང་ འང་།

"རྒྱན་སྡུད་"ཅེས་པ་ནི། "མཛེས་ཀྱང་མཛེས།" "མཛེས་ཀྱང་ཁེངས་པ་མེད།" ལྟ་བུ་ཚིག་མཛེས་པར་བྱེད་པའི་རྒྱན་དང་། "ཡི་གེ་ཤེས་ན་རྩིས་ཀྱང་ཤེས།" ལྟ་བུ་སྡུད་པ་ལ་འཇུག་ཚུལ་གཉིས་གཅིག་

ཏུ་བསྡུས་ཏེ་རྒྱན་སྡུད་ཅེས་ཐ་སྙད་ཐོགས་པ་ཞིག་ཡིན༑ རྒྱན་སྡུད་ཀྱི་ཕྲད་གསུམ་ནི་རྗེས་འཇུག་ལ་བལྟོས་པའི་ཕྲད་གཞན་དབང་ཅན་ཡིན་པས། ཐོག་མར་དེ་གསུམ་གྱི་སྦྲའི་སྦྱོར་ཚུལ་བཤད་ན། རྗེས་འཇུག་ ག་ ད་ བ་ ས་ ད་དྲག་ བཅས་ཀྱི་མཐར་ ཀྱང་། ང་ ན་ མ་ ར་ ལ་ བཅས་ཀྱི་མཇུག་ཏུ་ ཡང་། རྗེས་འཇུག་ འ་ དང་། མཐའ་མེད་ཀྱི་མཇུག་ཏུ་ འང་ བཅས་འཐོབ་བོ།།

རྒྱན་སྡུད་ཀྱི་དོན་གྱི་སྦྱོར་ཚུལ་ནི། སུམ་རྟགས་ཀྱི་གཞུང་དུ།

༡ མཐུན་པའི་ཚིག་རྒྱན།

༢ མི་མཐུན་པའི་ཚིག་རྒྱན།

༣ སྡུད་པ་བཅས་གསུམ་དུ་འཇུག་པར་གསུངས༑

དེ་གསུམ་རིམ་པ་བཞིན་དཔེར་བརྗོད་ན།

མཛེས་ཀྱང་མཛེས་ལ་མདོག་ཀྱང་དཀར།

དཔལ་ཡང་འབར་ལ་ཡིད་ཀྱང་འཕྲོག

སེམས་ཀྱང་བཟང་ལ་སྤྱོད་པ་ལེགས།

ལྟ་བུ་ཚིག་སྔ་ཕྱི་བརྗོད་བྱ་རྗོད་བྱེད་ཕྱོགས་མཐུན་པར་གསལ་བར་བྱེད་ཅིང་། ཚིག་མཛེས་པར་བྱེད་པའི་རྒྱན་དུ་སྒྱུར་བ་མཐུན་པའི་ཚིག་རྒྱན་དང་། ཡང་།

ཆགས་པ་མེད་ཀྱང་འགྲོ་ལ་ཆགས།

སྙིང་རྗེ་ཆེ་ཡང་བདུད་དཔུང་འཇོམས།

སེམས་བཟང་ཡང་སྤྱོད་པ་རྩུབ།

ཁ་འཇམ་ཡང་གཏིང་ནག

ཅེས་པ་ལྟ་བུ་ཚིག་སྔ་ཕྱི་བརྗོད་བྱ་རྗོད་བྱེད་གང་རུང་ཕྱོགས་མི་མཐུན་པར་གསལ་བར་བྱེད་པའི་ཚིག་རྒྱན་དུ་སྒྱུར་བ་མི་མཐུན་པའི་ཚིག་རྒྱན་དང་། དེ་བཞིན་དུ།

ཕྱག་ཀུན་འཚལ་ལ་མཆོད་པ་ཕུལ།
སེམས་ཀུན་བཟང་ལ་ངག་འཇམ། ལྷ་བུ་སྔ་མས་ཕྱི་མ་སྟུད་པ་དང་།

གཞས་བཏང་ལ་ཞབ་བྲོ་ཡང་འཁྲབ།
ཡི་གེ་བྲིས་ལ་རྩེད་མོའང་རྩེ། ལྷ་བུ་ཕྱི་མས་སྔ་མ་སྟུད་པ་དང་།

བོད་རིགས་ཀུན་ཡིན་ལ་མཁས་པའང་ཡིན།
གྲ་པའང་རེད་ལ་དགེ་སློང་ཡང་རེད། ལྷ་བུ་ཕན་ཚུན་སྟུད་པ་བཅས་སྟུད་པ་ལ་འཇུག་གོ།

དེ་ཡང་ཞིབ་ཏུ་བརྟགས་ན། གོང་གི་རྒྱུན་སྟུད་ཀྱི་འཇུག་ཚུལ་གསུམ་ཀ་སྟུད་པའི་འཇུག་ཚུལ་ཡིན་པར་གྲུབ་པས། ཚིག་རྒྱན་གཉིས་ནི་ཚིག་མཛེས་པར་བྱེད་པ་ཙམ་ལས་རྒྱ་བ་སྟུད་པའི་ཁོངས་སུ་གཏོགས་སོ། །ཀུན་ཡང་འང་གསུམ་གྱི་ཁྱད་རྣམས་ནན་ཏན་ནམ་བརྟན་པའི་དོན་དུ་འཇུག་པ་«སླ་སྒོ་མཆོན་ཆར་»གསུངས་ལ།[1] དེ་ནི་གཤམ་དུ་ནི་སྒྲ་བརྟན་པའི་དོན་དུ་འཇུག་པར་བཤད་པའི་འོག་ཏུ་བཤད་པར་བྱའོ།།[2]

1 «གསེར་ཏོག་སུམ་རྟགས་སུ།» (ཤོག ༤༣) ཀུན་ཡང་འང་གསུམ་སྡུད་པ་དང་། འབྲི་བ་དང་། དོགས་པ་དང་། སྲིད་པ་དང་། ཕྱོགས་གཞན་སྟོན་པ་དང་ལྔ་ལ་འཇུག་པར་གསུངས་མོད། དཔེར་བརྗོད་བཀོད་པ་རྣམས་ལ་བརྟག་ན། མཐུན་པའམ་མི་མཐུན་པའི་ཚིག་རྒྱན་དང་སྡུད་པ་གང་རུང་དང་། འབྲི་བའི་དོན་ལ་འཇུག་པ་དང་ཕྱོགས་གཞན་སྟོན་པ་གཉིས་ནི། ཡང་ན། ཞེས་པའི་ཁྱད་ཀྱི་འཇུག་ཚུལ་ཡིན་གྱི། ཀུན་ཡང་འང་གསུམ་གྱི་ཁྱད་ཀྱི་འཇུག་ཚུལ་མིན་པས་མི་འཐད་པར་མཐོང་།

2 དེབ་འདིའི་ཤོག ༡༨༧ ལ་གཟིགས།

སྡོམ་ལ། «ལེགས་བཤད་ལྗོན་དབང་»དུ།

ཀྱང་ཡང་འང་གསུམ་རྒྱན་སྡུད་དེ། །ག་ད་བ་ས་ད་དྲག་ཀྱང་།།

ངནམརལམཐརཡང་། །འདངམཐའམེད་འང་དང་ཡང་། །ཞེས་བྱུང་བ་ལྟར་རོ།།

~~~~~~~~~~~

༢༠།༢ འབྱེད་སྡུད་ཀྱི་ཕྲད། ༡༡ ག༷མ་ང༷མ་ད༷མ་ན༷མ་བ༷མ་མ༷མ་འ༷མ། ར༷མ་ལ༷མ་ས༷མ་ཏ༷མ།

ངོ་བོ་ནི། གཞི་གཅིག་ལས་དོན་དུ་མ་སོ་སོར་འབྱེད་པའམ། ཡང་ན་རྣམ་གྲངས་དུ་མ་གཞི་གཅིག་ཏུ་སྡུད་པར་བྱེད་པའི་དོན་ཅན་དུ་སྦྱར་བའི་ཚིག་ཕྲད་དོ།།

འབྱེད་སྡུད་ཀྱི་ཕྲད་རྣམས་རྗེས་འཇུག་ལ་བལྟོས་པའི་ཕྲད་གཞན་དབང་ཅན་ཡིན་པས། ཐོག་མར་དེ་རྣམས་ཀྱི་སྦྲའི་སྦྱོར་ཚུལ་བཤད་ན། རྗེས་འཇུག་ ག་ མཐར་ གམ། ང་ མཐར་ ངམ། ཞེས་སོགས་རང་དང་རིགས་མཐུན་པའི་རྗེས་འཇུག་གི་མཐར་བཀོད་ཅིང་། ད་དྲག་ཅན་གྱི་མཐར་ ཏམ་ བཅས་འཐོབ་བོ། །འབྱེད་སྡུད་ཀྱི་ཕྲད་རྣམས་དོན་ལ་སྦྱོར་ཚུལ་ནི།

༡ དང་སྦྲའི་ཚུལ་དུ་འབྱེད་པ་ལ་འཇུག་པ་དང་།

༢ དང་སྦྲའི་ཚུལ་དུ་སྡུད་པ་ལ་འཇུག་པ་དང་།

༣ འདམ་ངའི་ཚུལ་དུ་འབྱེད་པ་ལ་འཇུག་པ་བཅས་རིགས་གསུམ་མོ།།

དེ་རྣམས་རིམ་པ་བཞིན་དཔེར་བརྗོད་ན།

༡ ཕུང་པོ་ལྔ་ནི། གཟུགས་ས༷མ། ཚོར་བའ༷མ། འདུ་ཤེས་ས༷མ། འདུ་བྱེད་ད༷མ། རྣམ་པར་ཤེས་པའོ།།
~~~~~~~~~~~

ཚོལ་ཁ་གསུམ་ནི། དབུས་གཙང་ངམ། མདོ་སྟོད་དམ། མདོ་སྨད་བཅས་སོ།།

དཀོན་མཆོག་ནི། སངས་རྒྱས་སམ། ཆོས་སམ། དགེ་འདུན་གསུམ་མོ།།

ཞེས། དང་སྦྲའི་ཚུལ་དུ་གཞི་གཅིག་དཔེར་ན་ཕྱུང་པོ་དང་། ཚོལ་ཁ་དང་། དཀོན་མཆོག་བཅས་ལས་དོན་དུ་མ་སོ་སོར་འབྱེད་པར་བྱེད་པ་འབྱེད་པ་ལ་འཇུག

ཡང་།

༢ གཟུགས་སམ། ཚོར་བའམ། འདུ་ཤེས་སམ། འདུ་བྱེད་དམ། རྣམ་པར་ཤེས་པ་ནི་ཕུང་པོའོ།།

དབུས་གཙང་ངམ། མདོ་སྟོད་དམ། མདོ་སྨད་བཅས་ནི་ཚོལ་ཁ་གསུམ་མོ།།

སངས་རྒྱས་སམ། ཆོས་སམ། དགེ་འདུན་གསུམ་ནི་དཀོན་མཆོག་གོ།

ཞེས། དང་སྦྲའི་ཚུལ་དུ་རྣམ་གྲངས་དུ་མ་གཞི་གཅིག་སྟེ་དཔེར་ན་ཕུང་པོ་དང་། ཚོལ་ཁ་དང་། དཀོན་མཆོག་ཁུ་སྡུད་པར་བྱེད་པ་ལ་འཇུག

ཡང་།

༣ དེ་གཟུགས་སམ་ཤེས་པའོ།།

བགྲིས་སམ་ཆེ་རིང་གིས་དོན་དེ་ཤེས་སོ།།

དེ་རིང་ངམ་སང་འགྱུར་ཡོང་།

ལྷ་བུ་འདམ་ང་སྟོན་པའི་དོན་དུ་འཇུག་པ་བཅས་ཡོད། འབྱེད་སྡུད་ཀྱི་ཕྲད་དེ་རྣམས་དྲི་བ་སྟོན་བྱེད་དུ་འཇུག་པ་ཡོད་ཚུལ་གོང་དུ་སྤྱི་སྒྲ་དང་དྲི་ཚིག་གི་ལེའུར་བཤད་ཟིན་པར་དེར་གཟིགས་འཚལ།།[༣]

---

༣ དེབ་འདིའི་ཤོག་ ༡༣༧ ནས་ ༡༩༡ བར་ལ་གཟིགས།

སྒོམ་ལ། «ལེགས་བཤད་ལྗོན་དབང་»དུ།

གམ་ངམ་དམ་ནམ་བམ་མམ་འམ། །རམ་ལམ་སམ་ཏམ་འབྱེད་སྡུད་དེ།།
སྦྱོར་ཚུལ་སླར་བསྡུའི་སྐབས་དང་མཚུངས། །ཞེས་བྱུང་བ་ལྟར་རོ།།

༢༠།༣ དང་སྒྲ འབྱེད་སྡུད་དང་། ཚེ་སྐབས། རྒྱུ་མཚན་བཅས་ལ་འཇུག་པ།

དང་གི་སྒྲ་ནི་མིང་དང་ཚིག་གང་ཡང་རུང་བ་ཚོགས་པའི་བར་མཚམས་སུ་བཏབ་པའི་ཚིག་ཕྲད་ཡིན་ལ། དེ་ནི་ཕྲད་རང་དབང་ཅན་ཡིན་པས་སྒྲའི་སྦྱོར་ཚུལ་ལ་རྗེས་འཇུག་ལ་གཏན་ནས་བལྟོས་མི་དགོས༔ སུམ་རྟགས་ཀྱི་གཞུང་དུ། དང་སྒྲ་ དོན་ལྔ་ལ་འཇུག་པར་གསུངས་སྟེ། ༡ སྡུད་པ་དང་། ༢ འབྱེད་པ་དང་། ༣ རྒྱུ་མཚན་དང་། ༤ ཚེ་སྐབས་དང་། ༥ གདམས་ངག་བཅས་སོ། །དེ་ལྟ་ལས་གདམས་ངག་ལ་འཇུག་པ་དཔེར་ན། དེབ་འདི་ཀློག་དང་། བསམ་བློ་གཏོང་དང་། ཞེས་པ་ལྟ་བུ་སྟེ། དེ་ནི་སྐུལ་ཚིག་དང་འཇུག་ཚུལ་མཚུངས་པས། འཇུག་ཚུལ་དེ་གཞམ་དུ་མཐའི་ཚིག་ཕྲད་ཀྱི་འཇུག་པ་བཤད་པའི་སྐབས་འཆད་ལ། འདིར་དང་སྒྲའི་འཇུག་ཚུལ་ལྷག་མ་བཞི་པོ་སྟོན་ནོ།།

དང་སྒྲ་འབྱེད་པ་དང་སྡུད་པ་ལ་འཇུག་པ་ནི། རྗེས་འཇུག་ལ་བལྟོས་མི་བལྟོས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ཙམ་ལས་གོང་གི་འབྱེད་སྡུད་ཀྱི་འཇུག་ཚུལ་དང་དོན་མཚུངས་པས། ངའམ། ཁྱོད་དམ། ཁོང་འགྲོའོ། །ཞེས་པ་ལ། ང་དང་། ཁྱོད་དང་། ཁོང་འགྲོའོ། །ཞེས་སྒྱུར་དུ་རུང་བ་ཤེས་དགོས༔

དང་སྒྲ་རྒྱུ་མཚན་ལ་འཇུག་པ་ནི། དཔེར་ན།

དུ་བ་མཐོང་བ་དང་མེ་ཡོད་པར་ཤེས།
བྱ་སྐད་ཐོས་པ་དང་ནམ་ལངས་པར་ཤེས།
ཁྱིས་སྐད་བརྒྱབ་པ་དང་མགྲོན་པོ་འབྱོར་བར་གོ

ལྷ་བུ་དང་སྦྲའི་ནུས་པས་རིམ་པ་བཞིན། དུ་བ་མཐོང་བ་དང་། བྱ་སྐད་ཐོས་པ། ཁྱིས་སྐད་བརྒྱབ་པ་རྣམས། མེ་ཡོད་པར་ཤེས་པ་དང་། ནམ་ལངས་པར་ཤེས་པ་དང་། མགྲོན་པོ་འབྱོར་བར་ཤེས་པ་རྣམས་ཀྱི་རྒྱུ་མཚན་དུ་སྟོན༑

དང་སྦྲ་ཚེ་སྐབས་ལ་འཇུག་པ་ནི། དཔེར་ན།

ཉིམ་ཤར་བ་དང་ཡར་ལངས།
ཆོས་བརྒྱད་ཟིན་པ་དང་ལྷ་ཁང་དུ་ཕྱིན།
ལོ་གསར་པ་ཤར་བ་དང་སེམས་སྐྱིད་དུ་ཕྱིན།

ལྷ་བུ་ལ་དང་སྦྲའི་ཚིག་གིས། རིམ་པ་བཞིན། ཉི་མ་ཤར་བ་དང་། ཆོས་བརྒྱད་ཟིན་པ། ལོ་གསར་པ་ཤར་བ་གསུམ། ཡར་ལངས་པ་དང་། ལྷ་ཁང་དུ་ཕྱིན་པ། སེམས་སྐྱིད་དུ་ཕྱིན་པ་བཅས་ཀྱི་དུས་ཡིན་པར་སྟོན་ནོ།།

ཡང་སུམ་རྟགས་ཀྱི་གཞུང་དུ་མི་གསལ་ཡང་། དང་སྦྲ་ལྟོས་གཞི་སྟོན་པའི་ཐད་དུའང་འཇུག་སྟེ། དཔེར་ན།

བླ་མའི་བཀའ་དང་བསྟུན་ནས་ཆོས་ཉམས་སུ་ལེན།
བློ་དང་འཚམས་པར་ཆོས་བཤད།
ཤེས་ཡོན་གྱི་ཚད་དང་མཚུངས་པར་ལས་ཀ་བྱེད།
གང་ཤེས་པ་རྣམས་རྒྱུད་དང་སྦྱར་ནས་སེམས་དགོས།
དགེ་འདུན་གྱི་གྲངས་དང་མཉམ་པར་དབུ་ཞྭ་སེར་ཆེམ་མེར་འདུག

ཞེས་པའི་དཔེར་བརྗོད་རྣམས་ལ། བརྗོད་པ་ཕྱི་མ་ཞིག་བརྗོད་པ་སྔ་མ་ཞིག་ལ་ལྟོས་པའི་འབྲེལ་བ་དམ་པོ་ཡོད་ཚུལ་སྐབས་འདིའི་དང་སྦྲའི་ཐད་ཀྱིས་མཚོན་པར་བྱས་པ་ལྟ་བུའོ།།

སྡོམ་ལ། «ལེགས་བཤད་ལྗོན་དབང་»དུ།

དང་ནི་སྡུད་འབྱེད་རྒྱུ་མཚན་དང་། །ཚེ་སྐབས་གདམས་ངག་ལྟ་ལ་འཇུག །ཅེས་བྱུང་བ་ལྟར་རོ།།

~~~~~~~~~~~

༢༠།༩ ཉི༷་སྨྲ། དགའ་བ་དང་བརྟན་པ་ལ་འཇུག་པ།

ཉི༷་སྨྲ་ནི་ཕྲད་རང་དབང་ཅན་ཡིན་པས་སྨྲའི་སྦྱོར་ཚུལ་ལ་རྗེས་འཇུག་ལ་བལྟོས་མི་དགོས༔ དོན་གྱི་སྦྱོར་ཚུལ་ལ། ཉི་སྨྲ ༡ དགའ་བ་དང་། ༢ བརྟན་པ་གཉིས་ལ་འཇུག

༡ དེ་ལ་"དགའ་བ"ཞེས་པ་ནི། དགའ་གཞི་ཞིག་དངོས་སུ་སློས་རུང་མ་སློས་རུང་། ཆོས་གང་ཞིག་དམིགས་ཀྱིས་ལོགས་སུ་ངེས་གཟུང་གི་ཚུལ་དུ་འབྱེད་པའི་དོན་ཅན་དུ་སྦྱོར་བའི་ཚིག་ཕྲད་ལ་ཟེར།

འཇུག་ཚུལ་འདི་ལ་ཞིབ་མོར་དཔྱད་ན། གང་དགའ་བའི་དོན་དེ་ངེས་པར་གཟུང་བའི་དོན་ཅན་དུ་སྦྱོར་བ་ཡིན་པས། དངོས་གནས་ལ། དཔེར་ན་ཚིག་སྒྲུབ། "ལྷའི་ནང་ནས་བརྒྱ་བྱིན་ཉི༷་སྟོབས་ཆེའོ།" །ཞེས་པ་ལ། དགའ་གཞི་ལྷ། དགར་ཆོས་བརྒྱ་བྱིན། དགར་ཚིག་དངོས་ནི་འབྱུང་ཁུངས་ཀྱི་ཕྲད། ནས་སྨྲ། ཡིན་ཅིང་། འདིར་ཉི༷་སྨྲ་སྦྱོར་བ་ནི་གང་དགའ་བའི་དོན་དེ་ངེས་པར་གཟུང་བའི་ཆེད་དུ་ཡིན༔ དེ་ལྟ་ནའང་བརྗོད་པ་སྟབས་བདེ་བྱས་ཏེ། "ཉི༷་སྨྲ་དགའ་བ་ལ་འཇུག་པ"ཞེས་བཤད༔ དེ་ལྟར་འཇུག་ཚུལ་འདི་ཉི༷་སྨྲ་དགའ་བའི་དོན་ངེས་གཟུང་གི་དོན་ཅན་ཡིན་པར་བརྟེན། དགའ་བའི་ཕྲད་འདི་བཏབ་ཕྱིན་ཆད་ལ། དགའ་གཞི་དང་དགར་ཆོས་གཉིས་ཀྱི་དབར་ཚིག་ཕྲད་ནས་སྨྲ་བཏབ་མི་དགོས་ཏེ། དཔེར་ན། "ཚེ་རིང་དང་། པདྨ། བསྟན་འཛིན་གསུམ་ལྷ་སར་ཐོན་སོང་། ང་ཉི༷་མི་འགྲོ།" ཞེས་དང་། "ནུབ་ཕྱོགས་པའི་མི་རིགས་རྣམས་རྐང་སྤོལ་ལ་ཤིན་ཏུ་དགའ། རྒྱ་གར་བ་རྣམས་ཉི༷་དེ་ཙམ་དོ་སྣང་མི་བྱེད།" ཅེས་པ་ལྟ་བུའོ།།
~~~~~~~~~~~

ནི༷་སྒྲ་དགར་བའི་ཚུལ་དུ་བཀོད་པའི་ཚེ། ཚིག་དེ་མིང་ཚིག་གམ་མིང་ཚབ། དེ་བཞིན་དུ་ཁྱད་ཚིག་གམ་བྱ་ཚིག་གང་ཡིན་རུང་། སྐབས་ཐོབ་ཀྱི་བརྗོད་པ་དེའི་ནང་ནི༷་སྒྲ་དགར་བ་གང་ལ་སྦྱར་སའི་ཚིག་དེ་བརྗོད་གཞིའམ་ཚིག་སྒྲུབ་དེའི་ཁྱད་གཞིར་འགྲོ་བ་ཤེས་དགོས༔ དཔེར་ན།

ང་ནི༷་བོད་ནས་འོངས་པའོ།།
བརྒྱ་བྱིན་ནི༷་སྟོབས་ཤིན་ཏུ་ཆེ།
སྒྲ་སྙན་གདང་བ་ནི༷་དེ་ཙམ་མི་སླ།
སྐད་ཆ་བཤད་པ་ནི༷་ཤིན་ཏུ་སླ།
གསེར་གྱི་བུམ་པ་ནི༷་འདིར་མི་འདུག ཅེས་པ་ལྟ་བུ་དང་།

(ཁ་སྐད་ལ། སྐབས་འགར། ང་ལྷ༷་འགྲོ་ཡི་མིན། ཁོ་ལྷ༷་སྐད་མ་གཏོང་། འདི་ལྷ༷་མ་རེད། ཞེས་པ་ལྟ་བུ། ང་ནི༷། ཁོ་ནི༷། འདི་ནི༷། ཞེས་པའི་དོན་དུ། ང་ལྷ༷། ཁོ་ལྷ༷། འདི་ལྷ༷། ཞེས་སྒྲ་སྦྱོལ་ཡོད༔)

༣ ནི་སྒྲ་བརྣན་པ་ལ་འཇུག་པ་ནི། གཞི་གཅིག་ལ་ནན་ཏན་དུ་བསྣན་པའམ་དམིགས་འཛིན་པའི་ཕྱིར་ནི་སྒྲ་བཀོད་པ་ལ་ཟེར། དེ་ཡང་དཔེར་ན།

ཁྱོད་ནི༷་བླ་མ་ཁྱོད་ནི༷་ཡི་དམ་ཁྱོད་ནི༷་མཁའ་འགྲོ་ཆོས་སྐྱོང་སྟེ།
སྲུང་བར་བྱ་བ་ནི༷་སྲུངས། སྒྲུབ་པར་བྱ་བ་ནི༷་སྒྲུབ།
བཤད་དགོས་པ་ནི༷་བཤད། ཉན་དགོས་པ་ནི༷་ཉན།
དལ་བའི་རྟེན་ནི༷་ཐོབ། དམ་པའི་ཆོས་དང་ནི༷་མཇལ།
དཔེ་ཆ་ནི༷་བསླབ། བསམ་བློ་ནི༷་བཏང་། ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ།།

གོང་དུ་བཀོད་པའི་ནི་སྒྲའི་འཇུག་ཚུལ་གཉིས་ཀྱི་ཁྱད་པར་གནད་ཆེ་བ་ཞིག་ནི་འདི་ཡིན་ཏེ། ནི་སྒྲ་དགར་བའི་ངེས་གཟུང་ལ་བཀོད་པ་རྣམས་ནི། དཔེར་ན། ང་ནི་བོད་ལ་སྐྱེས་པ་ཞིག

ཡིན། ཞེས་པ་ལྟ་བུ་གང་ལ་ནི་སྒྲ་བཏབ་སའི་དོན་རྣམས་ནི། སྐབས་བབས་ཀྱི་བརྗོད་པའི་ནང་ཚིག་སྦྱོར་ཞིག་གི་ཁྱད་གཞིར་གྱུར་པ་འབའ་ཞིག་ཡིན་ལ། དེ་ལས་ལྡོག་སྟེ་ནི་སྒྲ་བསྟན་པ་ལ་འཇུག་པ་ལ་ནི། "ཁྱོད་ནི་བླ་མ་ཁྱོད་ནི་ཡི་དམ།" ལྟ་བུ་བརྗོད་དོན་གཅིག་ལ་ནན་ཏན་གྱི་ཚུལ་དུ་ཁྱད་ཆོས་མང་པོ་ལྷེབས་ཏེ་སྦྱར་བའི་སྐབས་མ་གཏོགས། སྤྱིར་བསྟན་པའི་དོན་ལ་འཇུག་པའི་ནི་སྒྲ་བཏབ་ཡུལ་གྱི་དོན་རྣམས་སྐབས་བབས་ཀྱི་བརྗོད་པའི་ནང་ཚིག་སྦྱོར་གྱི་ཁྱད་ཆོས་ཀྱི་ཆ་ཤས་སུ་གྱུར་པ་ལས། ཚིག་སྦྱོར་གྱི་ཁྱད་གཞིར་མི་འགྲོ་བ་ཤེས་དགོས༑

སྐབས་འགར། ནི་སྒྲ་ དཔེར་ན། བདེ་བླག་ཏུ་ནི་རྟོགས་པ་ཞེས། །ཞེས་པ་ལྟ་བུ་ཚིགས་བཅད་དུ་ཁ་སྐོང་དུ་བཀོད་པའང་ཡོད་པར་ཤེས་དགོས༑

སྡོམ་ལ། «ལེགས་བཤད་ལྗོན་དབང་»དུ།

ནི་ནི་དགར་དང་བརྣན་པའི་སྒྲ། ཞེས་བྱུང་བ་ལྟར་རོ།།

~~~~~~~~~~~

༢༠༡༥ ཡང་སྒྲ་ བརྣན་པ་ལ་འཇུག་པ།

ཡང་སྒྲའི་ཕྲད་ཀྱི་འཇུག་ཚུལ་ལ་«སུམ་ཅུ་པར་»རྒྱུན་སྤྱོད་ལས་ལོགས་སུ་དངོས་སུ་མ་གསུངས་མོད། «སླུ་སྒྲོ་མཚོན་ཆར།» "ཡང་ཞེས་བྱ་བ་བསྟན་པ་ཡིན།"[༩] །ཅེས་བསྟན་པ་ལའང་

---

༩ «སླུ་སྒྲོ་མཚོན་ཆར།» ཤོག ༢༨༠ བ༤ གསེར་ཏོག་སུམ་རྟགས་སུ། (ཤོག ༤༣) ཡང་གི་སྒྲ་ངེས་བཟུང་དང་། བརྣན་པ་དང་། རྣམ་པར་བརྟག་པ་དང་། བསྒྱུར་བའམ་བསྟན་པའི་སྒྲ་འགྱུར་བར་ཡོད་ཚུལ་གསུངས་མོད། དཔེར་བརྗོད་རྣམས་ལ་བརྟག་ན། ཡང་ན་སྤྱོད་པའི་དོན་དང་། ཡང་ན་མི་མཐུན་པའི་ཚིག་རྒྱན། ཡང་ན་བསྟན་པར་འགྱུར་བ་ལས་འཇུག་ཚུལ་ཟུར་པ་མི་ཐོན་ལ། བསྒྱུར་བའི་དཔེར་བརྗོད་ལ། དེ་ཡང་། སླར་ཡང་། ཡང་ན། ཞེས་སོགས་བཀོད་པ་རྣམས་ནི་མཚམས་སྦྱོར་གྱི་ཕྲད་འདུས་ཡིན་གྱི། ཡང་སྒྲའི་འཇུག་ཚུལ་དུ་འཕད་པར་མ་མཐོང་༑
~~~~~~~~~~~

འཇུག་པ་གསུངས་པ་དཔེར་བརྗོད་ན།

དགེ་སློང་འདི་ཡང༵་ཚུལ་ཁྲིམས་ཅན་ནོ།།

མཁས་པ་དེ་ཡང༵་སྙིང་རྗེ་ཅན་ནོ།།

ཁང་པ་དེ་ཡང༵་ཆེ་ཙམ་ཞིག་འདུག

ལམ་དེ་ཡང༵་དོག་ཙམ་ཞིག་ཡོད།

ཅེས་པ་ལྟ་བུ། ནི༷་སྒྲའི་དོན་དང་མཚུངས་པར་བསྟན་པའི་དོན་ཅན་དུ་འགྱུར་ཏེ། དཔེར་ན་གོང་གི་དཔེར་བརྗོད་རྣམས་ལ་རིམ་པ་བཞིན། "དགེ་སློང་འདི་ནི༷་ཚུལ་ཁྲིམས་ཅན་ནོ།།" "མཁས་པ་དེ་ནི༷་སྙིང་རྗེ་ཅན་ནོ།" །ཞེས་སོགས་བྲིས་ན་ཚིག་གི་མཛེས་ཆའི་ཁྱད་པར་ཙམ་ལས་དོན་ལ་ཁྱད་པར་མེད་པར་ཤེས་ནུས་སོ།།

~~~~~~~~~~

༢༠།༨ ལྷག་བཅས་ཀྱི་ཕྲད།༣ སྟེ༵ ཏེ༵ དེ༵།

ངོ་བོ་ནི། མིང་ཚིག་གང་གི་མཐར་སྦྱར་རུང་དེའི་རྗེས་སུ་བསྟན་བྱ་ཚིག་དོན་ལྷག་མ་ཞིག་འདྲེན་རྒྱུ་ཡོད་པ་ཞིག་སྟོན་པའི་ཕྲད་དོ།།

ལྷག་བཅས་ཀྱི་ཕྲད་གསུམ་ནི་རྗེས་འཇུག་ལ་བལྟོས་ནས་བཀོད་དགོས་པས། ཐོག་མར་དེ་གསུམ་གྱི་སྒྲའི་སྦྱོར་ཚུལ་བཤད་ན། རྗེས་འཇུག ན་ ར་ ལ་ ས་ ད་དྲག་ཅན་བཅས་ཀྱི་མཇུག་ཏུ་ ཏེ། རྗེས་འཇུག་ ད་ མཐར་ དེ༵། ག་ ང་ བ་ མ་ འ་ མཐའ་མེད་བཅས་ཀྱི་མཇུག་ཏུ་སྟེ༵་ འབབ་བོ།།
~~~~~~~~~~

དོན་གྱི་སྦྱོར་ཚུལ་ལ། ལྷག་མ་འདྲེན་ཚུལ་གྱི་རིགས་གསུམ་དབྱེར་རུང་སྟེ།

༡ དཔེར་ན། "མདའ་འཕངས་ཏེ་ཕོག" ཅེས་པ་ལྷ་བུ་འདྲེན་བྱ་དང་འདྲེན་བྱེད་བྱ་བ་དུས་རིམ་པ་ཅན་ནམ་ཅིག་ཅར་དུ་ཡོང་བ་གང་རུང་སྟོན་པ་མཚམས་སྦྱོར་ལྷག་བཅས་དང་།

༢ ཚིག་སྔ་མ་དམ་བཅས་པ་དེའི་གསལ་བྱེད་དུ་ཚིག་ཕྱི་མ་བཀོད་པ་དཔེར་ན། "ཕྱོགས་ནི་བཞི་སྟེ། ཤར་དང་ལྷོ་དང་ནུབ་དང་བྱང་ངོ་།" །ཞེས་པ་ལྷ་བུ་དམ་བཅའ་འདྲེན་པ་དང་།

༣ "འདི་ནི་མི་སྟེ་དེ་ནི་ལྷ།" ཞེས་པ་ལྷ་བུ་བརྗོད་བྱ་ལྷག་མ་ཡོད་པ་ཙམ་སྟོན་པའི་གཞན་འདྲེན་ལྷག་བཅས་བཅས་ཡོད་དོ།།

དེ་གསུམ་རིམ་པ་བཞིན་དཔེར་བརྗོད་ན།

ལྷ་མཆོད་དེ་ལས་བྱ།

ཕྱག་འཚལ་ཏེ་བཤད།

འཇུམ་དམུལ་ཏེ་མདངས་ཕྱུངས།

འཕར་ཏེ་འགྲོ།

ཚིག་སྔ་དང་བཅས་ཏེ་འབར། ལྷ་བུ་མཚམས་སྦྱོར་ལྷག་བཅས་དང་།

དཀོན་མཆོག་ནི་གསུམ་སྟེ། སངས་རྒྱས་དང་། ཆོས་དང་། དགེ་འདུན་ནོ།།

སངས་རྒྱས་ཏེ་མ་རིག་པའི་གཉིད་ལས་སངས་ཤིང་། ཤེས་བྱ་ལ་བློ་གྲོས་རྒྱས་པའོ།།

མི་རྟག་པ་ཡིན་ཏེ། འདུས་བྱས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། མེ་ཡོད་དེ། དུ་བ་ཡོད་པའི་ཕྱིར།

འདི་མདོར་བསྡུས་པ་སྟེ། རྒྱས་པར་བཤད་ན།

ལྷ་བུ་རིམ་པ་བཞིན། དབྱེ་བ་འདྲེན་པ་དང་། ངེས་ཚིག་འདྲེན་པ་དང་། གཏན་ཚིག་འདྲེན་པ་དང་། རྒྱས་བཤད་འདྲེན་པ་སྟེ། དེ་རྣམས་དམ་བཅའ་འདྲེན་པའི་རྣམ་གྲངས་ཡིན་ནོ།།

འདི་ནི་ཤིང་སྟེ་དེ་ནི་རྡོའོ།།

ཤར་གྱི་ཕྱོགས་ན་བརྒྱ་བྱིན་སྟེ༷། །ལྷོ་ཡི་ཕྱོགས་ན་འཆི་བདག་གོ།

ཞེས་པ་ལྟ་བུ་ལྷག་མ་གཞན་ཡོད་པ་ཙམ་སྟོན་པ་བཅས་ནི་གཞན་འདྲེན་ལྷག་བཅས་སོ།།

སྙོམ་ལ། «ལེགས་བཤད་ལྗོན་དབང»དུ།

སྟེ་ཏེ་དེ་གསུམ་ལྷག་བཅས་ཏེ། །ན་ར་ལ་ས་དྲག་མཐར་ཏེ།།

ད་དེ་ག་ང་བ་མ་འ། །མཐའ་མེད་རྣམས་ལ་ས་སྟེ་ཐོབ། །ཅེས་བྱུང་བ་ལྟ་བུའོ།།

ཟུར་བརྗོད། བོད་ཡིག་འབྲི་ཀློག་ལ་འཇུག་པའི་ཚེ་ལྷག་བཅས་ཀྱི་འགྲོ་ཚུལ་སྤྱི་དང་། ལྷག་པར་དམ་བཅའ་འདྲེན་པའི་ལྷག་བཅས་ཀྱི་ཚུལ་དེ་རྒྱུས་ལེགས་པར་ཆགས་པ་གནད་ཆེ; སྐབས་འགར། དམ་བཅའ་འདྲེན་པའི་ལྷག་བཅས་བཀོད་པ་ལས་འདྲེན་བྱའི་ཆ་ཤས་ལ་ཚིག་སྦྱོར་ཤིན་ཏུ་རྒྱས་པ་སྟེ་སྣེ་མང་པོ་ཡོད་པའང་འོང་སྲིད་པས། གང་གིས་འདྲེན་པ་དང་གང་འདྲེན་པར་བྱ་བའི་སྐབས་ཐོབ་ཀྱི་དོན་རྣམས་ལྷག་བཅས་ཀྱི་འགྲོ་ཚུལ་ལ་རྒྱུས་ཞིབ་མོར་ཆགས་ན་ངལ་བ་མེད་པར་རྣམ་དབྱེ་འབྱེད་ཐུབ་པའི་དགེ་མཚན་ཡོད་དོ།།

~~~~~~~~~~~

༢༠།༧ ལྷག་བཅས་ཀྱི་ཁྲད་གཞན།

ཀ ལ༷་སྦྲ། ལྷག་བཅས་ལ་འཇུག་པ།[༥]

གོང་གི་ཁྲད་གསུམ་ལས། ལ༷་སྦྲ་ནི་མཚམས་སྦྱོར་ལྷག་བཅས་ཀྱི་འཇུག་ཚུལ་གྱི་ནང

༥ «སླ་སློ་མཚོན་ཆར»འཇུག་ཚུལ་འདི་ལ་སྟུད་པ་ལ་འཇུག་པ་ཞེས་གསུངས་ཤིང་། སླ་སློའི་འགྲེལ་པར་འདིའི་དཔེར་བརྗོད་ལ། ལག་པ་སྐལ་ལ༷་ཟས་བཟའ། ཞེས་པ་བཀོད་འདུག
~~~~~~~~~~~

ནས་དུས་སྔ་ཕྱི་རིམ་ཅན་དང་། གཞན་འདྲེན་ལྷག་བཅས་གཉིས་ལ་འཇུག་པ་དཔེར་བརྗོད་ན།

ཕྱག་འཚལ་ལ་མཆོད་པ་ཕུལ།

གདན་དུ་བསྟད་ལ་ཟས་ཟ། ལྟ་བུ་དང་།

འདི་ནི་ཁྱི་ཡིན་ལ། དེ་ནི་རི་བོང་ངོ་།།

ཁོ་བོ་དེ་ལྟར་བསམ་ལ། སྙིར་བཤད་པར་དཀའོ། །ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ།།

ཁ ནས་སྒྲ། ལྷག་བཅས་ལ་འཇུག་པ།

ནས་ཀྱི་སྒྲ་ནི། ལྷག་བཅས་ཀྱི་འཇུག་ཚུལ་ནང་ནས། དུས་སྔ་ཕྱི་རིམ་པ་ཅན་ནམ་གཅིག་བཅར་དུ་འཇུག་པར་སྟོན་པའི་མཚམས་སྦྱོར་ལྷག་བཅས་ཁོ་ན་ལ་འཇུག་སྟེ་དཔེར་ན།

ཕྱག་འཚལ་ནས་མཆོད་པ་ཕུལ།

ཚོང་ལ་ཕྱིན་ནས་གྲོང་ཕོག

ཁྲིམ་ལ་ཕྱིན་ནས་ཀ་ཤུ་ཉོས།

མཆོང་ནས་བྲོས།

བྱ་ནམ་མཁར་ཕུར་ནས་ཕྱིན། ལྟ་བུའོ།།

(ཁ་སྐད་ལ། འདིར་ནས་སྒྲའི་ཚབ་ཏུ། བྱས། ཞེས་པ་ཡང་བཀོད་རུང་སྟེ། ཕྱག་འཚལ་བྱས་མཆོད་པ་ཕུལ།

ཚོང་ལ་ཕྱིན་བྱས་གྲོང་ཕོག ཁྲིམ་ལ་ཕྱིན་བྱས་ཀ་ཤུ་ཉོས། ཞེས་སོགས་སླ་སྲོལ་ཡོད༑)

གོང་དུ་བཤད་པའི་ཕྲད་རང་དབང་ཅན་གྱི་ལྷག་བཅས་ཀྱི་ ལ་ ནས་ གཉིས་དམ་བཅའ་འདྲེན་པའི་ལྷག་བཅས་སུ་ནམ་ཡང་མི་འཇུག་པར་ཤེས་དགོས༑

ག ཞིང༷་ ཅིང༷་ ཤིང༷་ ལྷག་བཅས་ལ་འཇུག་པ།

ཚིག་ཕྲད། ཞིང༷་ ཞེས་ ཞེ་ན་ དང་། དེའི་གཟུགས་འགྱུར་བ། ཅིང་ ཅེས་ ཅེ་ན། ཤིང་ ཤེ༷་ན། བཅས་ཡོད་ཅིངྂ། དེ་རྣྂམས་མིྂང་མཐའི་རྗེས་འཇུག་ལ་བལྟོས་ནས་སྦྱོར་དགོྂས་པྂས། རྗེྂས༷་འཇུག་ ང་ ན་ མ་ ར་ ལ་ མཐའ་མེད་བཅས་ཀྱི་མཇུག་ཏུ་ ཞིང༷་ ཞེས༷་ ཞེ༷་ན་ དང་། རྗེས་འཇུག་ ག་ ད་ བ་ ད་དྲག་ བཅས་ཀྱི་མཐར་ ཅིང་ ཅེས་ ཅེ་ན། རྗེྂས་འཇུྂག་ སྂ་ མཐར་ ཤིང་ ཞེས་ ཤེ༷་ན་ བཅས་ཐོབ་པོ། །ས་མཐར་ ཤེས༷་ མིྂ་བཀོྂད་པྂ་ནི། ཤེས་པ་ཞེས་པའི་ཤེས་དང་ནོྂར་ཉེྂན་ཡོྂད་པས་དམིགས་བསལ་ཡིན༔

ཞིང༷་ ཅིང༷་ ཤིང༷་ གསུམ་ནི་གོང་དུ་ལ་སྒྲ་ལྷག་བཅས་ལ་འཇུག་པ་ལྟར། བྱ་བ་གཉིས་ དུས་སྔ་ཕྱི་རིྂམ་ཅནྂ་དུ་འཇུྂག་པར་སྟོན་པའི་མཚམྃས་སྦྱོར་ལྷག་བཅས་དང་། གཞན་འདྲེན་གཉིས་ ལ་འཇུག[8] དཔེར་ན།

ཕྱག་འཚལ་ཞིང༷་མཆོད་པ་ཕུལ།
རྣ་ཕྱུག་ཅིང་ཨྂ་ལོང་བཏགས།
གསེར་ཉོྃས་ཤིང༷་མང་པོ་བསགས།
ཇ་འཐུང་ཞིང༷་དཔེ་ཆ་ཀློག ལྟ་བུ་བྱ་བ་གཉིས་དུས་སྔ་ཕྱི་རིམ་ཅན་དུ་འཇུག་པའི་ལྷག་བཅས་དང་།

[8] «སླ་སྒོ་མཚོན་ཆར།» ཤོག ༢༤༧ ན༢ "ཅིང་ལ་སོགས་པ་བསྡུ་བ་དང་། །མཚམས་སྦྱོར་དག་ཏུ་འདོད་པ་ཡིན།" །ཞེས་ ཚིག་ཕྲད་ཞིང༷་ཅིང༷་ཤིང༷་གསུམ། རྒྱན་སྟོད་ཀྱི་ཀུང༷་ཡང༷་འང༷་གསུམ་བཞིན་དུ་བསྡུ་བ་ལ་འཇུག་པར་གསུངས་མོད། བརྟག་ན་འཐད་པར་མ་མཐོང་བས་འདིར་མ་བཀོད༔

ཡང་། རྒྱ་ཆེ་ཞིང་གཏིང་ཟབ་པ།

གོ་རྟོགས་ཆེ་ཞིང་རིག་པ་རྣོ་བ།

ལྟ་བུ་གཞན་ལྷག་མ་ཙམ་འདྲེན་པའི་གཞན་འདྲེན་ལྷག་བཅས་ལ་འཇུག་པ་བཅས་ལྷག་བཅས་ཀྱི་འཇུག་ཚུལ་གཉིས་ལ་འཇུག་གོ།

~~~~~~~~~~

༢༠།༢ ལ་སྒྲ། དང་སྒྲ། ཞིང་ཅིང་ཤིང་། ཚིག་གི་འཇོག་མཚམས་ལ་འཇུག་པ།

གོང་གི་ཕྲད་ཀྱི་རིགས་གསུམ་ནི། ཚིག་སྦྱོར་རམ་ཚིག་སྒྲུབ་མང་པོ་གྱུང་བསྒྲིགས་ནས་བྲིས་པའི་ཚེ། སླར་བསྐྱ་བཏབ་མི་དགོས་པར། ཚིག་སྦྱོར་རྣམས་ནར་མར་དཀྱུས་གཅིག་ཏུ་ཚིག་སྒྲུབ་རིང་པོ་ཞིག་ཏུ་བཏུས་པའི་ཆེད་དུ། ཚིག་གི་འཇོག་མཚམས་སུ་བཀོད་སྲོལ་ཡོད་; དཔེར་བརྗོད་ན།

དེ་ནི་གྲ་པ་ཡིན་པ་དང་། ཡོན་ཏན་ཆེ་བ་དང་། མི་གཤིས་བཟང་བ་ཞིག་འདུག་ལ།

དེ་ལྟ་བུ་ཡིན་པ་དང་། གཞན་ཡང་། ལྟ་བུ་དང་།

མིག་གིས་གཟུགས་རྣམས་མི་མཐོང་ཞིང་།།

ཁོ་བོ་ནི་ལོ་མང་གདན་སར་སློབ་གཉེར་བྱས་ཤིང་། དེ་ནས་ཨིང་ལན་དུ་ནུབ་ཕྱོགས་པའི་ལྟ་གྲུབ་སྦྱངས་ལ།

མིག་གིས་གཟུགས་རྣམས་མི་མཐོང་ཞིང་། །ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ།།

~~~~~~~~~~

༢༠།༨ ཨི་ལྡན་གྱི་ཕྲད། གི༷་གྲི༷་ཀྲི༷་ཏི༷་ཡི༷། སྔ་ཕྱི་འབྲེལ་བའི་ཚིག་གི་འཛོག་མཚམས་སྟོན་པ།

དེ་ལ་ཨི་ལྡན་གྱི་ཕྲད་ལྔ་སྔ་ཕྱི་འབྲེལ་བའི་ཚིག་གི་འཛོག་མཚམས་ལ་འཇུག་པ་ལ། ནང་སེལ་ཚིག་སྔ་ཕྱི་མཐུན་པར་སྟོན་པར་འཇུག་པ་དང་། ཚིག་སྔ་ཕྱི་འགལ་བའམ་མི་མཐུན་པར་སྟོན་པ་གཉིས་ཡོད་དེ། དཔེར་བརྗོད་ན།

ཁོ་བོས་བཤད་པར་བྱ་ཡི༷། ལེགས་པར་ཉོན་ཅིག
དེ་ཙམ་གྱིས་ཆོག་གི༷ དེ་ལས་མང་བ་མི་དགོས།
འདུ་ཁང་དེར་དགེ་འདུན་པ་རྣམས་འཚོགས་ཀྱི༷། གསོལ་ཇའི་གྲབས་གྱིས་ཤིག

ཅེས་པ་ལྟ་བུ་ཚིག་མཚམས་བཅད་དེ་ལྷག་མ་འདྲེན་པ་ལྟ་བུ་གང་ཞིག་ལ། འདྲེན་བྱ་དང་འདྲེན་བྱེད་ཀྱི་ཚིག་དོན་རྣམས་ཕྱོགས་མཐུན་པར་སྟོན་པ་དང་། ཡང་།

ཁོ་བོས་ནི་བཤད་ཀྱི༷། ཁྱོད་ཀྱིས་མ་ཉན་ནོ།།
དེ་ལྟར་ཡིན་མོད་ཀྱི༷། འོན་ཀྱང་།
དགེ་རྒན་གྱིས་བསླབ་མོད་ཀྱི༷། དོན་ལེགས་པར་མ་རྟོགས།
ལམ་གསལ་བར་སྟོན་གྱི༷། འགྲོ་མི་འགྲོ་ཁྱོད་ཉིད་སོམས་ཤིག

ཞེས་པ་ལྟ་བུ་ལྷག་མ་འདྲེན་པ་གང་ཞིག་ལ། འདྲེན་བྱ་དང་འདྲེན་བྱེད་གཉིས་ཀྱི་ཚིག་དོན་རྣམས་མི་མཐུན་པར་སྟོན་པ་བཅས་རིགས་གཉིས་ཡོད། འཇུག་ཚུལ་དེ་གཉིས་ཀའང་རྣམ་དབྱེ་དྲུག་པ་འབྲེལ་སྒྲའི་འཇུག་ཚུལ་མིན་གྱི། ཚིག་མཚམས་བཅད་པ་གང་ཞིག་ལ་དོན་ལྷག་མ་ཞིག་ཡོད་པར་སྟོན་པ་ལྟ་བུའི་འཇུག་ཚུལ་ཡིན་ནོ།།

~~~~~~~~~~~
~~~~~~~~~~~

༢༠།༡༠ ལྷུང་འདྲེན་གསལ་བྱེད་ཀྱི་ཕྲད། ཞེ༷ས་ ཅེ༷ས།

ཚིག་ཕྲད་འདི་གཉིས་དཔེ་ཆ་ཞིག་ནས་ལྷུང་དྲངས་པའམ། གཞན་གྱིས་བཤད་པ་སྒྲ་ཇི་བཞིན་དུ་དྲངས་པ་མཚོན་བྱེད་དུ་བཀོད་་ཅིང་། དེའི་མཇུག་ཏུ་ཕྱི་འགྲེལ་ལྟ་བུ་གསལ་བཤད་ཅིག་གམ། ཡང་ན་མཇུག་བསྡུའི་ཚུལ་དུ། གསུངས་སོ། །བྱུང་ངོ་། །ལྟ་བུའི་བྱ་ཚིག་ཅིག་ངེས་པར་བཀོད་དགོས། དཔེར་བརྗོད་ན།

སྐར་མ་རབ་རིབ་མར་མེ་དང་། །སྒྱུ་མ་ཟིལ་པ་ཆུ་བུར་དང་། །ཞེ༷ས་སོགས་མདོ་ལས་གསུངས།
བཏུས་མ་འགྲོ་ན་ལེགས་ཞེ༷ས་གསུངས་སོང་། ཨ་
ཨ་མ་ལགས་ལ་ང་ཕྱིན་སོང་ཞེ༷ས་གསུང་རོགས་གནང་།
བགྲེས་ཀྱིས་ཁྱོད་རང་འགྲོ་རེས་རེད་ཅེ༷ས་ཟེར་གྱི་འདུག
འཛམ་གླིང་ཞི་བདེས་ཁྱབ་ན་ཞེ༷ས་སྨོན་ལམ་བཏབ་པ་ཡིན།
མཚམས་སྦྱོར་ཞེ༷ས་པ་ནི། ཚིག་སྔ་ཕྱི་མཚམས་སྦྱོར་བའི་དོན་ནོ།།
བོད་གངས་ཅན་གྱི་ལྗོངས་ཞེ༷ས་ཡོངས་སུ་གྲགས་པའི་ཡུལ་དེ། ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ།།

༢༠།༡༡ དྲི་བའི་གཞི་སྟོན་པའི་ཕྲད། ཞེ༷་ན། ཅེ༷་ན། ཤེ༷་ན།

ཚིག་ཕྲད་འདི་རྣམས་དོགས་པ་ཁོངས་སློང་ལྟ་བུ་ར་རང་གིས་རང་ལ་དྲི་བ་ཀོད་པ་ལྟ་བུར་སྦྱར་ཞིང་། དེ་དག་ཚིག་སྒྲུབ་ཏུ་བཀོད་པའི་ཚེ་ལྟག་མ་གང་འདྲེན་པ་ནི་ཚིག་ཕྲད་གང་གི་མཐར་སྦྱར་བའི་དྲི་བ་དེ་ཉིད་ཀྱི་ལན་མཇུག་དེ་མ་ཐག་ཏུ་བཀོད་པ་རྣམས་སོ། །དཔེར་ན།

བརྡ་སྤྲོད་ཅེས་པ་གང་ཞེ༷་ན། ཡི་གེ་ལས་མིང་ཚིག་སྒྲུབ་ཚུལ་སོགས་སྟོན་པའི་གཞུང་ལུགས་ལ་བྱའོ།།

རི་བོ་ཇོ་མོ་གླང་མའི་མཐོ་ཚད་ཇི་ཙམ་ཡིན་ཞེ༵་ན།
ཅི་སླད་ཅེ༵་ན་འདིར་བཤད་པའི།།
ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ༵་ན། ཅིའི་ཕྱིར་དེ་ལྟར་སྨྲ་ཞེ༷་ན། ཞེས་སོགས་ལྟ་བུའོ།།

སྦྱོར་ལ། «ལེགས་བཤད་ལྗོན་དབང་»དུ།
ཚིག་ཕྲད་ཞིང་སོགས་ང་ན་མ། །འ་དང་ར་ལ་མཐའ་མེད་མཐར།།
ཞིང་ཞེས་ཞེའོ་ཞེ་ན་ཞིག །ག་ད་བ་ས་ད་དྲག་མཐར།།
ཅིང་ཅེས་ཅེའོ་ཙཅེ་ན་ཅིག །ས་མཐར་དམིགས་བསལ་ཞེས་མ་གཏོགས།།
ཤིང་ཤིག་ཤེའོ་ཤེ་ན་འཐོབ། །ཞེས་བྱུང་བ་ལྟར་རོ།།

~~~~~~~~~~~~

༢༠།༡༢ ན༵་སྒྲ་རྐྱེན་ལྡོས་གསལ་བྱེད་ལ་འཇུག་པ།

“རྐྱེན་ལྡོས་གསལ་བྱེད་”ཅེས་པ་ནི། དཔེར་ན། “དུ་བ་ཡོད་ན༵་མེ་ཡོད།” “ཁྱོད་ཕེབས་ན༵་ང་འགྲོ” “ཏཱ་རས་བོད་སྐད་སྦྱངས་ཡོད་ན༵་ལྷ་སར་ཕྱིན་དུས་ཕན་ཐོགས་ཡོད་རེད།” ཅེས་པ་ལྟ་བུ། དོན་ནམ་བྱུང་བ་སྔ་མ་ཞིག་ངེས་བཟུང་སྟེ། དེ་ཡོད་པའམ་འགྲུབ་པའམ་གྲུབ་ཡོད་ན་དོན་ནམ་བྱུང་བ་ཕྱི་མ་དེ་འགྲུབ་པའམ་གྲུབ་པར་སྟོན་པའི་དོན་ཅན་དུ་སྦྱོར་བའི་ཕྲད་ཅིག་གོ །དེ་ལ་«སུམ་ཅུ་པ་»དང་«རྟགས་འཇུག་པ་»གཉིས་སུ་ན༵་སྒྲའི་འཇུག་ཚུལ་ལ་ལ་དོན་གྱི་སྐབས་སུ་བསྟན་པ་ལས་གཞན་མ་ཐོན་མེད། «སླ་སྒོ་མཆོན་ཆར།»

ན་ཞེས་བྱ་བའི་ཚིག་གི་དོན། །དམིགས་ཀྱིས་འབྱེད་དང་རྒྱུ་མཚན་དང་།།
~~~~~~~~~~~~

རྒྱུ་མཚན་དོན་གྱིས་བསྟན་པ་དང་། །ལས་དང་ཆེད་དང་རྟེན་གནས་དང་།།
ཕྱི་ཚིག་དེ་གཞན་སོགས་སྟོན་དང་། །འོས་པར་དཀའ་བ་མཚོག་འཛིན་ལས།།
ཕྱི་ཚིག་ངེས་པར་བྱེད་པ་དང་། །དེ་ལས་ལྡོག་པ་ཉིད་དང་ནི།།
འགལ་བའང་མི་འགལ་སྟོན་པ་དང་། །སློན་དང་འདྲི་དང་ཐེ་ཚོམ་གཞི།།
ཚེ་སྐབས་རྣམས་ལ་འདི་མཐོང་ངོ་།།[༧]

ཞེས་ན༷་སྒྲའི་འཇུག་ཚུལ་ལ་རིམ་པ་བཞིན། ༡ གལ་འཛུགས་ཀྱི་དམིགས་ཀྱིས་འབྱེད་པ་དང་། ༢ རྒྱུ་མཚན་བསྟན་པ། ༣ རྒྱུ་མཚན་དོན་གྱིས་བསྟན་པ། ༤ རྣམ་དབྱེ་གཉིས་པ་ལས་སུ་བྱ་བ། ༥ བཞི་པ་དགོས་ཆེད། ༦ བདུན་པ་རྟེན་གནས། ༧ ཚིག་སྔ་མའི་དོན་ལས་ཕྱི་མས་དོན་གཞན་སྟོན་པ། ༨ མི་འོས་པའི་ཚིག་གིས་འོས་པར་སྟོན་པ། ༩ འོས་པའི་ཚིག་གིས་མི་འོས་པར་སྟོན་པ། ༡༠ འགལ་བ་ཡང་མི་འགལ་བར་སྟོན་པ། ༡༡ སློན་པའི་དོན་སྟོན་པ། ༡༢ འདྲི་བའི་དོན་སྟོན་པ། ༡༣ ཐེ་ཚོམ་གྱི་དོན་སྟོན་པ། ༡༤ ཚེས་སྐབས་བཅས་དོན་བཅུ་བཞིར་འཇུག་པར་གསུངས༔ དེ་རྣམས་«སྒྲ་སྒྲོའི་འགྲེལ་པར་»ཇི་ལྟར་བྱུང་བ་བཞིན་རེ་རེ་ནས་བརྗོད་ན།[༨]

༡ དངོས་སུ་ན༷། མདོར་བསྡུ་ན༷། ལྟ་བུ་གཞུང་འཛུགས་པ་དང་། ཡིན་གྲང་ན༷། འགྱུར་གྲང་ན༷། ལྟ་བུ་གལ་འཛུགས་པ་དང་།
༢ མེ་ཡོད་ན༷་དུ་བ་འབྱུང་། ལྟ་བུ་དང་།
༣ འདི་ལྟར་ཤིང་ཉིད་མེད་ན༷་ཤིང་ཤ་བ་གང་ཞིག་ཡོད། ལྟ་བུ་དང་།

---

༧ «སྒྲ་སྒོ་མཚོན་ཆ།» ཤོག ༢༨༠ བ།

༨ འདིར་བཀོད་པའི་དཔེར་བརྗོད་རྣམས་«སྒྲ་སྒྲོའི་འགྲེལ་པ་»ལས་བཏུས། «སྒྲ་སྒོ་མཚོན་ཆར་»བཤད་པའི་ན་སྒྲའི་འཇུག་པ་བཅུ་བཞིའི་སྐོར་དང་། དེ་དག་སོ་སོའི་དཔེར་བརྗོད་སོགས་ཀྱི་དཔྱད་པ་ནི། བྲ་སྟིའི་«ཀུན་བཟང་དགོངས་རྒྱན།» ཤོག ༢༨ དང་། «སི་ཏུའི་འགྲེལ་ཆེན།» ཤོག ༥༦ དང་། བསྟན་དར་ལྷ་རམས་པའི་«སུམ་རྟགས་ཀྱི་དཀའ་གནད་ལ་དོགས་པ་གཅོད་པ།» དེབ། ཤོག ༢༡ བཅས་སུ་གསལ་བར་བྱུང་བ་དེ་རྣམས་སུ་གཟིགས༔

རྣམ་དབྱེ་གཉིས་པ་ལས་སུ་བྱ་བ་དང་། བཞི་པ་དགོས་ཆེད། བདུན་པ་རྟེན་གནས་ལ་འཇུག་པ་སྣ།

༧ དུ་བ་གང་ན་ཡོད་པ་དེ་ན་མེ་ཡོད་པ་ཡིན་ན༵། འདི་ན་དུ་བ་མེད་དེ། ལྟ་བུ་དང་།

༨ ལྷ་ཡང་ཕྱག་འཚལ་ན༵་མི་རྣམས་ལྟ་ཅི་སྨོས། ལྟ་བུ་དང་།

༩ མི་ཕྱག་འཚལ་ན༵་ལྷ་ཡང་ཕྱག་འཚལ་ལམ། ལྟ་བུ་དང་།

༡༠ འདི་ལྟར་དོན་དམ་པར་ནི་དབྱེར་མེད་ན༵། ཀུན་རྫོབ་ཏུ་དབྱེ་བ་ཡོད། ལྟ་བུ་དང་།

༡༡ བདག་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་རྫོགས་པར་བྱ་ན༵། ཞེས་དང་།

༡༢ གཟུགས་གཟུགས་སུ་རུང་བ་ཡིན་ན༵་འདི་ཅིས་གཟུགས་སུ་རུང་། ཞེས་དང་།

༡༣ ས་བོན་ཡོད་ན༵་མྱུ་གུ་འབྱུང་བར་འགྱུར་བའམ། འོན་ཏེ་མ་ངེས། ཞེས་པ་ལྟ་བུ་དང་།

༡༤ འདི་སྐད་བདག་གིས་ཐོས་པ་དུས་གཅིག་ན༵། ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ།།

དེ་དག་ལས་རྣམ་དབྱེ་གཉིས་པ་དང་། བཞི་པ། བདུན་པ། ཚེ་སྐབས་ལ་འཇུག་པ་ནི་རྣམ་དབྱེའི་ཕྲད་ཀྱི་སྐབས་སུ་བཤད་ཟིན་པ་ལྟར་ལ། ལྷག་མ་བཅུ་གཅིག་རྣམས་«གསེར་ཏོག་སུམ་རྟགས»སུ་འཐད་ཕྱོགས་སུ་བྱས་ཏེ་རང་སོར་དཔེར་བརྗོད་དང་བཅས་པ་བཀོད་འདུག་མོད། མཁས་དབང་བསྟན་དར་ལྷ་རམས་པས་སྨོས་ཀྱི་ཚུལ་དུ་འདི་ལྟར་གསུངས་སྟེ། “དེ་དག་ལས་འབྲི་བའི་གཞིར་འཇུག་པ་ནི། དམིགས་ཀྱིས་འབྱེད་པ་ཐེ་ཚོམ་གྱི་གཞི་གང་རུང་ལས་མ་འདས་ཤིང་། འགལ་བའང་མི་འགལ་བར་སྟོན་པ་ནི། ཚིག་ཕྱི་མས་ཚིག་སྔ་མའི་དོན་དང་འགལ་བར་སྟོན་པ་དང་བློས་པར་འགྱུར་བས་འདི་གཉིས་མི་འཐད་ཅིང་། གཞན་རྣམས་ནི་ན་ཡིག་འཇུག་ཚུལ་དུ་རུང་ངོ་།”[9] །ཞེས་དང་། དེ་བཞིན་འཇམ་རོལ་སུམ་རྟགས་སུའང་དཔྱད་པ་མཛད་དེ་དབྱེ་བའི་རྣམ་

༩ «སུམ་རྟགས་ཀྱི་དཀའ་གནད་ལ་དོགས་པ་གཅོད་པ།» དེབ། ཤོག ༢༣

གྲངས་མང་བའི་སྐྱོན་འཕེན་པ་སོགས་བྱུང་མོད།[༡༠] ཞིབ་ཏུ་བརྟག་ན། ཁོ་བོ་ནི་གཞུང་འཛུགས་པ་དང་སློན་པའ། རེ་བའི་དོན་ཅན་དུ་སྒྱུར་བ་ཙམ་མ་གཏོགས། འཇུག་ཚུལ་ལྷག་མ་ཐམས་ཅད་དོན་ནམ་བྱུང་བ་ཕྱི་མ་ཞིག་དོན་ནམ་བྱུང་བ་སྔ་མ་ཞིག་ལ་བལྟོས་པར་སྟོན་པ་འབའ་ཞིག་ཏུ་སྣང་བར་མཐོང་བས། ལྷག་མ་ཐམས་ཅད་ལ་རྐྱེན་ལྟོས་གསལ་བྱེད་ཀྱི་འཇུག་ཚུལ་ཞེས་ཐ་སྙད་བཀྱིད་ན་ལེགས་པར་བསམ༔

རྐྱེན་ལྟོས་གསལ་བྱེད་ཀྱི་ན་སྒྲ་ལ་ནང་གསེས་དབྱེ་ན།

༡ རྒྱུ་མཚན་སྟོན་པ། དཔེར་ནཾ། མེ་ཡོད་ན༷་དུ་བ་འབྱུང་། གྲྭ་པ་ཡིན་ན༷་སྡོམ་ལྡན་ཡིན་དགོས། ཞེས་པ་ལྟ་བུ་དང་།

༢ དུས་མ་འོངས་པ་ལ་བརྟེན་པའི་རྐྱེན་ལྟོས་གསལ་བྱེད། དཔེར་ན། ང་འགྲོ་ན༷་པདྨ་ཡང་འགྲོ་ངེས། ལྟ་བུ་དང་།

༣ དུས་འདས་པ་ལ་བརྟེན་པའི་རྐྱེན་ལྟོས་གསལ་བྱེད། དཔེར་ན། ཁོ་བོས་ཡི་གེ་བཏང་ཡོད་ན༷་རྩོད་པ་དེ་ཞི་བར་གྱུར་ཡོད་ངེས། ལྟ་བུ་དང་།

༤ དུས་ད་ལྟ་བ་ལ་བརྟེན་པའི་རྐྱེན་ལྟོས་གསལ་བྱེད། དཔེར་ན། ལས་ཀ་དེ་ངས་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་ན༷། ཁྱོད་ཅིའི་ཕྱིར་སེམས་ཁྲལ། ལྟ་བུ་དང་།

༥ བརྟག་པ་མཐའ་བཟུང་གི་རྐྱེན་ལྟོས་གསལ་བྱེད། དཔེར་ན། ཡི་གེ་དེ་ངས་འབྲི་བའི་དབང་དུ་བཏང་ན༷། དེ་འདྲ་རང་མི་བྲི། གལ་ཏེ་པདྨ་ཡིན་ན༷་དེ་འདྲ་རང་མི་བྱེད། ལྟ་བུ་དང་།

༦ ལྟ་ཅི་སྨོས་ཞེས་པ་སྟེ། ཨ་ཅང་ཅང་ཞེས་པ་ལྟ་བུའི་ཚིག་གྲོགས་སུ་འཇུག་པ། དཔེར་ན། གྲྭ་པས་ཆང་འཐུང་ན༷་སྐྱ་བོས་ལྟ་ཅི་སྨོས། ལྷས་ཕྱུག་འཚལ་ན༷་མིས་ལྟ་ཅི་སྨོས། རྒྱ་གར་ལ་མེད་ན༷་རྒྱ་ནག་ལ་དེ་བས་ཀྱང་ག་ལ་ཡོད། ལྟ་བུ་དང་།

---

༡༠ གསུང་འབུམ། དེབ། ༢ ཤོག ༡༠༢ ཡས་མས་ལ་གཟིགས༔

༧ སྔ་ཕྱི་འགལ་བར་སྟོན་པའི་དོན་དུ་འཇུག་པ། དགེ་སློང་ཡིན་ན༷་ཆང་ག་ལ་འཐུང་། ཀུན་རྫོབ་ཏུ་ཡོད་ན་དོན་དམ་དུ་ག་ལ་འཐད། ཞེས་པ་ལྟ་བུ་དང་།

༨ དྲི་བའི་གཞིར་འཇུག་པ། དཔེར་ན། སྨྱུག་སྐྱེ་བ་ལ་རྒྱུ་དགོས་ན༷་རྒྱུ་གང་ནས་འབྱུང་། སེམས་ཅན་འབྱུག་ཡོད་ན་ཇི་ལྟར་དུ་ཡོད། ཅེས་པ་ལྟ་བུའོ།།

འདི་ར་ཁོ་བོས་བོད་སྐད་རང་གི་འགྲོས་དང་བསྟུན་ཏེ་ན༷་སྒྲ་རྐྱེན་ལྟོས་གསལ་བྱེད་ལ་འཇུག་ཚུལ་ནང་གསེས་རིགས་མི་འདྲ་བ་ཇི་ཡོད་རྣམས་ཤེས་པ་གལ་ཆེ་བར་མཐོང་སྟེ་དེའི་ཚུལ་དེ་ཞིབ་མོར་བརྟགས་ཏེ་འདི་ར་བཀོད་ཡོད་མོད། ད་དུང་ཡང་འཇུག་ཚུལ་འདི་ར་མ་འདུས་པ་རེ་གཉིས་ལུས་སྲིད་པས། བརྡ་སྤྲོད་སླ་བ་རྣམས་ནས་གཟིགས་ཆོ་སླད་ནས་བསྣན་པར་ཞུ་ཞེས་རེ་སྐུལ་ཞུའོ།།

༢༠།༡༣ ན༷་སྒྲའི་འཇུག་ཚུལ་གཞན་བཤད་པ།

ཀ ན༷་སྒྲ་གཞུང་འཛུགས་པ་ལ་འཇུག་པ།

རྐྱེན་ལྟོས་གསལ་བྱེད་མ་ཡིན་པའི་ན༷་སྒྲའི་འཇུག་ཚུལ་སླ་སྒོ་མཚོན་ཆར་གསུངས་པ་ཞིག་ནི། དཔེར་ན།

མདོར་བསྡུས་ན།
ད་ནི་མིང་ཚིག་གི་སྐོར་བཤད་ན།
ཚད་མ་ལ་དབྱེ་ན། མངོན་སུམ་དང་། རྗེས་དཔག་གཉིས་སོ།།
དེ་ལ་ཐོག་མར་མཚོན་པར་བརྗོད་ན།

ཞེས་པ་ལྟ་བུ་གཞུང་འཛུགས་པ་ལ་འཇུག་པ་ཞེས་པ་དེ་ཡིན་ལ། འདི་ལ་དེང་རབས་ཀྱི་བརྡ་སྤྲོད་

པ་འགགས་ཚིག་ཕྱི་མ་འདྲེན་པའི་དོན་ལ་འཇུག་པ་ཞེས་པའི་ཐ་སྙད་ཀྱང་བྱེད་སྣང་ །[11]

ཁ ན༷་སྦྲ་སྨོན་པའི་དོན་ལ་འཇུག་པ།

«སྦྲ་སྒྲོ་མཚོན་ཆར་»ན༷་སྦྲའི་འཇུག་ཚུལ་གསུངས་པ་ལས། སྨོན་པའི་དོན་ལ་འཇུག་པར་གསུངས་པ་རྒྱན་ལྷོས་གསལ་བྱེད་ལས་ལོགས་སུ་བརྩི་དགོས་པར་མཐོང་ཞིང་། དེ་ཡང་དཔེར་བརྗོད་ན།

འཛམ་གླིང་ཞི་བདེས་ཁྱབ་ན༷་ཅི་མ་རུང་། (ཁ་སྐད་ལ། འཛམ་གླིང་ཞི་བདེས་ཁྱབ་ན༷་ཨཱ། ཞེས་བརྗོད།)
ང་ཚོ་བོད་ལ་མགྱོགས་པོར་ལོག་རྒྱུ་བྱུང་ན༷་དགའ་བ་ལ།
སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་བདེ་བ་དང་ལྡན་ན༷་ཅི་མ་རུང་།
ང་ཚོ་རིང་པོ་ཡོང་ན༷་ཨཱ། ཞེས་པ་ལྟ་བུ་དང་།

ག ན༷་སྦྲ་རེ་བའི་དོན་ལ་འཇུག་པ།

ཡང་«སྦྲ་སྒྲོ་མཚོན་ཆར་»མ་གསུངས་མོད། ན་སྦྲའི་འཇུག་ཚུལ་གལ་ཆེ་བ་གཞན་ཞིག་ནི་རེ་བའམ་སྙམ་པའི་དོན་སྟོན་པའི་ཕྲད་དུ་སྦྱར་བ་དེ་ཡིན་པར་ཁོ་བོ་མཐོང་ཞིང་། འཇུག་ཚུལ་

[11] དོར་ཞིའི་«བོད་ཀྱི་བརྡ་སྤྲོད་རིག་པའི་དོན་འགྲེལ་ཕྱོགས་བསྒྲིགས།» དེབ། ཤོག ༧༣ ལ་གཟིགས། མཁས་དབང་རག་ར་རིན་པོ་ཆེས། «གནས་བརྒྱད་བསྡུས་དོན་ཁ་སྐོང་» (ཤོག ༡༣༧) ནང་། “ཁྱེད་རང་ཉན་འདོད་ཡོད་ན༷། ངས་བཤད་ཆོག” ཅེས་པ་དང་། “གནས་ཚུལ་དངོས་འབྲེལ་ཡིན་ན༷། སྙན་སེང་ཞུས།” “འགྲོ་འདོད་མེད་ན༷། འདི་གར་ཉིན་ཤས་སྡོད།” ཅེས་པ་རྣམས་གལ་འཛུགས་པ་ལ་འཇུག་པར་གསུངས་ལ། བརྟགས་ན་དེ་རྣམས་རྒྱན་ལྷོས་མ་འོངས་པའི་ཁོངས་སུ་གཏོགས་པར་ཁོ་བོ་མཐོང་ །

འདི་བོད་སྐད་ཀྱི་འགྲོ་སྟངས་ལ་དམིགས་བསལ་གལ་ཆེ་བ་ཞིག་ཡིན་མོད། སྔོན་གྱི་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་གཞུང་དུ་གསལ་ཁ་མ་བྱུང་། དེ་ཡང་ན༷་སྒྲ་རེ་བའི་དོན་ཅན་དུ་སྦྱར་བ་དེ་བོད་སྐད་ལ་གཏམ་སྒྲ་བ་པོ་རང་ཉིད་དམ་གཞན་ཞིག་གིས་སྨྲས་པའི་རེ་དོན་དེ་གཏམ་སྒྲ་ཡུལ་གཞན་ཞིག་ལ་བརྗོད་པའི་ཚེ་བཀོད་སྲོལ་ཡོད་པ་དང་། ཡང་སྐབས་འགར་ན༷་སྒྲ་སྐམ་པའི་དོན་སྟེ། བསམ་དོན་ཞིག་ངག་ནས་བརྗོད་པའི་དོན་ཅན་དུ་སྦྱར་བའང་ཡོད། ན༷་སྒྲའི་འཇུག་ཚུལ་དེ་གཉིས་རིམ་པ་བཞིན་དཔེར་བརྗོད་ཀྱི་ཐོག་ནས་བསྟན་ན་གོ་བདེ་བས།

མཁའ་འགྲོ་ལ་ལྷ་ས་ལ་ཕེབས་ན༷་ཞེས་ལབ་པ་ཡིན།

རྒན་ལགས་ཀྱིས་ང་ཚོར་དེ་རིང་གི་རང་སྦྱོང་དེ་ཡག་པོ་སྦྱུང་ན༷་ཞེས་གསུང་གི་འདུག

ཏཱ་རས་ང་ཚོ་ཚེས་ལྔ་ལ་གངས་ཤུར་གཏང་དུ་འགྲོ་ན༷་ཞེས་གསུངས་བྱུང་།

ང་ཚོ་ཆུ་ཚོད་གསུམ་པར་རྐང་སྤྱོལ་རྩེ་རུ་འགྲོ་ན༷་ཞེས་བགྲིས་ལ་གསུང་རོགས།

ཨ་རིའི་གཞུང་ནས་འཛམ་གླིང་རྒྱལ་སྤྱིའི་ལས་ཁུངས་མ་མ་དེ་ནེ་ཝ་ཡོཀ་ལ་སྤོ་མཐུད་ནས་གནས་ན༷་ཞེས་བཤད་སོང་།

ལྟ་བུ༷་རེ་བའི་དོན་ཅན་ལ་སྦྱར་བ་དང་།

ང ན༷་སྒྲ་སྐམ་པའི་དོན་ཅན་དུ་འཇུག་པ་ནི། དཔེར་ན།

ང་ཚོ་ལྷ་སར་ཡོག་ན༷་སྐམ་པ་བྱུང་།

པདྨས་མཐོང་ན༷་སྐམ་ཏེ་མེ་ཏོག་བཀྲམ།

སེམས་ཤུགས་བསྐྱེད་ན༷་སྐམ་སྟེ་རྒྱལ་དར་བཙུགས།

སྤོབས་པ་ཡོང་ན༷་བསམས་ཏེ་བོད་ཀྱི་རྒྱལ་རབས་བཤད།

བོད་ཡིག་འབྲི་རྩོམ་སླ་བར་ཡོང་ན༷་སྐམ་སྟེ་བརྡ་སྤྲོད་གསར་པ་འདི་བསྒྲིགས།

མཚན་ཉིད་རིག་པ་ཤེས་ན༷་བསམས་ཏེ་གདན་སར་འཛུལ།

ཨིན་སྐད་ཡག་ཏུ་འགྲོ་ན་སློམ་སྐྱེ་ཨིན་ཇིའི་མིའི་མཉམ་དུ་ལྷ་སར་ཕྱིན།
མི་ཚེ་དགའ་པོ་ཡོང་ན་བསམམས་ཏེ་ཞབས་བྲོ་འཁྲབ།
མཛེས་པོ་ཡོང་ན་བསམམས་ཏེ་སྐྲ་ལ་མེ་ཏོག་བཏགས།
ཁོ་ཡོང་ན་བསམམས་ཏེ་ལམ་དུ་སྒུགས། ལྟ་བུའོ།།

~~~~~~~~~~~~

༢༠།༡༨ ལ་སྒྲའི་འཇུག་ཚུལ་གཞན་བཤད་པ།

ལའི་ཕྲད་ཀྱི་འཇུག་ཚུལ་འཆད་པ་ན་«སྨྲ་སྒོ་མཚོན་ཆར།»
ལ་ནི་གཉིས་པ་བཞི་པ་དང་། །བདུན་པ་བསྟུད་དང་སྦྱོར་བ་དང་།།
སྨོན་དང་ཚད་འཛིན་བཞི་དང་ནི། །ཚེ་སྐབས་དག་ཏུ་འདོད་པ་ཡིན།།

ཞེས། ལའི་སྒྲ། རྣམ་དབྱེ་གཉིས་པ་ལས་སུ་བྱ་བ་དང་། བཞི་པ་དགོས་ཆེད། བདུན་པ་རྟེན་གནས། དེ་ནས་བསྟུད་པ་དང་། སྦྱོར་བ་དང་། སྨོན་པའི་དོན་དང་། ཚད་འཛིན་བཅས་བཞི། དེའི་སྟེང་ཚེ་སྐབས་བཅས་དོན་བརྒྱད་ལ་འཇུག་པར་གསུངས༔ སྨྲ་སྒོའི་འགྲེལ་པར་དཔེར་བརྗོད་བཀོད་པ་རྣམས་ལ་བརྟག་ན་ནི། སྟུད་པ་དང་སྦྱོར་བར་འཇུག་པ་གཉིས་ནི་ལ་སྒྲ་ལྷག་བཅས་ལ་འཇུག་པའི་ཚུལ་ཉིད་དུ་གནས་ལ། སྨོན་པའི་དོན་ལ་འཇུག་པར་གསུངས་པ་ནི་འཐད་པར་མི་སྣང༔ དེ་ལྟ་ན་སྤྱིར་ལ་སྒྲའི་ཕྲད་ཀྱི་འཇུག་པ་འཐད་པ་རྣམས་ཕྱོགས་གཅིག་ཏུ་བཀོད་ན་འདི་ལྟར་སྣང་སྟེ། སྤྱིར་ལ་དོན་གྱི་སྐབས་སུ་བཤད་པ་ལྟར། ༡ རྣམ་དབྱེ་གཉིས་པ་དང་། ༢ རྣམ་དབྱེ་བཞི་པ་དགོས་ཆེད། ༣ བདུན་པ་རྟེན་གནས། ༤ ཚེ་སྐབས། ༥ དེ་ཉིད་བཅས་དོན་ལྔ་དང་། དེའི་སྟེང་། ༦ ལ་སྒྲ་ལྷག་བཅས་ལ་འཇུག་པ། ༧ ལ་སྒྲ་ཚིག་གི་འཛོག་མཚམས་ལ་འཇུག་པ། ༨ ལ་སྒྲ་རྒྱུ་མཚན་དོན་གྱིས་བསྟན་པ། ༩ ལ་སྒྲ་དོན་སྔ་ཕྱི་འགལ་བ་སྟོན་པ། ༡༠ ལ་སྒྲ་ཚད་འཛིན་པ་ལ་འཇུག་པ།
~~~~~~~~~~~~

༡༡ ལ༷་སྒྲ་དོན་རྐྱེན་གསལ་བྱེད་ལ་འཇུག་པ། ༡༢ ལ༷་སྒྲ་བྱེད་རྒྱུ་གསལ་བྱེད་ལ་འཇུག་པ་བཅས་འཛོག་དགོས་པར་མངོན༑

འདིར་ལ་སྒྲའི་འཇུག་ཚུལ་གོང་དུ་བཤད་མ་ཟིན་པའི་ལྷག་མ་རྣམས་དཔེར་བརྗོད་ན།[༡༢]

ལ༷་སྒྲ། རྒྱུ་མཚན་དོན་གྱིས་བསྟན་པ་ནི།[༡༣] དཔེར་ན།

འདིར་ཤིང་མེད་པ་ལ༷་ཤ་པ་ག་ལ་འོང་།

མེ་མེད་པ་ལ༷་དུ་བ་ག་ལ་འོང་། ལྟ་བུ་ལ༷་སྒྲའི་རྐྱེན་གྱིས་རྒྱུ་མཚན་གོ་བ་ལྟ་བུ།

ལ༷་སྒྲ། འགལ་བ་སྟོན་པ་ནི། དཔེར་ན།

ནུབ་ལ་འགྲོ་དགོས་པ་ལ༷་འཁོར་ལོ་ཤར་ལ་ཁ་བཙུས་སོང་།

སློབ་གྲྭར་འགྲོ་དགོས་པ་ལ༷་རྩེད་ཐང་ལ་འཁྱམས་ཕྱིན་སོང་།

ལྟ་བུ་དོན་སྤྱི་གཉིས་ལ་སྒྲའི་ནུས་པ་ལས་འགལ་བར་གོ་ནུས་པ་ལྟ་བུ།

---

༡༢ ལ་སྒྲའི་འཇུག་ཚུལ་ལ་མཁས་དབང་རག་ར་རིན་པོ་ཆེ་ནས། «གནས་བརྒྱད་བསྡུས་དོན་ཁ་སྐོང་དང་བཅས་པའི་»ནང་། (ཤོག ༡༩༢) གཞུང་འཛུགས་པ་དང་། རྒྱུ་མཚན་མཚན་མའི་ཚིག རྒྱུ་མཚན་རྒྱུའི་ཚིག རྒྱུ་མཚན་དོན་གྱིས་བསྟན་པ། འགལ་བར་སྟོན་པ། འོས་ཚིག་གིས་ཕྱི་མ་ངེས་པར་བྱེད་པ། མི་འོས་པའི་ཚིག་གིས་ཕྱི་མ་ངེས་པར་བྱེད་པ། བཅས་བདུན་དཔེར་བརྗོད་དང་བཅས་པ་གསལ་བར་མཛད་པ་ཞིག་བཞུགས༑

༡༣ ལ་སྒྲའི་འཇུག་ཚུལ་འདིར་དཔེར་བརྗོད་དང་བཅས་ཏེ་བཤད་པ་རྣམས་ཨིན་སྐད་བརྡ་སྤྲོད་དང་བསྡུར་ན། རྒྱུ་མཚན་དོན་གྱིས་བསྟན་པ་ནི། ཕྲད། when ཞེས་པ་སྦྱར་ཏེ། "*When* there is no fire, how can there be a smoke?" ཞེས་པར་གྲུབ་པ་དང་། འགལ་བར་སྟོན་པ་ནི། ཕྲད། although ཞེས་པ་སྦྱར་ཏེ། "*Although* he needs to go to school he went to wander about in the playground." ཞེས་པར་གྲུབ་པ་དང་། ཚད་འཛིན་པ་ནི། ཕྲད། at ཞེས་པ་སྦྱར་ཏེ། "*At* ten meters" ཞེས་པར་གྲུབ་པ་དང་། དོན་རྐྱེན་གསལ་བྱེད་ནི། ཕྲད། at ཞེས་པ་སྦྱར་ཏེ། "He ran away *at* the fine." ཞེས་པར་གྲུབ་པ་དང་། བྱེད་རྒྱུ་གསལ་བྱེད་ནི། ཕྲད། for ཞེས་པ་སྦྱར་ཏེ། "*For* ten dollars he bought a horse.." ཞེས་པར་གྲུབ་པར་མངོན་པས། ཨིན་སྐད་ལ་སྐབས་བབས་ཀྱིས་ཚིག་ཕྲད་སོ་སོར་སྦྱོར་དགོས་པའི་ཁྱད་པར་ཡོད༑

ལ༷་སྒྲ། ཚད་འཛིན་པ་ལ་འཇུག་པ་ནི། དཔེར་ན།

མགོ་ལ༷་མི་ཏེར་བསྡུ།

རྫི་ཙམ་ལ༷་འཛོག

སུམ་ཅུ་ཙམ་ལ༷་མཚམས་ཞོག

ཀི་ལོ་ཉི་ཤུ་ཡས་མས་ལ༷་རས་ཁྲུག་ཁ་རྒྱབས། ལྟ་བུ་ལ༷་སྒྲ་སྦྱར་བས་ཚད་འཛིན་པ་གོ་ནུས་པ་ལྟ་བུ།

ལ༷་སྒྲ། དོན་རྐྱེན་གསལ་བྱེད་ལ་འཇུག་པ་ནི།[༡༨] དཔེར་ན།

རྒྱལ་པོའི་ཆས་པ་ལ༷་བྲོས།

སྨན་ནག་ལ༷་འཛིགས།

རྩེད་མོ་ལ༷་དགའ།

རི་མོ་བྲི་བ་ལ༷་ཞུམ། ལྟ་བུ་ལ༷་སྒྲས་སྐབས་བབས་ཀྱི་དོན་རྐྱེན་གསལ་བར་བྱེད་པ་ལྟ་བུ།

---

[༡༨] འདི་དང་གཤམ་གྱི་བྱེད་རྒྱུ་གསལ་བྱེད་གཉིས་དོར་ཞིའི་«བོད་ཀྱི་བརྡ་སྤྲོད་རིག་པའི་དོན་འགྲེལ་ཕྱོགས་བསྒྲིགས།» (ཤོག ༧༠)དུ་བྱུང་བ་འཐད་པར་མཐོང་བས། དེ་ནས་བཏུས་མོད། གཞུང་དེར་ལ༷་སྒྲ་མཚུངས་པ་གསལ་བྱེད་དང་། འབྱུང་ཁུངས་གསལ་བྱེད་དུ་འཇུག་པར་ཡང་བཤད་པ་དཔྱད་གཞིར་སྣང་ལ། དེ་བཞིན་དུ་བརྗོད་གཞི་ངོས་འཛིན་བྱེད་པའི་དོན་དང་། དངོས་པོའི་ཆོས་བརྗོད་པའི་ཐ་སྙད་ཀྱི་སྔ་ཕྱིའི་མཚམས་སྦྱོར་དུ་འཇུག་པ། བྱ་བ་བརྗོད་པའི་ཚིག་སྔ་ཕྱི་གཉིས་ཀྱི་མཚམས་སྦྱོར་དང་། ཕན་ཚུན་ལྡོག་ཕྱོགས་སུ་གྱུར་པའི་ཚིག་སྔ་ཕྱིའི་ལྡོག་མཚམས་སུ་འཇུག་པ་སོགས། ལ༷་སྒྲའི་འཇུག་ཚུལ་གྱི་གསལ་བཤད་གསར་གཏོད་ལྟ་བུ་བྱུང་བ་རྣམས་ཀྱང་རེ་རེ་ནས་དཔེར་བརྗོད་ལྟ་བུར་ལེགས་ཕྱོགས་སུ་མཐོང་མོད། དབྱེ་ཚུལ་ཐ་དད་དུ་འདོག་དགོས་མི་དགོས་ནི་ད་དུང་དཔྱད་གཞིའི་གནས་སུ་སྣང་ །

ལ་སྒྲ། བྱེད་རྒྱུ་གསལ་བྱེད་ལ་འཇུག་པ་ནི། དཔེར་བརྗོད་ན།

གསེར་ཏམ་བཅུ་བདུན་ལ་འཛམ་དབྱངས་ཀྱི་སྐུ་བཞེངས།
སྒོར་མོ་བརྒྱ་ལ་དེབ་ཆེན་པོ་ཞིག་ཉོས།
ཧ་སྤུས་ལེགས་གསུམ་ལ་སྒོར་མོ་ཆིག་སྟོང་ལས་མ་ཐོབ།

ལྟ་བུ་ལ་སྒྲས་སྐབས་བབས་ཀྱི་བྱུང་བའི་རྒྱུ་གསལ་བར་བྱེད་པ་སྟེ། འདི་རིགས་ཀྱི་ལ་སྒྲའི་ཚབ་ཏུ་བྱེད་སྒྲ་བཞག་ཀྱང་རུང་བར་བཤད་པ་ལྟ་བུ་རྣམས་སོ།།

ཟུར་བརྗོད། ལ་སྒྲའི་འཇུག་ཚུལ་ལ་དོགས་པ་གཅོད་དགོས་པ་གཞན་ཡང་། ༡ "དང་པོ་ལ་གསུམ། གཉིས་ལ་ལྔ།" ཞེས་སོགས་བསྟན་བཅོས་དག་ཏུ་ས་བཅད་བཀྲམ་པའི་སྐབས་སུ་ལ་སྒྲ་སྦྱར་བ་དང་། ༢ ཡང་། "བོད་ཡིག་གི་བྱ་ཚིག་གི་སྐོར་བཤད་པ་ལ། ཐོག་མར་བྱ་བྱེད་ལས་གསུམ་གསལ་བར་ཤེས་པ་གལ་ཆེ་བས།" ཞེས་པ་ལྟ་བུ་དང་། ༣ དེ་བཞིན་དུ། "ང་ལ་དགོས།" "ཚེ་རིང་ལ་ཕྲུ་གུ་དགོས།" "མི་ལ་རྒྱུ་དགོས། རྒྱུ་ལ་ཚགས་དགོས།" ཞེས་པ་ལྟ་བུའི་ལ་སྒྲ་དེ་རྣམས་ཀྱི་འཇུག་ཚུལ་གང་ཡིན་པ་དང་། ༤ ཡང་། "སྦྱུ་གུ་སྙེ་ལ་ས་ལ་སོགས།" །ཞེས་པའི་ལ་སྒྲ་གཉིས་པ་དེ་དང་། "བུམ་པ་དང་ཀ་བ་ལ་སོགས་པ་རྣམས་ནི་མིང་གིས་དངོས་མཐོང་དུ་གྲུབ་པའི་གཟུགས་ཡིན་ནོ།"[༡༥] །ཞེས་པའི་ལ་སྒྲ་རྣམས་དོན་གང་སྟོན་;?

གོང་དུ་དཔེ་མཚོན་བཀོད་པའི་ལ་སྒྲའི་རིགས་མི་འདྲ་བ་གསུམ་ལས། "དང་པོ་ལ་གསུམ། གཉིས་པ་ལ་ལྔ།" ཞེས་པ་ས་བཅད་བཀྲམ་པའི་སྐབས་ཀྱི་ལ་སྒྲ་དང་། དེ་བཞིན་དུ། "བོད་ཡིག་གི་བྱ་ཚིག་གི་རྣམ་བཞག་བཤད་པ་ལ།" ཞེས་པའི་ལ་སྒྲ་གཉིས་ནི། ཁོ་བོས་བརྟག་ན་དཔེར་བརྗོད་དང་པོའི་རིགས་ནི་ཕལ་ཆེར

---

༡༥ "སྦྱུ་གུ་སྙེ་ལ་ས་ལ་སོགས། །རང་བཞིན་ཡོངས་སུ་འགྱུར་ནས་ནི། རྒྱུ་ཡིན།" ཞེས་སོགས་བྱུང་། «ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ།» ཚད་མས་གྲུབ་པའི་ལེའུ ཤློ་ཀ ༢༥

རྣམ་དབྱེ་བདུན་པ་རྟེན་གནས་སུ་འདུ་བར་མཚོན་ཏེ། དང་པོ་ལ་གསུམ་ཡོད། གཉིས་པ་ལ་ལྔ་ཡོད། ཅེས་པའི་དོན་ཡིན་ལ།

དཔེར་བརྗོད་རིགས་གཉིས་པ། "བྱ་ཚིག་གི་རྣམ་བཞག་བཤད་པ་ལ།" ཞེས་པ་ནི་བྱ་ཚིག་གི་རྣམ་བཞག་བཤད་པའི་ཆེད་དུ་ཐོག་མར། ཞེས་པའི་དོན་ཡིན་པས་རྣམ་དབྱེ་བཞི་པ་དགོས་ཆེད་དུ་གྲུབ་པར་མཚོན༏

དཔེ་མཚོན་གསུམ་པ། "ང་ལ་དགོས།" "ཚེ་རིང་ལ་ཕྲུ་གུ་དགོས།" ཞེས་སོགས་ཀྱང་། ཞིབ་ཏུ་བརྟག་ན། ཕལ་ཆེར་རྣམ་དབྱེ་བཞི་པ་དགོས་ཆེད་ཀྱི་འཇུག་ཚུལ་དུ་སྣང་སྟེ། དོན་ལ། "ངའི་ཆེད་དུ་དགོས།" "ཚེ་རིང་གི་ཆེད་དུ་ཕྲུ་གུ་དགོས།" ཞེས་པ་ལྟ་བུའི་དོན་དུ་འཇུག་པར་མཐོང་བས་བརྟག

དཔེ་མཚོན་བཞི་པ། "ས་ལ་སོགས།" ཞེས་པ་ནི། "བུམ་པ་དང་ཀ་བ་ལ་སོགས་པ།" ཞེས་པའི་འཇུག་ཚུལ་དང་མཚུངས་ཤིང་། ལ་སྒྲའི་འཇུག་ཚུལ་དེ་གང་ཡིན་གསལ་བཤད་ཞུ་ཤིན་ཏུ་དཀའ་བར་མཐོང་༏ སྦྱོར་ཚུལ་འདི་ལ་བྲ་སྙི་པཎྜི་ཏས་ནི་སྔོན་གྱི་མདོ་རྒྱུད་བསྟན་བཅོས་ཀྱི་དཔེ་ཆ་རྙིང་པ་མང་པོར། "ལས་སྩོགས་པ།" ཞེས་པའི་ཡིག་རྙིང་བྱུང་བས། "ལས་སོགས་པ།" ཞེས་པའི་དོན་ཡིན་ཅིང་། སྦྱོར་ཚུལ་དེ་ནི་ལས་ཀྱི་སྒྲ་སྟོད་པ་ལ་འཇུག་པའི་ཚུལ་ཡིན་པར་གསུངས༏[༡༦] དེ་ལྟ་ནའང་སི་ཏུ་པཎ་ཆེན་གྱིས་བྲ་སྙིའི་གསུང་ཚུལ་དེ་བཀག་སྟེ། "ལ་སོགས་པ།" ཞེས་པ་དེ་"ལས་སོགས་པ།" ཞེས་པ་བསྡུས་པའི་དོན་ཅན་དུ་སྦྱར་བའི་ལས་སྒྲའི་གཟུགས་འགྱུར་བ་མིན་པར་སྒྲུབ་མོད། འཇུག་ཚུལ་དེ་གང་ཡིན་ངོས་འཛིན་མ་མཛད༏[༡༧] ཁོ་བོ་ལྟར་ན། འཇུག་ཚུལ་འདི་"ལ་སོགས་པ།" ཞེས་པའི་ཕྲད་འདུས་ཀྱི་འཇུག་ཚུལ་དུ་བྱ་ཡི། ལ་སྒྲའི་འཇུག

༡༦ 《ཀུན་བཟང་དགོངས་རྒྱན།》 ཤོག ༩༣ དང་། འདིའི་སྐོར་ལ་དོགས་གཅོད་ལེགས་པ་ཞིག་འཇམ་རོལ་གྱི་སུམ་རྟ་པའི་འགྲེལ་པ། དེབ། ཤོག ༡༦༩ ནས ༡༧༢ བར་བྱུང་།

༡༧ སི་ཏུའི་འགྲེལ་ཆེན་《སྨུ་ཏིག་ཕྲེང་མཛེས།》 ཤོག ༥༩ ལ་གཟིགས།

ཚུལ་དུ་མ་བཟུང་ན་ལེགས་པར་མཐོང་བས་བརྡ་སྤྲོད་སླ་བ་རྣམས་ཀྱིས་ད་དུང་དཔྱད་པར་བྱའོ།།[༡༨]

ལ་སྒྲའི་སྦྱོར་ཚུལ་གཞན་ཡང་། དཔེར་ན། "ཁོང་མཁས་པ་ཡིན་མིན་ལ་རྩོད་པ་མེད།" "དགའ་བོ་ཡོད་མེད་ལ་སྐད་ཆ་ཤོད་མི་དགོས།" "བོད་ལ་གཡག་ཡོད་མེད་ལ་དོགས་པ་མེད།" ཞེས་པ་ལྟ་བུའི་རིགས་གཅིག་ཡོད་པ་རྣམས་འཇུག་ཚུལ་གང་དུ་འཛོག་དགོད་དགོས་པར་སྣང་ ;

དེ་བཞིན་དུ། "རྒྱ་གར་སྐད་ལ།" "ཚུར་བཤད་པའི་ལན་ལ།" "དྲི་བ་ལ་ལན་བཏབ།" ཞེས་པ་ལྟ་བུའི་ལ་སྒྲ་རྣམས་འཇུག་ཚུལ་གང་ཡིན་བརྟག་དགོས་པར་སྣང་།

ཡང་། "རྩོམ་ལ་མཁས་པ།" "ཆོས་ལ་གོ་རྟོགས་བཟང་བ།" "དོན་ལ་བསམ་པ།" "ཚིག་ལ་བྱང་བ།" ལྟ་བུའི་རིགས་གཅིག་ཡོད་པ། དེ་རྣམས་ནི་ཕལ་ཆེར་རྣམ་དབྱེ་གཉིས་པ་ལས་སུ་བྱ་བའི་ཁོངས་སུ་གཏོགས་པར་འཛོག་ན་འཐད་མིན་བརྟག

ཡང་། "ང་ཚོའི་ཚབ་ལ་བཏང་།" "གསོལ་ཇའི་དོད་ལ་ཕུལ།" "ཇན་པ་ལ་སྦྱིད།" ལྟ་བུའི་རིགས་གཅིག་ཡོད་པ་རྣམས་ནི། ཕལ་ཆེར་དེ་ཉིད་ཀྱི་འཇུག་ཚུལ་དུ་གཏོགས་མིན་བརྟག

ཡང་། "རབ་ཏུ་བྱུང་བ་ཤ་སྟག་ལ་སོང་གཤིས།" "གོང་ཆེན་པོ་ཡིན་པ་ལ་བརྟེན།" "ས་མཐོན་པོར་སོང་།" ལྟ་བུའི་རིགས་རྣམས་ནི་ཕལ་ཆེར་གོང་ལྟར་དེ་ཉིད་ཀྱི་ཁོངས་སུ་འཛོག་གམ་སྙམ་པ་བརྟག

ཡང་། "དགའ་བ་ལ།" "སྐྱིད་པ་ལ།" "སེམས་པ་སྐྱོ་བ་ལ།" ཞེས་པ་ལྟ་བུའི་རིགས་ནི། བརྟག་ན། ལ་སྒྲའི་འཇུག་ཚུལ་མིན་པར་སྣང་སྟེ། དེ་ཡང་། "དགའ་བ་ལགས་ཨང་།" "སྐྱིད་པ་ལགས་ཨང་།"

---

[༡༨] «ཐོན་མིའི་ཞལ་ལུང་།» ཤོག ༡༥༩ དུ་འཇུག་ཚུལ་འདིའི་སྐོར་ལ་དཔྱད་པ་མཛད་དེ་གྲུབ་དོན་དུ། སྐད་གསར་བཅད་ཀྱི་སྟོན་དུ་ལས་སོགས་ཞེས་སྦྱད་པའི་དོན་དུ་འཇུག་ཚུལ་ཞིག་ཡོད་པ་རིམ་པས་རྗེས་འཇུག་ས་བསྣུས་ཏེ་ལ་སོགས་ཞེས་པར་འགྱུར་བས། སྐད་གསར་བཅད་ཀྱི་རྗེས་སུ་ནི། ལ་སོགས། ཞེས་པའི་སྦྱད་ཚིག་གི་གཙོ་བོ་ནི་སོགས་སྒྲ་ཡིན་གྱི། ལ་སྒྲ་མིན་པ་ཤིན་ཏུ་གསལ་ལོ། །ཞེས་བྱུང་བ་ཁོ་བོའི་བློ་འཆར་ཕུལ་བ་དང་མཐུན་པར་མཐོང་ ;

ཞེས་པ་ཟུར་ཆགས་ཏེ། "དགའ་བ་ལ་ཨ།" "སྐྱིད་པ་ལ་ཨ།" ཞེས་པར་གྱུར་ཅིང་། དེ་ནས་ཀྱང་། མཐའི་ཨ་ཡིག་དོར་ཏེ། "དགའ་བ་ལ།" "སྐྱིད་པ་ལ།" ཞེས་པར་གྱུར་པར་ངོ་བོ་བསམས༑

~~~~~~~~~~~

༢༠།༡༥ ཕྱིར་སྒྲ རྒྱུ་མཚན་སྟོན་བྱེད་ལ་འཇུག་པ།

སྦྱོར་གོང་དུ་རྣམ་དབྱེའི་ཕྲད་ཀྱི་ལེའུ་ནང་རྣམ་དབྱེ་བཞི་པ་དགོས་ཆེད་ཀྱི་ཐད་དུ་སྨྲས་པ་བཞིན། བོད་སྐད་དུ་དགོས་པ་སྟོན་བྱེད་ཀྱི་ཚིག་དངོས། "ཆེད་དུ།" "དོན་དུ།" "སླད་དུ།" "ཕྱིར།" "ཕྱིར་དུ།" ཞེས་སོགས་ཡོད་པ་ལས། ཕྱིར་གྱི་སྒྲ་འདི་དགོས་པ་སྟོན་པ་དང་འབྲེལ་མེད། སྐབས་མང་པོར་ཕྱིར་སྒྲ་རྒྱུ་མཚན་སྟོན་པའི་ཕྲད་དུའང་སྦྱོར་བ་ཡོད་དོ། །དེ་ལྟ་ན། "ཅིའི་ཕྱིར།" ཞེས་པའི་དྲི་བ་དེ། "དགོས་པ་གང་གི་ཕྱིར།" ཞེས་པའམ། ཡང་ན། "རྒྱུ་མཚན་གང་གི་ཕྱིར།" ཞེས་པ་གཉིས་ཀར་གོ་ཆོག་པས། སྐབས་ཀྱི་སྟོབས་ཀྱིས་འབྱེད་དགོས་པ་གནད་ཆེའོ། །དེ་ཡང་ཕྱིར་སྒྲ་རྒྱུ་མཚན་ལ་འཇུག་པ་ནི། དཔེར་ན། "འདུས་བྱས་རྣམས་མི་རྟག་སྟེ། བྱས་པའི་ཕྱིར། དུ་བ་ཡོད་དེ། མེ་ཡོད་པའི་ཕྱིར།" ཅེས་མཚན་ཉིད་རིག་པའི་གཞུང་རྣམས་ལས་ཤིན་ཏུ་མང་བར་བྱུང་བ་ལྟ་བུའོ།།
~~~~~~~~~~~

ཕྱིར་སྒྲ་སྒྲོར་བའི་ཚེ། སྐབས་བབས་ཀྱི་བསྒྲུབ་བྱའི་དོན་དེ་སྔོན་ལ་བརྗོད་ནས་དེའི་རྒྱུ་མཚན་བཀོད་དེ་མཇུག་ཏུ་ཕྱིར་ཞེས་པ་བཀོད་པ། དཔེར་ན། “སྐད་ཅིག་གིས་འཇིག་པའི་ངང་ཚུལ་འབའ་ཞིག་སྟེ། འདུས་བྱས་སོན་མི་གནས་པའི་ཕྱིར་རོ།” །ཞེས་པ་ལྟ་བུ་དང་། ཡང་། “འདུས་བྱས་སོན་མི་གནས་པའི་ཕྱིར། དེ་དག་ཐམས་ཅད་སྐད་ཅིག་གིས་འཇིག་པའི་ངང་ཚུལ་ཅན་ནོ།” །ཞེས་རྒྱུ་མཚན་སྔོན་ལ་བཀོད་དེ་དེའི་མཐར་ཕྱིར་ཞེས་པའི་ཕྲད་བཀོད་ཅིང་། དེ་ནས་བསྒྲུབ་བྱ་གང་ཡིན་སྟོན་པའང་ཡོད་ཚུལ་ངེས་དགོས༏ ཕྱིར་སྒྲ་དྲི་བར་བཀོད་པའི་ཚེ། “ཅི་སླད་ཕྱིར་ན།” ཞེས་དང་། “རྒྱུ་མཚན་གང་གི་ཕྱིར་དེ་ལྟར་སྨྲས།” “དགོས་པ་ཅིའི་ཕྱིར་ལྟ་སར་འགྲོ” “སུའི་ཕྱིར་དེབ་འདི་བརྩམས།” ཞེས་པ་ལྟ་བུར་སྒྱུར་རོ།། ||

ལེའུ་ཉེར་གཅིག་པ།
མཐའི་ཚིག་ཕྲད་བཤད་པ།

༄ "མཐའི་ཚིག་ཕྲད"ཅེས་པ་ནི། སོང་ངོ་། །མཚོད་དོ། །ལྷ་བུ་གནས་སྐབས་རིང་སྐབས་སུ་བབས་པའི་ཚིག་སྒྲུབ་ཀྱི་མཇུག་བསྡུ་བའི་དོན་ཅན་དུ་བགོད་པའི་ཚིག་ཕྲད་རྣམས་སོ།། དེ་ལ་ནང་གསེས་རྣམ་གྲངས་མི་འདྲ་བ་རིགས་བཞི་ཡོད་དེ།

༡ སླར་བསྡུའམ་རྫོགས་ཚིག ༡༡

༢ འབྲེད་སྡུད་ཀྱི་ཕྲད་དྲི་བ་སྟོན་པར་བགོད་པ།

༣ དང་སྒྲ་གདམས་ངག་ལ་འཇུག་པ།

༤ སྐུལ་ཚིག་དང་སྨོན་ཚིག་སྒྲུབ་བྱེད་དུ་བགོད་པའི་ཕྲད་ ཞི༷ག ཅི༷ག ཤི༷ག

༥ ཞིོ༷། ཅིོ༷། ཤིོ༷། བཅས་རྫོགས་ཚིག་ལྟ་བུར་བགོད་པ་རྣམས་སོ།།

༢༡།༡ སླར་བསྡུའི་ཕྲད། ༡༡ གོ༷་ངོ༷་དོ༷་ནོ༷་བོ༷་མོ༷་འོ༷། རོ༷་ལོ༷་སོ༷་ཏོ༷།

ངོ་བོ་ནི། སྐབས་བབས་ཀྱི་བརྗོད་བྱའི་དོན་དེ་ཙམ་གྱིས་རྫོགས་པར་སྟོན་པའི་དོན་ཅན་དུ་སྦྱར་བའི་ཕྲད་དོ།།

སྦྱའི་སྦྱོར་ཚུལ་ནི། སླར་བསྡུའི་ཚིག་ཕྲད་རྣམས་རྗེས་འཇུག་ལ་བལྟོས་པས། རྗེས་འཇུག་ཡི་གེ་བཅུ་པོ་གང་ཡིན་ཡང་རང་ཉིད་མཐར་སླར་བསྡུ་ཡི་གེ་མཚུངས་པ་སྟེ། ག་ མཐར་ གོ་ ང་ མཐར་ ངོ་ སོགས་སྦྱར་ལ། དམིགས་བསལ་ནི། ད་དྲག་ཅན་གྱི་མཐར་ ཏོ་ དང་། མཐའ་མེད་དམ་རྗེས་འཇུག་མེད་པའི་མཐར་ འོ་ འཐོབ་བོ། །སླར་བསྡུ་བཏབ་སྟེ་ཚིག་སྒྲུབ་ཀྱི་མཇུག་བསྡུས་པ་ཡིན་ན་དེའི་མཐར་ཉིས་ཤད་ངེས་པར་བགོད་པ་སྤྱི་སྲོལ་ཡིན༏ དེ་ལྟ་ནའང་སྔོན་གྱི་ཡིག

ཆ་དག་པ་མང་པོ་ཞིག་ཏུ། ཚིག་སྦྱོར་གཅིག་གི་ནང་སླར་བསྡུ་བཏབ་མོད། ཤེད་གང་ཡང་མི་དགོས་པར་ཚིག་སྒྲུབ་ནར་མར་དཀྲུ ས་གཅིག་ཏུ ་བྱས་པའང་མང་ཙམ་ཐོན་པ་ཤེས་དགོས་ཏེ། དཔེར་ན། “གངས་རི་སེར་པོ་མཐོང་ངོ་སྙམ་ནའང་འཁྲིས་པའི་དབང་གིས་ཡིན་ནོ་སྙམ་དུ་སེམས་ཀྱིས་ཤེས་པར་བྱས་ཏེ། དེ་ལ་ཞེན་པ་མི་སྐྱེ་བར་བྱ་ནུས་༑” ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ།།

སླར་བསྡུ་རྣམས་རེ་རེ་ནས་དཔེར་བརྗོད་ན།
དེར་འདུག་གོ༷ །ཁོས་མཐོང་ངོ༷། །ནང་དུ་ཡོད་དོ༷། །དེ་ཡིན་ནོ༷།།
བསམ་དོན་གྲུབ་བོ༷། །གོས་འདི་འཇམ་མོ༷། །གཞས་ལ་དགའ་འོ༷།།
ཁོས་ཟེར་རོ༷། །མེ་ཏོག་འབྱུལ་ལོ༷། །ངས་ཤེས་སོ༷།།
ཕ་རོལ་དུ་ཕྱིན་ཏོ༷། །ནད་ལས་གསོ་ཞོ༷། །ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ།།

སྡོམ་ལ། «ལེགས་བཤད་ལྗོན་དབང་»དུ།
ག་ང་ད་ན་བ་མ་འ། །ར་ལ་ས་ཏོ་སླར་བསྡུ་སྟེ།།
རྫོགས་ཚིག་ཟླ་སྡུད་ཅེས་ཀྱང་བྱ། །དྲག་ཡོད་ཏོ་དང་མཐའ་མེད་འོ།།
གཞན་རྣམས་མིང་མཐའི་རྗེས་མཐུན་སྦྱར། །ཞེས་བྱུང་བ་ལྟར་རོ།།

~~~~~~~~~~~~

༢༧།༢ འབྱེད་སྡུད་ཀྱི་ཕྲད་༡༡དྲི་ཚིག་ལ་འཇུག་པ།

འབྱེད་སྡུད་ཀྱི་ཕྲད་བཅུ་གཅིག་གི་འཇུག་ཚུལ་སྤྱིར་མཚམས་སྦྱོར་གྱི་ཕྲད་ཀྱི་ལེའུ་ནང་བཤད་ཟིན་ཅིང་། དེར་འབྱེད་སྡུད་ཀྱི་སྒྲའི་སྦྱོར་ཚུལ་ཡང་སླར་བསྡུ་དང་མཚུངས་པའི་ཚུལ་བཤད་ཡོད༑ དེ་བཞིན་དུ་འབྱེད་སྡུད་ཀྱི་ཕྲད་དེ་རྣམས་དྲི་ཚིག་སྒྲུབ་པའི་ཆེད་དུ་བཀོད་ཚུལ་ཡོད་པའང་
~~~~~~~~~~~~

སྤྱི་སྒྲ་དང་དྲི་ཚིག་གི་ལེའུར་སླས་ཟིན་པ་དེར་གཟིགས་འཚལ༏ ཚིག་ཕྲད་དེ་རྣམས་དྲི་བ་སྟོན་པའི་མཐའི་ཚིག་ཕྲད་དུ་འགྱུར་བ་ནི། ཕྲད་དེ་བཀོད་པའི་དབང་གིས་གནས་སྐབས་ཚིག་སྒྲུབ་དེའི་མཐའ་མཚོན་པར་བྱེད་པ་སྟེ། དཔེར་ན། “ཁྱོད་རྒྱ་གར་དུ་ཕྱིན་ཏམ། ཁ་སང་ཆར་པ་བཏང་ངམ། ཀུ་ཤུ་འདི་གང་ནས་ཉོས་སམ།” ཞེས་སོགས་དྲིས་པ་ན། ཏམ་ ངམ་ སམ་ ཞེས་པའི་ཚིག་ཕྲད་ཀྱི་ནུས་པས་དྲི་ཚིག་ཏུ་བཀོད་པའི་ཚིག་སྒྲུབ་དེ་དག་གི་མཐར་སླེབས་པར་གོ་ནུས༏ དཔེར་བརྗོད་ན།

འདིས་ཚོག་གམ། གངས་རིའི་རྩེ་མོ་དེ་མཐོང་ངམ། གསོལ་ཇ་མཆོད་དམ།
འབྲས་བུ་སྨིན་ནམ། ས་བོན་བཏབ་བམ། ལྷ་སྒོམ་མམ། འོ་མ་འཛེ་འམ།
བཙོན་ལས་ཐར་རམ། གློག་འདི་གསལ་ལམ། ལམ་དེ་ཁེགས་སམ། ལྷ་སར་ཕྱིན་ཏམ། ལྷ་ཐུའོ།།

ཁ་སྐད་ལ། དྲི་ཚིག་གི་ཕྲད་དེ་རྣམས་ལ། “ཁྱོད་རྒྱ་གར་ལ་ཕྱིན་པས།” “ཆར་པ་བཏང་སོང་བས།” “ཀུ་ཤུ་ཉོས་པས།” ཞེས་སོགས་ཇི་ལྟར་སྦྱོར་དགོས་ཚུལ་སྤྱི་སྒྲ་དང་དྲི་ཚིག་གི་ལེའུར་བཤད་ཟིན་པ་དེ་ནས་མཁྱེན་འཚལ༏ འདི་རྣམས་ལ་དགག་ཚིག་སྦྱར་ཏེ་དྲི་བར་བཀོད་ན། དགག་ཚིག་ མ་ མི་ གང་འཐོབ་ཚུལ་སྐོར་རགས་ཙམ་ཞིག་གོང་དུ་ཞུས་ཟིན་ལ། གཤམ་དུའང་དགག་སྒྲའི་ཕྲད་བཤད་པའི་ཐད་ལས་མཁྱེན་འཚལ༏

~~~~~~~~~~~

༢༡།༣ དང་སྒྲ་གདམས་ངག་ལ་འཇུག་པ།

དང་གི་སྒྲ་ནི་«སུམ་ཅུ་པ་»ཉིད་ལས་གདམས་ངག་ལ་འཇུག་པར་གསལ་བར་གསུངས་ཤིང་། འཇུག་ཚུལ་འདི་ལ་གདམས་ངག་ཞེས་བྱ་བ་ནི། ཚིག་ཕྲད་འདི་བཏབ་པའི་རྐྱེན་གྱིས་“བྱ་
~~~~~~~~~~~

བ་དེ་དང་དེ་གྱིས་ཤིག་”ཅེས་པའི་བརྡ་སྟོན་པའི་རྒྱུ་མཚན་གྱིས་ཡིན་ཏེ། །དེ་ཡང་དཔེར་ན། “སྐད་ཆ་ཤོད་དང་། ཡི་གེ་བྲིས་དང་། དཔེ་ཆ་ཀློག་དང་།” ཞེས་པ་རྣམས་ལ་ཚིག་ཕྲད་དང་སྒྲ་བཏབ་པས། གནས་སྐབས་ཚིག་སྦྱོར་དེ་དག་སོ་སོའི་མཐའ་གསལ་བར་བྱེད་པས། དང་སྒྲའི་འཇུག་ཚུལ་འདི་མཐའི་ཚིག་ཕྲད་དུ་བརྩི་དགོས༔ །དེ་ཡང་དཔེར་བརྗོད་འགའ་ཤས་ཤིག་བཀོད་ན།

བསམ་བློ་ཐོངས་དང་། ལེགས་པར་སེམས་དང་། བློ་ལ་ཞོག་དང་།
ཡིད་ལ་ཟུངས་དང་། ཇ་ཉོས་དང་། ཆུ་འཐུང་དང་།
མིག་གིས་མཐོང་བར་བྱོས་དང་། འཁོར་ལོ་འཁོར་བར་བྱོས་དང་།
ཆུ་འཁྱིལ་བར་བྱོས་དང་། སྐད་ཐོངས་དང་། དབྱུག་པས་སྣུན་དང་། གཟེར་ཐོབས་དང་།

ཞེས་སོགས་རྣམས་ལ་ཞིབ་མོར་བརྟག་ན། དང་སྒྲ་གདམས་ངག་ལ་སྦྱར་བའི་ཚེ། གང་དུ་སྦྱར་སའི་བྱ་ཚིག་རྣམས་སྐུལ་ཚིག་གི་གཟུགས་སུ་བཀོད་དགོས་སམ་སྙམ་པས་བརྟག

ཟུར་བརྗོད། ཁ་སྐད་དུ། གོང་དུ་རགས་ཙམ་ཞུས་ཟིན་པ་ལྟར། “བསམ་བློ་ཐོངས་ད།” “ལེགས་པར་སེམས་ད།” “ཡིད་ལ་ཟུངས་ད།” ཞེས་སོགས། དང་སྒྲའི་དོད་དུ། ད་སྒྲ་བཀོད་སྲོལ་ཡོད་ཅིང་། དེ་བཞིན་དུ། ཚིག་གྲོགས། རོགས། ཞེས་པ་སྦྱར་ཏེ། “བསམ་བློ་གཏོང་རོགས།” “ལེགས་པར་བསམ་རོགས།” “ཡིད་ལ་གཟུང་རོགས།” ཞེས་སོགས་ཀྱང་སྦྱར་སྲོལ་ཡོད་པ་ཤེས་དགོས༔ དེ་ལྟར་རོགས་ ཞེས་པ་སྦྱར་ཏེ་གདམས་ངག་གྲུབ་པའི་ཚེ། ཕལ་ཆེར་བྱ་ཚིག་རང་ཉིད་ཀྱི་གཟུགས་མ་འཆངས་པའི་དེ་བཀོད་པར་མཐོང་བས་བརྟག

~~~~~~~~~~~~
~~~~~~~~~~~~

༢༡།༤ ཞིག༷ ཅིག༷ ཤིག༷ (ཤོག) སྐུལ་ཚིག་དང་སྨོན་པ་ལ་འཇུག་པ།

ཚིག་ཕྲད་ ཞིག ཅིག ཤིག གསུམ་སྐུལ་ཚིག་གམ་སྨོན་པའི་དོན་ཅན་དུ་སྦྱོར་བ་ན། དཔེར་ན། ཕ་རོལ་དུ་སོང་ཞིག༷ ཡི་གེ་འདི་ཐོངས་ཤིག༷ དངུལ་འཁྱོག་ཅིག༷ ཅེས་པ་ལྟ་བུ་སྐུལ་ཚིག་དང་། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་བདེ་བ་དང་བདེ་བའི་རྒྱུ་དང་ལྡན་པར་གྱུར་ཅིག༷ འཁོར་བ་སྡུག་བསྔལ་གྱི་རྒྱ་མཚོ་ལས་གྲོལ་བར་གྱུར་ཅིག༷ འཛམ་གླིང་ལ་ཞི་བདེའི་ཉི་མ་ཤར་བར་ཤོག༷ ད་ལོ་ལོ་ཐོག་ལེགས་པོ་སྨིན་པར་ཤོག༷ ཅེས་པ་ལྟ་བུ་སྨོན་པའི་དོན་ཅན་དུ་སྦྱོར་བ་བཅས་སོ།།

འཇུག་ཚུལ་འདི་གཉིས་ལས། ཕྲད་དེ་དག་སྨོན་ཚིག་ལ་སྦྱོར་བའི་ཚེ་གང་ལ་སྦྱོར་སའི་བྱ་ཚིག་རྣམས་སྦྱིར་བཏང་བྱས་ན་འདས་པའི་གཟུགས་སུ་བཀོད་ཅིང་དེའི་མཐར་ལ་དོན་གྱི་ཕྲད་ར༷་བཏབ་དགོས་པར་སྣང་; དེ་ལྟར་ཕྲད་དེ་རྣམས་སྐུལ་ཚིག་གམ་སྨོན་ཚིག་ཏུ་བཀོད་པའི་ཚེ་གང་བཏབ་པའི་ཕྲད་དེའི་རྐྱེན་གྱིས་སྐབས་བབས་ཀྱི་ཚིག་སྒྲུབ་དེའི་མཐའ་གསལ་བར་བྱེད་པས། དེ་རྣམས་མཐའི་ཚིག་ཕྲད་དུ་དྲངས་སོ།།

ཕྲད་དེ་གསུམ་རྗེས་འཇུག་ལ་བལྟོས་པའི་གཞན་དབང་ཅན་ཡིན་པས། དེ་དག་གི་སྦྲའི་སྦྱོར་ཚུལ་གོང་དུ་ ཞིང་ ཞེས་ ཞེ་ན་ ཞེས་པ་རྣམས་ཀྱི་མཚམས་སྦྱོར་གྱི་ཕྲད་ལ་འཇུག་ཚུལ་བཤད་པའི་སྐབས་སུ་བསྟན་པ་དང་མཚུངས་པས་དེ་ནས་མཁྱེན་ངེས;

~~~~~~~~~~~~

༢༡།༥ ཞེའོ། ཅེའོ། ཤེའོ། གསུམ་རྫོགས་ཚིག་ལྟ་བུར་འཇུག་པ།

སྐབས་འགར། བསྡུས་ཡིག་མང་པོ་བཀོད་པའི་ཡིག་ཆ་རྙིང་པ་དག་ལས། ཞེའོ། ཅེའོ། ཤེའོ། ཞེས་པ་གསུམ་རྫོགས་ཚིག་ལྟ་བུར་བཀོད་པའང་ཡོད་ལ། དེ་ནི་བརྟག་ན། “ཞེས་བྱ་བའོ།།” “ཞེས་སོ།།” “ཅེས་སོ།།” “ཅེས་བྱ་བའོ།།” ཞེས་པ་རྣམས་ཀྱི་བསྡུས་ཡིག་ལ། ཞེའོ༷། ཅེའོ༷།
~~~~~~~~~~~~

ཤེའོ། །ཞེས་བཀོད་པ་ཡིན་པར་གྲུབ་པས། དོན་གྱི་ངོ་བོའི་ཆ་ནས་དེ་རྣམས་མཐའ་ཚིག་ཕྲད་རང་མཚན་པར་ལོགས་སུ་ངོས་མ་འཛིན་ན་ལེགས་པར་མཐོང་། མཐའི་ཚིག་ཕྲད་འདི་རྣམས་གཙོ་བོ་དཔེ་ཆའི་ནང་གཞུང་གཞན་གྱི་ཚིག་དོན་ལ་འགྲེལ་པ་བྱེད་པའི་སྐབས་སུ་བསྡུས་ཚིག་ལྟ་བུར་བཀོད་སྲོལ་འདུག་ལ། འདིར་གཞུང་ལས་བྱུང་བའི་དཔེར་བརྗོད་འགའ་ཞིག་དྲང་ན།

དངོས་གྲུབ་འབྱུང་ཞེའོ། །སེམས་དགའ་ཞེའོ།།
སྡུག་མོ་ངར་ཞེའོ། །རིག་བྱ་འཛམ་ཞེའོ།།
ཚོས་བཤད་ཅེའོ། །ལུས་སེམས་རྒྱུབ་ཅེའོ།།
གང་འདོད་བསྐུལ་ཅེའོ། །ཡར་ལྡན་དུ་རྒྱས་ཤེའོ།།
སེམས་བཅོས་ཤེའོ། །ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ།། །།

ལེའུ་ཉེར་གཉིས་པ།
ཚིག་གི་ཆ་ཤས་ཀྱི་ཕྲད་བཤད་པ།

༄ བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་གི་འགྲོ་སྟངས་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པ་ཞིག་ནི་སྐབས་མང་པོར་ཚིག་མ་མཐའ་རྐྱ་བའི་གཟུགས་དེར་ཚིག་འབྲུ་གཅིག་ལས་མེད་མོད། ཚིག་དེའི་ཆ་ཤས་ཀྱི་རྩལ་དུ་ཕྲད་ཅིག་བཏབ་སྟེ་ཚིག་ཆ་ཚང་བར་སྒྲུབ་པར་བྱེད་པ་དེ་ཡིན༏ དེ་ཡང་དཔེར་ན། འདོད་རྒྱལ་གྱི་ཚིག་མིང་ཚིག་ཏུ་གྱུར་པ། ཐུམ་པ། ཆར་པ། ཀ་བ། སེར་བ། རྫ་མ། ཐང་ཀ ཞིང་ཁ། སྙིང་ག སྒོང་། ལྟ་བུ་དང་། ཁྱད་པར་གྱི་ཚིག དཀར་པོ། དམར་པོ། སྐྱ་བོ། ཕྲ་མོ། རིང་པོ། ཐུང་ངུ། ནག་པ། དཀར་བ། ལྟ་བུ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་བྱ་ཚིག སེམས་པ། མཐོང་བ། བཤད་པ། འཁྱུར་བ། ལྟ་བུ་རྣམས་ལ། ཚིག་སོ་སོའི་རྐྱ་བའི་རང་གཟུགས་ལ་ཚིག་འབྲུ་རེ་རེ་སྟེ། ཐུམ། ཀ། ཆར། ཞེས་སོགས་ལས་མེད་མོད། དེ་དག་ལ་ཚིག་ཕྲད་ པ། བ། མ། ཀ ཁ། ག ང་། པོ། བོ། མོ། སོགས་བཏབ་སྟེ་ཚིག་ཆ་ཚང་བའི་གཟུགས་སུ་གྲུབ་པ་ལྟ་བུ་བོད་སྐད་ལ་ཤིན་ཏུ་མང་ངོ༎

དེ་ལྟ་བུའི་ཚིག་གི་ཆ་ཤས་སུ་གྱུར་པའི་ཚིག་ཕྲད་ལ་དབྱེ་ན།

༡ ཆ་ཤས་ཙམ་དུ་གྱུར་པའི་ཚིག་ཕྲད་དེ། དཔེར་ན། ཐུམ་པ། ཀ་བ། ཞེས་པའི་ཚིག་གི་ཆ་ཤས་སུ་གྱུར་པའི་ཕྲད་ པ དང་ བ་ ལྟ་བུ་དང་།

༢ བདག་སྒྲའི་ཕྲད་དཔེར་ན། རྫ་མ། ལྟ་ས་བ། ཤིང་གཅོད་པ། ཁྲིམས་རྩོད་པ། མཁའ་ལྡིང་པ། ལྟ་བུ་དང་།

༣ དགག་སྒྲའི་ཕྲད་དཔེར་ན། མི་རྟག་པ། མ་མཐོང་། བསམ་མེད། མ་བསྒྲིགས་ལྷུན་གྲུབ། ལྟ་བུ་བཅས་རིགས་གསུམ་ཡོད༏

༡༡།༧ ཚིག་གི་ཆ་ཤས་ཙམ་དུ་གྱུར་པའི་ཕྲད། པ་བ་མ། པོ་བོ་མོ། ཀ་ཁ་ག་ང་།

ཚིག་གི་ཆ་ཤས་ཙམ་དུ་གྱུར་པའི་ཕྲད་ཀྱི་ངོ་བོ་ནི། ཚིག་མ་རྐང་ཞིག་གི་ཆ་ཤས་སུ་བཏབ་ཙིང་དེའི་རྐྱེན་གྱིས་ཚིག་དེའི་གཟུགས་ཆ་ཚང་བར་བྱེད་པ་ལས་རང་ཉིད་ཀྱིས་དམིགས་བསལ་དོན་གཞན་གང་ཡང་མི་སྟོན་པའི་ཕྲད་དོ། །དེ་དག་རིམ་པ་བཞིན་དཔེར་བརྗོད་ན།

ཆར་པ། ཕྱུ་པ། བུམ་པ། ཐག་པ། ཁང་པ། དཔུང་པ། དྲན་པ། རྐོད་པ། ཚངས་པ། ལྟ་བུ་དང་།

ཀ་བ། སེར་བ། ལྦ་བ། ཀོ་བ། ཐལ་བ། འཚོ་བ། ཚོར་བ། འཆིང་བ། རེ་བ། རྒྱ་བོ། རི་བོ། ལྟ་བུ་དང་།

ༀླ་མ། ཡོ་མ། རྫ་མ། ཐ་མ། དྭངས་མ། ཕྲ་མ། རི་མོ། རྟོག་མ། སྦེར་མོ། སིལ་མ། ལྟད་མོ། ལྟ་བུ་དང་།

ཐང་ཀ། ཞིང་ཁ། ལམ་ཁ། སྟོན་ཀ། དགུན་ཁ། སྙིང་ག སླང་ང་། རྣམས་མིང་ཚིག་གི་ཆ་ཤས་སུ་གྱུར་པའོ།།

གསར་པ། རྙིང་པ། དཀར་པོ། ནག་པོ། ཆེན་པོ། རིང་པོ། ཕྱུག་པོ། གཏུམ་པོ། སྐྱིད་པོ། ལྟ་བུ་དང་།

དཀར་བ། རྒུང་བ། བཟང་བ། ཆེ་བ། སྙིང་རྗེ་བ། མཐུ་བོ། ཟླ་བོ། ལྟ་བུ་དང་།

འདྲེས་མ། གཙང་མ། དཀྲུས་མ། བྱང་མ། ལྟ་བུ་རྣམས་ཁྱད་ཚིག་གི་ཆ་ཤས་སུ་གྱུར་པའོ།།

བསྒྲུབ་པ། བསམས་པ། བཏང་པ། བྱེད་པ། བཏབ་པ། འབད་པ། བརྩོན་པ། མཚོངས་པ།

སྐྱོང་བ། གང་བ། འཆིང་བ། མཐོང་བ། བསྒྱུར་བ། འགྱུར་བ། བསྐོར་བ། འཕུར་བ། ཉལ་བ། ལྟ་བུ་རྣམས་བྱ་ཚིག་གི་ཆ་ཤས་སུ་བཏབ་པ་ཡིན་ལ། བྱ་ཚིག་གི་ཆ་ཤས་སུ་སྦྱར་བའི་ཕྲད་ལ་ནི། པ་དང་ བ་ གཉིས་ལས་གཞན་རྣམས་མི་འཐོབ;

ཆ་ཤས་ཅམ་པོ་བ་བཏབ་པའི་ཚིག་གི་རིགས་རྣམས། ཚིག་གཉིས་སམ་གཉིས་ལས་མང་བ་མཉམ་དུ་བསྒྲིགས་ཏེ་བསྡུས་ཡིག་ཏུ་བཀོད་པའི་ཚེ་རང་ཉིད་ཀྱི་རྩ་བའི་གཟུགས་འབབ་ཞིག་ལས་ཆ་ཤས་ཀྱི་ཁྱད་བསྐྱུམས་པ་ལྟ་བུས་མི་འབྲི་བ་ཡིན་ཏེ། དཔེར་ན། ཀ་བ་དང་བུམ་པ་ལ། "ཀ་བུམ།" མཐོང་བ་དང་ཐོས་པ་དང་དྲན་པ་དང་རེག་པའི་དངོས་པོ་རྣམས་ལ། "མཐོང་ཐོས་དྲན་རེག་གི་དངོས་པོ་རྣམས།" ཞེས་པ་དང་། ཉི་མ་དང་ཟླ་བ་དང་སྐར་མ་གསུམ་ལ། "ཉི་ཟླ་སྐར་གསུམ།" ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ།།

སྦྱོར་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་འགྲོ་སྟངས་ཐོག་ནས་དཔྱད་ན། ཆ་ཤས་ཅམ་པོ་བའི་ཁྱད་དེ་རྣམས་མིང་མཐའ་འཛིན་ཚུལ་གྱི་རིགས་ལམ་སྟེ། སྐབས་མང་པོར་འཛིན་བྱེད་ཀྱི་མིང་མཐའ་དང་གང་འཛིན་པར་བྱ་བའི་ཆ་ཤས་ཀྱི་ཁྱད་གཉིས་རྟགས་མཚུངས་པའི་སྒོ་ནས་དང་། ཡང་སྐབས་མང་པོར་རྟགས་མི་མཚུངས་ཀྱང་བརྗོད་བདེའི་དབང་གིས་འཛིན་པ་སོགས་ཀྱི་བཤད་པ་ཡོད་མོད། བོད་ཡིག་འབྲི་ཀློག་ཤེས་པ་ལ་ནི་ཆ་ཤས་ཀྱི་ཁྱད་དེ་རྣམས་རང་ཉིད་གང་ལ་སྦྱར་བའི་ཚིག་དཔེར་ན། བུམ། ཀ དཀར། སོགས་ལ། བུམ་པ། ཀ་བ། དཀར་པོ། ཞེས་སོགས་འབྲལ་མེད་ལྟ་བུར་བྱས་ཏེ་དང་པོ་ནས་མཉམ་དུ་ངག་ལ་སློབས་པས་མིང་མཐའ་འཛིན་ཚུལ་གང་ཡིན་ངོས་འཛིན་དང་བཅས་པ་སྦྱང་མི་དགོས་པར་བརྟེན། འདིར་ཁོ་བོས་མིང་མཐའ་འཛིན་ཚུལ་གྱི་སྐོར་ལ་ནི་བཤད་མི་བགྱི་ལ། ཚུལ་འདི་ཤེས་པར་འདོད་པ་རྣམས«རྟགས་འཇུག་»གི་འགྲེལ་པ་ཁག་དང་ལྷག་པར«སི་ཏུའི་འགྲེལ་ཆེན་»ལ་གཟིགས་འཚལ༑

~~~~~~~~~~~
~~~~~~~~~~~

༢༢།༢ བདག་སྒྲའི་ཕྲད། པ༷་བ༷་མ༷། པོ༷་བོ༷་མོ༷།

བདག་སྒྲའི་ངོ་བོ་ནི། གང་ཡང་རུང་བའི་ཚིག་གི་མ་མཐར་སྐྱེས་བུའམ་བདག་པོའི་རྟགས་མཚོན་པར་བྱེད་པའི་དོན་ཅན་དུ་སྦྱོར་བའི་ཕྲད་དོ། །དཔེར་བརྗོད་ན།

བོད་པ༷། ཆོས་པ༷། རྟ་པ༷། ཁ་ལོ་པ༷། དགའ་ལྡན་པ༷། ཁྲིམས་རྩོད་པ༷། མཚན་ཉིད་པ། དབུས་པ༷། གཙང་པ༷། ལྟ་བུ་དང་།

བྱེད་པ་པོ༷། མཐོང་བ་པོ༷། སྒྲུབ་པ་པོ༷། བདག་པོ༷། འཐུམ་པོ༷། ཕྱུག་པོ༷། ཁྱེར་བ་པོ༷། ཤེས་པ་པོ༷། སེམས་པ་པོ༷། ལྟ་བུ་དང་།

ལྷ་ས་བ༷། སེ་རྭ་བ༷། སྟོད་པ་བ༷། ཨ་མདོ་བ༷། རྒྱ་གར་བ༷། གསང་ཕུལ་བ༷། མཛའ་བོ༷། མཐུ་བོ༷། ལྟ་བུ།

ཆང་མ༷། རྫ་མ༷། ཞི་བ་མ༷། སྦྱིན་པ་མོ༷། བཙུན་མ༷། རིག་མ༷། དགེ་སློང་མ༷། རྒད་མོ༷། ལྷ་མོ༷། དཔའ་མོ༷། ལྟ་བུ་རྣམས་སོ། །

སྤྱིར་བདག་སྒྲའི་ཕྲད་རྣམས་ལས། པ༷་ དང་ པོ༷་ གཉིས་ཀྱིས་ཕོ་མཚོན་པ་དང་། མ༷་ དང་ མོ༷་ གཉིས་ཀྱི་མོ་མཚོན་མོད། མིང་ཚིག༷་ལ་བདག༷་སྒྲ་སྦྱར་བ་དཔེར་ན། ཁ་ལོ་པ༷། ཆང་མ༷། དབུས་པ༷། གཙང་པ༷། རྫ་མ༷། ལྟ་བུ་ལ་སྐྱེས་ཕོ་མོའི་ཁྱད་པར་མེད་ཅིང་། དེ་བཞིན་དུ་བྱ་ཚིག་གི་ཚིག་ཆ་ཤས་དང་བཅས་པ་ཆ་ཚང་བ་ལ་བྱེད་པ་པོ་སྟོན་པའི་ཕྱིར་བདག་སྒྲ་སྦྱར་བ་དཔེར་ན། ཁྱེར་བ་པོ༷། སྒོམ་པ་པོ༷། མཐོང་བ་པོ༷། ཞིང་གཅོད་པ་པོ། དེབ་རྩོམ་པ་པོ། རི་མོ་འབྲི་བ་པོ། གནས་གཏོང་བ་པོ། ལྟ་བུ་ལའང་ཕོ་མོའི་ཁྱད་པར་མེད༏ དེ་ལྟ་ནའང་བྱ་ཚིག་གི་རྒྱ་བའི་ཚིག་ཀྲུང་པ་ལ་བདག་སྒྲ་སྦྱར་བ་ཡིན་ན། དེའི་ཚེ་བདག་སྒྲ་ པ༷་ དང་ མ༷་ གང་སྦྱར་ལ་སྐབས་འགར་ཕོ་མོའི་ཁྱད་པར་ཡོད་དེ། དཔེར་ན། སྐྱེས་མ༷། མཛངས་མ༷། གཞས་མ༷། གར་མ༷། རྗེ་མོ༷། ལྟ་བུ་རྣམས་མོ་ལ་གོ་ཞིང་། གར་པ༷། གཞས་པ། བཤན་པ༷། ཉ་པ༷། ཞེས་པ་རྣམས་གཙོ་བོར་ཕོ་ལ་གོ་བ་ལྟར་རོ། །

བདག་སྒྲའི་ཕྲད་རྣམས་སུམ་རྟགས་ཀྱི་གཞུང་དུ་ཕྲད་རང་དབང་ཅན་ཡིན་པར་གསུངས་པས་སྦྱོར་མིང་མཐའི་རྗེས་འཇུག་ལ་བལྟོས་མི་དགོས་པ་ལྟ་བུ་ཡིན་མོད། དངོས་གཞི་ལག་ལེན་ལ་བདག་སྒྲའི་ཕྲད་དེ་དག་བཀོད་པའི་ཚེ་བརྗོད་བདེ་འདྲེན་པའི་ཚུལ་དུ་སྦྱར་དགོས་པ་ཤིན་ཏུ་གལ་ཆེ་བས། རྗེས་འཇུག་ལ་ཅུང་ཟད་བསྟུན་ནས་སྦྱོར་བ་«ལེགས་བཤད་ལྗོན་དབང་»དུ་གསུངས་པ་ལྟར་བགྱིད་ན་ལེགས།[༡] དེ་ལྟ་ན། མིང་མཐའི་རྗེས་འཇུག་ལ་ ག་ ད་ ན་ བ་ མ་ ས་ དྲག་བཅས་ཡོད་ན། བདག་སྒྲའི་ཕྲད་ པ་ དང་། རྗེས་འཇུག་ ང་ འ་ ར་ ལ་ དང་ མཐའ་མེད་ཀྱི་མཇུག་ཏུ་བདག་སྒྲ་ཡར་འགྱུར་བ་དཔེར་ན། སེར་བ། རྒྱ་མདའ་བ། ལྟ་བུ་ལ་བདག་སྒྲའི་ཕྲད་ བ་ སྦྱོར་ལ། རྗེས་འཇུག་དེ་རྣམས་ཀྱི་མཐར་བདག་སྒྲ་ཆར་གྱུར་པ་དཔེར་ན། གྲྭ་པ། གར་པ། འགྲུལ་པ། ལྟ་བུ་རྣམས་ལ་ཕྲད་ པ་ སྦྱར་ན་བརྗོད་པ་བདེ་བས་ལེགས་སོ།།

སྡོམ་ལ། «ལེགས་བཤད་ལྗོན་དབང་»དུ།

ན་རོ་ཡོད་མེད་པ་བ་མ། །བདག་པོའི་སྒྲ་སྟེ་ག་ད་ན།།
བ་མ་ས་དང་དྲག་མཐར་པ། །ང་འ་ར་ལ་མཐའ་མེད་ལ།།
བདག་སྒྲ་ཡར་གྱུར་བ་དང་ནི། །ཆ་ལ་པ་ཉིད་སྦྱོར་བ་ལེགས། །ཞེས་བྱུང་བ་ལྟར་རོ།།

ཞར་བྱུང་དུ། ཚིག་ཕྲད་ ཅན། དང་ ལྡན། དང་ མཁན། གསུམ་ཡང་། དཔེར་ན། ཤེས་རབ་ཅན། སེམས་ཅན། འཁོར་ལྡན། སྟོབས་ལྡན། ཡིག་འབྲི་མཁན། རྩོམ་མཁན། ལྟ་བུ་

---

༡) བདག་སྒྲའི་བཤད་ཚུལ་ལ་«སི་ཏུ་འགྲེལ་ཆེན་»དུ་གསུངས་པ་དང་དངུལ་ཆུའི་«སི་ཏུའི་ཞལ་ལུང་»དུ་བྱུང་བ་ཅུང་མི་མཐུན་མོད། དངུལ་ཆུའི་རང་ལུགས་དེ་ཁ་སྐད་ཀྱི་འཇུག་པ་དང་མཐུན་ལ། «ལེགས་བཤད་ལྗོན་དབང་»དུའང་ཚུལ་དེ་ཉིད་གསུངས་པས་འདིར་དངུལ་ཆུ་ཡབ་སྲས་ཀྱི་རྗེས་སུ་འབྲངས་སོ།།

བདག་སྒྲ་དང་མཚུངས་པར་འཇུག་ཚུལ་ཡོད་པ་སུམ་རྟགས་ཀྱི་གཞུང་ལས་བྱུང་བ་བདེན་ལ། དེ་ནི་ཁོ་བོས་ཚིག་གྲོགས་ཀྱི་ལེའུའི་ནང་ཞུས་ཟིན་པས་དེར་གཟིགས་འཚལ།

~~~~~~~~~~~

༢༡།༣ དགག་སྒྲའི་ཕྲད། མ་ མི་ མིན་ མེད།

དགག་སྒྲའི་ངོ་བོ་ནི། མིང་དང་ཚིག་གང་ལ་སྦྱར་རུང་དོན་དེ་མ་ཡིན་པའམ་མེད་པར་སྟོན་པའི་དོན་ཅན་དུ་འགྱུར་བའི་ཚིག་ཕྲད་དོ།།

སྤྱིར་དགག་སྒྲ་ནི་ཕྲད་རང་དབང་ཅན་ཡིན་པས་སྦྱོར་བའི་ཚེ་མིང་མཐའི་རྗེས་འཇུག་ལ་བལྟོས་མི་དགོས་མོད། འོན་ཀྱང་དགག་སྒྲ་ མ་ མི་ མེད་ གསུམ་བཏབ་ཚུལ་ལ་ཁྱད་པར་ཡོད། དེ་ཡང་སྤྱིར་བཏང་བྱས་ན། "ཡིན་"ཞེས་པའི་དགག་ཚིག་ལ་"མ་ཡིན་"ཞེས་དང་། དེའི་ཚིག་སྡུད་"མིན་" (ཁ་སྐད་ལ། མན།)ཞེས་པ་བཀོད། "ཡོད་"ཅེས་པའི་དགག་ཚིག་ལ་"མེད།" "འདུག"ཅེས་པའི་དགག་ཚིག་ལ་"མི་འདུག"ཅེས་དང་། དེའི་སྟེང་ཁ་སྐད་ལ་མགོ་ཆེ་བ། "སོང་" ཞེས་པ་ལ་"མ་སོང་།" "བྱུང་"ཞེས་པ་ལ་"མ་བྱུང་།" "ཡོད་རེད་"ཅེས་པ་ལ་"ཡོད་མ་རེད།" "རེད་ཤག"ཅེས་པ་ལ་"མ་རེད་ཤག" ཅེས་སྦྱར་དགོས་ཚུལ་གོང་དུ་མཇུག་སྡུད་ཀྱི་ཚིག་སྟོན་པའི་ལེའུའི་ནང་གསལ་བཤད་ཟིན་པ་ལྟར་ལགས།

དེ་ཡང་ཡིག་སྐད་ལ། བྱ་ཚིག་ལ་དགག་སྒྲ་སྦྱར་བའི་ཚེ། "མི་གཏང་།" "མི་གཏོང་།" ཞེས་དང་། "མི་འགྲུབ།" "མི་མཐོང་།" ཞེས་བྱ་ཚིག་ད་ལྟ་བ་དང་མ་འོངས་པ་ལ་དགག་སྒྲ་སྦྱོར་བའི་ཚེ། དགག་སྒྲའི་ཕྲད་མི་སྒྲ་བཀོད་ཅིང་། བྱ་ཚིག་འདས་པ་ལ་དགག་སྒྲ་སྦྱར་ན། "མ་བཏང་།" "མ་གྲུབ།" "མ་བསམས།" "མ་བརྟགས།" "མ་ལུས།" "མ་མཐོང་།" ཞེས་སོགས་དགག
~~~~~~~~~~~

སྒྲའི་ཕྲད་མ་སྒྲ་བཀོད་ལ། དེ་བཞིན་དུ་བྱ་ཚིག་སྐུལ་ཚིག་གི་རྗེས་སུ་འང་། “མ་ཐོངས་ཤིག” “མ་གྱིས་ཤིག” “མ་སོམས་ཤིག” “མ་སློམས་ཤིག” “མ་བྲིས་ཤིག” ཅེས་སོགས་དགག་ཚིག་མ་སྒྲ་འཐོབ་པའི་ཁྱད་པར་ཡོད་པ་ཤེས་དགོས༔

ཁྱད་ཚིག་ལ་དགག་སྒྲ་སྦྱོར་བའི་ཚེ། སྤྱིར་ན་ཁྱད་ཚིག་གི་རྩ་བའི་ཚིག་འབྲུ་ཙམ་མ་གཏོགས། ཆ་ཤས་ཀྱི་ཚིག་ཕྲད་དང་བཅས་པ་ཆ་ཚང་བ་མ་བཀོད་པ། དཔེར་ན། རྟག བརྟན། ཞེས་པ་ལྟ་བུ་ལ་དགག་སྒྲ་བཏབ་ན། “མི་རྟག” “མི་བརྟན།” ལྟ་བུ་དགག་ཚིག མི་ ཞེས་པའི་ཕྲད་སྦྱོར་ལ། ཁྱད་ཚིག་ཚིག་ཕྲད་དང་བཅས་པ་ཆ་ཚང་བ་དཔེར་ན། རྟག་པ། བརྟན་པོ། དཀར་པོ། སེར་པོ། སོགས་བཀོད་པ་ལ་དགག་སྒྲ་སྦྱར་དགོས་ཚེ། “རྟག་པ་མ་ཡིན་པ།” “བརྟན་པོ་མ་ཡིན་པ།” “དཀར་པོ་མ་ཡིན་པ།” “སེར་པོ་མ་ཡིན་པ།” ཞེས་སོགས། ཡིན་པ་འགོག་པའི་ཚིག“མ་ཡིན་པ”ཞེས་བཀོད་དགོས་པའི་ཁྱད་པར་ཤེས་པ་གཅེས༔ དཔེར་བརྗོད་ན།

མི་དཀར། མི་རིང་། མི་ཐུང་། མི་སྙིང་། མི་གསར། མི་འགལ།
མི་བདེན། མི་རྫུན། མི་འཛམ། མི་རྩུབ། མི་ལྡོད། མི་དཀའ། ཞེས་དང་།
སེར་པོ་མ་ཡིན་པ། རིང་པོ་མ་ཡིན་པ། འགལ་བ་མ་ཡིན་པ།
བདེན་པ་མ་ཡིན་པ། འཛམ་པོ་མ་ཡིན་པ། དཀའ་བ་མ་ཡིན་པ། ཞེས་དང་།
ཁ་པར་མ་བཏང་། ལྟད་མོ་མ་མཐོང་། ཡི་གེ་མ་བྲིས། ཞེས་སོགས་སྦྱོར་རོ།།

དེ་ལྟར་དགག་ཚིག མི་ དང་ མ་ གཉིས་ནི་གང་འགོག་རྒྱུའི་དོན་དེ་སྟོན་པའི་ཚིག་གི་སྔོན་དུ་སྦྱར་ལ། དེ་ལས་ལྡོག་སྟེ་དགག་སྒྲ་ མིན་ དང་ མེད་གཉིས་ནི་གང་འགོག་རྒྱུའི་དོན་སྟོན་པའི་ཚིག་དེའི་མཐར་བཀོད་དགོས་པ་ནི། དཔེར་ན།

ང་མིན། པདྨ་མིན། ལྷ་ས་བ་མིན། གཞས་གཏོང་མཁན་མིན།
ཁ་ལོ་པ་མིན། རྫོ་བཟོ་བ་མིན། ལྷ་སྒྲུབ་སླ་བ་མིན། དམར་པོ་མིན།

དཀའ་ངལ་མེད། རྟོག་ཁྲ་མེད། སོ་མེད། ན་ཟུག་མེད། བསམ་རྒྱུ་མེད།
ཆགས་སེམས་མེད། ང་རྒྱལ་མེད། བྱ་རྒྱུ་ཅི་ཡང་མེད། ཟེར་རྒྱུ་མེད། ཞེས་པ་ལྟ་བུ་ལས་ཤེས་ནུས༔

དེ་ཡང་བརྟག་ན། དགག་ཚིག་ མིན་ དང་ མེད་ གཉིས་གཙོ་བོར་མིང་ཚིག་ལ་དགག་སྒྲ་སྦྱོར་བའི་ཚེ་བཀོད་པའི་སྲོལ་ཡོད༔ དེ་ལྟ་ནའང་སྐབས་འགར། དགག་ཚིག་ མེད་ ཅེས་པའི་དོན་དུ་དགག་སྒྲ་ མི་ སྦྱར་བའང་འོངས་སྟེ། དཔེར་ན། “ཐེ་ཚོམ་མེད། “ཚིག་ཤེས་མེད།” “སྙིང་རྗེ་མེད།” བྱ་བའི་དོན་དུ། “ཐེ་མི་ཚོམ།” “ཚིག་མི་ཤེས།” “སྙིང་མི་རྗེ།” ལྟ་བུ་དགག་ཚིག་དེ་མིང་གི་ཚིག་འབྲུ་གཉིས་ཀྱི་བར་དུ་བཙུག་སྟེ་བཀོད་པ་ཡང་བྱུང་ངོ༎

ཡང་བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་ལ་དགག་སྒྲ་མ་ཡིག་མིང་ཚིག་གཉིས་ཀྱི་དབར་དུ་སྦྱར་ཏེ་དོན་འགོག་ཚུལ་དམིགས་བསལ་ཞིག་ཀྱང་བྱུར་ཡོད་དེ། དཔེར་ན། དངོས་ཆས་བུམ་པ་ལྟ་བུ་ཆ་འགའ་ཤས་དཔྱལ་དང་འགའ་ཤས་ཟངས་ལས་གྲུབ་པ་ཞིག་ཡིན་པ་དེ་ལ། “ར་མ་ལུག”ཅེས་ཟེར་སྲོལ་ཡོད་པ་དང་། དེ་བཞིན་དུ། ཡུལ་ཀླུང་གང་ཞིག་ལ་ལའང་ཡོད་པ་ལྟ་བུ་མེད་པ་ལྟ་བུ་ལ། “ལ་མ་ལུང།” ཞེས་དང་། ཞིང་སའང་བཏབ་སེམས་ཅན་འཚོ་བའི་འབྲོག་པའང་བྱེད་པ་རྣམས་ལ“ས་མ་འབྲོག་”ཅེས་པ་དང་། གངས་སམ་ཆར་པ་ལྟ་བུ་བབས་པ་ལ“གངས་མ་ཆར་”ཞེས་པ་དང་། འབྲས་ལྟ་བུ་ལེགས་པར་མ་ཚོས་པ་ལ“ཚོས་ལ་མ་ཚོས།” ནད་ཀྱིས་ཤི་ཡང་མ་ཤི་དྲག་ཀྱང་མ་དྲག་པ་དེ་ལ“ཤི་མ་གསོས།” ཞེས་དང་། དཔེ་ཆ་དཔེ་རིང་ཡང་མ་ཡིན་དཔེ་ཐུང་ཡང་མ་ཡིན་པའི་བར་མ་ལ“དཔེ་མ་ཐུང་།” ཞེས་ཟེར་བ་ལྟ་བུ་རྣམས་ནི། ཚིག་དོན་སྔ་ཕྱི་གཉིས་ཀ་བཀག་སྟེ་དོན་གཞན་གསུམ་པ་ཞིག་སྟོན་པ་སྟེ། དེ་ནི་དགག་སྒྲ་མ་ཡིག་དེ་བར་གྱི་གསལ་བྱེད་དུ་སྦྱར་བའི་ནུས་པ་ལས་བྱུང་བ་ཡིན་ནོ༎

སྡོམ་ལ། «ལེགས་བཤད་ལྗོན་དབང་»དུ།

མ་མི་མིན་མེད་དགག་སྒྲ་སྟེ། །མ་མི་ཐོག་མ་མིན་མེད་མཇུག།
མ་ནི་བར་གྱི་གསལ་བྱེད་ལའང་། །ཞེས་བྱའོ།།

སྤྱིར་སྒྲ་རིག་པའི་གཞུང་ལུགས་ལ་དགག་ཚིག་གི་འཇུག་ཚུལ་སྤྱི་དང་། ལྷག་པར་དགག་ཚིག་གིས་དོན་དགག་ཚུལ་གྱི་རིགས་མི་འདྲ་བ་ཇི་ལྟར་ཡོད་ཚུལ་ཤེས་པ་གནད་ཆེ་བར་བརྟེན། «སྒྲ་སྒྲོ་མཚོན་ཆར་»དགག་ཚིག་གིས་དོན་འགོག་ཚུལ་ལ་མ་ཡིན་དགག་དང་མེད་དགག་གཉིས་སུ་ཕྱེ་སྟེ། དང་པོ་ལ་དབྱེ་བ་བཅུ་བཞི་དང་། གཉིས་པ་མེད་དགག་ལ་དབྱེ་བ་བཅུ་གཅིག་ཏུ་དཔྱེ་བ་དང་།[༢] ཡང་འཇམ་མགོན་ས་པཎ་གྱིས།

གཞལ་སེལ་ལ་ནི་དགག་སྒྲུབ་གཉིས། །སྒྲུབ་པ་ཡོད་པ་ཡིན་པ་སྟེ།།
དགག་པ་མེད་དང་མ་ཡིན་དགག །འགའ་ཞིག་འགོག་པ་སྒྲུབ་པའི་ཚིག།
ལ་ལ་སྒྲུབ་པ་དགག་སྒྲ་ཅན། །ཁ་ཅིག་དོན་བཞིན་འཇུག་པས་ན།།
ཕལ་ཆེར་གནས་སྐབས་གཙོ་བོ་ཡིན། །ཅི་སྟེ་མེད་ཅིའི་ཕྱིར་མི་ཤེས།།[༣]

ཞེས་སོགས་ཀྱིས། དགག་པ་ལ་ཡོད་པ་འགོག་པ་མེད་དགག་དང་། ཡིན་པ་འགོག་པའི་མ་ཡིན་དགག་གཉིས་སུ་གྱུར་པ་དང་། གཞན་ཡང་སྐབས་སྟོབས་ཀྱི་བརྗོད་ཚུལ་གྱི་ནུས་པས་མེད་པའི་ཚིག་གིས་ཡོད་པ་འཕེན་པ་དང་། ཡང་ཡོད་པའམ་སྒྲུབ་པའི་ཚིག་གིས་དོན་འགོག་པ་སྟེ་དཔེར་ན། ཅི་སྟེ་ཡོད། ཅིའི་ཕྱིར་ཤེས། ཞེས་སོགས་ཚིག་གི་ཤུགས་དང་དོན་གྱི་སྐབས་ཀྱིས་ཤེས་དགོས་ཚུལ་

༢ «སྒྲ་སྒྲོ་མཚོན་ཆ།» ཤོག ༢༧༩ བ༤ ནས་གཟིགས༔

༣ «མཁས་པ་ལ་འཇུག་པའི་སྒོ།» ས་པཎ་གསུང་འབུམ་དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༩ ཤོག ༢༨

ཡོད་པ་སོགས་གསུངས་པ་སོགས་བྱུང་བས། དགག་པའི་སྐོར་འདི་ཤིན་ཏུ་གལ་ཆེ་བའི་གནས་སུ་གྱུར་པ་གནོད་མི་ཟ༏ དེ་ལྟ་ནའང་དགག་པའི་རྣམ་བཞག་ཞིབ་ཅིང་རྒྱས་པ་རྣམས་སྒྲ་རིག་པ་དང་གཏན་ཚིག་རིག་པ་ལས་སྤྱིར་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་འགྲོ་སྟངས་ཤེས་པ་ལ་དེ་ཙམ་ཉེ་བར་མི་མཁོ་བས་འདིར་དཔྱད་པ་མི་བགྱིའོ།། ||

ལེའུ་ཉེར་གསུམ་པ།
མཚམས་སྦྱོར་ཕྲད་འདུས།

༄། "མཚམས་སྦྱོར་ཕྲད་འདུས"ཞེས་པ་ནི། ཚིག་ཕྲད་གཉིས་སམ་གཉིས་ལས་མང་བ་འདུས་ཏེ་མཚམས་སྦྱོར་དུ་བཀོད་པའི་ཕྲད་རྣམས་ལ་ཟེར༑ དེ་ཡང་ཕྲད་འདུས་དེ་རྣམས་ཚིག་ཕན་ཚུན་སྦྱོར་བ་ཙམ་མ་ཡིན་པར། སྐབས་མང་པོར་ཚིག་སྒྲུབ་ཕན་ཚུན་གཙོ་ཕལ་སྦྱོར་བ་དང་། ཡང་ཚིག་སྒྲུབ་གཅིག་གི་ནང་དུའང་ཚིག་སྦྱོར་རམ་ཚིག་བསྒྲིགས་ཕན་ཚུན་མཚམས་སྦྱོར་བའི་ཆེད་དུ་བཀོད་པ་ཞིན་ཏུ་མང་ལ། ཕྲད་འདུས་འདི་རྣམས་ཀྱི་སྦྱོར་ཚུལ་ལ་ངེས་པ་མ་རྙེད་ན་བོད་ཡིག་ནང་ཚད་མཐོན་པོའི་འབྲི་རྩོམ་ལ་འཇུག་པ་ཞིན་ཏུ་དཀའ་བའི་གནས་སུ་གྱུར༑ དེ་ལྟ་ནའང་སྲོལ་རྒྱུན་བརྡ་སྤྲོད་དུ་ནི་སླ་སྒོ་མཆོན་ཆ་དང་ས་པཎ་གྱི་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་གཞུང་དང་། དེ་བཞིན་དུ་འཇམ་རོལ་གྱི་སུམ་རྟ་བའི་འགྲེལ་པའི་ནང་མཚམས་སྦྱོར་ཕྲད་འདུས་ཀྱི་སྐོར་ལ་རགས་བཤད་ཙམ་ཞིག་ཐོན་པ་ལས་གཞན་མཐའ་ཚོད་པའི་བཤད་པ་གཏན་འབེབས་བྱུང་མི་འདུག་པར་བརྟེན། འདིར་ཁོ་བོ་དཔྱད་པ་ཞིབ་ཙམ་ཞིག་བྱས་ཏེ། བོད་ཀྱི་སྐད་དང་ཡི་གེ་གཉིས་ཀར་མཚམས་སྦྱོར་ཕྲད་འདུས་ཡོད་རིགས་རྣམས་བྱེད་ལས་ཀྱི་སྒོ་ནས་སྡེ་ཚན་སོ་སོར་ཕྱེད་དེ་གཏན་འབེབས་ཞུས་ཡོད༑ དེ་ལ་ཐོག་མར་མཚམས་སྦྱོར་ཕྲད་འདུས་ཡོངས་སུ་གྲགས་པ་རྣམས་རྣམ་གྲངས་སུ་བཀོད་ན།

༡ གཞུང་གི་སྐབས་དབྱེ་བར་བཀོད་པ།

དེ་ལ། དེ་ཡང་། ད་ནི། འོ་ན། ཞེས་པ་རྣམས་དང་།

༢ དམིགས་ཀྱིས་འཛིན་པའི་མཚམས་སྦྱོར་ཕྲད་འདུས།

དེ་ནས། དེ་རྗེས། དེར་མ་ཟད། དེར་མ་ཚད། དེར་བརྟེན། དེས་ན། དེ་ལྟ་བས་ན། དེ་

མཐུན། དེ་བསྟུན། དེ་བཞིན་དུ། དེ་ལྟ་ན། དེ་ལྟ་ནའང་། དེ་ལྟ་མོད་ཀྱི་འོན་ཀྱང་།[1]
ཞེས་པ་རྣམས་དང་།

༣ དམིགས་ཀྱིས་མི་འཛིན་པའི་མཚམས་སྦྱོར་ཕྲད་འདུས།

གལ་ཏེ། ཅི་སྟེ། གལ་སྲིད། གང་དུ་ན། གང་ལགས་ཤེ་ན། གང་གི་ཕྱིར། གང་ལྟར་ཡང་། ཇི་ལྟར་ཡང་། ཅིར་ཡང་། ཅི་ནས་ཀྱང་།[2] ཞེས་པ་རྣམས་དང་།

༤ ཕན་ཚུན་སྦྲེལ་བའི་ཕྲད་འདུས།

ཇི་བཞིན། དེ་བཞིན། ཇི་ལྟར། དེ་ལྟར། ཇི་ལྟར། ཇི་སྲིད། དེ་སྲིད། ཇི་སྙེད། དེ་སྙེད། ཇི་ཙམ། དེ་ཙམ། ཇི་བར། དེ་བར།[3] ཞེས་པ་རྣམས་དང་།

༥ མཚམས་སྦྱོར་ཕྲད་འདུས་གཞན།

འོན་ཏེ། འོན་ཀྱང་། ཡིན་ནའང་། གཞི་ཀྲང་། སྤྱིར་བཏང་། གཞན་ཡང་། སླར་ཡང་། སླད་ནས་ཀྱང་། སླད་མར་ཡང་། ཕྱིར་ཡང་། དེའི་དབང་དུ་བྱས་ནའང་། དེའི་ཐོག་ནས།

---

༡ ཨིན་སྐད་བརྡ་སྤྲོད་ལ། འདི་རྣམས་ལ་རིམ་པ་བཞིན། ཚིག་ཕྲད། then, next, furthermore, furthermore, therefore, hence, hence, accordingly, in accordanc with, likewise, in that case, nonetheless (even then), even though this is so still ཞེས་པ་རྣམས་དང་མཚུངས༔

༢ ཨིན་སྐད་བརྡ་སྤྲོད་ལ། འདི་རྣམས་ལ་རིམ་པ་བཞིན། ཚིག་ཕྲད། if, if, if, given that, why, since, in any case, whatever the case, in any case, by any means, ཞེས་པ་དོན་དུ་བཀོད་དགོས༔

༣ ཨིན་སྐད་བརྡ་སྤྲོད་ལ། འདི་རྣམས་ལ་རིམ་པ་བཞིན། ཚིག་ཕྲད། just as, likewise; just as, likewise; so long as, as long; however many, that many; however much, that much; how far, that far ཞེས་པ་དོན་དུ་བཀོད་དགོས༔

དེའི་སྟེང་ནས། དེའི་ངང་ནས། དེའི་སྒོ་ནས། ལ་སོགས་པ། དང་བཅས་པ། མ་གཏོགས། ཡང་ན། ད་དུང་། ད་དུ་ཡང་། ནམ་ཞིག +ཙང་། +གཞིས། +སྐབས། +དུས། +ཚེ། +རིང་། +བར་དུ། +སྐོར། +ནང་།[༩] ཞེས་པ་རྣམས་སོ།།

མཚམས་སྦྱོར་ཕྲད་འདུས་དེ་རྣམས་རིམ་པ་བཞིན་དཔེར་བརྗོད་དང་བཅས་པ་བཤད་ན།

༡ གཞུང་གི་སྐབས་དབྱེ་བའི་ཕྲད་འདུས།

ཕྲད་འདུས།	བྱེད་ལས་དང་དཔེར་བརྗོད།
དེ་ལ།	སྐབས་འབབས་ཀྱི་བརྗོད་དོན་གསར་པ་ཞིག་འགོ་ཚུགས་པའི་མཚམས་སྦྱོར་དུ་བཀོད་དེ། དཔེར་ན། དེ་ལ་སྔོན་གྱི་བོད་ཀྱི་མཁས་པ་རྣམས་འདི་ལྟར་གསུང་སྟེ། ཞེས་པ་ལྟ་བུ།
དེ་ཡང་།	སྐབས་འགར། "དེ་ལ"ཞེས་པ་དང་མཚུངས་པར་བཀོད་ཅིང་། སྐབས་འགར་བརྗོད་དོན་ཕྱི་མ་དེ་སྔ་མ་ཞིག་དང་ཐད་ཀར་འབྲེལ་བ་ཡོད་རུང་མེད་རུང་དེ་དང་འབྲེལ་བར་སྟོན་པའི་མཚམས་སྦྱོར་དུ་བཀོད་དེ། དཔེར་ན། དེ་ཡང་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་གཞུང་འདིར་ནི། ལྟ་བུ།

༩ ཡིན་སྐད་བརྡ་སྤྲོད་ལ། འདི་རྣམས་ལ་རིམ་པ་བཞིན། ཚིག་ཕྲད། if, however, however, basically, generally, moreover, furthermore, in future too, in future too, even if it were so, on that basis, on that basis, while, by means of that, and so on (etc.), with, together with, except, either (alternatively), still, even then, once when, because, because, because, when, when, during, until, about, within ཞེས་པ་དོན་དུ་བཀོད་དགོས༔

ད་ནི། དོན་བཤད་པའི་སྐབས་སུ་བབས་པའི་ཚིག ཕྲད་འདི་ཕལ་ཆེར། "ད་ལྟ་ནི།" ཞེས་པ་སྡུད་པའི་ཚིག་ཡིན་ནམ་སྙམ༔ དཔེར་བརྗོད་ན། ད༷་ནི་བོད་ཀྱི་སྐད་ལ་ཉེ་བར་མཁོ་བའི་ཚིག་ཕྲད་ཀྱི་རྣམ་བཞག་སྟོན་ཏེ། ཞེས་དང་། ད་ནི་གཞུང་དངོས་ལ་འཇུག་པར་བྱའོ། །ཞེས་དང་། ད༷་ནི་ཁ་སྐྱུ་བཏོག་པའི་བྱ་བ་ལ་བརྩོན་པར་གྱིས་ཤིག ཅེས་པ་ལྟ་བུའོ།།

འོ་ན། གནས་དོན་ཞིག་སྟོན་ལ་བརྗོད་ནས། གནས་དོན་གཞན་ཞིག་བརྗོད་པའི་འགོ་རྩོམ་པར་མཚོན་པ། དཔེར་ན། འོན་བོད་ཀྱི་སྐད་ལ་བྱ་ཚིག་རྣམས་དུས་གསུམ་སོ་སོར་གཟུགས་འགྱུར་ཚུལ་གང་ཞེ་ན། ཞེས་པ་ལྟ་བུ༔ ཁ་སྐད་ལ་འདམ་ང་སྟོན་པའི་དོན་དུའང་སྦྱར་སྲོལ་ཡོད༔ དཔེར་ན། ལྟ་སར་འགྲོའམ། འོན་གཞིས་ཀ་རྩེར་འགྲོ། ལྟ་བུའོ།།

༢ དམིགས་ཀྱིས་འཛིན་པའི་ཕྲད་འདུས།

གཤམ་གསལ་དེ་སྒྲས་སྙེ་དྲངས་པའི་ཕྲད་འདུས་རྣམས་དོན་སྟེ་མ་ཞིག་ལ་དངོས་སུ་འབྲེལ་བར་སྟོན་པས། དེ་[༥]རྣམས་ལ་འཛམ་མགོན་ས་པཎ་གྱིས་«སྒྲ་ལ་འཇུག་པའི་བསྟན་བཅོས»སུ་དམིགས་ཀྱིས་འཛིན་པའི་ཚིག་ཕྲད་ཅེས་གསུངས་པའི་ཁོངས་སུ་འཛོག་དགོས་པར་མཐོང་༔" ས་པཎ་གྱིས"དེ་ལྟ་ན་"ཞེས་པ་ཙམ་དཔེ་མཚོན་དུ་བཀོད་པ་ལས་རྣམ་གྲངས་མ་མཛད་ཀྱང་། གཤམ་གསལ་རྣམས་འཛོག་ཏུ་རུང་བར་མངོན༔

༥ «སྒྲ་ལ་འཇུག་པའི་བསྟན་བཅོས།།» ས་པཎ་གསུང་འབུམ་དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༩ ཤོག ༡༥༠

ཕྲད་འདུས། བྱེད་ལས་དང་དཔེར་བརྗོད།

དེ་ནས། ཚིག་དོན་སྔ་ཕྱི་དངོས་སུ་རིམ་པར་སྟོན་པའི་སྒོ་ནས་མཚམས་སྦྱོར་བ། དཔེར་ན། དང་པོ་ཐབ་ལ་མེ་བཏང་། དེ༷་ནས་ཇ་ཞིག་བསྐོལ། ལྟ་བུ།

དེ་རྗེས། བྱ་བ་གང་ཞིག་བྱ་བ་སྔ་མ་ཞིག་གི་རྗེས་སུ་བྱུང་བར་སྟོན་པའི་ཕྲད། འཇུག་ཚུལ་ནི་“དེ་ནས”ཞེས་པ་དང་དོན་གཅིག དཔེར་ན། དང་པོ་རི་མོ་བྲི། དེ༷་རྗེས་ཚོན་བྱུགས། དེ༷་རྗེས་ཉི་མར་སྐམ། ཞེས་པ་ལྟ་བུ། ཚིག་ལྷུག་པར་བཀོད་ན། “དེའི་རྗེས་སུ།” ཞེས་ཀྱང་བྲིར་རུང་།

དེར་མ་ཟད། དེར་མ་ཚད། གནས་དོན་གང་ཞིག་བཤད་ཅིང་། དེའི་སྟེང་དུའང་ད་དུང་གནས་ཚུལ་གཞན་བཤད་རྒྱུ་ཡོད་པར་སྟོན་པའི་དོན། དཔེར་ན། དེ༷ར་མ་ཟད་རྩེད་མོའང་ལེགས་པོ་རྩེ། ཞེས་དང་། དེ༷ར་མ་ཚད་གླུ་གཞས་ཀྱང་ལེགས་པོ་ཤེས། ཞེས་པ་ལྟ་བུ།

དེར་བརྟེན། (ཁ་སྐད་ལ། དེ་འདྲ་སོང་ཙང་།) དོན་ནམ་བྱུང་བ་ཞིག་སྔོན་ལ་བརྗོད་དེ་དེའི་དབང་གིས་སམ་དེའི་རྒྱུ་མཚན་གྱིས་ཞེས་པའི་དོན་ནོ། །དཔེར་བརྗོད་ན། སྟེས་དབང་གིས་ཆར་པ་བབས་སོང་། དེ༷ར་བརྟེན་ངས་སྒེའུ་ཁུང་བརྒྱབ་པ་ཡིན། ཞེས་དང་། བཤད་ནའང་རྩ་བ་ནས་ཉན་མ་སོང་། དེ༷ར་བརྟེན་དགེ་རྒན་ལ་རྩིས་སྤྲད་པ་ཡིན། ཞེས་པ་ལྟ་བུ།

དེས་ན། (ཁ་སྐད་ལ། དེ་འདྲ་སོང་ཙང་།) “དེ་ལྟ་བས་ན།” ཞེས་པ་དང་། “དེ་བས་ན།” ཞེས་པ་ཚིག་སྡུད་དུ་བཀོད་པའི་གཟུགས་ཡིན། འཇུག་ཚུལ་ནི། དེར་བརྟེན་ཞེས་པ་དང་མཚུངས།

དེའི་དབང་གིས། “དེའི་སྟོབས་ཀྱིས།” “དེའི་ཤུགས་ཀྱིས།” ཞེས་པ་རྣམས་སྤྱིར་དོན་གཅིག་མོད། དོན་ལ་སྦྱར་བའི་ཚེ་སྐབས་སྟོབས་ཀྱིས་གང་བདེ་བ་བཀོད་དགོས།

དཔེར་བརྗོད་ན། ཆར་པ་ཤུགས་ཆེན་པོ་བཏང་སོང་། དེའི་དབང་གིས་ང་འགྲོ་མ་ཐུབ། དེའི་སྐོབས་ཀྱིས་ཞིང་ཁ་ཆུས་ཁེངས། དེའི་ཤུགས་ཀྱིས་ལོ་ཏོག་རྣམས་བཅོམ། ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ།།

དེ་མཐུན། དེ་བསྟུན། གཉིས་སྦྱོར་དོན་མཚུངས་ཤིང་། དེ་གཉིས་ཀར་ "དེ་བཞིན་དུ" ཞེས་པའི་དོན་ཚང་། སྦྱོར་བའི་ཚེ་སྔོན་ལ་དོན་ཞིག་བཤད་དེ་དེ་ནས་དེ་དང་མཐུན་པའམ་བསྟུན་པའི་སྒོ་ནས་ཞེས་པའི་དོན་ཡིན། དཔེར་ན། བླ་མས་བཀའ་སློབ་ཟབ་མོ་གནང་། དེ་མཐུན་ང་ཚོས་ལག་ལེན་བསྟར་བ་ཡིན། ཞེས་དང་། དེ་བསྟུན་ང་ཚོས་སྤྱོད་ལམ་འགྱུར་བཅོས་གཏོང་རྒྱུ། ཞེས་པ་ལྟ་བུ།

དེ་བཞིན་དུ། "དེ་དང་ཚུལ་མཚུངས་པར"ཞེས་པའི་དོན་ནོ། །དཔེར་ན། སངས་རྒྱས་ཀྱིས་གསུངས་པ་དེ་བཞིན་དུ་བགྱིའོ། །ལྟ་བུ།

དེ་ལྟ་ན། (ཁ་སྐད་ལ། དེ་འདྲ་ཡིན་ན།) དཔེར་བརྗོད་ན། དེ་ལྟ་ན་ཁོ་བོ་ནི་གཞན་དུ་འགྲོའོ། །དེ་ལྟ་ན་ཞིབ་ཏུ་རྟོག་པར་གལ་ཆེ། དེ་ལྟ་ན་ཁོ་བོ་མི་ཉོ། ཞེས་པ་ལྟ་བུ།

དེ་ལྟ་ནའང་། (ཁ་སྐད་ལ། དེ་འདྲ་ཡིན་ན་ཡང་།) དཔེར་བརྗོད་ན། ཁོ་བོ་གཞོན་དུས་ནས་རྒྱ་གར་དུ་འཚར་ལོངས་བྱུས་པ་ཙམ་དུ་མ་ཟད་དར་མའི་སྐབས་སུའང་ལོ་མང་བསྡད་པ་སོགས་ཀྱིས་རྒྱུས་ལེགས་པོ་ཡོད། དེ་ལྟ་ནའང་སྡི་ལི་ལྟ་བུ་གྲོང་ཁྱེར་ཆེ་ཁག་ལ་འགྲོ་བའི་ཚེ་དོགས་ཟོན་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། ཞེས་པ་ལྟ་བུ།

དེ་ལྟ་མོད་ཀྱི་འོན་ཀྱང་། (ཁ་སྐད་ལ། དེ་འདྲ་རེད་ལྟའི། ཡིན་ན་ཡང་།) དཔེར་བརྗོད་ན། རྡོ་རྗེ་གླིང་གི་ཇ་ཞིམ་པ་དེ་ལྟ་མོད་ཀྱི། འོན་ཀྱང་ཁ་མ་བྱུང་ན་དེ་ཙམ་ཞིམ་པོར་མི་ཚོར། ཞེས་པ་ལྟ་བུ།

༣ དམིགས་ཀྱིས་མི་འཛིན་པའི་ཕྲད་འདུས།

གཤམ་གསལ་"གལ"ཞེས་པའམ་ཡང་ན་སྤྱི་སྒྲའི་"གང"ཞེས་པའི་ཚིག་གིས་སྣེ་དྲངས་པའི་ཕྲད་རྣམས་དོན་སྔ་མ་ཞིག་ལ་དངོས་སུ་འབྲེལ་བར་མི་སྟོན་ཅིང་། སྤྱིར་རྐྱེན་ཞིག་ལ

བསྒྲོས་པ་སྟོན་པ་སོགས་ཀྱིས། ཕྲད་འདི་རྣམས་ལ་འཇམ་མགོན་ས་པཎ་གྱིས་«སྒྲ་ལ་འཇུག་པའི་བསྟན་བཅོས»སུ་དམིགས་ཀྱིས་མི་འཛིན་པའི་ཚིག་ཕྲད་ཅེས་གསུངས་པའི་ཁོངས་སུ་འཇོག་དགོས་པར་མངོན།[༨]

ཕྲད་འདུས།	བྱེད་ལས་དང་དཔེར་བརྗོད།
ག་ལ་ཏེ།	རྒྱན་ལྷོས་གསལ་བྱེད་དུ་འཇུག (ཁ་སྐད་ལ། ག་ལ་སྲིད།) དོན་ལ་སྦྱོར་བའི་ཚེ། ཚིག་སྦྱོར་གྱི་ཆ་ཤས་སུ་རྒྱན་བལྟོས་གསལ་བྱེད་ཀྱི་ཕྲད་ ན་སྒྲ་འདེབས་དགོས༑ དཔེར་བརྗོད་ན། ག་ལ་ཏེ་དཔེ་ཆ་འདི་ལོ་སྟོང་ཕྲག་སོང་བ་ཞིག་ཡིན་ན། ཞེས་དང་། ག་ལ་ཏེ་མིའི་རྒྱ་བའི་རང་བཞིན་བཟང་པོ་ཡིན་ན། ཞེས་དང་། ག་ལ་སྲིད་མི་དེ་བདུད་མེད་ན། ཞེས་པ་ལྟ་བུ༑
ཅི་སྟེ།	ཡིག་སྐད་ལ་སྐབས་མང་པོར། "ག་ལ་ཏེ།" ཞེས་པ་འདི་ལྟར་དུ་བྲིས།
གང་ལགས་ཤེ་ན།	(ཁ་སྐད་ལ། གང་ལགས་ཟེར་ན།) རྒྱུ་མཚན་ནམ་ཤེས་བྱེད་སྟོན་པའི་ཕྲད། དཔེར་ན། ངས་བཙ་སྦྱོང་འབད་བརྩོན་ཆེན་པོས་བསླབ་པ་ཡིན། གང་ལགས་ཤེ་ན། བཙ་སྦྱོང་ལེགས་པོ་མ་ཤེས་ན་དཔེ་ཆ་ཀློག་དུས་གཞུང་དོན་ཞིབ་མོར་ཤེས་རྒྱུར་དཀའ་ངལ་འཕྲད་ཀྱི་རེད། ལྟ་བུ།

གང་དུ་ན། གང་གི་ཕྱིར། རྒྱུ་མཚན་སྟོན་པའི་དོན་དུ་སྦྱར་ཞིང་། དེ་ལྟ་ནའང"དེར་བརྟེན"ཞེས་པའི་ཕྲད་དང་མི་འདྲ་བར། "གང་དུ་ན།" "གང་གི་ཕྱིར།" ཞེས་པས་སྤྱི་སྒྲའི་གང་སྒྲ་སྦྱར་བའི་རྒྱན་གྱིས་དོན་གང་ཞིག་སྟོན་པའི་ཚིག་སྦྱོར་དེའི་ཐོག་མར་བཀོད་ལ། དེའི་སྟེང་རྒྱུ་མཚན་ཅན་གྱི་བྱེད་སྒྲ་ཡང་བཏབ་དགོས་སོ།།

---

༨ «སྒྲ་ལ་འཇུག་པའི་བསྟན་བཅོས།» གསུང་འབུམ་དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༥ ཤོག ༡༥༨

དཔེར་ན། ག༵ང་དུ་ན་འདུས་བྱས་རྣམས་མི་རྟག་པས་སྐད་ཅིག་ཀྱང་མི་འགྱུར་བར་མི་གནས་སོ། །ཞེས་དང་། ག༵ང་གི་
ཕྱིར་ཁོ་བོ་ཤ་སྤངས་ཟིན་པས་མོག་མོག་ཟ་བར་མི་སྤོབས་སོ། །ཞེས་པ་ལྟ་བུ།

གང་ལྟར་ཡང་། ཇི་ལྟར་ཡང་། ཅིར་ཡང་། (ཁ་སྐད་ལ། ག་རེ་ཡིན་ན་ཡང་།) གནས་དོན་གང་ཞིག་
སྟོན་ལ་བརྗོད་ཟིན་ནས། དེའི་རྗེས་སུ་གང་བཤད་པ་དེ་ལ་བལྟོས་མི་དགོས་
པའི་ཚུལ་དུ་ཕྲད་འདི་གཉིས་བཀོད། དཔེར་ན། ཕྱོགས་གཅིག་ནས་སུམ་རྟགས་
ཀྱི་གཞུང་གཉིས་དུས་རབས་བདུན་པར་སློབ་དཔོན་ཐོན་མིས་མཛད་པར་གྲགས་ལ། དུས་རབས་
བཅུ་གཉིས་ཀྱི་གོང་ལ་ནི་སུམ་རྟགས་གཉིས་ལ་འགྲེལ་པ་ཕར་བཞག་ཁ་འཕངས་ཙམ་ཡང་མ་
བྱུང་། གང་ལྟར་ཡང་གཞུང་དེ་གཉིས་ཆེས་རྙིང་པ་ཡིན་པ་ལ་ཐེ་ཚོམ་མེད། ཅེས་པ་ལྟ་བུ་དང་།
ཐེག་ཆེན་གྱི་མདོ་དེ་རྣམས་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱི་གསུང་རང་ལ་འདོད་མི་འདོད་ཇི༵་ལྟར་ཡང་། དེ་
ནས་གསུངས་པའི་ཐབས་ཤེས་ཀྱི་ལམ་རྣམས་ཚད་མར་འདོད་དགོས་པ་ནི་བསྙོན་དུ་མེད་དོ།།
ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ།།

ཅི་ནས་ཀྱང་། (ཁ་སྐད་ལ། ག་འདྲ་སེ་ཡིན་ན་ཡང་། ཞེས་པའི་དོན།) ཅི༵་ནས་ཀྱང་སང་ཉིན་
གྲུང་གོང་ནང་དུ་འབྱོར་པ་བྱོས་ཤིག ཞེས་དང་། ཅི༵་ནས་ཀྱང་དེབ་འདི་ཚེ་རིང་ལ་སྤྲད་ཐུབ་པ་
གནང་རོགས། ཞེས་པ་ལྟ་བུ།

གལ་ཏེ་དེ་ལྟ་ན། ཞེས་པ་ལྟ་བུ་དམིགས་ཀྱིས་འཛིན་པ་དང་མི་འཛིན་པ་གཉིས་སྒྲ་གཅིག་ཏུ་
སྦྱར་བའི་ཕྲད་ཀྱང་འཇོག་དགོས་པ་འཇམ་མགོན་ས་པཎ་གསུངས། འདི་
ནི། "གལ་ཏེ་དེ་ལྟར་ཡིན་ན།" ཞེས་པའི་དོན་དུ་སྦྱར།

༩ ཕན་ཚུན་སྦྲེལ་བའི་མཚམས་སྦྱོར་ཕྲད་འདུས།

གཞམ་གསལ་གྱི་མཚམས་སྦྱར་གྱི་ཕྲད་འདུས་རྣམས་བཀོད་པའི་ཚེ། ཡ་གྱལ་གཉིས་

ཟུར་དུ་སྦྲེལ་ཏེ་ཆར་འགྱུར་བ་བཞིན་མཉམ་དུ་བཀོད་དགོས་མོད། སྐབས་མང་པོར་"དེ་ལྟར"ཞེས་སོགས་ཤུགས་ཀྱིས་གོ་བའི་རྩལ་དུ་བཞག་སྟེ། ཚིག་སྦྱོར་གྱི་ནང་དངོས་སུ་མི་བཀོད་པའི་སྲོལ་ཡང་ཡོད་པ་ཤེས་དགོས༔ སྤྱིར་ཕྲད་འདུས་དེ་རྣམས་ཀྱི་སྦྱོར་རྩལ་རགས་ཙམ་ཞིག་སྤྱི་སྒྲ་དང་དྲི་ཚིག་བཤད་པའི་ལེའུར་སྐབས་ཟིན་པ་དེར་ཡང་གཟིགས་འཚལ༔

ཕྲད་འདུས། བྱེད་ལས་དང་དཔེར་བརྗོད།

ཇི་ལྟར། དེ་ལྟར། (ཁ་སྐད་ལ། ག་འདྲ་སེ། དེ་འདྲ་སེ།) ཇི༷་ལྟར་ཆུའི་མགོ་གངས་ལ་ཐུག་པ་བཞིན། དེ༷་ལྟར་ཆོས་ཀྱི་འགོ་སངས་རྒྱས་ལ་ཐུག་དགོས༔ ཇི༷་ལྟར་མཁས་པས་བཤད་པ་བཞིན། །དེ༷་ལྟར་ཁོ་བོས་ཤེས་པར་བགྱི། །ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ།།

ཇི་བཞིན། དེ་བཞིན། གོང་གི་ཇི་ལྟར། དེ་ལྟར། ཞེས་པ་དང་དོན་མཚུངས༔

ཇི་སྲིད། དེ་སྲིད། དུས་ཇི་ཙམ་གྱི་རིང་། དེའི་རིང་ལ། ཞེས་པའི་དོན། དཔེར་བརྗོད་ན། ཇི༷་སྲིད་ནམ་མཁའ་གནས་པ་དང་། །འགྲོ་བ་ཇི༷་སྲིད་གནས་གྱུར་པ། །དེ༷་སྲིད་བདག་ནི་གནས་གྱུར་ནས། །འགྲོ་བའི་སྡུག་བསྔལ་སེལ་བར་ཤོག །ཅེས་རྒྱལ་སྲས་ཞི་བ་ལྷའི་«སྤྱོད་འཇུག»ཏུ་བྱུང་བ་ལྟ་བུ་དང་། ཡང་། ཇི༷་སྲིད་བདརྟ་སྤྲོད་ལེགས་པོར་མ་ཤེས་ཀྱི་བར་དེ༷་སྲིད་དུ་ཉིན་ལྟར་བརྟ་སྤྲོད་སྦྱོང་ངོ་། །ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ།།

ཇི་སྙེད། དེ་སྙེད། (ཁ་སྐད་ལ། ག་ཚོད་ཙམ། དེ་ཚོད་ཙམ།) གྲངས་བརྩི་རུ་ཡོད་པའི་དོན་ལ་འཇུག དཔེར་ན། གཉའི་གླིང་གི་བྱེ་མ་ཇི༷་སྙེད་ཡོད་པ་དེ༷་སྙེད་ཀྱི་སེམས་ཅན། ཆོས་རྣར་མཚན་ཉིད་པ་ཇི༷་སྙེད་ཡོད་པ་དེ༷་སྙེད་ཀྱི་རྣམ་དབྱེད་མི་འདྲ་བ་རེ་ཡོད། ལྟ་བུ༔

ཇི་ཙམ། དེ་ཙམ། གྲངས་བརྩི་རུ་མི་རུང་བའི་དངོས་པོ་ལ། "ག་ཚོད་ཙམ། དེ་ཚོད་ཙམ།" ཞེས་ཚད་སྟོན་པའི་དོན་ལ་འཇུག དཔེར་ན། ཇི༷་ཙམ་བཤད་པ་དེ་ཙམ་དུ་ཕན། ཇི༷་ཙམ་རྐང་སྦྱོལ་རྩེད་པ་དེ་ཙམ་དུ་མཁས། ཇི༷་ཙམ་ཡི་གེ་འབྲི་བ་དེ༷་ཙམ་དུ་འབྲི་རྩོམ་ལ་བྱང་། ལྟ་བུ༔

ཇི་བར། དེ་བར། (ཁ་སྐད་ལ། གཅོད་ཙམ་བར། དེ་ཚོས་ཙམ་བར།) དུས་དང་གནས་སྐབས་ལ་ཚད་ཇི་ཙམ་སོན་པའི་དོན་སྟོན་པ། དཔེར་ན། འཛིན་གྲྭ་བཅུ་གཉིས་ལས་ཇི༷་བར་བསླབ་ན་དེ༷་བར་གྱི་སློབ་སྦྱོང་ཤེས། ཀི་ལོ་མི་ཏེ་ར་བརྒྱ་ལས་ཇི༷་བར་ཟིན་མོད་དེ༷་བར་སེམས་འགྲིམས། ལྟ་བུའོ།།

༥ མཚམས་སྦྱོར་ཕྲད་འདུས་གཞན།

འོན་ཏེ། འདམ་ང་སྟོན་པའི་དོན་དུ་སྦྱོར་བ། དཔེར་ན། ས་འམ་འོན་ཏེ་བར་སྣང་ལ། །ཞེས་དང་། དགྲ་འམ་འོན་ཏེ་མཛའ་ཡང་རུང་། །ཉོན་མོངས་སྐྱེ་བའི་ཡུལ་རྣམས་ལ། །ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ། །ཁ་སྐད་ལ། "འོ་ན།" ཞེས་པ་སྦྱོར་ཏེ། ལྷ་སར་འགྲོ་འམ། འོན་གཞིས་ཀ་རྩེ་ལ་འགྲོ། ཞེས་པ་ལྟ་བུ་སྟ།

འོན་ཀྱང་། (ཁ་སྐད་ལ། ཡིན་ནའང་། ཞེས་པ་དང་མཚུངས།) ཆར་པ་བབས་མ་སོང་། འོན༷་ཀྱང་ལོ་ཏོག་ལ་སྐམ་པའི་ཉེན་ཁ་མེད། ཅེས་དང་། ཁ་ལག་ཟས་མེད། ཡིན༷་ནའང་ད་ལྟ་བྲོས་པ་ལྟོག་གི་མི་འདུག ཅེས་པ་ལྟ་བུའོ།།

གཞི་ཀར། (ཁ་སྐད་ལ། མ་གཞི། མ་གཞི་ནས། ཞེས་པ་དང་མཚུངས།) སྐབས་མང་པོར། "སྤྱིར་བཏང་།" ཞེས་པ་དང་ཡང་མཚུངས་པར་བཀོད་སྲོལ་ཡོད༔ དཔེར་ན། གཞི༷་ཀར་ང་ཚོ་འགྲོ་མི་འགྲོ་ནི་གནས་དོན་མང་པོ་ཞིག་ལ་རག་ལས་ཀྱི་རེད། གཞི༷་ཀར་བོད་པ་ཚོ་སྣང་བ་སྐྱིད་པོ་ཡོད་རེད། གཞི༷་ཀར་བུ་དེ་སྤྱོད་པ་བཟང་པོ་ཡོད༔ ཅེས་པ་ལྟ་བུ༔

གཞི་རྩ། "གཞི་ཀར།" ཞེས་པ་དང་དོན་མཚུངས༔

སྤྱིར་བཏང་། ཡིག་སྐད་ལ། "སྤྱིར།" ཞེས་པ་ཙམ་ལས། "སྤྱིར་བཏང་།" ཞེས་འབྲི་སྲོལ་དེ་ཙམ་མེད། སྦྱོར་བའི་ཚེ་དོན་མི་འདྲ་བ་གཉིས་ཡོད་དེ།

༡ སྤྱིའི་གནས་ཚུལ་ཞིག་བཤད་དེ་དོན་གང་ཞིག་དམིགས་བསལ་ལྟ་བུར་དེ་

དང་འགལ་བར་སྟོན་པ། དཔེར་ན། སྤྱིར་བཏང་བུ་དེ་ཡག་པོ་ཡོད་ཀྱང་དེ་རིང་ཁོས་སྤྱོད་པ་ཁྱད་མཚར་ཞིག་བསྟན་བྱུང་། ཞེས་པ་ལྟ་བུ་དང་།

༢ ཡང་། སྤྱིའི་གནས་ཚུལ་ཞིག་བཤད་དེ་དེ་ནས་གནས་ཚུལ་ཁྱད་པ་བ་ཞིག་སྟོན་པའི་དོན་ཅན་དུ་སྒྱུར་བ་སྟེ། དཔེར་ན། སྤྱན་རས་གཟིགས་ནི་སྤྱིར་བཏང་འགྲོ་བ་སེམས་ཅན་ལ་བརྩེ་བ་མ་ཟད་བོད་ཁ་བ་ཅན་པ་རྣམས་ལ་ལྷག་པར་བརྩེ་བ་ཞིག་རེད། ལྟ་བུའོ།།

གཞན་ཡང་། དོན་གཞན་ཡང་སྟོན་རྒྱུ་ཡོད་པའི་དོན་དུ་སྒྱུར་བ། "དེར་མ་ཟད།" "དེར་མ་ཚད།" ཅེས་པ་དང་དོན་མཐུན། དཔེར་ན། དེ་ནས་གཞན་ཡང་བཤད་བྱ་སྟེ། ཞེས་དང་། གཞན་ཡང་སེམས་ལ་ཉར་དགོས་པ་ནི། ཞེས་དང་། གཞན་ཡང་དོན་མང་པོ་ཞིག་ལ་བསམ་བློ་གཏང་དགོས་ཏེ། ཞེས་དང་། གཞན་ཡང་རྒྱ་གར་ལ་ཕྱིན་ནས་ལེགས་སྦྱར་བསླབ། ལྟ་བུ༏

སླར་ཡང་། (ཁ་སྐད་ལ། ཡང་སྐྱར་རམ་སྐྱར་དུ་ཞེས་པ་དང་མཚུངས།) དཔེར་ན། སླར་ཡང་བྱོན་པར་མཛད་དུ་གསོལ། །ཞེས་དང་། སླར་ཡང་མདོར་བསྡུས་ནས་བཤད་པར་བྱ། ཞེས་དང་། སླར་ཡང་ཕེབས་རོགས། ལྟ་བུ༏

སླད་ནས་ཀྱང་། "མ་འོངས་པར་ཡང་།" ཞེས་པའམ། "ཕྱི་བྱུང་ནས།" ཞེས་པའི་དོན། སླད་ནས་ཀྱང་རྒྱུན་མཐུད་སློབ་སྦྱོང་ལ་འབད་འཚལ། ཞེས་དང་། སླད་ནས་ཀྱང་ཁོ་བོས་གཏམ་བཤད་བགྱིའོ། །ལྟ་བུ༏

སླད་མར་ཡང་། "སླད་ནས་ཀྱང་།" ཞེས་པ་དང་དོན་མཚུངས༏

ཕྱིར་ཡང་། "ཕྱི་མར་ཡང་།" ཞེས་པའི་ཚིག་སྡུད༏ སྦྱོར་ཚུལ་དང་དོན་"སླད་མར་ཡང་།" ཞེས་པ་དང་མཚུངས༏

དེའི་དབང་དུ་བྱས་ནའང་། བརྟག་པ་མཐའ་ཟུང་གི་ཐོག་ནས། གནས་ཚུལ་གཞན་ཞིག་བརྗོད་དེ་

“དེའི་དབང་དུ་བཏང་ནའང་”ཞེས་པའི་དོན་ནོ། །དཔེར་ན། མི་དེ་བོད་སྐད་ཤེས་ཀྱི་ཡོད་པའི་དབང་དུ་བྱས་ནའང་བོད་པའི་གཏམ་དཔེ་དེ་གོ་བའི་ངེས་པ་མེད། ལྟ་བུའོ།།

དེའི་སྟེང་ནས། དེའི་ཐོག་ནས། དེའི་ངང་ནས། དེའི་སྒོ་ནས། ཞེས་པ་རྣམས་སྐབས་མང་པོར་དོན་མཚུངས། སྦྱོར་བའི་ཚེ་སྐབས་མང་པོར་དེའི་ཞེས་པ་དོར་ནས་དེའི་ཤུལ་དུ་ཡོད་པ་སྟོན་པའི་ཚིག་གམ་བྱ་ཚིག་ཅི་བཏུབ་སྦེ་དོན་སྟོན། དཔེར་ན། སྐད་ཤུགས་ཆེན་པོ་བརྒྱབ་པའི་སྟེང་ནས་ཧ་རྒྱུག་བཏང་། སེམས་སྐྱིད་པོའི་ཐོག་ནས་ནང་ལ་ལོག འཛུམ་པོའི་ངང་ནས་སྐད་ཆ་བཤད། རང་གིས་ཤེས་པའི་སྒོ་ནས་གཞན་ལ་བསླབ། ལྟ་བུའོ།།

མ་གཏོགས། སྐབས་བབས་ཀྱི་དོན་དམིགས་ཀྱིས་ཕུད་པའི་དོན་ལ་གོ་བ། དཔེར་ན། དགེ་བཤེས་ལྷ་རམས་པ་མ་གཏོགས་སྤུའང་འོང་མི་ཆོག ཅེས་དང་། ཚེ་རིང་མ་གཏོགས་ཚང་མ་སླེབས། ཞེས་དང་། ཨིན་སྐད་མ་གཏོགས་སྐད་ཡིག་གཞན་གང་ཡང་མི་ཤེས། ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ།།

ལ་སོགས་པ། བསྡུས་པའི་དོན་དུ་སྦྱོར་བ། དཔེར་ན། ཤར་ལ་སོགས་པ་ནི་ཕྱོགས་བཞིའོ། །དགེ་སློང་གི་དགེ་འདུན་ལ་སོགས་པ་མཆོད། གཟུགས་ལ་སོགས་པ་ནི་མིག་གིས་མཐོང་བྱའོ། །ཞེས་དང་། སྨྱུ་གུ་སྐྱི་ལ་ས་ལ་སོགས། །རང་བཞིན་ཡོངས་སུ་འགྱུར་ནས་ནི། །ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ།།

དང་བཅས་པ། སྡུད་པའི་དོན་དུ་འཇུག དཔེར་ན། ལྷ་དང་མི་དང་ལྷ་མ་ཡིན་དང་དྲི་ཟར་བཅས་པའི་འཇིག་རྟེན་ཡི་རངས་ཏེ། ཞེས་པ་ལྟ་བུ་དང་། ནང་མི་བུ་ཕྲུག་དང་བཅས་པ། བསྟན་པ་ཆས་སྲིད་དང་བཅས་པ། ཞེས་པ་ལྟ་བུ༔ ཡིག་སྐད་སྤྱི་དང་ལྷག་པར་ཚིགས་བཅད་ལ་སྐབས་འགར། “འཁོར་བཅས།” ཞེས་དང་སྒྲ་མེད་པ་དང་། ཡང་། “ཕུང་པོར་བཅས་པ།” ཞེས་གོང་གི་མིང་ཚིག་ལ་ར་སྒྲ་སྦྱར་ཏེ་བཀོད་པའང་འོང་༔

དང་བཅས་པ། ལྡན་པའི་དོན། སྲོག་དང་བཅས་པའི་ལུས་ཅན། སྡོམ་པ་དང་བཅས་པའི་དགེ་སློང་།

ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ།།

མཉམ་དུ། (ཁ་སྐད་ལ། མཉམ་པོར། ཞེས་སྒྲ།) དོན་གཉིས་སམ་དུ་མ་ཆབས་གཅིག་ཏུ་ཡོད་པའམ་བྱ་བ་ལ་འཇུག་པར་སྟོན་པའི་ཆེད་དུ་སྦྱོར་བའི་ཕྲད༏ དཔེར་ན། ཚེ་རིང་དང་པདྨ་གཉིས་མཉམ༷་དུ་སླེབས་སོང་། ཞེས་དང་། ཁང་པ་དེ་ཟླ་བ་དང་ཀརྨ་གཉིས་མཉམ༷་དུ་ཉོས་པ་རེད། ཅེས་པ་ལྟ་བུ།

བརྒྱུད་ནས། དོན་གང་ཞིག་དོན་གཞན་ཞིག་གི་ལམ་ནས་ཞེས་པའི་དོན། དཔེར་ན། ངས་དེབ་དེ་རྡོ་རྗེ་བརྒྱུད༷་ནས་ཕུལ་ཆོག ཅེས་དང་། ངཚོ་རྡོ་རྗེ་གདན་ལ་ཕྲ་རྲཎ་སྲི་བརྒྱུད༷་ནས་འགྲོ ཞེས་དང་། མེ་ཏོག་འདི་སྦྲག་བརྒྱུད༷་ནས་འབྱོར་བྱུང་། ཞེས་པ་ལྟ་བུ།

ཡང་ན། འདམ་ཀའི་ཚུལ་དུ་གནས་ཚུལ་གཞན་ཞིག་བརྗོད་པ་གསལ་བྱེད་དུ་སྦྱོར། དཔེར་ན། སློབ་ཕྲུག་རྣམས་རང་སྤྱོད་ལ་«ས་སྐྱ་ལེགས་བཤད་»ཀློག་དགོས། ཡང༷་ན་«དགེ་ལྡན་ལེགས་བཤད་»ཀློག་ནའང་མཐུད། དེ་རིང་མ་ཧི་གསོག ཡང༷་ན་དམིགས་བརྩེ་མ་གྲོངས། ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ།།

ད་དུང་། ཡིག་སྐད་ལ། སྐབས་འགར། "ད་མུར།" ཞེས་ཀྱང་འབྲི་བའི་སྲོལ་ཡོད༏ ཕྲད་འདུས་འདི་སྦྱོར་བའི་ཚེ། སྤྱིར་དོན་སྔ་ཕྱི་ཅུང་མི་མཐུན་པ་ལྟ་བུར་སྟོན་པ་མཚུངས་མོད། གཅིག་ལ་དུས་ཀྱི་གོ་བ་ཤུགས་ཆེ་བ་དཔེར་ན། ངས་ཡི་གེ་ཉིན་ཤས་སྔོན་བཏང་མོད། ད༷་དུང་མ་འབྱོར་བ་ཡ་མཚན། ཞེས་པ་དང་། པདྨ་ལགས་ད༷་དུང་ཕེབས་མ་སོང་། ལྟ་བུ་དང་། ཡང་གོ་དོན་གཅིག་ལ་དུས་ཀྱི་གོ་བ་མེད་པར་དོན་སྔ་ཕྱི་མི་མཐུན་པར་སྟོན་པ་སྟེ། དཔེར་ན། ངས་ཇི་ཙམ་བཤད་ཀྱང་ད༷་དུང་ཉན་མ་སོང་། ཞེས་དང་། སུམ་རྟགས་ཇི་ཙམ་མཁས་མོད་ད༷་དུང་བོད་ཡིག་རྩོམ་བྲིས་མི་ལེགས། ལྟ་བུའོ།།

ད་དུང་ཡང་། ད་དུང་། ཞེས་པའི་དོན་དང་མཚུངས་མོད། ཉམས་ཤུགས་ཆེ་བའི་དོན་ཡོད༏ དཔེར་ན། ཁོས་ང་ལ་ལོ་མང་རིང་བསྐྱངས་བཅོས་འདྲ་མི་འདྲ་བྱས་བྱུང་མོད། ད༷་དུང་ཡང་ངས

བཟོད་པ་བསྒོམས་བྱས་བསྡད་པ་ཡིན། ད་གཅིག་མ་བྱེད་ན་མི་འགྲིགས། ལྟ་བུའོ།།

ནམ་ཞིག (ཁ་སྐད་ལ། ནམ་ཞིག་གཅིག་ལ། ཞེས་སྒྲ།) ཕྲད་འདི་དུས་སྟོན་པའི་ཆེད་དུ་སྦྱར་ཞིང་། དེ་ཡང་འབྲི་བའི་ཚེ་ཚིག་སྦྱོར་གྱི་སྟོན་དུ་བཀོད་ལ་དེ་རྗེས་ཚིག་སྦྱོར་དེ་ཉིད་ལ་རྒྱེན་བལྟོས་གསལ་བྱེད་ཀྱི་ན་སྒྲ་དང་། དེའི་སྟེང་། "དེ་དུས" ཞེས་པའམ "དེའི་ཚེ་" ཞེས་སོགས་བཀོད་དགོས༔ དཔེར་བརྗོད་ན། ནམ༷་ཞིག་རེ་འཛོག་མེད་པར་གཅིག་ཅར་དུ། །རྟེན་འབྲེལ་མི་སླུར་མཐོང་བ་ཙམ་ཉིད་ནས། །ངེས་ཤེས་ཡུལ་གྱི་འཛིན་སྟངས་ཀུན་ཞིག་ན། །དེ་ཚེ་ལྟ་བའི་དཔྱད་པ་རྫོགས་པ་ལགས། །ཞེས་རྗེ་ཙོང་ཁ་པ་ཆེན་པོའི་«ལམ་གྱི་གཙོ་བོ་རྣམ་པ་གསུམ»དུ་བྱུང་བ་ལྟ་བུ་དང་། ན༷མ་ཞིག་ཨིན་སྐད་ལེགས་པར་ཤེས་ན་དེ་དུས་ཨིང་ལནྡ་དུ་འགྲོ་ཚོག ཅེས་པ་ལྟ་བུའོ།།

+ཙང་།(ཁ་སྐད།) ཤེས་བྱེད་དམ་རྒྱུ་མཚན་སྟོན་བྱེད་དུ་སྦྱར༔ དཔེར་ན། ཆར་པ་བབས་ཙ༷ང་ནང་ལ་འཛུལ། བོད་པ་ཡིན་ཙ༷ང་མ་ཧི་བགྲང་། འགྲིགས་ཀྱི་རེད་བསམས་ཙ༷ང་ལས་ཀ་དེ་མ་བྱས་པ་རེད། ལྟ་བུ༔

+སྐབས། +ཙང་། ཞེས་པ་ཡིག་སྐད་དུ་བཀོད་པའི་ཚེ། ཞེས་པ་འདི་ལྟར་དུ་འབྲི། དཔེར་ན། མཁས་པ་ཡིན་སྐ༷བས། ཧོས་ཟིན་སྐ༷བས་ད་མ་ལེན་རང་ལེན་རེད༔ ལྟ་བུ༔

+གཉིས། +ཙང་། ཞེས་པ་ཡིག་སྐད་དུ་བྲི་སྲོལ་མི་འདྲ་བ་ཞིག དཔེར་ན། མཁས་པ་ཡིན་གཉི༷ས། ཞེས་དང་། ཧོས་ཟིན་གཉི༷ས་ད་མ་ལེན་རང་ལེན་རེད༔ ལྟ་བུ༔

+དུས། ཡོད་པའམ་བྱ་བ་ཞིག་འཇུག་པའི་དུས་སྟོན་པ། དཔེར་ན། ང་བོད་ལ་ཡོད་དུ༷ས། མཁའ་འགྲོ་རྒྱ་གར་ལ་འགྲོ་དུ༷ས། ཏཱ་རས་རི་མོ་བྲི་དུ༷ས། ང་ལྷ་སར་ཕྱིན་དུ༷ས། བསམ་བློ་གཏོང་དུ༷ས། སློབ་སྦྱོང་བྱེད་དུ༷ས། ལྟ་བུའོ།།

+ཚེ།* བྱུང་བའམ་བྱ་བ་ཞིག་འཇུག་པའི་དུས་སམ་གནས་སྐབས་སྟོན་པ། དཔེར་ན། གསེར་གྱི་རྒྱན་ཆ་ལ་ཕྲ་བཏབ་པའི་ཚེ༷་གཟབ་གཟབ་བྱ་དགོས། ལྟ་བུ་དང་། མ་ཧི་འདོན་པའི་

ཚེ་སེམས་འགྲིམས་དགོས། ཞེས་དང་། དེ་ཚེ་དེས་ནི་སངས་རྒྱས་བརྒྱ་མཐོང་ཞིང་། ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ།།

+སྐབས། +ཚེ། ཞེས་པ་དང་དོན་མཚུངས།

+རིང་། བྱུ་ང་བའམ་བྱ་བ་ཞིག་འཇུག་བཞིན་པའི་གནས་སྐབས་ཀྱི་དུས་སྟོན་པ། དཔེར་ན། ང་ལྟ་སར་འགྲོ་བའི་རིང་ལ་ངའི་ཁྱི་དེ་བདག་ཉར་བྱེད་རོགས། ཞེས་དང་། ཉིན་མ་གསུམ་གྱི་རིང་འགྲུགས་ཀྱང་སླེབས་མ་སོང་། ཞེས་དང་། ངས་ལོ་བཅུའི་རིང་གཞུང་ཆེན་མོར་སློབ་གཉེར་བྱས། ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ།།

+བར་དུ། དུས་སམ་གནས་སྐབས་ཤིག་ངོས་བཟུང་ནས་དེ་ར་མ་སོན་དབར་གྱི་དུས་སམ་གནས་སྐབས་སྟོན་པ། དཔེར་ན། འཛིན་གྲྭ་བཅུ་པ་མ་སླེབས་བར་དུ་ཨང་རྩིས་གཟབ་གཟབ་བྱས་སྦྱོང་དགོས། ཞེས་དང་། སངས་མ་རྒྱས་ཀྱི་བར་ལམ་ལ་སློབ། ཅེས་དང་། ཆུ་ཚོད་གཉིས་པ་མ་ཟིན་པར་དུ་ཁ་དཔར་མ་གཏང་རོགས་གནང་། ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ།།

+སྐོར། བརྗོད་དོན་ནམ། སྐབས་དོན་གང་ཡིན་ངོས་འཛིན་བྱེད། དེབ་འདི་ག་རེའི་སྐོར་རེད། ཅེས་དང་། ཁྱེད་ཚོ་དོན་གང་གི་སྐོར་ལ་བཀའ་མོལ་གནང་གི་ཡོད། ཅེས་དང་། དོན་དེའི་སྐོར་ལ་བསམ་བློ་མང་པོ་བཏང་པ་ཡིན། ཅེས་དང་། གཞས་དེ་དོན་དག་ག་རེའི་སྐོར་ལ་རེད། ཅེས་པ་ལྟ་བུའོ།།

+ནང་། སྐབས་བབས་ཀྱི་སྡེ་ཚན་ཞིག་ངོས་བཟུང་སྟེ་དེའི་ཁོངས་ཞེས་པའི་དོན། དཔེར་ན། གྲྭ་པའི་ནང་ལ་དཔེ་ཆ་མི་ཤེས་མཁན་ཡང་འདུག ཅེས་དང་། མི་མང་ནང་ལ་སློབ་སྦྱོང་མེད་མཁན་མང་པོ་ཡོད། ཅེས་དང་། མེ་ཏོག་དེ་ཚོའི་ནང་ནས་དྲི་མ་ཞིམ་པ་གཅིག་ཁྱེར་ཤོག ཅེས་དང་། ཁོ་གཉིས་གཉིས་ཀྱི་ནང་ནས་སུ་རི་མོ་ལེགས་པ་འདུག ཅེས་པ་ལྟ་བུའོ།།

*ཕྲད་འདུས། +ཚེ། +སྐབས། +རིང་། +བར་དུ། +སྐོར། +ནང་། ཞེས་པ་རྣམས་བཀོད་པའི་ཚེ། མཐོང

ཚེ། ཡོད་ཚེ། བལྟས་ཚེ། ལྟ་བུ་ཚིག་བསྡུས་བརྒྱབས་པའི་སྐབས་ཡིན་ན་མ་གཏོགས། སྤྱིར་ཕྲད་འདུས་དེ་རྣམས་གང་ལ་བདབ་སའི་བྱ་ཚིག་གམ་ཡོད་པ་དང་ཡིན་པ་སྟོན་པའི་མཇུག་སྡུད་ཀྱི་ཚིག་ལ་འབྲེལ་སྦྲ་བགོད་དགོས།

ལེའུ་ཉེར་བཞི་པ།
ཚིག་དང་ཚིག་ཕྲད་ཀྱི་སྐོར་ལས་བརྩམས་པའི་དོན་བསྡུ།

༄། དེ་ལྟར་གོང་དུ་སྐབས་གཉིས་པར་བརྗོད་པ་ངག་གི་ཆ་ཤས་ཚིག་གི་སྡེ་ཚན་ཆེ་ཁག་གི་རྣམ་གཞག་རེ་རེ་ནས་གཏན་ལ་ཕབ་ཅིང་། སྐབས་གསུམ་པར་ཚིག་ཕྲད་ཀྱི་རྣམ་གཞག་བྱེ་བྲག་ཏུ་རྒྱས་པར་གཏན་ལ་ཕབ་ཟིན་ལ། དེའི་དོན་བསྡུའི་ཚུལ་དུ་སླར་ཡང་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་སྡེ་ཚན་དེ་གཉིས་སྟེ་ཚིག་དང་ཚིག་ཕྲད་ཀྱི་རྣམ་གྲངས་རྣམས་བོད་ཡིག་གི་བརྡ་སྤྲོད་སྤྱིའི་སྒྲོམ་དང་བསྟུན་ནས་བཤད་པར་བྱའོ། །དོན་བསྡུའི་ལེའུ་འདི་བོད་ཡིག་འབྲི་ཀློག་གི་ཆེད་དུ་བརྡ་སྤྲོད་སྦྱོང་བ་རྣམས་ལ་དམིགས་བསལ་མི་མཁོ་མོད། བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་གི་རྩ་བའི་འགྲོས་དང་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་རྩ་བའི་སྒྲོམ་གཞི་གང་ཡིན་མིན་ལ་དོ་སྣང་ཡོད་པའི་རྣམ་དཔྱོད་ཅན་དང་། བོད་ཀྱི་བརྡ་སྤྲོད་གཞན་ལ་སློབ་སྟོན་མཛད་པའི་དགེ་རྒན་རྣམས་ལ་ཕན་ངེས་པ་མ་ཟད་ཉེ་བར་མཁོ་བའི་གནས་ཤིག་ཀྱང་ཡིན་པ་ཁོ་བོ་མཐོང་ངོ༎

དེ་ཡང་བོད་ཀྱི་སྐད་དང་ཡི་གེ་གཉིས་ཀར་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་འགྲོ་སྟངས་ཀྱི་ཐོག་ནས་བཤད་ན། ཡི་གེ་ལ་སྔོན་རྗེས་གང་རུང་སྦྱར་བའམ། སྐད་གསར་བཅད་ཀྱི་རྗེས་མཐའ་མེད་ལྟ་བུར་འབྲིར་རུང་དོན་ལ་མ་མཐར་རྗེས་འཇུག་འ་ཡིག་སྦྱར་བ་ལས་ཚིག་འབྲུ་གྲུབ་ཅིང་། ཚིག་འབྲུ་ལས་ཚིག་གྲུབ་པ་སོགས་ཀྱི་ཚུལ་ནི་གོང་དུ་སྨྲས་ཟིན་པ་ལྟར་ལགས༑ དེ་ལ་ཚིག་གི་རིགས་ལ་བརྟག་ན་ཚིག་ལ། ༡ ཚིག་དངོས་སམ་ཚིག་རང་མཚན་པ་དང་། ༢ ཚིག་རང་མཚན་པ་མ་ཡིན་པར་ཚིག་ལ་ཕན་འདོགས་པའི་ཕྱིར་དུ་སྦྱར་བའི་ཚིག་ཕྲད་གཉིས་སུ་འདུས༑ སྤྱིར་ཚིག་ཅེས་པའི་དོན་ཁྱབ་ཆེ་ཡང་། ཚིག་དང་ཚིག་ཕྲད་གཉིས་སུ་ཕྱེ་བའི་“ཚིག”ཅེས་པ་ནི་ཚིག་དངོས་སམ་རང་དབང་པར་དོན་རྫོགས་པར་སྟོན་པའི་ཚིག་རང་མཚན་པ་རྣམས་ལ་གོ་ཞིང་། དེ་ལས་ལྡོག་སྟེ་“ཚིག་ཕྲད་”ཅེས

པ་ནི་གོང་དུ་«སླ་སློབ»ལུགས་གཉིས་སྦྱོར་བའི་ཚ་ལའི་དཔེ་བཀོད་པ་ལྟར། རང་ཉིད་རྐྱང་པས་བརྗོད་བྱ་རྫོགས་པར་སྟོན་མི་ནུས་ཤིང་ཚིག་སྔ་ཕྱི་ཕྲད་པར་བྱས་ནས་དོན་སྟོན་པའི་སྒྲའི་ཆ་ཤས་རྣམས་ལ་བྱའོ།།

རྩ་བའི་སྡེ་ཚན་དེ་གཉིས་ལས། དང་པོ་ཚིག་དངོས་ལ་ནང་གསེས། ༡ མིང་ཚིག་དང་། ༢ མིང་ཚབ། ༣ ཁྱད་ཚིག ༤ བྱ་ཚིག ༥ མཐུག་སྡུད་ཀྱི་ཚིག ༦ རྣམ་འགྱུར་གྱི་ཚིག ༧ སྤྱི་སྒྲ ༨ མཚུངས་པ་གསལ་བྱེད་དང་། ༩ གནས་དང་དུས་བརྗོད་པའི་ཚིག ༡༠ འབོད་སྒྲ་རྣམས་ཡོད་ཅིང་།[1] དེ་དག་ལས་བྱ་ཚིག་དང་མཐུག་སྡུད་ཀྱི་ཚིག་གཉིས་ནི་སྐབས་སྟོབས་ཀྱིས་ཡི་གེའི་རང་གཟུགས་འགྱུར་བ་སྟེ། དཔེར་ན་བྱ་ཚིག་ཡིན་ན། དུས་གསུམ་དང་སྐུལ་ཚིག་ལ་སྦྱོར་བའི་ཚེ་རྩ་བའི་བྱ་ཚིག་གི་ཡིག་གཟུགས་བསྒྱུར་དགོས་པ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་མཐུག་སྡུད་ཀྱི་ཚིག་ཡིན་ན་རང་གི་ཡི་གེའི་གཟུགས་དེ་སྐྱེས་བུ་དང་གཉིས་གསུམ་དང་དུས་གསུམ་སོགས་དང་བསྟུན་ཏེ་འགྱུར་བ་ནི་བོད་ཡིག་གི་འགྲོ་སྟངས་ཡིན༏ དེ་ལས་ལྡོག་སྟེ་ཚིག་དངོས་ཀྱི་སྡེ་ཚན་ལྷག་མ་མིང་ཚིག་སོགས་

---

༡ སྒྲོལ་རྒྱུན་སུམ་རྟགས་ཀྱི་གཞུང་རྣམས་སུ། སྤྱི་སྒྲའི་ ཅི་ཇི་སུ་གང་དང་། དེ་བཞིན་དུ་མཚུངས་པ་གསལ་བྱེད་ཀྱི་ཚིག ལྟར། བཞིན། འདྲ། སོགས་ཚིག་ཕྲད་དུ་གསུངས་མོད། ཀོ་བོ་ལྟར་ན་དེ་རྣམས་ཚིག་དངོས་ལས་ཚིག་ཕྲད་ཀྱི་ཁོངས་སུ་མ་བཅུག་ན་རིགས་པ་དང་མཐུན་པར་མཐོང་༏ དཔང་ལོས་«སླ་སྒྲོ་མཆོན་ཆར་»ཚིག་ཕྲད་དུ་གསུངས་པ་མང་ཙམ་ཞིག་ཚིག་ཕྲད་མིན་པར་སྒྲུབ་མོད། དེ་ནི་ལེགས་སྦྱར་དུ་ཚིག་ཕྲད་དུ་ཡོད་པའི་དོད་དུ་སོང་མ་སོང་གི་སྟེང་ནས་བཤད་པ་མཛད་འདུག་པས། བོད་སྐད་རང་དང་བསྟུན་ན་སྐབས་མང་པོ་ར་དཔང་ལོ་ལས་«སླ་སྒྲོའི་»བཤད་པ་རྣམས་འཐད་པར་མཐོང་༏ འདིའི་ཐད་ཀྱི་དཔང་ལོའི་«སླ་སྒྲོའི་»དགག་པ་རྣམས་«ཚོགས་གསུམ་གསལ་བ།» ཤོག ༢༨ ནས ༣༣ བར་བྱུང་ལ། དེ་རྣམས་ལ་སི་ཏུས་སླ་སྒྲོའི་ཕྱོགས་བཟུང་སྟེ་དཔང་ལོ་ཉིད་ལ་དགག་པ་རྒྱས་པར་བྱུང་བ་རྣམས་ལ་དཔག་ན། སྔོན་གྱི་བོད་ཀྱི་བརྡ་སྤྲོད་སླ་བ་རྣམས་ཚིག་ཕྲད་ཀྱི་ངོ་བོ་འཛོག་སྟངས་དང་། ལྷག་པར་ཚིག་ཕྲད་ཀྱི་གྲངས་ལ་མཐའ་ཆོད་པའི་བཤད་པ་གཏན་འཁེབས་ཤིག་མ་བྱུང་བར་སྣང་༏

ནི་རྩ་བའི་ཚིག་རང་ཉིད་ཀྱི་གཟུགས་གང་ཡིན་རུང་། དུས་དང་སྐྱེས་བུ་སོགས་དང་བསྟུན་ཏེ་བསྒྱུར་མི་དགོས་པར་རང་སོར་གནས་པའི་ཁྱད་པར་ཡོད་པར་ངེས་དགོས༑ སྤྱོལ་རྒྱུན་བརྡ་སྤྲོད་དང་བསྟུན་ནས་ཞིབ་མོར་བརྟག་ན། སྤྱི་སྒྲ་དང་མཚུངས་པ་གསལ་བྱེད་ཀྱི་ཚིག་རྣམས་ཚིག་དང་ཚིག་ཕྲད་གཉིས་སུ་ཕྱེ་བའི་ཚེ་ཚིག་ཕྲད་ཀྱི་ཁོངས་སུ་གཏོགས་མོད། བརྡ་སྤྲོད་རང་གི་ཁྲིམས་ཀྱིས་བྱས་ན་དེ་རྣམས་ཚིག་རང་མཚན་པར་བརྩི་ན་ལེགས་པར་མཐོང་༑ དེ་ལས་ལྡོག་ཏེ་ཁོ་བོས་ཚིག་གི་སྡེ་ཚན་དུ་དྲངས་པའི་མིང་གྲོགས་ངེས་གཟུང་ཅན་དང་། ངེས་གཟུང་ཅན་མ་ཡིན་པའི་ཞིག་ཅིག་ཤིག་མིང་ཚབ་ཙམ་པོ་བའི་དེ་འདི་སོགས་ཀྱི་ཚིག་གྲོགས་རྣམས་ནི། སྤྱོལ་རྒྱུན་བརྡ་སྤྲོད་དུ་ཚིག་ཕྲད་དུ་འཇོག་པར་ལྟར་དེ་ལྟར་ཁས་ལེན་ནའང་མི་འཐད་པ་མེད་པར་མཐོང་༑

ཚིག་ཕྲད་ལ་ནང་གསེས་ངོ་བོའི་ཆ་ནས་བཤད་ན། ཚིག་ཕྲད་རྐྱང་པ་དང་། ཕྲད་འདུས་གཉིས་སུ་ཡོད་ཅིང་། དང་པོ་ལའང་། ༡ ཚིག་སྦྱོར་གྱི་ཕྲད་དང་། ༢ ཚིག་གི་ཆ་ཤས་སུ་གྱུར་པའི་ཕྲད་གཉིས་སུ་ཡོད༑

ཚིག་ཕྲད་རྐྱང་པའི་རྩ་བའི་དབྱེ་བ་དང་པོ་ཚིག་སྦྱོར་གྱི་ཕྲད་ལ་ནི་ནང་གསེས།
༡ མཚམས་སྦྱོར་གྱི་རྣམ་དབྱེའི་ཕྲད་དང་། ༢ རྣམ་དབྱེ་མ་ཡིན་པའི་མཚམས་སྦྱོར་གྱི་ཕྲད།
༣ མཐའི་ཚིག་ཕྲད་བཅས་གསུམ་དུ་ཡོད་པ་ལས། དང་པོ་གཉིས་མཚམས་སྦྱོར་གྱི་ཕྲད་ཡིན་པར་མཚུངས་སོ།།

དང་པོ་རྣམ་དབྱེའི་ཕྲད་ལ། རྣམ་དབྱེ་་གཉིས་པ་དང་བཞི་པ་བདུན་པ་བཅས་ལ་འཇུག་པའི་ལ་དོན་གྱི་ཕྲད། ༧ སུ་ར་རུ་དུ་ན་ལ་ཏུ། རྣམ་དབྱེ་གསུམ་པ་བྱེད་སྒྲའི་ཕྲད། ༥ གིས་ཀྱིས་གྱིས་འིས་ཡིས། འབྲེལ་སྒྲའི་ཕྲད། ༥ གི་ཀྱི་གྱི་འི་ཡི། རྣམ་དབྱེ་ལྔ་པ་འབྱུང་ཁུངས་ཀྱི་ཕྲད། ༢ ནས་ ལས་ གཉིས་བཅས་བསྡོམས་རྣམ་དབྱེའི་ཕྲད་༡༩ཡོད༑ དེ་དག་ལས་ལ་དོན་གྱི་ཕྲད་ ལ་ན་ གཉིས་མ་གཏོགས་ལྷག་མ་རྣམས་སྦྱོར་བའི་ཚེ་རྗེས་འཇུག་ལ་བལྟོས་དགོས་ཤིང་། དེ་བཞིན་

དུ་འབྲེལ་སྒྲ་དང་བྱེད་སྒྲ་གཉིས་ཀྱང་གོང་གི་མིང་མཐའི་རྗེས་འཇུག་དང་བསྟུན་ནས་སྦྱར་དགོས༔ འབྱུང་ཁུངས་ཀྱི་ ནས་ལས་ གཉིས་ནི་མིང་མཐའི་རྗེས་འཇུག་ལ་བལྟོས་མི་དགོས་པའི་རང་དབང་ཅན་ནོ།།

གཉིས་པ་རྣམ་དབྱེ་མ་ཡིན་པའི་མཚམས་སྦྱོར་གྱི་ཕྲད་རྐྱང་པ་ལ། འབྱེད་སྡུད་ཀྱི་ཕྲད། ༡༡ གམ་ངམ་དམ་ནམ་བམ་མམ་འམ་རམ་ལམ་སམ་ཏམ། རྒྱན་སྡུད་ཀྱི་ཕྲད། ༣ ཀྱང་ཡང་འང་། ལྷག་བཅས་ཀྱི་ཕྲད། ༣ སྟེ་ཏེ་དེ། དང་སྒྲ ནི་སྒྲ། ལ་སྒྲ། ནས་སྒྲ། ཞིང་ཅིང་ཤིང་གསུམ་སོགས་ལྷག་བཅས་ལ་འཇུག་པ། ཡང་ལ་སྒྲ། དང་སྒྲ། ཞིང་ཅིང་ཤིང་གསུམ་སོགས་ཚིག་གི་འཇོག་མཚམས་ལ་འཇུག་པ། གི་གྱི་ཀྱི་འི་ཡི། ཚིག་མཚམས་གཅོད་པའི་ཚིག་སྔ་ཕྱི་མཐུན་པ་དང་མི་མཐུན་པའི་རྒྱན་ལ་འཇུག་པ། ན་སྒྲ་རྐྱེན་ལྟོས་གསལ་བྱེད་སོགས་ལ་འཇུག་པ། ལ་སྒྲ་དོན་གཞན་མང་པོ་ཞིག་ལ་འཇུག་པ། ཕྱིར་སྒྲ་རྒྱུ་མཚན་སྟོན་བྱེད་ལ་འཇུག་པ་བཅས་སོ། །དེ་རྣམས་ལས་འབྱེད་སྡུད་ཀྱི་ཕྲད་དང་། རྒྱན་སྡུད་ཀྱི་ཕྲད། ལྷག་བཅས་ཀྱི་སྟེ་ཏེ་དེ་གསུམ། ཞིང་ཅིང་ཤིང་། མཚམས་བཅད་ཀྱི་ཚིག་སྔ་ཕྱི་མཐུན་པ་དང་། མི་མཐུན་པའི་རྒྱན་དུ་སྦྱར་བའི་གི་གྱི་ཀྱི་འི་ཡི། བཅས་ནི་རྗེས་འཇུག་ལ་བལྟོས་ལ། ལྷག་མ་དེ་སྒྲ་དང་། འདི་སྒྲ ནི་སྒྲ དང་སྒྲ ལ་སྒྲ་དང་། ནས་སྒྲ། ཕྱིར་སྒྲ་སོགས་ནི་རྗེས་འཇུག་ལ་བལྟོས་མི་དགོས༔

ཚིག་སྦྱོར་གྱི་ཕྲད་རྐྱང་པའི་སྡེ་ཚན་གསུམ་པ་མཐའི་ཚིག་ཕྲད་ལ་ནང་གསེས། སླར་བསྡུའི་ཕྲད། གོ་ངོ་དོ་ནོ་བོ་མོ་འོ་རོ་ལོ་སོ་ཏོ། འབྱེད་སྡུད་ཀྱི་ཕྲད། གམ་ངམ་དམ་ནམ་བམ་མམ་འམ་རམ་ལམ་སམ་ཏམ་རྣམས་དྲི་ཚིག་ཏུ་བཀོད་པ། དང་སྒྲ་གདམས་ངག་ལ་འཇུག་པ། སྐུལ་ཚིག་དང་སྨོན་པ་སྒྲུབ་བྱེད་ཀྱི་ཕྲད། ཞིག ཅིག ཤིག ཤོག ཅེས་དང་། ཞེའོ་ཅེའོ་ཤེའོ། གསུམ་རྫོགས་ཚིག་ལྟ་བུར་འཇུག་པ་རྣམས་ཡོད་ཅིང་། དེ་རྣམས་ལས། གདམས་ངག་གམ་སྐུལ་ཚིག་ལ་སྦྱར་བའི་ དང་སྒྲ་ མ་གཏོགས་པ་གཞན་རྣམས་རྗེས་འཇུག་ལ་བལྟོས་པའི་ཕྲད་འབབ་ཞིག་གོ།།

ཚིག་ཕྲད་རྐྱང་པའི་རྩ་བའི་དབྱེ་བ་གཉིས་པ་ཚིག་གི་ཆ་ཤས་སུ་གྱུར་པའི་ཕྲད་ལ་ནང་གསེས། ༡ ཚིག་གི་ཆ་ཤས་ཙམ་པོ་བ་སྟེ། དཔེར་ན་བྱ་ཚིག་གི་ཆ་ཤས་ཙམ་པོ་བ། མཐོང་བ། ཞེས་པའི་བ་ལ་སོགས་པ་དང་། མིང་ཚིག་གི་ཆ་ཤས་ཙམ་པོ་བ། ཀ་བ། རྐང་པ། ཞེས་པའི་ བ་ དང་ པ་ ལྟ་བུ་དང་། ཁྱད་ཚིག་གི་ཆ་ཤས། དཀར་པོ། སྐྱ་བོ། ཞེས་པའི་ པོ་ དང་ བོ། སོགས་སྟེ། ཚིག་ཕྲད། པ་ བ་ མ་ པོ་ བོ་ མོ་ ཀ་ ཁ་ག་ ང་ བཅས་དང་། ༢ ཡང་བདག་པོའི་སྒྲར་གྱུར་པའི་ཚིག་གི་ཆ་ཤས་ཀྱི་ཕྲད་ པ་ བ་ མ་ པོ་ བོ་ མོ་ སོགས་དང་། ༣ དགག་སྒྲ་ མ་ མི་ མིན་ མེད་ བཅས་སུ་ཡོད༔

ཚིག་གི་ཆ་ཤས་ཀྱི་ཕྲད་རྣམས་ལས་ཙམ་པོ་རྣམས་རྩ་བ་«རྟགས་འཇུག»གི་གཞུང་དུ་མིང་གཞིའི་ཡི་གེ་དང་དེ་བཞིན་དུ་སྔོན་རྗེས་ཀྱི་ཡི་གེ་རྣམས་ལ་ཕོ་མོ་མ་ནིང་གི་རྟགས་ཀྱི་རྣམ་དབྱེ་མཛད་ཅིང་། དེ་གཞིར་བྱས་ཀྱིས་མིང་མཐའ་འདྲེན་ཚུལ་གྱི་བཤད་པ་ཡོད་མོད། སྤྱིར་བཏང་བྱས་ན་ཕྲད་ཙམ་པོ་བ་དེ་རྣམས་གང་ལ་བཏབ་པའི་ཚིག་དེའི་ཆ་ཤས་སུ་གྱུར་པས། རང་ཉིད་གང་ལ་བཏབ་པའི་ཚིག་རྣམས་སྦྱོང་བའི་ཚེ་ཕྲད་དེ་སྦྱར་ནས་མཉམ་དུ་སྦྱོང་དགོས་པས། འདི་ལ་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་འགྲོ་ཚུལ་གྱིས་མིང་མཐའ་འདྲེན་ཚུལ་གྱི་རིགས་ལམ་སྦྱར་ཏེ་སྦྱོང་བ་ནི་སྒྲ་རིག་པ་དང་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་རིག་པ་ལ་དམིགས་བསལ་དོ་སྣང་ཡོད་པ་ཞིག་གིས་མ་གཏོགས་སྤྱིར་ཡི་གེ་འབྲི་རྩོམ་སློབ་པ་ལ་ཚུལ་འདི་ཤེས་མི་དགོས༔ བདག་སྒྲ་སྦྱོར་བའི་ཚེ་སྤྱིར་གོང་གི་རྗེས་འཇུག་ལ་ཅུང་བལྟོས་དགོས་པ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་དགག་སྒྲ་སྦྱོར་བའི་ཚེ་ཡིག་སྐད་ལ་འདས་མ་འོངས་སོགས་ཀྱི་དུས་ལ་བལྟོས་ཤིང་། ཁ་སྐད་ལ་མཇུ་གསུད་ཀྱི་ཚིག་ལ་ལྟོས་ནས་སྦྱོར་དགོས་པ་གོང་དུ་རྒྱས་པར་བཤད་པ་ལྟར་ལགས༔

ཚིག་ཕྲད་ཀྱི་རྩ་བའི་དབྱེ་བ་གཉིས་པ་ཕྲད་འདུས་ལ། ནང་གསེས་ཀྱི་དབྱེ་བ་ཡོད་མེད་ལ་«སུམ་ཅུ་པ»་དང་«རྟགས་འཇུག»་རང་གི་རྩ་གཞུང་དུ་དམིགས་བསལ་བཤད་པ་མི་བྱུང་ཞིང་།

«སྨྲ་སྒོ་མཚོན་ཆར།»

གལ་ཏེ་ཕྲད་གཉིས་འདུས་པ་འམ། །ཡང་ན་མང་པོ་འདུས་པ་ན།།

སྔ་ཕྱི་ཕན་ཚུན་ཟློས་གནོན་དང་། །རང་གི་ཆ་ལྡན་དག་ཏུ་སྦྱར།།[༢]

ཞེས་ཚིག་ཕྲད་གཉིས་སམ་གཉིས་ལས་མང་བ་འདུས་པའི་ཚེ། སྔ་མས་ཕྱི་མ་ཟློས་ཀྱིས་ནོན་པ་དང་། ཕྱི་མས་སྔ་མ་ཟློས་ཀྱིས་ནོན་པ། ཡང་ན་ཕན་ཚུན་ཟློས་ཀྱིས་ནོན་པའི་ཆ་དང་ལྡན་པ་བཅས་གསུམ་པོ་གང་རུང་དུ་འགྱུར་བར་གསུངས་ཤིང་། འདིའི་ཐད་དུ་ཕྲད་ངོས་འཛིན་པའི་ཚེ་དཔེར་བརྗོད་ཀྱི་ཚུལ་དུ། གལ་ཏེ། ཞེས་པ་དང་། འོན། འོན་ཏེ། དེ་སྟེ་ན། འོན་ཡང་། ཞེས་པ་ལས་མ་བཀོད་མོད། སྤྱིར་བོད་སྐད་ལ་ཕྲད་འདུས་འདི་ཤིན་ཏུ་མང་; འཇམ་རོལ་གྱི་སུམ་རྟགས་པའི་འགྲེལ་པ་«བློ་སྣང་རབ་གསལ»དུ་ཕྲད་འདུས་ཀྱི་རྣམ་གྲངས་ལ། གང་དག དེ་དག གང་རྣམས། དེ་རྣམས། ཇི་སྲིད། དེ་སྲིད། གང་ལྟར། ཇི་ལྟར། གལ་ཏེ་ན། གལ་ཏེ། ཅི་ཞིག སུ་ཞིག ཅི་ཕྱིར། གང་ཕྱིར། དེ་སྙད། དེ་ལྟ་ན། འོན་ཀྱང་། ཅིའང་། ཅི་ནས་ཀྱང་། ཡང་ཡང་། སླར་ཡང་། ཅི་ཞེ་ན། ཅི་ཞིག་ན་དེ། ནམ་ཞིག་སུའང་ཅི་ཞེ་ན། ཞེས་སོགས་གྲངས་ཤིང་། དེ་དང་ཚུལ་མཚུངས་པ་ཞིག «གསེར་ཏོག་སུམ་རྟགས»སུའང་བྱུང་མོད། ཕྲད་འདུས་དེ་རྣམས་ཚིག་ཕྲད་ཀྱི་སྡེ་ཚན་གང་དུ་གཏོགས་མིན་དང་དེ་དག་སོ་སོའི་བྱེད་ལས་སོགས་ཀྱི་སྐོར་ལ་བཤད་པ་གཏན་འབེབས་མ་བྱུང་བ་ཙམ་དུ་མ་ཟད། ཕྲད་འདུས་སུ་ངོས་འཛིན་པའི་རིགས་འགའ་ཤས་ཀྱང་དོན་ལ་འཐད་མིན་སོགས་དོགས་གཞི་ཆེ་ཙམ་འདུག་པས། འདིར་ཁོ་བོས་འཐད་ལྡན་དུ་མཐོང་བ་རྣམས་སྒྲིར་ཚུལ་དཔེར་བརྗོད་དང་བཅས་གཏན་འབེབས་ཞུས་ཡོད;

ཁོ་བོ་ནི་ཕྲད་འདུས་ཀྱི་རིགས་རྣམས་མཚམས་སྦྱོར་གྱི་ཕྲད་འབའ་ཞིག་ཏུ་བསྡུ་བར་མཐོང་ཞིང་། དེ་ཡང་གོང་དུ་རེ་རེ་ནས་བྱེད་ལས་དང་བཅས་རྣམ་པར་བཞག་པ་ལྟར་གྱི་གཤམ་

༢ «སྨྲ་སྒོ་མཚོན་ཆ།» སྡེ་དགེ བསྟན་འགྱུར། སྒྲ་མདོ། ཤེ ཤོག ༢༨༡ ན༥

གསལ་གྱི་ཕྲད་རྣམས་ལ་འཇོག་ལ་དེ་དག་སྐྱུད་ཆེ་བར་མཐོང་;

༡ གཞུང་གི་སྐབས་དབྱེ་བར་བཀོད་པ། དེ་ལ། དེ་ཡང་། དགེ། འོན། ཞེས་པ་རྣམས་དང་།

༢ དམིགས་ཀྱིས་འཛིན་པའི་མཚམས་སྦྱོར་ཕྲད་འདུས། དེ་ནས། དེ་རྗེས། དེར་མ་ཟད། དེར་མ་ཚད། དེར་བརྟེན། དེས་ན། དེ་ལྟ་བས་ན། དེ་མཐུན། དེ་བསྟུན། དེ་བཞིན་དུ། དེ་ལྟ་ན། དེ་ལྟ་ནའང་། དེ་ལྟ་མོད་ཀྱི་འོན་ཀྱང་། ཞེས་པ་རྣམས་དང་།

༣ དམིགས་ཀྱིས་མི་འཛིན་པའི་མཚམས་སྦྱོར་ཕྲད་འདུས། གལ་ཏེ། ཅི་སྟེ། གལ་སྲིད། གང་དུ་ན། གང་ལགས་ཤེ་ན། གང་གི་ཕྱིར། གང་ལྟར་ཡང་། ཇི་ལྟར་ཡང་། ཅིར་ཡང་། ཅི་ནས་ཀྱང་། ཞེས་པ་རྣམས་དང་།

༤ ཕན་ཚུན་སྦྲེལ་བའི་ཕྲད་འདུས། ཇི་བཞིན། དེ་བཞིན། ཇི་ལྟར། དེ་ལྟར། ཇི་ལྟར། ཇི་སྲིད། དེ་སྲིད། ཇི་སྙེད། དེ་སྙེད། ཇི་ཙམ། དེ་ཙམ། ཇི་བར། དེ་བར། ཞེས་པ་རྣམས་དང་།

༥ མཚམས་སྦྱོར་ཕྲད་འདུས་གཞན། འོན་ཏེ། འོན་ཀྱང་། ཡིན་ནའང་། གཞི་རྐྱང་། སྤྱིར་བཏང་། གཞན་ཡང་། སླར་ཡང་། སླད་ནས་ཀྱང་། སླད་མར་ཡང་། ཕྱིར་ཡང་། དེའི་དབང་དུ་བྱས་ནའང་། དེའི་ཐོག་ནས། དེའི་སྟེང་ནས། དེའི་ངང་ནས། དེའི་སྒོ་ནས། ལ་སོགས་པ། དང་བཅས་པ། མ་གཏོགས། ཡང་ན། ད་དུང་། ད་དུང་ཡང་། ནམ་ཞིག +ཙང་། +སྐབས། +དུས། +ཚེ། +རིང་། +བར་དུ། +སྐོར། +ནང་། ཞེས་པ་རྣམས་སོ།།

ཕྲད་འདུས་སུ་གྱུར་པའི་ཚིག་ཕྲད་རྣམས་ནི་རང་གི་ངོ་བོའི་ཆ་ནས་མིང་མཐའི་རྗེས་འཇུག་ལ་ལྟོས་མི་དགོས་པའི་ཕྲད་རང་དབང་ཅན་འབའ་ཞིག་ཡིན་ནོ།།

ཚིག་ཕྲད་ཀྱི་སྡེ་ཚན་རྣམས་ཕྱེ་བའི་སྡེ་ཚན་གང་དུ་བསྡུས་བལྟ་བདེར་བཀོད་པ།

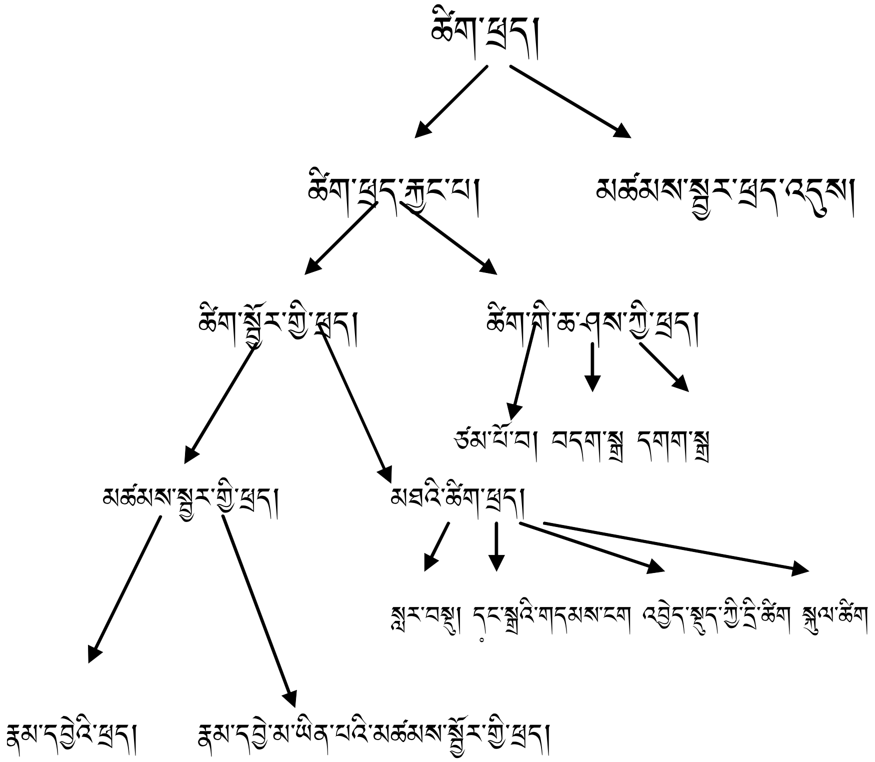

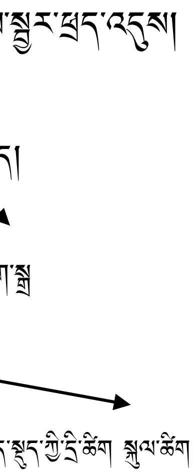

ཚིག་དང་ཚིག་ཕྲད་གཉིས་སུ་ཕྱེ་བའི་ཕྲད་ཀྱི་རིགས་གང་ཞིག་ལ་རང་གི་ངོ་བོ་ཕྲད་རྐྱང་པའམ་ཕྲད་འདུས་གང་ཡིན་རུང་། བྱེད་ལས་ཀྱི་ཆ་ནས་ཚིག་གི་ཆ་ཤས་དང་ཚིག་སྦྱོར་གྱི་ཕྲད་གང་དུའང་མ་གཏོགས་པ་དག་ཀྱང་འཛོམ་དགོས་པར་སྣང་སྟེ། དཔེར་ན། ཚིག་ཕྲད། ཉིད། སྟངས། མཁན། ཅན། ལྟ་བུ་ཚིག་འབྲུ་རྐྱང་པ་དང་། ཡང་། ཁོན། འབའ་ཞིག་ལྟ་བུ་ཚིག་འབྲུ་གཉིས་ལྡན་སོགས་ཀྱང་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་གཞུང་རྣམས་སུ་ཕྲད་དུ་འཛིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཚིག་ཕྲད་འདི་རིགས་ལ་གོང་དུ་སྨྲས་ཟིན་པ་ལྟར་ཁོ་བོས«བརྡ་སྤྲོད་གསར་པ་སླ་སྒོའི་ལྡེ་མིག་»འདིར“ཚིག་གྲོགས་”ཞེས་ཐ་སྙད་བྱས་ཏེ་ཚིག་གི་སྡེ་ཚན་ལོགས་སུ་བྱས་ཏེ་གདན་འཛེབས་བགྱིས་ཡོད། དེ་ལྟ་བུའི་ཚིག་གྲོགས་རྣམས་རྣམ་པར་བགྲངས་ན།

༡ གཅིག་ཚིག་དང་མང་ཚིག་སྟོན་བྱེད། ཞིག ཅིག ཤིག གཅིག རྣམས། ཚོ། དག ཅེས་དང་།

༢ བསྣན་པའི་ཚིག་གྲོགས། ཉིད། ཁོ་ན། ཙམ། འབའ་ཞིག འབའ་ཞིག

༣ ཆ་ཤས་དང་ཐམས་ཅད་སྟོན་བྱེད། གཅིག་བུ། +ཀ ཀུན། ཐམས་ཅད། འགའ་ཤས། ཕྲན་ཙམ། ཕྲན་བུ།

༤ མིང་ཚིག་སྒྲུབ་བྱེད་ཀྱི་ཚིག་གྲོགས། བུ། བྱེད། མཁན། སྟངས། ཚུལ།

༥ ཁྱད་ཚིག་སྒྲུབ་བྱེད། ཅན། ལྡན། བཅས།

༦ གཞིར་བྱས་ཞེས་པའི་དོན་ལ་འཇུག་པ། ཤག

༧ ཡིན་པ་ལྟ་བུ་ཞེས་པ་ཅུང་མ་རངས་པའི་དོན་ལ་འཇུག་པ་དང་།

༨ སྤྱི་སྒྲ་དང་འབྲེལ་ནས་ཚིག་གྲུབ་པའི་ཚིག་གྲོགས། ཞིག སྟེ། སླད། འདྲ། ཕྱིར། ལྟར། སྲིད། སྐྱེད། བཅས་ཡོད། དེ་དག་ཐམས་ཅད་རྗེས་འཇུག་ལ་བལྟོས་མི་དགོས་པའི་རང་དབང་ཅན་འབའ་ཞིག་ཡིན་ནོ།།

སྒྲོལ་རྒྱན་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་ལུགས་ལྟར་ན། ཚིག་ཕྲད་ཀྱི་ངོ་བོ་དང་དབྱེ་ཚུལ་གསལ་ཤོས་ཤིག་ནི་སི་ཏུའི་འགྲེལ་ཆེན་དུབྱུང་སྟེ། དེར། "ཚིག་གི་ཕྲད་ཅེས་བྱ་བ་ནི་སྤྱིར་མིང་ཙམ་གཉིས་སམ་དུ་མ་སྦྱེལ་བའི་ཚེ་བར་དུ་མཚམས་སྦྱོར་བའམ་དོན་གསལ་བ་ལ་ཕན་འདོགས་པར་བྱེད་ཅིང་། འགའ་ཞིག་དེ་འདྲའི་ཐོག་མཐའ་གཉིས་དང་མིང་རྐྱང་ཙམ་ལའང་དོན་གསལ་བའམ་བརྗོད་བདེ་བ་ལ་ཕན་འདོགས་པར་བྱེད་པའི་སྒྲའི་རྣམ་པ་ཞིག་སྟེ། མིང་ངམ་ཚིག་གཞན་ལ་མ་སྦྱར་ན་དེ་ཉིད་རྐྱང་པ་བརྗོད་པས་དོན་གསལ་བར་མི་མཚོན་པའི་ཕྲད།" དཔེར་ན་རྣམ་དབྱེ་དང་རྣམ་དབྱེར་མ་གཏོགས་པའི། ལ། ན། ཏུ། དུ། སུ། ཀྱི། གྱི། གི འི། ཡི། རྣམས་དང་། སླར་བསྡུ་བཅུ་གཅིག བདག་སྒྲའི། པ་བ་མ། པ་བོ་མོ། དགག་སྒྲའི། མ་མི། ཚིག་གྲོགས། ཅན། ནི་སྒྲ ཕྱིར། འབོད་སྒྲའི། ཀྱེ། ཀྭ དེ་བཞིན་དུ། ཞིང་། ཅིང་། ཤིང་། ཅེས། ཞེས། ཤེས། ཅིག ཞིག ཤིག ཅེའོ། ཞེའོ། ཤེའོ། ཅེ་། ཞེ། ཤེ་ན། གྱུ། ཀྱང་། ཡང་། འང་། འབྱེད་སྡུད་བཅུ་གཅིག དག རྣམས། ལྟག་བཅས་ཀྱི། སྟེ། ཏེ། དེ། ལྟ། ལྟར། བཞིན། སྙེད། ལོ། སོགས་དང་། ཡང་སྦྱར་ཡུལ་ལ་མི་བལྟོས་པར་ཡང་རང་ཉིད་ཀྱི་བརྗོད་དོན་གསལ་བར་མཚན་པ་ཅན་གྱི་ཕྲད། གང་། ཅི། དེ། འདི། སུ། ཡང་། ནམ། སླར། འོན། ལ་ལ། ཇི། ཞེས་པ་ལྟ་བུ་ཕྲད་རྐྱང་པ་དང་། ཕྲད་གཉིས་གསུམ་སོགས་འདུས་པ། གང་དག དེ་དག། གང་རྣམས། དེ་རྣམས། ཇི་སྙེད། དེ་སྙེད། གང་ལྟར། ཇི་ལྟར། གལ་ཏེ། ཅི་ཞིག སུ་ཞིག ཅི་ཕྱིར། གང་ཕྱིར། དེ་སླད། འོན་ཀྱང་། ཅིའང་། ཅི་ནས་ཀྱང་། ཡང་ཡང་། སླར་ཡང་། ཅི་ཞིག་ན། ནམ་ཞིག་སུའང་ཅི་ཞེ་ན། ཞེས་པ་ལྟ་བུ་རྣམས་ཡོད་པར་གསུངས་སོ།།[༣]

༣ «སི་ཏུ་འགྲེལ་ཆེན།» ཤོག ༢༨༣ ཡས་མས་ལ་གཟིགས།

མཐའ་དོན་གོང་དུ་དྲངས་པའི་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་སྟེ་ཚན་དེ་རྣམས་ཀྱི་ནང་དུ་བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་ལ་ཉེ་བར་མཁོ་བའི་ཚིག་དང་ཚིག་ཕྲད་ཀྱི་རིགས་མཐའ་དག་བསྡུས་ཤིང་། ཚིག་ཕྲད་ལའང་ནང་གསེས་བྱེད་ལས་ཀྱི་སྒོ་ནས་རིགས་མི་འདྲ་བ་ཇི་ལྟར་ཡོད་པའང་རྣམ་དབྱེ་གསལ་བར་ཐོན་པས། བོད་ཀྱི་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་གནས་རྣམས་འདིར་བཤད་པ་ལྟ་བུར་དོན་བསྡུའམ་སྡོམ་དུ་བྱ་ཚུལ་ཞིག་བློར་ངེས་ཐུབ་ན། ས་མཐོ་ས་ནས་གྲོང་ཆ་ཚང་བ་དུས་གཅིག་ལ་མཐོང་ཐུབ་པ་ལྟར། ལྟ་སྟངས་གཅིག་གི་ཐོག་ནས་བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་ལ་བརྟེན་པའི་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་སྟེ་ཚན་རྣམས་ཆབས་གཅིག་ཏུ་མཐོང་ནུས་པའི་ཁྱད་ཆོས་ལྡན་པ་ཁོ་བོ་སེམས་པས་འདིར་སྡོམ་འདི་བཀོད་པའོ།། ||

སྐབས་བཞི་པ།
ཚིག་སྦྱོར་བྱ་ཚུལ་དང་འབྲེལ་བའི་གནད་དོན།

དཀའ་སྦྱོང་ཁུར་དུ་འཕྱེར་ནུས་ན།།
བྱ་བ་གང་ཡང་དཀའ་བ་མེད།།
རྒྱུ་ཡི་ནང་དུ་ཞུགས་པ་དེར།།
ཆར་གྱིས་ལྷག་པར་གནོད་མི་འགྱུར།།

ཀུང་ཐང་བསྟན་པའི་སྒྲོན་མེ། «རྒྱུ་ཡི་བསྟན་བཅོས།»

ལེའུ་ཉེར་ལྔ་པ།

ཡི་གེ་ལས་མིང་ཚིག་སོགས་གྲུབ་སྟེ་ཚིག་སྒྲུབ་བྱ་ཚུལ།

༄། ཁོ་བོས་སྔོན་གླིང་དབྱིད་གཏམ་དུ་ཞུས་པ་བཞིན། བརྡ་སྤྲོད་རིག་པའི་ཆ་ཤས་ཤིན་ཏུ་གལ་ཆེ་བ་ཞིག་ནི་ཚིག་སྦྱོར་བྱ་ཚུལ་སྟེ། ཚིག་རིགས་མི་འདྲ་བ་དཔེར་ན་མིང་ཚིག་དང་ཁྱད་ཚིག་བྱ་ཚིག་ལྟ་བུ་རྣམས་གོ་རིམ་ངེས་ཅན་དུ་བསྒྲིགས་ཏེ་གཏམ་བརྗོད་ལ་ཇི་ལྟར་འཇུག་ཚུལ་སྟོན་པ་དེ་ཡིན༑ དེ་ཡང་དཔེར་ན་ཚིག་སྒྲུབ། "པདྨས་བཀྲིས་ལ་མེ་ཏོག་སེར་པོ་དྲི་མ་ཞིམ་པོ་ཞིག་སྤྲད་སོང་།" ལྟ་བུ་ལ་མཚོན་ན། མིང་ཚིག "པདྨ་"ནི་ཚིག་སྒྲུབ་དེའི་ཁྱད་གཞི་ཡིན་པས་དང་པོར་བཀོད་ཅིང་། ཚིག་སྒྲུབ་འདིས་བྱ་བ་ཞིག་བྱེད་པར་སྟོན་པས། མིང་ཚིག་པདྨ་ལ་རྣམ་དབྱེ་གསུམ་པ་བྱེད་སྒྲའི་ས་བསྣན༑ མིང་ཚིག "བཀྲིས"ཞེས་པས་བྱ་བའི་ཡུལ་སྟོན་པས་ཁྱད་གཞི་དེའི་མཇུག་ཏུ་དང་། དེ་ལ་རྣམ་དབྱེ་གཉིས་པའི་ལ་དོན་གྱི་ཕྲད་ལ་སྦྲ་སྦྱར༑ དེ་ནས་བྱ་ཚིག "སྤྲད་"ཅེས་པའི་དངོས་ཡུལ "མེ་ཏོག་"ཅེས་པའི་མིང་ཚིག་དང་། དེའི་ཁྱད་ཆོས་སེར་པོ་ཡིན་པ་སོགས་སྟོན་པའི་ཁྱད་ཚིག་སྦྱར་ཞིང་། ཚིག་སྒྲུབ་ཀྱི་མཐར་བྱ་ཚིག "སྤྲད་"ཅེས་པ་དེ་དུས་དང་བསྟུན་ཏེ་བཀོད་ཅིང་། དེ་ལ་སྐབས་ཐོབ་ཀྱིས་མཇུག་སྡུད་ཀྱི་ཚིག "སོང་"ཞེས་པ་བཏབ་པ་བཅས་ནི། བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་གི་སྤྱིའི་འགྲོ་སྟངས་ཤིག་རེད༑ དེ་ཡང་བྱ་ཚིག་རྣམས་མཐའ་གཅིག་ཏུ་ཚིག་སྒྲུབ་ཀྱི་མཇུག་ཏུ་བཞག་པ་དང་། "པདྨ"ཞེས་པའི་མིང་ཚིག་དང་བྱེད་སྒྲའི་ས་གཉིས་ཀྱི་གོ་རིམ་དང་། "བཀྲིས་ལ"ཞེས་བཀྲིས་ཞེས་པའི་མིང་ཚིག་དང་ལ་དོན་གྱི་ལ་གཉིས་ཀྱི་གོ་རིམ་ངེས་པ་སོགས་ལ་ནི་རྣམ་པ་ཀུན་ཏུ་འགྱུར་དུ་མེད་ཅིང་། སྤྱིར། "པདྨས་བཀྲིས་ལ།" ཞེས་དང་། ཡང་། "བཀྲིས་ལ་པདྨས།" ཞེས་གོ་རིམ་ཕན་ཚུན་ཅུང་ཟད་སྐབས་ཐོབ་ཀྱིས་བཅོས་རུང་བའང་ཤེས་དགོས༑

དེ་ཡང་སློལ་རྒྱུན་བརྡ་སྤྲོད་ལས་འཕྲོས་པའི་དཀའ་དཔྱད་ཆེ་ཤོས་ཤིག་ནི། གོང་དུ་བསྟུས

པ་བཞིན། ཚིག་གི་ངོ་བོ་འཛོག་ཚུལ་དོག་དྲག་པའི་རྐྱེན་གྱིས་ཚིག་ལ་ནང་གསེས་མིང་ཚིག་དང་ཁྱད་ཚིག་སོགས་ཀྱི་རྣམ་དབྱེ་ཞིབ་པོ་མ་བྱུང་བར་བཏེན། སྤྱིམ་བཤད་ཀྱི་ཚུལ་དུ། "ཡི་གེ་ལས་མིང་། མིང་ལས་ཚིག ཚིག་ལས་བརྗོད་པ་གྲུབ།" ཅེས་པ་ཙམ་ལས། ཚིག་གི་རིགས་མི་འདྲ་བ་རྣམས་གོ་རིམ་ཚུལ་བཞིན་དུ་བསྒྲིགས་པ་ལས་བརྗོད་པ་རྒྱས་བསྡུས་ཇི་ལྟར་གྲུབ་ཚུལ་སྐོར་ལ་བཤད་པ་ཞིབ་པོ་མ་བྱུང་བ་དེ་ཡིན༑ དཔེར་ན་བརྗོད་པ་ལ། "ང་བོད་པ་ཡིན༑" ཞེས་པའི་བརྗོད་པ་ཤིན་ཏུ་བསྡུས་པ་དང་། "འདིར་ཤོག" "ཕར་སོང་ཞིག" "གང་དུ་འགྲོ།" ལྟ་བུའང་བརྗོད་པ་ཡིན་ལ། ཡང་བརྗོད་པའི་རིགས་འགའ་ཤས་ཡིག་ཕྲེང་བཅུའི་ནང་དུའང་མཇུག་མ་འདུས་པ་ལྟ་བུ་ཡོད་ཅིང་། གཞན་ཡང་སྙིང་དེབ་གཅིག་ཡོངས་རྫོགས་ཀྱང་བརྗོད་པ་གཅིག་ལ་འཛོག་རུང་བས། "ཚིག་ལས་བརྗོད་པ་གྲུབ"ཅེས་པ་དེ་ཤིན་ཏུ་རགས་པའི་བཤད་པ་ཞིག་ཏུ་གྱུར༑ དེ་བཞིན་དུ་ཚིག་ལས་བརྗོད་པ་མ་གྲུབ་དབར་བར་མའི་རིམ་པ་གང་འཚམས་ཤིག་མ་བཞག་ན་ཆ་མ་ཚང་བའི་སྐྱོན་བྱུང་སྟེ། དཔེར་ན། "ཛ"ཞེས་པ་མིང་ཚིག་དང་། "ཛ་འཕྲུང་སྣོད"ཅེས་པའམ། "ཛ་འཕྲུང་སྣོད་དཀར་ཡོལ"ཞེས་པ་རྣམས་ཚིག་བསྒྲིགས་དང་། "ཛ་འཕྲུང་སྣོད་དཀར་ཡོལ་ཁྲེར"ཞེས་པ་ཚིག་གི་སྦྱོར་བ་དང་། "པདྨས་ཛ་འཕྲུང་སྣོད་དཀར་ཡོལ་ཁྲེར་ནས་ཕྱིན་སོང་།" ཞེས་པ་ལྟ་བུ་སྐབས་སུ་བརྗོད་པ་དེ་མཚམས་སུ་བཅད་པའི་ཚིག་སྒྲུབ་བཅས། ཚིག་སྒྲིག་ཚུལ་རྒྱས་བསྡུས་ལས་རིམ་གྱིས་བརྗོད་པའི་ཆ་ཤས་མང་དུ་འཛོམས་ཏེ་མཐར་ཚིག་སྒྲུབ་ཆ་ཚང་བ་ཞིག་གྲུབ་པའི་ཚུལ་རྣམས་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་འགྲོ་ལུགས་ཀྱི་ཐོག་ནས་བཤད་དུ་ཡོད་མེད། སྔོན་གྱི་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་གཞུང་རྣམས་སུ་འདི་རིགས་ཀྱི་བཤད་པ་གཏན་ནས་མ་ཐོན་པས་འདིར་ཁོ་བོས་ནན་ཏན་ཏུ་བྱས་ཏེ་རིམ་པ་འདི་རྣམས་གསལ་བཤད་ཞུའོ།། (ཚིག་དང་། ཚིག་བསྒྲིགས། ཚིག་གི་སྦྱོར་བ། ཚིག་སྒྲུབ་རྣམས་ཀྱི་ངོ་བོ་དང་ཁྱད་པར་རྣམས་གཤམ་དུ་གསལ་བ་ལ་གཟིགས༔)

དེ་ལ་བོད་སྐད་ཀྱི་བརྡ་སྤྲོད་ལ་ཚིག་སྦྱོར་བསྒྲིགས་སྟངས་ཀྱི་བཤད་པ་སྤྱི་སྒོམ་དུ་བྱས་ན། ཡི་གེ་ལས་ཚིག་འབྲུ། ཚིག་འབྲུ་ལས་ཚིག ཚིག་ཕན་ཚུན་ཕྲད་བཏབ་ནས་མཐུད་པ་ལས་ཚིག་

བསྒྲིགས། ཚིག་བསྒྲིགས་ལས་ཚིག་སྦྱོར། ཚིག་སྦྱོར་ལས་ཚིག་སྒྲུབ་དང་བརྗོད་པ་རྒྱས་བསྡུས་གྲུབ་པ་ཡིན་ལ། དེ་འདྲའི་རིམ་པ་འདི་ནི་སྐད་ཡིག་ཆེ་ཁག་དུ་མ་ཞིག་གི་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་རིགས་ལམ་གྱི་སྤྱི་འགྲོས་ལྟ་བུར་ཡོད་པས། བོད་ཀྱི་བརྡ་སྤྲོད་ལའང་ཚུལ་འདི་སྦྱར་ན་དགེ་མཚན་ཆེ་བར་མཐོང་ངོ་།།

༢༣།༡ ཡི་གེ་དང་ཚིག་སོགས་ཀྱི་ཁྱད་པར་དང་ཕན་ཚུན་གྱི་འབྲེལ་བའི་སྐོར།

ཡི་གེའི་ངོ་བོ་ནི། མིང་ཚིག་གི་རྩོམ་གཞིར་གྱུར་པའི་སྐད་ཀྱི་གདངས་ཞིག་ལ་འཛོག་པ་ཡི་གེའི་སྐབས་སུ་ཞུས་ཟིན་པ་ལྟར་ལ། དེ་ཡང་དཔེར་ན། ཀ་ཁ་ག་ང་། ཨི་ཨུ་ཨེ་ཨོ་སོགས་དབྱངས་གསལ་དང་། མགོ་འདོགས་སོགས་སྦྱར་ཏེ་གྲུབ་པའི་རྗེས་སྒྲུབ་ཀྱི་ཡི་གེ་རྣམས་སོ།

ཚིག་འབྲུ་ཞེས་པ་ནི། ཚེག་གིས་བཅད་པའི་ཡི་གེ་གཅིག་གམ་དུ་མ་བསགས་པའི་རྗོད་བྱེད་ཀྱི་སྒྲ་ལ་ཟེར། དཔེར་ན། "མེ་ཏོག"ཞེས་པ་ལ་ཚིག་འབྲུ་གཉིས་དང་། "བསྒྲུབ་བྱའི་དོན"ཞེས་པ་ལ་ཚིག་འབྲུ་གསུམ་དང་། ཚིག་འབྲུ་ནང་ཁུལ་ཡང་དཔེར་ན། "མེ"ཞེས་པ་ལ་ཡི་གེ་གཉིས་སྟེ། མིང་གཞི་ མ་ དང་། དབྱངས་ཡིག་ ཨེ་ གཉིས། "བསྒྲུབས"ཞེས་པ་ལ་ཡི་གེ་བདུན་ཏེ། སྔོན་འཇུག་ བ། མགོ་ཅན་ ས། མིང་གཞི་ ག འདོགས་ཡིག་ ར་ དབྱངས་ ཨུ་ དང་། རྗེས་འཇུག་ བ་ ཡང་འཇུག་ ས་ བཅས། དེ་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་ཚིག་འབྲུ་གཅིག་པུ་"བསྒྲུབས" ཞེས་པ་དེ་ཉིད་གྲུབ་པ་ལྟ་བུའོ། །སྐད་ཡིག་གཞན་དང་མི་འདྲ་བ་བོད་ཡིག་ལ་ཚིག་འབྲུའི་བར་ཚེག་བཏབ་པས་ཚིག་འབྲུ་རྣམས་ལམ་སེང་ངོས་བཟུང་ཐུབ་པའི་ཁྱད་ཆོས་ཡོད།

ཚིག་ཅེས་པ་ནི། དོན་གྱི་ངོ་བོའམ་ཁྱད་པར་དང་བྱ་བ་གང་རུང་ཞིག་ཆ་ཚང་བར་བརྗོད་པའི་ངག་ལ་ཚིག་ཏུ་འཛོག དེ་ལ་བོད་ཡིག་ཏུ་སུམ་རྟགས་ཀྱི་ཁྲིམས་ཀྱི་འགྲོ་སྟངས་ལྟར་ན་ཡི་གེ་གཅིག་རྐྱང་པ་ལས་དོན་སྟོན་མི་ནུས་པར་གསུངས་པས། དཔེར་ན། ཁ། ཇ། ས། ལྟ་བུ་ཡི་གེ་རེ་རེ་བའི་ཚིག་བྱུང་བ་རྣམས་ལའང་དོན་ཐོབ་ཀྱིས་རྗེས་ འ་ འཇུག་སྟེ། ཁའ། ཇའ། སའ། ལྟ

བྱུར་གནས་པར་ངེས་སོ།།

ཚིག་ལ་དབྱེ་ན། མིང་ཚིག་དང་། བྱ་ཚིག ཁྱད་ཚིག རྣམ་འགྱུར་གྱི་ཚིག་སོགས་དེབ་འདིའི་སྐབས་གཉིས་པའི་ནང་རྒྱས་པར་བསྟན་པ་ལྟར་ཡོད༑

ཚིག་བསྒྲིགས་ཞེས་པ་ནི།[༡] དཔེར་ན། “ཇ་འཐུང་སྡོད།” “སློ་ངའི་ནང་གི་སེར་རིལ།” “ཉི་མ་རིང་པོའི་སྐད་ཆ།” ལྟ་བུ་ཚིག་གི་རིགས་གཉིས་སམ་གཉིས་ལས་མང་བ་བསྒྲིགས་ཤིང་དེ་ལྟར་བསྒྲིགས་པའི་ཚིག་གི་ཚོགས་པ་དེ་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་ཁྲིམས་ཀྱི་ཆ་ནས་དུམ་བུ་གཅིག་ཏུ་ངོས་གཟུང་དགོས་མོད། བྱ་ཚིག་གམ་མཐུག་སྡུད་ཀྱི་ཚིག་མ་བཀོད་པ་རྣམས་སོ། །དེ་ཡང་རང་རེ་བོད་རིགས་ལ་གཏམ་དཔེ་ཤིན་ཏུ་མང་བ་ཞིག་ཡོད་པ་རྣམས་མང་ཆེ་བ་ཚིགས་བསྒྲིགས་ཀྱི་རིགས་སུ་གཏོགས་པ་འབབ་ཞིག་ཡིན༑ ཚིག་བསྒྲིགས་ལ་ནང་གསེས་མི་འདྲ་བ།

འབྲེལ་སྒྲས་དྲངས་པའི་ཚིག་བསྒྲིགས་དཔེར་ན། གོང་དུ་བཀོད་པ། “སློ་ངའི་ནང་གི་སེར་རིལ།” “ལྷ་ས་ནས་འགྲོར་པའི་དཔེ་ཆ།” ལྟ་བུ་དང་།

ཡང་བྱ་ཚིག་གམ་མཐུག་སྡུད་ཀྱི་ཚིག་གིས་དྲངས་པའི་ཚིག་བསྒྲིགས་དཔེར་ན། “སངས་རྒྱས་ཀྱིས་བསྟན་པ་དེ།” “ཤར་ལ་ཡོད་པ་དེ།” “མདུན་ན་འདུག་བཞིན་པ་དེ།” ལྟ་བུ་དང་།

ཡང་ལ་དོན་གྱི་ཕྲད་ཀྱིས་དྲངས་པའི་ཚིག་བསྒྲིགས་དཔེར་ན། “བསམ་བཞིན་དུ།” “མཐོང་ཀྱིན་མཐོང་ཀྱིན་ལ།” ལྟ་བུ་རིགས་ཐ་དད་པ་དག་འཛོག་དགོས་པར་མཐོང་ཡང་། ཞིབ་མོའི་རྣམ་དབྱེ་ཇི་ལྟར་འབྱེད་དགོས་མིན་དཔྱད་པའི་གཞིར་ལུས་པས་འདིར་ཁ་ཚོན་མ་བཅད༑

---

[༡] ཚིག་བསྒྲིགས་ཞེས་པ་ནི། ཨིན་སྐད་བརྡ་སྤྲོད་དུ་ phrase ཞེས་པ་དང་དོན་མཚུངས༑

ཚིག་གི་སྦྱོར་བ་ཞེས་པ་ནི།[१] ཚིག་གི་རིམ་པ་བསྟར་ཆགས་སུ་བསྒྲིགས་པའི་ཚིག་བསྒྲིགས་རང་ཉིད་ཀྱི་ཁོངས་སུ་ཁྱད་གཞི་དང་ཁྱད་ཆོས་ཆ་ཚང་བར་ཡོད་པ་ཞིག་ལ་བྱའོ། །དེ་ལའང་ནང་གསེས་སྦྱོར་བ་རང་དབང་ཅན་ནམ་སྦྱོར་བ་གཙོ་བོ་སྟེ་དཔེར་ན། "ཤོག་ལྷེ་རྣམས་ལྷག་པས་ཁྱེར་སོང་།" ལྟ་བུ་ཁྱད་གཞི་ཁྱད་ཆོས་ཅང་བ་ཙམ་དུ་མ་ཟད་སྦྱོར་བ་རང་ཉིད་ཁོ་ནས་ཚིག་སྒྲུབ་ཆ་ཚང་བར་གྲུབ་པ་ལྟ་བུའི་རིགས་གཅིག་དང་། ཡང་སྦྱོར་བ་རང་ཉིད་ལ་ཁྱད་གཞི་ཁྱད་ཆོས་ཆ་ཚང་ཡང་རང་ཉིད་ཁོ་ནས་ཚིག་སྒྲུབ་ཆ་ཚང་བར་མི་སྒྲུབ་པར་ཚིག་སྒྲུབ་གཙོ་བོ་གཞན་ཞིག་གི་ཆ་ཤས་སུ་སྦྱོར་དགོས་པ་སྟེ། སྦྱོར་བ་གཞན་དབང་ཅན་ནམ་ལྟོས་པ་ཅན་གྱི་སྦྱོར་བའི་རིགས་གཅིག་བཅས། སྦྱོར་བ་ལ་རིགས་མི་འདྲ་བ་གཉིས་སུ་འཇོག་དགོས༑ ཕྱི་མ་དེ་དཔེར་བརྗོད་ན། "པདྨ་ལགས་ཕེབས་ན་ང་ཡང་ལྷ་སར་འགྲོ་ཡི་ཡིན།" ཞེས་པའི་ཚིག་སྒྲུབ་ནང་། "པདྨ་ལགས་ཕེབས་ན།" ཞེས་པ་དེའི་ནང་ཁྱད་གཞི་པདྨ་ལགས་དང་ཁྱད་ཆོས་ཀྱི་གཙོ་བོ་ཕེབས་པ་གཉིས་ཀར་ཚང་ནས་ཡོད་པས་ཚིག་གི་སྦྱོར་བ་ཡིན་མོད། དེ་ལྟ་ནའང་སྦྱོར་བ་དེ་གཅིག་པུ་ལོགས་སུ་ཚིག་སྒྲུབ་ཏུ་བཀོད་མི་ནུས༑ དེ་ལས་ལྡོག་སྟེ། "ངཡང་ལྷ་སར་འགྲོ་ཡི་ཡིན།" ཞེས་པ་ནི་རང་ཉིད་རྐྱང་པར་བཀོད་ ན འ ང ་ཚིག་སྒྲུབ་ཆ་ཚང་བར་གྱུར་བའི་ཁྱད་པར་ཡོད་པ་ཤེས་དགོས་པ་གནད་དོ།།

གཞན་དབང་ཅན་གྱི་སྦྱོར་བ་ལའང་དེང་རབས་ཀྱི་འགྱུར་བ་ཐེབས་པའི་སྐད་རིགས་དཔེར་ན་ཨིན་སྐད་ལྟ་བུ་དང་བསྟུན་ན་ནང་གསེས་དབྱེ་ཚུལ་གྲགས་ཆེ་བ་གཅིག་ལ་རིགས་མི་འདྲ་

---

[१] ཚིག་གི་སྦྱོར་བ་ཞེས་པ་ནི། ཨིན་སྐད་བརྡ་སྤྲོད་དུ་ clause ཞེས་པ་དང་དོན་མཚུངས༑ དེའི་ནང་གསེས་སྦྱོར་རང་མཚན་པའམ་གཙོ་བོ་ནི་ indepent clause or main clause ཞེས་པ་དང་། སྦྱོར་བ་གཞན་དབང་ཅན་ནམ་ལྟོས་པ་ཅན་གྱི་སྦྱོར་བ་ནི་ subordinate clause or dependent clause ཞེས་པ་དང་དོན་གཅིག་གོ།

བ་གསུམ་དུ་གནས་པར་བཤད་དེ།

༡ ཁྱད་ཚིག་ལྟ་བུའི་སྦྱོར་བ་དང་།

༢ མིང་ཚིག་ལྟ་བུའི་སྦྱོར་བ།

༣ བྱ་བའི་ཁྱད་པར་བརྗོད་པའི་རྣམ་འགྱུར་གྱི་ཚིག་ལྟ་བུའི་སྦྱོར་བ་བཅས་སོ།།[3]

༡༽ ཁྱད་ཚིག་ལྟ་བུའི་སྦྱོར་བ་ནི། དཔེར་ན་ཚིག་སྒྲུབ། “ཆུང་དུས་ང་དང་སློབ་གྲྭ་མཉམ་དུ་ཕྱིན་པའི་མི་དེ་ང་ངོ་མི་ཤེས་པ་ལྟ་བུ་བྱེད་ཀྱི་འདུག” ཅེས་པ་ལ། “ཆུང་དུས་ང་དང་མཉམ་དུ་སློབ་གྲྭར་ཕྱིན་པ” ཞེས་པ་དེ་ཁྱད་གཞི་ཁྱད་ཆོས་ཚང་མོད། ཚིག་སྒྲུབ་རང་མཚན་པར་མི་འགྱུར་ཅིང་། དེ་ལྟ་ནའང་སྦྱོར་བ་དེས་ཚིག་སྒྲུབ་དེའི་ཁྱད་གཞི་“མི”ཞེས་པ་དེའི་ཁྱད་ཚིག་ལྟ་བུར་གྱུར་ཏེ་ཚིག་སྒྲུབ་ཀྱི་ཁྱད་གཞིའི་ཆ་ཤས་སུ་གྲུབ་པས། དེ་རིགས་ལ་ཁྱད་ཚིག་ལྟ་བུར་གྱུར་པའི་སྦྱོར་བ་ཞེས་ཟེར༏ སྦྱོར་བ་དེ་འདིར་མི་དེ་ཞེས་པའི་ཁྱད་ཚིག་ཏུ་སྦྱར་བས་དེའི་མཐར་འབྲེལ་སྒྲ་བཀོད་པའང་དེའི་གནད་ཀྱིས་ཡིན༏ དེ་ཡང་དཔེར་བརྗོད་འགའ་ཤས་ཤིག་བཀོད་ན།

ཨིན་སྐད་མི་ཤེས་པའི་འགྲུལ་པ་རྣམས་ལ་སྐད་འགྱུར་དགོས་རེད།

ང་ཚོས་འཐུས་མི་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་འགྲོ་སྟངས་དང་འཛམ་གླིང་སྤྱིའི་གནས་ཚུལ་གཉིས་ཀ་ལེགས་པོ་ཤེས་མཁན་མང་ཙམ་ཞིག་གཏོང་ཚོག

བླ་མ་ཟེར་དུས་ཉམས་མྱོང་དང་མཁྱེན་པ་གཉིས་ཀ་རྫད་དུ་བྱུང་བ་ཞིག་ཕེབས་སོང་།

ངས་ཁྱོད་ལ་གཤམ་གསལ་གྱི་མི་ད་ལྟ་བྲེལ་བ་མེད་པ་ཤ་སྟག་ཅིག་གི་མིང་ཐོ་འབུལ་ཚོག ཅེས

---

༣ འདི་གསུམ་ལ་ཨིན་སྐད་བརྡ་སྤྲོད་དུ adjective clause, noun clause, adverb clause ཟེར། ཐོག་མའི་འཆར་བྱུས་ན། གཞན་དབང་ཅན་གྱི་སྦྱོར་བའི་ནང་གསེས་ཀྱི་དབྱེ་བའི་སྐོར་ལ་བཤད་པ་བཀྱི་འདོད་མེད་མོད། མཁས་དབང་དགེ་བཤེས་དག་དབང་བསམ་གཏན་ལགས་འདིའི་སྐོར་མ་མཐར་ས་བཅད་མ་སྟོང་བ་ཙམ་ཞིག་ངེས་པར་དགོས་ཚུལ་གསུངས་པ་ལྟར་འདིར་གང་ཐུབ་ཀྱིས་རྣམ་གཞག་མདོར་བསྡུས་ཤིག་ཞུས་ཡོད༏

པ་ལྟ་བུའོ།།

༢) མིང་ཚིག་ལྟ་བུའི་སྦྱོར་བ་ནི། ཚིག་གི་སྦྱོར་བ་གང་ཞིག་ལ། ཚིག་སྒྲུབ་དེའི་ནང་ཁྲོད་གཞིའི་མིང་ཚིག་གམ་ཡང་ན་ཚིག་སྒྲུབ་དེའི་ཁྲོད་ཚོས་ཀྱི་ཆ་ཤས་སུ་གྱུར་པའི་མིང་ཚིག་ལྟ་བུར་གྱུར་པ་རྣམས་ཡིན་ཏེ། དཔེར་ན་ཚིག་སྒྲུབ། "བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་གནས་མཆོག་ཝཱ་ར་ཎ་སིར་གསུངས་པ་དེ་ཆོས་འཁོར་དང་པོར་འཛིན་དགོས༑" ཞེས་པ་ལྟ་བུ་ལ། "བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་གནས་མཆོག་ཝཱ་ར་ཎ་སིར་གསུངས་པ" ཞེས་པའི་སྦྱོར་བ་འདི་སྐབས་འདིའི་ཚིག་སྒྲུབ་ཀྱི་ཁྲོད་གཞིའི་མིང་ཚིག་ལྟ་བུར་གྱུར་པ་རྣམས་སོ། །གོང་དང་འདི་གཉིས་ལ་ཁྱད་པར་གང་ཡོད་ཅེ་ན། ཁྲོད་ཚིག་ལྟ་བུར་གྱུར་པའི་སྦྱོར་བ་འགོད་པའི་ཚེ་ངེས་པར་ཚིག་སྒྲུབ་དེའི་ནང་མིང་ཚིག་ཅིག་བཟུང་སྟེ་དེའི་ཁྲོད་ཚིག་ལྟ་བུར་སྦྱོར་དགོས་ལ། མིང་ཚིག་ལྟ་བུར་གྱུར་པའི་སྦྱོར་བ་ལ་ནི་མིང་ཚིག་མི་དགོས་པར་སྦྱོར་བ་རང་ཉིད་མིང་ཚིག་ལྟ་བུར་གྱུར་པས་ཁྱད་པར་ཆེ༑ ཡང་དཔེར་བརྗོད་ན།

ཁོང་མཚན་ཉིད་མཁྱེན་དང་མི་མཁྱེན་སྐབས་འདིར་འབྲེལ་བ་ཡོད་མ་རེད།
པདྨ་ལྷ་སར་ཕྱིན་ཡོད་མེད་ངས་མི་ཤེས།
བོད་རིགས་བརྒྱ་ཆ་བཅུ་ཙམ་གྱིས་བོད་ཡིག་ལེགས་པོ་བྲིས་ཤེས་ཀྱི་ཡོད་ཅེས་བཤད་འདུག
དངོས་གནས་ལ་གང་བྱུང་མ་བྱུང་ཁོང་ཚོར་ཏན་ཏན་ཞིག་གསུང་ཡག་མི་འདུག ཅེས་པ་ལྟ་བུའོ།།

༣) རྣམ་འགྱུར་གྱི་ཚིག་ལྟ་བུའི་སྦྱོར་བ་ནི། ཚིག་གི་སྦྱོར་བ་གང་ཞིག་ལ། ཚིག་སྒྲུབ་དེའི་ནང་སྦྱོར་བ་དེས་བྱ་ཚིག་ཅིག་གམ་ཁྲོད་ཚིག་ཅིག་གི་རྣམ་པ་བརྗོད་པ་ལྟ་བུར་གྱུར་པ་རྣམས་སོ། །དཔེར་ན་ཚིག་སྒྲུབ། "པདྨ་གནམ་གཤིས་གྲང་མོ་ལ་དགའ་པོ་མེད་ཙང་ལྷ་ས་ལ་སྡོད་འདོད་མི་འདུག" ཅེས་པ་ལ། "གནམ་གཤིས་གྲང་མོ་ལ་དགའ་པོ་མེད་ཙང" ཞེས་པ། བྱ་ཚིག "ལྷ་ས་ལ་བསྡད་འདོད་མི་འདུག" ཅེས་པའི་རྒྱུ་མཚན་ནམ་ཁྱད་པར་བརྗོད་པ་ལྟ་བུའོ། །ཡང་དཔེར་བརྗོད་ན།

རྒྱགས་བཤད་བྱུས་ན། བོད་སྐད་ཀྱི་སྒྲོལ་རྒྱུན་བརྡ་སྦྲོད་དེ་ལེགས་སྦྱར་དང་བསྟུན་ཙང་ཆེ་དྲགས་འདུག

ཁོང་ག་དུས་ཕེབས་མིན་གསུང་རོགས། གང་ཡིན་ཟེར་ན། ངཚོར་གྲབས་བྱེད་པའི་ཁྱད་པར་འདུག

ཁོང་རང་བོད་ལ་ཕེབས་མ་མྱོང་ཙང་བོད་ནང་གི་མི་ཚོའི་བསམ་ཚུལ་ངོ་མ་གང་ཡིན་ཤེས་ཀྱི་མེད་ཅེས་གསུངས་སོང་།

རྣམ་པའི་ནང་ཧ་གླུགས་བཞིན་ཏུ་པག་བརྗེ་དགོས། ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ།།

གཞན་དབང་ཅན་གྱི་སྦྱོར་བའི་བྱེད་ལས་དང་ནང་གསེས་ཞིབ་ཕྲའི་རྣམ་དབྱེ་ཕྱེ་ཚུལ་མི་འདྲ་བ་སོགས་ལ་ད་དུང་དཔྱད་པར་བྱ་བ་མང་དུ་སྣང་མོད། ཕྱོགས་གཅིག་ནས་འདི་རིགས་བོད་སྐད་ཀྱི་བརྡ་སྤྲོད་ལ་གཏམ་གསར་དུ་གྱུར་པས་སྔ་འཕྲོས་རགས་བཤད་ཙམ་ལས་བཤད་པ་མང་དྲགས་ན་བློ་འཁྲུགས་པའི་རྐྱེན་དུའང་འགྱུར་སྲིད་པས་རེ་ཞིག་འདི་ཙམ་གྱིས་ཆོག་པར་བྱའོ།།

ཚིག་སྒྲུབ་ནི། "ངསྐད་ཆ་བཤད་རྒྱུ་ལ་དགའ་པོ་ཡོད༔" "ཁོང་ཐུགས་སེམས་ཡག་པོ་ཡོད་རེད༔" "ཁྱེད་རང་དགོངས་པ་བཞེས་རོགས༔" ལྟ་བུ་བརྗོད་པ་ཆ་ཚང་བ་མཇུག་སྡུད་ཀྱི་ཚིག་བཀོད་དེ་དོན་རྫོགས་པར་བྱས་ཏེ་ཚིག་བསྡུར་ཆགས་སུ་བསྒྲིགས་པ་ལ་ཚིག་སྒྲུབ་ཅེས་བྱའོ། །སྤྱིར་ཚིག་སྒྲུབ་ལ་བརྗོད་ཚུལ་གྱི་སྒོ་ནས་གསུམ་དུ་གྱུར་ཏེ།

༡ གནས་ཚུལ་ཐད་ཀར་བརྗོད་པའི་ཚིག་སྒྲུབ། དཔེར་ན། ངབོད་པ་ཡིན། ལྷ་ས་ལ་ཕོ་བྲང་པོ་ཏ་ལ་ཡོད་རེད། ད་རིང་ཆར་པ་བཏང་སོང་། ཞེས་པ་ལྟ་བུ་དང་།

༢ དྲི་བའི་གཟུགས་སུ་བཀོད་པའི་ཚིག་སྒྲུབ། ཁྱེད་རང་ལྷ་སར་ཕེབས་སམ། ? དོན་དེ་ཤེས་སམ། ? ཡི་གེ་དེ་མཐོང་ངམ། ? མི་དེའི་མིང་ག་རེ་རེད། ? ཅེས་པ་ལྟ་བུ་དང་།

༣ སྐུལ་ཚིག་བཏབ་པའི་ཚིག་སྒྲུབ། ཡི་གེ་དེ་ཐོངས་ཤིག གསོལ་བ་འདེབས་ཤིག གསོལ་ཇ་མཆོད་དང་། སྒོ་ཕྱེ་དང་། ལྟ་བུའོ།།

༢༣།༢ ཚིག་སྒྲུབ་ཀྱི་རྩ་བའི་སྒྲོམ།

ཚིག་སྒྲུབ་ཀྱི་ངོ་བོ་ནི། རྒྱུས་བསྡུས་གང་ཡིན་ རུང་། ཚིག་གི་སྦྱོར་བར་བྱ་ཚིག་ཅིག་གམ། སླར་བསྡུ། ཡང་ན་ཡིན་ཡོད་སོགས་མཇུག་སྡུད་ཀྱི་ཚིག་སྦྱར་ཏེ་སྐབས་སྟོབས་ཀྱི་བརྗོད་པ་རྫོགས་ཏེ་མཚམས་སུ་བཅད་པའི་ཚིག་གི་ཕྲེང་བའོ། །དཔེར་བརྗོད་ན།

ང་བོད་པ་ཡིན༔

ང་ལོ་བཅོ་དྲུག་ཡིན༔

ངས་བོད་ཡིག་ལེགས་པོ་འབྲི་ཤེས་ཀྱི་ཡོད༔

ན་ནིང་ང་བོད་ལ་འགྲོ་དུས་སེམས་པ་ཤིན་ཏུ་སྐྱོ་བྱུང་། གང་ཡིན་ཟེར་ན། བོད་ནང་ལ་བོད་ཕྲུག་མང་པོ་ཞིག་བོད་ཡིག་ཡག་པོ་འབྲི་ཤེས་ཀྱི་མི་འདུག

ཅེས་པ་ལྟ་བུ་སྟེ། དེ་རྣམས་རེ་རེ་བཞིན་བྱ་ཚིག་གམ་མཇུག་སྡུད་ཀྱི་ཚིག་བཀོད་དེ་སྐབས་ཐོབ་ཀྱི་བརྗོད་པའི་དོན་རྫོགས་པས་རེ་རེ་ནས་ཚིག་སྒྲུབ་ཏུ་ངོས་འཛིན་དགོས༔

ཚིག་སྒྲུབ་ལ་རྩ་བའི་ཆ་ཤས་གཙོ་བོ་གཉིས་སྟེ། ཁྱད་གཞི་དང་། ཁྱད་ཆོས་སོ།[༩] །དེ་ལ་ཁྱད་གཞི་ནི། སྐབས་སྟོབས་ཀྱི་ཚིག་སྒྲུབ་དེའི་བརྗོད་གཞི་དེ་ཡིན་ཅིང་། དེ་ཡང

༩ འདིར་ཁོ་བོས་ཚིག་སྒྲུབ་ཀྱི་ཁྱད་གཞི་དང་ཁྱད་ཆོས་ཞེས་སྣད་པ་ནི། ཨིན་སྐད་བརྡ་སྤྲོད་དུ། subject དང་། predicate ཞེས་པའི་དོན་དུ་བསྒྱུར་བའི་ཐ་སྙད་ལགས༔ དགེ་བཤེས་ངག་དབང་བསམ་གཏན་ལགས་དང་རང་རིགས་མཁས་པ་གཞན་འགའ་ཤས་ནས་ཀྱང་། སྐབས་འདིར"ཁྱད་གཞི་དང་ཁྱད་ཆོས"ཞེས་པ་འབྲེལ་གཞི་ཆེ་བས་ཐ་སྙད་གཞན་ཞིག་འཚོལ་དགོས་གསུངས་མོད། "བརྗོད་གཞི་དང་འགྲེལ་བརྗོད"ཅེས་པའང་ལེགས་པར་མ་མཐོང་ལ། "བྱེད་པ་པོ་དང་བྱ་བ"ཞེས་དགོངས་འཆར་གནང་མཁན་བྱུང་ནའང་དེ་ཙམ་འཇུག་པོ་མ་མཐོང་༔ ལྷག་པར་ཨིན་ཇིའི་བྱ་ཚིག predicate ཞེས་པ་གཏན་ཚིགས་རིགས་པ་དང་བརྡ་སྤྲོད་རིག་པ་གཉིས་ཀར་ཁྱད་པར་བརྗོད་པའི་གོ་བ་ཡོད་ལ། དེ་ལྟ་བུའི་ཁྱད་པར་གང་བརྗོད་པའང་གཞི་གཅིག་ལ་ངེས་པར་བརྟེན་དགོས་པས subject ལ་ཁྱད་གཞི་ཞེས་བརྗོད་ན་སྐབས་མང་པོ་ཞིག་ལ་འཚམས་པར་མཐོང་༔

ཚིག་སྒྲུབ་བྱེད་པའི་ཚེ་ཁྱད་གཞི་ནི་སྐྱེས་བུའི་མིང་དངོས་པདྨ་དང་དོན་གྲུབ་ལྟ་བུའམ། ཡང་ན་སྐྱེས་བུའི་མིང་ཚབ་ཀྱི་ཚིག་ ང་ ཁྱོད་ ཁོང་སོགས་སམ། མིང་ཚབ་ཙམ་པོ་བ་ དེ་ འདི་སོགས། ཡང་ན་སེམས་མེད་ཀྱི་ཆོས་ཀྱི་མིང་ཚིག་ བུམ་པ། དང་། ཀ་བ། རྡོ། སོགས་གང་རུང་ཞིག་བརྗོད་པ་དེའི་ཐོག་མར་བཀོད་པ་དེ་ཡིན༑ དེ་ཡང་སྐབས་མང་པོར་ཚིག་སྒྲུབ་ཀྱི་ཁྱད་གཞི་དེ་བཀོད་པའི་ཚེ། དེ་རང་རྐང་ཙམ་མི་བཀོད་པར། དེར་ཁྱད་ཆོས་དང་འབྲེལ་ནས་བཀོད་པ་འོང་ཞིང་། དེའི་ཚེ་ཁྱད་གཞི་དེའི་གསལ་བཤད་ལྟ་བུར་བཀོད་པའི་ཁྱད་ཆོས་བརྗོད་པའི་ཚིག་རྣམས་ཁྱད་གཞི་དེའི་ཆ་ཤས་སུ་འཛིན་དགོས་ཀྱི། ཚིག་སྒྲུབ་དེའི་ཁྱད་ཆོས་ཀྱི་ཁོངས་སུ་མི་གཏོགས་པ་ཤེས་དགོས༑ དཔེར་ན།

“བདག་ཅག་གི་སྟོན་པ། འགྲོ་བ་ཐམས་ཅད་ལ་གཅིག་ཏུ་བརྩེ་བ། མ་འདྲིས་པའི་མཛའ་བཤེས་ཆེན་པོ། གདུལ་བྱའི་ཁམས་དབང་མོས་པ་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་དུ་དམ་པའི་ཆོས་སྟོན་པ་དེ་ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོའི་གཞན་དབང་དུ་གྱུར་པ་ཁོ་ནའོ།།”

ཞེས་པ་ལྟ་བུའི་ཚིག་སྒྲུབ་ལ་ཆ་བཞག་ན། སྤྱིར་བདག་ཅག་གི་སྟོན་པ་ཁྱད་གཞི་དང་། ལྷག་མ་འགྲོ་བ་ཐམས་ཅད་ལ་གཅིག་ཏུ་བརྩེ་བ་ཞེས་སོགས་རྣམས་དེའི་ཁྱད་ཆོས་ཡིན་མོད། སྐབས་བབས་ཀྱི་ཚིག་སྒྲུབ་དེ་ལ་བལྟོས་ན། དེ་རྣམས་ཁྱད་གཞིའི་ཆ་ཤས་སུ་འཛིན་གྱི་ ཚིག་སྒྲུབ་དེའི་ཁྱད་ཆོས་སུ་མི་རུང་སྟེ། ཚིག་སྒྲུབ་དེའི་ཁྱད་ཆོས་ནི། “ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོའི་གཞན་དབང་དུ་གྱུར་པ་ཁོ་ནའོ།” །ཞེས་པ་དེ་འབའ་ཞིག་ཏུ་འཛིན་དགོས་པའི་ཕྱིར་རོ།།

ཚིག་སྒྲུབ་ཀྱི་ཁྱད་ཆོས་ཞེས་པ་ནི། ཁྱད་གཞི་དེའི་ཁྱད་པར་གྱི་ཆོས་བརྗོད་པ་སྟེ། ཚིག་སྒྲུབ་དེའི་ནང་གི་ཆ་ཤས་ལྷག་མ་ཐམས་ཅད་ཚོགས་པ་དེ་ལ་ཟེར༑ དེ་ཡང་ཁྱད་ཆོས་ཀྱི་ཆ་ཤས་གཙོ་བོ་ནི་བྱ་ཚིག་གམ་ཡིན་ཡོད་སོགས་ཀྱི་མཇུག་སྡུད་ཀྱི་ཚིག་དང་དངོས་སུ་འབྲེལ་བ་རྣམས་ཡིན༑ དཔེར་ན། “ང་བོད་པ་ཡིན།” ཞེས་པའི་ཚིག་སྒྲུབ་ལ་ཆ་བཞག་ན། “ང་”ཞེས་པ་ཚིག་སྒྲུབ་དེའི་ཁྱད་གཞི་དང་། ལྷག་མ། “བོད་པ་ཡིན།” ཞེས་པ་ནི་ཚིག་སྒྲུབ་དེའི་ཁྱད་ཆོས་སོ། །

དེ་བཞིན་དུ། "ངས་བོད་ཡིག་ལེགས་པོ་འབྲི་ཤེས་ཀྱི་ཡོད།" ཅེས་པ་ལྟ་བུ་ལ། "ངས" ཞེས་པ་ཚིག་སྒྲུབ་ཀྱི་ཁྱད་གཞི་དང་། ལྷག་མ། "བོད་ཡིག་ལེགས་པོ་འབྲི་ཤེས་ཀྱི་ཡོད།" ཅེས་པ་ཚིག་སྒྲུབ་ཀྱི་ཁྱད་ཆོས་སུ་འཛོག་གོ།

ཚིག་སྒྲུབ་ཀྱི་ཁྱད་ཆོས་ལ་ནང་གསེས་ཆ་ཤས་ཐ་དད་པ། བྱ་ཚིག ལས་སམ་བྱ་བའི་ཡུལ་བརྗོད་པའི་ཚིག ཁྱད་ཚིག རྣམ་འགྱུར་གྱི་ཚིག གནས་དང་དུས་བརྗོད་པའི་ཚིག མཇུག་སྡུད་ཀྱི་ཚིག བཅས་ངོས་འཛིན་དགོས་ལ། དེའི་སྟེང་ཚིག་ཕྲད་ཁག་དཔེར་ན་ལ་དོན་གྱི་ ལ་ ན་ སོགས་དང་། འབྲེལ་སྒྲའི་ གི་གྱི་ཀྱི་འི་ཡི་ སོགས་རྗེས་འཇུག་ལ་ལྟོས་མ་ལྟོས་ཀྱི་ཚིག་ཕྲད་གོང་དུ་ཕྲད་ཀྱི་ལེའུའི་ནང་སྦྱོར་བ་རྣམས་ཡོད་པར་ཤེས་དགོས༔ དེ་ཡང་དཔེར་ན་ཚིག་སྒྲུབ།

"ཁ་སང་ངས་ཁྲོམ་ལ་ཀུ་ཤུ་ཉོ་དུས་ཚེ་རིང་གི་ཁ་པར་འགྱོར་བྱུང་།"

ཞེས་པ་ལྟ་བུ་ལ་དཔྱད་ན། "ང"ཞེས་པ་ཚིག་སྒྲུབ་དེའི་ཁྱད་གཞི་དང་། དེ་ལ་བྱེད་སྒྲའི་ཕྲད་ ས་ བསྣན་ཅིང་། ཁ་པར་འགྱོར་བ་དེ་བྱ་བ་དང་། "ཚེ་རིང་གི" ཞེས་དེ་ལ་འབྲེལ་སྒྲ་སྦྱར་བས་ཁ་པར་དེ་སུའི་ཡིན་པར་སྟོན་ཅིང་། བྱ་ཚིག་དེར་མཇུག་སྡུད་ཀྱི་ཚིག "བྱུང"ཞེས་སྦྱར་བས་དུས་འདས་པ་དང་། "ཁྲོམ"ཞེས་པ་ལས་སམ་བྱ་བའི་ཡུལ་དང་། དེ་ལ་ཚིག་ཕྲད་ ལ་ སྦྱར་བ་རྣམ་དབྱེ་གཉིས་པ་ལས་སུ་བྱ་བ་དང་། "ཁ་སང"དང"ཀུ་ཤུ་ཉོ་དུས"ཞེས་པ་གཉིས་དུས་ཚིག་ཡིན༔

དེ་ལྟ་ན་ཚིག་སྒྲུབ་ལ་ཁྱད་པར་གསུམ་ངེས་པར་ལྡན་པ་ཞིག་དགོས་སྟེ། ༡ ཁྱད་གཞིའམ་བརྗོད་གཞི་ཆ་ཚང་བ་ཞིག་དང་།[༥] ༢ བྱ་ཚིག་གམ་མཇུག་སྡུད་ཀྱི་ཚིག་གཙོ་བོར་གྱུར

༥ དམིགས་བསལ་ནི། བོད་སྐད་ལ། གཞན་ཞིག་གིས། "ཁྱེད་རང་ག་དུས་ཐེབས་ཀ་ས།" ཞེས་པའི་ལན་དུ། "ཚེས་གསུམ་ལ་འགྲོ་ཡི་ཡིན།" ཞེས་པ་ལྟ་བུ། སྐབས་བབས་ཀྱི་ཚིག་སྒྲུབ་ཀྱི་ཁྱད་གཞིའི་མིང་ཚབ་ཀྱི་ཚིག "ང"ཞེས་པ་དངོས་སུ་སྨོས་མི་དགོས༔ འདི་ནི་ཤར་ཕྱོགས་པའི་སྐད་རིགས་མང་པོ་ཞིག་གི་ཁྱད་ཆོས་སུ་སྣང་༔

པའི་ཁྱད་ཆོས་ཆ་ཚང་བ་ཞིག་དང་། ༣ སྐབས་ཐོབ་ཀྱི་བསམ་དོན་ཆ་ཚང་བ་ཞིག་སྟོན་པ་བཅས་འཛོམས་དགོས༔ དཔེར་ན་ཚིག་སྒྲུབ།

"དགེ་འདུན་པ་བགྲེས་པོ་དབུ་དཀར་པོ་ཞིག་ཚོགས་ཁང་ནང་དུ་ཞལ་འདོན་དལ་པོའི་ཐོག་ནས་འདོན་གནང་གི་འདུག"

ཅེས་པ་ལ། "དགེ་འདུན་པ་བགྲེས་པོ་དབུ་དཀར་པོ་ཞིག"ཅེས་པ་ཚིག་སྒྲུབ་དེའི་ཁྱད་གཞི་དང་། "ཚོགས་ཁང་ནང་དུ་ཞལ་འདོན་དལ་པོའི་ཐོག་ནས་འདོན་གནང་གི་འདུག" ཅེས་པ་ཚིག་སྒྲུབ་དེའི་ཁྱད་ཆོས་སོ། །དེ་ལ་ཡང་ནང་གསེས་ཞིབ་ཏུ་ཕྱེ་ན། "དགེ་འདུན་པ་བགྲེས་པོ་ཞིག"ཅེས་པ་ཚིག་སྒྲུབ་ཀྱི་ཁྱད་གཞི་དངོས་དང་། "དབུ་དཀར་པོ"ཞེས་པ་ཁྱད་གཞི་དེའི་ཆ་རྐྱེན་དང་། "ཞལ་འདོན་འདོན་གནང་བ།" ཞེས་པ་ཚིག་སྒྲུབ་ཀྱི་ཁྱད་ཆོས་དངོས་དང་། "ཚོགས་ཁང་ནང་དུ།" ཞེས་པ་དང་། "དལ་པོའི་ཐོག་ནས"ཞེས་པ་ཁྱད་ཆོས་དེའི་ཆ་རྐྱེན་དུ་བརྩིའོ།།

དེ་ལྟ་ན་ཚིག་སྒྲུབ་ཤིན་ཏུ་སྟབས་བདེ་བ། "ངས་རི་མོ་དེ་མཐོང་།" ཞེས་པ་ལྟ་བུ་ཚིག་སྒྲུབ་ཀྱི་ཁྱད་གཞི་རྐྱང་པ་གཅིག་ལ་ཁྱད་ཆོས་རྐྱང་པ་གཅིག་སྦྱར་ཏེ་བཀོད་པ་མ་ཡིན་པའི་ཚིག་སྒྲུབ་མང་པོ་ཞིག་ལ་ནི་ཁྱད་གཞི་དང་ཁྱད་ཆོས་གཉིས་ཀར་ཆ་རྐྱེན་སྣ་ཚོགས་སྦྱར་ཏེ་བཀོད་པ་ཤ་སྟག་ཡིན་པས། ཚིག་སྒྲུབ་ཀྱི་སྒྲོམ་གཞིར་བརྟགས་པའི་ཚེ་ཚིག་སྒྲུབ་དེའི་ཁྱད་གཞི་དང་ཁྱད་དངོས་གང་ཡིན་དང་དེ་རྣམས་ཀྱི་ཆ་རྐྱེན་དུ་སྦྱར་བའི་ཆ་ཤས་གང་ཡིན་ངོས་འཛིན་དགོས་པ་གལ་ཆེ་བའི་གནད་ཅིག་ལགས༔

དེ་ལ་ཞིབ་ཏུ་དཔྱད་ན་ཚིག་སྒྲུབ་ཀྱི་ཆ་ཤས་སུ་གྱུར་པའི་ཁྱད་གཞི་དང་ཁྱད་ཆོས་ཀྱི་ཆ་རྐྱེན་ལ། ༡ ཚིག་སྒྲུབ་ཀྱི་ཁྱད་གཞིའི་ཆ་རྐྱེན་དུ་བཀོད་པའི་མིང་ཚིག་དང་ཁྱད་ཚིག་རྣམས་དང་། ༢ བྱ་བའི་ཡུལ་དངོས། ༣ བརྒྱུད་པའི་བྱ་བའི་ཡུལ། ༤ བྱ་བའམ་བྱ་བའི་ཡུལ་གྱི་རང་བཞིན་ནམ་ཁྱད་པར་གསལ་བར་བྱེད་པའི་ཚིག་རྣམས་བཅས་རིགས་བཞི་ཡོད༔

དེ་རྣམས་གོང་གི་དཔེར་བརྗོད་དང་སྦྱར་ནས་བཤད་ན། "དབུ་དཀར་པོ"ཞེས་པ་ཚིག

སྦྱོར་གྱི་ཁྱད་གཞིའི་ཆ་རྐྱེན་དང་། "ཞལ་འདོན།" ཞེས་པ་བྱ་ཚིག་"འདོན་གནང་བ"ཞེས་པའི་ཡུལ་དངོས་དང་། "ཚོགས་ཁང"ནི་བརྒྱུད་པའི་བྱ་བའི་ཡུལ་དང་། "དཔལ་པོའི་ཐོག་ནས"ཞེས་པས་བྱ་བའི་རང་བཞིན་ནམ་ཁྱད་པར་གསལ་བར་བྱེད་པའོ། །གཞན་ཡང་བརྒྱུད་པའི་བྱ་བའི་ཡུལ་ཞེས་པ་ནི། བྱ་ཚིག་དེས་སྟོན་པའི་བྱ་བ་དེ་སུའི་ཆེད་དུ་བྱེད་པའི་ཡུལ་དེར་ཡང་གོ་ཆོག་སྟེ། དཔེར་ན། "ངས་ཚེ་རིང་ལ་ནྟ་རྒྱན་ཞིག་ཉོས་པ་ཡིན།" ཞེས་པ་ལྟ་བུ། བྱ་ཚིག་"ཉོས"ཞེས་པའི་ཡུལ་དངོས་ནྟ་རྒྱན་ཡིན་མོད། དེ་གང་གི་ཆེད་དུ་ཉོས་པའི་ཡུལ་ནི་ཚེ་རིང་ཡིན་པས། "ཚེ་རིང"ཞེས་པ་བྱ་ཚིག་དེའི་བརྒྱུད་པའི་ཡུལ་ལམ་དམིགས་ཡུལ་དུ་གྱུར་པ་ཡིན་ནོ།།

ཟུར་བརྗོད། ཚིག་སྦྱོར་གྱི་རྩ་བའི་ཆ་ཤས་ལ། ཁྱད་གཞི་དང་ཁྱད་ཆོས་ཀྱི་ཐ་སྙད་སྦྱར་ཏེ་ཆ་ཤས་གཙོ་ཁག་གཉིས་ཀྱི་རྣམ་དབྱེ་བགྱི་བ་འདི། ཞིབ་དུ་བརྟགས་ན་ས་པཎ་གྱིས་«མཁས་འཇུག»ཏུ་གསུངས་པའི་གནད་ཅིག་དང་ཡང་ཤིན་ཏུ་མཐུན་པར་ཁོ་བོས་མཐོང་༑ དེར་ཚིག་རྣམ་པར་བཤད་པའི་ཚུལ་གསུང་སྐབས། ལེགས་སྦྱར་གྱི་གཞུང་ལྟར་ན། གཞུང་གང་ཞིག་འཆད་པ་ན་བྱེད་པའི་ཚིག་དྲུག་ལ་སོགས་པ་དང་སྦྱར་ཏེ་ཚིག་དོན་ལེགས་པར་སྦྲེལ་ནས་དཔྱིས་ཕྱིན་པར་བཤད་པ་སྨྲ་པ་དག་གི་ལུགས་ཡིན་མོད། བོད་ཀྱི་སྐད་ལ་ནི། ལས་ཏེ་བྱ་བའི་ཡུལ་དང་། བྱེད་པ་པོ་དང་། བྱ་བ་སྟེ། བྱ་བྱེད་ལས་གསུམ་གྱི་སྟེང་ནས། དཔེར་ན་སངས་རྒྱས་ལ་ཕྱག་འཚལ། ཞེས་པ་ལྟ་བུ་ལ། ལས་ནི་སངས་རྒྱས། བྱེད་པ་པོ་ནི་གང་ཟག བྱ་བ་ནི་ཕྱག་འཚལ་བ་ལ་སོགས་པར་རྣམ་པར་དབྱེ་སྟེ་དོན་འཆད་དགོས་པ་དང་། དེ་བཞིན་དུ། གང་ཞིག གང་ལ། གང་གིས། ཚུལ་ཇི་ལྟར། ཞེས་སོགས་སྦྱར་ཏེ་ཚིག་དོན་འགྲེལ་དགོས་པར་གསུངས་སྟེ།[8] དེའི་གྲུབ་དོན་གྱི་ཚུལ

[8] «མཁས་འཇུག» དེབ། པོད་བཞི་པ། ཤོག ༧༣ "བྱེད་པའི་ཚིག་དྲུག" ཅེས་པ། ལེགས་སྦྱར་གྱི་སྒྲའི་རྣམ་དབྱེ་གཉིས་པ་ནས་བདུན་པ་བར་གྱི་རྐྱེན་གྱི་ཚིག་རྣམས་ལ་གོ་དགོས༔ བོད་སྐད་ལ་ནི། རྣམ་དབྱེ་གཉིས་པ་དང་། བཞི་པ། བདུན་པ་གསུམ་ཀ་ལ་དོན་གྱི་ཁྱད་བཏབ་སྟེ་གྲུབ་པས་རྣམ་དབྱེའི་རྐྱེན་སོ་སོར་མེད་པར་བརྟེན། བྱེད་པ་བཞི་བཤད་དེ། གང་ལ། གང་གིས། ཚུལ་ཇི་ལྟར། དགོས་པ་ཅིའི་ཕྱིར། ཞེས་པའི་སྟེང་ནས་ཚིག་དོན་རྣམ་པར་དབྱེ་དགོས་པ་ས་པཎ་སོགས་སྔོན་གྱི་བརྡ་སྤྲོད་མཁས་པས་གསུངས་སོ།།

དུ། འདི་ལྟར། "དེ་བཞིན་དུ་གཞུང་ལུགས་གང་བཤད་ཀྱང་། གཞུང་ལས་ཁྱད་པར་གྱི་གཞི་བསྡུས་ལ་ངག་དོན་བླང་། ཁྱད་པར་གྱི་ཆོས་བཤད་དེ་ཚིག་རྣམ་པར་དབྱེ་བར་བྱའོ།"[༧] །ཞེས་གསུངས་སོ།།

ཚིག་སྒྲུབ་ཀྱི་ཕུང་པོའམ། ཚིག་ཕུང་ནི།[༨] སྐབས་སྟོབས་ཀྱི་བརྗོད་དོན་ཕན་ཚུན་འབྲེལ་བ་ཉེ་པོ་ཡོད་པ་རྣམས་ཀྱི་ཚིག་སྒྲུབ་རྣམས་དུམ་བུ་གཅིག་ཏུ་སྡུད་པའི་ཚིག་ཚོགས་སོ།།

བོད་ཀྱི་ཡི་གེ་འབྲི་སྟངས་ལ་སྤྱིར་གོང་གསལ་ལྟར་གྱི་ཚིག་ཕུང་ཕྱེ་སྲོལ་མེད། དེའི་རྒྱུ་མཚན་ཡང་ཞིབ་ཏུ་བརྟགས་ན་བོད་དུ་སྔོན་དཔེ་ཆ་འབྲི་རྩོམ་དང་ཤིང་དཔར་དུ་བརྐོ་བ་རྣམས་མང་ཆེ་བ་རྒྱ་གར་གྱི་ཤིང་ཏ་ལའི་ལོ་མ་ལ་དཔེ་བྱས་ཏེ་ཤོག་བུ་ནར་མ་དཀྱུས་རིང་ལ་ཞེང་ཆུང་བ་ཞིག་གི་སྟེང་བཀོད་པ་ཤུགས་ཆེ་ཞིང་། ཤོག་བུ་དེའི་ངོས་ལ་ནི་ཡིག་ཕྲེང་དྲུག་ནས་དགུ་བར་ལས་མི་གཤོང་བས། ཨིན་ཡིག་ལྟར་ཚིག་སྒྲུབ་ཀྱི་ཕུང་པོ་བསྡུས་ཏེ་ཚིག་ཕུང་གསར་པ་ཞིག་འགོ་རྩོམ་དུས་ཕྲེང་གཅིག་མར་ཕབ་སྟེ་འབྲི་བའི་སྲོལ་དེ་མ་དར; དེ་ལྟ་ནའང་དེང་དངོས་སུ་ཤོག་བུའི་སྟེང་དུ་ཡི་གེ་འབྲི་རྩོམ་བྱ་བའམ། གློག་ཀླད་དུ་འབྲི་བ། དེ་བཞིན་དུ་དཔེ་དེབ་དཔར་དུ་བརྐོབ་པ་སོགས་གང་ཡིན་རུང་། སྐབས་ཐམས་ཅད་ལ་ནུབ་ཕྱོགས་པའི་དེབ་ཀྱི་ཤོག་ལྡེའི་བཟོ་ལྟ་འབབ་ཞིག་བེད་སྤྱོད་པ་དེའི་ལམ་སྲོལ་ཀུན་ལ་ཁྱབ་པས། བོད་ཡིག་འབྲི་བའི་སྐབས་སུའང་། འདིར་བློ་འཆར་བརྗོད་པ་བཞིན་ཚིག་ཕུང་སོ་སོར་ཕྱེ་བའི་སྲོལ་འདི་ལག་ལེན་བསྟར་ན་དགེ་མཚན་ཆེ་བས་དེ་ལྟར་གྱིས་མཛོད; ཁོ་བོས་ཀྱང་«བོད་ཀྱི་གཙུག་ལག་གཅེས་བཏུས་ཀྱི་པོད་ཕྲེང་»ཁོངས་སྔོན་གྱི་ཡིག་ཆ་རྣམས་ཞུ་བསྒྲིགས་ཀྱིས་དཔར་དུ་བཏབ་སྐབས་འདིར་འགྲེལ་བཤད་བྱས་པ་ལྟར་གྱི་ཚིག་ཕུང་ཕྱེ་སྟེ་བཀོད་ཡོད་ཅིང་། དེ་བཞིན་དུ་གཙུག་ལག་གཅེས་བཏུས་ཀྱི་པོད་ཕྲེང་རྣམས་ལ་ཁོ་བོས་བོད་ཀྱི་ཆེ་མཐོའི་རིག་གནས་ལས་བརྩམས་པའི་འབེལ་གཏམ་བགྱིས་པའི་སྔོན་གླེང་གི་དཔྱད་རྩོམ་རྣམས་ལའང་སྲོལ་དེ་ཉིད་ལག་ལེན་བསྟར་ཡོད;

---

[༧] གོང་མཚུངས། དེབ། བོད་བཞི་པ། ཤོག ༧༨

[༨] ཚིག་སྒྲུབ་ཀྱི་ཕུང་པོའམ་ཚིག་ཕུང་ཞེས་པ་ནི། ཨིན་སྐད་བརྡ་སྤྲོད་དུ་ paragraph ཞེས་པ་དང་དོན་མཚུངས།

ལེའུ་ཉེར་དྲུག་པ། ཚིག་སྦྱོར་གྱི་རིགས་མི་འདྲ་བའི་ཁྱད་པར།

༄། དེ་ཡང་བོད་ཀྱི་སྐད་དང་ཡི་གེ་གཉིས་ཀར་གཏམ་བརྗོད་ལ་འཇུག་པའི་ཚེ། ཚིག་སྦྱོར་རྒྱས་བསྡུས་གང་ཡིན་རུང་། སྤྱིར་ཚིག་སྦྱོར་དེའི་ཁྱད་གཞི་དེ་སྔོན་ལ་བཀོད་ཅིང་། དེའི་ཁྱད་ཆོས་གཙོ་བོ་བྱ་ཚིག་གམ་ཡང་ན་ཡོད་པ་དང་ཡིན་པ་སྟོན་པའི་མཇུག་སྡུད་ཀྱི་ཚིག་སོགས་མཐར་བཀོད་པ་སྤྱིར་སྲོལ་ལྟ་བུ་ཞིག་ཡིན་པར་བརྟེན། ནུབ་ཕྱོགས་པའི་སྐད་ཡིག་དང་མི་འདྲ་བའི་ཁྱད་པར་ཞིག་ནི་ཚིག་སྦྱོར་རྣམས་ལ་དེའི་ཁྱད་གཞི་དང་རྩ་བའི་ཁྱད་ཆོས་གཉིས་གཅིག་གི་མཇུག་ཐོགས་དེ་མ་ཐག་ཏུ་གཅིག་ཤོས་མི་འོངས་པ་དེ་ཡིན༔ དེའི་རྐྱེན་གྱིས་སྐབས་འགར་དོན་གྱི་སྙེ་མང་པོ་ཡོད་པའི་ཚིག་སྦྱོར་བྱེད་པའི་ཚེ། བྱེད་པ་པོ་ལྟ་བུའི་ཚིག་སྦྱོར་གྱི་ཁྱད་གཞི་དང་བྱ་བ་ལྟ་བུའི་ཚིག་སྦྱོར་གྱི་ཁྱད་ཆོས་གཉིས་ཀྱི་དབར་ཚིག་དོན་དུ་མ་ཞིག་གིས་བར་དུ་ཆོད་པ་འོང་བས། རྩོམ་ཡིག་འགོད་པའི་སྐབས་ཁྱད་གཞི་ཁྱད་ཆོས་ལམ་སེང་སྦྱོར་མི་ཐུབ་པ་དང་འབྲེལ་གཞི་འོང་བའི་ཉེན་ཁ་ཡང་ཡོད༔ དེར་བརྟེན་བོད་ཡིག་གི་ཚིག་སྦྱོར་གྱི་འགྲོ་སྟངས་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པ་གང་ཡིན་ལེགས་པར་ཤེས་པ་བོད་ཡིག་འབྲི་ཀློག་གཉིས་ཀར་ཤིན་ཏུ་གལ་ཆེ་བའི་གནས་ཤིག་ཆགས་ཡོད༔ ལྷག་པར་བོད་ཡིག་ནང་རྩོམ་འབྲིའི་བྱ་བ་ལ་འཇུག་འདོད་པ་རྣམས་ཚིག་སྦྱོར་གྱི་སྤྱི་སྒྲོམ་དང་ཚིག་སྦྱོར་གྱི་རིགས་མི་འདྲ་བ་ཇི་ཡོད་སོགས་ཀྱི་གནས་ལ་གོམས་པ་ལེགས་པར་བསྐྱེན་ཏེ་བྱང་ཐུབ་པ་ཞིག་བྱུང་ན། བོད་ཡིག་འབྲི་བའི་ཚེ་སྐྱོན་ཆ་དོད་པ་ཙམ་དུ་མ་ཟད་བརྗོད་དོན་རྟོག་ཁྲ་ཚ་པོ་ཡོད་པ་རྣམས་ཀྱང་བཤད་པ་གསལ་པོར་བཀྲི་ཐུབ་པའི་དགེ་མཚན་ཡོད་པ་ཞུ་མི་དགོས༔

ཚིག་སྦྱོར་ལ་འང་ནང་གསེས་ལ་ཚིག་སྦྱོར་བྱ་ཚུལ་གྱི་ཐོག་ནས་དབྱེ་ན་རིགས་གསུམ་ཡོད་དེ།

༡ ཁྱད་གཞི་ལ་བྱ་ཚིག་གམ་མཇུག་སྡུད་ཀྱི་ཚིག་གཅིག་བཏབ་ཏེ་མཚམས་སུ་བཅད་པའི་ཚིག་སྒྲུབ་རྐྱང་པ་དང་།

༢ ཚིག་སྒྲུབ་གཉིས་མཚམས་སྦྱོར་གྱི་ཕྲད་བཏབ་སྟེ་གཅིག་ཏུ་བསྒྲིལ་བའི་ཟུང་འབྲེལ་གྱི་ཚིག་སྒྲུབ་དང་།

༣ ཚིག་སྒྲུབ་གཅིག་གི་ནང་དུའང་ཚིག་སྦྱོར་མང་པོ་ཞིག་མཚམས་སྦྱོར་གྱི་ཕྲད་བཏབ་སྟེ་བསྒྲིལ་བ་སྣེ་མང་ཚིག་སྒྲུབ་བཅས་སོ།།

༢༩།༡ ཚིག་སྒྲུབ་རྐྱང་པ།

དེ་ཡང་ཚིག་སྒྲུབ་རྐྱང་པ་ཞེས་པ་ནི། ཚིག་སྒྲུབ་དེའི་ནང་གནས་ཀྱི་བརྗོད་གཞིའམ་ཚིག་སྒྲུབ་དེའི་ཁྱད་གཞི་གཅིག་གམ་ཟུང་འབྲེལ་ལམ་ཚོགས་པ་གང་ཡིན་རུང་། ཁྱད་གཞི་དེའི་ཁྱད་ཆོས་སུ་བྱ་ཚིག་གམ་མཇུག་སྡུད་ཀྱི་ཚིག་གཅིག་ལས་མེད་པ་ཞིག་ལ་བྱའོ། །དེ་ལའང་ཚིག་སྒྲུབ་ཤིན་ཏུ་སྟབས་བདེ་ཁྱད་གཞི་གཅིག་ལས་མེད་པ་དཔེར་བརྗོད་ན།

ངས་ཡི་གེ་འབྲི་ཡི་ཡོད༔

མཁའ་འགྲོས་གཞས་བཏང་སོང་༔

པདྨ་ལགས་ནང་ལ་འདུག

བུམ་པ་དེ་ངའི་མ་རེད༔

ཤིང་སྡོང་འདི་དཀོན་པའི་རིགས་ཤིག་རེད།

བོད་འདི་སྤྱན་རས་གཟིགས་ཀྱི་ཞིང་ཁམས་རེད༔

ཁ་ལོ་པ་དེ་ལུང་པ་གང་ནས་རེད༔?

གནམ་བཤད་དེ་སུས་བྱས་སོང་༔?

གནམ་དེ་བསོད་ནམས་ལ་ཤོད་དང་༔ ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ།།

ཚིག་སྦྱོར་དེ་རྣམས་ལ་ཁྱད་གཞིའམ་བརྗོད་གཞི་གཅིག་ལས་མེད་པ་སྟེ། དཔེར་ན། "མཁའ་འགྲོས་གཞས་བཏང་སོང་།" ཞེས་པ་ལ་ཁྱད་གཞིའམ་བརྗོད་གཞི་ནི་མཁའ་འགྲོ་རྐྱང་པ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་ཁྱད་པར་ཡང་གཞས་བཏང་བ་སྟེ་བྱ་བ་གཅིག་ཉིད་བརྗོད་པ་སྟོན་པས། ཚིག་སྦྱོར་འདི་རིགས་ལ་བྱ་ཚིག་གམ་གནས་ལུགས་ཀྱི་རང་བཞིན་བརྗོད་པའི་མཐུག་སྡུད་ཚིག་རེ་རེ་ལས་མ་བཏབ་པ་སོགས་ཀྱིས་སྐབས་བདེ་བ་འབའ་ཞིག་ཡིན་པར་ལས་སླ་པོར་རྟོགས་ནུས། ཡང་ཚིག་སྦྱོར་རྐྱང་པ་ལ། ཁྱད་གཞི་གཉིས་སམ་མང་བའང་བཀོད་རུང་སྟེ། དཔེར་ན།

བཀྲ་ཤིས་དང་ངང་གཉིས་ཁ་སེང་རྐང་སྒྲོལ་རྩེད་པ་ཡིན།
མཁའ་འགྲོ་དང་། དཱ་ར་དང་། པདྨ་གསུམ་ཞབས་བྲོ་འཁྲབ་ཀྱི་འདུག
བོད་རིགས་ཀྱི་གཞོན་ནུ་ཚང་མ་བོད་ཡིག་ཀློག་ཐུབ་ཀྱི་ཡོད་རེད་དམ།
བོད་ལ་གཡག་དང་། འབྲི་དང་། མཛོ་བཅས་ཡོད་རེད། ཅེས་པ་ལྟ་བུའོ།།

དེ་ལྟར་བོད་སྐད་ལ་བྱ་ཚིག་དང་མཐུག་སྡུད་ཀྱི་ཚིག་སྦྱོར་བའི་སྐབས། གཅིག་ཚིག་དང་མང་ཚིག་སོགས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ལས་སྐད་ཡིག་གཞན་ལྟར་ཡི་གེ་གཟུགས་འགྱུར་བ་གཏང་མི་དགོས་པས། ཚིག་སྦྱོར་གྱི་ཁྱད་གཞིར་གཅིག་ཚིག་གམ་མང་ཚིག་གང་སྦྱར་ཡང་། བྱ་ཚིག་དང་མཐུག་སྡུད་ཀྱི་ཚིག་གི་གཟུགས་ལ་ཁྱད་པར་འབྱེད་མི་དགོས།

༢༦།༢ ཚིག་སྦྱོར་ཟུང་འབྲེལ།

ཚིག་སྦྱོར་ཟུང་འབྲེལ་ཞེས་པ་ནི། ཚིག་སྦྱོར་རང་མཚན་པ་གཉིས་མཚམས་སྦྱོར་གྱི་ཕྲད་བཏབ་སྟེ་ཟུང་དུ་འབྲེལ་བའི་ཟུང་འབྲེལ་གྱི་ཚིག་སྦྱོར་རྣམས་ལ་བྱའོ། །ཚིག་སྦྱོར་རང་མཚན་པ་ཞེས་པ་ཡང་ཁྱད་གཞི་དང་ཁྱད་ཆོས་གཉིས་ཀ་ཚང་ཞིང་ཚིག་སྦྱོར་དེ་རང་རྐྱ་བར་ལོགས་སུ་བཀོད་དུ་རུང་བ་ཞིག་ལ་ཟེར། དེ་ཡང་ཚིག་སྦྱོར་ཟུང་དུ་འབྲེལ་བ་འགའ་ཤས་ཤིག་དཔེར་བརྗོད་ན།

ངས་ཁྲིམ་ལ་ཕྱིན་ནས་ཀུ་ཤུ་ཁ་ཤས་ཤིག་ཉོས་པ་ཡིན།

དྲྭ་རས་གཞན་བཏང་ལ་དོན་གྲུབ་ཀྱིས་ཞབས་བྲོ་འཁྲབ༑

མེ་ཏོག་ས་ལ་ལྷུངས་ཤིང་ཤ་བས་ཟས༑

ཁོ་བོས་བཤད་ཀྱི། ཁྱོད་ཉོན་ཅིག

པདྨ་ལགས་ནང་ལ་འགྲོར་ཞིང་། ནང་མི་རྣམས་ལ་འགྲུལ་བཞུད་ཀྱི་གཏམ་སྨྲས༑ ལྷ་བུའོ།།

དཔེར་བརྗོད་ཀྱི་ཚིག་སྒྲུབ་དེ་ལྟ་ལ་རིམ་པ་བཞིན། དང་པོའི་ནང་ཚིག་སྒྲུབ་རང་མཚན་པ་གཉིས་སྟེ། "ངས་ཁྲིམ་ལ་ཕྱིན་པ་ཡིན།" ཞེས་དང་། "ཀུ་ཤུ་ཁ་ཤས་ཉོས་པ་ཡིན།" ཞེས་པ་སོ་སོར་འཕྲུལ་དུ་རྟུང་ཞིང་། དེ་གཉིས་ནང་ཕན་ཚུན་ཚིག་སྒྲུབ་མ་དང་བུའི་ཁྱད་པར་མེད་པར་རང་མཉམ་ཡིན་ལ། དེ་བཞིན་དུ་དཔེར་བརྗོད་གཉིས་པར། "དྲྭ་རས་གཞས་བཏང་།" ཞེས་པ་དང་། "དོན་གྲུབ་ཀྱིས་ཞབས་བྲོ་འཁྲབ།" ཅེས་པའི་ཚིག་སྒྲུབ་རང་མཚན་པ་གཉིས་དང་། དཔེར་བརྗོད་གསུམ་པར། "མེ་ཏོག་ས་ལ་ལྷུངས།" ཞེས་པ་དང་། "ཤ་བས་བཟས།" ཞེས་པ་གཉིས་ཡོད་པ་དང་། དཔེར་བརྗོད་བཞི་པར། "ཁོ་བོས་བཤད་ཀྱི་ཡིན།" ཞེས་པ་དང་། "ཁྱོད་ཉོན་ཅིག" ཅེས་དང་། དཔེར་བརྗོད་ཐ་མར་ནི། "པདྨ་ལགས་ནང་ལ་འགྲོར།" ཞེས་པ་དང་། "པདྨ་ལགས་ཀྱིས་ནང་མི་རྣམས་ལ་འགྲུལ་བཞུད་ཀྱི་གཏམ་སྨྲས།" ཅེསཔའི་ཚིག་སྒྲུབ་རང་མཚན་པ་གཉིས་ཡོད་ཚུལ་མཚུངས་སོ།།

ཞིབ་མོར་དཔྱད་ན། གོང་དུ་བཀོད་པའི་ཟུང་འབྲེལ་ཚིག་སྒྲུབ་ཀྱི་དཔེར་བརྗོད་ཐ་མའི་ཆ་ཤས་སུ་གྱུར་པའི་ཚིག་སྒྲུབ་ཕྱི་མ་ལ། "པདྨ་ལགས།" ཞེས་པའི་ཁྱད་གཞི་དངོས་སུ་སྨོས་མེད་ཅིང་། དེ་བཞིན་དུ་དེའི་མིང་ཚབ་"མོས"ཞེས་པ་ལྟ་བུའང་དངོས་སུ་མེད་མོད། འདི་ནི་བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་གི་འགྲོ་སྟངས་ལ་བྱེད་པ་པོའམ་ཁྱད་གཞི་ཞིག་སྔོན་ལ་བཀོད་ཟིན་རྗེས། ཚིག་སྒྲུབ་དེའི་ནང་སྐྱར་དུ་མིང་དེ་ཉིད་དམ་མིང་ཚབ་བཀོད་མི་དགོས་པར་ཁྱད་ཆོས་བྱ་ཚིག་ལྟ་བུ་འབའ་ཞིག་བཀོད་པ་ཙམ་གྱིས་ཆོག་པའི་དབང་གིས་ཡིན་ཏེ། ཚིག་སྒྲུབ་དེའི་མཇུག་མ་སྟུད་བར་གོང་དུ་བཀོད་པའི་ཁྱད་གཞི་དེ་ཉིད་མཐའི་གསལ་བྱེད་ལྟ་བུར་གནས་པའི་ཕྱིར་རོ། །དཔེར་ན་བོད་སྐད་དུ། "པདྨ་ལགས་གང་དུ་ཕེབས་སོང་།" ཞེས་པའི་དྲི་བའི་ལན་དུ། "ཁྲིམ་ལ་ཕེབས་སོང་།" ཞེས་ཁྱད་

གཞི་སྟོན་པའི་མིང་ཚིག་དང་མིང་ཚབ་གང་ཡང་མ་བཀོད་པར་བྱ་ཚིག་དང་དེའི་མཇུག་སྡུད་ཀྱི་ཚིག་བཀོད་པ་ཙམ་གྱིས་འགྲིགས་པ་ཡོངས་སུ་གྲགས་པ་ལྟར་ལགས༏ དེ་ལྟ་ནའང་ཟུང་འབྲེལ་གྱི་ཚིག་སྦྲུབ་ཅིག་ཁ་འཕྲུལ་ནས་སོ་སོར་བཀོད་ན། དེའི་ཚེ་ཡ་གྱལ་གྱི་ཚིག་སྦྲུབ་གཉིས་ཀར་རེ་རེ་ནས་ཁྱད་གཞི་རེ་བཀོད་དགོས་པ་ཞེས་དགོས་སོ།།

༢༩།༣ སྣེ་མང་ཚིག་སྦྲུབ།

སྣེ་མང་ཚིག་སྦྲུབ་ཅེས་པ་ནི། ཚིག་སྦྲུབ་གཅིག་གི་ནང་དུའང་ཁྱད་གཞི་མིང་ཚིག་གཅིག་གམ་གཅིག་ལས་མང་བར་དེ་དང་འབྲེལ་བའི་ཁྱད་ཆོས་དང་བྱ་ཚིག་སོགས་ཀྱང་གཅིག་ལས་མང་བ་བཀོད་པ་སྟེ། ཚིག་སྦྲུབ་དེར་བརྗོད་བྱའི་དོན་སྣེ་མང་པོ་ཡོད་པ་རྣམས་ལ་བྱའོ། །དེ་ལྟ་བུའི་སྣེ་མང་ཚིག་སྦྲུབ་འགའ་ཤས་ཤིག་དཔེར་བརྗོད་ན།

ཁོ་བོ་ནི། ལོ་མང་གདན་སར་སློབ་གཉེར་བགྱིས་པའི་བགྲིན་ལས། རྒྱ་གར་གྱི་ལྟ་གྲུབ་རིག་པའི་གཞུང་དཔེར་ན་མགོན་པོ་ཀླུ་སྒྲུབ་ཀྱི་རྩ་བ་ཤེས་རབ་ལྟ་བུ་ཀློག་པའི་ཚེ། སྐབས་སྟོབས་ཀྱི་སྒྲུབ་བྱ་ཞིག་ལ་རིགས་ལམ་བཀོད་པ་རྣམས་དེ་ཙམ་དཀའ་ངལ་མེད་པར་གོ་ཐུབ་ཀྱི་ཡོད། ཅེས་དང་།

སྔོན་གྱི་བོད་ཀྱི་བརྡ་སྤྲོད་སྨྲ་བ་རྣམས་ལེགས་སྦྱར་གྱི་སྒྲ་རིག་པར་ཡིད་སྨོན་ཤུགས་ཆེན་པོ་ཡོད་པའི་རྐྱེན་གྱིས། བོད་ཀྱི་སྐད་ལ་བརྟེན་པའི་བརྡ་སྤྲོད་སྨྲ་བའི་ཚོའང་གང་ཐུབ་ཀྱི་ལེགས་སྦྱར་དང་མཐུན་པར་མཛད་པའི་སྲོལ་སྤེལ་ཡོད༏ ཅེས་དང་།

མོས་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེས་བྱིན་རླབས་གནང་བའི་སྲུང་འདུད་མོ་རང་གིས་རྣམ་ཀུན་རྩ་ཆེན་པོར་བྱེད་པ་དེ་ངར་སྤྲད་བྱུང་༏ ཞེས་དང་།

ཚེ་རིང་གིས་སྐུ་ཐང་གང་ཞིག བླ་མ་རྩ་ཆེན་པོ་ཞིག་ནས་རབ་གནས་གནང་ཞིང་། ཚེ་རིང་ཁོ་རང་གི་ནང་གི་མཆོད་ཁང་དུ་ལོ་མང་རིང་རྩིགས་ཆེན་པོ་བྱས་ཏེ་ཡོད་པ་དེ་ང་ལ་སྤྲད་ནས། "འདི་གནས་སྐབས་རིང་བདག་ཉར་བྱ་རོགས།" ཞེས་བཤད་བྱུང་༏ ཞེས་དང་།

ང་ཚོའི་ཁང་པའི་ཁྱིམས་ཀྱི་སྟེང་བྱེའུ་བྱ་བ། མི་ལ་གདྲན་ནས་འཛིགས་སྣང་མི་བྱེད་མཁན་ཞིན་ཏུ་ཡ་མཚན་པ། ཁ་དོག་དང་གཤོག་པ་སོགས་ཧ་ཅང་མཛེས་ལ་སྐད་སྙན་པ་ཞིག་བབས་སོང་༎

ཞེས་དང་།

སྙིང་ནད་བྱ་བ། ལུས་ཀྱི་ཁོག་པ་གཤགས་ནས་བལྟ་བའི་ཚེ་མཐོང་རྒྱུ་ཡོད་པ་གཅིག་ཡིན་པ་སུས་ཀྱང་བཤད་དུ་མེད་པས། དེ་ཡོངས་གྲགས་སྙིང་རྩ་འཕར་བཞིན་པའི་གཟུགས་སུ་གྲུབ་པའི་སྙིང་དེའི་ནད་ལྟ་བུ་ཞིག་མིན༎ ཞེས་པ་ལྟ་བུ་དང་།

སྣེ་མང་གི་ཚིག་སྒྲུབ་ནང་གསེས་ཚིག་གི་སྦྱོར་བ་མང་ཙམ་ཞིག་ཡོད་པ་ཞིག་འདི་ར་དཔེར་བརྗོད་ན།

ཆོས་རྒྱལ་རྣམས་ཀྱི་སྐུ་དུས་ནས་ཡོད་པའི་སྨན་གྱི་སྲོལ་རྒྱུན་གང་ཞིག དུས་ཀྱི་རིམ་པའི་ནང་ཡར་རྒྱས་ཤུགས་ཆེ་ཕྱིན་ཡོད་པ་ནི། ཆོས་རྒྱལ་རྣམས་སྐྱི་ཚོགས་དང་འབངས་ཀྱི་གནས་སྟངས་ལ་ཐུགས་འཁུར་ཆེན་པོ་ཡོད་པའི་དབང་གིས། རང་གི་རྒྱལ་ཁབ་ནང་ཡོད་པའི་སྲོལ་རྒྱུན་དེ་ཙམ་གྱིས་ཆོམས་ཏེ་མ་བཞུགས་པར། ཁྱིམ་མཚེས་རྒྱལ་ཁབ་ནང་ཡོད་པའི་སྲོལ་རྒྱུན་ལའང་ཐུགས་སྣང་ཆེན་པོ་གནང་སྟེ། ཐབས་ཤེས་སྣེ་མང་གི་ལམ་ནས་འབད་བརྩོན་གནང་བའི་གྲུབ་འབྲས་ཤིག་ལ་ངོས་གཟུང་དགོས༎[༡]

ཡང་ཞིབ་ཏུ་བརྟག་པའི་གཞིར་ཁོ་བོས་གཞན་དུ་བྲིས་པའི་རྩོམ་བྲིས་ཤིག་ལས་དྲངས་སྟེ་དཔེར་བརྗོད་དབྱད་པ་དང་བཅས་པ་ཞིག་བཀོད་ན།

ག་སར་གྱི་སྒྲུང་གི་བསྟན་བཅོས་བྱུང་དུས་ལ་ད་ལྟ་ངེས་པ་བརྙེད་པ་མི་

[༡] དཔེར་བརྗོད་འདི་མཁས་དབང་དགེ་བཤེས་ངག་དབང་བསམ་གཏན་ལགས་ནས་བསྐུལ༎

སྣང་ཡང་། སྦྱོར་དེ་རྣམས་ཀྱིས་བོད་བཙན་པོའི་དུས་སྐབས་ཀྱི་སྲིད་གཞུང་གི་ལོ་རྒྱུས་མང་པོ་ཞིག་སྟོན་པ་དང་། རྩོམ་གྱི་གཤིས་ཀ་མང་དག་ཅིག་བོད་རང་གི་གནའ་སྲོལ་ངག་རྒྱུན་ནས་བཤད་པའི་གཏམ་དང་། དཔེ། གླུ་སོགས་གཙོ་འདོན་བྱས་པ་རིགས་པས་སྦྱོར་ཐུབ་པར་མངོན༑ ཞིབ་མོར་དཔྱད་ན་འདི་ལྟར་ཡང་སྣམ་ཏེ། བོད་ཀྱི་རྩོམ་རིགས་ནང་མི་ཆོས་ཀྱི་གནད་ཆེད་དུ་སྟོན་པའི་བསླབ་བྱའི་རིགས་མང་ཙམ་ཞིག་བཞུགས་པ་རྣམས་གོང་དུ་ཞུས་པ་བཞིན་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་བལྟ་ཕྱོགས་ལ་དམིགས་བསལ་ལྟོས་མི་དགོས་པའི་རྩོམ་རིགས་དེང་སྐྱ་བོའི་རིག་གནས་སུ་གྲགས་པའི་གྲས་སུ་བརྩི་ཆོག་པར་ཁོ་བོས་མཐོང་ངོ་།[༢] །ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ།།

དེ་ཡང་གོང་དུ་དྲངས་པའི་ཚིག་ཕྲུང་དེར་བརྟག་ན། "གེ་སར་གྱི་སྦྱོར།" ཞེས་པ་ནས "མངོན།" ཞེས་པའི་བར་ཚིག་སྦྱོར་གཅིག་དང་། "ཞིབ་མོར་དཔྱད་ན།" ཞེས་པ་ནས། "མཐོང་ངོ་།" །ཞེས་པའི་བར་གཅིག་སྟེ་ཚིག་སྦྱོར་གཉིས་སུ་གནས། དེ་ལྟ་ནའང་ཚིག་སྦྱོར་དང་པོར་རྩ་བའི་ཚིག་སྦྱོར་ནི། "གེ་སེར་གྱི་སྦྱོར་རྣམས་ཀྱིས་བོད་བཙན་པོའི་དུས་ཀྱི་སྲིད་གཞུང་གི་ལོ་རྒྱུས་མང་པོ་ཞིག་སྟོན་པ་དང་། བོད་རང་གི་གནའ་སྲོལ་ངག་རྒྱུན་ནས་བཤད་པའི་གཏམ་གླུ་སོགས་གཙོ་འདོན་བྱས་པ་རིགས་པས་སྦྱོར་ཐུབ་པར་མངོན།" ཞེས་པ་དེ་ཡིན་ཅིང་། ཚིག་སྦྱོར་དེ་ལ་ཁྱད་གཞིའི་མིང་ཚིག་གཅིག་ལས་མེད་ཀྱང་ཁྱད་ཆོས་བྱ་ཚིག་གཉིས་བཀོད་ཡོད་དེ། ལོ་རྒྱུས་མང་པོ་ཞིག་སྟོན་པ་དང་། གཏམ་གླུ་སོགས་གཙོ་འདོན་བྱས་པ་རིགས་པས་སྦྱོར་ཐུབ་པ་དེ་གཉིས་སོ། །ཚིག་སྦྱོར་དེའི་ཆ་ཤས་སམ་བུའི་རྩལ་དུ་ནི། "བསྟན་བཅོས་དེ་རྣམས་བྱུང་དུས་ལ་ད་ལྟ་ངེས་པ་རྙེད་པ་མེད།" ཅེས་པའི་ཚིག་སྦྱོར་

༢ «ལེགས་བཤད་ལུགས་ཀྱི་བསླབ་བྱའི་དཔེ་ཚོགས།» བོད་ཀྱི་གཙུག་ལག་གཅེས་བཏུས། བོད་ཕྲེང་། ༡༧ སྟོན་གླིང་ངོ་སྤྲོད། ཤོག xii

དེ་བཀོད་ཅིང་། ཚིག་སྦྱོར་འདི་དང་ཚིག་སྒྲུབ་མ་གཙང་གཉིས་ཀྱི་དབར་མཚམས་སྦྱོར་གྱི་ཕྲད་"ཡང་"ཞེས་པ་བཏབ་སྟེ་མ་བུར་རམ་གཙོ་ཕལ་དུ་སྒྱུར་རོ། །དེ་བཞིན་དུ་ཚིག་སྒྲུབ་གཉིས་པར་ཡང་ཚིག་སྒྲུབ་དངོས་གཞི་ནི། "བོད་ཀྱི་རྩོམ་རིགས་ནང་མི་ཆོས་ཀྱི་གནད་ཆེད་དུ་སྟོན་པའི་བསླབ་བྱའི་རིགས་མང་ཙམ་ཞིག་བཞུགས་པ་རྣམས་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་བལྟ་ཕྱོགས་ལ་དམིགས་བསལ་བསྐོས་མི་དགོས་པའི་རྩོམ་རིགས་ཀྱི་གྲས་སུ་བརྩི་ཆོག་པར་ཁོ་བོས་མཐོང་།" ཞེས་པ་དེ་ཡིན་ཅིང་། དེའི་བྱའི་ཚུལ་དུ། "ཞིབ་མོར་དཔྱད་ན་འདི་ལྟར་སྣམ་སྟེ།" ཞེས་པའི་ཚིག་སྦྱོར་དེ་བཀོད༏ ཚིག་སྦྱོར་དེ་ལ་སྦྱིར། "ཁོ་བོས་ཞིབ་མོར་དཔྱད་ན།" ཞེས་ཁྱད་གཞི་ཁོ་བོ་ཞེས་པ་དངོས་སུ་མ་སྨོས་ནའང་དོན་ལ་ཡོད་པ་དང་། དེའི་སྟེང་"ཞིབ་མོར་དཔྱད།" ཅེས་བྱ་ཚིག་དང་འབྲེལ་བའི་ཁྱད་ཆོས་ཀྱང་ཚང་མོད། ཚིག་སྦྱོར་དེ་ལ་རྐྱེན་ལྟོས་གསལ་བྱེད་ཀྱི་ཕྲད་ན་སྒྲ་བཏབ་པས། ཚིག་སྒྲུབ་གཞན་ཞིག་གི་ཆ་ཤས་སུ་གྱུར་པའི་ཚིག་སྦྱོར་ཙམ་ལས་རང་ཉིད་ཚིག་སྒྲུབ་རང་མཚན་པར་མི་གྱུར་བའི་གནད་ཡོད་པ་ཤེས་དགོས༏ དེ་ལ་ཚིག་སྦྱོར་གཙོ་ཕལ་ལམ་མ་བུ་སྒྱུར་ཏེ་ཚིག་སྒྲུབ་སྡེ་མང་སྒྲུབ་ཚུལ་གྱི་སྐོར་འདི་ནི་རྗེས་ཀྱི་ལེའུར་བརྗོད་པར་བྱའོ།།

༢༩།༩ ཚིག་སྒྲུབ་ནང་ལུང་དངོས་སུ་འདྲེན་པ་དང་བརྒྱུད་ནས་འདྲེན་པའི་ཚུལ།

སྡེ་མང་ཚིག་སྒྲུབ་དང་འབྲེལ་བའི་གནད་དོན་ངེས་དགོས་པ་ཞིག་ནི། ཚིག་སྒྲུབ་ནང་གཞན་གྱིས་བཤད་པའི་གཏམ་མམ་ཡང་ན་དཔེ་ཆ་དང་དེབ་ལྟ་བུ་ནས་ལུང་འདྲེན་བྱེད་པའི་ཚུལ་དེ་ཡིན༏ དཔེར་ན། དོན་གྲུབ་ལྟ་བུ་མི་གཞན་ཞིག་ལ། ཚེ་རིང་གིས་ལྷ་ས་ལ་ཁོ་རང་རང་འགྲོ་ཆོག་ཅེས་བཤད་བྱུང་། ཞེས་བཤད་པའི་དབང་དུ་བཏང་ན།

ཚེ་རིང་གིས་ལྷ་ས་ལ་ཁོ་རང་རང་འགྲོ་ཆོག་ཟེར་བྱུང་། ཞེས་དང་།

ཡང་ན། ཚེ་རིང་གིས"ལྷ་ས་ལ་ང་རང་རང་འགྲོ་ཆོག" ཅེས་ཟེར་བྱུང་། ཞེས་ལུང་འདྲེན་བྱ་ཚུལ་གཉིས་ཡོད་ཅིང་། དེ་གཉིས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ཡང་། གཅིག་ལ་ཚེ་རིང་གིས་དེ་འདྲ་ཟེར་བྱུང་ཅེས་

པ་ཙམ་ལས་གང་སྨྲས་པའི་ཚིག་ཇི་མ་ཇི་བཞིན་མ་བཀོད་ལ། གཙིག་ཤོས་ལ་ཚེ་རིང་གི་ངག་ཇི་མ་ཇི་བཞིན་སྐྱུར་ལྷབས་ལྷ་བུར་དྲངས་པར་བརྟེན། དང་པོ་ལ་བརྒྱུད་ནས་ལུང་འདྲེན་པ་དང་། ཕྱི་མ་ལ་དངོས་སུ་ལུང་འདྲེན་པ་ཞེས་བྱའོ། །དེ་ཡང་ལུང་འདྲེན་དངོས་སུ་བྱེད་པ་རྣམས་ལ་ཨིན་ཡིག་གི་ལུང་འདྲེན་གྱི་རྟགས་བཀོད་དེ་གང་དྲངས་པའི་ལུང་དེ་རྟགས་སྔ་ཕྱི་གཉིས་ཀྱི་བར་བཙུག་ན་ལེགས༑ དེ་ཡང་དཔེར་བརྗོད་འགའ་ཤས་བཀོད་ན།

ཁ་སང་ང་སྒྲུག་ཁང་དུ་ཡོད་དུས་པདྨས་ང་ལྷ་སར་འགྲོ་མཁན་ཡིན་པས་ཞེས་དྲིས་བྱུང་།

ཁ་སང་ང་སྒྲུག་ཁང་དུ་ཡོད་དུས་པདྨས། "རང་ལྷ་སར་འགྲོ་མཁན་ཡིན་པས།" ཞེས་དྲིས་བྱུང་།

ནོར་བུས་དེང་སང་ཁོ་རང་སེམས་པ་སྐྱིད་པོ་ཞི་དྲག་ཡོད་ཅེས་གསུངས་བྱུང་།

ནོར་བུས། "དེང་སང་ང་སེམས་པ་སྐྱིད་པོ་ཞི་དྲག་ཡོད།" ཅེས་གསུངས་བྱུང་།

པདྨས་མེ་ཏོག་རྒྱ་སེར་དམར་པོ་ཞིག་ང་ལ་སྤྲད་ནས་ང་ལ་དགའ་ཡི་འདུག་ཅེས་ཟེར་དུས་ང་སྐད་ཆ་བཤད་མ་ཐུབ་པར་ལུས་སོང་།

པདྨས་མེ་ཏོག་རྒྱ་སེར་དམར་པོ་ཞིག་ང་ལ་སྤྲད་ནས། "ང་ཁྱེད་རང་ལ་དགའ་ཡི་འདུག" ཅེས་ཟེར་དུས་ང་སྐད་ཆ་བཤད་མ་ཐུབ་པར་ལུས་སོང་། ལྟ་བུའོ།།

གོང་དུ་བཀོད་པའི་དཔེར་བརྗོད་དུ་ཁྱད་པར་གསལ་བར་ཐོན་པ་བཞིན། དཔེ་ཆའམ་དེབ་སོགས་ནས་ལུང་འདྲེན་བྱེད་སྐབས་སུའང་། གང་ནས་ལུང་འདྲེན་བགྱི་བའི་གཞུང་དེ་ལས་ཚིག་ཇི་མ་ཇི་བཞིན་དྲངས་པ་དང་མ་དྲངས་པ་གཉིས་ལའང་ཁྱད་པར་གསལ་བར་ཕྱེ་སྟེ་བཀོད་ན་ཀློག་པ་པོ་རྣམས་ནས་བདེ་བླག་ཏུ་ངེས་ཐུབ་པའི་དགེ་མཚན་ཡོད༑ དེར་བརྟེན། ལུང་དངོས་སུ་དྲངས་པ་ཡིན་ན།

ས་པཎ་གྱིས་«ལེགས་པར་བཤད་པ་རིན་པོ་ཆེའི་གཏེར་»དུ། "རིག་པ་ནངས་པར་འཆི་ཡང་བསླབ།" །ཅེས་གསུངས། ཞེས་འབྲི་ལ། གལ་ཏེ་ལུང་དངོས་སུ་མ་དྲངས་པར་དོན་ཐོབ་ཙམ་སློས་

པ་ཡིན་ན།

ས་པཎ་གྱིས་«ལེགས་པར་བཤད་པ་རིན་པོ་ཆེའི་གཏེར་»དུ་ `རིག་པ་ནངས་པར་འཆི་ནའང་བསླབ་དགོས་ཞེས་གསུངས། ཞེས་པ་ལྟ་བུར་འབྲི་ན་ལེགས་སོ།།

༢༩།༥ ཚིག་སྒྲུབ་ཀྱི་ཁྲིད་གཞི་རྒྱུས་བསྡུས།

ཚིག་སྒྲུབ་ཀྱི་རྩ་བའི་སྒྲོམ་གཞི་དེ་བདེ་བླག་ཏུ་མཐོང་ཐུབ་པ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་ཚིག་སྒྲུབ་ལ་སྣ་མང་པོ་ཡོད་པའི་རྐྱེན་གྱིས་འཁྲུལ་པར་མི་འགྱུར་བའི་སླད་དུ་གནད་གཅིག་ནི་ཚིག་སྒྲུབ་གང་ཡིན་རུང་དེའི་ཁྲིད་གཞིའམ་སྐབས་ཐོབ་ཀྱི་གཏམ་དེའི་བརྗོད་གཞི་གང་ཡིན་ལམ་སེང་ངོས་འཛིན་ཐུབ་པར་བྱེད་པ་དེ་ཡིན༑ དེ་ཡང་ཁྲིད་གཞི་སྟབས་བདེ་པོ་དཔེར་ན་མིང་ཚིག "པདྨ།" "ཚེ་རིང་།" ལྟ་བུ་མིང་དངོས་དང་། ཡང་། "བུམ་པ།" "མེ་ཏོག" "ལོ་མ།" ལྟ་བུ་རིགས་ཀྱི་མིང་། དེ་བཞིན་དུ་མིང་ཚབ། "ང་" "ཁྱོད་" "ཁོང་" "དེ་" "འདི་" "འདི་ཚོ་" ལྟ་བུ་རེ་རེ་ལས་མེད་ན་དཀའ་ངལ་མེད་མོད། སྐབས་འགར་ཚིག་སྒྲུབ་གཅིག་ཡིན་ནའང་དེ་ལ་ཁྲིད་པར་གྱི་ཚིག་མང་པོ་བཏབ་པའི་ཁྲིད་གཞི་ཡང་འོང་བས། དེའི་ཚེ་ཚིག་སྒྲུབ་ཀྱི་ཁྲིད་གཞི་ལམ་སེང་ངོས་འཛིན་པ་ཙུང་དཀའ་སྲིད་པར་བརྟེན་ཁྲིད་གཞིའི་རིགས་མི་འདྲ་བ་ཡོད་ཚུལ་རྣམས་ཤེས་ན་དགེ་མཚན་ཆེ༑

དེ་ལ་གོང་དུ་སྨྲས་པ་ལྟར། "པདྨས་གཞས་བཏང་།" "བགྲེས་གྲིས་གར་ཁྲབ།" ལྟ་བུ་ནི་མིང་ཚིག་དང་མི་ཚབ་རྐྱང་པ་ཚིག་སྒྲུབ་ཀྱི་ཁྲིད་གཞིར་སོང་བས་སྟབས་བདེ་མོད། སྐབས་མང་པོར་ཚིག་སྒྲུབ་ཀྱི་ཁྲིད་གཞི་ལ་མིང་ཚིག་དང་མིང་ཚབ་རྐྱང་པ་མ་ཡིན་པར་ཚིག་བསྒྲིགས་སྟེ། ཁྲིད་ཆོས་སྦྱར་བའི་མིང་ཚིག་གམ་མིང་ཚབ་བམ། ཡང་བྱ་ཚིག་ལས་ཁྲིད་ཚིག་གྲུབ་པའི་ཚིག་ཅིག་མིང་ཚིག་ལ་སྦྱར་སྟེ་ཁྲིད་གཞིར་བཀོད་པའང་ཡོད༑ དེ་ལའང་ནང་གསེས་དཔེར་ན། བྱ་ཚིག་གཙོ་བོར་གྱུར་པའི་ཚིག་བསྒྲིགས་ལས་ཁྲིད་གཞི་སྒྲུབ་པ། དཔེར་ན།

ཧ་བཞོན་རྒྱུ་དེ་ལས་སླ་པོ་ཡོད་མ་རེད༏ (ཁ་སྐད་ལ། ཧ་བཞོན་ཡག་དེ་ཞེས་སྨྲ།)

གཞས་གཏང་རྒྱུ་དང་། ཇ་འཐུང་རྒྱུ་གཉིས་ཀ་ག་ལ་འོང་༏

ལེགས་སྦྱར་སྦྱོང་རྒྱུ་དེ་དཀའ་བའི་གནས་ཤིག་རེད༏

ཞིང་ལ་ས་བོན་བཏབ་རྒྱུ་དེ་ལུས་སོང་༏

ཚེ་རིང་གིས་དཀར་ཡོལ་བཙགས་པ་དེས་འཚོ་མོ་རླུང་ལངས་སོང་།

སྒོ་ཕྱེ་བ་དེ་ག་རང་འགྲིགས་ཡོད་མ་རེད༏

མ་ཧི་བགྲངས་ཀྱིན་བསྡད་པ་དེས་སྐྱབས་སོང་༏ ལྟ་བུ་དང་།

ཡང་ཁྱད་ཚིག་གཙོ་བོར་གྱུར་པའི་ཚིག་བསྒྲིགས་ལས་ཁྱད་གཞི་སྒྲུབ་པ། དཔེར་ན།

སྨྲ་བ་རྣམས་ཀྱི་དམ་པ་སྟོན་པ་ཤཱཀྱ་ཐུབ་པས་གསུངས་སོ།།

ངས་བརྩེ་པོ་བྱེད་སའི་དེབ། ལོ་མང་པོར་གཅེས་པོར་ཉར་བའི་ས་སྨྱུ་ལེགས་བཤད་དེ་བརླག་སོང་༏

ཉིན་ཤས་སྔོན་ལ་ཉོས་པའི་ཀུ་ཤུ་དེ་རུལ་འདུག ལྟ་བུའོ།།

ཚིག་སྒྲུབ་ཀྱི་ཁྱད་གཞི་ངོས་བཟུང་བའི་ཚེ། སྐབས་མང་པོར། ཚིག་ཕྲད། ཉེ་སྒྲ་དང་། དེ་སྒྲ་བཏབ་མིན་ལས་རགས་ཙམ་ངོས་འཛིན་ནུས་ཏེ། དཔེར་ན། "བླ་མ་དེ་ཐུགས་སེམས་བཟང་པོ་འདུག" ཅེས་དང་། "མི་ཏོག་དེ་ཧི་མ་ལ་ཡའི་རི་བརྒྱུད་ནས་ཐོན་པ་ཞིག་རེད།" ཅེས་པར་ངེས་བཟུང་གི་དེ་སྒྲ་སྦྱར་བའི་དབང་གིས་ཚིག་སྒྲུབ་དེ་གཉིས་ཀྱི་ཁྱད་གཞི་ལམ་སེང་ངོས་འཛིན་ཐུབ་པ། དེ་བཞིན་དུ། "ཁོ་བོ་ནི་རྩམ་ཟ་གདོང་དམར་ཅན་གྱི་རིགས་སུ་སྐྱེས།" ཞེས་དང་། "ཁྱི་ནི་ཕག་པ་ལས་སྐྱུང་།" ཞེས་དང་། "མོག་མོག་ནི་འཕེན་ཐུག་ལས་གྲགས་ཆེ།" ལྟ་བུར་ངེས་བཟུང་གི་དགར་བའི་སྒྲ་ནི་ཞེས་པ་སྦྱར་བས། དེའི་སྟོབས་ཀྱིས་ཚིག་སྒྲུབ་དེ་རྣམས་ཀྱི་ཁྱད་གཞི་གང་ཡིན་བདེ་བླག་ཏུ་ཤེས་ཐུབ་པ་བྱུང་ངོ་།།

སྤྱིར་ནི་གོང་དུ་སྨྲས་པ་བཞིན། བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་ལ་ཚིག་སྒྲུབ་ཀྱི་ཁྱད་གཞི་དང་ཁྱད་ཆོས་དབར་སྐབས་མང་པོར་ཚིག་དོན་དུ་མས་བར་དུ་ཆོད་པ་འོང་བས། སྣེ་མང་ཚིག་སྒྲུབ་རྣམས

གློག་པའི་ཚེ་སྐབས་འགར་ཁྱད་གཞི་ཁྱད་ཆོས་ལེགས་པོར་སྦྱར་མི་ཐུབ་པ་འོང་བ་ལ། སྔོན་གྱི་བོད་ཀྱི་བརྡ་སྤྲོད་སློབ་རྣམས་ནས་དཀའ་ངལ་དེ་བཟློག་ཐབས་སུ། སྤྱི་སྒྲ་དང་འབྲེལ་བའི་དྲི་ཚིག་དཔེར་ན། "གང་གིས།" "གང་ལ།" "གང་གི་ཕྱིར།" "ཚུལ་ཇི་ལྟར་དུ།" "ཇི་ཙམ་དུ།" ཞེས་སོགས་སྦྱར་ཏེ་བརྟག་དགོས་ཚུལ་གསུངས་པའང་ཤིན་ཏུ་ཕན་པའི་ཐབས་ལམ་ཞིག་ཏུ་མཐོང་། དཔེར་ན་འཇམ་མགོན་ས་པཎ་གྱིས་«མཁས་འཇུག་»ཏུ། «རྩ་བ་ཤེས་རབ་»ཀྱི་མཆོད་བརྗོད་ཀྱི་ཚིགས་བཅད།

གང་གིས་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་བར་འབྱུང་། །འགག་པ་མེད་པ་སྐྱེ་མེད་པ།།
འོང་བ་མེད་པ་འགྲོ་མེད་པ། །ཆད་པ་མེད་པ་རྟག་མེད་པ།།
ཐ་དད་དོན་མིན་དོན་གཅིག་མིན། །སྤྲོས་པ་ཉེར་ཞི་ཞི་བསྟན་པ།།
རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་སྨྲ་རྣམས་ཀྱིས། །དམ་པ་དེ་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ།།[༣]

ཞེས་པ་དཔེར་བཀོད་དེ་དོན་བཀྲལ་ཚུལ་འདི་ལྟར་གསུངས་སྟེ།

དཔེར་ན་གང་གིས་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་བར་འབྱུང་། །ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་ལའང་ཚིག་དང་པོ་གང་གིས་ཞེས་བྱ་བ་དང་། དྲུག་པའི་བསྟན་པ་ཞེས་བྱ་བ་དང་། བརྒྱད་པའི་དེ་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ་ཞེས་སྦྲེལ་ལ་གང་གིས་བསྟན་པ་དེ་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ་ཞེས་ཁྱད་པར་གྱི་གཞི་བླང་ངོ་། །དེ་ནས་ཁྱད་པར་གྱི་ཆོས་བཤད་དོ། །གང་བསྟན། གང་གིས་བསྟན། ཇི་ལྟར་བསྟན་ཞེས་དོན་གྱི་དྲི་བ་བཀོད་ལ། གང་བསྟན་ན་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་བར་འབྱུང་བ་བསྟན། གང་གིས་བསྟན་ན་རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་དེས་བསྟན། ཇི་ལྟར་བསྟན་ན་ཞི་བ་བསྟན། ཞེས་སྦྲེལ་ལོ། །དེ་དག་གི་དོན་ལེགས་པར

༣ མགོན་པོ་ཀླུ་སྒྲུབ། «རྩ་བ་ཤེས་རབ།» རབ་བྱེད། ༡ མཆོད་བརྗོད།

> བཤད་ན། རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་བར་འབྱུང་བ་ཇི་ལྟ་བུ་ཞེ་ན། འགག་པ་མེད་པ་སྐྱེ་མེད་པ། །འོང་བ་མེད་པ་འགྲོ་མེད་པ། །ཆད་པ་མེད་པ་རྟག་མེད་པ། །ཐ་དད་དོན་མིན་དོན་གཅིག་མིན། །ཞེས་དེ་ལྟ་བུའི་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་བར་འབྱུང་བ་མཐའ་བརྒྱད་དང་བྲལ་བ་དེ་རྟེན་འབྲེལ་གྱི་ཁྱད་པར་གྱི་ཆོས་སུ་སྦྱར་རོ། །གང་གིས་བསྟན་པའི་སངས་རྒྱས་ཇི་ལྟ་བུ་ཞེ་ན། སྨྲ་བ་རྣམས་ཀྱི་དམ་པ་ཞེས་སྦྱར་ཏེ། སྨྲ་བ་ནི་དྲག་པོ་དང་འཕྲོག་བྱེད་ལ་སོགས་པ་ལྷ་ཆེན་པོ་རྣམས་སམ། སེར་སྐྱ་དང་གཟེགས་ཟན་ལ་སོགས་པ་དྲང་སྲོང་ཆེན་པོ་རྣམས་ཡིན་གྱི། སྨྲ་བ་གང་ཅིའང་རུང་བ་ཕལ་པ་རྣམས་མི་བཟུང་ངོ་།། རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་བར་འབྱུང་བ་དེ་ཇི་ལྟར་བསྟན་ཞེ་ན། སྤྲོས་པ་ཉེར་ཞི་ཞི་བསྟན་པ།། ཞེས་སྨྲོས་ལ། དེ་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་བར་འབྱུང་བ་དེའང་། སྤྲོས་པ་ཐམས་ཅད་ཉེ་བར་ཞི་བའི་ཞི་བ་ཡིན་ཏེ། དབང་ཕྱུག་ལ་སོགས་པ་ཞི་བར་འདོགས་པའི་ཞི་བ་མ་ཡིན་གྱི། ཡོད་མེད་ལ་སོགས་སྤྲོས་པ་ཐམས་ཅད་ཉེ་བར་ཞིའོ་ཞེས་བཤད་པར་བྱའོ།།[༩]

ཞེས་གསུངས་པ་ལས། «རྒྱ་ཤེའི་»མཆོད་བརྗོད་ཤློ་ཀ་གཉིས་ཀྱི་ནང་ཚིག་སྦྱོར་སྣེ་མང་པོ་ཡོད་པ་རྣམས་གསལ་བར་ངོས་འཛིན་ཏེ་དེ་རྣམས་ཕན་ཚུན་ ཇི་ལྟར་སྦྲེལ་དགོས་ཚུལ་གསལ་བར་སྟོན༔ སྤྱི་སྒྲ་དང་འབྲེལ་བའི་དྲི་ཚིག་བཀོད་དེ་གཞུང་དོན་འགྲེལ་ཚུལ་འདི་འཇམ་མགོན་ས་པཎ་དང་རྗེ་ཙོང་ཁ་པ་ཆེན་པོ་སོགས་ཚད་ལྡན་མཁས་པའི་གསུང་དུ་མང་དུ་ཐོན་པ་སོགས་ཀྱིས། སྔོན་གྱི་བོད་ཀྱི་མཁས་པ་རྣམས་ཀྱི་སྲོལ་ཤིན་ཏུ་བཟང་པོ་ཞིག་ཡིན་པར་ཁོ་བོ་མཐོང་བས། དེང་རབས་ཀྱི་གཞོན་ནུ་རྣམས་ཀྱང་བོད་ཀྱི་གཙུག་ལག་གི་ཡིག་ཆ་གློག་པའི་ཚེ་རྒྱུན་དུ་བེད་སྤྱོད་གཏང་ཤེས་ན་དགེ་མཚན་བླ་ན་མེད་པ་ཞིག་ཡོད་དོ་ཞེས་ཁོ་བོ་སྨྲའོ།། ||

---

[༩] «མཁས་པ་ལ་འཇུག་པའི་སྒོ།» ས་པཎ་གསུང་འབུམ་དཔེ་བསྡུར་མ། དེབ། ༩ ཤོག ༧༩

ལེའུ་ཉེར་བདུན་པ།
ཚིག་གི་སྦྱོར་བ་གཙོ་བོ་དང་ཕལ་པའི་སྐོར།

༄ ཚིག་སྦྱོར་གཙོ་བོ་དང་ཕལ་པ་ཞེས་པ་ནི། སྔེ་མང་ཚིག་སྒྲུབ་དང་འབྲེལ་བའི་གནས་དོན་ཞིག་སྟེ། ཚིག་སྒྲུབ་གཅིག་གི་ནང་ཁྱད་གཞི་དང་ཁྱད་ཆོས་ཆ་ཚང་བར་ཡོད་པའི་ཚིག་སྦྱོར་གཉིས་སམ་གཉིས་ལས་མང་བ་ཡོད་ཚེ། ཚིག་སྒྲུབ་དེའི་རྒྱ་བའི་ཚིག་སྦྱོར་ལྟ་བུ་ཞིག་ཡོད་པ་དེ་གཙོ་བོའམ་མ་མ་དང་། གཞན་རྣམས་དེའི་ཆ་ཤས་ལྟ་བུར་བཀོད་པས་ཚིག་སྦྱོར་ཕལ་པའམ་བུ་ལྟ་བུར་འཛོག་དགོས་ཤིང་། དེ་ལྟ་བུའི་ཚིག་སྦྱོར་ཕལ་པ་རྣམས་རང་ཉིད་ཀྱིས་བརྗོད་དོན་སྟོན་པ་རྒྱ་བའི་ཚིག་སྦྱོར་དེར་ལྟོས་དགོས་པ་མ་ཟད། ཕལ་པའི་ཚིག་སྦྱོར་རྣམས་ལོགས་སུ་བཀྲལ་ཚེ་ཚིག་སྒྲུབ་རང་མཚན་པར་གནས་མི་ནུས་པ་སྟེ། དཔེར་ན། ཚིག་སྒྲུབ། "ཁ་སང་ང་དགོང་དྲོ་ནང་ལ་འགྲོར་དུས་ཁྲིམས་སོ་བརྒྱབ་བྱུང་།" ཞེས་པ་ལྟ་བུ་ལ། "ཁ་སང་ང་དགོང་དྲོ་ནང་ལ་འགྲོར་དུས།" ཞེས་པའི་ཚིག་སྦྱོར་གཅིག་དང་། "ཁྲིམས་སོ་བརྒྱབ་བྱུང་།" ཞེས་པའི་ཚིག་སྦྱོར་སྟེ་གཉིས་ཡོད་པ་ལས། གཙོ་བོ་ནི། "ཁྲིམས་སོ་བརྒྱབ་བྱུང་།" ཞེས་པ་དེ་ཡིན་ལ། ཚིག་སྦྱོར་དེ་ལོགས་སུ་བཀོད་ན་ཚིག་སྒྲུབ་རང་མཚན་པར་གྱུར་ཐུབ་པ་བརྗོད་མི་དགོས༑ དེ་ལས་ལྡོག་སྟེ་ཚིག་སྦྱོར། "ང་དགོང་དྲོ་ནང་ལ་འགྲོར་དུས།" ཞེས་པ་ལ། སྤྱིར་ཁྱད་གཞི་"ང"དང་། ཁྱད་ཆོས་སུ་གྱུར་པའི་བྱ་ཚིག "ནང་ལ་འགྲོར་བ།" གཉིས་ཚང་མོད། ཚིག་སྦྱོར་དེས་དོན་ཆ་ཚང་བར་སྟོན་པ་དེ་ཚིག་སྒྲུབ་དེའི་ཚིག་སྦྱོར་གཙོ་བོ་དེར་ལྟོས་ཤིང་། དེ་ཙམ་དུ་མ་ཟད་ཚིག་སྦྱོར་ཕལ་པ"ཁ་སང་ང་དགོང་དྲོ་ནང་ལ་འགྲོར་དུས"ཞེས་པ་དེ་ལོགས་སུ་བཀོད་ན་ཚིག་སྒྲུབ་རང་མཚན་པར་གྱུར་མི་ཐུབ་པའི་ཁྱད་པར་ཡོད༑

དེ་ཡང་སྤྱིར་ཚིག་སྒྲུབ་ཀྱི་སྐོར་ལ་བོད་ཀྱི་སྲོལ་རྒྱུན་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་གཞུང་དུ་བཤད་པ་གཏན་ནས་མེད་པ་དང་། ལྷག་པར་དུ་ཚིག་སྒྲུབ་གཅིག་གི་ནང་དུའང་ཚིག་གི་སྦྱོར་བ་གཙོ་ཕལ་དུ

འགྱུར་ཚུལ་གྱི་སྐོར་འདི་དེ་བས་ཀྱང་ཡོངས་སུ་གྲགས་པའི་གནས་ཤིག་མ་ཡིན་པར་བརྟེན། ཚུལ་འདི་ལ་བློ་གོམས་པའི་ཕྱིར་དཔེར་བརྗོད་གང་འཚམས་ཤིག་བཀོད་ན་ཕན་ངེས་པས། དེ་ལྟར་དུ་བགྱི་ན།

ངའི་བླ་མ་ཐུགས་རྗེ་དང་བཀྲིན་གྱི་བདག་ཉིད། གཞན་སུ་མཐོང་ནའང་གུས་པའི་ཚུལ་གྱིས་དུད་པ་དེ་མཁྱེན་པ་ཞིན་ཏུ་རྒྱུས་སོ།།

དངུལ་གྱི་བུམ་པ་ཕྲ་སྣ་ཚོགས་ཀྱིས་བརྒྱན་པ། སྤྱི་ལོ་༡༩༦༩ ས་ནས་༧༩ ས་ནས་ཙུང་ཟད་བཟོ་བཙོས་བྱས་པ་དང་དེ་རྗེས་ཚེ་རིང་ལ་བཙོངས་པ་དེ་ད་རིང་ཚུར་ཉོས་པ་ཡིན༏

ཁྱེད་རང་གིས་བུ་མོ་ད་བར་མིག་གིས་ཐེངས་གཅིག་ཀྱང་མཐོང་མ་མྱོང་བ་གཅིག་ལ་ཆང་ས་རྒྱབ་ཀྱི་ཡོད་རེད༏

ཁྱེད་རང་གིས་བུ་མོ་ཟེར་དུས་ད་བར་མིག་གིས་ཐེངས་གཅིག་ཀྱང་མཐོང་མ་མྱོང་བ་གཅིག་ལ་ཆང་ས་རྒྱབ་ཀྱི་ཡོད་རེད༏

ཁྱེད་རང་གིས་བུ་མོ་གང་ཞིག ད་བར་མིག་གིས་ཐེངས་གཅིག་ཀྱང་མཐོང་མ་མྱོང་བ་གཅིག་ལ་ཆང་ས་རྒྱབ་ཀྱི་ཡོད་རེད༏

མགུལ་རྒྱན་བྱ་བ། གསེར་གཙོ་མ་ལ་གཡུ་སྔོན་པོའི་ཕྲ་བཏབ་པ་རིན་ཐང་ཤིན་ཏུ་ཆེ་བ་ཞིག་རྐྱན་མས་ཁྱེར༏

བླ་མ་བྱ་བ། མཁས་བཙུན་བཟང་གསུམ་འཛོམས་པ་ཞིག་བསྟེན་དགོས༏

བླ་མ་ཞེས་པ། (ཁ་སྐད་ལ། བླ་མ་ཟེར་དུས་) མཁས་བཙུན་བཟང་གསུམ་འཛོམས་པ་ཞིག་བསྟེན་དགོས༏

བླ་མ་མཁས་བཙུན་བཟང་གསུམ་འཛོམས་པ་ཞིག་བསྟེན་དགོས༏

ང་ནི་སེམས་ཤིན་ཏུ་སྐྱོ་བས་ནང་ལ་ལོག་ཕྱིན་པ་ཡིན༏

> བུ་མོ་གང་ཞིག སྐད་ཤིན་ཏུ་སྙན་འཇེབས་དང་ལྡན་ཅིང་ཞབས་བྲོའང་མཁས་པ་དེས་གར་གྱི་སྣེ་དྲངས། བུ་མོ་གཞན་དག སྒྲ་སྙན་གཏོང་མཁས་པ་དེས་རྗེས་སུ་དྲངས་ཏེ་མོ་གཉིས་སྡིངས་ཆའི་སྟེང་དུ་སླེབས་དུས། མི་ཚང་མས་སྒྲོག་པ་བཏབ་སྟེ་དགའ་བསུ་བྱས།
>
> ཁ་སང་ཁྲིད་རང་ཕེབས་དུས་ང་གཟུགས་པོ་ཁྲུས་ཏེ་བསྡད་ཡོད་པས། ངས་ཁྲིད་རང་ཕེབས་པ་ལམ་སང་ཤེས་མ་བྱུང་།

"བོད་འགའ་ཞིག་འཇིག་རྟེན་སྔ་ཕྱི་མི་འདོད་པས་རྒྱང་འཕེན་ཞེས་ཟེར་བ་ནི་རྒྱང་འཕེན་པའི་སྒྲ་དོན་མ་ཤེས་པར་ཟད་ལ་མཁས་པ་རྣམས་ལ་མ་གྲགས་པས་གྱི་ནའོ།།" ཞེས་«མཁས་འཇུག་»ཏུ་བྱུང་བ་ལྟ་བུའོ།།

གོང་དུ་དྲངས་པའི་དཔེར་བརྗོད་འདི་ལྟ་བུའི་ཚིག་སྒྲུབ་མང་པོ་དང་། ལྷག་པར་ཡིག་སྐད་ལ་དེ་བས་ཀྱང་ཚིག་སྒྲུབ་ཤིན་ཏུ་མང་པོ་ཞིག་ཚིག་སྒྲུབ་རྐྱང་པ་སྟབས་བདེ་པོ་མ་ཡིན་པ་ཚིག་གི་སྦྱོར་བའི་སྣེ་མང་པོ་ཡོད་པ་ཡིན་ལ། རྩོམ་བྲིས་ཀྱི་མཛེས་ཆའི་ཆ་ནས་ཀྱང་ཚིག་སྒྲུབ་སྟབས་བདེ་དང་སྣེ་མང་དག་ཕན་ཚུན་བསྲེ་ནས་འབྲི་ཐུབ་ན་ལེགས་པ་དང་། ཚིག་སྒྲུབ་སྣེ་མང་གི་བརྒྱུད་ནས་བརྗོད་བྱ་ཡང་ཕན་ཚུན་བལྟོས་ནས་གྲུབ་པའི་གནས་ཚུལ་རྟོག་ཁྲ་ཅན་རྣམས་ཞིབ་མོར་སྟོན་ཐུབ་པའི་ཁྱད་ཆོས་ཡོད་པ་སོགས་ནི་རིག་པའི་ཚུ་ཚད་མཐོན་པོར་སོན་པའི་སྐད་ཡིག་སྤྱིའི་འགྲོ་སྟངས་ཡིན་པ་ཞུ་མི་དགོས།

ཚིག་གི་སྦྱོར་བ་གཙོ་ཕལ་གྱི་ཁྱད་པར་འདི་དང་འབྲེལ་བའི་གནད་དོན་གལ་ཆེ་བ་ཞིག་ནི། གོང་དུ་མིང་ཚབ་ཀྱི་ལེའུའི་ནང་སྤྱི་སྒྲ་ སུ་ དང་ གང་ གཟུགས་མི་འདྲ་བ། སུ་ཞིག སུས། སུ་ལ། སུའི། སུའི་ཆེད་དུ། གང་ཞིག གང་གིས། གང་གི གང་ལ། གང་གི་ཕྱིར། ཅེས་པ་རྣམས་མིང་ཚབ་ཏུ་གྱུར་ཚུལ་བཤད་པ་རྣམས། སྐབས་འགར་བྱ་ཚིག་ལ་ཚིག་གི་སྦྱོར་བ་གཙོ་ཕལ་སྦྱོར་ཏེ་སྒྲིག་པའི་ཚེ་སྤྱི་སྒྲའི་མིང་ཚབ་རྣམས་བཀོད་དེ་ཚིག་གི་སྦྱོར་བ་མ་མཐའ་གཙོ་བོ་ལ་ཕལ་པ་སྦྱོར་

བའང་འོང་སྟེ། དཔེར་ན།

ཞོག་པ་ང་ཚོས་གུ༷ང་གི་སྒོར་ལ་གདམ་སྒྲུས་པའི་ལས་བྱེད་པ་དེ་ད་ལྟ་རང་ཇ་ཁང་དུ་ཐུག་བྱུང་།

ཁ་སང་ཚོང་ཁང་ནས་གུ༷ང་ཉོས་པའི་གོས་ཆས་རྣམས་ཕྱིར་ལོག་བྱས་ཤིག

མེ་ཏོག་གུ༷ང་ལ་ཕོག་པའི་ལྷ་ལ་གསོལ་བ་འདེབས་ཤིང་། དེའི་བྱིན་རླབས་ཞུ།

“ག༷ང་ཞིག་གཟིགས་ཤིང་གསུང་བ་ཡི། །མཁྱེན་དང་སྟོན་པ་བླ་ན་མེད། །རྒྱལ་བ་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་བར་འབྱུང་། །གཟིགས་ཤིང་སྟོམ་པ་དེ་ལ་འདུད།” །ཅེས་པའི་ཚིགས་བཅད་«རྟེན་འབྲེལ་བསྟོད་པར་»བྱུང་བ་དང་།

མི་ག༷ང་ཞིག ལོ་ཤས་རིང་ང་དང་སློབ་གྲྭ་གཅིག་ཏུ་ཕྱིན་པ་དེ་ད་ལྟ་རང་ངའི་མདུན་ནས་ངོ་མི་ཤེས་པ་ལྟ་བུར་བྱས་ཏེ་གོམས་པ་སྤྱོས་ནས་ཕྱིན་སོང་བ་ཡ་མཚན།

བུ་མོ་ག༷ང་གིས་ཁ་སང་ཁྲིམ་དུ་ཁྲིད་ལ་མེ་ཏོག་སྤྲད་པ་དེ་ད་གྱིན་ངས་ལམ་དུ་འགྲོ་བ་མཐོང་བྱུང་།

ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ།།

དེ་ཡང་སྤྱི་སྒྲ་མིང་ཚབ་ལ་སྦྱར་ཏེ་ཚིག་གི་སྦྱོར་བ་ལ་ཁྱད་གཞིར་བཀོད་པའི་སྲོལ་འདི་ལེགས་སྦྱར་དང་དེང་དུས་ཀྱི་ཧིནྡིའི་སྐད་དུ་ཤིན་ཏུ་དར་ལ། ལྷག་པར་ནུབ་ཕྱོགས་པའི་སྐད་ཨིན་ཇི་དང་ཧྥ་རེནཆ་ལྟ་བུར་ཡང་ཡིག་སྐད་ཙམ་དུ་མ་ཟད་ཁ་སྐད་ལའང་ཁྱབ་ཆེ་བས། དེའི་ཤུགས་ཀྱིས་ཁ་སྐད་དུའང་ཚིག་གི་སྦྱོར་བ་གཙོ་ཕལ་དང་འབྲེལ་བའི་ཚིག་སྦྲུབ་སྣེ་མང་ཡོད་པ་ལྷུག་པོར་བཀོད་ཐུབ་པའི་ཁྱད་ཆོས་ཡོད། བོད་སྐད་ལ་ནི་ལེགས་སྦྱར་གྱི་ཤུགས་རྐྱེན་གྱིས་ཡིག་སྐད་ལ་སྤྱི་སྒྲ་མིང་ཚབ་ཏུ་བཀོད་དེ་ཚིག་སྦྲུབ་བྱེད་པའི་སྲོལ་ཡོད་མོད། དེ་ཡང་གཙོ་བོ་ལེགས་སྦྱར་གྱི་གཞུང་བོད་སྐད་དུ་ཚུར་ཕབ་འགྱུར་བྱས་པའི་ནང་དུ་མང་བ་ལས། རང་རྩོམ་རང་གི་ནང་ཉུང་ཤིང་། ལྷག་པར་ཁ་སྐད་ལ་ནི་དེ་བས་ཀྱང་ཆེས་ཤིན་ཏུ་ཉུང་བ་སྟེ་ཕལ་ཆེར་སྲོལ་འདི་གཏན་ནས་མེད་པ་ལྟ་བུར་གྱུར་པ་འདི་བོད་སྐད་རང་གི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་འགྲོ་སྟངས་ཤིག་ཡིན་ནམ་དཔྱད་དགོས

པར་མཐོང་ ། གང་ལྟར་ཡང་མ་མཐར་ང་ཚོས་གང་ཐུབ་ཐུབ་ཀྱིས་ཡིག་སྐད་ལ་སྤྱི་སྒྲ་མིང་ཚབ་ཏུ་བཀོད་དེ་ཚིག་སྦྱོར་བྱེད་པའི་སྲོལ་དེ་སྤར་སློབ་དཔོན་ཐོན་མི་ནས་བརྩམས་པའི་བོད་ཀྱི་ལོ་ཙཱ་བ་རྣམས་ནས་སྲོལ་གཏོད་པ་དེ་མ་ཉམས་པ་ཙམ་དུ་མ་ཟད། བོད་ཡིག་ནང་འབྲི་རྩོམ་ལ་འཇུག་པའི་ཚེ་ལྷུག་པོར་བེད་སྤྱོད་བཀྱི་བའི་གོམས་གཤིས་ཤིག་ཆགས་ཐུབ་ན་བོད་ཡིག་འབྲི་རྩོམ་ལ་བཛོད་པ་ཕྱུག་ཏུ་འགྲོ་བའི་དགེ་མཚན་ཆེན་པོ་ཡོད་པ་ཁོ་བོ་མཐོང་ །

དེ་ཡང་དཔེར་ན་ཧིནྡི་ལྟ་བུར་ཆ་བཞག་ན། སྤྱིར་ཤར་ཕྱོགས་ཀྱི་སྐད་ཡིག་མང་ཆེ་བའི་སྲོལ་ལྟར། ཚིག་སྦྲུབ་ཀྱི་ནང་བྱ་ཚིག་མཐར་འཇོག་པ་བོད་སྐད་དང་མཚུངས་མོད། སྐད་ཡིག་དེར་སྤྱི་སྒྲ་མིང་ཚབ་ཏུ་སྦྱར་བའི་སྲོལ་ལྷུག་པོ་ཡོད་པར་བརྟེན། དེའི་རྒྱུན་གྱིས་སྐབས་མང་པོར་ཚིག་སྒྲུབ་ཀྱི་ཁྱད་གཞི་དང་རྩ་བའི་ཁྱད་ཆོས་སུ་གྱུར་པའི་བྱ་ཚིག་གཉིས་ཚིག་དོན་དུ་མས་བར་དུ་མ་ཆོད་པར་ཉེ་པོར་གནས་ཐུབ་པ་འོངས་སྟེ། དཔེར་ན། བོད་སྐད་ལ།

ཁྱེད་རང་བུ་མོ་དབར་མིག་གིས་ཐེངས་གཅིག་ཀྱང་མཐོང་མ་མྱོང་བ་གཅིག་ལ་ཆང་ས་བརྒྱབ་ཀྱི་ཡོད་རེད།

ཅེས་པའི་ཚིག་སྒྲུབ་ལ། ཁྱད་གཞི། "ཁྱེད་རང" ཞེས་པ་དང་། ཁྱད་ཆོས་གཙོ་བོར་གྱུར་པའི་བྱ་ཚིག "ཆང་ས་བརྒྱབ་པ" གཉིས་ཀྱི་དབར་ཚིག་དོན་དུ་མས་བར་དུ་ཆོད་པས་ཐག་རིང་པོར་འགྱུར་ལ། དེ་ལས་ལྡོག་སྟེ་ཧིནྡིའི་སྐད་དུ་ནི།

ཁྱེད་རང་བུ་མོ་གང་ཞིག་ལ་ཆང་ས་བརྒྱབ་པ་སྟེ། དེ་ནི་ཁྱེད་ནས་དབར་མིག་གིས་ཐེངས་གཅིག་ཀྱང་མཐོང་མ་མྱོང་བ་ཞིག་གོ།

ཞེས་པ་ལྟ་བུར་བྲིས་པ་དང་སྦྲ་བ་གཉིས་ཀ་ནུས་པས། ཁྱད་གཞི "ཁྱེད་རང"ཞེས་པ་དང་། ཁྱད་ཆོས་གཙོ་བོ"ཆང་ས་བརྒྱབ་པ"གཉིས་ཀྱི་དབར་དེ་ཙམ་ཐག་མི་རིང་བའི་ཁྱད་ཆོས་ཐོན་པ་དེ་བྱུང་ངོ་།།

ཡང་སྐད་ཡིག་གཞན་ལ་སྤྱི་སྒྲ་མིང་ཚབ་ཏུ་བཀོད་དེ་ཚིག་སྦྱོར་བྱས་པའི་རིགས་འགའ

ཤེས་ལ་བོད་སྐད་དུ་གཤམ་གསལ་ལྟར་བྱ་ཚིག་གང་དང་གང་ཡིན་རུང་། དེའི་མཐར་ཚིག་གྲོགས "མཁན་ "ཞེས་པ་བཏབ་སྟེ་སྒྲ་རུང་བར་ཡང་མཚོན༔ དཔེར་ན།

གང་ལྟར་ཡང་ཐ་མ་དངུལ་སྤྲོད་མཁན་དེ་ང་འཕེལ་གྱི་རེད༔

ང་ཚོའི་ཁ་ལག་བཟོ་མཁན་དེ་ངའི་ཨ་མ་ལགས་འཕེལ་སོང་༔

ཁྱོད་རང་ལ་ཡི་གེ་གཏོང་མཁན་དེ་ང་ཡིན༔

ཁྱེད་རང་སྐད་གཏོང་མཁན་དེ་བཀྲིས་རེད༔

ཨ་མ་ལགས་ཐུགས་ཕམ་དུ་འཇུག་མཁན་དེ་ཕལ་ཆེར་པུ་ལགས་ཡིན་པ་འདྲ༔ ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ།།

ཡིག་སྐད་ལ་གོང་གི་བྱེད་པ་པོའི་ཚིག "སྤྲོད་མཁན།" "བཟོ་མཁན་" སོགས་ལ། "སྤྲོད་པ་པོ་"དང་། "བཟོ་བ་པོ། "གཏོང་བ་པོ།" "འཇུག་པ་པོ།" སོགས་འབྲི་དགོས་ལ། དེ་རྣམས་བྱེད་པ་པོ་སྟོན་པའི་ཚིག་གི་དོན་ཡིན་པས། བྱ་ཚིག་རང་ཉིད་ཀྱི་གཟུགས་ལ་ཕལ་ཆེར་ད་ལྟ་བའི་གཟུགས་བཀོད་དགོས་སམ་བརྟག

ཡང་སྐད་གཞན་ཨིན་ཡིག་དང་ཧིནྡི་ལྟ་བུ་མང་པོ་ཞིག་ལ། ཚིག་སྒྲུབ་གཙོ་བོ་ཞིག་གི་ཡན་ལག་ཏུ་ཚིག་གི་སྦྱོར་བ་ཕལ་པ་ཞིག་དེ་སྒྲ་ལྟ་བུ་ཞིག་སྦྱར་ཏེ་གྲུབ་པ་མང་དག་ཅིག་བྱུང་ལ། དེ་དག་སྒྲ་ཐད་འགྱུར་ལྟ་བུར་དཔེར་བརྗོད་བཀོད་ན་གཤམ་གསལ་ལྟར་འགྱུར་ཏེ།

ང་ཤིན་ཏུ་དགའ་བོ་བྱུང་བ་སྟེ། ཁྱེད་འདིར་ཕེབས་པའོ།།

བཀྲིས་ཀྱིས་བཤད་པ་སྟེ། ཁོང་ཕྱི་ལོ་ལྷ་སར་འགྲོའོ།།

ཨ་མ་ལགས་ལ་གསུང་རོགས་སྟེ། ང་འདིར་འདུག

ཁོང་གིས་གསུངས་པ་སྟེ། ངའི་པུ་ལགས་ལོ་མང་གོང་འདས་ཟྲོངས་ཟིན་པ་དེ་ངའི་ཟླ་ར་དེར་བཞེངས་ནས་འདུག ཅེས་པ་ལྟ་བུའོ།།

གལ་ཏེ་གོང་དུ་བཀོད་པའི་དཔེར་བརྗོད་རྣམས་བོད་ཡིག་རང་གི་བྲི་སྟངས་ཀྱི་སྟེང་ནས་བཀོད་ན

གཤལ་གསལ་ལྟར་བྱ་དགོས་པར་མཐོང་ ༑

ཁྱེད་འདིར་ཕེབས་པར་ང་ཤིན་ཏུ་དགའ་པོ་བྱུང་།
བགྲེས་ཀྱིས་ཁོང་ཕྱི་ལོ་ལྷ་སར་འགྲོ་ཡི་ཡིན་ཅེས་བཤད་བྱུང་ ༑
ཨ་མ་ལགས་ལ་ང་འདིར་འདུག་ཅེས་གསུང་རོགས༑
ཁོང་གིས་ངའི་པུ་ལགས་ལོ་མང་གོང་འདས་དྲོངས་ཟིན་པ་དེ་ངའི་ཟུར་དེར་བཞེངས་ནས་འདུག་ཅེས་གསུངས་སོང་ ༑ ལྟ་བུའོ།།

ད་དུང་ཡང་བོད་སྐད་ཀྱི་ནང་ཆོས་སྒྱུར་གཙོ་ཕལ་སྦྱར་ཚུལ་ལས་བརྩམས་པའི་དཔྱད་པའི་གནས་མང་ཞིག་ལུས་མོད། སླད་ནས་འདིའི་སྐོར་ལ་རྩོམ་ཡིག་གཞན་ཞིག་ཡོགས་སུ་བྱ་བའི་གོ་སྐབས་འདྲ་འོང་སྲིད་ལ། དེབ་འདིར་ནི། སྤྱིར་བོད་ཀྱི་སྐད་དང་ཡི་གེ་གཉིས་ཀར། བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་གཞུང་ནས་རྣམ་གཞག་གཏན་འབེབས་ཡོད་མེད་ལ་མ་ལྟོས་པར། དོན་དངོས་མའི་ལག་ལེན་ལ་ཆོས་སྒྱུར་གཙོ་ཕལ་སྦྱར་བའི་སྲོལ་ཡོད་པ་དང་། དེའི་རིགས་ལམ་གང་ཡིན་རགས་བསྡུས་ཤིག་རྟོགས་ནུས་ན་དགེ་མཚན་ཤིན་ཏུ་ཆེ་བར་མཐོང་བར་བརྟེན། སྤྱི་བཤད་ཀྱི་ཚུལ་དུ་རྣམ་གཞག་རགས་ཙམ་ཞིག་ཞུས་ཡོད ༑

མཐའ་དོན་ཆོས་སྒྲུབ་གཙོ་ཕལ་ལམ་མ་བུར་སྒྱུར་ཚུལ་འདི་ལ་གོམས་པ་ལེགས་པར་ཆགས་ན། ཕྱོགས་གཅིག་ནས་བོད་ཀྱི་རྩོམ་བྲིས་པ་མཁས་པ་སྔ་མས་མཛད་པའི་གཞུང་མང་པོ་ཞིག་ཀློག་པའི་ཚེ་སྐབས་ཐོབ་ཀྱི་བརྗོད་བྱ་སྙིང་དོན་གང་ཡིན་ལམ་སེང་རྟོགས་ཐུབ་པ་དང་། དེའི་ཐོག་བརྗོད་བྱའི་རྒྱ་བ་གང་ཡིན་དང་དེའི་ཡན་ལག་གམ་ཆ་ཤས་གང་ཡིན་སོགས་རྣམ་དབྱེ་ལེགས་པར་འབྱེད་ཐུབ་པ་འོང་བས་དགེ་མཚན་ཤིན་ཏུ་ཆེ་བ་མ་ཟད། རང་ཉིད་ཀྱིས་འབྲི་རྩོམ་ལ་འཇུག་པའི་སྐབས་སུའང་བརྗོད་དོན་རྣམས་གང་གསལ་གསལ་འབྲི་ཐུབ་པའི་ཁྱད་པར་ཡང་ཡོད་ངེས་པས། དོན་འདི་ལ་སྲོལ་རྒྱུན་སུམ་རྟགས་ཀྱི་བརྡ་སྤྲོད་དུ་བཤད་པ་དམིགས་བསལ་མ་ཐོན་

ནའང་དོ་གལ་ཆེན་པོར་བརྩི་དགོས་པ་ཁོ་བོ་མཐོང་བས་འདིར་ངལ་བ་བསྐྱེན་ཏེ་རྣམ་པར་བཞག་པའི་རྒྱུ་མཚན་ཡང་དེ་ཡིན་ནོ།།

འདིར་དཔེར་བརྗོད་ཀྱི་ཚུལ་དུ་སྔོན་གྱི་བོད་ཀྱི་རྩོམ་བྲིས་པའི་གསུང་འགའ་ཞིག་བཀོད་ཅིང་། དེ་རྣམས་གོང་དུ་གཏན་འབེབས་བྱས་པའི་ཚིག་སྦྱུབ་ཀྱི་སྒྲོམ་ལ་དཔྱད་པ་བྱ་ཚུལ་དེ་དང་སྦྲགས་ནས་བརྟག་པ་མཛད་འཚལ།

དེ་ནས་ཆོས་དགེ་བ་བཅུ་ལ་བརྟེན་པའི་ཁྲིམ་འཆའ་བ། འདོད་ཡོན་ལྔ་སྤྱོལ་བ། ཕན་ཚུན་ཏུ་སྐྱེས་སྐུར་བ། མངའ་འོག་གི་འབངས་རྣམས་ལ་ཆོས་ཀྱི་བཀའ་བསྒོ་བ་ལ། བོད་ན་ཡི་གེ་མེད་པས། བློན་པོ་དབང་པོ་རྡོ་བ་བདུན་རྒྱ་གར་དུ་ཡི་གེ་སློབ་ཏུ་བཏང་བས། མཐའ་འདྲེ་རྣམ་པ་གསུམ་ལ་ཐུག་ནས་ལོག་པས། དེ་ནས་ཐོན་མི་ཨ་ནུའི་བུ། ཐོན་མི་སམྦྷོ་ཊ་ཞེས་པ་ཡིད་གཞུངས་པ་དབང་པོ་རྣོ་བ། ཡོན་ཏན་དུ་མ་དང་ལྡན་པ་ཅིག་ཡོད་པ་ལ། གསེར་མང་པོ་བསྐུར་ནས་རྒྱ་གར་དུ་ཡི་གེ་སློབ་ཏུ་བཏང་ངོ་།[1] །ཞེས་དང་།

ཡང་དཔེར་བརྗོད་གཞན་ཞིག་དྲང་ན། དེ་ལྟ་བུ་དེས་ཐོ་རངས་དང་སྔ་དྲོ་དང་ཕྱི་དྲོ་དང་སྲོད་དེ་ཐུན་བཞི་ལ་བསྒོམ་པར་བྱ་སྟེ། དེ་ཡང་དང་པོར་ཡུན་རིང་ན་བྱིང་རྒོད་ཀྱི་དབང་དུ་འགྲོ་ཞིང་དེ་ལ་གོམས་ན་བློ་འཚོས་དཀའ་བས་ཐུན་ཆུང་ལ་གྲངས་མང་བར་བྱ། སྒོམ་འདོད་པའི་འཕྲོ་ལ་བཅད་ཀྱིན་བྱས་ན་ཕྱི་མ་རེས་ཀྱང་

[1] «རྒྱལ་རབས་གསལ་བའི་མེ་ལོང་།» དེབ། ཤོག ༨༨ ནས་དཔེར་བརྗོད་དུ་བཀོད།

འཇུག་སྙིང་འདོད། གཞན་དུ་ན་མལ་མཐོང་བའི་ཚེ་སྐྲུག་ལོག་ལོག་འོང་གསུང་བ་ལྟར་རོ། །ཅུང་ཟད་བརྟན་དུ་སོང་བ་ན་ཐུན་བསྲིང་། དེ་ཐམས་ཅད་ལའང་སྦྱོར་བ་ཧ་ཅང་དམ་དྲག་པ་དང་ཧ་ཅང་ལྷོད་པའི་སྐྱོན་དང་བྲལ་བར་བྱས་ལ་སྐྱོང་སྟེ། དེས་ནི་གེགས་ཞུང་ཞིང་ཧ་ཅང་དུབ་པ་དང་འབྱིང་རྨུགས་སོགས་ཞི་བར་འགྱུར་རོ།[༢] །ཞེས་སོགས་ལྟ་བུ་དང་།

གཞན་ཡང་། ཇོ་བོ་ཡབ་སྲས་གཉིས་ཡེར་པ་ལྷ་རི་སྙིང་པོའི་མགུལ་ན་བཞུགས་པའི་དུས་སུ། ཪོག་ལེགས་པའི་ཤེས་རབ་ཀྱིས། འབྲོམ་རྒྱལ་བའི་འབྱུང་གནས་ལ་འདི་སྐད་ཅེས་ཞུས་པ། ཁྱེད་རྒྱལ་བ་ཡབ་སྲས་གཉིས་ཀྱིས་ལོ་གསུམ་གྱི་བར་དུ་ཞུས་ལན་ནོར་བུའི་ཕྲེང་བ་ཞེས་བྱ་བ་གཞན་དང་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པ། ལེའུ་ཉི་ཤུ་རྩ་གསུམ་གྱི་སྒོ་ནས། ཆོས་ཟབ་མོ་དཔག་ཏུ་མེད་པ་གསུངས་ནས། དེའི་ནང་ན་མར་ལ། ཐེ་ཚོམ་ཐམས་ཅད་སྤང་བྱ་ཞིང་། །སྒྲུབ་ལ་ནན་ཏན་གཅེས་སུ་བྱ། །ཞེས་གསུངས་གདའ་ན། ཁྱེད་ཀྱིས་སྟོན་ཐེ་ཚོམ་ཐམས་ཅད་སྤངས་ནས་སྒྲུབ་པ་ལ་ནན་ཏན་ཇི་ལྟ་བུ་མཛད། བདག་ལ་ཐུགས་བརྩེ་བའི་སྒོ་ནས་བསྟན་དུ་གསོལ། ཞེས་ཞུས་པ་དང་། འབྲོམ་གྱི་ཞལ་ནས། ཁོ་བོ་བྱིས་པ་སོ་སོའི་སྐྱེ་བོ་འཆིང་བ་དུས་མས་བཅིངས་པ་ལ། ཐེ་ཚོམ་ཐམས་ཅད་སྤངས་པ་ག་ལ་སྲིད། མངོན་པར་ཤེས་པ་མེད་པས་སྟོན་སྒྲུབ་པ་ལ་ནན་ཏན་གཅེས་སྤྲས་སུ་བྱས་པའང་བསྟན་པར་དཀའ། ཁོ་བོ་ལ་ཐེ་ཚོམ་ཐམས་ཅད་སྤངས་ནས་སྒྲུབ་པ་ལ་ནན་ཏན་གཅེས་སྤྲས་སུ་བྱས་པ་མེད་མོད་ཀྱི། སྤྱིར་ཐར་པ་འདོད་པ་ལ་ཐེ་ཚོམ་ཐམས་ཅད་སྤངས་ནས་སྒྲུབ་པ་ལ་ནན་ཏན་གཅེས་སྤྲས་སུ་བྱེད་

---

༢ རྗེ་ཙོང་ཁ་པ་ཆེན་པོ། «བྱང་ཆུབ་ལམ་རིམ་ཆེན་མོ།» དེབ། ཤོག ༥༠ ནས་དཔེར་རྗོད་དུ་བཀོད།

དགོས་པར་གསལ་མོད་གསུངས་པ་དང་། གསང་ཕུ་བས། ཇོ་བོ་ལ་ཕྱག་གསུམ་བཙལ་ཏེ། རྒྱལ་བའི་འབྱུང་གནས་འདི་ཡོན་ཏན་ཐམས་ཅད་གང་ནས་མི་སྟོན་པར་གདའ་བས། ཁོང་གི་ཡོན་ཏན་ཅིག་གསུང་བར་ཞུ། ཁོང་ལ་ཡོན་ཏན་ཡོད། བླ་མ་ལ་སྒྲོ་སྐུར་མི་མངའ། ཁོང་གི་ཡོན་ཏན་ཐོས་པ་ལ་བརྟེན་ནས། དད་གུས་སྐྱོམ་ཞིང་། ཕྱི་རབས་ཀྱི་སེམས་ཅན་ལའང་ཕན་ཐོགས་པས། ཅེས་ཀྱང་བླ་མས་བསྟན་པར་ཞུ་ཞུས་།[3] །ཞེས་སོ།།

༣ «བཀའ་གདམས་གླེགས་བམ།» སྟ་ཆོས། དེབ། ཤོག ༧ ནས་དཔེར་རྗོད་དུ་བཀོད།

ལེའུ་ཉེར་བརྒྱད་པ།
བོད་ཡིག་གི་མཚམས་བཅད་ཀྱི་སྐོར།

༄ བོད་ཡིག་འབྲི་བའི་ཚེ་མང་པོ་ཞིག་ལ་དཀའ་ངལ་འཕྲད་ས་གཅིག་ནི་ཚིག་སྦྲུབ་བྱས་ཏེ་ཚིག་ཕན་ཚུན་བསྒྲིགས་པ་ན་མཚམས་གང་དུ་བཅད་མ་བཅད་ཀྱི་སྐོར་དེ་ཡིན༑ དེ་ཡང་སྲོལ་རྒྱུན་སུམ་རྟགས་ཀྱི་ལུགས་ལྟར་ན་མཚམས་བཅད་མཐའ་དག་ཤད་ཀྱི་ཐོག་ནས་བྱེད་ཅིང་། ནང་གསེས་ཚིག་ཤད་དེ་ཤད་གཅིག་དང་། ཉིས་ཤད། བཞི་ཤད་བཅས་གསུམ་སྟེ། དེ་རྣམས་བཀོད་པའི་ཚེ། དོན་ཚང་དུ་ཞིག་རྫོགས་པ་དང་། དོན་འབྲིང་རྣམས་ནང་ཕྱུལ་རྣམ་དབྱེ་འབྱེད་པ་དང་། ཚིགས་བཅད་ལ་རྗེས་འཇུག་གའི་མཐར་དང་། ཚིག་ལྷུག་ལ་མིང་མང་པོ་ཚབས་ཅིག་ལ་ཡོད་ཚེ་མིང་སོ་སོར་འབྱེད་པ་བཅས་ཀྱི་སྐབས་སུ་ནི་ཚིག་ཤད་བཏབ༑ ཚིག་ལྷུག་ཏུ་རྫོགས་ཚིག་གི་མཐའ་ཅན་དང་། ཚིགས་བཅད་གང་ཡིན་ལ་ཚིག་རྐང་རེ་རེའི་མཐར་ཉིས་ཤད་དང་། དོན་ཚན་ཆེན་མོ་རྫོགས་པ་དང་ལེའུ་རེ་རྫོགས་པའི་མཚམས་སུ་བཞི་ཤད་བཏབ་ཅེས་བྱུང་༑

དེ་ལྟ་ན་འང་ལེའུ་སྔ་མ་གཉིས་སུ་སྨྲས་པ་བཞིན། ཚིག་སྦྲུབ་ཅེས་པའི་བཤད་པ་དང་དེའི་རྣམ་པར་གཞག་ཚུལ་གསལ་པོ་ཞིག་ནི་བོད་ཀྱི་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་གཞུང་དུ་དེ་སྔ་མ་དར་བར་བརྟེན། སྔོན་གྱི་རྩོམ་བྲིས་པ་མཁས་པས་མཛད་པའི་བསྟན་བཅོས་རྣམས་མཐལ་ཆེ་ཚིག་སྦྲུབ་ཤིན་ཏུ་རིང་པོ་ཡིག་ཕྲེང་མང་པོར་ཁྱབ་པ། སྐབས་མང་པོར་ལྷག་བཅས་ཀྱི་ཕྲད། ཞིང་། ཅིང་། ཤིང་། ལྟ་བུ་དང་། ཡང་ན། ལྷག་བཅས་ཀྱི་ཕྲད། སྟེ། ཏེ། དེ་གསུམ་དང་། ལྷག་བཅས་ཀྱི་ལ་སྒྲ། ཚིག་གི་འཇོག་མཚམས་དང་མི་མཐུན་པའི་རྒྱུན་དུ་བཀོད་པའི་གི་གྱི་ཀྱི་ཡི་ལྟ་བུའི་ཕྲད། ཡང་ན་རྒྱུ་མཚན་འབྲེལ་པའི་ལྷག་བཅས་ཀྱི་ཕྲད། པས། བརྟེན། ཞེས་སོགས་ཀྱི་མཚམས་སྦྱོར་གྱི་ཕྲད་བཀོད་དེ་ནར་མར་འབྲི་བའི་རྩོམ་གྱི་སྲོལ་ཤིན་ཏུ་མང་པོ་ཐོན་པ་དེ་རྒྱུ་མཚན་གཅིག་ཚིག་སྦྲུབ་རྫོགས་རྟགས

ཤིག་ལོགས་སུ་མེད་པའི་དབང་གིས་ཡིན་ལ། རྒྱུ་མཚན་གཞན་ཞིག་ནི་སྔོན་གྱི་རྩོམ་བྲིས་པ་རྣམས་ཁ་སྐད་ལ་ཡུལ་མི་གྲོང་པའི་སྐད་དུ་བརྩིས་སྟེ་རྩོམ་བྲི་གནང་བའི་སྐབས་གང་ཐུབ་ཀྱིས་དེ་ལས་ཐག་རིང་དུ་བཏང་སྟེ་ཆོས་སྐད་དམ་ཡིག་སྐད་གཙང་མ་ཞིག་འོང་བའི་རྩོལ་བ་མཛད་པ་དེས་ཡིན་སྲིད།

གང་ལྟར་ཡང་། སྤྱིར་ཡིག་སྐད་ལ་ཚིག་སྦྱུབ་རྫོགས་རྟགས་ཤིག་ལོགས་སུ་ཡོད་མིན་ལ་མ་བལྟོས་པར། བོད་སྐད་སྨྲ་བའི་ཚེ་ནི་ང་ཚོ་ཚང་མས་ཚིག་སྦྱུབ་རྫོགས་རྟགས་ཤིག་ཡོད་པ་ལྟ་བུར་ཚིག་སྦྱུབ་རྣམས་རྒྱས་བསྡུས་མཚམས་པ་ཞིག་གི་ཐོག་ནས་བརྗོད་པའི་མཚམས་བཅད་པ་ནི་ཞུ་མ་དགོས། དེ་ལྟ་ནའང་ཡིག་སྐད་དང་འབྲེལ་བའི་ཚེ་དེ་སྔ་ཚིག་སྦྱུབ་རྫོགས་རྟགས་ཤིག་ལོགས་སུ་མེད་པའི་དབང་གིས། བོད་ཡིག་ཀྱུ་ཡི་གེ་འབྲི་ཀློག་ལ་འཇུག་པའི་ཚེ་བརྗོད་པ་རྒྱས་བསྡུས་མཚམས་པ་ཞིག་གི་ཐོག་ནས་མཚམས་བཅད་བྱ་ཚུལ་དེ་གོམས་པའི་ཐོག་ནས་རང་བཞིན་གྱིས་རྒྱུས་ཆགས་པ་ལས། དངོས་སུ་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་རིགས་ལམ་གྱི་སྟེང་ནས་གཏན་འཇེབས་མ་བྱུང་བས་མང་པོ་ཞིག་གནད་དོན་འདིའི་ཐོག་ནས་དོན་མེད་ཀྱི་ངལ་བ་ཆེན་པོ་འཕྲད་པའི་གནས་ཚུལ་ཆགས་ཡོད། འདིར་ཁོ་བོས་བོད་སྐད་འབྲི་རྩོམ་ལ་འཇུག་པའི་ཕྱིས་ཀྱི་མི་རབས་རྣམས་ལ་གཙོ་བོར་བསམས་ཏེ་བོད་ཡིག་འབྲི་རྩོམ་སྐབས་སུ་མཚམས་བཅད་ཇི་ལྟར་བྱ་ཚུལ་གྱི་སྐོར་དེ་གསལ་བར་གཏན་འཇེབས་བགྱིའོ།།

མཚམས་བཅད་ཀྱི་ངོ་བོ་ནི།[༡] ཚིག་སྦྱུབ་བགྱིད་པའི་ཚེ་བར་མཚམས་གཅོད་པའི་རྟགས་ལ་ཤད་བཀོད་པ་དང་། དེའི་གོང་དུ་ཚིག་ཕྲད་ ཞིང་ ཤིང་ ཅིང་ སོགས་བཀོད་དེ་མཚམས

༡ མཚམས་བཅད་ཅེས་པ་ནི། ཚིག་སྦྱུབ་བྱེད་པའི་ཚེ་ཚིག་མཚམས་བཅད་པའི་རྟགས་སུ་བཀོད་པ་རྣམས་ལ་བྱ་ཞིང་། བོད་སྐད་ལ་ནི། མཚམས་བཅད་ཐམས་ཅད་ཤད་ཀྱི་སྟེང་ནས་བྱེད། མཚམས་བཅད་ནི་ཨིན་སྐད་བརྡ་སྤྲོད་ལྟར་ན་ punctuation ཞེས་པ་དེའི་དོན་ཡིན།

སྦྱོར་ལྷུག་བཅས་སྟོན་པའམ། ཡང་ན་སླར་བསྡུ་ལྟ་བུའི་མཐའི་ཚིག་ཕྲད་དང་། ཡང་ན་མཇུག་སྡུད་ཀྱི་ཚིག་བཀོད་དེ་སྐབས་སྟོབས་ཀྱི་བརྗོད་དོན་རྫོགས་པར་བྱས་པའམ། ཡང་ན་ལྷུག་པའི་དོན་མང་པོ་དང་མིང་མང་པོ་འཛོམས་པའི་ཚེ་ཡི་གེ་ཀློག་དུས་ངལ་གསོ་བའི་གནས་མཚོན་པའི་ཆེད་དུ་བཀོད་པའི་རྟགས་སོ༎

བོད་ཡིག་ལ་མཚམས་བཅད་ཀྱི་རྟགས་ནི།

། ཚིག་ཤད་དང་།

༎ ཉིས་ཤད་དང་།

༎ ༎ བཞི་ཤད་བཅས་ཤད་ཀྱི་སྦྱོར་ཚུལ་ཁག་གསུམ་དང་།

༑ ཚིག་སྒྲུབ་ཀྱི་མཐའ་རྫོགས་པར་མཚོན་བྱེད་ཀྱི་རྟགས་གསར་པ་ཁོ་བོས་བློ་འཆར་ཕུལ་བ་རིན་ཆེན་སྤུངས་ཤད་བཅས་བཞི་ཡོད༑

༢༥།༡ ཚིག་ཤད།

དེ་ཡང་ཚིག་ཤད་སྦྱོར་ཚུལ་ནི། ༡ ཚིག་ལྷུག་བྲི་བའི་སྐབས་དོན་ཐ་དད་པ་མང་པོ་ཡོད་པ་རྣམས་སོ་སོར་དབྱེ་བ་འབྱེད་པའི་དོན་དུ་ཚིག་ཤད་དང་། ༢ དེ་བཞིན་དུ་ཚིག་ལྷུག་ལ་མིང་མང་པོ་བགྲང་བའི་སྐབས་མིང་རེའི་མཐར་དང་། ༣ དོན་འབྲིང་པོ་རྣམས་ཐ་དད་པར་འབྱེད་པའི་དོན་དུ་དང་། ༤ ཚིག་བཅད་ལ་ཚིག་རྐང་རེའི་མཐར་ཉིས་ཤད་དགོས་ཀྱང་དམིགས་བསལ་མཐའི་ཡི་གེ་ ག༷་ ཀ༷་ ཤ༷་ གསུམ་གྱི་མཐར་བཅས་སྐབས་བཞི་ལ་ཚིག་ཤད་བྱ༎

༢༥།༢ ཉིས་ཤད།

ཉིས་ཤད་སྦྱོར་ཚུལ་ནི། ༡ ཚིག་ལྷུག་བྲི་བའི་སྐབས། གོ་ངོ་དོ་ནོ་བོ་མོ་འོ་རོ་ལོ་སོ་ཏོ༷་སྟེ་སླར་བསྡུ་བཅུ་གཅིག་པོ་གང་རུང་བཀོད་དེ་མཚམས་ཕྱིན་ཚད་དེའི་མཇུག་ཏུ་དང་། ༢ ཚིགས

བཅད་འབྲི་བའི་སྐབས་གོང་གི་དམིགས་བསལ་ཡི་གེ་གསུམ་མ་གཏོགས་པར་ཚིག་བཅད་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཚིག་རྐང་རེའི་མཐར་ཉིས་ཤད་བཀོད་དགོས།།

ཟུར་བརྗོད། དེང་སང་མང་པོ་ཞིག་གིས་དེབ་དཔར་སྐྲུན་སྐབས། དེང་རབས་ཀྱི་སྲོལ་ཡིན་ཁུལ་གྱིས། ཚིགས་བཅད་དུ་བཞུགས་པའི་གཞུང་རྣམས་ཤོག་བུའི་སྟེང་དུ་ཡིག་ཕྲེང་རེར་ཚིག་རྐང་གཅིག་གམ་གཉིས་གང་རུང་དུ་བྲིས་ནས་ཚིགས་བཅད་སྒྲིག་པའི་ཚེ། དཔེར་ན།

།སྐྱེ་བོ་ཡོན་ཏན་ཡོད་མེད་པའི། །བླང་དོར་བློ་གྲོས་ལྡན་ན་མཁས།

།རྟུལ་དང་འདྲེས་པའི་ལྕགས་ཕྱེ་རྣམས། །ཁབ་ལེན་རྡོ་ཡིས་ལེན་པར་ཤེས།

ཞེས་པ་ལྟ་བུ། ཚིག་རྐང་རྣམས་ཤད་གཉིས་ཀྱི་བར་དུ་བཅུག་གི་འདུག་པ་ནི་ཤིན་ཏུ་མི་རིགས་ཏེ། མིང་ཚིག་གང་ཡང་མ་བྲིས་པའི་སྟོན་ལ་མཚམས་བཅད་ཀྱི་རྟགས་བཀོད་པ་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་རྩ་བའི་ཁྲིམས་དང་འགལ་བ་མ་ཟད། མཛེས་ཆའི་སྟེང་ནས་ཀྱང་མི་རིགས་པར་མཐོང་བས། མ་དག་རྒྱུན་འཁྱམས་འདི་འདྲའི་རྗེས་སུ་མི་འབྲང་བར་ཞུ༔

༢༨།༣ བཞི་ཤད།

བཞི་ཤད་སྦྱོར་ཚུལ་ནི། ༡ ལེའུའི་མཚམས་དང་། ༢ དེ་བཞིན་དུ་དོན་ཚན་ཆེན་མོ་རྫོགས་མཚམས་སུ་བཀོད་དགོས༔ དེ་ལྟར་ཤད་རྣམས་བཀོད་པའི་ཚེ། ང་ ཡིག་མ་གཏོགས་པར་ཚིག་མཐའ་མའི་ཡི་གེ་དང་ཤད་ཀྱི་བར་ལ་ཚེགས་མི་དགོས་པར་ཤེས་དགོས༔ ང་ ཡིག་ལ་ཚེགས་དགོས་པ་ནི་ཤད་བཏབ་ཚེ་ཡི་གེ་ པ༹་ དང་ནོར་ཉེན་ཡོད་པའི་རྒྱུ་མཚན་གྱིས་ཡིན་ནོ།།

༢༨།༤ ཚིག་སྒྲུབ་རྫོགས་རྟགས།

ཚིག་སྒྲུབ་རྫོགས་རྟགས་ལ་སྟོན་གྱི་སུམ་རྟགས་ཀྱི་གཞུང་དུ་སླར་བསྡུའི་མཇུག་ཏུ་ཉིས་ཤད་བཀོད་ཚུལ་ཙམ་ལས་སྲོལ་གཞན་མ་བྱུང་ཡང་། བོད་ཡིག་བྲི་བའི་སྐབས་ཁྱད་གཞི་ཁྱད་

ཚོས་སྦྱར་ནས་དེ་ལ་བྱ་ཚིག་དང་རྣམ་འགྱུར་གྱི་ཚིག་སོགས་བཀོད་དེ་ཚིག་སྒྲུབ་ནི་ངེས་པར་བྱེད་དགོས་པ་ཡིག་རིགས་གཞན་དང་མཚུངས་ལ། བོད་ཀྱི་བརྡ་སྤྲོད་རྙིང་པའི་ནང་དུ་ནི་ཤད་སྦྱོར་ཚུལ་ཙམ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་ཡི་གེ་ལས་མིང་། མིང་ལས་ཚིག ཚིག་ལས་བརྗོད་པ་གྲུབ་གསུངས་པ་ཙམ་ལས་ཚིག་སྒྲུབ་བཟོ་ཚུལ་སྐོར་ལ་དམིགས་བསལ་གྱི་བཤད་པ་ཐོན་པ་གཏན་ནས་མེད་; བོད་ཡིག་གང་ལ་གཞི་བཅོལ་སའི་ལེགས་སྦྱར་དང་དེ་ལ་བརྟེན་པའི་ཕྱིས་ཀྱི་རྒྱ་གར་གྱི་ཡིག་རིགས་དེང་དུས་ཀྱི་ན་ག་རའི་ཡི་གེ་ལྟ་བུར་ཆ་བཞག་ན། བོད་ཡིག་ཏུ་ཤད་བཀོད་སའི་གནས་མང་པོ་ཞིག་ལ་ཤད་མི་དགོས་པ་དང་། ཚིག་སྒྲུབ་ཅིག་མཇུག་རྫོགས་མཚམས་སུ་ཤད་གཅིག་བཀོད་པས་ཚིག་སྒྲུབ་ཀྱི་མཐའ་གང་དུ་ཡོད་མིན་ངོས་འཛིན་ཆེས་སླ་བ་ཞིག་ཏུ་ཡོད་པར་བརྟེན། ང་རང་ཚོའི་བོད་ཡིག་ལའང་དེ་བཞིན་དུ་ཚིག་སྒྲུབ་རེ་མཇུག་རྫོགས་མཚམས་སུ་ངོས་འཛིན་སླ་བའི་ཆེད་དུ་རྟགས་ཤིག་ངེས་པར་དུ་བཀོད་དགོས་པ་གལ་ཆེ་བར་མཐོང་; དེ་ཡང་རྟགས་མངོན་གསལ་ཅན་ཞིག་བཀོད་ན་ཕྱིས་ཀྱི་བོད་ཡིག་འབྲི་ཀློག་བྱ་མཁན་རྣམས་འཇུག་པ་བདེ་ཞིང་ལྷག་པར་ཡི་གེ་ཀློག་པ་པོས་ཚིག་སྒྲུབ་ཀྱི་མཐའ་རྫོགས་པར་ངོས་འཛིན་ལས་སླ་བོར་ཐུབ་པའི་དགེ་མཚན་ཡོད་; འདི་ནི་ནུབ་ཕྱོགས་པའི་ཡིག་རིགས་ལ་ཚོགས་ཐུང་འདྲ་བ་སྟེ་“ཧྥུལ་སྟོབ”ཞེས་པ་བརྒྱབས་ཏེ་ཚིག་སྒྲུབ་ཀྱི་མཇུག་སྟོད་པར་བྱེད་པ་མཚོན་བྱེད་ཀྱི་རྟགས་དེ་དང་འདྲའོ།།

འོ་ན་རྟགས་དེ་ཇི་འདྲ་བ་ཞིག་ལ་བྱ་ཞེ་ན། ཁོ་བོས་བྱས་ན་ཕྱི་ནས་རྟགས་གསར་པ་ཞིག་ཁྱེར་འོང་བ་ལས་རྣམ་བཅད་ཀྱི་རྟགས་སམ། ཡང་ན་རིན་ཆེན་སྤུངས་ཤད་ལྟ་བུ་ཞིག་བཀོད་ན་ལེགས་པར་མཐོང་སྟེ། ཕྱོགས་གཅིག་ནས་དེ་གཉིས་སྔ་ས་ནས་བོད་ཡིག་དབུ་ཅན་རང་གི་ཁོངས་སུ་ཡོད་པར་བརྟེན་བོད་ཡིག་གི་གཟུགས་དང་མཛེས་བྱའི་ཆ་ནས་མཐུན་པ་དང་། གཉིས་ཐད་ནས་རྣམ་བཅད་ནི་སྔོན་གྱི་ཡི་གེ་རྙིང་པ་དཔེར་ན་«བཀའ་ཐང་སྡེ་ལྔ»ལྟ་བུའི་ནང་དུ་འང་རྟགས་དེ་བཀོད་སྲོལ་དར་འདུག་ལ། རིན་ཆེན་སྤུངས་ཤད་ནི་སྔོན་གྱི་ཤིང་དཔར་ལ་གལ་ཏེ་ཚིག་འབྲུ་གཅིག་ལུས་ཏེ་ཐིག་འོག་མར་བཀོད་དགོས་ན་དེ་དུས་རྟགས་འདི་བཀོད་སྲོལ་ཡོད་; དེང་རིན་

ཆེན་སྤྱངས་ཤད་བཀོད་མཁན་ཤིན་ཏུ་དཀོན་ལ། སླད་ནས་ཀྱང་རྟགས་འདི་དགོས་མེད་དུ་འགྱུར་ངེས་པར་བརྟེན། ང་ཚོས་རྟགས་འདི་དེང་བོད་ཡིག་བྲི་སྐབས་ཚིག་སྒྲུབ་ཀྱི་མཐའ་རྫོགས་པར་མཚོན་པའི་རྟགས་སུ་བཀོད་པའི་ལམ་སྲོལ་གསར་པ་ཞིག་ལག་ལེན་བསྟར་ཐུབ་ན་དགེ་མཚན་ཆེ་བར་མཐོང་ངོ་། །དམིགས་བསལ་ནི་ཚིག་སྒྲུབ་ཀྱི་མཐར་སླར་བསྡུའམ་རྫོགས་ཚིག་གོ་ངོ་དོ་ནོ་སོགས་ཡོད་ན་ཉིས་ཤད་འཐོབ་ཅིང་། དེ་རིགས་ལ་ཚིག་སྒྲུབ་རྫོགས་རྟགས་ལ་ཉིས་ཤད་རང་གིས་ཚོག་གི རིན་ཆེན་སྤྱངས་ཤད་སྦྱར་མི་དགོས༑ དེ་བཞིན་དུ་ཡང་ཚིག་སྒྲུབ་ཀྱི་མཐར་རྗེས་འཇུག་ག་ཡོད་ན་དེའི་མཐར་ཤད་མི་འཇུག་པས་ཚིག་སྒྲུབ་རྫོགས་རྟགས་ལོགས་སུ་བཏབ་མི་དགོས་སོ།།

གཞན་ཡང་། མཇུག་སྡུད་ཀྱི་བྱ་ཚིག ཡིན་ རེད་ ཡོད་ འདུག བྱུང་ སོང་ སོགས་དང་། ཡང་དྲི་ཚིག་གི་མཐའ་ཅན་ གམ་ ངམ་ དམ་ ནམ་ སོགས་དང་། དེ་བཞིན་དུ་ བྱེད། འཐུས། ནུས། ཐུབ། མཛད། གནང་། སོགས་རྒྱབ་སྣོན་བྱ་ཚིག་དང་། སྐུལ་ཚིག ཞིག ཅིག ཤིག སྨོན་པ་སྒྲུབ་བྱེད། ཤིག ཤོག ལྟ་བུ་དང་། དང་སྒྲ་གདམས་ངག་ལ་འཇུག་པ་ལྟ་བུ་སྦྱར་ཏེ་སྐབས་ཐོབ་ཀྱི་ཚིག་སྒྲུབ་མཇུག་རྫོགས་པར་བྱེད་པ་ན། གོང་དུ་ཞུས་པ་ལྟར་ཚིག་སྒྲུབ་རྫོགས་རྟགས་རིན་ཆེན་སྤྱངས་ཤད་སྦྱར་དགོས༑ ཡང་། ཞིང་ ཤིང་ ཅིང་ ཞེས་པའི་མཚམས་སྦྱོར་དང་། ལྷག་བཅས་ཀྱི་ ལ་ དང་། ཨི་ལྡན་གྱི་ཕྲད་གི་གྱི་ཀྱི་འི་ཡི་ཚིག་གི་འཛོག་མཚམས་དང་མི་མཐུན་པའི་རྒྱུན་ལ་སྦྱར་བ་སོགས་དང་། འབྱེད་སྡུད་ཀྱི་ དང་། དེ་ཡིན་ན་ལྟ་བུ་རྐྱེན་ལ་ལྟོས་པའི་དོན་ཅན་དུ་སྦྱར་བའི་ ན་སྒྲ། དེ་བཞིན་དུ་ པས་ བས་ ཞེས་པ་བྱེད་སྒྲའི་མཐའ་ཅན། བརྟེན་ སྟབས་ གཤིས་ ཞེས་པའི་རྒྱུ་མཚན་དོན་གྱིས་སྟོན་པའི་དོན་ཅན་གྱི་ཕྲད་སོགས་ཀྱི་མཇུག་ཏུ་ཤད་བཀོད་པའི་ཚེ། སྐབས་བབས་ཀྱི་དོན་ད་དུང་མ་རྫོགས་པས་དེའི་ཚེ་མཚམས་བཅད་སྦྱོར་བ་ནི་ངལ་གསོ་བ་ལྟ་བུའི་ཆེད་དུ་ཡིན་པས། དེ་དག་གི་སྐབས་སུ་ནི་ཤིག་ཤད་སྦྱར་དགོས་སོ། །མཚམས་བཅད་ཀྱི་རྟགས་དེ་རྣམས་འགོད་ཚུལ་དཔེར་བརྗོད་རྒྱས་ཙམ་ཞིག་བཀོད་ན།

ཁ་སང་ཚོ་སློབ་ཕྲུག་ཚོ་གཙང་པོར་ཆུ་བརྐྱལ་དུ་ཕྱིན་པ་ཡིན༑ ངའི་འཛིན་གྲྭའི་ནང་ནས་ང་དང་། པདྨ། ཕྲིན་ལས། འཚོ་མོ་བཅས་ཡོད༑ ལམ་དུ་ང་ཚོར་ཉམས་མྱོང་ཁྱད་མཚར་ཞིག་ཕྲད་བྱུང་༑ རྒྱ་མཚན་རྩ་བ་ནས་མེད་པ་ལ་སྐྱེས་དབང་གིས་འཛིན་གྲྭ་གཞན་གྱི་སློབ་ཕྲུག་བུ་མོ་ཞིག་གིས་པདྨ་ལ་ཁྱད་གསོད་དང་འབྲེལ་མི་སྣན་པའི་མིང་འདོགས་འདྲ་མི་འདྲའི་ཐོག་ནས་འབོད་རྒྱུ་འགོ་བརྩམས་སོང་༑ པདྨས་དེ་ལ་ཡ་མ་བྲུས་པར་སྒུ་འཕྱུད་ནས་ང་རང་ཚོ་སྐད་ཆ་ཤོད་བཞིན་པ་དེ་ག་རང་ལ་སེམས་བཞག་ནས་བུ་མོ་དེར་མིག་ཙམ་ཡང་བལྟས་མ་སོང་༑ དེ་ནས་རིམ་གྱིས་བུ་མོ་དེའི་འཛིན་གྲྭ་གཅིག་པ་གཞན་རྣམས་ཀྱིས་ཀྱང་ལད་མོ་བྱ་རྒྱུ་འགོ་བརྩུགས་ཏེ་གནས་ཚུལ་ཁྱད་མཚར་པོ་ཞིག་ཆགས་སྐབས། ངོས་ནས་ཐོག་མར་རྐྱོག་དྲ་སློང་མཁན་གྱི་བུ་མོ་དེར་ངག་འཛམ་པོའི་ཐོག་ནས། ཁོང་ཁྲོའི་རྣམ་པ་གང་ཡང་མེད་པ་བྱས་ཏེ། “ཁྱོད་རང་གང་འདྲ་བྱས་ནས་རྒྱུ་མཚན་རྩ་བ་ནས་མེད་པར་ངའི་གྲོགས་མོ་ལ་འདི་འདྲ་གཤན་ང་གི་ཡོད།” ཅེས་དྲིས་པ་ཡིན༑

བུ་མོ་དེ་ངའི་དྲི་བ་དེ་གོ་བ་དང་ལམ་སེང་ང་ལ་མིག་གཅིག་བལྟས། པདྨ་ལ་མིག་གཅིག་བལྟས། དེ་ནས་སྐྱར་དུ་ང་ལ་མིག་བལྟས་ཏེ། “འོ་ཅི། དགོངས་དག ངས་ཞེ་དྲགས་ནོར་ཤག ངའི་བསམ་པ་ལ་པདྨ་ལགས་ཁ་སང་ང་དང་ཁ་རྩོད་ཤོར་སའི་བུ་མོ་དེ་རེད་བསམ་བྱུང་། དགོངས་དག” ཅེས་ལབ་བྱུང་༑

དེ་དུས་ངས་མོ་ལ། “དགོངས་དག་གསུང་ན་པདྨ་ལ་གསུང་རོགས་དང་། ང་ལ་ཁྱད་པར་གང་ཡང་ཡོད་མ་རེད།” ཅེས་ལབ་པས། མོས་དེ་ལྟར་པདྨ་ལ་དགོངས་དག་ཞུས་པར། པདྨས་དེ་ཡིན་ན་འགྲིག་གི་འདུག་གསུངས་ཏེ་རྐྱོག་དྲ་མེད་པར་ཆགས་སོང་། །ཞེས་སོ།།

སྟོམ་ལ། བསྡུན་བཅོས་«ལེགས་བཤད་ལྗོན་དབང་»དུ།

ལྷུག་པའི་དོན་མང་མིང་མཚམས་དང་། །དོན་འབྲིང་འབྱེད་དང་དོན་ཉུང་རྫོགས།།

ཚིགས་བཅད་ག་མཐར་ཚིག་ཤད་བྱ། །རྫོགས་ཚིག་མཐའ་ཅན་ལྷུག་པ་དང་།།

ཚིགས་བཅད་གང་མཐར་ཉིས་ཤད་འཐོབ། །དོན་ཚན་ཆེན་མོ་རྫོགས་པ་དང་།།

ལེའུའི་མཚམས་སུ་བཞི་ཤད་དགོས། །ང་ཡིག་མ་གཏོགས་ཡིག་ཤད་དབར།།

ཚེག་མེད་དེ་སོགས་ཞིབ་ཏུ་འབབ། །ཅེས་བྱུང་བ་ལྟར་ལ།

དེའི་སྟེང་། ཚིག་སྒྲུབ་མཐའ་ཡི་ག་ཡིག་དང་། །སླར་བསྡུའི་ཉིས་ཤད་མ་གཏོགས་པ།།

ཚིག་སྒྲུབ་རྫོགས་མཐར་སྤྱང་ཤད་བྱ། །ཞེས་ཀྱང་བསྣན་ནོ།། །།

མཇུག་བྱང་།

༄། མགོ་སྐྱང་ཤིན་ཏུ་ཡངས་པའི་ཡུལ་ལྗོངས་སུ། །མི་ལོ་ཁྲི་ཕྲག་སྔོན་ནས་སྔེར་ཆགས་པའི།།
རྩམ་ཟ་གདོང་དམར་ཅན་གྱི་མི་རིགས་ལས། མཆེད་པའི་སྐད་འདི་བོད་ཀྱི་གནའ་བོའི་སྐད།།

དེ་འདྲའི་སྐད་དེ་མཚོན་བྱེད་ཡི་གེ་དང་། །དེ་ལས་མིང་ཚིག་ཇི་ལྟར་སྒྲུབ་པའི་ཚུལ།།
སྟོན་བྱེད་བོད་ཀྱི་བརྡ་སྤྲོད་ཕྱི་མོ་ནི། །སློབ་དཔོན་ཐོན་མིའི་དྲིན་ཅེས་ཀུན་ལ་གྲགས།།

ཐོན་མིའི་སུམ་ཅུ་པ་དང་རྟགས་འཇུག་སྟེང་། །ལྕེ་ཁྱི་འབྲུག་གི་གནས་བརྒྱད་ཆེན་མོ་དང་།།
སྒྲི་ཉིའི་སྒྲ་སྒོ་མཚོན་ཆ་བསྟན་དགོས་པས། །བརྡ་སྤྲོད་ཕྱི་མོའི་གཞུང་ནི་བཞི་རུ་ངེས།།

དེ་དག་རྣམས་ལ་འགྲེལ་དང་ཡང་འགྲེལ་དང་། །མཐའ་དཔྱོད་ཟུར་རྒྱན་ལ་སོགས་སྣ་ཚོགས་པའི།།
ཡིག་ཆ་ཤིན་ཏུ་མང་བ་སྤེལ་བ་ལས། །བོད་ཀྱི་བརྡ་སྤྲོད་རིང་ལུགས་ཆེས་མཐོར་འཕེལ།།

དེ་ལྟ་མོད་ཀྱི་སྔོན་གྱི་བརྡ་སྤྲོད་ཀུན། །རྩ་བའི་སྒྲོམ་གཞི་ལེགས་སྦྱར་བརྡ་སྤྲོད་ལ།།
ཅི་ཉེར་མཛད་པས་བོད་སྐད་རང་ཆས་ཀྱི། །བརྡ་སྤྲོད་ལམ་དེ་རྫོགས་པར་གསལ་མི་སྣང་།།

ལྷག་པར་རང་བཞིན་སྐད་ལ་གྲོང་སྐད་ཅེས། །སྨད་ཅིང་དེ་ཡི་སྦྱོར་ཚུལ་རིགས་པའི་ལམ།།
དཔེར་ན་མཇུག་སྡུད་ཚིག་རྣམས་བཀོད་ཚུལ་སོགས། །བཤད་པ་ཙམ་ཡང་མ་མཛད་དོར་བ་བྱུང་།།

དེ་འདྲའི་རྐྱེན་གྱིས་ཡིག་སྐད་ཁ་སྐད་དབར། །བར་སྟོང་ཆེན་པོར་གྱུར་ཏེ་བོད་རིགས་རྣམས།།
ཆོས་སྐད་བྱ་བའི་བོད་ཡིག་སློབ་པའི་ཚེ། །སྐད་ཡིག་གཞན་ཞིག་སྦྱོང་བ་ལྟ་བུར་གྱུར།།

དེ་འདྲའི་གནས་དེ་ཤིན་ཏུ་ཡ་ང་བར། །སེམས་ཤིང་ལྷག་པར་བོད་རིགས་གཞོན་ནུའི་ཁོངས།།
བོད་ཡིག་འབྲི་རྩལ་ལྡན་པ་ཆེས་དཀོན་པར། །མཐོང་ནས་སྐྱོ་བས་ཡིད་ནི་ལྷག་པར་ཕམ།།

གནས་འདི་མི་རིགས་བསམས་ཏེ་ངལ་བའི་ཁུར། །བདག་གིར་བླངས་སྟེ་ལོ་མང་གཞུང་ལུགས་ལ།།
དཔྱད་པ་ཞིབ་མོར་བྱས་ཏེ་བོད་སྐད་ཀྱི། །བརྡ་སྤྲོད་གསར་བཅོས་བགྱི་བའི་ལས་ལ་ཞུགས།།

དེ་ཡང་རྩོལ་རྒྱུག་མེད་པར་གང་ཐུབ་ཀྱིས། །རྩ་བ་གནའ་སྲོལ་བརྡ་སྤྲོད་གཞིར་བྱས་ཤིང་།།
ཡི་གེའི་ཚུལ་ཡང་འགྱུར་བཅོས་མི་དགོས་པར། །བརྡ་སྤྲོད་གསར་པའི་གཞུང་ལུགས་རྩོལ་བས་སྒྲུབ།།

དེ་ལ་བརྡ་སྤྲོད་ཕྱི་མོའི་གཞུང་བཞི་དང་། །སུམ་རྟགས་འགྲེལ་ཆེན་བྲ་སྙི་སི་ཏུ་དང་།།
གསེར་ཏོག་འཇམ་དཔལ་རོལ་པའི་མཐའ་དཔྱོད་དང་། །གཞན་ཡང་ས་པཎ་བརྡ་སྤྲོད་གཞུང་རྣམས་སྦྱངས།།

དེ་ནས་རིམ་གྱིས་སྲོལ་རྒྱུན་བརྡ་སྤྲོད་དུ། །མ་ཚང་གནད་རྣམས་རེ་རེར་ཞིབ་དཔྱོད་ཐོག།
གཏན་འབེབས་བགྱིས་ཤིང་ལྷག་པར་ཚིག་གི་ཚོགས། །རྣམ་དབྱེ་ཞིབ་ཏུ་ཕྱེ་བའི་སྲོལ་འདི་བཙུགས།།

དེ་བཞིན་ཡི་གེའི་ཚོགས་དང་ཚིག་གི་ཚོགས། །དེ་ལས་ཚིག་སྦྱོར་ཚིག་སྒྲུབ་བྱ་ཚུལ་གྱི།།
སྲོལ་ཡང་བཙུགས་ཤིང་ལྷག་པར་བྱ་ཚིག་ལ། །ཡིག་གཟུགས་འགྱུར་ཚུལ་རིགས་ལམ་གཏན་ལ་ཕབ།།

མདོར་ན་འདིར་ནི་བོད་ཀྱི་བརྡ་སྤྲོད་ནི། །བོད་སྐད་རང་དང་བསྟུན་པའི་སྲོལ་བཏོད་དེ།།
ཁ་སྐད་ཡིག་སྐད་དབར་གྱི་ཧར་བ་དེ། །གང་ཐུབ་ཆུང་དུ་འགྲོ་བའི་ལམ་ཡང་ཕྱེད།།

འདི་ཡང་མཁས་དང་གྲགས་པའི་ཕྱིར་མ་ཡིན། །ནོར་དང་བཀྲེད་པ་བཀུར་བསྟིའི་ཕྱིར་མ་ཡིན།།
བོད་ཡིག་ཅི་ལྟར་ངལ་བ་ཆུང་དུའི་བརྒྱུད། །ཤེས་ནུས་བྱུང་ན་སྙམ་པ་ཁོ་ནས་ལགས།།

འདིར་འབད་དབང་གིས་བོད་སྐད་སློབ་བ་རྣམས། །སླད་ནས་བོད་ཡིག་སློབ་ལ་འཇུག་པའི་ཚེ།།
ཡི་གེ་འབྲི་རྩོམ་རྩལ་ནི་ལྷུག་པོ་རུ། །རིང་པོར་མི་ཐོགས་ཐོབ་པར་གྱུར་ཅིག་གུ།

ཞེས་«བོད་སྐད་ཀྱི་བརྡ་སྤྲོད་གསར་པ་སླ་སློའི་ལྡེ་མིག་»བྱ་བ་འདི་བཞིན། རང་ལོ་བཅུ་དྲུག་ལ་སོན་པའི་ཚེ་

དུས་རབས་ཉི་ཤུ་པའི་བོད་ཀྱི་བརྡ་སྤྲོད་སྣན་ངག་དང་བཅས་པའི་རིག་གནས་ལ་མཁས་པའི་ཁྱུ་མཆོག་ཏུ་གྱུར་པ་སྐྱབས་རྗེ་ཛོ་སྨད་རིན་པོ་ཆེའི་དྲུང་དུ་སུམ་རྟགས་སྙན་ངག་དང་བཅས་པའི་ཐ་སྙད་རིག་གནས་ལ་སྦྱ་སྦྱོང་ལྷུར་འཛུགས་ཁྲིད་ཞུ་བའི་སྐལ་བ་ཐོབ་ཅིང་། དེ་ནས་བཟུང་སྟེ་ཞར་དང་ཞོར་ལ་བོད་ཀྱི་སྲོལ་རྒྱུན་གྱི་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་གཞུང་ཆེ་ཆུང་མང་དག་ཅིག་ལ་གོམས་འདྲིས་བསྟེན་པ་མ་ཟད། སྐབས་སྐབས་སུ་བོད་ཀྱི་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་གཞུང་ལུགས་དེ་དེང་རབས་ཀྱི་སྐད་ཡིག་གཙོ་བྲས་ཨིན་སྐད་ཀྱི་བརྡ་སྤྲོད་དང་ཡང་ཕན་ཚུན་བསྡུར་ཞིབ་བགྱིས་པ་སོགས་ཀྱིས་བོད་ཀྱི་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་ཐོག་ལ་བསམ་བློ་ཡུན་མི་རིང་བ་ཙམ་བཏང་པའི་རིགས་པར་སླ་བ་གླང་རི་བ་ལྷ་རམས་ཐུབ་བསྟན་སྤྱིན་པས། སྤྱི་ལོ་ ༢༠༠༩ དབྱར་ཀ་ཟླ་བ་བརྒྱད་པའི་གུང་སེང་དང་བསྟུན་ནས་འགོ་བརྩམས་ཤིང་། ལོ་དེའི་ཟླ་བ་བཅུ་གཉིས་པའི་ཚེས་ ༢༡ ལ་རགས་ཟིན་མཇུག་རྫོགས་པར་བྱས། དེ་ནས་རགས་ཟིན་དེ་ཉིད་བོད་ཀྱི་བརྡ་སྤྲོད་རིག་པར་ཐུགས་རྒྱུད་ཞིབ་མོ་ཡོད་པའི་དེང་དུས་ཀྱི་བོད་ཀྱི་མཁས་པ་སྣེ་ཡོད་ཁག་དང་། གཞན་ཡང་ལེགས་སྦྱར་བརྡ་སྤྲོད་དང་ཨིན་སྐད་གཉིས་ཀ་ལེགས་པོ་མཁྱེན་པའི་བོད་རིགས་ཀྱི་མཁས་པ་དག་ལའང་ལེགས་བཅོས་ཞུ་དགོས་ཀྱི་དགོངས་འཆར་ལེན་པའི་གཞིར་ཕུལ་ཅིང་། ཕྱིར་ཕེབས་ཀྱི་དགོངས་འཆར་ལས་རགས་ཟིན་ལ་ལེགས་བཅོས་ཞུ་འོས་རྣམས་གང་ཐུབ་གཞུང་དུ་ཚུད་པར་བྱས་ཏེ། མཐར་ཕྱི་ལོ་ ༢༠༡༠ ཡི་ལོ་མཇུག་ཏུ་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་བསྟན་བཅོས་འདི་ཉིད་ཀྱི་རྩོམ་པ་མཐར་ཕྱིན་པར་བྱས་པ་དགེ་ལེགས་འཕེལ།། ༎

ཁུངས་བཅོལ་དང་དཔྱད་གཞིའི་ཡིག་ཆ་ཁག

བསྟན་འགྱུར།

ཐོན་མི་སམ་བྷོ་ཊ། «ལུང་སྟོན་པ་སུམ་ཅུ་པ།» སྡེ་དགེ བསྟན་འགྱུར། སྒྲ་མདོ། ཞེ

——— «རྟགས་ཀྱིས་འཇུག་པ།» སྡེ་དགེ བསྟན་འགྱུར། སྒྲ་མདོ། ཞེ

ལོ་ཙྪ་བ་ལྕེ་ཁྱི་འབྲུག «གནས་བརྒྱད་»རྩ་འགྲེལ། སྡེ་དགེ བསྟན་འགྱུར། སྒྲ་མདོ། ཞེ

«སྒྲ་སྦྱོར་བམ་པོ་གཉིས་པ།» སྡེ་དགེ བསྟན་འགྱུར། སྣ་ཚོགས། ཅོ

སྨྲྀ་ཏི་ཛྙཱན་ཀཱིརྟི། བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་བསྟན་བཅོས་«སྨྲ་སྒོ་མཚོན་ཆ།» སྡེ་དགེ བསྟན་འགྱུར། སྒྲ་མདོ། ཞེ

«སྨྲ་སྒོའི་འགྲེལ་པ།»རང་འགྲེལ་ལམ་རོང་ཟོམ་ཆོས་ཀྱི་བཟང་པོས་མཛད་པར་ཡང་གྲགས། སྡེ་དགེ བསྟན་འགྱུར། སྒྲ་མདོ། ཞེ

ཙནྡྲ་གོ་མི། «ཉེ་བར་སྒྲུབ་པ་ཉི་ཤུ་པའི་འགྲེལ་པ།» སྡེ་དགེ བསྟན་འགྱུར། སྒྲ་མདོ། རེ

དུས་རབས་བཅུ་གཅིག་པའི་རྗེས་ཀྱི་ཡིག་ཆ་ཁག (རྩོམ་པ་པོའི་མཚན་ཀ་ཁའི་གོ་རིམ་ལྟར་བསྒྲིགས་པ།)

«བཀའ་གདམས་བུ་ཆོས།» དེབ། མཚོ་སྔོན་མི་རིགས་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་ནས། ༡༩༩༣ ལོར་དཔར་བསྐྲུན།

སྐྱོགས་སྟོན་རིན་ཆེན་བཀྲ་ཤིས། «བརྡ་གསར་རྙིང་གི་རྣམ་བཞག་ལི་ཤིའི་གུར་ཁང་།» པེ་ཅིང་མི་རིགས་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་ནས། ༡༩༨༠ ལོར་དེབ་གཟུགས་སུ་དཔར་བཏབ།

གླང་རི་བ་ཐུབ་བསྟན་སྦྱིན་པ། "སྟོན་གླིང་ངོ་སྤྲོད། བོད་ཀྱི་ལེགས་བཤད་ཀྱི་བསྟན་བཅོས་རྣམས་ཀྱི་བརྗོད་བྱ་དང་རྩོམ་གྱི་རང་བཞིན་ལས་བརྩམས་ཏེ་གཏམ་ཙུ་ངར་སྤྲོས་ཏེ་བཤད་པ།" «ལེགས་བཤད་ལུགས་ཀྱི་བསླབ་བྱའི་དཔེར་ཚོགས།» བོད་ཀྱི་གཙུག་ལག་གཅེས་བཏུས། བོད་ཕྲེང་། ༣༧ བོད་ཀྱི་གཙུག་ལག་ཞིབ་དཔྱོད་ཁང་ནས། ༢༠༠༥ ལོར་དཔར་བཏབ།

དགེ་འདུན་ཆོས་འཕེལ། «བོད་སྐད་ཀྱི་སྒྲ་སྦྱོར་སྒོར་སྒོར།» དགེ་འདུན་ཆོས་འཕེལ་གྱི་གསུང་རྩོམ། དེབ་གཉིས་པ། གངས་ལྗོངས་མི་རིགས་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་ནས་ ༡༩༩༠ ལོར་དེབ་གསུམ་ཅན་ཞིག་དཔར་དུ་བཏབ།

དངུལ་ཆུ་རྣམ་རྒྱ། «སུམ་རྟགས་ཀྱི་འགྲེལ་པ་སི་ཏུའི་ཞལ་ལུང་།» གསུང་འབུམ། པོད་དྲུག་པ། དངུལ་ཆུའི་ཤིང་དཔར་ལ་ལྡེ་ལི་བོད་ཀྱི་ཁང་པས་ ༡༩༨༠ ལོར་དཔར་བཤུས་ཀྱིས་དཔར་དུ་བཏབ།

——— «དགག་ལན་ཚངས་པའི་ཐིག་གི་སྦྲུན་ཟླ།» གསུང་འབུམ། པོད་དྲུག་པ།

རྡོག་བློ་ལྡན་ཤེས་རབ། «དག་ཡིག་ཉེར་མཁོ་བསྡུས་པ།» བཀའ་གདམས་དཔེ་དཀོན་གཅེས་བཏུས། དེབ། ༣ རྡོག་ལོ་ཙཱ་བ་བློ་ལྡན་ཤེས་རབ་ཀྱི་གསུང་འབུམ། ཀྲུང་གོའི་བོད་རིག་པ་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་ནས་ ༢༠༠༩ ལོར་དཔར་བཏབ།

ལྕང་སྐྱ་རོལ་པའི་རྡོ་རྗེ། «སུམ་ཅུ་པ་དང་རྟགས་འཇུག་གི་དོན་ཅུང་ཟད་བཤད་པ་བློ་ལྡན་དགའ་བསྐྱེད།» གསུང་འབུམ། པོད། ཁ སོག་ཡུལ་གྱི་དཔར་མ་ལ་ཟླ་ས་དཔེ་མཛོད་ཁང་ནས་དཔར་བཤུས་ཀྱིས་ ༢༠༠༨ ལོར་དཔར་དུ་བཏབ།

འཇམ་དཔལ་རོལ་པའི་བློ་གྲོས། «སུམ་ཅུ་པའི་དགོངས་འགྲེལ་རབ་གསལ་ཟླ་སྣང་།» ཨ་མདོ་དགེ་བཤེས་འཇམ་དཔལ་རོལ་པའི་བློ་གྲོས་ཀྱི་གསུང་འབུམ། དེབ། པོད་གཉིས་པ། སི་ཁྲོན་མི་རིགས་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་ནས། ༢༠༠༥ ལོར་དཔར་དུ་བཏབ།

རྗེ་བཙུན་གྲགས་པ་རྒྱལ་མཚན། «སྒྲ་སྒོ་མཚོན་བྱའི་མཚན།» ས་སྐྱ་བཀའ་འབུམ་གྱི་ཁ་སྐོང་། པོད། མ།

རྗེ་བཙུན་བསོད་ནམས་རྩེ་མོ། «ཡི་གེའི་བཀླག་ཐབས་བྱིས་པ་བདེ་བླག་ཏུ་འཇུག་པ།» ས་སྐྱ་བཀའ་འབུམ། པོད། ང

ཐུབ་བསྟན་མཆོག་སྒྲུབ། «བོད་ཀྱི་སྒྲ་རིག་པའི་གནས་ལ་དཔྱོད་པ་གསལ་བའི་མེ་ལོང་།» ཇ་ས་བོད་ཀྱི་དཔེ་མཛོད་ཁང་། ༡༩༩༧

དོར་ཞི་གདོང་དྲུག་སྙེམས་བློ། «བརྡ་སྤྲོད་རིག་པའི་དོན་འགྲེལ་ཕྱོགས་བསྒྲིགས།» ཀན་སུ་མི་རིགས་དཔེ་
སྐྲུན་ཁང་ནས། ༡༩༩༠ ལོར་དཔར་ཐེངས་གཉིས་པ་བཏབ།

ན་ག་སངས་རྒྱས་བསྟན་དར། «བོད་ཀྱི་བརྡ་སྤྲོད་ནག་ཏིཀ» ཧ་ས་བོད་ཀྱི་དཔེ་མཛོད་ཁང་། ༢༠༠༤ ལོར་
དཔར་བཏབ།

ནམ་གླིང་པཎ་ཆེན་དཀོན་མཆོག་ཆོས་གྲགས། «སུམ་རྟགས་ཀྱི་འགྲེལ་པ་ལེགས་བཤད་སྣང་བྱེད་ནོར་བུ།»
དགའ་ལྡན་ཕུན་ཚོགས་གླིང་གི་དཔར་མ་དཔེ་ཐུང་ཞ་ཆ་དཔེ་མཛོད་ཁང་དུ་
བཞུགས་པ།

དཔང་ལོ་ཙཱ་བ་བློ་གྲོས་བརྟན་པ། «ཚིགས་གསུམ་གསལ་བ།» མཚོ་སྔོན་མི་རིགས་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་ནས།
༡༩༩༨ ལོར་ཕྱོགས་བསྒྲིགས་ཀྱིས་དཔར་དུ་བཏབ་པའི་དེབ། «དག་ཡིག་
ཕྱོགས་བསྒྲིགས་མུ་ཏིག་ཚོམ་བུ»ཞེས་པའི་ནང་བཞུགས།

«བོད་ཀྱི་ཡིག་རྙིང་ཞིབ་འཇུག» ཞེས་པ། མི་རིགས་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་ནས ༢༠༠༣ ལོར་དཔར་བཏབ་པའི་ནང་
དུ་ཕྱོགས་བཏུས་ཀྱི་དཔྱད་རྩོམ་ཁག་ལས། སློབས་ལྡན་བྱ་བའི་"སུམ་རྟགས་ཀྱི་
ཕྱི་མོ་འདི་ཉིད་དུས་རབས་བདུན་པའི་ནང་གི་བརྩམས་ཆོས་ཡིན་མིན་སྐོར་གྱི་ཐོག
མའི་དཔྱད་པ།" ཚངས་སྲས་དགྱེས་པའི་བློ་གྲོས་ཀྱི་"བོད་ཀྱི་ཡི་གེའི་བྱུང་འཕེལ
སྐོར་ལ་རགས་ཙམ་དཔྱད་པ།" དང་། བསོད་ནམས་ཚེ་རིང་བྱ་བའི་"སུམ
རྟགས་ཀྱི་གཞུང་བརྩམས་པའི་དུས་རབས་ཀྱི་དཔྱད་པ།" བཅས།

བྲ་སྟི་རིན་ཆེན་གྲུབ། «སུམ་རྟགས་འགྲེལ་པ་ཀུན་བཟང་དགོངས་རྒྱན།» མཚོ་སྔོན་མི་རིགས་དཔེ་སྐྲུན་ཁང
ནས ༡༩༩༣ ལོར་དེབ་གཟུགས་སུ་དཔར་དུ་བཏབ།

དབྱངས་ཅན་གྲུབ་པའི་རྡོ་རྗེ། «སུམ་ཅུ་པའི་སྙིང་པོ་ལེགས་བཤད་ལྗོན་དབང་།» གསུང་འབུམ། པོད། ག

——— «རྟགས་ཀྱིས་འཇུག་པའི་སྙིང་པོ་དཀའ་གནད་གསལ་བའི་མེ་ལོང་།» གསུང་
འབུམ། པོད། ག

——— «བོད་ཡིག་གི་གནས་དང་བྱེད་སྟོལ་ངོས་འཛིན་ཚུལ་ངོ་མཚར་གཏམ་གྱི་མྱུ་གུ།» གསུང་འབུམ། པོད། ག

རྗེ་ཙོང་ཁ་པ་ཆེན་པོ། «བློ་སྦྱོང་སྙན་ངག་སྒྲ་རྒྱན།» གསུང་འབུམ། བ

——— «བྱང་ཆུབ་ལམ་རིམ་ཆེན་མོ།» དེབ། མཚོ་སྔོན་མི་རིགས་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་ནས། ༡༩༨༨ ལོར་དཔར་དུ་བསྐྲུན།

ཚེ་ཏན་ཞབས་དྲུང་། «ཕྲོན་མིའི་ཞལ་ལུང་།» ཏ་ས་ཤེས་རིག་དཔར་ཁང་ནས་བོད་ནས་ཕྲོན་པའི་དེབ་ལས་དཔར་བཞུས་ཀྱིས་ཕྲོག་མར་ ༡༩༩༠ ལོར་བཏབ་ཅིང་། ༢༠༠༨ ལོར་དཔར་ཐེངས་དྲུག་པ་བཏབ།

རྡོ་སྨད་བློ་བཟང་དཔལ་ལྡན། «བོད་ཡིག་གི་བརྡ་སྤྲོད་ཕྱི་མོའི་སྟོམ་བྱང་།» སྐྱབས་རྗེ་རྡོ་སྨད་རིན་པོ་ཆེའི་གསུང་འབུམ། པོད། ཆ གླང་རི་བ་ཐུབ་བསྟན་སྦྱིན་པས་ཕྱོགས་བསྒྲིགས་ཀྱིས་རྒྱ་གར་ལྷོ་ཡིར་ ༡༩༩༤ ལོར་དཔེ་གཟུགས་སུ་དཔར་དུ་བཏབ།

——— «དཔེར་བརྗོད་ཚིགས་བཅད་ཕོར་བུ་སྐྱལ་བཟང་ཡི་ག་འཛོ་བའི་དབྱངས་སྙན།» གསུང་འབུམ། པོད། ཆ

ཞ་ལུ་ཆོས་སྐྱོང་བཟང་པོ། «བོད་ཀྱི་བརྡའི་བསྟན་བཅོས་ཟམ་ཏོག་བཀོད་པ།» དགའ་ལྡན་ཕུན་ཚོགས་གླིང་གི་དཔར་མ་ལ་རྒྱ་གར་ལྷོ་ལི་བོད་ཀྱི་ཁང་པས་ ༡༩༩༣ ལོར་དཔར་བཞུས་ཀྱིས་དཔར་དུ་བཏབ།

———སུམ་རྟགས་ཀྱི་«འགྲེལ་པ་མཁས་པའི་ཡིད་འཕྲོག» ལྷ་ས་ཕུན་ཁང་དཔར་མ།

རག་ར་བཀྲས་མཐོང་། «གནས་བརྒྱུད་བསྡུས་དོན་ཁ་སྐོང་དང་བཅས་པ།» དེབ། རྒྱ་གར་ཏ་ས་ནས་དཔར་བཏབ།

——— «ལུང་སྟོན་པ་ལ་འཇུག་པའི་སྒོ།» དེབ། འབྲས་སྒོ་མང་གུང་རུ་ཁང་ཚན་ནས། ༢༠༠༩ ལོར་དཔར་བཏབ།

ཤཱཀྱ་མཆོག་ལྡན། «སྨྲ་སྒོ་མཚོན་ཆའི་རྣམ་བཤད་སྨྲ་བའི་རྒྱན།» གསུང་འབུམ། པོད། ཡ གསུང་འབུམ་དཔེ་གཟུགས་ཅན་ ༡༩༧༥ ལོར་ལྡི་ལིར་དཔར་བཞུས་ཀྱིས་དཔར་བཏབ།

ཤེས་རབ་འོད་ཟེར། «ས་མཐའི་རྣམ་དབྱེ་རབ་གསལ་སྒྲོན་མེ།» འདི་ལ་ཡིག་ཆུང་གི་མཆན་བཏབ་པ་ཞིག ཏཱའི་སི་ཏུ་པ་ཀུན་མཁྱེན་ཆོས་ཀྱི་འབྱུང་གནས་བསྟན་པའི་ཉིན་བྱེད་ཀྱི་གསུང་འབུམ། པོད། ཐ པའི་ནང་བཞུགས། དཔལ་སྤུངས་དཔར་མ་ལས་དཔར་བཞུས་ཀྱིས་རྒྱ་གར་ལྡི་ལིར་ ༡༩༩༠ ལོར་དཔར་བཏབ།

ས་སྐྱ་བསོད་ནམས་རྒྱལ་མཚན། «རྒྱལ་རབས་གསལ་བའི་མེ་ལོང་།» དེབ། པེ་ཅིང་མི་རིགས་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་ནས། ༡༩༨༥ ལོར་དཔར་བཏབ།

ས་པཎ་ཀུན་དགའ་རྒྱལ་མཚན། «སྒྲ་ལ་འཇུག་པའི་བསྟན་བཅོས།» ས་ཆེན་གོང་མ་རྣམ་ལྔའི་གསུང་འབུམ་དཔེར་བསྡུར་མ་ལས་ས་པཎ་ཀུན་དགའ་རྒྱལ་མཚན་གྱི་གསུང་འབུམ་པོད་བཞི་པ། དཔལ་བརྩེགས་བོད་ཡིག་དཔེ་རྙིང་ཞིབ་འཇུག་ཁང་ནས་བསྒྲིགས། ཀྲུང་གོའི་བོད་རིག་པ་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་ནས། ༢༠༠༧ ལོར་དཔར་དུ་བཏབ།

——— «སྒྲའི་བསྟན་བཅོས་མཁས་པའི་ཁ་རྒྱན།» གསུང་འབུམ། དེབ། པོད་བཞི་པ།

——— «ཡི་གེའི་སྦྱོར་བ།» གསུང་འབུམ། དེབ། པོད་བཞི་པ།

——— «བྱིས་པ་བདེ་འཇུག་གི་རྣམ་བཤད།» གསུང་འབུམ། དེབ། པོད་བཞི་པ།

——— «སྨྲ་སྒོའི་ས་བཅད།» གསུང་འབུམ། དེབ། པོད་བཞི་པ།

——— «མཁས་པ་ལ་འཇུག་པའི་སྒོ།» གསུང་འབུམ། དེབ། པོད་བཞི་པ།

——— «སྡེབ་སྦྱོར་གྱི་བསྟན་བཅོས་བསྟོད་དབྱངས་ཀྱི་ཕྲེང་བ།» ས་ཆེན་གོང་མ་རྣམ་ལྔའི་གསུང་འབུམ་ཁ་སྐོང་ལས་ས་པཎ་ཀུན་དགའ་རྒྱལ་མཚན་གྱི་གསུང་འབུམ་པོད་དང་པོ། དཔལ་བརྩེགས་བོད་ཡིག་དཔེ་རྙིང་ཞིབ་འཇུག་ཁང་བས་བསྒྲིགས། ཀྲུང་གོའི་བོད་རིག་པ་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་ནས། ༢༠༠༧ ལོར་དཔར་དུ་བཏབ།

སི་ཏུ་གཙུག་ལག་ཆོས་ཀྱི་སྣང་བ། «སུམ་རྟགས་འགྲེལ་ཆེན་མཁས་པའི་མགུལ་རྒྱན་མུ་ཏིག་ཕྲེང་མཛེས།» མཚོ་སྔོན་མི་རིགས་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་ནས། ༢༠༠༧ ལོར་དེབ་གཟུགས་སུ་དཔར་དུ་བཏབ།

གསེར་ཏོག་བློ་བཟང་ཚུལ་ཁྲིམས། «སུམ་རྟགས་ཀྱི་མཆན་འགྲེལ་ངོ་མཚར་འཕྲུལ་གྱི་ལྡེ་མིག» པེ་ཅིང་མི་རིགས་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་ནས ༡༩༩༥ ལོར་དེབ་གཟུགས་སུ་དཔར་དུ་བཏབ།

ཨ་ཀྱཱ་ཡོངས་འཛིན་དབྱངས་ཅན་དགའ་བའི་བློ་གྲོས། «རྣམ་དབྱེ་བརྒྱད་དང་བྱ་བྱེད་ལས་སོགས་ཀྱི་ཁྱད་པར་མདོ་ཙམ་བརྗོད་པ།» ཨ་ཀྱཱ་ཡོངས་འཛིན་དབྱངས་ཅན་དགའ་བའི་བློ་གྲོས་ཀྱི་གསུང་འབུམ། པོད། ཁ སྐུ་འབུམ་དཔར་མ་ལས་ཨ་རི་བོད་ཀྱི་ནང་བསྟན་དཔེ་ཚོགས་སྡེ་བས ༢༠༠༩ ལོར་གློག་ཀླད་དུ་དཔར་དུ་བཞུས་པ།

———— «རྟགས་འཇུག་གི་དགོངས་འགྲེལ་རབ་གསལ་སྣང་བ།» གསུང་འབུམ། པོད། ཁ

————«རྟགས་འཇུག་གི་དཀའ་གནད་བདག་གཞན་དུས་གསུམ་གྱི་ཁྱད་པར་ཞིབ་ཏུ་ཕྱེ་བ་ཞུང་གསལ་འཕྲུལ་གྱི་ལྡེ་མིག» གསུང་འབུམ། པོད། ཁ

————«ཡི་གེའི་ཐོབ་ཐང་ཉེར་མཁོ་རབ་གསལ་མེ་ལོང་།» གསུང་འབུམ། པོད། ཁ

ཨ་ལག་ཤ་བསྟན་དར་ལྷ་རམས། «ཡི་གེའི་བཤད་པ་མཁས་པའི་ཁ་རྒྱན།» བོད་བརྡའི་རྣམ་གཞག་ཉེར་མཁོ་ཕྱོགས་བསྒྲིགས་ཨུཏྤལའི་དོ་ཤལ། དེབ་དང་པོ། རྒྱ་གར་ལྷོ་ཕྱོགས་འབྲས་སྤུངས་བློ་གསལ་གླིང་དཔེ་མཛོད་ནས ༡༩༨༠ ལོར་དཔར་དུ་བཏབ།

————«སུམ་རྟགས་ཀྱི་འགྲེལ་པ་སྐལ་ལྡན་ཡིད་ཀྱི་པདྨ་འབྱེད་པའི་སྣང་བའི་མཛོད།» བོད་བརྡའི་རྣམ་གཞག་ཉེར་མཁོ་ཕྱོགས་བསྒྲིགས་ཨུཏྤལའི་དོ་ཤལ། དེབ་དང་པོ།

ཨིན་ཡིག་ཏུ་ཡོད་པའི་ཡིག་ཆ་ཁག (རྩོམ་པ་པོའི་མིང་ཀ་ཁའི་གོ་རིམ་ལྟར་བསྒྲིགས་པ།)

ནི་ཁོ་ལཱས་ཏོར་ན་དྲེ་དང་གསང་བདག་རྡོ་རྗེ་སོགས། «བོད་ཀྱི་སྤྱི་སྐད་སློབ་དེབ།» ཨ་རི་ཨི་ཐ་ཁ་གངས་སེང་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་ནས་ ༢༠༠༣ ལོར་དཔར་བཏབ། (Nicholas Tornadre, Sangda Dorje and Charles Bramble, *Manual of Standard Tibetan: Language and Civilization.* Ithaca: Snow Lion, 2003)

མིཏ་ཆེལླ་ཨི་ཕརས། རན་ཌོམ་ཁང་གི་ལེགས་པོའི་རྩོམ་བྲིས་ཀྱི་ཁྲིད་ཡིག ཨ་རི་རན་ཌོམ་ཁང་ནས། ༡༩༩༡ ལོར་དཔར་བཏབ། (Mitchell Ivers, *Random House Guide to Good Writing*. USA: The Ballantine Publishing Group, 1991.)

རོཡ་མི་ལླེར། «བོད་དུ་བརྡ་སྤྲོད་རིག་པའི་སྲོལ་བྱུང་བར་དཔྱད་ཞིབ།» ཧོ་ལནྜ་རྒྱལ་ས་ཨམ་སྟེར་ཌམ་དུ ༡༩༧༦ ལོར་དཔར་བཏབ། (Roy A. Miller, *Studies in the Grammatical Tradition in Tibet*, Amsterdam Studies in the Theory and History of Linguistic Science, vol. 6.)

སིཌྣ་ནེལ་གྲིན་བཱུམ། «ཨོཀྶ་ཕོརྜ་ཨིན་སྐད་བརྡ་སྤྲོད།» ནེཝ་ཡོཀ་ཏུ་ཨོཀྶ་ཕོརྜ་དཔར་སྐྲུན་ཁང་ནས། ༡༩༩༩ ལོར་དཔར་བཏབ། (Sydney Greenbaum, *Oxford English Grammar.* Oxford: Oxford University Press, 1993.)

སུ་སན་ཐར་མན། «ཁྱེད་ལ་མཁོ་བར་འགྱུར་བའི་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་དེབ་གཅིག་བུ།» (Susan Thurman, *The Only Grammar Book You'll Ever Need.* Avon: Adams Media, 2003.) ཨ་རི་ཨ་དམ་དཔར་སྐྲུན་ཁང་ནས། ༢༠༠༣ ལོར་དཔར་བཏབ།

«ཨོཀྶ་ཕོརྜ་ཨིན་སྐད་ཚིག་མཛོད་ཆེན་མོ།» ཨོཀྶ་ཕོརྜ་དཔར་སྐྲུན་ཁང་ནས། ༡༩༨༧ ལོར་དཔར་ཐེངས་གསུམ་པ་བཏབ། (*Oxford English Dictionary.* The Compact Edition; thrd edition; Oxford: Oxford University Press, 1987.)

༄༅། །ཐོན་མིའི་ལེགས་བཤད་སུམ་ཅུ་པའི་སྙིང་པོ་ལེགས་བཤད་ལྗོན་པའི་དབང་པོ་བཞུགས་སོ།།

དབྱངས་ཅན་གྲུབ་པའི་རྡོ་རྗེ།

༄༅། །ན་མོ་གུ་རུ་མཉྫུ་གྷོ་ཥཱ་ཡ། བླ་མ་མཆོག་དང་དབྱེར་མེད་པའི། །འཇམ་པའི་དབྱངས་ལ་གུས་བཏུད་ནས། །ཐོན་མིའི་ལེགས་བཤད་སུམ་ཅུ་པའི། །སྙིང་པོ་མདོར་བསྡུས་བཤད་པར་བྱ།།

དབྱངས་ཀྱི་དབྱེ་བ་གསལ་པོ་སུ། །བྱེད་པ་ཨི་ཨུ་ཨེ་ཨོ་བཞི། །གསལ་བྱེད་ཀ་སོགས་སུམ་ཅུ་ཡིན། །ག་ང་ད་ན་བ་མ་འ། །ར་ལ་ས་རྣམས་རྗེས་འཇུག་བཅུ། །ད་དང་ས་གཉིས་ཡང་འཇུག་སྟེ། །ད་ནི་ན་ར་ལ་གསུམ་དང་། །ས་ནི་ག་ང་བ་མར་འཐོབ། །ག་ད་བ་མ་འ་སྔོན་འཇུག།

གོ་ངོ་དོ་ནོ་བོ་མོ་འོ། །རོ་ལོ་སོ་ཏོ་སླར་བསྡུ་སྟེ། །རྫོགས་ཚིག་བླ་སྡུད་ཅེས་ཀྱང་བྱ། །དྲག་ཡོད་ཏོ་དང་མཐའ་མེད་འོ། །གཞན་རྣམས་མིང་མཐའི་རྗེས་མཐུན་སྦྱར། །སུ་ར་རུ་དུ་ན་ལ་ཏུ། །ལ་དོན་རྣམ་པ་བདུན་ཡིན་ཏེ། །རྣམ་དབྱེ་གཉིས་བཞི་བདུན་པ་དང་། །དེ་ཉིད་ཚེ་སྐབས་རྣམས་ལ་འཇུག །ས་སུ་ག་བ་དྲག་མཐར་ཏུ། །ང་ད་ན་མ་ར་ལ་དུ། །འ་དང་མཐའ་མེད་ར་དང་སུ། །གི་ཀྱི་གྱི་འི་ཡི་ལྔ་པོ། །རྣམ་དབྱེ་དྲུག་པ་འབྲེལ་སྒྲ་དང་། །དེ་རྣམས་ས་མཐའ་ཅན་ལྔ་ནི། །རྣམ་དབྱེ་གསུམ་པ་བྱེད་སྒྲ་སྟེ། །སྦྱོར་ཚུལ་ན་མ་ར་ལ་གྱི། །ད་བ་ས་ཀྱི་ག་ང་གི །འ་དང་མཐའ་མེད་འི་དང་ཡི། །ཀྱང་ཡང་འང་གསུམ་རྒྱན་སྡུད་དེ། །ག་ད་བ་ས་དྲག་མཐར་ཀྱང་། །ང་ན་མ་ར་ལ་མཐར་ཡང་། །འ་དང་མཐའ་མེད་འང་དང་ཡང་། །ཏེ་དེ་སྟེ་གསུམ་ལྷག་བཅས་ཏེ། །ན་ར་ལ་ས་དྲག་མཐར་ཏེ། །ད་དེ་ག་ང་བ་མ་འ།། མཐའ་མེད་རྣམས་ལ་ས་སྟེ་འཐོབ། །གམ་ངམ་དམ་ནམ་བམ་མམ་འམ། །རམ་ལམ་སམ་ཏམ་འབྱེད་སྡུད་དེ། །སྦྱོར་ཚུལ་སླར་བསྡུའི་སྐབས་དང་མཚུངས། །ར་རུ་འི་ཡི་འང་ཡང་རྣམས། །ཆད་པ་མི་སྙོང་སྙོང་བའི་ཁྱད། །འོ་འུ་འམ་གྱི་གོང་དུ་ཚོག །མེད་དང་ཡོད་པའང་དེ་བཞིན་ཡིན། །ནས་ལས་འབྱུང་ཁུངས་དགར་སྡུད་དེ། །འབྱུང་ཁུངས་དངོས་ལ་གང་སྦྱར་ཐུབ། །རིས་མཐུན་དགར་ནས་མི་མཐུན་ལས། །སྡུད་ལ་ནས་སྦྲ་ཁོན་འཇུག །ཀྱེ་དང་ཀྭ་ཡེ་

བོད་སྒྲ་སྟེ། །ཕལ་ཆེར་མིང་གི་ཐོག་མར་སྦྱོར།།

ཉི་ཤི་དགར་དང་བརྣན་པའི་སྒྲ། །དང་ནི་སྡུད་འབྱེད་རྒྱུ་མཚན་དང་། །ཚེ་སྐབས་གདམས་ངག་ལྟ་ལ་འཇུག །མིང་གི་ཐོག་མའི་དེ་སྒྲ་ནི། །ཐ་སྙད་འདས་མ་ཐག་པ་དང་། །རྣམ་གྲངས་གཞན་ཅན་གཉིས་ལ་འཇུག །ཙི་ཧི་ཟུ་གང་སྤྱི་སྒྲ་སྟེ། །ཞིག་སྟེ་སླད་འདྲ་ཕྱིར་ལ་ཙི། །སྙིང་ཤིད་ལྟར་བཞིན་སྐད་ལ་ཧི། །སྲུ་ནི་གང་ཟག་གང་ཀུན་ལའོ། །ན་རོ་ཡོད་མེད་པ་བ་མ། །བདག་པོའི་སྒྲ་སྟེ་ག་དེ་ན། །བ་མ་ས་དང་དྲག་མཐར་པ། །ང་འ་ར་ལ་མཐའ་མེད་ལ། །བདག་སྒྲ་ཡར་གྱུར་བ་དང་ནི། །ཆ་ལ་པ་ཉིད་སྦྱོར་བ་ལེགས། །མིང་མཐའི་པ་བའང་ཕལ་ཆེར་འདྲ། །མ་ནི་ངེས་མེད་སྐབས་དང་སྦྱར། །མ་མི་མིན་མེད་དགག་སྒྲ་སྟེ། །མ་ནི་ཐོག་མ་མིན་མེད་མཇུག །མ་ནི་བར་གྱི་གསལ་བྱེད་ལའང་། །ཚིག་ཕྲད་ཞིང་སོགས་ངན་མ། །འ་དང་ར་ལ་མཐའ་མེད་མཐར། །ཞིང་ཞེས་ཞེའོ་ཞེ་ན་ཞིག །ག་ད་བ་དང་ད་དྲག་མཐར། །ཅིང་ཅེས་ཅེའོ་ཅེ་ན་ཅིག །ས་མཐར་དམིགས་བསལ་ཤེས་མ་གཏོགས། །ཤིང་ཤིག་ཤེའོ་ཤེ་ན་འཐོབ། །འོན་ཀྱང་ཁ་ཅིག་ལྡན་ཅིག་སོགས།། མིང་གི་ཆ་དང་མ་ནོར་གཅེས། །རྐྱང་པ་འཕུལ་ལ་འ་མཐའ་དགོས། །ཕྱུག་ཀྱེད་བརྩེགས་འདོགས་ཅན་ལ་སྦྱང་།།

ལྷུག་པའི་དོན་མང་མིང་མཚམས་དང་། །དོན་འབྲིང་འབྱེད་དང་དོན་ཉུང་རྫོགས།། ཚིགས་བཅད་ག་མཐར་ཚིག་ཤད་བྱ། །རྫོགས་ཚིག་མཐའ་ཅན་ལྷུག་པ་དང་། །ཚིགས་བཅད་རྐང་མཐར་ཉིས་བཤད་འཐོབ། །དོན་ཚན་ཆེན་མོ་རྫོགས་པ་དང་། །ལེའུའི་མཚམས་སུ་བཞི་ཤད་དགོས། །ང་ཡིག་མ་གཏོགས་ཡིག་ཤད་དབར། །ཚིག་མེད་དེ་སོགས་ཞིབ་ཏུ་འབད། །ཚིག་གི་ལོ་མས་མ་བསྒྲིབས་ཤིང་། །དོན་གྱི་འབྲས་བུ་གཡུར་ཟ་བའི། །ལེགས་བཤད་ལྗོན་པའི་དབང་པོ་འདི། །དབྱངས་ཅན་གྲུབ་པའི་རྡོ་རྗེས་སྤེལ། །ཤུབྷཾ།།རྗེ་བཙུན་བླ་མ་དབྱངས་ཅན་གྲུབ་པའི་རྡོ་རྗེའི་གསུང་འབུམ་ག་པར་བཞུགས་པ་ལ་གཞི་བཟུང་ནས་ཕྱོགས་བསྒྲིགས་བགྱིས་པའོ།། །།

༄༅། །སུམ་ཅུ་པའི་སྙིང་པོ་ལེགས་བཤད་ལྗོན་དབང་གི་
ཚིག་དོན་རྣམ་པར་གསལ་བ་འཕྲུལ་གྱི་མེ་ལོང་
ཞེས་བྱ་བ་བཞུགས་སོ།།

སྐྱབས་རྗེ་རྡོ་སྣང་རིན་པོ་ཆེ།

༄༅། །ན་མོ་གུ་རུ་ཡེ། ཤེས་རབ་འོད་སྣང་མཆོག་སྦྱིན་གྱིས། །འགྲོ་བློའི་འདབ་རྒྱ་འཛུམ་པའི་གཉེན།།
བླ་མ་གསུང་གི་དབང་ཕྱུག་ལ། །སྙིང་ནས་འདུད་དོ་བརྩེ་བས་སྐྱོང་།།

ཐོན་མིའི་གཙུག་ལག་གསལ་བ་ལ། །བློ་བའི་གཞི་བྱིན་ཡོངས་འགྲོག་ཅིང་།།
སྨོངས་གདུང་སེལ་བའི་གསང་གཏེར་དུ། །ལེགས་བཤད་བདུད་རྩིའི་ཐིགས་མ་སྤྲོ།།

དེ་ལ་འདིར་སུམ་ཅུ་པའི་སྙིང་པོའི་དོན་མདོར་བསྡུས་འཆད་པ་ལ། **ན་མོ་གུ་རུ་མཉྫུ་གྷོ་ཥཱ་ཡ།** ཞེས་པ་རྒྱ་གར་ལེགས་སྦྱར་གྱི་སྐད་ཡིན་ཞིང་། དེ་བོད་སྐད་དུ་བསྒྱུར་ན། ན་མོ་ནི་ཕྱག་འཚལ་བ། གུ་རུ་ནི་བླ་མ། མཉྫུ་ནི་འཇམ་པ། གྷོ་ཥཱ་ནི་དབྱངས། ཡ་ནི་ལའི་དོན་ཏེ། མདོར་ན། བླ་མ་འཇམ་དཔལ་དབྱངས་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ། །ཞེས་སྐད་ཁྱད་པར་ཅན་གྱི་སྒོ་ནས་མཆོད་པ་བརྗོད་པ་ཡིན།

བླ་མ་མཆོག་དང་དབྱེར་མེད་པའི། །འཇམ་པའི་དབྱངས་ལ་གུས་བཏུད་ནས། །ཞེས་པ་དངུལ་ཆུ་དབྱངས་ཅན་གྲུབ་རྡོར་རམ་བློ་བཟང་ཆོས་འཕེལ་གྱིས་རང་གི་བླ་མ་དངུལ་ཆུ་རྡྷརྨ་བྷ་དྲ་དང་རྗེ་བཙུན་འཇམ་པའི་དབྱངས་ངོ་བོ་དབྱེར་མེད་དུ་བལྟས་ནས་སྒོ་གསུམ་གུས་པས་ཕྱག་འཚལ་བ་སྟེ། བོད་སྐད་ཀྱིས་མཆོད་པར་བརྗོད་པ་ཡིན། ནས་ཞེས་པ་ནི་ལྷག་མ་འདྲེན་པའི་ཚིག་སྟེ། མཆོད་པར་བརྗོད་ནས་བསྟན་བཅོས་འདི་ཉིད་བརྩམ་པར་དམ་བཅའ་བགྱིའོ་ཞེས་པའི་དོན་ནོ། **།ཐོན་མིའི་ལེགས་བཤད་སུམ་ཅུ་པའི། །སྙིང་པོ་མདོར་བསྡུས་བཤད་པར་བྱ།** །ཞེས་པ་ཆོས་རྒྱལ་སྲོང་བཙན་སྒམ་པོའི་ཆོས་བློན་ཐོན་མི་སམ་བྷོ་ཊས་མཛད་པའི་ལེགས་བཤད་སུམ་ཅུ་པ་དང་རྟགས་ཀྱི་འཇུག་པའི་རྩ་བ་

གཉིས་ཀྱི་ནང་ནས་དང་པོ་སུམ་ཅུ་པའི་སྙིང་པོ་དོན་མདོར་བསྡུས་ནས་བཤད་པར་བྱ་ཞེས་བརྩམ་པར་དམ་བཅའ་བ་ཡིན།

དབྱངས་ཀྱི་བྱ་བ་གསལ་པོ་སྦྱ །བྱེད་པ་ཨི་ཨུ་ཨེ་ཨོ་བཞི། །གསལ་བྱེད་ཀ་སོགས་སུམ་ཅུ་ཡིན། །ཞེས་པ་སྤྱིར་ཡི་གེ་ལ་དབྱངས་དང་གསལ་བྱེད་གཉིས་ཡོད། དེར་མ་འདུས་པའི་ཡི་གེ་མེད། དེའི་ནང་ནས་ཀྱང་རང་ཅག་བོད་གངས་ཅན་གྱི་སྐད་ལ་ཉེ་བར་མཁོ་བ་ཨཱ་ལི་དབྱངས་ཀྱི་བྱ་བ་གསལ་པོར་བྱེད་པ་ཨི་ཨུ་ཨེ་ཨོ་བཞི་ཡོད་ཅིང་། ཀཱ་ལིའམ་གསལ་བྱེད་ནི་ཀ་ནས་ཨའི་བར་སྟེ་པ་ཕྱེད་དང་བརྒྱད་ཡོད་པའི་ཡི་གེ་སུམ་ཅུ་ཐམ་པའོ། **།ག་ང་ད་ན་བ་མ་འ།། ར་ལ་ས་རྣམས་རྗེས་འཇུག་བཅུ།** །ཞེས་པ་ནི། གནས་སའི་བར་བཅུ་པོ་དེ་རྣམས་མིང་གཞིའི་རྗེས་སུ་འཇུག་པས་ན་རྗེས་འཇུག་བཅུ་ཡིན་ཏེ་དཔེར་ན། ཧྲག བཟང་། བཤད། མདུན། བཏབ། བསམ། མདའ། ཤར། གསལ། བྱུས་ལྟ་བུ། **ད་དང་ས་གཉིས་ཡང་འཇུག་སྟེ།** །ཞེས་པ་ད་དང་ས་གཉིས་རྗེས་འཇུག་ཡིན་པ་མ་ཟད་རྗེས་འཇུག་གི་རྗེས་སུ་ཡང་བསྐྱར་འཇུག་པས་ན་ཡང་འཇུག་ཡིན། **ད་ནི་ན་ར་ལ་གསུམ་དང་།** །ཞེས་པ་ཡང་འཇུག་ད་ནི་རྗེས་འཇུག་ན་དང་ར་ལ་གསུམ་གྱི་མཐར་འཇུག་ཅིང་གཞན་བདུན་གྱི་མཐར་མི་འཇུག་སྟེ་དཔེར་ན། ཕྱིནད། གྱུརད། རྒྱལད་ལྟ་བུ། **ས་ནི་ག་ང་བ་མར་འཐོབ།** །ཅེས་པ་ཡང་འཇུག་ས་ནི་རྗེས་འཇུག་ག་དང་ང་དང་བ་དང་མ་རྣམས་ཀྱི་མཐར་འཇུག་སྟེ་དཔེར་ན། རྫོགས། གངས། ཐབས། ཁམས་ལྟ་བུ། **ག་ད་བ་མ་འ་སྔོན་འཇུག** །ཅེས་པ་རྗེས་འཇུག་བཅུ་ལས་ག་ད་བ་མ་འ་ལྔ་ནི་མིང་གཞིའི་ཡི་གེའི་སྔོན་དུ་འཇུག་པས་ན་སྔོན་འཇུག་ཅེས་བྱའོ། །དཔེར་ན། གཅིག དགའ། བསམ། འདུན་ལྟ་བུ།

གོ་ངོ་དོ་ནོ་བོ་མོ་འོ། །རོ་ལོ་སོ་ཏོ་སླར་བསྡུ་སྟེ། །རྫོགས་ཚིག་བླ་སྡུད་ཅེས་ཀྱང་བྱ། །ཞེས་པ། གོ་ངོ་དོ་ནོ་བོ་མོ་འོ་རོ་ལོ་སོ་ཏོ་བཅས་ཀྱི་མིང་ལ་སུམ་ཅུ་པའི་རྩ་བར་སླར་བསྡུ་དང་། དག་ཡིག་གཞན་ནས་རྫོགས་ཚིག་དང་། སླ་སྒྲོ་མཚོན་ཆར་བླ་སྡུད་ཅེས་གསུངས་པས་དེ་རྣམས་རྣམ་གྲངས་ཡིན། ཐོབ་སྟངས་སམ་སྦྱོར་ཚུལ་ནི། **དྲག་ཡོད་ཏོ་དང་མཐའ་མེད་འོ།** །ཞེས་པ་ད་དྲག་གམ་དའི་ཡང་འཇུག་ལ་ཏོ་འཐོབ་སྟེ་དཔེར་ན། ཕྱིནད་ཏོ། གྱུརད་ཏོ། སྐྱལད་ཏོ་ལྟ་བུ་དང་། མཐའ་རྟེན་མེད་པར་འོ་འཐོབ་སྟེ་དཔེར་བྱའོ་ལྟ་བུ། **གཞན་རྣམས་མིང་མཐའི་རྗེས་མཐུན་སྦྱར།།** ཞེས་པ་གཞན་རྣམས་མིང་གམ་ཚིག་གི་མཐར་རྗེས་འཇུག་བཅུ་པོ་དེ་གང་ཡོད་ཀྱང་དེ་དང་མཐུན་པར་སྦྱོར་དགོས་ཏེ་དཔེར་ན། ཧྲག་གོ །བཟང་ངོ་། །བཤད་དོ། །མདུན་ནོ། །བཏབ་བོ། །བསམ་མོ། །མདའ་འོ། །ཤར་རོ། །གསལ་ལོ། །བྱུས་སོ། །ལྟ་བུ།

སུ་ར་དུ་ན་ལ་ཏུ། །ལ་དོན་རྣམ་པ་བདུན་ཡིན་ཏེ། །སུ་ར་རུ་ཏུ་ན་ལ་ཏུ་བཅས་བདུན་པོ་དེ་རྣམས

ལ་ལའི་དོན་ཅན་གྱི་ཚིག་ཕྲད་བདུན་ཟེར། དེ་རྣམས་དོན་གང་ལ་འཇུག་ཅེ་ན། **རྣམ་དབྱེ་གཉིས་བཞི་བདུན་པ་དང་། །དེ་ཉིད་ཚེ་སྐབས་རྣམས་ལ་འཇུག** །ཅེས་པ་ཤར་ཕྱོགས་སུ་འགྲོ་ལྟ་བུ་རྣམ་དབྱེ་གཉིས་པ་ལས་སུ་བྱ་བ་དང་། ནད་ཀྱི་ཆེད་དུ་སྨན་སྦྱིན་ལྟ་བུ་རྣམ་དབྱེ་བཞི་པ་དགོས་ཆེད་དང་། ལྷ་ཁང་དུ་རྟེན་གསུམ་ཡོད་ལྟ་བུ་རྣམ་དབྱེ་བདུན་པ་རྟེན་གནས་དང་། འོད་དུ་འཚེར་ལྟ་བུ་རྣམ་དབྱེ་གཉིས་པའི་ནང་ཚན་དེ་ཉིད་དང་། ཉི་མ་འཆར་ཁ་རུ་འགྲོ་ལྟ་བུ་བདུན་པའི་ནང་ཚན་ཚེ་སྐབས་ཏེ་དོན་ལྔ་ལ་འཇུག ཐོབ་སྟངས་སམ་སྦྱོར་ཚུལ་ནི། ན་ལ་གཉིས་རྗེས་འཇུག་ལ་ལྟོས་མི་དགོས་ཤིང་གཞན་ལའི་དོན་ཅན་གྱི་ཚིག་ཕྲད་ལྔ་པོ་དེ་སྦྱོར་ཚུལ་ནི། **ས་སུ་ག་བ་དྲག་མཐར་ཏུ། །ང་ད་ན་མ་ར་ལ་དུ། །འ་དང་མཐའ་མེད་ར་དང་རུ།** །དེ་ཡང་ས་སུ་ཞེས་པ་རྗེས་འཇུག་སའི་མཐར་སུ་འཐོབ་པའི་དཔེ་ནི། གཡས་སུ། ལས་སུ་ལྟ་བུ། ག་བ་དྲག་མཐར་ཏུ་འཐོབ་པའི་དཔེ་ནི། འགག་ཏུ། ལག་ཏུ། རྒྱབ་ཏུ། འགབ་ཏུ། ཀུནད་ཏུ། སྒྲུརད་ཏུ། གསོལད་ཏུ། རྩལད་ཏུ། གསོལ་ལྟ་བུ། **ང་ད་ན་མ་ར་ལ་དུ།** །ཞེས་པ་དྲུག་པོ་དེའི་མཐར་དུ་འཐོབ་པའི་དཔེ་ནི། སྟེང་དུ། ཐོད་དུ། མདུན་དུ། ལམ་དུ། གསེར་དུ། དཔལ་དུ་ལྟ་བུ། **འ་དང་མཐའ་མེད་ར་དང་རུ།** །ཞེས་པ་འ་མཐའ་ཡོད་པ་དང་། མཐའ་རྟེན་མེད་པར་ར་དང་རུ་གང་རིགས་འཐོབ་པའི་དཔེ་ནི། མི་མདར། མི་མདའ་རུ། ཁར། ཁ་རུ་ལྟ་བུ།

གི་ཀྱི་གྱི་འི་ཡི་ལྔ་པོ། །རྣམ་དབྱེ་དྲུག་པ་འབྲེལ་སྒྲ་དང་། །ཞེས་པ་དེ་རྣམས་ས་མཐའ་མེད་པ་ནི། ཤིང་གི་ཀ་བ་ལྟ་བུ་གཞི་མཐུན་གྱི་དྲུག་པ་དང་། སྟེང་གི་མི་ལྟ་བུ་རྟེན་དང་བརྟེན་པའི་འབྲེལ་བ་དང་། ལག་པའི་སོར་མོ་ལྟ་བུ་ཡན་ལག་ཅན་དང་ཡན་ལག་འབྲེལ་བ་སོགས་རྣམ་དབྱེ་དྲུག་པ་ཚིག་སྤྱི་ཕྱི་འབྲེལ་བའི་སྒྲ་ཡིན། **དེ་རྣམས་ས་མཐའ་ཅན་ལྔ་ནི། །རྣམ་དབྱེ་གསུམ་པ་བྱེད་སྒྲ་སྟེ།** །ཞེས་པ་གི་སོགས་ས་མཐའ་ཡོད་པ། གིས། ཀྱིས། གྱིས། འིས། ཡིས་ལྔ་ནི་རྣམ་དབྱེ་གང་ལ་སྦྱོར་ཡུལ་དེ་རང་གིས་ཉེ་འགྱུར་ཅི་རིགས་སུ་བྱ་བ་ཞིག་བྱེད་པའི་དོན་སྟོན་པའི་རྣམ་དབྱེ་གསུམ་པ་བྱེད་པ་པོའི་སྒྲ་སྟེ་དཔེར་ན་མིག་གིས་བལྟས་ལྟ་བུ་བྱ་བ་ཉེ་བར་བྱས་པ་དང་། མིག་གིས་བུམ་པ་རིའི་རྩེ་མོ་ནས་ཕྱོགས་ཐམས་ཅད་དུ་ཡང་དང་ཡང་དུ་ལེགས་པར་བལྟས་སོ་ལྟ་བུ་བྱ་བ་འགྱུར་བར་བྱས་པའོ། །རྣམ་དབྱེ་དྲུག་པ་དང་གསུམ་པ་གཉིས་ཀྱི་ཚིག་ཕྲད་ཐོབ་སྟངས་འདྲ་མཚུངས་ཡིན་པས་དེའི་སྦྱོར་ཚུལ་ནི། **སྦྱོར་ཚུལ་ན་མ་ར་ལ་གྱི།** །ཞེས་པ་རྗེས་འཇུག་ན་མ་ར་ལ་བཞི་པོ་དེ་རྣམས་ཀྱི་མཐར་རྣམ་དབྱེ་དྲུག་པ་དང་གསུམ་པའི་ཚིག་ཕྲད་ལ་གྱི་དང་གྱིས་འཐོབ་པའི་དཔེ་ནི། སློན་ཆེན་གྱི་ངག སློན་ཆེན་གྱིས་བལྟས། གཏམ་གྱི་འགོ གཏམ་གྱིས་བསྒུས། ཆར་གྱི་ཟེགས་མ། ཆར་གྱིས་སྦངས། སྦྲུལ་གྱི་མགོ སྦྲུལ་གྱིས

སོ་བཏབ་ལྟ་བུ། **ད་བ་ས་ཀྱི་**ཞེས་པ་རྗེས་འཇུག་ད་བ་ས་གསུམ་གྱི་མཐར་རྣམ་དབྱེ་དྲུག་པ་དང་གསུམ་པའི་ཚིག་ཕྲད་ཀྱི་དང་ཀྱིས་འཐོབ་པའི་དཔེ་ནི། ཁྱོད་ཀྱི་གདོང་། ཁྱོད་ཀྱིས་བཤད། རྒྱབ་ཀྱི་གོས། རྒྱབ་ཀྱིས་ཁྱེར། གོས་ཀྱི་ཆག གོས་ཀྱིས་གཡོགས་ལྟ་བུ་དང་ཤུགས་ཀྱིས་གོ་དགོས་པ་ད་དྲག་ཡོད་པར་ཡང་ཀྱི་དང་ཀྱིས་འཐོབ་བོ། **།ག་ང་གི་**ཞེས་པ་རྗེས་འཇུག་ག་ང་གཉིས་ཀྱི་མཐར་རྣམ་དབྱེ་དྲུག་པ་དང་གསུམ་པའི་ཚིག་ཕྲད་གི་དང་གིས་འཐོབ་པའི་དཔེ་ནི། བདག་གི་ནོར། བདག་གིས་བཤད། ཚང་གི་སྦྲང་མ། ཚང་གིས་ར་རོ་ལྟ་བུ། **།འ་དང་མཐའ་མེད་འི་དང་ཡི།** །ཞེས་པ་འ་མཐའ་རྟེན་ལ་ཡོད་པ་དང་མེད་པར་རྣམ་དབྱེ་དྲུག་པ་དང་གསུམ་པའི་ཚིག་འི་དང་ཡི་ཅི་རིགས་སམ་འིས་དང་ཡིས་ཅི་རིགས་པར་འཐོབ་པའི་དཔེ་ནི་མདའི་ལྟོང་། མདའ་ཡི་ལྟོང་། མདས་བསད། མདའ་ཡིས་བསད། ཁའི་སོ། ཁ་ཡི་སོ། ཁས་ཟོས། ཁ་ཡིས་ཟོས་ལྟ་བུའོ།།

ཀྱང་ཡང་འང་གསུམ་རྒྱན་སྡུད་དེ། །ཞེས་ཀྱང་། ཡང་། འང་གསུམ་གྱི་ཚིག་ཕྲད་རྣམས་མཐུན་པའི་རྒྱན་དང་། མི་མཐུན་པའི་རིགས་ཡན་ཏེ་ཚིག་རྒྱན་གཉིས་དང་། སྡུད་པའི་དོན་ཏེ་དོན་གསུམ་ལ་འཇུག་པ་ལས། དང་པོ་ཚིག་སྔ་ཕྱི་གཉིས་མཐུན་པར་སྟོན་པའི་མཐུན་པའི་ཚིག་རྒྱན་ལ་འཇུག་པའི་དཔེ་ནི། མཛེས་ཀྱང་མཛེས། རི་དེ་མཐོ་ཡང་མཐོ། ཤ་ཟའང་ཟ་ལྟ་བུ། ཚིག་སྔ་ཕྱི་གཉིས་མི་མཐུན་པར་སྟོན་པ་མི་མཐུན་པའི་ཚིག་རྒྱན་ལ་འཇུག་པའི་དཔེ་ནི། མཛེས་ཀྱང་གོས་མེད། ཀུན་གྱི་ལྷ་ཡིན་ཡང་མཆོད་མཁན་མེད། རྒྱན་ལ་དགའང་ཕྱིས་བདར་མེད་ལྟ་བུ། ཀྱང་སོགས་ཀྱི་ནུས་པས་དོན་གཞན་ཞིག་སྡུད་པའི་དོན་ལ་འཇུག་པའི་དཔེ་ནི། ལྷས་ཀྱང་བཏུད་དོ། །ཤ་ཡང་ཟ། ང་ཡང་ཕྱིན་ལྟ་བུ་ཐོབ་སྐངས་སམ་སྦྱོར་ཚུལ་ནི། **ག་ད་བ་ས་དྲག་མཐར་ཀྱང་།** །ཞེས་རྗེས་འཇུག ག ད། བ། ས། བཞི་དང་། ཡང་འཇུག་ད་བཅས་ཀྱི་མཐར་ཀྱང་འཐོབ་པའི་དཔེ་ནི། བདག་ཀྱང་འགྲོ། བཤད་ཀྱང་མི་ཉན། རྒྱབ་ཀྱང་ན། ཆོས་ཀྱང་ཤེས། ཕྱིན་ཀྱང་མ་བསླེབ། བཀའ་བསྒྱུར་ཀྱང་མི་ཉན། བཀའ་སྩལ་ཀྱང་མི་གོ་ལྟ་བུ། **ང་ན་མ་ར་ལ་མཐར་ཡང་།** །ཞེས་རྗེས་འཇུག་ང་ན་མ་ར་ལ་བཅས་ཀྱི་མཐར་ཡང་འཐོབ་པའི་དཔེ་ནི། ལྷ་ཁང་ཡང་ཡོད། ལན་ཡང་མི་འདེབས། ལམ་ཡང་ནོར། ཁར་ཡང་བཙུག དཔལ་ཡང་ཆེ་ལྟ་བུ། **འ་དང་མཐའ་མེད་འང་དང་ཡང་།** །ཞེས་པ་མཐའ་རྟེན་ལ་ཡོད་པ་དང་མཐའ་རྟེན་མེད་པར་འང་དང་ཡང་ཅི་རིགས་འཐོབ་པའི་དཔེ་ནི། མདའང་ཤེས། མདའ་ཡང་ཤེས། སྣའང་རིང་། སྣ་ཡང་རིང་ལྟ་བུ།

ཏེ་དེ་སྟེ་གསུམ་ལྷག་བཅས་ཏེ། །ཞེས་པ་མིང་མཐའ་ཏ་རྐྱང་ཏེ་དང་། དེ་དང་། ས་སྟེ་གསུམ་མདོར་བསྟན་ཕྱག་འཚལ་ཏེ་བཤད། ཆོས་བཤད་དེ་གོ། སོང་སྟེ་སླེབས་ལྟ་བུ་སྟེ། བསྟན་བྱ་ལྷག་མ་འདྲེན་པའི་དོན་ཡིན་ནོ། །ཐོབ་

སྡངས་སམ་སྦྱོར་ཚུལ་ནི། **ན་ར་ལ་ས་དྲག་མཐར་ཏེ།** །ཞེས་རྗེས་འཇུག ན། ར། ལ། ས། བཞི་དང་། ད་དྲག་བཅས་ཀྱི་མཐར་ཏ་རྐྱང་གི་ཏེ་འཐོབ་པའི་དཔེ་ནི། ཞན་ཏེ་འགྲོ། འཕར་ཏེ་འགྲོ། དགྲ་བཏུལ་ཏེ་ཡོད། བརྗོས་ཏེ་ཚོག ཕྱིན་ཏེ་བསླེབས། ཆོས་བསྒྱུར་ཏེ་བཤད། བཀའ་བསྐུལ་ཏེ་ཡི་རང་ལྟ་བུ། **ད་དེ་** ཞེས་པ་རྗེས་འཇུག་དའིམཐར་དེ་འཐོབ་པའི་དཔེ་ནི། བསད་དེ་ཟ་ལྟ་བུ། **ག་ང་བ་མ་འ། །མཐའ་མེད་རྣམས་ལ་ས་སྟེ་འཐོབ།** །ཅེས་རྗེས་འཇུག ག་ང་བ་མ་འ་ལྔ་དང་། མཐའ་རྟེན་མེད་པ་བཅས་དྲུག་པོ་དེའི་མཐར་ས་སྟེ་འཐོབ་པའི་དཔེ་ནི། ཆུ་བཀག་སྟེ་བསྐྱིལ། མདའ་འཕང་སྟེ་འཕོག འབྲུ་བཏབ་སྟེ་སྐྱེས། དོན་བསམ་སྟེ་སྒོམ། ལུང་པའི་མདའ་སྟེ་གུ་ཡངས། རྡོ་སྟེ་ཤིན་ཏུ་སྲ་ལྟ་བུ།

གམ་ངམ་དམ་ནམ་བམ་མམ་འམ། །རམ་ལམ་སམ་ཏམ་འབྱེད་སྡུད་དེ། །གམ། ངམ། དམ། ནམ། བམ། མམ། འམ། རམ། ལམ། སམ། ཏམ་སྟེ་བཅུ་གཅིག་པོ་དེ་དབྱེ་གཞི་ཐོག་མར་བྱས་པའི་དབྱེ་བ་དུ་མ་འབྱེད་པའི་དོན་ལ་འཇུག་པའི་དཔེ་ནི། བུམ་པའི་རྒྱུ་ནི་གསེར་རམ། དངུལ་ལམ། ཟངས་སམ། རག་གམ། རྫ་ལས་བྱའོ་ལྟ་བུ། དབྱེ་གཞི་མཇུག་ཏུ་བྱས་ནས་དབྱེ་བ་དུ་མ་བྱས་པ་སྡུད་པའི་དོན་ལ་འཇུག་པའི་དཔེ་ནི། གསེར་རམ། དངུལ་ལམ། ཟངས་སམ། རག་གམ། རྫ་ལས་བུམ་པ་བྱའོ་ལྟ་བུ། ཡང་ཡིན་ནམ་མིན་ཡོད་དམ་མེད་ལྟ་བུ། ཡང་ཡིན་མིན་དང་ཡོད་མེད་ཀྱི་དབྱེ་བ་འབྱེད་པའི་དོན་ཅན་ཡིན་པས་འབྱེད་པའི་ནང་དུ་འདུ་བ་ཡིན། དེ་རྣམས་ཀྱི་ཐོབ་སྟངས་ནི། **སྦྱོར་ཚུལ་སླར་བསྡུའི་སྐབས་དང་མཚུངས།** །ཞེས་པ་སྔེ་གོང་གི་སླར་བསྡུ་ཁ་བསྒྱུར་ན། །དྲག་ཡོད་ཏམ་དང་མཐའ་མེད་འམ། །གཞན་རྣམས་མིངམཐའི་རྗེས་མཐུན་སྦྱར། །ཞེས་སོ། །ཕྱིན་ཏམ། གྱུར་ཏམ། རྒྱལ་ཏམ་ལྟ་བུ། མཐའ་རྟེན་མེད་པར་འམ་འཐོབ་པ་ནི། ཁའམ་ལྟ་བུ། གཞན་རྣམས་མིང་མཐའི་རྗེས་མཐུན་སྦྱར། །ཞེས་པ་མིང་མཐར་རྗེས་འཇུག་གང་ཡོད་ཀྱང་དེ་དང་མཐུན་པར་སྦྱོར་དགོས་པ་ནི་རྟག་གམ། བཟང་ངམ། ཡོད་དམ། ཡིན་ནམ། ལབ་བམ། བསམ་མམ། མཐའ་འམ། ཤར་རམ། གསལ་ལམ། བྱས་སམ་ལྟ་བུ།

ར་རུའི་ཡི་འང་ཡང་རྣམས། །རྐང་པ་མི་སྐོང་སྐོང་བའི་ཁྱད། །ཅེས་པ་ལའི་དོན་ཅན་གྱི་ཚིག་ཕྲད་ར་དང་རུ རྣམ་དབྱེ་དྲུག་པ་དང་གསུམ་པའི་ཕྲད་འི་དང་ཡི། རྒྱན་སྡུད་ཀྱི་ཕྲད་འང་དང་ཡང་རྣམས་ཚིགས་བཅད་ཀྱི་རྐང་པའི་ཁ་སྐོང་དུ་མི་དགོས་ན་ར་དང་འི་དང་འང་བཅས་འཐོབ་པའི་དཔེ་ནི། རང་ཉིད་ལྷར་གསལ་ཐུགས་ཀ་ནས། །དཔལ་ལྷའི་ཕྱག་གི་མདའ་དར་ནི། །ལྷ་མོའང་བདག་ལ་ཤིན་ཏུ་དགྱེས། །ལྟ་བུ། རྐང་པའི་ཁ་སྐོང་དུ་དགོས་ན་རུ་དང་ཡི་དང་ཡང་འཐོབ་

པའི་དཔེ་ནི། ལྷ་ཡང་བདག་ལ་ཤིན་ཏུ་དགྱེས། ལྟ་བུ། འོ་ལུ་འམ་གྱི་གོང་དུ་ཆེག །མེད་དང་ཡོད་པའང་དེ་བཞིན་ཡིན། །ཞེས་པ་སླར་བསྡུའི་འོ་དང་། མིང་གི་ཆ་ཤས་ལུ་དང་། འབྱེད་སྡུད་ཀྱི་འམ་རྣམས་རྐྱང་པའི་ཁ་སྐོང་དུ་མི་དགོས་ན་དེ་རྣམས་ཀྱི་གོང་དུ་ཆེག་མི་འཐོབ་པའི་དཔེ་ནི། དཔལ་ལྡན་ལྷ་མོ་སྲུང་མའི་གཙོ། །པདྨའི་ཟེའུ་འབྲུ་དག་ལས་སྐྱེས།། བདུད་མོའམ་ཡང་ན་ལྷ་མོ་སྟེ། །ལྟ་བུ། རྐྱང་པའི་ཁ་སྐོང་དུ་དགོས་ན་དེ་རྣམས་ཀྱི་གོང་དུ་ཆེག་འཐོབ་པའི་དཔེ་ནི། འདི་ནི་དཔལ་ལྡན་ལྷ་མོ་འོ། །ཟེ་ལུ་འབྲུ་ལས་རྫུས་ཏེ་སྐྱེས། ལྷ་འམ་ཡང་ན་བདུད་མོ་སྟེ། །ལྟ་བུ།

ནས་ལས་འབྱུང་ཁུངས་དགར་སྡུད་དེ། །ཞེས་པ་ནས་དང་ལས་གཉིས་ནི་རྣམ་དབྱེ་ལྔ་པ་འབྱུང་ཁུངས་དངོས་དང་། དེའི་ཆར་གཏོགས་དགར་གཞི་ལས་ལོགས་སུ་དགར་བའི་དོན་དང་། མང་པོ་སྡུད་པའི་དོན་སྟེ་དོན་གསུམ་ལ་འཇུག་པ་ལས། དེ་རྣམས་ཀྱི་དབྱེ་བ་ནི། འབྱུང་ཁུངས་དངོས་ལ་གང་སྦྱར་འཐུས། །ཞེས་འབྱུང་ཁུངས་དངོས་ཡིན་ན་ནས་དང་ལས་གང་སྦྱར་ཀྱང་འཐུས་པའི་དཔེ་ནི། ས་ནས་རྩྭ་སྐྱེས། ས་ལས་རྩྭ་སྐྱེས། བ་ལས་འོ་མ་འཛོ། བ་ནས་འོ་མ་འཛོ་ལྟ་བུ། དགར་བ་ལ་རིགས་མཐུན་དགར་བ་དང་། རིགས་མི་མཐུན་དགེ་བ་གཉིས་ཡོད། རིས་མཐུན་དགར་ནས ཞེས་པ་དགར་གཞི་དང་དགར་ཆོས་རིགས་མཐུན་པ་ལ་ནས་མ་གཏོགས་ལས་མི་འཐོབ་པའི་དཔེ་ནི། ལྷ་རྣམས་ཀྱི་ནང་ནས་བརྒྱ་བྱིན་གཟུགས་མཛེས་ལྟ་བུ། མི་མཐུན་ལས། །ཞེས་པ་དགར་གཞི་དང་དགར་ཆོས་རིགས་མི་མཐུན་པ་ལ་ལས་མ་གཏོགས་མི་འཐོབ་པའི་དཔེ་ནི། ལྷ་ལས་དུད་འགྲོ་དམན་ལྟ་བུ། སྡུད་ལ་ནས་སྦྲ་ཁོ་ན་འཇུག །ཅེས་པ་སྡུད་པའི་དོན་ལ་ནས་སྦྲ་ཁོ་ན་འཇུག་ཅིང་ལས་མི་འཐོབ་པའི་དཔེ་ནི། སྤྱི་གཙུག་ནས་རྐང་མཐིལ་གྱི་བར་ལྟ་བུ་དང་། སྦྱོར་ཚུལ་ནི། རྗེས་འཇུག་ལ་ལྟོས་མི་དགོས་སོ།།

ཀྱེ་དང་ཀྱཱ་ཡེ་བོད་སྦྲ་སྟེ། །ཞེས་པ་ཡུལ་ཁྱད་པར་ཅན་ལ་བོད་པ་ཀྱེ་དང་། ཡུལ་མཉམ་པ་ལ་བོད་པ་ཀྱཱ་ཡེ་དང་། ཞུགས་བསྟན་ཡུལ་དམན་པ་ལ་བོད་པ་ཤྭ་ཡེ་རྣམས་ལ་འཇུག སྦྱོར་ཚུལ་ནི། ཕལ་ཆེར་མིང་གི་ཐོག་མར་སྦྱོར། །ཞེས་པ་ཕལ་ཆེ་བ་འབོད་བྱ་གང་ཡིན་གྱི་མིང་གི་ཐོག་མར་སྦྱོར་དགོས་པའི་དཔེ་ནི། ཀྱེ་རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ། ཀྱཱ་ཡེ་གྲོགས་པོ། ཤྭ་ཡེ་ཆིབས་དཔོན་ལྟ་བུ། ཕལ་ཆེར་ཞེས་པ་ནི་སྐབས་འགར་མིང་ཚིག་གི་མཐར་སྦྱོར་དགོས་པའི་དཔེ་ནི། ངག་གི་དངོས་གྲུབ་རྩོལ་ཅིག་དབྱངས་ཅན་ཀྱེ། །ལྟ་བུའོ།།

ནི་ནི་དགར་དང་བརྣན་པའི་སྒྲ། །ཞེས་པ་ནི་དགར་གཞི་ཡོགས་སུ་དགར་བའི་དོན་དང་། ནན་ཏན་བརྣན་པའི་དོན་གཉིས་ལ་འཇུག་པ་ལས་དང་པོ་དགར་བའི་དཔེ་ནི། སྔོན་འགྲོ་ དངོས་གཞི། མཇུག་གསུམ་ལས་དང་པོ་སྔོན་འགྲོ་ནི། ལྟ་བུ། གཉིས་པ་བརྣན་པའི་དཔེ་ནི། ཛ་ནི་བྱུང་། མར་ནི་བྱུང་། རྩྭ་ནི་བྱུང་། བྱལ་ཕོག་ནི་བྱུང་ལྟ་བུ་དང་། ཡང་སྡོམ་པ་ཐམས་ཅད་ལྡན་པ་ནི། །ལྟ་བུ་ཚིག་གི་ཁ་སྐོང་ལ་འཇུག་པ་རྣམས་ཀྱང་བརྣན་པའི་སྒྲར་འགྱུར་རོ།།

དང་ནི་སྡུད་འབྱེད་རྒྱུ་མཚན་དང་། །ཚེ་སྐབས་གདམས་ངག་ལྔ་ལ་འཇུག །ཅེས་པ་མིང་གི་བར་མཚམས་སུ་ཡོད་པའི་དང་ཞེས་པ་དོན་ལྔ་ལ་འཇུག་པ་ལས། དབྱེ་གཞི་མཇུག་ཏུ་ཡོད་པའི་སྡུད་པའི་དོན་ལ་འཇུག་པའི་དཔེ་ནི། མིག་དང་། རྣ་བ་དང་། སྣ་དང་། ལྕེ་དང་། ལུས་རྣམས་ནི་དབང་པོའོ། །ལྟ་བུ། དབྱེ་གཞི་ཐོག་མར་ཡོད་པའི་འབྱེད་པའི་དོན་ལ་འཇུག་པའི་དཔེ་ནི། དབང་པོ་ལྔ་ནི་མིག་དང་། རྣ་བ་དང་། སྣ་དང་། ལྕེ་དང་། ལུས་སོ་ལྟ་བུ། རྒྱུ་མཚན་གྱི་དོན་ལ་འཇུག་པའི་དཔེ་ནི། ཡི་གེ་བྲིས་པ་དང་ངག་བྱེད་མཁས་མིན་ཤེས་སོ། །ལྟ་བུ། དུས་བརྗོད་པ་ཚེ་སྐབས་ཀྱི་དོན་ལ་འཇུག་པའི་དཔེ་ནི། ཉི་མ་ཤར་བ་དང་འགྲོ་ལྟ་བུ། གདམས་ངག་འདོམས་པའི་དོན་ནམ་སྐུལ་ཚིག་ལ་འཇུག་པའི་དཔེ་ནི། ཡི་གེ་བྲིས་དང་། སུམ་རྟགས་སྦྱོངས་དང་། དག་ཡིག་ཟིན་དང་ལྟ་བུ།

མིང་གི་ཐོག་མའི་དེ་སྒྲ་ནི། །ཐ་སྙད་འདས་མ་ཐག་པ་དང་། །རྣམ་གྲངས་གཞན་ཅན་གཉིས་ལ་འཇུག །ཅེས་པ་མིང་གི་ཐོག་མར་ཡོད་པའི་དེ་སྒྲ་དོན་མང་པོར་འཇུག་པ་བཤད་ཀྱང་མདོར་བསྡུ་ན། ཐ་སྙད་འདས་པ་དང་། རྣམ་གྲངས་གཞན་ཅན་གཉིས་ལ་འཇུག་པ་ལས། དང་པོ་བརྗོད་ཚུལ་དེ་གཉིས་ལ་ཐད་ཀར་བཏགས་པའི་དུས་འདས་པ་ལ་འཇུག་པའི་དཔེ་ནི། མི་གཞོན་པའོ། །དེ་གཟུགས་རིང་ངོ་། དེ་གདོང་ཞེང་ཆེའོ། །དེ་སྐད་སྨྲོམ་མོ་ལྟ་བུ། གཉིས་པ་དངོས་སུ་མི་གསལ་ཡང་དེ་སྒྲའི་ཤུལ་དུ་རྣམ་གྲངས་གཞན་ཞིག་སྦྱོར་རྒྱུ་ཡོད་པའི་རྣམ་གྲངས་གཞན་ཅན་ལ་འཇུག་པའི་དཔེ་ནི། དེ་ལ་ལྟོས་ཤིག དེ་མ་ཤོད་ཅིག དེ་ཁྱེར་ཤོག ལྟ་བུ།

ཅི་ཇི་སུ་གང་སྤྱི་སྒྲ་སྟེ། །ཞེས་པ་ཅི་སོགས་བཞི་པོ་དེ་བྱེ་བྲག་མ་ཡིན་པར་སྤྱི་ལ་ཁྱབ་པའི་དོན་ལ་འཇུག་གོ །སྦྱོར་ཚུལ་ནི། **ཞིག་སྟེ་སླད་འདྲ་ཕྱིར་ལ་ཅི།** །ཞེས་པ་ཞིག་སོགས་ལྔ་ལ་ཅི་འཇུག་པའི་དཔེ་ནི། ཅི་ཞིག ཅི་སྟེ། ཅི་སླད། ཅི་འདྲ། ཅིའི་ཕྱིར་ལྟ་བུ་དང་། ཞིག་ལ་ཇི་ཞིག་ལྟ་བུ་ཇི་སྦྲར་ཡང་རུང་ངོ་། **།སྙེད་སྲིད་ལྟར་བཞིན་སྐད་ལ་ཇི།** །ཞེས་པ་སྙེད་སོགས་ལྔ་ལ་ཇི་འཇུག་པའི་དཔེ་ནི། ཇི་སྙེད། ཇི་སྲིད། ཇི་ལྟར། ཇི་བཞིན། ཇི་སྐད་ལྟ་བུའོ། །སུ་ནི་

གང་ཟག་ཅེས་པ་སུ་ནི་གང་ཟག་སྟེ་སེམས་ཡོད་ལ་འཇུག་ཅིང་སེམས་མེད་ལ་མི་འཇུག་པའི་དཔེ་ནི། སུ་ཡིན། སུ་ཡིས་ཟེར། སུ་ལ་ཡོད་ལྟ་བུ། **གང་ཀུན་ལའོ།** །ཞེས་པ་གང་ཞེས་པ་ནི་སེམས་ལྡན་སེམས་མེད་ཀུན་ལ་འཇུག་པའི་དཔེ་ནི། གང་ནས་ཡིན། གང་ཞིག་ཡིན། གང་གི་ཕྱིར་ལྟ་བུ།

ན་རོ་ཡོད་མེད་པ་བ་མ། **།བདག་པོའི་སྒྲ་སྟེ་** ཞེས་པ་ན་རོ་ཡོད་པའི་པོ་དང༌། བོ་དང༌། མོ་གསུམ་དང༌། ན་རོ་མེད་པའི་པ་དང༌། བ་དང༌། མ་སྟེ་དྲུག་པོ་དེ་སྔར་མིང་གི་ཆ་ཤས་སུ་མེད་པ། སྒྲུབ་པ། བཟོ། ཕྱུག འགག ལྷ་རྗེ། ཚང་ལྟ་བུ་ལ་གསར་དུ་སྦྱར་ན་སྔར་གྱི་མིང་དོན་མི་སྟོན་པར། དེའི་བདག་པོའམ། དེར་སྟོད་མཁན་ལྟ་བུ་དོན་གཞན་ཞིག་སྟོན་པ་བདག་པོའི་སྒྲ་སྟེ་དཔེར་ན། སྒྲུབ་པ་པོ། བཟོ་བོ། ཕྱུག་མོ། འགག་པ། ལྷ་རྗེ་བ། ཚང་མ་ལྟ་བུ། དེ་རྣམས་སྦྱོར་ཚུལ་ནི། **ག་ད་ན།** **།བ་མ་ས་དང་དྲག་མཐར་པ།** །ཞེས་རྗེས་འཇུག་ག་ད་ན། བ། མ། ས་དྲུག་དང་དྲག་བཅས་བདུན་ལ་བདག་སྒྲ་པ་འཐོབ་པའི་དཔེ་ནི། གཡག་པ། མཛོད་པ། དགའ་ལྡན་པ། གསོལ་ཐབ་པ། གྲོང་གསུམ་པ། དབུས་པ། ཕར་ཕྱིན་པ་ལྟ་བུ། **ང་འ་ར་ལ་མཐའ་མེད་ལ།** **།བདག་སྒྲ་ཡར་གྱུར་བ་དང་ནི།** །ཞེས་པ་རྗེས་འཇུག ང། འ། ར། ལ་བཞི་དང་མཐའ་མེད་བཅས་ལྔ་པོ་དེ་རྣམས་ཀྱི་མཐའ་ཅན་གྱི་མིང་དང་སྦྱེབ་པ་མེད་པ་བདག་སྒྲ་ཡར་གྱུར་ན་བ་ཕྱེད་ཝ་འཐོབ་པའི་དཔེ་ནི། རྔ་སྒྲེང་བ། རྟ་མདའ་བ། བྱང་ཤར་བ། ཁམས་དོལ་བ། ལྷ་ས་བ་ལྟ་བུ། **ཆ་ལ་པ་ཉིད་སྦྱོར་བ་ལེགས།** །ཞེས་པ་མིང་དང་སྦྱེབ་པ་ཡོད་པ་བདག་སྒྲ་ཆ་སོང་ན་པ་ཉིད་སྦྱོར་བ་ཕལ་ཆེར་ལ་ལེགས་པའི་དཔེ་ནི། གཙང་པ། འབའ་པ། གུར་པ། ཚལ་པ། རྗེ་པ་ལྟ་བུ། **མིང་མཐའི་པ་བའང་ཕལ་ཆེར་འདྲ།** །ཞེས་པ་བདག་སྒྲ་མ་ཡིན་པ་མིང་མཐའ་པ་བའང་སྦྱོར་ཚུལ་ཕལ་ཆེར་དེ་དང་འདྲ་བ་ལག་པ། རྐང་པ་ལྟ་བུ། **མ་ནི་ངེས་མེད་སྐབས་དང་སྦྱར།** །ཞེས་པ་བདག་སྒྲ་མ་ནི་འདི་ལ་འདི་འཐོབ་མ་ངེས་པས་སྐབས་དང་སྦྱོར་དགོས་པའི་དཔེ་ནི་ཇ་མ། ཚང་མ་ལྟ་བུ།

མ་མི་མིན་མེད་དགག་སྒྲ་སྟེ། །ཞེས་མ་མི། མིན་མེད་བཞི་པོ་དེ་སྦྱར་ན་སྦྱོར་ཡུལ་གྱི་དོན་དེ་མ་ཡིན་པའམ་མེད་པར་སྟོན་པའི་དགག་པའི་སྒྲ་ཡིན། སྦྱོར་ཚུལ་ནི། **མ་ནི་ཐོག་མ་** ཞེས་པ་དགག་སྒྲ་མ་དང་མི་གཉིས་དགག་བྱའི་ཐོག་མར་སྦྱོར་དགོས་པའི་དཔེ་ནི། མ་ཡིན། མི་འདུག་ལྟ་བུ། **མིན་མེད་མཇུག** །ཅེས་པ་དགག་སྒྲ་མིན་དང་མེད་གཉིས་དགག་བྱའི་མཇུག་ཏུ་སྦྱོར་དགོས་པའི་དཔེ་ནི་ལྷ་མིན། འཇེ་མེད་ལྟ་བུ། **མ་ནི་བར་གྱི་གསལ་བྱེད་ལའང༌།།** ཞེས་པ་དགག་སྒྲ་མ་ནི་དགག་བྱའི་ཐོག་མར་སྦྱོར་དགོས་པ་མ་ཟད་དགག་བྱ་གཉིས་ཀྱི་བར་དུ་སྦྱར་ན་སྟོད་སྨད་གཉིས་ཀ

དགག་ནུས་པའི་བར་གྱི་གསལ་བྱེད་ལའང་འཇུག་པའི་དཔེ་ནི། ཧ་མ་བོང་། ར་མ་ལུག་ལྟ་བུ།

ཚིག་ཕྲད་ཞེང་སོགས་ ཞེས་པ་ཞེང་སོགས་ལྔ་དང་། ཅིང་སོགས་ལྔ་། ཤིང་སོགས་བཞི་བཅས་ནི་ཚིག་དོན་སྔ་ཕྱི་ཕྲད་བྱེད་ལྟ་བུ་ཡིན། སྦྱོར་ཚུལ་ནི། **ང་ན་མ། །འ་དང་ར་ལ་མཐའ་མེད་མཐར། །ཞིང་ཞེས་ཞེའོ་ཞེ་ན་ཞིག** །ཅེས་པ་ང་སོགས་བདུན་པོ་དེའི་མཐར་ཞིང་སོགས་ལྔ་སྦྱོར་དགོས་པའི་དཔེ་ནི། སོང་ཞིང་། སོང་ཞེས་ཟེར་རོ།། སོང་ཞེའོ། །སོང་ཞེ་ན། ལྷ་ཁང་ཞིག་ཡོད་ལྟ་བུ། དེ་བཞིན་དུ། བྱོན་ཞིང་། བསམ་ཞིང་། མི་འདྲའ་ཞིང་། བློར་ཤར་ཞིང་། གསལ་ཞིང་། གསལ་ཞིང་། ཞལ་ལ་ལྟ་ཞིང་ལྟ་བུ་རིགས་འགྲེ **ག་ད་བ་དང་ད་དྲག་མཐར། །ཅིང་ཅེས་ཅེའོ་ཅེ་ན་ཅིག** །ཅེས་རྗེས་འཇུག་ག་ད་བ་གསུམ་དང་ད་དྲག་ཡོད་པ་བཅས་བཞི་ལ་ཅིང་སོགས་ལྔ་སྦྱོར་དགོས་པའི་དཔེ་ནི། བཀག་ཅིང་། བཀག་ཅེས་ཟེར་རོ། བཀག་ཅེ་ན། རྒྱ་ཕོག་ཅིག་ལྟ་བུ། དེ་བཞིན་དུ་བཤད་ཅིང་། བཀབ་ཅིང་། བསྟནད་ཅིང་། ཡི་གེ་བསྐྱརད་ཅིང་། རྒྱ་བསྐྱིལད་ཅིང་ལྟ་བུ་རིགས་འགྲེ **ས་མཐར་དམིགས་བསལ་ཤེས་མ་གཏོགས།** །ཞེས་པ་རྗེས་འཇུག་ས་མཐར་ཚིག་ཕྲད་དམིགས་གསལ་ཤེས་མི་སྦྱོར་བར་ཞེས་སྦྱོར་དགོས་པའི་དཔེ་ནི། ཆོས་བྱས་ཞེས་ཟེར་རོ་ལྟ་བུ། **ཤིང་ཤིག་ཤེའོ་ཤེ་ན་འཐོབ།** །ཞེས་པ་རྗེས་འཇུག་མཐར་ཤིང་སོགས་བཞི་འཐོབ་པའི་དཔེ་ནི། བྱས་ཤིང་། གྱིས་ཤིང་། བྱས་ཤེའོ། བྱས་ཤེ་ན་ལྟ་བུ། གོང་གི་ཞེའོ་དང་། ཅེའོ་དང་། ཤེའོ་རྣམས་ནི་ཟེར་རོ་ཞེས་པའི་དོན་དང་། ཞེ་ན་དང་། ཅེ་ན་དང་ཤེ་ན་རྣམས་ཟེར་ཞེས་པའི་དོན་ཡིན། **འོན་ཀྱང་ཁ་ཅིག་ལྷན་ཅིག་སོགས། །མིང་གི་ཆ་དང་མ་ནོར་གཅེས།** །ཞེས་པ་འོན་ཀྱང་ཁ་ཅིག་དང་། ལྷན་ཅིག་དང་། ཆབས་ཅིག་དང་། ཐབས་ཅིག་དང་། སྐབས་ཅིག་དང་། འབའ་ཞིག་དང་། རེ་ཞིག་གམ། རེ་ཤིག སྐད་ཅིག་སོགས་མིང་གི་ཆ་ཤས་ཡིན་ཞིང་ཚིག་ཕྲད་མིན་པས་དེ་འདྲ་དང་མ་ནོར་བར་བྱེད་པ་ཤིན་ཏུ་གཅེས་སོ།།

རྐྱང་པ་འཕྲུལ་ལ་འ་མཐའ་དགོས། །གྲུག་ཀྱེད་བརྩེགས་འདོགས་ཅན་ལ་སྤྱང་། །ཞེས་པ་གྲུག་ཅེས་པས་གི་གུ་ཞབས་ཀྱུ། ཀྱེད་ཅེས་པས་འགྲེང་བུ་ན་རོ། བརྩེགས་ཞེས་པས་ར་མགོ་ལ་མགོ ས་མགོ འདོགས་ཞེས་པས་ཡ་ར་ལ་ཝའི་སྨད་འདོགས་ཞེས་སྟེ་དེ་རྣམས་གང་ཡང་མེད་པ་ནི་རྐྱང་པ་ཡིན་ཅིང་། དེ་འདྲའི་རྐྱང་པ་ཡིན་པ་ལ་འཕྲུལ་བྱེད་སྔོན་འཇུག་ལྔ་གང་ཡང་རུང་བ་ཡོད་ན་འ་མཐའ་ངེས་པར་དགོས་པའི་དཔེ་ནི། དགའ་ལྡན། དཔའ་བོ། མདའ་པ། མཐའ་དག འགའ་ཞིག་ལྟ་བུ། གོང་དུ་བཤད་པའི་གྲུག་ཀྱེད་བརྩེགས་འདོགས་ཅན་ལ་འ་མཐའ་སྤྱོང་དགོས་པའི་དཔེ་ནི།

སེམས་ཅན་གཡི། གྲྭ་པ། དར་བའི་བདེ། གོ་བྱེད་བཛྲ། རྐྱང་སྟེ་ཡུ་མོ་ལྷ་བུ།

དེ་ནི་དབུ་ཆེན་གྱི་ཤད་དང་། དབུ་མེད་ལ་ཡང་དཔྱལ་རྒྱ་ཡབ་སྲས་ཀྱི་ཕྱག་བཞེས་སུ་ཚེག་ཤད་མཛད་པ་བཅས་ཀྱི་འཐོབ་ཚུལ་ནི། **ལྷུག་པའི་དོན་མང་མིང་མཚམས་དང་།** །ཞེས་པ་ཚིག་ལྷུག་དོན་མང་པོ་ཡོད་པར་མིང་གི་སྐྱེད་པ་བཅད་པ་ལྟ་བུ་མ་ཡིན་པར་མིང་གི་མཚམས་སུ་ཚིག་ཤད་རེ་འཐོབ་པའི་དཔེ་ནི། དག་ཡིག་རིན་པོ་ཆེའི་ཟ་མ་ཏོག་དང་། ངག་གི་སྒྲོན་མ་དང་། ལི་ཤིའི་གུར་ཁང་སོགས་ལ་ལྟ་བུ། **དོན་འཕྲིང་འབྱེད་དང་**ཞེས་དོན་མ་ཉུང་འཕྲིང་ཙམ་ཡོད་ན་མིང་དོན་གྱི་དབྱེ་བ་འབྱེད་ཕྱིར་དགོས་ན་མིང་མཚམས་སུ་ཤད་རེ་འཐོབ་པའི་དཔེ་ནི། སུམ་ཅུ་པ་དང་རྟགས་འཇུག་གོ །ལྟ་བུ། **དོན་ཉུང་རྫོགས།** །ཞེས་པ་དོན་ཉུང་ངུ་ལས་མེད་ན་རྫོགས་མཚམས་སུ་ཤད་རེ་འཐོབ་པ་ནི། དེ་རང་ཡིན་ད། ལྟ་བུ། **ཚིགས་བཅད་ག་མཐར་ཚིག་ཤད་བྱ།** །ཞེས་པ་ཚིགས་བཅད་ཀྱི་རྐང་པའི་མཐར་ག་ཡོད་ན་ཤད་རེ་འཐོབ་པའི་དཔེ་ནི། རྣམས་གྲངས་གཞན་ཅན་གཉིས་ལ་འཇུག །ལྟ་བུ། འདིར་དངོས་སུ་ག་ལས་མ་གསུངས་ཀྱང་། ག་དང་། ཤ། ལའང་། ཚིག་ཤད་ལས་མི་འཐོབ་པ། དཔེར་ན། རེ་བོ་རབ་མཛེས་ཀཱི་ལ་ཤ །ཞེས་དང་། ལྷ་ཡི་གར་མཁན་མཱི་ན་ཀ །ལྟ་བུའོ། **རྫོགས་ཚིག་མཐའ་ཅན་ལྷུག་པ་དང་།** །ཞེས་པ། གོ་ངོ་དོ་ནོ་སོགས་རྫོགས་ཚིག་མཐའ་ཅན་གྱི་ཚིག་ལྷུག་ལ་ཤད་གཉིས་འཐོབ་པའི་དཔེ་ནི། འདི་ནི་རྐྱང་ངོ་། །ལྟ་བུ། **ཚིགས་བཅད་རྐང་མཐར་ཉིས་བཤད་འཐོབ།** །ཅེས་པ་རྐང་མཐར་ག་ཀ་ཤ་གསུམ་མེད་པའི་ཚིགས་བཅད་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྐང་མཐར་ཤད་གཉིས་འཐོབ་པའི་དཔེ་ནི། བླ་མ་མཆོག་དབྱེར་མེད་པའི། །ལྟ་བུ། **དོན་ཚན་ཆེན་མོ་རྫོགས་པ་དང་།** །ཞེས་པ་དོན་ཚན་ཆེན་མོ་རྫོགས་མཚམས་ཡིན་ན་ཤད་བཞི་འཐོབ་པའི་དཔེ་ནི། དག་བྱེད་གསལ་བའི་མེ་ལོང་རྫོགས་སོ།། །།ལྟ་བུ། **ལེའུའི་མཚམས་སུ་བཞི་ཤད་དགོས།** །ཞེས་ལེའུ་མཚམས་སུ་ཤད་བཞི་འཐོབ་པའི་དཔེ་ནི། སྐྱ་བསྔམས་པའི་ལེའུ་སྟེ་དང་པོའོ།། །།ལྟ་བུ། **ང་ཡིག་མ་གཏོགས་ཡིག་ཤད་དབར།** **།ཚེག་མེད་**ཅེས་པ་དབུ་ཆེན་གྱི་སྐབས་སུ་མཐའི་ང་ཡིག་དང་ཤད་ཀྱི་བར་དུ་ཕྱི་ཚེག་གམ་ང་ཚེག་འཐོབ་པའི་དཔེ་ནི། ཚིག་གི་ལོ་མས་མ་བསྒྲིབས་ཤིང་། །ལྟ་བུ། གཞན་ཡི་གེ་དང་ཤད་ཀྱི་བར་དུ་ཚེག་མི་བྱེད་པའི་དཔེ་ནི། དོན་གྱི་འབྲས་བུ་གཡུར་ཟ་བའི། །ལྟ་བུ། **དེ་སོགས་ཞིབ་ཏུ་འབད།** །ཅེས་པ་དེ་ལ་སོགས་པ་ཚིག་དོན་ཕྲ་མོ་ལ་ཡང་ཞིབ་ཏུ་བརྟགས་ཤིང་དཔྱད་ནས་འབད་དགོས་སོ་ཞེས་པའི་དོན་ནོ།།

ཚིག་གི་ལོ་མས་མ་བསྒྲིབས་ཤིང་། །དོན་གྱི་འབྲས་བུ་གཡུར་ཟ་བའི། །ལེགས་བཤད་ལྗོན་པའི་དབང་པོ་འདི། །དབྱངས་ཅན་གྲུབ་པའི་རྡོ་རྗེས་སྤེལ།།

སྨྲས་པ། གང་ཞིག་སྙིང་གི་སྙིང་པོར་ནི། །དཔྱིད་དུ་བསྟེན་པས་མཁས་པའི་གནས། །འདོད་རྒྱུར་འཛོ་བའི་རིགས་པའི་ནོར། །འཇིགས་མེད་གཏོང་བའི་ལམ་ནས་འཕྱེད། །འདི་ཡི་ལེགས་བྱས་འོ་མཚོ་རུ། །སྨིན་པའི་འབྲས་བཟང་སྐྱུ་བཞིའི་ཟླ། །ཀུན་དགའི་དཔལ་དུ་བསིལ་བ་དེས། །ཕན་བདེའི་ས་མོས་རྒྱས་གྱུར་ཅིག །ཅེས་སུམ་ཅུ་པའི་སྙིང་པོ་ལེགས་བཤད་ལྗོན་དབང་གི་ཚིག་དོན་རྣམ་པར་གསལ་བ་འཕྲུལ་གྱི་མེ་ལོང་ཞེས་བྱ་བ་འདི་ནི་བློ་གསལ་དོན་གཉེར་ཅན་འགའ་ཡིས་བསྐུལ་ངོར་རྫེ་སྨད་སྤྲུལ་མིང་པ་བློ་གཏེར་དཀྱེས་པའི་ལང་ཚོས་སྦྱར་བ་དགེ་ལེགས་འཕེལ།། །།

༄༅། །རྟགས་འཇུག་གི་སྙིང་པོ་དཀའ་གནད་གསལ་བའི་མེ་ལོང་ ཞེས་བྱ་བ་བཞུགས་སོ།།

དབྱངས་ཅན་གྲུབ་པའི་རྡོ་རྗེ།

༄༅། །ན་མོ་མཉྫུ་ཤྲཱི་ཡེ། རྒྱལ་ཀུན་མཁྱེན་པའི་ཡེ་ཤེས་དཔྱིད། །གཞོན་ནུའི་གཟུགས་ཀྱི་རྣམ་རོལ་བ། །རྗེ་བཙུན་བརྟན་པའི་འཁོར་ལོ་དང་། །དབྱེར་མེད་བླ་མའི་ཞབས་བཏུད་ནས། །མཁས་མཆོག་ཐོན་མིའི་ཐུགས་མཆོ་ལས། །བྱུང་བའི་བརྡ་སྤྲོད་ཕྱི་མོ་མཆོག །རྟགས་ཀྱི་འཇུག་པའི་སྙིང་པོའི་དོན། །མདོར་བསྡུས་ཚིག་གིས་གསལ་བར་བྱ།།

སྤྱིར་ན་དབྱངས་མོ་གསལ་བྱེད་ཕོ། །དེ་ཕྱིར་ཀཱ་ལི་སུམ་ཅུ་པོ། །ཕོ་ཡི་ཡི་གེ་འབའ་ཞིག་ལ། །ནང་གསེས་སྡེ་ཚན་ལྟར་དབྱེ་སྟེ། །ཀ་ཅ་ཏ་པ་ཙ་རྣམས་ཕོ། །ཁ་ཆ་ཐ་ཕ་ཚ་མ་ནིང་། །ག་ཇ་ད་བ་ཛ་ཝ་ཞ། །ཟ་འ་ཡ་ཤ་ས་རྣམས་མོ། །ང་ཉ་ན་མ་ཤིན་ཏུ་མོ། །ར་ལ་ཧ་ཨ་མོ་གཤམ་སྟེ། །ཨ་ནི་མཚན་མེད་ཅེས་ཀྱང་བྱ།།

སྔོན་འཇུག་ལྔ་ཡི་བ་ཡིག་ཕོ། །ག་ད་མ་ནིང་འ་མོ་ཡིན། །མ་ནི་ཤིན་ཏུ་མོ་ཡིན་ནོ། །དེ་རྣམས་གང་ལ་གང་འཇུག་ན། །ཕོ་ཡིག་བ་ནི་ཀ་ཅ་ཏ། །ཙ་ག་ང་ཇ་ཉ་ད་ན། །ཛ་ཞ་ཟ་ར་ཤ་སར་འཇུག །མ་ནིང་ག་ནི་ཅ་ཏ་ཙ། །ཉ་ད་ན་ཞ་ཟ་ཡ་ཤ། །སར་འཇུག་མ་ནིང་ད་ཡིག་ནི།། ཀ་པ་ག་བ་ང་མར་འཇུག །མོ་ཡིག་འ་ནི་ག་ཇ་ད། །བ་ཛ་ཁ་ཆ་ཐ་ཕ་ཚར། །ཤིན་ཏུ་མོ་ཡི་མ་ཡིག་ནི། །ཁ་ཆ་ཐ་ཚ་ག་ཇ་ད། །ཛ་ང་ཉ་ན་རྣམས་ལ་འཇུག །དེ་ལྟར་འཇུག་པར་བྱེད་ཅེ་ན། །ཕོ་ནི་སྒྲ་རྩོལ་དྲག་པར་འཇུག །མ་ནིང་རན་པར་འཇུག་པ་ཡིན། །མོ་ནི་ཞན་པའི་ཚུལ་གྱིས་ཏེ། །ཤིན་ཏུ་མོ་ནི་མཉམ་པས་སོ།།

ཅིའི་ཕྱིར་འཇུག་པར་བྱེད་ཅེ་ན། །ཐོག་མར་འདི་ལྟར་ཤེས་དགོས་ཏེ།། ལས་གང་ཞིག

ལ་བྱེད་པ་པོ། །གཞན་དང་དངོས་སུ་འབྲེལ་བ་ཡི། །དབང་དུ་བྱས་ནས་བྱེད་པོ་དང་ལྡ། །དེ་ཡི་བྱེད་པ་གཉིས་པོ་ནི། །དངོས་པོ་བདག་ཡིན་བྱ་ཡུལ་དང་། །བྱ་བ་གཉིས་པོ་དངོས་པོ་གཞན། །དེ་བཞིན་བྱེད་པ་པོ་གཞན་དང་། །དངོས་སུ་འབྲེལ་མིན་ཇི་ལྟར་ཡང་། །བྱ་བ་བྱས་ཟིན་འདས་པ་དང་། །བྱ་བ་བྱེད་འགྱུར་མ་འོངས་དང་། །བྱེད་བཞིན་པ་ནི་ད་ལྟ་བ། །དེ་ཕྱིར་དུས་གསུམ་དབྱེ་བས་ནི། །བྱེད་ལས་དང་འབྲེལ་ངག་གི་ནི། །སྦྱོར་བ་ཀུན་ལ་ཁྱབ་པ་ཡིན། །བདག་གཞན་དབྱེ་བས་དེ་ཙམ་དུ།། ཁྱབ་པ་མིན་ཡང་བྱེད་པོ་དང་། །བྱ་ཡུལ་བསྟུ་ཕྱིར་དབྱེ་བ་དེ། །མཛད་ནས་བདག་གཞན་དང་འབྲེལ་བའི། །བྱ་བྱེད་རྣམས་ཀྱང་དེ་ཁོངས་བསྡུས། །དེས་ན་དུས་གསུམ་དུ་དབྱེ་བ། །བདག་གཞན་དབྱེ་བས་མ་ཁྱབ་པ། །བསྡུ་བའི་དོན་དུ་ཤེས་དགོས་པར། །གསུངས་ཀྱང་སྟོན་འཇུག་འ་ཡིག་སྐབས། །བྱེད་ལས་ཙམ་དང་འབྲེལ་བ་ཡི། །དངོས་པོ་བདག་ལའང་འཇུག་པ་མཐོང་།།

དེ་ལྟར་ངེས་ནས་ཕོ་ཡིག་བ། །བསྒྲུབས་སོ་ལྟ་བུ་འདས་པ་དང་། །བསྒྲུབ་བྱའི་ལྟ་དང་བསྒྲུབ་པར་བྱ། །ཞེས་སོགས་དངོས་པོ་གཞན་ལ་འཇུག །མ་ནིང་ག་ད་གཉིས་པོ་ནི། །གཅོད་པ་པོ་དང་གཅོད་པར་བྱེད། །གཅོད་པར་འགྱུར་དང་དགྲི་བ་པོ། །དགྲི་བར་བྱེད་དང་དགྲི་བར་འགྱུར།། ཞེས་སོགས་དངོས་པོ་བདག་དོན་དང་།། གཅད་བྱའི་ཤིང་དང་གཅད་པར་བྱ། །དགྲི་བྱའི་སྣལ་མ་དགྲི་བར་བྱ། །ཞེས་སོགས་དངོས་པོ་གཞན་དོན་དང་། །གཅོད་བཞིན་པ་དང་དགྲི་བཞིན་པ།། ཞེས་སོགས་ད་ལྟ་བསྒྲུབ་ཆེད་འཇུག །མོ་ཡིག་འ་ནི་འཆད་པ་པོ། །འཆད་པར་བྱེད་དང་འཆད་པར་འགྱུར། །ཞེས་སོགས་དངོས་པོ་བདག་དངོས་དང་། །འགྲོ་བ་པོ་དང་འགྲོ་བར་བྱེད། །ཅེས་སོགས་བདག་དོན་ཕལ་པ་དང་། །འཁྱིལ་ལོ་ཞེས་སོགས་ད་ལྟ་དང་། །འཁྱིལ་བར་འགྱུར་སོགས་མ་འོངས་འཇུག །ཤིན་ཏུ་མོ་ཡི་མ་ཡིག་ནི།། བདག་གཞན་དུས་གསུམ་མཉམ་པར་འཇུག །འོན་ཀྱང་བྱེད་པོ་གཞན་དངོས་དང་། །འབྲེལ་བའི་འདས་ལ་འའི་སྟོན་འཇུག །མེད་པར་ངེས་ཤིང་ག་ད་ཉུང་། །ད་ལྟ་བ་ལ་བའི་སྟོན་འཇུག །ཉུང་ཞིང་མགོ་ཅན་ད་ལྟ་བར། །བས་འཕུལ་མེད་པར་ངེས

པར་ཙམ། །གཞན་ཡང་བས་འཕུལ་ཅན་ཕལ་ཆེར། །བྱེད་པ་པོ་ནི་ད་ལྟ་དང་། །བྱ་ཡུལ་མ་འོངས་པར་བསྟུས་ནས། །འདས་ལ་བས་ཕུལ་ཡང་འཇུག་ཡོད། །ད་ལྟ་བ་ལ་གཉིས་ཀ་མེད། །མ་འོངས་འཕུལ་ཡོད་ཡང་འཇུག་མེད། །བསྒྲུབ་ཚིག་འཕུལ་མེད་ཡང་འཇུག་ཡོད། །སྐབས་འགར་འདས་དང་བསྒྲུབ་ཚིག་ལ། །ས་རྒྱུར་སྦྱར་བས་འཐུས་པའང་ཡོད།།

རྗེས་འཇུག་ཡི་གེ་བཅུ་པོ་ཡི། །ག་ད་བ་ས་བཞི་རྣམས་ཕོ། །ང་མ་འ་གསུམ་མོ་ཡིན་ཅིང་།། ན་ར་ལ་གསུམ་མ་ནིང་སྟེ། །མིང་གཞིའི་ཡི་གེ་ཀུན་ལ་འཇུག །ཇི་ལྟར་འཇུག་ཚུལ་གཉིས་ཏེ། །དང་པོ་སྒྲ་ཡི་འཇུག་ཚུལ་ནི། །ཕོ་ཡི་ག་ཡིག་ཡང་འཇུག་ཅན། །སྐྱེ་བུ་རབ་དང་ཕོ་ཡིག་བ། །ཡང་འཇུག་ཅན་ནི་སྐྱེ་བུ་འབྲིང་། །ག་བ་ཡང་འཇུག་མེད་པ་དང་། །ད་སའི་མཐའ་ཅན་ཐ་མ་སྟེ། །དྲག་པ་པོ་ལའང་ནང་གསེས་ཀྱིས། །དྲག་ཞན་བར་མ་གསུམ་དུ་དབྱེ། །དེ་བཞིན་ཞན་པ་མོ་ལ་ཡང་། །ནང་གསེས་དྲག་གཞན་གཉིས་དབྱེ་སྟེ། །ང་མ་ཡང་འཇུག་ཅན་མོ་དང་། །ང་མ་ཡང་འཇུག་མེད་པ་དང་།། འ་མཐའ་ཅན་རྣམས་ཤིན་ཏུ་མོ། །བར་མ་མ་ནིང་ན་ར་ལ། །ཡང་འཇུག་ཡོད་དམ་མེད་ཀྱང་རུང་།། མིང་གཞི་ཕོ་ཡིག་མཐར་ཡོད་དང་། །མིང་གཞི་མ་ནིང་རྗེས་སུ་ནི། །ཡང་དྲག་དང་བཅས་ཞུགས་པ་ན། །དྲག་དང་ཕྲད་པས་དྲག་པར་གྱུར། །མིང་གཞི་མོ་ཡིག་རྗེས་སུ་ནི། །ཡང་འཇུག་མེད་པར་ཞུགས་པ་ན། །ཞན་དང་ཕྲད་པས་ཞན་པར་འགྱུར། །དེ་གཉིས་འགྱུར་བ་མ་ནིང་ཡིན། །མིང་གཞི་མོ་ཡིག་རྗེས་སུ་ནི། །ཡང་འཇུག་དང་བཅས་ཞུགས་པ་ན། །དྲག་ཞན་གཉིས་ཀའི་ཆ་ལྡན་ཕྱིར།། མཚན་གཉིས་མ་ནིང་ཞེས་སུ་གྲགས། །མིང་གཞི་མ་ནིང་རྗེས་སུ་ནི། །ཡང་འཇུག་མེད་པར་ཞུགས་པ་ན། །དྲག་གཞན་གང་དུའང་མི་འགྱུར་བས། །མཚན་མེད་མ་ནིང་ཞེས་སུ་འདོད།།

གཉིས་པ་དོན་ལ་གཉིས་ཡོད་པའི། །སྔ་མ་གང་ལྟར་འགྱུར་བ་ནི། །རྗེས་འཇུག་གང་ལ་ཞུགས་པ་ཡི། །མིང་དེས་བདག་གཞན་སོགས་གང་སྟོན། །ཕལ་ཆེར་མིང་དེའི་སྟོན་འཇུག་གི། ནུས་པར་སྦྱར་ནས་རྟོགས་པར་བྱ། །ཕྱི་མ་ཇི་ལྟར་འགྱུར་བ་ནི། །རྗེས་འཇུག་ཕོ་ཡིས་ཕོ་ཡིག་གི།

མིང་མཐའ་གཞན་དྲང་དེ་བཞིན་དུ། །མོ་ཡིས་མོ་ཡི་མིང་མཐའ་དང་། །མ་ནིང་གིས་ནི་མ་ནིང་དྲང་།། དེ་རྣམས་རྟགས་མཚུངས་འདྲེན་ཚུལ་ཏེ། །བརྗོད་བདེ་འདྲེན་པའང་ཤིན་ཏུ་མང་། །གཞན་ཡང་མིང་མཐའ་དེ་ཉིད་ཀྱིས། །རྟགས་མཚུངས་པའམ་སྒྲ་མཐུན་པའི། །རྣམ་དབྱེ་བརྒྱད་དང་སླར་བསྡུ་སོགས། །སྡུ་མའི་ཤུགས་དང་མཐུན་པར་འདྲེན། །དེ་དག་ནང་གསེས་གང་འཇུག་ནི། །རྣམ་དབྱེའམ་འཕྲད་བཅས་མིང་ཚིག་དེའི། །མཐར་སྦྱར་མིང་དོན་ལས་ཤེས་བྱ།།

དེ་ཡང་ཚིས་རྣམས་ངོ་བོ་ཙམ། །བརྗོད་པ་རྣམ་དབྱེ་དང་པོ་སྟེ། །དཔེར་ན་བུམ་པ་ཀ་བ་བཞིན། །གསལ་བྱེད་བོད་ཀྱི་སྐད་ལ་ཉུང་། །ལས་དང་བྱ་ཡུལ་དོན་གཅིག་སྟེ། །དེ་ལྟའི་བྱ་བའི་ཡུལ་ཞིག་ལ། །བྱ་བ་བྱས་པར་སྟོན་པ་ལ། །གཉིས་པ་ལས་སུ་བྱ་བ་དང་། །གཉིས་པའི་ནང་ཚན་དེ་ཉིད་དང་། །བཞི་པ་དགོས་ཆེད་གསུམ་འདྲ་ཡང་། །བྱ་བ་བྱས་པས་བྱ་བའི་ཡུལ། །དེ་འམ་དེ་དང་འབྲེལ་བ་ལ། །ཕན་ཐོགས་མེད་ན་གཉིས་པ་སྟེ། །དཔེར་ན་ཤར་དུ་འགྲོ་ལྟ་བུ། །ཕན་ཐོགས་ཡོད་ན་བཞི་པ་སྟེ། །དཔེར་ན་སློང་ལ་སྦྱིན་ལྟ་བུ། །ཕན་ཐོགས་མེད་ཀྱང་བྱ་ཡུལ་དང་། །བྱ་བ་ངོ་བོ་གཅིག་ཡིན་ན། །གཉིས་པའི་ནང་ཚན་དེ་ཉིད་དེ། །དཔེར་ན་ལྷ་རུ་གསལ་ལྟ་བུ། །གང་ཞིག་གང་ལ་བརྟེན་པའམ། །གནས་དང་ཡོད་པའི་དོན་ཙམ་ལས། །བྱ་བ་གཏན་ནས་མི་བྱེད་ན། །རྣམ་དབྱེ་བདུན་པ་གནས་གཞི་སྟེ། །དཔེར་ན་སྟེང་དུ་མི་ཡོད་ལྟར། །ཚེ་སྐབས་གཉིས་དང་དོན་འདྲ་ན།། བདུན་པའི་ནང་ཚན་ཚེ་སྐབས་ཏེ། །དཔེར་ན་མཚུ་ཟླ་ཤར་བ་ན། །ཚོ་འཕྲུལ་དུས་ཆེན་ཚུགས་ལྟ་བུ། །རྣམ་དབྱེ་གཉིས་བཞི་བདུན་པ་དང་། །དེ་ཉིད་ཚེ་སྐབས་གསལ་བྱེད་སྒྲ། །སུ་ར་རུ་དུ་ན་ལ་ཏུ། །ཡིན་ཞིང་ཕལ་ཆེར་ལ་སྒྲ་དང་། །མཐུན་པས་ལ་དོན་རྣམ་དབྱེའང་ཟེར། །འོན་ཀྱང་ན་ལ་དེ་ཉིད་ལ། །ཇི་འཇུག་སླ་བའི་སྒོ་ལས་གསུངས། །རྣམ་དབྱེ་གང་ལ་སྦྱོར་ཡུལ་དེས། །ཉེ་འགྱུར་གང་དུ་བྱ་བཞིག །བྱས་ན་གསུམ་པ་བྱེད་སྒྲ་སྟེ། །དཔེར་ན་བདག་གིས་བཤད་ལྟ་བུ། །བྱ་བ་གཏན་ནས་མི་བྱེད་པར། །སྡུ་ཕྱི་འབྲེལ་བྱེད་ཙམ་སྟོན་ན། །རྣམ་དབྱེ་དྲུག་པ་འབྲེལ་སྒྲ་སྟེ། །དཔེར་ན

བདག་གི་མིག་ལྟ་བུ། །རྣམ་དབྱེ་གསུམ་དྲུག་གསལ་བྱེད་སྒྲ། །ས་མཐའ་ཡོད་དང་མེད་པ་ཡི། །གི་ཀྱི་གྱི་འི་ཡི་ལྟ་ཡིན། །གང་ཞིག་གང་ལས་བྱུང་བའམ། །དབྱེ་དང་ལྷུང་བའི་དོན་ལྡན་ན། །རྣམ་དབྱེ་ལྔ་པ་འབྱུང་ཁུངས་ཏེ། །དཔེར་ན་ཞལ་ནས་གོས་ལྟ་བུ། །གསལ་བྱེད་སྒྲ་ནི་ནས་ལས་ཏེ། །དགར་དང་སྡུད་པའང་ལྔ་པར་གཏོགས། །གཞན་ཡང་ཚིག་དོན་གོང་འོག་ཏུ། །བསྡུ་རྒྱུ་ཡོད་ན་སྡུད་པའི་སྒྲ། །ངང་དང་ཀྱང་ཡང་འང་སོགས་སྦྱོར། །རྣམ་གྲངས་དུ་མས་དོན་བསྐྱར་ན། །འབྱེད་སྡུད་སྒྲ་འཇུག་དགག་པ་དང་། །བདག་དོན་ཡོད་ན་ཐོག་མཐའ་རུ། །པ་སྟེའི་རྟགས་རྣམས་ཅི་རིགས་འཇུག།རྒྱན་དུ་གྱུར་པའིཚིག་ཕྲད་ཀྱང་། །དོན་ལ་བསྙེགས་པ་ཡོད་ན་སྦྱོར། །དེ་བཞིན་བསྟན་བྱ་ལྷག་ཡོད་ན། །ལྷག་བཅས་སྒྲ་སྦྱོར་ཚིག་དོན་ནི། །རྫོགས་ན་སླར་བསྡུའི་སྒྲ་རྣམས་སྦྱོར།།

དགོས་པ་ཅི་ཕྱིར་འཇུག་ཅེ་ན། །མོ་ཡིག་དབྱངས་དང་མི་ལྡན་ན། །ཕོ་ཡིག་གསལ་བྱེད་བརྗོད་མི་ནུས། །དེ་ཕྱིར་དབྱངས་ལྡར་བཞེད་པ་བདེ། །ཕོ་ཡིག་དབྱངས་ལྡན་དེ་དག་ལའང་།།རྗེས་འཇུག་བཅུ་པོ་མ་ལྐོགས་ན། །དོན་གྱི་ངོ་བོ་ཙམ་སྟོན་པའི། །མིང་དང་དོན་གྱི་ཁྱད་པར་རྣམས།།སྟོན་པའི་ཚིག་དང་དོན་ལྡན་པའི། །ངག་གི་བརྗོད་པ་ཡོད་མིན་ཏེ། །ཡི་གེའི་ཁོངས་ནས་མིང་དབྱུང་ཞིང་། །མིང་གི་ཁོངས་ནས་ཚིག་ཕྱུང་ནས། །ཚིག་གིས་དོན་རྣམས་སྟོན་པས་སོ། །མིང་ཚིག་བརྗོད་པ་མེད་ན་ནི། །མཐུན་མོང་མཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི། །ཤེས་བྱ་སྟོན་པའང་མེད་པར་འགྱུར། །དེ་ཕྱིར་འཕགས་ཡུལ་མཁས་རྣམས་ཀྱི། །རྗེས་སུ་འབྲངས་ནས་གསུངས་པ་འདི། །སྐྱེ་བོ་ཀུན་གྱིས་རྟོགས་གྱུར་ཅིག།

ཚིག་གི་སྒྲ་ཙམ་འདྲ་ན་ཡང་། །དོན་ལ་ཁྱད་པར་ཤིན་ཏུ་ཆེ། །དེ་ཕྱིར་བརྡ་དག་ལ་བརྟེན་ནས། །མ་ནོར་དོན་རྣམས་འཚོལ་བ་གཅེས། །དོན་ལ་མི་རྨོངས་རྨོངས་པ་ཡང་། །ལུགས་འདིར་མཁས་མིན་གྱིས་བྱེད་དེ། །སྒྲ་ཤེས་དོན་ལ་མི་རྨོངས་ཞེས། །མཁས་པའི་གསུང་ལ་ཡོངས་སུ་

གྲགས། །འདི་ལ་མ་སྦྱངས་རྨོངས་ཚོད་ཀྱིས། །འཆད་རྩོད་རྩོམ་པའི་གྲྭར་འཇུག་པ། །ཕ་སྐྱེས་སེང་ལྤགས་གྱོན་པ་བཞིན། །ནམ་ཞིག་རྗེས་ངན་གསལ་བར་འགྱུར། །དེ་ཕྱིར་བློ་གསལ་དོན་གཉེར་རྣམས། །རྟགས་འཇུག་དཀའ་གནད་གཟུགས་བརྙན་ཀུན། །གསལ་བར་འཆར་བའི་མེ་ལོང་འདིར། །ལ་ལུར་གཟིགས་མོར་སྤྱོད་དང་ཀྱི། །འདི་ལ་ནོངས་པའི་ཚོགས་མཆིས་ན། །གཟུར་གནས་མཁས་པའི་སྤྱན་སྔར་འཆགས། །ཅུང་ཟད་འབད་ལས་ཐོབ་པའི་དགེས། །ཀུན་གྱིས་འདི་དོན་རྟོགས་པར་ཤོག།

ཅེས་རྟགས་ཀྱི་འཇུག་པའི་སྙིང་པོའི་དོན་མདོ་ཙམ་བརྗོད་པ་དཀའ་གནད་གསལ་བའི་མེ་ལོང་ཞེས་བྱ་བ་འདི་ནི། མཁས་མཆོག་སི་ཏུ་པཎ་ཆེན་དང་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་རྣམ་རྒྱ་ད་དཔལ་བཟང་པོའི་བཞེད་པ་དང་མཐུན་པར་དབྱངས་ཅན་གྲུབ་པའི་རྡོ་རྗེས་སྦྱར་བའོ།། །།

རྗེ་བཙུན་བླ་མ་དབྱངས་ཅན་གྲུབ་པའི་རྡོ་རྗེའི་གསུང་འབུམ་ག་པར་བཞུགས་པ་ལ་གཞི་བཟུང་ནས་ཕྱོགས་བསྒྲིགས་བགྱིས་པའོ།། །།

ལྷན་ཐབས། རྒྱུན་མཐོང་བྱ་ཚིག་རེའུ་མིག

འདིར་ལྷན་ཐབས་ཀྱི་ཚུལ་དུ། ཉིན་རེའི་མི་ཚེའི་ནང་རྒྱུན་དུ་བེད་སྤྱོད་པའི་བྱ་ཚིག་ཡོངས་གྲགས་བརྒྱ་ཕྲག་འགའ་ཤས་ཞིག་བཏུས་ཏེ། དུས་གསུམ་དང་སྐུལ་ཚིག་བཅས་པར་ཡིག་གཟུགས་ཇི་ལྟར་འགྱུར་ཚུལ་རེའུ་མིག་ཏུ་བཀོད་ཡོད༔ "བྱ་ཚིག་གི་རྩ་བའི་གཟུགས"ཞེས་པ་ནི། བྱ་ཚིག་གི་ལེའུར་བཤད་པ་བཞིན། བྱ་ཚིག་བྱེ་བྲག་པ་གང་དང་གང་ཡིན་རུང་། དེའི་བྱིངས་སམ་རྩ་བའི་གཟུགས་ལྟ་བུ་ཞིག་ངོས་བཟུང་ན། དེ་ལས་འདས་མ་འོངས་སོགས་དུས་གསུམ་དང་སྐུལ་ཚིག་སོགས་ལ་ཡིག་གཟུགས་ཇི་ལྟར་འགྱུར་ཚུལ་དཔོག་ནུས་པའི་ཁྱད་ཆོས་ཡོད་ཚུལ་དང་། དེ་ཡང་བོད་སྐད་ལ་བྱ་ཚིག་མ་འོངས་པའི་གཟུགས་དེ་བཞག་ན་ལེགས་ཚུལ་སོགས་ཞུས་ཟིན་པ་ལྟར་ལགས༔ "ཞེ" ཞེས་པ་ནི་ཞེ་སའི་ཚིག་རྣམས་ལ་གོ་དགོས་ཤིང་། "ཐ་དད་དང་ཐ་མི་དད"ནི། བྱ་བྱེད་ངོ་བོ་ཐ་དད་མི་དད་དེ། བྱེད་པ་པོ་གཞན་དང་དངོས་འབྲེལ་མི་འབྲེལ་གང་ཡིན་སྟོན་ནོ།།

ཀ

བྱ་ཚིག་གི་རྩ་བའི་གཟུགས།	བྱ་ཚིག་སྦྱར་གཞི།	ད་ལྟ་བ།	འདས།	མ་འོངས།	སྐུལ་ཚིག	བྱ་བྱེད།
བཀར་བ།	བླ་མ་སོགས་གོང་དུ	བཀུར་	བཀུར་	བཀུར་	བཀུར་ཞིག	ཐ་དད།
བཀོལ་བ།	བྱ་ཚིག་སོགས་ནུར་དུ	བཀོལ	བཀོལ	བཀོལ	ཁོལ་ཅིག	ཐ་དད།
བཀླག་པ།	དཔེ་ཆ་དང་དེབ་སོགས	ཀློག	བཀླགས	བཀླག	ཀློགས་ཤིག	ཐ་དད།
བསྐྱོན་པ།	རྟ་དང་གཡག་སོགས་ལ	བསྐྱོན་	བསྐྱོན་	བསྐྱོན་	བསྐྱོན་ཅིག	ཐ་དད།
བཀྲི་བ།	རས་དང་དར་སོགས་ཀྱིས	བཀྲི	བཀྲིས	བཀྲི	བཀྲིས་ཤིག	ཐ་དད།
དཀྲུག་པ།	བླ་མའི་ཐུགས་སོགས	དཀྲུག	དཀྲུགས	དཀྲུག	དཀྲུགས་ཤིག	ཐ་དད།
དཀྲོལ་བ།	དྲིལ་བུ་དང་རོལ་མོ་སོགས	དཀྲོལ	དཀྲོལ	དཀྲོལ	དཀྲོལ་ཅིག	ཐ་དད།
བསྐུ་བ།	སྐུད་མ	སྐུ	བསྐུས	བསྐུ	སྐུས་ཤིག	ཐ་དད།

བརྐོ་བ།	དཔར་དང་རི་མོ་སོགས་	རྐོ་	བརྐོས་	བརྐོ་	རྐོས་ཤིག	ཐ་དད།
བསྐུམ་པ།	རྐང་ལག་སོགས་	སྐུམ་	བསྐུམས་	བསྐུམ་	སྐུམས་ཤིག	ཐ་དད།
བསྐུལ་བ།	སེམས་ཤུགས་སོགས་	སྐུལ་	བསྐུལ་	བསྐུལ་	སྐུལ་ཅིག་	ཐ་དད།
བསྐོ་བ་	དཔོན་གཡོག་སོགས་	སྐོ་	བསྐོས་	བསྐོ་	སྐོས་ཤིག	ཐ་དད།
བསྐོང་བ།	རེ་བ་དང་འདོད་པ་སོགས་	སྐོང་	བསྐོངས་	བསྐོང་	སྐོངས་ཤིག	ཐ་དད།
བསྐོར་བ་	འཁོར་ལོ་སོགས་	སྐོར་	བསྐོར་	བསྐོར་	སྐོར་ཅིག	ཐ་དད།
བསྐོལ་བ།	ཆུ་དང་ཇ་སོགས་	སྐོལ་	བསྐོལ་	བསྐོལ་	སྐོལ་ཅིག	ཐ་དད།
སྐྱེ་བ།	རི་ལ་ཤིང་དང་རྩྭ་སོགས་	སྐྱེ་	སྐྱེས་	སྐྱེ་		ཐ་མི་དད།
བསྐྱེད་པ།	སེམས་ཤུགས་སོགས་	སྐྱེད་	བསྐྱེད་	བསྐྱེད་	བསྐྱེད་ཅིག	ཐ་དད།
སྐྱོ་བ།	སེམས་པ་སོགས་	སྐྱོ་	སྐྱོ་	སྐྱོ་		ཐ་མི་དད།
བསྐྱོད་པ།	ལྷ་ས་སོགས་ལ་	སྐྱོད་	བསྐྱོད་	བསྐྱོད་	སྐྱོད་ཅིག	ཐ་མི་དད།
བསྐྱང་བ།	བཀའ་དྲིན་གྱིས་དང་། ཕྲུ་གུ་	སྐྱོང་	བསྐྱངས།	བསྐྱང་	སྐྱོངས་ཤིག	ཐ་དད།
བརྐྱང་བ།	རྐང་ལག་སོགས་	རྐྱོང་	བརྐྱངས་	བརྐྱང་	རྐྱོངས་ཤིག	ཐ་དད།
བསྐྱབ་པ།	ཉེན་ཁ་སོགས་ལས་	སྐྱོབ་	བསྐྱབས་	བསྐྱབ་	སྐྱོབས་ཤིག	ཐ་དད།
བསྐྱེལ་བ།	ས་ཐག་རིང་པོར་	སྐྱེལ་	བསྐྱེལ་	བསྐྱེལ་	སྐྱོལ་ཅིག	ཐ་དད།
བསྐྱོག་པ།	མགོ་སོགས་	སྐྱོག་	བསྐྱོགས་	བསྐྱོག་	སྐྱོགས་ཤིག	ཐ་དད།
བསྐྱོར་བ།	གཡས་གཡོན་ནས་ཡར་	སྐྱོར་	བསྐྱོར་	བསྐྱོར་	སྐྱོར་ཅིག	ཐ་དད།
སྐྲག་པ།	སྟག་དང་གླང་ཆེན་སོགས་ལ་	སྐྲག་	སྐྲག་	སྐྲག་	སྐྲག་ཅིག	ཐ་དད།
བསྐྲང་བ།	རྐང་ལག་སོགས་	སྐྲང་	བསྐྲངས་	བསྐྲང་		ཐ་མི་དད།
བསྐྲུན་པ།	གཙུག་ལག་ཁང་སོགས་	སྐྲུན་	བསྐྲུན་	བསྐྲུན་	སྐྲུན་ཅིག	ཐ་དད།

ཁ

ཁེག་པ།	ལམ་དང་སྒོ་སོགས་	ཁེག་	ཁེགས་	ཁེག་		ཐ་མི་དད།
ཁེང་བ།	སྣོད་དང་ས་ཆ་སོགས་	ཁེང་	ཁེངས་	ཁེང་		ཐ་མི་དད།
ཁེབ་པ།	ཅོག་ཙེ་སོགས་རས་ཀྱིས	ཁེབ་	ཁེབས་	ཁེབ་		ཐ་མི་དད།
ཁོམ་པ།	དུས་ཚོད་སོགས་	ཁོམ་	ཁོམས་	ཁོམ་		ཐ་མི་དད།
ཁུམ་པ།	ལོ་མ་དང་། སྙིང་སོགས་	ཁུམ་	ཁུམས་	ཁུམ་		ཐ་མི་དད།
འཁུར་བ།	ལས་འགན་སོགས་	ཁུར་	ཁུར་	འཁུར་	ཁུར་ཅིག	ཐ་དད།

འཁེལ་བ།	ཆོས་གྲངས་སོགས་གཏན་	འཁེལ་	འཁེལ་	འཁེལ་		ཐ་མི་དད།
མཁོ་བ།	དངུལ་སོགས་	མཁོ་	མཁོ་	མཁོ་		ཐ་མི་དད།
འཁོར་བ།	འཁོར་ལོ་སོགས་	འཁོར་	འཁོར་	འཁོར་		ཐ་མི་དད།
འཁོལ་བ།	ཆུ་དང་ཇ་སོགས་	འཁོལ་	འཁོལ་	འཁོལ་		ཐ་མི་དད།
ཁྱབ་པ།	སྐད་གྲགས་སོགས་	ཁྱབ་	ཁྱབ་	ཁྱབ་		ཐ་མི་དད།
འཁྱག་པ།	དགུན་ཁ་སོགས་སུ་	འཁྱག་	འཁྱག་	འཁྱག་		ཐ་མི་དད།
འཁྱམས་པ།	ཁྲོམ་སོགས་ལ་	འཁྱམ་	འཁྱམས་	འཁྱམ་	ཁྱམས་ཤིག	ཐ་དད།
མཁྱུད་པ།	ཡལ་ག་སོགས་ལ་ཇཱང་པས་	མཁྱུད་	མཁྱུད་	མཁྱུད་	མཁྱུད་ཅིག	ཐ་དད།
མཁྱེན་པ།	རྗེས་སོགས་	མཁྱེན་	མཁྱེན་	མཁྱེན་		ཐ་དད།
འཁྱེར་བ།	དངོས་ཆས་སོགས་	འཁྱེར་	ཁྱེར་	འཁྱེར་	ཁྱེར་ཅིག	ཐ་དད།
འཁྱོལ་བ།	ལན་དང་ལས་ཀ་སོར་ཁུངས་	འཁྱོལ་	འཁྱོལ་	འཁྱོལ་		ཐ་མི་དད།
འཁྲབ་པ།	ཟློས་གར་དང་ཞབས་བྲོ་སོར་	འཁྲབ་	འཁྲབས་	འཁྲབ་	འཁྲོབས་ཤིག	ཐ་དད།
འཁྲིད་པ།	དཔེ་ཆ་སོགས་	ཁྲིད་	ཁྲིད་	འཁྲིད་	ཁྲིད་ཅིག	ཐ་དད།
འཁྲུག་པ།	གོ་རིམ་དང་སེམས་སོགས་	འཁྲུག་	འཁྲུགས་	འཁྲུག་		ཐ་མི་དད།
འཁྲུང་བ།	བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་སོགས་	འཁྲུང་	འཁྲུངས་	འཁྲུང་		ཐ་དད།
འཁྲུལ་བ།	བརྟན་ལ་ནོར་ནས་བདེན་པར་	འཁྲུལ་	འཁྲུལ་	འཁྲུལ་		ཐ་དད།
འཁྲོལ་བ།	དགོངས་པ་དང་མདུད་པ་སོར་	འཁྲོལ་	འཁྲོལ་	འཁྲོལ་		ཐ་མི་དད།

ག།

གང་བ།	སྟོད་སོགས་ཆུས་	གང་	གང་	གང་		ཐ་མི་དད།
གབ་པ།	སྒོའི་རྒྱབ་དུ་	གབ་	གབ་	གབ་	གོབ་ཅིག	ཐ་དད།
གུག་པ།	ཤིང་སྡོང་ཡལ་ག་སོགས་	གུག་	གུག་	གུག་		ཐ་མི་དད།
གུད་པ།	བསོད་ནམས་དང་དཔལ་འབྱོར་	གུད་	གུད་	གུད་		ཐ་མི་དད།
གུས་པ།	བླ་མ་དང་དགེ་རྒན་ལ་	གུས་	གུས་	གུས་		ཐ་མི་དད།
གོ་བ།	དོན་དང་གླུ་གཞས་སོགས་	གོ་	གོ་	གོ་		ཐ་མི་དད།
གོག་པ།	རྡིག་པའི་རྩ་སོགས་	གོག་	གོག་	གོག་		ཐ་མི་དད།
གོམས་པ།	མིའི་དཀྱིལ་ལ་གཏམ་བཤད་བྱ་རྒྱུར་	གོམས་	གོམས་	གོམས་		ཐ་མི་དད།

གོད་པ།	ཆམ་པ་སོགས་འགོ་ནད་	གོད་	གོད་	གོད་		ཐ་མི་དད།
གྱུར་བ།	ར་ལུག་སོགས་ཁྱུ་ནས་	གྱུར་	གྱུར་	གྱུར་		ཐ་མི་དད།
གྱོན་པ།	ཞྭ་མོ་དང་གོས་སོགས་	གྱོན་	གྱོན་	གྱོན་	གྱོན་ཅིག	ཐ་དད།
གྲགས་པ།	སྐད་གྲགས་སོགས་	གྲགས་	གྲགས་	གྲགས་		ཐ་མི་དད།
གྲིམ་པ།	ཐག་པ་སོགས་	གྲིམ་	གྲིམ་	གྲིམ་		ཐ་མི་དད།
གྲོལ་བ།	ཚོགས་འདུ་སོགས་	གྲོལ་	གྲོལ་	གྲོལ་		ཐ་མི་དད།
གླེང་བ།	གཏམ་སོགས་	གླེང་	གླེངས་	གླེང་	གླེངས་ཤིག	ཐ་དད།
བགད་པ།	རྒོད་དྲོ་བའི་གཏམ་ལ་རྒད་མོ་	དགོད་	བགད་	བགད་	དགོད་ཅིག	ཐ་དད།
བགྱི་བ།	ལས་དོན་སོགས་	བགྱིད་	བགྱིས་	བགྱི་	གྱིས་ཤིག	ཐ་དད།
བགྲང་བ།	མ་ཎི་སོགས་	བགྲང་བ	བགྲངས་	བགྲང་	བགྲོངས་ཤིག	ཐ་དད།
དགར་བ།	དོན་འགའ་ཞིག་ཡོགས་སུ་	དགར་	བཀར་	དགར་	ཁོར་ཅིག	ཐ་དད།
དགུག་པ།	མི་མང་པོ་སོ་སོའི་ཕྱོགས་སུ་	འགུགས་	བཀུག་	དགུག་	ཁུག་ཅིག	ཐ་དད།
དགོངས་པ།	བླ་མས་དོན་དེ་ལ་	དགོངས་	དགོངས་	དགོངས་	དགོངས་ཤིག	ཐ་དད།
དགོས་པ།	རྒྱུ་ནོར་སོགས་	དགོས་	དགོས་	དགོས་		ཐ་མི་དད།
དགྱེས་པ།	ཕ་མ་སོགས་ཐུགས་	དགྱེས་	དགྱེས་	དགྱེས་		ཐ་མི་དད།
དགྲམ་པ།	འབྲུ་དང་སྨན་མ་སོགས་ས་ལ་	འགྲེམས་	བཀྲམ་	དགྲམ་	ཁྲོམས་ཤིག	ཐ་དད།
མགུ་བ།	གཞས་སྐན་པོ་བཏང་སྟེ་མི་	མགུ་	མགུ་	མགུ་		ཐ་མི་དད།
འགག་པ།	ལྷ་ཁ་སོགས་སྐྱིག་མས་	འགག་	འགགས་	འགག་		ཐ་མི་དད།
འགམ་པ།	རྩམ་པ་དང་བྲེ་མ་ཀ་ར་སོགས་	འགམ་	འགམས་	འགམ་	འགོམས་ཤིག	ཐ་དད།
འགལ་བ།	ལུང་པའི་ཁྲིམས་སོགས་དང་	འགལ་	འགལ་	འགལ་		ཐ་དད།
འགུལ་བ།	ཤིང་སྡོང་གི་ཡལ་ག་སོགས་	འགུལ་	འགུལ་	འགུལ་		ཐ་མི་དད།
འགོ་གཛུགས་པ།	ལས་དོན་སོགས་	འགོ་འཛུགས་	འགོ་བཙུགས་	འགོ་གཛུགས་	འགོ་ཚུགས་ཤིག	ཐ་དད།
འགོར་བ།	གནམ་གྲུ་འགྱུར་བར་ཡུན་རིང་	འགོར་	འགོར་	འགོར་		ཐ་མི་དད།
འགྱུར་བ།	ལོ་རྒྱུས་ནས་ཤ་མདོག་སོགས་	འགྱུར་	གྱུར་	འགྱུར་		ཐ་མི་དད།
འགྲེལ་བ།	ལྷག་པ་བརྒྱབས་ཏེ་ཤིང་སྡོང་	འགྲེལ་	འགྲེལ་	འགྲེལ་		ཐ་མི་དད།

འགྱོད་པ།	གྲོགས་པོར་ཚིག་ངན་སྨྲས་པར་	འགྱོད་	འགྱོད་	འགྱོད་		ཐ་མི་དད།
འགྲན་པ།	རྩེད་མོ་སོགས་ལ་གཞན་དང་	འགྲན་	འགྲན་	འགྲན་	འགྲན་ཅིག	ཐ་དད།
འགྲིག་པ།	དངུལ་ཉུང་ཉུང་ཞིག་གིས་	འགྲིག་	འགྲིགས་	འགྲིག་		ཐ་མི་དད།
འགྲིམ་པ།	འཛིན་གྲྭ་དང་ཚོས་ར་སོགས་	འགྲིམ་	འགྲིམས་	འགྲིམ་	འགྲིམས་ཤིག	ཐ་མི་དད།
འགྲུབ་པ།	བསམ་དོན་སོགས་	འགྲུབ་	གྲུབ་	འགྲུབ་		ཐ་མི་དད།
འགྲོ་བ།	ལམ་དང་ཤར་ཕྱོགས་སོགས་སུ་	འགྲོ་	ཕྱིན་	འགྲོ་	སོང་ཞིག	ཐ་མི་དད།
འགྲེང་བ།	དར་ཆེན་སོགས་གནམ་དུ་	འགྲེང་	འགྲེངས་	འགྲེང་	འགྲེངས་ཤིག	ཐ་དད།
འགྲོགས་པ།	མི་སེམས་བཟང་པོ་ཞིག་དང་	འགྲོགས་	འགྲོགས་	འགྲོགས་	འགྲོགས་ཤིག	ཐ་དད།
ན་བ།	ན་ཚོད་ཀྱིས་ལུས་སེམས་གཉིས་	ན་	ནས་	ན་		ཐ་མི་དད།
བརྒལ་བ།	ཟམ་པ་དང་ཆུ་བོའི་ཕ་རོལ་དུ་	རྒལ་	བརྒལ་	བརྒལ་	རྒོལ་ཅིག	ཐ་དད།
རྒུད་པ།	དཔལ་འབྱོར་སོགས་	རྒུད་	རྒུད་	རྒུད་		ཐ་མི་དད།
རྒྱལ་བ།	དམག་དང་རྩེད་མོ་སོགས་ལ་	རྒྱལ་	རྒྱལ་	རྒྱལ་		ཐ་མི་དད།
རྒྱུག་པ།	བྲེལ་བའི་ངང་ནས་ལམ་དུ་	རྒྱུག་	རྒྱུགས་	རྒྱུག་	རྒྱུགས་ཤིག	ཐ་མི་དད།
བརྒྱུད་པ།	ཁྲིམ་ལ་སྐོར་ལམ་ནས་	བརྒྱུད་	བརྒྱུད་	བརྒྱུད་		ཐ་མི་དད།
བསྒྲུག་པ།	མགྲོན་པོ་སོགས་	སྒྲུག་	བསྒྲུགས་	བསྒྲུག་	སྒྲུགས་ཤིག	ཐ་དད།
བསྒྲུར་བ།	གཞན་གྱིས་ངན་སྨྲས་བྱས་པ་ལ་	སྒྲུར་	བསྒྲུར་	བསྒྲུར	སྒྲུར་ཅིག	ཐ་དད།
བསྒྲུལ་བ།	ཤིང་གི་ཡལ་ག་ནས་	སྒྲུལ་	བསྒྲུལ་	བསྒྲུལ་	སྒྲུལ་ཅིག	ཐ་དད།
བསྒྲོ་བ།	དངོས་ཆས་སོགས་མི་མང་པོར་	བསྒྲོ་	བསྒྲོས་	བསྒྲོ་	སྒྲོས་ཤིག	ཐ་དད།
བསྒྱུར་བ།	དཔེ་ཆ་སོགས་ཨིན་སྐད་དུ་	སྒྱུར་	བསྒྱུར་	བསྒྱུར་	སྒྱུར་ཅིག	ཐ་དད།
བསྒྱེལ་བ།	ཤིང་སྡོང་སོགས་རྩ་བ་ནས་	སྒྱེལ་	བསྒྱེལ་	བསྒྱེལ་	བསྒྱེལ་ཅིག	ཐ་དད།
བསྒྲིག་པ།	ཀ་ཁའི་གོ་རིམ་ལྟར་	སྒྲིག་	བསྒྲིགས་	བསྒྲིག་	སྒྲིགས་ཤིག	ཐ་དད།
བསྒྲིབ་པ།	རི་མོ་སོགས་ལག་པས་	སྒྲིབ་	བསྒྲིབས་	བསྒྲིབ་	སྒྲིབས་ཤིག	ཐ་དད།
བསྒྲུབ་པ།	ལས་དོན་དང་དམིགས་ཡུལ་	སྒྲུབ་	བསྒྲུབས་	བསྒྲུབ་	སྒྲུབས་ཤིག	ཐ་དད།
བསྒྲག་པ།	གཏམ་དང་གསར་འགྱུར་སོགས་	སྒྲོག་	བསྒྲགས་	བསྒྲག་	སྒྲོགས་ཤིག	ཐ་དད།
བསྒྲོན་པ།	སྒྲ་འདྲ་ལ་ན་མཐའ་སོགས་	སྒྲོན་	བསྒྲོན་	བསྒྲོན་	སྒྲོན་ཅིག	ཐ་དད།

ང

ངར་བ།	དགྲ་ལ་རླུང་དྲག་པོ་ལངས་ཏེ་	ངར་	ངར་	ངར་		ཐ་མི་དད།

ངལ་བ།	ལུས་སེམས་སོགས་	ངལ་	ངལ་	ངལ་		ཐ་མི་དད།
ངུ་བ།	སེམས་སྐྱོ་ནས་	ངུ་	ངུས་	ངུ་	ངུས་ཤིག	ཐ་མི་དད།
ངེས་པ།	དོན་དེ་དེ་ཀ་རང་དུ་	ངེས་	ངེས་	ངེས་		ཐ་མི་དད།
ངེས་པ།	དོན་དེ་བློས་	ངེས་	ངེས་	ངེས་	ངེས་ཤིག	ཐ་དད།
ངོམ་པ།	རྒྱུ་ནོར་སོགས་གཞན་ལ་	ངོམ་	ངོམ་	ངོམ་	ངོམས་ཤིག	ཐ་དད།
ངོམས་པ།	སྐོམ་པ་ཆུ་འཐུང་སྟེ་	ངོམས་	ངོམས་	ངོམས་		ཐ་མི་དད།
དངངས་པ།	ཡིད་སྐྲག་ནས་	དངངས་	དངངས་	དངངས་		ཐ་མི་དད།
མངག་པ།	སྐད་ཆ་ཤོད་རྒྱུ་དང་གོས་ཉོ་རྒྱུ་	མངག་	མངགས་	མངག་	མངགས་ཤིག	ཐ་དད།
བརྡམ་པ།	གཞན་གྱི་རྒྱུ་ནོར་ལ་	རྡམ་	བརྡམས་	བརྡམ་		ཐ་མི་དད།
བརྡ་བ།	རྩ་སམ་སོགས་	རྡ་	བརྡས་	བརྡ་	རྡོས་ཤིག	ཐ་དད།
བརྡུབ་པ།	དབུགས་ཕྱི་ནང་དུ་	རྡུབ་	བརྡུབས་	བརྡུབ་	རྡུབས་ཤིག	ཐ་དད།
བརྗོ་བ།	ཡོས་དང་ཚོད་མ་སོགས་	རྗོ་	བརྗོས་	བརྗོ་	རྗོས་ཤིག	ཐ་དད།
བསྔོ་བ།	དགེ་བ་རྣམས་གཞན་དོན་དུ་	སྔོ་	བསྔོས་	བསྔོ་	སྔོ་ཞིག	ཐ་དད།
བསྔོག་པ།	ཅ་ལག་དང་དོ་པོ་སོགས་	སྔོག་	བསྔོགས་	བསྔོག་	སྔོགས་ཤིག	ཐ་དད།
བསྔགས་པ།	སྟོན་པ་ལ་རྗེན་འབྲུང་ གསུངས་པའི་སྒོ་ནས་	བསྔགས་	བསྔགས་	བསྔགས་	བསྔགས་ཤིག	ཐ་དད།

ཅ

གཙུ་བ།	གཙུས་ཟེར་སོགས་	གཙུ་	གཙུས་	གཙུ་	གཙུས་ཤིག	ཐ་དད།
གཅག་པ།	དཀར་ཡོལ་སོགས་	གཅོག་	བཅག་	གཅག་	ཆོག་ཅིག	ཐ་དད།
གཅད་པ།	ཐག་པ་དང་སྐྱུད་པ་སོགས་	གཅོད་	བཅད་	གཅད་	ཆོད་ཅིག	ཐ་དད།
གཅོལ་བ།	ཅ་ལག་སོགས་གཞན་ལ་	གཅོལ་	གཅོལ་	གཅོལ་	གཅོལ་ཅིག	ཐ་དད།
གཅར་བ།	བླ་མ་དང་དགེ་རྒན་གྱི་སྐུ་ འདྲུན་ལ་	གཅོར་	བཅར་	གཅར་	གཅོར་ཅིག	ཐ་དད།
བཅང	ལག་པས་དང་། དོན་བློ་ལ་	འཆང་	བཅངས་	བཅང་	ཆོངས་ཤིག	ཐ་དད།
བཅབ་པ།	གསང་བའི་དོན་སོགས་	འཆབ་	བཅབས་	བཅབ་	འཆོབས་ཤིག	ཐ་དད།
བཅིངབ།	ཐག་པ་སོགས་ཀྱིས་	འཆིང་	བཅིངས་	བཅིང་	ཆིངས་ཤིག	ཐ་དད།
བཅུ་བ།	ཁྲིམ་པ་ལས་ཆུ་	འཆུ་	བཅུས་	བཅུ་	ཆུས་ཤིག	ཐ་དད།

བཙོས་པ།	ཁང་པ་དང་འཕྲུལ་ཆས་སོ་ཏ་	འཚོས་	བཙོས་	བཙོས་	ཚོས་ཤིག	ཐ་དད།
ལྕེབ་པ།	མི་དང་ཆུ་ལ་	ལྕེབ་	ལྕེབས་	ལྕེབ་	ལྕེབས་ཤིག	ཐ་དད།
ལྕོགས་པ།	དུས་ཚོད་སོགས་	ལྕོགས་	ལྕོགས་	ལྕོགས་		ཐ་མི་དད།

ཆ

ཆག་པ།	ཞ་སླག་སོགས་	ཆག་	ཆག་	ཆག་		ཐ་མི་དད།
ཆགས་པ།	གཟུགས་མཛེས་པ་སོགས་ལ་	ཆགས་	ཆགས་	ཆགས་		ཐ་མི་དད།
ཆུད་པ།	ཅ་ལག་རྣམས་སྒམ་ནང་དུ་	ཆུད་	ཆུད་	ཆུད་		ཐ་མི་དད།
ཆོག་པ།	རི་ཡིའི་ནང་ཁ་དཔར་ཞུན་	ཆོག་	ཆོག་	ཆོག་		ཐ་མི་དད།
མཆི་བ།	སངས་རྒྱས་ལ་སྐྱབས་སུ་	མཆི་	མཆིས་	མཆིས་	མཆིས་ཤིག	ཐ་མི་དད།
མཆོང་བ།	རྟེད་མགྱོན་པས་རྒྱང་རིང་པོར་	མཆོང་	མཆོངས་	མཆོང་	མཆོངས་ཤིག	ཐ་དད།
མཆོད་པ།	ལྷ་དང་བླ་སོགས་ལ་	མཆོད་	མཆོད་	མཆོད་	མཆོད་ཅིག	ཐ་དད།
མཆོད་པ།	གསོལ་ཇ་དང་ཞལ་ལག་སོ་ཏ་	མཆོད་	མཆོད་	མཆོད་	མཆོད་ཅིག	ཐ་དད།
འཆད་པ།	རྒྱུན་དང་ཐག་པ་སོགས་	འཆད་	ཆད་	འཆད་		ཐ་མི་དད།
འཆམས་པ།	ཕ་མ་དང་སྤུན་སོགས་	འཆམ་	འཆམས་	འཆམས་		ཐ་མི་དད།
འཆལ་བ།	ཚུལ་ཁྲིམས་དང་ཤེས་རབ་སོ་ཏ་	འཆལ་	འཆལ་	འཆལ་		ཐ་མི་དད།
འཆི་བ།	ནད་དྲག་པོ་བཏབ་སྟེ་	འཆི་	ཤི་	འཆི་		ཐ་མི་དད།
འཆོར་བ།	ནང་ལ་རྐུན་མ་དང་། ཁ་ནས་ཚིག་ངན་སོགས་	འཆོར་	ཤོར་	འཆོར་		ཐ་མི་དད།
འཆོལ་བ།	གོ་རིམ་སོགས་	འཆོལ་	འཆོལ་	འཆོལ་		ཐ་མི་དད།

ཇ

མཇལ་བ།	གཙུག་ལག་ཁང་སོགས་	མཇལ་	མཇལ་	མཇལ་	མཇོལ་ཅིག	ཐ་དད།
མཇུག་འགྲིལ་བ།	ལས་ཀ་སོགས་མཇུག་	འགྲིལ་	འགྲིལ་	འགྲིལ་		ཐ་མི་དད།
འཛིག་པ།	ཁང་པ་སོགས་	འཛིག་	ཞིག་	འཛིག་		ཐ་མི་དད།
འཛིགས་པ།	གཅན་ཟན་དང་དམག་པ་སོ་ཏ་ལ་	འཛིགས་	འཛིགས་	འཛིགས་		ཐ་མི་དད།
འཇུ་བ།	རྐང་ལག་སོགས་ནས་	འཇུ་	འཇུས་	འཇུ་	འཇུས་ཤིག	ཐ་དད།
འཇུག་པ།	ཁང་པའི་ནང་དུ་	འཇུག་	ཞུགས་	འཇུག་	ཞུགས་ཤིག	ཐ་མི་དད།

རྗེས་སུ་འབྲང་བ།	བསམ་ཤེས་ཅན་གྱི་མིའི་	རྗེས་སུ་བྲང་	བྲངས་	འབྲང་	བྲོངས་ཤིག	ཐ་དད།
བརྗེ་བ།	དངུལ་གཅིག་ནས་གཅིག་ཏུ་	རྗེ་	བརྗེས་	བརྗེ་	རྗེས་ཤིག	ཐ་དད།
བརྗེད་པ།	གཏམ་དང་དོན་སོགས་	རྗེད་	བརྗེད་	བརྗེད་		ཐ་མི་དད།
བརྗོད་པ།	ངག་ནས་དྲང་པོར་	རྗོད་	བརྗོད་	བརྗོད་	རྗོད་ཅིག	ཐ་དད།
བརྗིད་པ།	ཡོན་ཏན་དང་ལྡན་གྲགས་ཀྱིས་	བརྗིད་	བརྗིད་	བརྗིད་		ཐ་མི་དད།

ཉ

ཉན་པ།	བསླབ་བྱ་སོགས་	ཉོན་	ཉནད་	ཉན་	ཉོན་ཅིག	ཐ་དད།
ཉམས་པ།	དཔལ་འབྱོར་སོགས་	ཉམས་	ཉམས་	ཉམས་		ཐ་མི་དད།
ཉར་བ།	སྒྲོ་ཁྲི་སོགས་	ཉོར་	ཉརད་	ཉར་	ཉོར་ཅིག	ཐ་དད།
ཉལ་བ།	གདན་ཁྲིའི་སྟེང་དུ་	ཉོལ་	ཉལད་	ཉལ་	ཉོལ་ཅིག	ཐ་མི་དད།
ཉེས་པ།	ལོ་ཏོག་སོགས་	ཉེས་	ཉེས་	ཉེས་		ཐ་མི་དད།
ཉོ་བ།	ཁྲོམ་ནས་ཚལ་སོགས་	ཉོ་	ཉོས་	ཉོ་	ཉོས་ཤིག	ཐ་དད།
ཉོབ་པ།	དེབ་ཐུག་པོ་དེ་མཐོང་ནས་	ཉོབ་	ཉོབ་	ཉོབ་		ཐ་མི་དད།
མཉེས་པ།	དགེ་རྒན་སོགས་ཐུགས་	མཉེས་	མཉེས་	མཉེས་		ཐ་མི་དད།
སྙིད་པ།	ལོ་མ་དང་མེ་ཏོག་སོགས་	སྙིད་	སྙིད་	སྙིད་		ཐ་མི་དད།
སྙེད་པ།	དངོས་ཆས་བརྙག་པ་སྐྱར་དུ་	སྙེད་	སྙེད་	སྙེད		ཐ་མི་དད།
སྙམ་པ།	དོན་དེ་དེའོ་བསམ་པའམ་	སྙམ་	སྙམ་	སྙམ་		ཐ་མི་དད།
བརྙས་པ།	ཚིག་ངན་སོགས་ཀྱིས་	བརྙས་	བརྙས་	བརྙས་	བརྙས་	ཐ་དད།
བརྙེས་པ།	རྟོགས་པ་དང་ཆེན་པོའི་གནས་	རྙེས་	བརྙེས་	བརྙེས་		ཐ་མི་དད།
བརྙོག་པ།	ཞིམ་ཟས་ལ་ལངས་ཤོར་ཀྱི་ཁ་	བརྙོག་	བརྙོགས་	བརྙོག་		ཐ་མི་དད།
བསྙུང་བ།	དབུ་དང་ཞབས་སོགས་	སྙུང་	བསྙུངས་	བསྙུང་		ཐ་མི་དད།
བསྙེག་པ།	ས་དང་གོ་ས་མཐོན་པོར་	སྙེག་	བསྙེགས་	བསྙེག་	སྙེགས་ཤིག	ཐ་མི་དད།
བསྙེལ་བ།	གསོལ་སྟོན་ལ་ཕེབས་རྒྱུ་ཐུབ་	བསྙེལ་	བསྙེལ་	བསྙེལ་		ཐ་དད།
བསྙོག་པ།	ཆུ་གདམ་གྱིས་	སྙོག་	བསྙོགས་	བསྙོག་	སྙོགས་ཤིག	ཐ་དད།
བསྙོན་པ།	མངོན་སུམ་གྱི་དོན་ལ་རྐོལ་བ་སྟེ་	སྙོན་	བསྙོན་	བསྙོན་	སྙོན་ཅིག	ཐ་དད།
བསྙབ་པ།	ལག་པས་	སྙོབ་	བསྙབས་	བསྙབ་	སྙོབས་ཤིག	ཐ་དད།
བསྙམ་པ།	དབྱུལ་ཕྱུག་སོགས་	སྙོམས་	བསྙམས་	བསྙམ་	སྙོམས་ཤིག	ཐ་དད།

ཏ

གཏིབ་པ།	གྲུར་སོགས་	གཏིབ་	གཏིབས་	གཏིབ་	གཏིབས་ཤིག	ཐ་དད།
གཏུགས་པ།	ཁྲུངས་སོགས་དེ་དང་དེ་ལ་	གཏུག་	གཏུགས་	གཏུགས་	གཏུགས་ཤིག	ཐ་དད།
གཏང་བ།	ཡི་གེ་སོགས་	གཏོང་	བཏང་	གཏང་	ཐོངས་ཤིག	ཐ་དད།
གཏད་པ།	ལུགས་སྲོལ་གསར་པ་སོར་	གཏོད་	བཏོད་	གཏོད་	གཏོད་ཅིག	ཐ་དད།
གཏུབ་པ།	གྲི་སོགས་ཀྱིས་དུམ་བུར་	གཏུབ་	གཏུབས་	གཏུབ་	གཏུབས་ཤིག	ཐ་དད།
གཏུམ་པ།	རས་སོགས་ཀྱིས་	གཏུམ་	བཏུམས་	གཏུམ་	ཐུམས་ཤིག	ཐ་དད།
གཏུལ་བ།	དགྲ་སོགས་	གཏུལ་	གཏུལ་	གཏུལ་	གཏུལ་ཅིག	ཐ་དད།
གཏོར་བ།	མི་ཏོག་གནམ་ལ་དང་། དངུལ་སོར་བག་མེད་ཀྱིས་	གཏོར་	གཏོར་	གཏོར་	གཏོར་ཅིག	ཐ་དད།
བཏུང་བ།	ཇ་དང་ཆང་སོགས་	འཐུང་	བཏུངས་	བཏུང་	འཐུངས་ཤིག	ཐ་དད།
བརྟག་པ།	བདེན་པ་ཡིན་མིན་	རྟོག་	བརྟགས་	བརྟག་	རྟོགས་ཤིག	ཐ་དད།
རྟོགས་པ།	འདུས་བྱས་མི་རྟག་པ་སོར་	རྟོགས་	རྟོགས་	རྟོགས་		ཐ་མི་དད།
བརྟེན་པ།	བློས་འཁེལ་ས་ཞིག་ལ་	རྟེན་	བརྟེན་	བརྟེན་	རྟེན་ཅིག	ཐ་མི་དད།
བརྟོལ་བ།	རྨ་རྙིང་པའི་རྣག་སོགས་	རྟོལ་	བརྟོལ་	བརྟོལ་	རྟོལ་ཅིག	ཐ་དད།
བལྟ་བ།	མིག་གིས་གཟུགས་ལ་	ལྟ་	བལྟས་	བལྟ་	ལྟོས་ཤིག	ཐ་དད།
ལྟུང་བ།	ཤིང་གི་རྩེ་ནས་	ལྟུང་	ལྟུངས་	ལྟུང་		ཐ་མི་དད།
ལྟོགས་པ།	དྲོད་ཁོག་	ལྟོགས་	ལྟོགས་	ལྟོགས་		ཐ་མི་དད།
བལྟོས་པ།	འབྲས་བུ་རྒྱུ་ལ་	ལྟོས་	བལྟོས་	བལྟོས་		ཐ་མི་དད།
བལྟིམ་པ།	འོད་ཟེར་སྤྱི་བོ་ནས་	ལྟིམ་	བལྟིམས་	བལྟིམ་	ལྟིམས་ཤིག	ཐ་དད།
སྟེར་བ།	ཟན་པ་དང་བྱ་དགའ་སོགས་	སྟེར་	སྟེར་	སྟེར་	སྟེར་ཅིག	ཐ་དད།
བསྟུན་པ།	ཕ་མའི་འདོད་པ་དང་	སྟུན་	བསྟུན་	བསྟུན་	སྟུན་ཅིག	ཐ་དད།
བསྟན་པ།	ལམ་སོགས་	སྟོན་	བསྟན་	བསྟན་	སྟོན་ཅིག	ཐ་དད།
བསྟེན་པ།	དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་སོར་	སྟེན་	བསྟེན་	བསྟེན་	སྟེན་ཅིག	ཐ་དད།
སྟེར་བ།	ཟན་པ་དང་བྱ་དགའ་སོགས་	སྟེར་	བསྟེར་	བསྟེར་	སྟེར་ཅིག	ཐ་དད།
བསྟོད་པ།	ཇེ་ཅོང་ཁ་པ་ཆེན་པོ་ལ་	བསྟོད་	བསྟོད་	བསྟོད་	བསྟོད་ཅིག	ཐ་དད།
བསྟབ་པ།	སྐྱ་མགྲོན་ལ་གསོལ་ཚོགས་	སྟོབ་	བསྟབས་	བསྟབ་	སྟོབས་ཤིག	ཐ་དད།

ཐ

ཐར་བ།	བཙོན་ཁང་ནས་	ཐར་	ཐར་	ཐར་		ཐ་མི་དད།
ཐལ་བ།	མི་འདོད་བཞིན་དུ་ཁ་ནས་	ཐལ་	ཐལ་	ཐལ་		ཐ་མི་དད།
ཐིམ་པ།	ཆུ་ཐྲེ་མའི་ནང་དུ་	ཐིམ་	ཐིམ་	ཐིམ་		ཐ་མི་དད།
ཐུག་པ།	ལམ་དུ་ཧྲག་པ་	ཐུག་	ཐུག་	ཐུག་		ཐ་མི་དད།
ཐུབ་པ།	ལས་འགན་སོགས་བྱེད་	ཐུབ་	ཐུབ་	ཐུབ་		ཐ་མི་དད།
ཐུལ་བ།	དགྲ་སོགས་	ཐུལ་	ཐུལ་	ཐུལ་		ཐ་མི་དད།
ཐེག་པ།	འཁུར་སོགས་	ཐེག་	ཐེག་	ཐེག་		ཐ་མི་དད།
ཐེབས་པ།	སྒོ་དང་སྐེ་ཁུང་སོགས་	ཐེབས་	ཐེབས་	ཐེབས་		ཐ་མི་དད།
ཐོགས་པ།	ལག་ན་མེ་མདའ་སོགས་	ཐོགས་	ཐོགས་	ཐོགས་	ཐོགས་ཤིག	ཐ་དད།
ཐོགས་པ།	དངུལ་སྤྲོད་རྒྱུར་	ཐོགས་	ཐོགས་	ཐོགས་		ཐ་མི་དད།
ཐོས་པ།	སྒྲ་དང་གཏམ་སོགས་	ཐོས་	ཐོས་	ཐོས་		ཐ་དད།
མཐུད་པ།	ཐག་པ་གཉིས་	མཐུད་	མཐུད་	མཐུད་	མཐུད་ཅིག	ཐ་དད།
མཐུན་པ།	སྤྲུན་མཆེད་ནང་ཕན་ཚུན་	མཐུན་	མཐུན་	མཐུན་		ཐ་མི་དད།
འཐུམས་པ།	གོས་ཀྱི་ནང་དུ་	འཐུམས་	འཐུམས་	འཐུམས་		ཐ་མི་དད།
མཐོང་བ།	མིག་གིས་	མཐོང་	མཐོང་	མཐོང་		ཐ་དད།
འཐབ་པ།	དགྲ་ལ་	འཐབ་	འཐབ་	འཐབ་	འཐོབས་ཤིག	ཐ་དད།
འཐིབས་པ།	གནམ་སོགས་	འཐིབས་	འཐིབས་	འཐིབས་		ཐ་མི་དད།
འཐུད་པ།	ངས་སྐད་ཆ་སོགས་བཤད་	འཐུད་	འཐུད་	འཐུད་		ཐ་མི་དད།
འཐེན་པ།	དབུགས་དང་། ཐག་པ་སོགས་	འཐེན་	འཐེན་	འཐེན་	འཐེན་ཅིག	ཐ་དད།
འཐོབ་པ།	གོ་ས་དང་སྙན་གྲགས་སོགས་	འཐོབ་	ཐོབ་	འཐོབ་		ཐ་མི་དད།
འཐོམས་པ།	མགོ་སོགས་	འཐོམས་	འཐོམས་	འཐོམས་		ཐ་མི་དད།
འཐོར་བ།	དཔེ་ཆ་ཚང་མ་	འཐོར་	འཐོར་	འཐོར་		ཐ་མི་དད།

ད

དད་པ།	བླ་མ་དང་སངས་རྒྱས་ལ་	དད་	དད་	དད་		ཐ་མི་དད།
དར་བ།	དེང་སང་ལུགས་སྲོལ་འདྲ་མི་འདྲ་	དར་	དར་	དར་		ཐ་མི་དད།

དུད་པ།	ཤིང་འབྲས་ཀྱིས་ལོ་མ་རྣམས་	དུད་	དུད་	དུད་		ཐ་མི་དད།
དུབ་པ།	མྱུ་ངན་སོགས་ཀྱིས་ཡིད་	དུབ་	དུབ་	དུབ་		ཐ་མི་དད།
དོགས་པ།	ལམ་ལ་རྐུན་མ་ཡོད་མེད་	དོགས་	དོགས་	དོགས་		ཐ་མི་དད།
དྭང་བ།	སྒྲིབ་པ་མེད་པས་གནམ་ཤིན་ཏུ་	དྭང་	དྭངས་	དྭང་		ཐ་མི་དད།
དྲག་པ།	ནད་ན་ཚ་སོགས་	དྲག་	དྲགས་	དྲག་		ཐ་མི་དད།
དྲན་པ།	ཕ་མ་དང་། ཕ་ཡུལ་སོགས་	དྲན།	དྲན།	དྲན།		ཐ་མི་དད།
དྲོ་བ།	མེ་སྒྲོས་ཏེ་	དྲོ་	དྲོས་	དྲོ་		ཐ་མི་དད།
གདང་བ།	ཁ་སོགས་	གདང་	གདངས་	གདང་	གདོངས་ཤིག	ཐ་དད།
གདིང་བ།	གདན་སོགས་	འདིང་	བཏིང་	འདིང་	ཐིང་ཅིག	ཐ་དད།
གདུང་བ།	སེམས་ཁྲལ་སོགས་ཀྱིས་	གདུང་	གདུངས་	གདུང་		ཐ་མི་དད།
བདམ་པ།	མང་པོའི་ནང་ནས་	འདམ་	བདམས་	བདམ་	འདོམས་ཤིག	ཐ་དད།
འདའ་བ།	འཁྲོན་སྣངས་ཀྱི་ཚད་ལས་	འདའ་	འདས་	འདའ་		ཐ་མི་དད།
འདར་བ།	སྐྲག་ནས་ལག་པ་སོགས་	འདར་	འདར་	འདར་		ཐ་མི་དད།
འདུ་བ།	ལམ་མང་པོ་ཞིག་གཅིག་ཏུ་	འདུ་	འདུས་	འདུ་		ཐ་མི་དད།
འདུག་པ།	ཅོག་པུར་	འདུག་	འདུག་	འདུག་	འདུག་ཅིག	ཐ་མི་དད།
འདུན་པ།	དགེ་བའི་ཆོས་སོགས་ལ་	འདུན་	འདུན་	འདུན་		ཐ་མི་དད།
འདུམ་པ།	འཁྲུགས་པ་སོགས་ལས་ཆུང་	འདུམ་	འདུམས་	འདུམ་		ཐ་མི་དད།
འདེག་པ།	ལྡིད་ཚད་ཀི་ལོ་མང་པོ་	འདེགས་	བཏེག་	གདེག་	ཐེག་ཅིག	ཐ་དད།
གདུལ་བ།	སེམས་རྒྱུད་སོགས་	འདུལ་	བཏུལ་	གདུལ་	ཐུལ་ཅིག	ཐ་དད།
གདབ་པ།	སྨོན་ལམ་དང་། ཞིང་སོགས་	འདེབས་	བཏབ་	གདབ་	ཐོབ་ཅིག	ཐ་དད།
གདགས་པ།	མིང་གི་ཐ་སྙད་སོགས་	འདོགས་	བཏགས་	གདགས་	ཐོགས་ཤིག	ཐ་དད།
འདོད་པ།	དམིགས་ཡུལ་བཟང་པོ་སོགས་	འདོད་	འདོད་	འདོད་		ཐ་མི་དད།
གདོན་པ།	ཆེར་མ་སོགས་ལུས་ནས་	འདོན་	བཏོན་	གདོན་	ཐོན་ཅིག	ཐ་དད།
གདམ་པ།	བསླབ་བྱ་སོགས་	འདོམས་	གདམས་	གདམ་	འདོམས་ཤིག	ཐ་དད།
དོར་བ།	ཕན་ཐོགས་མེད་པ་རྣམས་	འདོར་	དོར་	དོར་	དོར་ཅིག	ཐ་དད།
དྲང་བ།	ཆུ་སྣ་དེ་ཤར་ཕྱོགས་སུ་	འདྲེན་	དྲངས་	དྲང་	དྲོངས་ཤིག	ཐ་དད།
དྲིལ་བ།	དོན་ཕྱོག་ཏུ་	འདྲིལ་	དྲིལ་	དྲིལ་	དྲིལ་ཅིག	ཐ་དད།

འདྲི་བ།	དྲི་བ་དང་སྐད་ཆ་སོགས་	དྲི་	དྲིས་	འདྲི་	དྲིས་ཤིག	ཐ་དད།
འདྲིས་པ།	མི་མང་པོར་ལས་སླ་པོའི་ཐོག་ནས་	འདྲིས་	འདྲིས་	འདྲིས་		ཐ་མི་དད།
འདྲོག་པ།	དོན་མེད་དུ་ཧ་སོགས་	འདྲོག	འདྲོགས་	འདྲོག་		ཐ་མི་དད།
བརྡར་བ།	གྲི་དང་ཟོར་བ་སོགས་	རྡར་	བརྡར་	བརྡར་	རྡོར་ཅིག	ཐ་དད།
བརྡུང་བ།	ཇ་དང་འབུབ་སོགས་	རྡུང་	བརྡུངས་	བརྡུང་	རྡུངས་ཤིག	ཐ་དད།
རྡོལ་བ།	ཤོག་སྐམ་དང་རྨ་སོགས་	རྡོལ་	རྡོལ་	རྡོལ་		ཐ་མི་དད།
ལྡང་བ།	གདན་ལས་ཡར་	ལྡང་	ལྡངས་	ལྡང་	ལྡོངས་ཤིག	ཐ་མི་དད།
ལྡོག་པ།	ལམ་ནོར་བ་ལས་	ལྡོག་	ལྡོག་	ལྡོག་		ཐ་མི་དད།
བརྡབ་པ།	ཐལ་མོ་སོགས་	རྡེབ་	བརྡབས་	བརྡབ་	རྡོབས་ཤིག	ཐ་དད།
བརྡབ་པ།	ས་ལ་མགོ་སོགས་	རྡབ་	བརྡབས་	བརྡབ་		ཐ་མི་དད།
བསྡད་པ།	ས་དང་གདན་ལ་	སྡོད་	བསྡད་	བསྡད་	སྡོད་ཅིག	ཐ་མི་དད།
བསྡིག་པ།	དྲག་ཤུགས་ཀྱིས་གཞན་ལ་	སྡིག་	བསྡིགས་	བསྡིག་	སྡིགས་ཤིག	ཐ་དད།
བསྡུ་བ།	རྒྱས་པར་བཤད་པ་རྣམས་མདོར་	སྡུད་	བསྡུས་	བསྡུ་	སྡུས་ཤིག	ཐ་དད།
བསྡུམ་པ།	འཁྲུགས་པ་རྣམས་	སྡུམ་	བསྡུམས་	བསྡུམ་	སྡུམས་ཤིག	ཐ་དད།
བསྡུར་བ།	སྤུས་དག་ཡོས་ཕན་ཚུན་	སྡུར་	བསྡུར་	བསྡུར་	སྡུར་ཅིག	ཐ་དད།
བསྡམ་པ།	ལུས་ངག་རྣམས་ཉེས་སྤྱོད་ལས་	སྡོམ་	བསྡམས་	བསྡམ་	སྡོམས་ཤིག	ཐ་དད།

ན

ན་བ།	མགོ་དང་རྐང་ལག་སོགས་	ན་	ན་	ན་		ཐ་མི་དད།
ནུ་བ།	བྱིས་པས་མའི་ནུ་ཞོ་	ནུ་	ནུས་	ནུ་	ནུས་ཤིག	ཐ་དད།
ནུབ་པ།	ཉི་མ་རི་རྒྱབ་ལ་	ནུབ་	ནུབ་	ནུབ་		ཐ་མི་དད།
ནོད་པ།	བླ་མ་ལས་སྡོམ་པ་སོགས་	ནོད་	ནོད་	ནོད་		ཐ་མི་དད།
ནོན་པ།	དཀའ་ངལ་སོགས་ཀྱིས་	ནོན་	ནོན་	ནོན་		ཐ་མི་དད།
མནོ་བ།	བླ་མ་ལས་སྡོམ་པ་སོགས་	ནོད་	མནོས་	མནོ་		ཐ་དད།
ནོར་བ།	ཡི་གེ་སོགས་	ནོར་	ནོར་	ནོར་		ཐ་མི་དད།
གནང་བ།	གསོལ་རས་སོགས་	གནང་	གནང་	གནང་	གནོངས་ཤིག	ཐ་དད།
གནོད་པ།	སེམས་ཅན་ལ་	གནོད་	གནོད་	གནོད་		ཐ་དད།
མནན་པ།	ཤོག་ལྷེ་ལྡིད་ཞལ་གྱི་འོག་ཏུ་	གནོན་	མནན་	མནན་	ནོན་ཅིག	ཐ་དད།

མནམ་པ།	དྲི་མ་སོགས་	ནོམ་	མནམས་	མནམ་		ཐ་མི་དད།
མནར་བ།	ལུས་ལ་ན་ཟུག་དྲག་པོས་	མནར་	མནར་	མནར་		ཐ་མི་དད།
བརྣག་པ།	གནད་དོན་དེ་ཡིད་ལ་	རྣོག་	བརྣགས་	བརྣག་	རྣོགས་ཤིག	ཐ་དད།
བརྣན་པ།	གལ་ཆེ་བ་རྣམས་ངེས་བཟུང་དུ་	རྣོན་	བརྣན་	བརྣན་	རྣོན་ཅིག	ཐ་དད།
སྣང་བ།	དོན་དེ་དེ་ག་རང་ཡིན་པར་	སྣང་	སྣང་	སྣང་		ཐ་མི་དད།
བསྣུན་པ།	དགྲ་ལ་མདའ་སོགས་	སྣུན་	བསྣུན་	བསྣུན་	སྣུན་ཅིག་	ཐ་དད།
བསྣུབ་པ།	ལུགས་སྲོལ་རྙིང་པ་སོགས་	སྣུབ་	བསྣུབས་	བསྣུབ་	སྣུབས་ཤིག	ཐ་དད།
བསྣན་པ།	དོན་དེ་ཡང་ནས་ཡང་དུ་	སྣོན་	བསྣན་	བསྣན་	སྣོན་ཅིག	ཐ་དད།
བསྣམ་པ།	ན་མཟའ་དང་དབྱུ་ཞུ་སོགས་	སྣམ་	བསྣམས་	བསྣམ་	སྣོམས་ཤིག	ཐ་དད།

པ

དཔག་པ།	དཀའ་བའི་གནས་རྣམས་	དཔོག་	དཔག་	དཔག་	དཔོགས་ཤིག	ཐ་དད།
དཔྱང་བ།	དར་སོགས་	དཔྱོང་	དཔྱངས་	དཔྱང་	དཔྱོངས་ཤིག	ཐ་དད།
དཔྱད་པ།	གནས་ཚུལ་བདེན་པ་ཡིན་མིན་	དཔྱོད་	དཔྱད་	དཔྱད་	དཔྱོད་ཅིག	ཐ་དད།
སྤང	སྡིག་པ་དང་ཉེས་པ་སོགས་	སྤོང་	སྤངས་	སྤང་	སྤོངས་ཤིག	ཐ་དད།
སྤྱུང་བ།	འབྲས་དང་གྲོ་སོགས་	སྤྱུང་	སྤྱུངས་	སྤྱུང་	ཕྱུངས་ཤིག	ཐ་དད།
སྤོ་བ།	གནས་དང་ཁང་པ་སོགས་	སྤོ་	སྤོས་	སྤོ་	སྤོས་ཤིག	ཐ་དད།
སྤེལ་བ།	སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་པ་	སྤེལ་	སྤེལ་	སྤེལ་	སྤེལ་ཅིག	ཐ་དད།
སྤར་བ།	མེ་དང་ཞྭ་གློག་སོགས་	སྤོར	སྤར་	སྤར་	སྤོར་ཅིག	ཐ་དད།
སྤྱད་པ།	མཐུན་རྐྱེན་བཟང་པོ་ལ་	སྤྱོད་	སྤྱད་	སྤྱད་	སྤྱོད་ཅིག	ཐ་དད།
སྤྲད་པ།	ཇུན་པ་དང་དཔུལ་སོགས་	སྤྲོད་	སྤྲད་	སྤྲད་	སྤྲོད་ཅིག	ཐ་དད།
སྤྲས་པ།	རྒྱན་ཆ་སོགས་ཀྱིས་	སྤྲོས་	སྤྲས་	སྤྲས་	སྤྲོས་ཤིག	ཐ་དད།
སྤྲིང་བ།	འཕྲིན་ཡིག་སོགས་	སྤྲིང་	སྤྲིངས་	སྤྲིང་	སྤྲིངས་ཤིག	ཐ་དད།
སྤྲུལ་བ།	རྫུ་འཕྲུལ་སོགས་	སྤྲུལ་	སྤྲུལ་	སྤྲུལ་	སྤྲུལ་ཅིག	ཐ་དད།
སྤྲུག་པ།	གདན་དང་། སེང་གེའི་རལ་པ་	སྤྲུག་	སྤྲུགས་	སྤྲུག་	སྤྲུགས་ཤིག	ཐ་དད།
སྤྲོ་བ།	ལུས་སེམས་གཉིས་ཀ་	སྤྲོ་	སྤྲོ་	སྤྲོ་		ཐ་མི་དད།

ཕ

ཕན་པ།	སྨན་འདི་ན་ཟུག་དྲག་པོ་ལ་	ཕན་	ཕན་	ཕན་		ཐ་མི་དད།
ཕིགས་པ།	མདའ་བསྣུན་ཏེ་ས་ལ་ཨི་ཁྲུང་	ཕིགས་	ཕིགས་	ཕིགས་		ཐ་མི་དད།
ཕུད་པ།	བོད་སྐད་མི་ཤེས་པ་རྣམས་ཟུར་དུ་	ཕུད་	ཕུད་	ཕུད་	ཕུད་ཅིག	ཐ་དད།
ཕེབས་པ།	སྐུ་མགྲོན་རྣམས་གསོལ་ཚིར་ལ་	ཕེབས་	ཕེབས་	ཕེབས་	ཕེབས་ཤིག	ཐ་མི་དད།
ཕོག་པ།	མདའ་བསྣུན་པས་ལུས་ལ་	ཕོག་	ཕོག་	ཕོག་		ཐ་མི་དད།
ཕོང་བ།	རྒྱུ་ནོར་དང་ཟེར་རྒྱུས་	ཕོང་	ཕོངས་	ཕོང་		ཐ་མི་དད།
ཕྱུག་པ།	རྒྱུ་དང་ཡོན་ཏན་སོར་ཀྱིས་	ཕྱུག་	ཕྱུག་	ཕྱུག་		ཐ་མི་དད།
ཕྱེད་པ།	བདེན་རྫུན་གྱི་ཁྱད་པར་	ཕྱེད་	ཕྱེད་	ཕྱེད་		ཐ་མི་དད།
ཕྱོགས་པ།	བཟང་པོའི་ཐད་དུ་	ཕྱོགས་	ཕྱོགས་	ཕྱོགས་	ཕྱོགས་ཤིག	ཐ་དད།
ཕྲལ་བ།	ཕ་མ་དང་བུ་ཕྲུག་ཁ་	ཕྲལ་	ཕྲལ་	ཕྲལ་	ཕྲོལ་ཅིག	ཐ་དད།
འཕུར་བ།	རྫ་འཕྲུལ་གྱིས་གནམ་ལ་	འཕུར་	ཕུར་	འཕུར་	ཕུར་ཅིག	ཐ་དད།
འཕུར་བ།	བྱ་སོགས་གནམ་ལ་	འཕུར་	ཕུར་	འཕུར་	ཕུར་ཅིག	ཐ་མི་དད།
འཕང་བ།	གད་སྙིག་སོགས་	འཕེན་	འཕངས་	འཕང་	འཕོངས་ཤིག	ཐ་དད།
འཕུང་	སློབ་སྦྱོང་མ་བྱས་པའི་རྐྱེན་གྱིས་	འཕུང་	ཕུང་	འཕུང་		ཐ་མི་དད།
འཕེར་བ།	ན་ཚོད་ཀྱིས་ལས་དོན་	འཕེར་	འཕེར་	འཕེར་		ཐ་མི་དད།
འཕེལ་བ།	ཡོན་ཏན་དང་བསོད་ནམས་	འཕེལ་	འཕེལ་	འཕེལ་		ཐ་མི་དད།
འཕོ	ལས་བྱེད་སོགས་	འཕོ་	འཕོས་	འཕོ་		ཐ་མི་དད།
འཕྱུག་པ།	གད་སྙིག་སོགས་	འཕྱུག་	འཕྱུགས་	འཕྱུག་	འཕྱོགས་ཤིག	ཐ་དད།
འཕྱུར་བ།	དུ་བ་དང་རླངས་པ་སོགས་	འཕྱུར་	འཕྱུར་	འཕྱུར་		ཐ་མི་དད།
འཕྲད་པ།	དགའ་ངལ་སོགས་	འཕྲད་	ཕྲད་	འཕྲད་		ཐ་མི་དད།
འཕྲོག་པ།	གཞན་གྱི་ནོར་སོགས་	འཕྲོག་	ཕྲོགས་	འཕྲོག་	ཕྲོགས་ཤིག	ཐ་མི་དད།
འཕྲོད་པ།	བཟའ་ཟླ་དང་ལུང་པ་སོགས་	འཕྲོད་	འཕྲོད་	འཕྲོད་		ཐ་མི་དད།

བ

བང་བ།	གོས་སོགས་ཆར་པས་	བང་	བངས་	བང་		ཐ་མི་དད།

ཕྱུད་པ།	རྐང་ལག་གི་ཚིགས་སོགས་	ཕྱུད་	ཕྱུད་	ཕྱུད་		ཐ་མི་དད།
བོར་བ།	དངུལ་སོགས་ལམ་དུ་	བོར་	བོར་	བོར་		ཐ་མི་དད།
བྱམས་པ།	བུ་ཕྲུག་སོགས་ལ་	བྱམས་	བྱམས་	བྱམས་		ཐ་མི་དད།
བྱ་བ།	ལས་དོན་སོགས་	བྱེད་	བྱས་	བྱ་	བྱོས་ཤིག	ཐ་དད།
བྲིན་པ།	ཚོང་ཟོག་རྣམས་	བྲིན་	བྲིན་	བྲིན་		ཐ་མི་དད།
བྲེལ་བ།	ལས་འགན་མང་བས་	བྲེལ་	བྲེལ་	བྲེལ་		ཐ་མི་དད།
བླང་བ།	གོ་ས་དང་ལག་འཁྱེར་སོགས་	ལེན་	བླངས་	བླང་	ལོངས་ཤིག	ཐ་དད།
བླུག་པ།	སྣོད་ཀྱི་ནང་དུ་ཆུ་སོགས་	བླུག་	བླུགས་	བླུག་	བླུགས་ཤིག	ཐ་དད།
དབང་བ།	ས་ཁང་སོགས་མང་པོ་	དབང་	དབང་	དབང་		ཐ་མི་དད།
དབུལ་བ།	གསོལ་ཚིགས་སོགས་	འབུལ་	ཕུལ་	དབུལ་	ཕུལ་ཅིག	ཐ་དད།
དབེན་པ།	སྐྲ་དང་གནོད་ཚེ་སོགས་ཀྱིས་	དབེན་	དབེན་	དབེན་		ཐ་མི་དད།
དབྱུག་པ།	གད་སྙིག་སོགས་ཕྱིར་	དབྱུག་	དབྱུགས་	དབྱུག་	དབྱུགས་ཤིག	ཐ་དད།
དབྱེ་བ།	ཁ་དང་ཁ་སྤྱུ་སོ་སོར་	འབྱེད་	ཕྱེ་	དབྱེ་	ཕྱེས་ཤིག	ཐ་དད།
འབད་པ།	སློབ་སྦྱོང་སོགས་ལ་	འབད་	འབད་	འབད་	འབོད་ཅིག	ཐ་དད།
འབབ་པ།	ཆར་པ་སོགས་	འབབ་	བབས་	འབབ་		ཐ་མི་དད།
འབར་བ།	མེ་དང་ཞུ་མར་སོགས་	འབར་	འབར་	འབར་		ཐ་མི་དད།
འབུད་པ།	གླིང་བུ་སོགས་	འབུད་	ཕུད་	འབུད་	ཕུད་ཅིག	ཐ་དད།
དབུབ་པ།	གུར་སོགས་	འབུབ་	ཕུབ་	དབུབ་	ཕུབ་ཅིག	ཐ་དད།
འབུར་བ།	རྩིག་པའི་རི་མོ་སོགས་	འབུར་	འབུར་	འབུར་		ཐ་མི་དད།
དབབ་པ།	ཡལ་ག་ལས་ཤིང་ཏོག་སོགས་	འབེབས་	ཕབ་	དབབ་	ཕོབ་ཅིག	ཐ་དད།
འབོག་པ།	བསླབ་སྟོམ་སོགས་	འབོག་	འབོགས་	འབོག་	འབོགས་ཤིག	ཐ་དད།
དབོ་བ།	གད་སྙིག་སོགས་ཕྱིར་	འབོ་	ཕོས་	དབོ་	ཕོས་ཤིག	ཐ་དད།
འབོད་པ།	སྨྲུན་མཆེད་སོགས་ཚུར་	འབོད་	བོས་	འབོད་	བོས་ཤིག	ཐ་དད།
འབོར་བ།	དངུལ་སོགས་བག་མེད་དུ་	འབོར་	བོར་	འབོར་	བོར་ཅིག	ཐ་དད།
འབྱུང་བ།	མཚན་ཉིད་སོགས་ལ་ལེགས་པར་	འབྱུང་	བྱུང་	འབྱུང་		ཐ་མི་དད།
འབྱུར་བ།	ཤོག་བུ་རྣམས་ཕན་ཚུན་	འབྱུར་	འབྱུར་	འབྱུར་		ཐ་མི་དད།
དབྲི་བ།	ཕྱོག་ཅེའི་སྟེང་གད་རྡུལ་རྣམས་	འབྲིད་	ཕྲིས་	དབྲི་	ཕྲིས་ཤིག	ཐ་དད།

དབྱུང་བ།	གནས་དང་གྲལ་ནས་	འབྱིན་	ཕྱུང་	དབྱུང་	ཕྱུང་ཞིག	ཐ་དད།
བྱུག་པ།	མཚོན་དང་དྲི་བཟང་སོགས་	འབྱུག་	བྱུགས་	བྱུག་	བྱུགས་ཤིག	ཐ་དད།
འབྱུང་བ།	མེ་ཏོག་ལས་འབྲས་བུ་སོགས་	འབྱུང་	བྱུང་	འབྱུང་		ཐ་མི་དད།
བྲོ་བ།	ཞུམ་པའི་ནང་དུ་རྒྱུ་སོགས་	འབྲོ་	བྲོས་	བྲོ་	བྲོས་ཤིག	ཐ་དད།
འབྲོར་བ།	འཁྲུལ་པ་རྣམས་ནང་ལ་	འབྲོར་	འབྲོར་	འབྲོར་		ཐ་མི་དད།
འབྲལ་བ།	རང་དབང་དང་ཐོབ་ཐང་སོགས་	འབྲལ་	བྲལ་	འབྲལ་		ཐ་མི་དད།
འབྲི་བ།	རི་མོ་དང་ཡི་གེ་སོགས་	བྲི་	བྲིས་	འབྲི་	བྲིས་ཤིག	ཐ་དད།
འབྲེག་པ།	སྐྲ་དང་ཁ་སྤུ་སོགས་	བྲེག་	བྲེགས་	འབྲེག་	བྲེགས་ཤིག	ཐ་དད།
འབྲེལ་བ།	ཁྱིམ་མཚེས་རྣམས་ཀྱི་བདེ་སྡུག་ རྣམས་ཕན་ཚུན་	འབྲེལ་	འབྲེལ་	འབྲེལ་		ཐ་མི་དད།
སྦག་པ།	དྲི་མ་དང་སྐྱོན་གྱིས་	སྦག་	སྦགས་	སྦག་	སྦོགས་ཤིག	ཐ་མི་དད།
སྦ་བ།	རང་སྐྱོན་རྣམས་	སྦེད་	སྦས་	སྦ་	སྦོས་ཤིག	ཐ་དད།
སྦང་བ།	ཆུའི་ནང་དུ་	སྦོང་	སྦངས་	སྦང་	སྦོངས་ཤིག	ཐ་དད།
སྦར་བ།	སྒྲོན་མེ་སོགས་	སྦོར་	སྦར་	སྦར་	སྦོར་ཅིག	ཐ་དད།
སྦྱིན་པ།	རྒྱུ་ནོར་སོགས་དབུལ་པོ་ལ་	སྦྱིན་	བྱིན་	སྦྱིན་	སྦྱིན་ཅིག	ཐ་དད།
སྦྱང་བ།	སྐད་ཡིག་སོགས་	སྦྱོང་	སྦྱངས་	སྦྱང་	སྦྱོངས་ཤིག	ཐ་དད།
སྦྲེལ་བ།	རྟོམ་བྲིས་གཉིས་ཀྱི་དོན་རྣམས་	སྦྲེལ་	སྦྲེལ་	སྦྲེལ་	སྦྲེལ་ཅིག	ཐ་དད།

མ

མིད་པ།	ཁ་ནང་ཡོད་པའི་ཟས་དེ་	མིད་	མིད་	མིད་	མིད་ཅིག	ཐ་དད།
མྱུར་བ།	བྱེ་རིལ་མདངར་མོ་དེ་	མྱུར་	མྱུར་	མྱུར་	མྱུར་ཅིག	ཐ་དད།
མོས་པ།	ཡོན་ཏན་ཅན་གྱི་མི་ལ་	མོས་	མོས་	མོས་	མོས་ཤིག	ཐ་དད།
མྱུལ་བ།	ས་གནས་མང་པོར་	ཉུལ་	ཉུལ་	ཉུལ་	ཉུལ་ཅིག	ཐ་དད།
མྱང་བ།	བདེ་སྡུག་མང་པོ་	མྱོང་	མྱངས་	མྱང་		ཐ་མི་དད།
མྱོས་པ།	ཆང་རག་གིས་	མྱོས་	མྱོས་	མྱོས་		ཐ་མི་དད།
དམིགས་པ།	གཞན་གྱི་དོན་ལ་	དམིགས་	དམིགས་	དམིགས་	དམིགས་ཤིག	ཐ་དད།
དམོད་པ།	སྡིག་ཅན་གྱི་མི་ལ་	དམོད་	དམོད་	དམོད་	དམོད་ཅིག	ཐ་དད།
རྨུས་པ།	རི་ལི་བརྡབས་ཏེ་མི་མང་པོ་	རྨུས་	རྨུས་	རྨུས་		ཐ་མི་དད།

སྨི་བ།	སྨི་ལམ་	སྨི་	སྨིས་	སྨི་		ཐ་མི་དད།
སྨུག་པ།	ཡིད་སེམས་ངལ་གྱིས་	སྨུག་	སྨུགས་	སྨུག་		ཐ་མི་དད།
སྨོ་བ།	ས་ཞིང་སོགས་	སྨོ་	སྨོས་	སྨོ་	སྨོས་ཤིག	ཐ་དད།
སྨོངས་པ།	ཨང་རྩིས་སོགས་ལ་	སྨོངས་	སྨོངས་	སྨོངས་		ཐ་མི་དད།
སླན་པ།	ལུས་རྩལ་གྱིས་འཕྲོད་སྟེན་ལ་	སླན་	སླན་	སླན་		ཐ་མི་དད།
སླད་པ།	འདོད་བརྫམ་ཅན་གྱི་མི་ལ་	སློད་	སླད་	སླད་	སློད་ཅིག	ཐ་དད།
སློན་པ།	འཛམ་གླིང་ཞི་བདེས་གང་བར་	སློན་	སློན་	སློན་	སློན་ཅིག	ཐ་དད།
སྙོ་བ།	སེམས་འཁྲུགས་ཏེ་	སྙོ་	སྙོས་	སྙོ་		ཐ་མི་དད།
སྦྲུ་བ།	གཏམ་དང་གྲུབ་མཐའ་སོར་	སྦྲུ་	སྦྲུས་	སྦྲུ་	སྦྲུས་ཤིག	ཐ་དད།

ཙ

གཙག་པ།	ལུས་ནས་ཁྲག་སོགས་	གཙག་	གཙགས་	གཙག་	གཙོགས་ཤིག	ཐ་དད།
བཙབ་པ།	ཤ་དང་ཤིང་སོགས་	གཙབ་	བཙབས་	བཙབ་	གཙོབས་ཤིག	ཐ་དད།
བཙལ་བ།	དངོས་རྫས་བརླགས་པ་	འཚོལ་	བཙལ་	བཙལ་	ཚོལ་ཅིག	ཐ་དད།
གཙིགས་པ།	ཁ་གདངས་ནས་མཆེ་བ་	གཙིགས་	གཙིགས་	གཙིགས་		ཐ་མི་དད།
བཙིར་བ།	ཚ་ལུ་མ་སོགས་	འཚིར་	བཙིར་	བཙིར་	ཚིརད་ཅིག	ཐ་དད།
བཙུམ་པ།	རས་ལྕུག་སོགས་ཁ་	འཛུམ་	བཙུམས་	བཙུམ་	ཚུམས་ཤིག	ཐ་དད།
བརྩི་བ།	ཕ་མ་དང་དགེ་རྒན་སོགས་ལ་	རྩི་	བརྩིས་	བརྩི་	རྩིས་ཤིག	ཐ་དད།
བརྩི་བ།	གྲངས་ཀ་སོགས་གཅིག་ནས་	རྩི་	བརྩིས་	བརྩི་	རྩིས་ཤིག	ཐ་དད།
བརྩེ་བ།	ཨ་མ་བུ་ཕྲུག་ལ་	བརྩེ་	བརྩེ་	བརྩེ་		ཐ་མི་དད།
བརྩེ་བ།	རྐང་སྤྲོལ་སོགས་	རྩེ་	བརྩེས་	བརྩེ་	རྩེས་ཤིག	ཐ་དད།
བཙོ་བ།	ཤ་དང་ཚལ་སོགས་	འཚོད་	བཙོས་	བཙོ་	ཚོས་ཤིག	ཐ་དད།
བཙོང་བ།	ཚོང་ཟོག་སོགས་ཁྲོམ་དུ་	འཚོང་	བཙོངས་	བཙོང་	ཚོངས་ཤིག	ཐ་དད།
བརྩད་པ།	གནས་ཚུལ་གང་ཡིན་	རྩོད་	བརྩད་	བརྩད་	རྩོད་ཅིག་	ཐ་དད།
བརྩམ་པ།	དེབ་དང་སྙུང་སོགས་	རྩོམ་	བརྩམས་	བརྩམ་	རྩོམས་ཤིག	ཐ་དད།
བརྩལ་བ།	དཀའ་བའི་ལས་དོན་ལ་	རྩོལ་	བརྩལ་	བརྩལ་	རྩོལ་ཅིག	ཐ་དད།
བསྩལ་བ། ཞེ	བཀའ་དང་བྱ་དགའ་སོགས་	སྩོལ་	བསྩལ་	བསྩལ་	སྩོལ་ཅིག	ཐ་དད།
བརྩོད་པ།	ལྷ་གྲུབ་སྣ་བ་རྣམས་	བརྩོད་	བརྩོད་	བརྩོད་	བརྩོད་ཅིག	ཐ་དད།

བརྟེན་པ།	ཡོན་ཏན་དང་ཤེས་རིག་ལ་	བརྟེན་	བརྟེན་	བརྟེན་	བརྟེན་ཅིག	ཐ་དད།

ཚ

ཚ་བ།	ཉི་མས་གདུངས་ཏེ་	ཚ་	ཚ་	ཚ་		ཐ་མི་དད།
ཚར་བ།	ལས་དོན་ཐམས་ཅད་	ཚར་	ཚར་	ཚར་		ཐ་མི་དད།
ཚིམ་པ།	དམིགས་ཡུལ་གྲུབ་པས་ཡིད་	ཚིམ་	ཚིམས་	ཚིམ་		ཐ་མི་དད།
ཚུགས་པ།	དཀའ་སྡུད་ཀྱིས་	ཚུགས་	ཚུགས་	ཚུགས་		ཐ་མི་དད།
ཚུད་པ།	མཐོ་སློབ་ཆེན་མོར་	ཚུད་	ཚུད་	ཚུད་		ཐ་མི་དད།
ཚོགས་པ།	ཚོགས་འདུ་སོགས་	ཚོགས་	ཚོགས་	ཚོགས་	ཚོགས་ཤིག	ཐ་མི་དད།
ཚོར་བ།	ན་ཟུག་དྲག་པོ་	ཚོར་	ཚོར་	ཚོར་		ཐ་མི་དད།
ཚོས་པ།	འབྲས་དང་ཤ་སོགས་	ཚོས་	ཚོས་	ཚོས་		ཐ་མི་དད།
མཚན་པ།	ལག་པ་ལ་རི་མོས་	མཚན་	མཚན་	མཚན་	མཚོན་ཅིག	ཐ་དད།
མཆེར་བ།	མིའི་མདུན་ལ་སྐད་ཆ་ཤོད་རྒྱུར་	མཆེར་	མཆེར་	མཆེར་		ཐ་མི་དད།
མཚོན་པ།	རི་མོ་དེས་དོན་དེ་	མཚོན་	མཚོན་	མཚོན་		ཐ་མི་དད།
འཚང་བ།	ཆམ་པ་ཡོག་པས་དབུགས་	འཚང་	འཚངས་	འཚང་		ཐ་མི་དད།
འཚམ་པ།	སྐབས་དོན་དང་	འཚམ་	འཚམས་	འཚམ་		ཐ་མི་དད།
འཚིག་པ།	རི་དང་ནག་ཚལ་སོགས་མེས་	འཚིག་	ཚིག་	འཚིག་		ཐ་མི་དད།
འཚུབ་པ།	ཐལ་རླུང་སོགས་	འཚུབ་	འཚུབས་	འཚུབ་		ཐ་མི་དད།
འཆེམ་པ།	གོས་སོགས་	འཆེམ་	འཆེམས་	འཆེས་	ཆེམས་ཤིག	ཐ་དད།
འཚོ་བ།	ཟས་དང་སྨན་གྱིས་	འཚོ་	འཚོས་	འཚོ་		ཐ་མི་དད།

ཛ

མཛད་པ།	དུས་རྟག་ཏུ་དྲང་པོ་	མཛད་	མཛད་	མཛད་	མཛོད་ཅིག	ཐ་དད།
འཛག་པ།	ཛ་མ་ནས་ཆུ་དང་སྣུམ་སོགས་	འཛག་	ཟག་	འཛག་		ཐ་མི་དད།
འཛད་པ།	མར་མེའི་སྣུམ་སོགས་	འཛད་	ཟད་	འཛད་		ཐ་མི་དད།
འཛའ་བ།	ཕ་མ་བུ་ཕྲུག་རྣམས་	འཛའ་	འཛའ་	འཛའ་		ཐ་མི་དད།
འཛིང་བ།	རྒ་དང་ལོ་མ་སོགས་	འཛིང་	འཛིངས་	འཛིང་		ཐ་མི་དད།
འཛུམ་པ།	མེ་ཏོག་གི་འདབ་མ་རྣམས་ཁ་	འཛུམ་	ཟུམ་	འཛུམ་		ཐ་མི་དད།

འཇུལ་བ།	ཁང་པའི་ནང་དུ་	འཇུལ་	འཇུལ་	འཇུལ་	འཇུལ་ཅིག	ཐ་མི་དད།
འཇིག་པ།	རི་དང་ཤིང་སྡོང་སོགས་	འཇིག་	འཇིགས་	འཇིག་	འཇིགས་ཤིག	ཐ་དད།
འཇིམ་པ།	སྟིག་པ་དང་དུག་སོགས་ལ་	འཇིམ་	འཇིམས་	འཇིམ་	འཇིམས་ཤིག	ཐ་དད།
འཇོམ་པ།	སྤུན་མཆེད་རྣམས་	འཇོམ་	འཇོམས་	འཇོམ་	འཇོམས་ཤིག	ཐ་དད།
བརྗི་བ།	རྐང་པའི་འོག་ཏུ་	རྗི་	བརྗིས་	བརྗི་	རྗིས་ཤིག	ཐ་དད།
བརྗུ་བ།	གྲོགས་པོ་ཡིན་ཁུལ་བྱས་ནས་	རྗུ་	བརྗུས་	བརྗུ་	རྗུས་ཤིག	ཐ་དད།
བརྗེ་བ།	སྟོང་ཐུང་གི་དཔྱད་པ་སོགས་	རྗེ་	བརྗེས་	བརྗེ་	རྗེས་ཤིག	ཐ་དད།
རྫོགས་པ།	ལོ་རྒྱུས་དང་ལེའུ་སོགས་	རྫོགས་	རྫོགས་	རྫོགས་		ཐ་མི་དད།
བརྫང་བ།	ཇ་སོགས་ཉོ་རུ་	རྫང་	བརྫངས་	བརྫང་	རྫངས་ཤིག	ཐ་དད།
བརྫབ་པ།	མ་འདངས་ན་སྐྱོན་མ་སོགས་	རྫོབ་	བརྫབས་	བརྫབ་	རྫོབས་ཤིག	ཐ་དད།

ཞ

ཞ་བ།	རྐང་ལག་སོགས་	ཞ་	ཞ་	ཞ་		ཐ་མི་དད།
ཞར་བ།	མིག་	ཞར་	ཞར་	ཞར་		ཐ་མི་དད།
ཞི་བ།	མི་མཐུན་པ་སོགས་	ཞི་	ཞི་	ཞི་		ཐ་མི་དད།
ཞུ་བ།	གསོལ་རས་དང་དགོངས་པ་	ཞུ་	ཞུས་	ཞུ་	ཞུས་ཤིག	ཐ་མི་དད།
ཞུད་པ།	མར་སོགས་	ཞུད་	ཞུད་	ཞུད་		ཐ་མི་དད།
ཞུམ་པ།	སྙིང་ཁམས་སོགས་	ཞུམ་	ཞུམ་	ཞུམ་		ཐ་མི་དད།
ཞེན་པ།	འདོད་པའི་ཡུལ་ལ་	ཞེན་	ཞེན་	ཞེན་		ཐ་མི་དད།
གཞག་པ།	ཟས་གོས་སོགས་ནང་ལ་	འཇོག་	བཞག་	གཞག་	ཞོག་ཅིག	ཐ་དད།
གཞལ་བ།	རིང་ཐུང་སོགས་ཚད་	འཇལ་	བཅལ་	གཞལ་	འཇོལ་ཅིག	ཐ་དད།
གཞིག་པ།	སྐབས་བབས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་ལ་	གཞིག་	གཞིགས་	གཞིག་	གཞིར་ཤིག	ཐ་དད།
གཞུ་བ།	རྡོ་དང་གྲི་སོགས་	གཞུ་	བཞུས་	གཞུ་	གཞུས་ཤིག	ཐ་དད།
གཞུག་པ།	གཞན་ལ་སྐད་ཆ་ཤོད་དུ་	འཇུག་	བཅུག་	གཞུག་	ཆུག་ཅིག	ཐ་དད།
གཞོག་པ།	ཤིང་དང་རྡོ་སོགས་	འཇོག་	བཞོགས་	གཞོག་	ཞོགས་ཤིག	ཐ་དད།
གཞོམ་པ།	དགྲ་དང་གྲོང་སོགས་དམག་གིས་	འཇོམས་	བཅོམ་	གཞོམ་	ཆོམ་ཅིག	ཐ་དད།
གཞོལ་བ།	སློབ་སྦྱོང་སོགས་ལ་རྩེ་གཅིག་ཏུ་	གཞོལ་	གཞོལ་	གཞོལ་	གཞོལ་ཅིག	ཐ་དད།
བཞད་པ།	གནམ་ལོ་གསར་དུ་	བཞད་	བཞད་	བཞད་		ཐ་མི་དད།

བཞར་བ།	སྐྲ་དང་ཁ་སྤུ་སོགས་	བཞར་	བཞར་	བཞར་	ཞོར་ཅིག	ཐ་དད།
བཞུ་བ།	གསེར་དང་དངུལ་སོགས་	བཞུ་	བཞུས་	བཞུས་	བཞུས་ཤིག	ཐ་དད།
བཞུགས་པ།	ཁྲི་དང་གདན་སྟེང་དུ་	བཞུགས་	བཞུགས་	བཞུགས་	བཞུགས་ཤིག	ཐ་མི་དད།
བཞེང་བ།	ཞོག་པ་སྟ་པོ་	བཞེང་	བཞེངས་	བཞེང་	བཞེངས་ཤིག	ཐ་མི་དད།
བཞེད་པ།	འདུས་བྱས་རྣམས་མི་རྟག་པར་	བཞེད་	བཞེད་	བཞེད་	བཞེད་ཅིག	ཐ་དད།
བཞེས་པ།	གསོལ་ཇ་སོགས་	བཞེས་	བཞེས་	བཞེས་	བཞེས་ཤིག	ཐ་དད།
བཞོན་པ།	རྟ་དང་གཡག་སོགས་	ཞོན་	བཞོན་	བཞོན་	ཞོན་ཅིག	ཐ་དད།

ཟ

ཟ་བ།	ཟས་སོགས་	ཟ་	ཟས་	ཟ་	ཟོས་ཤིག	ཐ་དད།
ཟིན་པ།	ལག་པར་དང་། དཔེ་ཆ་བློར་དང་	ཟིན་	ཟིན་	ཟིན་		ཐ་མི་དད།
ཟུག་པ།	རྐང་པ་ལ་ཚེར་མ་སོགས་	ཟུག་	ཟུག་	ཟུག་		ཐ་མི་དད།
ཟུབ་པ།	རྩིག་པའི་རི་མོ་སོགས་	ཟུབ་	ཟུབ་	ཟུབ་		ཐ་མི་དད།
ཟུམ་པ།	མེ་ཏོག་སོགས་ཁ་	ཟུམ་	ཟུམ་	ཟུམ་		ཐ་མི་དད།
བཟླ་བ།	གཟུངས་སྔགས་སོགས་ཡང་ཡང་	ཟློ་	བཟླས་	བཟླ་	ཟློས་ཤིག	ཐ་དད།
བཟླུམ་པ།	འབྲུགས་པ་དང་འཁོན་པ་སོགས་	ཟླུམ་	བཟླུམས་	བཟླུམ་	ཟླུམས་ཤིག	ཐ་དད།
བཟློག་པ།	བར་ཆད་སོགས་	ཟློག་	བཟློག་	བཟློག་	ཟློག་ཅིག	ཐ་དད།
ཟློས་པ།	སྟར་བཤད་ཟིན་པ་དང་	ཟློས་	ཟློས་	ཟློས་		ཐ་མི་དད།
གཟབ་པ།	ཤིང་ནག་ནང་ལ་	གཟབ་	བཟབས་	གཟབ་	གཟོབས་ཤིག	ཐ་དད་པ།
གཟིགས་པ།	སྤྱན་གྱིས་	གཟིགས་	གཟིགས་	གཟིགས་	གཟིགས་ཤིག	ཐ་དད།
གཟིང་བ།	འཇིགས་ནས་སྤུ་སོགས་	གཟིང་	གཟིངས་	གཟིང་		ཐ་མི་དད།
གཟིམ་པ།	གཟིམས་ཁྲིའི་སྟེང་དུ་	གཟིམ་	གཟིམས་	གཟིམ་	གཟིམས་ཤིག	ཐ་མི་དད།
གཟིར་བ།	ནད་དང་གནོད་པས་	གཟིར་	གཟིར་	གཟིར་		ཐ་མི་དད།
གཟོ་བ།	ཕ་མའི་བཀའ་དྲིན་སོགས་	གཟོ་	གཟོ་	གཟོ་	གཟོ་ཞིག	ཐ་དད།
བཟི་བ།	ཆང་རག་གིས་	གཟི་	གཟི་	གཟི་		ཐ་མི་དད།
བཟོ་བ།	ཁང་པ་དང་ནང་ཆས་སོགས་	བཟོ་	བཟོས་	བཟོ་	བཟོས་ཤིག	ཐ་དད།
བཟོད་པ།	གཞན་གྱིས་བརྙས་པ་སོགས་ལ་	བཟོད་	བཟོད་	བཟོད་		ཐ་མི་དད།

འ

འོ་བརྒྱལ་བ།	འཁྲུལ་བཤད་མང་ནས་	འོ་བརྒྱལ་	འོ་བརྒྱལ་	འོ་བརྒྱལ་		ཐ་མི་དད།
འོ་བྱ་བ།	སྙིང་སྡུག་ཅན་གཉིས་	འོ་བྱེད་	འོ་བྱས་	འོ་བྱ་	འོ་བྱོས་ཤིག	ཐ་མི་དད།
འོང་བ།	ལྷ་ས་ནས་	འོང་	འོངས་	འོང་		ཐ་མི་དད།
འོན་པ།	སྙན་ཤུགས་ཆེན་པོས་སྣ་བ་	འོན་	འོན་	འོན་		ཐ་མི་དད།
འོར་བ།	དངོས་ཟོག་སོགས་	འོར་	འོར་	འོར་	འོར་ཅིག	ཐ་དད།

ཡ

ཡལ་བ།	མཇའ་སོགས་	ཡལ་	ཡལ་	ཡལ་		ཐ་མི་དད།
ཡིབ་པ།	སྒྲོའི་རྒྱབ་ལ་	ཡིབ་	ཡིབས་	ཡིབ་	ཡིབས་	ཐ་མི་དད།
ཡིད་བ།	སེམས་གཞན་དུ་	ཡིད་	ཡིདས་	ཡིད་		ཐ་མི་དད།
ཡོ་བ།	རི་མོ་དང་ཐིག་སོགས་	ཡོ་	ཡོ་	ཡོ་		ཐ་མི་དད།
ཡོང་བ།	བུ་ཕྲུག་རྣམས་ནང་ལ་	ཡོང་	ཡོང་	ཡོང་		ཐ་མི་དད།
ཡོལ་བ།	དུས་ཚོད་སོགས་	ཡོལ་	ཡོལ་	ཡོལ་		ཐ་མི་དད།
གཡར་བ།	ཡོ་ཆས་སོགས་གཞན་ལ་	གཡར་	གཡར་	གཡར་	གཡོར་ཅིག	ཐ་དད།
གཡུག་པ།	རལ་གྲི་གནམ་ནས་	གཡུག་	གཡུགས་	གཡུག་	གཡུགས་ཤིག	ཐ་དད།
གཡིད་བ།	སེམས་གཞན་དུ་	གཡིད་	གཡིདས་	གཡིད་	གཡིདས་ཤིག	ཐ་དད།
གཡོ་བ།	ཤིང་སྡོང་ཆེན་པོ་རླུང་གིས་	གཡོ་	གཡོས་	གཡོ་	གཡོས་ཤིག་	ཐ་དད།
གཡོག་པ།	ཕྱུ་གུར་གོས་སོགས་	གཡོག་	གཡོགས་	གཡོག་	གཡོགས་ཤིག	ཐ་དད།
གཡོལ་བ།	ཚ་བ་དང་ལས་ཀ་སོགས་ལ་	གཡོལ་	གཡོལ་	གཡོལ་	གཡོལ་ཅིག	ཐ་དད།

ར

རག་པ།	ཁེ་དང་གྲོང་སོགས་	རག་	རག་	རག་		ཐ་མི་དད།
རལ་བ།	གོས་དང་ཤོག་བུ་སོགས་	རལ་	རལ་	རལ་		ཐ་མི་དད།
རིག་པ།	དོན་གྱི་གནས་སོགས་	རིག་	རིག་	རིག་		ཐ་མི་དད།
རིགས་པ།	མི་དེ་དགེ་རྒན་དུ་	རིགས་	རིགས་	རིགས་		ཐ་མི་དད།
རིལ་བ།	ས་མཐོ་ས་ནས་	རིལ་	རིལ་	རིལ་		ཐ་མི་དད།
རུད་བ།	ལྷ་ཁང་དུ་སྣད་ཆ་ཤོད་	རུད་	རུད་	རུད་		ཐ་མི་དད།

རྫུབ་པ།	ལས་བྱེད་པ་ཚང་མས་	རྫུབ་	རྫུབས་	རྫུབ་	རྫུབས་ཤིག	ཐ་དད།
རྫུབ་པ།	ས་དང་། རྫ་ཁ་	རྫུབ་	རྫུབ་	རྫུབ་		ཐ་མི་དད།
རྫུལ་བ།	ཟས་རྙིང་པ་སོགས་	རྫུལ་	རྫུལ་	རྫུལ་		ཐ་མི་དད།
རེ་བ།	དམིགས་ཡུལ་སོགས་འགྲུབ་པར་	རེ་	རེ་	རེ་		ཐ་མི་དད།
རེག་པ།	རྫིག་པ་སོགས་ལ་ལག་པས་	རེག་	རེག་	རེག་	རེག་ཅིག	ཐ་དད།
རོལ་བ།	བདེ་སྐྱིད་སོགས་ལ་	རོལ་	རོལ་	རོལ་	རོལ་ཅིག	ཐ་དད།
བརླག་པ།	དངོས་ཆས་སོགས་	རླག་	བརླགས་	བརླག་		ཐ་མི་དད།
བརླུག་པ།	ཁང་པ་དང་ཁྲིམས་སོགས་	རླུག་	བརླུགས་	བརླུག་	རླུགས་ཤིག	ཐ་དད།
བརླན་པ།	གོས་སོགས་ཆུས་	རློན་	བརླན་	བརླན་	རློན་ཅིག	ཐ་མི་དད།
བརླམ་པ།	མི་ཤེས་བཞིན་དུ་ཤེས་པར་	རློམ་	བརླམས་	བརླམ་	རློམས་ཤིག	ཐ་དད།

ལ

ལག་ཏུ་ལོན་པ	བསམ་དོན་སོགས་	ལོན་	ལོན་	ལོན་		ཐ་མི་དད།
ལང་བ།	གདན་ལས་	ལང་	ལངས་	ལང་	ལོངས་ཤིག	ཐ་མི་དད།
ལབ་པ།	སྐད་ཆ་སོགས་	ལབ་	ལབ་	ལབ་	ལོབ་ཅིག	ཐ་དད།
ལུག་པ།	རྫིག་པ་སོགས་	ལུག་	ལུག་	ལུག་		ཐ་མི་དད།
ལུད་པ།	ཇ་དང་ཆུ་སོགས་	ལུད་	ལུད་	ལུད་		ཐ་མི་དད།
ལུས་པ།	ལྷག་མ་སོགས་	ལུས་	ལུས་	ལུས་		ཐ་མི་དད།
ལོག་པ།	ཕ་ཡུལ་སོགས་སུ་	ལོག་	ལོག་	ལོག་	ལོགས་ཤིག	ཐ་མི་དད།
ལོང་བ།	མིག་ལྡ་བུ་	ལོང་	ལོངས་	ལོང་		ཐ་མི་དད།
ལོང་བ།	གྲངས་ཀ་སོགས་	ལོང་	ལོངས་	ལོང་		ཐ་མི་དད།

ཤ

བཤད་པ།	སྐད་ཆ་སོགས་	ཤོད་	བཤད་	བཤད་	ཤོད་ཅིག	ཐ་དད།
ཤབ་པ།	གྲི་ལྡ་བུ་ཤུབས་ནས་	ཤབ་	ཤབས་	ཤབ་	ཤོབས་ཤིག	ཐ་དད།
བཤེར་བ།	བདེན་པ་ཡིན་མིན་	ཤེར་	བཤེར་	བཤེར་	ཤེར་ཅིག	ཐ་དད།
ཤེས་པ།	སྐད་ཡིག་མང་པོ་	ཤེས་	ཤེས་	ཤེས་		ཐ་མི་དད།
ཤོང་བ།	སྣོད་ཀྱི་ནང་དུ་	ཤོང་	ཤོང་	ཤོང་		ཐ་མི་དད།

ཞོར་བ།	རྩེད་མོ་སོགས་	ཞོར་	ཞོར་	ཞོར་		ཐ་མི་དད།
གཞར་བ།	ལམ་དོག་པོར་ཧྲ་བྲེལ་སོགས་	གཞར་	བཞར་	གཞར་	གཞོར་ཅིག	ཐ་དད།
གཞིབ་པ།	གྲོགས་དང་མཉམ་དུ་	གཞིབ་	གཞིབས་	གཞིབ་	གཞིབས་ཤིག	ཐ་དད།
གཞེགས་པ།	སྐུ་མགྲོན་རྣམས་རང་གནས་སུ་	གཞེགས་	གཞེགས་	གཞེགས་	གཤེགས་ཤིག	ཐ་མི་དད།
གཞག་པ།	སྡིག་པ་སོགས་	གཞོག་	བཞགས་	གཞག་	གཞོགས་ཤིག	ཐ་དད།
བཞམ་པ།	མཆོད་པ་དང་གསོལ་ཚིགས་	གཞོམ་	བཞམས་	བཞམ་	ཞོམས་ཤིག	ཐ་དད།
བཞལ་བ།	དཀར་ཡོལ་སོགས་ཆུ་ལ་	བཞལ་	བཞལ་	བཞལ་	བཞོལ་ཅིག	ཐ་དད།
བཤུ་བ།	ཡི་གེ་དང་རི་མོ་སོགས་	བཤུ་	བཤུས་	བཤུས་	ཤུས་ཤིག	ཐ་དད།
བཤུམ་པ།	ཐུགས་སེམས་སྐྱོ་ནས་	བཤུམ་	བཤུམས་	བཤུམ་	ཤུམས་ཤིག	ཐ་མི་དད།
བཞོལ་བ།	ལས་ཀ་རྣམས་	བཞོལ་	བཞོལ་	བཞོལ་	ཞོལ་ཅིག	ཐ་དད།

ས

སངས་བ།	དྲི་མ་རྣམས་	སངས་	སངས་	སངས་		ཐ་མི་དད།
སད་པ།	གཉིད་དང་བག་ཆགས་སོགས་	སད་	སད་	སད་		ཐ་མི་དད།
སིམ་པ།	བྲོ་མ་ཆུ་ལ་	སིམ་	སིམས་	སིམ་		ཐ་མི་དད།
གསན་པ།	བཀའ་མོལ་སོགས་	གསན་	གསན་	གསན་	གསོན་ཅིག	ཐ་དད།
བསྐུབ་པ།	རི་མོ་སོགས་ལག་པས་	སྐུབ་	བསྐུབས་	བསྐུབ་	སྐུབས་ཤིག	ཐ་དད།
བསམ་པ།	དོན་རྣམས་ལེགས་པར་	སེམས་	བསམས་	བསམ་	སོམས་ཤིག	ཐ་དད།
བསལ་བ།	མུན་པ་དང་སྐྱོན་སོགས་	སེལ་	བསལ་	བསལ་	སོལ་ཅིག	ཐ་དད།
སོན་པ།	ཡི་གེ་བཏང་བ་དེ་ལག་ཏུ་	སོན་	སོན་	སོན་		ཐ་མི་དད།
སྲིད་པ།	གཞན་གྱི་ནོར་ལ་	སྲིད་	སྲིད་	སྲིད་		ཐ་མི་དད།
སླེབ་པ།	རང་ཡུལ་དུ་	སླེབ་	སླེབས་	སླེབ་		ཐ་མི་དད།
གསང་བ།	དོན་ཆེན་པོ་རྣམས་དང་ཐོག་	གསང་	གསངས་	གསང་	གསོངས་ཤིག	ཐ་དད།
གསིལ་བ།	སིལ་སྙན་དང་དྲིལ་བུ་སོགས་	གསིལ་	བསིལ་	གསིལ་	གསིལ་ཅིག	ཐ་དད།
གསིལ་བ།	ཞལ་རས་དང་ཕྱག་སོགས་	གསིལ་	བསིལ་	གསིལ་	གསིལ་ཅིག	ཐ་དད།
གསིལ་བ།	ཤིང་དང་རྫ་སོགས་དུམ་བུར་	གསིལ་	བསིལ་	གསིལ་	གསིལ་ཅིག	ཐ་དད།
གསུང་བ།	བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་	གསུང་	གསུངས་	གསུང་	གསུངས་ཤིག	ཐ་དད།
གསོ་བ།	ནད་དང་ལུས། ཕྲུ་གུ་སོགས་	གསོ་	གསོས་	གསོ་	སོས་ཤིག	ཐ་དད།

བསང་བ།	བཅོམ་སྒྲིབ་སོགས	བསང	བསངས	བསང	སོངས་ཤིག	ཐ་དད།
བསུ་བ།	མགྲོན་པོ་སོགས	བསུ	བསུས	བསུ	བསུས་ཤིག	ཐ་དད།
བསྲུན་པ།	ལས་ཀ་དང་སྐད་སོགས་ཀྱིས	བསྲུན་	བསྲུན་	བསྲུན་	སྲུན་ཅིག	ཐ་དད།
བསྲུང་བ།	ཁང་པ་དང་སྒྲོ་སོགས	སྲུང	བསྲུངས	བསྲུང	སྲུངས་ཤིག	ཐ་དད།
བསྲུབ་པ།	བསྲུབ་ཤིང་གིས་རྒྱ་མཚོ	སྲུབ	བསྲུབས	བསྲུབ	སྲུབས་ཤིག	ཐ་དད།
བསྲེ་བ།	ཙམ་པ་ཞིབ་རགས་ཕན་ཚུན་	སྲེ	བསྲེས	བསྲེ	སྲེས་ཤིག	ཐ་དད།
བསྲེག་པ།	ཡིག་ཆ་རྣམས་མེར	སྲེག	བསྲེགས	བསྲེག	སྲེགས་ཤིག	ཐ་དད།
བསྲོང་བ།	མདའ་ལྟ་བུ་དྲང་པོར	སྲོང	བསྲོངས	བསྲོང	སྲོངས་ཤིག	ཐ་དད།
བསླུ་བ།	མགོ་བསྐོར་གྱིས	སླུ	བསླུས	བསླུ	སླུས་ཤིག	ཐ་དད།
བསླབ་པ།	བོད་ཀྱི་བརྡ་སྤྲོད་སོགས	སློབ	བསླབས	བསླབ	སློབས་ཤིག	ཐ་དད།
བསླང་བ།	གཞན་ལས་དངུལ་སོགས	སློང	བསླངས	བསླང	སློངས་ཤིག	ཐ་དད།
བསླང་བ།	ཁ་མཆུ་དང་རྩོད་པ་སོགས	སློང	བསླངས	བསླང	སློངས་ཤིག	ཐ་དད།

ཧ

ཧལས་པ།	ཡ་མཚན་ཅན་གྱི་ཆོས་ལ	ཧལས	ཧལས	ཧལས		ཐ་མི་དད།
ལྷག་པ།	ཤིང་དོག་སོགས་མང་པོ	ལྷག	ལྷག	ལྷག		ཐ་མི་དད།
ལྷུང་བ།	གཡང་ས་སོགས་ལ	ལྷུང	ལྷུངས	ལྷུང		ཐ་མི་དད།
ལྷོང་བ།	བསླབ་བྱ་སོགས་རྣ་བར	ལྷོང	ལྷོངས	ལྷོང		ཐ་མི་དད།
ལྷོད་པ།	སྒྲིག་དང་ཁྲིམས་སོགས	ལྷོད་	ལྷོད་	ལྷོད་	གློད་ཅིག	ཐ་དད།
ལྷོན་པ།	ལན་བཀུར་བརྣ་བར	ལྷོན་	ལྷོན་	ལྷོན་		ཐ་མི་དད།

ཐུན་མོང་བའི་བྱ་ཚིག་དང་དེ་དག་འཇུག་ཡུལ།

༡ བྱ་བ། ད་ལྟ་བ།	འདས།	མ་འོངས།	སྐུལ་ཚིག
བྱེད་པ།	བྱས་པ།	བྱ་བ།	བྱོས་ཤིག

བོད་སྐད་ལ། "ཁོང་ཁྲོ" "སེར་སྣ་"ལྟ་བུའི་མིང་ཚིག་རང་མཚན་པ་དང་། ཡང་། "ངལ་གསོ།" "ཁ་འདོན།" "དམ་བཅའ།" ལྟ་བུ་བྱ་ཚིག་ལས་གྲུབ་པའི་མིང་ཚིག་དང་། ཁྱད་ཚིག "བཟང་པོ།" "ངན་པ།" སོགས་དང་། དེ་བཞིན་དུ། "ཚོང་པ།" "དགེ་རྒན།" "རྩོམ་བྲིས་པ་"སོགས་བདག་སྒྲ་ཅན་གྱི་ཚིག་བཅས་ལ། "བྱ་བ་"ཞེས་པའི་ཚིག་སྦྱར་ཏེ་བྱ་ཚིག་མང་པོ་ཞིག་གསར་དུ་སྐྲུན་རུང་བ་ཤེས་དགོས༔ དེ་ལྟར་ཐུན་མོང་བའི་བྱ་ཚིག་བཏབ་སྟེ་གསར་དུ་གྲུབ་པའི་ཚིག་རྣམས་འཛམ་གླིང་སྐད་ཡིག་གཞན་དང་བསྡུར་ན། རེ་རེ་ནས་བྱ་ཚིག་བྱེ་བྲག་པ་རེ་རེར་ངོས་འཛིན་དགོས་པར་མཐོང་༔ ཕྱིས་ནས་ཀྱང་ཐུན་མོང་བའི་བྱ་ཚིག་འདི་བཀོད་དེ་བྱ་ཚིག་གསར་པ། དཔེར་ན་དྲ་རྒྱ་དང་འབྲེལ་བའི་ཚིག "གུ་གླ་ལེ་བྱ་བ།" "ཆཊ་བྱ་བ།" "ཊི་ཊྭར་བྱ་བ།" ལྟ་བུའང་བཟོ་རུང་བས། བྱ་ཚིག་ནི་མིང་ཚིག་ལྟར་གསར་དུ་བཟོ་རུང་བའི་ཚིག་གི་རིགས་སུ་ངེས་སོ། །ཐུན་མོང་བའི་བྱ་ཚིག་གི་སྐོར་ལ་གསལ་བཤད་ཞིབ་པ་བྱ་ཚིག་གི་ལེའུར་བྱས་ཡོད་པས་དེར་གཟིགས་འཚལ༔

གྲོག་གྲོག་བྱ་བ།	གུས་ཞབས་བྱ་བ།	ངན་པ་བྱ་བ།
སྐད་ཆ་བྱ་བ།	གྲ་སྒྲིག་བྱ་བ།	ངལ་གསོ་བྱ་བ།
ལྐུག་པ་བྱ་བ།	གྲུང་པོ་བྱ་བ།	ངོ་རྒོལ་བྱ་བ།
སྐྱོ་པོ་བྱ་བ།	གྲོས་བྱ་བ།	ངོ་སྤྲོད་བྱ་བ།
སྐྱུར་སྐྱོང་བྱ་བ།	རྒྱུ་ངོམ་བྱ་བ།	ཆེ་འདོད་བྱ་བ།
ཁ་འདོན་བྱ་བ།	དགེ་རྒན་བྱ་བ།	མཆོད་འབུལ་བྱ་བ།
ཁས་ལེན་བྱ་བ།	དགའ་པོ་བྱ་བ།	འཇམ་པོ་བྱ་བ།
ཁོང་ཁྲོ་བྱ་བ།	མགོ་ཁྲིད་བྱ་བ།	ཉར་ཚགས་བྱ་བ།
ཁྱད་གསོད་བྱ་བ།	མགྲོན་བསྐྱུར་བྱ་བ།	ཉམས་ཆུང་བྱ་བ།
མཁས་པོ་བྱ་བ།	འགན་ལེན་བྱ་བ།	ཉོ་ཚོང་བྱ་བ།

སྙིང་རྗེ་བྱ་བ།
གཉེན་སྒྲིག་བྱ་བ།
བརྙས་དམོད་བྱ་བ།
ཏ་གོན་བྱ་བ།
ཏན་ཏན་བྱ་བ།
གཏམ་བཤད་བྱ་བ།
བརྟག་དཔྱད་བྱ་བ།
བརྟན་པོ་བྱ་བ།
ཐབས་ཤེས་བྱ་བ།
མཐར་ཕྱོལ་བྱ་བ།
མཐུན་པོ་བྱ་བ།
མཐོ་སྙིག་བྱ་བ།
མཐོང་ཆུང་བྱ་བ།
དྭང་འདོད་བྱ་བ།
དམ་བཅའ་བྱ་བ།
དལ་པོ་བྱ་བ།
དོ་སྣང་བྱ་བ།
དོན་ལྡན་དུ་བྱ་བ།
དྲི་བརྩད་བྱ་བ།
འདོད་བརྫམ་བྱ་བ།
སྡུག་པོ་བྱ་བ།
ནན་གཏན་བྱ་བ།
སྣེ་ལེན་བྱ་བ།
དཔོན་པོ་བྱ་བ།

སྤྲོབས་པ་བྱ་བ།
ཕྱིར་འགྱངས་བྱ་བ།
ཕྱིར་འཐེན་བྱ་བ།
བྱམས་པོ་བྱ་བ།
བབས་བལྟ་བྱ་བ།
འབད་བརྩོན་་བྱ་བ།
སྦྲམ་པོ་བྱ་བ།
སྦྱང་པོ་བྱ་བ།
ཕྲག་དོག་བྱ་བ།
བྲེལ་བ་བྱ་བ།
སྨྱ་ངན་བྱ་བ།
དམའ་འབེབས་བྱ་བ།
ཙོག་ཙོག་བྱ་བ།
རྩིས་སྒྲོད་བྱ་བ།
རྩེད་མོ་བྱ་བ།
བརྩེ་བ་བྱ་བ།
ཚག་ཚིག་གེ་བྱ་བ།
ཚ་པོ་བྱ་བ།
ཚུལ་མཐུན་བྱ་བ།
ཚོང་པ་བྱ་བ།
ཚོད་ཚོད་བྱ་བ།
ཛིག་པོ་བྱ་བ།
ཞེས་བྱ་བ།
ཞེན་ལོག་བྱ་བ།

ཟོན་བྱ་བ།
བཟང་པོ་བྱ་བ།
བཟོད་པ་བྱ་བ།
ཟབ་སྦྱོང་བྱ་བ།
གཟབ་གཟབ་བྱ་བ།
ཡག་པོ་བྱ་བ།
ཡིན་མདོག་ཁ་པོ་བྱ་བ།
རེ་བ་བྱ་བ།
ལམ་སྟོན་བྱ་བ།
ལས་ཀ་བྱ་བ།
ཤ་ཚ་བྱ་བ།
ཤར་བསྐྱོད་བྱ་བ།
སེམས་འཚབ་བྱ་བ།
སེར་སྣ་བྱ་བ།
སེམས་འཁྲུལ་བྱ་བ།
སེམས་ངན་བྱ་བ།
སྲུང་སྐྱོབ་བྱ་བ།
སྲོག་གཅོད་བྱ་བ།
ལྷག་བསམ་བྱ་བ།
ཧམ་པ་བྱ་བ།
ཧུར་དག་བྱ་བ།
ལྷོད་ལྷོད་བྱ་བ།
ཨུ་ཚུགས་བྱ་བ།

ལྷ་བྱོར།།

༢ བརྒྱབ་པ།	ད་ལྟ་བ།	འདས།	མ་འོངས།	སྐུལ་ཚིག
	རྒྱབ་པ།	བརྒྱབས་པ།	བརྒྱབ་པ།	རྒྱོབས་ཤིག

"བརྒྱབ་པ་"ཞེས་པ་ནི། སྤྱིར་ཡིག་སྐད་ཀྱི་བྱ་ཚིག་བསྐྱབ་པ་ཞེས་པའི་དོན་ཚང་བའི་བྱ་ཚིག་རང་མཚན་པའི་གྲལ་དུ་ཡོད་མོད། སྐབས་མང་པོར། "བྱ་བ་"དང་"གཏང་བ།" ཞེས་པ་དང་མཚུངས་པར་དོན་མང་པོར་འཇུག་པའི་བྱ་ཚིག་ཤིན་ཏུ་གལ་ཆེ་བ་ཞིག་ཏུ་འགྱུར་བས། རང་རྐང་གི་ངོས་ནས་བྱ་ཚིག་འདིའི་དོན་དེ་ཡིན་ཅེས་བརྗོད་དཀའ༏ སྦྱོར་ཚུལ་ལ། "བྱ་བ་"ཞེས་པ་དང་མི་འདྲ་བར། མིང་ཚིག་ཕོ་ནའི་རྗེས་སུ་འཇུག་པ་ཤེས་དགོས༏

སྐད་བརྒྱབ་པ།
རྐུན་མ་བརྒྱབ་པ།
སྐོར་བ་བརྒྱབ་པ།
རྐོས་བརྒྱབ་པ།
སྐྱུལ་བརྒྱབ་པ།
+ སྐྱུར་བརྒྱབ་པ། བཤད་སྐྱུར*
དགུགས་ཤིག་བརྒྱབ་པ།
དགྲོག་གཏམ་བརྒྱབ་པ།
ཁ་བརྒྱབ་པ། ཞལ་དམ་སོར།
ཁ་བརྒྱབ་པ། དཀར་ཡོལ་སོགས་ལ།
ཁ་མཆུ་བརྒྱབ་པ།
ཁང་པ་བརྒྱབ་པ།
ཁྲུས་བརྒྱབ་པ།
གངས་བརྒྱབ་པ།

གུར་བརྒྱབ་པ།
གོམ་པ་བརྒྱབ་པ།
གྲངས་ཀ་བརྒྱབ་པ།
སྒ་བརྒྱབ་པ།
སྒེ་ཁྲུང་བརྒྱབ་པ།
སྒོ་བརྒྱབ་པ། ཁང་པ་སོར།
གྲི་བརྒྱབ་པ།
ངོམ་སོ་བརྒྱབ་པ།
ཆུ་བརྒྱབ་པ། མེ་ཏོག་སོར་ལ།
ཆང་ས་བརྒྱབ་པ།
མཆོངས་བརྒྱབ་པ།
ཇག་པ་བརྒྱབ་པ།
ཉོ་ཆ་བརྒྱབ་པ།
རྟགས་བརྒྱབ་པ། ཤིང་སྡོང་སོར་ལ།

ཐིག་བརྒྱབ་པ།
དྲི་མ་བརྒྱབ་པ། ཟས་སྙིང་པ་ལ།
བདོག་ཆ་བརྒྱབ་པ།
ལྡོག་པ་བརྒྱབ་པ།
སྡོག་པ་བརྒྱབ་པ། ལྷམ་སོགས་ལ།
དཔར་བརྒྱབ་པ།
ཕོགས་བརྒྱབ་པ།
ཕྲ་བརྒྱབ་པ། རྒྱན་ཆ་སོར་ལ།
མེ་བརྒྱབ་པ།
མེ་མདའ་བརྒྱབ་པ།
དམག་བརྒྱབ་པ།
སྨོན་ལམ་བརྒྱབ་པ།
རྩིས་བརྒྱབ་པ།
ཚང་ཀ་བརྒྱབ་པ།

*ཁ་སྐད་ལ། བཤད་སྐོར་བརྒྱབ་པ། སྐད་ཆ་དྲི་སྐོར་བརྒྱབ་པ། གྲངས་ཀ་རྩི་སྐོར་བརྒྱབ་པ་སོགས་ན་རོ་ཡོད་པ་ལྟ་བུར་ཐོན༏

ཚག་བརྒྱབ་པ།
འཚེམ་བུ་བརྒྱབ་པ།
ཚྭ། སི་པན། ཤ་སྐྲན་
སོར་བརྒྱབ་པ།
ཟེར་བརྒྱབ་པ།
གཟབ་སྤྲོས་བརྒྱབ་པ།
གཟིངས་འཁྲུག་བརྒྱབ་པ།

བཟོ་བཅོས་བརྒྱབ་པ།
གཟའ་བརྒྱབ་པ།
འོ་བརྒྱབ་པ། བཟའ་བླ་སོར་ལ།
རེ་བ་བརྒྱབ་པ།
ལ་བརྒྱབ་པ།
ལག་པ་བརྒྱབ་པ། ཤིང་ཏོག་སོགས་ལ།
སེན་ལྡོག་བརྒྱབ་པ།

སོ་བརྒྱབ་པ།
ཤ་གཅུས་བརྒྱབ་པ།
གཤུ་བརྒྱབ་པ།
ཤོ་སྦྲག་བརྒྱབ་པ།
ཏབ་ཏོག་བརྒྱབ་པ།
ལྟ་བུའོ།།

༣ གཏང་བ།

	ད་ལྟ་བ།	འདས།	མ་འོངས།	སྐུལ་ཚིག
༣ གཏང་བ།	གཏོང་བ།	བཏང་བ།	གཏང་བ།	ཐོངས་ཤིག

"གཏང་བ་"ཞེས་པ་ནི། སྤྱིར་བྱ་ཚིག་རང་མཚན་པའི་གྲལ་དུ་ཡོད་མོད། སྐབས་མང་པོར། "བརྒྱབ་པ།" ཞེས་པ་དང་མཚུངས་པར་དོན་མང་པོར་འཇུག་པའི་བྱ་ཚིག་ཤིན་ཏུ་གལ་ཆེ་བ་ཞིག་ཏུ་གྱུར་ཡོད༑ ཞིབ་ཏུ་བརྟགས་ན། ཐུན་མོང་བའི་བྱ་ཚིག་འདི་ལ། ཕྱིར་འབྱིན་པའམ་ཕྱུང་བའི་དོན་ནམ། ཡང་ན། "བྱ་བ་"ཞེས་པའི་དོན་ཚང་བ་གང་རུང་ཞིག་ཏུ་ངེས་པར་ཁོ་བོ་མཐོང་༑ སྦྱོར་ཚུལ་ལ། "བརྒྱབ་པ་"ཞེས་པ་དང་འདྲ་བར། མིང་ཚིག་ཁོ་ནའི་རྗེས་སུ་འཇུག་པ་ཤེས་དགོས༑ གང་ལྟར་ཡང་། སྐབས་ཐོབ་ཀྱི་མིང་ཚིག་ཅིག་ལ་ཐུན་མོང་བའི་བྱ་ཚིག་དེ་བཏབ་སྟེ་བྱ་ཚིག་གསར་དུ་སྒྲུབ་པ་ནི་ཐུན་མོང་བའི་བྱ་ཚིག་སྔ་མ་གཉིས་དང་མཚུངས་སོ།།

བཀའ་བསྒྲོན་གཏང་བ།	ཁྲིམས་གཏང་བ།	གཏོར་མ་གཏང་བ།
སྐད་གཏང་བ།	གྲུ་དང་མོ་ཊ་སོ་ཊ་གཏང་བ།	ཐུགས་སྤྲོ་གཏང་བ།
བསྐང་གསོ་གཏང་བ།	གླུ་གཞས་གཏང་བ།	ཐུབ་ཚོད་གཏང་བ།
སྐྱུག་ལངས་གཏང་བ།	ཉེས་པ་གཏང་བ།	མཐུ་གཏང་བ།
སྐྱིད་པོ་གཏང་བ།	ཆུ་གཏང་བ།	དག་བཤེར་གཏང་བ།
ཁ་གཏང་བ།	ཆུ་བཤལ་གཏང་བ།	དྲི་མ་གཏང་བ།
ཁ་བཏགས་གཏང་བ།	ཆར་པ་གཏང་བ།	སྡིག་ཏུ་གཏང་བ།
ཁ་དཔར་གཏང་བ།	གཅིན་པ་དང་ཅོག་པ་གཏང་བ།	སྡིག་པོ་གཏང་བ།
ཁྲི་གཏང་བ།	བཅིངས་གྲོལ་གཏང་བ།	བརྡ་གཏང་བ།

སྤྲོ་སྤྲིད་གཏང་བ།
འཕྲིན་བཅོལ་གཏང་བ།
བུ་ལོན་གཏང་བ
བློའི་འཕེན་པ་གཏང་བ།
བློས་གཏང་བ།
སྦྱིན་པ་གཏང་བ།
མེ་གཏང་བ། ཐབ་སོར་ལ།
དམག་མི་གཏང་བ།

བརྩད་དཔྱོད་གཏང་བ།
ཚབ་གཏང་བ།
ཚོགས་གཏང་བ།
ཞུ་དག་གཏང་བ།
ཡག་ཏུ་གཏང་བ།
ཡར་རྒྱས་གཏང་བ།
ཡི་གེ་སོགས། གཏང་བ།
རོལ་མོ་གཏང་བ། སྒྲ་སྙན་སོར།

ཞེ་ཞེ་གཏང་བ།
སེམས་གསོ་གཏང་བ།
གསོལ་ཚིགས་གཏང་བ།
སྒྲོག་ཐོག་གཏང་བ།
བསངས་གསོལ་གཏང་བ།
བསམ་བློ་གཏང་བ། ལྷ་བྱོ།།

སརྦ་མངྒལཾ།

བོད་སྐད་ཀྱི་བརྡ་སྤྲོད་གསར་བསྒྲིགས་སྦྲ་སྒྲོའི་ལྡེ་མིག

རྩོམ་པ་པོ། གླང་རི་བ་ཐུབ་བསྟན་སྨིན་པ།

བརྗོད་བྱ། བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་གི་བརྡ་སྤྲོད་སྐོར།

དཔར་སྒྲིག་དང་དཔེ་སྐྲུན་འགན་འཁུར་བ། བློ་བཟང་ཆོས་དར།

བོད་ཀྱི་གཙུག་ལག་ཞིབ་དཔྱོད་ཁང་ནས་དཔར་དུ་བཏབ།

སྤྱི་ལོ་ ༢༠༡༠ ལོར། ལྡི་ལིར་དཔར་ཐེངས་དང་པོ་བསྐྲུན།